Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

FLAVII IOSEPHI HEBRAEI

OPERA OMNIA

GRAECE ET LATINE

EXCVSA AD

EDITIONEM LVGDVNO-BATAVAM

SIGEBERTI HAVERCAMPII

CVM

OXONIENSI IOANNIS HVDSONII

COLLATAM

CVRAVIT

FRANCISCVS OBERTHÜR

S. S. THEOL. ET V. I. DOCTOR INSIGNIS ECCLESIAE MAVGENSIS
CANONICVS CAPITVLARIS S. S. DOGMATVM IN VNIVERSITATE
WIRCEBVRGENSI PROFESSOR PVBL. ORD.

TOMVS III

LIPSIAE

SVMTV E. B. SCHWICKERTI

CIↃIↃCCLXXXV

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΙΟΥΔΑΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ,

Η

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΙ Ζ.

FLAVII IOSEPHI

DE

BELLO IVDAICO,

SIVE

IVDAICAE HISTORIAE

DE EXCIDIO LIBRI VII.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩι ΠΡΩΤΩι ΛΟΓΩι.

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

α'. Προείμιον· ὅτως καὶ δι' ἣν αἰτίαν ὁ συγγραφεὺς ἦλθεν ἐπὶ τὸ γράψαι τὴν παρᾶσαν ἱστορίαν. Ὑπόθεσις κεφαλαιώδης τῶν ὑποθέσεων τῆς πάσης πραγματείας.

β'. Ὅτως διὰ τάσιν τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανὴς τῆς τε πόλεως ἐγκρατὴς γέγονε, καὶ κακῶς τὸς Ἰουδαίους διέθηκε. καὶ ὡς Ὀνίας πρὸς Πτολεμαῖον διέφυγεν.

γ'. Ὅπως Βακχίδην, ἀμέτατα διακείμενον κατὰ τὸν Ἑλεάζαρον, Ματθίας ὁ Ἱερεὺς ἀποκτείνας, τὸ πλῆθος ἐκαγωγίμενος, τίν τε Ἀντίοχον ἐπολέμησε, καὶ τελευτῶν Ἰούδᾳ τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν παίδων τὴν ἀρχὴν κατέλιπε. καὶ ὅπως αὖθις ἐκεῖνος κατώρθωσε πολεμῶν.

δ'. Ὅπως, τῦ Ἐπιφανῦς τελευτήσαντος, ὁ υἱὸς αὐτῦ Ἀντίοχος, διαδεξάμενος τὸν πατέρα, κατὰ τῶν Ἱεροσολύμων ἐστράτευσε, καὶ τὴν πόλιν κατέσχε, καὶ ὡς Ἐλεάζαρος ὁ ἀδελφὸς Ἰούδα ἀπέθανεν ὑπὸ τῦ ἐλέφαντος, μηδὲν μέγα δράσας. καὶ ὡς αὐτός τε Ἰούδας καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς ἀνῃρέθη.

ε'. Ὅπως, Ἰωνάθῃ τῷ ἀδελφῷ διαδεξαμένῳ τὴν ἀρχὴν, δόλῳ συλλαμβάνεται παρὰ Τρύφωνος τῦ ἐπιτρόπου Ἀντίοχα καὶ στρέφεται.

ϛ'. Ὅπως ὁ Σίμων ὁ ἴσχατος διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν, καὶ γενεαλίας μὲν ἀφηγησάμενος τῶν πραγμάτων, ἐλευθερώσας δὲ καὶ τὸς Ἰουδαίους μετὰ ῥό. Ὕτη τῆς τῶν Μακεδόνων ἐπικρατείας, καὶ ἀποδειχθεὶς διὰ τῦ πλήθους ἀρχιερεὺς, ἐπιβαλόμενος ἐν συμπωσίῳ ὑπὸ Πτολεμαίῳ τῷ γαμβρῷ.

ζ'. Ὅπως Ἰωάννης, ὁ καὶ Τρκανὸς, ὁ υἱὸς Σίμωνος, τὸν πατέρα διαδεξάμενος, τόν τε Πτολεμαῖον ἐξέφυγε, καὶ τὸν Ἀντίοχον ἀπώσατο, καὶ ὅσα κατώρθωσε διά τε ἑαυτῦ καὶ τῶν παίδων Ἀριστοβόλᾳ καὶ Ἀντιγόνῳ· καὶ ὡς, ἐν τριάκοντα τρισὶν Ὑτεσιν καλῶς ἀφηγησάμενος τῶν πραγμάτων, τελευτᾷ ἐπὶ ὁ υἱὸς, ἄρχων τε τῦ Ἔθνους, καὶ ἀρχιερεύς, καὶ προφήτης ὤν.

η'. Ὅπως Ἀριστόβουλος ὁ πρεσβύτατος τῶν Τρκανῦ παίδων μετὰ τετρακοσιοστὸν σὺν Ὕτος τῆς ἀπὸ Βαβυλῶνος ἀνακλήσεως, διάδημα περιθέμενος, καὶ τυραννικὸς ἄρξας, τελευτᾷ, ὁ πλεῖον ἐνιαυτῦ βασιλεύσας.

θ'. Ὅπως ὁ ἀδελφὸς Ἀριστόβλε Ἀλέξανδρος βασιλεύει, καὶ ὅσα ἐπραξεν ἐν πάσῃ τῇ ἀρχῇ αὐτῦ· καὶ ὅπως ἐμισήθη ὑπὸ τῶν ἰδίων διὰ πολλὴν ἀμότητα, καὶ ὡς ἀπηλλάγη βασιλεύσας Ὕτη κζ'.

ι'. Ὅπως ἡ γυνὴ αὐτῦ Ἀλεξάνδρα καλῶς ἦρξε, καὶ τῶν υἱῶν τὸν μὲν πρεσβύτερον Τρκανὸν ἀρχιερέα δείκνυσι, τὸν δὲ Ἀριστόβουλον ἰδιώτην κατέσχε. καὶ ὡς διὰ τὴν τῶν Φαρισαίων ἐξουσίαν ἐκινδύνευσεν.

ια'. Ὅπως Ἀριστόβουλος, τῆς μητρὸς μετὰ θ'. Ὕτος τελευτησάσης, τὸν Τρκανὸν παραγωνισάμενος, ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς. Ὕπειτα δὲ διαλλάττεται, καὶ ὁ μὲν τὴν βασιλείαν, Τρκανὸς δὲ τὴν ἀρχιερωσύνην λαμβάνει.

ιβ'. Ὅπως, κρατήσαντος Ἀριστοβόλε, δείσαντες οἱ διάφοροι, καὶ μάλιστα ὁ Ἰδουμαῖος Ἀντίπατρος, ὑπεισεν Τρκανὸν φυγεῖν πρὸς Ἀρίτων τῶν Ἀράβων βασιλέα, καὶ ὅπως κατήγαγεν αὐτὸν μετὰ πλήθους στρατῦ πρὸς τὴν πατρίδα. κἂν ἐκράτησεν, εἰ μὴ Σκαῦρος ὁ Ρωμαίων στρατηγὸς, δῶρα λαβὼν παρὰ Ἀριστοβόλυ, τὴν πολιορκίαν ἔλυσεν.

ιγ'. Ὅπως, Τρκανῦ καὶ Ἀντιπάτρῳ διηθίντων, Πομπήϊος ὀργισθεὶς Ἀριστοβόλῳ, ἐπείπερ ὑπερφάνει μέχρι παντὸς ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τῶν δικαίων, ἐπολιόρκησέ τε καὶ ἔλαβεν Ἱεροσόλυμα, καὶ τῷ Τρκανῷ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀποκατέστησεν.

ιδ'. Ὅπως τὸν Ἀριστόβουλον μετὰ τῆς γενεᾶς λαβὼν εἰς Ῥώμην ἦει ὁ Πομπήϊος, ἐξ ὧν Ἀλέξανδρος διαδιδράσκει ὁ Ἀριστοβόλε ἐκ τῆς ὁδῦ. καὶ ὅπως Σκαῦρος εἰς τὴν Ἀραβίαν ἐνέβαλε, καὶ αὖθις ἀπέστη. καὶ ὅσα ὁ ἀποδρὰς Ἀλέξανδρος ἐδράσε τε καὶ ὑπαθεν.

ιε'. Ὅπως ἀφελόμενος τὰ προκτηθέντα πάλαι ἐκ τῆς Συρίας τῶν Ἰουδαίων παρὰ τῶν Μακκαβαίων, αὐτάν τε καὶ τῆς ἄλλης Συρίας Σκαῦρον ἐπίτροπον κατέστησεν.

IOSEPHI LIBRO PRIMO
HISTORIARVM EXCIDII IVDAICI
HAEC CONTINENTVR.

1. PRooemium: *Quomodo et quam ob causam auctor huius historiae animum ad eam scribendam appulit. Summaria totius operis argumentorum expositio.*
2. *Quomodo Antiochus Epiphanes ex Hierosolymitarum seditione urbem illorum cepit, et Iudaeos male tractauit: vtque Onias ad Ptolemaeum se recepit.*
3. *Qui iter Bacchiden, in Eleazarum crudeliter saeuientem, Matthias percussit, populo ad se coacto, interfecit; deinde bellum gessit aduersus Antiochum, morientemque Iudae filiorum natu maximo imperium reliquit: et quomodo ille, bello suscepto, feliciter res restituit.*
4. *Quomodo, post mortem Epiphanis, filius eius Antiochus, qui patri successit, contra Hierosolyma exercitum duxit, et vrbem occupauit; et qualiter Eleazarus, Iudae frater, ab elephante oppressus interiit, nulla re memorabili gesta: vtque Iudas et Ioannes frater eius interemti sunt.*
5. *Quomodo Ionathas Iudae frater, imperio suscepto, dolis a Tryphone Antiochi tutore capitur et occiditur.*
6. *Quomodo Simon fratrum natu minimus, cum imperium suscepisset, et rebus strenue administratis Iudaeos post CLXX. annos a dominatione Macedonum liberasset, et a populo pontifex factus fuisset, Ptolemaei generi sui insidiis in conuiuio appetitur.*
7. *Quomodo Ioannes, qui et Hyrcanus dictus est, Simonis filius patrisque successor, Ptolemaeum effugit, et Antiochum repulit; et quae praeclare gessit, tam per se, quam per filios suos Aristobulum et Antigonum: vtque, rebus per XXVIII. annos pulchre administratis, et filiis V. relictis, moritur, cum et gentis princeps et pontifex exstitisset, simulque propheta.*
8. *Quomodo Aristobulus, filiorum Hyrcani natu maximus, annis CCCCLXX. elapsis post reuocationem e Babylonia, diadema sumsit, cumque tyrannorum more imperasset, vitam finiit, anno et non amplius in imperio exacto.*
9. *Quomodo Alexander Aristobuli frater post eum regnauit, et quas res gessit, dum imperaret; qualique odio sui eum prosequuti sunt propter crudelitatem eius, vtque e vita discesserit, cum regnasset annos XXVII.*
10. *Quemadmodum vxor eius Alexandra praeclare res imperii gesserit, et Hyrcanum filiorum natu maximum pontificem constituit, atque Aristobulum vitam primatum agere voluit: et quomodo in periculis erat, ex Pharisaeorum potentia.*
11. *Quomodo Aristobulus, mortua matre, postquam per nouennium regnasset, imperium obtinuit, fratrem a rerum gubernaculis repulit: postea vero cum eo in concordiam rediit, ita vt ille imperaret, et Hyrcanus pontificatum teneret.*
12. *Quomodo, Aristobulo dominante, inimici eius prae metu illius, maximeque Antipater Idumaeus, persuaserunt Hyrcano, vt ad Aretam Arabum regem fugeret: et qualiter in patriam cum ingenti exercitu reducitur, fratrique praeualuisset, nisi Scaurus dux Romanorum, muneribus ab Aristobulo acceptis, Hierosolymorum obsidionem soluisset.*
13. *Quomodo Pompeius, dum precibus eum fatigarent Hyrcanus et Antipater, iratus Aristobulo, quod prae superbia omnino noluerit iuris sui rationem reddere, oppugnauit ceptique Hierosolyma, et pontificatum Hyrcano restituit.*
14. *Quomodo Pompeius, capto Aristobulo cum eius prole, Romam se contulit; vtque Alexander vnus e filiis Aristobuli inter eundum elapsus est, et qualiter Scaurus in Arabiam impressionem fecit, et ex ea recessit: quaeque Alexander profugus gesserit et perpessus sit.*
15. *Quomodo Syriae vrbes, quas olim Iudaeis acquisierant Maccabaei, ab obsulit, et illarum caeterarumque Syriae procuratorem fecit Scaurum: vbi*

ὕθα καὶ περὶ τῆς τῶ βαλεάμε φησὶν ἐργασίας, καὶ περὶ ὧν ὁ Πομπήϊος σύρων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ὅσοι ἀμφοτέρωθεν ἀπώλοντο.

ις'. Ὅπως Γαβίνιος, Σκαύρω πεμφθεὶς διάδοχος, κατηγωνισάμενος Ἀλέξανδρον, καὶ συγγνώμην δὲς αἰτησαμένῳ, πᾶν τὸ Ἰουδαϊκὸν ὕψος εἰς πέντε συνέδρις διέλυεν.

ιζ'. Ὅπως καὶ Ἀριστόβουλος ἀποδρὰς ἐκ Ῥώμης, καὶ πολεμήσας Γαβίνιον, τέλος ἡττᾶται, καὶ ἐν Ῥώμῃ δέσμιος πάλιν ἄγεται.

ιθ'. Ὅπως ὁρμήσας κατὰ Πάρθων Γαβίνιος, ἐμποδίζεται ὑπὸ Πτολεμαίου. καὶ ὡς πάλιν τὰς Ἰουδαίας ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἀνασεισθείσας ἐκεῖθεν κατεσήσατο.

ιϑ'. Ὅπως Κράσσος, ἐλθὼν αὐτῷ διάδοχος, ὑπὸ Πάρθων κτείνεται. καὶ ὅσα Κάσσιος μετ' αὐτὸν φυγὼν διεπράξατο.

κ'. Περὶ Ἀντιπάτρου καὶ τῆς αὐτοῦ γενεᾶς.

κα'. Ὅπως Καῖσαρ ἀνεὶς τῶν δεσμῶν Ἀριστόβουλον εἰς Ἱεροσόλυμα ὑπεμψε, κἀκεῖνος ἀποδὰς ἐκεῖσε, οἷα αὐτός τε καὶ παῖδες παρὰ τῶν Πομπηΐου πεπόνθασιν.

κβ'. Ὅπως Ἀντίπατρος ὑπὸ Θεραπείᾳ Καίσαρος συμμαχήσας Μιθριδάτῃ Περγαμίου πολιορκοῦντι, καὶ γενναῖος κατὰ τὴν μάχην φανείς, πολιτείᾳ τε τῇ Ῥωμαίων καὶ ἀτελείᾳ παρ' αὐτῷ τετίμηται. καὶ ὡς κατηγορηθεὶς παρ' Ἀντιγόνου τοῦ Ἀριστοβούλου παιδὸς ὑπὸ Καίσαρος, κρατεῖ ταῖς δικαιολογίαις, καὶ Ἡρῳδῃ βιβάζει τὴν ἀρχιερωσύνην, καὶ αὐτὸς ἐπίτροπος τῆς ὅλης Ἰουδαίας γίνεται.

κγ'. Ὅπως Ἀντίπατρος τά τε κατεσφαλμένα ὑπὸ Πομπηΐου πρότερον ἐτειχίσατο, καὶ τὰς ἐν τῇ χώρᾳ Ἰουδαίοις κατέστελλε. καὶ τῶν υἱῶν τὸν μὲν Φασάηλον Ἱεροσολύμων καὶ τῶν πέριξ τοπαρχῶν, τὸν δὲ Ἡρῴδην τῆς Γαλιλαίας κατεσήσατο.

κδ'. Ὅπως Ἡρῴδης ὑπὸ τε βασκάνων ἐρεθιζόμενος, καὶ αὐτοῖς ἐν τοῖς κατορθώμασι βασκαίνων τὸν Ἡρῴδην εἰς κρίσιν ἐκάλεσε, καὶ αὖθις ἀπέλυσε. καὶ ὡς Ἡρῴδης ἐπὶ τούτῳ μνησικακῶν ἐκεχείρει τῷ Ἡρῴδῃ, καὶ αὖθις ἀνίγεις παρακληθεὶς ὑπό τε τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Φασαήλου.

κε'. Περὶ τῆς γενομένης ἐμφυλίου πολέμου Ῥωμαίοις πρὸς Ἀπάμειαν.

κς'. Ὅπως Βρῦτος καὶ Κάσσιος ἐδολοφόνησαν Καίσαρα, καὶ οἷα Κάσσιος ἐν Ἰουδαίᾳ ἔπραξε. καὶ ὡς, ὑποσχόμενος μεγάλα Ἀντιπάτρῳ, εἰ κρατήσειεν, αἴτιος αὐτῷ διὰ ταῦτα τοῦ καὶ ἀπολέσθαι ὑπὸ Μαλίχου φαρμάκοις ἐγίνετο.

κζ'. Ὅπως Ἡρῴδης ἐτιμωρήσατο Μάλιχον Κασσίῳ συνεργίᾳ. καὶ ὡς Ἐλιξ ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Μαλίχου ἐπανεστὰς Φασαήλῳ, καὶ ἡττηθεὶς πρότερον παρ' ἐκείνῳ, ὑποστὰς δὲ καὶ παρ' Ἡρῴδῃ ἐπίτης ἀφίσταται. καὶ ὡς Μαριὰν ὁ τύραννος ἀπηλλάγη Γαλιλαίας ὑπ' Ἡρῴδου.

κη'. Ὅπως Ἡρῴδης μετὰ τὴν πρώτην γυναῖκα, καὶ δευτέραν τὴν Μαριάμνην, τὴν Τρκιανῆ μὲν θυγατρίδα, Ἀριστοβούλῳ δὲ θυγατέρα, ἠγάγετο.

κθ'. Ὅπως μετὰ τὴν Κασσίῳ ἀναίρεσιν Ἀντώνιος εἰς Ἀσίαν ἐλθὼν, κατηγορηθέντας τοὺς περὶ τὸν Ἡρῴδην ὁ μόνον ὁ παρέλυσε τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ τετράρχας κατέστησεν.

λ'. Ὅσα ἐπράχθη παρὰ Βαρζαφάρνῃ καὶ Πακόρῳ τῶν Πάρθων, βουλομένων κατεγαγεῖν τὸν Ἀντίγονον ἐπὶ τὴν βασιλείαν. καὶ ὅπως ὁ, τε Φασαήλος ἀπέλετο, καὶ Ἡρῴδης ἐπιβουλευθεὶς ἐξέφυγεν, ὁ δὲ Τρκιανὸς τὰ ὦτα λωβηθεὶς εἰς Παρθυαίαν ἀπηνίχθη, καὶ Ἀντίγονος τὴν βασιλείαν κατεῖχεν.

λα'. Ὅπως Ἡρῴδης ἀπελθὼν πρὸς τὸν Ἀράβων βασιλέα, λαβεῖν χρήματα πρὸς τὸ λυτρώσασθαι τὸν ἀδελφὸν, ἀποτυχὼν δὲ τῆς ἐλπίδος, δι' Ἀλεξανδρείας εἰς Ῥώμην παραγίνεται, καὶ Ἀντωνίῳ καὶ Καίσαρι τὰς συμφορὰς ἀποδυράμενος, καὶ διηγησάμενος, πῶς Ἀντίγονος διὰ Πάρθων τῆς βασιλείας ἐγκρατὴς γέγονε, βασιλεὺς αὐτὸς παρ' αὐτῶν, τῆς συγκλήτου συμψηφισαμένης, ἀποδείκνυται.

λβ'. Ὅπως Ἀντίγονος τὸν ἐν Μασάδᾳ τῷ Ἡρῴδῃ προσήκοντας ἐπολιόρκει.

λγ'. Ὅπως Ἡρῴδης ἀπὸ Ῥώμης ἐπανελθὼν τὸν πρὸς Ἀντίγονον διήνεγκε πόλεμον. καὶ ὅπως τὰς περὶ αὐτὸν εἰς τὴν κατὰ Πάρθων ἐκπέμψας μάχην, αὐτὸς τὰς ἐν τοῖς σκηναῖοις λῃστὰς ἐκπολεμήσας ἐχειρώσατο.

λδ'. Ὅπως Ἡρῴδης ἐπὶ Ἀντίγονον ὁρμήσαντος εἰς Σαμάρειαν ἐπανίστανται Γαλιλαῖοι, καὶ ὡς ὑποστρέψας πάλιν αὐτὸς κατεστήσατο. καὶ ὡς μετὰ τὴν Πάρθων ἧτταν λαβὼν συμμάχους παρ' Ἀντωνίῳ ἐπὶ τὸν Ἀντίγονον, ἐπειδὴ ὁ κρατήσας αὐτῶν Μαχαιρᾶς ὁ κατὰ σύμμαχον πρὸς αὐτὸν διετίθη, πάλιν πρὸς Ἀντώνιον ἐπέστρεψε,

etiam agitur de modo, quo balsamum vasitur et conficitur, et de iis, quae Pompeius in templo invenit, deque numero occisorum ex utraque parte.

16. Quomodo Gabinius, missus in Syriam, ut Scauro succederet, cum Alexandrum vicisset, veniamque petenti dedisset, Iudaeam omnem in conventus quinque diuisit.

17. Quomodo et Aristobulus, qui Roma profugerat et Gabinio bellum intulerat, rursus victus est, iterumque Romae in vinculis vitam egit.

18. Qualiter Gabinius, contra Parthos profectus, a Ptolemaeo impeditur: utque Iudaeos, iterum in seditionem concitatos, adortus compescuit.

19. Quomodo Crassus, successor Gabinii, a Parthis occisus est: et quaenam Cassius, qui cum eo fugerat, in Syria gesserit.

20. De Antipatro eiusque progenie.

21. Quomodo Caesar Aristobulum vinculis solutum Hierosolyma miserit, quaeque ille eo profectus liberique ipsius a Pompeianis passus est.

22. Quomodo Antipater, cum Mithridati Pelusium obsidenti, ut Caesarem demereretur, auxilium tulisset, seque in praelio strenuum ostendisset, civitate Romana simul et immunitate donatus est a Caesare: utque ab Antigono Aristobuli filio accusatus apud Caesarem in causae disceptatione superior exstiterit; idque obtinuit, ut Hyrcanus in pontificatu confirmaretur, et ipse totius Iudaeae procurator fieret.

23. Quomodo Antipater et moenia a Pompeio antea eversa instauravit, et tumultus in provincia sedavit; atque e filiis suis Phasaëlum quidem vero maximum Hierosolymis et regioni vicinae praefecit, Herodem vero Galilaeae.

24. Quomodo Hyrcanus ab obtrectatoribus Herodis irritatus, atque ipse Herodi ob res praeclare gestas invidens, eum in iudicium vocavit, ac deinde absolvit: utque Herodes iniuriae memor exercitum ducebat contra Hyrcanum; ac mox eum dimittit, ex consilio patris et Phasaëli fratris.

25. De bello civili inter Romanos orto circa Apamiam.

26. Qualiter Brutus et Cassius dolo interficiunt Caesarem, et quaenam Cassius in Iudaea gesserit: utque magna Antipatro promittendo, si victoriam obtineret, inde causa erat, cur ille a Malicho fuerit veneno peremptus.

27. Qualiter Herodes adiutore Cassio ultus est Malichum: et quomodo Felix, ut Malichi fratris necem vindicaret, insurrexit in Phasaëlum, et cum ab illis prius vinceretur, postea etiam ab Herode supplex dimittitur. utque Marion tyrannus e Galilaea pulsus est ab Herode.

28. Quomodo Herodes post primam uxorem alteram duxit, Mariammen scilicet, Hyrcani quidem neptem ex filia, Aristobuli vero filiam.

29. Quomodo post Cassii caedem Antonius, cum in Asiam venisset, Herodem fratremque a Iudaeis accusatos, non solum non imperio privavit, sed et tetrarchas ambos constituit.

30. Quaenam gesta erant a Barzapharne et Pacoro Parthis, dum fuderent Antigonum in regnum reducere: qualiterque et Phasaëlus interiit, et Herodes insidiis petitus effugit, atque Hyrcanus auribus mutilatus in Parthiam abductus est, et Antigonus regnum obtinuit.

31. Quomodo Herodes, cum se contulisset ad Arabum regem, ut pecunias ab eo acciperet, quibus fratrem redimeret, spe vero de sua excidisset, via Alexandriae Romam proficiscitur, cumque apud Antonium et Caesarem calamitates suas deplorasset, narrassetque, quo pacto Antigonus Parthorum ope regnum nactus est, ipse rex ab illis ex consensu senatus declaratur.

32. Qualiter Antigonus Herodis necessarios Masadae inclusos obsidet.

33. Quomodo Herodes Roma reversus bellum agitavit contra Antigonum; utque, suis ad bellum contra Parthos persequendum missis, ipse latrones in speluncis debellatos in potestatem suam redegit.

34. Quomodo, Herode contra Antigonum profecto, Galilaei in Samaria seditionem moverint, utque reversus motus eorum composuit: qualiterque post Parthos devictos, cum suppetias ab Antonio impetrasset contra Antigonum, data illorum Machaera sit pro socio idoneo minime gerente, reversus est ad

καὶ τὰ Σαμάρεια πολιορκοῦντι συνεξεπολέμησεν, ἡνίκα καὶ Ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀπέστης, συμβαλὼν Αντιγόνῳ κἀκεῖ ἐφύγετο, καὶ τὸ στρατιωτικὸν πᾶν διεφθείροντο, καὶ τὰ ὑπήκοα αὖθις ἐπανίστατο.

λε'. Ὅπως ὑπενεχθὲν Ἡρῴδῃ ἀπὸ Αντωνίου, καὶ συμβαλὼν τοῖς τοῦ Αντιγόνου, ἄλλας τε πολίχνας αἱρεῖ καὶ τὴν Ἱεριχοῦντα· κρατομαῖ δὲ καὶ Πάππον τὸν φρουρὸν Αντιγόνου, τὸν φονέα τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ Ἰωσήπου.

λς'. Ὅπως ἐπολιόρκησε τὰ Ἱεροσόλυμα, ἤδη τρίτῳ ἔτει αὐτοῦ τῆς βασιλείας ἀνυσμένῳ, καὶ οἷα μὲν μετὰ τὴν ἅλωσιν Ἱεροσολυμίταις ἀκήκοεν· οἷα δὲ τοῖς καὶ Αντίγονος ἐχρήσατο.

λζ'. Οἷα διὰ τὸν Κλεοπάτρας ἔρωτα Αντώνιος ὑπραττεν.

λη'. Ὅπως τῶ Αντιόχου συνήσαντος πολέμῳ, ἐπιμέλειαν Ἡρῴδης πρὸς Αντωνίῳ ἀραμένος πολεμήσαι, καὶ πολεμήσας ἡττᾶται κατὰ κράτος. Ὑφ' ὧν καὶ δεδοικὼς τὸν ἴδιον διὰ τὸς συμβάντας ἀλλοπαλλήλως σεισμὸς δημηγορίᾳ πρὸς θάρσος παρεκαλεσεν.

λθ'. Ὅπως μετὰ τὴν περὶ Ακτιον νίκην προσῆλθε Καίσαρι. καὶ οἷα πρὸς αὐτὸν εἶπε, καὶ παρ' αὐτοῦ ἤκουσε, καὶ ὅπως αὐτὸν δωρεαῖς Καῖσαρ ἐτίμησεν.

μ'. Περὶ ἐφιστωνίς τῆ ναῦ, καὶ τῶν γενομένων ατιμάτων παρ' Ἡρῴδε. καὶ ζωαῖος ἦν τὸ, τε σῶμα καὶ τὴν ψυχήν.

μα'. Περὶ τῶν κατ' οἶκον δυστυχιῶν γενομένων αὐτῷ διὰ Μαριάμνην τὴν γυναῖκα, ἃ συνέβησαν, ὅτι τὸ πάλαι αἰχμαλωτισθέντα Τρκανὸν Ἡρῴδης ἀπέκτεινε, πάντων αὐτῆς ὄντα, καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἰώσηπον, καὶ ὅπως καὶ αὐτὴν ἀπέκτεινεν.

μβ'. Ὅπως ὑπὸ Αντιπάτρου τοῦ υἱοῦ κατὰ τῶν παίδων Μαριάμνης διαβολῶν πλησθεὶς ἦλθε μετ' αὐτοῦ μὲν Αλέξανδρον ἐπὶ Ῥώμης, δῆσας ἀπαιτήσων αὐτὸν ἐπὶ Καίσαρος, ἀπολυθέντα δὲ ἀναλαβὼν, καὶ εἰς Ἱεροσόλυμα γενόμενος, ἀπολογεῖται ὑπὲρ πάντων πρὸς τὸ πλῆθος.

μγ'. Περὶ τοῦ υἱοῦ Αντιπάτρου καὶ τῶν Μαριάμνης παίδων.

μδ'. Περὶ Φερώρα τοῦ ἀδελφοῦ Ἡρῴδου, καὶ ὅπως αὐτῷ διάφορος γέγονεν.

με'. Περὶ τῶν εὐνούχων Ἡρῴδου, καὶ ὡς δι' αὐτῶν οἱ περὶ Αλέξανδρον ἐκινδύνευον.

μς'. Πε Αρχέλαος ὁ πενθερὸς Αλεξάνδρου, ἐλθὼν ἐκ Καππαδοκίας, διήλλαξε τὸ μειράκιον πρὸς τὸν πατέρα.

μζ'. Περὶ τῆς καπηλείας τοῦ Λάμπωνος Εὐρυκλέους, καὶ ὡς πάλιν ἐξηγρίωσε τὸν Ἡρῴδην πρὸς τοὺς υἱεῖς.

μη'. Ὅπως Αλέξανδρον καὶ Αριστόβουλον δεσμήσας ὁ πατὴρ τοῖς διαβολαῖς Σαλώμης, Καίσαρι περὶ τούτων μηνύει, καὶ δεξάμενος τὴν ἐξουσίαν παρ' αὐτοῦ κτείνει τοὺς υἱεῖς.

μθ'. Ὅπως Αντίπατρος ἐμισήθη παρὰ πάντων. καὶ ὡς τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνῃρημένων κατηγγύησε τοῖς ἑαυτοῦ συγγενέσιν ὁ βασιλεύς.

ν'. Ὡς ἡ Φερώρα γυνὴ καὶ ἡ μήτηρ Αντιπάτρου, διάφοροι γεγονυῖαι Σαλώμῃ, αἰτίαι κατέστησαν ἀπωλείας Αντιπάτρῳ τε καὶ ἑαυτῶν. καὶ ὅπως Αντίπατρος, ὑποκλιθεὶς αὐτὸν ἐκ τοῦ πατρὸς, εἰς Ῥώμην πρὸς Καίσαρα λαμπρῶς παρεγένετο. καὶ περὶ Συλλαίου τοῦ Αραβίου, καὶ τῆς Φερώρα τελευτῆς.

να'. Ὅπως ἡ τελευτὴ Φερώρα τῆς Αντιπάτρου ἀπωλείας αἰτία γέγονεν.

νβ'. Ὅπως ἡ γυνὴ Φερώρα, ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ τοίχου ῥίψασα, Θεοῦ προνοίᾳ διεσώθη μετιόντος Αντίπατρον.

νγ'. Περὶ τῆς ἀπὸ Ῥώμης ἐπανόδου τοῦ Αντιπάτρου. καὶ ὅτι διὰ τὸ πρὸς αὐτὸν μῖσος ἀδελφὸς αὐτοῦ τὰ εἰς τὴν Ιουδαίαν συμβάντα ἀπηγγειλεν.

νδ'. Ὅπως συνέδριον ὁ βασιλεὺς συναθροίσας κατηγόρουν Αντιπάτρου· παρῆσαν Οὐάρος, Νικόλαον παρεσκεύατο. καὶ ὡς Αντίπατρος ἀπελογήσατο.

νε'. Ὡς καὶ Σαλώμη Αντίπατρος ἐπιβουλεύων ἐφωράθη ὑπὸ τῶν τῆς Ακμης τῆς Ἰουλιανῆς Ιουλίας κρατηθέντων γραμμάτων.

νς'. Περὶ τῶν Σοφιστῶν Ιούδα τε καὶ Ματθίᾳ, καὶ περὶ τοῦ χρυσοῦ ἀετοῦ.

νζ'. Περὶ τῆς νόσου τοῦ βασιλέως, καὶ ὡς πρὸς τῇ τελευτῇ γενόμενος, πλῆθος Ιουδαίων ἐπισήμων ἀπὸ παντὸς Ιουδαίας συναγαγὼν, ἀνειρξάνει τούτους μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν παρηγγύησεν.

νη'. Ὅπως ἀνεῖλεν Αντίπατρον τὸν υἱὸν καὶ ἐτερίβιος ἡμέρας πέντε τελευτᾷ.

Antonium, eique Samosata obsidenti subministrabat, quando et Iosephus frater, eius in absentia, cum Antigono commissus occiditur ipse, et omnem exercitum amisit; quique subditi erant iterum rebellarunt.

35. *Quomodo Herodes ab Antonio reversus, congressusque cum Antigonianis, praeter alia oppidula capit Hierichuntem: atque etiam caput emptum Peppo copiarum Antigoni duci, qui Iosephum fratrem suum occiderat.*

36. *Qualiter Hierosolyma oppugnavit, cum tres annos in regno exegisset, et quaenam Hierosolymitis post urbem captam acciderunt; utque vitam finivit Antigonus.*

37. *Quaenam propter Cleopatrae amorem gessit Antonius.*

38. *Quomodo, bello Actiaco conflato, missus est Herodes ab Antonio contra Arabas, qui praelio conserto eos superat profligatque: dein et suos exterrae motibus, qui variis in locis acciderant, perterritos, oratione adhortatur, ut animos sumerent.*

39. *Quomodo Herodes post victoriam apud Actium Caesarem adiit. et quaenam ad eum loquutus est, vicissimque ab eo accepit; et quibus muneribus eum honoravit Caesar.*

40. *De instauratione templi, et aedificiis ab Herode conditis; et qualis erat eius animi, quam corporibus dotibus.*

41. *De malis et infortuniis in familiam eius grassantibus propter uxorem eius Mariamnen; quae omnia ei acciderant, quoniam Hyrcanum olim captivum fecerat, Mariamnes autem, interfecerat, fratremque Iosephum: et quomodo Mariamnem occidit.*

42. *Quomodo Herodes, ex Antipatri filii sui calumniis odio incensus in Mariammes filios, Alexandrum secum Romam perducit, poenas ab ipso exacturus apud Caesarem; ipse autem, cum absolutus esset, assumto, ubi Hierosolyma pervenit, rerum omnium rationem reddit populo.*

43. *De moribus Antipatri et filiorum Mariammes.*

44. *De Pherora Herodis fratre, et quo pacto Herodi cum ipso intercesserunt inimicitiae.*

45. *De eunuchis Herodis; et quomodo illi in causa erant, cur Alexander in periculum fuerit adductus.*

46. *Quomodo Archelaus socer Alexandri, cum e Cappadocia veniisset, inimicus patri reconcilianit.*

47. *De maligno Euryclis Lacenis ingenio; qualiterque Herodem iterum exacerbaut in filios.*

48. *Quomodo pater, Salomes calumniis irritatus, Alexandrum et Aristobulum in vinculis conicit, et de illis querelas ad Caesarem mittit; acceptaque ab eo potestate filios interficit.*

49. *Qualiter omnium odio flagravit Antipater: et quomodo rex occisorum liberos consanguineis suis despondit.*

50. *Qualiter uxor Pherorae materque Antipatri, inter se discordantes, Antipatro suisque exitio erant: et quomodo Antipater, ut semet e patris conspectu subduceret, Romam ad Caesarem cum splendido apparatu se confert. deque Syllaeo Arabe, et Pherorae obitu.*

51. *Quomodo Pherorae mors Antipatro causa erat interitus.*

52. *Qualiter uxor Pherorae, semet e tecto praecipitans, providentia Dei, poenas ab Antipatro repetentis, servata est.*

53. *De Antipatri a Roma reversione: quodque nemo ei, utpote ab omnibus odio habito, quae acciderant in Iudaea nunciarit.*

54. *Quomodo rex, concilio convocato, Nicolaum Antipatri accusatorem, Varo praesente, exhibuit: utque semet defendit Antipater.*

55. *Qualiter et Salomae insidias intendens Antipater deprehensus est literis Acmes Iuliae ancillae forte interceptis.*

56. *De Sophistis Iuda et Matthia, et aquila aurea.*

57. *De regis morbo; utque moriturus multos e Iudaeis nobilioribus, ex omni Iudaea congregatos, interfici praecepit, postquam animam afflasset.*

58. *Qualiter Antipatrum filium occidit; et quinto post die ipse moritur.*

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

ΕΠΕΙΔΗ τὸν Ἰουδαίων πρὸς Ρωμαίους πόλεμον συτάν-τα μέγιστον, οὐ μόνον τῶν καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ δὲ καὶ ὧν ἀκοῇ παρειλήφαμεν, ἢ πόλεων πρὸς πόλεις ἢ ἐθνῶν ἔθνεσι συῤῥαγέντων, οἱ μὲν ἀ παρατυχόντες τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἀκοῇ συλλέγοντες εἰκαῖα καὶ ἀσύμφωνα διηγή-ματα σοφιστικῶς ἀναγράφουσιν, οἱ παραγενόμενοι δὲ, ἢ πολακείᾳ τῇ πρὸς Ρωμαίους, ἢ μίσει τῷ πρὸς Ἰουδαίους, καταψεύδονται τῶν πραγμάτων, περιέχει δὲ αὐτοῖς ὅπῃ μὲν κατηγορίαν, ὅπῃ δὲ ἐγκώμιον τὰ συγγράμματα, τὸ δὲ ἀκριβὲς τῆς ἱστορίας ἀδαμοῦ· προυθέμην ἐγὼ τοῖς κατὰ τὴν Ρωμαίων ἡγεμονίαν, Ἑλλάδι γλώσσῃ μεταβαλὼν, ἃ τοῖς ἄνω βαρβάροις τῇ πατρίῳ συντάξας ἀνέπεμψα πρό-τερον, ἀφηγήσασθαι, Ἰώσηπος Ματθίᾳ παῖς, γένει Ἑ-βραῖος, ἐξ Ἱεροσολύμων, ἱερεὺς, αὐτός τε Ρωμαίοις πο-λεμήσας τὰ πρῶτα, καὶ τοῖς ὕστερον παρατυχὼν ἐξ ἀνάγ-κης.

Β'. Γενομένου γὰρ, ὡς ἔφην, μεγίστου τῶνδε τῶ κινή-ματος, ἐν Ρωμαίοις μὲν ἐνόσει τὰ οἰκεῖα, Ἰουδαίων τε τὸ νεωτερίζον τότε τεταραγμένοις ἐπανέστη τοῖς καιροῖς, ἀκμά-ζον κατά τε χεῖρα καὶ χρήμασιν, ὡς δι' ὑπερβολὴν θορύ-βων, τοῖς μὲν ἐν ἐλπίδι κτήσεως, τοῖς δ' ἐν ἀφαιρέσεως δέει γίνεσθαι τὰ πρὸς τὴν ἀνατολήν· ἐπειδὴ Ἰουδαῖοι μὲν ἅπαν τὸ ὑπὲρ Εὐφράτην ὁμόφυλον ἡμῖν συνεπαρθήσεσθαι σφίσιν ἤλπισαν, Ρωμαίους δὲ οἵ τε γείτονες Γαλάται παρεκίνουν, καὶ τὸ Κελτικὸν ὠκ ἠρέμει, μεσὰ δὲ ἦν πάν-τα θορύβων μετὰ Νέρωνα, καὶ πολλὰς μὲν βασιλείας ὁ καιρὸς ἀνέπειθε, τὰ στρατιωτικὰ δὲ ἦρα μεταβολῆς ἐλπίδι λημμάτων. ἄτοπον οὖν ἡγησάμην περιϊδεῖν πλαζομένην ἐπὶ τηλικούτοις πράγμασι τὴν ἀλήθειαν, καὶ Πάρθους μὲν, καὶ Βαβυλωνίους, Ἀράβων τε τοὺς πορῥωτάτω, καὶ τὰ ὑπὲρ Εὐφράτην ὁμόφυλον ἡμῖν, Ἀδιαβηνούς τε γνῶναι

PROOEMIVM.

QVONIAM bellum, quod cum Romanis gessere Iudaei, idque maximum omnium, non modo, quae nostra aetas vidit, sed et omnium fere, quae auditione accepimus, cum aut ciuitates cum ciuitatibus, aut gentes cum gentibus commixeriut, quidam, qui rebus non intererant, verum narrationes futiles interque se dissidentes ex rumoribus colligunt, sophistarum more scribendum suscipiunt, alii vero, qui praesentes aderant, aut studio assentandi Romanis, aut odio Iudaeorum, rerum veritatem mentiuntur, scriptisque illorum partim accusationes, partim laudationes reperiuntur, nusquam vero exacta historiae fides: idcirco ego proposui, quae mediterraneis Barbaris iam ante miseram patria lingua conscripta, nunc Graece versa in gratiam illorum, qui sub Romano degunt imperio, eadem narrare; ego, inquam, Iosephus Matthiae filius, Hebraeus genere, ex Hierosolymis, sacerdos, qui et ipse cum Romanis initio praeliis dimicaui, et rebus deinceps gestis necessitate adactus interfui.

2. Cum enim obortum esset, quemadmodum dixi, bellum hoc grauissimum, Romani quidem ex domesticis laborabant; Iudaeique, quotquot res nouas tunc moliebantur, cum tempora essent turbulenta, seditionem mouerunt, viribus pariter ac opibus florentes, adeo vt, propter tumultuum magnitudinem, hi quidem partium Orientis possidendarum spe tenerentur, illos vero earundem amittendarum metus inuaderet: quoniam Iudaei quidem vniuersos, qui trans Euphratem essent, gentiles nostros secum arma capturos esse crediderant, Romani vero a Gallis finitimis subinde agitarentur, nec Celtae quiescerent; sed plena essent omnia perturbationum mortuo Nerone, et multi quidem, opportunitate arrepta, imperium affectarent, militesque lucri cupidine rebus nouis studerent. Itaque indignum esse duxi, vt tantarum rerum veritas finueretur in inconstantia versari; et Parthi quidem et Babylonii, Arabumque remotissimi, et populares nostri vltra Euphratem, itemque Adiabeni, mea dili-

διὰ τῆς ἐμῆς ἐπιμελείας ἀκριβῶς, ὅθεν τε ἤρξατο, καὶ δι' ὅσων ἐχώρησε παθῶν ὁ πόλεμος, καὶ ὅπως κατέσχεθεν, ἀγνοεῖν δὲ Ἕλληνας ταῦτα καὶ Ρωμαίων τοὺς μὴ ἐπιστρατευσαμένους, ἐντυγχάνοντας ἢ κολακείαις, ἢ πλάσμασι.

γ'. Καίτοι γε ἱστορίας αὐτὰς ἐπιγράφειν τολμῶσιν· ἐν αἷς, πρὸς τῷ μηδὲν ὑγιὲς δηλοῦν, καὶ τοῦ σκοποῦ δοκοῦσιν ἐμοί γε διαμαρτάνειν. βάλλονται γὰρ μεγάλους μὲν τὰς Ρωμαίους ἀποδεικνύειν, καταβάλλουσι δὲ ἀεὶ τὰ Ιουδαίων, καὶ ταπεινοῦσιν. οὐχ ὁρῶσι δὲ, πῶς ἂν εἶναι μεγάλοι δοκοῖεν, οἱ μικρὰς νενικηκότες. καὶ ὅτε τὸ μῆκος αἰδοῦνται τοῦ πολέμου, ὅτε τὸ πλῆθος τῆς καμούσης Ρωμαίων στρατιᾶς, ὅτε τὸ μέγεθος τῶν στρατηγῶν, οἳ πολλὰ παρὰ τοῖς Ιεροσολύμοις ἱδρώσαντες, οἶμαι, ταπεινωμένα τὰ κατορθώματα αὐτοῖς, ἀδοξοῦσιν.

δ'. Οὐ μὴν ἐγὼ τοῖς ἐπαίρουσι τὰ Ρωμαίων ἀντιφιλονεικῶν, αὔξειν τὰ τῶν ὁμοφύλων διέγνων· ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα μετ' ἀκριβείας ἑκατέρων διέξειμι, τοὺς δ' ἐπὶ τοῖς πράγμασι λόγους ἀνατίθημι τῇ διαθέσει, καὶ τοῖς ἐμαυτῷ πάθεσι διδοὺς ἐπολοφύρεσθαι ταῖς τῆς πατρίδος συμφοραῖς. ὅτι γὰρ αὐτὴν στάσις οἰκεία καθεῖλε, καὶ τὰς Ρωμαίων χεῖρας ἀκούσας, καὶ τὸ πῦρ ἐπὶ τὸν ἅγιον ναὸν εἵλκυσαν οἱ Ιουδαίων τύραννοι, μάρτυς αὐτὸς ὁ πορθήσας Τίτος Καῖσαρ. ἐν παντὶ τῷ πολέμῳ, τὸν μὲν δῆμον ἐλεήσας ὑπὸ στασιαστῶν φερόμενον, πολλάκις δὲ ἐκὼν τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ὑπερτιθέμενος, καὶ διδοὺς τῇ πολιορκίᾳ χρόνον, εἰς μετάνοιαν τῶν αἰτίων. εἰ δέ τις, ὅσα πρὸς τοὺς τυράννους ἢ τὸ ληστρικὸν αὐτῶν κατηγορικῶς λέγομεν, ἢ τοῖς ἀτυχήμασι τῆς πατρίδος ἐπισένοντες, συκοφαντοίη, διδότω παρὰ τὸν τῆς ἱστορίας νόμον συγγνώμην τῷ πάθει. πόλιν γὰρ δὴ τῶν ὑπὸ Ρωμαίους πασῶν τὴν ἡμετέραν ἐπὶ πλεῖστόν τε εὐδαιμονίας συνέβη προελθεῖν, καὶ πρὸς ἔσχατον συμφορῶν αὖθις καταπεσεῖν. τὰ γὰρ πάντων ἀπ'

gentia satis accurate cognoscerent, quibus ab initiis profectum, quantisque cum cladibus gestum fuerit bellum, et quo tandem modo desierit: Graeci vero, et Romanorum quotquot militiam sequuti non essent, ista nescirent, legentes, quae ab aliis aut adulandi gratia, aut mentiendi libidine conficta sunt.

3. Atqui huiusmodi scripta historias non verentur inscribere, in quibus, praeterquam quod nihil sani afferant, etiam de proposito suo mihi videntur excidere. Nam illis quidem in animo est Romanos amplificare, resque Iudaeorum extenuant et deprimunt: verum haud secum reputant, qui fieri possit, vt pro magnis habeantur, qui pusillos superauerint. Accedit, quod neque belli diuturnitatem respiciant; neque multitudinem militum Romanorum, qui eo delassati erant; neque imperatorum magnitudinem, quorum profecto gloria minuitur, si, cum multum sudoris apud Hierosolyma pertulissent, rebus ab eis praeclare gestis aliquid derogetur.

4. Neque tamen ego is sum, qui cum iis, qui res Romanorum extollunt, vicissim contendens, quae a popularibus meis gesta erant, in maius augere decreuerim: sed facta quidem vtriusque populi accurate persequor, in iis vero enarrandis animi affectioni aliquid tribuo, dum dolori meo in deflendis patriae calamitatibus nonnihil indulgeo. Nam quod eam domesticae dissensiones euerterint, et in templum sacrosanctum inuitas Romanorum manus atque ignem traxerint Iudaeorum tyranni, testis est ille, a quo facta est vastatio, Titus Caesar: qui per omne bellum populum quidem miseratus est, quod a seditiosis custodiretur; saepe autem consulto differri passus est vrbis excidium, moraque obsidioni interposuit, vt belli auctores resipiscerent. Quod si quis nos calumnietur ob ea, quae in tyrannos eorumque latrocinium accusatorie dicimus, vel patriae miseriis ingemiscentes, iusto dolori, etiamsi historiae legem transgrediatur, veniam concedat. Nam ex omnibus ciuitatibus, quae Romanorum iugum subierunt, nostrae sane contigit ad summum felicitatis peruenisse, ac deinde in extremam calamitatem incidisse. Namque omnium ab omnis

αἰῶνος ἀτυχήματα, πρὸς τὰ Ιυδαίων, ἡττᾶσθαί μοι δοκεῖ κατὰ σύγκρισιν· καὶ τούτων αἴτιος, ἀδεὶς ἀλλόφυλος· ὥστε ἀμήχανον ἦν, ὀδυρμῶν ἐπικρατεῖν. εἰ δέ τις οἴκτου σκληρότερος εἴη δικαστὴς, τὰ μὲν πράγματα τῇ ἱστορίᾳ προσκρινέτω, τὰς δ' ὀλοφύρσεις τῷ γράφοντι.

ε'. Καίτοι γε ἐπιτιμήσαιμ' ἂν αὐτὸς δικαίως τοῖς Ελλήνων λογίοις, οἳ τηλικούτων κατ' αὐτὰς πραγμάτων γεγενημένων, ἃ κατὰ σύγκρισιν ἐλαχίστοις ἀποδείκνυσι τὰς πάλαι πολέμους, τούτων μὲν κάθηνται κριταὶ τοῖς Φιλοτιμουμένοις ἐπηρεάζοντες, ὧν εἰ καὶ τῷ λόγῳ πλεονεκτοῦσι, λείπονται τῇ προαιρέσει. αὐτοὶ δὲ τὰ Ασσυρίων ἢ τὰ Μήδων συγγράφουσιν, ὥσπερ ἧττον καλῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀπηγγελμένα· καίτοι τοσούτῳ τῆς ἐκείνων ἡττῶνται δυνάμεως ἐν τῷ γράφειν, ὅσῳ καὶ τῆς γνώμης. τὰ γὰρ καθ' αὑτοὺς ἐσπούδαζον ἕκαστοι γράφειν, ὅπου καὶ τὸ παρατυχεῖν τοῖς πράγμασιν ἐποίει τὴν ἀπαγγελίαν ἐναργῆ, καὶ τὸ ψεύδεσθαι παρ' εἰδόσιν αἰσχρὸν ἦν. τό γε μὴν μνήμῃ τὰ μὴ προϊστορηθέντα διδόναι, καὶ τὰ κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον τοῖς μεθ' ἑαυτὸν συνιεῖναι, ἐπαίνου καὶ μαρτυρίας ἄξιον. Φιλόπονος δὲ, οὐχ ὁ μεταποιῶν οἰκονομίαν καὶ τάξιν ἀλλοτρίαν, ἀλλ' ὁ μετὰ τῆς καινὰ λέγειν καὶ τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας κατασκευάζων ἴδιον. κἀγὼ μὲν ἀναλώμασι καὶ πόνοις μεγίστοις, ἀλλόφυλος ὤν, Ελλησί τε καὶ Βαρβάροις τὴν μνήμην τῶν κατορθωμάτων ἀνατίθημι. τοῖς δὲ γνησίοις, πρὸς μὲν τὰ λήμματα καὶ τὰς δίκας, κέχρηνεν εὐθέως τὸ σῶμα καὶ ἡ γλῶσσα λέλυται, πρὸς δὲ τὴν ἱστορίαν, ἔνθα χρὴ τἀληθῆ λέγειν, καὶ μετὰ πολλῆς πόνου τὰ πράγματα συλλέγειν, πεφίμωνται, παρέντες τοῖς ἀφθενεστέροις καὶ μὴ γινώσκουσι τὰς πράξεις τῶν ἡγεμόνων γράφειν. τιμάσθω δὴ παρ' ἡμῖν τὸ τῆς ἱστορίας ἀληθὲς, ἐπεὶ παρ' Ελλησιν ἀμελεῖται.

ς'. Αρχαιολογεῖν μὲν δὴ τὰ Ιυδαίων, τίνες τε ὄντες, καὶ ὅπως ἀπανέστησαν Αἰγυπτίων, χώραν τε ὅσην ἐπῆλθον ἁλώμενοι, καὶ πόσα ἐξῆς κατέλαβον, καὶ πῶς μετανα-

aeui memoria res aduerſae, ſi cum iis conferantur, quae Iudaeis acciderunt, longe ab illis ſuperari mihi videntur: atque nemo ex alienigenis eorum auctor exſtitit; quo magis difficile erat, vt a queſtibus et lamentis temperarem. Si quis autem durior, quam vt miſericordia flectatur, iudex adſit, res quidem hiſtoriae velim aſſignet, lamentationes vero ſcriptori tribuat.

5. Veruntamen et ego Graecorum diſertos iure meritoque increpauerim, qui tantis ſua aetate actis, quae, ſi contentio et comparatio fiat, bella olim geſta exigua admodum reddunt, in illa quidem iudices ſedent aliorum ſtudiis detrahentes, a quibus, licet eos facundia ſuperent, propoſito tamen vincuntur. Iſti vero Aſſyriorum Medorumue res ſcribendas ſuſcipiunt, quaſi minus recte ab antiquis ſcriptoribus relatae fuerint: quamquam tantum eorum viribus cedunt, quantum inſtituto. Erat enim olim vnicuique ſtudium, quae ſua memoria facta erant literis conſignare, vbi etiam illud ipſum, quod interfuiſſent rebus geſtis, praeclari operis ſpem faciebat, et mentiri apud ſcientes dedecori verteretur. Enimuero, quae non ante memorata erant, memoriae tradere, ſuique temporis res commendare poſteris, laudis teſtimonio dignum eſt. Atqui huic negotio cum ſtudio et cura non incumbit, qui alterius ordinem et diſpoſitionem immutat: ſed qui noua dicendo integram de ſuo componit hiſtoriam. At ego quidem, quippe alienigena, nulli ſumtui aut labori peperci, vt Graecis ſimul et Barbaris bellicorum facinorum memoriam commendarem. Iſtis autem, qui indigenae ſunt, ad quaeſtum quidem et lites, aperta protinus ſunt ora et ſolutae linguae; ad hiſtoriam vero, in qua verum dicendum eſt, multoque cum labore res colligendae, os illis occluſum eſt, conceſſa imbecillioribus rerumque ignaris licentia ſcribendi res a principibus geſtas. Colatur itaque a nobis hiſtoriae veritas, quandoquidem a Graecis negligitur.

6. Iudaeorum quidem res ab origine repetere, et qui fuerint, et quo pacto ab *Ægyptiis* diſceſſerint, quaſque regiones errando peragrauerint, et quot loca occupauerint,

ἔσησαν, νῦν ἄκαιρον ᾠήθην εἶναι, καὶ ἄλλως περιττόν· ἐπειδὴ καὶ Ιουδαίων πολλοὶ πρὸ ἐμοῦ τὰ τῶν προγόνων συνετάξαντο μετὰ ἀκριβείας, καί τινες Ελλήνων, ἐκεῖνα τῇ πατρίᾳ φωνῇ μεταβάλλοντες, οὐ πολὺ τῆς ἀληθείας διήμαρτον· ὅπου δὲ οἵ τε τούτων συγγραφεῖς ἐπαύσαντο, καὶ οἱ ἡμέτεροι προφῆται, ἐκεῖθεν τὴν ἀρχὴν ποιήσομαι τῆς συντάξεως. τούτων δὲ τὰ μὲν τοῦ κατ' ἐμαυτὸν πολέμου διεξοδικώτερον, καὶ μεθ' ὅσης ἂν ἐξεργασίας δύνωμαι, δίειμι· τὰ δὲ προγενέστερα τῆς ἐμῆς ἡλικίας ἐπιδραμοῦμαι συντόμως.

ζ'. Ως Αντίοχος, ὁ κληθεὶς Επιφανὴς, ἑλὼν κατὰ κράτος Ιεροσόλυμα, καὶ καταχὼν ἔτεσι τρισὶ καὶ μησὶν ἓξ, ὑπὸ τῶν Ασαμωναίου παίδων ἐκβάλλεται τῆς χώρας· ἔπειθ' ὡς οἱ τούτων ἔγγονοι, περὶ τῆς βασιλείας διαστασιάσαντες, εἵλκυσαν εἰς τὰ πράγματα Ρωμαίους καὶ Πομπήϊον· καὶ ὡς Ηρῴδης ὁ Αντιπάτρου κατέλυσε τὴν δυναστείαν αὐτῶν, ἐπαγαγὼν Σόσιον· ὅπως τε ὁ λαὸς μετὰ τὴν Ηρῴδου τελευτὴν κατεστασίασεν, Αὐγούστου μὲν Ρωμαίων ἡγεμονεύοντος, Κυϊντιλίου δὲ Ουάρου κατὰ τὴν χώραν ὄντος· καὶ ὡς ἔτει δωδεκάτῳ τῆς Νέρωνος ἀρχῆς ὁ πόλεμος ἀνερράγη, τά τε συμβάντα κατὰ Κέστιον, καὶ ὅσα παρὰ τὰς πρώτας ὁρμὰς ἐπῆλθον οἱ Ιουδαῖοι τοῖς ὅπλοις.

η'. Οπως τε τὰς περιοίκους ἐτειχίσαντο· καὶ ὡς Νέρων, ἐπὶ τοῖς Κεστίου πταίσμασι δείσας περὶ τῶν ὅλων, Ουεσπασιανὸν ἐφίστησι τῷ πολέμῳ· καὶ ὡς ὗτος μετὰ τοῦ πρεσβυτέρου τῶν παίδων εἰς τὴν Ιουδαίων χώραν ἐνέβαλεν, ὅσῃ τε χρώμενος Ρωμαίων στρατιᾷ, καὶ ὅσοι σύμμαχοι ἐκόπησαν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν· καὶ ὡς τῶν πόλεων αὐτῆς ἃς μὲν ὁλοχερεῖ καὶ κατὰ κράτος, ἃς δὲ δι' ὁμολογίας ἔλαβεν. ἔνθα δὴ καὶ τὰ περὶ τῆς τῶν Ρωμαίων ἐν πολέμοις εὐταξίας, καὶ τὴν ἄσκησιν τῶν ταγμάτων, τῆς τε Γαλιλαίας ἑκατέρας τὰ διαστήματα, καὶ τὴν φύσιν, καὶ τοὺς τῆς Ιουδαίας ὄρους, ἔτι τε τῆς χώρας τὴν ἰδιότητα, λίμνας τε καὶ πηγὰς τὰς ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ περὶ ἑκάστην

et quemadmodum inde migrauerint, dicere, haud tempus idoneum esse, et praeterea superuacaneum existimavi: quoniam et multi ante me Iudaei res maiorum suorum satis accurate conscripserunt, et nonnulli e Graecis, eadem res patria lingua prosequentes, non multum a veritate aberrarunt. Vbi autem et isti scriptores et prophetae nostri desierunt, inde historiae initium sumam. Et ista quidem, quae ad bellum attinent meo tempore gestum, vberius fusiusque et qua potero diligentia referam; quae vero aetate mea sunt antiquiora, summatim breuiterque percurram.

7. Quomodo Antiochus, qui Epiphanes vocitatus est, cum Hierosolyma expugnasset et per triennium et sex menses ea tenuisset, ab Asamonaei filiis e regione eiicitur. Deinde vt eorum posteri, orta inter eos de regno dissensione, Romanos et Pompeium ad res disceptandas attraxerunt: vtque Herodes, Antipatri filius, Sosio in auxilium adducto, eorum principatui finem imposuit. Tum, quemadmodum populus, mortuo Herode, seditionem concitarunt, Augusto quidem Romanis imperante, Quintilio autem Varo Iudaeorum regioni praesidente: et quomodo bellum anno duodecimo imperii Neronis erupit; quaeque sub Cestio praeside acciderunt: et quot in loca Iudaei sub primos belli motus armis inuaserunt.

8. Item quomodo vrbes finitimas commouerunt; et vt Nero, post clades Cestii ductu acceptas, summae rerum metuens, Vespasianum bello praefecit; vtque ille cum filio natu maximo Iudaeorum in regionem ingressus est; et quantum ille Romanorum exercitum duxit, et auxiliarium quotquot per Galilaeam omnem caesi erant; atque vt vrbium illarum alias quidem vi penitusque expugnauit, alias vero ad deditionem adegit. Ac vbi eo venero, quaenam sit Romanorum in acie ordinum conseruatio, et legionum disciplina; et quanta sit vtriusque Galilaeae amplitudo, et quod soli ingenium, et quinam Iudaeae fines limitesque; insuper quae regionis propria sint, et qui lacus fontesque in ea; quaeque per singulas vrbes captis acciderint, summa

πόλιν τῶν ἁλισκομένων πάθη μετ' ἀκριβείας, ὡς εἶδον ἢ ἔπαθον, δίειμι. οὐδὲ γὰρ τῶν ἐμαυτῷ τι συμφορῶν ἀποκρύψομαι, μέλλων γε πρὸς εἰδότας ἐρεῖν.

θ'. Ἐπειθ' ὡς, ἤδη καμνόντων Ἰουδαίοις τῶν πραγμάτων, θνήσκει μὲν Νέρων, Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐπὶ Ἱεροσολύμων ὠρμημένος, ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας ἀνθέλκεται· τά τε γενόμενα περὶ ταύτης αὐτῷ σημεῖα, καὶ τὰς ἐπὶ Ῥώμης καταβάσεις, καὶ ὡς αὐτὸς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἄκων αὐτοκράτωρ ἀποδείκνυται· καὶ ὡς, τὰ τε ἀποχωρήσαντος ἐπὶ διοικήσει τῶν ὅλων εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐτασιάσθη τὰ Ἰουδαίων· ὅπως τε ἐπανέστησαν αὐτοῖς οἱ τύραννοι, καὶ τὰς τούτων πρὸς ἀλλήλας διαφοράς.

ι'. Καὶ ὡς ἄρας ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου Τίτος δεύτερον εἰς τὴν χώραν ἐνέβαλεν· ὅπως τε τὰς δυνάμεις, καὶ ὅπου, καὶ πόσας συνήγαγε· καὶ ὅπως ἐκ τῆς στάσεως ἡ πόλις διέκειτο παρόντος αὐτοῦ, προσβολάς τε ὅσας ἐποιήσατο, καὶ πόσα χώματα, περιβόλους τε τῶν τριῶν τειχῶν καὶ τὰ μέτρα τούτων, τήν τε τῆς πόλεως ὀχυρότητα, καὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸ ναὸν τὴν διάθεσιν· ἔτι δὲ καὶ τούτων καὶ τὸ βωμοῦ τὰ μέτρα, πάντα μετ' ἀκριβείας, ἔθη τε ἑορτῶν ἔνια, καὶ τὰς ἑπτὰ ἀγνείας, καὶ τὰς τῶν ἱερέων λειτουργίας. ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐσθῆτας τῶν ἱερέων καὶ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ οἷον ἦν τὸ ναὸν τὸ ἅγιον, οὐδὲν ὅτε ἀποκρυπτόμενος ὅτε προστιθεὶς τοῖς πεφωραμένοις.

ια'. Ἐπειτα διέξειμι τήν τε τῶν τυράννων πρὸς τοὺς ἐμοφύλους ὠμότητα, καὶ τὴν Ῥωμαίων φειδὼ πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους· καὶ ὁσάκις Τίτος, σῶσαι τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ἐπιθυμῶν, ἐπὶ δεξιὰς τοὺς στασιάζοντας παρεκαλέσατο, διακρίνων τὰ πάθη τοῦ δήμου καὶ τὰς συμφοράς. ὅσα τε ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ὅσα ὑπὸ τῆς στάσεως, καὶ ὅσα ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κακωθέντες, ἑάλωσαν. παραλείψω δὲ οὐδὲ τὰς τῶν αὐτομόλων ἀτυχίας, οὐδὲ τὰς τῶν αἰχμαλώτων κολάσεις· ὅπως τε ὁ ναὸς ἄκοντος ἐνεπρήσθη Καίσαρος, καὶ ὅσα τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἐκ τοῦ πυρὸς ἡρπάγη, τήν τε τῆς ὅλης

cum fide, ex iis, quae ipse vidi aut pertuli, enarrabo: neque quidquam de meis calamitatibus reticebo, vt qui ad singula scientes dicturus sim.

9. Deinde, vt, cum iam res Iudaeorum labefactarentur, Nero quidem diem supremum obit, Vespasianus autem, maturato in Hierosolyma itinere, imperii gratia retrahitur; quaeque ei signa de eo capessendo data erant, et quae Romae factae mutationes; vtque is inuitus a militibus imperator declaratus erat. Et quomodo, eo in Ægyptum ad res vniuersas administrandas digresso, Iudaeorum status seditionibus agitatus erat: quoque modo tyranni in eos insurrexerunt, moxque, vt illi inter se dissenserunt, referam.

10. Quemadmodum etiam Titus, ex Ægypto reuersus, iterum in Iudaeam irrupit: qualiterque copias, et quo in loco, et quantas coëgit. Et quomodo seditionibus laborauit vrbs, cum ipse illic adesset; et quot in moenia fecit impressiones, et quantos aggeres erexit; triumque murorum ambitum, et illorum magnitudinem, vrbisque munitionum firmitatem, et fani templique dispositionem; ac praeterea illorum araeque dimensiones, accurateque omnia, quoad fieri possit, describam; festorum quoque dierum consuetudines aliquot, septemque lustrationes et sacerdotum munia, itemque illorum simul ac pontificis vestes, et quale erat templi sacrarium, nihil dissimulans compertiue adiiciens, memorabo.

11. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorumque in alienigenas indulgentiam: et quoties Titus, ciuitatem pariter ac templum seruare cupiens, ad concordiae foedera seditiosos prouocauit, dispiciens populi clades et calamitates, quotque mala saeuiente bello, quot glisceute seditione, et quot fame grassante perpessi, postea capti sunt. Neque vero aut perfugarum infortunia, aut captiuorum supplicia, silentio praetermittam: qualiterque templum inuito Caesare conflagrauit, et quantum sacrae supellectilis e flammis ereptum erat;

πόλεως ἄλωσιν, καὶ τὰ πρὸ ταύτης σημεῖα καὶ τέρατα, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν τυράννων, τῶν τε ἀνδραποδισθέντων τὸ πλῆθος, καὶ εἰς ἣν ἕκαστοι τύχην διενεμήθησαν. καὶ ὡς Ρωμαῖοι μὲν ἐπεξῆλθον τὰ λείψανα τῷ πολέμῳ, καὶ τὰ ἐρύματα τῶν χωρίων καθεῖλον, Τίτος δὲ πᾶσαν ἐπελθὼν τὴν χώραν κατεστήσατο· τήν τε ὑποστροφὴν αὐτοῦ τὴν εἰς Ιταλίαν, καὶ τὸν θρίαμβον.

β'. Ταῦτα πάντα περιλαβὼν ἐν ἑπτὰ βιβλίοις, καὶ μηδεμίαν τοῖς ἐπισαμένοις τὰ πράγματα, καὶ παρατυχεῖσι τῷ πολέμῳ, καταλιπὼν ἢ μέμψεως ἀφορμὴν ἢ κατηγορίας, τοῖς γε τὴν ἀλήθειαν ἀγαπῶσιν, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἡδονήν, ἀνέγραψα. ποιήσομαι δὲ ταύτης τῆς ἐξηγήσεως ἀρχήν, ἣν καὶ τῶν κεφαλαίων ἐποιησάμην.

ΚΕΦ. α'.

Οπως ἠρεῖτο Ιεροσολύμων πόλις, καὶ ὁ ναὸς ἐσυλᾶτο· καὶ περὶ τῶν ὑπὸ Μακκαβαίων Ματθία καὶ Ιούδα πεπραγμένων, περί τε Ιούδα τελευτῆς.

ΣΤάσεως τοῖς δυνατοῖς Ιουδαίων ἐμπεσούσης, καθ' ὃν καιρὸν Αντίοχος, ὁ κληθεὶς Επιφανὴς, διεφέρετο περὶ ὅλης Συρίας πρὸς Πτολεμαῖον τὸν ἕκτον· ἡ φιλοτιμία δ' ἦν αὐτοῖς περὶ δυναστείας, ἑκάστῳ τῶν ἐν ἀξιώματι μὴ φέροντος τοῖς ὁμοίοις ὑποτετάχθαι· Ονίας μὲν εἷς τῶν ἀρχιερέων, ἐπικρατήσας, ἐξέβαλε τῆς πόλεως τοὺς υἱοὺς Τωβία. οἱ δὲ καταφυγόντες πρὸς Αντίοχον ἱκέτευσαν, αὐτοῖς ἡγεμόσι χρώμενον, εἰς τὴν Ιουδαίαν εἰσβαλεῖν. πείθεται δὲ ὁ βασιλεὺς ὠργισμένος πάλαι· καὶ, μετὰ πλείστης δυνάμεως αὐτὸς ὁρμήσας, τήν τε πόλιν αἱρεῖ κατὰ κράτος, καὶ πολύ τε πλῆθος τῶν τῷ Πτολεμαίῳ προσεχόντων ἀνεῖλε, ταῖς τε ἀρπαγαῖς ἀνέδην ἐπαφεὶς τοὺς στρατιώτας, αὐτὸς καὶ τὸν ναὸν ἐσύλησε, καὶ τὸν ἐνδελεχισμὸν τῶν καθ' ἡμέραν ἁγιασμῶν ἔπαυσεν ἐπ' ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ονίας πρὸς Πτολεμαῖον διαφυγὼν, καὶ παρ' αὐτοῦ

atque totius ciuitatis excidium, quaeque praeceſſerant ſigna et prodigia: tyrannorumque captiuitatem, et multitudinem abductorum in ſeruitium, et quaenam cuique ſorte obtigerunt. vtque Romani perſequuti ſunt belli reliquias, et loca munita funditus euerterunt, Tituſque regionem omnem a ſe peragratam in pace conſtituit: neque ſilebo reditum eius in Italiam et triumphum.

12. Iſta vniuerſa ſeptem libris complexus, adnixuſque, vt omnes querelarum aut accuſationum cauſas iis praeciderem, qui res ſingulas norint belloque interfuerint, ſtudioſis veritatis magis, quam voluptatis, perſcripſi. Idem autem narrationis huiuſce, quod et capitulorum, initium faciam.

CAP. I.

Qualiter Hieroſolyma ab Antiocho Illuſtri capta erant, Templumque ſpoliatum: deque Matthiae et Iudae Maccabaeorum rebus geſtis, et Iudae morte.

CVM inter Iudaeorum potentes commota eſſet ſeditio, quo tempore Antiochus, Epiphanes dictus, cum Ptolemaeo ſexto de Syria omni contendebat, (erat autem Iudaeis inter ſe de principatu certamen, ſingulis eorum, qui in dignitate erant, aegre ferentibus, vt ſui ſimilibus ſubiicerentur) Onias quidem vnus e pontificibus, poſtquam praeualuiſſet, Tobiae filios ciuitate expulit. illi vero ad Antiochum ſe receperunt, eique ſupplicarunt, vt ipſis ducibus in Iudaeam irrumperet. idque regi perſuaſum eſt, iampridem ſic animato: adeoque is, cum ingenti exercitu impreſſione facta in Iudaeam, et vrbem vicepit, et eorum, qui fauebant Ptolemaeo, magnam multitudinem interfecit; dataque militibus promiſcue omnia rapiendi licentia, ipſe et templum ſpoliauit, et quotidiani ſacrificii conſuetudinem ceſſare fecit per tres annos et menſes ſex. Pontifex autem Onias, cum ad Ptolemaeum perfugiſſet, et ab eo locum in praefectura

λαβὼν τόπον ἐν τῷ Ηλιοπολίτῃ νομῷ πολίχνην τε τοῖς Ιεροσολύμοις ἀπεικασμένην, καὶ ναὸν ἔκτισεν ὅμοιον· περὶ ὧν αὐθις κατὰ χώραν δηλώσομεν.

β'. Αντιόχῳ γε μὴν, ὅτε τὸ παρ' ἐλπίδα κρατῆσαι τῆς πόλεως, ὧδ' αἱ ἀρπαγαὶ, καὶ ὁ τοσοῦτος φόνος ἤρκεσεν· ὑπὸ δὲ ἀκρασίας παθῶν, καὶ κατὰ μνήμην ὧν περὶ τὴν πολιορκίαν ἔπαθεν, ἠνάγκαζεν Ιουδαίους, καταλύσαντας τὰ πάτρια, βρέφη τε αὐτῶν φυλάττειν ἀπερίτμητα, καὶ σῦς ἐπιθύειν τῷ βωμῷ· πρὸς ἃ πάντες μὲν ἐπείθουν, ἐσφάττοντο δὲ οἱ δοκιμώτατοι. καὶ Βακχίδης, ὁ πεμφθεὶς ὑπ' Αντιόχου Φρυγαρχος, τῇ φυσικῇ προσλαβὼν ὠμότητι τὰ ἀσεβῆ παραγγέλματα, παρανομίας ἀδεμίαν παρέλιπεν ὑπερβολὴν, καὶ κατ' ἄνδρα τὰς ἀξιολόγους αἰκιζόμενος, καὶ κοινῇ καθ' ἡμέραν ἐνδεικνύμενος ὄψιν ἀλώσεως τῇ πόλει, μέχρι ταῖς ὑπερβολαῖς τῶν ἀδικημάτων τὰς πάχοντας εἰς ἀμύνης τόλμαν ἠρέθισε.

γ'. Ματθίας γὰρ υἱὸς Ασαμωναίου, τῶν ἱερέων εἷς, ἀπὸ κώμης Μωδεειν ὄνομα, συνασπίσας μετὰ χειρὸς οἰκείας, πέντε γὰρ υἱεῖς ἦσαν αὐτῷ, κοπίσιν ἀναιρεῖ τὸν Βακχίδην. καὶ παραχρῆμα μὲν δείσας τὸ πλῆθος τῶν Φρυγῶν εἰς τὰ ὄρη καταφεύγει. προσγενομένων δὲ ἀπὸ τοῦ δήμου πολλῶν αὐτῷ, ἀναθαρρήσας, κάτεισι. καὶ συμβαλὼν μάχῃ, νικᾷ τοὺς Αντιόχου στρατηγοὺς, καὶ τῆς Ιουδαίας ἐξελαύνει. παρελθὼν δὲ ἀπὸ τῆς εὐπραγίας εἰς δυναστείαν, καὶ διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν ἀλλοφύλων ἄρξας τῶν σφετέρων ἐκόντων, τελευτᾷ, Ιούδᾳ τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν παίδων καταλιπὼν τὴν ἀρχήν.

δ'. Ο δὲ, οὐδὲ γὰρ ἠρεμήσειν Αντίοχον ὑπελάμβανε, τάς τ' ἐπιχωρίους συνεκρότει δυνάμεις, καὶ πρὸς Ρωμαίους πρῶτος ἐποιήσατο φιλίαν, καὶ τὸν Επιφανῆ, πάλιν εἰς τὴν χώραν εἰσβαλόντα, μετὰ καρτερᾶς πληγῆς ἀνέστειλεν. ἀπὸ δὲ θερμοῦ τοῦ κατορθώματος ὥρμησεν ἐπὶ τὴν ἐν τῇ πόλει Φρουράν, ὅπως γὰρ ἐκπέκοπτο, καὶ ἐκβαλὼν ἀπὸ τῆς ἄνω πόλεως, συνωθεῖ τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν κάτω· τοῦτο δὲ τοῦ

Heliopolitana accepiſſet, ibi vrbeculam ad inſtar Hieroſolymorum et ſimile templum exſtruxit: de quo iterum ſuo in loco aliquid memorabimus.

2. Verum Antiocho neque ſatisfaciebat vrbis praeter ſpem expugnatio, neque eiuſdem direptio, neque tanta hominum ſtrages; ſed vehementiori animi motu abreptus, memorque eorum, quae in obſidione pertulerat, Iudaeos cogebat, contra leges patrias, infantes illorum incircumciſos ſeruare, ſueſque ſuper aram immolare. Quibus omnes quidem obnitebantur, optimus vero quiſque propterea trucidabatur. Et Bacchides, ab Antiocho miſſus, vt praeſidiorum eſſet praefectus, impiis mandatis naturae ſuae immanitati adiunctis, nullam iniquitatis praetermiſit exſuperantiam, in viros alicuius dignitatis ſingulos tormentis ſaeuiens, et ciuibus quotidie vniuerſis excidium minitans et ob oculos ponens; donec ex ſumma atrocitate iniuriarum illius affectos adeo irritauit, vt tandem ſeſe vlciſci auſi fuerint.

3. Nam Matthias Aſamonaei filius, vnus e ſacerdotibus, ex vico, cui Modin nomen, cum ſuorum manum armis inſtruxiſſet, (filios enim quinque habebat) ſicis Bacchidem interficit: et continuo quidem, veritus cuſtodiarum multitudinem, in montes ſe recipit. Verum cum ad eum multi Iudaeorum conueniſſent, ſumto animo deſcendit; commiſſoque praelio Antiochi duces ſuperat, et e Iudaeae finibus expellit. Proſpero autem rerum ſucceſſu ad magnam potentiam prouectus, ſuiſque volentibus principatum nactus, quod ab alienigenis eos liberaſſet, poſt haec moritur, imperio Iudae relicto filiorum natu maximo.

4. Ille vero (neque enim Antiochum quieſcere poſſe exiſtimabat) et e popularibus ſuis exercitum coëgit, et cum Romanis primus amicitiam fecit, Epiphanemque in regionem iterum ingredientem graui percuſſum plaga propulſavit. Recenti autem victoria elatus, protinus praeſidia in vrbe adortus eſt, necdum enim deleta erant, illiſque ex vrbe ſuperiore eiectis, milites in inferiorem compellit, (iſta au-

ἄστεως τὸ μέρος Ἄνω κέκληται· κυριεύσας δὲ τῆ ἱερᾶ, τόν τε χῶρον ἐκάθηρε πάντα, καὶ περιετείχισε, καὶ τὰ πρὸς τὰς λειτουργίας σκεύη καινὰ κατασκευάσας, εἰς τὸν ναὸν εἰσήνεγκεν, ὡς τῶν προτέρων μεμιασμένων, βωμόν τε ᾠκοδόμησεν ἕτερον, καὶ τῶν ἐναγισμῶν ἤρξατο. λαμβανούσης δὲ ἄρτι τὸ ἱερὸν κατάστημα τῆς πόλεως, τελευτᾷ μὲν Αντίοχος, κληρονόμος δὲ τῆς βασιλείας αὐτῦ, καὶ τῆς πρὸς Ιουδαίους ἀπεχθείας, ὁ υἱὸς Αντίοχος γίνεται.

ε'. Συναγαγὼν οὖν πεζῶν μυριάδας πέντε, ἱππεῖς δὲ εἰς πεντακισχιλίους, ἐλέφαντας δὲ ὀγδοήκοντα, ἐμβάλλει διὰ τῆς Ιουδαίας εἰς τὴν ὀρεινήν· Βηθσουρὰν μὲν οὖν πολίχνην αἱρεῖ· κατὰ δὲ τὸν τόπον, ὃς καλεῖται Βεθζαχαρίας, στενῆς ὄσης τῆς παρόδου, Ιούδας ὑπήντα μετὰ τῆς δυνάμεως. πρὶν δὲ συνάψαι τὰς φάλαγγας, Ελεάζαρος ὁ ἀδελφὸς αὐτῦ, προϊδὼν τὸν ὑψηλότατον τῶν ἐλεφάντων, πύργῳ τε μεγάλῳ καὶ περιχρύσοις προτειχίσμασι κεκοσμημένον, ὑπολαβὼν ἐπ' αὐτῦ τὸν Αντίοχον εἶναι, τῶν τε ἰδίων προεκτρέχει πολύ, καὶ διακόψας τὸ στίφος τῶν πολεμίων, ἐπὶ τὸν ἐλέφαντα διήνυσεν. ἐφικέσθαι μὲν οὖν τῦ δοκοῦντος εἶναι βασιλέως οὐκ οἷός τε ἦν διὰ τὸ ὕψος· ὁ δὲ τὸ θηρίον ὑπὸ τὴν γαστέρα πλήξας, ἐπικατέσεισεν ἑαυτῷ, καὶ συντριβεὶς ἐτελεύτησε, μηδὲν πλέον δράσας τῆ μεγάλοις ἐπιβαλέσθαι, θέμενος εὐκλείας ἐν δευτέρῳ τὸ ζῆν. ὅ γε μὴν κυβερνῶν τὸν ἐλέφαντα ἰδιώτης ἦν, κἂν εἰ συνέβη δὲ εἶναι τὸν Αντίοχον, οὐδὲν πλέον ἤνυσεν ἂν ὁ τολμήσας, τῆ δοκεῖν, ἐπ' ἐλπίδι μόνη λαμπρᾶ κατορθώματος, ἐλέσθαι τὸν θάνατον. γίνεται δὲ καὶ κληδὼν τοῦ ἀδελφῷ τῆς ὅλης παρατάξεως. καρτερῶς μὲν γὰρ Ιουδαῖοι καὶ μέχρι πολλῆ διηγωνίσαντο, πλήθει δὲ ὑπερέχοντες οἱ βασιλικοὶ, καὶ δεξιᾷ χρησάμενοι τύχῃ, κρατῆσι. καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων, τὰς λοιπὰς ἔχων Ιούδας, εἰς τὴν Γοφνιτικὴν τοπαρχίαν φεύγει. Αντίοχος δὲ παρελθὼν εἰς Ιεροσόλυμα, καὶ καθίσας ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ, κατὰ σπάνιν τῶν ἐπιτηδείων ἀπανίσταται, καταλιπὼν μὲν φρου-

tem ciuitatis pars Acra dicta est) fanoque potitus, et locum omnem perpurgauit et murum ei circumdedit, cumque in sacrorum ministeria noua vasa fabricari curasset, in templum ea intulit, quasi polluta fuissent priora: aramque aliam exstruxit, et sacris faciundis operam dare instituit. Religionis autem ritibus vix ciuitati restitutis, moritur quidem Antiochus; ei vero in regnum successit, odiumque in Iudaeos, filius eius Antiochus.

5. Quo factum est, vt, coactis peditum millibus quinquaginta, equitum autem prope quinque millibus, octoginta vero elephantis, per Iudaeae partes in regionem montanam irruerit. et Bethsuram quidem vrbeculam capit: in loco vero, cui nomen Bethzacharias, qua transitus erat angustior, Iudas cum suis copiis ei occurrit. At antequam congrederentur agmina, Eleazarus frater eius, cum prospexisset elephantem vnum caeteris excelsiorem, turrique magna et aureis munimentis ornatum, ratus, Antiochum illi insidere, suos longe praecurrit, perruptaque hostium turma ad elephantem vsque peruenit. Sed ad illum quidem, qui rex esse putabatur, vtpote in sublimi positum, pertingere non potuit: belluam vero in aluo vulneratam in se deiecit, eiusque pondere oppressus periit, nulla re alia memorabili gesta, quam quod magna fuerit aggressus, gloriae posthabita vita. Nam et is, qui regebat elephantem, priuatus erat, et si forte Antiochus fuisset, illud ipsum ausus nihil magis perfeciisset, quam vt sola spe praeclari facinoris obeundi mortem optasse videretur. Verum id fratri totius praelii praesagium habebatur; nam fortiter quidem Iudaei et diu multumque repugnarunt: sed regii numero superiores et prospera fortuna vsi victoriam reportant. Cumque multi interfecti essent, Iudas cum reliquis in Gophniticam toparchiam fugit. Antiochus autem Hierosolyma profectus, ibique dies aliquot commoratus, necessariorum inopia discedit, relicto quidem illic praesidio, quantum satis esse arbi-

ρὰν, ὅσην ἀποχρήσειν ὑπελάμβανε, τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν ἀπαγαγὼν, χειμεριῶσαν εἰς τὴν Συρίαν.

ς'. Πρὸς δὲ τὴν ὑποχώρησιν τῦ βασιλέως Ιούδας ὐκ ἠρέμει. προσγενομένων δ' ἐκ τῦ ἔθνους πολλῶν, καὶ τὰς διασωθέντας ἐκ τῆς μάχης ἐπισυγκροτήσας, κατὰ κώμην Αδασὰν συμβάλλει τοῖς Αντιόχυ στρατηγοῖς, καὶ Φανεὶς ἄριστος κατὰ τὴν μάχην, πολλύς τε τῶν πολεμίων ἀποκτείνας, ἀναιρεῖται· καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας ὁ ἀδελφὸς αὐτῦ Ιωάννης, ἐπιβυλευθεὶς ὑπὸ τῶν τὰ Αντιόχυ φρονούντων, τελευτᾷ.

ΚΕΦ. β'.

Περὶ τῶν Ιούδαν διαδεξαμένων, Ιωνάθυ, Σίμωνος, καὶ Ιωάννυ τῦ Υρκανῦ.

Διαδεξάμενος δὲ τῦτον ὁ ἀδελφὸς Ιωνάθης, τά τε ἄλλα πρὸς τυς ἐπιχωρίυς, καὶ διὰ φυλακῆς ἦγεν ἑαυτὸν, καὶ τῇ πρὸς Ρωμαίυς φιλίᾳ τὴν ἀρχὴν ἐκρατύνατο· πρός τε τὸν Αντίοχον παῖδα διαλλαγὰς ἐποιήσατο. ὑ μὴν δέ τι τύτων ἤρκεσεν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. Τρύφων γὰρ ὁ τύραννος, ἐπίτροπος μὲν ὢν τῦ Αντιόχυ παιδὸς, ἐπιβυλεύων δ' αὐτῷ καὶ πρόθεν ἀποσκευάζεσθαι τὰς φίλας αὐτῦ πειρώμενος, ἥκοντα τὸν Ιωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς Πτολεμαΐδα πρὸς Αντίοχον δόλῳ συλλαμβάνει, καὶ δήσας ἐπὶ Ιυδαίων στρατεύει. εἶτ' ἀπελαθεὶς ὑπὸ τῦ Σίμωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς τῦ Ιωνάθυ, καὶ πρὸς τὴν ἥτταν ὠργισμένος, κτείνει τὸν Ιωνάθην.

β'. Σίμων δὲ, γενναίως ἀφηγύμενος τῶν πραγμάτων, αἱρεῖ μὲν Γάζαρά τε καὶ Ιόππην καὶ Ιάμνειαν τῶν προσοίκων· κατέσκαψε δὲ καὶ τὴν Ακραν, τῶν Φρυρῶν κρατήσας. αὖθις δὲ γίνεται καὶ Αντιόχῳ σύμμαχος κατὰ Τρύφωνος, ὃν ἐν Δώροις, πρὸ τῆς ἐπὶ Μήδυς στρατείας, ἐπολιόρκει. ἀλλ' ὐκ ἐδυσώπησε τὴν τῦ βασιλέως πλεονεξίαν, συνεξελὼν Τρύφωνα· μετ' ὀ πολὺ γὰρ Αντίοχος Κενδε-

traretur, caeteris vero copiis ad hyemandum deductis in Syriam.

6. Cum autem rex discederet, Iudas non quiescebat. Sed postquam multi e popularibus suis ad ipsum accessissent, aggregatis etiam ad se, quotquot e praelio euaserant, apud vicum Adasa cum Antiochi ducibus congreditur; cumque pugna prae caeteris claruisset, et multam hostium stragem edidisset, tandem interfectus est: et paucis post diebus frater eius Ioannes, ex insidiis eorum, qui Antiocho, dum viueret, fauebant, occubuit.

CAP. II.

De Iudae successoribus, Ionatha, Simone, et Ioanne Hyrcano.

IOnathas autem frater cum ei successisset, et in aliis, quae ad indigenas spectarent, caute admodum se gerebat, et imperium amicitia cum Romanis inita firmabat: insuper et facta est ei cum Antiocho puero reconciliatio. non tamen horum ei quicquam satis momenti habebat ad securitatem. Nam Tryphon tyrannus, Antiochi quidem pueri tutor, illi vero insidias struens, porroque id agens, vt amicos eius e medio tolleret, Ionathan, cum ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaïda venisset, dolo comprehendit, eoque vincto, contra Iudaeos exercitum ducit: deinde repulsus a Simone, Ionathae fratre, quodque ab eo superatus esset iratus, Ionathan interficit.

2. Simon autem, dum in rebus administrandis fortiter se gerit, Gazara quidem et Ioppen et Iamniam capit, populorum vicinorum vrbes, arcem vero insuper euertit, subactis loci praesidiis. posteaque Antiocho etiam aduersus Tryphonem se socium adiungit, quem Doris, ante suam in Medos expeditionem, obsidebat. Sed regis auiditatem exorare non potuit, quamuis neci Tryphonis suam quoque operam adhibuisset. Nam haud multo post Antiochus emisit exercitus sui ducem Cendebaeum

βαῖον τὸν αὐτῆ στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως δηϊώσοντα τὴν Ιδδαίαν ἀνέπεμψε, καὶ καταδυλωσόμενον Σίμωνα. ὁ δὲ, καίτοι γηραιὸς ὢν, νεανικώτερον ἀφηγήσατο τῆ πολέμῳ· τὰς μέντοι γε υἱεῖς ἐπ' αὐτὸν μετὰ τῶν ἐρρωμενεστάτων προεκπέμπει, αὐτὸς δὲ μοῖραν τῆς δυνάμεως ἀναλαβὼν, ἐπῆει κατ' ἄλλο μέρος. πολλὰς δὲ πολλαχῆ καὶν τοῖς ὄρεσι προλοχίσας, πάσαις κρατεῖ ταῖς ἐπιβολαῖς. καὶ νικήσας λαμπρῶς, ἀρχιερεὺς ἀποδείκνυται, καὶ τῆς τῶν Μακεδόνων ἐπικρατείας, μετὰ ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη, Ιδδαίους ἀπαλλάττει.

γ'. Θνήσκει δὲ καὶ αὐτὸς ἐπιβουλευθεὶς ἐν συμποσίῳ ὑπὸ Πτολεμαίου τῆ γαμβρῆ, ὃς, αὐτῆ τήν τε γυναῖκα καὶ τοὺς δύο παῖδας ἐγκαθείρξας, ἐπὶ τὸν τρίτον Ιωάννην, ὃς καὶ Υρκανὸς ἐκαλεῖτο, τοὺς ἀναιρήσοντας ἔπεμψε. προγνοὺς δὲ τὴν ἔφοδον ὁ νεανίσκος παραγενέσθαι εἰς τὴν πόλιν ἠπείγετο, πλεῖστον τῷ λαῷ πεποιθὼς, κατά τε μνήμην τῶν πατρῴων κατορθωμάτων. καὶ μῖσος τῆς Πτολεμαίου παρανομίας. ὥρμησε δὲ καὶ Πτολεμαῖος εἰσελθεῖν καθ' ἑτέραν πύλην, ἐξεκρούσθη γε μὴν ὑπὸ τοῦ δήμου ταχέως δεδεγμένου ἤδη τὸν Υρκανόν· καὶ ὁ μὲν παραχεῆμα ἀνεχώρησεν, ἐπί τι τῶν ὑπὲρ Ιεριχοῦντος ἐρυμάτων, ὃ Δαγὼν καλεῖται. κομισάμενος δὲ τὴν πατρῴαν ἀρχιερωσύνην Υρκανὸς, καὶ θύσας τῷ Θεῷ, μετὰ τάχος ἐπὶ Πτολεμαῖον ὥρμησε, τιμωρήσων τῆ μητρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς.

δ'. Προσβαλὼν δὲ τῷ Φερερίῳ, τὰ μὲν ἄλλα κρείττων ἦν, ἡττᾶτο δὲ δικαίᾳ πάθει. ὁ γὰρ Πτολεμαῖος, ὁπότε καταπονοῖτο, τήν τε μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ προαναγων ἐπὶ τὸ τείχος, εἰς ὑσύνοπτον ἠκίζετο, καὶ διακρημνιεῖν, εἰ μὴ θᾶττον ἀπανασαίη, διηπείλει. πρὸς ἃ τὸν μὲν Υρκανὸν ὀργῆς πλείων οἶκτος εἰσῄει, καὶ δέος· ἡ δὲ μήτηρ, οὐδὲν ὅτε πρὸς τὰς αἰκίας, ὅτε πρὸς τὸν ἀπειλούμενον αὐτῆ θάνατον ἐνδιδοῦσα, χεῖρας ὤρεγε, καὶ κατηντιβόλει τὸν παῖδα, μὴ πρὸς τὴν αὐτῆς ὕβριν ἐπικλαθέντα φείσασθαι τοῦ δυσσεβοῦς, ὡς αὐτῆ γε κρείττονα τὸν ἐκ Πτολεμαίου

cum copiis ad vastandam Iudaeam et ad Simonem seruituti subiiciendum. Atqui ille, quamquam aetatis prouectioris, bellum tamen iuueniliter administrauit; et filios quidem suos cum validissimorum manu aduersus eum praemittit; ipse vero, exercitus parte assumta, alio latere eum aggreditur: et multis per multa loca insidiis etiam in montibus dispositis, aditus et transitus omnes occupat. cumque praeclaram retulisset victoriam, pontifex creatus est; et Iudaeos, post centum et septuaginta annos, a Macedonum dominatione liberat.

3. Sed et ipse in conuiuio interiit ex insidiis Ptolemaei generi sui, qui, vxore etiam eius duobusque filiis in custodiam conclusis, certos homines misit, vt tertium, scilicet Ioannem, cui etiam Hyrcanus nomen erat, interficerent. Nam adolescens, cum iam ante de aduentu illorum aliquid intellexisset, in vrbem properabat, populo plurimum fisus, et propter memoriam rerum a patre prospere gestarum, et quod cunctis inuisa esset Ptolemaei iniquitas. Quin et Ptolemaeus tentauit alia porta in vrbem ingredi: veruntamen e vestigio repulsus est a populo, qui Hyrcanum iam receperat. Et is quidem continuo discessit in quoddam vltra Hierichuntem munimentum, quod Dagon appellatur. Hyrcanus autem, paternum pontificatum assequutus, sacrisque Deo factis, celeriter versus Ptolemaeum profectus est, matri simul et fratribus auxilium laturus.

4. Cum autem in castellum inuaderet, aliis quidem rebus superior erat, iusto vero dolori cessit. Nam Ptolemaeus, quoties premeretur, matrem eius fratresque in murum productos, palam, vt possent conspici, verberabat, et praecipites dare minitabatur, nisi quam primum discederet. Ex quibus Hyrcanum quidem subiit iracundia maior misericordia, et timor: mater vero eius, nihil plagis neciue sibi intentatae cedens, manus protendebat, filiumque precabatur, ne parceret impio fractus iniuriis matris, vt quae immortalitate potiorem duceret Ptolemaei

θάνατον ἀθανασίας εἶναι, διδόντος δίκας ἐφ' οἷς εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν παρηνόμησεν. ὁ δὲ Ἰωάννης, ὁπότε μὲν ἐνθυμηθείη τὸ παράσημα τῆς μητρὸς, καὶ κατακύσειε τῆς ἐκεσίας, ὥρμητο προσβάλλειν. ἐπειδὰν δὲ κατίδοι τυπτομένην τε καὶ σπαραττομένην, ἐθηλύνετο, καὶ τῶ πάθους ὅλος ἦν. τριβομένης δὲ διὰ ταῦτα τῆς πολιορκίας, ἐπέση τὸ ἀργὸν ἔτος, ὃ κατὰ ἑπταετίαν ἀγεῖται παρὰ Ἰουδαίοις ὁμοίως ταῖς ἑβδομάσιν ἡμέραις. καὶν τούτῳ Πτολεμαῖος ἀνεθεὶς τῆς πολιορκίας ἀναιρεῖ τὸς ἀδελφὸς Ἰωάννε σὺν τῇ μητρὶ, καὶ φεύγει πρὸς Ζήνωνα τὸν ἐπικληθέντα Κοτυλᾶν. Φιλαδελφείας δ' ἦν τύραννος.

ε'. Ἀντίοχος δὲ, κατ' ὀργὴν ὧν ὑπὸ Σίμωνος ἔπαθε, στρατεύσας εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἐπολιόρκει τὸν Ὑρκανὸν προσκαθεζόμενος τοῖς Ἱεροσολύμοις. ὁ δὲ τὸν Δαυΐδε τάφον ἀνοίξας, ὃς δὴ πλουσιώτατος βασιλέων ἐγένετο, καὶ ἀνελόμενος ὑπὲρ τρισχίλια τάλαντα χρημάτων, τόν τε Ἀντίοχον ἀπαλλάξησι τῆς πολιορκίας πείσας τριακοσίοις ταλάντοις. καὶ δὴ καὶ ξενοτροφεῖν πρῶτος Ἰουδαίων ἐκ τῆς περιουσίας ἤρξατο.

ς'. Αὖθίς γε μὴν ὡς Ἀντίοχος, ἐπὶ Μήδους στρατεύσας, καιρὸν ἀμύνης αὐτῷ παρεῖχεν, εὐθέως ὥρμησεν ἐπὶ τὰς ἐν Συρίᾳ πόλεις, κενὰς, ὅπερ ἦν, ὑπολαμβάνων εὑρήσειν τῶν μαχιμωτέρων. Μεδάβην μὲν οὖν καὶ Σαμαίαν ἅμα ταῖς πλησίον, ἔτι δὲ Σίκιμα καὶ Γαριζὶν αὐτὸς αἱρεῖ. πρὸς αἷς τὸ Χουθαίων γένος, οἳ περιῴκησαν τὸ εἰκαθὲν τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῷ. αἱρεῖ δὲ καὶ τῆς Ἰδουμαίας τε ἄλλας τε ὀκ ὀλίγας, καὶ Λδωρέων καὶ Μάρισσαν.

ζ'. Προελθὼν δὲ καὶ μέχρι Σαμαρείας, ἔνθα δὴ νῦν ἐστι Σεβαστὴ πόλις ὑφ' Ηρώδε κτισθεῖσα τῷ βασιλέως, καὶ πάντοθεν αὐτὴν ἀποτειχίσας, τὰς υἱεῖς ἐπέστησε τῇ πολιορκίᾳ, Ἀριστόβυλον καὶ Αντίγονον· ὧν ὑδὲν ἀνιέντων, λιμοῦ μὲν εἰς τοσοῦτον προῆλθον οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ὡς ἄψασθαι καὶ τῶν ἀνθεστάτων, ἐπεκαλοῦντο δὲ βοηθὸν Αντίοχον τὸν ἐπικληθέντα Κυζικηνόν· κἀκεῖνος ἑτοίμως ὑπακούσας, ὑπὸ

mortem, modo is poenas lueret pro flagitiis in domum illorum admissis. At Ioannes, cum matrem animaduertisset tanta esse animi praesentia et fortitudine, precesque illius exaudisset, incitatus est ad impressionem faciendam: postquam vero ipsam verberari et lacerari conspexisset, emolliri incipiebat, totusque plenus erat doloris. Ob haec autem tracta aliquamdiu obsidione, instabat annus feriatus, quo apud Iudaeos quolibet septennio similiter, ac septimo quoque die, otium agitur. Et in hoc Ptolemaeus, obsidione solutus, fratres Ioannis vna cum matre interfecit, et ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus est, erat autem Philadelphiae tyrannus.

5. Atqui Antiochus, ob ea, quae a Simone passus fuerat, iratus, ducto in Iudaeam exercitu, Hierosolymis assidens Hyrcanum obsidebat. Ille vero, patefacto sepulcro Dauidis, vtpote qui regum ditissimus fuerat, ablatisque inde plus, quam tribus millibus talentorum, facit, vt Antiochus ab obsidione discederet, id quod ei datis trecentis talentis persuasit: atque adeo primus Iudaeorum suis sumtibus coepit peregrina alere auxilia.

6. Rursusque tamen, quando Antiochus, bello contra Medos suscepto, tempus vindictae idoneum ei suppeditaret, confestim aduersus Syriae ciuitates profectus est, hominibus validioribus vacuas, id quod erat, reperturum esse existimans. et quidem Medabam et Samaeam cum iis, quae in vicinia erant, nec non et Sicima et Garizin ipse cepit; ac praeterea Chuthaeorum posteros, qui fanum, ad instar Hierosolymitani aedificatum, circumhabitabant. Quin et alias Idumaeae vrbes non paucas capit, insuper et Adoreon et Marissam.

7. Cum autem et Samariam vsque processisset, vbi nunc est Sebaste vrbs ab Herode rege condita, eamque vallo vndique circumdedisset, filios suos, Aristobulum et Antigonum, obsidioni praefecit: quibus nihil remittentibus, adeo fame premebantur, qui in vrbe erant, vt etiam insuetissimis vescerentur. Qua re fiebat, vt Antiochum, cognomine Cyzicenum, in auxilium sibi aduocarent; at-

τῶν περὶ Ἀριστόβουλον ἡττᾶται. καὶ ὁ μὲν, μέχρι Σκυθοπόλεως διωχθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἐκφεύγει· οἱ δ' ἐπὶ τῆς Σαμαρείας ὑποτρέψαντες, τό, τε πλῆθος πάλιν εἰς τὸ τεῖχος συγκλείσασι, καὶ τὴν πόλιν ἑλόντες, αὐτήν τε κατασκάπτουσι, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐξηνδραποδίσαντο. προχωρούντων δὲ τῶν κατορθωμάτων, τὴν ὁρμὴν οὐ κατέψυξαν, ἀλλὰ προελθόντες ἅμα τῇ δυνάμει μέχρι τῆς Σκυθοπόλεως, ταύτην τε κατέδραμον, καὶ τὴν ἐντὸς Καρμήλου τοῦ ὄρους χώραν ἅπασαν κατενέμαντο.

η'. Πρὸς δὲ τὰς εὐπραγίας αὐτοῦ τε Ἰωάννου καὶ τῶν παίδων, Φθόνος ἐγείρει τοὺς τῶν ἐπιχωρίων· καὶ πολλοὶ, κατ' αὐτῶν συνελθόντες, οὐκ ἠρέμουν, μέχρι καὶ πρὸς Φανερὸν πόλεμον ἐκριπισθέντες ἡττῶνται. τὸ λοιπὸν δ' ἐπιβιοὺς ἐν εὐδαιμονίᾳ Ἰωάννης, καὶ τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν κάλλιστα διοικήσας, ἐν τρισὶν καὶ τριάκοντα ὅλοις ἔτεσιν, ἐπὶ πέντε υἱέσι τελευτᾷ, μακαριστότατος ὄντως καὶ κατὰ μηδὲν ἐάσας ἐφ' ἑαυτῷ μεμφθῆναι τὴν τύχην. τρία γοῦν τὰ κρατιστεύοντα μόνος εἶχε, τήν τε ἀρχὴν τοῦ ἔθνους, καὶ ἀρχιερωσύνην, καὶ προφητείαν· ὡμίλει γὰρ αὐτῷ τὸ δαιμόνιον, ὡς μηδὲν τῶν μελλόντων ἀγνοεῖν· ὥς γε καὶ περὶ δύο τῶν πρεσβυτάτων υἱῶν, ὅτι μὴ διαμενοῦσι κύριοι τῶν πραγμάτων, προεῖδέ τε καὶ προεφήτευσεν· ὧν τὴν καταστροφὴν ἄξιον ἀφηγήσασθαι, παρόσον τῆς πατρῴας εὐδαιμονίας ἀπέκλιναν.

ΚΕΦ. γ'.

Ὡς Ἀριστόβουλος, πρῶτος διάδημα περιτιθέμενος, μητρὸς καὶ ἀδελφοῦ ἀναιρεθέντων, τελευτᾷ, βασιλεύσας ἐνιαυτοὺς πλείους ἐνιαυτῷ.

Μετὰ γὰρ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν Ἀριστόβουλος, τὴν ἀρχὴν εἰς βασιλείαν μεταθεὶς, περιτίθεται μὲν διάδημα πρῶτος, μετὰ τετρακοσιοστὸν καὶ ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος, πρὸς δὲ μῆνας τρεῖς, ἐκ τοῦ κατηλ-

que is, cum promte eis paruiſſet, ab Ariſtobulo et Antigono ſuperatur. Et ille quidem, poſtquam eum perſequuti eſſent fratres ad Scythopolin vſque, tandem effugit: hi vero, in Samariam reuerſi, et multitudinem iterum intra murum concludunt, cumque vrbem cepiſſent, et eam diruunt, et incolas in captiuitatem abduxerunt. Cum autem res illis ita ex animi ſententia ſuccederent, ſuam paſſi non ſunt alacritatem refrigeſcere: ſed cum exercitu Scythopolin vſque progreſſi, et eam incurſibus vaſtarunt, et agros intra montem Carmelum omnes depopulati ſunt.

3. Verum inuidia, ex rebus Ioannis ipſius filiorumque proſperis conflata, popularium ſeditionem concitat: multique, conſpiratione in eos facta, non quieſcebant, donec in bellum apertum exſuſcitati vincuntur. Cum autem reliquum vitae feliciſſime degiſſet Ioannes, reſque imperii per tres annos integros et triginta adminiſtraſſet, quinque filiis relictis, moritur; vir plane beatiſſimus, et qui nulla in re fortunam ſui cauſa accuſari paſſus eſt. Denique tria vel maxima ſolus obtinuit, nempe et gentis principatum, et ſummum ſacerdotium, et vaticinandi poteſtatem: nam cum eo ita verſatus eſt Deus, vt futurorum nihil penitus ignoraret, adeo, vt de duobus filiis ſuis natu maioribus et praeuiderit et praedixerit, quod non diu manſuri eſſent rerum domini: quorum vitae quis fuerit exitus, operae pretium erit narrare, quatenus de paterna felicitate deciderint.

CAP. III.

Quomodo Ariſtobulus, qui primus diadema ſumſit, matre fratreque ſublatis, moritur, cum non plus anno regnaſſet.

NAM mortuo patre, Ariſtobulus e filiis natu maior, cum principatum in regnum commutaſſet, primus quidem diadema ſumſit, poſt annos quadringentos, ſeptuaginta et vnum menſeſque tres, quam populus, ſeruitute

θεν ὁ λαὸς εἰς τὴν χώραν, ἀπαλλαγεὶς τῆς ἐν Βαβυλῶνι δουλείας· τῶν δὲ ἀδελφῶν, τὸν μὲν μετ' αὐτὸν Αντίγονον, ἐδόκει γὰρ ἀγαπᾶν, ἦγεν ἰσοτίμως, τοὺς δ' ἄλλους εἱργνυσι δήσας, δεσμεῖ δὲ καὶ τὴν μητέρα διειργθεῖσαν περὶ τῆς ἐξουσίας. ταύτην γὰρ δὴ κυρίαν τῶν ὅλων ὁ Ιωάννης ἀπολελοίπει. καὶ μέχρι τοσαύτης ὠμότητος προῆλθεν, ὥστε καὶ λιμῷ διαφθεῖραι δεδεμένην.

β'. Περιέρχεται δὲ αὐτὸν ἡ τίσις εἰς τὸν ἀδελφὸν Αντίγονον, ὃν ἠγάπα τε καὶ τῆς βασιλείας κοινωνὸν εἶχε. κτείνει γὰρ καὶ τοῦτον ἐκ διαβολῶν, ἃς οἱ πονηροὶ τῶν κατὰ τὸ βασίλειον ἐνεσκευάσαντο. τὰ μὲν οὖν πρῶτα διπλῆ τοῖς λεγομένοις ὁ Αριστόβουλος, ἔπειτα δὴ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν, καὶ διδοὺς φθόνῳ τὰ πολλὰ τῶν λογοποιουμένων. ὡς δ' ὁ Αντίγονος λαμπρὸς ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἦλθεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάτριον τῷ Θεῷ, συνέβη μὲν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, νόσῳ χρήσασθαι τὸν Αριστόβουλον· τὸν δὲ Αντίγονον ἐπὶ τέλει τῆς ἑορτῆς ἀναβάντα μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὁπλιτῶν, ὡς ἐνῆν μάλιστα κεκοσμημένον, προσκυνῆσαι τὸ πλέον ὑπὲρ τἀδελφοῦ. καὶ τούτῳ προσιόντες οἱ πονηροὶ τῷ βασιλεῖ τήν τε πομπὴν τῶν ὁπλιτῶν ἐδήλων, καὶ τὸ παράσημα τῆ Αντιγόνῳ, μεῖζον ἢ κατ' ἰδιώτην, ὅτι τε παρὰ μετὰ μεγίστου συντάγματος ἀναιρήσων αὐτόν. ἃ γὰρ ἀνέχεσθαι τιμὴν μόνον ἐκ βασιλείας ἔχειν, παρὸν αὐτὴν καταχεῖν.

γ'. Τούτοις κατὰ μικρὸν ἄκων ἐπίστευσεν Αριστόβουλος, καὶ πρόνοιαν τοῦ μήθ' ὑποπτεύων φανερὸς γενέσθαι καὶ προσφαλίσθαι πρὸς τὸ ἄδηλον, καθίστησι μὲν τοὺς σωματοφύλακας ἔν τινι τῶν ὑπογαίων ἀλαμπεῖ. κατέκειτο δ' ἐν τῇ Βάρει πρότερον καλουμένῃ, αὐθις δ' Αντωνία μετονομασθείσῃ, προσάξας ἀνόπλους μὲν ἀπέχεσθαι, κτείνειν δὲ τὸν Αντίγονον, εἰ μετὰ ὅπλων προσίοι. καὶ πρὸς αὐτὸν ἔπεμψε τοὺς προερροῦντας ἄνοπλον ἐλθεῖν. πρὸς τοῦτο πάνυ πασυέργως ἡ βασίλισσα συντάσσεται μετὰ τῶν ἐπιβούλων. τοὺς γὰρ πεμφθέντας πείθουσι τὰ μὲν παρὰ τοῦ βασιλίσσης συν-

quam Babylone fertiit, liberatus, in eam regionem descenderat: Antigonum vero fratrum a se secundum (namque illum amare videbatur) sibi honore aequauit, caeterosque vinctos in custodias dat; itemque matrem, quod ea cum ipso de potestate contenderit, in vincula coniicit. nam et ipsam rerum dominam Ioannes reliquerat. Eoque crudelitatis processit, vt vinctam fame necarit.

2. Verum poenae ab eo repetitae sunt in fratre Antigono, quem et amabat et regni socium habebat. Nam et hunc ex calumniis interemit, quas improbi in aula regia versantes in eum confinxerunt. Itaque primo quidem dictis diffidebat Aristobulus, scilicet et ex amore fratris, et quod pleraque rumore disseminata inuidiae imputaret. Sed cum Antigonus splendide ab expeditione veniret ad festum, quo ex more patrio tabernacula Deo eriguntur, accidit quidem illis in diebus, vt morbo laborarit Aristobulus; Antigonus vero sub festi exitu in templum adscenderit suis militibus stipatus, et quam maxime fieri potuit ornatus, vt fratris gratia accurate magis Deum adoraret. Tumque viri scelerati regem adeuntes et armatorum pompam ei indicabant, et elatum Antigoni animum, maiorem, quam qui priuato conueniret, quodque cum turma maxima adesset ipsum interfecturus: neque enim nudum ex regni societate ferre posse honorem, cum et regnum ipsum sibi liceat occupare.

3. His fere inuitus credidit Aristobulus, idque agens, ne vel suspicari quidquam videretur, seque contra incerta praemuniret, suos quidem satellites in loco quodam subterraneo et tenebricoso collocauit, (ipse autem in turri decumbebat, quae prius Baris dicta est, postea vero mutato nomine Antonia) cum mandatis, vt ab inermi manus quidem abstinerent, Antigonum vero occiderent, si armatus accederet. misit etiam, qui illud Antigono praedicerent, vt sine armis veniret. Ad hoc regina callide admodum cum insidiatoribus quiddam constituit; persuadent enim iis, qui missi erant, vt mandata quidem regis tacerent,

πῆσαι, λέγειν δὲ πρὸς τὸν Αντίγονον, ὡς ἀδελφὸς ἀκούσας ὅπλα τε αὐτῷ κατασκευακέναι κάλλιστα, καὶ πολεμικὸν κόσμον ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, διὰ μὲν τὴν ἀσθένειαν αὐτὸς ἐπιδεῖν ἔκασα κωλυθείη, νῦν δ' ἐπεὶ καὶ χωρίζεσθαι μέλλοις, θεάσαιτ' ἂν ἥδιστά σε ἐν τοῖς ὅπλοις.

δ'. Ταῦτ' ἀκούσας ὁ Αντίγονος, ἐνῆγε δ' ἡ τῦ ἀδελφῦ διάθεσις μηδὲν ὑποπτεύειν πονηρὸν, ἐχώρει μετὰ τῶν ὅπλων ὡς πρὸς ἐπίδειξιν. γενόμενος δὲ κατὰ τὴν σκοτεινὴν πάροδον, ἣ Στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων ἀναιρεῖται, βέβαιον ἀποδείξας, ὅτι πᾶσαν εὔνοιαν καὶ φύσιν κόπτει διαβολὴ, καὶ ὑδὲν ἔτω τῶν ἀγαθῶν παθῶν ἰσχυρὸν, ὃ τῷ φθόνῳ μέχρι παντὸς ἀντέχει.

ε'. Θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν τύτῳ καὶ Ιέδαν. Εσσαῖος ἦν γένος, ὐκ ἔστν ὅτε πταίσας ἢ ψευσθεὶς ἐν προαγγέλμασιν. ὃς ἐπειδὴ καὶ τότε τὸν Αντίγονον ἐθεάσατο παριόντα διὰ τῦ ἱερῦ, πρὸς τὰς γνωρίμους ἀνέκραγεν, ἦσαν δ' ὐκ ὀλίγοι παρεδρεύοντες αὐτῷ τῶν μανθανόντων, παπαῖ· „νῦν ἐμοὶ καλὸν, ἔφη, τὸ θανεῖν, ὅτι μοι προτέθνηκεν ἡ „ἀλήθεια, καί τι τῶν ὑπ' ἐμῦ προῤῥηθέντων διέψευσαι. ζῇ „γὰρ Αντίγονος ὅτοσὶ σήμερον ὀφείλων ἀποθανεῖν. χωρίον „δ' αὐτῷ πρὸς σφαγὴν Στράτωνος πύργος εἵμαρτο· „καὶ τῦτο μὲν ἀφ' ἑξακοσίων σταδίων ἐντεῦθεν ἐστίν. ὥραι „δὲ τῆς ἡμέρας ἤδη τέσσαρες, ὅδε δὴ χρόνος ἐκφεύει τὸ „μάντευμα." ταῦτ' εἰπὼν, σκυθρωπὸς ὑπὸ συννοίας ὁ γέρων διεκαρτέρει, καὶ μετ' ὀλίγον ἀνηρημένος Αντίγονος ἠγγέλλετο κατὰ τὸ ὑπόγαιον χωρίον, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ Στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, ὁμωνύμως τῇ παραλίῳ Καισαρείᾳ. τῦτο γῶν τὸν μάντιν διετάραξεν.

ς'. Αριστοβύλῳ γε μὴν εὐθὺς ἡ περὶ τὸ μύσος μεταμέλεια νόσον ἐνσκήπτει, καὶ πρὸς ἐννοίαις τῦ φόνυ τὴν ψυχὴν ἔχων ἀεὶ τεταραγμένην συνετήκετο, μέχρι τῶν σπλάγχνων ὑπ' ἀκράτυ τῆς λύπης σπαραττομένων ἄθρουν αἷμα ἀναβάλλει. τῦτο τὶς τῶν πρὸς τῇ θεραπείᾳ παίδων

Antigono vero dicerent, quod frater, audito, eum sibi arma pulcherrima in ornatum bellicum in Galilaea comparasse, morbo impeditus esset, quo minus ipse singula inspiceret, nunc vero cum alio discessurus sis, armis indutum videre quam maxime desideret.

4. His auditis Antigonus (ne quid enim mali suspicaretur, suadebat fratris affectus) armatus incedebat, quasi semet fratri ostensurus. Sed vbi ad obscurum transitum, qui Stratonis turris vocabatur, peruentum est, a satellitibus interficitur, relicto hoc in certum documentum, quod omnia beneuolentiae naturaeque vincula discindant calumniae, quodque ex melioribus animi affectionibus nulla adeo valida est, vt inuidiae perpetuo possit obsistere.

5. Subeat autem alicui et Iudam hac in re mirari. Essaeus erat genere, qui in praedictionibus nunquam lapsus est aut mentitus. Is, postquam et Antigonum tunc templum forte praetereuntem viderat, ad familiares exclamabat: (erant autem non pauci e discipulis ei assidentes) Papae! „nunc aequum est, dicebat, vt ipse moriar, „quando ante me veritas interiit, et falsum est certum „quiddam a me praedictum. Viuit enim iste Antigonus, „qui hodie mori debuit. Locus autem neci eius fato de„stinatus, erat Stratonis turris: et ille quidem sexcento„rum abhinc stadiorum interuallo distat. iam vero quarta „est diei hora: adeoque hoc tempus irritum reddit vatici„nium." Ista loquutus, tacita cogitatione moestoque vultu defixus haerebat senex, pauloque post interfectum esse Antigonum nunciatur in loco subterraneo, qui et ipse Stratonis turris appellabatur, eodem nomine, quo maritima Caesarea. Quippe haec res vatem perturbauit.

6. Caeterum poenitentia ex scelere statim fecit, vt Aristobulo morbus ingraueseeret; dumque animum caedem secum reputando perturbatum haberet, contabescebat, donec, immodico dolore laceratis visceribus, sanguinem multum emitteret. Hunc dum quidam puerorum,

ἐκφέρων, δαιμονίῳ προνοίᾳ σφάλλεται, καθ' ὃν τόπον ὁ Αντίγονος ἔσφακτο, καὶ φαινομένοις ἔτι τοῖς ἀπὸ τῆ φόνε σπίλοις τὸ αἷμα τῆ κτείναντος ἐπεξέχεεν. ἠρθη δ' εὐθὺς οἰμωγὴ τῶν θεασαμένων, ὥσπερ ἐπίτηδες τῆ παιδὸς ἐκεῖ ἐπικατασπείσαντος τὸ αἷμα· τῆς δὲ βοῆς ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο, καὶ μηδενὸς τολμῶντος εἰπεῖν, μᾶλλον ἐνέκειτο μαθεῖν ἐθέλων. τέλος δ' ἀπειλοῦντες καὶ βιαζομένῳ τἀληθὲς εἶπον. ὁ δὴ τύς τε ὀφθαλμὺς ἐμπίπλησι δακρύων, καὶ στενάξας, ὅσον ἦν αὐτῷ δύναμις, εἶπεν· „οὐκ ἄρα Θεῦ μέγαν ὀφθαλμὸν ἐπ' ἔργοις ἀθεμί„τοις λήσειν ἔμελλον, ἀλλά με ταχεῖα μέτεισι δίκη Φόνε „συγγενῆς· μέχρι τῦ μοι σῶμα ἀναιδέστατον τὴν ἀδελ„φῶ καὶ μητρὶ κατάκριτον ψυχὴν καθέξεις; μέχρι τῦ „δ' αὐτὸς ἐπισπείσω κατὰ μέρος τύμὸν αἷμα; λαβέτω„σαν ἀθρόον τοῦτο, καὶ μηκέτι ταῖς ἐκ τῶν ἐμῶν σπλάγ„χνων χοαῖς ἐπειρωνευέσθω τὸ δαιμόνιον." ταῦτ' εἰπὼν, εὐθέως τελευτᾷ, βασιλεύσας ὁ πλεῖον ἐνιαυτῦ.

ΚΕΦ. δ'.

Οἷα ἐπράχθη ὑπ' Αλεξάνδρε Ιανναίε, βασιλεύσαντος ἑπτὰ πρὸς τοῖς εἴκοσιν ἔτη.

Λυσασα δ' ἡ γυνὴ τὺς ἀδελφὺς αὐτῦ βασιλέα καθίσησιν Αλέξανδρον, τὸν καὶ καθ' ἡλικίαν καὶ μετριότητα πρᾶξειν δοκοῦντα. ὁ δὲ, παρελθὼν εἰς τὴν ἐξουσίαν, τὸν ἕτερον μὲν τῶν ἀδελφῶν βασιλειῶντα κτείνει· τὸν δὲ καταλειπόμενον, ἀγαπῶντα τὸ ζῆν δίχα πραγμάτων, εἶχεν ἐν τιμῇ.

β'. Γίνεται δ' αὐτῷ καὶ πρὸς τὸν Λάθυρον ἐπικληθέντα Πτολεμαῖον συμβολὴ, πόλιν Ασωχὶν ἡρηκότα· καὶ πολλὺς μὲν ἀνεῖλε τῶν πολεμίων, ἡ δὲ νίκη πρὸς Πτολεμαῖον ἔρρεψεν· ἐπεὶ δ' ἔτος ὑπὸ τῆς μητρὸς Κλεοπάτρας διωχθεὶς εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησεν. Αλέξανδρος Γαδάρων τε πολιορκίᾳ κρατεῖ, καὶ Αμαθοῦντος, ὃ δὴ μέγιστον μὲν

qui ei ministrabant, foras effert, diuina prouidentia prolapsus cadit, eo in loco, quo Antigonus erat occisus, et super exstantes caedis maculas interfectoris cruorem effudit. Mox autem sublatus est vlulatus ab iis, qui id conspexerant, tanquam puer de industria sanguinem illic libasset: et cum rex, clamore audito, causam scisciteretur, eamque nemo prodere ausus esset, eo magis instabat discendi desiderio. Tandem vero, cum minas intentaret eosque cogeret, verum quod erat ei indicauerunt. At ille, cum lacrymis oppleſſet oculos, quantumque poterat ingemuisset, dicebat: „haud vtique erat, vt magnum Dei „oculum ob facta nefaria effugerem, sed me celeris poe„na persequitur ob cognati caedem. Quousque, o cor„pus impudentissimum, matri fratrique damnatam ani„mam detinebis? Quamdiu et ipse paulatim illis sangui„nem meum libabo? simul totum accipiant; ne amplius „inferias ex meis visceribus factas derideat numen." His dictis illico moritur, cum non plus anno regnum tenuisset.

CAP. IV.

Quas res gesserit Alexander Iannaeus, qui regnauit annos XXVII.

VXor autem Aristobuli, cum fratres vinculis exemisset, regem constituit Alexandrum, qui et aetate et morum modestia caeteris praestare videbatur. Verum is, ad potestatis fastigium prouectus, e fratribus quidem alterum regnum affectantem occidit; alterum vero, vita quieta contentum, in honore habuit.

2. Accidit autem, vt is praelio congrederetur cum Ptolemaeo cognomine Lathyro, qui vrbem Asochim ceperat: in quo multos quidem hostium peremit, sed victoria in Ptolemaeum propendebat. Postea vero quam ille, a matre Cleopatra fugatus, in Ægyptum discesserat, Alexander et Gadara obsidione in potestatem suam redigit, et castellum Amathuntis, munitionem omnium,

ἦν ἔρυμα τῶν περὶ Ιορδάνην, τὰ τιμιώτατα δὲ τῶν Θεοδώρᾳ τῇ Ζήνωνος κτημάτων ἦν ἐν αὐτῷ. ἐπελθὼν δ' ἐξαίφνης ὁ Θεόδωρος, τά τε σφέτερα, καὶ τῆ βασιλέως ἀποσκευὴν αἱρεῖ, τῶν τε Ιουδαίων εἰς μυρίας κτείνει. γίνεται δ' ἐπάνω τῆς πληγῆς Αλέξανδρος, καὶ τραπόμενος εἰς τὴν παραλίαν, αἱρεῖ Ραφίαν τε καὶ Γάζαν, καὶ Ανθηδόνα, τὴν αὖθις ὑφ' Ηρώδῃ τῇ βασιλέως Αγριππιάδα ἐπικληθεῖσαν.

γ'. Εξανδραποδισαμένῳ δὲ ταύτας ἐπανίσταται τὸ Ιουδαϊκὸν ἐν ἑορτῇ. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς εὐωχίαις αὐτῶν στάσις ἅπτεται. καὶ ἐδόκει μὴ ἂν κρείττων γίνεσθαι τῆς ἐπιβουλῆς, εἰ μὴ τὸ ξενικὸν αὐτῷ παρεβοήθει· Πισίδαι καὶ Κίλικες ἦσαν. Σύρῳ γὰρ οὐκ ἐδέχετο μισθοφόρους, διὰ τὴν ὁμοφυτον αὐτῶν πρὸς τὸ ἔθνος ἀπίχθειαν. κτείνας δὲ τῶν ἐπαναστάντων ὑπὲρ ἑξακισχιλίους, Αραβίας ἥπτετο· καὶ ταύτην ἐλών, Γαλααδίτας τε καὶ Μωαβίτας, φόρου τε αὐτοῖς ἐπιτάξας, ἀνέστρεψεν ἐπὶ Αμαθοῦντα. Θεοδώρᾳ δὲ πρὸς τὰς εὐπραγίας αὐτῷ καταπλαγέντος, ἔρημον λαβὼν τὸ Φρούριον κατέσκαψεν.

δ'. Επειτα συμβαλὼν Οβόδῃ τῷ Αράβων βασιλεῖ προλοχίσαντι κατὰ τὴν Γαυλάνην, ἐνέδρας αὐτῷ γενομένης, πᾶσαν ἀποβάλλει τὴν στρατιάν, συνωθεῖσαν κατὰ βαθείας φάραγγος, καὶ πλήθει καμήλων συντριβεῖσαν. διαφυγὼν δ' αὐτὸς εἰς Ιεροσόλυμα, τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς πάλαι μισῶν τὸ ἔθνος ἠρέθισεν εἰς ἐπανάστασιν. γίνεται δὲ καὶ τότε κρείττων, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις ὑπὲρ ἔλαττον πεντακισμυρίους Ιουδαίων ἀνεῖλεν ἐν ἓξ ἔτεσιν· ὃ μὴν πύθοιτό γε ταῖς νίκαις, τὴν ἑαυτῷ βασιλείαν ἀναλίσκων, ὥστε, παυσάμενος τῶν ὅπλων, λόγοις ἐπεχείρει διαλύεσθαι πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους. οἱ δὲ μᾶλλον ἐμίσουν τὴν μετάνοιαν αὐτῷ, καὶ τῷ τρόπῳ τὸ ἀνώμαλον. συνθανουμένῳ τε τὸ αἴτιον, τί ἂν ποιήσας κατασείλειεν αὐτούς, ἀποθανὼν ἔλεγον. νεκρῷ γὰρ ἂν διαλλαγῆναι μόλις τῷ τοσαῦτα δράσαντι. ἅμα δὲ καὶ τὸν Εὔκαιρον ἐπικληθέντα

quae ad Iordanem sitae erant, maximam, vbi et pretiosissima quaeque bonorum Theodori filii Zenonis adseruabantur. At Theodorus, cum repente ei superuenissent, et res suas capit et regis impedimenta, et Iudaeorum decem circiter millia interficit. Alexander autem ab illa plaga reualescit, et in maritimam regionem versus Raphiam capit et Gazam, itemque Anthedonem, quae postea a rege Herode Agrippias nominata est.

3. Cum autem vrbes istas subiugasset, insurrectio fit populi Iudaïci in festo. Tum enim maxime, cum festa celebrantur, excitatur seditio. Nec apparebat, quo pacto ex insidiis euadere potuerit, nisi ei auxilium tulissent copiae peregrinae, Pisidae nempe et Cilices: Syros quippe in mercenarios non admittebat, propter ingenitum illis erga gentem Iudaeorum odium. Cum autem supra sex millia eorum, qui in eum insurrexerant, occidisset, in Arabiam incursionem facit: eumque eam simulque Galaaditas et Moabitas subegisset, tributumque illis imperasset, ad Amathunta reuersus est. Theodoro etiam ex rebus eius prospere gestis metu perculso, cum castellum omni praesidio vacuum reperisset, de fundamentis illud deiecit.

4. Mox autem congressus cum Oboda rege Arabum, qui locum iuxta Gaulanam prior insidiis occupauerat, illis captus totum amisit exercitum, in vallem profundam compulsum, atque camelorum multitudine contritum. Ille vero fuga dilapsus in Hierosolyma, gentem olim sibi infensam calamitatis magnitudine in seditionem excitauit. Fit autem etiam tunc superior, crebrisque praeliis non pauciores quinquaginta Iudaeorum millibus interfecit, sex annorum spatio: nequaquam tamen victoriis laetabatur, vt qui regni sui vires consumeret; adeo vt, armis omissis, adniteretur verbis bellum cum subditis componere. Illi autem eo magis odio habebant eius respiscentiam morumque varietatem. Cumque percontaretur, quid causae esset, quid ipsi faciendum, vt eos placatum iret, vt moreretur, dicebant. nam cum eo, qui tam multa nefaria patrasset, etiam mortuo vix redituros esse in gratiam. Simul etiam Demetrium, cognomine Eucaerum, in auxilium

Δημήτριον ἐπεκαλοῦντο. ῥᾳδίως δ' ὑπακούσαντος κατ' ἐλπίδα μειζόνων, καὶ μετὰ τρατιᾶς ἥκοντος, συνέμισγον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς συμμάχοις περὶ Σίκιμα.

ε'. Δέχεται δ' ἑκατέρους Ἀλέξανδρος, ἱππεῦσι μὲν χιλίοις, μισθοφόροις δὲ πεζοῖς ὀκτακισχιλίοις· παρῆν δὲ αὐτῷ καὶ τὸ εὔνουν Ἰουδαϊκὸν, εἰς μυρίους. τῶν δ' ἐναντίων ἱππεῖς μὲν ἦσαν τρισχίλιοι, πεζῶν δὲ μύριοι τετρακισχίλιοι. καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν διὰ κηρύσσοντας οἱ βασιλεῖς ἐπειρῶντο τῶν παρ' ἀλλήλοις ἀποστάσεων· Δημήτριος μὲν τοὺς Ἀλεξάνδρου μισθοφόρους, Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς ἅμα Δημητρίῳ Ἰουδαίους μεταπείσειν ἐλπίσας. ὡς δ' ἤρξατο οἱ Ἰουδαῖοι θυμῶν, ἤθ' οἱ Ἕλληνες ἐπαύοντο πίστεως, διεκρίνοντο ἤδη τοῖς ὅπλοις συμπεσόντες. κρατεῖ δὲ τῇ μάχῃ Δημήτριος, καίπερ πολλὰ τῶν Ἀλεξάνδρου μισθοφόρων καὶ ψυχῆς ἔργα καὶ χειρὸς ἐπιδειξαμένων. χωρεῖ δὲ τὸ τέλος τῆς παρατάξεως παρὰ δόξαν ἀμφοτέροις. ἅτε γὰρ Δημητρίῳ παρέμειναν νικῶντι οἱ καλέσαντες, καὶ κατ' οἶκτον τῆς μεταβολῆς Ἀλεξάνδρῳ προσεχώρησαν, εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντι, Ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. ταύτην τὴν ῥοπὴν οὐκ ἤνεγκε Δημήτριος, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἤδη μὲν ἀξιόμαχον εἶναι πάλιν Ἀλέξανδρον, μεταῤῥεῖν δὲ καὶ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς αὐτὸν, ἀνεχώρησεν.

ς'. Οὐ μὴν τό γε λοιπὸν πλῆθος, ἀναχωρησάντων τῶν συμμάχων, κατέθεντο τὰς διαφοράς· συνεχὴς δὲ πρὸς Ἀλέξανδρον ἦν αὐτοῖς ὁ πόλεμος, μέχρι πλείστους ἀποκτείνας τοὺς λοιποὺς ἀπήλασεν εἰς Βεμέσελιν πόλιν, καὶ ταύτην καταστρεψάμενος αἰχμαλώτους ἀνήγαγεν εἰς Ἱεροσόλυμα. πρῶκοψε δ' αὐτῷ, δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς, εἰς ἀσέβειαν τὰ τῆς ὠμότητος. τῶν γὰρ ληφθέντων εἰς ὀκτακοσίους ἀνασταυρώσας ἐν μέσῃ τῇ πόλει, γυναῖκάς τε καὶ τέκνα αὐτῶν ἀπέσφαξε ταῖς ὄψεσι· καὶ ταῦτα πίνων καὶ συγκατακείμενος ταῖς παλλακίσιν ἀφεωρᾶτο. τοσαύτη δὲ κατάπληξις ἔσχε τὸν δῆμον, ὥστε τῶν ἀντιστασιαστῶν κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα φυγεῖν ὀκτακισχιλίους ἐξ Ἰουδαίας ὅλης, οἷς

vocabant. Cumque ille, maiorum ſpe, eis haud aegre obſequutus eſſet, et cum exercitu veniſſet, ſeſe cum auxiliis eius circa Sicima coniunxerunt Iudaei.

5. Attamen vtroſque excipit Alexander mille quidem equitibus, peditibus vero mercenariis octo millibus: ipſi etiam aderant ex Iudaeis, qui ei bene volebant, ad decem millia. Erant autem ex aduerſa parte equitum quidem tria millia, peditum vero quadraginta millia. Et priuſquam manus conſererent, tentabant per praecones reges vtrinque, an aliquot ad defectionem ſolicitare poſſent: Demetrius quidem Alexandri mercenarios; Alexander vero Iudaeos, qui cum Demetrio erant, ad ſe pertrahere ſperans. Sed cum neque Iudaei ab iracundia ceſſarent, neque fidem Graeci deſererent, armis iam cominus decernebant. Caeterum pugna ſuperior erat Demetrius, quamvis Alexandri mercenarii multa magno animo fortique manu facta oſtenderunt. Euentus autem pugnae vtriſque praeter opinionem ceſſit; nam neque Demetrio licet victori adhaeſere, qui eum acciuerant; et fortunae mutatae miſericordia ſex Iudaeorum millia ad Alexandrum, qui in montes effugerat, ſe contulerunt. Hanc rerum inclinationem ferre non potuit Demetrius; ſed Alexandrum iam quidem ratus iterum pugnando eſſe, gentemque vniuerſam ad ipſum tranſire, mox inde digreſſus eſt.

6. Non tamen reliqua multitudo, ex militis auxiliarii diſceſſu, ſimultates depoſuit: ſed bello continuo tam diu cum Alexandro decertabat, donec is, pleriſque interfectis, caeteros in vrbem Bemeſelim compulit, eaque euerſa, in Hieroſolyma captiuos abduxit. Verum immoderata fecit iracundia, vt crudelitas eius ad impietatem vſque procederet. nam captorum octingentis in media ciuitate cruci ſuffixis, mulieres earumque liberos mutuo in conſpectu necauit: atque iſta inter potandum et cum concubinis ſuis recubans adſpiciebat. Tantus autem populum terror inuaſit, vt aduerſae partis homines vſque ad octo millia nocte ſequente extra Iudaeae fines ſe proriperent,

ὄρος τῆς Φυγῆς ὁ Αλεξάνδρου θάνατος κατέσχη. τέλος δὲ, τοιούτοις ἔργοις ὀψὲ καὶ μόλις ἡσυχίαν τῇ βασιλείᾳ περίσας, ἀνεπαύσατο τῶν ὅπλων.

ζ'. Γίνεται δὲ αὐτῷ πάλιν ἀρχὴ θορύβων Αντίοχος, ὁ καὶ Διόνυσος ἐπικληθεὶς, Δημητρίου μὲν ἀδελφὸς ὤν, τελευταῖος δὲ τῶν ἀπὸ Σελεύκου. τοῦτον γὰρ δείσας, στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς Αραβας ὡρμημένον, τὸ μὲν μεταξὺ τῆς Αντιπατρίδος παρορίου καὶ τῶν Ιόππης αἰγιαλῶν διατάφρευεν Φάραγγι βαθείᾳ, πρὸ δὲ τῆς τάφρου τεῖχος ἤγειρεν ὑψηλὸν, καὶ ξυλίνους πύργους ἐνετεκτήνατο, τὰς εὐμαρεῖς ἐμβολὰς ἀποφράττων. ὁ μὴν εἴρξαί γε τὸν Αντίοχον ἴσχυσεν. ἐμπρήσας γὰρ τοὺς πύργους καὶ τὴν τάφρον χώσας, διήλαυνε μετὰ τῆς δυνάμεως. θέμενος δ' ἐν δευτέρῳ τὴν πρὸς τὸν κωλύσαντα ἄμυναν, εὐθὺς ἐπὶ τοὺς Αραβας ἦει. τῶν δὲ ὁ βασιλεὺς, ἀναχωρῶν εἰς τὰ χρησιμώτερα τῆς χώρας πρὸς τὴν μάχην, ἔπειτα τὴν ἵππον ἐξαίφνης ἐπισεύσας, μυρίαν δ' ἦν τὸν ἀριθμὸν, ἀτάκτοις ἐπιπίπτει τοῖς περὶ τὸν Αντίοχον. καρτερᾶς δὲ μάχης γενομένης, ἕως μὲν περιῆν Αντίοχος, ἀντεῖχεν ἡ δύναμις αὐτῷ, καίπερ ἀνέδην ὑπὸ τῶν Αράβων φονευόμενοι. πεσόντος δὲ, καὶ γὰρ προεκινδύνευεν ἀεὶ τοῖς ἡττωμένοις παραβοηθῶν, ἐκκλίνουσι πάντες, καὶ τὸ μὲν πλεῖστον αὐτῶν, ἐπί τε τῇ παρατάξεως, καὶ ἐν τῇ Φυγῇ διαφθείρεται, τοὺς δὲ λοιποὺς, καταφυγόντας εἰς Κανὰ κώμην, σπάνει τῶν ἐπιτηδείων ἀναλωθῆναι συνέβη πλὴν ὀλίγων ἅπαντας.

η'. Ἐκ τούτου Δαμασκηνοὶ διὰ τὸ πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Μενναίου μῖσος, Αρέταν ἐπάγονται, καὶ καθιστῶσι Κοίλης Συρίας βασιλέα. στρατεύεται δ' ὕστερος ἐπὶ τὴν Ιουδαίαν, καὶ μάχῃ νικήσας Αλέξανδρον, κατὰ συνθήκας ἀνεχώρησεν. Αλέξανδρος δὲ, Πέλλαν ἑλὼν, ἐπὶ Γέρασαν ἦει πάλιν, τῶν Θεοδώρου κτημάτων γλιχόμενος. καὶ τρισὶ τοὺς Φρουροὺς περιβόλοις ἀποτειχίσας, διὰ μάχης τὸ χωρίον παραλαμβάνει. καταστρέφεται δὲ καὶ Γαυλάνην, καὶ Σελεύκειαν, καὶ τὴν Αντιόχου Φάραγγα καλουμένην· πρὸς οἷς Γάμαλα

quibus exſilii finem attulit mors Alexandri. Tandemque, cum eiuſmodi factis ſero aegreque regno tranquillitatem dediſſet, ab armis requieuit.

7. Rurſus autem ei turbas creauit Antiochus, qui etiam Dionyſus dictus eſt, Demetrii quidem frater, Seleucidarum vero vltimus. Hunc enim veritus, qui in Arabas expeditionem fecerat, totum quidem ſuper Antipatrida montibus proximum et inter Ioppes littora ſpatium foſſa profunda diſſecuit: ante foſſam vero murum arduum erexit, turreſque ligneas, vt faciles aditus obſtrueret, fabricandas curauit. Non tamen Antiochum arcere valuit: nam turribus exuſtis foſſaque repleta, illac cum copiis ſuis tranſit. nulla autem ratione habita eum, a quo prohibitus fuerat, vlciſcendi, protenus in Arabas contendit. Horum autem rex, abſcedens in regionis loca pugnae commodiora, dein cum equitibus derepente conuerſus, (numero autem erant ad decem millia) Antiochi milites, priuſquam in ordinem cogerentur, adoritur. Verum acri praelio commiſſo, quamdiu quidem ſupererat Antiochus, impetum ſuſtinebat eius exercitus, quamuis magnam in eo ſtragem ediderint Arabes: vbi vero cecidit, (nam et periculis ſemper ſe obiiciebat, vt victis ſuccurreret) terga dant omnes, et ex illis quidem plerique partim in acie, partim in fuga abſumuntur, reliquis vero, in vicum Canam dilapſis, neceſſariorum inopia perire contigit, praeter admodum paucos.

8. Deinde Damaſceni, ex ſuo erga Ptolemaeum Mennaei filium odio inueterato, Aretam ſibi adſciſcunt, et Coeles-Syriae regem conſtituunt. Iſte autem expeditionem facit in Iudaeam, cumque praelio viciſſet Alexandrum, ex pactione diſceſſit. Caeterum Alexander, Pella capta, Geraſam rurſus petiit, Theodori diuitiarum cupiditate: cumque triplici muro valloque cuſtodes cinxiſſet, locum vi expugnat. Porro Gaulanam et Seleuciam ſubvertit, et Antiochi vallem, vt appellatur: inſuper vbi Ga-

φρούριον καρτερὸν ἑλών, τὸν ἄρχοντα Δημήτριον ἐν αὐτῷ περιδύσας ἐκ πολλῶν ἐγκλημάτων, ἐπάνεισιν εἰς Ιουδαίαν, τρία πληρώσας ἔτη τῆς τυραννίδος. ἀσμένως δ' ὑπὸ τῶν ἔθνους προσεδέχθη διὰ τὴν εὐπραγίαν, καὶ λαμβάνει τὴν ἀνάπαυσιν τῶν πολεμεῖν, ἀρχὴν νόσου. τεταρταίοις δὲ περιόδοις πυρετῶν ἐνοχλούμενος, ὠήθη διακρούσασθαι τὴν νόσον, πάλιν ἀψάμενος πραγμάτων. διὸ δὴ τυραννίδι ἀκαίρους ἑαυτὸν ἐπιδιδοὺς, καὶ βιαζόμενος παρὰ δύναμιν τὸ σῶμα πρὸς τὰς ἐνεργείας, ἀπήλλαξε. τελευτᾷ γοῦν ἐν μέσοις τοῖς θορύβοις τυφόμενος, βασιλεύσας ἑπτὰ πρὸς τοῖς εἴκοσιν ἔτη.

ΚΕΦ. ε'.

Αλεξάνδρας ἔτεσιν ἐννέα βασιλευούσης, τὴν ἀρχὴν ἔχουσιν οἱ Φαρισαῖοι.

Καταλείπει δὲ τὴν βασιλείαν Αλεξάνδρᾳ τῇ γυναικὶ, πεπεισμένος ταύτῃ μάλιστα νῦν ὑπακοῦσαι τοὺς Ιουδαίους, ἐπειδὴ τῆς ὠμότητος αὐτοῦ μακρὰν ἀποδέουσα, καὶ ταῖς παρανομίαις ἀνθισαμένη, τὸν δῆμον εἰς εὔνοιαν προσηγάγετο. καὶ ἠμάρτετο τῆς ἐλπίδος. ἐκράτησε γὰρ τῆς ἀρχῆς τὸ γύναιον, διὰ δόξαν εὐσεβείας. ἠκρίβωτο γὰρ δὴ τοῦ ἔθνους μάλιστα τὰ πάτρια, καὶ τοὺς πλημμελοῦντας εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους ἐξ ἀρχῆς ἀπεβάλετο. δύο δ' αὐτῇ παίδων ὄντων ἐξ Αλεξάνδρου, τὸν μὲν πρεσβύτερον Υρκανὸν, διά τε τὴν ἡλικίαν ἀποδεικνυσιν ἀρχιερέα, καὶ ἄλλως ὄντα νωθέστερον, ἢ ὥστε ἐνοχλεῖν περὶ τῶν ὅλων. τὸν δὲ νεώτερον Αριστόβουλον, διὰ θερμότητα κατεῖχεν ἰδιώτην.

β'. Παραφύονται δὲ αὐτῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν Φαρισαῖοι, σύνταγμά τι Ιουδαίων, δοκοῦν εὐσεβέστερον εἶναι τῶν ἄλλων, καὶ τοὺς νόμους ἀκριβέστερον ἀφηγεῖσθαι. τούτοις περισσὸν δή τι προσεῖχεν ἡ Αλεξάνδρα, σεβομένη περὶ τὸ θεῖον. οἱ δὲ τὴν ἁπλότητα τῆς ἀνθρώπου κατὰ μικρὸν ὑπιόντες, ἤδη καὶ διοικηταὶ τῶν ὅλων ἐγίνοντο, διώκειν τε

mala validum castellum ceperat, et Demetrio in eo imperanti multa ob crimina prouinciam ademerat, in Iudaeam reuertitur, triennio in expeditione consumto. Libenter autem a gente exceptus est, ob res prospere gestas: et quam primum a bello requieuit, in morbum incidit. Et quoniam febri quartana laborauit, depulsum iri morbum credidit, si rursus negotiis sese admoueret. qua re fiebat, vt, cum intempestiuae militiae sese daret, et vltra vires corpus laboribus vexaret, diem supremum obierit. Moritur itaque mediis in tumultibus, cum septem et viginti annos regnasset.

CAP. V.

Regnante per nouennium Alexandra, imperium penes Pharisaeos.

REgnum autem Alexandrae coniugi suae reliquit, Iudaeos ei vel maxime dicto audientes fore non dubitans; quod, cum longe ab eius crudelitate abesset et legum violationi obsisteret, populi beneuolentiam sibi conciliarit. Neque spes eum fefellit; namque muliercula, ex opinione, quam de pietate praebuerat, principatum obtinuit: quippe quae mores gentis patrios probe nouerat, et quotquot leges sacras temerassent, potestate omni exuebat. Cum autem duos filios ex Alexandro haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, et propter aetatem pontificem facit, et quod praeterea segnior esset, quam vt de rerum summa ei molestiam facesseret; minorem vero Aristobulum, quod feruidioris esset ingenii, inter priuatae vitae officia continebat.

2. Ei autem sese ad potestatem participandam adiungunt Pharisaei, factio quaedam Iudaeorum, qui praeter alios pietatem colere putarentur, et peritius leges interpretari. Ob eam causam eo magis eis auscultabat Alexandra, vtpote religiosa erga Deum. Illi autem in foeminae simplicis consuetudinem paulatim se insinuantes, statim res omnes gubernant et moderantur, ita vt quosuis

καὶ κατάγειν ὃς ἐθέλοιεν, λύειν τε καὶ δεῖν. καθόλου δ' αἱ μὲν ἀπολαύσεις τῆς βασιλείας ἐκείνων ἦσαν, τὰ δὲ ἀναλώματα καὶ αἱ δυχέρειαι τῆς Αλεξάνδρας. δεινὴ δ' ἦν τὰ μείζω διοικεῖν, δύναμίν τε ἀεὶ συγκροτοῦσα, δι-πλασίονα κατέστησε, καὶ ξενικὴν συνήγαγεν ἐκ ὀλίγην· ὡς μὴ μόνον κρατύνεσθαι τὸ οἰκεῖον ἔθνος, ἀλλὰ καὶ φοβερὰν τοῖς ἔξωθεν εἶναι δυνάσαις. ἐκράτει δὲ τῶν μὲν ἄλλων αὐτὴ, Φαρισαῖοι δ' αὐτῆς.

γ'. Διογένην γῦν τινα τῶν ἐπισήμων, Φίλον Αλεξάνδρῳ γεγενημένον, κτείνυσιν αὐτοὶ, σύμβουλον ἐγκαλοῦντες γεγονέναι περὶ τῶν ἀνασαυρωθέντων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἑκατοσίων. ἐνῆγον δὲ τὴν Αλεξάνδραν εἰς τὸ καὶ τοὺς ἄλλους διαχειρίσασθαι τῶν παροξυνάντων ἐπ' ἐκείνους τὸν Αλέξανδρον. ἐνδιδύσης δ' ὑπὸ δεισιδαιμονίας, ἀνῄρουν ὃς ἐθέλοιεν δ' αὐτοί. προσφεύγουσι δὲ Αριστοβούλῳ τῶν κινδυνευόντων οἱ προῦχοντες δοκοῦντες. κἀκεῖνος πείθει τὴν μητέρα, φείσασθαι μὲν διὰ τὸ ἀξίωμα τῶν ἀνδρῶν, ἐκπέμψαι δ' αὐτοὺς, εἰ μὴ καθαροὺς ὑπείληφεν, ἐκ τῆς πόλεως. οἱ μὲν οὖν, δοθείσης ἀδείας, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ τὴν χώραν. Αλεξάνδρα δὲ ἐκπέμψασα ἐπὶ Δαμασκὸν στρατιὰν, πρόφασις δ' ἦν Πτολεμαῖος ἀεὶ θλίβων τὴν πόλιν, ταύτην μὲν ὑπεδέξατο μηδὲν ἀξιόλογον ἐργασαμένην. Τιγράνην δὲ τὸν Αρμενίων βασιλέα, προσκαθεζόμενον Πτολεμαΐδι, καὶ πολιορκοῦντα Κλεοπάτραν, συνθήκαις καὶ δώροις ὑπηγάγετο. φθάνει δ' ἐκεῖνος ἀπαναστὰς διὰ τὰς οἴκοι ταραχὰς, ἐμβεβληκότος εἰς τὴν Αρμενίαν Λευκύλλου.

δ'. Κἀν τούτῳ νοσούσης Αλεξάνδρας, ὁ νεώτερος τῶν παίδων Αριστόβουλος, τὸν καιρὸν ἁρπάσας, μετὰ τῶν οἰκετῶν, εἶχε δὲ πολλοὺς καὶ πάντας εὔνους διὰ τὴν θερμότητα, κρατεῖ μὲν τῶν ἐρυμάτων ἁπάντων. τοῖς δ' ἐκ τούτων χρήμασι μισθοφόρους ἀθροίσας, ἑαυτὸν ἀποδείκνυσι βασιλέα. πρὸς ταῦτα ὀδυρόμενον τὸν Υρκανὸν ἡ μήτηρ οἰκτείρασα, τήν τε γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας Αριστοβούλου καθείργνυσιν εἰς Αντωνίαν. φρούριον δ' ἦν τῷ βορείῳ κλίματι τοῦ

pro libidine in exſilium pellant et ab eo reuocent, ſolvant ligentque. in vniuerſum et illi regni quidem commodis fruebantur, expenſas vero et difficultates Alexandra perferebat. Eadem autem artis gnara erat res arduas adminiſtrandi; atque copiis colligendis ſemper intenta, duplo maiorem conſtituit exercitum, et non pauca ſibi comparauit auxilia peregrina: adeo vt gentis ſuae vires auxerit, ſeque dynaſtis exteris metuendam reddiderit. In alios autem imperium ipſa quidem habebat, in ipſam vero Phariſaei.

3. Quare Diogenem virum quendam illuſtrem, qui Alexandro fuerat amicus, illi interficiunt; eius conſilio factum criminati, quod octingenti regis iuſſu in crucem fuerint ſublati. Induxerunt etiam Alexandram, vt et alios, quibus auctoribus Alexander in eos concitatus erat, ſimiliter occideret. Cumque illis prae religione totam ſe dederet, quos etiam ipſi vellent, trucidabant. Ad Ariſtobulum autem confugiunt ex periclitantibus, qui viſi ſunt eminentiſſimi. Atque ille matri perſuadet, vt viris quidem propter dignitatem parceret, ciuitate autem eos pelleret, niſi culpae immunes eſſe crederet. Et quidem illi, data ſibi impunitate, per regionem diſperſi erant. Alexandra vero, miſſo in Damaſcum exercitu, praetexens, Ptolemaeum ſine intermiſſione ciuitatem premere, illam quidem, nulla re memorabili geſta, recepit; Tigranem vero Armeniorum regem, qui, admoto Ptolemaïdi milite, Cleopatram obſidebat, pactionibus doniſque ſolicitat: atqui ille prior inde mouit domeſticarum turbarum metu, quod in Armeniam incurſionem fecerat Lucullus.

4. Interea aegrotante Alexandra, minor eius filius Ariſtobulus, opportunitate arrepta, cum famulis ſuis (multos enim habebat, et omnes ex aetatis feruore ei beneuolos) vniuerſa quidem caſtella occupat; pecunia vero, quam ibi reperit, conductis auxiliis, regem ſe declarat. Ad haec miſerata querelas Hyrcani mater, coniugem Ariſtobuli cum filiis incluſam dedit in Antoniam. Caſtellum autem erat a ſeptentrione fano adia-

ἱερῷ προσκείμενον, πάλαι μὲν, ὡς ἔφην, Βάρις ὀνομαζόμενον, αὖθις δὲ ταύτης τυχὸν τῆς προσηγορίας, ἐπικρατήσαντος Αντωνίᾳ, καθάπερ ἀπό τε τῆ Σεβαστῆ καὶ Αγρίππα Σεβαστὴ καὶ Αγριππιὰς, πόλεις ἕτεραι, μετωνομάσθησαν. πρὶν δ' ἐπεξελθεῖν Αλεξάνδραν τὸν Αριστόβουλον τῆς τἀδελφῆ καταλύσεως, τελευτᾷ, διοικήσασα τὴν ἀρχὴν ἔτεσιν ἐννέα.

ΚΕΦ. ε'.

Υρκανῦ Αλεξάνδρας κληρονόμου τῆς ἀρχῆς ἐκσάντος, βασιλεύει Αριστόβουλος. καὶ αὖθις ὁ αὐτὸς Υρκανὸς πράξει Αντιπάτρου ὑπ' Αρέτα ἐξαγάγεται. τέλος δὲ τῶν ἀδελφῶν πρὸς ἀλλήλους διαφορῶν Πομπήϊος γίνεται διαιτητής.

ΚΑΙ κληρονόμος μὲν ἦν τῶν ὅλων Υρκανὸς, ᾧ καὶ ζῶσα τὴν βασιλείαν ἐνεχείρισε, δυνάμει δὲ καὶ φρονήματι προεῖχεν ὁ Αριστόβουλος. γενομένης δὲ αὐτοῖς περὶ τῶν ὅλων συμβολῆς περὶ Ιεριχοῦντα, καταλιπόντες οἱ πλεῖστοι τὸν Υρκανὸν, μεταβαίνουσι πρὸς τὸν Αριστόβουλον. ὁ δὲ μετὰ τῶν συμμεινάντων Θθάνει συμφυγῶν ἐπὶ τὴν Αντωνίαν, καὶ κυρίευσας τῶν πρὸς σωτηρίαν ὁμήρων, ταῦτα δ' ἦν ἡ Αριστοβούλῦ γυνὴ μετὰ τῶν τέκνων, ἀμέλει πρὶν ἀνηκέστῦ πάθῦς, διελύθησαν, ὥστε βασιλεύειν μὲν Αριστόβουλον, Υρκανὸν δ' ἐκσάντα τῆς ἄλλης ἀπολαύειν τιμῆς, ὥσπερ ἀδελφὸν βασιλέως. ἐπὶ τούτοις διαλλαγέντες ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τῇ λαῇ περιεστῶτος φιλοφρόνως ἀλλήλους ἀσπασάμενοι, διήμειψαν τὰς οἰκίας. Αριστόβουλος μὲν γὰρ εἰς τὰ βασίλεια, Υρκανὸς δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Αριστοβούλῦ οἰκίαν.

β'. Δέος δὲ τοῖς τε ἄλλοις τῶν Αριστοβούλῦ διαφόρων ἐμπίπτει παρ' ἐλπίδα κρατήσαντος, καὶ μάλιστα Αντιπάτρῳ πάλαι διαμισυμένῳ. γένος δ' ἦν Ιδυμαῖος, προγόνων τε ἕνεκα καὶ πλούτῦ καὶ τῆς ἄλλης ἰσχύος πρωτεύων τῆ ἔθνῦς. ὁ αὐτὸς δὲ ἅμα καὶ τὸν Υρκανὸν, Αρέτα προσφυγόντα τῷ βασιλεῖ τῆς Αραβίας, ἀνακτήσαθαι τὴν βασι-

cens, olim quidem, vt dixi, Baris appellatum, poſtea vero hoc nomen ſortitum eſt, imperante Antonio, quemadmodum ab Auguſto et Agrippa Sebaſte et Agrippias, aliae ciuitates, mutato nomine dictae erant. Ante tamen, quam in Ariſtobulum fratris eius, quem deiici regno curauerat, contumeliae vindicarentur, moritur Alexandra, cum per nouennium imperaſſet.

CAP. VI.

Alexandrae heres Hyrcanus regno cedit Ariſtobulo. Idem poſtea Antipatri opera ab Areta in regnum reducitur: indeque litis inter fratres ortae Pompeius arbiter deligitur.

ET heres quidem omnium erat Hyrcanus, cui regnum etiam viua commiſerat mater: verum Ariſtobulus viribus atque animo praeſtabat. Cum autem de rerum ſumma apud Hierichuntem praelio congrederentur, plerique, Hyrcano relicto, ad Ariſtobulum tranſeunt. Ille vero cum iis, qui ſecum manſeraht, fugiens occupat Antoniam; ibique ſalutis obſides nactus, (iſti autem erant Ariſtobuli coniux et liberi) priuſquam ſcilicet grauius aliquid accideret, ea lege cum fratre reconciliatus eſt, vt regnum quidem Ariſtobulus haberet, Hyrcanus vero eo cederet, aliiſque, vt frater regis, honoribus frueretur. His conditionibus in gratiam redeuntes, et inuicem, circumſtante multitudine, amiciſſime complexi, domos permutant: et Ariſtobulus in regiam diſcedit, Hyrcanus in Ariſtobuli domum.

2. Metus vero et alios eius inimicos praeter ſpem dominantis occupat, et maxime Antipatrum olim Ariſtobulo inuiſum. Erat autem genere Idumaeus, et nobilitate et opibus et alia poteſtate gentis ſuae princeps. Idemque ille et Hyrcano, vt ad Aretam regem Arabiae perfugeret,

λείαν ἔπειθε, καὶ τὸν Ἀρέταν δέξασθαί τε τὸν Ὑρκανὸν, καὶ καταγαγεῖν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. πολλὰ μὲν τὸν Ἀριστόβουλον εἰς τὸ ἦθος διαβάλλων, πολλὰ δ' ἐπαινῶν τὸν Ὑρκανὸν, παρῄνει δέξασθαι, καὶ ὡς πρέπον εἴη τὸν ἄτω λαμπρᾶς πρόσεσθαι βασιλείας, ὑπερέχειν χεῖρα τοῖς ἀδικουμένοις, ἀδικεῖσθαι δὲ Ὑρκανὸν, στερηθέντα τῆς κατὰ τὸ πρεσβεῖον αὐτῷ προσηκούσης ἀρχῆς. προκατασκευάσας δὲ ἀμφοτέρους, νύκτωρ ἀναλαβὼν Ὑρκανὸν, τῆς πόλεως ἀποδιδράσκει, καὶ συντόνῳ φυγῇ χρώμενος, εἰς τὴν καλουμένην Πέτραν διασώζεται. βασίλειον αὕτη τῆς Ἀραβίας ἐστίν. ἔνθα τῷ Ἀρέτᾳ τὸν Ὑρκανὸν ἐγχειρίσας, καὶ πολλὰ μὲν καθομιλήσας, πολλοῖς δὲ δώροις ὑπελθών, δῦναι δύναμιν αὐτῷ πείθει τὴν κατάξουσαν αὐτόν. ἦν δ' αὕτη πεζῶν τε καὶ ἱππέων πέντε μυριάδες, πρὸς ἣν οὐκ ἀντέσχεν Ἀριστόβουλος, ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ συμβολῇ λειφθεὶς, εἰς Ἱεροσόλυμα συνελαύνεται. κἂν ἔφθη κατὰ κράτος ληφθεὶς, εἰ μὴ Σκαῦρος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς, ἐπανασὰς αὐτῶν τοῖς καιροῖς, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν· ὃς ἐπέμφθη μὲν εἰς Συρίαν ἀπὸ Ἀρμενίας ὑπὸ Πομπηΐου Μάγνου, πολεμοῦντος πρὸς Τιγράνην· παραγενόμενος δὲ εἰς Δαμασκὸν, ἐαλωκυῖαν προσφάτως ὑπὸ Μετέλλου καὶ Λολλίου, καὶ τύτους μετασήσας, ἐπεὶ καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ἐπύθετο, καθάπερ ἐφ' ἕρμαιον ἠπείχθη.

γ'. Παρελθόντος γὰρ εἰς τὴν χώραν, πρέσβεις εὐθέως ἦκον παρὰ τῶν ἀδελφῶν ἑκατέρων, ἑκάτερα δεομένη βοηθεῖν αὐτῷ. γίνεται δ' ἐπίπροσθεν τῶν δικαίων τὰ παρὰ Ἀριστοβούλου τριακόσια τάλαντα. τοσοῦτον γὰρ λαβὼν Σκαῦρος ἐπικηρυκεύεται πρός τε Ὑρκανὸν καὶ τὺς Ἄραβας, ἀπειλῶν Ῥωμαίους καὶ Πομπήϊον, εἰ μὴ λύσειαν τὴν πολιορκίαν. ἀνεχώρησε δ' ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς Φιλαδέλφειαν Ἀρέτας καταπλαγεὶς, καὶ πάλιν εἰς Δαμασκὸν Σκαῦρος. Ἀριστοβούλῳ δ' οὐκ ἀπέχρησε τὸ μὴ ἁλῶναι, πᾶσαν δὲ τὴν δύναμιν ἐπισυλλέξας, εἵπετο τοῖς πολεμίοις, καὶ περὶ τὸν καλούμενον Παπυρῶνα συμβαλὼν αὐτοῖς, ὑπὲρ ἑξακισχι-

et regnum sibi vindicaret, suadebat; et Aretae, vt et Hyrcanum susciperet, et in regnum reduceret; multis quidem Aristobuli moribus obtrectans, multis vero Hyrcanum laudibus extollens, vt hospitio eum exciperet, Aretam hortabatur: simulque ei suggerens, quod ipsum deceret, qui tam amplo praeerat imperio, manum porrigere iniuria affectis: atque Hyrcanum iniuriam pati, qui principatu, aetatis praerogatiua sibi debito, exciderat. Cum autem ambos ita praeparasset, nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit, cursuque citato in oppidum, quod Petra dicitur, saluus euasit. ea est Arabiae regia. Ibi cum Hyrcanum Aretae in manus tradidisset, et multa quidem verba feciſſet, multis vero muneribus eum subiisset, persuadet ei suppeditare copias, quibus in regnum restitueretur. erant autem istae peditum equitumque quinquaginta millia, quibus nequaquam restitit Aristobulus, sed primo in congressu desertus a suis, cum illis Hierosolyma se recipit: et procul dubio vi captus fuisset, nisi dux Romanorum Scaurus aduersis horum temporibus imminens obsidionem soluisset. Nanque is ex Armenia quidem in Syriam missus erat a Pompeio Magno, qui cum Tigrane bellum gerebat. Cum autem Damascum venisset, nupet admodum a Metello et Lollio captam, et illos inde abduxisset, audito, quo in statu res Iudaeorum essent, illuc veluti ad certum quaestum properabat.

3. Denique mox, vt regionem ingressus est, legati ad eum veniunt a fratribus vtrisque, vno et altero orantibus, vt sibi opem ferret et auxilium. Sed plus apud eum valebant trecenta talenta ab Aristobulo missa, quam ius et aequum. Tot enim acceptis ad Hyrcanum et Arabas legatos mittit Scaurus, Romanorum et Pompeii nomine minas illis intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaque Aretas metu perculsus ex Iudaea in Philadelphiam recessit, et Scaurus Damascum repetit. Aristobulo autem non suffecit, quod captus non fuerit; sed copiis suis omnibus coactis, hostes persequebatur: proelioque ad Papyrona,

λίας κτείνει, μεθ' ὧν καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν Αντιπάτρου, Φαλίωνα.

δ'. Υρκανὸς δὲ καὶ Αντίπατρος, τῶν Αράβων ἀφαιρεθέντες, μετέφερον ἐπὶ τὰς ἐναντίας τὴν ἐλπίδα. καὶ ἐπειδὴ Πομπήϊος ἐπιὼν τὴν Συρίαν εἰς Δαμασκὸν ἦκεν, ἐπ' αὐτὸν καταφεύγουσι. καὶ δίχα δώρων, ταῖς καὶ πρὸς Αρέταν δικαιολογίαις χρώμενοι κατηντιβόλων, μισῆσαι μὲν τὴν Αριστοβούλου βίαν, κατάγειν δ' ἐπὶ τὴν βασιλείαν τὸν καὶ τῷ τρόπῳ καὶ καθ' ἡλικίαν προσήκοντα. ὃ μὴν ἀδ' ὁ Αριστόβουλος ὑστέρει, πεποιθὼς τῇ Σκαύρου δωροδοκίᾳ. παρῆν τε καὶ αὐτὸς, ὡς οἷόν τε ἦν βασιλικώτατα κεκοσμημένος ἑαυτόν. ἀδοξήσας δὲ πρὸς τὰς θεραπείας, καὶ μὴ φέρων δουλεύειν ταῖς χρείαις ταπεινότερον τοῦ χήματος, ἀπὸ Διοσπόλεως χωρίζεται.

ε'. Πρὸς ταῦτ' ἀγανακτήσας Πομπήϊος, πολλὰ καὶ τῶν περὶ Υρκανὸν ἱκετευόντων, ὥρμησεν ἐπ' Αριστόβουλον, ἀναλαβὼν τήν τε Ρωμαϊκὴν δύναμιν, καὶ πολλὰς ἐκ τῆς Συρίας συμμάχους. ἐπεὶ δὲ παρελαύνων Πέλλαν, καὶ Σκυθόπολιν, ἦκεν εἰς Κορέας, ὅθεν ἡ Ιουδαίων ἄρχεται χώρα κατὰ τὴν μεσόγειον ἀνιόντων, ἀκούσας συμπεφευγέναι τὸν Αριστόβουλον εἰς Αλεξάνδρειον· τοῦτο δέ ἐστι φρούριον τῶν πάνυ φιλοτίμως ἐξησκημένων, ὑπὲρ ὄρους ὑψηλοῦ κείμενον· πέμψας καταβαίνειν αὐτὸν ἐκέλευε. τῷ δὲ ἦν μὲν ὁρμὴ, καλυμένῳ δεσποτικώτερον, διακινδυνεύειν μᾶλλον, ἢ ὑπακοῦσαι. καθεώρα δὲ τὸ πλῆθος ὀρρωδοῦν, καὶ παρήνουν οἱ φίλοι σκέπτεσθαι τὴν Ρωμαίων ἰσχύν, ὅσαν ἀνυπόστατον. οἷς πειθεὶς κάτεισι πρὸς Πομπήϊον. καὶ, πολλὰ περὶ τοῦ δικαίως ἄρχειν ἀπολογηθεὶς, ὑπέστρεψε πρὸς τὸ ἔρυμα. πάλιν τε τὰ δελφοῦ προκαλημένου καταβὰς, καὶ διαλεχθεὶς περὶ τῶν δικαίων, ἄπεισι μὴ κωλύοντος τοῦ Πομπηΐου. μέσος δ' ἦν ἐλπίδος καὶ δέους, καὶ κατῄει μὲν, ὡς δυσωπήσων Πομπήϊον πάντ' ἐπιτρέπειν αὐτῷ, πάλιν δ' ἀνέβαινεν εἰς τὴν ἄκραν, ὡς μὴ προκαταλύειν δόξειεν ἑαυτόν. ἐπεὶ μέντοι Πομπήϊος ἐξίστασθαί τε τῶν φρουρίων ἐκέλευσεν αὐ-

vt vocatur, commisso, supra sex eorum millia occidit; in quibus erat et Phalion Antipatri frater.

4. Hyrcanus vero et Antipater, Arabum priuati auxilio, spem in aduersarios transtulerunt. Et postquam Pompeius, Syria peragrata, Damascum peruenisset, ad ipsum confugiunt: nullisque ei datis muneribus, ac eadem in iuris sui defensionem, quibus ad Aretam vsi sunt, afferentes, ei supplicarunt, vt, Aristobuli vi odio habita, regno Hyrcanum restitueret, cui tam aetate, quam moribus, deberetur. Sed nec Aristobulus sibi deerat, Scauro fretus, quem muneribus corruperat: nam et ipse aderat, cultu regio, quoad eius fieri poterat, ornatus. Verum indignum ratus, vt obsequiis niteretur, aegreque ferens abiectius, quam habitum eius deceret, vtilitati seruire, a Diospoli digreditur.

5. De illis cum indignatione iratus Pompeius, Hyrcano etiam suisque magnopere eum obsecrantibus, aduersus Aristobulum profectus est, et cum exercitu Romano et multis e Syria auxiliis. Cum autem Pellam et Scythopolin praeteruectus Coreas peruenisset, vnde Iudaeorum regio initium capit, qua adscenditur per mediterranea, audito, Aristobulum in Alexandrium confugisse, (hoc autem castellum est magnifice admodum exornatum, in monte praecelso situm) misit, qui eum descendere ad ipsum iuberent. Illi autem in animo quidem erat, vtpote quod nimis imperiose vocaretur, vel quoduis discrimen adire potius, quam parere: multitudinem vero in metu esse animaduertebat, et hortabantur amici, vt secum reputaret Romanorum vires, quas sustinendo non erat. quibus obsequutus descendit ad Pompeium, et cum multa pro iure regni sui apud eum dixisset, in munimentum reuersus est. Et cum iterum a fratre prouocatus descendisset, ac de suo iure cum eo disceptasset, denuo regreditur, ne vetante quidem Pompeio. Erat autem inter spem metumque medius, et descendebat quidem Pompeium exoraturus, vt ei cuncta permitteret, in arcem vero rursus adscendebat, ne vires ante tempus amittere videretur. Caeterum postea, quam Pompeius iuberet eum et castellis cedere, et cogeret

τῷ. καὶ, παράγγελμα τῶν Φαρισαίων ἐχόντων μόναις πειθαρχεῖν ταῖς αὐτογράφοις ἐπιστολαῖς, ἠνάγκαζεν αὐτὸν, ἑκάστοις γράφειν ἐκχωρεῖν, ποιεῖ μὲν τὸ προσαχθὲν, ἀγανακτήσας δὲ, ἀνεχώρησεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ παρεσκευάζετο πολεμεῖν πρὸς Πομπήϊον.

ε'. Ὁ δ', ὡ γὰρ ἐδίδου χρόνον ταῖς παρασκευαῖς, εὐθέως εἵπετο, καὶ προσεπέρρωσε τὴν ὁρμὴν ὁ Μιθραδάτου θάνατος, ἀγγελθεὶς αὐτῷ περὶ Ἰεριχοῦντα, ἔνθα τὸ τῆς Ἰουδαίας πιότατον φοίνικά τε πάμπολυν καὶ βάλσαμον τρέφει. τοῦτο λίθοις ὀξέσιν ἐπιτέμνοντες τὰ πρέμνα, συλλέγουσι κατὰ τὰς τομὰς ἐκ δακρύων. καὶ στρατοπεδευσάμενος ἐν τῷ χωρίῳ μίαν ἐσπέραν, ἔωθεν ἠπείγετο πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα. καταπλαγεὶς δὲ τὴν ἔφοδον Ἀριστόβουλος, ἱκέτης ὑπήντα, χρημάτων τε ὑποχέσει, καὶ τῷ μετὰ τῆς πόλεως ἐπιτρέπειν καὶ ἑαυτὸν, χαλεπαίνοντα κατασέλλει τὸν Πομπήϊον. ὡ μήν τι τῶν ὡμολογημένων ἔπραττε. τὸν γὰρ ἐπὶ τῇ κομιδῇ τῶν χρημάτων πεμφθέντα Γαβίνιον οἱ τὰ Ἀριστοβούλου φρονοῦντες ὠθ' ἐν τῇ πόλει δέχονται.

ΚΕΦ. ζ'.

Ὡς Πομπήϊος, παραδοθείσης αὐτῷ Ἱεροσολύμων πόλεως, τὸν ναὸν αἱρεῖ, καὶ εἰς ἅγιον ἁγίων εἰσῆλθεν. οἷά τε πρὸς τοῦτοις ἔπραξεν ἐν Ἰουδαίᾳ.

Πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας Πομπήϊος, Ἀριστόβουλον μὲν ἐφρούρει, πρὸς δὲ τὴν πόλιν ἐλθὼν, περιεσκόπει, ποῖ προσβάλλῃ, τήν τε ὀχυρότητα τῶν τειχῶν δυσμεταχείριστον ὁρῶν, καὶ τὴν πρὸ τούτων φάραγγα φοβερὰν, τό τε ἱερὸν ἐντὸς τῆς φάραγγος ὀχυρώτατα τετειχισμένον, ὥστε, τοῦ ἄστεος ἁλισκομένου, δευτέραν εἶναι καταφυγὴν τοῦτο τοῖς πολεμίοις.

β'. Διαπορουντος δ' ἐπὶ πολὺν χρόνον, τάσις τοῖς ἔνδον ἐμπίπτει, τῶν μὲν Ἀριστοβούλου πολεμεῖν ἀξιούντων, καὶ ῥύεσθαι τὸν βασιλέα· τῶν δὲ τὰ Ὑρκανοῦ φρονούντων, ἀνοίγειν Πομπηΐῳ τὰς πύλας. πολλοὺς δὲ τούτους ἐποίει τὸ δέος,

eum ſingulos praeſidiorum praefectos, quibus mandatum erat, vt non niſi manu ſua ſcriptis epiſtolis obſequerentur, literis monere, vt inde migrarent, imperata quidem fecit; ſed cum indignatione Hieroſolyma conceſſit, ſeque ad bellandum cum Pompeio praeparauit.

6. Ille autem, nam tempus ei non concedebat ad bellicos apparatus, ſtatim eum inſequebatur, multumque eius impetum accelerauit Mithradatis mors, ei nunciata apud Hierichuntem; vbi pinguiſſima Iudaeae regio palmas plurimas et balſamum nutrit; cuius ſtipitibus lapide acuto inciſis, e lacrymis ex plaga manantibus colligunt. Cumque in eo loco per vnam noctem caſtra poſuiſſet, mane Hieroſolyma contendebat. Ariſtobulus autem, ad eius aduentum perterritus, ſupplex ei occurrit, et pecuniam promittendo ſpondendoque ſemetipſum et vrbem ei permittere, ſuccenſentem mitigat Pompeium. non tamen quidquam eorum faciebat, quae promiſerat. nam Gabinium, qui ad pecuniam accipiendam miſſus erat, ne in vrbem quidem recipiunt, qui ab Ariſtobulo ſtabant.

CAP. VII.

Quomodo Pompeius, tradita ſibi Hieroſolymorum vrbe, fanum capit et in Sanctum ſanctorum ingreditur; et quae praeterea in Iudaea fecit.

DE iſtis cum indignatione iratus Pompeius Ariſtobulum incluſum dabat in cuſtodiam; atque ad vrbem profectus, circumſpiciebat, qua ex parte eam inuaderet; nam et murorum eius firmitatem expugnatu difficilem videbat, et vallem pro moenibus horribilem, fanumque intra ipſam quam munitiſſimum, adeo, vt, capta vrbe, illud alterum hoſtibus eſſet perfugium.

2. Dum autem diu multumque ſecum dubitaret, quid facto opus eſſet, incidit ciuitati ſeditio, Ariſtobuli quidem factione bellum geri poſtulante regemque liberari; qui vero Hyrcano fauebant, Pompeio portas aperiri. Metus

ἀφορῶντας εἰς τὴν τῶν Ρωμαίων εὐταξίαν. ἡττώμενον δὲ τὸ Ἀριστοβούλου μέρος εἰς τὸ ἱερὸν ἀνεχώρει, καὶ τὴν συνάπτουσαν ἀπ' αὐτῆ τῇ πόλει γέφυραν ἀποκόψαντες ἀντισχεῖν εἰς ἔσχατον παρεσκευάζοντο. τῶν δὲ ἑτέρων δεχομένων Ρωμαίους τῇ πόλει, καὶ τὰ βασίλεια παραδιδόντων, ἐπὶ μὲν ταῦτα Πομπήϊος ἕνα τῶν ὑφ' ἑαυτὸν στρατηγῶν Πείσωνα εἰσπέμπει μετὰ στρατιᾶς· ὃς διαλαβὼν φρουρᾷ τὴν πόλιν, ἐπειδὴ τῶν εἰς τὸ ἱερὸν καταπεφευγότων ἑδένα λόγοις ἔπειθε συμβῆναι, τὰ πέριξ εἰς προσβολὰς ηὐτρέπιζεν, ἔχων τὰς περὶ τὸν ὑρκανὸν εἰς τε τὰς ἐπινοίας καὶ τὰς ὑπηρεσίας προθύμως.

γ'. Αὐτὸς δὲ κατὰ τὸ προσάρκτιον κλίμα τήν τε τάφρον ἔχω καὶ τὴν φάραγγα πᾶσαν, ὕλην συμφορήσης τῆς δυνάμεως. χαλεπὸν δ' ἦν τὸ ἀναπληρῶν διὰ βάθος ἄπειρον, καὶ τῶν Ιουδαίων πάντα τρόπον εἰργόντων ἄνωθεν. κἂν ἀτέλεστος ἔμεινε τοῖς Ρωμαίοις ὁ πόνος, εἰ μὴ τὰς ἑβδομάδας ἐπιτηρῶν ὁ Πομπήϊος, ἐν αἷς παντὸς ἔργου διὰ τὴν θρησκείαν χεῖρας ἀπίσχουσιν Ιουδαῖοι, τὸ χῶμα ὕψου, τῆς κατὰ χεῖρα συμβολῆς εἴργων τοὺς στρατιώτας. ὑπὲρ μόνου γὰρ τοῦ σώματος ἀμύνονται καὶ τοῖς σάββασιν. ἤδη δ' ἀναπεπληρωμένης τῆς φάραγγος, πύργους ὑψηλοὺς ἐπισήσας τῷ χώματι, καὶ προσαγαγὼν τὰς ἐκ Τύρου κομισθείσας μηχανάς, ἐπειρᾶτο τοῦ τείχους. ἀνέστελλον δὲ οἱ πετροβόλοι τοὺς καθύπερθε κωλύοντας. ἀντεῖχον δ' ἐπὶ πλεῖστον οἱ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος πύργοι, μεγέθει τε καὶ κάλλει διαφέροντες.

δ'. Ενθα δὴ, τῶν Ρωμαίων πολλὰ κακοπαθόντων, ὁ Πομπήϊος τά τε ἄλλα τῆς καρτερίας τοὺς Ιουδαίους ἀπεθαύμασε, καὶ μάλιστα τοῦ μηδὲν παραλύσαι τῆς θρησκείας ἐν μέσοις τοῖς βέλεσιν ἀνειλημένους. ὥσπερ γὰρ εἰρήνης βαθείας κατεχούσης τὴν πόλιν, αἵ τε θυσίαι καθ' ἡμέραν, καὶ οἱ ἐναγισμοὶ, καὶ πᾶσα θεραπεία κατὰ τάκριβὲς ἐξετελεῖτο τῷ Θεῷ. καὶ δὴ κατ' αὐτὴν τὴν ἅλωσιν, περὶ τῷ βωμῷ φονευόμενοι καθ' ἡμέραν, τῶν νομίμων εἰς τὴν

autem horum numerum augebat; praesertim cum respicerent ad Romanorum in rebus suo loco agendis peritiam. Denique victa pars Aristobuli concessit in templum, et, ponte, quo ciuitati iungebatur, abscisso, sese pararunt; vt vim ad extremum sustinerent. Aliis autem Romanos in vrbem recipientibus, eisque regiam tradentibus, ad eam occupandam vnum e ducibus suis Pisonem mittit Pompeius cum militibus. qui, praesidiis per ciuitatem dispositis, postquam nemini eorum, qui in fanum confugerant, pacem persuadere poterat, quaecunque circum erant oppugnationi parabat, Hyrcanum habens suosque ad consilia omnia et ministeria studiose ei subseruientes.

3. Ipse vero a parte septentrionali fossam vallemque omnem complebat, materia a militibus comportata. Difficile autem erat eas replere, cum ob immensam earum profunditatem, tum quod Iudaei desuper modis omnibus eos repellerent. nec Romanis labor successisset, nisi Pompeius, septimis diebus obseruatis, quibus ab omni opere religionis ergo manus abstinent Iudaei, aggerem ad fastigium perduxisset, militibus a pugna conserenda inhibitis; nam a solo corpore etiam Sabbatis vim propulsant. Igitur iam valle repleta, cum turres excelsas aggeri imposuisset, et admouisset machinas a Tyro allatas, moenia tentabat. Lapidum autem iaculatores eos repellebant; qui in alto positi Romanos a conatu prohiberent: turres vero ad eam partem quam diutissime resistebant, magnitudine pariter ac pulchritudine insignes.

4. Tum scilicet Pompeio, cum multum defatigarentur Romani, subiit mirari inter alia Iudaeorum animi fortitudinem; et praecipue quod nihil de sacro cultu media inter tela versantes remiserint. nam, veluti in pace profunda fuisset ciuitas, et quotidiana sacrificia et lustrationes, omnisque Dei cultus accurate admodum peractus erat; nec, cum capta fano ad aram quotidie trucidarentur, legitimis religionis muneribus abstinuerunt. Nam

θρησκείαν ἀπέσησαν. τρίτῳ γὰρ μηνὶ τῆς πολιορκίας, μόλις ἔνα τῶν πύργων καταῤῥήψαντες εἰσέπιπτον εἰς τὸ ἱερόν. ὁ δὲ πρῶτος ὑπερβῆναι τολμήσας τὸ τεῖχος, Σύλλα παῖς ἦν Φαύστος Κορνήλιός, καὶ μετ' αὐτὸν ἑκατοντάρχαι δύο, Φήριος καὶ Φάβιος. εἵπετο δὲ ἑκάστῳ τὸ ἴδιον σῖφος, καὶ περισχόντες πανταχῆ τοὺς Ἰουδαίους, ἔκτεινον, οὓς μὲν τῷ ναῷ προσφεύγοντας, οὓς δὲ ἀμυνομένους πρὸς ὀλίγον.

ε'. Ἐνθα πολλοὶ τῶν ἱερέων, ξιφήρεις τοὺς πολεμίους ἐπιόντας βλέποντες, ἀθορύβως ἐπὶ τῆς θρησκείας ἔμενον, σπένδοντες δὲ καὶ θυμιῶντες ἀπεφάττοντο, καὶ τῆς πρὸς τὸ θεῖον θεραπείας ἐν δευτέρῳ τὴν σωτηρίαν τιθέμενοι. πλεῖσοι δ' ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων ἀντισασιαστῶν ἀνῃροῦντο, καὶ κατὰ τῶν κρημνῶν ἐῤῥίπτουν ἑαυτοὺς ἄφρονες. καὶ τὰ περὶ τὸ τεῖχος δ' ἔνιοι, μανιώντες ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, ὑπέπρησαν, καὶ συγκατεφλέγοντο. Ἰουδαίων μὲν οὖν ἀνῃρέθησαν μύριοι καὶ δισχίλιοι. Ῥωμαίων δὲ ὀλίγοι μὲν πάνυ νεκροί, τραυματίαι δ' ἐγένοντο πλείους.

ς'. Οὐδὲν δ' ἧττον ἐν ταῖς τότε συμφοραῖς καθήψατο τὸ ἔθνος, ὡς τὸ τέως ἀόρατον ἅγιον ἀκαλυφθὲν ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων. παρελθὼν γὰρ σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ὁ Πομπήϊος εἰς τὸν ναὸν, ἔνθα μόνῳ θεμιτὸν ἦν παρεῖναι τῷ ἀρχιερεῖ, τά τ' ἔνδον ἐθεάσατο, λυχνίαν τε καὶ λύχνους, καὶ τράπεζαν, καὶ σπονδεῖα, καὶ θημιατήρια, ὁλόχρυσα πάντα, πλῆθός τε ἀρωμάτων σεσωρευμένων, καὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων εἰς τάλαντα δισχίλια. ἅτε δὲ τούτων, ἅτ' ἄλλα τινὸς τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἥψατο. ἀλλὰ καὶ μετὰ μίαν τῆς ἁλώσεως ἡμέραν, καθᾶραί τε τὸ ἱερὸν τοῖς νεωκόροις ἐκέλευσε, καὶ τὰς ἐξ ἔθους ἐπιτελεῖν θυσίας, αὖθις δὲ ἀποδείξας τὸν Ὑρκανὸν ἀρχιερέα, τά τε ἄλλα προθυμότατον ἑαυτὸν ἐν τῇ πολιορκίᾳ παρασχόντα, καὶ διότι τὸ κατὰ τὴν χώραν πλῆθος ἀπέσησεν Ἀριστοβούλῳ συμπολεμεῖν ἐμμείνας. ἐκ τούτου, ὅπερ ἦν προσῆκον ἀγαθῷ στρατηγῷ, τὸν λαὸν σύνοικα πλέον, ἢ δέει, προσηγάγετο. ἐν δὲ τοῖς αἰχμαλώτοις ἐλήφθη καὶ ὁ Ἀριστοβούλου πενθερὸς, ὁ δ' αὐτὸς καὶ

obsidionis mense tertio, cum vix vnam de turribus deiecissent, in fanum irruptum est. Primus autem murum transilire ausus est Faustus Cornelius, Syllae filius, et post eum centuriones duo, Furius et Fabius. Singulos autem sequebatur sua militum cohors, et Iudaeos vndique conclusos occidebant, alios quidem ad fanum confugientes, alios vero paulisper resistentes.

5. Tum multi sacerdotum, cum hostes strictis gladiis irruentes viderent, intrepide in sacris peragendis manserunt; et, dum libarent thusque adolerent, mactabantur, suae etiam saluti praeferentes religionem erga Deum. Plurimi autem e gentilibus suis partis aduersae interemti erant, et innumeri sese per praecipitia deiiciebant; nonnullique, ex difficultatibus in insaniam acti, quae circa murum erant, succenderunt, ipsique combusti sunt. Atque Iudaeorum quidem ad duodecim millia occubuerunt, Romanorum vero perpauci, aliquammulti tamen sauciati erant.

6. Nihil autem grauius in illa clade Iudaeorum genti accidit, quam quod locus sanctus, antea oculis inaccessus, ab alienigenis patefactus esset. Pompeius quippe, cum iis, quos secum habuit, templum ingressus, quo soli pontifici penetrare fas est, quae intus erant, candelabrum cum lychnis, et mensam, et vasa libatoria, et thuribula, ex auro omnia, spectauit, et multitudinem aromatum congestorum, et sacram pecuniam ad duo millia talentorum. neque tamen ista vel aliud quicquam de sacra supellectile attigit; sed et fanum, postridie quam captum esset, purgare iussit aedituis, et sacra solennia celebrare, cum Hyrcanum iterum pontificem declarasset, quod praeter alia semet in obsidione promtissimum praestitisset, quodque magnam regionis incolarum multitudinem ad defectionem ab Aristobulo perpulisset, cum vna militatum ire properarent. Qua re fiebat, vt, sicuti bonum imperatorem deceret, populum beneuolentia potius, quam timore, sibi conciliarit. Comprehensus autem est inter captiuos etiam

θεὶος αὐτῷ. καὶ τὰς μὲν αἰτιωτάτας τῆ πολέμῳ πολίσε κολάζει. Φαῦσον δὲ, καὶ τὰς μετ' αὐτῆ γενναίως ἀγωνισαμένας, λαμπροῖς ἀριστείοις δωρησάμενος, τῆ τε χώρᾳ καὶ τοῖς Ιεροσολύμοις ἐπιτάττει Φόρον.

ζ'. Ἀφελόμενος δὲ τῆ ἔθνας καὶ τὰς ἐν Κοίλῃ Συρίᾳ πόλεις, ὅσας εἶλεν, ὑπέταξε τῷ κατ' ἐκεῖνο καιρῷ Ρωμαίων στρατηγῷ κατατεταγμένῳ, καὶ τοῖς ἰδίοις ὅροις περιέκλεισεν. ἀνακτίζει δὲ καὶ Γάδαρα, ὑπὸ Ιουδαίων κατεσκαμμένην, Φιλαρίτῃ τινὶ τῶν ἰδίων ἀπελευθέρων Δημητρίῳ χαριζόμενος. ἠλευθέρωσε δ' ἀπ' αὐτῶν καὶ τὰς ἐν τῇ μεσογείῳ πόλεις, ὅσας μὴ Φθάσαντες κατέσκαψαν, Ἵππον, Σκυθόπολίν τε καὶ Πέλλαν, καὶ Σαμάρειαν, καὶ Μάρισσαν, πρὸς αἷς Ἄζωτον, καὶ Ἰάμνειαν, καὶ Ἀρέθουσαν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς παραλίους, Γάζαν, Ἰόππην, Δῶρα, καὶ τὴν πάλαι μὲν Στράτωνος πύργον καλουμένην, ὕστερον δὲ μετακτισθεῖσαν ὑφ' Ηρώδε βασιλέως λαμπροτάτοις κατασκευάσμασι, καὶ μετονομασθεῖσαν Καισάρειαν. ἃς πάσας τοῖς γνησίοις ἀποδοὺς πολίταις, κατέταξεν εἰς τὴν Συριακὴν ἐπαρχίαν. παραδοὺς δὲ ταύτην τε καὶ τὴν Ιουδαίαν καὶ τὰ μέχρις Αἰγύπτου καὶ Εὐφράτου Σκαύρῳ διέπειν, καὶ δύο τῶν ταγμάτων, αὐτὸς διὰ Κιλικίας εἰς Ρώμην ἐπείγετο, τὸν Ἀριστόβουλον ἄγων μετὰ τῆς γυναικὸς αἰχμάλωτον. δύο δ' ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες, καὶ δύο υἱεῖς. ὧν ὁ ἕτερος μὲν, Ἀλέξανδρος, ἐκ τῆς ὁδῷ διαδιδρασκέσκει, σὺν δὲ ταῖς ἀδελφαῖς ὁ νεώτερος Αντίγονος εἰς Ρώμην ἐκομίζετο.

λα
λώτ

ſtobuli ſocer, qui et ipſe ei patruus. Et illos quidem, qui maxime belli auctores exſtiterant, ſecuri percuſſit: Fauſto vero iiſque, qui vna cum eo fortiter pugnauerant, praeclara praemia perſoluit, regionique et Hieroſolymis tributum imperat.

7. Cum autem genti abſtuliſſet etiam quas in Coeleſyria ceperant ciuitates, illi, qui tunc temporis conſtitutus erat Romanorum legatus, eam ſubiecit, intraque ſuos fines concluſit. Inſtaurauit autem, in gratiam cuiuſdam e libertis ſuis Demetrii Gadarenſis, etiam Gadara, a Iudaeis paulo ante euerſa. Mediterraneas praeterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quotquot iam ante non exſciderant, Hippum, Scythopolimque et Pellam, et Samariam, et Mariſſam, itemque Azotum, et Iamniam, et Arethuſam; ſimiliter et maritimas, Gazam, Ioppen, Dora, et quae olim quidem Stratonis turris vocabatur, poſtea vero, alium in modum ſplendide et magnifice ab Herode rege aedificata, mutato nomine Caeſarea appellata eſt. quas omnes, ciuibus indigenis redditas, prouinciae Syriae attribuit. Cum autem et iſtam et Iudaeam, et cuncta ad Ægyptum vſque et Euphratem Scauro, qui eas regeret, tradidiſſet, cum duabus legionibus ipſe via Ciliciae Romam contendebat, captiuum ducens Ariſtobulum cum ſua prole. Erant autem ei filiae duae, totidemque filii: quorum alter quidem Alexander, dum iter facerent, aufugit; iunior vero Antigonus cum ſuis ſororibus Romam deportabatur.

ΚΕΦ. η'.

Αλέξανδρος ὁ Αριστοβούλου, ἀποδρὰς Πομπηίῳ, πολεμεῖ Υρκανῷ, ὑπὸ δὲ Γαβινίου ἡττηθεὶς τὰ Φερώρια αὐτῷ παραδίδωσιν. ἔπειτα Αριστόβουλος ἀποδρὰς ἐκ Ρώμης στρατιὰν ἀθροίζει, καὶ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων νικηθεὶς εἰς Ρώμην ἀνάγεται. ἔτι καὶ ἄλλα τινὰ περὶ Γαβινίου καὶ Κράσσου καὶ Κασσίου.

ΚΑΙΝ τούτῳ Σκαῦρος, εἰς τὴν Αραβίαν ἐμβαλὼν, τῆς μὲν Πέτρας εἴργετο ταῖς δυσχωρίαις· ἐπόρθει δὲ τὰ περὶ Πέλλαν, κἂν τούτῳ κακοπαθῶν. ἐλίμωττε γὰρ ἡ στρατιά, καὶ πρὸς τοῦτο Υρκανὸς ἐπεβοήθει δι' Αντιπάτρου τὰ πιτήδεια πέμπων, ὃν καὶ καθίσει Σκαῦρος ὄντα συνήθη πρὸς Αρέταν, ὅπως ἐπὶ χρήμασι διαλύσαιτο τὸν πόλεμον. πείθεται δ' ὁ Αραψ τριακόσια δοῦναι τάλαντα, καὶπὶ τούτοις Σκαῦρος ἐξῆγε τῆς Αραβίας δύναμιν.

β'. Ο δ' ἀποδρὰς τῶν Αριστοβούλου παίδων Πομπηίου Αλέξανδρος, χρόνῳ συναγαγὼν χεῖρα συχνὴν, βαρὺς ἦν Υρκανῷ, καὶ τὴν Ιουδαίαν κατέτρεχεν. ἐδόκει δ' ἂν ταχέως καταλῦσαι αὐτὸν, ὅς γε ἤδη καὶ τὸ καταῤῥιφθὲν ὑπὸ Πομπηίου τεῖχος ἐν Ιεροσολύμοις ἀνακτίζειν ἐθάῤῥει προσελθών, εἰ μὴ Γαβίνιος εἰς Συρίαν πεμφθεὶς Σκαύρῳ διάδοχος, τά τε ἄλλα γενναῖον ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ἐν πολλοῖς, καὶ ἐπ' Αλέξανδρον ὥρμησεν. ὁ δὲ δείσας πρὸς τὴν ἔφοδον δύναμίν τε πλείω συνέλεγεν, ὡς γενέσθαι μυρίους μὲν ὁπλίτας, χιλίους δὲ καὶ πεντακοσίους ἱππεῖς. καὶ τὰ ἐπιτήδεια τῶν χωρίων ἐτείχιζεν, Αλεξάνδρειόν τε καὶ Υρκάνιον, καὶ Μαχαιροῦντα πρὸς τοῖς Αραβίοις ὄρεσι.

γ'. Γαβίνιος δὲ μετὰ μέρους τῆς στρατιᾶς Μάρκον Αντώνιον προπέμψας, αὐτὸς εἵπετο τὴν ὅλην ἔχων δύναμιν. οἱ δὲ περὶ Αντίπατρον ἐπίλεκτοι, καὶ τὸ ἄλλο τάγμα τῶν Ιουδαίων, ὧν Μάλιχος ἦρχε καὶ Πειθόλαος, συμμίξαντες τοῖς περὶ Μάρκον Αντώνιον ἡγεμόσιν, ὑπήντων Αλεξάνδρῳ. καὶ μετ' ὀλὺ παρῆν ἅμα τῇ Φάλαγγι Γαβίνιος. ἐνεμέ-

CAP. VIII.

Alexander Aristobuli filius, qui Pompeium fugerat, bellum mouet Hyrcano, et a Gabinio victus castella ei tradit: dein Aristobulus, Roma elapsus, exercitum colligit, et a Romanis victus Romam perducitur. Ad haec et alia quaedam de Gabinio et Crasso et Cassio.

INterea Scaurus, in Arabiam ingressus, Petram quidem ne accederet locorum difficultate prohibetur: quae vero circa Pellam erant, omnia depopulabatur; hoc tamen facto malis conflictatur. Nam exercitus fame laborabat: atque ad eam leuandam conferebat Hyrcanus, per Antipatrum mittens victui necessaria; quem etiam ad Aretam, quasi ei familiarem, delegat Scaurus, vt pecunia ille pacem ab ipso redimeret. Atque persuasum est Arabi, vt trecenta daret talenta: et his conditionibus Scaurus ex Arabia exercitum educebat.

2. Alexander autem, qui vnus ex Aristobuli liberis e Pompeii manibus elapsus est, progressu temporis magno exercitu coacto, infestus erat Hyrcano, et Iudaeam incursabat; et celeriter eum deturbaturus esse videbatur, qui et iam Hierosolyma accedens deiectum a Pompeio murum instaurare audebat, nisi Gabinius, Scauri successor missus in Syriam, tum in multis aliis rebus praeclare se fortiterque gessisset, tum in Alexandrum expeditionem fecisset. Huius autem aduentu ille perterritus, militum etiam numerum ita augebat, vt facti essent decies mille pedites, et mille quingenti equites; et loca opportuna muris muniebat, Alexandriumque et Hyrcanium, et Machaerunta apud montes Arabiae.

3. Atqui Gabinius, Antonio cum parte copiarum praemisso, ipse cum toto exercitu sequebatur. Delecti autem Antipatri comites, aliaque Iudaeorum manus, quibus praerant Malichus et Pitholaus, cum sese Marci Antonii ducibus iunxissent, obuiam ibant Alexandro; et non multo post vna cum graui armatura aderat Gabinius. Verum

την δὲ τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν οὐχ ὑπομένας Αλέξανδρος ἀνεχώρει, καὶ πλησίον ἤδη Ιεροσολύμων γενόμενος ἀναγκάζεται συμβαλεῖν, καὶ κατὰ τὴν μάχην ἑξακισχιλίους ἀποβαλὼν, ὧν τρισχίλιοι μὲν ἔπεσον, τρισχίλιοι δὲ ἐζωγρήθησαν, φεύγει σὺν τοῖς καταλειφθεῖσιν εἰς Αλεξάνδρειον.

δ'. Γαβίνιος δὲ πρὸς τὸ Αλεξάνδρειον ἐλθὼν, ἐπειδὴ πολλοὺς εὗρεν ἐστρατοπεδευμένους, ἐπειρᾶτο συγγνώμης ὑποσχέσει περὶ τῶν ἡμαρτημένων, πρὸ μάχης αὐτοὺς προσαγαγέσθαι. μηδὲν δὲ μέτριον φρονούντων ἀποκτείνας πολλοὺς, τοὺς λοιποὺς κατέκλεισεν εἰς τὸ ἔρυμα. κατὰ ταύτην δὲ τὴν μάχην ὁ ἡγεμὼν Μάρκος Αντώνιος, πανταχοῦ μὲν γενναῖος φανεὶς, ἀδαμῆ δ' ἔτως. Γαβίνιος δὲ, τοὺς ἐξαιρήσοντας τὸ φρούριον καταλιπὼν, αὐτὸς ἀπῆει, τὰς μὲν ἀπορθήτους πόλεις καθιστάμενος, τὰς δὲ κατεσκαμμένας ἀνακτίζων. συνεπολίθησαν γοῦν, τούτου κελεύσαντος, Σκυθόπολίς τε καὶ Σαμάρεια, καὶ Ανθηδὼν, καὶ Απολλωνία, καὶ Ιάμνεια, καὶ Ραφία, καὶ Μάρισσα, καὶ Αδώρεος, καὶ Γάμαλα, καὶ Αζωτος, ἄλλαί τε πολλαὶ, τῶν οἰκητόρων ἀσμένως ἐφ' ἑκάστην συνθεόντων.

ε'. Μετὰ δὲ τὴν τούτων ἐπιμέλειαν ἐπανελθὼν πρὸς τὸ Αλεξάνδρειον, ἐπέρρωσε τὴν πολιορκίαν. ὥστε Αλέξανδρος, ἀπογνοὺς περὶ τῶν ὅλων, ἐπικηρυκεύεται πρὸς αὐτὸν, συγγνωσθῆναί τε τῶν ἡμαρτημένων δεόμενος, καὶ τὰ συμμένοντα φρούρια παραδιδοὺς, Υρκάνιον καὶ Μαχαιροῦντα. αὐθις δὲ καὶ τὸ Αλεξάνδρειον ἐνεχείρισεν. ἃ πάντα Γαβίνιος, ἀναγούσης τῆς Αλεξάνδρου μητρὸς, κατέσκαψεν. ὡς μὴ πάλιν ὁρμητήριον γένοιτο δευτέρου πολέμου. παρῆν δὲ, μελισσομένη τὸν Γαβίνιον, κατὰ δέος τῶν ἐπὶ τῆς Ρώμης αἰχμαλώτων, τῶ τε ἀνδρὸς καὶ τῶν ἄλλων τέκνων. μετὰ δὲ ταῦτα εἰς Ιεροσόλυμα Γαβίνιος Υρκανὸν καταγαγὼν, καὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ παράδοσιν κηδεμονίαν αὐτῷ, καθίστησι τὴν ἄλλην πολιτείαν ἐπὶ προστασίᾳ τῶν ἀρίστων. διεῖλε δὲ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς πέντε συνόδους. τὸ μὲν Ιεροσολύμοις προσάξας, τὸ δὲ Γαδάροις, οἱ δ' ἵνα συντελῶσιν εἰς Αμαθοῦντα, τὸ δὲ τέ-

Alexander, quod hostium copias in vnum collatas sustinere non poterat, inde discedit; cumque Hierosolymis appropinquaret, coactus est praelio decertare, acieque sex millibus amissis, quorum tria quidem millia ceciderunt, tria vero millia capta sunt, cum reliquis fugit in Alexandrium.

4. Gabinius autem vbi Alexandrium venit, cum multos pro loco castra metatos esse deprehendisset, promissa delictorum venia conabatur eos ante praelium ad se pertrahere. Cum autem illi nihil mediocre sentirent, plerisque interfectis reliquos in castellum concluſit. In hoc praelio strenue se gessit dux Marcus Antonius, qui quidem vbique vir fortis apparuit, ita vero nusquam. Tum Gabinius, relictis qui castellum expugnarent, ipse discessit, et vrbes quidem non vastatas in meliorem statum redigit, subuersas vero instaurat. Itaque iussu eius habitari coeperunt Scythopolisque et Samaria, et Anthedon, et Apollonia, et Iamnia, et Raphia, itemque Marissa et Adoreus, et Gamala, et Azotus, aliaeque multae, incolis libenter admodum in eas confluentibus.

5. Postquam vero ista ita curauerat, reuersus ad Alexandrium vehementius vrgebat obsidionem: adeo vt Alexander, diffidens et desperans rebus suis omnibus, legatos ad eum mitteret, et peccatorum veniam petens, et de castellis, quae permanebant, tradens Hyrcanium et Machaerunta, quin et postea Alexandrium ei dedidit. Quae omnia Gabinius funditus eruit, id suadente Alexandri matre, ne iterum sedes alterius belli fierent. Aderat autem, vt Gabinium obsequiis emolliret, viro suo caeterisque liberis Romae captiuis metuens. At post haec Gabinius, Hyrcano Hierosolyma deducto, eique sani cura mandata, reliquum reipublicae ita constituit, vt optimates rebus praeessent; omnemque Iudaeorum gentem in quinque conuentus diuisit, edixitque, vt vna pars Hierosolymis, Gadaris altera, aliique ad Amathunta con-

σαρτον εἰς Ιεριχοῦντα κατελήφωτο, καὶ τῷ πέμπτῳ Σέπφωρις ἀπεδείχθη πόλις τῆς Γαλιλαίας. ἀσμένως δὲ τῆς ἐξ ἴσου ἐπικρατείας ἐλευθερωθέντες, τὸ λοιπὸν ἀριστοκρατείᾳ διῳκοῦντο.

ε'. Μετ' ὀλίγον γε μὴν αὐτοῖς ἀρχὴ γίνεται θορύβων Ἀριστόβουλος, ἀποδρὰς ἐκ Ρώμης, ὃς αὖθις πολλὰς Ιουδαίων ἐπισυνίστη, τὰς μὲν ἐπιθυμοῦντας μεταβολῆς, τὰς δ' ἀγαπῶντας αὐτὸν πάλαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον καταλαβόμενος τὸ Αλεξάνδρειον, ἀνατειχίζειν ἐπειρᾶτο. ὡς δὲ Γαβίνιος ὑπὸ Σισέννα καὶ Αντωνίου καὶ Σερουΐλίου στρατιὰν ἔπεμψεν ἐπ' αὐτὸν, γυμνὸς ἀνεχώρει ἐπὶ Μαχαιροῦντος. καὶ τὸν μὲν ἄχρηστον ὄχλον ἀπεφορτίσατο, μόνους δ' ἐπήγετο τοὺς ὡπλισμένους, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους, ἐν οἷς καὶ Πειθόλαος ἦν ὁ ἐξ Ιεροσολύμων ὑποστράτηγος αὐτομολήσας μετὰ χιλίων. Ρωμαῖοι δ' ἐπηκολούθουν, καὶ γενομένης συμβολῆς, μέχρι πολλοῦ μὲν οἱ περὶ τὸν Ἀριστόβουλον διακαρτέρουν γενναίως ἀγωνιζόμενοι. τέλος δὲ βιαθέντες ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, πίπτουσι μὲν πεντακισχίλιοι, περὶ δὲ δισχιλίους ἀνέφυγον εἴς τινα λόφον, οἱ δὲ λοιποὶ χίλιοι σὺν Ἀριστοβούλῳ, διακόψαντες τὴν Φάλαγγα τῶν Ρωμαίων, εἰς Μαχαιροῦντα συνελαύνονται. ἔνθα δὲ τὴν πρώτην ἐσπέραν ὁ βασιλεὺς τοῖς ἱερεπίοις ἐναυλισάμενος, ἐν ἐλπίσι μὲν ἦν, ἄλλην συναθροίσειν δύναμιν, ἀνοχὴν τῷ πολέμῳ διδόντος, καὶ τὸ Φρούριον κακῶς ὠχύρωτο. προσπεσόντων δὲ Ρωμαίων, ἐπὶ δύο ἡμέρας ἀντισχὼν ὑπὲρ δύναμιν, ἁλίσκεται, καὶ μετ' Αντιγόνου τοῦ παιδὸς, ὃς ἀπὸ Ρώμης αὐτῷ συναπέδρα, δεσμώτης ἐπὶ Γαβίνιον ἀνήχθη, καὶ ἀπὸ Γαβινίου πάλιν εἰς Ρώμην. τοῦτον μὲν οὖν ἡ σύγκλητος εἶρξε. τὰ τέκνα δ' αὐτοῦ διῆγεν εἰς Ιουδαίαν, Γαβινίου δὲ ἐπιστολῶν δηλωσάντων, τῇ Ἀριστοβούλου γυναικὶ τοῦτο ἀντὶ τῆς παραδόσεως τῶν ἐρυμάτων ὡμολογηκέναι.

ζ'. Γαβινίῳ δ' ἐπὶ Πάρθους ὡρμημένῳ στρατεύειν γίνεται Πτολεμαῖος ἐμπόδιον. ὃν, ὑποστρέψας ἀπ' Εὐφράτου, κατῆγεν εἰς Αἴγυπτον, ἐπιτηδείοις εἰς ἅπαντα χρώμενος

venirent, quarta vero pars Hierichunta sortita est, quinta eque Sepphoris Galilaeae ciuitas assignata est. Atque ita libenter vnius dominatione liberati in posterum ab optimatibus regebantur.

6. Caeterum non multo post illis nouos tumultus creat Aristobulus, Roma elapsus, qui multos Iudaeorum rursus coëgit, partim quidem qui mutationis cupidi erant, partim vero, qui illum olim dilexerant. Et primum quidem Alexandrio occupato, id reficere tentabat. vbi autem Gabinius aduersus eum misit exercitum, ducibus Sisenna et Antonio et Seruilio, ea re cognita in Machaerunta concedit: et turbam quidem inutilem illic excussit, solos vero armatos secum ducebat, ad octo fere millia, in quibus et Pitholaus erat, qui Hierosolymis legatus cum mille hominibus ad eum perfugit. Romani autem sequebantur, commissoque praelio, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicando perseverabat: at tandem vi Romanorum subacti ad quinque millia ceciderunt, et duo circiter millia in tumulum quendam confugerunt; mille vero reliqui cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machaerunta se recipere coacti sunt; vbi rex, cum in ruinis prima vespera tetendisset, fore sperabat, vt alias copias, cessante aliquantisper bello, contraheret; et castellum male muniebat. Impressionem vero facientibus Romanis, cum duos dies supra vires restitisset, captus est, et cum Antigono filio, qui simul Roma profugerat, vinctus ad Gabinium adductus est, iterumque Romam a Gabinio mittitur. Et hunc quidem senatus in carcerem inclusit, eius vero liberos in Iudaeam transmittebat, propterea quod Gabinius literis significarit, id se Aristobuli coniugi pro traditione castellorum spopondisse.

7. Gabinio autem, cum bellum Parthis inferre properaret, impedimento erat Ptolemaeus; quem reuersus ab Euphrate, in Aegyptum reducebat. Hyrca-

κατὰ τὸν στρατιὰν Γρηνίῳ καὶ Αντιπάτρῳ. καὶ γὰρ χρήματα, καὶ ὅπλα, καὶ σῖτον, καὶ ἐπικούρους ὁ Αντίπατρος προσῆγε. καὶ τὰς ταύτῃ Ιουδαίους, φρουροῦντας τὰς κατὰ τὸ Πηλούσιον ἐμβολὰς, παρελθὼν Γαβίνιος ἔπεισε. τῆς δ' ἄλλης Συρίας πρὸς τὸν Γαβινίῳ χωρισμὸν κινηθείσης, καὶ Ιουδαίους πάλιν ἀπέστησεν Αλέξανδρος ὁ Αριστοβούλου. μεγίστην δὲ συγκροτήσας δύναμιν, ὥρμητο πάντας τοὺς κατὰ τὴν χώραν Ρωμαίους ἀνελεῖν. πρὸς ὃ Γαβίνιος δείσας, ἤδη δὲ παρὼν ἀπ' Αἰγύπτου τοῖς τῇδε θορύβοις ἠναγμένος, ἐκείνους μὲν τῶν ἀφεστώτων Αντίπατρον προπέμψας μετέπεισε. συνέμενον δὲ Αλεξάνδρῳ τρεῖς μυριάδες, κἀκεῖνος ὥρμητο πολεμεῖν. ἤδη δὲ ἔξεισι πρὸς μάχην. ὑπήντων δ' οἱ Ιουδαῖοι, καὶ συμβαλόντων περὶ τὸ Ιταβύριον ὄρος, μύριοι μὲν ἀναιρεῖνται, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἐσκεδάσθη φυγῇ. καὶ Γαβίνιος, ἐλθὼν εἰς Ιεροσόλυμα, πρὸς τὸ Αντιπάτρου βούλημα κατεστήσατο τὴν πολιτείαν. ἔνθεν ὁρμήσας. Ναβαταίων τε μάχῃ κρατεῖ, καὶ Μιθραδάτην καὶ Ορσάνην φυγόντας ἐκ Πάρθων κεύθα μὲν ἀπέπεμψε, παρὰ δὲ τοῖς στρατιώταις ἔλεγεν ἀποδράναι.

η'. Κἀν τούτῳ Κράσσος αὐτῷ διάδοχος ἐλθὼν παραλαμβάνει Συρίαν. ὗτος εἰς τὴν ἐπὶ Πάρθους στρατιὰν, τόν τε ἄλλον τῷ ἐν Ιεροσολύμοις ναῷ χρυσὸν πάντα περιεῖλε, καὶ τὰ δισχίλια τάλαντα ἦρεν, ὧν ἀπέστητο Πομπήιος. διαβὰς δὲ τὸν Εὐφράτην, αὐτός τε ἀπώλετο, καὶ ὁ στρατὸς αὐτῷ. περὶ ὧν ἐν τοῖς καιρὸς λέγειν.

θ'. Πάρθους δὲ, μετὰ τὸν Κράσσου ἐπιδιαβαίνειν εἰς Συρίαν ὡρμημένους, ἀνέκοπτε Κάσσιος, εἰς τὴν ἐπαρχίαν διαφυγών. περιποιησάμενος δ' αὐτὴν ἐπὶ Ιουδαίους ἤγετο. καὶ Ταριχαίας μὲν ἑλὼν, εἰς τρισμυρίους Ιουδαίων ἀνδραποδίζεται. κτείνει δὴ καὶ Πακόρου, τὸν Αριστοβούλου στασιάσαντα. τῷ φόνῳ δὲ ἦν σύμβουλος Αντίπατρος. τούτῳ γήμαντι γυναῖκα τῶν ἐπισήμων ἐξ Αραβίας, Κύπρον τέκνωμα, τέσσαρες μὲν υἱεῖς γίγνονται, Φασάηλος, καὶ ὁ βασιλεὺς αὖθις Ηρώδης, πρὸς οἷς Ιώσηπος καὶ Φε-

no et Antipatro vsus ad necessaria quaeque in expeditionem suppeditanda; nam et pecunias et arma et frumentum et auxilia ad eum adducebat Antipater: et Iudaeis in ea parte, qui custodes erant adituum iuxta Pelusium, transmittere Gabinium persuasit. Cum autem alia Syria ad discessum Gabinii commota esset, Iudaeos etiam iterum ad defectionem impulit Alexander Aristobuli filius, maximisque conflatis copiis, omnes in ea regione Romanos perimendi impetum cepit. Quam rem Gabinius veritus (iam enim ex Ægypto redierat eo turbis istis impulsus) ad quosdam e defectoribus praemisso Antipatro, in contrariam sententiam eos adduxit. Verum cum Alexandro manserunt triginta Iudaeorum millia; et ille bellandi desiderio tenebatur: adeoque ad pugnam egreditur, atque hostibus obviam ibant Iudaei, et apud montem Itabyrium congressi ad decem quidem millia sternuntur: caetera vero multitudo fuga dissipata erat. Et Gabinius, Hierosolyma profectus, ex Antipatri sententia rerum statum ordinauit. Hinc digressus et Nabataeos praelio superat, et Mithradatem et Orsanem Parthorum perfugas clam quidem dimittit, militibus vero dicebat, quod aufugerint.

8. Interea Crassus, qui venerat, vt ei succederet, Syriam regendam suscipit. Ille in Parthicam expeditionem et omne aliud aurum in templo Hierosolymitano absulit, et duo millia talentorum, a quibus abstinuit Pompeius. Euphratem vero cum traiecisset, et ipse periit et exercitus eius. de quibus nunc non est narrandi tempus.

9. Post Crassum autem Parthos, in Syriam transgredi properantes, inhibuit Cassius, qui in istam prouinciam se fuga receperat. Ea autem occupata, in Iudaeam festinabat. Cumque Tarichaeas quidem cepisset, Iudaeorum triginta circiter millia *in seruitium* abducit. Quin et Pitholaum interficit, *seditionis cum* Aristobulo participes colligentem: *necis vero eius suasor* erat Antipater. Huic autem, qui vxorem *duxerat ex nobili* quadam Arabiae familia, nomine Cypron, *quatuor* nascuntur liberi, Phasaelus, et Herodes, qui *postea rex* erat, et praeter hos

μέρας Σαλώμη δὲ θυγάτης, ἐξαπεσταλμένος δὲ τὰς παντα-
χῆ δυνατὰς φιλίας τε καὶ ξενίας, μάλιστα προσηγάγετο
τὸν Λυσίβιον βασιλέα διὰ τὴν ἐπιγαμίαν. καὶ πεισθὲὶ τὸν
πρὸς Ἀριστόβουλον ἀνείλετο πόλεμον, ἐκείνῳ παρακαταθή-
κην ἔπεμψε τὰ τέκνα. Κάθοδος δὲ, κατὰ συνθήκας, πρυ-
χάζειν Ἀλεξάνδρου ἀναγκάσας, ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ὑπεξεσ-
ψε. Πάρθοις διαβαίνειν ἀνεῖξεν, περὶ ὧν ἐν ἑτέροις ἐρῶμεν.

ΚΕΦ. δ'.

Ἀριστόβουλος ὑπὸ τῶν Πομπηΐου φίλων ἀναιρεῖται, καὶ ὁ υἱὸς
αὐτοῦ Ἀλέξανδρος ὑπὸ Σκηπίωνος. Ἀντίπατρος μετὰ
Πομπηΐου τελευτὴν θεραπεύει Καίσαρα, καὶ συμμα-
χῶν Μιθραδάτῃ τῷ πολέμῳ ἀριστεύει.

Κλίσας δὲ, Πομπηΐου καὶ τῆς συγκλήτου φυγόντων ὑπὲρ
τὸν Ἰόνιον, Ῥώμης τε καὶ τῶν ὅλων κρατήσας, ἀνῆκε μὲν
τῶν δεσμῶν τὸν Ἀριστόβουλον· παραδοὺς δ' αὐτῷ δύο τά-
γματα, κατὰ τάχος ἔπεμψεν εἰς Συρίαν, ταύτην τε ῥᾳδίως
ἐλπίσας, καὶ τὰ περὶ τὴν Ἰουδαίαν, δι' αὐτοῦ προσάξεσθαι.
Φθάνει δὲ ὁ Φθόνος καὶ τὴν Ἀριστοβούλου προθυμίαν καὶ τὰς
Καίσαρος ἐλπίδας. Φαρμάκῳ γὰρ ἀναιρεθεὶς ὑπὸ τῶν τὰ
Πομπηΐου φρονούντων, μίκρον μὲν ὑδὲ ταφῆς ἐν τῇ
πατρῴᾳ μετέσχεν· ἔκειτο δ' ἐν μέλιτι συντηρούμενος ὁ νε-
κρὸς αὐτοῦ, ἕως ὑπ' Ἀντωνίου Ἰουδαίοις ἐπέμφθη, τοῖς βασι-
λικοῖς μνημείοις ἐνταφησόμενος.

β'. Ἀναιρεῖται δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος πελέκει
ὑπὸ Σκηπίωνος ἐν Ἀντιοχείᾳ, Πομπηΐου τοῦτ' ἐπιτειλαντος,
καὶ γενομένης κατηγορίας πρὸ τοῦ βήματος ὧν Ῥωμαίους
ἔβλαψε, τοὺς δ' ἀδελφοὺς αὐτοῦ Πτολεμαῖος ὁ Μιννάίου πα-
ραλαβὼν, ὃς ἐκράτει τῆς ὑπὸ τῷ Λιβάνῳ Χαλκίδος, Φιλιπ-
πίωνα τὸν υἱὸν ἐπ' αὐτοὺς εἰς Ἀσκάλωνα πέμπει, κἀκεῖνος
ἀποσπάσας τῆς Ἀριστοβούλου γυναικὸς Ἀντίγονον, καὶ τὰς
ἀδελφὰς αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα ἀπήγαγεν. ἄλλως δ' ἔρωτι
γαμεῖ τὴν πατέρων, καὶ μετὰ ταῦθ' ὑπὸ τοῦ πατρὸς δι' αἰ-

Ioſephus et Pheroras et filia Salome. Cum autem omnes, qui vbique potentes eſſent, ſibi conciliaret amicitia et hoſpitalitate, potiſſimum affinitate deuinxit Arabum regem. Et poſtquam aduerſus Ariſtobulum bellum ſuſceperat, liberos ei, apud quem deponerentur, miſit. At Caſſius, cum Alexandrum pactionibus ad quieſcendum adegiſſet, ad Euphratem reuerſus eſt, Parthis tranſitu prohibiturus: de quibus alibi dicemus.

CAP. IX.

Ariſtobulus a Pompeii amicis occiditur et filius eius Alexander a Scipione. Antipater poſt Pompeii obitum in clientelam Caeſaris ſe confert, et auxilium ferens Mithridati praeclare ſe gerit.

CÆſar autem, cum Pompeius et ſenatus trans mare Ionium fugiſſent, Roma rerumque ſumma potitus, Ariſtobulum vinculis ſoluit; traditiſque ei duabus legionibus celeriter in Syriam miſit, ſpei plenus et hanc facillime et cuncta Iudaeae proxima per illum ſubiici poſſe. Verum et promtam Ariſtobuli voluntatem et Caeſaris ſpem de eo conceptam iniquus reddidit inuidia. nam veneno peremtus a Pompeianis, aliquamdiu etiam ſepultura in ſolo patrio carebat, corpuſque eius melle conſeruatum iacebat, donec ab Antonio miſſum erat Iudaeis, in patriis monumentis ſepeliendum.

2. Porroque filius eius Alexander a Scipione ſecuri trucidatur Antiochiae, idque iuſſu Pompeii, inſtituta etiam in eum accuſatione pro tribunali ob ea, quibus Romanos laeſerat. Eius fratres ad ſe recepit Ptolemaeus Mennaei filius, qui Chalcidem ſub Libano imperio regebat, Aſcalonem ad eos miſſo Philippione filio ſuo. Atque ille Antigonam ob Ariſtobuli coniuge abſtractum, et liberos eius ad patrem adducebat. Captus autem amore iuniorem in uxorem duxit, et poſtea a patre propter ipſum

τὴν κτείνηται· γαμεῖ γὰρ Πτολεμαῖος τὴν Ἀλεξάνδρου, ἀνελὼν τὸν υἱὸν, καὶ διὰ τὸν γάμων κηδεμονικώτερος ἦν αὐτὸς πρὸς τὰς αὐτῆς ἀδελφούς.

γ'. Ἀντίπατρος δὲ μετὰ τὴν Πομπηΐου τελευτὴν μεταβὰς ἐθεράπευε. Καίσαρα· παρεσκεύασε Μιθραδάτης ὁ Περγαμηνὸς, μαθ' ὃς ἦλθεν ἐπ' Αἴγυπτον δυνάμεως, εἰσγόμενος τῶν κατὰ τὸ Πηλούσιον ἐμβολῶν. ἐν Ἀσκάλωνι κατέσχετο, τάς τε Ἀραβας ξένος ὢν ἔπεισεν ἐπιμηῆσαι, καὶ αὐτὸς ἦκεν ἄγων Ἰουδαίων εἰς τρισχιλίους ὁπλίτας. παρώρμησε δὲ καὶ τὰς ἐν Συρίᾳ δυνατὰς ἐπὶ τὴν βοήθειαν, τῶν τ' ἐποίκων τῶ Λιβάνῳ Πτολεμαίων, καὶ Ἰαμβλίχου, καὶ Πτολεμαίου· δι' ἃς αἱ ταύτη πόλεις ἑτοίμως συνεφέροντο τῷ πολέμῳ. καὶ θαρρῶν ἤδη Μιθραδάτης τῇ προσγενομένῃ δι' Αντίπατρον ἰσχύϊ, πρὸς τὸ Πηλούσιον ἐξελαύνει, κωλυόμενός τε διελθεῖν, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν, γίνεται καὶ τῇ προσβολῇ διασημότατος Αντίπατρος. τὸ γὰρ καθ' αὐτὸν μέρος τῷ τείχους διαρρήξας, πρῶτος εἰσεπήδησεν εἰς τὴν πόλιν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ.

δ'. Καὶ Πηλουσίων μὲν ἐάλω· πρόσω δ' αὐτὸς ἰόντας, εἴργαν αὖθις οἱ τὴν Ὀνίου προσαγορευομένην χώραν κατέχοντες Ἰουδαῖοι Αἰγύπτιοι. τούτους δὲ Αντίπατρος οὐ μόνον μὴ κωλύειν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπιτήδεια τῇ δυνάμει παρασχεῖν. ὅθεν δὴ οἱ κατὰ τὴν Μέμφιν ἔτι εἰς χεῖρας ἦλθον, ἐπόσοι δὲ προσίθεντο Μιθραδάτῃ. κἀκεῖνος ἤδη τὸ Δέλτα περιελθὼν, συνέβαλλε τοῖς λοιποῖς Αἰγυπτίοις εἰς μάχην κατὰ χῶρον, ὃς Ἰουδαίων στρατόπεδον καλεῖται. κινδυνεύοντα δὲ αὐτὸν ἐν τῇ παρατάξει, σὺν ὅλῳ τῷ δεξιῷ κέρατι, ῥύεται περιελθὼν Αντίπατρος παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῷ ποταμῷ. τῶν γὰρ καθ' ἑαυτὸν ἑκάτερ τὸ λαιὸν ἔχων κέρας, ἔπειτα προσπεσὼν τοῖς διώκουσι Μιθραδάτην, ἀπέκτεινέ τε πολλοὺς, καὶ μέχρι τοσούτου τοὺς καταλειπομένους ἐδίωξεν, ὡς καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἑλεῖν. ἐγκαθήμενοι δὲ μόνοι τῶν ἰδίων ἀπέβαλε, καὶ Μιθραδάτης ἐν τῇ τροπῇ σφοδρὸν ἠκαπάνησε. σωθεὶς δ' αὐτὸς παρ' ἐλπίδα, μάχῃ

occiditur. nam Ptolemaeus, filio interfecto, Alexandram in matrimonium accipit, et nuptiarum gratia maiori cura dignatus est eius fratres.

3. Antipater autem, post obitum Pompeii, mutatis partibus, Caesari studebat: et quia Mithradates Pergamenus, cum copiis, quas ducebat in Ægyptum, prohibitus ab aditibus iuxta Pelusium, apud Ascalonem detinebatur, et Arabibus, apud quos hospes erat, persuasit, vt suppetias ei ferrent, et ipse secum habens Iudaeorum peditum tria circiter millia subsidio profectus est. Quin et viros in Syria potentes ad auxilium suppeditandum excitauit, et ex Libani incolis Ptolemaeum et Iamblichum et Ptolemaeum: quibus factum est, vt illius regionis ciuitates alacriter belli societatem cõirent. Iamque Mithradates, copiis fretus ab Antipatro adductis, Pelusium ire festinat; cumque pertransire traiectu prohiberetur, vrbem obsidebat. At Antipater in hac oppugnatione gloriam insignissimam adeptus est; nam cum muri, qua is erat, partem diffregisset, primus in vrbem cum suis insiluit.

4. Et Pelusium quidem captum est: eos vero vlterius euntes rursus prohibebant Ægyptii Iudaei, regionem, quae Oniae dicebatur, incolentes. Verum iis persuasit Antipater, non modo ne obstarent; sed etiam, vt copiis necessaria praeberent. Vnde factum est, vt nec ii, qui circa Memphin erant, manus conferrent, sed vltro sese traderent Mithradati. Atque ille, cum Delta circuiuisset, pugnam cum caeteris Ægyptiis commisit, in loco, qui Iudaeorum Castra appellatur: cumque in periculo esset in acie cum omni dextro cornu, Antipater, fluminis ripam circumgressus, eum liberauit. hostes enim sibi oppositos deuicit laeuum cornu tenens. Dein facto in eos impetu, qui Mithradatem persequerentur, et multos occidit et reliquos eousque fugientes egit, donec castra illorum ceperit. De suis autem octoginta tantum amisit, at Mithradates, dum fugeret, octingentos. Ille vero, praeter spem seruatus, testimonium apud Caesarem abs-

ἀβάσκανος γίνεται πρὸς Καίσαρα τῶν Ἀντιπάτρῳ κατορθωμάτων.

ε'. Ὁ δὲ τότε μὲν τὸν ἄνδρα, τοῖς ἐπαίνοις καὶ ταῖς ἐλπίσιν, εἰς τὰς ὑπὲρ ἑαυτοῦ κινδύνους ἐπέῤῥωσεν. ἐν οἷς πᾶσι παραβολώτατος ἀγωνιστὴς γενόμενος, καὶ πολλὰ τρωθεὶς, ἐφ' ὅλῳ σχεδὸν τῷ σώματος, εἶχε τὰ σημεῖα τῆς ἀρετῆς. αὖθις δὲ κατασησάμενος τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον, ὡς ἐπανῆκεν εἰς Συρίαν, πολιτείᾳ τε αὐτὸν τῇ Ρωμαίων ἐτίμησε καὶ ἀτελείᾳ, τῆς τε ἄλλης τιμῆς καὶ Φιλοφρονήσεως ἕνεκεν ζηλωτὸν ἐποίησε, καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην δὲ δι' αὐτὸν ἐπεκύρωσεν Ὑρκανῷ.

ΚΕΦ. ί.

Ἀντίπατρον ἐπίτροπον Ἰουδαίας ἀποδείκνυσι Καῖσαρ, Ἀντίπατρος δὲ Ἱεροσολύμων στρατηγὸν καθίστησι Φασάηλον, καὶ τῆς Γαλιλαίας ἔπαρχον Ἡρῴδην· ὃς μετ' ὀλίγον εἰς κρίσιν καλεῖται καὶ ἀπολύεται. Σέξτον Καίσαρα ὑπὸ Βάσσου δολοφονηθέντα διαδέχεται Μάρκος.

Κατὰ ταυτὸ δὲ καὶ Ἀντίγονος ὁ Ἀριστοβούλου, πρὸς τὸν Καίσαρα παρὼν, γίνεται παραδόξως Ἀντιπάτρῳ μείζονος προκοπῆς αἴτιος. δέον γοῦν ἀποδύρεσθαι περὶ τοῦ πατρὸς πεφαρμάχθαι δοκοῦντος ἐκ τῶν πρὸς Πομπήϊον διαφορῶν, καὶ περὶ τἀδελφοῦ τὴν Σκηπίωνος ὠμότητα μέμφεσθαι, καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔλεον παραμίξαι φθονερὸν πάθος, ὁ δ' ἐπὶ τούτοις Ὑρκανοῦ καὶ Ἀντιπάτρου κατηγόρει παρελθὼν, ὡς παρανομώτατα μὲν αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν πάσης ἀπελαύνοιεν τῆς πατρίδος γῆς, πολλὰ δ' εἰς τὸ ἔθνος αὐτοὶ διὰ κόρον ἐξυβρίζοιεν· καὶ ὅτι τὴν εἰς Αἴγυπτον συμμαχίαν οὐκ ἐπ' εὐνοίᾳ αὐτῷ πέμψειαν, ἀλλὰ κατὰ δέος τῶν πάλαι διαφορῶν, καὶ τὴν πρὸς τὸν Πομπήϊον φιλίαν ἀποσκευαζόμενοι.

β'. Πρὸς ταῦθ' ὁ Ἀντίπατρος ἀπορῥίψας τὴν ἐσθῆτα, τὸ πλῆθος ἐπεδείκνυε τῶν τραυμάτων, καὶ περὶ μὲν τῆς εἰς

que omni inuidia perhibet, de rebus ab Antipatro praeclare gestis.

5. Vnde ille tunc quidem Antipatrum, et spe et laudibus incitatum, ad subeunda pro se pericula promtiorem reddidit. in quibus omnibus cum bellator fuerit audacissimus, et multa toto fere corpore vulnera acceperit, habebat, quibus fortitudinem suam ostentaret. Post autem cum res in Ægypto ordinasset Caesar, in Syriam reversus eum et Romana ciuitate donauit et immunitate: fecitque, et aliis honoribus eum augendo et amicissime tractando, vt ipsi inuideretur; atque eius insuper gratia pontificatum confirmauit Hyrcano.

CAP. X.

Antipatrum Iudaeae procuratorem facit Caesar, et Antipater Hierosolymis praeficit Phasaëlum, et Herodi summam in Galilaea potestatem mandat; qui non multo post in iudicium vocatur et absoluitur. Sexto Caesari a Bassо insidiis peremto succedit Marcus.

SVB idem autem tempus et Antigonus Aristobuli filius, cum ad Caesarem venisset, in causa erat, praeter opinionem, quod Antipater plus auctoritate valeret. nam cum oportuerit eum patris fortunam deplorare, qui veneno sublatus videbatur ob inimicitias, quae illi cum Pompeio intercesserant, et queri de Scipionis in fratrem crudelitate, nihilque, quod inuidiam moueret, adhibere, dum misericordiam implorat, ille in medium prodiens praeterea Hyrcanum et Antipatrum accusabat, ac si ipsum quidem iniquissime cum fratribus suis omni de terra patria abegissent, multisque ipsi gentem iniuriis ex petulantia affecissent; quodque in Ægyptum auxilia ei non ex beneuolentia miserint, sed metu veterum inimicitiarum, et vt amicitiam cum Pompeio institutam deprecarentur.

2. Ad haec Antipater, veste abiecta, vulnerum multitudinem palam faciebat, et de sua quidem in Caesarem

Καίσαρα εὐνοίας, ὡς ἔφη λόγῳ δεῖν αὐτῷ, κεκραγέναι γὰρ τὸ σῶμα σιωπῶντος· Αντιγόνῳ δὲ θαυμάζειν τὴν τόλμαν, εἰ πολεμίῳ Ρωμαίων υἱὸς ὢν καὶ Ρωμαίων δεσπότῃ, καὶ τὸ νεωτεροποιὸς εἶναι καὶ στασιώδης αὐτὸς πατρῷον ἔχων, παρὰ τῷ Ρωμαίων ἡγεμόνι κατηγορεῖν ἐπικεχείρηκεν ἑτέρων, καὶ πειρᾶται τυχεῖν ἀγαθοῦ τινος, δέον ἀγαπᾶν, ὅτι ζῇ. καὶ γὰρ νῦν ἐφίεσθαι πραγμάτων ὑ τοσοῦτον δι' ἀπορίαν, ἀλλ' ἵνα Ιουδαίους διασασιάσῃ παρελθών, καὶ χρήσηται κατὰ τῶν δέντων ταῖς ὁρμαῖς.

γ'. Τούτων Καῖσαρ ἀκούσας, Υρκανὸν μὲν ἀξιώτερον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀπεφήνατο, Αντιπάτρῳ δὲ δυνασείας αἵρεσιν ἔδωκεν. ὁ δ' ἐπὶ τῷ τιμήσαντι τὸ μέτρον τῆς τιμῆς θέμενος, πάσης ἐπίτροπος Ιουδαίας ἀποδέδεικται, καὶ προσεπιτυγχάνει τὰ τείχη τῆς πατρίδος ἀνακτίσαι κατεσραμμένα. τὰς μὲν δὴ τιμὰς ταύτας Καῖσαρ ἀπέστειλεν ἐν τῷ Καπετωλίῳ χαραχθῆναι, τῆς τε αὐτοῦ δικαιοσύνης σημεῖον, καὶ τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἐσόμενον.

δ'. Αντίπατρος δὲ, Καίσαρα προπέμψας ἐκ τῆς Συρίας, εἰς Ιουδαίαν ὑπέστρεψεν. καὶ πρῶτον μὲν τὸ τεῖχος ἀνεδείματο τῆς πατρίδος ὑπὸ Πομπηΐου κατεσραμμένον, καὶ τοὺς ἀνὰ τὴν χώραν θορύβους ἐπιὼν κατέστειλεν, ἀπειλητὴς ἅμα καὶ σύμβουλος ὢν ἑκάστοις, ὅτι τὰ μὲν Υρκανοῦ φρονοῦντες ἐν ὄλβῳ καὶ καθ' ἡσυχίαν βιώσονται, τῶν τε ἰδίων κτημάτων καὶ κοινῆς εἰρήνης ἀπολαύσονται· εἰ δὲ πείθοιντο ταῖς ψυχραῖς ἐλπίσι τῶν νεωτερίζειν ἐπὶ κέρδεσιν οἰκείοις ἐθελόντων, αὐτόν τε πειράσεσθαι ἀντὶ κηδεμόνος δεσπότην, καὶ Υρκανὸν ἀντὶ βασιλέως τύραννον, Ρωμαίους γε μὴν καὶ Καίσαρα πολεμίους ἀνθ' ἡγεμόνων καὶ φίλων. ὑ γὰρ ἀνέξεσθαι μετακινούμενον ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὃν αὐτοὶ κατέστησαν. ἅμα δὲ ταῦτα λέγων δι' ἑαυτοῦ καθίστατο τὴν χώραν ὁρῶν τὸν Υρκανὸν νωθῆ τε καὶ βασιλείας ἀτονώτερον. Φασάηλον μὲν δὴ, τῶν παίδων τὸν πρεσβύτατον, Ιεροσολύμων καὶ τῶν πέριξ στρατηγὸν καθίστησι· τὸν δὲ μετ' αὐτὸν Ηρώδην, ἐπὶ τοῖς ἴσοις ἔστειλεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν κομιδῇ νέον.

benenolentia, non opus esse sibi dicebat verba facere, nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni vero audaciam mirari, qui, cum hostis Romanorum sit filius et fugitiui Romanorum, et nouarum rerum studiosus seditiosusque patrem imitetur, apud Romanorum praesidem contra alios accusationem instituerit, et emolumenti aliquid comparare studeat, cum isto contentus esse deberet, quod viuat. nam et nunc non propter inopiam rebus interesse adeo desiderare, sed vt inter Iudaeos seditionem concitet, et facultatibus suis contra largitores earum vtatur.

§. Cum ista Caesar audisset, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit, Antipatro autem potestatis, quam vellet, optionem dedit. Ille vero, honoris modum et mensuram dantis arbitrio permittens, totius Iudaeae procurator declaratus est, et praeter hoc impetrauit, vt subuersa patriae moenia instaurare sibi daretur. Et hos quidem honores Caesar misit tabulis incidendos in Capitolio, in perpetuum suaeque iustitiae et Antipatri virtutis monumentum.

4. Antipater vero, deducto a Syria Caesare, in Iudaeam reuersus est. et primum quidem patriae muros a Pompeio dirutos refecit, et regionem obiens tumultus, qui in ea erant, compescebat, partim minando, partim singulis consulendo, admonens eos, fore, si ab Hyrcano starent, vt feliciter et quiete vitam agerent, suisque bonis et pace communi fruentes; sin vero spe vana ab iis ducerentur, qui priuati quaestus gratia res nouas moliri studeant, ipsum experturi sint pro curatore dominum, et Hyrcanum pro rege tyrannum, itemque Romanos et Caesarem pro ducibus et amicis hostes acerbos. non enim passuros eum ab imperio summoueri, quem constituissent ipsum. Atque simul ac ista diceret, res regionis solus ordinauit, quod Hyrcanum et segniorem et remissiorem videret, quam regnum poscere. Et Phasaëlum quidem, filiorum natu maximum, Hierosolymorum agrique finitimi praefectum constituit: Herodem vero, illi aetate proximum, cum pari potestate misit in Galilaeam, adolescentulum admodum.

ε'. Ο δὲ, ὢν φύσει δρασήριος, ὕλην εὐθέως εὑρίσκει τῷ φρονήματι. καταλαβὼν οὖν Εζεκίαν τὸν ἀρχιληστὴν, τὰ προσεχῆ τῇ Συρίᾳ κατατρέχοντα μετὰ μεγίστε σίφρε, αὐτόν τε συλλαβὼν ἀποκτείνει, καὶ πολλὰς τῶν ληστῶν. ὃ δὴ μάλιστα τοῖς Σύροις κατώρθωκε κεχαρισμένον. ὑμνεῖτο γοῦν ἀνά τε τὰς κώμας καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν Ηρώδης, ὡς εἰς εἰρήνην αὐτοῖς παρὼν, καὶ τὰς κτήσεις ἀνασεσωκώς. γίνεται δ' ἐκ τύτε καὶ Σέξτῳ Καίσαρι γνώριμος, ὄντι συγγενεῖ τῦ μεγάλε Καίσαρος, καὶ διοικῦντι τὴν Συρίαν. πρὸς δὲ τὸν ἀδελφὸν εὐδοκιμῦντα καὶ Φασάηλος ἐφιλοτιμεῖτο τὴν ἀγάθὴν ἔριν, τὰς ἐν τοῖς Ιεροσολύμοις σύνεδρίας καθιςάμενος, καὶ δι' αὐτῦ μὲν ἔχων τὴν πόλιν, μηδὲν δ' ἀπειροκάλως εἰς τὴν ἐξεσίαν ἐξυβρίζων. ἔνθεν Αντιπάτρῳ θεραπεία τε ἦν ἐκ τῦ ἔθνες βασιλικὴ, καὶ τιμαὶ παρὰ πάντων ὡς δεσπότῃ τῶν ὅλων. ὃ μὴν αὐτὸς τῆς πρὸς Υρκανὸν εὐνοίας ἢ πίςεως τὶ μετεκίνησεν.

ς'. Αμήχανον δ' ἐν εὐπραγίαις φθόνον διαφυγεῖν. Υρκανὸς γᾶν ἤδη μὲν καὶ καθ' ἑαυτὸν ἡσυχῇ πρὸς τὸ κλέος τῶν νεανίσκων ἐδάκνετο, μάλιστα δ' ἐλύπει τὰ Ηρώδε κατορθώματα. καὶ κήρυκες ἐπάλληλοι τῆς καθ' ἕκαςον εὐδοξίας προτρέχοντες, πολλοὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις βασκάνων ἠρέθιζον, οἷς ἢ τὸ τῶν παίδων ἢ τὸ Αντιπάτρε σωφρονικὸν προσίςατο, λέγοντες, ὡς Αντιπάτρῳ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ παραχωρήσας τῶν πραγμάτων, καθέζοιτο τἄνομα μόνον βασιλέως ἔχων ἔρημον ἐξεσίας. καὶ μέχρι πῦ πλανηθήσεται καθ' ἑαυτῦ βασιλεῖς ἐπιτρέφων; οὐδὲ γὰρ εἰρωνεύεσθαι τὴν ἐπιτροπὴν αὐτὸς ἔτι, φανερὸς δ' εἶναι δεσπότας παρωσαμένος ἐκεῖνον. εἴ γε μήτε ἐντολὰς δόντος, μήτε ἐπιςείλαντος αὐτῦ, τοσύτους παρὰ τὸν Ιεδαίων νόμον ἀνῄρηκεν Ηρώδης. ὃν, εἰ μὴ βασιλεύς ἐςιν, ἀλλ' ἔτι ἰδιώτης, δεῖν ἐπὶ δίκην ἥκειν, ἀποδώσοντα λόγον αὐτῷ τε καὶ τοῖς πατρίοις νόμοις, οἳ κτείνειν ἀκρίτως οὐκ ἀφιᾶσι.

5. Ille vero, natura factus ad res gerendas, statim invenit materiam animi magnitudini exercendae idoneam. Itaque cum offendisset Ezechiam latronum ducem, magna manu finitima Syriae incursantem, et illum nactus interficit, multosque latronum. quod sane maxime Syris gratum praestitit. adeoque omnium sermone per vicos et in vrbibus celebratus erat Herodes, vt qui praesentia sua pacem illis dederit, et omnes facultates in tuto collocarit. Quo factum est, vt etiam Sexto Caesari innotesceret, cognato magni Caesaris et Syriam administranti. Phasaëlo autem cum fratre gloriam adepto pulchra erat contentio, dum Hierosolymitarum erga se beneuolentiam augere studet, vt qui vrbem quidem per se regeret, sed ita, vt nihil inhoneste faceret, potestate sua ad aliorum iniuriam abutendo. Hinc et Antipater a gente more regio colebatur, et ab vniuersis, quasi omnium dominus exstitisset, habebatur in honore. Nec tamen vel minimum discessit a sua erga Hyrcanum fide et beneuolentia.

6. Verum fieri non potest, vt inuidiam quisquam in secundis rebus effugiat. Nam Hyrcanum quidem ipsum iam ante tacite mordebat iuuenum gloria, maximeque animum eius solicitabant res ab Herode praeclare gestae: insuper et crebri nuncii bonae vtriusque famae, vnus alium praecurrentes; multi etiam in regia inuidi et obtrectatores stimulos ei subiiciebant, quibus aut Antipatri aut filiorum eius obstabat prudentia, dicentes, quod Antipatro eiusque filiis cedens rerum administratione, sederet regis solum nomen habens, idque sine omni potestate. Et quousque in errore versabitur, reges in sui perniciem nutriens? nec enim eos amplius simulare rerum procurationem, sed manifestos esse dominos, ipso ab imperio deturbato. si quidem Herodes, neque suis mandatis neque literis fretus, tantam multitudinem contra legem Iudaeorum interfecerit; eumque, si iam regnum non teneat, sed adhuc privatus sit, ad iudicium venire debere, factorum rationem et ipsi et legibus patriis redditurum, quae homines non condemnatos occidi prohibent.

ζ'. Τούτοις κατὰ μικρὸν Τρκανὸς ἐξεκαίετο, καὶ τὴν ὀργὴν τελευταῖον ἐκρήξας, ἐκάλει κριθησόμενον τὸν Ηρώδην. ὁ δὲ καὶ τοῦ πατρὸς παραινοῦντος, καὶ τῶν πραγμάτων διδόντων παῤῥησίαν, ἀνῆκε, Φρυγαῖς διαλαβὼν πρότερον τὴν Γαλιλαίαν. ἦκε δὲ μετὰ παρτερῆ σίφυς, ὡς μήτε καταλύειν δόξειν Τρκανὸν ἀδρὰν ἄγων δύναμιν, μήτε γυμνὸς ἐμπέσοι τῷ Φθόνῳ. Σέξτος δὲ Καῖσαρ δείσας περὶ τῷ νεανίᾳ, μή τι παρὰ τοῖς ἐχθροῖς ἀπολη Φθεὶς πάθῃ, πέμπει πρὸς τὸν Τρκανὸν τοὺς παραγγελοῦντας διαῤῥήδην, ἀπολύειν Ηρώδην τῆς Φονικῆς δίκης. ὁ δὲ καὶ ἄλλως ὠρμημένος, ἠγάπα γὰρ Ηρώδην, ἀποψηφίζεται.

η'. Καὶ ὃς, ὑπολαμβάνων ἄκοντος τοῦ βασιλέως διαφυγεῖν, εἰς Δαμασκὸν ἀνεχώρησε πρὸς Σέξτον, παρασκευαζόμενος ὡδ' αὖθις ὑπακοῦσαι καλοῦντι. καὶ πάλιν οἱ πονηροὶ παρώξυνον Τρκανὸν, κατ' ὀργήν τε οἴχεσθαι τὸν Ηρώδην λέγοντες, καὶ παρεσκευασμένον κατ' αὐτοῦ. πιστεύων δ' ὁ βασιλεὺς οὐκ εἶχεν ὅ, τι χρὴ δρᾶν, ὡς ἑώρα μείζονα τὸν διάφορον. ἐπεὶ δὲ ὑπὸ Σέξτῳ Καίσαρος στρατηγὸς ἀνεδείχθη Κοίλης Συρίας καὶ Σαμαρείας, ὃ μόνον τε κατ' εὔνοιαν τὴν ἐκ τοῦ ἔθνους, ἀλλ' ὅτι δυνάμει Φοβερὸς ἦν, εἰς ἔσχατον δέος κατέπεσεν, ὅσον οὔπω προσδοκῶν ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσειν μετὰ στρατιᾶς.

θ'. Καὶ ὃ διήμαρτε τῆς οἰήσεως. ὁ γὰρ Ηρώδης, κατ' ὀργὴν τῆς περὶ τὴν δίκην ἀπειλῆς, στρατιὰν ἀθροίσας, ἐπὶ Ιεροσολύμων ἦγε, καταλύσων τὸν Τρκανόν. κἂν ἔφθη τοῦτο ποιήσας, εἰ μὴ συνεξελθόντες, ὅ, τε πατὴρ καὶ ἀδελφὸς, ἔκλαυσαν αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν, παρακαλοῦντες αὐτὸν ἀπειλῇ καὶ ἀνατάσει μόνῃ μετρῆσαι τὴν ἄμυναν, Φείσασθαι δὲ τοῦ βασιλέως, ὑφ' ᾧ μέχρι τοσαύτης δυνάμεως προῆλθε. δεῖν τε, εἰ κληθεὶς ἐπὶ δίκην παρώξυναν, καὶ περὶ τῆς ἀφέσεως εὐχαριστεῖν, καὶ μὴ πρὸς μὲν τὸ σκυθρωπὸν ἀπαντᾶν, περὶ δὲ τῆς σωτηρίας ἀχάριστον εἶναι. εἰ δὲ δὴ λογιστέον εἴη καὶ πολέμῳ ῥοπὰς βεβαιοῦσθαι τῷ Θεῷ, πλεῖον εἶναι τῆς στρατιᾶς τὸ ἄδικον. διὸ δὴ καὶ περὶ τῆς νίκης ἂ

7. His paulatim accendebatur, tandemque ira excandescens Herodem ad causam dicendam accersit. Ille vero, et patris monitu et quod fiduciam ei adderent res gestae, adscendebat, firmata prius praesidiis Galilaea. Ibat autem valida manu stipatus, vt nec Hyrcanum deturbaturus videretur magnis adductis copiis, neque in inuidos nudus armis incideret. Sextus autem Caesar adolescenti metuens, ne ab inimicis interceptus mali aliquid pateretur, ad Hyrcanum mittit, qui ei expresse denunciarent, vt Herodem sententia capitali liberaret. Hyrcanus autem, per se quoque id cupiens, nam Herodem diligebat, eum absoluit.

8. Atque is, inuito rege ex periculo euasisse ratus, Damascum se contulit ad Sextum, ita comparatus, vt nequaquam obtemperaret, si denuo accitus esset. Rursumque ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent, et Herodem iratum abiisse, et paratum esse contra ipsum bellum mouere. Rex autem istis fidem habens, quid agendum esset nesciebat, vt qui inimicum se potentiorem esse viderit. Postquam vero a Sexto Caesare Coeles-Syriae et Samariae praeses fuisset declaratus, non solum ex gentis in eum beneuolentia, sed quod et sua potentia terribilis esset, in timorem extremum incidit, iamiamque illum contra se exspectans cum exercitu esse venturum.

9. Neque opinione falsus est. namque Herodes, iratus ei ob intentatam sibi accusationem, cum exercitum coëgisset, Hierosolyma eum ducebat, Hyrcanum regno deturbaturus. idque sane facere occupasset, nisi pater et frater, simul ei obuiam profecti, impetum eius fregissent, ipsum obsecrantes, vt vltra minas et terrorem in vindicta non procederet, sed regi parceret, sub quo ad tantam potentiam prouectus est: atque debere dicentes, si indignaretur, quod in iudicium vocatus esset, et gratias agere, quod fuerit absolutus, et non ad seueriora se recipere, et pro salute accepta ingratum semet ostendere. Quod si vero reputandum sit, Deum belli casus regere et moderari, plus valiturum esse iniquum, quam exercitum, sibi persuadeat.

χρῆναι κατὰ πᾶν εὔελπιν εἶναι, μέλλοντά τε συμβάλλειν βασιλεῖ, καὶ συντρόφῳ, καὶ πολλάκις μὲν εὐεργέτῃ, χαλεπῷ δὲ ἀδέποτε, πλὴν ὅσον πονηροῖς συμβούλοις χρώμενος ἐπισείσειεν αὐτῷ σκιὰν ἀδικήματος. πείθεται δὲ τούτοις Ηρῴδης, ὑπολαβὼν εἰς τὰς ἐλπίδας αὗταρκες εἶναι, καὶ τὸ τὴν ἰσχὺν ἐπιδείξασθαι τῷ ἔθνει.

ί. Κἀν τούτῳ γίνεται περὶ Απάμειαν ταραχὴ Ρωμαίων, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, Κεκιλίᾳ μὲν Βάσσῳ, διὰ τὴν εἰς Πομπήϊον εὔνοιαν, δολοφονήσαντος Σέξτον Καίσαρα, καὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν παραλαβόντος, τῶν δ' ἄλλων Καίσαρος στρατηγῶν ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ Φόνου Βάσσῳ συμβαλόντων μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως. οἷς καὶ διὰ τὸν ἀνηρημένον, καὶ διὰ τὸν περιόντα Καίσαρα, φίλως ὄντας ἀμφοτέρους, ὁ Αντίπατρος διὰ τῶν παίδων ἔπεμψε συμμαχίαν. μηκυνομένου δὲ τοῦ πολέμου, Μάρκος μὲν ἀπὸ τῆς Ιταλίας Σέξτου παραγίνεται διάδοχος.

ΚΕΦ. ια'.

Ηρῴδης ἀποδείκνυται Συρίας ἁπάσης ἐπιμελητής, ὃν δείσας ὁ Μάλιχος Φαρμάκῳ Αντίπατρον ἀναιρεῖ, Μάλιχον δὲ διαφθείρειν πείθονται χιλίαρχοι.

Συνίσταται δὲ Ρωμαίοις κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ὁ μέγας πόλεμος, Κασσίου καὶ Βρούτου ἄφνω κτεινάντων δόλῳ Καίσαρα, καταχόντα τὴν ἀρχὴν ἐπ' ἔτη τρία καὶ μῆνας ἑπτά. μεγίστου δὲ ἐπὶ τῷ Φόνῳ γενομένου κινήματος, καὶ διασεσιαθέντων τῶν δυνατῶν, ἕκαστος ἐλπίσιν οἰκείαις ἐχώρει πρὸς ὃ συμφέρειν ὑπελάμβανε. καὶ δὴ ἦκε Κάσσιος εἰς Συρίαν, καταληψόμενος τὰς περὶ Απάμειαν δυνάμεις. ἔνθα Βάσσῳ τε Μάρκον καὶ τὰ διεσῶτα τάγματα διαλλάξας, ἐλευθεροῖ μὲν Απάμειαν τῆς πολιορκίας, ἡγούμενος δ' αὐτὸς τῆς στρατιᾶς ἐπῆει φορολογῶν τὰς πόλεις, καὶ παρὰ δύναμιν τὰς εἰσπράξεις ποιούμενος.

β'. Κελευσθὲν δὲ καὶ Ιουδαίοις εἰσενεγκεῖν ἑπτακόσια

quocirca non oportere ipſum etiam de victoria omnino bene ſperare, qui congreſſurus eſſet et cum rege, et Ro-cio, deque ſe quidem ſaepenumero bene merito, difficili autem nunquam, niſi in quantum malis vſus conſiliariis videretur eum iniuria affeciſſe. Iſtis autem flectitur Herodes, ratus ſufficere ſibi ad futuras ſpes, quod potentiam ſuam genti demonſtraſſet.

10. Atque interea tumultus inter Romanos oritur apud Apameam, et bellum ciuile, ex eo quidem, quod Cecilius Baſſus, ex ſua in Pompeium beneuolentia, Sextum Caeſarem dolo necauerit, eiuſque militem occupauerit; alii vero Caeſaris duces, vt Sexti necem vlciſcerentur, cum omnibus copiis ſuis Baſſum adorti fuerint. Quibus, tam interemti, quam ſuperſtitis Caeſaris cauſa, amborum ſui amicorum, ſubſidium per filios ſuos miſit Antipater. Cum autem bellum traheretur, Marcus ex Italia venit, qui Sexto ſuccederet.

CAP. XI.

Herodes fit totius Syriae procurator, quem veritus Malichus Antipatrum veneno tollit, Malichum vero interficere tribunis militum perſuadetur.

SVB idem autem tempus Romanis magnum bellum conflatum eſt, quod Caſſius et Brutus derepente Caeſarem dolo occidiſſent, poſtquam annos tres et ſex menſes imperium tenuerat. Maximo deinde ex illa caede motu concitato, viriſque primariis inter ſe diſſidentibus, ad id propria quiſque ſpe ducebatur, quod maxime in rem ſuam facere exiſtimabat. Adeoque Caſſius in Syriam veniebat, copias occupaturus, quae ad Apameam erant. vbi cum et Marcum Baſſo et legiones, quae ab eo diſſenſerant, conciliaſſet, obſidione quidem liberat Apameam, ipſe vero exercitum ductans vrbes peragrabat tributa colligens, et exigens etiam plus, quam ſoluendo erant.

2. Cum autem Iudaeis quoque imperaſſet ſeptingenta

τάλαντα, δείσας Αντίπατρος τὴν ἀπειλὴν τῦ Κασσίυ, τοῖς τε υἱοῖς διεῖλεν εἰσπράττειν τὰ χρήματα καὶ τισιν ἄλλοις τῶν ἐπιτηδείων κατὰ τάχος, ἐν οἷς καὶ Μαλίχῳ τινὶ τῶν διαφόρων. ἔτως ἤπειγεν ἡ ἀνάγκη. πρῶτος δ' ἀπεμιλίξατο Κάσσιον Ηρώδης, τὴν ἑαυτῦ μοῖραν ἐκ τῆς Γαλιλαίας κομίσας ἑκατὸν τάλαντα, καὶ διὰ τῦτο ἐν τοῖς μάλιστα φίλος ἦν. τὰς δὲ λοιπὰς εἰς βραδυτῆτα κακίσας, αὐταῖς ἐθυμῶτο ταῖς πόλεσι. Γόφναν γῶν καὶ Ἀμμαῶν καὶ δύο ἑτέρας τῶν ταπεινοτέρων ἐξανδραποδισάμενος, ἐχώρει μὲν ὡς καὶ Μάλιχον ἀναιρήσων, ὅτι μὴ σπεύσας εἰσέπραξεν. ἐπέσχε δὲ τήν τε τῦτο καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ἀπώλειαν Αντίπατρος, ταχέως ἑκατὸν ταλάντοις θεραπεύσας Κάσσιον.

γ'. Οὐ μὴν Μάλιχος, ἀναχωρήσαντος Κασσίυ, τῆς χάριτος ἀπεμνημόνευεν Αντιπάτρῳ. κατὰ δὲ τῦ πολλάκις σωτῆρος ἐπιβυλὴν ἀνεσκευάζετο, σπεύδων ἀνελεῖν τὸν ἐμπόδιον αὐτῦ τοῖς ἀδικήμασιν ὄντα. Αντίπατρος δὲ, τήν τε ἰσχὺν καὶ τὸ πανῦργον τἀνδρὸς ὑποδείσας, διαβαίνει τὸν Ιορδάνην, στρατὸν ἀθροίσων εἰς τὴν τῆς ἐπιβυλῆς ἄμυναν. φωραθεὶς δὲ Μάλιχος, ἀναιδεία τῶν Αντιπάτρυ παίδων περιγίνεται. τόν τε γὰρ Ιεροσολύμων Φερῆρα Φασάηλον, καὶ Ηρώδην πεπισευμένον τὰ ὅπλα, πολλαῖς ἀπολογίαις καὶ ὅρκοις ἐκγοητεύσας, διαλλακτὰς αὐτῷ πρὸς τὸν πατέρα πείθει γενέσθαι. πάλιν γῶν ὑπ' Αντιπάτρυ σώζεται, πείσαντος Μάρκον τὸν τότε στρατηγῦντα Συρίας, ὃς ὥρμητο κτεῖναι Μάλιχον ἐφ' οἷς ἐνεωτέρισε.

δ'. Συσάντος δὲ τῦ πρὸς Κάσσιον καὶ Βρῦτον πολέμυ Καίσαρί τε τῷ νέῳ καὶ Αντωνίῳ, Κάσσιος καὶ Μάρκος στρατιὰν ἀθροίσαντες ἐκ τῆς Συρίας, ἐπειδὴ μέγα μέρος εἰς τὰς χρείας Ηρώδης ἔδοξε συμβεβλῆθαι, τότε μὲν αὐτὸν Συρίας ἁπάσης ἐπιμελητὴν καθίσασι, δύναμιν πεζὴν τε καὶ ἱππικὴν δόντες. μετὰ δὲ τὴν τῦ πολέμυ κατάλυσιν ἀποδείξειν Κάσσιος ὑπέσχετο καὶ Ιδαίας βασιλέα. συνέβη δ' Αντιπάτρῳ τήν τε ἰσχὺν τῦ παιδὸς καὶ τὴν ἐλπίδα

talenta afferre, Antipater, Caſſii minas veritus, pecuniae exactionem, vt illico fieret, inter filios diuidit et quoſdam alios e neceſſariis ſuis, in quibus erat et Malichus quidam ſibi parum amicus. ita eum vrgebat neceſſitas. Primus autem Caſſium obſequio demulſit Herodes, qui centum talenta ſibi mandata ex Galilaea ei attulit; adeoque inter praecipuos eius amicos habebatur. At vero cum caeteris tarditatem vitio vertiſſet et exprobraſſet, ipſis ciuitatibus iraſcebatur. Itaque, Gophna et Ammaunte et aliis duabus inferioris notae in ſeruitutem redactis, eo quidem proceſſit, ac ſi Malichum etiam interfecturus eſſet; quod in exigendo pecuniam parum properaſſet. Verum quo minus et hunc et alias ciuitates perditum iret, obſtitit Antipater, qui protinus Caſſium centum talentis deliniuit.

3. Nequaquam tamen Malichus, poſt Caſſii diſceſſum, gratiam Antipatro referebat; ſed ei, qui ſaepiuſcule ipſum conſeruauerat, inſidias moliebatur, eum e medio tollere feſtinans, qui ipſius iniquitati impedimento erat. Atqui Antipater, et hominis potentiam et calliditatem ſubueritus, vltra Iordanem ſe recipit, exercitum ad vlciſcendas inſidias collecturus. Malichus autem deprehenſus impudentia ſua Antipatri filiis egregie impoſuit. Cum enim tam Phaſaëlum Hieroſolymorum cuſtodem, quam Herodem armis praefectum, et multum ſemet excuſando crebroque iureiurando adhibito, mirum in modum decepiſſet, perſuadet eis patrem ſuum ipſi reconciliare. Atque ita denuo ab Antipatro ſeruatur, Marco tunc Syriae praeſide ab eo exorato, qui Malichum occidere ſtatuerat, quod nouis rebus ſtuduiſſet.

4. Cum autem bellum iuueni Caeſari et Antonio ortum eſſet cum Caſſio et Marco, Caſſius et Marcus, exercitu in Syria coacto, quandoquidem magnam partem eorum, quibus illis opus erat, viſus ſit Herodes contuliſſe, tunc quidem ipſum Syriae omnis procuratorem conſtituunt, equitum illi manu peditumque attributa: cum autem bellum confectum eſſet, promittebat Caſſius fore, vt ipſum etiam Iudaeae regem declararet. Verum accidit, vt Antipatro

αἰτίαν ἀπωλείας γενέσθαι. ταῦτα γὰρ δείσας ὁ Μάλιχος, διαφθείρει τινὰ τῶν βασιλικῶν οἰνοχόων χρήμασι, δῦναι Φάρμακον Αντιπάτρῳ. καὶ ὁ μὲν, ἀγώνισμα τῆς Μαλίχᾳ παρανομίας γενόμενος, κατὰ τὸ συμπόσιον θνήσκει, τά τε ἄλλα δραστήριος ἀνὴρ ἐν ἀφηγήσει πραγμάτων, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀναπτησάμενός τε Υρκανῷ καὶ διαφυλάξας.

ε'. Μάλιχος δὲ, καθ' ὑπόνοιαν τῆς φαρμακείας, ὀργιζόμενον τὸ πλῆθος ἀγνέμενος ἔπεισθεν. καὶ δυνατώτερον ἑαυτὸν κατεσκεύαζεν, ὁπλίτας συγκροτῶν. ὑ γὰρ ἠρεμήσειν Ηρώδην ὑπελάμβανεν. ὃς δὲ καὶ παρῆν αὐτίκα στρατὸν ἄγων, ἐπὶ τιμωρίᾳ τῦ πατρός. Φασαήλῳ δὲ τῦ ἀδελφῦ συμβουλεύσαντος αὐτῷ, μὴ φανερῶς τὸν ἄνδρα μετιέναι, διασασιάσειν γὰρ τὸ πλῆθος, τότε μὲν ἀπολογέμενόν τε προσίεται τὸν Μάλιχον, καὶ τῆς ὑπονοίας ἀπολύειν ὁμολογεῖ, λαμπρὰν δὲ πομπὴν ἐπὶ τῷ πατρὶ κηδείας ἐτέλεσεν.

ς'. Τραπεὶς δ' ἐπὶ Σαμάρειαν, σάσει τεταραγμένην, κατεσήσατο τὴν πόλιν. ἔπειτα καθ' ἑορτὴν ὑπέστρεφεν εἰς Ιεροσόλυμα, τὰς ὁπλίτας ἄγων, καὶ πέμπων Υρκανὸς, ἐνῆγε γὰρ δεδοικὼς τὴν ἔφοδον Μάλιχος, ἐκώλυε τὰς ἀλλοφύλως εἰσαγαγεῖν ἐφ' ἁγνεύοντας τὰς ἐπιχωρίας. ὁ δὲ, τῆς προφάσεως καταφρονήσας καὶ τῦ προσάσσοντος, εἰσέρχεται διὰ νυκτός. καὶ πάλιν Μάλιχος προσιὼν, ἔκλαιεν Αντίπατρον. ἀνθυπεκρίνετο δὲ μόλις Ηρώδης τὸν θυμὸν ἐπέχων, καὶ Κασσίῳ δι' ἐπιστολῶν τὴν τῦ πατρὸς ἀναίρεσιν ἐπωδύρετο, καὶ ἄλλως μισῦντι Μάλιχον. ὁ δ' αὐτῷ μετιέναι τὸν φονέα τῦ πατρὸς ἀντεπιστέλλας, καὶ τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν χιλιάρχοις λάθρα προσέταξεν, Ηρώδῃ βοηθεῖν εἰς πρᾶξιν δικαίαν.

ζ'. Καπειδὴ Λαοδίκειαν ἐλόντος αὐτῦ, συνῆσαν οἱ πανταχόθεν δυνατοὶ, δωρεάς τε καὶ στεφάνους φέροντες, Ηρώδης μὲν τῦτον τῇ τιμωρίᾳ τὸν καιρὸν ἀφώρισε· Μάλιχος δ' ὑποπτεύσας, ὡς ἐν Τύρῳ γίνεται, τόν τε υἱὸν ὁμηρεύοντα παρὰ τοῖς Τυρίοις ὑπεξαγαγεῖν ἔγνω λάθρα, καὶ

filii potentia et spes de eo concepta exitii causa essent. nam harum rerum metu Malichus quendam e pocillatoribus regiis pecunia corrumpit, vt venenum daret Antipatro. Atque ille quidem, cum is esset, aduersus quem contendebat Malichi iniquitas, in conuiuio moritur; vir alioqui strenuus et acer rebus gerendis, et qui regnum recuperauit Hyrcano eique conseruauit.

5. Caeterum Malichus, cum populum sibi iratum haberet propter veneni suspicionem, inficiando eos placabat, et milites colligendo, seipsum potentiorem reddebat. Non enim Herodem quieturum esse arbitrabatur: qui etiam mox cum exercitu aderat, vt patrem vlciscereturr. Sed cum Phasaëlus frater ei consuluisset, ne virum palam persequeretur, (nam in multitudine seditionem concitaturum esse) tunc quidem et Malichum semet excusantem patienter admittit, et omni suspicione eum liberare fatetur; patris vero funus splendidis cohonestauit exsequiis.

6. Cum autem inde in Samariam transisset seditione perturbatam, ciuitatem composuit et constituit. Deinde Hierosolyma, cum festum ageretur, reuersus est, ductis secum armatis. Mittens autem Hyrcanus, ita enim suadebat Malichus Herodis aduentum veritus, prohibebat eum ab introductione alienigenarum in coetum gentilium lustratum. Ille vero, insuper habens et praetextum adhibitum et eum, qui ita ei edixerat, nocte vrbem ingreditur. Iterumque Malichus ad eum veniens Antipatrum plorabat: vicissim vero multa simulabat Herodes, licet vix iram potuit cohibere; literisque ad Cassium, (qui et propter alia Malichum oderat) de patris nece grauiter conquerebatur. Ille vero non modo Herodi rescripsit, vt patris mortem vlciscereturr; sed etiam tribunis, quibus praeerat, clam praecepit, vt Herodem in facinore tam iusto adiuuarent.

7. Et quoniam, capta a Cassio Laodicea, omnes vbique optimates ad eum conuenerant, munera et coronas ferentes, hoc quidem vltioni tempus constituit Herodes. Malichus autem, suspicione ei iniecta, cum Tyri esset, et filium suum tunc apud Tyrios obsidem clam subducere

αὐτὸς εἰς τὴν Ἰδαλίαν ἀποδράναι παρεσκευάζετο. παρώξυνε δ' αὐτὸν ἡ τῆς σωτηρίας ἀπόγνωσις, ἐνθυμεῖσθαι καὶ μείζονα. τότε γὰρ ἔθνος ἐπαναστήσειν Ῥωμαίοις ἤλπισε, Κασσίῳ τῷ πρὸς Αντώνιον πολέμῳ περισπωμένῳ, καὶ βασιλεύσειν αὐτὸς, Τρκανὸν καταλύσας εὐμαρῶς.

ἡ. Επηγέλα δὲ ἄρα τὸ χρεὼν αὐτῷ ταῖς ἐλπίσιν. ὁ γὰρ Ηρώδης, προειδόμενος αὐτῷ τὴν ὁρμὴν, τόν τε Τρκανὸν, κἀκεῖνον ἐπὶ δεῖπνον καλεῖ. παρεσῶτα δ' ἕτερα τῶν οἰκετῶν τινα πρὸς ἑαυτὸν καλέσας, ἐξέπεμψεν ὡς ἐπὶ τὴν τοῦ δείπνου παρασκευὴν, τῷ δὲ ὄντι προσπεῖν τοῖς χιλιάρχοις ἐξελθεῖν ἐπὶ τὴν ἐνέδραν. κἀκεῖνοι, τῶν Κασσίου προσταγμάτων ἀναμνησθέντες, ἐπὶ τὸν πρὸ τῆς πόλεως αἰγιαλὸν ἐξῆσαν ξιφήρεις. ἔνθα περισάντες τὸν Μάλιχον, πολλοῖς τραύμασιν ἀναιροῦσιν. Τρκανὸς δὲ παραχρῆμα μὲν ἐκπληθεὶς ὑπ' ἐκπλήξεως ἔπεσε, μόλις δ' ἀνενεγκὼν Ηρώδην διηρώτα, τίς ὁ κτείνας εἴη Μάλιχον. ἀποκρινομένου δέ τινος τῶν χιλιάρχων, τοῦ Κασσίου πρόσταγμα, Κάσσιος ἄρα, ἔφη, κἀμὲ καὶ τὴν πατρίδα μου σώζει, τὸν ἀμφοτέρων ἐπίβουλον ἀνελών. εἴτε δὲ Φρονῶν Τρκανὸς ἔτως, εἴθ' ὑπὸ δέους ὡμόσε τῇ γε πράξει χωρῶν εἶπεν, ἄδηλον ἦν. ἀλλὰ γὰρ Μάλιχον μὲν ἔτως Ηρώδης μετῆλθε.

ΚΕΦ. ιβ'.

Φασάηλος Ελικος περιγίνεται, καὶ Αντιγόνου τῇ μάχῃ κρατεῖ Ηρώδης. κατηγοροῦσιν Ηρώδου καὶ Φασαήλου οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ αὐτοὺς ἀπολύει Αντώνιος καὶ τετράρχας ἀποδείκνυσι.

Κασσίου δὲ ἀναχωρήσαντος ἐκ τῆς Συρίας, πάλιν πάσις ἐν Ιεροσολύμοις γίνεται, Ελικος μετὰ στρατιᾶς ἐπαναστάντος Φασαήλῳ, καὶ κατὰ τὴν ὑπὲρ Μαλίχου τιμωρίαν ἀμύνεσθαι θέλοντος Ηρώδην εἰς τὸν ἀδελφόν. Ηρώδης δὲ ἔτυχε μὲν ὢν παρὰ Φαβίῳ τῷ στρατηγῷ κατὰ Δαμασκὸν, ὠρμημένος δὲ βοηθεῖν ὑπὸ νόσου κατείχετο. καὶ τούτῳ Φα-

ſtatuit, et ipſe fugam in Iudaeam parabat. Porro ſalutis deſperatio eum ad maiora etiam cogitanda incitabat. Nam tunc Iudaeorum gentem ad defectionem a Romanis perducturum eſſe ſperauit, Caſſio in bello contra Antonium occupato: ipſumque regnaturum eſſe, Hyrcano facillime deturbato.

8. Verum ſpem ab eo conceptam irridebant fata. Etenim Herodes, cum praeuideret, quo ferebat eius animus, et Hyrcanum et ipſum ad conuiuium inuitat. Deinde vero ſeruorum quendam ſibi adſtantem ad ſe vocauit, miſitque ſpecie ad parandam coenam, re autem vera antedicturum tribunis, vt ad inſidias egrederentur. Atque illi, cum mandata Caſſii in memoriam reuocaſſent, in ſitus ante vrbem cum gladiis exierunt. vbi Malichum circumſeptum, multis datis vulneribus, interficiunt. Hyrcanus autem ſtatim, animo defectus prae ſtupore, concidit; cumque aegre ad ſe rediiſſet, quaerit ab Herode, quiſnam Malichum occidiſſet. Et cum vnus e tribunis reſpondiſſet, Caſſius, qui id imperauerat; Caſſius igitur, inquit, et me et patriam meam ſeruat incolumem, qui amborum inſidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo iſta dixerit, an quod prae timore factum probaret, incertum eſt. Sed enim Malichum hoc modo vltus eſt Herodes.

CAP. XII.

Felicem ſuperat Phaſaëlus, et Antigonum pugna vincit Herodes. Iudaei Herodem et Phaſaëlum accuſant, eoſque abſoluit Antonius et Tetrarchas facit.

AT poſtquam Caſſius e Syria diſceſſit, iterum Hieroſolymis orta eſt ſeditio, facto in Phaſaëlum impetu a Felice cum exercitu, vt qui vellet Malichi necem vlciſci Herodis culpam in Phaſaëlum fratrem perſequendo. Erat autem Herodes quidem apud Fabium Damaſci praefectum; eumque magno deſiderio teneretur fratri auxilium ferendi,

πάηλος, καθ' ἑαυτὸν Ελικος περιγενόμενος, Τρκανὸν ὠνείδιζεν εἰς ἀχαριςίαν, ὧν τε Ελικι συμπράξειε, καὶ ὅτι περιορᾷ τὸν ἀδελφὸν τὸν Μαλίχε τὰ Φρύρια καταλαμβάνοντα. πολλὰ γὰρ ἤδη κατείληπτο, καὶ τὸ πάντων ὀχυρώτατον, Μάσαδα.

β'. Οὐ μὴν αὐτῷ τι πρὸς τὴν Ηρώδε βίαν ἤρκεσεν, ὃς ἀναρρωθεὶς τά τε ἄλλα παραλαμβάνει, κἀκεῖνον ἐκ τῆς Μασάδας ἱκέτην ἀΦῆκεν. ἐξήλασε δὲ καὶ ἐκ τῆς Γαλιλαίας Μαρίωνα τὸν Τυρίων τύραννον, ἤδη τρία κατεχηκότα τῶν ἐρυμάτων. τὺς δὲ ληΦθέντας Τυρίυς ἔσωσε μὲν πάντας, ἔςι δ' ὃς καὶ δωρησάμενος ἀπέπεμψεν, εὔνοιάν τε ἑαυτῷ παρὰ τῆς πόλεως καὶ τῷ τυράννῳ μῖσος παρασκευαζόμενος. ὁ δὲ Μαρίων ἠξίωτο μὲν τῆς τυραννίδος ὑπὸ Κασσίε, τυραννίσι πᾶσαν διαλαβόντος τὴν Συρίαν. κατὰ δὲ τὸ πρὸς Ηρώδην ἔχθος, συνέλαβεν Αντιγόνῳ τῷ Αριςοβύλε, καὶ τὸ πλέον διὰ Φάβιον, ὃν Αντίγονος χρήμασι προσποιησάμενος βοηθὸν εἶχε τῆς καθόδε. χορηγὸς δ' ἦν ἁπάντων ὁ κηδεςὴς Πτολεμαῖος Αντιγόνῳ.

γ'. Πρὸς ὃς Ηρώδης ἀντιταξάμενος, ἐπὶ τῶν ἐμβολῶν τῆς Ιδαίας, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τὸν Αντίγονον ἐξελάσας, ὑπέςρεψεν εἰς Ιεροσόλυμα πᾶσιν ἀγαπητὸς ὢν ἐπὶ τῷ κατορθώματι. καὶ γὰρ οἱ μὴ προσέχοντες πάλαι, τότε ὠκείωντο διὰ τὴν πρὸς Τρκανὸν ἐπιγαμίαν αὐτῷ. πρότερον μὲν γὰρ ἦκτο γυναῖκα τῶν ἐπιχωρίων, ἐκ ἄσημον, Δωρὶς ἐκαλεῖτο, ἐξ ἧς ἐγέννησεν Αντίπατρον. τότε δὲ γήμας τὴν Αλεξάνδρε τῆ Αριςοβύλε θυγατέρα, θυγατριδῆν τε Τρκανῦ Μαριάμμην, οἰκεῖος τῷ βασιλεῖ γίνεται.

δ'. Επεὶ δὲ Κάσσιον περὶ Φιλίππες ἀνελόντες ἀνεχώρησαν, εἰς μὲν Ιταλίαν Καῖσαρ, ἐπὶ δὲ τὴν Ασίαν Αντώνιος, πρεσβευομένων τῶν ἄλλων πόλεων πρὸς Αντώνιον εἰς Βιθυνίαν, ἦκον καὶ Ιουδαίων οἱ δυνατοὶ, κατηγορῦντες Φασαήλε τε καὶ Ηρώδε, βίᾳ μὲν αὐτὺς κρατεῖν τῶν πραγμάτων, ὄνομα δὲ μόνον περιεῖναι Τρκανῷ τίμιον. πρὸς ἃ παρὼν Ηρώδης, καὶ τοθεραπευκὼς ἐκ ὀλίγοις Αντώνιον χρή-

aduerſa valetudine impediebatur. Interea Phaſaëlus etiam ſuis copiis ſuperauit Felicem, probrumque ingrati obiiciebat Hyrcano, et ob ea, quibus Felici ſtuduiſſet, quodque Malichi fratrem caſtella occupare ſiuiſſet. Iam enim multa tenuerat, omniumque validiſſimum, Maſadam.

2. Non tamen ei quicquam ſatis praeſidii fuit contra Herodis vim; qui mox, vt conualuit, et alia recipit, et illum ex Maſada ſupplicem dimiſit. Quin et Marionem Tyriorum tyrannum, tribus iam caſtellis potitum, ex Galilaea pepulit: Tyriiſque, quos ceperat, vitam conceſſit omnibus, nonnullis etiam dona dedit et abire permiſit; et ſibimet ciuitatis beneuolentiam concilians, eiuſdemque odium in tyrannum concitans. Marion autem a Caſſio quidem obtinuerat tyrannidem, qui Syriam omnem tyrannidibus occupauerat: ex ſuo vero in Herodem odio, Antigono Ariſtobuli filio opem ferebat, eoque magis propter Fabium, quem Antigonus ſibi pecunia conciliatum reditus ſui adiutorem habebat. Cuncta vero Antigono ſuppeditabat Ptolemaeus ei affinis.

3. Aduerſus iſtos cum aciem in ipſo aditu Iudaeae inſtruxiſſet Herodes, pugna fit ſuperior, fugatoque Antigono reuerſus eſt Hieroſolyma, ex re praeclare geſta omnibus gratus acceptuſque. Etenim qui antea ei parum fauebant, tunc ſeſe ei adiunxerunt propter illius cum Hyrcano affinitatem. nam prius quidem ex indigenis habuerat vxorem, non ignobilem, quae Doris vocabatur, ex qua filium ſuſtulit Antipatrum. Tunc autem, in matrimonium ducta Mariamne, filia Alexandri, Ariſtobuli filii, Hyrcanique ex filia nepte, regi neceſſitudine coniungitur.

4. Sed vbi, Caſſio circa Philippos interfecto, inde diſceſſerunt, Caeſar quidem in Italiam, Antonius vero in Aſiam, cum legati ab aliis ciuitatibus ad Antonium miſſi eſſent in Bithyniam, veniebant etiam et Iudaeorum primates, qui Phaſaëlum et Herodem accuſarent, dicentes, illos quidem rerum ſummam vi tenere, Hyrcano vero tantum ſupereſſe regis nomen honorificum. Iſtis cum intereſſet Herodes et magna pecunia Antonium ſibi conciliaſ-

μασιν ἕτω διέθηκεν, ὡς μηδὲ λόγῳ τῶν ἐχθρῶν ἀνέχεσθαι· καὶ τότε μὲν ἕτω διελύθησαν.

ε'. Λύθις δὲ οἱ ἐν τέλει Ιουδαίων ἑκατὸν ἄνδρες ἦκον εἰς τὴν πρὸς Αντιόχειαν Δάφνην ἐπ' Αντώνιον, ἤδη τῷ Κλεοπάτρας ἔρωτι δεδωλωμένον. οἳ, προσησάμενοι τὰς ἀξιώματι καὶ λόγῳ σφῶν δυνατωτάτας, κατηγόρουν τῶν ἀδελφῶν. ὑπήντα δὲ Μεσσαλᾶς ἀπολογούμενος, συμπαρεσῶτος Ἡρῳδου διὰ τὸ κῆδος. καὶ Αντώνιος, ἀκούσας ἑκατέρων, Ἡρῳδῃ διεπυνθάνετο τὰς ἐπιτηδειοτέρας ὄντας ἄρχειν. τῷ δὲ τὰς περὶ τὸν Ηρώδην προκρίναντος, ἠθείς· ἦν γὰρ ἤδη καὶ ξένος αὐτοῖς πατρῷος, δεχθεὶς ὑπ' Αντιπάτρου Φιλοφρόνως, ὅτε εἰς τὴν Ιουδαίαν σὺν Γαβινίῳ παρέβαλε. τετράρχας ἀποδείκνυσι τὰς ἀδελφὰς, πᾶσαν διοικεῖν τὴν Ιουδαίαν ἐπιτρέπων.

ς'. Προσαγαναπτόντων δὲ τῶν πρέσβεων, πεντεκαίδεκα μὲν συλλαβὼν εἴργνυσιν, ὡς καὶ ἀνελεῖν ὥρμησε. τὰς δὲ λοιπὰς μεθ' ὕβρεως ἀπήλασε. πρὸς ὃ μείζων ἐν τοῖς Ιεροσολύμοις γίνεται ταραχή· χιλίας γὰρ πάλιν ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς Τύρον, ἔνθα διέτριβεν Αντώνιος ἐπὶ Ιεροσολύμων ὠρμημένος· ἐπὶ τούτους κηρύγοτας ἐκπέμπει τὸν ἄρχοντα τῶν Τυρίων, κολάζειν προσάξας, ὃς ἂν λάβῃ, συγκατασκευάζειν τε τὴν ἀρχὴν τοῖς ὑπ' αὐτὸ καταστᾶσι τετράρχαις.

ζ'. Πρὸ δὲ τούτου, πολλὰ παρῆνει προελθὼν ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν Ηρώδης σὺν Τρκανῷ, μήθ' ἑαυτοῖς ἀπωλείας αἰτίους, μήτε τῇ πατρίδι πολέμου γίνεσθαι φιλονεικοῦντας ἀκρίτως. τῶν δὲ ἔτι μᾶλλον ἀγαναπτόντων, Αντώνιος ἐκπέμψας ὁπλίτας, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε, πολλοὺς δὲ ἔτρωσεν· ὧν οἵτε πεσόντες ταφῆς, καὶ οἱ τραύματίαι θεραπείας ἠξιώθησαν ὑπὸ Τρκανοῦ· ὃ μὴν οἱ διαφυγόντες ἠρέμουν, ἀλλὰ τὰ κατὰ τὴν πόλιν συνταράσσοντες, παρώξυναν τὸν Αντώνιον, ὥστε καὶ τοὺς δεσμώτας ἀποκτεῖναι.

set, ita eum affecit, vt inimicis dicendi potestatem nequaquam faceret. Et tunc quidem ita dimissi sunt.

5. Denuo autem e Iudaeorum primariis centum viri Antonium, Cleopatrae amori mancipatum, ad Daphnen Antiochiae conuenerunt: qui, factis sibi ductoribus e suis dignitate et eloquentia plurimum valentibus, in fratres accusationem instituunt. Occurrebat autem eis Messala iuuenum causam agens, ei Hyrcano adstante propter affinitatem. Auditis deinde vtrisque, ab Hyrcano quaesiuit Antonius, vtri ad imperandum magis idonei. Cumque is Herodem et suos aliis praetulisset, laetatus (nam cum patre illorum iam olim hospitium fecerat, summa cum humanitate ab Antipatro exceptus, eo tempore, quo in Iudaeam cum Gabinio traiecerat) fratres tetrarchas constituit, illis permittens Iudaeam omnem imperio regere.

6. Legatis autem id aegre ferentibus, quindecim eorum comprehensos in custodiam dedit, quos etiam occidere voluit: reliquos vero cum contumelia abegit. vnde maior tumultus Hierosolymis excitatur. Denique mille legatos iterum Tyrum miserunt; vbi commorabatur Antonius, cum vellet in Hierosolyma irruere. Aduersus hos, cum clamorem sustulissent, mittit Tyriorum administratorem, eique praecepit, vt de iis, quos caperet, supplicium sumeret, et illis principatum confirmaret, qui ab ipso tetrarchae erant constituti.

7. Ante haec autem Herodes, vsque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos hortabatur, vt cauerent, ne aut sibimet exitii auctores fierent, aut patriae belli causa, dum temere et inconsulto ad contentionem veniunt. Illis autem magis adhuc indignantibus, Antonius, missis armatis, multos eorum occidit, multosque vulnerauit. quorum et mortuos sepultura et saucios curatione dignatus est Hyrcanus. Non tamen ii, qui fuga dilapsi sunt, quietos se tenebant; sed ciuitatem conturbando adeo Antonium exacerbarunt, vt etiam vinctos interfecerit.

ΚΕΦ. ιγ'.

Πάρθοι, Αντίγονον εἰς τὴν Ιουδαίαν κατάγοντες, Υρκανὸν καὶ Φασάηλον ἐδέσμευον. Ηρώδη Φυγὴ, Ιεροσολύμων διαρπαγὴ, καὶ οἷα ἔπαχον Υρκανὸς καὶ Φασάηλος.

ΜΕτὰ δὲ ἔτη δύο, Βαρζαφάρνης, τῶ Πάρθων σατράπης, σὺν Πακόρῳ τῷ βασιλέως υἱῷ Συρίαν καταχόντος, Λυσανίας διαδεδεγμένος ἤδη τὴν ἀρχὴν, τῶ πατρὸς τελευτήσαντος, Πτολεμαῖος δ' ἦν ὗτος ὁ Μιννάιε, πείθει τὸν σατράπην, ὑποχέσει χιλίων ταλάντων καὶ πεντακοσίων γυναικῶν, καταγαγεῖν ἐπὶ βασιλείᾳ τὸν Αντίγονον· καταλῦσαι δὲ τὸν Υρκανόν. τούτοις ὑπαχθεὶς Πάκορος, αὐτὸς μὲν ἦει κατὰ τὴν παράλιον, Βαρζαφάρνην δὲ διὰ τῆς μεσογείης προσέταξεν ἐμβαλεῖν. τῶν δ' ἐπιθαλαττίων Τύριοι Πάκορον μὴ ἐδέξαντο, καίτοι Πτολεμαέων καὶ Σιδωνίων δεδεγμένων. ὁ δὲ, οἰνοχόῳ τινὶ τῶν βασιλικῶν ὁμωνύμῳ μοῖραν τῆς ἵππου παραδὺς, ἐμβαλεῖν ἐκέλευσεν εἰς τὴν Ιουδαίαν, κατασκεψόμενόν τε τὰ τῶν πολεμίων, καὶ πρὸς ἃ δέοι βοηθήσοντα Αντιγόνῳ.

β'. Τῶν δὲ λῃζομένων τὸν Κάρμηλον, πολλοὶ Ιουδαῖοι συνδραμόντες πρὸς Αντίγονον, προθύμως ἑαυτὺς ἐπὶ τὴν εἰσβολὴν παρεῖχον. ὁ δ' αὐτὺς ἐπὶ τὸν καλούμενον Δρυμὸν προέπεμψε, τὸ χωρίον καταλαβεῖν· ἐν ᾧ γενομένης συμβολῆς, ὡσάμενοι τὺς πολεμίους καὶ διώξαντες, ἐπὶ Ιεροσολύμων ἔθεον· γενόμενοι δὲ πλείους, μέχρι τῶν βασιλείων προῆλθον. Υρκανῶ δὲ καὶ Φασαήλῳ δεξαμένων αὐτὺς κρατερῷ σίφει, μάχη κατὰ τὴν ἀγορὰν συῤῥήγνυται· καθ' ἣν τρεψάμενοι τὺς πολεμίους οἱ περὶ Ηρώδην, κατακλείουσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ Φρικὺς, αὐτῶν ἄνδρας ἑξήκοντα ταῖς πλησίον οἰκίαις ἐγκατέσησαν. τούτους μὲν οὖν ὁ σασιάζων πρὸς τὺς ἀδελφὺς λαὸς, ἐπελθὼν ἐμπίπρησιν. Ηρώδης δὲ τῶ δήμῳ πολλὺς, κατ' ὀργὴν τῶν ἀπολωλότων, ἀναιρεῖ συμβαλών· καὶ καθ' ἡμέραν ἐπεκθεόντων ἀλλήλοις κατὰ λόχους, φόνος ἦν ἀδιάλειπτος.

CAP. XIII.

Parthi, Antigonum in Iudaeam reducentes, Hyrcanum et Phaſaëlum in vincula coniiciunt. Herodis fuga, Hieroſolymorum direptio, et clades Phaſaëli et Hyrcani.

Biennio autem poſt, cum Barzapharnes Parthorum ſatrapa et Pacorus regis filius Syriam occupaſſent, Lyſanias, qui in principatum ſucceſſerat poſt mortem patris, (ille autem Ptolemaeus erat Minnaei filius) ſatrapae perſuadet, ipſi mille talenta et quingentas mulieres pollicendo, Antigonum in regnum reducere et Hyrcanum deturbare. His inductus Pacorus, ipſe quidem per oram maritimam profectus eſt, Barzapharni vero praecepit per mediterranea impreſſionem facere. Sed maritimorum Tyrii Pacorum excluſerunt, quamuis Ptolemaïdenſes et Sidonii eum admiſerant. Ille vero, cum pocillatori cuidam regio, ipſi cognomini, equitatus partem tradidiſſet, iuſſit eum irruptionem facere in Iudaeam, vt et res hoſtium ſpecularetur, et Antigonum, ſi quidem opus eſſet, adiuuaret.

2. Illis autem Carmelum populantibus, multi Iudaei ad Antigonum confluebant, ſeque paratos eſſe oſtendebant, vna cum eo irrumpere. Ille vero ad locum, qui Drymus appellatur, eos praemiſit, vt regionem iſtam occuparent; vbi pugna commiſſa, depulſiſque hoſtibus et fugatis, Hieroſolyma curſu petebant; auctique plurium acceſſione vſque ad regiam procedebant. Cum autem eos valida manu excepiſſent Hyrcanus et Phaſaëlus, in foro praelio conſligitur. in quo hoſtibus ab Herode ſuiſque in fugam verſis, eos in fanum concludunt, viroſque ſexaginta, qui illos cuſtodirent, in vicinis domibus collocarunt. Caeterum populus, ſeditionem in fratres faciens, illos aggreſſus cum domibus concremarunt. Herodes autem, ob viros tot peremtos ira excandeſcens, pugna cum populo conſerta, multos illorum interfecit: et aliis quotidie in alios turmatim incurſantibus, continua facta eſt caedes.

γ'. Ενσάσης δὲ ἑορτῆς, ἣ Πεντηκοστὴ καλεῖται, τά τε περὶ τὸ ἱερὸν πάντα, καὶ ἡ πόλις ὅλη πλήθυς τῶν ἀπὸ τῆς χώρας ἀναπίμπλαται τὸ πλέον ἐπιτῶν. καὶ Φασάηλος μὲν τὸ τεῖχος. Ηρώδης δὲ μετ' ὀλίγων ἐφέρετο τὰ βασίλεια, καὶ τοῖς πολεμίοις ἐπιδρομὰς ἀσυντάκτους κατὰ τὸ περισάρκτιον, πλείστας μὲν ἀναιρεῖ, τρέπεται δὲ πάντας· καὶ τοὺς μὲν εἰς τὴν πόλιν, τοὺς δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, τοὺς δὲ εἰς τὰ ἔξω χαράκωμα συγκλείει. καὶν τούτῳ διαλλακτὴν μὲν Αντίγονος παρακαλεῖ Πάκορον εἰσαφέξειν. Φασάηλος δὲ πεισθεὶς τῇ πόλει καὶ ξενίᾳ τὸν Πάρθον εἰσδέχεται, μετὰ πεντακοσίων ἱππέων, προφάσει μὲν ἥκοντα τὴν παῦσαι τὴν στάσιν, τὸ δ' ἀληθὲς Αντιγόνῳ βοηθῶν. τὸν γὰν Φασάηλον ἐνδρεύων ἀνέπεισε πρὸς Βαρζαφάρνην πρεσβεύσασθαι περὶ καταλύσεως, καίτοι γε πολλὰ ἀποτρέποντος Ηρώδου, καὶ παραινοῦντος ἀνελεῖν τὸν ἐπίβουλον, ἀλλὰ μὴ ταῖς ἐπιβουλαῖς ἑαυτὸν ἐκδιδόναι· Φύσει γὰρ ἀπίστους εἶναι τοὺς Βαρβάρους. ἔρεσι δ' Υρκανὸν παραλαβὼν καὶ Πάκορος, ὡς ἦττον ὑποπτεύοιτο, καὶ καταλιπὼν παρ' Ηρώδῃ τινὰς τῶν Ελευθέρων καλουμένων ἱππέων, τοῖς λοιποῖς προέπεμπε Φασάηλον.

δ'. Ως δ' ἐγένοντο κατὰ τὴν Γαλιλαίαν, τοὺς μὲν ἐπιχωρίους ἀφεστῶτας καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντας καταλαμβάνουσιν, τῷ σατράπῃ δ' ἐντυγχάνουσι πανούργως σφάδρα, καὶ ταῖς φιλοφρονήσεσι τὴν ἐπιβουλὴν καλύπτειν ἐπικελεύοντα. δῶρα γοῦν δὸς αὐτοῖς, ἔπειτ' ἀνεχωρεῖτας ἐλόχα. τοῖς δὲ αἴσθησις γίνεται τῆς ἐπιβουλῆς, καταχθεῖσιν εἴς τι τῶν παραθαλασσίων χωρίων, ὃ καλεῖται Εκδίππων. ἐκεῖ γὰρ τὴν τε ὑπόσχεσιν ἤκουσαν τῶν χιλίων ταλάντων, καὶ ὡς Αντίγονος τὰς πλείστας τῶν παρ' αὐτοῖς γυναικῶν ἐν ταῖς πεντακοσίαις καθωσίωσε Πάρθοις. ὅτι δὲ προλοχίζοιντο μὲν αὐτοῖς αἱ νύκτες ὑπὸ τῶν Βαρβάρων ἀεὶ, πάλαι δ' ἂν καὶ συνελήφθησαν, εἰ μὴ περιέμενον ἐν Ιεροσολύμοις Ηρώδου πρότερον λαβεῖν, ὡς μὴ προπυθόμενος τὰ κατ' αὐτὸς φυλάξαιτο. ταῦτ' οὖν ἔτι λόγος ἦν μέ-

3. At festo instante, quod Pentecoste appellatur, loca omnia circa templum, et tota vrbs plebe rustica repleta est, et pleraque armata. Et Phasaëlus quidem muros, Herodes vero cum paucis regiam tutabatur; factoque in hostes inordinatos incursu ad vrbis partem borealem, complures quidem perimit, vniuersos vero in fugam vertit; et alios in vrbem, alios in fanum, et nonnullos in vallum exterius concludit. Interea suppex petit Antigonas, vt Pacorus pacis quidem arbiter in vrbem admittatur. Atque Phasaëlus exoratus vrbe et hospitio Parthum cum equitibus quingentis excipit, specie quidem ad seditionem componendam venientem, re autem vera ad opem Antigono ferendam. Denique Phasaëlum fraude doloque perpulit, vt ad Barzapharnem legatus de bello finiendo proficisceretur, quamuis multum dissuadente Herode et hortante, vt insidiatorem e medio tolleret, et semet eius insidiis capi non pateretur; natura quippe Barbaros esse perfidos. Exiit autem Pacorus cum Hyrcano, quo minus suspectus esset; relictisque apud Herodem nonnullis equitibus, qui Eleutheri vocantur, cum caeteris Phasaëlum deducebat.

4. Sed vbi ad Galilaeam venerunt, indigenas quidem ad defectionem perductos atque armatos offendunt: satrapam vero callide admodum adeunt, et ad hortantur, vt amicissime eos tractando insidias tegeret. Itaque primum eos muneribus donauit, deinde discedentibus insidiabatur. Illi autem, in maritimum quendam locum deducti, cui nomen Ecdippon, fraudem intelligunt. ibi enim de mille talentis promissis audierunt, et quod Antigonus quingentarum mulierum maximam partem e suis deuouisset Parthis; quodque sibi semper a Barbaris noctu praestruerentur insidiae, et non ita pridem comprehensi fuissent, nisi exspectassent, donec Hierosolymis captus foret Herodes; ne, si praesciuisset, quid de illis fieret, sibi cauere in mentem veniret. Neque tum verba illaec

νον, ἀλλὰ καὶ φύλακας ἤδη ἐκ πόρρωθεν αὐτῶν ἔβλεπον.

ε'. Οὐ μὴν Φασάηλος, καίτοι πολλὰ παραινοῦντος Ὀφελλίου φεύγειν· πέπυστο γὰρ ἤτος παρὰ Σαραμάλλα τῶν πλησιωτάτων τότε Σύρων τὴν σύνταξιν τῆς ἐπιβουλῆς ὅλην· καταλιπεῖν Τρκανὸν ὑπέμεινεν. ἀλλὰ τῷ σατράπῃ προσελθὼν ἄντικρυς ὠνείδιζε τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ μᾶλιστ' ὅτι γένοιτο τοιοῦτος χρημάτων ἕνεκεν. πλείω γε μὴν αὐτὸς ὑπὲρ σωτηρίας δώσειν ὑπισχνεῖτο, ὧν Αντίγονος ὑπὲρ βασιλείας ὑπέσχηται. πρὸς ταῦτα πανοῦργος ὁ Πάρθος ἀπολογίαις τε καὶ ὅρκοις ἀποσκευασάμενος τὴν ὑποψίαν, ὤχετο πρὸς Πάκορον. εὐθέως δὲ τῶν καταλειφθέντων Πάρθων, οἷς προσετέτακτο, Φασάηλόν τε καὶ Τρκανὸν συνελάμβανον, τά τε ἄλλα πρὸς τῇ ἐπιορκίᾳ καὶ τὸ ἄπιστον αὐτοῖς καταρωμένους.

ς'. Εν δὲ τούτῳ καὶ τὸν Ηρώδην ὁ πεμφθεὶς οἰνοχόος ἐπεβούλευε συλλαβεῖν, ἔξω τοῦ τείχους ἀπατήσας προελθεῖν, ὥσπερ ἐντολὰς εἶχεν. ὁ δ' ἀπ' ἀρχῆς ὑποπτεύων τὸς Βαρβάρους, καὶ τότε πεπυσμένος εἰς τὸς πολεμίους ἐμπεπτωκέναι τὰ μηνύοντα τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῷ γράμματα, προελθεῖν οὐκ ἐβούλετο, καίτοι μάλα ἀξιοπίστως τῷ Πακόρῳ φάσκοντος, δεῖν αὐτὸν ὑπαντῆσαι τοῖς τας ἐπιστολὰς κομίζουσιν. ὕτε γὰρ ἐαλωκέναι τοὺς πολεμίους αὐτὰς, καὶ περιέχειν οὐκ ἐπιβουλὴν, ἀλλ' ὁπόσα διεπράξατο Φασάηλος. ἔτυχεν δὲ παρ' ἄλλων προακηκοὼς τὸν ἀδελφὸν συνειλημμένον, καὶ προσῆει Τρκανῷ θυγάτης Μαριάμμη, συνετωτάτη γυναικῶν, καταντιβολοῦσα μὴ προϊέναι, μηδὲ πιστεύειν ἑαυτὸν ἤδη φανερῶς ἐπιχειροῦσι τοῖς Βαρβάροις.

ζ'. Ετι δὲ τῶν περὶ Πάκορον σκεπτομένων, πῶς ἂν κρύφα τὴν ἐπιβουλὴν ἀπαρτίσειαν, ὁ γὰρ ἐκ τοῦ φανεροῦ εἶόν τε ἦν ἀνδρὸς ὕτω συνεστῶ περιγενέσθαι, προλαβὼν Ηρώδης μετὰ τῶν οἰκειοτάτων προσώπων, νύκτως ἐπὶ Ιδουμαίας ἐχώρει λάθρα τῶν πολεμίων. αἰσθόμενοι δ' οἱ Πάρθοι κατεδίωκον. κἀκεῖνος τὴν μὲν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν

erant, sed et custodes haud procul ab ipsis conspiciebant.

5. Non tamen Phasaëlus, quamuis eum multis moneret Ofellius, vt aufugeret, (nam ille a Saramalla, qui tum erat Syrorum locupletissimus, omnia de compositis insidiis audiuerat) Hyrcanum deferere sustinuit. sed ad satrapam profectus, ei in os exprobrabat insidias sibi factas; et maxime quod pecuniae gratia tam perfidus exstitisset. Atqui ipse plus pro salute daturum esse promittebat, quam Antigonus pro regno promiserit. Ad haec Parthus astute admodum se gerit, cumque id egisset, vt excusationibus et crebro iureiurando omnem a se suspicionem dimoueret, ad Pacorum ibat. Ac statim ab eo digresso Parthorum, qui remanserant, quidam, quibus id iussum erat, Phasaëlum atque Hyrcanum comprehendunt, et ob alia praeter periurium et ob perfidiam eos detestantes.

6. Interea autem et Herodem pocillator, qui missus erat, per insidias capere moliebatur, extra murum fraude ipsum deducendo, prout in mandatis habebat. Ille vero, vt qui iam inde a principio Barbaros suspicaretur, et tunc audisset in hostium manus incidisse literas, quae insidias ei indicarent, prodire nolebat, quamquam causam satis idoneam Pacorus obtenderet, oportere eum literas afferentibus obuiam ire. non enim eas ab hostibus esse interceptas, aut quicquam de insidiis, sed quae Phasaëlus gessisset, illis contineri. Iamdudum autem ab aliis acceperat Herodes, fratrem esse comprehensum; ipsumque adierat Hyrcani filia Mariamne, mulierum sapientissima, orans atque obsecrans, vt nec prodiret, neque Barbaris se crederet iam palam sibi perniciem machinantibus.

7. Adhuc autem Pacoro suisque deliberantibus, quonam tandem pacto insidias adornarent, nec enim fieri posse, vt tantae sapientiae vir ex aperto circumueniretur, nocte Herodes, assumtis sibi propinquissimis, in Idumaeam insciis hostibus se conferebat. Quod cum resciscent Parthi, eum persequebantur. Et ille quidem, cum matrem et

καὶ τὴν καθωμολογημένην παῖδα μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆ νεωτάτῃ τῶν ἀδελφῶν προσάξας ὁδεύειν, αὐτὸς ἀσφαλῶς μετὰ τῶν θεραπόντων ἀνέκοπτε τὰς Βαρβάρους· καὶ, πολλὰς κατὰ πᾶσαν προσβολὴν ἀποκτείνας, εἰς Μασάδαν τὸ φρούριον ἀφῖκτο.

η'. Καὶ βαρυτέρας κατὰ τὴν φυγὴν Πάρθων Ἰουδαίους ἐπείρασεν, ἐνοχλήσαντας μὲν δεινεκῶς, ἀπὸ δ' ἑξήκοντα τῆς πόλεως σταδίων καὶ παραταξαμένους ἐπιεικῶς πολὺν χρόνον. ἔνθα, κρατήσας Ἡρώδης καὶ πολλὰς αὐτῶν ἀπεκτόνας, αὖθις εἰς μνήμην τῆ κατορθώματος ἔκτισε τὸ χωρίον, καὶ βασιλείοις τε πολυτελεστάτοις ἐκόσμησε, καὶ ἀκρόπολιν ὀχυρωτάτην ἀνεδείματο, Ἡρωδείόν τε ἐκάλεσεν ἀφ' ἑαυτῆ. τηνικαῦτά γε μὴν φεύγοντες, καθ' ἡμέραν αὐτῷ προσεγίνοντο πολλοί. καὶ κατὰ Θρῆσσαν γενομένῳ τῆς Ἰδουμαίας Ἰώσηπος ἀδελφὸς ὑπαντήσας, συνεβούλευε τὰς πολλὰς τῶν ἑπομένων ἀποφορτίσασθαι· μὴ γὰρ ἂν τοσοῦτον ὄχλον δέξασθαι τὴν Μασάδαν, ἧσαν δ' ὑπὲρ ἑπτακισχιλίους. πεισθεὶς οὖν Ἡρώδης, τὰς μὲν βαρυτέρας τῆς χρείας διαφθεῖραι ἀνὰ τὴν Ἰδουμαίαν, δὺς ἐφόδια. μετὰ δὲ τῶν ἀναγκαιοτάτων, τὰς ἀλκιμωτάτας κατασχὼν, εἰς τὸ φρούριον διασώζεται. καταλιπὼν δ' ἐνταῦθα ταῖς γυναιξὶν ἑκατοσίους φύλακας, καὶ διαρκῆ τἀπιτήδεια πρὸς πολιορκίαν, αὐτὸς εἰς τὴν Ἀραβικὴν πέτραν ἠπείγετο.

θ'. Πάρθοι δ' ἐν Ἱεροσολύμοις ἐφ' ἁρπαγὴν τραπόμενοι, τῶν φυγόντων εἰς τὰς οἰκίας εἰσέπιπτον καὶ τὸ βασίλειον. ἀπεχόμενοι μόνων τῶν ἱερῶν χρημάτων. ἦν δ' ἡ πλείω τριακοσίων ταλάντων. ἐπετύγχανον δὲ καὶ τῶν ἄλλων, οὐχ ὅσοις ἤλπισαν. ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐκ πολλῆ τὴν ἀπουσίαν τῶν Βαρβάρων ὑφορώμενος, εἰς τὴν Ἰδουμαίαν τὰ λαμπρότατα τῶν κειμηλίων προανεσκεύασο, καὶ τῶν αὐτῷ προσεχόντων ὁμοίως ἕκαστος. Πάρθοι δὲ μετὰ τὰς ἁρπαγὰς ἐπὶ τοσοῦτον ὕβρεως ἐχώρησαν, ὡς ἐμπλῆσαι μὲν ἀκριβῶς πολέμου τὴν χώραν ἅπασαν, ἀνάστατον δὲ ποιῆσαι τὴν Μαρισσαίων πόλιν, μὴ μόνον τε κατασῆσαι βασιλέα

sororem, desponsatamque puellam cum matre eius et fratre suo natu minimo, via incedere iussisset, ipse cum famulis suis caute arcebat Barbaros; multisque, quoties impetum in eum facerent, interemtis, ad Masadam castellum perueniebat.

8. Iudaeos autem in fuga Parthis infestiores expertus est, qui ei quidem molestias perpetuo crearunt, sexagesimo vero ab vrbe stadio cum eo aliquamdiu iusta acie dimicarunt. vbi Herodes, cum eos superasset multosque interfecisset, postea in memoriam rei praeclare gestae locum aedificauit, et regia magnificentissima exornauit, arcemque ibi munitissimam condidit, ac de suo nomine Herodion appellauit. Et tunc quidem cum fugerent, quotidie ei multi se adiungebant: cumque ad Thressam Idumaeae venisset, occurrit ei frater eius Iosephus, et consilium dedit, vt de turba sequentium diminutum iret; haud enim posse Masadam tantam multitudinem capere. erant autem supra nouem millia. Ei obsequutus Herodes, annis grauiores, quam vt vsui esse possent, per Idumaeam dimisit, dato illis viatico; et cum maxime necessariis et robustissimis, quos secum retinuit, in castellum saluus euasit. Deinde octoginta ibi relictis in mulierum custodiam, itemque rerum omnium ad obsidionem necessariarum copia, ipse in Petram Arabiae ire contendebat.

9. Parthi autem Hierosolymis ad bonorum direptionem versi, in fugientium domos irruebant, itidemque in regiam, tantum ab Hyrcani pecuniis abstinentes; erant autem non supra talenta trecenta. Quin et aliorum res offenderunt spe sua minores. nam Herodes iampridem Barbarorum perfidiam suspicans, e supellectile sua splendidissima quaeque antea in Idumaeam deportanda curauerat, suorumque affinium quisque similiter fecerat. Caeterum Parthi, post istam direptionem, eo iniuriarum processerunt, vt regionem omnem bello acri et non indicto complenerint, et Marissaeorum vrbem funditus euerterint,

Αντίγονον, ἀλλὰ καὶ παραδῦναι αὐτῷ Φασάηλον καὶ Υρκανὸν δεσμώτας αἰκίσασθαι. ὁ δὲ Υρκανῷ μὲν προσπεσόντος αὐτὸς τὰ ὦτα λωβᾶται τοῖς ὀδοῦσιν, ὡς μηδὲ αὖθις ἐν μεταβολῇ ποτὲ δύναιτο τὴν ἀρχιερωσύνην ἀναλαβεῖν, δεῖ γὰρ ὁλοκλήρους ἀρχιερᾶσθαι.

ί. Τῆς Φασαήλου δὲ ἀρετῆς ὑστερίζει, φθάσαντος πέτρᾳ προσαράξαι τὴν κεφαλὴν, ὥς γε σιδήρου καὶ χειρῶν εἴςγετο. κἀκεῖνος μὲν, Ηρώδου γνήσιον ἑαυτὸν ἀποδείξας ἀδελφὸν, καὶ Υρκανὸν ἀγενέςατον, ἀνδρειότατα θνήσκει, ποιησάμενος τὴν καταςροφὴν τοῖς κατὰ τὸν βίον ἔργοις πρέπουσαν. κατέχει δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ὡς ἀνενέγκαι μὲν ἐκ τῆς τότε πληγῆς, πεμφθεὶς δ' ἰατρὸς ὑπ' Αντιγόνου, θεραπεῦσαι δῆθεν αὐτὸν, ἐμπλήσειε τὸ τραῦμα δηλητηρίων φαρμάκων, καὶ διαφθείρειεν αὐτόν. ὁπότερον δ' ἂν ἀληθὲς ᾖ, τὴν ἀρχὴν ἔχει λαμπράν. Φασὶ γὰρ αὐτὸν, καὶ πρὶν ἐκπνεῦσαι, πυθόμενον παρὰ γυναίων τινὸς, ὡς Ηρώδης διαφύγοι, νῦν, φησὶν, εὔθυμος ἄπειμι, τὸν μετελευσόμενον τὰς ἐχθρὰς ζῶντα καταλιπών.

ια'. Ο μὲν δὴ ὕτως τελευτᾷ. Πάρθοι δὲ, καίτοι διημαρτηκότες, ὧν μάλιςα ἐπεθύμουν, γυναικῶν, καθιςᾶσι μὲν ἐν Ιεροσολύμοις Αντιγόνῳ τὰ πράγματα, δεσμώτην δ' Υρκανὸν ἀνάγουσιν εἰς τὴν Παρθυηνήν.

ΚΕΦ. ιδ'.

Ηρώδης τῆς Αραβίας ἐκβληθεὶς ἐπὶ Ρώμης ἐπείγεται. ἔνθα συμπράττονται Αντώνιος καὶ Καῖσαρ βασιλέα καθιςᾶν Ιουδαίων.

Ηρώδης δὲ συντονώτερον ἤλαυνεν εἰς τὴν Αραβίαν, ὡς ὅτι τάδελφῷ ζῶντος ἐπεγόμενος χρήματα παρὰ τῦ βασιλέως λαβεῖν, οἷς μόνοις πείσειν ὑπὲρ Φασαήλου τὴν τῶν Βαρβάρων ἤλπισε πλεονεξίαν. ἐλογίζετο γὰρ, εἰ τῆς πατρῴας φιλίας ἀμνημονέςερος ὁ Αραψ γένοιτο, καὶ τῦ δῶναι δωρεὰν μικρολογώτερος, δανείσασθαι παρ' αὐτῦ τὰ λύτρα ῥᾴσιον

atque non ſolum Antigonum regem conſtituerint, verum etiam Phaſaëlum et Hyrcanum vinctos ei tradiderint, vt cruciarentur. At ille Hyrcani quidem, genibus eius aduoluti, auriculas ipſemet mordicus abſtulit, vt nunquam in poſterum, ſi rerum mutatio accideret, poſſit pontificatum recipere. nam integros eſſe oportet, qui iſto munere funguntur.

10. Verum Antigonum praeuenit virtus Phaſaëli, qui caput ad ſaxum allidere occupauerat, cum nec ferri copiam nec manus liberas haberet. Atque ille quidem, cum ſeſe fratrem Herodis germanum oſtendiſſet, et Hyrcanum hominum abiectiſſimum, viriliter admodum magnoque animo moritur, exitu facto conuenienter iis, quae in vita geſſerat. Alii autem ferunt, quod ex illa quidem plaga melius ſe habuerit; ſed medicus miſſus ab Antigono, ſpecie eum curandi, venenatis medicamentis vulnus impleuerit, ipſumque peremerit. vtrum autem horum verum ſit, praeclarum certe habet initium. Denique aiunt ipſum, priuſquam animam efflaret, audito a quadam muliercula, quod Herodes ex hoſtibus euaſerit, dixiſſe: nunc lubenti animo diſcedo, qui vltorem inimicorum in viuis reliquerim.

11. Et ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem, quamuis mulierum, quas maxime cupiebant, ſpes eos fruſtrata eſſet, res tamen Hieroſolymis in Antigoni gratiam conſtituunt, vinctumque in Parthiam Hyrcanum abducunt.

CAP. XIV.

Arabia pulſus Herodes Romam properat; vbi Antonii et Caeſaris opera Iudaeorum rex conſtituitur.

HErodes autem eo magis properabat in Arabiam, quaſi adhuc viuo fratre ſuo feſtinans, vt pecunias a rege acciperet, quibus ſolis pro Phaſaëlo exoratum iri ſperabat Parthorum auaritiam. Etenim cogitabat, ſi Arabs minus memor eſſet paternae amicitiae, animoque illiberaliori, quam vt aliquid dono daret, fore, vt mutuum ab eo ſumeret

θεὶς τὸν τῆ λυτρωμένην παῖδα. καὶ γὰρ ἐπήγετο τὸν ἀδελφιδῆν ὄντα ἐτῶν ἑπτά. τάλαντά δὲ ἦν ἕτοιμος τριακόσια δοῦναι, προσησόμενος Τυρίους παρακαλῶντας. τὸ χρεὼν δ' ἄρα τὴν αὐτῆ σπουδὴν ἐφθάκει, καὶ Φασαήλῳ τεθνηκότος εἰς κενὸν Ηρώδης φιλάδελφος ἦν. ὁ μὲν δὴ παρὰ Λραψιν πύρισκε φιλίαν μένουσαν. ὁ γῶν βασιλεὺς αὐτῶν Μάλιχος, προπέμψας κατὰ τάχος ἐκ τῆς χώρας προσίστασθαι ἀνεχρίφειν, προφάσει μὲν χρώμενος Πάρθοις, ἐπαναστήσεσθαι γὰρ αὐτὸς ἐκβαλεῖν Ηρώδην τῆς Λραβίας, τῷ δὲ ὄντι προαιρούμενος καταχεῖν τὰ Αντιπάτρου χρέα, καὶ μηδὲν εἰς τὰς ἐκείνου δωρεὰς ἀντιπαρασχεῖν χρῄζουσι τοῖς τέκνοις δυσωπεῖσθαι. συμβούλοις δ' ἐχρῆτο τῆς ἀναιδείας τοῖς ὁμοίως ἀποστερεῖν τὰς Αντιπάτρου παρακαταθήκας ἐθέλουσιν. ἦσαν δὲ περὶ αὐτὸν οἱ δυνατώτατοι.

β'. Ηρώδης μὲν δὴ πολεμίους τοὺς Λραβας εὑρὼν, δι' ἃ φιλτάτους ἤλπισε, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ἀποκρινάμενος, ὡς ὑπηγόρευε τὸ πάθος, ὑπέστρεψεν ἐπ' Αἴγυπτον. καὶ τὴν μὲν πρώτην ἑσπέραν κατά τι τῶν ἐπιχωρίων ἱερῶν αὐλίζεται, τοὺς ἀπολειφθέντας ἀναλαβών. τῇ δ' ἑξῆς εἰς Ρινοκόρουραν προελθόντι τὰ περὶ τὸν ἀδελφὸν τελευτὴν ἀπαγγέλλεται. προσλαβὼν δὲ πένθους ὅσον ἦν, ὡς ἀπεθήπατο Φερετίδας, ἦει προσωτέρω. καὶ δὴ βραδέως ὁ Λραψ μετανοήσας, ἔπεμψε διὰ τάχους τοὺς ἀναπαλέσοντας τὸν ὑβρισμένον. ἐφθανε δὲ καὶ τούτους Ηρώδης εἰς Πηλούσιον ἀφικόμενος, ἔνθα τῆς παρόδου μὴ τυγχάνων ὑπὸ τῶν ἐφορμούντων, τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει. κἀκεῖνοι, τήν τε φήμην καὶ τὸ ἀξίωμα τάνδρὸς αἰδεσθέντες, προπέμπουσιν αὐτὸν εἰς Αλεξάνδρειαν. ὁ δὲ, παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν, ἐδέχθη μὲν λαμπρῶς ὑπὸ Κλεοπάτρας, σρατηγὸν ἐλπιζούσης ἕξειν εἰς ἃ παρεσκευάζετο. διαπεσάμενος δὲ τὰς παρακλήσεις τῆς βασιλίδος, καὶ μήτε τὴν ἀκμὴν τῶ χειμῶνος ὑποδείσας, μήτε τὸς κατὰ τὴν Ιταλίαν θορύβους, ἐπὶ Ρώμης ἔπλει.

γ'. Κινδυνεύσας δὲ περὶ τὴν Παμφυλίαν, καὶ τῷ φόρτῳ τὸ πλεῖον ἐκβαλὼν, μόλις εἰς Ρόδον διασώζεται, σφόδρα

redemtionis pretium, ipsius filio, quem vellet redimere, pignori opposito. nam et fratris filium septennem secum ducebat; trecentaque talenta dare decreuerat, Tyrios propositurus, qui pro eo intercederent. Sed profecto studium eius praeuenerat fatale numinis decretum, et mortuo Phasaëlo nequicquam fratrem amore prosequebatur Herodes. Non tamen vel apud Arabas amicitiam sibi manentem reperiebat. namque rex eorum Malichus nunciis praemissis quamprimum e regione sua reuerti iubebat, Parthos quidem in causa esse simulans, illos quippe per legatos petiisse, vt Herodem Arabia pelleret, re autem vera secum statuens quae debita erant Antipatro nequaquam persoluere, et nihil omnino flecti ad gratiam aliquam liberis eius ad inopiam redactis pro beneficiis acceptis referendam. Impudentiae vero negandi suasores habebat, quibus in animo erat Antipatri etiam depositum interuertere. erant autem isti regni primates.

2. Proinde Herodes vbi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, vnde amicissimos fore existimabat, atque tale responsum nunciis dederat, quale dolor ei suggessit, iter conuertit in Ægyptum. Et prima quidem vespera in fanum quoddam rusticanum diuertit, vt reciperet quos reliquerat. Postero autem die cum Rhinocururam peruenisset, fratris mors ei nunciatur: et cum iusto dolori indulsisset, deposita cura perrexit. At vero, cum Arabem sero facti poenituisset, quam celerrime misit, qui reuocarent eum, quem contumeliose tractauerat. Herodes autem eos etiam longe praecurrens in Pelusium peruenerat, vbi transitu prohibitus ab iis, qui in statione erant, loci rectores conuenit. Atque illi famam viri et dignitatem reueriti Alexandriam eum deducunt. Ingressus autem ciuitatem splendide a Cleopatra exceptus est, spei plena fore, vt ducem haberet ad ea, quae parauerat. Verum cum reginae preces reiecisset, nihilque subueritus esset aut tempestatis asperitatem aut tumultus in Italia, Romam nauigabat.

3. Circa Pamphyliam vero periclitatus, et maiori parte oneris iecta, aegre in Rhodum, bello aduersus

τῷ πρὸς Κάσσιον πολέμῳ τετρυχωμένην. δεχθεὶς δὲ ὑπὸ Πτολεμαίου καὶ Σαππινίᾳ τῶν Φίλων, καίπερ ἐν ἀπορίᾳ χρημάτων ὤν, ναυπηγεῖται τριήρη μεγίστην· ἐν ᾗ μετὰ τῶν Φίλων εἰς Βρεντέσιον καταπλεύσας, κἀκεῖθεν εἰς Ῥώμην ἐπεισχθεὶς, πρώτῳ διὰ τὴν πατρῴαν Φιλίαν ἐνετύγχανεν Αντωνίῳ, καὶ τάς τε αὐτῷ καὶ τῷ γένει συμφορὰς ἐκδιηγεῖται· ὅτι τε, τὴς οἰκειοτάτης ἐν Φερερίῳ καταλιπὼν πολιορκουμένης, διὰ χειμῶνος πλεύσειεν ἐπ' αὐτὸν ἱκέτης.

δ'. Αντωνίῳ δὲ ἤπτετο πρὸς τὴν μεταβολὴν οἶκτος, καὶ κατὰ μνήμην μὲν τῆς Αντιπάτρου ξενίας, τὸ δὲ ὅλον, καὶ διὰ τὴν αὐτῷ τῶ παρόντος ἀρετὴν, ἔγνωκε τότε βασιλέα καθιστᾶν Ιουδαίων, ὃν πρότερον αὐτὸς ἐποίησε τετράρχην. ἐνῆγε δ' ἐκ ἔλαττον τῆς εἰς Ηρώδην Φιλοτιμίας ἡ πρὸς Αντίγονον διαφορά. τοῦτον γὰρ δὴ σασιώδη τε καὶ Ρωμαίων ἐχθρὸν ὑπελάμβανε. Καίσαρα μὲν ἔν εἶχεν ἑτοιμότερον αὐτῷ, τὰς Αντιπάτρου στρατείας ἀνανεούμενον, ἃς κατ' Αἴγυπτον αὐτῷ τῷ πατρὶ συνδιήνεγκε, τήν τε ξενίαν, καὶ τὴν ἐν ἅπασιν εὔνοιαν, ὁρῶντά γε μὴν καὶ τὸ Ηρώδου δραστήριον. συνῆγε δὲ καὶ τὴν βουλὴν, ἐν ᾗ Μεσσάλας καὶ μετ' αὐτὸν Ατρατῖνος, παρασησάμενοι τὸν Ηρώδην, τάς τε πατρῴας εὐεργεσίας, καὶ τὴν αὐτῷ πρὸς Ρωμαίους εὔνοιαν διεξήεσαν, ἀποδεικνύντες ἅμα καὶ πολέμιον τὸν Αντίγονον, ἐξ ὧν ἡ μόνον δυνήσεται τάχιον, ἀλλ' ὅτι καὶ τότε διὰ Πάρθων λάβοι τὴν ἀρχὴν, Ρωμαίους ὑπεριδών. τῆς δὲ συγκλήτου πρὸς ταῦτα κεκινημένης, ὡς παρελθὼν Αντώνιος καὶ πρὸς τὸν κατὰ Πάρθων πόλεμον βασιλεύειν Ηρώδην συμφέρειν ἔλεγεν, ἐπιψηφίζονται πάντες. Λυθείσης δὲ τῆς βουλῆς, Αντώνιος μὲν καὶ Καῖσαρ, μέσον ἔχοντες Ηρώδην, ἐξήεσαν. προῆγον δὲ σὺν ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς οἱ ὕπατοι, θύσοντές τε καὶ τὸ δόγμα ἀναθήσοντες εἰς τὸ Καπετώλιον. τὴν δὲ πρώτην Ηρώδου τῆς βασιλείας ἡμέραν, Αντώνιος εἰσία αὐτόν.

Cassium vehementer vexatam, euadit incolumis. Ab amicis vero Ptolemaeo et Sappinio exceptus, licet pecuniae inops fuerit, triremem maximam aedificat, qua conscensa inde cum amicis soluit et Brundusium appulit: atque inde continuo Romam profectus, Antonium, propter amicitiam, quae ei cum patre suo intercessit, primum omnium adibat, eique tam suas quam familiae suae calamitates exponit: quodque, suis maxime necessariis in castello obsidione cincto relictis, per medias tempestates supplex ad eum nauigasset.

4. Tantae autem mutationis misericordia commouetur Antonius, Antipatri quidem recordatione, cuius vsus fuerat hospitio, maxime vero, propter ipsius etiam, qui praesens aderat, virtutem, tunc proposuit eum Iudaeorum regem constituere, quem ipse tetrarcham antea fecerat. Caeterum non minus, quam suo erga Herodem studio, odio in Antigonum ad hoc pertrahebatur. namque et hunc seditiosum et Romanis inimicum esse suspicabatur. Immo vero Caesarem quidem seipso multo paratiorem habebat, memoria repetentem Antipatri militiam, qua in Ægypto cum ipsius patre functus fuerat, eiusque hospitium, et in omnibus beneuolentiam, cum et praeter haec Herodis quoque strenuitatem cerneret. Porro senatum conuocabat, in quo Messala et post eum Atratinus, producto Herode, et patris ipsius beneficia erga Romanos et beneuolentiam narrando percensuerunt, simulque hostem Antigonum demonstrantes, non solum quod intra breue tempus is diffidere coepisset, sed etiam quod tunc contemtis Romanis a Parthis regnum accepisset. His autem commoto senatu, cum Antonius in medium progressus dixisset, quod etiam ad Parthicum bellum expediret, vt rex fiat Herodes, omnes assentiunt. Dimisso autem senatu, medium quidem Herodem stipantes Antonius et Caesar exierunt: consules vero eos deducebant, vna cum aliis magistratibus, ad sacrificandum et decretum in Capitolio reponendum. Ac primo regni Herodis die, conuiuio eum excipiebat Antonius.

ΚΕΦ. ιέ.

Αντίγονος πολιορκεῖ τὸν ἐν Μασάδᾳ, ὃς Ἡρώδης ἀπὸ Ρώμης ἐπανελθὼν ῥύεται, καὶ εὐθὺς ἦει πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἔνθα Σίλωνα δωροδοκήμενον καταλαμβάνει.

Παρὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Αντίγονος ἐπολιόρκει τοὺς ἐν Μασάδᾳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ἐπιτηδείοις διαρκεμένους, σπανίζοντας δὲ ὕδατος. διὸ καὶ Ἰώσηπος, ὁ ἀδελφὸς Ἡρώδου, σὺν διακοσίοις τῶν οἰκείων δορυφόρων ἐβουλεύετο εἰς Ἀραβας, ἀχθεσθεὶς τῶν εἰς Ἡρώδην ἁμαρτημάτων Μαλίχῳ μεταμέλειν. κἂν ἔφθη καταλιπὼν τὸ φρούριον, εἰ μὴ περὶ τὴν νύκτα τῆς ἐξόδου συνέβη πλεῖσον ὑσαι. τῶν γὰρ ἐκδοχείων ὕδατος ἀναπληθέντων, οὐκ ἔτ' ἔχρηζε φυγῆς, ἀλλ' ἐπιξήσαν ἤδη τοῖς περὶ Αντίγονον. καὶ τὰ μὲν φανερῶς συμπλεκόμενοι, τὰ δὲ λοχῶντες συχνὰς διέφθειρον. ἐμὴν ἐν ἅπασιν εὐτύχιαν, ἔστι δ' ὅπη καὶ αὐτοὶ πταίοντες ἀνέτρεφον.

β'. Κἀν τούτῳ Βεντίδιος ὁ Ρωμαίων στρατηγὸς, πεμφθεὶς ὑπὸ Συρίας Πάρθους ἀνείργειν, μετ' ἐκείνους εἰς Ἰουδαίαν παρέβαλεν, λόγῳ μὲν ὡς βοηθήσων τοῖς περὶ Ἰώσηπον, ἔργῳ δ' Αντίγονον ἀργυριούμενος. ἔγγισε γὰρ Ἱεροσολύμων αὐλισάμενος, ὡς ἐνεπλήσθη χρημάτων, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρει μετὰ τῆς πλείστης δυνάμεως, Σίλωνα δὲ σὺν μέρει τινὶ καταλέλοιπεν, ὡς μὴ κατάφωρον τὸ λῆμμα ποιήσειε πάντας ἀπανασήσας. Αντίγονος δὲ πάλιν ἐλπίζων Πάρθους ἐπαμύνειν αὐτῷ, καὶ Σίλωνα τέως ἐθεράπευεν, ὡς μηδὲν ἐνοχλοίη πρὸς τὰς ἐλπίδας.

γ'. Ἤδη δὲ Ἡρώδης καταπεπλευκὼς ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ συναγηοχὼς δύναμιν ἐκ ὀλίγων ξένων τε καὶ ὁμοφύλων, ἤλαυνε διὰ τῆς Γαλιλαίας ἐπ' Αντίγονον, συλλαμβανόντων Βεντιδίῳ τε καὶ Σίλωνος, ὃς Δέλλιος, ὑπ' Αντωνίῳ πεμφθεὶς, Ἡρώδην συγκατάγειν ἔπεισεν. ἐτύγχανε δὲ Βεντίδιος μὲν ἐν ταῖς πόλεσι τὰς διὰ Πάρθους ταραχὰς καθησάμενος, Σίλων δ' ἐν Ἰουδαίᾳ, χρήμασιν ὑπ' Αντιγόνου διεφθαρμένος. εἰ μὴ Ἡρώδης ἰσχύος

CAP. XV.

Antigonus Masadae inclusos obsidet, quos Herodes Romae reuersus liberat, et mox Hierosolyma profectus Silonem pecunia corruptum deprehendit.

TOto autem hoc tempore Antigonus eos, qui in Masadam inclusi erant, oppugnabat, caeteris quidem victui necessariis abundantes, sed aquae penuria laborantes. Quare Iosephus quoque frater Herodis cum ducentis suorum ad Arabas fugere decreuit, quod audierat Malichum commissorum in Herodem poenitere. Et protinus castellum reliquisset, nisi nocte, qua exiturus erat, largiter pluere contigisset; nam cisternis aqua repletis, illi non amplius opus erat fuga; sed in Antigonianos eruptionem fecerunt; et partim praelio aperto, partimque insidiis multos interfecerunt. Non tamen illis omnia ad votum cedebant, sed et ipsi aliquando victi pedem referebant.

2. Interea Ventidius Romanorum dux, missus ad Parthos Syria arcendos, post illos in Iudaeam venit, verbo quidem vt Iosepho suisque auxilium ferret, re autem vera vt Antigonum pecunia multaret. Itaque cum proxime Hierosolyma tetendisset, quam primum affatim pecuniae acceperat, ipse quidem cum copiarum parte maiori discessit; Silonem vero cum parte alia militum reliquit, ne quaestum sordidum palam faceret, si omnes abduxisset. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi succurrere, Silonem etiam interea coluit, ne quid sibi praeter spem noceret.

3. Iam vero Herodes, cum ab Italia Ptolemaïdem nauigasset, et copias non mediocres partim externorum partim popularium contraxisset, properabat per Galilaeam aduersus Antigonum, ipsum adiuuantibus Ventidio et Silone, quibus Dellius ab Antonio missus persuasit, vt Herodi reducendo operam darent. Et quidem Ventidius iam in eo erat, vt excitatas propter Parthos in vrbibus turbas componeret: Silo vero in Iudaea manebat, pecuniis ab Antigono corruptus. Non tamen Herodes virium egebat,

ἠπόρει, προϊόντι δὲ αὐτῷ καθ' ἡμέραν αὔξετο τὰ τῆς δυνάμεως, καὶ πλὴν ὀλίγων, πᾶσα Γαλιλαία προσέθετο. περῆκτο μὲν ἂν τὸ ἀναγκαιότατον ἀγώνισμα, Μασάδα, καὶ τὸ ῥύσασθαι πρῶτον τὰς οἰκείας ἐκ τῆς πολιορκίας. γίνεται δ' ἐμπόδιον Ἰόππη. ταύτην γὰρ ἐχρῆν πολεμίαν ὄσαν ἐξελεῖν πρότερον, ὡς μὴ, χωροῦντος ἐπὶ Ἱεροσολύμων, κατὰ νώτου τὶ τοῖς ἐχθροῖς ἔρυμα καταλίποιτο. συνῆπτε δὲ καὶ Σίλων ἀσμένως τῆς ἀπαναστάσεως πρόφασιν εὑρών. ὡς δὲ προσέκειντο Ἰουδαῖοι διώκοντες, ἐπὶ τύτοις Ἡρώδης ἐνδεδραμὼν μετ' ὀλίγων σίφως τρέπεται ταχέως, καὶ Σίλωνα διασώζει κακῶς ἀμυνόμενον.

δ'. Ἔπειτα Ἰόππην ἐλὼν, πρὸς τὴν Μασάδαν ῥυσόμενος τὰς οἰκείας ἠπείγετο. καὶ τῶν ἐπιχωρίων, ὃς μὲν πατρῴα Φιλία προσῆγεν, ὃς δὲ τὸ αὐτῦ κλέος, ὃς δὲ τῆς ἐξ ἀμφοῖν εὐεργεσίας ἀμοιβή· πλείστης γε μὴν ἐλπὶς, ὡς ἐκ βασιλέως βεβαίας. δυσκίνητος δὲ ἤδη δύναμις ἤθροιστο. προϊόντα δ' Ἀντίγονος ἐνήδρευε, τἀπιτήδεια τῶν παρόδων προλοχίζων· ἐν οἷς ὠδὴν, ἣ μικρὰ τὰς πολεμίας ἔβλαπτεν. Ἡρώδης δὲ τύς τε ἐκ Μασάδας οἰκείας παραλαβὼν ῥᾳδίως, καὶ Ῥῆσσαν τὸ Φρύριον, ἦει πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα. συνῆπτε δὲ αὐτῷ τὸ μετὰ Σίλωνος στρατιωτικὸν, καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως, τὴν ἰσχὺν καταπλαγέντες.

ε'. Στρατοπεδευσαμένυ δὲ κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῦ ἄστεως, οἱ ταύτῃ φύλακες ἐτόξευόν τε καὶ ἐξεκόντιζον αὐτύς· ἄλλοι δὲ, κατὰ σίφος ἐκθέοντες, ἀπεπειρῶντο τῶν προτεταγμένων. Ἡρώδης δὲ τὸ μὲν πρῶτον κηρύσσειν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευεν, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τε παρὼν τῷ δήμῳ καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς πόλεως, μηδὲν μήτε τὺς Φανερὺς ἐχθρὺς ἀμυνόμενος, δώσων δὲ καὶ τοῖς διαφορωτάτοις ἀμνηστίαν. ἐπεὶ δὲ ἀντιπαρηγορῦντες οἱ περὶ τὸν Ἀντίγονον, ἤτε κατακύειν τῶν κηρυγμάτων εἴων τινὰς, ἤτε μεταβάλλεσθαι, τὸ λοιπὸν ἀμύνασθαι τὰς ἀπὸ τῦ τείχυς ἐπέτρεπε τοῖς σφετέροις· οἱ δὲ ταχέως ἅπαντας ἀπὸ τῶν πύργων ἐτρέψαντο τοῖς βέλεσιν.

ipsi autem progredienti quotidie copiae augebantur; omnisque Galilaea, paucis exceptis, stabat ab eius partibus. Et quidem ei maxime incumbebat, vt Masada potiri contenderet, et ante omnia affines suos obsidione liberaret. Sed impedimento erat Ioppe. nam illa, cum hostis esset, prius capienda erat, ne qua a tergo relinquerentur hostibus munitio, dum Hierosolyma peteret. Quin et his Silo se libenter adiunxit, cur exercitum moueret, causam nactus. Cumque illi persequentes instarent Iudaei, hos excurrens Herodes cum parua manu cito in fugam vertit, et Silonem seruat aegre se defendentem.

4. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Masadam festinabat. et ex indigenis, alii quidem propter paternam amicitiam illi se adiungebant, alii vero propter ipsius gloriam, et nonnulli, vt vtrique ob beneficia gratiam referrent: plurimi vero propter spes, quas in eo, vt in rege deinceps certo futuro, habebant. Iamque validissimae coactae erant copiae. Sed cum procederet, ei insidiabatur Antigonus, loca opportuna occultis militibus occupans, quibus nihil aut parum admodum hostibus nocebat. Herodes autem, et suis ex Masada facile receptis et Regia munitione, Hierosolyma adibat. ipsi vero sese iunxerunt Silonis milites, cum multis ex ciuitate tanta potentia perterritis.

5. Cum autem ad vrbis partem occidentalem castra fecisset, qui illac dispositi erant custodes sagittis eos et missilibus impetebant: alii vero turmatim excurrentes exercitus in acie positos tentabant. Herodes autem primum quidem proclamari iussit circa moenia, sese et propter populi commodum et ciuitatis salutem adesse, ne ab apertis quidem aduersariis poenas repetiturum, sed etiam inimicissimorum in se peccata obliuioni daturum. Deinde vero cum vociferationibus ex aduerso obstarent Antigoniani, quo minus aut praecones exaudire aut sententiam mutare quispiam posset, quod reliquum erat, suis imperat Antigonus hostes de moenibus arcere: atque illi statim sagittis cunctos e turribus in fugam verterunt.

ϛ'. Ενθα δὲ καὶ Σίλων ἀπεκαλύψατο τὴν δωροδοκίαν· ἐπισπευασάμενος γὰρ πολλὰς τῶν στρατιωτῶν, σπάνιν ἐπιτηδείων ἀναβοᾷν, καὶ χρήματά τε εἰς τροφὰς αἰτεῖν, ἀπαγαγεῖν τε σφᾶς χειμερίσοντας εἰς τὰς ἐπιτηδείους τόπους, ἐπειδὴ τὰ περὶ τὴν πόλιν ἦν ἔρημα, πάντα τῶν περὶ Αντίγονον προαναισκευασαμένων, ἐκίνει τε τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀναχωρεῖν ἐπειρᾶτο. Ηρῴδης δ' ἐντυγχάνων τοῖς τε ὑπὸ τὸν Σίλωνα ἡγεμόσι, καὶ κατὰ πλῆθος τοῖς στρατιώταις, ἐδεῖτο μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν, ὑπό τε Καίσαρος καὶ Αντωνίου καὶ τῆς συγκλήτου προτιμηθέντα· λύσειν γὰρ αὐθημερὸν αὐτῶν τὰς ἀπορίας. καὶ, μετὰ τὴν δέησιν, εὐθέως ὁρμήσας αὐτὸς εἰς τὴν χώραν, τοσαύτην αὐτοῖς ἐπιτηδείων ἀφθονίαν ἐκόμισεν, ὡς πάσας ἀποκόψαι τὰς Σίλωνος προφάσεις. εἴς τε τὰς ἑξῆς ἡμέρας μὴ διαλιπεῖν τὴν χορηγίαν προνοούμενος, ἐπέστελλε τοῖς περὶ Σαμάρειαν, φέρειν δὲ ἡ πόλις αὐτῷ, σῖτον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ βοσκήματα κατάγειν εἰς Ιεριχοῦντα. ταῦτ' ἀκούσας Αντίγονος, διέπεμψε κατὰ τὴν χώραν, εἴργειν καὶ λοχᾶν τὰς σιτηγοὺς πελεύων. οἱ δ' ὑπήκουον, καὶ πολὺ πλῆθος ὁπλιτῶν ὑπὸ τὴν Ιεριχοῦντα συνηθροίσθη· διεκαθίζοντο δ' ἐπὶ τῶν ὀρέων παραφυλάσσοντες τὰς ταπεινὰς ἐκκομιζοντας. ὑ μὴν Ηρῴδης ἠρέμει, δίκην δὲ σπείρας ἀναλαβὼν, ὧν πέντε μὲν Ρωμαϊκαὶ, πέντε δ' Ιουδαίων ἦσαν, ἔχουσαι καὶ μισθοφόρους μυριάδας, πρὸς οἷς ὀλίγους τῶν ἱππέων παραλαβὼν, ἐπὶ τὴν Ιεριχοῦντα παρεγίνετο. καὶ τὴν μὲν πόλιν καταλελειμμένην εὑρίσκει, πεντακοσίους δὲ τὰ ἄκρα κατειληφότας σὺν γυναιξὶ καὶ γενεαῖς. αὐτοὺς μὲν οὖν ἀπολύει λαβών· Ρωμαῖοι δ' εἰσπεσόντες, τὸ λοιπὸν ἄστυ διήρπασαν, πλήρεις καταλαμβάνοντες τὰς οἰκίας παντοίων κειμηλίων. Ιεριχοῦντος μὲν οὖν φρουρὰν ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ὑπέστρεψε, καὶ χειμερίσαι τὴν Ρωμαίων στρατιὰν εἰς τὰς προσκεχωρηκυίας πόλεις διαφῆκεν, Ιδουμαίαν καὶ Γαλιλαίαν καὶ Σαμάρειαν. ἐπέτυχε δὲ καὶ Αντίγονος παρὰ τῆς Σίλωνος δωροδοκίας, ὑποδέξασθαι τῇ στρατιᾷ μοῖραν ἐν Λύδδοις, θεραπεύων Αντώνιον.

6. Ibi sane et Silo palam fecit, se pecunia corruptum esse. nam cum multos e militibus instruxisset, qui et clamitarent, commeatus esse penuriam, et pecuniam ad alimoniam peterent, seque in idonea loca ad hybernandum deduci postularent, quandoquidem vastati erant agri circa vrbem, cunctis ab Antigoni militibus antea sublatis, et exercitum mouebat et discedere conabatur. Verum Herodes et duces Siloni subiectos conueniens, et milites in magna multitudine, rogabat eos, ne se derelinquerent, paulo ante missum a Caesare et Antonio et senatu: illum enim eo ipso die ab inopia eos liberaturum esse. Ac statim post eas preces in agros profectus, tantam eis commeatus copiam apportauit, vt omnem Siloni discedendi occasionem praeriperet. atque prouidens, ne deinceps cibariis milites deficerentur, imperabat Samariae ciuibus, (nam ei sese adiunxerat vrbs ista) vt frumentum et vinum et oleum et pecudes Hierichunta deportarent. Haec vbi audiuit Antigonus, per agros dimisit, qui frumentatores prohibendos et circumueniendos esse iuberent. Atque istis obtemperatum est, ac ingens armatorum multitudo ad Hierichuntem coacta est, et hinc inde montibus insidebant, vt illos obseruarent, qui commeatus exportabant. Non tamen Herodes quietem agebat, sed assumtis decem cohortibus, quorum quinque Romanorum, alterae Iudaeorum erant, quibus permiscebantur etiam aliquot mercede conducti, ac praeterea equites nonnulli, Hierichunta peruenit. Et vrbem quidem incolis vacuam reperit, quingentos vero homines cum vxoribus et liberis arces occupasse: et ipsos quidem captos dimittit; Romani vero, facto in reliquam vrbem impetu, eam diripuerunt, domos omnigenis opibus refertas deprehendentes. Et rex quidem, relicto Hierichunte praesidio, reuersus est, Romanumque exercitum in ciuitates, quae deditionem fecerant, Idumaeae scilicet et Galilaeae et Samariae, hyematurum dimisit. Quin et Antigonus a Silone impetrauit, pecuniis corrupto, vt partem Romani exercitus intra Lydda acciperet, captans Antonii gratiam.

ΚΕΦ. ιε'.

Ἡρώδης τὴν Σέπφωριν αἱρεῖ, καὶ τοὺς ἐν σπηλαίοις λῃστὰς χειρῶται. ἔπειτα Μάχαιραν ἠμύνατο ὡς πολέμιον, καὶ πρὸς Αντώνιον χωρεῖ τοῖς Σαμοσάτοις προσπολεμῶντα.

ΚΑΙ Ρωμαῖοι μὲν ἐν ἀφθόνοις διῆγον, ἀνειμένοι τῶν ὅπλων. Ἡρώδης δ' οὐκ ἠρέμει, ἀλλὰ τὴν μὲν Ἰδουμαίαν διχιλίοις πεζοῖς, καὶ τετρακοσίοις ἱππεῦσι διελάμβανε, πέμψας τὸν ἀδελφὸν Ἰώσηπον, ὡς μή τι νεωτερισθείη πρὸς Αντιγόνου· αὐτὸς δὲ τὴν μητέρα, καὶ ὅσους ἐκ Μασάδας οἰκείους ἐξήγαγε, μεταγαγὼν εἰς Σαμάρειαν, καὶ κατασκεάμενος ἀσφαλῶς, ἦει τὰ λοιπὰ τῆς Γαλιλαίας καταστρεψόμενος, καὶ τὰς Αντιγόνου φρουρὰς ἐξελάσων.

β'. Πρὸς δὲ τὴν Σέπφωριν ἐν νιφετῷ σφοδροτάτῳ διανύσας, ἀμηχὶ παραλαμβάνει τὴν πόλιν, πρὸ τῆς ἐφόδου τῶν φυλάκων ἐκφυγόντων. ἔνθα τοὺς ἐπομένους ὑπὸ τοῦ χειμῶνος κακωθέντας ἀναλαβών, πολλὴ δ' ἦν ἀφθονία τῶν ἐπιτηδείων, ἐπὶ τοὺς ἐν τοῖς σπηλαίοις ὤρμητο λῃστάς, οἳ, πολλὴν τῆς χώρας κατατρέχοντες, οὐκ ἐλάττω κακὰ πολέμου διετίθεσαν τοὺς ἐπιχωρίους. προπέμψας δὲ πεζῶν τρία τέλη, καὶ μίαν ἴλην ἱππέων πρὸς Αρβηλα κώμην, αὐτὸς μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπῆλθε μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως. οἱ μὲν πρὸς τὴν ἔφοδον ἔδεισαν οἱ πολέμιοι, μετὰ δὲ τῶν ὅπλων ἀπήντων, τὴν μὲν ἐμπειρίαν πολεμικὴν ἔχοντες, τὸ δὲ θράσος ληστρικόν. συμβαλόντες γοῦν τῷ σφετέρῳ δεξιῷ τὸ εὐώνυμον κέρας τῶν Ἡρώδου τρέπονται. περιελθὼν δὲ ταχέως Ἡρώδης ἐκ τοῦ καθ' ἑαυτὸν δεξιοῦ, προσβοήθει, καὶ τὸ μὲν οἰκεῖον ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς φυγῆς, τοῖς δὲ διώκουσιν ἐμπίπτων, ἀνέκοψε τὴν ὁρμὴν, μέχρι τὰς κατὰ τόμα προσβολὰς μὴ φέροντες ἐνέκλιναν.

γ'. Ὁ δὲ, ἕως Ἰορδάνου κτείνειν εἵπετο, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν μέρος διέφθειρεν, οἱ λοιποὶ δ' ὑπὲρ τὸν ποταμὸν ἐσκεδάσθησαν, ὥστε τὴν Γαλιλαίαν πεπαθάσθαι φόβων,

CAP. XVI.

Herodes Sepphorim capit, et latrones in ſpeluncis latitantes ſubigit: deinde a Machaera tanquam ab hoſte poenas repetit, et ad Antonium Samoſata oppugnatum proficiſcitur.

ET Romani quidem in magna rerum abundantia viuebant, dum ab armis quieſcerent. At Herodes otium non agebat, ſed Idumaeam peditibus bis mille et equitibus quadringentis occupabat, miſſo illic fratre Ioſepho, ne quid noui ab Antigono tentaretur. Ipſe autem, matre cum aliis, quos ex Maſada liberauerat, affinibus ſuis in Samariam translata, ibique in tuto collocata, in Galilaeam contendit, vt caetera eius loca munita expugnaret, atque Antigoni praeſidia inde abigeret.

2. Cumque Sepphorim, licet vehementiſſime ningeret, peruenisſet, facillime ciuitatem accipit, cuſtodibus eius, antequam in eam impreſſionem faceret, fuga dilapſis, ibique ſuis militibus, quos hyems afflixerat, recreatis, (nam ſumma erat commeatus copia) aduerſus latrones in ſpeluncis degentes profectus eſt; qui, magnam regionis partem incurſionibus vexantes, non minoribus, quam ſi bellum graſſaretur, cladibus incolas afficiebant. Praemiſſis autem tribus peditum cohortibus et equitum turma in vicum Arbelam, ipſe quadrageſimo die cum reliquis copiis ſuperuenit. Nec tamen eius incurſum hoſtes extimuere, ſed armati obuiam ibant, bellatorum peritia freti et latronum ferocitate. Praelio autem commiſſo, dextra ipſorum aciei pars in fugam vertit Herodis ſiniſtram. At Herodes, cum e dextro ſuo cornu celeriter hoſtes circuiuiſſet, opem laborantibus ferebat, et non ſolum ſuos e fuga reuocabat, ſed in perſequentes irruendo impetum illorum repreſſit, vſque dum plagas cominus illatas non ſuſtinentes terga darent.

3. Atque ille eos ad Iordanem vſque caedendo perſequebatur, et magnam illorum partem perimebat, reliqui vero fluuio traiecto diuerſis viis dilapſi ſunt; quare contigit

πλὴν καθόσον οἱ τοῖς σπηλαίοις ἐμφωλεύοντες ὑπελείποντο, καὶ ἐπὶ τούτοις ἔδει διατριβῆς. διὸ δὴ πρῶτον τοῖς σφετέραις τὰς ἐκ τῶν πεπονημένων ἐπικαρπίας ἀπεδίδου, διανέμων ἑκάστῳ δραχμὰς ἑκατὸν πεντήκοντα ἀργυρίου, καὶ τοῖς ἡγεμόσι πολυπλασίονα διέπεμψεν εἰς ὃς ἐχειμέριζον σαθμούς. Φερώρα δὲ τῷ νεωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπέστελλε, τῆς τε ἀγορᾶς αὐτοῖς ποιεῖσθαι πρόνοιαν, καὶ τειχίζειν Αλεξάνδρειον. κἀκεῖνος ἀμφοτέρων ἐπεμελήθη.

δ'. Ἐν δὲ τούτῳ, περὶ μὲν Αθήνας διῆγεν Αντώνιος· Βεντίδιος δ' ἐπὶ τὸν πρὸς Πάρθους πόλεμον Σίλωνά τε καὶ Ηρώδην μετεπέμπετο, κατασήσαθαι πρότερον ἐπιστέλλων τὰ περὶ Ιουδαίαν. Ηρώδης μὲν ἀσμένως Σίλωνα πρὸς Βεντίδιον ἀπολύσας, αὐτὸς ἐπὶ τὰς ἐν τοῖς σπηλαίοις ἐστράτευσεν. τὰ δὲ σπήλαια ταῦτα πρὸς ἀποκρήμνους ὄρεσιν ἦν ὑδαμόθεν προσιτά, πλαγίας δὲ ἀνόδους μόνον ἔχοντα στενωτάτας. ἡ δὲ κατὰ μέτωπον αὐτῶν πέτρα κατέτεινεν εἰς βαθυτάτας φάραγγας, ὄρθιος ἐπιῤῥήξασα ταῖς χαράδραις, ὥστε τὸν βασιλέα μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπορεῖν πρὸς οἱ ἀμήχανον τῷ τόπῳ, τελευταῖον δ' ἐπινοίᾳ χρήσασθαι σφαλερωτάτῃ. τὰς γὰρ ἀλκίμους καθιμῶν ἐν λάρναξιν ἐνίει τοῖς στομίοις. οἱ δὲ ἀπίστατόν τε αὐτὰς σὺν γυναιξὶ, καὶ πῦρ ἐνίεσαν τοῖς ἀμυνομένοις. βληθεὶς δ' ἐξ αὐτῶν καὶ περισωσάμενός τινας Ηρώδης, ἐκήρυξεν ἀποχωρεῖν πρὸς αὐτόν. τῶν δὲ ἐθελήσιος μὲν οὐδεὶς προσέθετο, καὶ τῶν βιαζομένων δὲ πολλοὶ τῆς αἰχμαλωσίας προείλοντο θάνατον. ἔνθα καὶ τῶν γυναικῶν τις ἑπτὰ παίδων πατὴρ, μετὰ τῆς μητρὸς δεσμένους τοὺς παῖδας, ἐπιτρέψαι σφίσιν ἐξελθεῖν ἐπὶ δεξιᾶ, κτείνει τρόπῳ τοιῷδε. καθ' ἕνα προϊέναι κελεύσας, αὐτὸς ἵστατο παρὰ τὸ στόμιον, καὶ τὸν αἰεὶ προϊόντα τῶν υἱῶν ἀπέσφαττεν. ἐξ ἀπόπτου δὲ Ηρώδης ἀποβλέπων, τῷ τε πάθει συνεχεῖτο, καὶ τῷ πρεσβύτῃ δεξιὰν ὤρεγε, φείσασθαι τῶν τέκνων παρακαλῶν. ὁ δὲ, πρὸς ὀδὺν ἐνδοὺς τῶν λεγομένων, ἀλλὰ καὶ προσονειδίσας τὸν Ηρώδην εἰς ταπεινότητα, ἐπὶ τοῖς παισὶν ἀναιρεῖ

Galilaeam metu omni liberari, nisi ab iis, qui relicti erant in speluncis latitantes: eorumque causa necesse erat, vt diutius ibi moraretur. Quamobrem primum militibus aliquem ex laboribus suis fructum reddebat, centum et quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: ducibusque multo plures misit in stationes vbi hyemabant. Pherorae autem, fratrum suorum natu minimo, mandabat, vt, quod ad rerum venalium copiam attinet, illis prospiceret et consuleret, et Alexandrium communiret. atque ille rem vtramque curabat.

4. Eodem autem tempore Athenis quidem commorabatur Antonius: Ventidius vero Silonem et Herodem ad bellum contra Parthos accersebat, illis imperans, vt prius Iudaeae res componerent. Herodes quidem libenter Silonem Ventidio dimisit, ipse vero aduersus latrones speluncas tenentes expeditionem fecit. Istae autem speluncae in montibus erant praeruptis, vndique inaccessae, et obliquas tantum et perangustas, quibus adscenditur, vias habentes: rupesque ab earum fronte in vallos profundissimas se porrigebat, recta et confragosa decliuitate, vt aliquamdiu quidem rex, propter loci difficultatem, quid agendum esset, dubitaret, tandemque stratagemate vteretur admodum periculoso. nam robustissimos e suis arculis demissos in speluncarum ostia immittit. Atque illi latrones cum familiis mactabant, ignemque repugnantibus iniiciebant. Cumque ex illis nonnullos conseruare vellet Herodes, vt ad se accederent per praeconem iussit. Eorum autem nemo vltro se tradidit: et multi, qui vi coacti id fecerant, seruituti mortem praetulerunt. Vbi etiam e senibus quidam, septem natorum pater, orantes cum matre liberos, vt sibi fide dextraque data egredi permitteret, hoc modo occidit. Cum singulos exire iussisset, ipse in ostio stabat, et vt filiorum quisque progressus est, eum iugulabat. Herodes autem e specula haec prospiciens, dolore afficiebatur, senique dextram porrigebat, orans obsecransque, vt liberis parceret. Ille vero, cum nihil precibus eius concessisset, sed et conuicia iecisset in Herodem ob generis humilitatem, post

καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ καταβαλὼν κατὰ τῆ κεφαλῆ τὰς χεῖρας τὸ τελευταῖον καὶ ἑαυτὸν ἔρριψεν.

ε'. Χειρῶται μὲν ὕτω τὰ σπήλαια καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς Ηρώδης. καταλιπὼν δὲ τῆ στρατῆ μοῖραν, ὅσην ἀποχρήσειν ὑπελάμβανε πρὸς τὰς ἐπαναστάσεις, καὶ Πτολεμαῖον ἐπ' αὐτῆς, ἐπὶ Σαμάρειαν ὑπέστρεφεν, ὁπλίτας μὲν τρισχιλίους, ἱππεῖς δὲ ἄγων ἑξακοσίους ἐπ' Αντίγονον. ἔνθα πρὸς τὴν ἀποχώρησιν αὐτῆ λαβόντες ἄδειαν, οἷς ἔθος ἦν θορυβεῖν τὴν Γαλιλαίαν, κτείνυσι μὲν Πτολεμαῖον τὸν στρατηγὸν ἀδοκήτως προσπεσόντες, ἐπόρθουν δὲ τὴν χώραν ποιούμενοι τὰς ἀναφυγὰς εἰς τὰ ἕλη καὶ τὰ δυσεμβίητα τῶν χωρίων. πυθόμενος δὲ Ηρώδης τὴν ἐπανάστασιν, διὰ τάχους ἐπεβοήθει, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν πλῆθος διέφθειρε, τὰ φρούρια δὲ πάντα πολιορκίας ἑξελὼν, ἐπιτίμιον τῆς μεταβολῆς εἰσεπράξατο παρὰ τῶν πολεμίων ἑκατὸν τάλαντα.

ς'. Ηδη δὲ Πάρθων μὲν ἐξελελαμένων, ἀνηρημένου δὲ Πακόρου, Βεντίδιος, ἐπιστέλλοντος Αντωνίῳ συμμάχους, πέμπει Ηρώδῃ κατὰ Αντιγόνου χιλίους ἱππεῖς καὶ δύο τάγματα. τούτων τὸν στρατηγὸν Μαχαιρᾶν Αντίγονος ἱκέτευε δι' ἐπιστολῶν ἑαυτῷ βοηθὸν ἀφικέσθαι, πολλὰ περί τε τῆς Ηρώδου βίας, καὶ ἐπηρείας τῆς βασιλείας ἀποδυρόμενος, καὶ χρήματα δώσειν ὑπισχνούμενος. ὁ δὲ, ἅ γὰρ κατεφρόνει τῶ πέμψαντος, ἄλλως τε καὶ πλέον Ηρώδου διδόντος, εἰς μὲν τὴν προδοσίαν οὐχ ὑπήκουσεν, ὑποκρινόμενος δὲ φιλίαν, κατάσκοπος ἦν τῶν Αντιγόνου πραγμάτων, Ηρώδῃ μὴ πειθεὶς ἀποτρέποντι. προαισθόμενος δὲ αὐτῆ τὴν διάνοιαν Αντίγονος, τήν τε πόλιν ἀπέκλεισε, καὶ ἀπὸ τῶν τειχῶν ὡς πολέμιον ἠμύνατο, μέχρις αἰδούμενος Μαχαιρᾶς εἰς Αμμαοῦντα πρὸς Ηρώδην ἐχώρει, καὶ πρὸς τὴν διαμαρτίαν τεθυμωμένος, ὅσοις ἐπετύγχανεν Ιουδαίοις, ἀνῄρει, μισθαρνίαν τῶν Ηρωδείων φειδὼ ποιούμενος, ἀλλ' ὡς Αντιγονείοις χρώμενος ἅπασιν.

ζ'. Ἐφ' οἷς χαλεπήνας Ηρώδης, ὥρμησε μὲν ἀμύ-

liberos etiam vxorem interficit; cumque corpora eorum in praeceps deuoluiſſet, poſtremo et ſemetipſum deiecit.

5. Ita quidem ſpeluncas, et qui in illis erant, ſubigit Herodes; cumque exercitus partem tantam reliquiſſet, quantam ad ſeditionem comprimendam ſatis eſſe arbitraretur, eique Ptolemaeum praefeciſſet, in Samariam reuerſus eſt, peditum quidem tria millia et equites ſexcentos in Antigonum ducens. Vbi, poſt eius diſceſſum, licentiam nacti, qui Galilaeam turbare conſueuerunt, Ptolemaeum quidem ducem ex improuiſo adorti interficiunt; agros autem vaſtabant, fuga ſe recipientes in paludes et loca ſcrutatu difficilia. Herodes autem, cum motus iſtos et tumultus inaudiuiſſet, ad auxilium ferendum properabat, et magnam quidem ſeditioſorum multitudinem peremit, vbi vero caſtella omnia obſidione liberaſſet, ob hanc rerum perturbationem hoſtibus centum talentorum multam irrogauit.

6. At, iam Parthis quidem expulſis et Pacoro occiſo, Ventidius juſſu Antonii equitum mille duaſque legiones in auxilium mittit Herodi. Eorum autem ducem Machaeram, vt ſe adiutum veniret, per epiſtolas rogabat Antigonus; multa et de Herodis violentia et de iniuriis regno allatis conquerens, et pecuniam ſe ei daturum eſſe promittens. Ille vero, haud enim eum, qui ad ipſum miſerat, contemnendum putabat, praeſertim cum et plura daret Herodes, in proditione quidem ei non paruit, ſimulata vero amicitia res Antigoni exploratum iuit, Herodi id diſſuadenti nihil obſequutus. Antigonus autem, qui praeſenſit, quo animo veniret, et ciuitate eum excluſit, et tanquam hoſtem a moenibus eum propulſauit, vſque adeo vt Machaeram incoepti puderet, et in Ammauntem ad Herodem ſe reciperet: iratuſque, quod res tam male cecideriut, in quoſcunque Iudaeos incurrebat, illos occidebat, ne Herodianis quidem vel minimum parcens, ſed in omnes, tanquam Antigoniani eſſent, ſaeuiens.

7. Iſta cum aegre tuliſſet Herodes, voluit quidem

πεθαι Μαχαιρᾶν ὡς πολέμιον. κρατήσας δὲ τῆς ὀργῆς ἤλαυνε πρὸς Αντώνιον κατηγορήσων τῆς Μαχαιρᾶ παρανομίας. ὁ δὲ, ἐν ἐπιλογισμῷ τῶν ἡμαρτημένων γενόμενος, ταχέως μεταδιώκει τε τὸν βασιλέα, καὶ πολλὰ δεηθεὶς ἑαυτῷ διαλλάττει. ἃ μὲν Ηρώδης ἐπαύσατο τῆς πρὸς Αντώνιον ὁρμῆς. ἀφηκοὼς δὲ αὐτὸν μετὰ πολλῆς δυνάμεως προστολεμοῦντα Σαμοσάτοις, πόλις δέ ἐστιν Εὐφράτῃ πλησίον κατ' ἐρᾶ, θᾶττον ἠπείγετο, τὸν καιρὸν ἐπιτήδειον ὁρῶν πρός τε ἐπίδειξιν ἀνδρείας, καὶ τῷ μᾶλλον ἀρέσασθαι τὸν Αντώνιον. γίνεται γᾶν ἐπελθὼν τέλος αὐτοῖς τῆς πολιορκίας, πολλοὺς μὲν τῶν Βαρβάρων ἀποκτείνας, πολλὴν δὲ ἀποτεμόμενος λείαν. ὥστε τὸν μὲν Αντώνιον, θαυμάζοντα καὶ πάλαι τὰ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ, τότε μᾶλλον ἔτως ἔχειν, καὶ πολὺ προθεῖναι ταῖς τε ἄλλαις τιμαῖς αὐτῷ καὶ ταῖς εἰς τὴν βασιλείαν ἐλπίσιν, Αντίοχον δὲ τὸν βασιλέα ἀναγκαθῆναι τὰ Σαμόσατα παραδοῦναι.

ΚΕΦ. ζ'.

Ἰωσήπου τελευτὴ, ἣν ὄνειροι Ηρώδῃ προσημαίνουσιν. ὡς Ηρώδης δὶς θαυμασίως διασώζεται. Πάππον τὸν ἀδελφὸν φονᾷ καρατομεῖ, καὶ κεφαλὴν Φερώρᾳ πέμπει. μετ' ὀλίγον Ιεροσόλυμα πολιορκεῖ, καὶ Μαριάμνην γαμεῖ.

ΚΑΙΝ τούτῳ θραύεται τὰ κατὰ τὴν Ιουδαίαν Ηρώδου πράγματα. κατελελοίπει μὲν Ἰώσηπον τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ τῶν ὅλων, παραγγείλας μηδὲν μέχρι τῆς ὑποστροφῆς αὐτοῦ παρακινεῖν πρὸς Αντίγονον. ἐ γὰρ δὴ βέβαιον εἶναι Μαχαιρᾶν σύμμαχον, ἐξ ὧν ἔδρασεν. ὁ δὲ, ὡς ἦκουσεν ὄντα, πορρωτάτω τὸν ἀδελφὸν, ἀμελήσας τῶν παραγγελμάτων ἐπὶ Ιεριχοῦντος ἐχώρει μετὰ πέντε σπειρῶν, ἃς συνέπεμψε Μαχαιρᾶς. ἦκε δὲ τὸν σῖτον ἀρπάσων ἐν ἀκμῇ τοῦ θέρους. ἐπιθεμένων δ' ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς δυχωρίαις τῶν ἐναντίων, αὐτός τε θνήσκει, μάλα γενναῖος ἐν τῇ μάχῃ φανείς, καὶ τὸ Ρωμαϊκὸν πᾶν διαφθείρεται. νεοσύλλεκτοι

Machaeram tanquam hostem propellere: iracundia vero cohibita ad Antonium properabat, Machaerae iniquitatem accusaturus. At ille, cum sua secum reputasset delicta, et regem celeriter insequebatur, multisque precibus effecit, vt secum in gratiam rediret. Non tamen Herodes ad Antonium velle ire destitit. Sed cum audisset, eum magnis viribus oppugnare Samosata, (vrbs autem est iuxta Euphratem valida) eo magis accelerabat, tempus idoneum esse animaduertens, quo et fortitudinem suam demonstraret, et Antonio impensius placeret. Denique mox vt ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis amplaque praeda eis ablata; vt Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea miraretur, tamen et tunc magis eum suspiceret, multumque et ad alios eius honores et ad spem regni adderet, rex vero Antiochus Samosatorum deditionem facere coactus esset.

CAP. XVII.

Iosephi mors, et Herodis de eo somnium. Eiusdem mira et iterata conseruatio. Pappo fratris occisori caput amputat, et Pheroras mittit. Non multo post Hierosolyma obsidet, et Mariamnen in vxorem ducit.

DVM haec gererentur, res Herodis in Iudaea fractae sunt. Reliquerat quidem Iosephum fratrem suum, qui omnia procuraret, cui mandauerat, vt ante eius reditum nihil quicquam aduersus Antigonum moueret. Machaeram enim nequaquam firmum habiturum esse socium, vt ex iis, quae fecerat, licet coniicere. Ille vero, vbi fratrem longissime abesse resciuit, mandatorum eius immemor, cum quinque cohortibus, quas simul miserat Machaeras, Hierichunta proficiscebatur. ibat enim, cum aestas esset adulta, segetes eorum direpturus. Aduersariis autem in montibus et locis difficilibus eum adortis, et ipse, cum se in praelio strenuum fortemque admodum ostendisset, occumbit, Romanique ad vnum omnes occi-

γὰρ ἐκ τῆς Συρίας ἦσαν αἱ σπεῖραι, καὶ ἤδειν αὐταῖς ἀνεικήρατο τῶν πάλαι στρατιωτῶν καλουμένων, ἐπαμύνειν τοῖς ἀπείροις πολέμῳ δυνάμενον.

β'. Αντιγόνῳ δὲ ἐκ ἀπέβη ἡ νίκη, προῆλθε δὲ εἰς τοσοῦτον ὀργῆς, ὥστε καὶ νεκρὸν αἰκίσασθαι τὸν Ἰώσηπον. κρατήσας γὰρ τῶν σωμάτων ἀποτέμνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καίτοι πεντήκοντα τάλαντα λύτρον αὐτῆς φερώρα τάδελφῷ διδόντος. τὰ δὲ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὴν Αντιγόνου νίκην ἐνεωτερίζθη πρὸς τοσοῦτον, ὥστε τοὺς τὰ Ηρώδου φρονοῦντας τῶν δυνατῶν προσάγοντες εἰς τὴν λίμνην κατέδυσαν οἱ προσέχοντες Αντιγόνῳ. μετεβάλλετο δὲ πολλὰ καὶ τῆς Ιδουμαίας, ἔνθα Μαχαιρᾶς ἀνετείχιζέ τι τῶν ἐρυμάτων, ὃ Γιτθᾶ καλεῖται. τούτων δὲ ἤδειπω πέπυστο Ηρώδης. μετὰ γὰρ τὴν Σαμοσάτων ἅλωσιν, Αντώνιος μὲν κατασήσας ἐπὶ τῆς Συρίας Σόσιον, καὶ προσάξας Ηρώδῃ βοηθεῖν ἐπ' Αντίγονον, αὐτὸς εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησε. Σόσιος δὲ δύο μὲν τάγματα προαπέστειλεν εἰς Ιουδαίαν Ηρώδῃ συμμαχῶν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ἠκολούθει χαδόν.

γ'. Οντι δὲ Ηρώδῃ κατὰ τὴν πρὸς Αντιόχειαν Δάφνην, ὄνειροι σαφεῖς τὸν τοῦ ἀδελφοῦ θάνατον προσημαίνουσι, καὶ μετὰ ταραχῆς ἐκθορόντι τῆς κοίτης εἰσήεσαν ἄγγελοι τῆς συμφορᾶς. ὁ δὲ ὀλίγον μὲν προσοιμώξας τῷ πάθει, τὸ πλεῖον δὲ τοῦ πάθους ὑπερθέμενος, ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς ἠπείγετο. ποιούμενος δὲ τὴν πορείαν ὑπὲρ δύναμιν, καὶ διανύσας ἐπὶ τὸν Λίβανον, ὀκτακοσίους μὲν τῶν περὶ τὸ ὄρος προσλαμβάνει συμμάχους, Ρωμαίων δὲ ἓν τάγμα ταύτῃ συνάψας. μεθ' ὧν, ἃ περιμείνας ἡμέραν, εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐνέβαλε, τούς τε πολεμίους ὑπαντιάσαντας εἰς ὃ καταλελοίπεσαν χωρίον τρέπεται. καὶ προσέβαλλε μὲν συνεχῶς τῷ φρουρίῳ, πρὶν δὲ ἁλῶναι, χειμῶνι βιασθεὶς χαλεπωτάτῳ, ταῖς πλησίον ἐνεστρατοπεδεύσατο κώμαις. ἐπεὶ δ' αὐτῷ μετ' ὀλίγας μὲν ἡμέρας καὶ τὸ δεύτερον παρ' Αντωνίου τάγμα συνέμιξε, δείσαντες τὴν ἰσχὺν οἱ πολέμιοι, διὰ νυκτὸς ἐξέλιπον τὸ ἔρυμα.

duntur. nam cohortes erant ex Syria non ita pridem collectae, nec veteranos vllos secum permistos habebant, qui belli imperitis opitulari possent.

2. Antigonus autem victoria minime contentus fuit, sed eo iracundiae processit, vt et Iosephum etiam mortuum indigne tractaret. Corporum enim occisorum potitus illius caput abscindit, quamuis frater eius Pheroras id quinquaginta talentis redimere voluerit. Adeo autem nouatae erant inclinataeque res Galilaeae post Antigoni victoriam, vt primates, qui ab Herode stabant, ad lacum productos demergerent ii, qui Antigono fauebant. Multaque etiam in Idumaea mutabantur, vbi Machaeras cuiusdam castelli, cui nomen est Gittha, moenia instaurabat. Ista autem nondum audierat Herodes. Captis enim Samosatis, Antonius quidem, cum Syriae praefeciſſet Sosium, eique mandasset, vt Herodem adiuuaret contra Antigonum, ipse discessit in Ægyptum; Sosius vero duas legiones Herodi auxiliares praemisit in Iudaeam, ipsequa cum reliquis copiis e vestigio subsequebatur.

3. Caeterum Herodi, cum apud Daphnen Antiochiae esset, somnia manifesta fratris mortem praesignificant; cumque turbatus e lecto exsiluisset, ad eum ingressi sunt calamitatis nuncii. Ille vero, cum paululum quidem lamentis, ob id quod acciderat, indulsisset, luctus vero partem maiorem distulisset, in hostes properabat. Itinere autem vltra vires accelerato, vbi ad Libanum peruenit, octingentos quidem montis accolas in auxilium assumit, cum vnam Romanorum legionem illic collegisset. Cum quibus, non exspectata luce, irruptionem in Galilaeam faciebat, hostesque ei obuiam progressos in locum, quem reliquerant, auertit. Et continuo quidem castellum oppugnabat, prius vero quam id caperet, grauissima tempestate adactus in proximis pagis castra metatur. Cum autem paucis post diebus et altera legio ab Antonio missa sese ei adiunxisset, hostes viribus eius perterriti munimentum nocte deserebant.

δ'. Καὶ τὸ λοιπὸν ἦει διὰ Ιεριχοῦντος σπεύδων ἢ τάχιστα τὰς ταδελφῆ Φονεῖς μετελθεῖν. ἔνθα δὴ καὶ δαιμόνιον αὐτῷ συμβαίνει τέρας, ἐξ ἧ παρ' ἐλπίδα σωθεὶς ἀνδρὸς θεοφιλεςάτε δόξαν ἀπηνέγκατο. πολλοὶ μὲν γὰρ αὐτῷ τῶν ἐν τέλει κατ' ἐκείνην συνεισιάθησαν τὴν ἑσπέραν. διαλυθέντος δὲ τῦ συμποσίε, μετὰ τὸ πάντας ἐξελθεῖν, αὐθέως ὁ οἶκος συνέπεσεν. τῦτο καὶ κινδύνων καὶ σωτηρίας κοινὸν ἐπὶ τῷ μέλλοντι πολέμῳ κρίνας εἶναι σημεῖον, ὑπὸ τὴν ἕω διεκίνει τὴν ςρατιάν. καὶ τῶν ἐναντίων εἰς ἐξακισχιλίες ἀπὸ τῶν ὀρῶν κατατρέχοντες ἀπεπειρῶντο τῶν προτεταγμένων, κατὰ χεῖρα μὲν συμπλέκεσθαι τοῖς Ρωμαίοις ἐ σφόδρα θαῤῥῦντες, πόῤῥωθεν δὲ χερμάσι καὶ παλτοῖς ἔβαλλον, ὥςτε συχνὰς κατατιτρώσκειν. ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς Ηρώδης παρελαύνων παλτῷ κατὰ τὴν πλευρὰν ἀκοντίζεται.

ε'. Βελόμενος δὲ ὁ Αντίγονος μὴ μόνον τόλμη τῶν ἀφετέρων, ἀλλὰ καὶ πλήθει περιεῖναι δοκεῖν, Πάππον τινὰ τῶν ἑταίρων μετὰ ςρατιᾶς ἐπὶ Σαμάρειαν ἐπιπέμπει. τῦτον μὲν ἂν ἦν Μαχαιρᾶς ἀγώνισμα. Ηρώδης δὲ τὴν πολεμίαν καταδραμὼν, πέντε μὲν πολίχνας κατασρέφεται, διχιλίες δὲ τῶν ἐν αὐταῖς διαφθείρει. καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ὑπέσρεψεν ἐπὶ τὸ ςρατόπεδον. ἤυλισο δὲ περὶ τὴν καλυμένην Κανᾶ κώμην.

ς'. Προσεγίνετο δ' αὐτῷ καθ' ἡμέραν πολὺ πλῆθος Ιυδαίων, ἔκ τε αὐτῆς Ιεριχῦντος, καὶ τῆς ἄλλης χώρας, οἱ μὲν διὰ μῖσος τὸ πρὸς Αντίγονον, οἱ δ' ἐπὶ τοῖς αὐτῦ κατορθώμασι κεκινημένοι. τύς γε μὴν πολλὺς ἐνῆγεν ἐπιθυμία μεταβολῆς ἄλογος. καὶ ὁ μὲν ἠπείγετο συμβαλεῖν, οἱ δὲ περὶ Πάππον, ἔτε πρὸς τὸ πλῆθος, ἔτε περὶ τὴν ὁρμὴν ὑποδήσαντες αὐτῦ προθύμως ἀντεπεξῆλθον. γενομένης δὲ τῆς παρατάξεως, τὰ μὲν ἄλλα μέρη πρὸς ὀλίγον ἀντέσχον. Ηρώδης δὲ κατὰ μῆνιν τῦ Φονευθέντος ἀδελφῦ παραβαλλόμενος, ὡς ἂν τίσαιτο τὺς αἰτίυς τῦ Φόνυ, ταχέως τῶν καθ' ἑαυτὸν ἐκράτει, καὶ μετ' ἐκείνυς ἐπὶ τὸ

4. Postea per Hierichunta ire contendebat, vt quam primum fratris interfectores vlcisci posset. vbi sane ei mirabile quiddam et prodigiosum accidit: ex quo praeter spem ereptus atque seruatus passim credebatur esse vir Deo carus dilectusque. Nam vespera quidem illa multos e primatibus ad coenam adhibuit: finitoque conuiuio, cum omnes exiissent, coenaculum concidit. Hoc ipsum salutis pariter ac periculorum, in bello, quod gerendum erat, indicium esse ratus, prima luce exercitum educit: atque hostium sex circiter millia, qui de montibus decurrebant, prima agmina lacessebant, ad manus quidem cum Romanis conserendas non satis audaces, sed lapides ac tela in eos eminus iacientes, quibus aliquammulti vulnerati erant. qua velitatione et ipsi Herodi inter obequitandum latus iaculo transfigitur.

5. Antigonus autem, se non solum suorum audacia, sed et numero superiorem videri volens, Pappum e sociis vnum cum manu militum in Samariam mittit. et istis quidem id negotii erat, vt cum Machaera contenderent. At Herodes, cum hostium regionem incursionibus vexasset, vrbeculas quinque subiugat, duoque hominum millia, quos ibi comprehenderat, interficit, domibusque incensis in castra sua reuertitur. Statiua autem habuit ad vicum Cana appellatum.

6. In dies autem singulos magna multitudo Iudaeorum, tam ex ipsa Hierichunte, quam ex aliis regionibus, ei accedebat, partim ex suo in Antigonum odio, partim vero ex rebus ab Herode praeclare gestis eo inducti. Caeterum multos impellebat rerum mutandarum cupiditas insana. Atque ille quidem, vt praelio congrederetur, festinabat: Pappus vero eiusque milites, neque hostium multitudine neque impetu perterriti, alacriter obviam prodierunt. Pugna autem commissa, aciei quidem pars altera paulisper resistebat: at Herodes, ex fraternae necis recordatione intrepide se periculo obiiciens, ac si necis auctores vlcisci vellet, sibi oppositos illico superat; ac deinde post illos continuo integros adortus, omnes

συνεχὸς αἰεὶ τρεπόμενος ἅπαντας διώκει. Φόνος τε ἦν πολὺς, τῶν μὲν εἰς τὴν κώμην συνεξωθουμένων, ἐξ ἧς ὥρμηντο, τῶ δὲ προσκειμένω τοῖς ὑστάτοις, καὶ κτείνοντος ἀπείρως. συνεσπίπτει δὲ τοῖς πολεμίοις εἴσω, καὶ πᾶσα μὲν ὁπλιτῶν οἰκία νέναστο, τὰ τέγη δὲ ἦν ὕπερθεν ἀμυνομένων καταπλεα· καπειδὴ περιῆν τῶν ἔξωθεν, τὰς οἰκήσεις σταράττων εἶλκε τὰς ἔνδοθεν. καὶ τοῖς μὲν πολλοῖς ἐπικατασείων τὰς ὀρόφους, ἀθρόως ἀνῄρει, τὰς ὑποφυγόντας δὲ τῶν ἐρειπίων οἱ στρατιῶται ξιφήρεις ἀνεδέχοντο, καὶ τοσούτων ἐσωρεύθη νεκρῶν πλῆθος, ὥστε τὰς ὁδὰς ἀποφραγῆναι τοῖς κρατοῦσι. ταύτην τὴν πληγὴν οὐκ ἤνεγκαν οἱ πολέμιοι. τὸ γᾶν ἐπισυλλεγόμενον αὐτῶν πλῆθος ὡς ἐθεάσατο τὰς ἀνὰ τὴν κώμην διεφθαρμένας, εἰς φυγὴν διεσκεδάθη. κἂν εὐθέως τῇ νίκῃ τεθαρρηκὼς Ηρώδης ἐπὶ Ιεροσολύμων ἤλασεν, εἰ μὴ χειμὼν διεκωλύθη σφοδρότατος. τοῦτο τὸ ἐμπόδιον ἐκείνῳ τε παντελῶς κατορθώματος καὶ ἥττης τῷ Αντιγόνῳ κατέστη, βουλευομένῳ καταλιπεῖν ἤδη τὴν πόλιν.

ζ'. Ηρώδης δὲ πρὸς ἑσπέραν ἤδη τοὺς φίλους κεκμηκότας ἐπὶ θεραπείᾳ τῶ σώματος διαφεὶς, καὶ αὐτὸς ὡς ἦν ἔτι θερμὸς ἐκ τῶν ὅπλων λυσόμενος ἦει στρατιωτικώτερον. εἷς γᾶν αὐτῷ παῖς εἵπετο. καὶ πρὶν εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσελθεῖν, ἐναντίον αὐτῶ τις ἐκτρέχει τῶν πολεμίων ξιφήρης, ἔπειτα δεύτερος, καὶ τρίτος, καὶ ἑξῆς πλείους. ἤτοι καταπεφεύγεσαν μὲν ἐκ τῆς παρατάξεως εἰς τὸ βαλανεῖον ὡπλισμένοι. τέως δὲ ὑποπεπτηκότες, καὶ διαλανθάνοντες, ὡς ἐθεάσαντο τὸν βασιλέα, λυθέντες ὑπ' ἐκπλήξεως αὐτὸν μὲν παρέτρεχον γυμνὸν ὄντα τρέμοντες, ἐπὶ δὲ τὰς ἐξόδους ἐχώρουν. τῶν μὲν ἂν ἄλλων οὐδεὶς παρῆν κατὰ τύχην ὁ συλληψόμενος τὰς ἄνδρας, Ηρώδῃ δὲ ἀπέχρησε τὸ μηδὲν παθεῖν, ὥστε διαφεύγουσι πάντες.

η'. Τῇ δ' ὑστεραία, Πάππον μὲν τὸν Αντιγόνου στρατηγὸν καρατομήσας, ἀνῄρητο δὲ ἐπὶ τῆς παρατάξεως, πέμπει τὴν κεφαλὴν Φερώρᾳ τῷ ἀδελφῷ, ποινὴν τῶ φονευ-

in fugam verſos perſequitur. Et multa facta erat caedes, aliis in vicum, vnde exierant, compulſis, illo etiam nouiſſimis inſtante et innumeros occidente. Poſtremo autem vna cum hoſtibus intro irrumpit, erantque domus quidem omnes armatis refertae, et tecta ſuperiora propugnatorum plena. Et quoniam foris deprehenſos facillime ſuperabat, aedibus dilaceratis, abditos in eas extrahebat: atque tecta quidem in plurimos deiiciens magnam ſtragem edidit, quotquot vero ruinam ſubterfugerant, milites gladiis excipiebant: et tanta mortuorum multitudo in cumulos congeſta erat, vt etiam ipſis victoribus viae obſtruerentur. Hanc plagam aegre tulerunt hoſtes: adeo vt vulgus illorum confluens, vbi caeſorum numerum in vico conſpexerunt, in fugam ſe disiecerint. Statimque Herodes, ſumto ex victoria animo, ad Hieroſolyma perrexiſſet, niſi hyems aſperrima eum prohibuiſſet. Haec enim ei, quominus victoria perficeretur, obſtitit, et ne penitus opprimeretur Antigonus, qui de ciuitate iam deſeronda cogitabat.

7. Herodes autem ad veſperam, cum iam defatigatos amicos corporis reficiendi gratia dimiſiſſet, et ipſe, vt erat ab armis calidus, inſtar militis gregarii lauatum ibat, adeoque vnus tantum puer eum ſequebatur. Et priuſquam balneum intraret, eius in conſpectu quidam ex hoſtibus ſtricto gladio ſe proripiebat, deinde alter, itidemque tertius, et deinceps plures. Et iſti quidem ex acie in balneum armati confugerant. Tum autem metu perculſi et latitantes, vbi regem viderunt, animo defecti prae ſtupore, ipſum quidem inermem trementes praetereunt, exitus vero curſu petebant. Porro cum ita ceciderit, vt ex aliis nemo adeſſet, qui homines comprehenderet, eoque contentus eſſet Herodes, quod nihil mali pateretur, fiebat, vt omnes ſalui effugerent.

8. Poſtero autem die Pappi quidem Antigoni ducis (in praelio autem ſublatus erat) caput amputat, idque Pherorae fratri ſuo mittit, poenam ab eo repetens ob

θέντος αὐτῶν ἀδελφῷ. καὶ γὰρ ἦτες ἦν, ὁ τὸν Ἰώσηπον ἀνελών. λωφήσαντος δὲ τῦ χειμῶνος, ἤλαυνεν ἐπὶ Ἱεροσολύμων, καὶ μέχρι τῦ τείχυς ἀγαγὼν τὴν δύναμιν, (συνήγετο δὲ αὐτῷ τρίτον ἔτος, ἐξ ὗ βασιλεὺς ἐν Ῥώμῃ ἀπεδέδεικτο,) πρὸ τῦ ἱερῦ στρατοπεδεύεται. ταύτῃ γὰρ ἦν ἐπίμαχον, καὶ καθ' ὃ πρὶν εἶλε Πομπήϊος τὴν πόλιν. διελὼν δὲ εἰς ἔργα τὴν στρατιὰν, καὶ τεμὼν τὰ προάστεια, τρία μὲν ἐγείρει χώματα, καὶ πύργυς ἐποικοδομεῖν αὐτοῖς κελεύσας, καταλιπὼν τὰς ἀνυσιμωτάτυς τῶν ἑταίρων ἐπὶ τῶν ἔργων, αὐτὸς εἰς Σαμάρειαν ᾔει, τὴν Ἀλεξάνδρῳ τῦ Ἀριστοβύλῳ μετιὼν θυγατέρα, κατωμολογημένην, ὡς ἔφαμεν, αὐτῷ. καὶ πάρεργον ποιεῖται τῆς πολιορκίας τὸν γάμον. ἤδη γὰρ ὑπερηφάνει τὰς πολεμίας.

Θ'. Γήμας δὲ ὑπέστρεψεν ἐπὶ Ἱεροσολύμων μετὰ μείζονος δυνάμεως. συνῆπτε δὲ αὐτῷ καὶ Σόσιος, μετὰ πλείστης στρατιᾶς, ἱππέων τε καὶ πεζῶν, ἣν προεκπέμψας διὰ τῆς μεσογείυ, τὴν πορείαν αὐτὸς διὰ Φοινίκης ἐποιήσατο. συναθροισθείσης δὲ τῆς ὅλης δυνάμεως, εἰς ἔνδεκα μὲν τέλη πεζῶν, ἱππεῖς δὲ ἑξακισχιλίυς δίχα τῶν ἀπὸ Συρίας συμμάχων, οἱ μέρος ὐκ ὀλίγον ἦσαν, καταστρατοπεδεύονται τῦ βορείυ τείχυς πλησίον, αὐτὸς μὲν πεποιθὼς τοῖς τῆς συγκλήτυ δόγμασι, δι' ὧν βασιλεὺς ἀπεδέδεικτο, Σόσιος δὲ Αντωνίῳ, τῷ πέμψαντι τὴν ὑπ' αὐτῷ στρατιὰν Ηρώδῃ σύμμαχον.

ΚΕΦ. ιή'.

Ὡς Ηρώδης μετὰ Σοσίυ Ιεροσόλυμα κατὰ κράτος αἱρεῖ, οἷά τε ἔπαθεν Αντίγονος. περὶ τῆς Κλεοπάτρας πλεονεξίας.

ΤΩΝ δὲ ἀνὰ τὴν πόλιν Ιουδαίων οἱ πλῆθος ποικίλως ἐτετάρακτο. καὶ γὰρ ἐπὶ τὸν ναὸν ἀθροιζόμενον τὸ ἀθενέστερον εὐδαίμονα καὶ πολλῷ θειωδέστερον τὸν τελευτήσοντα πρὸς τὰς καιρὸς ἐλογοποίει· καὶ τῶν τολμηροτέρων κατὰ

fratris illorum caedem. nam et is erat, qui Ioſephum interfecerat. Cum autem hyems mitior eſſe coepiſſet, Hieroſolyma ire properabat, muriſque admoto milite, (annus autem tertius vertebatur, ex quo Romae rex declaratus fuerat) ante fanum caſtra collocat. nam hac parte facilior erat expugnatio, quaque antea vrbem ceperat Pompeius. Exercitu autem diuiſo fuiſque operibus ei aſſignatis, et exciſis in ſuburbiis arboribus, tres quidem aggeres erigit: cumque turres ſuper eos aedificari iuſſiſſet, relictis qui operibus inſtarent commilitonum impigerrimis, ipſe Samariam adibat, ſibi in vxorem vt acciperet Alexandri filii Ariſtobuli filiam, ei iam ante, vti diximus, deſponſatam; et praeter ſuſceptum obſidionis opus nuptias agitat; quippe iam hoſtes deſpiciebat.

9. Vbi autem eam duxit, Hieroſolyma reuerſus eſt, militibus auctus; eique ſe coniungebat Soſius cum magna equitum peditumque manu; quibus per mediterranea praemiſſis, ipſe per Phoeniciam iter fecit. Vniuerſis autem copiis congregatis, ad peditum legiones vndecim, equitumque ſex millia, praeter alia e Syria auxilia, quae pars erant exercitus non exigua, prope murum ſeptentrionalem caſtra metantur: ipſe quidem Herodes ſenatuſconſulto fretus, quo rex fuerat declaratus; Soſius vero Antonii mandato, qui ipſum cum militibus, quibus praeerat, Herodi in auxilium miſerat.

CAP. XVIII.

Quomodo Herodes vna cum Soſio Hieroſolyma vi expugnat, quaeque paſſus eſt Antigonus. De Cleopatrae auaritia.

IVdaeorum autem, qui in vrbe erant, multitudo varie perturbata fuit. nam et imbecilliores circa templum congregati praedicabant, ſi temporum ratio habeatur, felicem eſſe, qui mortem oppeteret, longeque diuiniori mente prae-

φίλος ἦσαν λῃστῶν πολύτροποι, καὶ μάλιστα περὶ τὴν πόλιν ἁρπαζόντων· ἐπειδὴ μήτε ἵπποις μήτε ἀνδράσιν ὑπελέλειπτο τροφή. τῶ γε μὴν μαχίμῳ οἱ εὐτακτότερον ἐτέτακτο πρὸς ἄμυναν τῆς πολιορκίας, τούς τε χωννύοντας εἶργον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ τοῖς ὀργάνοις ἀντιμηχανώμενον ἀεί τι κώλυμα καινότερον. ἐν ὑδενὶ δὲ ἧττως ὡς ἐν ταῖς μεταλλείαις περιῆσαν τῶν πολεμίων.

β'. Τῷ δὲ βασιλεῖ πρὸς μὲν τὰς λῃστείας ἀντιπεπονήθησαν λόχοι, δι' ὧν ἀνέστελλε τὰς ἐκδρομάς· πρὸς δὲ τὴν τῶν ἐπιτηδείων ἀπορίαν, αἱ πόρρωθεν συγκομιδαί. τῶν δὲ μαχομένων περιῆν τῇ Ρωμαίων ἐμπειρίᾳ, καίτοι τόλμης ἀδεμίαν καταλιπόντων ὑπερβολήν. Φανερῶς μὲν οὖν ἐ συνερρήγνυντο τοῖς Ρωμαίοις ἐπὶ προὔπτῳ τῷ θανάτῳ, διὰ δὲ τῶν ὑπονόμων ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐξαπίνης ἐφαίνοντο, καὶ πρὶν κατασειθῆναί τε τὸ τείχος, ἕτερον ἀντωχύρουν. καθόλου τε εἰπεῖν, ὅτε χερσὶν ὅτε ἐπινοίαις ἔκαμνον, εἰς ἔχατον ἀντιχεῖν διεγνωκότες. ἀμέλει τηλικαύτης δυνάμεως περικαθεζομένης, πέντε μησὶ διήνεγκαν τὴν πολιορκίαν, ἕως τῶν Ηρώδου τινὲς ἐπιλέκτων ἐπιβῆναι τοῦ τείχους θαῤῥήσαντες, εἰσπίπτουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐφ' οἷς ἑκατοντάρχαι Σοσίᾳ. πρῶτα μὲν ὧν τὰ περὶ τὸ ἱερὸν ἡλίσκετο, καὶ τῆς δυνάμεως ἐπιχυθείσης πανταχῆ φόνος ἦν μυρίος, τῶν μὲν Ρωμαίων ἐπὶ τῇ τριβῇ τῆς πολιορκίας διωργισμένων, τοῦ δὲ περὶ Ηρώδην Ιουδαϊκοῦ μηδένα ὑπολιπέσθαι σπεύδοντος ἀντίπαλον. ἐσφάττοντο δὲ παμπληθεῖς, ἔν τε τοῖς στενωποῖς, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας συνωθούμενοι, καὶ τῷ ναῷ προσφεύγοντες. ἦν δὲ ὅτε νηπίων ὅτε γηραιῶν ἔλεος, ὅτε ἀσθενείας γυναικῶν· ἀλλὰ καίτοι γε περιπέμποντος τοῦ βασιλέως καὶ φείδεσθαι παρακαλοῦντος, ὑδεὶς ἐκράτησε τῆς δεξιᾶς, ἀλλ' ὥσπερ μεμηνότες πᾶσαν ἡλικίαν ἐπεξῆσαν. ἔνθα καὶ Αντίγονος, μήτε τῆς πάλαι μήτε τῆς τότε τύχης ἄννοιαν λαβὼν, κάτεισι μὲν ἀπὸ τῆς βάρεως, προσπίπτει δὲ τοῖς Σοσίᾳ ποσί. κἀκεῖνος, μηδὲν αὐτὸν οἰκτείρας πρὸς τὴν μεταβολὴν, ἐπαγγέλλεταί τε ἀκρατῶς,

ditum: et qui audaciores erant, in turmas collecti, multis modis latrocinia exercebant, maximeque loca vrbi propinqua diripiunt, postquam nec equis nec hominibus supererant alimenta. Verum ex iis, qui in aciem prodirent, magis exercitati ad obsessores depellendos erant constituti, aggeresque excitantes a moenibus arcebant, machinis eorum quod obstaret semper noui aliquid excogitando. In nulla autem re aeque ac cuniculis hostibus superiores erant.

2. Caeterum rex ad latrocinia quidem tollenda occultas adhibuit insidias, quibus excursus reprimebat; ad necessariorum vero inopiam leuandam res e longinquo comportandas curauit. Pugnantes autem superabat Romanorum peritia, quamuis nihil summa audacia non tentatum reliquerint. Et quidem aperte cum Romanis, quippe certo perituri, non confligebant; verum ex improuiso per cuniculos in medio illorum sese ostendebant: et priusquam muri alsqua pars euerteretur, alteram eius vice in munimentum erigebant. In summa, neque manibus operando neque machinas excogitando defessi erant, vt qui vsque ad vltimum resistere decreuerint. Denique, tanto exercitu eos circumsedente, per quinque menses obsidium tolerauerunt, donec quidam ex Herodianis lecti homines, muros conscendere ausi, in vrbem irrumperent, et deinde Sosii centuriones. Primo autem ea, quae fano proxima, capta erant, infusoque in vrbem exercitu plurima vbique facta est caedes; Romanis quidem ob obsidionis moram iratis, Herodianis vero Iudaeis nullum aduersarium relinquere studentibus. Ita quamplurimi in angiportibus, et in domos conslipati, et in templo, in quod refugerant, iugulabantur. nec paruulorum nec senum misertum est; nec mulieribus, vtpote viribus imbecillis, parcebant: ac quamuis rex vndique mitteret, et vt parceretur oraret, nemo tamen dextram continuit, sed tanquam rabiosi in omnem aetatem saeuierunt. adeoque Antigonus, neque prioris neque praesentis fortunae memor, ex arce descendit, Sosioque ad pedes accidit. Atque ille nihil miseratus mutatam eius fortunam, intemperanter eum derisit, et Antigonam appella-

καὶ Αντιγόνην ἐκάλεσεν. ὁ μὲν ὡς γυναῖκά τε καὶ ἀρχὰς ἐλεύθερον ἀφῆκεν, ἀλλ' ὁ μὲν δεθεὶς ἐφυλάττετο.

γ'. Πρόνοια δὲ ἦν Ηρώδῃ κρατῆντι τῶν πολεμίων τότε, κρατῆσαι καὶ τῶν ἀλλοφύλων συμμάχων. ὥρμητο γὰρ τὸ ξενικὸν πλῆθος, ἐπὶ θέαν τε τῆ ἱερῆ καὶ τῶν κατὰ τὸν ναὸν ἁγίων. ὁ δὲ βασιλεὺς, τὰς μὲν παρακαλῶν, τοῖς δὲ ἀπειλούμενος, ἔστι δὲ ὡς καὶ τοῖς ὅπλοις ἀνέστελλεν, ἥττης χαλεπωτέραν τὴν νίκην ὑπολαμβάνων, εἴ τι τῶν ἀθεάτων παρ' αὐτῶν ὀφθείη. διεκώλυσε δὲ ἤδη καὶ τὰς κατὰ τὴν πόλιν ἁρπαγὰς, πολλὰ διατεινάμενος πρὸς Σόσιον, εἰ χρημάτων τε καὶ ἀνδρῶν τὴν πόλιν Ρωμαῖοι κενώσαντες, καταλείψουσιν αὐτὸν ἐρημίας βασιλέα, καὶ ὡς ἐπὶ τοσούτων πολιτῶν φόνῳ, βραχὺ καὶ τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ἀντάλλαγμα κρίνοι. τὸ δὲ ἀντὶ τῆς πολιορκίας τὰς ἁρπαγὰς δικαίως τοῖς στρατιώταις ἐπιτρέπειν Φαμένῳ, αὐτὸς ἔφη διανέμειν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων τὸν μισθὸν ἑκάστοις. ὕτω τε τὴν λοιπὴν ἐξωνησάμενος πατρίδα, τὰς ὑποσχέσεις ἐπλήρωσε. λαμπρῶς μὲν γὰρ ἕκαστον στρατιώτην, ἀναλόγως δὲ τοὺς ἡγεμόνας, βασιλικώτατα δὲ αὐτὸν ἐδωρήσατο Σόσιον, ὡς μηδένα χρημάτων ἀπελθεῖν δεόμενον. Σόσιος δὲ, χρυσῶν ἀναθεὶς τῷ Θεῷ στέφανον, ἀνέζευξεν ἀπὸ Ιεροσολύμων, ἄγων δεσμώτην Αντίγονον Αντωνίῳ. τοῦτον ὕν, φιλοψυχήσαντα μέχρις ἐσχάτου διὰ ψυχρᾶς ἐλπίδος, ἄξιος τῆς ἀγεννείας τέλεκυς ἐκδέχεται.

δ'. Βασιλεὺς δὲ Ηρώδης, διαιρῶν τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλῆθος, τοὺς μὲν, τὰ αὐτῷ φρονήσαντας, εὐνοεστέρους ταῖς τιμαῖς καθίστατο, τοὺς δὲ Αντιγονείους ἀνῄρει. καὶ κατὰ σπάνιν ἤδη χρημάτων ὅσον εἶχε κόσμον κατανομισεύσας, Αντωνίῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀνέπεμψεν. ὁ μὲν εἰσάπαξ ἐξωνήσατο τὸ μηδὲν παθεῖν. ἤδη γὰρ Αντώνιος τῇ Κλεοπάτρας ἔρωτι διεφθαρμένος, ἥττων ἦν ἐν πᾶσι τῆς ἐπιθυμίας. Κλεοπάτρα δὲ διεξελθοῦσα τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῆς, ὡς μηδένα τῶν ἀφ' αἵματος ὑπολείπεσθαι, τὸ λοιπὸν περὶ τοὺς ἔξωθεν ἐφόνα. καὶ τοὺς ἐν τέλει Σύρων διαβάλλουσα

vit: non tamen vt feminam e custodia liberum emisit, sed in vinculis quidem ipsum adseruabat.

3. Herodi autem curae erat, postquam hostes superauerat, alienigenarum auxiliarium vim coërcere et moderari. Cum impetu enim ferebatur peregrinorum militum vulgus, ad templum sacrasque templi res adspiciendas. Verum rex, partim precibus, partim minis, nonnullos etiam armis repressit, victoriam clade grauiorem existimans, si quid eorum cerneretur, quae ne ab illis quidem adspici fas est. Mox autem et vrbem diripi prohibuit, cum Sosium etiam atque etiam interrogasset, vtrum Romani, vrbe pecunia virisque exinanita, regem se solitudinis essent relicturi: quippe se vel totius orbis imperium tam multorum ciuium caede non emendum esse putare. Cumque ille pro obsidionis labore praedam se militibus merito concedere dixisset, respondit Herodes, se sua pecunia mercedem singulis numeraturum. atque ita patria reliqua redemta, promissum praestitit. nam et singulos milites magnifice, et duces pro rata parte, et Sosium plane regie muneratus est, vt nemo diuitiarum egens discederet. Post haec Sosius, corona aurea Deo consecrata, Hierosolyma reliquit, Antigonum vinctum ducens ad Antonium. Et illum quidem, ex vana spe ad extremum vsque, nimium vitae cupidum, securis, quam meruit animi abiectio, excipit.

4. Rex autem Herodes, cum ciuium multitudinem discreuisset, suarum quidem partium studiosos sibi magis adhuc beneuolos reddidit, honoribus eos augendo, verum Antigonianos e medio sustulit: cumque iam pecuniae inopia laboraret, ex omnibus, quae habebat, ornamentis nummos confecit, eosque Antonio et eius familiaribus misit. non tamen semel duntaxat ab eo impetrauit, ne quid paterentur: iam enim Antonius perdite amans Cleopatram in omnibus cupiditatis impotens erat. Cleopatra autem cum in suam familiam saeuiisset, vt nemo superesset ei sanguine coniunctus, postea in exteros caede grassabatur; Syriaeque primates apud Antonium crimi-

πρὸς τὸν Αντώνιον, ἀναιρεῖν ἔπεισθεν, ὡς ἂν τῶν κτήσεων ἑκάστῳ ῥᾳδίως γενομένη δεσπότις. ἔτι δὲ ἐκτείνασα τὴν πλεονεξίαν ἐπὶ Ιουδαίους καὶ Αραβας, ὑπεισγάζετο τὰς ἑκατέρων βασιλεῖς Ηρῴδην καὶ Μάλιχον ἀναιρεθῆναι.

ε'. Μέχρι γὰρ τῶν προσταγμάτων ἐπινεύσας Αντώνιος, τὸ κτεῖναι μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ βασιλεῖς τηλικούτους ἀνόσιον ἡγεῖτο, τὸ δὲ τούτων ἔγγιον φίλος εἶναι διεκρύσατο. πολλὰ δὲ τῆς χώρας αὐτῶν ἀποτεμόμενος, καὶ δὴ καὶ τὸν ἐν Ιεριχοῦντι Φοινικῶνα, ἐν ᾧ γεννᾶται τὸ βάλσαμον, δίδωσιν αὐτῇ, πόλεις τε, πλὴν Τύρου καὶ Σιδῶνος, τὰς ἐντὸς Ελευθέρου ποταμοῦ πάσας. ὧν γενομένη κυρία, καὶ προπέμψασα μέχρις Εὐφράτου τὸν Αντώνιον ἐπιστρατεύοντα Πάρθοις, ἦκεν εἰς Ιουδαίαν δι' Απαμείας καὶ Δαμασκοῦ. κἀνταῦθα μεγάλαις μὲν αὐτῆς τὴν δυσμένειαν δωρεαῖς Ηρῴδης ἐκμειλίσσεται. μισθοῦται δὲ καὶ τὰ τῆς βασιλείας ἀπορραγέντα χωρία διακοσίων ταλάντων εἰς ἔκασον ἐνιαυτόν. προπέμπει δὲ αὐτὴν μέχρι Πηλουσίου, πάσῃ θεραπείᾳ κατασχεθοῦσαν. καὶ μετ' ὀλίγον παρῆν ἐκ Πάρθων Αντώνιος, ἄγων αἰχμάλωτον Αρταβάζην τὸν Τιγράνου παῖδα, δῶρον Κλεοπάτρᾳ. μετὰ γὰρ τῶν χρημάτων καὶ τῆς λείας ἁπάσης ὁ Πάρθος εὐθὺς αὐτῇ ἐχαρίσθη.

ΚΕΦ. ιθ'.

Ως Αντώνιος, ὑπὸ Κλεοπάτρας πεισθείς, Ηρῴδην πέμπει τοῖς Αραψὶ πρόσπολεμοῦν. καὶ ὡς συμβαλὼν πολλάκις τελευταῖον ἡττᾶ. περί τε σεισμοῦ μεγάλου.

Τοῦ δὲ Ακτιακοῦ πολέμου συνερρωγότος, παρασκευάσει μὲν Ηρῴδης Αντωνίῳ συνεξορμᾶν, ὡς ἤδη τῶν τε ἄλλων τῶν κατὰ Ιουδαίαν ἀπηλλαγμένος θορύβων, καὶ κεκρατηκὼς Τρηχωνίας, ὃ δὴ χωρίον ἡ Αντιγόνου κατεῖχεν ἀδελφή. διεκλείσθη γε μὴν παύεργος ὑπὸ τῆς Κλεοπάτρας συμμεταχεῖν τῶν κινδύνων Αντωνίῳ. τοῖς γὰρ βασιλεῦσιν, ὡς

nando, ei persuadebat illos interficere, vt eo facilius cuiusque possessionum fieret domina. Praeterea cum Iudaeae et Arabiae cupiditatis oculos adiecisset, occulte moliebatur, vt vtriusque reges Herodes et Malichus tollerentur.

5. Denique cum in omnibus ei, nisi quod mandata de illis non dedisset, obsequutus esset Antonius, viros quidem bonos tantosque reges occidere nefas ducebat, propemodum vero ab amicitia cum illis inita depulsus est; quippe cum multum terrae ex illorum regione abscidisset, et illud et quod erat in Hierichunte palmetum, in quo balsamum gignitur, Cleopatrae tribuit, vrbesque, praeter Tyrum et Sidonem, vniuersas intra flumen Eleutherum sitas. Quorum cum facta esset domina, et Antonium expeditionem in Parthos facientem vsque ad Euphratem deduxisset, per Apamiam et Damascum in Iudaeam venit. Atque hic Herodes magnis muneribus infensum eius animum mitigauit. Quin et loca e regno suo abrupta ducentis talentis annuis sibi locanda esse impetrauit: ipsamque, cum omnibus obsequiis eam demulsisset, Pelusium vsque deducebat. Ac non multo post ex Parthis aderat Antonius, captiuum ducens Artabazen Tigranis filium, donum Cleopatrae dandum. nam cum pecuniis omnique praeda Parthus illi statim donatus est.

CAP. XIX.

Quomodo Antonius, Cleopatrae verbis adductus, mittit Herodem ad bellum contra Arabas: vtque multis praeliis factis tandem victoriam reportat. Deque magno terrae motu.

COncitato autem bello Actiaco, paratus quidem erat Herodes cum Antonio proficisci, vt qui iam et aliis per Iudaeam turbis liberatus esset, et Hyrcania potitus, quod sane castellum Antigoni soror tenebat. Verum callide admodum eum prohibuit Cleopatra, quo minus in partem periculorum cum Antonio veniret. Nam regibus, vt

ἔφαμεν, ἐπιβουλεύσασα, πεῖσαι τὸν Αντώνιον Ηρῴδῃ ἐμπεσεῖν τὸν πρὸς Αραβας πόλεμον, ἵν' ἢ κρατήσαντος, Αραβίας, ἢ κρατηθέντος, Ιουδαίας γένηται δεσπότις, καὶ θατέρῳ τῶν δυναστῶν καταλύσαι τὸν ἕτερον.

β'. Ἔρρωτο μέντοι καθ' Ηρῴδην τὸ βούλευμα. πρῶτον μὲν γὰρ ῥύσιον πολεμίων ἄγων, καὶ πολὺ συγκροτήσας ἱππικὸν, ἐπαφίησιν αὐτοῖς περὶ Διόσπολιν, ἐκράτησέ τε καίτοι καρτερῶς ἀντιπαραταξαμένων. πρὸς δὲ τὴν ἧτταν, γίνεται μέγα κίνημα τῶν Αράβων. καὶ συναθροισθέντες εἰς Κάναθα τῆς Κοίλης Συρίας, ἄπειρον τὸ πλῆθος, τὸν Ιουδαίων ἔμενον. ἔνθα μετὰ τῆς δυνάμεως Ηρῴδης ἐπελθών, ἐπειρᾶτο προμηθέστερον ἀφηγεῖσθαι τῷ πολέμῳ καὶ στρατόπεδον ἐκέλευσε τειχίζειν. ὑμὴν ὑπήκουσε τὸ πλῆθος, ἀλλὰ, τῇ προτέρᾳ νίκῃ τεθαρρηκότες, ὥρμησαν ἐπὶ τὸν Αραβας, καὶ πρὸς τὴν πρώτην ἐμβολὴν τραπέντας ἐδίωκον. ἐπιβουλεύεται δὲ Ηρῴδης ἐν τῇ διώξει, τὸν ἐκ τῶν Κανάθων ἐπιχωρίως ἀνέντος Αθηνίωνος, ὃς ἦν αὐτῷ τῶν Κλεοπάτρας στρατηγῶν ἀεὶ διάφορος. πρὸς γὰρ τὴν τούτων ἐπίθεσιν ἀναθαρρήσαντες οἱ Αραβες, ἐπιστρέφονται. καὶ συνάψαντες τὸ πλῆθος περὶ πετρώδη καὶ δύσβατα χωρία, τρέπονται τὸν Ηρῴδην, πλεῖστόν τε αὐτῶν φόνον εἰργάσαντο· οἱ δὲ διασωθέντες ἐκ τῆς μάχης, εἰς Ορμιζα καταφεύγουσιν. ὅπερ καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν περιέχοντες, αὖτανδρον εἷλον οἱ Αραβες.

γ'. Μετ' ὀλίγον δὲ τῆς συμφορᾶς, βοήθειαν ἄγων Ηρῴδης παρῆν τῆς χρείας ὕστερος. ταύτης τῆς πληγῆς αἴτιον αὐτῷ τὸ τῶν ταξιαρχῶν ἀπειθὲς κατέστη. μὴ γὰρ ἐξαπιναίου τῆς συμβολῆς γενομένης, ἐκ ἂν Αθηνίων εὖρε καιρὸν ἐπιβουλῆς. ἐτιμωρήσατο μέντοι τὸν Αραβας αὖθις ἀεὶ τὴν χώραν κατατρέχων, ὡς ἀνακαλέσασθαι τὴν μίαν αὐτοῖς νίκην πολλάκις. ἀμυνομένῳ δὲ τὸν ἐχθρὸν ἐπιπίπτει συμφορὰ δαιμόνιος ἄλλη, κατ' ἔτος μὲν τῆς βασιλείας ἕβδομον, ἀκμάζοντος δὲ τὸν περὶ Ακτιον πόλεμον. κατὰ γὰρ ἀρχομένην ἔαρος ἡ γῆ σεισθεῖσα βοσκημάτων μὲν

diximus, insidias tendens, Antonio persuadet, Herodi committere bellum contra Arabas, vt, si victus esset, Iudaeae domina fieret, alterumque dynastarum alterius viribus conficeret.

2. Sed hoc eius consilium Herodi feliciter cessit. Nam primo quidem obsides hostium ducens, multos equites, quos collegerat, circa Diospolin in eos immittit, et quamvis fortiter resistentes, superauit. Post hanc autem cladem, motus ingens repente inter Arabas exstitit; qui multitudine infiniti, ad Canathum vrbem Coeles-Syriae congregati, exspectabant Iudaeos. Vbi cum exercitu superueniens Herodes, id agebat, vt maiori cura et prouidentia bellum administraret, castraque muro cingi praecipiebat. Non tamen ei paruit multitudo, sed, ex victoria prioli sumta audacia, in Arabas impetum fecerunt, et prima agressione in fugam versos persequebantur. Herodi vero, dum in eos invehitur, struuntur insidiae, indigenis e Canathis in eum immissis ab Athenione, qui ex Cleopatrae ducibus semper ei fuerat inimicus. Nam ad horum incursum Arabes animis resumtis conuersi sunt, iunctisque agminibus ad loca petrosa et transitu difficilia Herodianos in fugam coniiciunt, et magnam eorum stragem ediderunt. Qui vero ex praelio euaserunt, in vicum Ormiza se recipiunt: vbi Arabes, cum castra eorum militibus circumdedissent, ea cum ipsis hominibus ceperunt.

3. Non multo autem post hanc calamitatem Herodes cum auxiliis aderat, serius tamen, quam necessitas poscebat. Huius cladis causa erant ordinum ductores, qui ei non paruerunt; nisi enim derepente praelium fuisset commissum, tempus insidiis idoneum non habuisset Athenio. Rursus tamen vltus est Arabas crebris incursionibus fines eorum infestans, adeo vt victoriam vnam de se reportatam saepius repetiderit. Sed dum inimicos persequitur, alia fatalis incidit calamitas, anno regni sui septimo, cum iam pugna pugnaretur Actiaca. Nam vere ineunte terra concussa exitio dedit pecora quidem innumera, homines.

πλῆθος ἄπειρον, ἀνθρώπων δὲ τρεῖς διέφθειρε μυριάδας, τὸ δὲ στρατιωτικὸν ἔμεινεν ἀβλαβές. ὕπαιθρον γὰρ ηὐλίζετο. καὶ τότε τὸν Ἀραβας ἐπὶ μεῖζον θάρσος ἦρεν ἡ φήμη, προσλογοποιοῦσα τοῖς σκυθρωποῖς ἀεί τι χαλεπώτερον, ὡς πάσης Ἰουδαίας κατερριμμένης. οἰηθέντες γῆν ἐρήμην τῆς χώρας κρατήσειν, ὥρμησαν εἰς αὐτὴν προθυσάμενοι τὰς πρέσβεις, οἱ παρὰ Ἰουδαίων ἔτυχον ἥκοντες πρὸς αὐτούς. πρὸς δὲ τὴν ἐμβολὴν καταπλαγὲν τὸ ἔθνος, καὶ μεγέθει συμφορῶν ἐπαλλήλων ἔκλυτον συναγαγὼν Ηρώδης, ἐπειρᾶτο παρορμᾶν ἐπὶ τὴν ἄμυναν, λέγων τοιάδε·

δ'. „Παραλογώτατά μοι δοκεῖ τὸ παρὸν ὑμῶν καθ„άπτεσθαι δέος. πρὸς μὲν γὰρ τὰς δαιμονίους πληγὰς „ἀθυμεῖν εἰκὸς ἦν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ πρὸς ἀνθρωπίνην ἔφοδον „πάσχειν, ἀνάνδρων. ἐγὼ γὰρ τοσοῦτον ἀποδέω κατεπτη„χέναι τὰς πολεμίους μετὰ τὸν σεισμὸν, ὥσθ' ὑπολαμβά„νειν τὸν Θεὸν Ἀραψὶ δέλεαρ τοῦτο καθεῖναι τῇ δίκῃ δίκας „ἡμῶν. εἰ γὰρ τοσοῦτον ὅπλοις ἢ χερσὶ πεποιθότες, ὅσον „ταῖς αὐτόματοις ἡμῶν συμφοραῖς ἧκον. σφαλερὰ δὲ ἐλ„πὶς ἐκ ἰδίας ἰσχύος, ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίας ἠρτημένη κα„κοπραγίας. ὅτε γὰρ τὸ δυσυχεῖν ὅτε τὸ ἐναντίον ἐν ἀν„θρώποις βέβαιον· ἀλλ' ἔστιν ἰδεῖν ἐπαμειβομένην εἰς ἑκά„τερον τὴν τύχην. καὶ τοῦτο μάθοιτε ἂν ἐξ οἰκείων ὑπο„δειγμάτων. τῇ γὰρ προτέρᾳ μάχῃ κρατούντων ἐκράτη„σαν ἡμῶν οἱ πολέμιοι, καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς νῦν ἀλώσον„ται κρατήσειν δοκοῦντες. τὸ μὲν γὰρ ἄγαν πεποιθὸς „ἀφύλακτον· οἱ φόβοι δὲ διδάσκουσι προμήθειαν· ὥστε „ἔμοιγε καὶ τῷ δεδοικότος ὑμῶν παρίσασθαι θαρρεῖν. ὅτε „γὰρ ἐθρασύνεσθε πέρα τοῦ δέοντος κατὰ τῶν ἐχθρῶν, „καὶ παρὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ἐξωρμήσατε, καιρὸν ἔχων ἡ „Αθηνίωνος ἐνέδρα. νυνὶ δὲ ὁ φόβος ὑμῶν, καὶ τὸ δοκεῖν „ἄθυμον ἀσφάλειαν ἐμοὶ νίκης ἐγγυᾶται. χρὴ μέν τοι „μέχρι τοῦ μέλλειν ἔτως ἔχειν, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις ἐγείρα„τε τὰ φρονήματα, καὶ πᾶσαν τὴν ἀσβεστάτην, ὡς ἔτε

que ad triginta millia, exercitus vero illaesus mansit; nam sub dio statiua habebat. Interea Arabas in maiorem audaciam extulit fama, tristibus nunciis grauius semper aliquid affingens, ac si Iudaea omnis penitus esset euersa. Igitur, cum existimassent se terram vacuam et desertam occupaturos esse, in eam irruptionem fecerunt, legatis prius interfectis, qui ad ipsos venerant a Iudaeis. Cum autem Herodes gentem, hac impressione perterritam, et calamitatum frequentium magnitudine fractam congregasset, ad iniurias acceptas vlciscendas eam incitare tentabat, huiusmodi oratione:

4. „Mihi absurdissimum videtur, in praesentia vos „formidinem percellere. nam fatales quidem plagas vobis „anxietati esse, minime mirandum; idem autem pati ad „hostium aduentum plane timidorum est. Ego enim tan„tum absum ab eiusmodi hostium metu post terrae motum, „vt existimarem Deum hanc Arabibus escam obiecisse, vt „poenas nobis persoluerent. non enim tantum manibus „armisque freti, quantum calamitatibus nostris fortuitis, „veniunt. Fallax autem eorum spes est, quae non in suas „vires recumbit, sed in aliorum infortunia. nam neque vel „secundae res, vel aduersae, apud homines permanent: sed „fortunam in partem vtramque mutatam videre est. cuius „rei exempla vobis licet ex vobismet petere. Nempe qui „praelio superiore victoriam reportauimus, postea ab ho„stibus victi fuimus: et nunc verisimile est nos illos debel„laturos esse, qui se victores fore sibimet persuadent. nam „magna quidem confidentia homines facit incautos, metus „vero docet eos sibimet prouidere et prospicere, adeo vt „hoc ipsum, quod timeatis, mihi fiduciam suggerat. Nam „cum ferociores, quam opus erat, aduersus hostes fueritis, „et impetum in eos contra voluntatem meam feceritis, Athe„nion insidiandi tempus inuenit. nunc autem quod cuncte„mini, animoque deiici videamini, certam mihi victoriam „spondet. Porro conuenit militibus, vsque dum congressuri „sint, ita se habere, in ipso autem opere animo esse erecto „et elato, hostesque sceleratissimos in eam adducere sen-

„ἀνθρώπειόν τι κακὸν, ἤτε δαιμόνιόν ποτε ταπεινώσει τὴν „Ἰουδαίων ἀνδραγαθίαν, ἐφ' ὅσον τὰς ψυχὰς ἔχουσιν, „οὐδὲ περιόψεταί τις Ἄραβα τῶν ἑαυτῷ ἀγαθῶν δεσπό„την γενόμενον, ὃν παρ' ὀλίγον πολλάκις αἰχμάλωτον „ἔλαβεν. μηδὲ ὑμᾶς ταρασσέτω τὰ τῶν ἀψύχων κινή„ματα, μηδὲ ὑπολαμβάνετε τὸν σεισμὸν ἑτέρας συμ„φορᾶς ἕτερον γεγονέναι σημεῖον. φυσικὰ γὰρ τὰ τῶν „στοιχείων πάθη, καὶ οὐδὲν ἀνθρώποις πλέον, ἢ τὴν ἐν„αὐτοῖς βλάβην, ἐπιφέρει. λοιμῷ μὲν γὰρ καὶ λιμῷ καὶ „τῶν χθονίων βρασμῶν προγένοιτο ἄν τι σημεῖον βρα„χύτερον. αὐτὰ δὲ ταῦτα περιγραφὴν ἔχει τὸ μέγε„θος. ἐπεὶ τί δύναται τῷ σεισμῷ μεῖζον ἡμᾶς βλάψαι. „καὶ κρατήσας ὁ πόλεμος; τέρας μέντοι μέγιστον ἀλώ„σεως γέγονε τοῖς ἐχθροῖς, ὑπ' αὐτομάτου οὐδὲ διὰ „χειρὸς ἀλλοτρίας, οἳ πέφυβεν ἡμετέρας παρὰ τὸν πάν„των ἀνθρώπων νόμον ὡμῶς ἀπέκτειναν, καὶ τοιαῦτα „τῷ Θεῷ θύματα περὶ τῷ πολέμῳ κατέρρεψεν. ἀλλ' „ἐ διαφεύξονται τὸν μέγαν ὀφθαλμὸν αὐτῷ, καὶ τὴν „ἀνίκητον δεξιάν. δώσουσι δὲ ἡμῖν αὐτίκα δίκας, ἄν τι „τῷ πατρίῳ φρονήματος ἤδη ἔχοντες τιμωροὶ τῶν πα„ρεσπονδημένων ἀναζῶμεν. ἴτω τις ἐχ ὑπὲρ γυναικὸς, „οὐδὲ τέκνων, οὐδ' ὑπὲρ κινδυνευούσης πατρίδος, ἀλλ' „ὑπὲρ τῶν πέφυβεν ἀμυνόμενος. ἐκεῖνοι στρατηγῶσι τῷ „πολέμῳ τῶν ζώντων ἡμῶν ἄμεινον. προκινδυνεύσω δὲ „καγὼ χρώμενος ὑμῖν πειθηνίοις. εὖ γὰρ ἴστε τὴν ἑαυ„τῶν ἀνδρείαν ἀνυπόστατον, ἐὰν μὴ προπετείᾳ τινὶ βλα„βῆτε."

ε'. Τούτοις παρακροτήσας τὸν στρατὸν, ὡς ὥρα προθύμως, ἔθυε τῷ Θεῷ, καὶ μετὰ τὴν θυσίαν διέβαινε τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν μετὰ τῆς δυνάμεως. στρατοπεδευσάμενος δὲ περὶ Φιλαδελφίαν, ἐγγὺς τῶν πολεμίων, περὶ τὸ μεταξὺ φρυρίῳ, πρὸς αὐτοὺς ἠκροβολίζετο, βυλόμενος ἐν τάχει συμβαλεῖν. ἔτυχον γὰρ κἀκεῖνοί τινας προπεπομφότες, τοὺς καταληψομένους τὸ ὕρυμα. τούτους μὲν ὧν ἀπε-

„tantiam, neque malum ab hominibus illatum, neque quod „fato debetur, vnquam posse Iudaeorum fortitudinem de„primere, quamdiu illis vita suppetit; neque eorum quem„quam patienter laturum esse Arabem in suis bonis domi„nari, quem saepiuscule paene captiuum egerit. Nihil au„tem vos terreat rerum anima carentium motus; neque „arbitremini, terrae concussionem exstitisse alterius etiam „calamitatis signum. Quae enim elementis accidunt, ab „ipsa natura sunt, nihilque praeterea damni afferunt, nisi „quod eis insitum est. nam pestilentiae quidem vel famis „vel terrae agitationis fortasse signum aliquod paulo ante „praecesserit: haec vero ipsa definitam habent certamque „magnitudinem. Caeterum quid nobis amplius, quam ter„rae concussio nupera, bellum nocere poterit etiam victis? „Immo enim vero, quod maxime futurum portendit exci„dium, inimicis accidit, (idque non sua sponte, neque alie„nis manibus) qui legatos nostros contra omnium homi„num leges crudeliter mactauerunt, talesque Deo pro belli „euentu hostias ceciderunt. Sed eum, cuius ante oculos „omnia versantur, et cui dextra est inuicta, non effugient. „Nobis autem continuo poenas persoluent, si quid patrii „animi adhuc gerentes in foederis violati vindictam con„surgamus. Eat quisque non pro coniugibus, neque pro „liberis, neque pro patria periclitante pugnaturi, sed lega„torum caedem vlturi. Illi melius, quam nos, qui viuimus, „bellum administrabunt. Quin et ego, si vos dicto audien„tes habuerim, primus memet periculis obiiciam. Nam „certo sciatis fortitudinem vestram esse insuperabilem, nisi „temerarie aliquid audendo laedatur.

5. His verbis milites adhortatus, vbi eos alacres vidit, sacra Deo faciebat; factaque re diuina Iordanem fluuium cum exercitu transibat. Castris autem circa Philadelphiam positis, haud procul ab hostibus, ante castellum in medio positum, leui velitatione eos lacessebat, quam primum cupiens congredi. nam et hostes aliquos praemiserant, qui munimentum illud occuparent. Et hos quidem cito

κρύσαντο ταχέως οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τῦ βασιλέως, καὶ τὸν λόφον κατέχον. αὐτὸς δὲ, καθ' ἡμέραν προάγων τὴν δύναμιν εἰς μάχην, παρέτασσε, καὶ προεκαλεῖτο τὺς Ἀραβας. ὡς δὲ ἀδεὶς ἐπεξήει· δεινὴ γάρ τις αὐτὺς κατάπληξις εἶχε, καὶ πρὸ τῦ πλήθυς ὁ στρατηγὸς Ἔλθεμος αὖος ἦν τῷ δέει· προσελθὼν ἐσπάρασσεν αὐτῶν τὸ χαράκωμα. κἀν τύτῳ συναναγκασθέντες, ἐξίασιν ἐπὶ τὴν μάχην ἄτακτοι, καὶ πεφυρμένοι τοῖς ἱππεῦσιν οἱ πεζοί. πλήθει μὲν ἦν τῶν Ἰουδαίων περιῆσαν, ἐλείποντο δὲ ταῖς προθυμίαις, καίτοι διὰ τὴν ἀπόγνωσιν τῆς νίκης ἦσαν καὶ αὐτοὶ παράβολοι.

ε'. Διὸ μέχρι μὲν ἀντεῖχον, ἡ πολὺς ἦν αὐτῶν φόνος· ὡς δὲ ὑπέδειξαν αὐτῶν τὰ νῶτα, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, πολλοὶ δὲ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν συμπατέμενοι, διεφθείροντο. πεντακισχίλιοι γᾶν ἔπεσον ἐν τῇ τροπῇ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἔφθη συνωθὲν εἰς τὸ χαράκωμα. τύτυς περισχὼν ἐπολιόρκει. καὶ μέλλοντας ἁλώσεσθαι τοῖς ὅπλοις προκατήπειγεν ἡ δίψα, τῶν ὑδάτων ἐπιλιπόντων. ὑπερηφάνει δὲ πρεσβευομένυς ὁ βασιλεὺς, καὶ λύτρα διδόντων πεντακόσια τάλαντα μᾶλλον ἐνέκειτο. τῇ δὲ δίψυς ἐκκαίοντος, ἐξιόντες κατὰ πλῆθος ἐπεχείριζον σφᾶς αὐτὺς τοῖς Ἰουδαίοις ἑκόντες· ὡς πέντε μὲν ἡμέραις τετρακισχιλίυς δεθῆναι, τῇ δὲ ἕκτῃ τὸ λειπόμενον πλῆθος ὑπ' ἀπογνώσεως ἐξελθεῖν ἐπὶ μάχην. οἷς συμβαλὼν Ἡρώδης, πάλιν εἰς ἑπτακισχιλίυς κτείνει. τηλικαύτῃ δὲ πληγῇ τὴν Ἀραβίαν ἀμυνόμενος, καὶ σβέσας τῶν ἀνδρῶν τὰ φρονήματα, πρεῦπόψεν, ὥστε καὶ προσάτης ὑπὸ τῦ ἔθνυς αἱρεθῆναι.

repulerunt regii, qui missi erant, et collem occupabant. Ille vero, quotidie ad praelium milites educens, aciem instruebat, et Arabas ad pugnam prouocabat. Et cum nemo ex aduerso egrederetur, (nam vehementi metu perculsi erant, et in conspectu multitudinis dux Elthemus timore obriguerat) propius ad eos accessit et vallum ab ipsis aggestum diuellebat. Atque ita simul omnes vi compulsi nullo ordine mixtique cum equitibus pedites ad pugnam exierunt: et multitudine quidem superiores erant Iudaeis, verum alacritate impares, quamuis desperatio victoriae eos etiam paulo audaciores fecerit.

6. Ob quam potissimum causam, quamdiu quidem restiterunt, non magna eorum facta est caedes: vbi vero terga verterunt, multi a Iudaeis, multi etiam a suis conculcati, perierunt. Denique millia quinque in fuga ceciderunt, reliqua vero turba intra vallum compulsa euasit. Eos statim militibus circumdedit et obsidebat Herodes: cumque necesse esset, vt simul cum armis caperentur, eos tamen iam ante ad deditionem vrgebat sitis, aqua eos deficiente. Missis autem legatis, eos arroganter excipiebat rex; cumque talenta quinquaginta in redemtionis pretium ei offerrent, magis illis instabat. Denique, ardescente siti, cateruatim exeuntes vltro se Iudaeis tradebant: adeo vt quinque quidem diebus quater mille in vincula darentur; sexto vero die reliqua multitudo, salute desperata, ad pugnam prodiret. Quibus congressus Herodes, iterum septem circiter millia interficit. Tam magna autem clade Arabiam vltus, exsinctoque virorum eius spiritu, tantum profecit, vt postea ab illa gente in patronum adoptaretur.

ΚΕΦ. κ΄.

Ηρώδης ὑπὸ Καίσαρος βασιλεύειν κελευσθεὶς, δώροις αὐτοκράτορα μεγαλόφροσι θεραπεύει. αὐτὸς δὲ Ηρώδην ἀμείβεται τῷ βασιλείας μέρει ὑπὸ Κλεοπάτρας ἀποτμηθέντι, προσιδεμένης τῆς τῦ Ζηνοδώρε χώρας.

Μεταλαμβάνει δὲ αὐτὸν εὐθέως ἡ περὶ τῶν ὅλων πραγμάτων φροντὶς, διὰ τὴν πρὸς Αντώνιον φιλίαν, Καίσαρος ἤδη περὶ Ακτιον νεμομένος. παρεῖχε μέντοι δέος πλέον, ἢ ἔπασχεν. ὕπω γὰρ ἐαλωκέναι Καίσαρι Αντώνιον ἤρινεν, Ηρώδε συμμένοντος. ὅ γε μὴν βασιλεὺς ὁμόσε χωρῆσαι τοῖς κινδύνοις διέγνω· καὶ πλεύσας εἰς Ρόδον, ἔνθα διέτριβε Καίσαρ, πρόσεισιν αὐτῷ δίχα διαδήματος, τὴν μὲν ἐσθῆτα καὶ τὸ σχῆμα ἰδιώτης, τὸ δὲ φρόνημα βασιλεύς. μηδὲν γᾶρ τῆς ἀληθείας ὑποσιλλόμενος, ἄντικρυς εἶπεν· „Ἐγὼ, Καίσαρ, ὑπ' Αντωνίῳ τῶν Ιουδαίων βασι„λεὺς γενόμενος, ἐν πᾶσιν ὁμολογῶ γεγονέναι βασιλεὺς „χρήσιμος Αντωνίῳ. καὶ ἐδὲ τῦτο ἂν ὑπεσιλλόμην εἰπεῖν, „ὅτι πάντως ἂν με μετὰ τῶν ὅπλων ἐπείρασας ἀφώρισαν, „εἰ μὴ διεκώλυσαν Αραβες. καὶ συμμαχῶν μέντοι γε αὐ„τῷ κατὰ τὸ δυνατὸν, καὶ σίτε πολλὰς ἔπεμψα μυριά„δας. ἀλλ' ἐδὲ μετὰ τὴν ἐν Ακτίῳ πληγὴν κατέλιπον „τὸν εὐεργέτην. ἡγεμόνην δὲ σύμβολος ἄριστος, ὡς ἐκέτε „χρήσιμος ἦμην σύμμαχος, μίαν εἶναι λέγων τῶν πταισθέντων διόρθωσιν, τὸν Κλεοπάτρας θάνατον. ἦν ἀνελόν„τι, καὶ χρήματα καὶ τείχη πρὸς ἀσφάλειαν, καὶ στρα„τιὰν καὶ ἐμαυτὸν ὑπισχνέμην κοινωνὸν τῷ πρὸς σὲ πολέ„μῳ. τῦ δὲ ἄρα τὰς ἀκοὰς ἀπέφραξαν οἱ Κλεοπάτρας „ἵμεροι, καὶ Θεὸς ὁ σοὶ τὸ κρατεῖν χαρισάμενος. συνήττη„σαι δὴ Αντωνίῳ, καὶ τέθεικα μετὰ τῆς ἐκείνε τύχης τὸ „διάδημα. πρὸς σὲ δὲ ἦλθον, ἔχων τὴν ἀρετὴν τῆς σωτη„ρίας ἐλπίδα, καὶ προλαβὼν ἐξεταθήσεσθαι, ποταπὸς „Φίλος, ἢ τίνος, ἐγενόμην.

β΄. Πρὸς ταῦτα Καίσαρ· „Αλλὰ σώζε γε, ἔφη, καὶ

CAP. XX.

Ab Augusto regnare iussus Herodes, magnificis imperatorem muneribus demeretur. Ab illo vicissim recipit partem regni, quam ei ademerat Cleopatra, adiectis insuper ditionis, quae fuerat Zenodori.

MOX autem illum, post victoriam Caesaris apud Actium, excepit de summa rerum solicitudo, propter amicitiam, quae illi cum Antonio intercessit. Plus tamen ab eo metuebat, quam patiebatur. Nondum enim Caesar victum esse Antonium putabat, dum ei suis viribus coniunctus maneret Herodes. Caeterum rex secum statuebat periculis sese offerre: cumque Rhodum nauigasset, vbi Caesar morabatur, adiit eum sine diademate, veste quidem cultuque priuato, sed animo regio. adeoque nihil de veritate subducendo coram ista dicebat: „Ego, Caesar, ab Antonio factus Iudaeorum rex, fateor me eum „exstitisse regem, qui in omnibus studebam Antonii commodis inseruire. Neque est, cur vel hoc dicere refugiam, „quod omni modo armis quoque me grauem expertus es„les, nisi obstitissent Arabes. Veruntamen et auxilia ei „pro mea virili, multasque frumenti cororum myriades „misi; immo neque post cladem Actii acceptam bene de „me meritum deserui. Quin et optimum ei consilium „dedi, cum copiis eum adiuuare non potui, non alia di„cens via res lapsas posse restitui, quam morte Cleopa„trae: qua peremta, et pecunias ei, et muros in securita„tem, et exercitum, et meipsum belli aduersus te so„cium fore promittebam. Aures autem ei obstruxerunt „Cleopatrae amores, et Deus, cuius munere tibi concessum est, victoriam reportare. Vna ergo cum Antonio „victus sum, et in eodem cum fortuna eius discrimine „posui diadema. Ad te autem veni, spem salutis in tua „virtute collocans, ea quidem praesumtione, fore, vt dispi„ciatur, qualis amicus, non cuius, fuerim.

2. Ad haec Caesar respondit: „Immo vero salua

„βασίλευε νῦν βεβαιότερον. ἄξιος γὰρ εἶ πολλῶν ἄρχειν,
„ἕτω φιλίας προϊσάμενος. πειρῶ δὲ καὶ τοῖς ὑστάχεσέ-
„ροις διαμένειν πιστὸς, ὡς ἔγωγε λαμπροτάτας ὑπὲρ τῆ
„σῆ φρονήματος ἐλπίδας ἔχω. καλῶς μέντοι γε ἐποίησεν
„Αντώνιος Κλεοπάτρα πειθθεὶς μᾶλλον, ἢ σοί. καὶ γὰρ σὲ
„κεκερδήκαμεν, ἐκ τῆς ἀνοίας αὐτῆ. κατάρχεις δὲ, ὡς
„ἔοικεν, εὐποιΐας. διό μοι γράφει Κύϊντος Δίδιος, συμ-
„μαχίαν σε πεπομφέναι πρὸς τὰς μονομάχως αὐτῷ. νῦν
„μὲν ἓν δόγματι τὸ βέβαιον σῆ τῆς βασιλείας ἐξαγγέλ-
„λω. πειράσομαι δὲ καὶ αὖθις ἀγαθόν σε τι ποιεῖν, ὡς
„μὴ ζητοίης Αντώνιον.

γ'. Τούτοις φιλοφρονησάμενος τὸν βασιλέα, καὶ περι-
θεὶς αὐτῷ τὸ διάδημα, δόγματι διεσήμαινε τὴν δωρεὰν,
ἐν ᾧ πολλὰ μεγαλοφρόνως εἰς ἔπαινον τῆ ἀνδρὸς ἐφθέγ-
ξατο. ὁ δὲ, δώροις ἐπιμελιξάμενος αὐτὸν, ἐξητεῖτό τινα
τῶν Αντωνίῳ φίλων Αλέξανδρον, ἱκέτην γενόμενον. ἐνίκα
δὲ ἡ Καίσαρος ὀργὴ, πολλὰ καὶ χαλεπὰ μεμφομένη τὸν
ἐξαιτήμενον, οἷς διεκρούσατο τὴν δέησιν. μετὰ δὲ ταῦτα
πορευόμενον ἐπ' Αἴγυπτον διὰ Συρίας Καίσαρα παντὶ τῷ
βασιλικῷ πλούτῳ δεξάμενος Ηρῴδης, τότε πρῶτον καὶ
συνιππάσατο ποιημένῳ περὶ Πτολεμαΐδα τῆς δυνάμεως
ἐξέτασιν, εἰσίασέ τε σὺν ἅπασι τοῖς φίλοις. μεθ' ὃς καὶ
τῇ λοιπῇ στρατιᾷ πρὸς εὐωχίαν πάντα διέδωκε. πρηνύσησε
δὲ καὶ διὰ τῆς ἀνύδρου πορευομένοις μέχρι Πηλουσίου παρα-
χεῖν ὕδωρ ἄφθονον, ἐπανιοῦσί τε ὁμοίως. ὅδε ἔστιν ὅ, τι
τῶν ἐπιτηδείων ἐνεδέησε τῇ δυνάμει. δόξα γοῦν αὐτῷ τε
Καίσαρι καὶ τοῖς στρατιώταις παρέσχη, πολλῷ βραχυτέραν
Ηρῴδῃ περιεῖναι βασιλείαν, πρὸς ἃ παρέσχεν. διὰ τοῦτο,
εἰς ἦκεν εἰς Αἴγυπτον, ἤδη Κλεοπάτρας καὶ Αντωνίου τεθνεώ-
των, ἃ μόνον αὐτῆ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς, ἀλλὰ καὶ τῇ βα-
σιλείᾳ προσέθηκε, τήν τε ὑπὸ Κλεοπάτρας ἀποτμηθεῖ-
σαν χώραν, καὶ ἔξωθεν Γάδαρα, καὶ Ιππον, καὶ Σαμάρειαν. πρὸς δὲ τούτοις τῶν παραλίων Γάζαν, καὶ Ανθηδόνα, καὶ Ἰόππην, καὶ πύργον Στράτωνος. ἐδωρήσατο δὲ

„esto, et nunc regna maiori cum securitate. Nam dignus „es, qui multis imperes, cum amicitiam tanta fide tuearis. „Operam autem des velim, vt etiam paulo fortunatiori„bus fidus permaneas: id quod ego non obscura spe fre„tus ex animi tui magnitudine exspecto. Veruntamen „recte fecit Antonius, qui Cleopatrae potius, quam tibi, „paruit. namque te ex eius lucrati sumus amentia. Prior „autem, vt apparet, benefacere coepisti: quo factum est, „vt ad me scriberet Q. Didius, te aduersus gladiatores „auxilia ei opportune misisse. Et nunc quidem te certio„rem facio, me tibi regnum decreto confirmatum ire. in„super et ipse enitar, vt aliqua in re tibi benefaciam, adeo „vt Antonium non desideres.

3. Cum istis regem benigne alloquutus esset, et diadema ei imposuisset, decreto donum promulgauit, in quo multa etiam in eius laudem magnifice dixit. Ille vero, cum muneribus magis adhuc Caesarem demulsisset, Alexandrum, quendam ex amicis Antonii eius misericordiae supplicem, sibi condonari petebat. Sed vicit Caesaris iracundia, de eo, quem laxari postulabat Herodes, multis et grauiter querentis, adeo vt petitionem repulerit. Postea vero cum Caesarem, in Ægyptum per Syriam iter facientem, omni opum regiarum apparatu excepisset Herodes, tunc primum cum eo, apud Ptolemaïdem milites lustrante, obequitauit, et conuiuium ei cum amicis suis omnibus praebuit: ac deinde reliquo exercitui omnia ad epulas necessaria distribuit: insuperque curauit, vt per regionem aridam vsque ad Pelusium proficiscentibus, similiterque redeuntibus, aquarum copia suppeditaretur: neque quidquam erat commeatus, quod exercitui defuit. Fecit denique, vt et ipse Caesar militesque eius existimarent, Herodi, si eorum, quae dederit, ratio haberetur, iusto tenuius esse regnum et angustius. Quo factum est, vt Caesar, postquam in Ægyptum veniret, cum iam mortui essent Antonius et Cleopatra, non solum caeteros eius honores auxerit, verum etiam regno eius addiderit regionem a Cleopatra ei abscissam, et extra eam Gadara et Hippon et Samariam; atque ad haec in ora maritima Gazam, et Anthedona, et Iop-

αὐτῷ, καὶ πρὸς Φυλακὴν τῆ σώματος, τετρακοσίους Γαλάτας, οἳ πρότερον ἐδορυφόρουν Κλεοπάτραν. ὑδὲν δὲ ἧττον ἐνῆγεν αὐτὸν εἰς τὰς ὄψεσις, ὡς τὸ μεγαλόφρον τῆ λαμβάνοντος.

δ'. Μετὰ δὲ τὴν πρώτην Ακτιάδα προσίθησιν αὐτῆ τῆ βασιλείᾳ, τόν τε Τραχωνα καλούμενον, καὶ τὴν προσεχῆ Βαταναίαν τε καὶ Αὐρανίτιν χώραν, ἐξ αἰτίας τοιάσδε. Ζηνόδωρος, ὁ τὸν Λυσανίᾳ μεμισθωμένος οἶκον, ὃ διέλειπεν ἐπαφεῖς τὰς ἐκ τῆ Τραχωνος ληστὰς Δαμασκηνοῖς. οἱ δὲ, ἐπὶ Οὐάρρωνα τὸν ἡγεμόνα τῆς Συρίας καταφυγόντες, ἐδεήθησαν δηλῶσαι τὴν συμφορὰν αὐτῶν Καίσαρι. Καῖσαρ δὲ γνοὺς, ἀντεπέστελλεν ἐξαιρεθῆναι τὸ ληστήριον. στρατεύσας δὲν Οὐάρρων, καθῆρέ τε τῶν ἀνδρῶν τὴν γῆν, καὶ ἀφαιρεῖται Ζηνόδωρον, ἣν ὕστερον Καῖσαρ, ὡς μὴ γένοιτο πάλιν ὁρμητήριον τοῖς ληστᾶις ἐπὶ τὴν Δαμασκὸν, Ηρώδῃ δίδωσιν. κατέστησε δὲ αὐτὸν καὶ Συρίας ὅλης ἐπίτροπον. ἔτει δεκάτῳ πάλιν ἐλθὼν εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ὡς μηδὲν ἐξεῖναι, δίχα τῆς ἐκείνω συμβολίας, τοῖς ἐπιτρόποις διοικεῖν. ἐπεὶ δὲ τελευτᾷ Ζηνόδωρος, προσένεμεν αὐτῷ καὶ τὴν μεταξὺ Τραχωνος καὶ τῆς Γαλιλαίας γῆν ἅπασαν. ὁ δὲ τούτων Ηρώδῃ μεῖζον ἦν, ὑπὸ μὲν Καίσαρος ἐφιλεῖτο μετ' Αγρίππαν, ὑπ' Αγρίππα δὲ μετὰ Καίσαρα. ἔνθεν ἐπὶ πλεῖστον μὲν εὐδαιμονίας πεῖρον ἔσχεν, εἰς μεῖζον δὲ ἐξήρθη φρόνημα. καὶ τὸ πλέον τῆς μεγαλονοίας ἐπέτεινεν εἰς εὐσέβειαν.

ΚΕΦ. κά'.

Περὶ πόλεων ὑφ' Ηρώδου ἐπισκευασθέντων καὶ ἐκ τῶν θεμελίων οἰκοδομηθέντων, περί τε ἄλλων ὑπ' αὐτῆ κτισθέντων. καὶ ὡς τὸ μεγαλόψυχον αὐτῆ καὶ τοῖς ἀλλοεθνέσιν ἐπεδείξατο, καὶ τύχῃ ἐν πᾶσιν ἐχρήσατο δεξιᾷ.

ΠΕντεκαιδεκάτῳ γὰν ἔτει τῆς βασιλείας, αὐτόν τε τὸν ναὸν ἐπεσκεύασε, καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ἀνετειχίσατο χώραν, τῆς ὕσης διπλασίαν, ἀμείνοις μὲν χρησάμενος τοῖς ἀνα-

pen, et Stratonis turrim. praetereaque ei, in corporis cuſtodiam, dono dedit quadringentos Gallos, qui antea Cleopatrae ſtipatores erant. nulla autem res magis liberalitatem Caeſaris incitabat, quam magnus animus accipientis.

4. Poſt primam autem Actiada, Trachonem, vt appellatur, Herodis regno adiecit, eique finitimam Batanaeam, itemque regionem Auranitidem, huiuſmodi de cauſa. Zenodorus, qui Lyſaniae domum conduxerat, nihil ſibi ad latrones è Trachone Damaſcenis immittendos reliqui faciebat. Illi vero ad Varronem Syriae praefidem confugiebant, orabantque, vt ſuam calamitatem Caeſari notam faceret. Qua re cognita, reſcripſit Caeſar, dandam eſſe operam, vt tolleretur latrocinium. Varro igitur, ducto in eos exercitu, et regionem latronibus purgabat, et Zenodoro eam aufert, quam poſtea Caeſar, ne latronum contra Damaſcum receptaculum fieret, Herodi largitur. Anno autem decimo, ex quo in Syria fuerat Caeſar, in prouinciam reuerſus, totius Syriae Herodem procuratorem conſtituit, vt nihil procuratoribus liceret eo inconſulto adminiſtrare. Poſtquam vero mortuus eſſet Zenodorus, etiam terram omnem, inter Trachonem et Galilaeam poſitam, eidem attribuit. Quod autem iſtis malis Herodi viſum erat, a Caeſare quidem ſecundum Agrippam maxime diligebatur, ab Agrippa vero ſecundum Caeſarem. Hinc ad magnam felicitatem proceſſit, animo vero magis elatus eſt, et cogitationes magnas pietati rebuſque ſacris impertiit.

CAP. XXI.

De vrbibus ab Herode inſtauratis et a fundamento exſtructis; deque aliis ab eo conditis, vtque magnificentiam etiam exteris gentibus demonſtrauit, proſperaque in omnibus fortuna vſus eſt.

ANno igitur regni ſui decimo quinto et templum ipſum inſtaurauit, et terrae ſpatium altero tanto maius, quam fuerat circa ipſum, muro ampleXus eſt, ſumtibus im-

λύμασιν, ἀνυπερβλήτῳ δὲ τῇ παλυτελείᾳ. τεκμήριον δὲ ἦσαν αἱ μεγάλαι σταὶ περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ βόρειον ἐπ' αὐτῷ Φρούριον. ἃς μὲν γὰρ ἀνωκοδόμησεν ἐκ θεμελίων, τὸ δὲ ἐπεσκεύασε πλάτῳ δαψιλεῖ, κατ' ἀδὲν τῶν βασιλείων ἔλαττον, ὃ Αντωνίαν ἐκάλεσεν, εἰς τὴν Αντωνίᾳ τιμήν. τό γε μὴν ἑαυτῷ βασίλειον κατὰ τὴν ἄνω διεμάμενος πόλιν, δύο τὰς μεγίστας καὶ περικαλλεστάτας οἴκους, οἷς ἀδὲ ναὸς ἦ συνεπλέκετο, προσηγόρευσεν ἀπὸ τῶν Φίλων, τὸν μὲν Καισάρειον, τὸν δὲ Αγρίππειον.

β'. Αλλὰ γὰρ ἐπ' οἴκοις μόνον τὴν μνήμην αὐτῶν καὶ τὰς ἐπικλήσεις περιγράψω, διέβη δὲ εἰς ὅλας πόλεις αὐτῷ τὸ Φιλότιμον. ἐν μέν γε τῇ Σαμαρείτιδι, πόλιν καλλίστῳ περιβόλῳ τειχισάμενος ἐπὶ σταδίους εἴκοσι, καὶ καταγαγὼν ἑξακισχιλίους εἰς αὐτὴν οἰκήτορας, γῆν τε τούτοις προσνείμας λιπαρωτάτην, καὶ ἐν μέσῳ τῷ κτίσματι ναόν τε ἐνιδρυσάμενος τῷ Καίσαρι μέγιστον, καὶ περὶ αὐτὸν τέμενος ἀπαδείξας τριῶν ἡμισυ σταδίων, τὸ ἄσυ Σεβαστὴν ἐκάλεσεν. ἐξαίρετον δὲ τοῖς ἐν αὐτῷ παρέχειν εὐνομίαν.

γ'. Επὶ τούτοις δωρησαμένῳ τῷ Καίσαρος αὐτὸν ἑτέρας προσθῆκαι χώρας, ἔδε καὶ ταύτῃ ναὸν αὐτῷ λευκῆς μαρμάρου καθιδρύσατο παρὰ τὰς Ιορδάνου πηγάς. καλεῖται δὲ Πάνιον ὁ τόπος. ἔνθα πορυφὴ μὲν τὶς ὄρους εἰς ἄπειρον ὕψος ἀνατείνεται. παρὰ δὲ τὴν ὑπώρειον λαγόνα, συνηρεφὲς ἄντρον ὑπανοίγει, δι' ὃ βαραθρώδης κρημνὸς εἰς ἀμέτρητον ἀπορρῶγα βαθύνεται, πλήθει τε ὕδατος ἀσαλεύτῳ, καὶ τοῖς καθιμῶσί τι πρὸς ἔρευναν γῆς, ἀδὲν μῆκος ἐξαρκεῖ. τῷ δὲ ἄντρῳ κατὰ τὰς ἔξωθεν ῥίζας ἀνατέλλουσιν αἱ πηγαί. καὶ γένεσις μὲν, ὡς ἔνιοι δοκοῦσιν, ἔνθεν Ιορδάνου. τὸ δὲ ἀκριβὲς ἐν τοῖς ἑξῆς δηλώσομεν.

δ'. Ο δὲ βασιλεὺς καὶ ἐν Ιεριχοῖ μεταξὺ Κύπρου τῆ Φρουρίου καὶ τῶν προτέρων βασιλείων, ἄλλα κατασκευασάμενος ἀμείνω καὶ χρησιμώτερα πρὸς τὰς ἐπιδημίας, ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὠνόμασε Φίλων. καθόλου τε εἰπεῖν, οὐκ ἔστιν ὁντινα τῆς βασιλείας ἐπιτήδειον τόπον τῆς πρὸς Καίσαρα

mensis atque insuperabili munificentia. Indicio autem erant magnae circa fanum porticus, fanoque iunctum a septentrione castellum. Has quidem a fundamentis exstruxit, illud vero largis opibus instaurauit, non secus ac si regia exstitisset; quod Antoniam nominauit, in honorem Antonii. Porro cum regiam sibi in vrbe superiori exstruxisset, duos in ea maximos atque pulcherrimos oecos, quibus ne templum quidem ipsum vllatenus conferri posset, de amicorum nominibus appellauit; vnum quidem Caesarium, alterum vero Agrippium.

2. Verum enimuero non solis tectis memoriam eorum et cognomina circumscripsit, sed in totas ciuitates, suum erga illos studium sese exporrexit; quippe in regione Samaritide vrbem muro pulcherrimo per viginti stadia circumdedit, et, deductis eo sex millibus colonorum, terraque foecundissima his attributa, in loci conditi mediterallio templum Caesari exstruxit maximum; et, circa illud area sesquistadii relicta, vrbem Sebasten nominauit. Eam vero habitantibus dedit, legibus egregiis institutam.

3. Post haec, cum Caesaris munificentia Herodi adiecta fuisset altera regio, ille etiam in ipsa templum ei ex candido marmore ad Iordanis fontes posuit. Locus autem iste Panium appellatur: vbi montis quidam vertex in altitudinem immensam attollitur, et in latere ei subiecto specus opacum sese aperit, per quod praecipitium profundum in hiatum abruptum infinitum deprimitur, adeo vt et vasto aquarum stagnantium abysso, et demittentibus aliquid ad terram explorandam nulla mensurae longitudo sufficiat. Speluncae autem ad radices exteriores scaturiunt fontes: atque hinc, vt quidam putant, oritur Iordanes. Verum hac de re accurate aliquid in sequentibus indicabimus.

4. Rex autem cum apud Hierichunta, inter castellum Cypron et priores domos regias, alias exstruxisset meliores et aduenientibus commodiores, de amicorum nominibus eas appellauit. In summa, non erat idoneus regni locus, quem honore Caesaris vacuum reliquerit.

πᾶσι γυμνὸν εἶασεν. ἐπειδὴ δὲ τὴν ἰδίαν χώραν ἐπλήρου σὺν ναῦσιν, εἰς τὴν ἐπαοχίαν αὐτῷ τὰς τιμὰς ὑπερεξέχεις, καὶ πολλαῖς πόλεσιν ἐνιδρύσατο Καισάρεια.

ε. Κατιδὼν δὲ καὶ τοῖς παραλίοις πόλιν, ἤδη μὲν κάμνουσαν, Στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, διὰ δὲ εὐφυΐαν τῆ χωρίᾳ δέξασθαι δυναμένην τὸ φιλότιμον αὐτῷ, πᾶσαν ἀνέκτισε λευκῷ λίθῳ, καὶ λαμπροτάτοις ἐκόσμησε βασιλείοις, ἐν ᾗ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξατο. μεταξὺ γὰρ Δώρων καὶ Ἰόππης, ὧν ἡ πόλις μέση κεῖται, πᾶσαν εἶναι συμβέβηκε τὴν παραλίαν ἀλίμενον, ὡς πάντα τὸν τὴν Φοινίκην ἐπ' Αἴγυπτον παραπλέοντα σαλεύειν ἐν πελάγει, διὰ τὴν ἐκ λιβὸς ἀπειλήν. ὧ καὶ μετρίως ἐπαυξίζοντι τηλικοῦτον ἐγείρεται κῦμα πρὸς ταῖς πέτραις, ὥστε τὴν ὑποστροφὴν τοῦ κύματος ἐπὶ πλεῖστον ἐξαγριοῦν τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς, τοῖς ἀναλώμασι καὶ τῇ φιλοτιμίᾳ νικήσας τὴν φύσιν, μείζονα μὲν τοῦ Πειραιῶς λιμένα κατεσκεύασεν· ἐν δὲ τοῖς μυχοῖς αὐτοῦ, βαθεῖαν ὁρμὸν ἑτέραν.

ς. Καθάπαξ δὲ ἅπαν ἀντιπράσσουσαν τὸν τόπον, ἐφιλονείκησε πρὸς τὴν δυσχέρειαν, ὡς τὴν μὲν ὑγρότητα τῆς δομήσεως δυσάλωτον εἶναι τῇ θαλάσσῃ, τὸ δὲ κάλλος ὡς ἐπὶ μηδενὶ δυσκόλῳ κεκοσμῆσθαι. συμμετρησάμενος γὰρ ὅσον εἰρήκαμεν τῷ λιμένι μέγεθος, καθίει λίθους εἰς ὀργυιὰς εἴκοσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὧν ἦσαν οἱ πλεῖστοι, μῆκος ποδῶν πεντήκοντα, βάθος ἐννέα, εὖρος δέκα, τινὲς δὲ καὶ μείζους. ἐπεὶ δὲ ἀνεπληρώθη τὸ βάθος, ἔτως ἤδη τὸ ὑπερέχον τῆ πελάγους τείχος ἐπὶ διακοσίους πόδας ηὐρύνατο. ὧν οἱ μὲν ἑκατὸν προὐβεβόμητο πρὸς τὴν ἀνακοπὴν τοῦ κύματος· προκυμαία γὰρ ἐκλήθη· τὸ δὲ λοιπὸν ὑπόκειται τῷ περιθέοντι λιθίνῳ τείχει. τοῦτο δὲ πύργοις διείληπται μεγίστοις, ὧν ὁ πρέχων καὶ περικαλλέστατος ἀπὸ τοῦ Καίσαρος προγόνου Δρουσίου κέκληται.

ζ. Ψαλίδες δὲ πυκναὶ πρὸς καταγωγὴν τῶν ἐνορμιζομένων· καὶ τὸ πρὸ αὐτῶν πᾶν πύπλῳ νάγμα, τοῖς ἀπο-

Postea vero quam regionem suam templis repleuisset, in prouinciam quoque honores eius effudit, et in multis ciuitatibus Caesaria constituit.

5. Cum autem et inter maritimas ciuitates vnam vetustate tum quidem laborantem animaduertisset, quae Stratonis turris vocabatur, pro loci vero ex natura commoditate munificentiae suae capacem, totam candido lapide reparauit, et splendidissimis ornauit palatiis, qua in re maxime innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam Dora inter et Ioppen, quibus interiecta et media est haec vros, vniuersam oram maritimam contigit adeo importuosam esse, vt omnes, qui secundum Phoeniciae loca Ægyptum versus nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam flatus mediocris tantos ad scopulos fluctus excitat, vt mare vndarum refluxu per aliquantum spatii vehementius agitaretur. Sed rex, cum sumtibus et liberalitate naturam vicisset, portum Piraeeo maiorem fecit, eiusque in receſſibus alias nauibus stationes admodum profundas.

6. Et quamquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate rei colluctatus est, vt structurae quidem firmitas mari esset inexpugnabilis, pulchritudo vero tanta, quasi in opere ornando nihil arduum fuisset et impeditum. Commensus enim quantum diximus portui spatium, saxa in viginti vlnarum pelagus demittit, quorum pleraque ad pedes quinquaginta longitudine, altitudine nouem, et latitudine decem, nonnulla vero etiam maiora. Postquam autem profundum adimpletum esset, tum murum paululum iam supra mare exstantem in ducentos pedes dilatauit, quorum centum quidem ad fluctus frangendos repellendosque praestructi erant, vnde procymatia dicebatur: reliquum vero subiectum erat muro lapideo portui circumdato. Hoc autem turribus maximis distinctum erat; quarum quae eminebat et speciosissima erat, a Druso priuigno Caesaris Drusium cognominata est.

7. Crebri autem fornices erant, appellentibus diuersoria; praeque illis omnis in circuitu planities, exscen-

βαίνουσι πλατὺς περίπατος. ὁ δὲ εἴσπλους βόρειος, αἰθριώτατος γὰρ ἀνέμων τῷ τόπῳ βορέας, καὶ ἐπὶ τῷ στόματος κολοσσοὶ τρεῖς ἑκατέρωθεν ὑπεστηριγμένοι κίοσιν, ὧν τοὺς μὲν ἐκ λαιᾶς χειρὸς εἰσπλέοντος πύργος νασὸς ἀνέχει, τοὺς δὲ ἐκ δεξιᾶ δύο ὀρθοὶ λίθοι συνεζευγμένοι, τῷ κατὰ θάτερον χείλος πύργῳ μείζονες. προσεχεῖς δὲ οἰκίαι τῷ λιμένι, λευκῇ καὶ αὐταὶ λίθῳ, καὶ κατατείνοντες ἐπ' αὐτὸν οἱ στενωποὶ τῷ ἄστει, πρὸς ἓν διάστημα μεμετρημένοι. καὶ τῷ στόματος ἄντικρυς ναὸς Καίσαρος ἐπὶ γηλόφῳ, κάλλει καὶ μεγέθει διάφορος· ἐν δὲ αὐτῷ κολοσσοὶ Καίσαρος, ὁ μὲν ἀποδέων τῷ Ὀλυμπιάσι Διός, ᾧ καὶ προσείκασαι, Ῥώμης δὲ ἴσος Ἥρᾳ τῇ κατ' Ἄργος. ἀνέθηκε δὲ τῇ μὲν ἐπαρχίᾳ τὴν πόλιν, τοῖς ταύτῃ δὲ πλοϊζομένοις τὸν λιμένα, Καίσαρι δὲ τὴν τιμὴν τῷ κτίσματος· Καισάρειαν γὰρ ὠνόμασεν αὐτήν.

ή. Τά γε μὴν λοιπὰ τῶν ἔργων, ἀμφιθέατρον, καὶ θέατρον, καὶ ἀγοράν, ἄξια τῆς προσηγορίας ἐνιδρύσατο. καὶ πενταετηρικοὺς ἀγῶνας καταστησάμενος, ὁμοίως ἐκάλεσεν ἀπὸ τοῦ Καίσαρος, πρῶτος αὐτὸς ἆθλα μέγιστα προθεὶς ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς ἐνενηκοστῆς καὶ δευτέρας Ὀλυμπιάδος, ἐν οἷς οὐ μόνον οἱ νικῶντες, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς, καὶ οἱ τρίτοι τοῦ βασιλικοῦ πλούτου μετελάμβανον. ἀναπτίσας δὲ καὶ Ἀνθηδόνα τὴν παράλιον καταριφεῖσαν ἐν πολέμοις, Ἀγρίππειον προσηγόρευσεν. τῷ δὲ αὐτῷ φίλῳ, δι' ὑπερβολὴν εὐνοίας, καὶ ἐπὶ τῆς πύλης ἐχάραξε τὸ ὄνομα, ἣν αὐτὸς ἐν τῷ ναῷ κατεσκεύασεν.

θ. Φιλοπάτωρ γε μὴν, εἰ καί τις ἕτερος. καὶ γὰρ τῷ πατρὶ μνημεῖον κατέστησε, πόλιν, ἣν ἐν τῷ καλλίστῳ τῆς βασιλείας πεδίῳ κτίσας, ποταμοῖς τε καὶ δένδρεσι πλουσίαν, ὠνόμασεν Ἀντιπατρίδα. καὶ τὸ ὑπὲρ Ἰεριχοῦντος φρούριον, ὀχυρότητι καὶ κάλλει διάφορον, τειχίσας, ἀνέθηκε τῇ μητρὶ, προσαγορεύσας Κύπρον. Φασαήλῳ δὲ τῷ ἀδελφῷ τὸν ὑπὸ Ἱεροσολύμοις ὁμώνυμον πύργον. ἃ τό, τε σχῆμα καὶ τὴν ἐν τῷ μεγέθει πολυτέλειαν διὰ τῶν ἑξῆς δηλώσομεν. καὶ

dentibus locus erat amplus ad inambulandum. aditus etiam borealis erat, ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas, atque ad ostium colossi tres ex vtraque parte, suffulti columnis, quos a sinistra quidem portum intrantibus solida turris sustinet, a dextra vero duo recti lapides coniuncti, turri ex aduerso labro maiores. Portui autem aedes connexae erant, ipsaeque e saxo candido, et in eum tendebant ciuitatis angiportus pari interuallo a se inuicem disiuncti. Contra ostium vero in tumulo Caesaris templum, pulchritudine simul et magnitudine excellens; atque in eo Caesaris colossus, non minor Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romae vero alter par Iunoni, quae Argis est. Vrbem autem prouinciae dedicavit, portum vero illac nauigantibus, Caesari autem structurae honorem; vnde vrbem ipsam Caesaream appellauit.

8. Quinetiam caetera ex operibus suis, amphitheatrum scilicet, et theatrum, et forma, nomine, quo appellantur, non indigna, posuit: et, ludis quinquennalibus institutis, itidem a Caesare eos denominauit, cum primus ipse maxima praemia certantibus propositisset Olympia centesima nonagesima et secunda; in quibus ludis non solum victores, sed et illis proximi, et tertii regiarum diuitiarum participes facti erant. Porroque cum Anthedonem in maritimis grassante bello euersam restituisset, Agrippiam nominauit; eiusdemque amici, ex abundanti sua beneuolentia, nomen etiam portae inscripsit, quam ipse in templo aedificauit.

9. Quin et patris amator erat, si quisquam alius. nam et patri monumentum constituit, et vrbem, quam in pulcherrima regni sui planitie conditam, fluuiisque et arboribus decoratam, Antipatridem nuncupauit. Cumque supra Hierichuntem castellum, firmitate et pulchritudine excellens, muro cinxisset, matris suae nomine Cypron appellatum ei dedicauit; et Phasaëlo fratri turrim ei cognominem Hierosolymis: cuius et formam et in amplitudine magnificentiam in sequentibus declarabimus. aliam-

πόλιν ἄλλην κτίσας κατὰ τὸν ἀπὸ Ιεριχοῦς ἰόντων αὐλῶνα πρὸς βορέαν, Φασαηλίδα ὠνόμασεν.

ί. Παραδὺς δὲ αἰῶνι τὰς τε οἰκείας καὶ φίλας, οὐδὲ τῆς αὐτῦ μνήμης ἠμέλησεν, ἀλλὰ φρούριον ἐπιτειχίσας τῷ πρὸς Αραβίαν ὄρει, προσηγόρευσεν Ηρώδιον ἀφ' ἑαυτοῦ. τὸν δὲ μαστοειδῆ κολωνὸν ὄντα χειροποίητον, ἐξήκοντα σταδίων ἄποθεν Ιεροσολύμων, ἐκάλεσε μὲν ὁμοίως, ἐξήσκησε δὲ φιλοτιμώτερον. τρεγγύλοις μὲν γὰρ τὴν ἄκραν πύργοις περιέσχεν, ἐπλήρωσε δὲ τὸν περίβολον βασιλείοις πολυτελεστάτοις, ὡς μὴ μόνον τὴν ἔνδον τῶν οἰκημάτων ὄψιν εἶναι λαμπρὰν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν τοίχοις, καὶ θρεγκοῖς, καὶ στέγαις, περικεχύθαι τὸν πλοῦτον δαψιλῆ. πόρρωθεν δὲ μεγίστοις ἀναλώμασιν ὑδάτων πλῆθος εἰσήγαγε, καὶ βαθμοῖς διακοσίοις λευκοτάτης μαρμάρου τὴν ἄνοδον διέλαβεν. ἦν γὰρ δὴ τὸ χεώλοφον ἐπιεικῶς ὑψηλὸν, καὶ πᾶν χειροποίητον. κατεσκεύασε δὲ καὶ περὶ τὰς ῥίζας ἄλλα βασίλεια, τήν τε ἀποσκευὴν καὶ τὰς φίλας δέξασθαι δυνάμενα. ὥστε, τῷ μὲν πάντα ἔχειν, πόλιν εἶναι δοκεῖν τὸ ἔρυμα, τῇ περιγραφῇ δὲ βασίλειον.

ια'. Τοσαῦτα δ' οὖν κτίσας, πλείστας καὶ τῶν ἔξω πόλεων τὸ μεγαλόψυχον ἐπεδείξατο. Τριπόλει μὲν γὰρ καὶ Δαμασκῷ καὶ Πτολεμαΐδι γυμνάσια, Βύβλῳ δὲ τεῖχος, ἐξέδρας τε καὶ στοὰς καὶ ναοὺς καὶ ἀγορὰς Βηρυτῷ κατασκευάσας καὶ Τύρῳ, Σιδῶνι γε μὴν καὶ Δαμασκῷ θέατρα, Λαοδικεῦσι δὲ τοῖς παραλίοις ὑδάτων εἰσαγωγὴν, Ασκαλωνίταις δὲ βαλανεῖα καὶ κρήνας πολυτελεῖς, πρὸς δὲ περίστυλα. θαυμασὰ τήν τε ἐργασίαν καὶ τὸ μέγεθος. εἰσὶ δὲ οἷς ἄλση καὶ λειμῶνας ἀνέθηκεν. πολλαὶ δὲ πόλεις, ὥσπερ κοινωνοὶ τῆς βασιλείας, καὶ χώραν ἔλαβον παρ' αὐτοῦ. γυμνασιαρχίας δὲ ἄλλας ἐπετησίους τε καὶ διηνεκέσιν ἐδωρήσατο προσόδους, κατατάξας, ὥσπερ Κώοις, ἵνα μηδέποτε ἐκλείπῃ τὸ γέρας. σῖτον γε μὴν πᾶσιν ἐχορήγησε τοῖς δεομένοις, καὶ τῇ Ρόδῳ χρήματα μὲν εἰς ναυτικῆς κατασκευὴν παρέσχε πολλαχῆ καὶ πολλάκις.

que vrbem, iuxta vallem, qua ab Hierichunte versus boream itur, conditam, Phasaëlidem nominauit.

10. Cum autem domesticos et amicos aeuo sempiterno tradidisset, ne sui quidem memoriam insuper habuit; sed castellum, in monte quodam Arabiae communitum, de suo nomine Herodium appellauit. Tumulum etiam in mammae formam manufactum, qui ab Hierosolymis abest sexaginta stadia, eodem quidem nomine vocauit, verum ambitiosius instruxit. Etenim rotundis quidem turribus summitatem eius complexus est, ambitum vero occupauit palatiis sumtuosissime exstructis, vt aedificia non solum intus essent adspectu splendida, sed et exteriores parietes et maceriae et tecta pretiosis largiter circumfusa essent ornamentis. Magnam etiam aquae copiam ingenti impensa e longinquo induxit, et ducentis gradibus e marmore candidissimo adscensum distinxit. Erat enim tumulus modice excelsus, totusque manu factus. Quin et alia ad imum eius palatia aedificauit, quae et impedimenta et amicos recipere possent: adeo vt, pro rerum quidem omnium copia, castellum illud ciuitas esse videretur, circuitu vero, domus regia.

11. Cum autem tot tantaque lautius exstruxisset, plerisque exterarum ciuitatum animi sui magnitudinem patefecit. Namque apud Tripolim et Damascum et Ptolemaïdem gymnasia, Bybli autem murum, exedras vero et porticus et templa et fora Beryti ac Tyri aedificauit, nec non et apud Sidonem et Damascum theatra, maritimis etiam Laodicensibus aquae ductum fecit, atque Ascalonitis balnea et fontes magnificos, praetereaque peristylia tam opere quam magnitudine suspicienda: nonnullis etiam lucos et loca irrigua dicauit. Multae autem ciuitates, quasi ad regnum eius pertinerent, etiam agros ab eo acceperunt; alias vero gymnasiorum praefecturas reditibus annuis et perpetuis dotauit, constituens, quemadmodum Cois, vt nunquam praemia deessent. Porro frumentum egenis omnibus suppeditauit; et Rhodiis ad classem parandam instruendamque pecunias saepe multisque in locis

ἐμπεσὸν δὲ τὸ Πύθιον ἰδίοις ἀναλώμασιν ἄμεινον ἀνεθέματο. τί δεῖ λέγειν τὰς εἰς Λυκίους ἢ Σαμίους δωρειὰς, ἢ τὴν δι' ὅλης τῆς Ιωνίας, ἐν οἷς ἐδεήθησαν ἕκαστοι, δαψίλειαν; ἀλλὰ Αθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, Νικοπολῖταί τε καὶ τὸ κατὰ Μυσίαν Πέργαμον, ἢ τῶν Ηρώδε γέμουσιν ἀναθημάτων; τὴν δὲ Αντιοχέων τῶν ἐν Συρίᾳ πλατεῖαν, ἣ, Φευκτὴν οὖσαν ὑπὸ βορβόρου, κατέστρωσέ τε σταδίων εἴκοσι τὸ μῆκος οὖσαν ξεστῇ μαρμάρῳ, καὶ πρὸς τὰς ὑετῶν ἐκφυγὰς ἐκόσμησεν ἰσομήκει στοᾷ;

ιβ'. Ταῦτα μὲν ἄν τις εἴποι ἴδια τῶν εὖ παθόντων δήμων ἑκάστῳ. τὸ δὲ Ηλείοις χαριεῖν, ἢ μόνον κοινὸν τῆς Ελλάδος, ἀλλ' ὅλης τῆς οἰκουμένης δῶρον, εἰς ἣν ἡ δόξα τῶν ἐν Ολυμπιάσιν ἀγώνων διῆκνεῖτο. τούτους γὰρ δὴ καταλυομένους ἀπορίᾳ χρημάτων ὀρῶν, καὶ τὸ μόνον λείψανον τῆς ἀρχαίας Ελλάδος ὑποῤῥέον, ἢ μόνον ἀγωνοθέτης ἧς ἐπέτυχε πενταετηρίδος εἰς Ρώμην παραπλέων ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ διηνεκὲς πόρους χρημάτων ὑπέδειξεν, ὡς μηδέποτε ἀγωνοθετοῦσαν τὴν μνήμην αὐτοῦ ἐπιλιπεῖν. ἀνήνυτον δ' ἂν εἴη χρεῶν διαλύσεις ἢ Φόρων ἀπαξιέναι, καθάπερ Φασηλίταις καὶ Βαλανεώταις, καὶ τοῖς περὶ τὴν Κιλικίαν πολιχνίοις, τὰς ἐτησίους εἰσφορὰς ἀπεξενίζουσιν. πλεῖστον γε μὴν αὐτοῦ τῆς μεγαλονοίας ἔθραυσεν ὁ Φόβος, ὡς μὴ δόξειεν ἐπίφθονος, ἢ τι θηρᾶσθαι μεῖζον, εὐεργετῶν τὰς πόλεις πλέον τῶν ἐχόντων.

ιγ'. Εχρήσατο δὲ καὶ σώματι πρὸς τὴν ψυχὴν ἀναλόγῳ, κυνηγέτης μὲν ἄριστος ἀεὶ γενόμενος, ἐν ᾧ μάλιστα δι' ἐμπειρίας ἱππικῆς ἐπετύγχανε. μιᾷ γοῦν ἡμέρᾳ ποτὲ τεσσαράκοντα θηρίων ἐκράτησεν. ἔστι δὲ καὶ συοτρόφος μὲν ἡ χώρα, τὸ πλέον δ' ἐλάφων καὶ ὄνων ἀγρίων εὔπορος. πολεμικὴς δὲ ἀνυπέρβατος. πολλοὶ γοῦν κἀν ταῖς γυμνασίαις αὐτὸν κατεπλάγησαν, ἀκοντιστήν τε ἰθυβολώτατον καὶ τοξότην εὐστοχώτατον ἰδόντες. πρὸς δὲ τοῖς ψυχικοῖς, καὶ τοῖς σωματικοῖς προτερήμασιν, ἐχρήσατο δεξιᾷ καὶ

praebuit: cumque incensum esset Pythium templum, in melius suis sumtibus illud denuo aedificauit. Quid opus est eius in Lycios et Samios liberalitatem memorare; aut largitionem per Ioniam omnem, pro cuiusque necessitate, ab eo factam? Nonne etiam Athenienses et Lacedaemonii, Nicopolitani et in Mysia Pergamus Herodis sunt plena donariis? Nonne Antiochensium in Syria plateam, cum coeno oppleta ab omnibus vitaretur, per viginti stadia in longitudinem strauit polito marmore, et ad effugiendos imbres porticu eiusdem longitudinis eam ornauit?

12. Sed haec propria quis dixerit illorum, quibus ea contulit, populorum. Quod autem Eleis donauit, munus erat non solum Graeciae commune, sed et toti terrarum orbi, in quem Iudorum Olympiacorum gloria peruasit. Nam cum istos propter pecuniae inopiam fere interiisse videret, et quod reliquum erat veteris Graeciae in nihilum delabi, non solum agonotheta ipse factus est eo lustro, in quod, cum Romam nauigaret, incidit; sed etiam in perpetuum pecuniarum reditus suppeditauit, vt nunquam eius memoria agonothetae munere fungi desineret. Infinitum autem mihi foret debitorum tributorumue remissiones percensere, quemadmodum scilicet Phasaëlitas et Balaneotas, aliaque circa Ciliciam municipia annuis pensionibus leuauit. Caeterum animi eius magnitudinem non paululum fregit timor, ne quam haberet inuidiam, aut maius aliquid aucupari videretur; quod beneficiis amplioribus ciuitates affecerit, quam qui illarum essent domini.

13. Quin et ea corporis exercitatione vsus est, quae maxime animae conueniret; in venatione quidem semper optime se gerens, quod ob equitandi peritiam res ei successerit. vno quippe die aliquando feras quadraginta subegit. est autem aprorum altrix illa regio, magis vero cervis et onagris abundat. Bellator etiam, cui nemo erat resistendo: adeo vt in gymnasiorum exercitiis alii eum pertimescerent, cum ipsum vidissent maxime omnium recta iaculari, et sagittando quam minime a scopo aberrare. Praeter animi autem corporisque virtutem praecellentem, fortuna quoque vsus est secunda. nam et raro admodum

τύχη. καὶ γὰρ σπανίως ἔπταισεν ἐν πολέμῳ, καὶ τῶν πταισμάτων οὐκ αὐτὸς αἴτιος, ἀλλ' ἢ προδοσίαι τινῶν, ἢ προπέτεια στρατιωτῶν ἐγένετο.

ΚΕΦ. κβ'.

Ἀριστοβούλῳ Ἡρκανοῦ τε ἀρχιερέως, καὶ Μαριάμμης βασιλίσσης τελευτή.

ΤΑΣ γε μὴν ὑπαίθρους εὐπραγίας ἡ τύχη τοῖς κατ' οἶκον ἀνιαροῖς ἐνεμέσησε, καὶ κακοδαιμονᾶν ἐκ γυναικὸς ἤρξατο, περὶ ἣν μάλιστα ἐσπούδασεν. ἐπεὶ γὰρ εἰς τὴν ἀρχὴν παρῆλθεν, ἀποπεμψάμενος ἣν ἰδιώτης ὢν ἔκτο γαμετὴν, ἡ γένος ἦν ἐξ Ἱεροσολύμων, Δωρὶς ὄνομα, γαμεῖ Μαριάμμην τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀριστοβούλου θυγατέρα, δι' ἣν αὐτῷ στασιαθῆναι συνέβη τὸν οἶκον, καὶ τάχιον μὲν, μάλιστα δὲ μετὰ τὴν ἐκ Ῥώμης ἄφιξιν. πρῶτον μὲν γὰρ τὸν ἐκ τῆς Δωρίδος υἱὸν Ἀντίπατρον, διὰ τὸς ἐκ Μαριάμμης, ἐφυγάδευσε τῆς πόλεως, μόναις ταῖς ἑορταῖς ἀφεὶς κατιέναι. ἔπειτα τὸν πάππον τῆς γυναικὸς Ἡρκανὸν, ἐκ Πάρθων πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα, δι' ὑπόνοιαν ἐπιβουλῆς ἀνεῖλεν, ὃν ἠχμαλωτίσατο μὲν Βαρζαφάρνης καταδραμὼν Συρίαν, ἐξητήσαντο δὲ κατ' οἶκτον οἱ ὑπὲρ Εὐφράτην ὁμοεθνεῖς. καὶ εἴ γε τούτοις ἐπείθη, παραινοῦσι μὴ διαβῆναι πρὸς Ἡρῴδην, οὐκ ἂν παρεπώλετο. δέους δὲ αὐτῷ θανάτου τῆς υἱωνῆς ὁ γάμος κατέστη. τούτῳ γὰρ πεποιθὼς, καὶ περισσόν τι τῆς πατρίδος ἐφιέμενος, ἦκε. παρώξυνε δὲ Ἡρῴδην, οὐκ αὐτὸς ἀντιποιούμενος βασιλείας, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ βασιλεύειν ἐπέβαλλεν αὐτῷ.

β'. Τῶν δὲ ἐκ Μαριάμμης πέντε τέκνων αὐτῷ γενομένων, δύο μὲν θυγατέρες, τρεῖς δὲ ἦσαν υἱεῖς. καὶ τούτων ὁ νεώτατος μὲν, ἐν Ῥώμῃ παιδευόμενος, τελευτᾷ. δύο δὲ τὰς πρεσβυτέρας βασιλικῶς ἦγε, διά τε τὴν μητρῴαν εὐγένειαν, καὶ ὅτι βασιλεύοντι γεγόνεισαν αὐτῷ. τὸ δὲ τούτων ἰσχυρότερον, ὁ Μαριάμμης ἔρως συνήργει, καθ' ἡμέραν ἐκ-

male ei res ceciderunt in bello; et si quando acie victus fuerit, non ipsius culpa, sed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum est.

CAP. XXII.

Aristobuli Hyrcanique Pontificum et Reginae Mariamnes mors.

CÆterum dum foris res ei succederent, domesticis molestiis eum persequuta est fortuna; quodque aduersis casibus conflictatus fuerit, in causa erat mulier, quam maxime diligebat. Nam postquam adeptus est imperium, dimissa quam priuatus in vxorem duxerat, quae genere erat Hierosolymitana, nomine Doris, Mariamnen sibi matrimonio iungit, filiam Alexandri Aristobuli filii: vnde contigit domum suam seditionibus agitatam fuisse, et antea quidem, maxime vero post eius a Roma reditum. Nam primum quidem Antipatrum, filium, quem e Doride susceperat, ciuitate expulit, in gratiam illorum, quos e Mariamne genuerat; solis festis diebus eo commeandi potestate concessa. Deinde Hyrcanum, auum coniugis, ex Parthis ad ipsum reuersum, propter insidiarum suspicionem sustulit; quem captum quidem occupata Syria Barzapharnes abduxerat, gentiles vero Transeuphratenses, sortem eius miserati, sibi dari petierant. et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodem transiret, nequaquam ita periisset. Verum mortis eius incitamentum fuit neptis matrimonium. Nam hoc fretus, multoque magis patriam desiderans, veniebat. Herodem autem commouit, non quod regnum sibi vendicaret, sed quod regnare ipsi iure deberetur.

2. Quinque autem filiorum, quos ex Mariamne susceperat, duo quidem feminae, tres vero mares erant. Atque horum natu minimus Romae educatus moritur: duos autem grandiores, et propter matris nobilitatem, et quod sibi in imperio geniti essent, regie instituebat. Verum, quod illis fortius erat, plurimum ad hoc conferebat amor Ma-

καίων Ηρώδην λαβρότερον, ὡς μηδενὸς τῶν διὰ τὴν στρατομένην λυπηρῶν αἰσθάνεσθαι. τοσοῦτον δὲ ἦν μῖσος εἰς αὐτὸν τῆς Μαριάμμης, ὅσος ἐκείνης πρὸς αὐτὴν ἔρως. ἔχουσα δὲ τὴν μὲν ἀπέχθειαν ἐκ τῶν πραγμάτων εὔλογον, τὴν δὲ παῤῥησίαν ἐκ τοῦ φιλεῖσθαι, φανερῶς ὠνείδιζεν αὐτῷ τὸν κατὰ τὸν πάππον Υρκανὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν Αριστόβουλον. ὑδὲ γὰρ τότε, καίπερ ὄντος παιδὸς, ἐφείσατο, δοὺς μὲν αὐτῷ τὴν ἀρχιερωσύνην ἑπτακαιδεκαέτει, μετὰ δὲ τὴν τιμὴν κτείνας εὐθέως. ἐπειδὴ τὴν ἱερὰν ἐσθῆτα λαβόντι, καὶ τῷ βωμῷ προσελθόντι καθ' ἑορτὴν, ἄθρουν ἐπεδάκρυε τὸ πλῆθος. πέμπεται μὲν ἂν ὁ παῖς διὰ νυκτὸς εἰς Ιεριχοῦντα, ἐκεῖ δὲ, κατ' ἐντολὴν ὑπὸ τῶν Γαλατῶν βαπτιζόμενος ἐν κολυμβήθρᾳ, τελευτᾷ.

γ'. Διὰ ταῦτα Ηρώδην τε ὠνείδισεν ἡ Μαριάμμη, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα δεινοῖς ἐξύβρικε λοιδορίαις. ἀλλ' ὁ μὲν πεφίμωτο τοῖς ἐμέροις. δεινὴ δὲ τὰς γυναῖκας ἀγανάκτησις εἰσῆει, καὶ, πρὸς ὃ μάλιστα κινήσειν τὸν Ηρώδην ἔμελλον, εἰς μοιχείαν διέβαλλον αὐτὴν, ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τὸ πιθανὸν ἐνσκευαζόμεναι, καὶ κατηγορῆσαι, διότι τὴν εἰκόνα τὴν ἑαυτῆς πέμψειεν εἰς Αἴγυπτον Αντωνίῳ, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας ἀπῦσαν δείξειεν ἑαυτὴν ἀνθρώπῳ γυναικομανοῦντι καὶ βιάζεσθαι δυναμένῳ. τοῦτο, ὥσπερ σκηπτὸς ἐμπεσὼν, ἐτάραξεν Ηρώδην, μάλιστα μὲν διὰ τὸν ἔρωτα ζηλοτύπως ἔχοντα, λογιζόμενον δὲ καὶ τὴν Κλεοπάτρας δεινότητα, δι' ἣν Λυσανίας τε ὁ βασιλεὺς ἀνῄρητο, καὶ Μάλιχος ὁ Αραψ. ὁ γὰρ ἀφαιρέσει γαμετῆς ἐμέτρει τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ θανάτῳ.

δ'. Μέλλων δ' ἂν ἀποδημεῖν, Ιωσήπῳ τῷ ἀνδρὶ Σαλώμης τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, πιστὸς δὲ ἦν καὶ διὰ τὸ κῆδος εὔνους, παρατίθεται τὴν γυναῖκα, κρύφα δοὺς ἐντολὰς ἀναιρεῖν αὐτὴν, εἰ κἀκεῖνον Αντώνιος. ὁ δὲ Ιώσηπος, ὅτι κακοήθως, ἀλλὰ τὸν ἔρωτα τοῦ βασιλέως παρατῆσαι τῇ γυναικὶ βαλόμενος, ὡς ὑδὲ ἀποθανὼν αὐτῆς ὑπομένων

riamnes; qui indies Herodem vehementius vrebat, vt eorum fere nihil sentiret, quae propter dilectam sibi dolerent: tantum autem in eum Mariamnes erat odium, quantus illius erga ipsam amor. Illa igitur ex rebus quidem ipsis probabiles habens inimicitiarum causas, ex eo vero, quod amaretur, loquendi libertatem, coram ei obiiciebat, quae in avum suum Hyrcanum fratremque Aristobulum perpetrauerat. nec enim huic, quamquam puer erat, pepercit Herodes: dato quidem ipsi, cum annorum esset septendecim, pontificatu, eo vero post honorem acceptum statim occiso. Quoniam populus ei sacra veste induto, cum ad aram festo die adscendisset, frequens illacrymavit; noctu sane mittitur puer in Hierichunta, atque ibi, a Gallis, quibus id negotii mandatum, in piscinam immersus, interiit.

3. Ob ista, probra in Herodem iaciebat Mariamne, sororemque eius et matrem atrocibus conuiciis proscindebat. Sed illi quidem prae amore os erat occlusum. Gravis autem indignatio mulieres subiit, et, quo maxime Herodi iram concitarent, insimulabant eam adulterii; et alia multa ad fidem faciendam instruentes, eamque accusantes, quod in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio, et ex immoderata libidine semet absentem viro ostendi curasset, mulierum desiderio furenti, et qui vim posset adhibere. Hoc ipsum, veluti fulmen aliquod emissum, perturbauit Herodem, maxime quidem amoris causa zelotypia inflammatum, insuperque secum reputantem Cleopatrae saeuitiam, cuius gratia et Lysanias rex et Malichus Arabs erant peremti. Non enim ex eo, quod coniux sibi eripienda esset, sed quod mortis discrimen adiret, periculum metiebatur.

4. Itaque peregre profecturus, Iosepho, Salomes sororis suae marito, quem fidum habebat et ex affinitate beneuolum, vxorem commendat, mandato ei clam, vt illam interficeret, si modo ipsummet occideret Antonius. Verum Iosephus non maligne, sed regis amorem mulieri demonstrare volens tam magnum esse, vt ab ea semet ne mortuum

διαζευχθῆναι, τὸ ἀπόῤῥητον ἐκφέρει. κἀκείνη πρὸς ἐπανήκοντα τὸν Ἡρῴδην, πολλά τε περὶ τῆ πρὸς αὐτὴν πόθῳ ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἐπομνύμενον, καὶ ὡς ὐδὲ ἐραθείη ποτὲ γυναικὸς ἄλλης, πάνυ γῦν, εἶπε, ταῖς πρὸς Ἰώσηπον ἐντολαῖς ἐπεδείξω τὸν εἰς ἡμᾶς ἔρωτα, κτεῖναί με προστάξας.

ε΄ Ἐκφερων εὐθέως ἀκούσας τὸ ἀπόῤῥητον ἦν, καὶ ὐκ ἄν ποτε τὸν Ἰώσηπον ἐξαγγεῖλαι τὴν ἐντολὴν φάμενος, εἰ μὴ διαφθείρειεν αὐτὴν, ἐνθυσία τῷ πάθει, καὶ τῆς νοίτης ἐξαλλόμενος, ἀνέδην ἐν τοῖς βασιλείοις ἀνειλεῖτο. κἀν τούτῳ Σαλώμη ἡ ἀδελφὴ, τὸν καιρὸν εἰς τὰς διαβολὰς ἁρπάσασα, τὴν εἰς τὸν Ἰώσηπον ἐβεβαίωσεν ὑποψίαν. ὁ δὲ, ὑπ' ἀκρατῆ ζηλοτυπίας ἐκμανεὶς, παραχρῆμα κτείνειν προσέταξεν ἀμφοτέρους. μετάνοια δ' εὐθέως εἶπετο τῷ πάθει, καὶ τῆ θυμῆ πεσόντος, ὁ ἔρως πάλιν ἀνεζωπυρεῖτο. τοσαύτη δὲ ἦν φλεγμονὴ τῆς ἐπιθυμίας, ὡς μηδὲ τεθνάναι δοκεῖν αὐτὴν, ὑπὸ δὲ κακώσεως ὡς ζώσῃ προσλαλεῖν, μέχρι τῷ χρόνῳ διδαχθεὶς τὸ πένθος ἀνάλογον καὶ λύπην ἔχε τῇ πρὸς περιῦσαν διαθέσει.

ΚΕΦ. κγ΄.

Διαβολαὶ εἰς υἱὺς Μαριάμμης. Ἀντίπατρος αὐτοῖς πρωτιμᾶται. ἐπὶ Καίσαρος κατηγορῆνται, καὶ αὐτοῖς διαλλάττεται Ἡρῴδης.

Κληρονομῆσι δὲ τῆς μητρῴας οἱ παῖδες ὀργῆς, καὶ τῆ μίσους ἔννοιαν λαμβάνοντες, ὡς πολέμιον ὑφεώρων τὸν πατέρα, καὶ πρότερον μὲν ἐπὶ Ῥώμης παιδευόμενοι, πλέον δὲ ὡς εἰς Ἰουδαίαν ὑπέστρεψαν. συνήνδρωτο δ' αὐτῶν ταῖς ἡλικίαις ἡ διάθεσις. ἐπεὶ δὲ γάμων ἔχοντες ὥραν, ὁ μὲν τῆς τηθίδος Σαλώμης, ἡ τῆς μητρὸς αὐτῶν κατηγόρησεν, ὁ δὲ ἔγημεν Ἀρχελάῳ τῆ Καππαδοκῶν βασιλέως θυγατέρα, προσελάμβανον ἤδη τῷ μίσει καὶ παῤῥησίαν. ἐκ δὲ τῆ θράσυς αὐτῶν ἀφορμὰς οἱ διαβάλλοντες ἐλάμβανον,

quidem disiungi pateretur, arcanum ei enunciat. Atque illa, cum reuersus esset Herodes, multaque inter colloquendum de suo illius desiderio iuraret, quodque nunquam aliam mulierem adeo deamaret, valde, inquit, tuum erga nos amorem patefeciſti mandatis Iosepho datis, quibus, vt me occideret, praecepiſti.

5. Herodes, cum arcanum audiisset, illico mentis impos erat, dicensque Iosephum sua mandata non fuisse proditurum, nisi eam stupraſſet, prae dolore insaniebat, atque stratis exsiliens, vltro citroque cursabat in regia. Interea-que soror eius Salome, arrepto tempore ad criminandum, suspicionem de Iosepho confirmauit. Ille vero ex immoderata zelotypia in furorem actus, e vestigio vtrumque necari iussit. At continuo insaniam excipiebat poenitentia, iraque residente amor iterum exsuscitatur. Tanta autem eius cupiditate ardebat, vt mortuam vix aut ne vix quidem esse crederet, sed prae aegritudine eam, quasi adhuc viueret, alloqueretur; donec tempore veriora edoctus, luctus et moeroris magnitudine eum, quo superstitem dilexerat, aequauit affectum.

CAP. XXIII.

Calumniae in filios Mariamnes. Antipater iis praepositus. Eorundem accusatio apud Caesarem, et reditus in gratiam cum Herode.

MAternae autem iracundiae quasi haeredes succedunt filii; et, immanitatem sceleris reputantes, non aliter patrem, quam si hostis esset, suspectum habebant, idque et antea cum Romae in studiis versarentur, et multo magis postquam in Iudaeam reuersi sunt. Nam vna cum aetatibus illorum adoleuit affectus. Posteaquam vero coniugio maturi, vnus amitae suae Salomes, quae matrem eorum accusauit, filiam duxerat, alter Archelai Cappadocum regis filiam, tum quidem odio suo etiam loquendi libertatem adiungebant. Ex illa autem audacia temeraria calumniandi ansa arrepta est, et mox apertius quidam apud

καὶ φανερώτερον ἤδη τῷ βασιλεῖ, διελέγοντό τινες, ὡς ἐπιβουλεύοιτο μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν υἱῶν. ὁ δὲ Ἀρχελάῳ κηδεύσας καὶ φεύγειν παρασκευάζοιτο, τῷ πενθερῷ πεποιθὼς, ἵνα ἐπὶ Καίσαρος αὐτῷ κατηγορήσῃ. ἀναπληθεὶς δὲ τῶν διαβολῶν Ἡρώδης, ὥσπερ ἐπιτείχισμα τοῖς υἱοῖς, κατάγει τὸν ἐκ τῆς Δωρίδος Ἀντίπατρον, καὶ πάντα τρόπον προτιμᾶν ἄρχεται.

β'. Τοῖς δὲ ἀφόρητος ἦν ἡ μεταβολὴ, καὶ τὸν ἐξ ἰδιώτιδος μητρὸς ἐρῶντες προκόπτοντα, διὰ τὴν αὐτῶν εὐγένειαν ἐκ ἐκράτουν τῆς ἀγανακτήσεως. ἐφ' ἑκάστῃ δὲ τῶν ἀνιαρῶν, τὴν ὀργὴν ἐξέφαινον. ὡς δὲ οἱ μὲν καθ' ἡμέραν προσίσταντο μᾶλλον, ὁ δὲ Ἀντίπατρος ἤδη καὶ δι' αὐτὸν ἐσπουδάζετο, δεινότατος μὲν ὢν ἐν ταῖς πρὸς τὸν πατέρα κολακείαις, διαβολὰς δὲ κατὰ τῶν ἀδελφῶν ποικίλας ἐπισκευαζόμενος, καὶ τὰ μὲν αὐτὸς λογοποιῶν, τὰ δὲ τοὺς ἐπιτηδείους φημίζειν καθιείς, μέχρι παντάπασι τοὺς ἀδελφοὺς ἀπέῤῥηξε τῆς βασιλικῆς ἐλπίδος. καὶ γὰρ ἐν ταῖς διαθήκαις, καὶ φανερῶς αὐτὸς ἦν ἤδη διάδοχος. ὡς βασιλεὺς γῆν ἐπέμφθη καὶ πρὸς Καίσαρα, τῷ τε κόσμῳ καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, πλὴν διαδήματος, χρώμενος. χρόνῳ δὲ ἐξίσχυσεν εἰσαγαγεῖν ἐπὶ τὴν Μαριάμμης κοίτην τὴν μητέρα. δυσὶ δὲ ὅπλοις κατὰ τῶν ἀδελφῶν χρώμενος, κολακείᾳ καὶ διαβολῇ, τὸν βασιλέα καὶ περὶ θανάτου τῶν υἱῶν ὑπεισῆγάσατο.

γ'. Τὸν γῆν Ἀλέξανδρον σύρας μέχρι Ῥώμης ὁ πατὴρ, τῆς ἐφ' ἑαυτῷ φαρμακείας ἔκρινεν ἐπὶ Καίσαρος. ὁ δὲ εὑρὼν μόλις ὁλοφυρμῷ παῤῥησίαν, καὶ δικαστὴν ἐμπειρότερον Ἀντιπάτρου, καὶ Ἡρώδου φρονιμώτερον, τὰ μὲν ἁμαρτήματα τοῦ πατρὸς αἰδημόνως ὑπεσείλατο, τὰς δὲ αὐτῷ διαβολὰς ἰσχυρῶς ἀπεδύσατο. καθαρὸν δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀποδείξας κοινωνοῦντα τῶν κινδύνων, ἔτως ἤδη τό, τε Ἀντιπάτρου πανοῦργον καὶ τὴν αὐτῶν ἀτιμίαν ἀπωδύρετο. συνήργει δὲ αὐτῷ μετὰ καθαροῦ τοῦ συνειδότος ἡ περὶ λόγους ἰσχύς· ἦν γὰρ δὴ δεινότατος εἰπεῖν. καὶ τὸ τε-

regem dicebant, quod ei a filio quidem vtroque strueretur insidiae; ille vero, qui Archelai gener erat, socero fretus etiam fugam pararet, regem ipsum apud Caesarem accusaturus. Herodes autem, cum criminationum satis superque accepisset, Antipatrum ex Doride susceptum, veluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios, ad se adducit, eiusque rationem modis omnibus habere coepit.

2. Illis autem intoleranda erat haec rerum mutatio, cumque viderent matre priuata natum auctoritate adeo proficere, tantos eis sua nobilitas stimulos subdidit, vt indignationem cohibere non potuerint; sed ob quodcunque, graue illis et molestum, iram suam palam faciebant. At cum illi indies magis infesto et inimico essent animo, Antipater iam studiose omnia ipse agebat, (vt qui optime nosset patrem adulari, et varias in fratres suos calumnias pararet, quasdam ipsemet spargens, alias vero necessariis suis diuulgandas submittens) donec spem regni omnem fratribus praeciderat. nam et in testamento et aperte quoque iam ipse designatus erat imperii successor: denique tanquam rex etiam ad Caesarem missus est, et ornatu et caetero praeter diadema cultu regio instructus. Tempore autem breui tantum gratia valuit, vt matrem suam in lecto Mariammes collocaret: geminisque armis contra fratres vsus, blanditiis et calumniis, clam effecit, vt rex etiam de filiorum nece cogitaret.

3. Quapropter pater cum Alexandrum secum Romam duxisset, veneni sibi parati reum apud Caesarem postulavit. Ille autem, cum aegre eo confidentiae deueniisset, vt calamitatem suam deploraret, et iudicem habens Antipatro rerum peritiorem et Herode prudentiorem, verba faciens delicta quidem patris verecunde suppressit, eius vero criminationes fortiter diluit: cumque fratrem periculorum consortem sceleris purum demonstrasset, tum mox de Antipatri calliditate et de contumeliis et iniuriis sibi illatis questus est. Non solum autem ipsum adiuuabat conscientia integerrata, sed et verborum vis: nam acerrimus erat in dicendo. Postremo cum dixisset, patri

λευταῖον φάμενος, ὡς τῷ πατρὶ κτείνειν αὐτὸς ἐπι-
πρετίθετας τὸ ἔγκλημα, προήγαγε μὲν εἰς δάκρυα πάν-
τας· τὸν δὲ Καίσαρα διέθηκεν ὥτως, ὡς ἀπογνῶναι μὲν
αὐτῶν τὰ κατηγορημένα, διαλλάξαι δὲ Ἡρώδην εὐθέως.
αἱ διαλλαγαὶ δὲ ἐπὶ τούτοις ἦσαν, ὥστε ἐκείνους μὲν τῷ πα-
τρὶ πάντα πειθαρχεῖν, τὸν δὲ τὴν βασιλείαν καταλιπεῖν,
ᾧ βούλεται.

δ'. Μετὰ ταῦτα δὲ ἀπὸ Ῥώμης ὑπέστρεφεν ὁ βασι-
λεὺς, τῶν μὲν ἐγκλημάτων ἀφηκέναι τοὺς υἱεῖς δοκῶν, τῆς
δὲ ὑπονοίας οὐκ ἀπηλλαγμένος. παρηκολούθει δὲ Ἀντίπα-
τρος, ἡ τοῦ μίσους ὑπόθεσις, ἀλλ' εἰς γε τὸ φανερὸν τὴν
ἀπέχθειαν οὐκ ἐξέφερε, τὸν διαλλακτὴν αἰδούμενος. ὡς δὲ
τὴν Κιλικίαν παραπλέων κατῆρεν εἰς Ἐλεοῦσαν, εἰστία μὲν
αὐτοὺς Φιλοφρόνως Ἀρχέλαος, ὑπὲρ τῆς τοῦ γαμβροῦ σωτη-
ρίας εὐχαριστῶν, καὶ ταῖς διαλλαγαῖς ἐφηδόμενος, ὡς ἂν
καὶ τάχιον γεγραφὼς τοῖς ἐπὶ Ῥώμης φίλοις, συλλαμβά-
νεσθαι περὶ τὴν δίκην Ἀλεξάνδρῳ. προπέμπει δὲ μέχρι
Ζεφυρίου, δῶρα δοὺς μέχρι τριάκοντα ταλάντων.

ε'. Ὡς δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα Ἡρώδης ἀφικνεῖται, συναγα-
γὼν τὸν λαὸν, καὶ τοὺς τρεῖς υἱεῖς παρασησάμενος, ἀπε-
λογεῖτο περὶ τῆς ἀποδημίας· „καὶ πολλὰ μὲν εὐχαρίστει
„τῷ Θεῷ, πολλὰ δὲ Καίσαρι κατασησαμένῳ τὸν οἶκον
„αὐτοῦ τεταραγμένον, καὶ μεῖζόν τι τοῖς υἱοῖς παραχόντι
„τῆς βασιλείας τὴν ὁμόνοιαν, ἣν αὐτὸς, ἔφη, συναρμόσω
„μᾶλλον. ὁ μὲν γὰρ κύριον ἐμὲ τῆς ἀρχῆς καὶ δικασὴν
„τοῦ διαδόχου κατέστησεν, ἐγὼ δὲ, μετὰ τοῦ συμφέρον-
„τος ἐμαυτῷ κἀκεῖνον ἀμειβόμενος, τόσδε τοὺς τρεῖς παῖ-
„δας ἀποδείκνυμι βασιλέας, καὶ τῆς γνώμης πρῶτον
„τὸν Θεὸν σύμψηφον, ἔπειτα καὶ ὑμᾶς παρακαλῶ γε-
„νέσθαι. τῷ μὲν γὰρ ἡλικία, τοῖς δὲ εὐγένεια τὴν δια-
„δοχὴν προξενεῖ. τὸ γε μὴν μέγεθος τῆς βασιλείας ἀρκεῖ
„καὶ πλείοσιν. ἢν δὲ Καῖσαρ μὲν ἤνωσε, καθίστησι δὲ
„πατὴρ, ὑμεῖς τηρήσατε, μήτε ἀδίκως μήτε ἀνωμάλως
„τὰς τιμὰς διδόντες, ἑκάστῳ δὲ κατὰ πρόσβασιν. ἐ γὰρ

licere occidere eos, si scilicet crimen obiiceret, fecit, vt omnes quidem lacrymas profunderent; Caesar vero ita affectus est, vt accusationem in eos institutam reiecerit, et Herodem illis reconciliarit. ea autem lege facta est reconciliatio, vt adolescentes quidem patri in omnibus obsequerentur, illi vero liberum esset regnum relinquere, cui vellet.

4. Post haec igitur rex Roma reuersus est, ita vt videretur filiis quidem criminationes remisisse, haud vero ab omni suspicione liber. Euin autem comitatus est Antipater odii causa et fundamentum; sed, reconciliatorem veritus, palam proferre inimicitias non audebat. Caeterum cum iuxta Ciliciam nauigans ad insulam Eleusam appulerit, eos quidem Archelaus conuiuio perhumaniter excipiebat, pro incolumitate generi gratias referens, et ob concordiam redintegratam hilaritatem suam ostendens: quippe nihil moratus amicis Romae scripserat, vt in iudicio Alexandrum adiuuarent. quin et Zephyrium vsque Herodem deduxit, talentis etiam triginta donatum.

5. Postea vero quam Hierosolyma peruenit Herodes, populo conuocato, tribusque filiis prope adstantibus, profectionis suae rationem reddit: „et multas quidem Deo „gratias agebat, multas vero Caesari, qui domus suae per„turbationem sedauit atque restinxit; et, quod regno ma„ius est, filiis auctor erat concordiae, quam ego, inquit, „arctius adhuc coagmentare studebo. Nam is quidem me „regni dominum et de successore meo iudicem constitu„tit; ego vero, quod mei interest, illi etiam gratias re„ferens, hos tres filios meos reges designo, atque huic „sententiae meae primum Deum suffragatorem fieri pre„cor, deinde et vos. namque huic aetas, illis generis no„bilitas successionem conciliat; porro regni ea magnitu„do est, vt etiam pluribus sufficiat. Quos autem Caesar „coniunxit, et pater sui successores constituit, vos velim „obseruare, neque iniustis neque disparibus eos colentes „honoribus, sed quemque pro nascendi ordine. non „enim tanta quis afficiet eum laetitia, qui praeter aetatis

„τοσοῦτον εὐφρανεῖ τις τὸν παρ' ἡλικίαν θεραπευόμενον, „ὅσον ὀδυνήσει τὸν ἀτιμάσαντα. ἅς γε μὴν ἐκάστῳ συνεῖναι „δεήσει συγγενεῖς καὶ φίλους, ἐγὼ διανεμῶ, καὶ τῆς ὁμο„νοίας ἐκείνους ἐγγυητὰς καταστήσομαι, σαφῶς ἐπισάμε„νος, ὅτι τὰς φύσεις καὶ τὰς φιλονεικίας γεννῶσιν αἱ τῶν „συνδιατριβόντων κακοήθειαι· κἂν ὦσιν ἄτοπι χρηστοὶ, τη„ρῆσι τὰς τροφάς. ἀξιῶ δὲ ἐμὲ μόνον τούτους, ἀλλὰ καὶ τοὺς „ἐν τῇ στρατιᾷ μὴ ταξιάρχους, ἐν ἐμοὶ μόνῳ τὰς ἐλπίδας „ἔχειν ἐπὶ τῷ παρόντος. Οὐ γὰρ βασιλείαν, ἀλλὰ τι„μὴν βασιλείας τοῖς υἱοῖς παραδίδωμι. καὶ τῶν μὲν ἡδέων „ὡς ἄρχοντες ἀπολαύσουσι, τὸ βάρος δὲ τῶν πραγμάτων „ἐμόν ἐστι, κἂν μὴ θέλω. σκεπτέσθω δὲ ἕκαστος τὴν τε „ἡλικίαν μὴ καὶ τὴν ἀγωγὴν τοῦ βίου, καὶ τὴν εὐσέβειαν. „ἄτε γὰρ ἄτως εἰμὶ γέρων, ὡς ἂν ἀπελπισθῆναι ταχέως, „ἄτε εἰς τρυφὴν ἐκδιαιτώμενος, ἢ καὶ νέος ὑποτέμνεται. „τό, τε θεῖον ἄτω τεθεραπεύκαμεν, ὥστε ἂν ἐπὶ μῆκιστον „βίου προελθεῖν. ὁ δὲ τοὺς ἐμοὺς παῖδας θεραπεύων ἐπὶ „τῇ ἐμῇ καταλύσει, δώσει μοι καὶ περὶ ἐκείνων δίκας. ἐ„γὼ γὰρ ἐγὼ, φθονῶν τοῖς ἐξ ἐμοῦ γεγεννημένοις, ἀνακόπτω „τὴν εἰς αὐτοὺς φιλοτιμίαν· ἐπισάμενος δὲ τοῖς νέοις γίνε„σθαι τὰς σπουδὰς θράσους ἐφόδιον. εἴ γε μὴν ἕκαστος ἐν„θυμηθείη τῶν προσιόντων, ὅτι χρηστὸς μὲν ὢν παρ' ἐμοῦ „λήψεται τὴν ἀμοιβὴν, κακίζων δὲ καὶ παρὰ τῷ θερα„πευομένῳ τὸ κακόηθες ἀνόνητον ἕξει, πάντας οἶμαι τὰ „ἐμὰ φρονήσειν, τοιοῦτοι τὰ τῶν ἐμῶν υἱῶν. καὶ γὰρ τού„τοις συμφέρει κρατεῖν ἐμοῦ, κἀμοὶ τούτοις ὁμονοεῖν. ὑμεῖς „δὲ, ὦ παῖδες ἀγαθοὶ, πρῶτον ἐνθυμούμενοι τὴν ἰσχὺν „φύσιν, ἧς καὶ παρὰ θηρίοις αἱ τροφαὶ μένουσιν, ἔπειτα „τὸν ποιησάμενον ἡμῶν τὰς διαλλαγὰς Καίσαρα, τρίτον „ἐμὲ τὸν, ἐν οἷς ἔξεσιν ἐπιτάσσειν, παρακαλοῦντα, μένατε „ἀδελφοί. δίδωμι δὲ ὑμῖν ἐθητά τε ἤδη καὶ θεραπείαν „βασιλικήν· ἐπεύχομαι δὲ καὶ τῷ Θεῷ τηρῆσαι τὴν ἐμὴν „κρίσιν, ἂν ὁμονοῆτε". ταῦτα εἰπὼν, καὶ φιλοφρόνως ἕκαστον καταπασάμενος τῶν υἱῶν, διέλυσε τὸ πλῆθος,

„praerogatiuam colitur, quantum ei, quem despicit, do„loris afferet. Caeterum ex consanguineis et amicis, quos „oportebit cum singulis versari, ego illis adiungam, et „concordiae sponsores constituam; vt qui probe norim, „dissidia et contentiones ex malignis ingeniis eorum, qui„buscum agunt, proficisci: hosque, si boni fuerint, mu„tuum amorem tueri. Non istos autem tantum oro et „obtestor, sed et ordinum ductores in exercitu meo, vt in „me solo spem habeant in praesentia. Non enim regnum, „sed regni honorem filiis meis trado: et quidem iucundis, „quasi in imperio essent, perfruentur; rerum vero onus, „tametsi nolim, meum erit. Consideret autem quisque ve„strum aetatem meam, vitaeque institutum, necnon etiam „pietatem. nam neque senex adeo sum, vt de mea vita de„sperari debeat; neque voluptatibus assuetus, quae et iuue„num poplites succidunt: quin et Deum ita colimus, vt „vita quam longissima frui non dubitemus. Quotus vero „quisque filios meos obseruabit vitae meae exitum exspe„ctans, sciat is se propterea mihi poenas daturum esse. „Ego enim nequaquam, ac si inuiderem ex me genitis, im„pedio, quo minus alii eos honore prosequantur; sed quod „norim, eiusmodi studia in adolescentibus ferociam alere. „Itaque si cogitare velint, qui ad eos se conferunt, quod, „quicunque bene se gesserit, gratiam a me relatam habebit, „dissidia vero ferenti nihil profuturam esse malitiam, etiam „apud eos, quibus lenocinatur, omnes profecto meis, hoc „est filiorum meorum rebus, studebunt. Nam et ipsis ex„pedit me regnare, meque cum illis concordare. Vos au„tem, o boni filii, vobiscum cogitantes sacra naturae vincu„la, quibus etiam ferae inuicem conciliantur et amore con„tinentur; deinde Caesarem, qui gratiae redintegrandae au„ctor erat, tertio meipsum, qui rogare malo, cum possim iu„bere; manete fratres. Iam inde autem vobis do vestem et „cultum regium: Deumque obsecro, vt meum tueatur con„seruetque iudicium, si concordes eritis." Ista loquutus vnumquemque filiorum peramanter complexus est, et populum dimisit, alios quidem precantes, vt dictis respondeat

τὰς μὲν, συνευχομένας τοῖς εἰρημένοις, ὅσοι δὲ ἐπεθύμουν μεταβολῆς, μηδὲ ἀκηκοέναι προσποιημένας.

ΚΕΦ. κδ'.

Ἀντιπάτρῳ καὶ Δωρίδος κακουργία. Γλαφύρας ἕνεκα ἀπεχθῶς διάκειται Ἀλέξανδρος. Φερώρᾳ ὑπονοηθέντι καὶ Σαλώμῃ διελεγχθείσῃ δίδοται συγγνώμη. Ἡρώδῃ εὐνοῦχοι βασανίζονται, καὶ δεδεμένος ἄγεται Ἀλέξανδρος.

Συναπῆει δὲ τοῖς ἀδελφοῖς ἡ σάσις, καὶ χείρας τὰς ἐπ' ἀλλήλοις ὑπονοίας ἔχοντες ἀπηλλάγησαν. Ἀλέξανδρος μὲν καὶ Ἀριστόβουλος ὀδυνώμενοι κεκυρωμένον Ἀντιπάτρῳ τὸ πρεσβεῖον, Ἀντίπατρος δὲ καὶ τῷ δευτερεύειν νεμεσῶν τοῖς ἀδελφοῖς. ἀλλ' ὁ μὲν, ποικιλώτατος ὢν τὸ ἦθος, ἐχεμυθεῖν τε ἤδει, καὶ πολλῷ τῷ πανούργῳ χρώμενος, τὸ πρὸς αὐτὸν ἐκάλυπτε μῖσος· τοῖς δὲ δι' εὐγένειαν πᾶν τὸ γοηθὲν ἦν ἐπὶ γλώσσης. καὶ παροξύνοντες μὲν ἐνέκειντο πολλοὶ, πλείους δὲ τῶν φίλων παρεδύοντο κατάσκοποι. πᾶν δὲ τὸ παρ' Ἀλεξάνδρῳ λαληθὲν εὐθέως ἦν παρ' Ἀντιπάτρῳ, καὶ μετὰ προθήκης μετέβαινεν ἀπὸ Ἀντιπάτρου πρὸς Ἡρώδην. ὅτε δ' ἁπλῶς φθεγξάμενος ὁ νεανίας ἀνυπεύθυνος ἦν, ἀλλ' εἰς διαβολὴν τὸ ῥηθὲν ἐσφέρετο, καὶ μετρίως παῤῥησιασαμένῳ μέγιστα τοῖς ἐλαχίστοις προσεπλάττετο. καθίει δὲ Ἀντίπατρος ἀεὶ τοὺς ἐρεθίζοντας, ὅπως αὐτὸ τὸ ψεῦδος ἔχοι τὰς ἀφορμὰς ἀληθεῖς· κἀκ τῶν φημιζομένων ἔν τι διελεγχθὲν ἅπασι πίστιν ἐπετίθει, καὶ τῶν αὐτῷ μὲν φίλων ἢ φύσει στεγανώτατος ἦν ἕκαστος, ἢ κατεσκευάζετο δωρεαῖς, ὡς μηδὲν ἐκφέρεσθαι τῶν ἀπορρήτων. καὶ τὸν Ἀντιπάτρου βίον ἂν ἄν ἁμάρτοι τις εἰπὼν κακίας μυσήριον. τοὺς γὰρ Ἀλεξάνδρῳ συνόντας χρήμασι διαφθείρων, ἢ κολακείαις ὑπιών, αἷς πάντα κατειργάσατο, ἐπεποίηκει προδότας, καὶ τῶν πραττομένων ἢ λαλουμένων φῶρας. πάντα δὲ περιεσκεμμένως δραματουργῶν, τὰς πρὸς Ἡρώδην ὁδοὺς ταῖς διαβολαῖς ἐποιεῖτο τεχνικω-

euentus, alios vero, qui mutationis cupidi erant, ne audiisse quidem se quicquam simulantes.

CAP. XXIV.

Antipatri et Doridis malitia. Propter Glaphyram inuisus Alexander. Pherorae merito suspecto, Salomae etiam conuictae, data venia. Torquentur Herodis Eunuchi, et Alexander in vincula coniicitur.

FRatribus autem comes adhaesit dissensio; et peiora suspicantes, alius de alio digressi sunt. Alexander quidem et Aristobulus, aegre ferentes confirmatum esse Antipatro primogeniturae honorem, Antipater vero fratribus succensens, quod ei proximi essent. Verum is quidem moribus varius et secreta nouit reticere; et cum versutus admodum esset, suum in eos odium dissimulabat: illis vero, ex sua nobilitate, familiare erat loqui quod sentirent. Et multi quidem satagebant eos irritare, pluresque ex amicis Antipatri ad res explorandas sese in familiaritatem eorum insinuabant. Itaque ne verbum quidem ab Alexandro emissum erat, quin statim apud Antipatrum esset, et ab Antipatro ad Herodem quibusdam ei adsutis deferretur. Neque, si recte et simpliciter aliquid diceret, vt adolescens, culpa immunis erat, sed quicquid diceretur ei crimini vertebatur; et sicubi paulo liberior esset, maxima minimis improbe affingebantur. Semper autem, qui eum prouocarent, submittebat Antipater, vt mendacia sua non de nihilo orta viderentur; multisque falso diuulgatis, vnum quid, de quo compertum erat, fidem omnibus faceret. Et huius quidem amicorum quisque aut natura ita comparatus erat, vt res taceret, aut de eo ita cautum erat muneribus, vt nihil arcani enunciaret: nec erraret aliquis, si Antipatri vitam sceleris mysterium appellaret. Alexandri enim familiares pecunia corrumpens, aut blanditiis subiens, quibus omnia expugnare consueuit, proditores fecerat, furesque eorum, quae gererentur dicerenturue. Cum autem solerter omnia histrionis more ageret, calumniis vsus via atissima Herodem aggressus est: ipse quidem fratris per-

τάτας· αὐτὸς μὲν ἀδελφῷ προσωπεῖον ἐπικείμενος, καθιεὶς δὲ μηνυτὰς ἑτέρους. κἀπειδάν ἀπαγγελθείη τι κατὰ Αλεξάνδρου, παρελθὼν ὑπεκρίνετο, καὶ διασύρειν τὸ ῥηθὲν ἀξιώμενος, ἔπειτα κατεσκεύαζεν ἡσυχῇ, καὶ πρὸς ἀγανάκτησιν ἐξῆγε τὸν βασιλέα. πάντα δ' εἰς ἐπιβουλὴν ἀνήγετο, καὶ τὸ δοκεῖν τῇ σοφῇ τοῦ πατρὸς ἐφεδρεύειν Αλέξανδρον. ὑδὲν γὰρ ὅτῳ πίστιν ἐχορήγει ταῖς διαβολαῖς, ὡς ἀπολογούμενος Αντίπατρος ὑπὲρ αὐτοῦ.

β. Τούτοις Ηρώδης ἐξαγριούμενος, ὅσον ὑφῆρει καθ' ἡμέραν τῆς πρὸς τὰ μειράκια στοργῆς, τοσοῦτον Αντιπάτρῳ προσετίθει. συναπέκλινάν δὲ καὶ τῶν κατὰ τὸ βασίλειον, οἱ μὲν ἑκόντες, οἱ δὲ ἐξ ἐπιτάγματος, ὥσπερ Πτολεμαῖος ὁ τιμιώτατος τῶν Φίλων, οἵ τε ἀδελφοὶ τοῦ βασιλέως, καὶ πᾶσα ἡ γενεά. πάντα γὰρ Αντίπατρος ἦν. καὶ, τὸ πικρότατον Αλεξάνδρῳ, πάντα ἦν ἡ Αντιπάτρου μήτηρ, σύμβουλος καθ' αὑτῶν, μητρυιᾶς χαλεπωτέρα, καὶ πλεῖόν τι προγόνων μισοῦσα τοὺς ἐκ βασιλίδος. πάντες μὲν ἦν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐθεράπευον Αντίπατρον ἤδη, συναφίστα δὲ ἕκαστον τὰ βασιλέως προστάγματα, παραγγείλαντος τοῖς τιμιωτάτοις, μήτε προσιέναι, μήτε προσέχειν τοῖς περὶ Αλέξανδρον. Φοβερὸς δὲ ἦν ὐ μόνον τοῖς ἐκ τῆς Βασιλείας, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν Φίλοις. ὐδενὶ γὰρ βασιλέων τοσαύτην Καῖσαρ ἔδωκε τιμὴν, ὥστε τὸν ἀπ' αὐτοῦ Φεύγοντα καὶ μὴ προσηκόσης πόλεως ἐξαγαγεῖν. τὰ δὲ μειράκια τὰς μὲν διαβολὰς ἠγνόει, παρ' ὃ καὶ μᾶλλον ἀφυλάκτως ἐνέπιπτον αὐταῖς. ὐδενὶ γὰρ ὁ πατὴρ φανερῶς ἀπεμέμφετο. συνίει δὲ κατὰ μικρὸν ἐκ τοῦ ψύγματος, καὶ ὅτι πρὸς τὸ λυπεῖν μᾶλλον ἐτραχύνετο. διέθηκε δὲ πρὸς αὐτὰ καὶ τὸν θεῖον Φερώραν Αντίπατρος ἐχθρωδῶς, καὶ τὴν τηθίδα Σαλώμην, ὡς ἂν γαμετὴν ὖσαν, καθομιλῶν ἀεὶ καὶ παροξύνων. συνήργει δὲ καὶ πρὸς τὴν ταύτης ἀπέχθειαν ἡ Αλεξάνδρου γυνὴ Γλαφύρα, γενεαλογοῦσα τὴν αὐτῆς εὐγένειαν, καὶ ὡς πασῶν τῶν κατὰ τὸ βασίλειον εἴη δεσπότις, κατὰ πα-

ſonam ſuſtinens, aliis vero ſubornatis, qui indices fierent. Cumque aliquid regi nunciatum eſſet in Alexandrum, caſu interuenire ſimulabat; atque initio ei, quod dictum erat, obtrectans, poſtea per otium fidem ei adſtruebat, et regem ad indignationem incitabat. Cuncta autem ad inſidias referebantur, vtque neci patris imminere videretur Alexander. nihil enim maiorem fidem calumniis tribuebat, quam vt Antipater eum purgaret.

2. Iſtis efferatus Herodes, quantum indies ſuo in adoleſcentes affectu detrahebat, tantum adiiciebat Antipatro. Quin et eo inclinabant aulici, alii quidem ſponte ſua, alii vero iuſſu et imperio, ſicut Ptolemaeus amicorum cariſſimus, regiſque fratres, et vniuerſa progenies. omnia namque erat Antipater, et, quod Alexandro fuit acerbiſſimum, omnia erat Antipatri mater, quae in eos conſulebat, mulier nouerca difficilior, multoque plus quam priuignos odio habens eos, qui a regina nati erant. Sed quamquam omnes, vt Antipatrum iam magis obſeruarent, ſpes inducebat, non minus tamen ſinguli a fratribus deſciſcebant iuſſu regis, qui clariſſimis edixerat, ne quis ad Alexandrum eiuſque fratrem accederet, aut ſe ad eos applicaret. Terrori autem erat non ſolum domeſticis ad regiam ſpectantibus, verum etiam externis amicis. nulli enim regum praeterquam ipſi tantum imperium dederat Caeſar, vt fugitiuos ſuos ex ciuitatibus non ſubiectis ei liceret educere. Adoleſcentes autem, quae crimini ſibi data erant, ignorabant: propterea que incaute magis in ea forſan inciderant. nam pater de nemine aperte conqueſtus erat: ſed adoleſcentes ex illius frigore rem intellexerant, quodque ad omnem moleſtiam magis exaſperabatur. Porro et Pheroram patruum inimicum illis infeſtumque reddidit Antipater, vt et Salomen amitam, cum ea tanquam cum vxore aſſidue ſermones miſcens et in eos inſtigans. Quin et ad huius inimicitias augendas conferebat Alexandri vxor Glaphyra, multa de nobilitate ſua commemorans, cunctarumque ſe, quae in regia verſarentur, dominam eſſe dictitans, vt quae paternum

τέρα μὲν ἀπὸ Τιμένα, κατὰ μητέρα δὲ ἀπὸ Δαρείᾳ τῷ Ὑστάσπεως ὄσα. πολλὰ δὲ ὠνείδιζεν, εἰς δυσγένειαν, τήν τε ἀδελφὴν τὴν Ηρώδα, καὶ τὰς γυναῖκας, ὧν ἑκάστη δι' εὐμορφίαν, ἐκ ἀπὸ γένους, ἠρέθη. πολλαὶ δὲ ἦσαν, ὡς ἂν ἐφιεμένα τε πατρίως Ιουδαίοις γαμεῖν πλείας, καὶ τῷ βασιλέως ἠδομένα πλείοσιν. αἱ πᾶσαι, διὰ τὸ μεγάλαυχον τῆς Γλαφύρας καὶ τὰς λοιδορίας, ἐμίσουν Αλέξανδρον.

γ'. Τὴν δὲ Σαλώμην, καίτοι πενθερὰν ὄσαν, αὐτὸς Αριστόβουλος ἑαυτῷ διεπασίασεν, ὠργισμένην καὶ πρότερον ἐπὶ ταῖς ἐκ Γλαφύρας βλασφημίαις. ὠνείδιζε γὰρ τῇ γυναικὶ συνεχῶς τὴν ταπεινότητα, καὶ ὡς αὐτὸς μὲν ἰδιώτην, ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτῆ Αλέξανδρος γήμας βασιλίδα. ταῦτα κλαίουσα τῇ Σαλώμῃ διήγγειλεν ἡ θυγάτηρ. προσετίθει δὲ, ὅτι καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν τὰς μὲν μητέρας ἀπειλοῖεν οἱ περὶ Αλέξανδρον, ἐπειδὰν παραλάβωσι τὴν βασιλείαν, ἰσυργὰς ἅμα ταῖς δήλαις ποιήσειν, αὐτὰς δὲ κωμῶν γραμματεῖς, ἐπισκώπτοντες, ὡς παιδευομένας ἐπιμελῶς. πρὸς ἃ τὴν ὀργὴν ἡ κατέχουσα Σαλώμη πάντα διήγγειλεν Ηρώδῃ. σφόδρα δ' ἦν ἀξιόπιστος κατὰ γαμβρῷ λέγουσα. καί τις ἑτέρα διαβολὴ συνέδραμεν, ἡ τὸν θυμὸν ὑπεκκαύσασα τῷ βασιλέως. ἤκουσε γὰρ αὐτὰς συνεχῶς ἀνακαλεῖσθαι μὲν τὴν μητέρα, καὶ κατοιμώζειν δὲ ἐπαρωμένας αὐτῷ. πολλάκις δὲ, αὐτῷ διαδιδόντος τῶν Μαριάμμης ἐθητῶν τινὰ ταῖς μεταγενεστέραις γυναιξὶν, ἀπειλεῖν, ὡς ἀντὶ τῶν βασιλικῶν ἐν τάχει περιθήσουσιν ἑαυταῖς ἐκ τριχῶν πεποιημένας.

δ'. Διὰ ταῦτα, καίτοι τὸ φρόνημα τῶν νεανίσκων ὑποδείσας, ὅμως ἐκ ἀπέκοπτε τὴν ἐλπίδα τῆς διορθώσεως. ἀλλὰ προσκαλεσάμενος αὐτὰς, καὶ γὰρ εἰς Ρώμην ἐκπλεύσειν ἔμελλε, βραχέα μὲν ἠπείλησεν ὡς βασιλεὺς, τὰ πολλὰ δὲ ἐνεθέτησεν ὡς πατὴρ, καὶ φιλεῖν τὰς ἀδελφὰς παρεκάλει, διδὰς τῶν προημαρτημένων ἄφεσιν, εἰ πρὸς τὸ μέλλον ἀμείνους γένοιντο. οἱ δὲ τὰς μὲν διαβολὰς ἀπεσκευάζοντο, ψευδεῖς εἶναι λέγοντες, πιστώσασθαι δὲ

quidem genus a Temeno, maternum vero a Dario Hyſtaſpis filio duceret. Multa etiam de ignobilitate exprobrat et Herodis ſorori, et vxoribus; quarum quaeque propter formae venuſtatem, non generis nobilitatem, delecta erat. Multae autem fuerunt, vtpote quod liceret Iudaeis patrio more plures habere, quodque rex pluribus deleclaretur. Iſtis omnibus propter Glaphyrae ſuperbiam et contumelias inuiſus erat Alexander.

3. Porro autem Ariſtobulus inter ſe et Salomen, ipſius licet ſocrum, diſſidium creauit, antea etiam ex Glaphyrae maledictis ira accenſam. frequenter enim vxori obiiciebat generis humilitatem; quodque ipſe quidem priuatam, frater vero eius Alexander reginam duxerat; id quod Salomae matri cum fletu nunciauit filia. Adiiciebat etiam, quod idem Alexander et Ariſtobulus minitarentur, ſe. regno adepto, aliorum fratrum matres, ſimiliter ac ancillas, textrices eſſe facturas, fratres vero ſcribas paganos; eos ſcilicet irridentes, quod diligenter literis inſtituti fuerint. Quibus irritata Salome, cum iram cohibere non potuiſſet, cuncta Herodi renunciauit. fide autem digna admodum videbatur, praeſertim in iis, quae contra generum diceret. Quin et altera in vulgus vna dimanauit criminatio, quae faces ſubiecit animo regis. audiuit enim, ipſos crebro matrem inclamare, et eiulantes diras ei imprecari: ſaepe etiam, cum ille quaedam ex Mariamnes veſtimentis nuperioribus diuideret coniugibus, minari ſolitos eſſe, quod cito ciliciis pro veſtibus regiis induerentur.

4. Propter iſta Herodes elatum licet iuuenum animum ſubuereretur, non tamen ſpem ſibi omnem abſcidit, de illis ad bonam frugem reducendis. Verum eis ad ſe vocatis, etenim Romam nauigaturus erat, pauca quidem illis minatus eſt vt rex, multa vero eos monuit vt pater, atque ad fratres diligendos hortabatur, illis delicta praeterita condonans, ea lege, vt in poſterum meliores euaderent. Illi autem ſeſe quidem a criminibus ſibi obiectis purgabant, ea mentita et falſa eſſe dicentes, ſuae vero defenſioni

τὴν ἀπολογίαν τοῖς ἔργοις ἔφασκον. δεῖν μέντοι κἀκεῖνον ἀποφράττειν τὰς λογοποιίας, τῷ μὴ πιστεύειν ῥᾳδίως. ἐ γὰρ ἐπιλείψειν τὰς καταψευσομένας αὐτῶν, ἕως ἂν ὁ πεισθόμενος ᾖ.

ε'. Τούτοις ὡς πατέρα πείσαντες ταχέως, τὸν μὲν ἐν χερσὶ Φόβον διεκρύσαντο, τὴν δὲ εἰς τὰ μέλλοντα λύπην προσέλαβον· ἔγνωσαν γὰρ τήν τε Σαλώμην ἐχθράν, καὶ τὸν θεῖον Φερώραν. ἦσαν δὲ βαρεῖς μὲν ἀμφότεροι καὶ χαλεποὶ, Φερώρας δὲ μείζων, ὃς πάσης μὲν ἐκείνων τῆς βασιλείας πλὴν διαδήματος, προσόδῳ δὲ ἰδίᾳ ἑκατὸν εἶχε τάλαντα, τὴν δὲ πέραν Ἰορδάνου πᾶσαν ἐκαρπᾶτο χώραν, λαβὼν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ δῶρον. ὃς αὐτὸν ἐποίησε καὶ τετράρχην, αἰτησάμενος παρὰ Καίσαρος, βασιλικῶν τε γάμων ἠξίωσε συνοικίσας ἀδελφὴν τῆς ἰδίας γυναικὸς, μετὰ δὲ τὴν ἐκείνης τελευτὴν, καθωσίωσε τὴν πρεσβυτάτην τῶν αὐτῷ θυγατέρων, ἐπὶ προικὶ τριακοσίοις ταλάντοις. ἀλλ' ἀπέδρα Φερώρας τὸν βασιλικὸν γάμον πρὸς ἔρωτα δήλης. ἐφ' ᾧ χαλεπήνας Ἡρώδης, τὴν μὲν θυγατέρα τῷ πρὸς Πάρθων ὕστερον ἀναιρεθέντι συνέζευξεν ἀδελφιδῷ. Φερώρᾳ δὲ μετ' ὀλὺ τὴν ὀργὴν ἀνῆκε, διδοὺς συγγνώμην τῇ νόσῳ.

ς'. Διεβάλλετο δὲ καὶ πάλαι μὲν, ἔτι ζώσης τῆς βασιλίδος, ἐπιβουλεύειν αὐτῷ Φαρμάκοις. τότε δὲ πλείστοι μηνυταὶ προσῆσαν, ὡς, καίπερ φιλαδελφότατον ὄντα Ἡρώδην, εἰς κίνδυνον ὑπαχθῆναι τῶν λεγομένων καὶ δέος. πολλοὶ δὲ τῶν ἐν ὑπονοίᾳ βασανίσας, τελευταῖον ἦλθεν ἐπὶ τοὺς Φερώρα φίλους. ὧν ἐπιβουλὴν μὲν ἄντικρυς ὡμολόγησεν οὐδείς, ὅτι δὲ τὴν ἐρωμένην ἁρπασάμενος εἰς Πάρθους ἀποδράναι παρεσκευάζετο, συμμέτοχος δὲ τοῦ σκέμματος αὐτῷ καὶ τῆς φυγῆς Κοσόβαρος ὁ Σαλώμης ἀνὴρ, ᾧ συνῴκισεν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ μοιχείᾳ τοῦ πρότερον διαφθαρέντος. ἦν δὲ ἐλευθέρα διαβολῆς οὐδὲ Σαλώμη. καὶ γὰρ αὐτῆς Φερώρας ὁ ἀδελφὸς κατηγόρει, συνθήκας περὶ γάμων ποιησάμενος πρὸς Συλλαῖον, τὸν Ὀβόδα τοῦ Ἀραβῶν βα-

fidem ex rebus ipsis constare aiebant. atque ipsum sane debere viam obsepire fictis sermonibus, illis haud temere credendo: nunquam enim defuturos esse, qui mendacia in ipsos confingant, quamdiu erunt, quibus ea persuadeant.

5. Cum istis eum, vtpote patrem, cito placauissent, praesentem quidem metum depulerunt, de futuris vero moesti et solliciti esse coeperunt. Etenim cognouere Salomen sibi esse infensam, et quidem patruum Pheroram: ambo autem erant inimici graues et difficiles; praesertim vero Pheroras, quippe qui omnium in regno praeter diadema particeps erat, et centum talentorum reditum de suo habebat, totiusque trans Iordanem regionis fructum percipiebat, ex fratris in ipsum munificentia: qui et tetrarcham eum fecit, id quod a Caesare petierat, regalique coniugio dignatus est, nuptui in eum collocata vxoris suae sorore, cuius post obitum despondit ei filiarum suarum natu maximam, cum trecentorum talentorum dote. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillae amore captus, refugiebat. Quam ob rem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui postea a Parthis occisus erat. Non multo autem post iracundiam in Pheroram remittit, data morbo eius et cupiditati venia.

6. Quin et crimini ei iam olim vertebatur, quod, dum viueret regina, voluisset eum veneno tollere. Tunc autem indices plurimi rem ad eum detulerunt, vt, quamuis fratris amantissimus esset Herodes, crederet iis, quae dicerentur, et nonnihil metueret. Cumque de multis, qui suspecti erant, quaestionem habuisset, postremo ad Pheroras amicos veniebat: quorum nemo de insidiis aperte aliquid confessus est; sed quod, ea, quam deperiit, correpta, in Parthos se fuga recipere parasset; quodque huius consilii et fugae conscius fuisset Costobarus Salomes maritus, cui eam in matrimonio collocauit rex, priore marito adulterii causa peremto. Sed nec Salome ita vixerat, vt ab omni criminatione libera esset. Nam et eam Pheroras frater accusabat, quod nuptias pacta esset cum Syllaeo, Obodae regis Arabum procuratore, quem inimicissimum

σιλέως ἐπίτροπον, ὃς ἦν ἐχθρότατος Ηρώδῃ. διελεγχθεῖσα δὲ καὶ τοῦτο, καὶ πάντα, ὅσα Φερώρας ἐνεκάλει, συγγινώσκεται. καὶ αὐτὸν δὲ Φερώραν ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων.

ζ'. Μετέβαινε δὲ ἐπ' Αλέξανδρον ὁ χειμὼν τῆς οἰκίας, καὶ περὶ τὴν ἐκείνου κεφαλὴν ὅλος ἀπηρείσατο. τρεῖς ἦσαν εὐνοῦχοι τῷ βασιλεῖ τιμιώτατοι, καὶ δῆλον ἐξ ὧν ἐλειτούργουν· τῷ μὲν γὰρ οἰνοχοεῖν προσετέτακτο, τῷ δὲ δεῖπνον προσφέρειν, ὁ δὲ αὐτὸν κατεκοίμιζέ τε καὶ συγκατεκλίνετο. τούτους εἰς τὰ παιδικὰ δώροις μεγάλοις ὑπήγετο ὁ Αλέξανδρος. μηνυθὲν δὲ τῷ βασιλεῖ, διηλέγχοντο βασάνοις. καὶ τὴν μὲν συνουσίαν εὐθέως ὡμολόγουν, ἐξέφερον δὲ καὶ τὰς εἰς αὐτὴν ὑποχέσεις, ὃν τρόπον ἀπατηθεῖεν ὑπ' Αλεξάνδρου, λέγοντος· „ὡς ἂν ἐν Ηρώδῃ δέοι τὰς ἐλ„πίδας ἔχειν, ἀναιδεῖ γέροντι, καὶ βαπτομένῳ τὰς κό„μας, εἰ μὴ διὰ τοῦτο αὐτὸν οἴονται καὶ νέον, αὐτῷ δὲ „προσέχειν, ὃς καὶ παρὰ ἄκοντος διαδέξεται τὴν βασι„λείαν, ἂν εἰς μακράν τε τοὺς μὲν ἐχθροὺς ἀμυνεῖται, τοὺς „φίλους δ' εὐδαίμονας ποιήσει καὶ μακαρίους, πρὸ πάν„των δ' αὐτός. εἶναι δὲ καὶ θεραπείαν τῶν δυνατῶν περὶ „τὸν Αλέξανδρον λαθραίαν, τούς τε ἡγεμόνας τοῦ στρατιω„τικοῦ καὶ τοὺς ταξιάρχους κρύφα πρὸς αὐτὸν συνιέναι.

η'. Ταῦτα τὸν Ηρώδην ὅτως ἐξεφόβησεν, ὡς μηδὲ παραχρῆμα τολμῆσαι τοὺς μηνύσεις ἐκφέρειν. ἀλλὰ, κατασκόπους ὑποπέμπων νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, ἕκαστα τῶν πραττομένων ἢ λεγομένων διηρεύνα, καὶ τοὺς ἐν ταῖς ὑποψίαις εὐθέως ἀνῄρει. δεινῆς δὴ ἀνομίας ἐπλήθη τὸ βασίλειον. κατὰ γὰρ ἔχθραν ἢ μῖσος ἴδιον ἕκαστος ἔπλασσε τὰς διαβολὰς, καὶ πολλοὶ πρὸς τὰς διαφόρους φονεύοντι τῷ βασιλικῷ θυμῷ κατεχρῶντο. καὶ τὸ μὲν ψεῦδος εἶχε παραχρῆμα πίστιν, αἱ κολάσεις δὲ τῶν διαβολῶν ἦσαν ὠκύτεραι. κατηγόρητο γοῦν τις ἄρτι κατηγορήσας, καὶ τῷ πρὸς αὐτὸν διελεγχθέντι συναπῆγετο. τὰς γὰρ ἐξετάσεις τοῦ βασιλέως ὁ περὶ τῆς ψυχῆς κίνδυνος ὑπετέμνετο. πρῶ-

habebat Herodes. Cum autem ea de re, aliisque omnibus, quae Pheroras ei obiecerat, conuicta esset, ei tamen ignoscitur: itaque ipsum etiam Pheroram de criminibus absoluit rex.

7. Domus vero tempestas in Alexandrum delata est, totaque capiti eius incubuit. Tres erant spadones regi carissimi, idque clarum ex ministeriis. Nam vni quidem mandatum erat vinum ei ministrare, alteri vero coenam apponere, tertius autem eum sopiebat et cum eo concumbebat. Istos magnis muneribus, amasios sibi fieri, pellexit Alexander. Cum autem regi indicatum esset, quaestione habita rei facti sunt: et se cum eo consuetudinem habere statim confitebantur, et quibus ad eam rem inducti essent promissis aperiebant, quo modo decepti erant ab Alexandro, dicente: „quod in Herode spem reponere non oporteret, sene admodum, cui rubor erat exhaustus, quique capillos tingebat, nisi hac de causa ipsum etiam pro iuvene haberent; eius vero partes sequi, qui et illo inuito regnum adepturus est, et breui quidem ab inimicis poenas repetet, amicos vero felices faciet beatosque, ac praeceteris ipsos: quin et optimates clam Alexandrum colere et obseruare, ducesque exercitus et ordinum ductores occulte eum conuenire.

8. Ista Herodem adeo perterruerunt, vt non auderet statim indicia in medium proferre: sed, exploratores nocte dieque submittens, singula, quae facta erant, diclaue perscrutabatur, eosque sine mora perimebat, in quos caderet vlla suspicio. Itaque iniquitate acerbissima repleta est regia. nam pro suis quisque inimicitiis vel odio calumnias finxere, multique regis iracundia caedis cupida contra aduersarios abutebantur. Et mendaciis quidem facile credebatur: supplicia vero celerius luebant, quam factae erant criminationes. Denique accusabatur qui modo accusauerat, et delator cum eo, qui ab ipso conuictus erat, ad poenam ducebatur. Nam vt quaestiones succisae haberentur, in causa erat vitae discrimen, quod rex adibat. Eo autem

βη δὲ εἰς τοσοῦτον πικρίας, ὡς μηδὲ τῶν ἀκαταιτιάτων τινὶ προσβλέπειν ἡμέρως, εἶναι δὲ καὶ τοῖς Φίλοις ἀπηνέστατος. πολλοῖς γὰρ αὐτῶν ἀπεῖπε τὸ βασίλειον. καὶ πρὸς ὃς οὐκ εἶχε χειρὸς ἐξουσίαν, τῷ λόγῳ χαλεπὸς ἦν. ἐπαιτέθη δὲ Αντίπατρος ἐν ταῖς συμφοραῖς Αλεξάνδρῳ, καὶ σίφος ποιήσας τῶν συγγενῶν οὐκ ἔστιν ἥντινα διαβολὴν παρέλιπε. προήχθη γέ τοι πρὸς τοσοῦτον δέους ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῆς τεραστίας αὐτοῦ καὶ τῶν συνταγμάτων, ὥστε ἐφιστάναι δοκεῖν αὐτῷ τὸν Αλέξανδρον ξιφήρη. συλλαβὼν γοῦν αὐτὸν ἔδησεν ἐξαπίνης, καὶ πρὸς βάσανον ἐχώρει τῶν Φίλων αὐτοῦ. σιγῶντες δὲ ἀπέθνησκον οἱ πολλοὶ, καὶ μηδὲν ὑπὲς τὸ συνειδὸς εἰπόντες. οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἀλγηδόνων ψεύσασθαι βιασθέντες ἔλεγον, ὡς ἐπιβουλεύοι τε αὐτῷ μετὰ Αριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ παραφυλάττοι κυνηγοῦντα κτείνας εἰς Ρώμην ἀποδράναι. τούτοις, καίπερ οὐ πιθανοῖς ὄντιν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐκβιασμένοις, ὁ βασιλεὺς ἐπίστευσεν ἡδέως, παραμυθίαν λαμβάνων τοῦ δῆσαι τὸν υἱὸν τὸ μὴ δοκεῖν ἀδίκως.

ΚΕΦ. κέ.

Αλέξανδρον καὶ Φερώραν τῷ Ηρώδῃ διαλλάττει Αρχέλαος.

Ο Δὲ Αλέξανδρος, ἐπεὶ τὸν πατέρα μεταπεῖθειν ἀμήχανον ἑώρα, τοῖς δεινοῖς ὁμόσε χωρεῖν διέγνω. καὶ, τέσσαρας κατὰ τῶν ἐχθρῶν βίβλους συνταξάμενος, προσωμολόγει μὲν τὴν ἐπιβουλὴν, κοινωνὸς δὲ ἀπεδείκνυε τοὺς πλείστους αὐτῶν, πρὸ δὲ πάντων Φερώραν καὶ Σαλώμην. ταύτην γὰρ δὴ καὶ μιγῆναί ποτε αὐτῷ καὶ μὴ θέλοντι, νύκτωρ εἰσβιασαμένην. αἵ τε ἂν βίβλοι παρῆσαν εἰς χεῖρας Ηρώδῃ, πολλὰ καὶ δεινὰ κατὰ τῶν δυνατῶν βοῶσαι. καὶ διὰ τάχους εἰς Ιουδαίαν Αρχέλαος ἀφικνεῖται, περὶ τῷ γαμβρῷ καὶ τῇ θυγατρὶ δείσας. γίνεται δὲ βοηθὸς αὐτοῖς μάλα προμηθὴς, καὶ τέχνῃ τὴν τοῦ βασιλέως ἀπειλὴν

acerbitatis processit, vt neminem culpa vacuum placido vultu intueretur, immo et amicis crudelis esset et inhumanus. Itaque illorum multis regia interdixit: et quos manu feriendi potestatem non habebat, eos verbis asperioribus petebat. Alexandro autem in malis instabat Antipater; factoque agmine ex consanguineis sui similibus, nihil reliqui faciebat, quod crimini vertere potuit. Atqui eo timoris perductus est rex ex prodigiosis Antipatri sociorumque eius mendaciis, vt videre videretur Alexandrum stricto gladio sibi imminere. Quo factum est, vt comprehensum statim in vincula coniiceret, et ad quaestionem in eius amicos tormentis habendam procederet. Multi autem aut taciti moriebantur, aut nihil contra conscientiam eloquuti. Alii vero, prae doloribus mentiri coacti, dicebant, patri ab eo cum fratre Aristobulo insidias fieri, eosque tempus obseruare, vt, illo inter venandum occiso, Romam profugerent. Istis, quamquam parum verisimilia erant, sed necessitate cogente effusa, lubenti tamen animo rex credebat, semet consolans in vinculis filii, quod id non iniuste feciisse videretur.

CAP. XXV.

Alexandrum et Pheroram Herodi reconciliat Archelaus.

ALexander autem, quoniam nullo modo fieri posse videbat, vt patri persuaderet animum mutare, malis obviam ire decreuit: cumque libros quatuor aduersus inimicos composuisset, de insidiis confitebatur, et illorum plerosque secum earundem participes esse declarabat; ante omnes autem Pheroram et Salomen. Nam et hanc etiam nocte quondam per vim secum inuito concubuisse dicebat. Iamque libri in manibus erant Herodis, multa et grauia de optimatibus clamantes; et tum maturato itinere in Iudaeam venit Archelaus, de genero simul ac filia sollicitus. illisque prouide admodum opem tulit et auxilium, et astutia sua regis minas a ceruicibus illorum depulit.

διεκρίνατο. συμβαλὼν γὰρ εὐθέως αὐτῷ, „πῦ ποτέ ἐστιν „ὁ ἀλιτήριός μου γαμβρὸς, ἐβόα; πῦ δὲ τὴν πατροκτόνον „ὄψομαι κεφαλὴν, ἣν ταῖς ἐμαυτῦ χερσὶ διασπαράξω; „προσθήσω δὲ καὶ τὴν θυγατέρα μου τῷ καλῷ νυμφίῳ. „καὶ γὰρ, εἰ μὴ κεκοινώνηκε τῦ σκέμματος, ὅτι τοιάτα γέ„γονε γυνὴ, μεμίανται. Θαυμάζω δὲ καὶ σὲ τὸν ἐπιβου„λευθέντα τῆς ἀνεξικακίας, εἰ ζῇ μέχρι νῦν Ἀλέξανδρος. „ἐγὼ γὰρ ἡπειγόμην ἀπὸ Καππαδοκίας, ὡς τὸν μὲν εὐ„ρήσων πάλαι δεδωκότα δίκας, μετὰ δὲ σῦ περὶ τῆς θυ„γατρὸς ἐξετάσων. ἣν κἀκείνῳ, σὲ καὶ τὸ σὸν ἀξίωμα „βλέπων, ἐνεγγύησα. νῦν δὲ περὶ ἀμφοῖν ἡμῖν βουλευτέον. „κἂν ἧς λίαν πατὴρ τῦ κολάζειν υἱὸν ἐπίβουλον ἀτονώτε„ρος, ἀμείψωμεν τὰς δεξιὰς, καὶ γενώμεθα τῆς ἀλλήλων „ὀργῆς διάδοχοι.

β'. Τούτοις περικομπήσας, καίπερ παρατεταγμένον, Ηρώδην ὑπάγεται. δίδωσι γοῦν αὐτῷ τὰς συνταχθείσας ὑπ' Αλεξάνδρου βίβλους ἀναγνῶναι, καὶ καθ' ἕκαστον ἐφισὰς κεφάλαιον, συνεσκέπτετο. λαμβάνει δὲ ὁ Αρχέλαος ἀφορμὴν τῦ στρατηγήματος, καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τὰς ἐγγεγραμμένας καὶ Φερώραν μετῆγε τὴν αἰτίαν. ὡς δὲ ἑώρα πιστεύοντα τὸν βασιλέα, „σκεπτέον, ἔφη, μή ποτε τὸ με„ράκιον ὑπὸ τοσούτων εἴη πονηρῶν ἐπιβουλευόμενον, ἢ ὑπὸ „τῦ μειρακίου σύ. καὶ γὰρ οὐδὲ ὁρῶν αἰτίαν, ἐξ ἧς ἂν εἰς „τηλικοῦτον μῦσος προσέπεσεν, ἀπολαῦον μὲν ἤδη βασι„λείας, ἐλπίζον δὲ καὶ διαδοχῆς, εἰ μή τινες ἦσαν ἀνα„πείθοντες, καὶ τὸ τῆς ἡλικίας εὔκολον ἐπὶ κακῷ μετα„χειριζόμενοι. διὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἐξαπατᾶσθαι μὲν, οὐ „νέους μόνον, ἀλλὰ καὶ γέροντας, οἴκους δὲ λαμπροτάτους „καὶ βασιλείας ὅλας ἀνατρέπεσθαι.

γ'. Συνῆνει τοῖς λεγομένοις Ηρώδης, καὶ τὴν μὲν πρὸς Αλέξανδρον ὀργὴν ἐπανίει κατ' ὀλίγον, πρὸς δὲ Φερώραν παρωξύνετο. τῶν γὰρ τεσσάρων βιβλίων ἓν ἦν ἡ ὑπόθεσις. ὃς κατιδὼν τό, τε τῦ βασιλέως ὀξύρροπον, καὶ τὴν Αρχελάου φιλίαν παρ' αὐτῷ πάντων κρατῦσαν, ὡς οὐκ

Statim enim ac cum eo congreſſus eſt: „vbinam eſt, cla„mabat, ſceleratus ille gener meus? aut vbi parricidale ca„put in conſpectum meum veniet, quod manibus meis di„lacerabo? immo et filiam meam bono iſti ſponſo adii„ciam. nam etſi conſilii particeps non fuerit, eiuſmodi ta„men viri coniux facta, ſceleribus inquinata eſt. Miror „autem tui patientiam, cui paratae erant inſidiae, ſi adhuc „viuit Alexander. Ego enim e Cappadocia properabam, „illum iampridem poenas dediſſe comperturus, et de filia „mea quaeſtionem tecum habiturus; quam et illi, te tuam„que dignitatem ſpectans, deſpondi. At nunc de vtroque „nobis deliberandum eſt. Et ſi admodum pater ſis, et ad „puniendum filium tui inſidiatorem minus fortis, dextras „permutemus, atque in ira exſequenda alter in alterius vi„cem ſuccedamus.

2. Iſta magnifice loquutus, Herodem, quamuis propoſiti ex aduerſo tenacem, aliquantulum inde deducit. Itaque libros ab Alexandro compoſitos ei legendos tradit, ſinguliſque capitulis inſiſtens, cum eo iſta diſpiciebat. Vnde ſui conſilii adhibendi occaſionem arripit Archelaus; paulatimque culpam in eos, quorum nomina ſcripta erant in libris, et in Pheroram tranſtulit. Cum autem ſibi credere regem videret: „conſiderandum eſt, inquit, ne forte ado„leſcens tot ſceleratorum inſidiis impetatur, non tu ab ado„leſcente. Haud enim conſtat, quid cauſae eſſet, cur in „ſcelus adeo magnum inciderit, (qui et nunc regno tan„tum non potitur, ſpemque habet in regnum ſuccedendi) „niſi quidam ſuaſores et impulſores exſtitiſſent, qui aetatis fa„cilitate abuterentur. Nam ab eiuſmodi hominibus non ſo„lum iuuenes deceptos eſſe contigit, verum etiam ſenes, „domoſque clariſſimas et integra regna ſubuerti.

3. Conſentiebat dictis Herodes, et nonnihil de ſua in Alexandrum ira paulatim remittebat, et è contra in Pheroram exaſperabatur. nam ille erat quatuor librorum fere argumentum. qui, cum vidiſſet, quo propenderet regis animus, et in omnibus apud eum praeualere Archelai amicitiam, quam honeſte non potuit, ex

ἐνῆν· εὐχήμων σωτηρία, τὴν δὲ ἀναιδείας ἐπορίζετο. καταλείψας γῆν Αλέξανδρον, προσέφευγεν Αρχελάῳ, κἀκεῖνος, „οὐχ ὁρᾷν, ἔφη, πῶς ἂν αὐτὸν ἐξαιτήσαιτο, τοσού„τοις ἐνεχόμενον ἐγκλήμασιν, ἐξ ὧν σαφῶς ἀποδείκνυται „τῦ βασιλέως ἐπίβουλος, καὶ τῶν παρόντων τῷ μειρακίῳ „κακῶν αἴτιος γεγονώς, εἰ μὴ βούληται, τὸ πανοῦργον „καὶ τὰς ἀρνήσεις ἀφεὶς, προσομολογῆσαι μὲν τὰ κατη„γορημένα, συγγνώμην δὲ αἰτήσασθαι παρὰ ταδελφῦ „καὶ Φιλῆντος. εἰς γὰρ τῦτο πάντα τρόπον αὐτῷ συνερ„γήσειν.

δ'. Πείθεται Φερώρας, καὶ κατασκευάσας αὐτὸν, ὡς ἂν οἰκτρότατος φανείη, μελαίνῃ τε ἐσθῆτι καὶ δακρύοις, προσπίπτει τοῖς Ηρώδε ποσὶν, ὡς πολλάκις ἔτυχε, συγγνώμην αἰτούμενος, καὶ μιαρὸν μὲν ἑαυτὸν ὁμολογῶν· δεδρακέναι γὰρ πάντα, ὅσα κατηγόρητο· παρακοπὴν δὲ Φρενῶν καὶ μανίαν ὀδυρόμενος, ἧς αἴτιον εἶναι τὸν ἔρωτα τῆς γυναικὸς ἔλεγε. παρασήσας δὲ κατήγορον καὶ μάρτυν αὐτῦ Φερώραν Αρχέλαος, ἔτως ἤδη παρῆν τῦτο, καὶ τὴν Ηρώδε κατέσελλεν ὀργὴν, χρώμενος οἰκείοις ὑποδείγμασι. „καὶ γὰρ αὐτὸς, πολλῷ χαλεπώτερα πάσχων ὑπὸ ἀδελ„φῦ, τῆς ἀμύνης ἐπίπροσθεν τίθεσθαι τὸ τῆς Φύσεως δί„καιον. ἐν γὰρ ταῖς βασιλείαις, ὥσπερ ἐν μεγάλοις σώ„μασιν, ἀεί τι μέρος Φλεγμαίνειν ὑπὸ τῦ βάρους, ὅπερ „ἀποκόπτειν μὲν ἡ χρῆναι, θεραπεύειν δὲ πρᾴτερον.

ε'. Πολλὰ τοιαῦτα λέγων, Ηρώδην μὲν ἐπὶ Φερώρᾳ μεμίσησεται. διέμενε δ' αὐτὸς ἀγανακτῶν πρὸς Αλέξανδρον, καὶ τὴν θυγατέρα διαζεύξας ἀπάξειν ἔφασκεν, ἕως περιέσησεν Ηρώδην ἀντιπαρακαλεῖν ὑπὲρ τῦ μειρακίυ, καὶ πάλιν αὐτῷ μνησεύεσθαι τὴν θυγατέρα. σφόδρα δὲ ἀξιοπίστως Αρχέλαος ᾧ βούλεται συνοικίζειν αὐτὴν ἐπέτρεπε, πλὴν Αλεξάνδρε. περὶ πλείστε γὰρ ποιεῖσθαι τηρεῖν πρὸς αὐτὸν τὰ τῆς ἐπιγαμίας δίκαια. Φαμένε δὲ τῦ βασιλέως δῶρον ἔξειν παρ' αὐτῦ τὸν υἱὸν, εἰ μὴ λύσειε τὸν γάμον, ὄντων μὲν αὐτοῖς ἤδη καὶ τέκνων, ςεργομένης δ'

impudentia quaesiuit salutem. Itaque, relicto Alexandro, confugit ad Archelaum. Atque ille: „non se videre, aie„bat, quo modo periculo eum eximat, qui tot criminibus „se obstrinxerit, ex quibus clare demonstratur ipsum regi „insidiatum esse, omniumque malorum, quibus iuuenis „conflictatur, causam et auctorem exstitisse; nisi vellet, „insiciandi versutia deposita, omnia, de quibus insimula„retur, confiteri, et a fratre ipsum etiam diligente veniam „petere. ad hoc enim se quoque modis omnibus auxilium „ei laturum.

4. Paruit Archelao Pheroras, et cum ita se comparasset, vt quam maxime miserabilis appareret, et veste atra et lacrymis, Herodi ad genua accidit, id quod saepiuscule potuit, sibi ignosci postulans, et se quidem sceleratum esse confitens, vt qui omnia, quae sibi obiicerentur, patrarit; mentis vero alienationem et insaniam deplorans, cuius causam in mulieris amorem conferebat. Cum autem Pheroram suimet accusatorem et testem stitisset Archelaus, tum ita Herodem exorabat, eiusque iracundiam mitigabat, familiari vsus exemplo: „Nam et ego, in„quit, a fratre multo grauiora perpessus, naturae ius ante „vindictam posui; quippe in regnis, veluti in magnis cor„poribus, partem aliquam semper intumescere prae gra„vitate et mole, quam amputare quidem non oportet, le„niter vero curare.

5. Cum multa eiusmodi diceret, Herodis quidem animum erga Pheroram placatiorem reddidit; ipse vero Alexandro succensere non desitit, filiamque ab eo disiunctam secum abducturum aiebat, donec eo redegerat Herodem, vt e contra pro adolescente eum deprecaretur, vt iterum ei filiam desponderet suam. Archelaus autem probabilitate magna simulauit se velle tandem permittere, vt ea cuiuis collocaretur praeterquam Alexandro: sibi enim nihil prius et antiquius esse, quam vt iura affinitatis inter se conseruentur. Rege autem sibi filium ab eo donatum iri affirmante, si matrimonium non dirimeret, quod et liberos iam haberent, et vxor ab adolescente

ἔτως ὑπὸ τῆ μειρακίᾳ τῆς γυναικὸς, ἣν παραμένουσαν μὲν ἔσεσθαι δυσώπημα τῶν ἡμαρτημένων, ἀποῤῥαγεῖσαν δὲ αἰτίαν τῆς εἰς ἅπαντα ἀπογνώσεως· μαλακωτέρας γὰρ γίνεσθαι τὰς τόλμας, πάθεσιν οἰκείοις περισπωμένας· κατανεύσας μόγις Ἀρχέλαος διαλλάσσεταί τε καὶ διαλλάσσει τῷ νεανίσκῳ τὸν πατέρα. δεῖν μέντοι πάντως, ἔφη, πέμπειν αὐτὸν εἰς Ῥώμην, Καίσαρι διαλεξόμενον. γεγραφέναι γὰρ αὐτὸς ἐκείνῳ περὶ πάντων.

ε'. Τὸ μὲν ἂν Ἀρχελάᾳ στρατήγημα, δι' ὃ τὸν γαμβρὸν ἐῤῥύσατο, πέρας εἶχε. μετὰ δὲ τὰς διαλλαγὰς ἐν εὐωχίαις καὶ Φιλοφρονήσεσι διῆγον. ἀπιόντα δὲ αὐτὸν Ἡρῴδης δωρεῖται ταλάντων ἑβδομήκοντα δώροις, θρόνῳ τε χρυσῷ διαλίθῳ, καὶ εὐνέχοις, καὶ παλλακίδι, ἥτις ἐκαλεῖτο Πανυχὶς, τῶν τε φίλων ἐτίμησεν ἕκαστον κατ' ἀξίαν. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ συγγενεῖς, προτάξαντος τῆ βασιλέως, πάντες Ἀρχελάῳ λαμπρὰ δῶρα ἔδοσαν. προεπέμφθη δὲ ὑπό τε Ἡρῴδε καὶ τῶν δυνατῶν μέχρις Ἀντιοχείας.

ΚΕΦ. κε'.

Ὡς τὰς Μαριάμμης υἱὰς διαβάλλει Εὐρυκλῆς, καὶ ὡδὲν ἰσχύει ἡ τῆ Εὐαράτε Κώε ἀπολογία.

ΜΕΤ' ὀ πολὺ δὲ εἰς τὴν Ἰουδαίαν παρέβαλεν ἀνὴρ, πολὺ τῶν Ἀρχελάε στρατηγημάτων δυνατώτερος, ὃς ὀ μόνον τὰς ὑπ' ἐκείνῳ πολιτευθείσας Ἀλεξάνδρῳ διαλλαγὰς ἀνέτρεψεν, ἀλλὰ καὶ ἀπωλείας αἴτιος αὐτῷ κατέστη. ὃς ἦν Λάκων, Εὐρυκλῆς τὄνομα, πόθῳ χρημάτων εἰς τὴν βασιλείαν προσφθαρείς. ὀ γὰρ ἀντεῖχεν ἔτι ἡ Ἑλλὰς αὐτῆ τῆ πολυτελείᾳ. λαμπρὰ δὲ Ἡρῴδη δῶρα προσενεγκὼν, δέλεαρ ὧν ἐθηρᾶτο, καὶ παραχρῆμα πολλαπλασίω λαβὼν, ὡδὲν ἡγεῖτο τὴν καθαρὰν δόσιν, εἰ μὴ δι' αἵματος ἐμπορεύσαιτο τὴν βασιλείαν. περιέρχεται γὰν τὸν βασιλέα κολακείᾳ καὶ δεινότητι λόγων, καὶ περὶ αὐτῆ ψευδέ-

impenſe diligeretur; quae, ſi diutius maneat, delictis remedium afferet, ſin a filio diuellatur, in cauſa erit, cur de omnibus deſperetur: molliorem namque fieri audaciam, ſi animus a domeſticis affectibus occupetur; vix tandem Archelaus inflexus et genero reconciliatur, facitque, vt pater cum adoleſcente in gratiam redeat. omnino tamen eum Romam mitti debere adiicit, cum Caeſare colloquuturum; de omnibus enim ſeſe literas ad eum dediſſe.

6. Atque ita quidem vafro Archelai conſilio, quo generum periculo liberauit, finis aderat: et, redintegrata concordia, tempus aliquod conuiuiis et laetitiis impendebant. Ipſi autem, cum diſcederet, dono dedit Herodes talenta ſeptuaginta, et ſolium aureum gemmis diſtinctum, et eunuchos, et concubinam, cui nomen erat Pannychis, item amicorum eius quemque pro cuiuſque merito honorauit. Similiter etiam cognati regis omnes, iuſſu illius, Archelao ſplendida donarunt munera. eumque tam Herodes, quam optimates, ad Antiochiam vſque proſequuti ſunt.

CAP. XXVI.

Eurycis calumniae contra filios Mariammes, fruſtraque eos purgat Euaratus Cous.

NON multo autem poſt in Iudaeam vir quidam ſe conferebat, conſiliorum vafritie longe potentior Archelao; qui non ſolum gratiae reconciliationem ab ipſo impetratam irritam fecit, ſed et Alexandro cauſa exitii fuit. Ille Laco erat genere, nomine Eurycles, deſiderio pecuniae eo redactus, vt in regno viuere iam expeteret. non amplius enim luxum eius tolerare potuit Graecia. Cum autem Herodi ſplendida attuliſſet munera, eſcam ad ea, quae venaretur, captanda, ac ſtatim omnia multiplicata accepiſſet, puram liberalitatem nihil eſſe ducebat, niſi ſanguine mercaturam faceret regni. Atque regem adulatione, et eloquentiae vi, falſiſque laudibus eum efferendo, cir-

σιν ἐγκωμίοις. ταχέως δὲ συνιδὼν τὸν Ἡρώδην τρόπον, καὶ πάντα λέγων τε καὶ πράττων τὰ πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ, φίλος ἐν τοῖς πρώτοις γίνεται. καὶ γὰρ ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν πατρίδα, καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν ἡδέως προετίμων τὸν Σπαρτιάτην.

Β'. Ὁ δὲ, ἐπεὶ τὰ σαθρὰ τῆς οἰκίας κατέμαθε, τάς τε τῶν ἀδελφῶν διαφορὰς, καὶ ὅπως διέκειτο πρὸς ἕκαστον ὁ πατὴρ, Αντιπάτρῳ μὲν ξενία προκατειλήπτο, φιλίᾳ δὲ Αλέξανδρον ὑπεκρίνετο, ψευσάμενος ἑταῖρον αὐτὸν εἶναι καὶ Αρχελάῳ πάλαι. διὸ δὴ καὶ ταχέως ὡς δεδοκιμασμένος ἐδέχθη. συνὶς δὲ ἑαυτὸν εὐθέως καὶ Αριστοβούλῳ τῷ ἀδελφῷ. πάντων δὲ ἀποπειραθεὶς τῶν προσώπων ἄλλῳ ἄλλως ὑπῆει. γίνεται δὲ προηγμένος μισθωτὸς Αντιπάτρου, καὶ προδότης Αλεξάνδρου· τῷ μὲν ὀνειδίζων, εἰ πρεσβύτατος ὢν περιίδοιτο τὴν ἐφεδρεύοντα αὐτῷ ταῖς ἐλπίσιν· Αλεξάνδρῳ δὲ, εἰ γεγενημένος ἐκ βασιλίδος, καὶ βασιλίδι συνοικῶν, ἐάσει διαδέχεσθαι τὴν ἀρχὴν τὸν ἐξ ἰδιώτιδος, καὶ ταῦτα μειζόνην ἀφορμὴν ἔχων Αρχέλαον. ἦν δὲ πιστὸς τῷ μειρακίῳ σύμβουλος, τὴν Αρχελάου φιλίαν πλασάμενος. δι' ὃ μηδὲν ὑποστελλόμενος Αλέξανδρος, τά τε κατὰ Αντίπατρον ἀπωδύρετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ὡς Ἡρώδης αὐτῶν τὴν μητέρα κτείνας, ἃ παράδοξον, εἰ καὶ αὐτὰς ἀφαιρεῖται τὴν ἐκείνης βασιλείαν. ἐφ' οἷς Εὐρυκλῆς οἰκτίρειν τε καὶ συναλγεῖν ὑπεκρίνετο. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ τὸν Αριστόβουλον εἰπεῖν δελεάσας, καὶ ταῖς κατὰ τῆ πατρὸς μέμψεσιν ἐνδυσάμενος ἀμφοτέρους, ὤχετο φέρων Αντιπάτρῳ τὰ ἀπόῤῥητα. προσεψεύδετο δ' ἐπιβουλὴν, ὡς ἐνεδρευόντων αὐτῷ τῶν ἀδελφῶν, καὶ μόνον οὐκ ἐπιφερόντων ἤδη τὰ ξίφη. λαβὼν δὲ ἐπὶ τούτοις χρημάτων πλῆθος, ἐπαινέτης ἦν Αντιπάτρῳ πρὸς τὸν πατέρα· τὸ δὲ τελευταῖον ἐργολαβήσας τὸν Αριστοβούλου καὶ Αλεξάνδρου θάνατον, κατήγορος αὐτῶν ἐπὶ τῆ πατρὸς γίνεται. καὶ προσελθὼν, „ἀντιδιδόναι τὸ ζῆν, ἔφασκεν, Ἡρώδῃ, τῶν εἰς αὐτὸν εὐεργεσιῶν, καὶ τὸ φῶς ἀμοιβὴν τῆς ξενίας ἀντιπαρέχειν,

cumuenit. cumque cito Herodis ingenium perſpexiſſet, atque omnia diceret faceretque ad eius voluntatem, inter amicorum primos numeratur. Nam et rex, et qui circa eum erant omnes, eius, vtpote Spartani, patriae gratia rationem non vulgarem libenter habuerunt.

2. Ille vero, vbi regiae domus vitia didicit, fratrumque inimicitias, et quemadmodum pater in ſingulos eſſet animatus, Antipatri quidem hoſpitio primum vſus fuerat: ſimulata vero amicitia colebat Alexandrum, ſe et Archelai quondam ſocium eſſe mentitus. quo factum eſt, vt is, tanquam ſpectatae fidei vir, ſine mora exciperetur: moxque ſemet fratri etiam Ariſtobulo commendari curabat. Pertentatis autem perſonis omnibus, aliam alio modo ſubibat. Verum ante omnia fit mercenarius Antipatri, et proditor Alexandri: Illi quidem exprobrans, quod natu maximus eos inſuper habeat, qui inſidiis id agant, vt ipſum ſpe ſua deturbent: Alexandro vero, quod a regina natus, et regiae vir coniugis, privatae mulieris filium patri in regnum ſuccedere patiatur; praeſertim cum Archelaum ſibi coniunctum habeat, qui maximo ipſi erit ſubſidio. Itaque ab adoleſcente pro fideli habitus eſt conſiliario, Archelai amicitiam mentitus. Qua re fiebat, vt Alexander nihil diſſimulans, et in ſinum eius, quae haberet contra Antipatrum, effuderit; et minime mirandum eſſe dixerit, ſi Herodes, cum matrem illorum interemiſſet, ipſis quoque regnum illius iret ereptum. Quorum cauſa Eurycles et miſericordia commoueri et condolere ſimulabat. Cumque Ariſtobulum ad eadem dicenda illexiſſet et vtroſque in querimoniae laqueos induiſſet, diſcedebat ſecreta ad Antipatrum deferens. Verum iſtis inſuper affixit eiuſmodi commentum, ac ſi fratres ei paraſſent inſidias, et iam fere in eo eſſent, vt ſtrictis in eum gladiis irruerent. Ob haec autem multa pecunia donatus ab Antipatro, eum apud patrem egregie laudabat: et ad extremum, cum necem Ariſtobuli et Alexandri patrandam ſuſcepiſſet, coram patre accuſationem in eos inſtituit. ipſoque adito: „vitam „ſe Herodi pro beneficiis rependere, dicebat, luciſque „gratia pro hoſpitio eum remunerari. iampridem enim

„πάλαι γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἠκονῆσθαι ξίφος, καὶ τὴν Αλεξάν-
„δρου τετονῶσθαι δεξιάν, ἐμποδὼν δὲ αὐτὸς γεγονέναι τῷ
„τάχει, συνεργεῖν ὑποκριθείς. Φάναι γὰρ τὸν Αλέξαν-
„δρον, ὡς ἂν ἀγαπᾷ βασιλεύσας αὐτὸς Ηρώδης ἐν ἀλλο-
„τρίοις, καὶ μετὰ τὸν τῆς μητρὸς αὐτῶν φόνον τὴν ἐκείνης
„ἀρχὴν σπαθήσας· ἀλλ' ἔτι καὶ νόθον εἰσάγει διάδοχον.
„Αντιπάτρῳ τῷ Φθόρῳ τὴν παππῴαν αὐτῶν βασιλείαν
„προτείνων. τιμωρήσειν γε μὴν αὐτὸν τοῖς Υρκανῷ καὶ
„Μαριάμμῃ δαίμοσιν. ὐδὲ γὰρ πρέπειν αὐτὸν διαδέξα-
„σθαι παρὰ τοιούτε πατρὸς τὴν ἀρχὴν, δίχα φόνε. πολ-
„λὰ δὲ εἶναι τὰ παροξύνοντα καθ' ἡμέραν, ὥστε μηδὲ λα-
„λίας τινὰ τρόπον ἀσυκοφάντητον καταλελεῖφθαι. περὶ
„μὲν γὰρ εὐγενείας ἑτέρων μνείας γινομένης, αὐτὸς ἀλό-
„γως ὑβρίζεσθαι, τῦ πατρὸς λέγοντος, ὁ μόνος εὐγενὴς
„Αλέξανδρος, καὶ τὸν πατέρα διὰ ἀγένειαν ἀδοξῶν. κα-
„τὰ δὲ τὰς θήρας, προσκρέειν μὲν σιωπῶν, ἐπαινέσας
„δὲ προσακέειν εἴρων. πανταχῦ δὲ ἀμείλικτον εὑρίσκειν
„τὸν πατέρα, καὶ μόνῳ φιλόστοργον Αντιπάτρῳ. δι' ὧν
„ἡδέως καὶ τεθνήξεσθαι, μὴ κρατήσας τῆς ἐπιβελῆς.
„πτείναντι δὲ εἶναι σωτηρίας ἀφορμὴν, πρῶτον μὲν Αρχέ-
„λαον ὄντα κηδεστὴν, πρὸς ὃν διαφεύξεσθαι ῥαδίως, ἔπει-
„τα Καίσαρα, μέχρι νῦν ἀγνοῦντα τὸν Ηρώδε τρόπον. ὐ
„γὰρ ὡς πρότερον αὐτῷ παρασκήσεσθαι πειρικῶς τὸν ἐφε-
„στῶτα πατέρα, ὐδὲ φθέγξασθαι περὶ τῶν αὐτῦ μόνον
„ἐγκλημάτων. ἀλλὰ πρῶτον μὲν κηρύξειν τὰς τῦ ἔθνυς
„συμφορὰς, καὶ τὰς μέχρι ψυχῆς φορολογυμένας, ἔπει-
„τα εἰς οἴας τρυφὰς καὶ πράξεις τὰ δι' αἵματος περιῤῥέν-
„τα χρήματα ἀναλωθείη, τύς τε ἐξ ἡμῶν πλυτήσαντας,
„οἵοι, καὶ τὰς θεραπευθείσας πόλεις, ἐπὶ τίσιν· ζητήσειν
„δὲ καὶ τὸν πάππον ἐκεῖ καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὰ τῆς βα-
„σιλείας μύση πάντα κηρύξειν. ἐφ' οἷς ὐ κριθήσεσθαι
„πατροκτόνος.

γ'. Τοιαῦτα κατὰ Αλεξάνδρε τερατευσάμενος ὁ Εὐ-
ρυκλῆς, ἐπῆγε πολλὰ τὸν Αντίπατρον, ὡς ἄρα μόνος τε

„Alexandrum in eum exacuiſſe gladium, dextramque in„tendiſſe: ipſum vero, ne ocyus moueret, impediiſſe, vt „qui ſe adiutorem fore ſimulaſſet. Alexandrum enim di„cere, quod non contentus erat Herodes, vt ipſe regnum „alienum occuparet, et poſt matris illorum caedem prin„cipatum eius dilaceraret; ſed et inſuper ſpurium ſibi „ſucceſſorem faceret, auitum ipſorum regnum peſti illi „Antipatro tradens. Proinde ſemet Hyrcani manes et „Mariamnes vltum ire. nec enim decere, vt ille ſucceſ„ſionem regni ab huiuſmodi patre ſine caede ſuſtineret. „Multis autem rebus ſe ad hoc excitari quotidie; vt cui „nihil omnino loqui liceret, quod non calumniae vertatur. „Nam ſi de nobilitate etiam aliorum fiat mentio, ſine ra„tione ſe contumeliis affici, patre dicente, ſolum Alexan„drum nobilem eſſe, cui et pater ob generis humilita„tem male audit. inter venandum etiam, in offenſionem „incurrere, ſi taceat, ſin aliquem laudauerit, cauillatorem „appellari. Patrem autem ſibi omnino immitem inue„niri, ſolique Antipatro indulgentem. ob quae ſe liben„ter moriturum eſſe, ſi parum ſuccedant inſidiae: ſin „ipſum occiderit, ſibi ad ſalutem praeſidia fore, pri„mum Archelaum ſocerum ſuum, deinde Caeſarem, „hucuſque Herodis mores ignorantem. Non enim, vt „antea, ſe ei adſtiturum, patris praeſentiam horrentem et „reformidantem; neque verba facturum de iis, quae ſuo „tantum nomine afferet, criminationibus. ſed primum „quidem totius gentis miſerias ſe memoraturum, et quod „ad necem vſque tributis ab ipſa exactis vexarentur; „deinde quam luxurioſe et facinoroſe pecunias etiam „ſanguine partas profuderit; et qui e nobis diuitias com„parauere, quales ſint, et quae quibus ad diripiendum „permiſſae ſint ciuitates: tandem vero ſe requiſiturum „ibi et auum et matrem, regnique flagitia omnia palam „prolaturum. quibus cognitis non erit, vt parricida iudi„cetur.

3. Poſtquam verba eiuſmodi portentoſa in Alexandrum feciſſet Eurycles, multus erat in Antipatri laudibus,

εἴη Φιλοπάτωρ, καὶ διὰ τοῦτο μέχρι νῦν τῆς ἐπιβολῆς ἐμπόδιον. μήπω δὲ καλῶς ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῖς πρώτοις κατεσκλμένος, εἰς ἀνήκεστον ὀργὴν ἐξαγριοῦται. καὶ πάλιν λαβὼν καιρὸν Ἀντίπατρος, ἑτέρας κατὰ τῶν ἀδελφῶν ὑπέπεμπε κατηγόρους, λέγειν, ὅτι Ἰσκύνδῳ καὶ Τυράννῳ λάθρα διαλέγοιντο, τοῖς ἱππάρχαις μέν ποτε τὸ βασιλέως γενομένοις, τότε δ' ἐκ τινων προσκρουσμάτων ἀποπεπτωκόσι τῆς τάξεως. ἐφ' οἷς Ἡρώδης ὑπεραγανακτήσας, εὐθέως ἐβασάνισε τοὺς ἄνδρας. ἀλλ' οἱ μὲν ὐδὲν τῶν διαβληθέντων ὡμολόγουν. προσεκομίσθη δέ τις πρὸς τὸν Ἡρώδην Φερέραρχον ἐπιστολὴ παρὰ Ἀλεξάνδρου, παρακαλοῦντος, ἵνα αὐτὸν δέξηται τῷ Φερρίῳ μετὰ Ἀριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ κτείναντα τὸν πατέρα, καὶ παράσχῃ τοῖς ὅπλοις χρήσασθαι καὶ ταῖς ἄλλαις ἀφορμαῖς. ταύτην Ἀλέξανδρος μὲν ἔλεγε τέχνασμα εἶναι Διοφάντου. γραμματεὺς δ' ὁ Διόφαντος τοῦ βασιλέως, τολμηρὸς ἀνὴρ καὶ δεινὸς μιμήσασθαι πάσης χειρὸς γράμματα. πολλὰ γὰν παραχαράξας, τελευταῖον ἐπὶ τούτῳ καὶ κτείνεται. βασανίσας δὲ τὸν Φερέραρχον Ἡρώδης ὐδὲν ἤκουσεν ὐδὲ παρ' ἐκείνῳ τῶν διαβεβλημένων.

δ'. Ἀλλὰ, καίτοι τοὺς ἐλέγχους εὑρίσκων ἀθεμίτους, τοὺς υἱοὺς ἐκέλευσε τηρεῖν, ἔτι μέντοι λελυμένους. τὸν δὲ λυμεῶνα τῆς οἰκίας καὶ δραματοργὸν ὅλης τοῦ μύσους Εὐρυκλέα, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην καλῶν, πεντήκοντα δωρεῖται ταλάντοις. ὁ δὲ, τὴν ἀκριβῆ φήμην φθάσας εἰς Καππαδοκίαν, ἀργυρίζεται καὶ παρὰ Ἀρχελάου, τολμήσας εἰπεῖν, ὅτι καὶ διαλλάξειεν Ἡρώδην Ἀλεξάνδρῳ. διάρας δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα, τοῖς ἐκ κακῶν κτηθεῖσιν εἰς ὅμοια κατεχρήσατο. δὶς γοῦν ἐπὶ Καίσαρος κατηγορηθεὶς ἐπὶ τῷ σάσεως ἐμπλῆσαι τὴν Ἀχαΐαν, καὶ περιδύειν τὰς πόλεις, φυγαδεύεται. κἀκεῖνον μὲν ὅτως ἡ Ἀριστοβούλου καὶ Ἀλεξάνδρου ποινὴ περιῆλθεν.

ε'. Ἄξιον δὲ ἀντιθεῖναι τὸν Κῶον Εὐάρατον τῷ Σπαρτιάτῃ. καὶ γὰρ ὅτος ὢν ἐν τοῖς μάλιστα φίλοις Ἀλεξάνδρου,

ac si is solus patrem diligeret, adeoque etiam nunc obstaret, quo minus insidiae fierent. Rex autem cum nondum se ex malis superioribus bene recuperasset, in iram insanabilem efferatur. Atque aliam adhuc opportunitatem nactus Antipater, alios accusatores fratribus subornabat, qui dicerent, eos cum Iucundo et Tyranno clam sermonem habere, qui olim quidem regis equitum praefecti erant, tunc vero ob quasdam offensiones ordinibus suis exciderant. Quibus Herodes vehementer iratus, viros statim in quaestionem vocauit. Sed illi quidem nihil eorum confitebantur, quorum insimulati erant. Allata est autem certa epistola ad quendam ab Herode castello praefectum scripta ab Alexandro, obsecrante, vt ipsum cum Aristobulo fratre in castellum reciperet, patre interfecto, eisque tam armis, quam aliis instrumentis, vti permitteret. Has literas Alexander Diophanti commentum esse dicebat. Diophantus autem regis erat notarius, homo audax, et literarum cuiuscunque manus assimulandarum peritus. Itaque cum multas simulasset, tandem, ob hoc facinus, morte plectitur. Cum autem de castelli praefecto quaestionem habuisset Herodes, ne ab illo quidem quicquam eorum resciuit, quae eis obiecta erant.

4. Sed quamuis criminationes infirmas admodum esse deprehenderet, filios custodiri iussit, nondum tamen vinculis constrictos. Domus autem suae perniciem ac totius sceleris machinatorem Euryclem, seruatorem et benefactorem appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille vero, priusquam certa nunciaret fama, Cappadociam attigit; aususque dicere, quod Herodem reconciliasset Alexandro, ab Archelao etiam pecunias capit. atque inde in Graeciam digressus, ad similia facinora male quaesitis abusus est. Apud Caesarem itaque bis accusatus, quod dissensionibus repleuisset Achaiam et ciuitates spoliaret, in exsilium mittitur. atque ita quidem poenas sceleris Aristobulo et Alexandro pendebat.

5. Conuenit autem, vt Euarntum Coum huic Spartano conferamus. Namque is cum amicissimus esset Alexandro,

καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν Εὐρυκλεῖ καιρὸν ἐπιδημήσας, συνθανομένῳ τῷ βασιλεῖ, περὶ ὧν ἐκεῖνος διέβαλλεν, ὅρκοις μηδὲν ἀκηκοέναι παρὰ τῶν μειρακίων ἐπισώσατο· ἃ μὴν ὤμοσέ γέ τι τὰς ἀθλίας. μόνον γὰρ ἦν τῶν κακῶν ἀκροατὴς ἑτοιμότατος Ηρώδης, καὶ κεχαρισμένος αὐτῷ πᾶς ὁ συμπίνων καὶ συναγανακτῶν.

ΚΕΦ. κζ'.

Ηρώδης, ἐξουσίαν ποιοῦντος Καίσαρος, υἱὸς αὐτῷ περὶ Βηρυτὸν ἠτιᾶτο. ὅτοι, μηδὲ παρηγμένοι εἰς συνέδριον, κατακρίνονται, καὶ μετ' ὀλὺ εἰς Σεβαστὴν πεμφθέντες ἀποπνίγονται.

Πλρώξυνε δὲ αὐτῷ καὶ Σαλώμη τὴν ἐπὶ τοῖς τέκνοις ὀμότητα. ταύτην γὰρ συνδήσασθαι τοῖς κινδύνοις ὁ Αριστόβυλος θέλων, ὅσαν ἐκυρὰν καὶ τηθίδα, διαπέμπεται, σώζειν αὐτὴν παραιῶν. παρεσκευάσθαι γὰρ βασιλέα κτείνειν αὐτὴν διαβληθεῖσαν ἐφ' οἷς καὶ πρότερον, Συλλαίῳ τῷ Αραβι γήμασθαι σπουδάζουσαν, λάθρα τὰ τῆ βασιλέως ἀπόρρητα διαγγέλλειν πρὸς αὐτὸν, ἐχθρὸν ὄντα. τῆθ' ὥσπερ τελευταία θύελλα χειμαζομένης τὴς νεανίσκης ἐπέβαπτισεν. ἡ γὰρ Σαλώμη, δραμοῦσα πρὸς βασιλέα, τὴν παραίνεσιν ἐμήνυσε. κἀκεῖνος, μηκέτι κατερήσας, δεσμεῖ μὲν ἀμφοτέρους τὰς υἱεῖς, καὶ διαχωρίζει ἀπ' ἀλλήλων. πέμπει δὲ πρὸς Καίσαρα διὰ τάχους, Ουολεμνιόν τε τὸν στρατοπεδάρχην, καὶ τὸν Φίλου Ολυμπον, ἐγγεάφως τὰς μηνύσεις φέροντας. οἱ δὲ ὡς εἰς Ρώμην πλεύσαντες ἀπέδοσαν τὰ ἀπὸ τῆ βασιλέως γεάμματα, σφόδρα μὲν ἠχθέθη Καῖσαρ ἐπὶ τοῖς νεανίσκοις. ἃ μὴν ὤετο δεῖν ἀφελέσθαι τὸν πατέρα τὴν κατὰ τῶν υἱῶν ἐξουσίαν. ἀντιγεάφει γῦν κύριον μὲν αὐτὸν καθιστὰς, „εὖ μέν„τοι ποιήσειν, λέγων, εἰ μετὰ κοινῆ συνεδρίη, τῶν τε „ἰδίων συγγενῶν, καὶ τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἡγεμό„νων, ἐξετάσεις τὴν ἐπιβυλήν. κἂν μὲν ἐνέχωνται, κτεί-

eodemque tempore, quo Eurycles, eo migrarit, percontanti regi de iis, quorum ille eos insimulabat, iureiurando fidem fecit, nihil se ab adolescentibus auditu accepisse. non tamen id miseris quicquam profuit apud Herodem. nam maledictorum duntaxat Herodes auditor erat attentissimus, et quotus quisque secum iisdem crederet et iisdem moueretur, apud eum maxime gratiosus erat.

CAP. XXVII.

Herodes, permittente Caesare, Beryti filios suos accusat. Illi, nec in concilium producti, damnantur, et paulo post Sebastes missi strangulantur.

PORRO et Salome crudelitatem eius in filios non parum exasperabat. Nam et hanc volens Aristobulus secum periculis inuoluere, quam et socrum habebat et amitam, ad eam monitum mittit, vt saluti suae consuleret; quippe regem paratum esse ipsam occidere, eorundem, quorum et antea, accusatam; quod scilicet Syllaeo Arabi nubere cupiens, occulte illi, cum quo regi interceserant inimicitiae, secreta eius nunciarit. Atque hoc tanquam extrema procella iuuenes obruit diu tempestate vexatos. Salome enim protinus contendit ad regem, monitionem, quam acceperat, ei indicans. Atque ille, vt qui non amplius semet cohibere potuerit, filium vtrumque constringi, et locis diuersis custodiri iubet. Deinde ad Caesarem e vestigio mittit Volumnium militiae praefectum et amicum suum Olympum, in scriptis ferentes iudicia. Isti vero cum Romam appulsi regis literas Caesari tradidissent, vehementer quidem ille iuuenum vicem dolebat: verum vt patri auferretur potestas in filios, haud faciendum censebat. Denique scribit ei, per se licere, vt ipse suorum dominus esset: „bene tamen facturum, dicens, si in communi concilio et cognatorum suorum et prouinciae praesidum de insidiis „quaereret; et, si conuicti fuerint, morte plecti de-

,,νειν, ἂν δὲ μόνον ὥσι δρασμὸν βεβουλευμένοι, κολάσειν ,,μετριώτερον.

β'. Τούτοις Ηρώδης πείθεται, καὶ παραγενόμενος εἰς Βηρυτὸν, ἔνθα προσέταξε Καίσαρ, συνήγαγε τὸ δικαστήριον. προκαθέζονται δὲ οἱ ἡγεμόνες, γραφὴν αὐτοῖς ὑπὸ Καίσαρος, Σατορνῖνός τε, καὶ οἱ περὶ Πεδάνιον πρέσβεις. σὺν οἷς καὶ Οὐολύμνιος ὁ ἐπίτροπος, ἔπειτα οἱ τῦ βασιλέως συγγενεῖς καὶ φίλοι, Σαλώμη τε καὶ Φερώρας, μεθ' οὓς οἱ πάσης Συρίας ἄριστοι, πλὴν Αρχελάου τῦ βασιλέως. τοῦτον γὰρ, ὄντα κηδεστὴν Αλεξάνδρου, δι' ὑποψίας εἶχεν Ηρώδης. τύς γε μὴν υἱεῖς ἐ προήγαγεν εἰς τὴν δίκην μάλα προμηθῶς. ἤδει γὰρ, ὅτι καὶ μόνον ὀφθέντες ἐλεηθήσονται πάντως. εἰ δὲ δὴ καὶ λόγυ μεταλάβοιεν, ῥαδίως Αλέξανδρον ἀπολύσεσθαι τὰς αἰτίας. ἀλλ' οἱ μὲν ἐν Πλατάνῃ, κώμῃ Σιδωνίων, ἐφερεῖντο.

γ'. Καταστὰς δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς πρὸς παρόντας διετείνετο. κατηγόρει τε τὴν μὲν ἐπιβουλὴν ἀθεεῖ, ὡς ἂν ἀπορρήτους εἰς αὐτὴν ἐλέγχων, λοιδορίας τε, καὶ σκώμματα, καὶ ὕβρεις, καὶ πλημμελείας μυρίας εἰς αὐτὸν, ἃ καὶ θανάτυ χαλεπώτερα, τοῖς συνέδροις ἀπέφαινεν. ἔπειτα μηδενὸς ἀντιλέγοντος, ἐποικτισάμενος, ὡς αὐτὸς ἀλίσκοιτο, καὶ νικῶν νίκην πικρὰν κατὰ τέκνων, ἐπηρώτα τὴν γνώμην ἕκαστον. καὶ πρῶτος Σατορνῖνος ἀπεφήνατο, κατακρίνειν μὲν τῶν νεανίσκων, ἀλλ' ἐ θάνατον. ἐ γὰρ εἶναι θεμιτὸν αὐτῷ, τριῶν παρεστώτων τέκνων, ἑτέρυ τέκνοις ἀπώλειαν ἐπιψηφίσασθαι. σύμψηφοι δὲ αὐτῷ καὶ οἱ δύο πρεσβευταὶ γίνονται, καὶ τούτοις ἕτεροί τινες ἠκολούθησαν. Οὐολύμνιος δὲ τῆς σκυθρωπῆς ἀποφάσεως ἤρξατο. καὶ μετ' αὐτὸν πάντες θάνατον κατακρίνουσι τῶν μειρακίων, οἱ μὲν κολακεύοντες, οἱ δὲ μισοῦντες Ηρώδην, καὶ οὐδεὶς δι' ἀγανάκτησιν. ἔνθα δὴ μετέωρος ἦ τε Συρία πᾶσα καὶ τὸ Ιουδαϊκὸν ἦν, ἐκδεχομένων τὸ τέλος τῦ δράματος. οὐδεὶς μέντοι ὑπελάμβανεν ἔσεσθαι μέχρι τεκνοκτονίας ὠμὸν Ηρώδην. ὁ δὲ σύρας τὺς υἱεῖς εἰς Τύρον, κἀκεῖθεν

bere, ſin fugam tantum meditati ſint, leuiori poena affici.

2. Iſtis morem gerit Herodes, cumque Berytum, vbi conuentum haberi iuſſerat Caeſar, peruenisſet, cogit iudicium. Primum autem locum tenebant praeſides prouinciarum, quibus a Caeſare ſcriptum fuerat, Saturninus, et Pedanius, quique cum eo legati erant, et cum his Volumnius procurator, deinde cognati amicique regis, et Salome etiam et Pheroras, et poſt hos Syriae omnis optimates, praeter Archelaum regem. hunc enim, quod Alexandri ſocer eſſet, ſuſpectum habebat Herodes. Caeterum filios, prouido admodum conſilio, in iudicium non produxit. probe enim norat, ſi tantummodo adſpicerentur, miſericordiam omnino emerituros eſſe: ſi vero etiam dicendi copiam nacti eſſent, facile Alexandrum obiecta diluturum. At illi quidem in Platane, Sidoniorum vico, cuſtodiebantur.

3. Exorſus autem rex, in eos, tanquam praeſentes fuiſſent, inuehebatur. Et inſidias quidem illis languide obiiciebat, ac ſi probationibus earumque indiciis egeret, conuicia etiam, et dicteria, et contumelias, et delicta innumera in ſe admiſſa, quae et morte grauiora, aſſeſſoribus palam faciebat. Deinde cum nemo contradiceret, miſerabiliter queſtus, ac ſi ipſe damnatus eſſet, qui tam acerbam vinceret contra filios victoriam, rogabat ſingulos ſententiam. Et primus Saturninus ſuam protulit, ſe quidem condemnare adoleſcentulos, ſed non capitis. non enim ipſi fas eſſe, cum tres adſtantes habeat filios, exitium alterius filiis decernere. Quin et idem duobus etiam legatis viſum eſt, eoſque nonnulli alii ſequuti ſunt. At triſtem ſententiam primus Volumnius dixit; cunctique poſt eum morte damnabant adoleſcentes, aut Herodis adulatione, aut odio, nemo autem ex indignatione. Tum ſane Syria omnis et Iudaea ſuſpenſis animis ſollicitiſque tantae tragoediae exitum exſpectabat: nullus tamen ſuſpicabatur Herodis crudelitatem ad filiorum caedem proceſſuram. Verum ille filios Tyrum traxit, cumque inde Caeſaream

διαπλεύσας εἰς Καισάρειαν, τρόπον ἀναιρέσεως τοῖς μειρακίοις ἐσκέπτετο.

δ'. Παλαιὸς δέ τις τῦ βασιλέως στρατιώτης ὄνομα Τήρων, ἔχων υἱὸν σφόδρα συνήθη καὶ φίλον Αλεξάνδρῳ, καὶ αὐτὸς ἠγαπηκὼς ἰδίᾳ τὰ μειράκια, δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως ἔκφρων ἐγένετο, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐβόα περιὼν, πεπατῆσθαι τὸ δίκαιον, ἀπολωλέναι τὴν ἀλήθειαν, συγκεχύσθαι τὴν φύσιν, ἀνομίας γέμειν τὸν βίον, καὶ πάνθ' ὅσα μὴ φειδομένῳ τῆ ζῆν ὑπηγόρευε τὸ πάθος. τέλος δὲ, καὶ τῷ βασιλεῖ τολμήσας προσελθεῖν, „ἀλλ' „ἐμοὶ μὲν, ἔφη, κακοδαιμονέστατος εἶναι δοκεῖς, ὅσις κατὰ „τῶν φιλτάτων πείθῃ τοῖς πονηροτάτοις. εἴ γε Φερώρα καὶ „Σαλώμης καταγνὺς πολλάκις θάνατον, πιστεύεις τούτοις „κατὰ τῶν τέκνων, οἵ σε τῶν γνησίων περικόπτοντες διαδό„χων, ἐπ' Αντιπάτρῳ καταλείπουσι μόνῳ, τὸν αὐτοῖς σύμ„ταχείριστον αἱρούμενοι βασιλέα. σκέψαι μέντοι γε, μή πο„τε κἀκείνῳ γένηται μῖσος ἐν τοῖς στρατιώταις ὁ τῶν ἀδελ„φῶν θάνατος. ὁ γάρ ἐστιν, ὅστις ἐκ ἐλεεῖ τὰ μειράκια, τῶν „δὲ ἡγεμόνων καὶ Φανερῶς ἀγανακτῦσι πολλοί." ταῦθ' ἅμα λέγων, ὠνόμαζε τὰς ἀγανακτῦντας. ὁ δὲ βασιλεὺς εὐθέως ἐκείνης τε καὶ αὐτὸν καὶ τὸν υἱὸν αὐτῦ συνελάμβανεν.

ε'. Εφ' ᾧ τῶν ἐκ τῆς αὐλῆς τις κυρέων, Τρύφων ὄνομα, προσκηδήσας ἔκ τινος Φρενοβλαβείας, ἑαυτῦ μηνυτὴς γίνεται. κἀμὲ γάρ, ἔφη, Τήρων ὅτος ἀνέπεισθεν, ὅταν θερα„πεύω τῷ ξυρῷ σε διαχρήσασθαι, μεγάλας τέ μοι παρὰ „Αλεξάνδρε δωρεὰς ὑπισχνεῖτο." ταῦτα ἀκύσας Ηρώδης, τόν τε Τήρωνα σὺν τῷ παιδὶ, καὶ τὸν κυρέα βασάνοις δικλεγχε. καὶ τῶν μὲν ἀρνουμένων, τῦ δὲ μηδὲν πλέον λέγοντος, στρεβλῶν ἐκέλευε τὸν Τήρωνα σφοδρότερον. ὁ δὲ υἱὸς οἰκτείρας, ὑπέσχετο τῷ βασιλεῖ πάντα μηνύσειν, εἰ χαρίσαιτο τὸν πατέρα αὐτῷ, κἀκείνου δόντος, εἶπεν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτῦ, πεισθεὶς Αλεξάνδρῳ, θελήσειεν αὐτὸν ἀνελεῖν. τῦτο οἱ μὲν εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς τῦ πατρὸς αἰκίας πεπλάσθαι, τινὲς δὲ ἀληθὲς ἔλεγον.

nauigasset, quo mortis genere perimeret adolescentes, deliberabat.

4. Interea vetus quidam regis miles, Tero nomine, qui filium habebat Alexandro valde familiarem et amicum, et ipse adolescentes priuatim dilexerat, prae nimia indignatione mente excidit; et primo quidem circumcursans clamitabat, conculcatam esse iustitiam, interiisse veritatem, rerum naturam confusam esse, vitam hominum iniquitatis esse plenam, et alia omnia, quae dolor vitam contemtui habenti suggereret. Tandem vero regem ipsum adire aüsus: „At mihi, inquit, miserrimus esse videris, qui adversus carissimos nequissimis credis; si quidem contra „filios tuos Pherorae et Salomae fidem habens, quos saepe „damnandos iudicasti; qui te legitimis successoribus spoliantes Antipatro soli relinquunt, regem sibi maxime obnoxium habere optantes. Atqui certe tua interesse, dispicere, annon forsan ipse militibus inuisus sis ex nece fratrum. nullus enim est, qui non adolescentium miserea„tur, ducum autem plurimi etiam palam indignantur." Simul ac ista diceret, nominabat eos, quibus mota erat indignatio. Rex autem statim illos ipsumque cum filio comprehendi iubet.

5. Quo facto, aulicus quidam e regis tonsoribus, Trypho nomine, nescio qua exagitatus insania, prosiliens sui indicium facit; et: mihi, inquit, „Tero iste persuadere „voluit, vt, quando te tondeam, occiderem, et magna „inde Alexandrum daturum munera pollicebatur." His auditis, Herodes et Teronem eiusque filium et tonsorem quaestioni subdidit. Cumque illi pernegarent, et tonsor nihil amplius diceret, Teronem vehementius torqueri iussit. Filius autem, patris misertus, regi promisit se patefacturum omnia, si patrem sibi condonare vellet. Cumque ille fidem dedisset, ipsius occidendi patrem suum habuisse voluntatem aiebat, ab Alexandro impulsum. Hoc quidem nonnulli, vt patrem tormentis eriperet, fictum, alii autem verum esse affirmabant.

ς'. Ηρώδης γε μὴν ἐν ἐκκλησίᾳ τῶν τε ἡγεμόνων καὶ Τήρωνος κατηγορήσας, τὸν λαὸν ἐπ' αὐτὸς ἐστρατολόγησεν. αὐτόθι γὰρ ἀναιρῆνται μετὰ τῆ κυρέως, ξύλοις βαλλόμενοι καὶ λίθοις. πέμψας δὲ καὶ τὰς υἱέας εἰς Σεβαστὴν, ὅσαν ἐ πόρρω τῆς Καισαρείας, προσέταξεν ἀποπνίξαι. καὶ τελεθέντος αὐτῷ ταχέως τῆ προσάγματος, τὰς νεκρὰς εἰς Αλεξάνδρειον ἐκέλευσεν ἀνακομισθῆναι τὸ Φρέριον, συνταφησομένας Αλεξάνδρῳ τῷ μητροπάτορι. τὸ μὲν ὂν Αλεξάνδρῳ καὶ Αριστοβύλῳ τέλος τοιῆτον.

ΚΕΦ. κή'.

Οπως Αντίπατρος ἐμισήθη παρὰ πάντων. καὶ ὡς τὰς υἱὰς τῶν ἀνηρημένων κατηγγύησε τοῖς ἑαυτῆ συγγενέσιν ὁ βασιλεὺς, ἄλλας δὲ γάμας ἐπραγματεύσατο Αντίπατρος. περὶ Ηρώδε γάμων καὶ παίδων.

ΑΝτιπάτρῳ δὲ, ἀδήλ᾽ τον ἔχοντι τὴν διαδοχὴν, μῖσος ἀφόρητον ἐκ τῆ ἔθνης ἐπεγείρεται, πάντων ἐπισαμένων, ὅτι τὰς διαβολὰς τοῖς ἀδελφοῖς πάσας ἐπισυντάξειεν ὅτος. ὑποικύρει δὲ καὶ δέος ὲ μέτριον, αὐξανομένην ὁρῶντι τὴν τῶν ἀνηρημένων γενεάν. ἦσαν γὰρ Αλεξάνδρῳ μὲν ἐκ Γλαφύρας υἱεῖς δύο, Τιγράνης καὶ Αλέξανδρος· Αριστοβύλῳ δὲ ἐκ Βερνίκης τῆς Σαλώμης θυγατρὸς, Ηρώδης μὲν καὶ Αγρίππας καὶ Αριστόβυλος υἱοὶ, θυγατέρες δὲ Ηρωδιὰς καὶ Μαριάμμη. τὴν μὲν ὂν Γλαφύραν Ηρώδης μετὰ τῆς προικὸς ἀπέπεμψεν εἰς Καππαδοκίαν, ὡς ἀνεῖλεν Αλέξανδρον. τὴν Αριστοβύλῳ δὲ Βερνίκην συνῴκισε Θείῳ πρὸς μητρὸς Αντιπάτρῳ. τὴν γὰρ Σαλώμην ὅσαν διάφορον ἐξοικειώμενος ὁ Αντίπατρος, τοῦτον ἐπραγματεύσατο τὸν γάμον. περιέθει δὲ καὶ Φερώραν δώροις τε καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, καὶ τὰς Καίσαρος φίλας, ἐκ ὀλίγα πέμπων εἰς τὴν Ρώμην χρήματα. οἵ γε μὴν περὶ Σατορνῖνον ἐν Συρίᾳ πάντες ἐπλήθησαν τῶν ἀπ' αὐτῆ δωρεῶν. ἐμισεῖτο δὲ διὸς πλεῖον, ὡς ἂν ἐκ ἐκ τῆ μεγαλοψύχε χαριζόμε-

6 Caeterum Herodes, et ducibus et Terone pro concione accusatis, populum congregatum in eos incitauit. adeoque ibidem vna cum tonsore lignorum et lapidum ictibus interficiuntur. Cum autem filios misisset Sebasten, quae non longe aberat a Caesarea, eos strangulari praecepit: factoque sine mora quod imperauerat, mortuos in Alexandrium castellum asportari iussit, cum Alexandro materno auo sepeliendos. Et vitae quidem finem eiusmodi habuere Alexander et Aristobulus.

CAP. XXVIII.

Qualiter omnibus inuisus erat Antipater: et quomodo rex occisorum liberos consanguineis suis desponsit: alias autem nuptias eis excogitauit Antipater. De Herodis coniugiis et liberis.

In Antipatrum vero, cum iam successionis ius non controuersum haberet, exortum est gentis odium intolerabile; vtpote quod norint omnes istum omnium in fratres suos calumniarum auctorem exstitisse. Quin et timor eum subibat non mediocris, cum videret interfectorum sobolem indies adolescere. Erant enim Alexandro quidem ex Glaphyra filii duo, Tigranes et Alexander: Aristobulo vero ex Bernice Salomes filia, Herodes et Agrippa et Aristobulus filii, filiaeque Herodias et Mariamne. Et Glaphyram quidem cum dote sua in Cappadociam dimisit Herodes, postquam Alexandrum interfecerat: Bernicen autem Aristobuli coniugem auo materno Antipatri in matrimonio iunxit; vt enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, nuptias istas excogitauit. Insuper ille Pheroram muneribus aliisque obsequiis atque amicos praeterea Caesaris ambiebat, magnam pecuniae vim Romam mittendo. Porro Saturninum, et qui cum eo erant in Syria omnes, donis expleuit et satiauit. Eo autem magis inuisus erat, quo plura donabat; vt qui opes tantas non ex munificen-

νος, ἀλλὰ ἀναλίσκων κατὰ δέος. συνέβαινε δὴ τὰς μὲν λαμβάνοντας ἀδὲν μᾶλλον εὔνους γίνεσθαι, χαλεπωτέρας δὲ ἐχθρὰς οἷς μὴ διδῷη· λαμπροτέρας δὲ καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτο τὰς διαδόσεις, ἐρῶν τὸν βασιλέα, παρ' ἃς αὐτὸς ἐλπίδας εἶχεν, ἐπιμελούμενον τῶν ὀρφανῶν, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀνηρημένοις μετάνοιαν συνεμφαίνοντα, δι' ὧν ἠλέει τὰς ἐξ ἐκείνων.

β'. Συναγαγὼν γάρ ποτε Ηρώδης συγγενεῖς τε καὶ τοὺς φίλους, παρασησάμενός τε τὰ παιδία, καὶ δακρύων ἐμπλήσας τοὺς ὀφθαλμούς, εἶπεν· „ἐμὲ τὸς πατέρας τύ-„των σκυθρωπὸς ἀφείλετο δαίμων, ταῦτα δέ μοι μετὰ „τῆς φύσεως συνίστησιν ἔλεος ὀρφανίας. πειρῶμαι δὲ, εἰ „καὶ πατὴρ ἐγενόμην ἀτυχέστατος, πάππος γοῦν φανῆναι „μετριώτερος, καὶ μετ' ἐμὲ κηδεμόνας αὐτοῖς καταλιπεῖν „τοὺς ἐμοὶ φιλτάτης. ἐγγυῶ δὲ τὴν μὲν σὴν, Φερώρα, „θυγατέρα τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν ἀδελφῶν Αλεξάνδρῳ „παίδων, ἵνα ἧς αὐτῷ κηδεμὼν ἀναγκαῖος, τῷ σῷ δὲ „παιδὶ, Αντίπατρε, τὴν Αρισοβύλε θυγατέρα. γένοιο „γὰρ ἂν ἄτω πατὴρ τῆς ὀρφανῆς. καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐ-„τῆς ὁ ἐμὸς Ηρώδης λήψεται, πρὸς μητρὸς ὢν ἀρχιερέως „πάππου. ὁ ἀγαπῶν μὲν ὃν ἐμὲ, ταύτην ἐχέτω τὴν γνώ-„μην, ἣν διακόψει μηδεὶς ἐμὲ φιλῶν. ἐπεύχομαι δὲ καὶ „τῷ Θεῷ συναρμόσασθαι τὰς γάμους ἐπὶ συμφέροντι τῆς „ἐμῆς βασιλείας καὶ τῶν ἐμῶν ἐγγόνων. τά τε παιδία „ταυτὶ γαληνοτέρῃσιν ἐπιδεῖν ὄμμασιν, ἢ τοὺς πατέρας „αὐτῶν.

γ'. Ἔτι ταῦτα εἰπὼν, ἐδάκρυσέ τε, καὶ τῶν παίδων συνήρμοσε τὰς δεξιάς. ἔπειτα, κατασπασάμενος ἕκαστον φιλοφρόνως, διέλυσε τὸν σύλλογον. ἐπαχνώθη δ' αὐθὶς Αντίπατρος, καὶ δῆλος ἦν ἅπασιν ὀδυνώμενος. ὑπελάμβανε γὰρ εἶναι, καὶ παρὰ τῷ πατρὶ, τὴν τῶν ὀρφανῶν τιμὴν ἑαυτῷ κατάλυσιν. αὖθίς τε κινδυνεύσειν περὶ τῶν ὅλων, εἰ πρὸς Αρχελάῳ καὶ Φερώρᾳ ὄντα τετράρχην βοηθὸν ἔχοιεν οἱ Αλεξάνδρε παῖδες. συνελογίζετο δὲ τὸ καθ'

tia largiretur, ſed ex metu prodigeret. adeoque euenie-bat, vt accipientes quidem nihilo magis beneuoli fierent, acerbiores vero inimici, quibus nihil dederat. In mune-rum autem diſtributione quotidie largior erat et profuſior, cum, praeter ſpem, quam ipſe conceperat, videret regem pueros curare parentibus orbatos, et ex prolis eorum mi-ſeratione palam prae ſe ferre, quod caedis peremtorum eum poenituerit.

2. Cum enim Herodes, cognatis aliquando et amicis congregatis, et pueros in conſpectum dediſſet et lacrymis oppleſſet oculos, dicebat: „Horum quidem patres mihi „triſtis fortuna eripuit, at iſtos orbitatis miſeratio ſimul-„que natura ipſa mihi commendat. Iam vero operam „do, vt, ſi quidem pater fuerim infeliciſſimus, auum „tamen memet oſtendam commodiorem, illiſque poſt „me relinquam curatores mihi amiciſſimos. Deſpondeo „igitur tuam quidem filiam, Pherora, natu maximo fra-„ternorum Alexandri puerorum, vt ei curator ſis neceſſi-„tudine coniunctus, tuo vero, Antipater, filio Ariſtobuli „filiam, vt qui hoc modo fias pupillae pater; eiuſque „ſororem meus Herodes accipiet, ex matre pontificem „pro auo habens. Et me quidem quotuſquiſque amat, „meam eat in ſententiam, quam nemo me diligens irri-„tam reddet. Inſuper et Deum precor, vt vna mecum „has faciat proſperetque nuptias, in regni mei meorum-„que nepotum emolumentum; atque hos pueros vultu ſe-„reniori, quam patres ipſorum, adſpiciat.

3. Dum iſta diceret, lacrymauit, et puerorum dex-tras coniunxit: deinde, ſingulos benigne admodum com-plexus, concilium dimiſit. Statim autem diriguit An-tipater, omnibuſque manifeſtum erat, quod ei valde do-lebat; pupillorum namque honore ſibi aliquid etiam apud patrem derogatum eſſe exiſtimabat: iterumque de ſumma rerum in periculo fore, ſi Alexandri filii prae-ter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham ſibi adiuto-rem haberent. Ad haec ſecum reputabat, vt gens vniuerſa

ἑαυτῷ μῖσος, καὶ τὸν τῶν ὀρφανῶν ἔλεον ἐκ τῆ ἔθνυς, ὅση τε σπανδὴ ζώντων, καὶ ὅση μνήμη παρὰ Ιουδαίοις τῶν δι' αὐτὸν ἀπολωλότων ἦν ἀδελφῶν. ἔγνω δὴ πάντα τρόπον διακόπτειν τὰς ἐγγύας.

δ'. Καὶ τὸ μὲν ὑπεῖναι πανέργως, ἔδεισε τὸν πατέρα χαλεπὸν ὄντα, καὶ πρὸς τὰς ὑποψίας κινούμενον εὐθέως. ἐτόλμησε δὲ προσελθὼν ἱκετεύειν ἄντικρυς μὴ περίσκειν αὐτὸν ἧς ἠξίωσε τιμῆς, μηδὲ αὐτῷ μὲν ὄνομα βασιλείας, δύναμιν δὲ ὑπάρχειν ἄλλοις. ἐ γὰρ κρατήσειν τῶν πραγμάτων, εἰ πρὸς Αρχελάῳ πάππῳ καὶ Φερώραν κηδεστὴν ὁ Αλεξάνδρυ παῖς προσλάβοι. κατηντιβόλει δὲ πολλῆς ὕσης γνεσᾶς κατὰ τὸ βασίλειον, μεταθεῖναι τὰς γάμυς. ἦσαν γὰρ δὴ τῷ βασιλεῖ γυναῖκες μὲν ἐννέα, τέκνα δὲ ἐκ τῶν ἑπτά. αὐτὲς μὲν Αντίπατρος ἐκ Δωρίδος, Ηρώδης δὲ ἐκ Μαριάμμης τῆς τῦ ἀρχιερέως θυγατρὸς, Αντίπας δὲ καὶ Αρχέλαος ἐκ Μαλθάκης τῆς Σαμαρείτιδος, καὶ Θυγάτης Ολυμπιὰς, ἣν ὁ ἀδελφιδῦς αὐτῦ Ιώσηπος εἶχεν, ἐκ δὲ τῆς Ιεροσολυμίτιδος Κλεοπάτρας Ηρώδης καὶ Φίλιππος, ἐκ δὲ Παλλάδος Φασάηλος. ἐγένοντο δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλαι θυγατέρες, Ρωξάνη τε καὶ Σαλώμη, ἡ μὲν ἐκ Φαίδρας, ἡ δὲ ἐξ Ελπίδος. δύο δὲ εἶχεν ἀτέκνυς, ἀνεψιάν τε καὶ ἀδελφιδῆν. χωρὶς δὲ τύτων δύο ἀδελφὰς Αλεξάνδρυ καὶ Αριστοβύλυ τὰς ἐκ Μαριάμμης. ὅσης δὲ πολυπροσώπυ τῆς γνεσᾶς, ὁ Αντίπατρος ἐδεῖτο μετατεθῆναι τὰς γάμυς.

ε'. Χαλεπῶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἠγανάκτησε, καταμαθὼν αὐτῦ τὸ πρὸς τὰς ὀρφανὰς ἦθος, ἔννοιά τε αὐτῷ παρέση περὶ τῶν ἀνηρημένων, μή ποτε κἀκεῖνοι γένοιντο τῶν Αντιπάτρυ διαβολῶν ἀγώνισμα. τότε μὲν ἂν πολλὰ πρὸς ὀργὴν ἀποκρινάμενος, ἀπελαύνει τὸν Αντίπατρον. αὖθις δ' ὑπαχθεὶς αὐτῦ ταῖς κολακείαις, μεθημόσατο· καὶ αὐτῷ μὲν τὴν Αριστοβύλυ συνῴκισε θυγατέρα, τὸν δὲ υἱὸν αὐτῦ τῇ Φερώρα θυγατρί.

ς'. Καταμάθοι δ' ἄν τις, ὅσον ἴσον ἴσχυσεν ἐν τύτῳ

illius odio et pupillorum misericordia erat commota, quantoque studio in eos ferebantur omnes, quamque penitus Iudaeorum memoriae insederint fratres propter ipsum exitio dati. Itaque modis omnibus statuebat sponsalia dirimere.

4. Et quidem, vt callide in patris gratiam se insinuaret, veritus est, vt qui difficilis esset, et statim leuissima suspicione moueretur. Illum vero adire ausus coram ei supplicauit, ne se honore priuaret, quo ipsum dignatus est; neque se quidem nudum regni nomen habere, penes alios vero potestatem esse sineret. haud enim posse rerum potiri, si Alexandri filius praeter auum Archelaum etiam Pheroram socerum accipiat. Enixe itaque orabat, vt nuptias mutatum iret, praesertim cum tam numerosa esset in regia progenies. nam et regi vxores quidem nouem erant, liberi vero ex septem illarum susceptí; Antipater quidem ipse ex Doride, Herodes vero ex Mariamne pontificis filia, itemque Antipas et Archelaus ex Malthace Samaritide, filiaque Olympias, quam fratris eius filius Iosephus in matrimonio habebat, Herodes vero et Philippus ex Cleopatra Hierosolymitide, necnon Phasaëlus ex Pallade. Ei etiam nati erant et alii sequioris sexus liberi, Roxane et Salome, vna quidem ex Phaedra, altera vero ex Elpide. Duas autem vxores habebat, quae sleriles erant, consobrinam et fratris filiam; et praeterea filias duas Alexandri et Aristobuli sorores ex Mariamne. Cum igitur multiplex adeo soboles supereſſet, obsecrabat Antipater, vt alio modo fierent nuptiae.

5. Rex autem, vbi perspexit eius erga pupillos ingenii indolem, vehementer indignatus est; ipsumque subiit cogitatio de filiis occisis, ne forte id etiam omni studio contenderit Antipater, vt illi calumniis obruerentur. Et tunc quidem, cum multa de istis iracunde respondisset, Antipatro repulsam dedit. Postea vero, blanditiis illius mollitus victusque, nuptiarum pactionem mutauit: ac ipsi quidem Antipatro Aristobuli filiam collocauit, eius vero filium Pherorae filiae.

6. Alicui autem hinc licet animaduertere, quantum

κολακεύων Αντίπατρος, ἐκ τῆ Σαλώμην ἐν ὁμοίοις ὖσαν ἀποτυχεῖν. ταύτην γὰρ δὴ, καίπερ ὖσαν ἀδελφὴν, καὶ πολλὰ διὰ Ιυλίας τῆς Καίσαρος γυναικὸς ἱκετεύσασαν γαμηθῆναι τῷ Αραβι Συλλαίῳ, διωμόσατο μὲν ἐχθροτάτην ἕξειν, εἰ μὴ παύσαιτο τῆς σπουδῆς. τὸ δὲ τελευταῖον ἄκυσαν Αλεξᾷ τινι τῶν φίλων συνῴκισεν, καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, τὴν μὲν τῷ Αλεξᾷ παιδὶ, τὴν δὲ ἑτέραν τῷ πρὸς μητρὸς Αντιπάτρᾳ θείῳ. τῶν δὲ ἐκ Μαριάμμης θυγατέρων ἡ μὲν ἀδελφῆς υἱὸν Αντίπατρον εἶχεν, ἡ δὲ ἀδελφῆ Φασάηλον.

ΚΕΦ. κϑ'.

Αντίπατρος ἀφόρητος. εἰς Ρώμην πέμπεται, τὴν Ηρώδε διαθήκην κομίζων. Φερώρας, ὅπως μὴ ἀπαλλάσσοι τὴν γυναῖκα, ἀδελφὸν ἀπολείπει. οἶκοι τελευτᾷ.

Διακόψας δὲ τὰς τῶν ὀρφανῶν ἐλπίδας ὁ Αντίπατρος, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῷ τὰς ἐπιγαμίας ποιησάμενος, ὡς ἐπὶ βεβαίοις μὲν ὥρμει ταῖς ἐλπίσι. προσλαβὼν δὲ τῇ κακίᾳ τὸ πεποιθὸς, ἀφόρητος ἦν. τὸ γὰρ ἑκάστῳ μῖσος ἀπροσκευάσασθαι μὴ δυνάμενος, ἐκ τῆ φοβερὸς εἶναι τὴν ἀσφάλειαν ἐπορίζετο. συνήργει δὲ καὶ Φερώρας ὡς ἂν ἤδη βασιλεῖ βεβαίῳ. γίνεται δὲ καὶ γυναικῶν σύνταγμα κατὰ τὴν αὐλὴν, ὃ νεωτέρας ἐκίνησε θορύβυς. ἡ γὰρ Φερώρα γυνὴ, μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς προσλαβοῦσα τὴν Αντιπάτρᾳ μητέρα, πολλὰ μὲν ἠσέλγαινε κατὰ τὸ βασίλειον, ἐτόλμησε δὲ καὶ τῆ βασιλέως ὑβρίσαι δύο θυγατέρας. διὸ μάλιστα αὐτὴν ἐκεῖνος προβέβλητο. μισήμεναί γε μὴν ὑπ' αὐτῆ, τῶν ἄλλων ἐπεκράτουν. μόνη δὲ τῆς ὁμοιοίας αὐτῶν ἀντίπαλος ἦν Σαλώμη, καὶ βασιλεῖ διέβαλλε τὴν σύνοδον, ὡς ὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τῶν αὐτῆ πραγμάτων εἴη. γνῶσαι δὲ ἐκείναι τὴν διαβολὴν, καὶ ὡς ἀγανακτήσειεν Ηρώδης, τῆς μὲν Φανερᾶς συνόδε καὶ τῶν φιλοφρονήσεων ἐπαύσαντο, τἐναντίον δὲ ὑπεκρίνοντο καὶ διαφέρε-

in hoc Antipater valuit adulando, quod idem in ſimili cauſa impetrare non potuit Salome. Hanc enim, quamvis ſoror eſſet, et multis precibus, intercedente Iulia vxore Caeſaris, contenderet, vt Syllaeo Arabi nupta daretur, pro inimiciſſima habiturum eſſe iurauit, niſi ab hoc ſtudio deſiſteret: tandemque inuitam Alexae cuidam ex amicis ſuis matrimonio iunxit, eiuſque filiarum vnam Alexae filio, alteram materno Antipatri auunculo tradidit. Filiarum autem ex Mariamne vna quidem nupta erat Antipatro ſororis filio, altera vero fratris filio Phaſaëlo.

CAP. XXIX.

Antipater intolerabilis. Cum Herodis teſtamento Romam mittitur. Pheroras ne vxorem deſerat, fratrem relinquit. Domi moritur.

CVM autem pupillis ſpem omnem praecidiſſet Antipater, et affinitates, prout maxime in rem facerent ſuam, iunxiſſet, quaſi firma ſtabilique ſpe nitebatur; adiectaque malitiae fiducia intolerabilis euadebat. Nam cum ſingulorum odium excutere non potuiſſet, ſecuritatem ſibi ex terrore quaerebat. Quin et Pheroras ipſi, tanquam regi certo futuro, operam ſuam commodat. Porroque conflatum eſt in aula mulierum ſodalitium, quod nouas excitauit turbas. Etenim Pherorae vxor, cum matre ac ſorore ſua, necnon et matre Antipatri, multa quidem in regia inſolenter agebat: duas vero regis filias contumelioſe tractare auſa eſt; quare illam Herodes praecipue auerſatus eſt. caeterum odio habitae ab illo, aliis dominabantur. Sola vero Salome earum concordiae adverſabatur, congreſſuſque illarum frequentes apud regem accuſabat, vt qui rebus illius in damnum cederent. Illae autem, vbi intellexerant eius delationem, quamque aegre rem tuliſſet Herodes, ceſſarunt quidem palam conuenire, et in familiaritate verſari; contrarium vero

θαι πρὸς ἀλλήλας ἀκούοντος βασιλέως, αἷς συνυπεκρίνετο καὶ Ἀντίπατρος, ἐν τῷ Φανερῷ προσκρούων Φερώρᾳ. συνουσίαι δὲ ἦσαν αὐτῶν λάθρα, καὶ κῶμοι νυκτερινοί, τήν τε ὁμόνοιαν ἡ παρατήρησις ἐπέτεινεν. ἠγνόει δὲ ᾠδὴν Σαλώμη τῶν πραττομένων, καὶ πάνθ' Ηρῴδῃ διήγγελλεν.

β'. Ἐξεκαίετο δ' ἐκεῖνος εἰς ὀργήν, καὶ μάλιστα δ' ἐπὶ τὴν Φερώρα γυναῖκα· ταύτην γὰρ πλέον ἡ Σαλώμη διέβαλλεν. ἀθροίσας γοῦν συνέδριον τῶν τε φίλων καὶ συγγενῶν, ἄλλα τε πολλὰ τῆς ἀνθρώπου κατηγόρει, καὶ τὴν εἰς τὰς αὐτοῦ θυγατέρας ὕβριν. ὅτε τε Φαρισαίοις μὲν χορηγήσειε μισθὸς κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ κατασκευάσειε πολέμιον, ἐνδυσαμένη Φαρμάκοις. τελευταῖον δὲ, εἰς Φερώραν ἀπέστρεψε τὸν λόγον, δυοῖν θάτερον ἑλέσθαι λέγων, ἢ αὐτὸν ἀδελφὸν, ἢ τὴν γυναῖκα. τοῦ δὲ, θᾶττον ἀπολείψειν τὸ ζῆν, ἢ τὴν γυναῖκα, φήσαντος, ἐκ ἔχων ὅ, τι χρὴ δρᾶν, μετέβαινεν ἐπ' Αντίπατρον, ᾧ παρήγγειλε, μήτε τῇ Φερώρα γυναικὶ, μήτε αὐτῷ, μήτε ἄλλῳ τινὶ τῶν ἐκείνης διαλέγεσθαι. ὁ δὲ Φανερῶς μὲν ἠμετέβαινε τὸ πρόσταγμα, λάθρα δὲ διενυκτέρευε σὺν ἐκείνοις. καὶ δεδοικὼς ἐπιτηρῆσαν τὴν Σαλώμην, πραγματεύεται, διὰ τῶν ἐπὶ τῆς Ιταλίας φίλων, τὴν εἰς Ρώμην ἀποδημίαν αὐτῷ. γραψάντων γὰρ ἐκείνων, δεῖν Αντίπατρον πεμφθῆναι διὰ χρόνου πρὸς Καίσαρα, ὁ δὲ ἅ τι μελλήσας ἐξέπεμψε, θεραπείαν τε λαμπρὰν καὶ πλεῖστα δῶρα χρήματα, τήν τε διαθήκην κομίζειν. ἐν ᾗ βασιλεὺς μὲν Αντίπατρος ἐγέγραπτο, Αντιπάτρου δὲ Ηρῴδης διάδοχος, ὁ ἐκ Μαριάμμης τῆς τοῦ ἀρχιερέως θυγατρὸς γεγονώς.

γ'. Επλευσε δὲ καὶ Συλλαῖος ὁ Αραψ ἐπὶ Ρώμης, ἠμελημὼς μὲν τῶν Καίσαρος προσταγμάτων, ἀγωνιῶμενος δὲ πρὸς Αντίπατρον, περὶ ὧν ἐδεδίκαστο Νικολάῳ τάχιον. ἦ μικρὸς δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς Αρέταν ἦν ἀγὼν τὸν αὐτοῦ βασιλέα. τοῦτο γὰρ ἄλλως τε φίλως ἀνηρήκει, καὶ Σόημον, τῶν ἐν Πέτρᾳ τὸν δυνατώτατον. πείσας δὲ πολλοῖς χρή-

simulabant, atque discordare ab inuicem audiente rege: cum quibus eadem etiam prae se ferebat Antipater, in conspectu omnium Pheroram lacessens. Congressus vero occultos habebant, et nocturnas comessationes agebant, et ad earum concordiam firmandam conferebat aliorum obseruatio. Nihil autem eorum, quae agerent molirenturue, ignorabat Salome, et Herodi cuncta nunciabat.

2. Ille vero iracundia exardebat, maximeque aduersus Pherorae coniugem. nam hanc magis, quam caeteras, accusabat Salome. Aduocatis igitur amicis cognatisque in concilium, et alia multa mulieri obiiciebat et iniurias filiabus suis illatas; quodque Phariſaeis praemia, vt ipsi adversarentur, dedisset; fratremque ipsi hostem fecisset, veneficiis suis irretitum. Tandem vero se ad Pheroram convertit, dicens, se ei alterum e duobus eligendi optionem dare, aut vt fratrem sibi haberet, aut vxorem dimitteret. Cumque ille, se vitam citius amissurum esse, quam vxorem, dixisset, Herodes, incertus quid ageret, sermonem ad Antipatrum transfert, eique denunciauit, vt neque cum Pherorae vxore, neque ipso Pherora, neque alio quopiam ad eam pertinente colloqueretur. Ille palam quidem nihil faciebat contra, quam praeceptum erat, clam vero cum illis pernoctabat: atque veritus, ne ipsum obseruaret Salome, enititur efficitque, per amicos in Italia degentes, vt Romam proficisceretur. Etenim, cum illi scripsissent, mitti oportere Antipatrum aliquanto post tempore ad Caesarem, ille nihil moratus eum misit, dato ipsi et splendido famulitio et plurima pecunia, et testamento ad Caesarem portando; in quo scriptum erat, vt Antipater quidem post ipsum regnaret, Antipatro vero in regnum succederet Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus.

3. Quin et Syllaeus Arabs itidem Romam nauigauit, cum quidem nihil eorum curasset, quae Caesar imperauerat; de iis vero aduersus Antipatrum disceptaturus, ob quae antea a Nicolao in iudicium vocatus fuerat. Porroque causam non leuem dicturus erat contra Aretam regem suum. Huius enim et amicos alios interfecerat, et Soëmum, omnium apud Petram potentissimum. Cumque grandi

μασι Φαβάτον τὸν Καίσαρος διοικητὴν, ἐχρῆτο βοηθῷ καὶ καθ' Ηρώδου. πλείονα δὲ δὺς Ηρώδης, ἀφίστησί τε ἀπὸ Συλλαίου Φαβάτον, καὶ δι' αὐτῆ τὰ κελευσθέντα ὑπὸ Καίσαρος εἰσέπραττεν. ὁ δὲ μηδὲν ἀποδιὰς, ἔτι καὶ κατηγόρει Φαβάτου πρὸς Καίσαρα, διοικητὴν εἶναι λέγων, ἃ τῶν ἐκείνου, τῶν δὲ Ηρώδου συμφερόντων. ἐφ' οἷς ὀργισθεὶς Φαβάτος, ἦν δὲ ἔτι παρ' Ηρώδῃ μάλιστα τιμώμενος, γίνεται προδότης Συλλαίου τῶν ἀπορρήτων. τῷ τε βασιλεῖ φησὶ, ὅτι Συλλαῖος διαφθείρειεν αὐτῆ τὸν σωματοφύλακα Κόρινθον χρήμασιν, ὃν δεῖ φυλάττεσθαι. πείθεται δ' ὁ βασιλεύς. καὶ γὰρ ἐτέθραπτο μὲν ὁ Κόρινθος ἐν τῇ βασιλείᾳ, γένος δ' ἦν Αραψ. συλλαμβάνει δ' εὐθέως, οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ δύο ἑτέρους Αραβας, εὑρὼν παρ' αὐτῷ, τὸν μὲν Φίλον Συλλαίου, τὸν δὲ Φύλαρχον. οἱ δὲ βασανιζόμενοι, πεῖσαι Κόρινθον ὡμολόγησαν ἐπὶ πολλοῖς χρήμασιν, Ηρώδην ἀνελεῖν. ὅτοι μὲν οὖν ἀνακριθέντες καὶ παρὰ Σατορνίνῳ τῷ δίποντι τὴν Συρίαν, ἀνεπέμφθησαν εἰς Ρώμην.

δ'. Ηρώδης δ' οὐκ ἀνίει Φερώραν, βιαζόμενος ἀπαλλαγῆναι τῆς γυναικός. ὑφ' ἑπενόει μηχανὴν, δι' ἧς ἂν τιμωρήσαιτο τὸν ἄνθρωπον, πολλὰς τῆ μίσους ἔχων αἰτίας, ἕως ὑπεραλγήσας σὺν αὐτῇ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. Φερώρας δὲ, ἀγαπήσας τὴν ὕβριν, ἀπαλλάσσεται μὲν εἰς τὴν ἑαυτῆ τετραρχίαν, ὁμόσας ἕξειν ἕνα τῆς Φυγῆς ὅρον, τὸν Ηρώδου θάνατον, καὶ μηδέποτε πρὸς ζῶντα ὑποσρέψειν, ἐπανῆλθε δὲ ὑδὲ πρὸς νοσοῦντα τὸν ἀδελφὸν, καίτοι λιπαρῶς μεταπεμπόμενον. ἐβούλετο γὰρ αὐτῷ τινας ἐντολὰς καταλείψειν, ὡς τεθνηξόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν παρ' ἐλπίδα σώζεται. μετ' ὀ πολὺ δὲ νοσεῖ Φερώρας, εὑρίσκετο δὲ Ηρώδης μετριώτερος. καὶ γὰρ ἦκεν πρὸς αὐτὸν, καὶ συμπαθῶς ἐθεράπευεν· ὁ μὴν ὑπερίσχυσε τὸ πάθος· μετὰ γὰρ ἡμέρας ὀλίγας ἀποθνήσκει Φερώρας. ὃν καίπερ ἀγαπήσας Ηρώδης μέχρι τελευταίας ἡμέρας· ὅμως καὶ αὐτὸν ἀνελεῖν ἐφημίσθη φαρμάκῳ. τὸν

pecunia quod voluit Fabato persuasisset Caesaris procuratori, operam illius adhibuit contra Herodem: plus autem largitus Herodes et Fabatum a Syllaeo alienat, ac per eum exigebat quicquid Caesar imperauerat. At cum ille nihil Syllaeo reddidisset, Fabatum apud Caesarem accusabat, procuratorem esse dicens, qui maiorem Herodis, quam ipsius, rationem habebat. Quibus commotus ad iracundiam, adhuc enim maximo in honore erat apud Herodem, Syllaei secreta enunciat; regique indicat, quod Syllaeus Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset, quem in custodiam dari oportet. neque rex id facere dubitauit: nam Corinthus quidem in regia educatus fuerat, genere autem Arabs erat. Mox igitur illum comprehendit, ac praeterea duos alios Arabas apud ipsum deprehensos, vnum quidem Syllaei amicum, alterum vero tribus praefectum. Qui quaestioni subditi, confessi sunt, se magna pecunia Corintho persuasisse, vt Herodem occideret. Et illi quidem, iterum de istis a Saturnino interrogati, Romam missi sunt.

4. At Herodes non bona cum gratia dimittit Pheroram, volens eum compellere ad vxorem repudiandam; neque quo modo mulierem plecteret inueniebat, licet in eam odii causas haberet, donec graui dolore percitus fratrem etiam ipsum cum ea e regia eiicit. Pheroras autem, iniuria aequo animo accepta, in suam quidem tetrarchiam discedit, iurauitque vnum sibi exsilii finem fore mortem Herodis, et nequaquam ad eum, dum viueret, reuersurum esse: atque ad fratrem aegrotantem noluit se recipere, multis licet precibus accersitus. illi quippe in animo erat nonnulla ei in mandatis relinquere. Sed ille quidem praeter spem reualescit. Non multo autem post in morbum incidit Pheroras, animoque mitiori esse Herodem comperit. Etenim ad eum venit, vicemque eius dolens operam dabat, vt curaretur: non tamen praeualuit affectus. nam paucos post dies moritur Pheroras. Quem licet ad extremum vsque vitae diem dilexisset Herodes, tamen, quod illum veneno peremisset, fama vulgatum est. Caeterum cum mor-

γε μὴν νεκρὸν εἰς Ιεροσόλυμα κομίσας, πένθος τε μέγιστον ὅλῳ τῷ ἔθνει κατήγγειλε, καὶ κηδείας ἠξίωσε λαμπροτάτης. ἕνα μὲν δὴ τῶν Αλεξάνδρου καὶ Αριστοβούλου φονέων τοιοῦτον περιέχεται τέλος.

ΚΕΦ. λ'.

Ηρώδου ζήτησιν ποιοῦντος περὶ Φερώρα θανάτου, εὑρίσκεται Αντίπατρος αὐτῷ Φάρμακον σκευάσας. μετὰ τῶν συνεσόρων Δωρίδα ἐκβάλλει Ηρώδης καὶ Μαριάμμην, αὐτῆς τε υἱὸν Ηρώδην τῆς διαθήκης ἐξαλείφει.

ΜΕτέβαινε δ' ἐπὶ τὸν αὐθέντην Αντίπατρον ἡ ποινὴ, τὸν Φερώρα θάνατον ἀρχὴν λαβοῦσα. τῶν τότε γάρ τινες ἀπελευθέρων, κατηφεῖς τῷ βασιλεῖ προσελθόντες, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ διεφθάρθαι φαρμάκοις ἔλεγον. προσενεγκεῖν μὲν γὰρ αὐτῷ τι τὴν γυναῖκα τῶν ὑ συνήθως ἐσκευασμένων, φαγόντα δὲ αὐτὸν εὐθέως εἰς τὴν νόσον καταπεσεῖν· ἀγηοχέναι τε πρὸ δυοῖν ἡμερῶν, τὴν μητέρα ταύτης, καὶ τὴν ἀδελφὴν, γύναιον ἐκ τῆς Αραβίας, Φαρμάκων ἔμπειρον, ὅπως φίλτρον σκευάσῃ τῷ Φερώρα, δεδωκέναι δὲ αὐτὶ τοῦτο θανάσιμον, Συλλαίου πραγματευσαμένου· τοῦτο γὰρ ἦν γνώριμον.

β'. Πληγεὶς δ' ὁ βασιλεὺς ὑποψίαις πλείοσι, θεραπαίνας τε καί τινας τῶν ἐλευθέρων ἐβασάνιζεν. ἐβόα δέ τις ἐν ταῖς ἀλγηδόσι· Θεὸς, ὁ γῆν καὶ οὐρανὸν διέπων, μετέλθοι τὴν τούτων ἡμῖν τῶν κακῶν αἰτίαν, τὴν Αντιπάτρου μητέρα. ταύτης τῆς ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς λαβόμενος, ἐπεξήει πρόσω τὴν ἀλήθειαν ἐπιζητῶν. ἡ δὲ γυνὴ, τήν τε Φιλίαν τῆς Αντιπάτρου μητρὸς πρὸς Φερώραν καὶ τὰς ἐκείνου γυναῖκας ἐδήλου, καὶ τὰς λαθραίας αὐτῶν συνόδους, ὅτι τε Φερώρας καὶ Αντίπατρος σὺν ἐκείναις πίνοιεν, ὑποφερόντες ἀπὸ τοῦ βασιλέως, δι' ὅλης νυκτὸς, μηδένα μήτε οἰκέτην, μήτε θεράπαιναν ἐῶντες παρατυγχάνειν. μία δὲ τῶν ἐλευθέρων ταῦτα μηνύει.

tuum Hieroſolyma deportaſſet, et luctu maximo a tota gente proſequendum edixit, et ſplendidiſſima dignatus eſt ſepultura. Adeoque vnus quidem de interfectoribus Alexandri et Ariſtobuli hunc vitae exitum ſortitus eſt.

CAP. XXX.

Dum Herodes de Pherorae morte quaeſtionem habet, comperit ſibi venenum ab Antipatro paratum. Inter conſcios Doridem et Mariammen abiicit Herodes, huiuſque filium Herodem exheredat.

EXorſa autem a Pherorae interitu in Antipatrum ſceleris auctorem tranſiit poena. Quidam enim ex huius libertis, cum regem triſtes adiiſſent, fratrem ipſius Pheroram veneno interfectum eſſe dicebant. nam et ipſi quidem vxorem comedendum attuliſſe edulium modo inſolito paratum; iſto vero comeſo, illico in morbum incidiſſe Pheroram: matremque et ſororem illius biduo ante mulierculam ex Arabia adduxiſſe, veneficiorum bene peritam, vt philtrum Pherorae conficeret, ipſamque ei dediſſe venenum mortiferum ex Syllaei conſilio: illi quippe nota erat et familiaris.

2. Perculſus igitur plurimis ſuſpicionibus rex ancillas quaeſtioni ſubiiciebat, et nonnullas liberas. Quaedam autem inter cruciatus exclamabat: Deus, coeli terraeque rector, in matrem Antipatri, horum nobis malorum cauſam, vindicet! Rex, ſumto inde initio, perſequebatur vlterius indaginem veritatis. Mulier vero et matris Antipatri familiaritatem cum Pherora eiuſque mulieribus, et occultos eorum conuentus aperuit; quodque Pheroras et Antipater, redeuntes a rege, totam noctem cum illis potarent, ſeruis omnibus et ancillis excluſis, quare fiebat, vt liberarum vna omnia indicaret.

γ'. Τὰς δὲ δύλας χωρὶς ἑκάστην Ηρώδης ἐβασάνιζεν. ἐρρήθη δὲ παρὰ πάσαις τὰ προειρημένα συμφώνως, καὶ διότι κατὰ συνθήκην Αντίπατρος μὲν εἰς Ρώμην, Φερώρας δὲ ὑποχωρήσειεν εἰς τὴν Περαίαν. πολλάκις γὰρ αὐτὰς διαλαλεῖν, „ὡς μετὰ Αλεξανδρον καὶ Αριστόβυλον „ἐπ' αὐτὰς Ηρώδης διαβήσεται, καὶ τὰς αὐτῶν γυναῖ„κας. ἤ γὰρ φείσασθαι, μετὰ Μαριάμμην καὶ τὰς ἐξ „ἐκείνης, ἑτέρας τινός· ὥστε ἄμεινον εἶναι, ὡς πορρωτάτω „φυγεῖν τὸ θηρίον. πολλάκις δὲ ἀποδυρόμενον πρὸς τὴν μητέρα, τὸν Αντίπατρον εἰπεῖν· „ὡς αὐτὸς μὲν εἴη πολιὸς „ἤδη, νεάζοι δὲ καθ' ἡμέραν ὁ πατὴρ, φθάσαι δ' ἂν „τάχα καὶ τελευτήσας, πρὶν ἄρξασθαι βασιλείας ἀλη„θῶς. εἰ δὲ καί ποτε ἐκεῖνος τελευτήσειε· πότε δ' ἂν γε„νέσθαι τοῦτο; παντάπασιν αὐτῷ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς διά„δοχῆς γενέσθαι σύντομον. ὑποβλασάνειν δὲ τὰς τῆς „ὕδρας κεφαλὰς, τὼς Αριστοβύλῳ καὶ Αλεξάνδρῳ παῖ„δας. ἀφῃρῆσθαι δὲ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ τὴν ἐπὶ „τέκνοις ἐλπίδα. διάδοχον γὰρ ἤ τῶν αὐτοῦ τινα παίδων „μετὰ τὴν τελευτὴν, ἀλλὰ τὸν Μαριάμμης Ηρώδην γε„γραφέναι, καὶ κατὰ τοῦτό γε παντάπασι παραγωρεῖν, „οἰόμενον, αὐτῷ καὶ διαθήκας μένειν κυρίας· αὐτὸν γὰρ „προνοήσειν μηδένα τῆς γενεᾶς ἀπολιπεῖν. ὄντα γε μὴν „τῶν πώποτε πατέρων μισοτεκνότατον Ηρώδην, πολλῷ „μᾶλλον εἶναι μισάδελφον. δοῦναι γοῦν αὐτῷ πρώην ἑκα„τὸν τάλαντα, ἐπὶ τῷ μὴ διαλέγεσθαι Φερώρᾳ. τοῦ δὲ „εἰπόντος, τί γὰρ αὐτὸν ἐβλάπτομεν; ἀποκρίνασθαι τὸν „Αντίπατρον, εἴθε πάντ' ἡμᾶς ἀφελόμενος, γυμνοὺς ἐά„σειε γε ζῶντας. ἀλλὰ ἀμήχανον ἐκφυγεῖν ὅτω φονικὸν „θηρίον, παρ' ᾧ μήτε φιλεῖν τινας ἔξεστι φανερῶς. λάθρα „γοῦν ἀλλήλοις σύνεσμεν, ἐξέστω δὲ φανερῶς, ἐὰν χῶμέν „ποτε ἀνδρῶν φρόνημα καὶ χεῖρας.

δ'. Ταῦτα ἔλεγον αἱ βασανιζόμεναι, καὶ ὅτι Φερώρας βουλεύσαιτο φεύγειν μετ' αὐτῶν εἰς Περαίαν. ἐπίστευσε δὲ πᾶσιν Ηρώδης τοῖς λεγομένοις, ἐκ τῶν ἑκατὸν ταλάν-

3. Seruas autem singulas seorsim torquebat rex. Quae vero iam ante ab omnibus dicta erant, mirifice congruebant, et qua de causa Romam quidem Antipater ex composito peteret, in Peraeam vero Pheroras secederet. nam saepe illos in sermone dixisse; „quod post Alexandrum et Aristo„bulum, in ipsos eorumque coniuges saeuiturus esset He„rodes. non enim alteri alicui parsurum esse, qui Ma„riamnae et ex ea genitis non pepercisset: adeoque satius „esse ab hac bellua quam longissime fugere." Saepe autem Antipatrum, apud matrem querentem, dixisse; „quod „ipse quidem iam incanesceret, pater vero in dies singulos „iuueneſceret, seque fortasse prius moriturum, quam vere regnare incipiat; aut si vnquam ille discesserit, (quan„do autem istud futurum?) successionis voluptatem sibi „fore breuissimam. Subpullulare autem Hydrae capita, „Alexandri atque Aristobuli filios; sibique spem, quam „de liberis haberet, a patre praecisam esse. quippe non „eorum quemquam post mortem suam, sed Herodem Ma„riamnes filium, haeredem scripsisse. Atque hac in re pror„sus eum prae senectute delirare, si testamento suo stan„dum arbitraretur: se namque, vt ex eius progenie nemo „superesset, curaturum. Quinetiam cum omnes patres, qui„bus inuisi vnquam filii fuerunt, odio vincat Herodes, „multo tamen magis eum etiam fratres odisse. quo factum, „vt nuper sibi centum dederit talenta, ne cum Pherora „colloquia miscerent. Cum autem ille diceret: quanam „in re eum laesimus? respondisse Antipatrum: vtinam „cunctis ablatis nos nudos, dummodo viuos, relinqueret. „Verum fieri non posse, vt bestiam caedis adeo auidam „quisquam effugiat, per quam non licet palam aliquos „amore prosequi. Itaque nunc occulte conuenimus, li„cebit autem omnium in conspectu, si vnquam viriles ani„mos manusque habuerimus.

4. Haec tortus cruciatusque dicebant feminae, quodque Pheroras cum illis in Peraeam fugere cogitasset. vt vero Herodes cunctis, quae dicta erant fidem, haberet,

των. μόνῳ γὰρ Αντιπάτρῳ διείλεκτο περὶ αὐτῶν. ἀπεστήπτει δὲ εἰς τὴν πρώτην ὁ θυμὸς Δωρίδα, τὴν Αντιπάτρου μητέρα· καὶ γυμνώσας αὐτὴν παντὸς ὃ ἐδεδώρητο κόσμου, πολλῶν δ' ἦν ταλάντων, ἐκβάλλει δεύτερον. τὰς δὲ Φερώρα γυναῖκας ἀπὸ τῶν βασάνων ἐτημέλει διηλλαγμένος. ἐπτόητο δὲ τῷ φόβῳ, καὶ πρὸς πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐξερρίπιζετο· πολλούς τε τῶν μὴ αἰτίων εἶλκεν εἰς βασάνους, δεδοικὼς, μή τινα τῶν αἰτίων παραλίπῃ.

ε'. Καὶ τούτῳ τρέπεται πρὸς τὸν Σαμαρείτην Αντίπατρον, ὃς ἦν ἐπίτροπος Αντιπάτρου. βασανίζων δὲ αὐτὸν ἤκουσεν, ὅτι μεταπέμψαιτο μὲν Αντίπατρος ἐξ Αἰγύπτου δηλητήριον φάρμακον ἐπ' αὐτὸν, διά τινος τῶν ἑταίρων Αντιφίλου, λάβοι δὲ παρ' ἐκείνου Θευδίων ὁ θεῖος Αντιπάτρου, καὶ παραδοῖ Φερώρᾳ. τοῦτο γὰρ ἐντεῖλασθαι τὸν Αντίπατρον, Ηρώδην ἀνελεῖν, ἕως αὐτὸς ἐστιν ἐν Ρώμῃ τῆς ὑποψίας κεχωρισμένος. Φερώραν δὲ παραθέσθαι τῇ γυναικὶ τὸ φάρμακον. ταύτην ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος αὐτίκα τὸ ληφθὲν ἐκέλευσε κομίζειν. ἡ δὲ ἔξεισιν ὡς κομιοῦσα, φίπτει δὲ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ τείχους, τόν τε ἔλεγχον καὶ τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως αἰτίαν φθάνουσα. πρόνοια δή, ὡς ἔοικε, θεοῦ, μετιόντος Αντίπατρον, ἐκ ἐπὶ κεφαλὴν, ἀλλ' ἐπὶ θάτερα πεσοῦσα διασώζεται. κομισθεῖσαν δὲ αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἀνακτησάμενος, κεκάρωτο γὰρ ἐκ τοῦ πτώματος, ἠρώτα, δι' ἣν αἰτίαν ῥίψειεν ἑαυτὴν, εἰ μὲν εἴποι ταληθὲς, ἀφήξειν πάσης τιμωρίας ἐπομνύμενος, εἰ δὲ ὑποκείλαιτο, ἀπαγχονήσειν αὐτῆς ἐν βασάνοις τὸ σῶμα, καὶ μηδὲ τάφου καταλείψειν.

ς'. Πρὸς ταῦτα ἡ γυνὴ διαλιποῦσα μικρόν· „καὶ τί „γὰρ, εἶπεν, ἔτι φείδομαι τῶν ἀπορρήτων, Φερώρα τεθνεῶ„τος, ἢ σώζουσα τὸν ἀπολέσαντα πάντας ἡμᾶς Αντίπα„τρον; ἄκουε, βασιλεῦ, καὶ μετὰ σοῦ θεὸς, μάρτυς ἐμοὶ „τῆς ἀληθείας, πλανηθῆναι μὲ δυνάμενος, ὅτε ἐπῃθήσκοντι Φερώρᾳ παρεκαθέζου δεδακρυμένος, τότε με „προσπαλεσάμενος ἐπῆνος· ἦ πολύ γε, ἔφη, γύναι, τῆς

fecit centum talentorum mentio. nam de istis soli Antipatro quidquam dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius inuasit; eamque omni ornatu, quem ei donauerat quique multorum erat talentorum, spoliatam, foras iterum eiicit. deinde Pherorae mulieres ex tormentis recreabat, illis iam reconciliatus. Metu autem consternatus erat, et ad omnem suspicionis auram excitabatur: multosque innocentes in tormenta trahebat, veritus, ne quem nocentem praetermitteret.

5. Hinc ad Antipatrum Samaritanum se conuertit, qui procurator erat Antipatri regis filii. et ex ipso in quaestionem dato audiuit, Antipatrum quidem ex Ægypto accersiuisse venenum ad patrem necandum, per amicum quendam Antiphilum, idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pherorae tradidisse. huic enim mandasse Antipatrum, vt Herodem occideret, dum ipse Romae esset procul ab omni suspicione: Pheroram vero venenum vxori suae dedisse seruandum. Hanc rex cum acciuisset, statim, quod acceperat, afferre iubet. illa vero, quasi allatura quod petebatur, egreditur, et seipsam de tecto praecipitat, vt rei indicium et cruciatus a rege infligendos praeueniret. Sed prouidentia Dei, vt apparuit, repetentis poenas ab Antipatro, non in caput, sed in alias corporis partes delata, mortem effugit. Cum autem ad regem apportata recrearetur, (nam ex alto decidens marcore correpta erat) rex eam interrogabat, qua de causa seipsam deiecisset, iuratque, se vera dicenti omne supplicium remissurum, sin aliquid de veritate celaret, corpus eius tormentis absumturum esse, neque sepulturae quidquam relicturum.

6. Ad haec mulier, cum paulisper tacuisset: „quid, „inquit, abstinerem a secretis prodendis, Pherora iam mor„tuo, aut vt seruarem Antipatrum, qui nos omnes perditum „ibit? Audi, rex, et tecum Deus testis mihi veritatis, qui „falli non potest. Cum in lacrymas effusus morienti assi„deres Pherorae, tunc ille mihi ad se vocatae dicebat: nae, „ego, o soniux, vehementer errabam de fratris erga me

„εἰς ἑμαυτὸν διανοίας τῶ ἀδελφῶ διήμαρτον, τὸν ὕτω φίλ-
„γοντα μισήσας, καὶ κτείναι βεβουλευσάμενος τὸν ὕτως ἐπ'
„ἐμοὶ μηδὲ τεθνεῶτί πω συγχεόμενον. ἀλλ' ἐγὼ μὲν
„ἀπέχω τῆς ἀσεβείας τὸ ἐπιτίμιον· σὺ δὲ ὁ Φυλάττειν
„κατ' αὐτῶ Φάρμακον ὑπ' Αντιπάτρου καταλειφθὲν ἡμῖν
„φέρε, καὶ βλέποντός μου ταχέως ἀφάνισον, ἵνα μὴ καὶ
„καθ' ἅδου φέροιμι τὸν ἀλάστορα. κελεύσαντος ἐκόμισα,
„καὶ πλεῖστον μὲν εἰς τὸ πῦρ ὁρῶντος αὐτῶ κατεκένωσα.
„βραχὺ δὲ ἑμαυτῆ πρὸς τὰ ἄδηλα καὶ τὸν ἐκ σῦ Φόβον
„ἐτήρησα.

ζ'. Ταῦτα εἰπῶσα προσκομίζει τὴν πυξίδα, βραχὺ παντάπασιν ἔχουσαν τῶ Φαρμάκω. βασιλεὺς δ' ἐπὶ τὴν μητέρα τὴν Αντιφίλω καὶ τὸν ἀδελφὸν τὰς βασάνους μετέφερε. κἀκεῖνοι τὸν Αντίφιλον κομίσαι τε ἀπ' Αἰγύπτου τὴν πυξίδα ὡμολόγουν, καὶ λαβεῖν παρ' ἀδελφῶ τὸ Φάρμακον ἔφασκον, ἰατρεύοντος ἐν Αλεξανδρείᾳ. περιῤῥόντες δ' οἱ Αλεξάνδρω καὶ Αριστοβούλω δαίμονες ἅπαν τὸ βασίλειον, ἐρευνηταί τε καὶ μηνυταὶ τῶν ἀδήλων ἐγένοντο, τούς τε πορρωτάνω τῆς ὑποψίας ὄντας ἔσυρον εἰς τοὺς ἐλέγχους. εὑρίσκεται γοῦν καὶ ἡ τῶ ἀρχιερέως θυγάτηρ Μαριάμμη τῆς ἐπιβουλῆς συνίσωρ. βασανιζόμενοι τοῦτο ἀπέδειξαν καὶ αὐτῆς οἱ ἀδελφοί. βασιλεὺς δὲ τῆς μητρώας τόλμης καὶ τὸν υἱὸν ἠμύνατο. τὸν γοῦν ἐξ αὐτῆς Ηρώδην, ὄντα διάδοχον Αντιπάτρου, τῆς διαθήκης ἐξήλειψεν.

ΚΕΦ. λα'.

Ὑπὸ Βαθύλλω ἐλέγχεται Αντίπατρος. τοῦτο δ' ἀγγελῶν ἀπὸ τῆς Ρώμης ἀνασρέφει. δίκην αὐτῶ ἐπάγει Ηρώδης.

ΕΠΙ τούτοις καὶ Βάθυλλος εἰς τοὺς ἐλέγχους συνέβαλεν, ἡ τελευταία πίστις τῶν Αντιπάτρω βεβουλευμένων. ἦν μὲν γὰρ ἀπελεύθερος αὐτῶ. κομίζων δὲ ἐκεῖ ἄλλο δηλητήριον, ἰὸς ἀσπίδων, καὶ χυλὸς ἑτέρων ἀφετῶν, ἵν', εἰ τὸ πρῶτον ἀσθενήσῃ Φάρμακον, τούτω θεραπεύσας μετὰ τῆς γυ-

„animo, qui eum ita me amantem oderim, et necare co„gitauerim adeo ob mei necdum mortui vicem conturba„tum. Sed ego quidem impietatis pretium fero: tu ve„ro quod ei paratum seruas, nobis ab Antipatro relictum, „venenum, age affer, et me spectante continuo absume, „ne apud inferos quoque feram conscientiam sceleris vin„dicem. Cum iussisset, attuli; et illud quidem maxima „ex parte eius in conspectu in ignem exinaniui, ipsa vero „modicum in incerta vitae, et quia te metuerem, mihi„met reseruaui.

7. Ista loquuta, pyxidem affert, et in ea paululum admodum veneni. Rex autem matri fratrique Antiphili quaestionem adhibuit. Atque illi et Antiphilum ex Ægypto pyxidem attulisse fatebantur, et venenum a fratre, Alexandriae medicinam exercente, accepisse dicebant. Regiam autem omnem circumeuntes Alexandri et Aristobuli manes, rerum incertarum inquisitores facti sunt et indices, atque eos, qui a suspicione longissime aberant, ad examen vocabant. adeoque Mariamne pontificis filia deprehensa est insidiarum conscia. id quod fratres ipsius torti declararunt. Rex autem etiam in filio vindicavit matris audaciam; quippe Herodem ex ea genitum, patrisque successorem factum, e testamento expunxit.

CAP. XXXI.

A Bathyllo indicatus Antipater; sed illud nesciens, Roma reuertitur. Herodes illi diem dicit.

POST haec etiam Bathyllus in ista indicia concurrebat, qui postremus ea confirmabat, quae animo agitauerat Antipater. Namque is erat quidem libertus eius. veniebat autem et aliud secum venenum adducens, virus aspidum, aliorumque serpentum succos, vt, si prius parum valuerit pharmacum, hoc se Pheroras cum sua con-

ναικὸς ὁπλίσαιτο κατὰ τῦ βασιλέως. πάρεργον δὲ τῆς ἐπὶ τὸν πατέρα τόλμης ἐκόμιζε τὰς κατὰ τῶν ἀδελφῶν ἐσκευωρημένας ἐπιστολὰς ὑπ' Αντιπάτρυ. ἦσαν δὲ Αρχέλαος καὶ Φίλιππος βασιλέως παῖδες ἐπὶ Ρώμης παιδευόμενοι, μειράκιά τε ἤδη καὶ Φρονήματος μεστοί. τύτυς, ἐπαναπύπτοντας αὐτῦ ταῖς ἐλπίσιν, ἀποσκευάσασθαι σπεύδων Αντίπατρος, ἃς μὲν πλάσσεται κατ' αὐτῶν ἐπιστολὰς ἐξ ὀνόματος τῶν ἐπὶ Ρώμης Φίλων· ὡς δὲ πείθοι γράψαι διαφθείρας χρήμασιν, ὡς πολλὰ μὲν βλασφημοῖεν τὸν πατέρα, Φανερῶς δὲ Αλέξανδρον καὶ Αριστόβυλον ὀδύροιντο, πρός τε τὴν μετάκλησιν ἀγανακτοῖεν. ἤδη δὲ αὐτὺς ὁ πατὴρ μετεπέμπετο, καὶ τῦτο ἦν μάλιστα ταράσσον Αντίπατρον.

β'. Ετι δὲ καὶ πρὸς τῆς ἀποδημίας, ἐν Ιουδαίᾳ μένων, τοιαύτας κατ' αὐτῶν ἀπὸ Ρώμης ἠγόραζεν ἐπιστολὰς, καὶ προσιὼν τέως ἀνύποπτος ἦν τῷ πατρὶ, περὶ τῶν ἀδελφῶν δὲ ἀπελογεῖτο, τὰ μὲν ψευδῆ λέγων εἶναι τῶν γραφομένων, τὰ δὲ νεότητος ἁμαρτήματα. τηνικαῦτά γε μὴν τοῖς γράφυσι κατὰ τῶν ἀδελφῶν πλεῖστα δὴς χρήματα, συμφύρειν ἐπειρᾶτο τὸν ἔλεγχον, ἐσθῆτας πολυτελεῖς, καὶ τρωμνὰς ποικίλας, ἐκπώματά τε ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ συνωνύμενος, ἄλλα τε πολλὰ τῶν κειμηλίων, ἵνα τῷ πλήθει τῆς εἰς ταῦτα δαπάνης τὺς εἰς ἐκεῖνα μισθὺς ἐγκαταχρύψῃ. διακόσια γῦν ἀναλώματος ἀνήνεγκε τάλαντα, καὶ τύτων μεγίστη πρόφασις ἦν ἡ πρὸς Συλλαῖον δίκη. πάντων δὲ αὐτῦ τότε καὶ τῶν βραχυτέρων ἐν τῷ μέζονι κακῷ διακαλυφθέντων, ὅτε αἱ μὲν βάσανοι πᾶσαν τὴν πατροκτονίαν, αἱ δὲ ἐπιστολαὶ δευτέραν ἀδελφοκτονίας κεκράγεσαν, ὅμως ἀδεὶς τῶν εἰς Ρώμην ἀφικνυμένων ἀπήγγειλεν αὐτῷ τὰς ἐν Ιουδαίᾳ τύχας, καίτοι μεταξὺ τῶν ἐλέγχων καὶ τῆς ἐπανόδυ διελθόντων ἑπτὰ μηνῶν. τοσῦτον πρὸς αὐτὸν ἐκ πάντων μῖσος ἦν. τάχα δὲ καὶ τὺς ἀπαγγέλλειν προαιρυμένυς οἱ τῶν ἀνηρημένων δαίμονες ἀδελφῶν ἐφίμων. γράφει γῦν ἀπὸ Ρώμης ἄφιξιν αὐτῦ

iuge in regem armaret. Verum praeter hoc quicquid erat audaciae in patrem, secum afferebat epistolas aduersum fratres ab Antipatro compositas. Erant autem Archelaus et Philippus regis filii Romae instituti, iam adolescentuli magnique animi. Istos, quod vltra spem suam sese erigerent, tollere festinans Antipater, quasdam in eos literas ipse quidem comminiscitur, amicorum nomine Romae degentium: aliis autem pecunia corruptis scribere persuadet, quod multis patrem maledictis carperent, palamque Alexandrum et Aristobulum lamentarentur, seque demum reuocatos esse grauiter ferrent. iam enim pater eos accersiuerat: id quod maxime Antipatrum perturbabat.

2. Quinetiam priusquam Romam proficisceretur, cum in Iudaea adhuc esset Antipater, eiusmodi literas Roma contra eos mittendas esse pecunia procurabat; aditoque patre, qui tunc nullam de eo suspicionem habebat, fratres etiam excusabat, nonnulla quidem ex iis, quae scripta erant, falsa esse dicens, alia vero adolescentiae peccata esse. Caeterum, cum eodem tempore scriptoribus epistolarum aduersus fratres plurima donasset, confundere tentabat sumtuum indicia, vestes pretiosas et stragula varia, poculaque argentea et aurea coëmendo, aliaque quamplurima instrumenta, vt magnitudine pecuniarum, in ea impensarum, mercedem salsariis erogatam celaret. Denique ducenta talenta retulit expensa, atque eo praecipue nomine sumtus factos simulabat, quod causam aduersus Syllaeum agendam haberet. Vniuersis autem, quae patrauerat, etiam minoribus, ex maiori facinore tunc patefactis, cum omnes quidem quaestiones habitae de parricidio, epistolae vero de iteratis fratricidiis clamarent, nemo tamen eorum, qui Romam aduenerant, ei nunciault, quam calamitosae res eius in Iudaea essent, quamuis inter indicia facta eiusque reditum septem menses effluxerint. tanto quippe omnium odio flagrabat. Fortasse autem etiam quibus in animo erat eum de istis certiorem facere, os illis obturarent fratrum interfectorum manes. scribit itaque ab vrbe Roma, continuo se venturum esse non-

ταχέως εὐαγγελιζόμενος, καὶ ὡς ὑπὸ Καίσαρος μετὰ τιμῆς ἀπολυθείη.

γ'. Βασιλεὺς δὲ εἰς χεῖρας λαβεῖν σπεύδων τὸν ἐπίβουλον, καὶ δεδοικὼς, μή ποτε προγνὺς φυλάξηται, δι' ἐπιστολῶν ἀνθυπερίστο, τά τε ἄλλα φιλοφρονούμενος, καὶ σπεύδειν παρακαλῶν. θήσεσθαι γὰρ αὐτῷ καὶ τὰς πρὸς τὴν μητέρα μέμψεις ἐπεχθέντος· ὃ γὰρ ἠγνόει τὴν ἐκβολὴν τῆς μητρὸς Αντίπατρος. πρότερον μὲν οὖν εἰλήφει τὴν περὶ τῆς Φερώρα τελευτῆς ἐπιστολὴν ἐν Τάραντι, καὶ μέγιστον ἐποιήσατο πένθος, ὡ καί τινες ὡς ἐπὶ θείῳ καθόμενον. ἦν δὲ, ὡς ἔοικεν, ἐπὶ διαμαρτίᾳ τῆς ἐπιβουλῆς ἡ σύγχυσις, καὶ ὁ Φερώραν κλαίοντος, ἀλλὰ τὸν ὑπηρέτην. ἤδη δὲ καὶ φόβος ἐπῆλθε τις αὐτὸν τῶν τετελεσμένων, μή ποτε φωραθεὶς τὸ φάρμακον. τότε δὲ ἐν Κιλικίᾳ λαβὼν ἣν προειρήκαμεν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐπιστολὴν, παρεχρῆμα μὲν ἔσπευδεν. ὡς δὲ εἰς Κελένδερις κατέπλει, λαμβάνει τὶς αὐτὸν ἔννοια τῶν περὶ τὴν μητέρα κακῶν, προμαντευομένης ἤδη καθ' ἑαυτὴν τῆς ψυχῆς. οἱ μὲν οὖν προμηθέστεροι τῶν φίλων συνεβούλευον, μὴ πρότερον ἐμπίπτειν τῷ πατρὶ, πρὶν πυθέσθαι σαφῶς, δι' ἃς αἰτίας ἐξέβαλεν αὐτοῦ τὴν μητέρα. δεδιέναι γὰρ, μή ποτε προθήκη γένοιτο τῶν κατ' ἐκείνης διαβολῶν. οἱ δὲ ἀσκεπτότεροι, καὶ τὴν πατρίδα σπεύδοντες ἰδεῖν μᾶλλον, ἢ τὸ συμφέρον Αντιπάτρῳ σκοπεῖντες, ἐπείγεσθαι παρῄνουν, καὶ μὴ τῇ μελλήσει παρασχεῖν τῷ πατρὶ μὲν ὑποψίαν φαύλην, τοῖς διαβάλλουσι δ' ἀφορμήν. καὶ γὰρ νῦν, εἴ τι κεκίνηται κατ' αὐτοῦ, παρὰ τὴν ἀπουσίαν γεγονέναι. μηδὲ γὰρ ἂν τολμῆσαι, παρόντος. ἄτοπον δὲ εἶναι, δι' ἀδήλους ὑποψίας προδήλων ἀγαθῶν στερίσκεσθαι, καὶ μὴ θᾶττον ἀποδῦναι μὲν ἑαυτὸν τῷ πατρὶ, κομίσασθαι δὲ τὴν βασιλείαν, ἐπ' αὐτῷ μόνῳ σαλεύουσαν. πείθεται τούτοις, ἐπῆγε γὰρ τὸ δαιμόνιον. καὶ διαπεράσας εἰς τὸν Σεβαστὸν τὸν λιμένα τῆς Καισαρείας κατάγεται.

δ'. Παρυπήντησε δὲ αὐτῷ παρὰ δόξαν ἐρημία πολλὴ,

siens, quodque honorifice admodum dimittendus esset a Caesare.

3. Rex autem, ardenter cupiens sibi in manus dari insidiatorem, verituſque, ne, ſi quid praeſciſſet, ſibimet ab ipſo caueret, e contra literis ſimulatorem agebat, caetera benevolentiam prae ſe ferens, vtque reditum maturaret orans atque obſecrans. fore enim, vt, itinere accelerato, miſſum faciat querelas aduerſus matrem. nam matrem ſuam e regia eiectam eſſe non ignorabat Antipater. Et prius quidem Tarenti literas acceperat de morte Pherorae, et maximum edidit luctum, id quod nonnulli quaſi ob patruum factum laudabant. Verum, quantum coniicere datum eſt, cauſa conturbationis erat, quod inſidiae pro voto non ceſſerant, neque tam Pheroram lugebat, quam maleficiorum miniſtrum. Praeterea ob ea, quae confecerat, metus eum occupabat, ne forte deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia literis a patre, vt iam ante diximus, acceptis, ſtatim quidem feſtinabat. Vbi vero in Celenderim naui aduectus erat, ſubiit eum quaedam de matris calamitate cogitatio, anima ex ſeipſa mali aliquid praeſagiente. Et amicorum quidem prudentiores ei conſulebant, ne prius patrem conueniret, quam pro certo cognoſceret, quibus ex cauſis matrem eius regia pepuliſſet: quippe ipſos in metu eſſe, ne fiat acceſſio ad crimina matri obiecta. Qui vero minus prouidi erant parumque cauti, et patriae vilendae cupidi magis, quam quid Antipatro in rem eſſet conſiderantes, hortabantur, vt properaret, et non ex cunctatione patri quidem praeuae ſuſpicionis cauſam praeberet, anſam vero calumniantibus daret. Etenim nunc ſi quid contra eum motum fuerit, ex abſentia eius ortum cepiſſe; neque quemquam id auſum eſſe, eo praeſente. Abſurdum autem videri, propter ſuſpiciones incertas certis exui bonis; neque mature ſe patri reddere, ab eoque regnum accipere, in eo ſolo fluctuans. Paruit his Antipater, impellente Dei numine: cumque inde mare tranſiiſſet, in Sebaſtum Caeſareae portum vehitur.

4. Illic autem praeter opinionem offendit maximam

πάντων ἐκτρεπομένων, καὶ μηδενὸς προσιέναι τολμῶντος· ἐμισεῖτο μὲν γὰρ ἐπίσης, καὶ τότε φανῆναι τὸ μῖσος ἔσχε παῤῥησίαν. πολλὰς δὲ ὁ ἐκ τῆ βασιλέως φόβος ἀπέσφιγξεν, ἐπειδὴ πᾶσα πόλις ἤδη τῆς κατὰ Αντιπάτρου φήμης πεπλήρωτο, καὶ μόνος ἡγνόει τὰ καθ' ἑαυτὸν Αντίπατρος. ὅτε γὰρ προεπέμφθη λαμπρότερόν τις ἐκείνου πλέοντος ἐπὶ Ρώμης, ὅτε ἀτιμότερον ὑπεδέχθη. ὁ δὲ ἤδη μὲν ὑπώρει τὰς οἴκοι συμφοράς, ὅτι δὲ πανηγύρια ὑπερκύπτετο. καὶ τῷ δέει τεθνηκὼς ἔνδοθεν, σοβαρὸς εἶναι τὸ πρόσωπον ἐβιάζετο. φυγὴ δ' ἦν ἀκέτι, ἐδὲ ἐκ τῶν περιεχόντων ἀνάδυσις, καὶ σαφὲς μὲν ἐδὲ ἐκεῖ τι τῶν οἴκοθεν ἀπηγγέλλετο διὰ τὴν ἐκ τῆ βασιλέως ἀπειλήν. ὑπελείπετο δ' ἐλπὶς ἰλαρωτέρα, τάχα μὲν μηδὲν πεφωρᾶσθαι, τάχα δ', εἴ τι καὶ πεφώραται, διασκεδάσειν ἀναιδείᾳ καὶ δόλοις, ἅπερ ἦν αὐτῷ μόνα τῆς σωτηρίας ἐφόδια.

ε'. Φραξάμενος ὖν αὐτοῖς, ἦκεν εἰς τὸ βασίλειον δίκα τῶν φίλων. ἔτοι γὰρ ὑβριωθέντες ἐπὶ τῆ πρώτη πυλῶνος εἴρχθησαν. ἔτυχε δὲ ἔνδον ὢν ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν Οὔαρος. ὁ δὲ εἵστησι πρὸς τὸν πατέρα, καὶ, τῇ τόλμῃ παρακρουσάμενος ἑαυτὸν, ἤγγισεν ὡς ἀσπασόμενος. κἀκεῖνος, τὰς χεῖρας προβαλὼν καὶ τὴν κεφαλὴν παρακλίνας· „ἔσιν, „ἐξεβόησε, καὶ τῦτο πατροκτόνον, τὸ περιπλέκεσθαί μοι „θέλειν, ἐν τηλικαύταις αἰτίαις ὄντα. φθείρε, δυσσεβέ„στατε κεφαλὴ, μηδέ μὲ ψαύσῃς, πρὶν ἀποσκευάσασθαι „τὰ ἐγκλήματα. δίδωμι δὲ σοὶ δικαστήριον καὶ δικαστὴν „εὐκαίρως ἥκοντα, Οὔαρον. ἴθι, καὶ σκέπτε τὴν ἀπολο„γίαν εἰς αὔριον. παρέχω γάρ σοι καιρὸν τοῖς πανηγυρῆ„σι." πρὸς ταῦτα μηδὲν ὑπ' ἐκπλήξεως ἀποκρίνασθαι δυνηθεὶς αὐτὸς, ὑπέστρεψε. παραγενόμενος δὲ πρὸς αὐτὸν, διηγήσαντο πάντας τὺς ἐλέγχυς, ἥ τε μήτηρ καὶ ἡ γυνή· καὶ τότε μὲν ἀνανήψας, ἐν σκέψει τῆς ἀπολογίας ἦν.

ſolitudinem, vtpote quod omnes eum deuitarent, nec quiſquam auderet ad eum accedere. nam ſimiliter omnibus erat inuiſus, et tunc nemo ſubueritus eſt ſuum prodere odium. Multos autem auertebat metus a rege incuſſus: quoniam omnes iam ciuitates impleuerat fama Antipatro aduerſa, ſoluſque, de ſe quid ageretur, ignorabat Antipater. Nec enim vel clarius eo quiſquam deductus eſt cum Romam nauigaret, vel minus honorifice inde ſuſceptus eſt. Caeterum ille cum iam aliquid ſuſpicaretur de calamitate eum domi manente, adhuc tamen omnia callide diſſimulabat, cumque interius fere mortuus eſſet prae metu, coactus eſt vultum prae ſe ferre arrogantem. nulla autem fugae via patebat, nec potuit e malis, quibus circumdatus erat, euadere: et nihil quidem certi de domo etiam illic nunciabatur propter minas a rege intentatas: ſpei vero aliquid laetioris relictum erat, aut nihil forſan deprehenſum eſſe, aut ſi quid fuerit deprehenſum, forſan fore, vt illud diſcuteret impudentia et aſtutia; quae ſolae ei in ſalutem cedere poterant.

5. Itaque iſtis inſtructus munituſque in regiam intrabat abſque amicis: nam illi ad primam ianuam contumelioſe repulſi erant. Intus autem forte aderat Varus Syriae praeſes. Caeterum ad patrem ingreditur Antipater; confirmatuſque audacia, velut eius ſalutandi cauſa, propius accedebat. Atqui ille protenſis manibus et capite auerſo, exclamauit: „et hoc parricidae eſt, qui me amplexari velit, „tot criminibus implicitus. Diſpereas, nequiſſimum caput, „et ne me tange, priuſquam tibi obiecta diluas. Dabo tibi „forum iudiciale, et iudicem, qui opportune praeſens adeſt, „Varum. Abi, et de tui defenſione in diem craſtinum co„gita. Nam tibi ad verſutias colligendas tempus concedo.“ Ad iſta ille animo conſternatus, quia nihil reſpondere potuit, foras ſe recepit. Cum autem ad eum veniſſent mater et vxor, ei omnia expoſuerunt indicia, et tunc quidem experrectus, cogitare coepit, quo pacto ſeſe defenderet.

ΚΕΦ. λβ'.

Ἐπὶ Οὐάρῳ κατηγορεῖται Αντίπατρος, καὶ ἐλέγχοις φανερωτάτοις ἐπίβουλος εὑρίσκεται. τιμωρίαν ἀνεβάλλετο Ηρῴδης, ἕως ἂν ῥαίσῃ, καὶ ἐν τούτῳ τὴν διαθήκην μεταγράφει.

Η δὲ ἐπιοῦσα συνέδριον μὲν ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει τῶν συγγενῶν καὶ φίλων, εἰσκαλεῖ δὲ καὶ τοὺς Αντιπάτρου φίλους. προκαθέζεται δ' αὐτὸς ἅμα Οὐάρῳ, καὶ τοὺς μηνυτὰς ἅπαντας ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν. ἐν οἷς εἰσῆχθησαν καὶ τῆς Αντιπάτρου μητρὸς οἰκέται τινὲς, ἃ πρὸ πολλοῦ συνειλημμένοι, γράμματα κομίζοντες ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὸν υἱὸν τοιάδε· „Ἐπέπερ πεφώραται πάντα ἐκεῖνα παρὰ „τῷ πατρί σου, μὴ παραγίνου πρὸς αὐτὸν, ἂν μή τινα πο„ρίσῃ παρὰ Καίσαρος δύναμιν." τούτων σὺν τοῖς ἄλλοις εἰσηγμένων, Αντίπατρος εἰσέρχεται, καὶ πεσὼν πρηνὴς πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ πατρὸς, „ἱκετεύω, πάτερ, ἔφη, μηδέν „μου προκατεγνωκέναι, παρασχεῖν δέ μοι τὰς ἀκοὰς ἀκε„ραίους εἰς τὴν ἀπολογίαν. ἀποδείξω γὰρ ἐμαυτὸν καθα„ρὸν, ἂν σὺ θέλῃς.

β'. Ο δ' αὐτῷ σιγᾷν ἐγκραγὼν πρὸς τὸν Οὔαρον εἶπεν· „Ἀλλ' ὅτι μὲν καὶ σὺ, Οὔαρε, καὶ πᾶς δικαστὴς „ὅσιος, Αντίπατρον ἐξώλη κρινεῖ, πέπεισμαι. δέδοικα δὲ, „μὴ κἀμοῦ μισήσῃς τὴν τύχην, κἀμὲ κρίνῃς πάσης ἄξιον „συμφορᾶς, τοιούτους υἱοὺς γεγεννηκότα. χρὴ δέ με διὰ „τοῦτο ἐλεεῖσθαι μᾶλλον, ὅτι πρὸς ὕστω μιαροὺς καὶ φιλο„σεργότατος πατὴρ ἐγενόμην. τοὺς μὲν γὰρ πρωτέρους βα„σιλείας τε ἔτι νέους ἀξιώσας, καὶ, πρὸς τοῖς ἐν Ρώμῃ τρο„φεῖοις, φίλους Καίσαρος ζηλωτάς τε ποιήσας βασιλεύ„σιν ἑτέροις, εὗρον ἐπιβούλους, οἳ τεθνήκασι τὸ πλέον Αν„τιπάτρου. νέῳ γὰρ ὄντι καὶ διαδόχῳ, τούτῳ μάλιστα τὴν „ἀσφάλειαν ἐποριζόμην. τὸ δὲ μιαρὸν τοῦτο θηρίον, τῆς „ἐμῆς ὑπερεμπλησθὲν ἀνεξικακίας, ἤνεγκε κατ' ἐμοῦ τὸν „κότον. ἔδοξα γὰρ αὐτῷ πολὺν ζῆν χρόνον, καὶ τὸ ἐμὸν

CAP. XXXII.

Apud Varum accusatus Antipater, manifestissimis indiciis convincitur. Supplicium eius differt Herodes, donec ipse convalescat, et interea testamentum corrigit.

DIE autem sequente concilium cogit rex cognatorum et amicorum, insuper et Antipatri amicos aduocat. Ipse autem cum Varo concilio praesidet, et indices cunctos adduci iussit; in quibus adducti erant etiam serui quidam matris Antipatri non multo ante comprehensi, ab ea ad filium deportantes huiusmodi literas: „Quandoquidem „ista omnia patri tuo comperta sunt, caue ad eum ve„nias, nisi auxilium a Caesare impetraueris." His simul cum aliis introductis, ingreditur Antipater: cumque pronus ante pedes patris cecidisset: „Oro, inquit, „pater, ne me ante tempus condemnatum habeas, sed „aures integras et incorruptas meae defensioni adhibeas. „nam memet, si tu velis, sceleris purum demonstrabo.

2. Herodes autem, cum alta voce Antipatro silentium imperasset, ad Varum dicebat: „At enim nullus du„bito, quin et tu quidem, Vare, et quiuis iustus iudex, „Antipatrum hominem perditissimum pronunciabis. Non„nihil tamen veritus sum, ne mea quoque tibi inuisa sit „fortuna, omnique calamitate me dignum censeas, qui „eiusmodi filios genuerim. Verum ob hoc mei potius mi„seratione commoueri debes, quod liberorum adeo scele„storum pater amantissimus fuerim. Nam et filios priores, „quos, dum adhuc essent adolescentuli, mei in regno suc„cessores constitueram, et quos, ne quid dicam de praemiis „educationis Romae persolutis, Caesaris amicos aliisque re„gibus inuidendos feceram, cum mei insidiatores inueniſ„sem, e medio sustuli in Antipatri gratiam. Huic enim, „vtpote iuueni et successori, securitatem modis omnibus „praestari volui. At nefaria haec bellua, mea patientia „supra modum expleta, in me satietatem suam profudit, „nam et ipsi diu viuere visus sum, meamque grauiter

„γῆρας ἐβαρύνθη, βασιλεύς τ' ἐκ ὑπέμενον, εἰ μὴ διὰ „πατροκτονίας, γενέσθαι. δίκαιά τε βουλευσάμενος, ὅτι „καταγαγὼν αὐτὸν ἐκ τῆς χώρας ἀπερριμμένον, καὶ παρ„ωσάμενος τὰς ἐκ βασιλίδος μοι γεγενημένας, ἀπέδει„ξα τῆς ἀρχῆς διάδοχον. ἐξομολογοῦμαί σοι, Οὔαρε, „τὴν ἐμαυτοῦ φρενοβλάβειαν. ἐγὼ τοὺς υἱοὺς ἐκείνης κατ' „ἐμαυτοῦ παρώξυνα, δικαίας αὐτῶν ἀποκόψας ἐλπίδας, „δι' Αντίπατρον. καὶ τί μὲν ἐκείνης ηὐεργέτησα τηλικοῦ„τον, ἡλίκον τοῦτον; ᾧ γε ζῶν μὲν ὀλίγα δεῖν παρεχώρη„σα τῆς ἐξουσίας, φανερῶς δὲ ταῖς διαθήκαις ἐνέγραψα „τῆς ἀρχῆς διάδοχον, καὶ πρόσοδον μὲν ἰδίᾳ πεντήκοντα „ταλάντων ἔνειμα, τῶν δὲ ἐμῶν ἐχορήγησα χρημάτων „ἀνέδην, πλέοντι δὲ νῦν εἰς Ρώμην ἔδωκα τριακόσια τά„λαντα. Καίσαρι δὲ ἐξ ὅλης τῆς γενεᾶς μόνον ὡς σωτῆρα „τοῦ πατρὸς παρεθέμην. τί δὲ ἐκεῖνοι τοιοῦτον ἠσέβησαν, „οἷον Αντίπατρος; ἢ τίς ἔλεγχος ἠνέχθη κατ' αὐτῶν, „ἡλίκος ἀποδείκνυσι τοῦτον ἐπίβουλον; ἀλλὰ φθέγγε„σθαί τι τετόλμηκεν ὁ πατροκτόνος, καὶ πάλιν δόλοις „τὴν ἀλήθειαν ἐπικαλύψειν ἐλπίζει. Οὔαρε, σοὶ φυ„λακτέον. ἐγὼ γὰρ οἶδα τὸ θηρίον, καὶ προορῶμαι τὴν „μέλλουσαν ἀξιοπιστίαν, καὶ τὸν ἐπίπλαστον ὀλοφυρμόν. „οὗτός ἐστιν ὁ παραινῶν ἐμοί ποτε φυλάττεσθαι ζῶντα „Αλέξανδρον, καὶ μὴ πᾶσι πιστεύειν τὸ σῶμα. οὗτος ὁ „μέχρι τῆς κοίτης εἰσάγων, καὶ μή μέ τις ἐνεδρεύοι περι„βλέπων. οὗτος ὁ ταμίας τῶν ὕπνων, καὶ χορηγὸς τῆς „ἀμεριμνίας, ὁ παραμυθούμενος τὴν ἐπὶ τοῖς ἀνηρημέ„νοις λύπην, καὶ διακρίνων τὴν τῶν ζώντων εὔνοιαν ἀδελ„φῶν, ὁ ὑπερασπιστὴς ὁ ἐμός, ὁ σωματοφύλαξ. ὅταν „ἀναμνησθῶ, Οὔαρε, τὸ πανοῦργον ἐν ἑκάστῳ καὶ τὴν ὑπό„κρισιν, ἀπιστία με τοῦ ζῆν εἰσέρχεται, καὶ θαυμάζω, „πῶς ἄτω βαθὺν ἐπίβουλον διέφυγον. ἀλλ' ἐπεὶ δαίμων „τις ἐξερημοῖ τὸν ἐμὸν οἶκον, καί μοι τοὺς φιλτάτους ἐπανί„στησιν ἀεί, κλαύσομαι μὲν ἐγὼ τὴν ἄδικον εἱμαρμένην, „καὶ κατ' ἐμαυτὸν στενάξω τὴν ἐρημίαν. διαφεύξεται δ'

„tulit ſenectutem, ſeque regnum adipiſci niſi parricidio „non paſſus eſt. quae non immerito in me ſtatuit, quod „eum reiectaneum ex agro accerſiuerim, et, excluſis, quos „mihi regina pepererat, filiis, regni mei ſucceſſorem decla„rauerim. Tibi, Vare, mentis meae errorem confiteor. „Ego filios iſtos in memet irritaui, quod ſpes illis Antipa„tri gratia iuſtas praeciderim. Ecquid beneficii in eos con„tuli, quod non in iſtum cumulatius effudi? cui viuus et„iam poteſtatem meam paene conceſſi, plane et aperte in „teſtamento regni ſucceſſorem ſcripſi, et ſeorſum quidem „reditum quinquaginta talentorum ei attribui, abunde ve„ro pecuniarum ex meis ſuppeditaui; et nunc cum Ro„mam nauigaret, trecenta talenta dedi, ſolumque ex omni „familia mea, tanquam patris ſeruatorem, Caeſari com„mendatum eſſe volui. Ecquid vero illi ſceleris eiuſmodi „admiſerunt, quantum Antipater? ecquidue probationis „contra eos prolatum, quale hunc inſidiatorem eſſe ar„guit? Verum aliquid proloqui auſus eſt parricida, ſperat„que fore, vt verborum praeſtigiis rurſum occulat verita„tem. Tibi, Vare, cauendum: nam ego iſtam belluam pro„be noui; et quam ſit veriſimilia dicturus iam nunc pro„ſpicio, fletuſque eius ſimulatos. Hic eſt, qui me quondam „monebat, vt Alexandrum, cum in viuis eſſet, cauerem, ne„que corpus meum omnibus crederem. Hic eſt, qui vſque „ad cubile meum ingredi ſolebat, et circumſpicere, ne quis „mihi forte paraſſet inſidias. Hic eſt, qui ſomnos meos cu„rabat, et mihi ſecuritatem praeſtabat, et qui mihi occiſo„rum vicem dolenti conſolationem adhiberet, et de fratrum „viuentium beneuolentia diiudicaret, mei propugnator, et „corporis cuſtos. Cum, Vare, in mentem reuoco, quantus „in vnaquaque re ſit veterator, et quam egregius ſimulator, „vix me credo viuere, et mirari ſubit, quo pacto ſummum „adeo inſidiatorem effugerim. Quandoquidem vero Deus „aliquis domum meam deſolare videatur, mihique dilectiſ„ſimos contra me ſemper incitare, ego quidem fatum „meum lugebo, meamque ſolitudinem gemitibus proſe„quar. Nemo autem, qui ſanguinem meum ſitierit, e

„ὐδεὶς διψήσας τὺμὸν αἷμα, κἂν διὰ πάντων με τῶν „τέκνων ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ.

γ'. Τοιαῦτα λέγων, αὐτὸς μὲν ὑπὸ συγχύσεως ἐνε- κόπη. Νικολάῳ δὲ, ἐνὶ τῶν φίλων, λέγειν τὰς ἀπο- δείξεις ἐκέλευε. μεταξὺ δὲ ὁ Αντίπατρος ἐπάρας τὴν κεφαλὴν, ἔμενε γὰρ δὴ βεβλημένος πρὸ τῶν ποδῶν τῦ πατρὸς, ἐβόα· „Σὺ, πάτερ, ὑπὲρ ἐμῦ πεποίηκας τὴν „ἀπολογίαν. πῶς γὰρ ἐγὼ πατροκτόνος, ὃν ὁμολογεῖς „αὐτὸς φύλακα διὰ παντὸς ἰσχηκέναι. τεραστίαν δέ μοι „καὶ ὑπόκρισιν λέγεις, τὴν εὐσέβειαν. πῶς ἂν ὁ πανῦρ- „γος ἅτως ἐν τοῖς ἄλλοις ἄφρων ἐγενόμην, ὡς μὴ νοεῖν, „ὅτι λαθεῖν ὐδὲ ἀνθρώπυς ῥάδιον τηλικῦτον μῦσος ἐν- „σκευαζόμενον, τὸν δὲ ἀπ' ὐρανῦ δικασὴν ἀμήχανον, „ὃς ἐφορᾷ πάντα, καὶ πανταχῦ πάρεσιν; ἢ τὸ τῶν „ἀδελφῶν τέλος ἠγνόουν, ὓς ὁ Θεὸς ὅτω μετῆλθε τῆς „εἰς σὲ κακοβυλίας; τί δὲ μὲ καὶ παρώξυνε κατὰ σῦ; „βασιλείας ἐλπίς; ἀλλ' ἐβασίλευον. ὑπόνοια μίσυς; ὐ „γὰρ ἐσεργόμην; Φόβος ἐκ σᾶ τις ἄλλος; ἀλλὰ μὴν σὲ „τηρῶν, ἑτέροις Φοβερὸς ἦμην. ἔνδεια χρημάτων; καὶ „τίνι μᾶλλον ἐξῆν ἀναλίσκειν; εἰ δ' ἐξωλέστατος πάντων „ἀνθρώπων ἐγενόμην, καὶ θηρίυ ψυχὴν εἶχον ἀνημέρυ, „πάτερ, ὐκ ἂν ταῖς σαῖς εὐεργεσίαις ἐνικήθην, ὃν „κατήγαγες μὲν, ὡς ἔφης αὐτὸς, προέκρινας δὲ τοσύ- „των τέκνων, ἀπέδειξας δὲ ζῶν βασιλέα, δι' ὑπερβο- „λὴν δὲ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ἐποίησας ἐπίφθονον; ὧ τά- „λας ἐγὼ τῆς πικρᾶς ἀποδημίας· ὡς πολὺν ἔδωκα καιρὸν τῷ Φθόνῳ, καὶ μακραν τοῖς ἐπιβυλεύσι διωρίαν. „σοὶ δὲ, πάτερ, καὶ τοῖς σοῖς ἀγῶσιν ἀπεδήμυν, ἵνα „μὴ Συλλαῖος τᾷ σᾷ γήρως καταφρονήσῃ. Ρώμη μοι „μάρτυς τῆς εὐσεβείας, καὶ ὁ τῆς οἰκυμένης προστάτης „Καῖσαρ, ὁ Φιλοπάτορά με πολλάκις εἰπών. λαβε, „πάτερ, τὰ παρ' αὐτῦ γράμματα. ταῦτα τῶν ἐνθάδε „διαβολῶν πιστότερα. ταῦτα ἀπολογία μοι μόνη. τούτοις „τῆς εἰς σὲ φιλοστοργίας τεκμηρίοις χρῶμαι. μέμνησο δὲ

„manibus elabetur, etiamsi aduersus omnes filios meos „exstiterint probationes.

3. Dum ista diceret, illi quidem ex animi perturbatione abruptus est sermo: Nicolaum vero, vnum ex amicis, probationes persequi iussit. Interea autem Antipater, sublato capite, (ad patris enim pedes prostratus iacebat) magna voce clamabat: „Tu, pater, causam meam egisti. „Nam quomodo ego parricida, qui te confitentem habeam, „quod semper custos tibi adfuerim. pietatem meam appel„las prodigiosa mea mendacia et simulationem. Quomo„do itaque aliis in rebus tantae calliditatis, adeo bardus et „insipiens eram, vt non intelligerem, facile non esse ho„mines latere tantum sceleris machinantem, coelestem ve„ro latere iudicem omnino non posse, qui omnia adspicit „et vbique praesens adest? an fratrum exitum ignorabam, „quorum poenas Deus adeo persequutus est, quod tibi ne„cem machinati fuerint? Quid autem erat, quod me contra „te incitaret? num regni cupido? sed regnabam. num „odii suspicio? Nonne diligebar? Praetereane aliquis ex „te metus? Quin te incolumem seruans, aliis timendus „eram. Num pecuniae inopia? Et cui adeo licebat quan„tum vellet expendere? Sin vero omnium hominum per„ditissimus euaserim, et immanis belluae animam nactus „fuerim, pater, an non tuis vincendus essem beneficiis, „quem, vt ipse dixisti, in regiam reduxeris, et tot filiis prae„tuleris, et viuus regem declaraueris, aliorumque bonorum „ingenti magnitudine inuidendum reddideris? O me mise„rum, ex acerba peregrinatione mea! quam multum tem„poris liuori, et quam longum insidiantibus spatium dede„rim. Verum tui gratia, pater, et ad tuas causas agen„das peregre proficiscebar, ne Syllaeus tuam contemtui „haberet senectutem. Roma mihi testis est pietatis, et „qui orbi terrarum praeest Caesar, qui me patris ama„torem saepiuscule vocabat. Accipe, pater, has ab „eo literas. Istae plus fidei merentur, quam fictae „criminationes. istae sola mei defensio. istis mei erga „te affectus argumentis vtor. Memento, quod inuitus

„ὡς ἠχ ἑκὼν ἔπλεον, ἐπισάμενος τὴν ἐμφωλεύσασαν τῆς „βασιλείας κατ' ἐμοῦ δυσμένειαν. σὺ δὲ μὲ, πάτερ, „ἄκων ἀπώλεσας, ἀναγκάσας καιρὸν διαβολῆς δοῦναι „τῷ φθόνῳ. πάρειμι δὲ, ἐπὶ τὰς ἐλέγχους πάρειμι, διεὶ „γῆς καὶ θαλάσσης ὠδὲν ἀδαμῆ παθὼν ὁ πατροκτόνος. „ἀλλὰ μήπω τοῦτο ὠφέλημα τῷ τεκμηρίῳ. κατέγνωσμαι „γὰρ καὶ παρὰ Θεῷ καὶ παρὰ σοὶ, πάτερ. κατεγνωσμέ„νος δὲ δέομαι, μὴ ταῖς ἄλλων βασάνοις πιστεύειν, ἀλλὰ „κατ' ἐμοῦ φερέσθω τὸ πῦρ, ὀδευέτω διὰ τῶν ἐμῶν „σπλάγχνων τὰ ὄργανα, μὴ φείδεσθε ὁλοφυρμοῦ τοῦ μιαροῦ „σώματος. εἰ γάρ εἰμι πατροκτόνος, οὐκ ὀφείλω θνήσκειν „ἀβασανίστως." τοιαῦτα μετὰ ὀλολυγμοῦ καὶ δακρύων ἐκβοῶν, τούς τε ἄλλους ἅπαντας καὶ τὸν Οὔαρον εἰς οἶκτον προὐκαλέσατο. μόνον δὲ ὁ θυμὸς Ηρῴδην ἄδακρυν διακρατεῖν, τὰς ἐλέγχους ἀληθεῖς ἐπισάμενον.

δ'. Ἐν τούτῳ, τοῦ βασιλέως κελεύσαντος, Νικόλαος, πολλὰ πρὸς τὸ πανοῦργον τοῦ Αντιπάτρου προειπὼν, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῷ διαχέας ἔλεον, ἔπειτα πικρὰν κατηγορίαν κατετείνετο, πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν κακουργήματα περιτιθεὶς αὐτῷ, μάλιστα δὲ τὴν ἀναίρεσιν τῶν ἀδελφῶν, ἀποδεικνὺς ταῖς ἐκείνου διαβολαῖς ἀπολωλότας. ἐπιβουλεύειν δὲ αὐτὸν ἔλεγε καὶ τοῖς περιοῦσιν, ὡς ἐφέδροις τῆς διαδοχῆς. τὸν γὰρ παρασκευάσαντα πατρὶ Φάρμακον, πότε ἂν ἀδελφῶν ἀποσχέσθαι; προελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν ἔλεγχον τῆς Φαρμακείας, τάς τε μηνύσεις ἐξῆς ἀπεδείκνυε, καὶ περὶ Φερώρα κατεσχετλίαζεν, ὅτι κἀκεῖνον Αντίπατρος ποιήσειεν ἀδελφοκτόνον, καὶ τὰς φιλτάτας τῷ βασιλεῖ διαφθείρας, ὅλον τοῦ μύσους ἀναπλήσειε τὸν οἶκον. ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τούτοις εἰπὼν καὶ ἀποδείξας, καταπαύει τὸν λόγον.

ε'. Οὔαρος δὲ κελεύσας ἀπολογεῖσθαι τὸν Αντίπατρον, ὡς ὠδὲν πλέον ἐκεῖνος εἰπὼν, ἢ Θεὸς ἔστι μοι τοῦ μηδὲν ἀδικεῖν μάρτυς, ἔκειτο σιγῶν, αἰτήσας τὸ Φάρμακον, δίδωσι τινὶ τῶν ἐπὶ θανάτῳ κατακρίτων δεσμώτῃ

„hinc nauigauerim, vt qui probe norim latentes in regno „contra me inimicitias. Tu me, pater, praeter voluntatem tuam perdidisti, qui me accusandi tempus inuidiae „dare compulisti. Verum praesens adsum, adsum aduersus indicia, terra marique nihil omnino, vt parricida, „perpessus; quanquam nihil mihi profuturum sit hoc argumentum. nam et apud Deum et apud te, pater, sum „condemnatus: condemnatus autem precor, ne aliorum „tormentis fidem habeas, sed in me feratur ignis, per „viscera mea pergant quaestionum fidiculae. Ne mihi „parcite lamentationis ergo a sceleſto corpore profectae. „nam si parricida sum, mori non debeo cruciatuum expers." Talia cum eiulatu et lacrymis vociferans, et alios omnes et Varum ad misericordiam alliciebat. Solum autem Herodem a lacrymis continebat iracundia, vtpote quod probationes veras esse cognouerit.

4. Tum Nicolaus iussu regis multa de Antipatri calliditate praefatus, discussaque illius misericordia, mox atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem in regnum admissa maleficia ei adscribens, maxime vero fratrum interitum, quos ipsius calumniis periisse demonstrabat. Quin et superstitibus eum insidiari dicebat, vt qui id agerent, vt successionem interciperent. Quomodo enim a fratribus abstinere potuit, qui patri venenum paraverat? Cum autem ad venēi probationem veniſſet, et ordine proferebat indicia: et de Pherora valde indignabatur, quod et ipsum Antipater fratricidam feciſſet, iisque, qui regi amicissimi erant, corruptis, regiam omnem scelere compleuisset. Atque ita, aliis insuper multis dictis et probatis, finem dicendi facit.

5. Varus autem cum respondere iussisset Antipatrum, et ille nihil amplius loquutus, quam Deus testis esſt innocentiae meae. tacitus iaceret, petiit, vt venenum afferretur, et vincto cuidam capitis damnato ebibendum dedit.

πιῶν· τῦ δὲ παραχρῆμα τελευτήσαντος, ὁ μὲν Οὔαρος, ἀποῤῥήτως ποιήσας τὰς πρὸς Ηρώδην ὁμιλίας, καὶ τὰ περὶ τὸ συνέδριον Καίσαρι γράψας, μετὰ μίαν ἡμέραν χωρίζεται. δεσμεῖ δ' ὁ βασιλεὺς Αντίπατρον, καὶ πρὸς Καίσαρα τὰς δηλώσοντας τὴν συμφορὰν ἐξέπεμψεν.

ς'. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ κατὰ Σαλώμης ἐπίβουλος Αντίπατρος εὑρίσκεται. τῶν γὰρ Αντιφίλυ τις οἰκετῶν ἦεν, ἐπιτολὰς κομίζων ἀπὸ Ρώμης παρὰ Ιουλίας θεραπαινίδος, Ακμῆς τέκνομα. καὶ παρὰ μὲν ταύτης ἐπέγαλτο βασιλεῖ, τὰς παρὰ Σαλώμης ἐπιτολὰς ἐν τοῖς Ιουλίας εὑρηκέναι γράμμασι, πεπομφέναι τε αὐτῷ λάθρα δι' εὔνοιαν. αἱ δὲ τῆς Σαλώμης λοιδορίας τε τῦ βασιλέως περιεῖχον πικροτάτας, καὶ κατηγορίαν μεγίστην. ταύτας δὲ πλάσας ὁ Αντίπατρος, καὶ τὴν Ακμὴν διαφθείρας, ἔπεισεν Ηρώδῃ πέμψαι. διηλέγχθη δὲ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιτολῆς. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ γύναιον ἔγραψεν· „ὡς ἠβου„λήθης, ἔγραψά σε τῷ πατρὶ, καὶ τὰς ἐπιτολὰς ἐκεί„νας ἔπεμψα, πεπεισμένη τὸν βασιλέα μὴ φείσασθαι τῆς „ἀδελφῆς, ὅταν ἀναγνῷ. καλῶς δὲ ποιήσεις, ἐπειδὰν „ἀπαρτισθῇ πάντα, μνημονεύσας ὧν ὑπέσχε.

ζ'. Ταύτης φωραθείσης τῆς ἐπιτολῆς, καὶ τῶν κατὰ Σαλώμην ἐνσκευασθεισῶν, ἔννοια μὲν ἐμπίπτει τῷ βασιλεῖ, τάχα καὶ κατὰ Αλεξάνδρυ πλασθῆναι γράμματα. περιαλγὴς δὲ ἦν ὑπὸ τῦ πάθους, ὡς παρ' ὀλίγου καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀποκτείνας δι' Αντίπατρον. ὑπότι οὖν ἀνεβάλλετο λαβεῖν τιμωρίαν ὑπὲρ ἁπάντων. ὠρεμημένος δὲ ἐπὶ τὸν Αντίπατρον, ἐπεχέθη νόσῳ χαλεπῇ. περὶ μέντοι τῆς Ακμῆς καὶ τῶν κατὰ Σαλώμης ἐσκευωρημένων, ἐπέστειλε Καίσαρι· τήν τε διαθήκην αἰτήσας, μετέγραφε, καὶ βασιλέα μὲν ἀπεδείκνυεν Αντίπαν, ἀμελῶν τῶν πρεσβυτάτων, Αρχελάυ καὶ Φιλίππυ. διεβεβλήκει γὰρ καὶ τύτυς Αντίπατρος. Καίσαρι δὲ, σὺν τοῖς δέκα χρημάτων δώροις, κατέλιπε χίλια τάλαντα, τῇ τε γυναικὶ καὶ τέκνοις αὐτῦ καὶ φίλοις καὶ ἀπελευθέροις περὶ πεντακόσια· ἀπένεμε

Cumque ille ſtatim moreretur, Varus quidem, nonnulla in occulto cum Herode colloquutus, quae geſta erant in concilio ad Caeſarem ſcripſit, poſteroque die inde diſcedit: rex autem in vincula coniicit Antipatrum; certoſque ad Caeſarem miſit, qui ſuam illi calamitatem nunciarent.

6. Poſt haec autem Salomen inſidiis appetiiſſe arguebatur Antipater. Quidam enim e domeſticis Antiphili venerat, literas ferens ab ancillula Iuliae, cui nomen erat Acme. Atque ab ipſa quidem ſcriptum erat regi, inter literas Iuliae quaſdam a Salome datas ſe reperiſſe, eique clam beneuolentiae ergo eas miſiſſe. In Salomes autem literis contumeliae erant in regem acerbiſſimae, et accuſatio grauiſſima. Iſtae vero ab Antipatro fictae erant, cumque is Acmen pecunia corrupiſſet, ei perſuaſit, vt literas ad Herodem mitteret. Res autem comperta eſt ex eius ad illum literis. nam muliercula ei ſcripſerat: „Sicut „voluiſti, patri tuo ſcripſi, literaſque iſtas ad eum miſi, „perſuaſum habens, regem ſorori ſuae nequaquam parſu„rum, cum eas legerit. Bene autem facies, ſi, rebus „omnibus perfectis, promiſſorum tuorum memor fue„ris.

7. Hiſce literis, et quae in Salomen compoſitae erant, deprehenſis, regem ſubiit cogitatio, forſan et illas contra Alexandrum fictas fuiſſe: et vehementer perturbatus erat ex animi motu, quod parum abfuerit, quin ſororem propter Antipatrum occidiſſet. Itaque non amplius cunctatus eſt omnia eius crimina in eum perſequi: ſed, dum in Antipatrum incitatur, morbo difficili corripitur. Verumtamen de Acme et accuſatione in Salomen improbe conficta literas ad Caeſarem dedit: cumque teſtamentum afferri iuſſiſſet, illud mutabat, regemque declarabat Antipam, praeteritis Archelao et Philippo natu grandioribus: nam et illos calumniatus fuerat Antipater. Caeſari autem, praeter vaſa aliaque ei donata, mille talenta reliquit, itemque vxori eius et liberis et amicis et libertis circiter quingenta: caeteriſque omnibus agrorum et pecuniae

δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι τῆς τε χώρας ὀλίγα καὶ τῶν χρημάτων, λαμπροτάταις τε δωρεαῖς ἐτίμα Σαλώμην τὴν ἀδελφήν. ἐν μὲν οὖν ταῖς διαθήκαις ταῦτα διωρθώσατο.

ΚΕΦ. λγ'.

Αστὸς χρυσῆς ἐκκόπτεται. Ηρώδῃ τεθνήξεσθαι μέλλοντος ὠμότης. ἑαυτὸν ἀναιρεῖν πειρᾶται. Αντίπατρον κτείνεσθαι κελεύει. ἐπιβιοὺς πέντε ἡμέρας τελευτᾷ.

ΠΡοήει δ' αὐτῷ πρὸς τὸ χαλεπώτερον ἡ νόσος, ἅτε δὴ τῶν ἁμαρτημάτων ἐν γήρᾳ καὶ ἀθυμίᾳ ἐπιπεσόντων. ἦν μὲν γὰρ ἤδη ἔτη ἑβδομήκοντα, τεταπείνωτο δὲ τὴν ψυχὴν ταῖς περὶ τῶν τέκνων συμφοραῖς, ὡς μηδὲ ἐν ὑγιείᾳ τι τῶν ἡδέων προσίεσθαι. τῆς νόσου δὲ ἦν ἐπίτασις ζῶν Αντίπατρος, ὃν ὀκ ἐν παρέργῳ, ῥαΐσας δὲ προήρητο ἀνελεῖν.

β'. Γίνεται δ' ἐν ταῖς συμφοραῖς αὐτῷ καὶ δημοτικὴ τις ἐπανάστασις· δύο ἦσαν σοφισαὶ κατὰ τὴν πόλιν, μάλιστα δοκοῦντες ἀκριβῶς τὰ πάτρια, καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἅπαντι τῷ ἔθνει μεγίστης ἠξιωμένοι δόξης, Ιούδας τε υἱὸς Σεπφωραίου, καὶ Ματθίας ἕτερος Μαργάλου. τούτοις ὀκ ὀλίγοι προσῆσαν τῶν νέων ἐξηγμένοις τὰς νόμους, καὶ συνῆγον ὀσημέραι τῶν ἠβώντων στρατόπεδον. οἱ τότε τὸν βασιλέα πυνθανόμενοι ταῖς ἀθυμίαις ὑπεκρέοντα καὶ τῇ νόσῳ, λόγον καθίσαν εἰς τὰς γνωρίμους, ὡς ἄρα καιρὸς ἐπιτηδειότατος εἴη, τιμωρεῖν ἤδη τῷ Θεῷ, καὶ τὰ κατασκευασθέντα παρὰ τὰς πατρίους νόμους ἔργα κατασπᾶν. ἀθέμιτον γὰρ εἶναι, κατὰ τὸν ναὸν, ἢ εἰκόνας, ἢ προτομὰς, ἢ ζώῳ τινὸς ἐπώνυμον ἔργου εἶναι. κατεσκευάκει δὲ ὁ βασιλεὺς, ὑπὲρ τὴν μεγάλην πύλην, ἀετὸν χρυσοῦν. ὃν δὴ τότε παρήνουν ἐκκόπτειν οἱ σοφισαὶ, καλὸν εἶναι λέγοντες, εἰ καί τις γένοιτο κίνδυνος, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων θνήσκειν. τοῖς γὰρ ὕτω τελευτῶσιν ἀθάνατόν τε τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν ἐν ἀγαθοῖς αἰῶνιον παραμένειν· τοὺς δὲ ἀγεννεῖς,

rum non parum distribuit; ac sororem Salomen donis luculentissimis honorauit. Et in testamento quidem ista correxit.

CAP. XXXIII.

Aquila aurea deiicitur. Morituri Herodis immanitas. Sibi manus inferre conatur. Antipatrum occidi iubet. Quinto post die ipse moritur.

MOrbus autem ei ingraueſcebat, quod inualitudinem vrgeret ſenectus pariter ac moeror. iam enim annos fere LXX. natus erat, et ex calamitatibus, quas ei intulerant liberi, adeo animo erat deiectus, vt nec cum bene valeret quicquam iucunditatis admitteret. Ægritudinem autem acriorem faciebat, quod Antipater viueret; quem non obiter et aliud agens, ſed cum ipſe conualuiſſet, occidere decreuerat.

2. At dum in iſtis verſaretur calamitatibus, oritur populi quidam tumultus. In ciuitate erant duo ſophiſtae, qui accurate leges patrias ſcire videbantur, et per totam gentem in maxima erant apud omnes gloria, Iudas filius Sepphoraei, et alter Margali Matthias. Ad iſtos, dum leges exponerent, adoleſcentium non pauci ſe conferebant, et quotidie puberum exercitum colligebant. Qui, cum regem audiiſſent moerore ac morbo tabeſcere, ad diſcipulos verba faciebant, quod iam tempus opportunum eſſet, vt Deus vindicaretur, fabricataque aduerſus leges patrias opera detraherentur. quippe nefas eſſe, in templo haberi aut imagines, aut vultus, opuſue quodcunque animantium alicui cognomen. Fecerat enim rex et ſupra magnam templi portam collocauerat aquilam auream, eamque vt exſcinderent ſuadebant ſophiſtae, pulchrum eſſe dicentes, aliquid licet inde periculi inſtaret, etiam pro lege patria mori. Eos enim, qui ita diem ſupremum obeunt, et animae immortalitatem, et aeternam bonorum fruitionem manere: minus autem generoſos, rudeſque in-

καὶ τῆς αὐτῶν σοφίας ἀπείρους, ἀγνοοῦντας φιλοψυχεῖν, καὶ πρὸ τοῦ δι' ἀρετῆς τὸν ἐκ νόσου θάνατον αἱρεῖσθαι.

γ'. Λιμὸς δὲ τοῖς ἐκείνων λόγοις διεφημίσθη καὶ θνήσκειν ὁ βασιλεὺς, ὥστε θαρραλεώτερον ἥπτοντο τῆς ἐπιχειρήσεως οἱ νέοι. μέσης γὰρ ἡμέρας, καὶ πολλῶν κατὰ τὸ ἱερὸν ἀναστρεφομένων, ψοίνικος παχείαις καθιμήσαντες σφᾶς αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τέγους τὸν χρυσοῦν ἐκεῖνον ἀετὸν ἐξέκοπτον πελέκεσιν. ἠγγέλθη δὲ εὐθέως τῷ βασιλέως στρατηγῷ, κἀκεῖνος, μετὰ χειρὸς οὐκ ὀλίγης ἀναδραμὼν, περὶ τεσσαράκοντα νεανίας συλλαμβάνει, καὶ κατήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. πυνθανομένῳ δὲ αὐτῷ πρῶτον, εἰ τολμήσειαν τὸν χρυσοῦν ἀετὸν ἐκκόπτειν, ὡμολόγουν. ἔπειτα, τίνος κελεύσαντος, ἀπεκρίναντο· τοῦ πατρίου νόμου. τί δὲ ἔτω γεγήθασι, διερωτήσαντος, ἀναιρεῖσθαι μέλλοντες, ἔλεγον, ὅτι πλειόνων ἀγαθῶν ἀπολαύσουσι μετὰ τὴν τελευτήν.

δ'. Ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς, δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς κρείττων τῆς νόσου γενόμενος, πρόεισιν εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πολλὰ τῶν ἀνδρῶν κατηγορήσας ὡς ἱεροσύλων, καὶ προφάσει τοῦ νόμου πειραζόντων τὸ μεῖζον, κολάζειν ἠξίου ὡς ἀσεβεῖς· ὁ δὲ δῆμος, δείσας, μὴ διὰ πολλῶν ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ, παρεκάλει πρῶτον μὲν τοὺς ὑποθεμένους τὴν πρᾶξιν, ἔπειτα τοὺς ἐν αὐτῇ συλληφθέντας κολάσαντα, τοῖς λοιποῖς τὴν ὀργὴν ἀφεῖναι. πείθεται μόγις ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς μὲν καθιμήσαντας ἑαυτοὺς ἅμα τοῖς σοφισταῖς κατέκαυσε ζῶντας, τοὺς λοιποὺς δὲ τῶν συλληφθέντων παρέδωκε τοῖς ὑπηρέταις ἀνελεῖν.

ε'. Ἐνθεν αὐτοῦ τὸ σῶμα πᾶν ἡ νόσος διαλαβοῦσα, ποικίλοις πάθεσι διεμερίζετο. πυρετὸς μὲν γὰρ ἦν ὁ λάβρος, κνησμὸς δ' ἀφόρητος τῆς ἐπιφανείας ὅλης, καὶ κῶλα συνεχεῖς ἀλγηδόνες, περί τε τοὺς πόδας ὥσπερ ὑδρωπιῶντος οἰδήματα, τοῦ τε ἤτρου φλεγμονὴ, καὶ δι' αἰδοίου σηπεδὼν σκώληκας γεννῶσα. πρὸς τούτοις, ὀρθόπνοια, καὶ δύσπνοια, καὶ σπασμὸς ἁπάντων τῶν μελῶν, ὥστε τοὺς ἐπιθειάζοντας ποινὴν εἶναι τῶν σοφιστῶν τὰ νοσήματα λέ-

illorum ſapientia, animamque amare neſcientes, per morbum, quam per virtutem, emori malle.

3. Dum hos illi ſermones ſererent, rumor erat regem in ipſo deceſſu eſſe, adeo vt iuuenes ad rem aggrediendam facti eſſent audaciores. Itaque meridie, dum multi in templo verſarentur, cum ſemet craſſis funibus e tecto demiſiſſent, auream illam aquilam ſecuribus exſcindunt. Statim quod factum eſt, praetori regis nunciabatur, atque ille multa cum manu eo accurrebat, et captos circiter quadraginta iuuenes ad regem adducebat. Cumque ille primum eos interrogaret, an aquilam auream exſcindere auſi fuiſſent; feciſſe confitebantur. deinde cuius iuſſu; legis patriae, reſponderunt. Cum vero ab iis quaeſiuiſſet, quid ita gaudio exſultarent mox interficiendi; dicebant, quod poſt mortem bonis pluribus fruituri eſſent.

4. Iſtis rex commotus, iracundiae vehementia morbum ſuperat, adeoque in concionem procedit, atque multum in eos quaſi ſacrilegos inuectus, quodque legis praetextu maius quiddam aggrederentur, aequum cenſebat et ſupplicio eos addicere, vt impios. Populus autem veritus, ne multi ex indiciis conuicti eſſent, rogabat, vt, cum primum quidem facinoris ſuaſores, ac deinde in eo deprehenſos poenae ſubieciſſet, iram in caeteros miſſam faceret. Vix perſuadetur rex, et qui funibus ſe demiſerant vna cum ſophiſtis viuos cremauit, reliquos vero, qui comprehenſi ſunt, miniſtris interficiendos tradidit.

5. Poſt haec morbi vis, per vniuerſum eius corpus diffuſa, variis doloribus id diſtrahebat. nam febris quidem erat, non tamen vehemens, pruritus vero per totam corporis ſuperficiem intolerabilis, coli quoque dolores continui, et circa pedes tumores quaſi aqua intercute laborantis, atque inflatio abdominis, et in pudendis putredo vermes generans. Ad haec, non potuit niſi cum erectus eſſet reſpirare, et tum reſpirandi difficultate laborabat, et membrorum omnium conuulſione cruciabatur, adeo vt harioli morbos iſtos poenam eſſe dicerent ob caedem ſophiſtarum

γεν. ὁ δὲ, παλαίων τοσούτοις πάθεσιν, ὅμως τῷ ζῆν ἀντείχετο, σωτηρίαν τε ἤλπιζε, καὶ θεραπείας ἐπενόει· διαβὰς γῶν τὸν Ιορδάνην, τοῖς κατὰ Καλλιρόην θερμοῖς ἐπέσχητο. ταῦτα δὲ ἔξεισι μὲν εἰς τὴν Ασφαλτῖτιν λίμνην, ὑπὸ γλυκύτητος δ' ἔστι καὶ πότιμα. δόξαν δ' ἐνταῦθα τοῖς ἰατροῖς ἐλαίῳ θερμῷ πᾶν ἀναθάλψαι τὸ σῶμα, χαλασθὲν εἰς ἐλαίου πλήρη πύελον, ἐκλύει δὲ τὰς ὀφθαλμὰς, καὶ ὡς τεθνεὼς ἀνέστρεψε. θορύβου δὲ τῶν θεραπόντων γενομένου, πρὸς μὲν τὴν φωνὴν ἀνήνεγκεν· εἰς δὲ τὸ λοιπὸν ἀπογνὰς τὴν σωτηρίαν, τοῖς τε στρατιώταις ἀνὰ δραχμὰς πεντήκοντα ἐκέλευσε διανεῖμαι, καὶ πολλὰ χρήματα τοῖς ἡγεμόσι καὶ τοῖς φίλοις.

ε'. Αὐτὸς δὲ ὑπαστρέφων ὡς εἰς Ιεριχοῦντα παραγίνεται, μελάγχολῶν ἤδη, καὶ μονονοχὶ αὐτῷ τὶ τῷ θανάτῳ ἀπειλῶν, προέκοψεν εἰς ἐπιβολὴν ἀθεμίτου πράξεως. τοὺς γὰρ ἀφ' ἑκάστης κώμης ἐπισήμους ἄνδρας ἐξ ὅλης Ιουδαίας συναγαγὼν εἰς τὸν καλούμενον Ιππόδρομον ἐκέλευσε συγκλεῖσαι. προσκαλεσάμενος δὲ Σαλώμην τὴν ἀδελφὴν, καὶ τὸν ἄνδρα ταύτης Αλεξᾶν· „οἶδα, ἔφη, Ιουδαίους τὸν ἐμὸν ἑορτάσοντας θάνατον, δύναμαι δὲ „πενθεῖσθαι δι' ἑτέρων, καὶ λαμπρὸν ἐπιτάφιον χεῖν, ἂν „ὑμεῖς θελήσητε ταῖς ἐμαῖς ἐντολαῖς ὑπουργῆσαι. τοὺσδε „τοὺς φρουρουμένους ἄνδρας, ἐπειδὰν ἐκπνεύσω, τάχιστα „κτείνατε περισήσαντες τοὺς στρατιώτας, ἵνα πᾶσα Ιουδαία, „καὶ πᾶς οἶκος, ἄκων ἐπ' ἐμοὶ δακρύσῃ.

ζ'. Ταῦτα ἐνετέλλετο, καὶ παρὰ τῶν ἐν Ῥώμῃ πρέσβεων ἦκον ἐπιστολαὶ, δι' ὧν Ακμὴ μὲν ἀνηρημένη κελεύσαντος Καίσαρος, ἐδηλοῦτο, θανάτῳ δὲ Αντίπατρος κατάκριτος· ἔγραφον γε μὴν, ὡς, εἰ καὶ φυγαδεύειν αὐτὸν ἐθελήσειεν ὁ πατὴρ, ἐπιτρέποι Καῖσαρ. ὁ δὲ βραχὺ μὲν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν ἀνήνεγκεν, αὖθις δὲ, καὶ γὰρ ἐνδεία τροφῆς καὶ βηχὶ σπασμώδει διετείνετο, τῶν ἀλγηδόνων ἡττηθείς, φθάσαι τὴν εἱμαρμένην ἐπεβάλλετο. λαβὼν δὲ μῆλον, ἤτησε καὶ μαχαίριον· εἰώθει γὰρ ἀποτέμνων ἐσθίειν· ἔπειτα

irrogatam. Ille vero, quamuis tot cruciatibus conflictaretur, viuendi tamen desiderio tenebatur, et salutis spem retinebat, ac de curationibus cogitabat. Itaque traiecto Iordane, aquis calidis, quae iuxta Callirhoën sunt, vsus est. Hae influunt quidem in Asphaltiten lacum, adeo tamen sunt dulces, vt etiam potui commodae sint. Ibi cum medicis visum esset, vt totum corpus, demissum in dolium olei plenum, foueretur, oculi eneruantur, eosque morientis ad instar reciprocauit. Cum autem in tumultu essent ministri, clamore excitatus ad se quidem rediit: salutis autem spe in posterum abiecta, et quinquaginta drachmas militibus viritim, et ingentem pecuniam ducibus atque amicis distribui iussit.

6. Cum autem inde reuertens ad Hierichuntem perueniret, iam atra bile correptus, et ipsi quodammodo morti aliquid minitans, progressus est ad facinus teterrimum perpetrandum. Nam illustres totius Iudaeae viros, ex singulis vicis collectos, in locum, qui Hippodromus vocabatur, concludi iussit. Tum accersita sorore Salome, viroque eius Alexandro: „Noui, inquit, Iudaeos morte quidem „mea festos dies acturos; aliorum vero causa lugeri pos„sum et funus splendidum consequi, dummodo meis man„datis obsequi velitis. Hos autem viros in custodia habi„tos, simulatque animam exhalauero, militibus circum„datos omnes interficite, quo et vniuersa Iudaea et „singulae domus vel inuitae mea morte illacrymen„tur.

7. Ista mandabat, et tum a legatis, qui Romae erant, veniebant literae, quibus significabatur, Acmen iussu Caesaris interfectam esse, et Antipatrum morte damnatum. Quin et si pater eum in exsilium dare mallet, id quoque permisisse Caesarem, scriptum erat. Atqui ille paululum quidem ad vitae cupiditatem rediit. Rursus vero, (nam et inedia et tussi conuulsiua distinebatur) victus doloribus fatum anteuertere statuit. Sumto igitur pomo, cultellum etiam popoſcit, (solitus enim erat secum comedere) deinde

περιαθρήσας, μή τις ὁ κωλύων εἴη, ἐκτήρει τὴν δεξιάν, ὡς πλήξων ἑαυτόν· προσδραμὼν δὲ, ἐκώλυσεν Αχίαβος ὁ ἀνεψιὸς αὐτῷ, τὴν χεῖρα καταχών. οἰμωγὴ δ' εὐθὺς ἤχθη μεγίστη κατὰ τὸ βασίλειον ὡς οἰχομένῳ τῷ βασιλέως· καὶ ταχέως ἀκούσας Αντίπατρος, ἀνεθάρρει τε, καὶ γεγηθὼς τὰς φύλακας ἐκέτευεν, ἐπὶ χρήμασιν ἐξαφεῖναι λύσαντας αὐτόν. ὁ δὲ ἠγεμὼν ὐ μόνον ἐκώλυσεν, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ δραμὼν ἀνήγγειλε τὴν ἐπιβουλήν. ἀνέκραγεν δὲ ἐκεῖνος ἰσχυρότερον τῆς νόσου, καὶ παραχρῆμα πέμψας τὰς δορυφόρους, ἀπέκτεινε τὸν Αντίπατρον. θάψαι δὲ τὸν νεκρὸν αὐτῷ προστάξας ἐν Υρκανίῳ, πάλιν τὰς διαθήκας ἐπανορθοῦται, καὶ διάδοχον μὲν Αρχέλαον, τὸν πρεσβύτατον υἱὸν, ἀδελφὸν Αντίπα, γράφει, τετράρχην δὲ Αντίπαν.

ή. Μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν τῶ παιδὸς ἐπιβιὰς πέντε ἡμέρας τελευτᾷ, βασιλεύσας ἀφ' ἧ μὲν ἀποκτείνας Αντίγονον ἐκράτησε τῶν πραγμάτων ἔτη τέσσαρα καὶ τριάκοντα, ἀφ' ἧ δὲ ὑπὸ Ρωμαίων ἀπεδείχθη βασιλεὺς, ἑπτὰ καὶ τριάκοντα. καὶ κατὰ μὲν τὰ ἄλλα πάντα τύχῃ δεξιᾷ χρησάμενος, εἰ καί τις ἕτερος· ὅσις γε κατεκτήσατο βασιλείαν ἰδιώτης ὤν, καὶ, τοσούτῳ χρόνῳ φυλάξας, ἰδίοις τέκνοις κατέλιπεν· ἐν δὲ τοῖς κατ' οἶκον, ἀτυχέστατος. πρὶν δὲ γνῶναι τὴν τελευτὴν αὐτῷ τὸ στρατιωτικὸν, προελθοῦσα μετ' ἀνδρὸς ἡ Σαλώμη, διαφῆκε τὺς δεσμώτας ὃς κτείνειν ὁ βασιλεὺς ἐνετείλατο, μεταπεισθῆναι αὐτὸν λέγουσα, καὶ πάλιν ἀναπέμπειν ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια. τούτων δὲ οἰχομένων, ἐδήλου ἤδη τοῖς στρατιώταις, καὶ συνῆγεν αὐτὺς εἰς ἐκκλησίαν μετὰ τῶ λοιπῶ πλήθυς ἐν τῷ καθ' Ιεριχοῦντα ἀμφιθεάτρῳ. ἔνθα παρελθὼν Πτολεμαῖος, ὁ καὶ τὸν σημαντῆρα δακτύλιον παρὰ τῶ βασιλέως πεπισευμένος, τόν τε βασιλέα κατευδαιμονίζει, καὶ τὸ πλῆθος παρακαλεῖ, τήν τε ἀπολειφθεῖσαν τοῖς στρατιώταις ἀνεγίνωσκεν ἐπιστολὴν, ἐν ᾗ πολλὰ περὶ τῆς εἰς τὸν διάδοχον εὐνοίας παρεκάλει. μετὰ δὲ τὴν ἐπιστολὴν λύσας τὰς διαθήκας, ἀνεγίνωσκεν, ἐν αἷς Φίλιππος μὲν τῶ Τραχωνος, καὶ τῶν γυμνικῶντων

circumſpiciens, ne quis eſſet, qui ei obſtaret, tanquam ſe percuſſurus dextram leuauit. Verum Achiabus eius ſobrinus accurrens, manu illius prehenſa, ictum impediit. Vlulatus autem maximus ſtatim ſublatus eſt in regia, ac ſi rex mortuus fuiſſet: cumque eum audiiſſet Antipater, fiduciam reſumit, laetatuſque cuſtodes obſecrabat, vt ipſum promiſſa pecunia ſolutum dimitterent. Dux vero illorum non tantum id fieri prohibuit, ſed et regi inſidias renunciatum currebat: atque ille fortius exclamauit, quam morbus commode pateretur, continuoque miſſis ſatellitibus Antipatrum occidit. Cum autem in mandatis dediſſet, vt cadauer eius in Hyrcanio ſepeliretur, rurſus teſtamentum corrigit: et ſucceſſorem quidem ſcripſit Archelaum filium natu maximum, Antipae fratrem, Antipam vero tetrarcham.

8. Poſtquam autem a filii caede quinque dies vixiſſet, mortem obit; cum ſcilicet regnaſſet annos quidem triginta quatuor, ex quo Antigono interfecto rerum potitus eſt, triginta vero ſeptem, ex quo rex a Romanis declaratus eſt. Et in caeteris quidem omnibus ſecunda fortuna vſus eſt, ſi quis vnquam alius; qui quidem regnum, quod priuatus adeptus eſt, tantoque conſeruauit tempore, filiis ſuis reliquit: in rebus vero domeſticis infeliciſſimus fuit. Salome autem, antequam regis mortem reſciret exercitus, cum marito progreſſa, dimiſit eos, qui in cuſtodia erant, quos occidi iuſſerat rex: ipſum dicens mutaſſe conſilium, et ſuam quemque domum remittere. At cum iſti abirent, tum regis obitum militibus indicabat; eoſque cum caetera multitudine in concionem coëgit in amphitheatro Hierichuntino: vbi Ptolemaeus, cui creditus erat a rege annulus ſignatorius, prodiens in medium, et regis fortunam praedicat, et populo conſolationem adhibet, et relictas militibus literas legebat, in quibus eos multis hortabatur, vt beneuolos ſe praeſtarent ſucceſſori ſuo. Deinde, poſt literas iſtas, teſtamentum reſignabat et recitabat: in quo Philippus quidem Trachonis et vici-

χωρίων κληρονόμος. τετράρχης δὲ, ὡς προείπομεν, Αντίπας, βασιλεὺς δὲ Αρχέλαος ἀπεδείκνυτο. τούτῳ δὲ τόν τε δακτύλιον τὸν ἑαυτῷ Καίσαρι Θέρειν ἐνετέλλετο, καὶ τὰς διοικήσεις τῆς βασιλείας σεσημασμένας. κύριον γὰρ ἁπάντων, ὧν διατάξειε, καὶ βεβαιωτὴν τῶν διαθηκῶν εἶναι Καίσαρα· τά γε μὴν λοιπὰ κατὰ τὰς προτέρας διαθήκας φυλάττειν.

θ'. Βοὴ δὲ εὐθὺς ἐγένετο τῶν Αρχελάῳ συνηδομένων, καὶ κατὰ σίφος οἱ στρατιῶται μετὰ τὸ πλῆθος περιόντες, ὑπιχνοῦντο μὲν τὴν ἑαυτῶν εὔνοιαν, συνηύχοντο δὲ καὶ τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ. μετὰ ταῦτα πρὸς ταφὴν ἐτράποντο τοῦ βασιλέως. παρέλιπε δὲ οὐδὲν ὁ Αρχέλαος εἰς πολυτέλειαν, ἀλλὰ πάντα τὸν βασίλειον κόσμον προήνεγκε, συμπομπεύσοντα τῷ νεκρῷ. κλίνη μὲν ὁλόχρυσος ἦν διάλιθος, στρωμνὴ δὲ ἁλουργὶς ποικίλη, τὸ σῶμα δὲ ἐπ' αὐτῆς πορφύρᾳ κεκαλυμμένον, καὶ διάδημα μὲν ἐπέκειτο τῇ κεφαλῇ, στέφανος δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ χρυσοῦς, τὸ δὲ σκῆπτρον παρὰ τὴν δεξιάν. καὶ περὶ μὲν τὴν κλίνην, οἵ τε υἱεῖς, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγενῶν, ἐφ' οἷς οἱ δορυφόροι, καὶ τὸ Θρᾴκιον σίφος, Γερμανοί τε καὶ Γαλάται, διεσκευασμένοι πάντες ὡς εἰς πόλεμον. προῆγε δὲ ἡ λοιπὴ δύναμις, ὡπλισμένοι τοῖς ἡγεμόσι καὶ ταξιάρχοις ἀκολουθοῦντες ἐν κόσμῳ. πεντακόσιοι δὲ ὑπ' αὐτοῖς τῶν οἰκετῶν καὶ ἀπελευθέρων ἀρωματοφόροι. σαδίοις δὲ ἑκομίσθη τὸ σῶμα διακοσίοις εἰς Ηρῴδειον, ὅπου κατὰ τὰς ἐντολὰς ἐτάφη. καὶ τὰ μὲν περὶ Ηρῴδην τοιοῦτον ἔσχε πέρας.

narum regionum haeres declarabatur; Antipas vero, vt iam ante diximus, tetrarcha; rex vero Archelaus. Hinc autem et annulum ad Caesarem ferre mandabat, et administrationis rationes sigillo munitas. omnium enim, quae de illis constitueret, dominum, et testamenti confirmatorem esse Caesarem voluit: caetera vero iuxta superius testamentum seruari.

9. Confestim autem clamor sublatus est Archelao congratulantium; militesque turmatim cum populo eum stipantes, et suam quidem ei promittebant, Deique beneuolentiam ei comprecabantur. Post haec ad regem sepeliendum se conuertebant. nihil autem, quod ad magnificentiam faceret, omisit Archelaus, sed omnem ornatum regium protulit, vt cum pompa efferretur mortuus. Lectus quidem erat totus ex auro gemmis distinctus, stragula vero murice vario refulgens, superque ea corpus purpura coopertum: et capiti quidem impositum erat diadema, corona vero desuper aurea, et dextra sceptrum habebat. Lectum quidem stipabant filii et cognatorum multitudo; quibus proximi satellites, et agmen Thracium, et Germani et Galli, similiter ornati ac si in bellum iretur. Caeteri vero milites praeibant, armis instructi, duces suos ordinumque ductores modeste decenterque sequentes: atque post hos quingenti famuli et liberti aromata ferentes. Corpus autem per ducenta stadia delatum erat in Herodium, vbi, prout fuerat mandatum, sepultum erat. Et quae ad Herodem quidem spectant, huiusmodi finem habebant.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩΙ ΔΕΥΤΕΡΩΙ ΛΟΓΩΙ

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ

α'. Ὅπως Ἀρχέλαος, πενθήσας τὸν πατέρα καὶ τὸ πλῆθος ἑστιάσας, ἐθεράπευσεν ἐφ' οἷς ἠτιῶντο.

β'. Ὅπως ἐκ βλίγης τῶν πενθόντων τοὺς διὰ λετὸν ὑπὸ τῷ Ἡρῴδῃ ἀποκτανθέντας σοφιστὰς, καὶ τούτοις κατ' αὐτὸ ἐγκρίνοντων, ἀπέκτεινε καὶ μάλιστα τῶν συνελθόντων ἐν τῷ Πάσχᾳ.

γ'. Ὅπως, ἀπερχομένῳ Ἀρχελάῳ εἰς Ῥώμην, Σαβῖνος ἀνὴρ εἰς Ἱεροσόλυμα ὑπάντα, καὶ τότε μὲν, παρακληθεὶς ὑπὸ Οὐάρου, ἀπεσείφατο. Ὕστερον ἀπελθόντος Ἀρχελάου πάλιν ἀνελθὼν, τά τε βασίλεια παρελαμβάνειν ἐπειρᾶτο, καὶ τὰ χρήματα πάντα νομίζεσθαι, εἰ καὶ μὴ ἐδυνήθη.

δ'. Ὅπως Ἀντίπας ἡμφισβήτησε τῆς βασιλείας τῷ Ἀρχελάῳ, καὶ εἶα ἐπάτερος εἶχεν ἑαυτῷ συνεστάμενος.

ε'. Ὅπως, Σαβίνου ἐπελθόντος Ἱεροσολύμοις, καὶ βιαζομένου τε τὰς φόρους λαμβάνειν, καὶ τὰ βασιλικὰ χρήματα διαρευνῶντος, συνεφθόρει τὸ πλῆθος πόλεμον κατ' αὐτὸ συνεστήσατο, ἐκ δὲ τούτου καὶ ἡ πᾶσα χώρα ἐτυράσθη.

ς'. Περὶ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων ἐπαναστάντων, καὶ σχῆμα βασιλείας αὐτοῖς περιθεμένων.

ζ'. Ὅπως Οὐάρος ἐπελθὼν, τήν τε τάσιν κατέπαυσεν, καὶ τὰς αἰτίους ἐκόλασεν.

η'. Ὅπως Ἰουδαῖοι παραγενόμενοι πρὸς Καίσαρα κατηγόρησαν Ἡρῴδου καὶ τῶν αὐτῷ παίδων, ἀξιοῦντες μηκέτι βασιλεύεσθαι· καὶ ὡς Ἀρχέλαος ἐντίθηται τὰς αἰτίας ἀποσκευαζόμενος.

θ'. Ὅπως Καῖσαρ τὸ μὲν ἥμισυ τῆς βασιλείας Ἀρχελάῳ δὸς, ἐθνάρχην προσεῖπεν, τὸ δὲ λοιπὸν εἰς δύο διελὼν τετραρχίας, τὴν μὲν Φιλίππῳ, τὴν δὲ Ἀντιπάτρῳ, τῷ καὶ Ἀντίπᾳ καὶ Ἡρῴδῃ, δέδωκε, καὶ ἕως ἐκόσμει προσοδος γίγνεται, καὶ τίνα καὶ τῇ λοιπῇ τῇ Ἡρῴδου γενεᾷ Καῖσαρ ἐπένειμεν.

ι'. Περὶ τοῦ ψευσαμένου ἑαυτὸν Ἀλέξανδρον εἶναι, καὶ ὅπως ἀνηγορεύθη.

ια'. Ὅπως Ἀρχέλαος, ἐνιάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας καὶ τῆς ἠθείας βφθισθείς, διδύμῳ φυγῇ ζημιοῦται, εἴς τε ἐνετίρους αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ εἶδον· καὶ ὅπως ἡ αὐτοῦ ἀρχὴ, εἰς ἐπαρχίαν περιγεγράφεται, ἐπίτροπον ἰδίζετο.

ιβ'. Περὶ τῆ Γαλιλαίᾳ Ἰούδα τοῦ τὸς ἐπιχωρίας εἰς ἀπόστασιν ἐνάγοντος, καὶ τῶν τριῶν παρὰ Ἰουδαίοις αἱρέσεων, Σαδδουκαίων, Φαρισαίων, καὶ Ἐσσηνῶν.

ιγ'. Θάνατος Σαλώμης τῆς ἀδελφῆς Ἡρῴδου καὶ Λιβίας Καίσαρος, καὶ Τιβερίῳ ἀναγόρευσις, καὶ ποίας πόλεις ἔκτισαν Ἡρῴδης τε καὶ Φίλιππος, οἱ τετράρχαι.

ιδ'. Ὅπως Πίλατος, ἐπίτροπος πεμφθεὶς Ἰουδαίας, καὶ τὰς Καίσαρος εἰκόνας εἰσαγαγὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, παρακληθεὶς τε ὑπὸ τῷ πλήθους αὖθις αὐτὰς ἐξήγαγεν, καὶ ὅπως πέλαι τὴν ἱερὰν θησαυρὸν, ἤτοι τὸν Κορβανᾶν, πρὸς κατασκευὴν ὑδάτων ἐξανάλισκεν, εἰς τάσιν αὐτὸς ἠρέθισε, καὶ ἐκ βλίγης ἀνέκτεινεν.

ιε'. Ὅπως κατήγορος Ἡρῴδου πρὸς Τιβέριον Ἀγρίππας, ὁ Ἀριστοβούλου, τῷ ἀποτεθέντος ὑπὸ τῷ πατρὸς σὺν τοῦ ἀδελφῷ, παῖς ἀφικόμενος, ὡ προσεδέχθη, ἐδέδη δὲ μᾶλλον καὶ προσκρίθη, διὰ τὸ ἐπείχεσθαι Γαΐῳ τὴν βασιλείαν.

ις'. Ὅπως, ἀποθανόντος Τιβερίου καὶ Γαΐου κρατήσαντος, τῶν τε δεσμῶν ἀπολύεται, καὶ τὴν Φιλίππου τετραρχίαν ἀποθανόντος ἠδη λαμβάνει. Ὕστερον καὶ τὸν ἀδελφὸν ἑαυτοῦ Ἡρῴδην, φυγαδευθέντος μετὰ τῆς γυναικὸς Ἡρωδιάδος εἰς Ἰσπανίαν, διά τε τὴν πλεονεξίαν, καὶ τὸ κατηγορηθῆναι ὑπὸ Ἀγρίππα.

ιζ'. Ὅπως Γάϊος Πετρώνιον ἐπέστειλεν ἀναθεῖναι τὰς αὐτοῦ εἰκόνας ἐν τῷ νεῷ, καὶ ὡς Ἰουδαῖοι παρῆνεῖ ἐν Πτολεμαΐδι αὐτῷ προσκύνησιν, δείμενοι μὴ τοῦτο ποιῆσαι· ἐν ᾗ καὶ Πτολεμαΐδος ὑφέσεως καὶ Βηλίᾳ ποταμῷ, καὶ τῷ Μίμωνος τάφῳ, καὶ τῆς ὑπλινῆς ψάμμε. καὶ ὅπως πεισθεὶς Πετρώνιος ἀνῆκεν τὴν τῶν εἰκόνων ἀνάθεσιν.

IOSEPHI LIBRO SECVNDO
HISTORIARVM EXCIDII IVDAICI
HAEC CONTINENTVR.

1. *Quomodo Archelaus, cum patrem luxisset et populum conuiuio excepisset, in eos, quae postulabant, illis gratificatus est.*
2. *Quomodo multos ex illis, qui sophistas, ob aquilam reuulsam occisos ab Herode, lugebant, et seditionem contra ipsum mouebant, interfecit, praesertimque eos, qui Paschatis tempore conuenerant.*
3. *Quomodo Sabinus, Archelao Romam abeunte, cum Hierosolyma adscenderet, ei in via occurrebat, et tunc quidem hortatu Vari reuersus est, deinde, cum Varus abiisset, rursus illic adscendens, et regias occupare studebat, et pecuniam omnem auferre, licet frustra id tentauit.*
4. *Quomodo Antipas, cum Archelao de regno contenderit, quaeque uterque in sui defensione diceret.*
5. *Quomodo, postquam Hierosolyma uenisset Sabinus, uimque adhiberet ad tributa capienda, et regias pecunias exquireret, populus factis agminibus bellum in eum concitauit, atque inde per totam Iudaeam orta est seditio.*
6. *De iis, qui in Iudaea insurrectionem fecerant, et regni insigne sibimet imposuerunt.*
7. *Quomodo Varus, postquam eo uenisset, et seditionem composuit, et in eius auctores animaduertit.*
8. *Quomodo Iudaei, cum ad Caesarem peruenissent, Herodem eiusque filios accusarunt, postulantes, ut non amplius regibus subiiciantur: et quomodo Archelaus semet eis opposuit et accusationes diluit.*
9. *Quomodo Caesar, cum regni quidem dimidium Archelao dedisset, ethnarchem eum appellauit, reliquum uero in duas tetrarchias diuisisset, unam quidem Philippo, alteram uero Antipatro, qui et Antipas et Herodes uocabatur, donauit: et quantus erat uniuscuiusque reditus; et quaenam caeteris ex Herodis stirpe distribuit.*
10. *De eo, qui sese pro Alexandro gessit, et quomodo patefactus est.*
11. *Quomodo Archelaus, nono anno, et regno et facultatibus priuatus, perpetuo exsilio mulctatur, et quaenam somnia ipse et uxor somniarunt; et quomodo eius praecipuatus, in prouinciae formam redactus, procuratorem accepit.*
12. *De Iuda Galilaeo, qui populares suos ad defectionem impellebat; et de tribus Iudaeorum sectis, Sadducaeis, Pharisaeis, et Essenis.*
13. *Obitus Salomes sororis Herodis et Augusti Caesaris, Tiberii imperatoris inauguratio; et quales urbes condiderunt Herodes et Philippus tetrarchae.*
14. *Quomodo Pilatus, ad Iudaeam procurandam missus, cum Caesaris effigies in Hierosolyma intulisset, a populo multis precibus interpellatus rursus eas eduxerat: et quomodo sacrum thesaurum scilicet Corbonam, ad aquam in urbem deriuandam consumens, populum ad seditionem concitauit, et aliquam multos occidit.*
15. *Quomodo Agrippa, filius Aristobuli una cum fratre a patre occisi, ad Tiberium ueniens Herodem accusaturus, ab eo non solum repulsam tulit, sed et in uincula conjectus est et male habitus, quod precatus esset, ut Caius regnaret.*
16. *Quomodo, mortuo Tiberio et Caio imperium adepto, uinculis soluitur, ab Philippi iam mortui tetrarchiam obtinet; deinde illam Herodis eius fratris, relegati cum uxore Herodiade in Hispaniam, et ob auaritiam, et quod ab Agrippa fuerat accusatus.*
17. *Quomodo Caius in Iudaeam misit Petronium, ut eius imagines in fano dedicaret, utque Iudaei fere uniuersi ei usque ad Ptolemaïdem obuiam processerunt, ut id non faceret obsecrantes: ubi et Ptolemaïdis descriptio, et Bolei flumen, et Memnonis sepulcri, et arenarum uitrearum, et quomodo Petronius ea adductus est, ut desisteret ab imaginum dedicatione.*

μ'. Ὅπως ἐπεβάνθυνος Γαΐῳ Κλαυδίος ἐφρόντισεν Ἄλυν, Ἀγρίππα συμβαλὴ διαλλαγείσης τῆς συγκλήτῳ πρὸς αὐτόν· καὶ ὅπως Κλαύδιος ἀφαιρεῖται αὐτὸν τῇ πατρῴᾳ βασιλείᾳ πάλιν, ὅτι δὲ καὶ ἐπιζῶν προσῄκητο, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀδελφὸν, τὸν καὶ ἐπὶ Συγκτῇ τῇ Βερνίκῃ γαμβρὸν, βασιλείᾳ τῆς Χαλκίδος.

μ'. Ὅπως ἀρξάμενος Ἀγρίππας τειχίζειν Ἱεροσόλυμα τελευτᾷ, καὶ ἡ βασιλεία πάλιν ἐπαρχία γίνεται, καὶ ἐπίτροπος ἀποστέλλεται. Ὕστερα καὶ Ἡρῴδης ὁ τῆς Χαλκίδος βασιλεύων τελευτᾷ, καὶ παῖδίσιον εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν Κλαύδιος τὸν ἀδελφιδοῦν Ἀγρίππαν, τὸν τῷ Ἀγρίππα υἱόν. καὶ ὅτι ἔτει μὲν ἦσαν Ἀριστοβούλῳ, ἡ δὲ Ἀλεξάνδρῳ γενεὰ τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἐβασίλευσεν.

μ'. Ὅπως, ἐπιτρόπῳ Κουμάνῳ ἐν τῇ Ἄλλῃ ἐπαρχίᾳ ταλαίντος, θόρυβος καὶ φθορὰ τὴν πόλιν κατέσχεν, τὴν ἀρχὴν ἐκ τῆς τοῦ τραπιστοῦ ἀσχημοσύνης λαβοῦσα, καὶ περὶ μυρίας ἀπόλεσαν. καὶ ὡς, τούτῳ παυθέντος, ἐτέρα τάξις γίνεται πάλιν, ὅπου τὸ πυρίσαυσον ποιῆσαι τὸν νόμον τινὰ τραπιστὴν ἐν Σαμαρείᾳ.

μα'. Ὅπως διὰ τὸν ἀναιρεθέντα Γαλιλαίων παρὰ τῶν ἐν Σαμαρείᾳ Ἰουδαίων πολὺς πάλιν πόλεμος γίγνεται, καὶ οἷα ἐδίωσαν Κλαύδιος περὶ τῶν αὐτῶν· καὶ ὅπως ἐκ τῆς Χαλκίδος εἰς μείζονα βασιλείαν μετέθηκε Κλαύδιος τὸν Ἀγρίππαν.

μβ'. Ὅπως, τελευτήσαντος Κλαυδίου, Νέρων κρατεῖ, καὶ δίδωσι μὲν βασιλεύειν τὴν μικρὰν Ἀρμενίαν τῷ Ἡρῴδῃ Ἀριστοβούλῳ, τῷ δὲ Ἀγρίππᾳ προσέθηκε τέσσαρας πόλεις σὺν ταῖς τοπαρχίαις· εἰς δὲ τὴν λοιπὴν Ἰουδαίαν ἐπίτροπον ἀπέστειλεν Φήλικα, ὃς ἄλλας τε πολλὰς κρατήσας ἀνεκαίρεσεν, καὶ τὸν ἀρχιλῃστὴν Ἐλεάζαρον, ὕβοσιν ἔτεσι τὴν χώραν δηώσαντα, ζωγρήσας ἀνέπεμψεν εἰς Ῥώμην.

μγ'. Περὶ τῶν καλουμένων Σικαρίων, ὅτι δὲ καὶ περὶ τῶν ἀπατεώντων ψευδαποφητῶν, καὶ τὰ Αἰγυπτίου, καὶ τῶν ἀναπειθόντων μὴ ὑποπίπτειν Ῥωμαίοις, καὶ περὶ τῆς γενομένης ἐν Καισαρείᾳ μεταξὺ Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων στάσεως περὶ τῆς πόλεως· καὶ ὅπως ἀφίκοντο πρὸς Νέρωνα ἐξ ἑκατέρου μέρους, διακεδιμένοι περὶ αὐτῆς.

μδ'. Περὶ τοῦ ἐπιτρόπου Ἀλβίνου τοῦ μετὰ Φῆλικα, ὅτι τὸν τρόπον κακοήθης ἦν, καὶ ὁ μετ' αὐτὸν Φλῶρος πολὺ χείρων φανεὶς ἀγαθώτατον ἐκεῖνον ἀπέδειξεν.

με'. Ὅπως καὶ οἱ Καισαρίων Ἕλληνες ἐνίκησαν παρὰ Νέρωνι τῆς πόλεως ἄρχειν, καὶ ὁ Ἰουδαϊκὸς πόλεμος τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν, διά τε τὴν τοῦ Καισαρίως ἐν τῇ γάστρᾳ τῶν ἱερέων θυσίαν, καὶ διὰ τὸ ἐκ τοῦ ἱεροῦ θησαυροῦ ἐπτακαίδεκα τάλαντα τὸν Φλῶρον λαβεῖν.

μς'. Περὶ Βερνίκης τῆς ἀδελφῆς Ἀγρίππα, οἷά τε πέπονθεν.

μζ'. Ὅπως, σβεσθείσης τῆς στάσεως, πάλιν ὁ Φλῶρος ἀνῆψεν αὐτὴν, τῷ παραγγεῖλαι μὲν τοῖς Ἰουδαίοις ὑπαντῆσαι τοῖς τραπιῶταις καὶ ἀσπάσασθαι, ἀντιπαραγγεῖλαι δὲ τοῖς τραπιῶταις μὴ ἀντασπάσασθαι, καὶ εἴ τι τολμήσειαν εἰπεῖν, χρῆσθαι κατ' αὐτῶν τοῖς ὅπλοις.

μη'. Ὅπως ἐξελθὼν τῆς πόλεως Φλῶρος Κεστίῳ ἔγραψεν, ὃς Ἰουδαῖοι ἀπέπεμψαν, ὁ δὲ Νεαπολιτανὸν χιλιάρχην ὑπεμψεν μαθησόμενον τὰ κατ' αὐτούς· καὶ ὡς αὐτὸς, σὺν Ἀγρίππᾳ εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν, εὗρεν εἰρηνεύουσαν μὲν πρὸς Ῥωμαίους, καταβοῶσαν δὲ τοῦ Φλώρου· καὶ ὁ μὲν ὑποτρέφει πρὸς τὸν πέμψαντα, ὁ δὲ βασιλεὺς συμβαλεῖται περὶ εἰρήνης τῷ ἔθνει δυνατωτάτην συμβουλήν.

μθ'. Ὅπως, τῷ Ἀγρίππᾳ κατακαύσαντος τὴν στάσιν, ὕστερα πειρωμένῳ καὶ πρὸς τὸν Φλῶρον καταλλάσσειν αὐτὸς, θυμωθέντες αὐτόν τε τῆς πόλεως ἐξεκήρυξαν, καὶ τὸ φρούριον Μασσάδαν ἐχυρώσαντες, τοὺς ἐν αὐτῷ Ῥωμαίους κατασφάξαντες.

ν'. Ὅπως, Ἐλεαζάρου υἱὸς Ἀνανίας τῷ ἀρχιερείᾳ τραπιγῶντος, τὰς ὑπὲρ τῶ Καίσαρος θυσίας ἀπέβλεψεν, καὶ μᾶλλον ἀνῆψε ὁ πόλεμος.

να'. Ὅπως οἱ δυνατοὶ, πρεσβεύσαντες πρὸς Ἀγρίππαν, ἔλαβον παρ' αὐτοῦ τραπιώτας, οἷς ἐχρήσαντο κατὰ Ἐλεαζάρου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ στασιαστῶν· ἐν ᾧ καὶ παρὰ τῆς τῶν Ἐυλοφορίων ἱερατῆς, καὶ περὶ τῶν Σικαρίων.

νβ'. Ὅπως Μανάιμος υἱὸς Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου, τοῦ ἐπὶ Κυρηνίου στασιάσαντος, ἐπανάστη τῷ Ἐλεαζάρῳ. καὶ ὅ, τε πούσους ἀπώλετο, αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ βασιλικοὶ παρὰ τῶν σὺν Ἐλεαζάρῳ.

18. *Quomodo, Caio mortuo, verum potitur Claudius, senatu ipsi reconciliato ab Agrippae consilio: et quomodo Claudius protinus eum donos regno paterno universo, cum aliorum quorundam accessione; insuper et fratrem qui et genere si erat filius Berenices iunctus, regno Chalcidis.*

19. *Quomodo Agrippa, cum Hierosolyma muris circumdare coepisset, moritur; et regnum iterum fit provincia, misso in illud procuratore: deinde et Herodes, Chalcidis rex, moritur, et Claudius Agrippam ex fratre nepotem, Agrippae filium, in eius regno constituit. quodque illi quidem erant ex Aristobulo, Alexandri autem posteri in Armenia maiori regnaverunt.*

20. *Quomodo, Cumano ad alteram provinciam procurandam misso, tumultus et caedes in urbe facta est, orta ex eo, quod indecore se gesserit miles; et circiter decies mille perierunt. utque, sedato hoc tumultu, iterum alia oritur seditio, eo quod miles quidam in Samaria legem igne cremaverit.*

21. *Quomodo, propter Galilaeum a Iudaeis Samaritanis occisum, grave rursus ortum est bellum, et quale de istis iudicium tulit Claudius; et quomodo de Chalcide in regnum manus Agrippam transfulit Claudius.*

22. *Quomodo, Claudio vita defuncto, Nero imperat, et Armeniam quidem minorem regnandam dedit Aristobulo Herodis filio, Agrippae vero adiicit quatuor urbes cum toparchiis illarum: in reliquam autem Iudaeam procuratorem mittit Felicem, qui et multos comprehensos in crucem sustulit, et latronum principem Eleazarum, per annos viginti regionem populantem, vinum captum Romam misit.*

23. *De iis, qui Sicarii appellati erant, et de pseudoprophetis, qui multos deceperant, et de Aegyptio quodam, illisque, qui populo persuadebant, ne se Romanis subiicerent; et de seditione Caesareae inter Iudaeos et Graecos de iure civitatis orta; et ut quidam ex utroque parte ad Neronem se conferebant ea de re disceptaturi.*

24. *De Albino procuratore post Festum, quod maligno fuerit ingenio; quodque Florus eius successor, eo multo peior visus, fecerit, ut ille pro optimo haberetur.*

25. *Quomodo Graeci Caesareenses a Nerone obtinuerunt, ut civitatis imperium haberent; ortumque est bellum Iudaicum, partim ex Caesareensi quodam in vase Semio suibus sacra faciente, partim ex eo, quod Florus septendecim talenta e sacro thesauro abstulerit.*

26. *De Berenice sorore Agrippae, et quaenam passa sit.*

27. *Quomodo Florus seditionem existimiam resuscitavit, Iudaeis quidem imperando, ut militibus obviam irent eosque salutarent, contra vero militibus suis praecipiendo, ut non resalutarent Iudaeos, et si quid petulanter ipsi loqui audirent, statim in eos armis uterentur.*

28. *Quomodo Florus, urbe egressus, Cestio scripsit de Iudaeorum defectione; atque ille tribunum Neapolitanum misit, quaenam apud ipsos facta essent cognitarum: utque is, cum Agrippa in urbem ingressus, invenit eam pacem cum Romanis colentem, Florumque clamoribus infestantem: atque ille quidem reuertitur ad eum, qui ipsum miserat, rex vero gentis consilium dat de pace admiratione dignissimum.*

29. *Quomodo, seditione ab Agrippa sedata, cum mox tentaret Iudaeos Floro reconciliare, illi, ira incensi, et ipsi voce praeconis, ut urbe exirent, denunciarunt, et Massadam castellum, Romanis, qui in eo erant, occisis, munierunt.*

30. *Quomodo, Eleazaro Ananiae pontificis filio exercitum ducente, sacra pro Caesare fieri solita retexerunt, atque inde magis accenditur bellum.*

31. *Quomodo primores, misso ad Agrippam legatione, ab ipso acceperunt milites, quibus usi sunt contra Eleazarum, et qui ab ipso stabant seditiosos: ubi de festo Ligniferi agitur, et de Sicariis.*

32. *Quomodo Manahemus filius Iudae Galilaei, qui contra Quirinum seditionem moverat, insurgebat contra Eleazarum: et quonam facto periit, et ipse, et qui cum eo erant, et regii omnes, qui Eleazare fauebant.*

κη'. Ὅπως, Καισαρίων τὰς παρ' αὐτοῖς Ἰουδαίους διαχρησαμένων, ἐπανέστη τὸ Ἰουδαϊκὸν ἅπαν, καὶ πόλλὰ δεινὰ καὶ τραγῳδίας μετὰ τοῖς τε Σύροις καὶ τοῖς πρασχώροις ἐνεδείξαντο.

λδ'. Ὅτι καὶ Σαυδοπολῖται, καίτοι συμμαχήσαντας αὐτοῖς, τοὺς παρ' αὐτοῖς Ἰουδαίους ἀπέκτειναν. ἐν ᾧ καὶ τὰ περὶ Σίμωνος διήγημα τῶ ἑαυτόν τε καὶ τὴν γυναῖκα διαχρησαμένου, καὶ ὅπως παντοχῆ Ἰουδαῖοι παρὰ τῶν Ἑλλήνων κατειργάζοντο.

λε'. Περὶ τῶν φευσαμένων τῶν παρ' αὐτοῖς μετοικούντων Ἰουδαίων, καὶ περὶ τῶν φονευθέντων ἐν τῇ βατιλείᾳ Ἀγρίππα παρὰ γνώμην αὐτοῦ.

λς'. Ὅπως εἵ τὰ ἄλλα τοὺς παρ' αὐτοῖς ἀφειδῶς ἀπέκτειναν, καὶ οἱ Ἀλεξανδρεῖς πέντε μυριάδας διεχρήσαντο.

λζ'. Ὅσα Κύριος ἀπὸ Ἀντιοχείας ἐλθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα ὑπραξεν, καὶ ὅσας πόλεις εἷλεν, καὶ ὅσους ἀπέκτεινεν· καὶ ὅπως πλησιάζοντος τῇ πόλει ἐκπεληθόντες Ἰουδαῖοι πολλὰς μὲν ἀνεῖλον, ὕστερα δὲ ἡττηθέντες εἰς τὴν πόλιν ἀνέδρασαν. καὶ ὅπως ὁ τὰ Γιώρα Σίμων, συμπλακεὶς αὐτοῖς, πολλὰς ἀπέκτεινεν.

λη'. Ὅπως πρεσβευσάμενος Ἀγρίππας περὶ εἰρήνης ἐδίν ὑνασε, τῶν τειχισθέν ἐνεντιωθέντων.

λθ'. Ὅπως Κέστιος, ἐξελθόντος ἐπισεσὼν αὐτοῖς, εἷς τε τὴν ἐνδοτέρω πόλιν καὶ τὸ ἱερὸν συνήλασε. καὶ ὡς, δυνάμενος καὶ τὴν πόλιν ἑλεῖν, ἀπεστράφη, τὰ φλώρα χρήματα τόν τε τραπεζάρχην καὶ τὰς ἐπαρχίας πείσαντος μεταπέμψασθαι αὐτόν. καὶ ὡς αὖθις ἐπιχειρήσας συντόμως ἀνεχώρησεν.

μ'. Ὅπως Κέστιος ἀπροφασίστως τῆς πόλεως ἀνείζευξε, καὶ οἷα κατὰ τὴν ὑποστροφὴν παρὰ τῶν Ἰουδαίων ἔπαθεν.

μα'. Ὅπως Δαμασκηνοὶ τοὺς παρ' ἑαυτοῖς Ἰουδαίους ἀνεῖλον, καὶ ὑποτρέψαντας Ἰουδαῖοι τά τε κατὰ τὴν πόλιν παρεσκευάσαντο, καὶ τραπεζῶν προσβάλλοντος ἄλλως, καὶ αὐτὴν τὸν συγγραφέα.

μβ'. Περὶ Ἰωσήπου, ὅτι τὰ κατὰ τὴν τραπεζίαν διώκησεν.

μγ'. Περὶ Ἰωάννου, τὰ ὕστερον τυραννήσαντος· καὶ ὅσα εἰς τὸν Ἰώσηπον διεπράξατο.

μδ'. Ὅπως τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις δείκηται Ἀνάνῳ διοικοῦντος· καὶ οἷα ἐν τῇ Ἀραβατηνῇ Σίμων ὁ τὰ Γιώρα ἐτραττεν.

33. *Quomodo, poſtquam Caeſarienſes Iudaeos apud ipſos omnes interfeciſſent, gens vniuerſa Iudaeorum inſurgebat, et multa horrenda et facinoribus tragicis plena in Syros illiſque finitimos ediderunt.*

34. *Quomodo et Scythopolitae Iudaeos, qui apud ipſos erant, licet auxiliarios ſuos, occiderunt; vbi narratio de Simone, qui et ſemet familiamque ſuam interfecit, atque vt paſſim Iudaei a Graecis caeſi erant.*

35. *De illis, qui Iudaeis apud ipſos degentibus parcebant, et de Iudaeis in regno Agrippae praeter illius ſententiam trucidatis.*

36. *Quomodo et alii Iudaeos, qui apud ipſos erant, interemerunt, nemini parcentes; et Alexandrini millia quinquaginta mactarunt.*

37. *Quae Ceſtius, Antiochia profectus in Hieroſolyma geſſit, et quot vrbes ceperit, et quot homines peremit: et quomodo Iudaei, cum ad vrbem appropinquaret, impetu in eum facto multos quidem occiderunt; poſtea vero ſuperati, in vrbem ſe receperunt. et quomodo Simon Gioras filius, cum illis conflictatus, multos necauit.*

38. *Quomodo factum eſt, vt Agrippa, legatione pro pace ſuſcepta, nihil profecerit, ſeditioſis ipſi aduerſantibus.*

39. *Quomodo Ceſtius, ex improuiſo eos adortus, in vrbem interiorem et ſeptam impreſſionem fecit. et quomodo, cum vrbem capere potuiſſet, retroceſſit, vtpote quod Florus pecunia eo adduxiſſet caſtrorum praefectum et equitum magiſtros, vt ei id ipſi perſuaderent: atque rurſus oppugnationem aggreſſus breui receſſit.*

40. *Quomodo Ceſtius temere caſtra mouit ab vrbe, et quaecunque, dum reuertitur, a Iudaeis paſſus eſt.*

41. *Quomodo Damaſceni Iudaeos apud ipſos degentes interfecerunt, et Iudaei a perſequendo Ceſtio reuerſi, quae ad vrbem ſpectabant praeparauerunt, et alios creauerunt duces, interque eos hunc ipſum ſcriptorem.*

42. *De Ioſepho, quomodo illa, quae eius gubernationis erant, ordinauit.*

43. *De Ioanne, qui poſtea pro tyranno ſe geſſit; et quaecunque in Ioſephum machinatus eſt.*

44. *Quomodo ſe res Hieroſolymorum habebant ſub Anani adminiſtratione: et quaenam in Acrabatene a Simone Gioraе filio geſta erant.*

ΚΕΦ. α'.

Ἀρχέλαος ἐπιτάφιον ἑστίασιν ὑπὲρ Ἡρώδου τῷ λαῷ παρέχει. ἔπειτα, μεγάλης στάσεως ὑπὸ τοῦ πλήθους ἐγερθείσης, στρατιώτας αὐτοῖς ἐπαφίησιν, οἱ περὶ τρισχιλίους διαφθείρουσιν.

ΑΡΧΕΛΑΟΣ δὲ νέων ἤρξε θερούβων ἢ τῆς ἐπὶ Ρώμην ἀποδημίας ἀνάγκη. πενθήσας γὰρ ἡμέρας ἑπτὰ τὸν πατέρα, καὶ τὴν ἐπιτάφιον ἑστίασιν πολυτελῆ τῷ πλήθει παρασχών· ἔθος δὲ τοῦτο παρὰ Ἰουδαίοις πολλοῖς πενίας αἴτιον, διὰ τὸ πλῆθος ἑστιᾶν οὐκ ἄνευ ἀνάγκης· εἰ γὰρ παραλίποι τις, οὐχ ὅσιος· μεταλαμβάνει μὲν ἐσθῆτα λευκὴν, πρόεισι δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, ἔνθα ποικίλαις αὐτὸν εὐφημίαις ὁ λαὸς ἐκδέχεται. κἀκεῖνος τὸ πλῆθος ἀφ' ὑψηλοῦ βήματος καὶ χρυσοῦ θρόνου δεξιωσάμενος, τῆς τε σπουδῆς, ἣν ἐνεδείξαντο περὶ τὴν κηδείαν τοῦ πατρὸς, εὐχαριστεῖ, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν θεραπείας ὡς πρὸς βέβαιον ἤδη βασιλέα· „Φιλοῦσθαί γε μὴν ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὦ μόνον, ἔφη, „τῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ τῶν ὀνομάτων, ἕως ἂν αὐτῷ Καῖ„σαρ ἐπικυρώσῃ τὴν διαδοχὴν, ὁ κατὰ τὰς διαθήκας τῶν „ὅλων δεσπότης. ὑδὲ γὰρ ἐν Ιεριχοῦντι τῆς στρατιᾶς τὸ διά„δημα περιαπτύσσης αὐτῷ, δέχεσθαι. τοῦ μέντοι προθύ„μου καὶ τῆς εὐνοίας, ὥσπερ τοῖς στρατιώταις ὕτω καὶ τῷ „δήμῳ, πλήρεις ἀποδώσειν τὰς ἀμοιβὰς, ὁπότ' ἂν ὑπὸ „τῶν κρατούντων βασιλεὺς ἀποδειχθῇ βέβαιος. σπουδά„σειν γὰρ ἐν πᾶσι πρὸς αὐτοὺς φανήναι τοῦ πατρὸς ἀμεί„νων.

β'. Ἐπὶ τούτοις ἡδόμενον τὸ πλῆθος εὐθέως ἀπεπειρᾶτο τῆς διανοίας αὐτοῦ μεγάλοις αἰτήμασιν. οἱ μὲν γὰρ ἐβόων, ἐπικουφίζειν τὰς εἰσφοράς, οἱ δὲ ἀναιρεῖν τὰ τέλη, τινὲς δὲ ἀπολύειν τοὺς δεσμώτας. ἐπένευε δ' ἑτοίμως ἅπασι, θεραπεύων τὸ πλῆθος. ἔπειτα θύσας μετὰ τῶν φίλων ἐν εὐωχίᾳ ἦν. ἔνθα δὴ περὶ δείλην ἀθροισθέντες ὀλίγοι

CAP. I.

Archelaus epulum funebre populo pro Herode dat. mox, seditione a multitudine excitata, milites in eos immittit, qui ad tria hominum millia interficiunt.

ARchelao autem turbarum nouarum initium attulit Romam proficiscendi necessitas. Cum enim per dies septem patrem luxisset, epulasque funebres magnificas populo dedisset, (hic autem mos multos apud Iudaeos ad inopiam redegit, quod necessitate tenerentur populum conuiuio adhibendi; nam qui ita facere omitteret, pro impio habebatur) vestem candidam induit, et procedit in templum, vbi variis laetisque acclamationibus populus eum excepit. Atque ille, ex alto tribunali solioque aureo, multitudinem comiter alloquutus, et gratias illis agit pro studio, quod in patris funere curando ostenderunt, proque ea, quam ipsi tribuerunt, obseruantia, quasi iam certus constitutus fuisset rex. „Caeterum se in praesentia „abstinere, dicebat, non solum a potestate exercenda sed „etiam a nominibus, quibus insignitur, donec ei successio„nem confirmatum ibit Caesar, qui ex testamento rerum „omnium dominus est: neque enim apud Hierichuntem, „cum exercitus ei diadema adiudicaret, illud accipere „voluisse. Veruntamen alacritatis ergo et beneuolentiae, „sicuti militibus, ita et populo, plenas se relaturum esse „gratias, quando a rerum potientibus certus declaratus sit „rex: operam enim daturum esse, vt erga illos in omni„bus se patre meliorem ostendat.

2. Istis laetata multitudo statim animi eius periculum faciebat, magna ab illo postulando. Namque alii clamabant, oportere tributa leuari, alii vectigalia tolli, quidam vero vinctos solui debere. Cunctis autem, vt a populo gratiam iniret, promte annuebat. Deinde, re diuina facta, cum amicis conuiuia imbat. Ibi igitur sub vesperam non pauci ex illis, qui nouis rebus studebant, congregati,

τῶν νεωτερίζειν προαιρεμένων, ἤρξαντο τὴ ἰδίᾳ πένθος, ὅτε τὸ κοινὸν ἐπὶ τῷ βασιλεῖ πέπαυτο, κατολοφυρόμενοι τὸς κολασθέντας ὑφ' Ηρώδε, διὰ τὸν ἐκκοπέντα χρυσῆν ἀετὸν τῆς πύλης τὴ ναῷ. ἦν δὲ τὸ πένθος οὐχ ὑπεραλμένον, ἀλλ' οἰμωγαὶ διαπρύσιοι, καὶ θρῆνος ἐγκέλευστος, κοπετοί τε περιηχοῦντες ὅλην τὴν πόλιν, ὡς ἂν ἐπ' ἀνδράσιν, ὃς ἔφασκον ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων καὶ τὴ ναῷ παραπολέσθαι. τιμωρεῖν δὲ αὐτοῖς ἀνεβόων ἐκ τῶν ὑφ' Ηρώδε τετιμημένων χρῆναι, καὶ πρῶτον τὸν ὑπ' ἐκείνε κατασθέντα παύειν ἀρχιερέα. προσήκειν γὰρ αὐτοῖς εὐσεβέστερον αἱρεῖσθαι, καὶ καθαρώτερον.

γ'. Πρὸς ἃ παρωξύνετο μὲν Αρχέλαος, ἐπείχετο δὲ τὴν ἄμυναν ὑπὸ τῆς περὶ τὴν ἔξοδον ἐπείξεως, δεδοικὼς, μή ποτε, τὸ πλῆθος ἐκπολεμώσας, καταχεθείη τῷ κινήματι. διὸ πειθοῖ μᾶλλον, ἢ βίᾳ, καταστέλλειν ἐπειρᾶτο τὸς νεωτερίζοντας, καὶ τὸν στρατηγὸν ὑποπέμψας παύσασθαι παρεκάλει. τῶτον εἰς τὸ ἱερὸν παρελθόντα, πρὶν φθέγξασθαί τι, λίθοις ἀπήλαυνον οἱ στασιασταὶ, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ἐπὶ σωφρονισμῷ προσιῶσιν, ἐνίοις δὲ πολλὸς Αρχέλαος, πάντα πρὸς ὀργὴν ἀπεκρίναντο. δῆλοί τε ἦσαν ἐκ ἠρεμήσοντες, εἰ πλῆθος ἀπολάβοιντο. καὶ δὴ τῆς τῶν ἀζύμων ἑνστάσης ἑορτῆς, Φάσχα παρὰ τοῖς Ιουδαίοις καλεῖται, πολύ τι θυμάτων πλῆθος ἐκδεχομένη, κάτεισι μὲν ἄπειρος ἐκ τῆς χώρας λεὼς ἐπὶ τὴν θρησκείαν. οἱ δὲ τὰς σοφιστὰς πενθοῦντες ἐν τῷ ἱερῷ συνεστήκεισαν, τροφὴν τῇ στάσει πορίζομενοι. πρὸς ὃ δείσας Αρχέλαος, πρὶν δι' ὅλε τὸ πλῆθος δραμεῖν τὴν νόσον, ὑποπέμπει μετὰ σπείρας χιλίαρχον, προστάξας βίᾳ τὸς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως κατασχεῖν. πρὸς ὃς τὸ πλῆθος ἅπαν παρωξύνετο, καὶ τὸς μὲν πολλὸς τῆς σπείρας βάλλοντες λίθοις διέφθειραν· ὁ δὲ χιλίαρχος ἐκφεύγει τραυματίας μόγις. ἔπειθ' οἱ μὲν, ὡς μηδενὸς δεινῦ γεγονότος, ἐτράποντο πρὸς τὴν θυσίαν· ὁ μὴν Αρχελάῳ δίχα φόνε καθεκτὸν ἔτι τὸ πλῆθος ἐφαίνετο. τὴν

quando pro rege in communi luctu esse desierunt, vicem suam lamentari coeperunt, eos lugentes, quos supplicio affecerat Herodes, propter aquilam auream e templi porta excisam. Erat autem luctus non occultus; sed magis eiulatibus, fletu iusso, et planctibus tota personabat ciuitas, vtpote virorum causa, quos pro legibus patriis ac templo interiisse dicebant. Eorum autem mortis poenas ab illis, quos habuerat Herodes in pretio, repetendas esse clamitabant, atque in primis pontificem abdicandum esse ab eo constitutum. aequum enim esse, vt, qui pro ipsis sacra faceret, alter eligeretur, pietate praestantior et ad munus obeundum purior.

3. Quibus valde quidem irritabatur Archelaus, verum, quod Romam proficisci omni festinatione pararet, ab vltione abstinebat, vtpote veritus, ne, multitudine ipsi infesta reddita, eius motu a profectione impediretur. Quam ob rem persuasione magis, quam vi, tentabat res nouas molientes sedare, et per exercitus ducem, quem submiserat, eos, vt quiescerent, orabat et obsecrabat. Hunc autem seditionis auctores, vbi ad templum venit, priusquam verbum faceret, inde lapidibus repellebant; at aliis post eum, vt ad sanam mentem eos perducerent, illos adeuntibus, (multos enim emittebat Archelaus) iracunde omnia responderunt. atque manifestum erat, haud fore, vt quiescerent, si numero aucti fuissent. Itaque cum instaret Azymorum festum, (Pascha apud Iudaeos appellatur) quo victimarum magna vis immolatur, ingens quidem ad templum hominum multitudo ex vniuersa regione religionis ergo descendit. qui vero sophistas lugebant, in fano coetus habuerunt victum seditiosis mendicato quaerentes. Vnde metu perculsus Archelaus, antequam in populum omnem inuaderet morbus, clam mittit tribunum et militum cohortem, postquam illis mandasset, vt seditionis auctores vi cohiberent. In hos vniuersa irritatur multitudo, et magnam quidem cohortis partem iactis in eos lapidibus interfecit: verum centurio vulneratus, aegre licet, effugit. Deinde illi quidem, quasi nihil mali actum esset, ad hostias mactandas se conuertebant, sed Archelao sine caede iam multitudo comprimi non posse vide-

δὲ στρατιὰν ἐπαφίησιν αὐτοῖς ὅλην, τοὺς μὲν πεζοὺς, διὰ τῆς πόλεως ἀθρόους, τοὺς δὲ ἱππεῖς, ἀνὰ τὸ πεδίον· οἱ, θύραζε ἑκάστοις ἐξαίφνης προσπεσόντες, διαφθείρουσι μὲν περὶ τρισχιλίους, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος εἰς τὰ πλησίον ὄρη διεσκέδασαν. εἵποντο δὲ κήρυκες Ἀρχελάου, κελεύοντες ἕκαστον ἀναχωρεῖν ἐπ' οἶκον, καὶ πάντες ᾤχοντο τὴν ἑορτὴν ἀπολιπόντες.

ΚΕΦ. β'.

Ἀρχέλαος μετὰ συγγενῶν πλήθους εἰς Ρώμην πορεύεται. ἐκεῖ, ὑπ' Ἀντιπάτρου παρὰ Καίσαρι κατηγορηθεὶς, ἐν δίκῃ κρατεῖ, διὰ τὴν Νικολάου ἀπολογίαν.

Αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς μητρὸς, καὶ τῶν φίλων Ποπλᾶ καὶ Πτολεμαίου καὶ Νικολάου, κατῆει πρὸς θάλασσαν, καταλιπὼν ἐπίτροπόν τε τῶν βασιλείων καὶ κηδεμόνα τῶν οἰκείων, Φίλιππον. συνεξῆει δὲ ἅμα τοῖς τέκνοις Σαλώμη, καὶ οἱ τοῦ βασιλέως ἀδελφοί τε καὶ γαμβροί· τὸ μὲν δοκεῖν, συναγωνιώμενοι περὶ τῆς διαδοχῆς Ἀρχελάῳ, τὸ δ' ἀληθὲς, κατηγορήσοντες περὶ τῶν κατὰ τὸ ἱερὸν παρανομηθέντων.

β'. Συναντᾷ δ' αὐτοῖς κατὰ Καισάρειαν Σαβῖνος ὁ τῆς Συρίας ἐπίτροπος, εἰς Ἰουδαίαν ἀνιὼν ἐπὶ φυλακῇ τῶν Ἡρώδου χρημάτων. τοῦτον ἐπέσχε προσωτέρω χωρεῖν Οὔαρος ἐπελθών, ὃν διὰ Πτολεμαίου πολλὰ δεηθεὶς Ἀρχέλαος μετεπέμψατο. τότε μὲν οὖν Σαβῖνος Οὐάρῳ χαριζόμενος, ἅτ' ἐπὶ τὰς ἄκρας ἔσπευσεν, ἅτε τὰ ταμιεῖα τῶν πατρῴων χρημάτων ἀπέκλεισεν Ἀρχελάῳ· μέχρι δὲ τῆς Καίσαρος διαγνώσεως ἠρεμήσειν ὑπέσχετο. διέτριβε δὲ ἐπὶ τῆς Καισαρείας. ὡς δὲ τῶν ἐμποδιζόντων ὁ μὲν εἰς Ἀντιόχειαν ἀπῆρεν, Ἀρχέλαος δὲ εἰς Ρώμην ἀνήχθη, διὰ τάχους ἐπὶ Ἱεροσολύμων ὁρμήσας, παραλαμβάνει τὰ βασίλεια. καὶ μεταπεμπόμενος τούς τε ἀρχιερεῖς καὶ διοικητὰς, ἐπειρᾶτο διερευνᾶν τοὺς τῶν χρημάτων ἀναλογισμούς.

batur. quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatem simul omnes, equitesque per campum: qui, singulos, dum sacra facerent, adorti, circiter tria hominum millia perimunt, reliquam vero multitudinem per montes proximos dissiparunt. Praecones autem Archelai sequebantur, iubentes, vt domum quisque suam se reciperent. adeoque omnes festiuitate omissa discedebant.

CAP. II.

Archelaus cum magna cognatorum turba Romam proficiscitur. Ibi ab Antipatro apud Augustum accusatus causam vincit, defendente eum Nicolao.

IPSE autem cum matre, necnon et Popla et Ptolemaeo et Nicolao amicis, ad mare descendit, relicto Philippo, vt simul et regias tueretur, suamque domum curaret. Verum et vna cum filiis suis egressa est Salome, simulque regis fratres et genèri: specie quidem Archelao de successione in regnum adiumento futuri; re autem vera accusationem instituturi de iis, quae contra leges in templum admissa erant.

2. Illis autem Caesareae obuiam fit Sabinus Syriae praeses, in Iudaeam adscendens ad pecunias Herodis custodiendas. Huic, ne vlterius progrederetur, obstitit Varus, qui tum superuenerat; multis accitus Archelai precibus, misso ad eum Ptolemaeo. Et tunc quidem Sabinus, in gratiam Vari, neque ad arces occupandas properauit, neque patris aeraria ei occlusit; sed, vsque dum Caesar de rebus diiudicaret, se quieturum esse pollicitus est. Caesareae autem morabatur. Postea vero, quam sibi obstantium vnus Antiochiam petiit, atque Archelaus Romam versus nauigauit, is illico Hierosolyma contendit, et regias occupat. cumque acciuisset custodiarum praefectos et dispensatores, pecuniarum rationes exquirere conabatur, atque arces in potestatem suam redigere. non

τάς τε ἄκρας παραλαμβάνειν. ὁ μὲν οἱ Φρούραρχοι τῶν Αρχελάου κατημέλουν ἐντολῶν, ἔμενον δὲ φρουροῦντες ἕκαστα, καὶ τὴν φρουρὰν ἀνατιθέντες Καίσαρι μᾶλλον, ἢ Αρχελάῳ.

γ'. Κἀν τούτῳ πάλιν Αντίπας ἀμφισβητῶν περὶ τῆς βασιλείας ἐπέξεισιν, ἀξιῶν τῆς ἐπιδιαθήκης τὴν διαθήκην εἶναι κυριωτέραν, ἐν ᾗ βασιλεὺς αὐτὸς ἐγέγραπτο. συλλήψεσθαι δ' αὐτῷ προϋπέχετο Σαλώμη, καὶ πολλοὶ τῶν σὺν Αρχελάῳ πλεόντων συγγενῶν. ἐπήγετο καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὸν ἀδελφὸν Νικολάου Πτολεμαῖον, ῥοπὴν εἶναι δοκοῦντα διὰ τὴν παρ' Ηρῴδῃ πίστιν· ἐγεγόνει γὰρ δὴ τῶν φίλων τιμιώτατος ἐκείνῳ. πλεῖστον μέντοι ἐπεποίθει διὰ δεινότητα λόγων Εἰρηναίῳ τῷ ῥήτορι. δι' ὃν καὶ τὸς νυθετοῦντας εἴκειν Αρχελάῳ, κατὰ τὸ πρεσβεῖον καὶ τὰς ἐπιδιαθήκας, διεκρούσατο. μεθίστατο δὲ ἐν Ρώμῃ πάντων πρὸς αὐτὸν ἡ σπουδὴ τῶν συγγενῶν, οἷς διὰ μίσους ἦν Αρχέλαος. καὶ προηγμένως μὲν ἕκαστος αὐτονομίας ἐπεθύμει, στρατηγῷ Ρωμαίων διοικουμένης. εἰ δὲ τότε διαμαρτάνοιεν, βασιλεύειν Αντίπαν ἤθελον.

δ'. Συνήργει δὲ αὐτοῖς εἰς τοῦτο καὶ Σαβῖνος δι' ἐπιστολῶν, κατηγορήσας μὲν Αρχελάου παρὰ Καίσαρι, πολλὰ δ' ἐπαινέσας Αντίπαν. συντάξαντες δὴ τὰ ἐγκλήματα οἱ περὶ Σαλώμην, ἐνεχείρισαν Καίσαρι. καὶ μετ' αὐτὰς Αρχέλαος, τά τε κεφάλαια τῶν ἑαυτῷ δικαίων γράψας, καὶ τὸν δακτύλιον τῷ πατρὸς καὶ τὰς λόγους εἰσπέμπει διὰ Πτολεμαίου. προσκεψάμενος δὲ ὁ Καῖσαρ τὰ παρὰ ἀμφοῖν κατ' ἰδίαν, τό, τε μέγεθος τῆς βασιλείας, καὶ τὸ πλῆθος τῆς προσόδου, πρὸς οἷς τὸν ἀριθμὸν τῆς Ηρῴδου γενεᾶς· προσαναγνὰς δὲ καὶ τὰ παρὰ Ουάρου καὶ Σαβίνου περὶ τούτων ἐπεσταλμένα, συνέδριον μὲν ἀθροίζει τῶν ἐν τέλει Ρωμαίων, ἐν ᾧ καὶ τὸν ἐξ Αγρίππα καὶ Ιουλίας τῆς θυγατρὸς θετὸν παῖδα Γάϊον πρώτως ἐκάθισεν. ἀποδίδωσι δὲ λόγον αὐτοῖς.

ε'. Ενθα κατασὰς ὁ Σαλώμης υἱὸς Αντίπατρος, ἦν δὲ τῶν ἐναντιουμένων Αρχελάῳ δεινότατος εἰπεῖν, [κατηγόρει

tamen Archelai mandatorum immemores erant praesidiorum praefecti, sed in singulis seruandis tuendisque perseuerabant, custodiam magis Caesari, quam Archelao, acceptam ferentes.

3. Item eo tempore Antipas quoque, vt de regno disceptaret, Romam proficiscitur, volens prius testamentum, in quo ipse rex scriptus erat, potiores partes habere, quam posterius. Salome autem iam ante promiserat, se ei auxilio fore; et multi ex cognatis, Archelao nauigationis socii. vna etiam secum ducebat matrem, fratremque Nicolai Ptolemaeum, qui magni momenti esse videbatur, quod ei multum fidebat Herodes: namque illi fuerat amicorum carissimus. Veruntamen in Irenaeo oratore, propter dicendi vim, plurimum fidei reposuerat: per quem eos redarguit, qui monebant, vt Archelao cederet, id ipsum postulante aetatis praerogatiua, et secundo testamento. Romae autem cognati omnes, quibus inuisus erat Archelaus, eius partibus magno studio accedebant. Et ex professo quidem omnes suis legibus viuere expetebant, sub Romani praetoris administratione; aut, si hoc non impetrarent, ab Antipa imperio regi volebant.

4. Cum his autem vna faciebat et Sabinus, literis in hunc finem missis; quibus Archelaum quidem apud Caesarem accusauit, multis vero Antipam laudauit. Itaque cum criminationes in Archelaum digessissent Salome, et qui cum ea erant, eas Caesari tradiderunt: et post eos Archelaus iuris sui capitula in scriptis ei mittit per Ptolemaeum, patrisque annulum et regni rationes. Caesar autem, cum mature secum de iis cogitasset, quae ab vtraque parte dicerentur, deque regni magnitudine, et ingenti redituum numero, ac praeterea de multiplici Herodis sobole, cumque insuper Vari et Sabini literas perlegisset, istis de rebus missas, summae dignitatis Romanos in concilium congregat, in quo Caio ex Agrippa et Iulia filia sua nato, quem ipse adoptauerat, primo locum tribuit: atque tunc illis facit dicendi potestatem.

5. Ibi Antipater Salomes filius, (erat autem ex Archelai aduersariis in dicendo acerrimus) surrexit, eumque ac-

Φάσκων· „τοῖς μὲν λόγοις ἀμφισβητεῖν ἄρτι περὶ βασι-
„λείας Ἀρχέλαον, τοῖς δ' ἔργοις πάλαι γεγονέναι βασι-
„λέα, κατειρωνεύεσθαι δὲ νῦν τῶν Καίσαρος ἀκοῶν. ὃν δι-
„καστὴν τῆς διαδοχῆς ὑπεμείνεν, εἴ γε μετὰ τὴν Ἡρώ-
„δου τελευτὴν ἐγκαθέτους μὲν ὑποπέμψας τοὺς περιθήσον-
„τας αὐτῷ τὸ διάδημα, προκαθίσας δὲ ἐπὶ θρόνου καὶ
„χρηματίσας ὡς βασιλεύς, τάξεις τε τῆς στρατιᾶς ἀμει-
„ψας, καὶ προκοπὰς χαρισάμενος, ἔτι δὲ τῷ δήμῳ πάν-
„τα κατανεύσας, ὅσων ὡς παρὰ βασιλέως τυχεῖν ἠξίουν,
„καὶ τοὺς ἐπὶ μεγίσταις αἰτίαις ὑπὸ τοῦ πατρὸς δεδεμένους
„λύσας, νῦν ἥκει παρὰ τοῦ δεσπότου σκιὰν αἰτησόμενος
„βασιλείας, ἧς ἥρπασεν ἑαυτῷ τὸ σῶμα, καὶ ποιῶν ἀ-
„τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ τῶν ὀνομάτων, κύριον Καίσαρα.
„προσωνείδιζε δὲ, ὡς καὶ τὸ πένθος κατειρωνεύσατο τοῦ
„πατρὸς, μεθ' ἡμέραν μὲν ἐπιχηματίζων τὸ πρόσωπον εἰς
„λύπην, νύκτωρ δὲ μέχρι κώμων μεθυσκόμενος, ἐν ᾧ καὶ
„τὴν ταραχὴν τοῦ πλήθους ἐκ τῆς ἐπὶ τούτοις ἀγανακτήσεως
„ἔλεγε γεγονέναι. καὶ τὸν ἀγῶνα παντὸς τοῦ λόγου ἐναπη-
„ρείσατο τῷ πλήθει τῶν περὶ τὸν ναὸν φονευθέντων. ὡς
„ἐλληλυθέναι μὲν ἐφ' ἑορτὴν, παρὰ δὲ ταῖς ἰδίαις θυσίαις
„ὠμῶς ἀπεσφάχθαι. καὶ τοσοῦτον ἐν τῷ ἱερῷ σεσωρεῦσθαι
„νεκρῶν πλῆθος, ὅσον οὐδ' ἂν ἀλλόφυλος ἐσώρευσε πόλε-
„μος ἐπελθὼν ἀκήρυκτος. ταύτην μέντοι τὴν ὠμότητα
„προσκεψάμενον αὐτοῦ καὶ τὸν πατέρα, μηδ' ἐλπίδος αὐ-
„τὸν ἀξιῶσαι ποτὲ βασιλικῆς, ἢ ὅτε χεῖρον τὴν ψυχὴν
„κάμνων τοῦ σώματος ἀκρατὴς ἦν ὑγιαίνοντος λογισμοῦ,
„καὶ ὅτε ὃν ἔγραφεν ἐν ταῖς ἐπιδιαθήκαις ἤδει διάδοχον,
„καὶ ταῦτα μηδὲν τὸν ἐν ταῖς διαθήκαις μέμψασθαι δυνά-
„μενος, ὃν ἔγραψεν ὑγιαίνων μὲν τὸ σῶμα, καθαρὰν δὲ
„τὴν ψυχὴν ἔχων πάθους παντός. εἰ μέντοι καὶ κυριωτέραν
„τὴν τοῦ κάμνοντος κρίσιν τιθείη τις, ἀποκεχειροτονῆσθαι
„βασιλείας Ἀρχέλαον ὑφ' ἑαυτοῦ, τοῖς εἰς αὐτὴν παρανο-
„μηθεῖσιν. ἢ ποταπόν γε ἄρα ἂν γενέσθαι λαβόντα τὴν ἀρ-
„χὴν παρὰ Καίσαρος, τὸν πρὶν λαβεῖν τοσούτους ἀνηρηκότα;

cusabat, dicens: „Archelaum verbis quidem de regno con„tendere, re autem vera iam ante factum esse regem, et „nunc vanis ludibriis Caesaris aures implere: quem suc„cessionis iudicem non exspectabat, vt qui post Herodis „mortem nonnullos quidem mittendos subornarit diade„ma sibi imposituros, in solio vero praesederit, et respon„sa dederit tanquam rex, et ordines exercitus permutarit, „nouasque dignitates donauerit, et qui, cum populo omnia „annuisset, quae velut a rege impetrare volebat, et ob maxi„ma crimina a patre vinctos soluisset, nunc venit vmbram „regni a Domino petiturus, cuius ad se arripuerat corpus, „Caesarem ipsum non rerum, sed nominum, Dominum fa„ciens. Quin et hoc ei in opprobrium vertebat, quod pa„tris luctui illuderit dissimulando; cum interdiu quidem „vultum ad moerorem componeret, noctu sese inebrians, „vsque dum saltaret; vnde vulgi tumultum ex sua hanc ob „rem indignatione ortum esse dicebat: totiusque orationis „contentio et certamen in eo erat et innitebatur, quod tan„tam populi caedem fecerit in templo. quos quidem ad „festum celebrandum venisse, ad hostias vero, quas ipsi „mactarunt, crudeliter esse iugulatos, et in templo tam mul„ta cadauera in aceruos congesta esse, quanta nullum alie„nigenarum bellum congesserat etiam sine denunciatione „illatum. Hanc sane crudelitatem illius quoque patiens „animo prospexisse, neque ei vel minimam spem regni fa„cere vnquam voluisse, nisi cum animo peius, quam cor„pore, aegrotans haud sanae mentis compos esset; et quem „in secundo testamento scripserat successorem nesciuit, id„que nihil quidquam habens, quod de eo queri posset, quem „in superiori testamento scripserat, cum corpore quidem „valeret, et animam ab omni perturbatione liberam pu„ramque gereret. Veruntamen, si quis concedat maioris „auctoritatis esse morbo laborantis iudicium, ipsum sciat „se Archelaum regno abdicasse, ex iis, quae in illud con„tra leges admisit. aut qualis quaeso futurus est rex, cum „a Caesare acceperit imperium, qui, antequam illud acci„peret, tantam stragem edidit?

ς'. Πολλὰ τοιαῦτα διεξελθὼν Αντίπατρος, καὶ τὰς πλείστας τῶν συγγενῶν παρασησάμενος ἐφ' ἑκάστῳ τῶν κατηγορημένων μάρτυρας, καταπαύει τὸν λόγον. ἀνίσταται δὲ Νικόλαος ὑπὲρ Ἀρχελάου· „καὶ τὸν μὲν ἐν τῷ ἱερῷ „φόνον ἀναγκαῖον ἀπέφαινε, πολεμίους γὰρ γεγονέναι τοὺς „ἀνηρημένους, ἀ τῆς βασιλείας μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ δικά„ζοντος αὐτὸν Καίσαρος· τῶν δὲ ἄλλων ἐγκλημάτων συμ„βάλλας ἀπεδείκνυεν αὐτὰς τὰς κατηγόρους γεγονέναι. τὴν „γε μὴν ἐπιδιαθήκην ἠξίου διὰ τοῦτο μάλιστα εἶναι κυρίαν, „ὅτι βεβαιοτὴν ἐν αὐτῇ Καίσαρα καθίσατο τὴ διαδόχυ. „ὁ γὰρ σωφρονῶν, ὥστε τῷ δεσπότῃ τῶν ὅλων παραχωρεῖν „τῆς ἐξυσίας, ἀδέ πᾳ περὶ κληρονόμυ κρίσιν ἐσφάλλετο. „σωφρονῶν δὲ ἠρεῖτο καὶ τὸν καθιςάμενον, ὁ γινώσκων τὸν „καθισάντα.

ζ'. Διεξελθόντος δὲ πάντα καὶ Νικολάυ, παρελθὼν ὁ Αρχέλαος, προπίπτει τῶν Καίσαρος γονάτων ἡσυχῆ. κἀκεῖνος αὐτὸν μάλα φιλοφρόνως ἀνασήσας, ἐνέφηνε μὲν, ὡς ἄξιος εἴη τῆς πατρῴας διαδοχῆς, ἀ μήν τι βέβαιον ἀπεφήνατο. διαλύσας δὲ τὰς συνέδρας ἐκείνης τῆς ἡμέρας, καθ' ἑαυτὸν περὶ ὧν διήκυσεν ἐσκέπτετο, εἴτε χρὴ τῶν ἐν ταῖς διαθήκαις κατασῆσαί τινα διάδοχον, εἴτε καὶ πάσῃ τῇ γενεᾷ διανεῖμαι τὴν ἀρχήν. ἐδόκει γὰρ ἐπικυρίας χρῄζειν τὸ πλῆθος τῶν προσώπων.

ΚΕΦ. γ'.

Μάχην παρτεραὶ τοῖς Σαβίνυ στρατιώταις συνάπτυσιν οἱ Ιυδαῖοι, καὶ πολλὴ γίνεται φθορὰ ἐν Ιεροσολύμοις.

Πρὶν δ' ὁρίσαι τι περὶ τούτων Καίσαρα, τελευτᾷ μὲν ἡ Αρχελάυ μήτηρ Μαλθακὴ νοσήσασα. παρὰ Οὐάρυ δ' ἐκομίσθησαν ἐκ Συρίας ἐπιςολαὶ, περὶ τῆς Ιυδαίων ἀποστάσεως. ἦν προειδόμενος Οὔαρος· ἀνέβη γὰρ δὴ μετὰ τὸν Αρχελάυ πλῶν εἰς Ιεροσόλυμα τοὺς παρακινοῦντας καθίξων, ἐπειδὴ πρόδηλον ἦν τὸ ἔθνος οὐκ ἠρεμῆσον· ἔν τι

6. Cum huiusmodi multa oratione persequutus esset Antipater, et plurimos ex cognatis ad singula, quorum eum accusauerat, testanda stitisset, finem dicendi facit. Surrexit autem Nicolaus pro Archelao: „et caedem in „templo factam necessariam fuisse ostendebat; caesos „quippe non solum regni, sed et Caesaris, ipsius iudicis, „hostes exstitisse: ipsos vero, qui accusationem instituerant, ad alia eum crimina consilio suo impulisse. Porro, secundum testamentum maxime ob hanc causam ratum haberi postulabat, quod in eo Herodes successorem „suum a Caesare confirmatum iri constituit. Nam qui ita „sapuit, vt rerum domino sua cederet potestate, non vtique in suo de haerede iudicio errabat. sana autem mente erat, cum eligeret haeredem constituendum, qui „non ignorauit eum, per quem constitui deberet.

7. Cum autem et Nicolaus omnia dicendo percurrisset, Archelaus progressus ante genua Caesaris leniter procidit. Atque ille, cum ipsum benigne admodum excitasset, dignum quidem esse ostendit, qui patri in regnum succederet, nihil tamen certi hac de re pronunciauit: consiliariis vero, quos eo die acciuerat, dimissis, de iis, quae audiuerat, secum ipse dispiciebat, vtrum horum aliquem, qui in testamentis scripti erant, successorem constituere deberet, an vero omnibus Herodis liberis communiter diuideret principatum. Nam cum tam multi essent, haud paruo subsidio egere videbantur.

CAP. III.

Iudaeos inter et Sabinianos pugna acris, et magna strages Hierosolymis.

ANtequam vero aliquid de istis statueret Caesar, morbo correpta obiit Malthace, mater Archelai, et e Syria a Varo allatae sunt literae de Iudaeorum defectione. Quam Varus prospiciens, (nam postquam ora soluerat Archelaus, Hierosolyma adscendit Varus seditionem mouentes cohibiturus, vtpote quod manifestum erat, non quieturum esse

τῶν τριῶν ἀπὸ Συρίας ταγμάτων, ὅπερ ἦπεν ἄγων, ἐν τῇ πόλει καταλείπει, καὶ αὐτὸς μὲν ὑπέστρεψεν εἰς Αντιόχειαν. ἐπελθὼν δὲ Σαβῖνος, ἀφορμὴν αὐτοῖς παρέχε νεωτεροποιΐας. τάς τε γὰρ φρουρὰς παραδιδόναι τὰς ἄκρας ἐβιάζετο, καὶ πικρῶς τὰ βασίλεια χρήματα διηρεύνα, πεποιθὼς ἐ μόνον τοῖς ὑπὸ Οὐάρῳ καταλειφθεῖσι στρατιώταις, ἀλλὰ καὶ πλήθει ἄλλων ἰδίων, ὃς ἅπαντας ὁπλίσας, ὑπηρέτας ἐχρῆτο τῆς πλεονεξίας. ἐνστάσης δὲ Πεντηκοστῆς· ἄτω καλοῦσι τινὰ ἑορτὴν Ιουδαῖοι παρ' ἑπτὰ γινομένην ἑβδομάδας, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν προσηγορίαν ἔχουσαν· οὐχ ἡ συνήθης θρησκεία συνήγαγε τὸν δῆμον, ἀλλὰ ἀγανάκτησις. συνέδραμε γὰρ πλῆθος ἄπειρον ἔκ τε τῆς Γαλιλαίας, καὶ Ιδουμαίας, Ιεριχοῦντός τε, καὶ τῆς ὑπὲρ Ιορδάνην Περαίας. ὑπερεῖχε δὲ πλήθει τε καὶ προθυμίαις ἀνδρῶν ὁ γνήσιος ἐξ αὐτῆς Ιουδαίας λαός. διανείμαντες δὲ σφᾶς ἑαυτοὺς εἰς τρία μέρη, τριχῆ στρατοπεδεύονται, πρός τε τῷ βορείῳ τῷ ἱερῷ κλίματι, καὶ πρὸς τῷ μεσημβρινῷ κατὰ τὸν Ιππόδρομον· ἡ δὲ τρίτη μοῖρα πρὸς τοῖς βασιλείοις κατὰ δύσιν· περικαθεζόμενοι δὲ πάντοθεν, τοὺς Ρωμαίους ἐπολιόρκουν.

β'. Ο δὲ Σαβῖνος, πρός τε τὸ πλῆθος αὐτῶν ὑποδείσας καὶ τὰ φρονήματα, συνεχεῖς μὲν ἀγγέλους ἔπεμπε παρὰ Οὐάρον, ἐπαμύνειν ἐν τάχει δεόμενος, ὡς εἰ βραδύνοι, κατακοπησομένῳ τῷ τάγματος· αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸν ὑψηλότατον τῷ φρουρίῳ πύργον ἀναβὰς, ὃς ἐκαλεῖτο Φασάηλος, ἐπώνυμον ἔχων ἀδελφὸν Ηρώδε διαφθαρέντα ὑπὸ Πάρθων, ἐντεῦθεν κατέσειε τοῖς ἐν τῷ τάγματι στρατιώταις, ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις. δι' ἔκπληξιν γὰρ οὐδὲ εἰς τὰς σφετέρας καταβαίνειν ἐθάρρει. παραπειθέντες δὲ οἱ στρατιῶται, προπηδῶσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ μάχην καρτερὰν τοῖς Ιουδαίοις συνάπτουσιν· ἐν ᾗ μέχρι μὲν ὁδοῦ καθύπερθεν ἐπήμυνε, περιῆσαν ἐμπειρίᾳ πολέμε τῶν ἀπείρων, ἐπεὶ δὲ πολλοὶ Ιουδαίων ἀναβάντες ἐπὶ τὰς στοὰς, κατὰ κεφαλῆς αὐτῶν ἠφίεσαν τὰ βέλη, συνετρί-

gentem) ex tribus e Syria legionibus, quas secum ducebat, vnam in vrbe relinquit, et ipse quidem Antiochiam reuersus est. Cum autem postea veniisset Sabinus, noui quid moliendi occasionem praebuit Iudaeis. nam et custodibus vim adhibebat, vt arces sibi traderent, et cum acerbitate regis pecunias exquirebat, fretus non solum militibus a Varo relictis, sed et seruorum suorum non parua manu; quibus omnibus, cum armis eos instruxisset, vsus est tanquam auxiliaribus suae ministris. Instante autem Pentecoste, (ita festum quoddam appellant Iudaei post septem hebdomades a pascha celebratum, ex dierum numero appellationem sortitum) congregatus est populus non solum ex religionis solennitate, sed ex indignatione. Itaque multitudinis infinitae factus est concursus ex Galilaea, et Idumaea, et Hierichunte, et Peraea regione trans Iordanem. hominum autem numero et animorum alacritate reliquis praestabant indigenae ex ipsa Iudaea. Cumque semetipsos in tres turmas diuisissent, tribus in locis castra metantur, ad septentrionalem templi regionem, et ad meridionalem iuxta Hippodromum, tertia autem pars ad occidentem prope regias; et Romanos vndique circumsessos oppugnabant.

2. Sabinus autem, vt qui et multitudinem eorum formidarit et spiritus hominum elatos, frequentes ad Varum nuncios mittebat, orans atque obsecrans, vt ei quam ocyssime auxilium ferret, quasi futurum esset, vt concideretur legio, si moras necteret: ipse vero cum in excelsissimam arcis turrim adscendisset, quae Phasaëlus vocabatur, ita denominata a fratre Herodis, quem Parthi occiderant, inde legionis militibus signum dedit, vt in hostes impetum facerent. nam is metu perculsus, ne ad suos quidem descendere audebat. At milites, persuasione victi, prosiliunt properantque ad templum, et pugnam acrem cum Iudaeis committunt. in qua, dum nemo quidem eos desuper a moenibus propelleret, imperitos belli peritia superabant. Postquam vero multi Iudaeorum, conscensis porticibus, in verticem illorum tela deiicerent, plurimi

βοντο πολλοὶ, καὶ ὅτε τὰς ἄνωθεν βάλλοντας ἀμύνασθαι ῥᾴδιον ἦν, ὅτε τὰς συσάδην μαχομένας ὑπομένειν.

γ'. Καταπονέμενοι δὲ πρὸς ἀμφοτέρων ὑπεμπιπρᾶσι τὰς στοὰς, ἔργα θαυμάσια μεγέθους τε καὶ πολυτελείας ἔνεκεν. οἱ δὲ ἐπ' αὐτῶν ὑπὸ τῆς φλογὸς ἐξαίφνης περιεχεθέντες, πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ διεφθείροντο, πολλοὶ δ' ὑπὸ τῶν πολεμίων, πηδῶντες εἰς αὐτὰς, τινὲς δ' εἰς τὰ πίσω κατὰ τὰ τείχης κατεκρημνίζοντο, ἔνιοι δ' ὑπ' ἀμηχανίας τοῖς ἰδίοις ξίφεσι τὸ πῦρ ἔφθανον. ὅσοι δὲ καθεκπύσαντες ἀπὸ τῶν τειχῶν ἦξαν εἰς τὰς Ρωμαίων, εὐμεταχείριστοι διὰ τὴν ἔκπληξιν ἦσαν, μέχρι τῶν μὲν ἀπολωλότων, τῶν δ' ὑπὸ τῆ δίης σκεδασθέντων, ἐρήμῳ τῷ τῆ Θεοῦ θησαυρῷ προσπεσόντες οἱ στρατιῶται, περὶ τετρακόσια τάλαντα διήρπασαν. ὧν ὅσα μὴ διεπλάπη, Σαβῖνος ἤθροισεν.

δ'. Ἰουδαίους δὲ ἥ τε τῶν ἔργων καὶ ἡ τῶν ἀνδρῶν φθορὰ πολὺ πλείους καὶ μαχιμωτέρους ἐπισυνέστησε Ρωμαίοις. καὶ περιχόντες τὰ βασίλεια πάντας ἁπάλων διαφθείρειν, εἰ μὴ θᾶττον ἀπίοιεν. ὑπισχνοῦντο γὰρ ἄδειαν τῷ Σαβίνῳ, βουλομένῳ μετὰ τῆ τάγματος ἐξιέναι. συνελάμβανον δ' αὐτοῖς οἱ πλεῖστοι τῶν βασιλικῶν αὐτομολήσαντες. τὸ μέντοι πολεμικώτατον μέρος, Σεβαστηνοὶ τρισχίλιοι, Ῥοῦφός τε καὶ Γερμανὸς ἐπὶ τούτοις, ὁ μὲν τοὺς πεζοὺς τῶν βασιλικῶν ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν, Ῥοῦφος δὲ τοὺς ἱππεῖς, ὧν ἑκάτερος καὶ χωρὶς ὑπῆκόν δυνάμεως, δι' ἀλκὴν, καὶ σύνεσιν, ἡ πολέμου βοπὴ, ἄξιος ἦν, προσέθεντο Ρωμαίοις. Ἰουδαῖοι μὲν οὖν ἐνέκειντο τῇ πολιορκίᾳ, τῶν τειχέων ἅμα πειρώμενοι τῇ φρυρίᾳ, καὶ τοῖς περὶ τὸν Σαβῖνον ἐμβοῶντες ἀπιέναι, μηδ' ἐμποδὼν αὐτοῖς γίνεσθαι, διὰ χρόνου πολλοῦ κομιζομένοις τὴν πάτριον αὐτονομίαν. Σαβίνῳ δὲ ἀγαπητὸν μὲν ἦν ὑπεξελθεῖν, ἠπίστει δὲ ταῖς ὑποχέσεσι, καὶ τὸ πρᾶον αὐτῶν δόλειαε εἰς ἐνέδραν ὑπώπτευεν, ἅμα δὲ καὶ τὴν ἐξ Οὐάρου βοήθειαν ἐλπίζων, διέφερε τὴν πολιορκίαν.

conterebantur; et neque ex alto ferientes facile vlciſci, neque cominus pugnantes ſuſtinere poterant.

3. Cum autem ab vtriſque affligerentur, porticibus ignem ſubiiciunt, operibus magnitudine et ornatu ambitioſo mirandis. Atque illorum, qui ſuper iſtis erant, multi quidem a flammis ſubito comprehenſi in iis perierunt; multi vero ab hoſtibus, in eos deſilientes; quidam autem de moenibus ſeſe praecipitarunt, nonnullique, rebus deſperatis ſuis, ſe gladiis conficientes ignem praeuenie-bant. At quotquot per muros reptando deſcenderint, et in Romanos irruerint, obſtupefacti nullo negotio ſubigebantur; donec tandem, aliis quidem interemtis, aliis vero prae metu diſiectis, in Dei theſaurum a cuſtodibus deſertum inciderint milites, et quadringenta circiter talenta diripuerint: quorum quae furto non ſublata erant, ſibi conquiſiuit Sabinus.

4. Itaque Iudaeorum plures, eoſque pugnaciores, contra Romanos excitauit, partim operum ruina, partim hominum ſtrages: cumque regias obſediſſent, omnibus minitabantur exitium, niſi quam primum diſcederent. nam Sabino ſecuritatem praeſtare pollicebantur, ſi cum legione ſua exire vellet. Quin et ipſis opitulabantur regiorum quam plurimi, qui ad eos transfugerant. Verum pars bellicoſiſſima, Sebaſtenorum tria millia, illiſque praefecti Rufus et Gratus, hic quidem peditibus regiis, Rufus vero equitibus, (quorum vterque etiam ſine copiis illos ſequutis, propter ſtrenuitatem, et ſcientiam, in qua vertitur belli fortuna, magni faciendus) Romanis ſe adiungebant. Et Iudaei quidem obſidioni inſtabant, ſimul et caſtelli moenia oppugnantes, et ad Sabinum clamantes, vt diſcederet, neque illos impediret, tamdiu patriis vtentes legibus. Sabino quidem non diſplicebat, vt clam cum ſuis abiret, haud vero eiuſmodi fidebat promiſſis, et eorum leniratem inſidiarum eſſe illecebram ſuſpicabatur; quodque Varum etiam in auxilium venturum exſpectaret, obſidionem perferebat.

ΚΕΦ. δ'.

Στασιάζονται οἱ πάλαι στρατευσάμενοι ὑφ' Ηρώδῃ. Ἰούδα ληστήρια. Σίμων καὶ Ἀθρογγαῖος ὄνομα βασίλειον ἀντιποιοῦνται.

Ἐν δὲ τούτῳ καὶ τὰ κατὰ τὴν χώραν πολλαχόθεν ἐταράσσετο, καὶ συχνὰς βασιλειῶν ὁ καιρὸς ἀνέπειθε. κατὰ μέν γε τὴν Ἰδουμαίαν διχίλιοι τῶν ὑφ' Ηρώδῃ πάλαι στρατευσαμένων συστάντες ἔνοπλοι, διεμάχοντο τοῖς βασιλικοῖς, οἷς Αχίαβος, ὁ ἀνεψιὸς βασιλέως, ἀπὸ τῶν ἐρυμνοτάτων χωρίων ἐπολέμει, ἀποφεύγων τὴν ἐν τοῖς πεδίοις συμπλοκήν. ἐν δὲ Σεπφώρει τῆς Γαλιλαίας Ἰούδας υἱὸς Ἐζεκίᾳ τῷ κατατρέχοντός ποτε τὴν χώραν ἀρχιλῃστοῦ, καὶ χειρωθέντος ὑφ' Ηρώδῃ τῷ βασιλέως, συσήσας πλῆθος οὐκ ὀλίγον, ἀναῤῥήγνυσι τὰς βασιλικὰς ὁπλοθήκας, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ὁπλίσας, τοῖς τὴν δυναστείαν ζηλοῦσιν ἐπεχείρει.

β'. Κατὰ δὲ τὴν Περαίαν Σίμων τις τῶν βασιλικῶν δούλων, εὐμορφίᾳ σώματος καὶ μεγέθει πεποιθὼς, περιτίθησι μὲν ἑαυτῷ καὶ διάδημα· περιιὼν δὲ, μεθ' ὧν ἥθροισε λῃστῶν, τά τε ἐν Ιεριχοῖ βασίλεια κατεπίμπρησι, καὶ πολλὰς ἑτέρας τῶν πολυτελῶν ἐπαύλεις, ἁρπαγὰς ῥᾳδίως ἐκ τοῦ πυρὸς περιζόμενος ἑαυτῷ. κἂν ἔφθη πᾶσαν οἴκησιν εὐπρεπῆ καταφλέξας, εἰ μὴ Γρᾶτος, ὁ τῶν βασιλικῶν πεζῶν ἡγεμὼν, τούς τε Τραχωνίτας τοξότας καὶ τὸ μαχιμώτατον τῶν Σεβαστηνῶν ἀναλαβὼν, ὑπηντίασε τὸν ἄνδρα. τῶν μὲν οὖν πεζῶν συχνοὶ διεφθάρησαν ἐν τῇ μάχῃ· τὸν Σίμωνα δ' αὐτὸν, ἀναφεύγοντα διὰ ὀρθίου φάραγγος, ὁ Γρᾶτος ὑποτέμνεται, καὶ φεύγοντος ἐκ πλαγίου τὸν αὐχένα πλήξας ἀπέῤῥαξε. κατεφλέγη δὲ καὶ τὰ πλησίον Ιορδάνου βασίλεια κατὰ Βηθαράμαθον, συστησάντων ἑτέρων τινῶν ἐκ τῆς Περαίας.

γ'. Τότε καὶ ποιμήν τις ἀντιποιήσασθαι βασιλείας ἐτόλμησεν. Ἀθρογγαῖος ἐκαλεῖτο. προὔξένει δ' αὐτῷ τὴν

CAP. IV.

Tumultuantur Herodis veterani. Iudae latrocinia. Simon et Athrongaeus regium nomen imadunt.

EOdem autem tempore per Iudaeam plurimis in locis facti erant tumultus, multoſque ad regnum affectandum tempus impellebat. Sane in Idumaea duo millia veteranorum, qui ſub Herode militauerant, ſumtis armis conſpirarunt, et cum regiis dimicabant, aduerſus quos praeliabatur Achiabus regis ſobrinus ex locis editis munitiſſimiſque, quod conflictum in campeſtribus vitaret. In Sepphori autem, Galilaeae oppido, Iudas filius Ezechiae latronum principis, (qui regionem olim incurſibus vaſtauerat, et ab Herode rege captus erat) non parua multitudine coacta, in regia armamentaria irrumpit, cumque ſuos armis inſtruxiſſet, potentiae appetentes adoritur.

2. In Peraea etiam Simon quidam e ſeruis regiis, pulchritudine ſimul et amplitudine corporis fretus, etiam ſibimet quidem diadema imponit: cum latronibus vero, quos congregauerat, regionem peragrans, et regias apud Hierichuntem et multa alia magnifica diuerſoria incendit, facilem ſibi praedam ex igne comparans. Omneſque domus ornatu decoratas cremare occupaſſet, niſi Gratus regiorum peditum dux, aſſumtis ex Trachone ſagittariis et Sebaſtenorum pugnaciſſimis, ei obuiam iuiſſet. Et peditum quidem multi in pugna interierunt; Simonem vero ipſum, per vallem arduam fugientem, ſuccidit Gratus, illique, dum fugeret, ceruicem ictu tranſuerſo amputauit. Incenſae autem ſunt et Iordani vicinae regiae apud Betharamathum, cum alii nonnulli ex Peraea ſeditionem moviſſent.

3. Tunc et paſtor quidam regnum affectare auſus eſt. Athrongaeus vocabatur. Ei autem regnandi ſpem facie-

ἐλπίδα σώματος ἰσχύς, καὶ ψυχὴ θανάτῳ καταφρονοῦσα, πρὸς δὲ τούτοις ἀδελφοὶ τέσσαρες ὅμοιοι. τούτων ἑκάστῳ λόχον ὑποζεύξας ἔνοπλον, ὥσπερ στρατηγοῖς ἐχρῆτο καὶ σατράπαις ἐπὶ τὰς καταδρομάς· αὐτὸς δὲ, καθάπερ βασιλεὺς, τῶν σεμνοτέρων ἥπτετο πραγμάτων. τότε μὲν οὖν ἑαυτῷ περιτίθησι διάδημα, διέμεινε δ' ὕστερον ἐκ ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν χώραν κατατρέχων σὺν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τὸ κτείνειν αὐτοῖς προηγούμενος μὲν ἦν Ρωμαίους τε καὶ τοὺς βασιλικούς, διέφευγε δ' ὅτε Ἰουδαίων εἴ τις εἰς χεῖρας ἔλθοι φέρων κέρδος. ἐτόλμησε δέ ποτε Ρωμαίων λόχον ἄθρουν περιχεῖν κατ' Ἐμμαοῦντα. σῖτα δὲ ὅτοι καὶ ὅπλα διεκόμιζον τῷ τάγματι. τὸν μὲν οὖν ἑκατοντάρχην αὐτῶν Ἄρειον, καὶ τεσσαράκοντα τοὺς γενναιοτάτους κατηκόντισαν. οἱ δὲ λοιποὶ κινδυνεύοντες τὸ αὐτὸ παθεῖν, Γράτῳ σὺν τοῖς Σεβαστηνοῖς ἐπιβοηθήσαντος, ἐξέφυγον. πολλὰ τοιαῦτα τοὺς ἐπιχωρίους καὶ τοὺς ἀλλοφύλους παρ' ὅλον τὸν πόλεμον ἐργασάμενοι, μετὰ χρόνον οἱ μὲν τρεῖς ἐχειρώθησαν, ὑπ' Ἀρχελάου μὲν ὁ πρεσβύτατος, οἱ δὲ ἐξῆς δύο, Γράτῳ καὶ Πτολεμαίῳ περιπεσόντες· ὁ δὲ τέταρτος Ἀρχελάῳ προσεχώρησε κατὰ δεξιάν. τοῦτο μὲν δὴ τὸ τέλος αὐτοῦ ὕστερον ἐξεδέχετο. τότε δὲ ληστικῷ πολέμῳ τὴν Ἰουδαίαν πᾶσαν ἐνέπλησαν.

ΚΕΦ. ε'.

Ἰουδαίους θορυβοῦντας κατίσχυεν Οὖαρος. τοὺς ἀρχιστὰς περὶ δισχιλίους ἀνεσταύρωσεν.

Οὐάρῳ δὲ δεξαμένῳ τὰ παρὰ Σαβίνου καὶ τῶν ἡγεμόνων γράμματα, δεῖσαί τε περὶ τῷ τάγματος ὅλῳ παρῆκεν, καὶ σπεύδειν ἐπὶ τὴν βοήθειαν. ἀναλαβὼν δὲ τὰ λοιπὰ δύο τάγματα, καὶ τὰς σὺν αὐτοῖς τέσσαρας ἴλας ἱππέων, ἐπὶ Πτολεμαΐδος ἦει, προσάξας ἐκεῖ καὶ τὰς παρὰ τῶν βασιλέων καὶ δυναστῶν ἐπικούρας συνελθεῖν. προσέλαβε δὲ καὶ παρὰ Βηρυτίων, διερχόμενος τὴν πόλιν, χιλίους

bant corporis vires, animaque mortem despiciens, ac praeterea fratres quatuor eius non dissimiles. Horum vnicuique cum armatorum cohortem subiunxisset, illis tanquam ducibus et satrapis ad incursus faciendos vtebatur, ipse vero veluti rex grauiora negotia obibat. Et tunc quidem sibimet imponit diadema, postea vero, tempore haud exiguo regionem excursibus vna cum fratribus populans, et ipsis praeibat ad Romanos itemque regios occidendos; neque Iudaeorum quisquam effugiebat, qui lucri aliquid ferens in manus veniret. Immo ausus est aliquando Romanorum cohortem simul omnem circumdare apud Emmauntem. illi autem frumentum et arma legioni ferebant. Et Arium quidem centurionem, qui illos ducebat, et ex fortissimis quadraginta, missilibus confixerunt: caeteri vero, idem patiendi discrimen adeuntes, postquam Gratus cum Sebastenis auxilio aduenisset, euadebant. Cum multa eiusmodi durante bello contra populares suos et alienigenas patrassent, post aliquod tempus tres illorum subacti sunt; ab Archelao quidem natu maximus; duo vero aetate proximi in Grati et Ptolemaei manus inciderunt; quartus autem fide data acceptaque Archelao se dedidit. Et ista quidem illis postea acciderunt; tunc autem bello latrocinali Iudaeam omnem compleuerunt.

CAP. V.

Iudaeorum motus a Quintilio Varo compositi: seditiosi quasi bis mille crucifixi.

VArus autem, cum literas a Sabino et ducibus accepisset, coepit toti legioni metuere et in auxilium properare. Itaque reliquis duabus legionibus assumtis, et quatuor equitum, qui eum illis erant, turmis, in Ptolemaïdem proficiscebatur, regum et dynastarum auxiliariis eo conuenire iussis. Quin et a Berytiis, cum per vrbem eorum iret, mille et quingentos accipi-

καὶ πεντακοσίους ὁπλίτας. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Πτολεμαΐδα, τό, τε ἄλλο συμμαχικὸν πλῆθος αὐτῷ παρῆν, καὶ κατὰ τὸ πρὸς Ηρώδην ἔχθος Αρέτας ὁ Αραψ, ἐκ ὀλίγην ἄγων δύναμιν ἱππικήν τε καὶ πεζικὴν, μέρος τῆς στρατιᾶς εὐθέως ἔπεμπεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν γειτνιῶσαν τῇ Πτολεμαΐδι, καὶ Γάϊον ἡγεμόνα τῶν αὐτῷ φίλων· ὃς τὰς τε ὑπαντιάσαντας τρέπεται, καὶ Σέπφωριν πόλιν ἑλὼν, αὐτὴν μὲν ἐμπίπρησι, τοὺς δὲ ἐνοικοῦντας ἀνδραποδίζεται. μετὰ δὲ τῆς ὅλης δυνάμεως αὐτὸς Οὐάρος εἰς Σαμάρειαν ἐλάσας, τῆς μὲν πόλεως ἀπέσχετο, μηδὲν ἐν τοῖς τῶν ἄλλων δορύβοις παρακεκινηκυῖαν εὑρών· ταύλίζεται δὲ περί τινα κώμην, Αρεν καλουμένην. κτῆμα δὲ ἦν Πτολεμαίου, καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν Αράβων διηρπάσθη, μνησικάκων καὶ τοῖς Ηρώδου φίλοις. ἔνθεν εἰς Σαμφὼ πρόεισι κώμην ἑτέραν ἐρυμνὴν, ἣν ὁμοίως διήρπασαν, τάς τε προσόδους πάσας, ὅσαις ἐπετύγχανον. πυρὸς δὲ καὶ φόνου ἐπεπλήρωτο πάντα, καὶ πρὸς τὰς ἁρπαγὰς τῶν Αράβων οὐδὲν ἀντεῖχε. κατεφλέγη δὲ καὶ Εμμαοῦς, φυγόντων τῶν οἰκητόρων, Οὐάρου, δι' ὀργὴν τῶν περὶ Αρειον ἀποσφαγέντων, κελεύσαντος.

β'. Ενθεν εἰς Ιερσόλυμα προελθὼν, ὀφθείς τε μόνον μετὰ τῆς δυνάμεως τὰ στρατόπεδα τῶν Ιουδαίων διεσκέδασε. καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο φυγόντες ἀνὰ τὴν χώραν· δεξάμενοι δὲ αὐτὸν οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ἀπεσκευάζοντο τὰς αἰτίας τῆς ἀποστάσεως, αὐτοὶ μὲν μηδὲν παρακινῆσαι λέγοντες, διὰ δὲ τὴν ἑορτὴν ἀναγκαίως δεξάμενοι τὸ πλῆθος, συμπολιορκηθῆναι μᾶλλον Ρωμαίοις, ἢ συμπολεμῆσαι τοῖς ἀποστάσι. προϋπηντήκεσαν δὲ αὐτῷ Ιώσηπός τε ὁ ἀνεψιὸς Αρχελάου, καὶ σὺν Ράφῳ Γρᾶτος, ἄγοντες ἅμα τῷ βασιλικῷ στρατῷ καὶ τοὺς Σεβαστηνούς, οἵ τε ἀπὸ τοῦ Ρωμαϊκοῦ τάγματος τὸν συνήθη τρόπον κεκοσμημένοι. Σαρβίνος γάρ, ὑδ' εἰς ὄψιν ὑπομείνας ἐλθεῖν Οὐάρῳ, προεξῆλθε τῆς πόλεως ἐπὶ θάλασσαν. Οὔαρος δὲ μοῖραν τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τοὺς αἰτίους τοῦ κινήματος ἔπεμπε περὶ τὴν χώ-

bat armatos. Poſtquam vero ad Ptolemaïdem caetera auxiliarium manus ei adeſſet, et Aretas Arabs ex ſuo in Herodem odio non exiguas ſecum adducens copias equitum peditumque, ſtatim exercitus partem in Galilaeam mittebat, quae in vicinia erat Ptolemaidis, et pro duce Caium ex amicis ſuis vnum: qui et eos, qui contra ipſum egreſſi ſunt, in fugam vertit, et Sepphori ciuitate capta, ipſam quidem incendit, eius vero incolas in ſeruitium abducit. Varus autem ipſe, cum vniuerſo exercitu Samariam profectus, ciuitate quidem manus abſtinuit, quod, dum turbae ab aliis excitarentur, nihil eam mouiſſe deprehenderit: ſed caſtra ponit ad vicum quendam, cui nomen Arus. in ditione autem erat Ptolemaei: ideoque diripiebatur ab Arabibus, qui Herodis etiam amicis infenſi erant. Inde progreditur ad Sampho vicum alterum bene munitum, quem ſimiliter diripuerunt Arabes, vt et omnes praediorum fructus, in quos inciderint. Quin et flammis et caedibus plena erant omnia, nec quidquam erat, quod in praedam non ceſſit Arabibus. Immo et Emmaus, incolis in fugam coniectis, exuſta eſt, iuſſu Vari, necem Arii eiuſque militum indigne ferentis.

2. Inde cum ad Hieroſolyma proceſſiſſet, et in conſpectum veniſſet cum exercitu, protinus Iudaeorum caſtra diſiecit. et illi quidem fuga diſperſi erant per regionem: qui vero in vrbe erant, cum eum recepiſſent, ſeſe de cauſis defectionis purgarunt; nihil ſe quidem eiuſmodi mouiſſe dicentes, ſed propter feſtum multitudine ex neceſſitate in vrbem admiſſa, in ea potius cum Romanis obſeſſos fuiſſe, quam ad bellum mouendum cum illis conſpiraſſe, qui ab eis deſciuerant. Ante vero obuiam ei venerant Ioſephus Archelai ſobrinus et Rufus Gratuſque cum regio exercitu et Sebaſtenis, atque Romani e legione obſeſſa more ſuo ornati armatique. Nam Sabinus, non auſus ſeſe Varo vel in conſpectum dare, iam ante ex vrbe exiit et ad mare profectus eſt. Varus autem per regionem copiarum ſuarum partem ad ſeditionis auctores conquirendos mittebat; multiſque adductis, minus quidem turbu-

ραν· καὶ πολλῶν ἀγομένων, τὰς μὲν ἧττον θορυβώδεις φανέντας ἀφῆκεν, τὰς δ' αἰτιωτάτας ἀνεσταύρωσε περὶ διχιλίους.

γ'. Ἠγγέλη δ' αὐτῷ περὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἔτι συμμένειν μυρίους ὁπλίτας. ὁ δὲ τοὺς μὲν Ἀραβας εὐρὼν ἀσυμμάχων ἤθος ἔχοντας, ἀλλ' ἰδίῳ πάθει στρατευομένους, καὶ πέρα τῆς αὐτῆ προαιρέσεως τὴν χώραν κακῶντας ἔχθει τῷ πρὸς Ηρῴδην, ἀποπέμπεται. μετὰ δὲ τῶν ἰδίων ταγμάτων ἐπὶ τοὺς ἀφεστῶτας ἠπείγετο. κἀκεῖνοι, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, Αχιάβῳ συμβουλεύσαντος, σφᾶς αὐτοὺς παρέδοσαν. Οὔαρος δὲ τῷ πλήθει μὲν ἤφιει τὰς αἰτίας, τοὺς δὲ ἡγεμόνας ἐξεταθησομένους ἔπεμψεν ἐπὶ Καίσαρα. Καῖσαρ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις συνέγνω· τινὰς δὲ τῶν τῆ βασιλέως συγγενῶν, ἦσαν γὰρ σὺν αὐτοῖς ἔνιοι προσήκοντες Ηρῴδῃ κατὰ γένος, κολάσαι προσέταξεν, ὅτι κατ' οἰκείαν βασιλέως ἐστρατεύσαντο. Οὔαρος μὲν οὖν, τοῦτον τὸν τρόπον καταστησάμενος τὰ ἐν Ιεροσολύμοις, καὶ Φερορᾶν καταλιπὼν τὸ καὶ πρότερον τάγμα, εἰς Αντιόχειαν ἐπάνεισιν.

ΚΕΦ. ς'.

Πολλὰ Αρχελάῳ ἐγκαλοῦσιν Ιουδαῖοι, καὶ τοῖς Ρωμαίων στρατηγοῖς ὑποκεῖσθαι ἀξιοῦσιν. ὧν ἀκουσθέντων, Καῖσαρ τοῖς Ηρῴδου τέκνοις τὰ πατρῷα, ὡς βέλοιτο, διανέμει.

Αρχελάῳ δ' ἐπὶ Ρώμης πάλιν ἄλλη συνίστατο δίκη πρὸς Ιουδαίους, οἱ πρὸ τῆς ἀποστάσεως, ἐπιτρέψαντος Οὐάρου, πρέσβεις ἐξεληλύθεισαν περὶ τῆς τῶ ἔθνους αὐτονομίας. ἦσαν δὲ πεντήκοντα μὲν οἱ παρόντες· συμπαρῆσαν δὲ αὐτοῖς τῶν ἐπὶ Ρώμης Ιουδαίων ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. ἀθροίσαντος δὲ Καίσαρος συνέδριον τῶν ἐν τέλει Ρωμαίων καὶ τῶν Φίλων ἐν τῷ κατὰ τὸ Παλάτιον Απόλλωνος ἱερῷ, κτίσμα δ' ἦν ἴδιον αὐτῆ θαυμασίῳ πολυτελείᾳ κεκοσμημένον, μετὰ μὲν τῶν πρεσβευτῶν τὸ Ιουδαϊκὸν πλῆθος ἔστη, σὺν δὲ τοῖς Φίλοις ἄπεισιν Αρχέλαος. τῶν δὲ τέτε συγ-

lentos viſos cuſtodiae mandabat, eorum vero, qui maxime in culpa erant, ad duo millia cruci ſuffixit.

3. Ei autem nunciatum erat, adhuc circa Idumaeam ſupereſſe decem armatorum millia. Ille vero, cum videret Arabas non ita ſe gerentes, vt auxiliares deceret, ſed pro ſua libidine militia vtentes, et contra, quam ipſe vellet, regionem vaſtantes ex ſuo in Herodem odio, domum eos dimittit: et cum ſuis legionibus aduerſus eos, qui defecerant, ire contendebat. Atque illi, antequam manus conſererent, ſuaſu Achiabi omnes ſeſe dediderunt. Varus autem plebeiis quidem culpae veniam dabat, eorum vero duces ad Caeſarem miſit, vt ad interrogata reſponderent. At Caeſar aliis quidem ignouit, de nonnullis vero regis cognatis, erant enim quidam ex Herodis conſanguineis, qui ſe eis adiunxerant, ſupplicium ſumi iubet, quod contra regem ſuum arma tulerant. Et Varus quidem, rebus Hieroſolymitanis hoc modo compoſitis, relictaque ad vrbis praeſidium priore legione, Antiochiam reuertitur.

CAP. VI.

Multa Archelao obiiciunt Iudaei, et Romanorum praetoribus ſubiici poſtulant. quibus auditis, Caeſar liberis Herodis paternas poſſeſſiones pro arbitrio ſuo diſtribuit.

ARcheläo autem Romae alia exſtitit cauſa contra Iudaeos agenda, qui ante defectionem legati exierant, eiuſmodi poteſtatem faciente Varo, ad poſtulandam ſuis legibus viuendi libertatem. Erant autem numero quinquaginta, qui aderant; eiſque ſe adiunxerunt ſupra octo millia Iudaeorum Romae degentium. Itaque cum Caeſar concilium tam amicorum, quam primorum Romanorum, conuocaſſet in templum Apollinis in Palatio, (quod ab ipſo erat exſtructum et laute admodum miriumque in modum exornatum) cum legatis quidem multi e Iudaeis ſtabant, contra vero Archelaus cum amicis ſuis: at qui huius con-

γενῶν οἱ Φίλοι παρ' ἑτέρους, συμπαρῆσθαι μὲν γὰρ Ἀρχελάῳ διὰ μῖσος καὶ Φθόνον οὐχ ὑπομένοντες, ὀφθῆναι δὲ μετὰ τῶν κατηγόρων ὑπὸ Καίσαρος αἰδούμενοι. ἐπὶ τούτοις πάρεῆν καὶ Φίλιππος ὁ ἀδελφὸς Ἀρχελάου, προπεμφθεὶς κατ' εὔνοιαν ὑπὸ Οὐάρου, δυοῖν ἕνεκα, Ἀρχελάῳ τε συναγωνίσασθαι, κἂν διανέμῃ τὸν Ἡρώδου Καῖσαρ οἶκον πᾶσι τοῖς ἐκγόνοις κλήρου τινὸς ἀξιωθῆναι.

β'. Ἐπιτραπὲν δὲ λέγειν τοῖς κατηγόροις τὰς Ἡρώδου παρανομίας πρῶτον διεξῆσαν· „ὦ βασιλέα, λέγοντες, „ἀλλὰ τῶν πώποτε τυραννησάντων ὠμότατον ἐπινοήσαντα „τύραννον. πλείστων γὰρ ἀνῃρημένων ὑπ' αὐτοῦ, τοιαῦτα „πεπονθέναι τοὺς καταλειφθέντας, ὥστε μακαρίζεσθαι τοὺς „ἀπολωλότας. βεβασανικέναι γὰρ οὐ μόνον τὰ σώματα „τῶν ὑποτεταγμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς πόλεις. τὰς μὲν „γὰρ ἰδίας λελωβῆσθαι, τὰς δὲ τῶν ἀλλοφύλων κεκοσμη„κέναι, καὶ τὸ τῆς Ἰουδαίας αἷμα κεχαρίσθαι τοῖς ἔξωθεν „δήμοις. ἀντὶ δὲ τῆς παλαιᾶς εὐδαιμονίας καὶ τῶν πα„τρίων νόμων, πανίας τὸ ἔθνος καὶ παρανομίας ἐχάτης πε„πληρωκέναι. καθόλου τε πλείους ὑπομεμενηκέναι τὰς ἐξ „Ἡρώδου συμφορὰς ἐν ὀλίγοις ἔτεσιν Ἰουδαίους, ὧν ἐν ἅπαν„τι τῷ χρόνῳ μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἀναχώρησιν ἔπαθον „οἱ πρόγονοι, Ξέρξου βασιλεύοντος ἐπαναστραφέντες. εἰς „τοῦτο μέντοι ταπεινότητος ἐκ τοῦ δυσυχεῖν ἔθους προελθεῖν, „ὥστε ὑπομεῖναι τῆς πικρᾶς δουλείας καὶ διαδοχὴν αὐθαί„ρετον. Ἀρχέλαον γὰρ τὸν τηλικοῦτον τυράννου παῖδα, „μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν, βασιλέα τε προσειπεῖν „ἑτοίμως, καὶ συμπενθῆσαι τὸν Ἡρώδου θάνατον αὐτῷ, „καὶ συνεύξασθαι περὶ τῆς διαδοχῆς. τὸν δὲ, ὥσπερ ἀγω„νιάσαντα, μὴ νόθος υἱὸς δόξειεν Ἡρώδου, προοιμιάσασθαι „τὴν βασιλείαν τριχιλίων πολιτῶν φόνῳ, καὶ τοσαῦτα „μὲν παρεσκευάσθαι θύματα περὶ τῆς ἀρχῆς τῷ Θεῷ, τοσού„τοις δὲ ἐμπεπλῆσθαι νεκροῖς τὸ ἱερὸν ἐν ἑορτῇ. τοὺς μέν„τοι περιλειφθέντας ἐκ τῶν τοσούτων πακῶν εἰκότως ἐκπε„φεύχθαι ἤδη ποτὲ πρὸς πᾶς συμφορᾶς. καὶ πολέμῳ

sanguineorum amici erant, a neutra parte stabant, Archelao quidem adesse non sustinentes ex odio atque inuidia, cum accusatoribus vero conspici propter Caesarem veriti. Praeterea aderat etiam Philippus frater Archelai, animo beneuolo a Varo praemissus, duabus de causis, vt et Archelai partes adiuuaret, et, si forte Caesar Herodis facultates vniuersae eius progeniei distribueret, partem aliquam obtineret.

2. Data autem accusantibus dicendi venia, primum ea prosequuti sunt, quae contra leges feciſſet Herodes: „non se regem, dicentes, sed tyrannum pertulisse, „omnium, qui vnquam tyrannidem exercuerant, crudelis„simum. Multis quippe ab eo occisis, talia passos esse „superstites, vt etiam mortuos beatos praedicarent. nec „solum subditorum corporibus quaestionem eum adhi„buisse, sed et ciuitatibus. nam suae quidem gentis plu„rimas dilaniasse, alienigenarum vero ornasse, et exter„nis populis Iudaeae sanguinem condonasse. Pro anti„qua autem felicitate ac patriis legibus gentem egestate „impleuisse simul et iniquitate. In summa, Iudaeos pau„cis quidem annis plures ab Herode illatas calamitates to„leraſſe, quam in omni aeuo perpessi sunt maiores sui, „postquam ex Babylone discesserint, et Xerxe regnante in „patriam fuerint reuersi. Attamen assuescendo dura pati „et aduersa animos adeo demissos humilesque gerere, vt „vltro eum pro successore acciperent, sub quo acerbam „seruituri essent seruitutem. Archelaum quippe, tanti ty„ranni filium, patre mortuo regem sine mora appellasse, „et vna cum eo mortem Herodis luxisse, simulque, vt is „succederet, vota nuncupasse. illum vero, quasi veritus „esset, ne germanus Herodis filius non haberetur, ci„uium trium millium caede regno praeluſisse; et tot „quidem victimas pro regno immolasse, tot vero cada„veribus in festo solenni templum impleuisse. Recte „igitur eos, qui e tantis malis euasissent, aliquando ad „calamitates suas respexisse, et belli lege cupere vulne-

„νόμῳ ἐθέλειν τὰς πληγὰς κατὰ προσώπου δέχεσθαι, δεῖ-
„σθαι δὲ Ρωμαίων ἐλεῆσαί τε τὰ τῆς Ιουδαίας λείψανα, καὶ
„μὴ τὸ περισσὸν αὐτῆς ἀπορρίψαι τοῖς ὠμῶς σπαράσσου-
„σι, συναίψαντας δὲ τῇ Συρίᾳ τὴν χώραν αὐτῶν διοικεῖν
„ὑπὸ ἰδίοις ἡγεμόσιν. ἐπιδείξεσθαι γὰρ, ὡς οἱ νῦν ςασιώ-
„δεις διαβαλλόμενοι καὶ πολεμικοὶ, φέρειν οἶδασι μετρίους
„ἡγεμόνας." Ιουδαῖοι μὲν οὖν ἐκ τῆς κατηγορίας κατέλη-
ξαν εἰς τὴν τοιαύτην ἀξίωσιν. ἀνασὰς δὲ Νικόλαος, ἀπε-
δύσατο μὲν τὰς εἰς τὸς βασιλεῖς αἰτίας, κατηγόρει δὲ τῶ
ἔθνους τὸ, τε δύσαρκτον καὶ δυσπειθὲς φύσει πρὸς τὸς
βασιλέας· συνδιέβαλλε δὲ καὶ τὸς Αρχελάου συγγενεῖς,
ὅσοι πρὸς τὸς κατηγόρους ἀφειςήκεισαν.

γ'. Τότε μὲν ὖν Καῖσαρ, ἀκούσας ἑκατέρων, διέλυσε
τὸ συνέδριον· μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας, τὸ μὲν ἥμισυ μέρος
τῆς βασιλείας Αρχελάῳ δίδωσιν, ἐθνάρχην προσειπών,
ὑποχόμενός τε καὶ βασιλέα ποιήσειν, ἐὰν ἄξιον ἑαυτὸν
παράσχῃ· τὸ δὲ λοιπὸν ἥμισυ διελὼν εἰς δύο τετραρχίας,
δυσὶν ἑτέροις παισὶν Ηρώδου δίδωσι, τὴν μὲν Φιλίππῳ,
τὴν δὲ Αντίπᾳ τῷ πρὸς Αρχέλαον ἀμφισβητοῦντι περὶ τῆς
βασιλείας. ἐγένετο δὲ ὑπὸ τοῦτῳ μὲν ἥ τε Περαία καὶ Γα-
λιλαία, πρόσοδος διακοσίων ταλάντων· Βαταναία τε καὶ
Τραχὼν, Αὐρανίτις τε καὶ μέρη τινὰ τῆ Ζήνωνος οἴκῳ τὰ
περὶ Ιάμνιαν, πρόσοδον ἔχοντα ταλάντων ἑκατὸν, ὑπὸ
Φιλίππῳ ἐτέτακτο. τῆς Αρχελάου δ' ἐθναρχίας Ιδουμαία
τε καὶ Ιουδαία πᾶσα, καὶ Σαμαρεῖτις ἦν, κεκεφισμένη τε-
τάρτῳ μέρει τῶν φόρων εἰς τιμὴν τῆ μὴ μετὰ τῶν ἄλλων
ἀποσῆναι. πόλεις δὲ ὑπηκόους παρέλαβε, Στράτωνός τε
πύργον, καὶ Σεβαστὴν, καὶ Ιόππην, καὶ Ιεροσόλυμα. τὰς
γὰρ Ελληνίδας, Γάζαν καὶ Γάδαρα καὶ Ιππον, ἀποτεμνό-
μενος τῆς βασιλείας, προσέθηκε Συρίᾳ. πρόσοδος δὲ ἦν
τῆς Αρχελάου δοθείσης χώρας, τετρακοσίων ταλάντων.
Σαλώμη δὲ, πρὸς οἷς ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς διαθήκαις κατέ-
λιπεν, Ιαμνίας τε καὶ Αζώτου καὶ Φασαηλίδος ἀποδεικνυ-
ται δέσποτις· χαρίζεται δὲ αὐτῇ Καῖσαρ καὶ τὰ ἐν Ασκά-

„ribus excipiendis ora praebere, atque ab Romanis pre„cari, vt Iudaeae reliquias misericordia dignarentur, et „quod ex illis superfit, crudeliter eos lacerantibus non ob„iicerent; sed regionem illorum, Syriae contributam, a „praesidibus Romanis regi sinerent. ita enim perspicuum „fore, Iudaeos, quos nunc seditiosos esse ac belli cupidos „calumniantur, nosse moderatum ferre imperium." Et huiusmodi quidem petitione accusationem clauserunt Iudaei. Cum autem contra surrexisset Nicolaus, quae regibus obiecerant facile diluit, gentem vero accusabat, quod difficulter imperio regeretur, atque ita a natura facta esset, vt aegre regibus obsequium praestaret: porroque Archelai propinquos, qui ad accusatores defecerant, criminis insimulabat.

3. Et tunc quidem Caesar, auditis quae vtrinque dicerentur, dimisit concilium. Paucis autem post diebus Archelao quidem dat regni Herodis dimidium cum ethnarchae nomine, ipsum etiam regem, si se dignum eo honore praestitisset, facturum esse pollicitus; reliquum vero dimidium, in duas tetrarchias diuisum, duobus aliis Herodis filiis tribuit, vnam Philippo, alteram Antipae, qui cum Archelao de regno contendebat. Et huic quidem in ditionem cedebat Peraea, et Galilaea; quarum reditus ducenta talenta: et Philippo subiiciebantur Batanaea et Trachon, et Auranitis et partes quaedam domus Zenonis circa Iamniam, quae talenta centum reddebant. Archelai vero ad ethnarchiam pertinebant et Idumaea et Iudaea omnis, et Samaria, quarta tributorum parte leuata, honoris ergo, quod cum aliis non defecerat. Ciuitates etiam, quibus imperaret, accipiebat, et Stratonis turrim, et Sebasten, et Ioppen, et Hierosolyma. Nam Graecas, Gazam et Gadara et Hippon, regno auulsas, Syriae adiunxit Caesar. Archelao autem ex regione sibi data quotannis redibant quadringenta talenta. At Salome, praeter illa, quae rex testamento suo ei legauerat, et Iamniae et Azoti et Phasaëlidis domina facta est: eidemque regias etiam in Ascalone largitur Caesar. ex quibus

λωνι βασίλεια. συνήγετο δὲ ἐκ πάντων ἐξήκοντα προσόδου τάλαντα. τὸν δὲ οἶκον αὐτῆς ὑπὸ τὴν Ἀρχελάου ἐθναρχίαν ἔταξε. τῆς δὲ ἄλλης Ἡρώδου γενεᾶς ἕπαστος τὸ καταλειφθὲν ἐν ταῖς διαθήκαις ἐκομίζετο. δυσὶ δὲ αὐτοῦ θυγατράσι παρθένοις Καῖσαρ ἔξωθεν χαρίζεται πεντήκοντα μυριάδας ἀργυρίου, καὶ συνῴκισεν αὐτὰς τοῖς Φερώρα παισί. μετὰ δὲ τὸν οἶκον ἐπιδιένειμεν αὐτοῖς τὴν αὐτῷ καταλειφθεῖσαν ὑφ' Ἡρώδου δωρεὰν, ὖσαν χιλίων ταλάντων, εὐτελῆ τινα τῶν κειμηλίων εἰς τὴν τοῦ κατοιχομένου τιμὴν ἐξελόμενος.

ΚΕΦ. ζ'.

Ἱστορία περὶ Ψευδαλεξάνδρου. Φυγαδεύεται Ἀρχέλαος, καὶ τελευτᾷ Γλαφύρα· ἀνέῳγε τοῦ μέλλοντος ἀμφοτέροις δηλωθέντος.

ΚΑΝ τούτῳ νεανίας τις, Ἰουδαῖος μὲν τὸ γένος, τραφεὶς δ' ἐν Σιδῶνι παρά τινι τῶν Ρωμαϊκῶν ἀπελευθέρων, δι' ὁμοιότητα μορφῆς ψευδόμενος ἑαυτὸν Ἀλέξανδρον τὸν ἀναιρεθέντα ὑφ' Ἡρώδου, κατ' ἐλπίδα τοῦ λήσειν, ἦλθεν εἰς Ρώμην. συνεργὸς δ' ἦν τις ὁμόφυλος αὐτῷ πάντα τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν ἐπισάμενος, ὑφ' ὃ διδαχθεὶς ἔλεγεν, ὡς οἱ πεμφθέντες ἐπὶ τὴν ἀναίρεσιν αὐτοῦ τε καὶ Ἀριστοβούλου, δι' οἶκτον ἐκκλέψειαν αὐτοὺς ὁμοίων ὑποβολῇ σωμάτων. τούτοις γὰρ τοὺς ἐν Κρήτῃ Ἰουδαίους ἐξαπατήσας, καὶ λαμπρῶς ἐφοδιασθεὶς, διέπλευσεν εἰς Μῆλον. ἔνθα συναγείρας πολλῷ πλέον δι' ὑπερβολὴν ἀξιοπιστίας, ἀνέπεισε καὶ τοὺς ἰδιοξένους εἰς Ρώμην αὐτῷ συνεκπλεῦσαι. καταχθεὶς δὲ εἰς Δικαιαρχίαν, δῶρά τε παμπληθῆ παρὰ τῶν ἐκεῖ Ἰουδαίων λαμβάνει, καὶ καθάπερ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν πατρώων προεπέμφθη φίλων. προεληλύθει δ' εἰς τοσοῦτον πίστεως τὸ τῆς μορφῆς ὅμοιον, ὥστε τοὺς ἑωρακότας Ἀλέξανδρον, καὶ σαφῶς ἐπισταμένους, διϊσχυρίζεσθαι τοῦτον εἶναι. τό τε μὴν Ἰουδαϊκὸν ἐν Ρώμῃ πᾶν ἐξεχύθη πρὸς τὴν θέαν αὐ-

omnibus annui ſexaginta talentorum reditus colligebantur. domum vero eius Archelai ethnarchiae ſubdidit. Quin et caeteris ex Herodis progenie reddita erant legata, prout teſtamento relicta erant. Duabus autem filiabus eius virginibus dat Caeſar, extra ea, quae pater legauerat, quingenta millia argenti ſignati: eaſque nuptum collocauit Pherorae filiis. Immo, diuiſo regis patrimonio, eis diſtribuit mille talenta ipſi ab Herode dono relicta; parui pretii nonnullis ex regia ſupellectile ſibimet reſeruatis, in honorem defuncti.

CAP. VII.

Hiſtoria de Pſeudalexandro. Relegatur Archelaus, moritur Glaphyra; vterque per quietem praemonitus.

INterea iuuenis quidam, genere Iudaeus, Sidone educatus apud quendam Romani ciuis libertum, formae ſimilitudine ſemet Alexandrum eſſe mentitus ab Herode occiſum, Romam veniebat, fore ſperans, vt non detegeretur. Ipſi autem adiutor erat homo eiuſdem tribus, ſciens omnium, quae ad regnum pertinerent, a quo inſtructus aſſeuerabat, quod ii, qui miſſi erant ad ſe et Ariſtobulum occidendum, miſericordia commoti ipſos ſurripuerint, ſimilibus ſubditis corporibus. Itaque cum iſtis decepiſſet Iudaeos in Creta degentes, et ſplendidum nactus eſſet commeatum, in Melum nauigauit: vbi cum multo plus in viaticum collegiſſet, quod res admodum credibilis videretur, hoſpitibus etiam ſuis perſuaſit, vt Romam ſecum nauigarent. Cum autem appulſus eſſet Dicaearchiam, et dona quam plurima ab iſtius loci Iudaeis accipit, et tanquam rex a paternis amicis deducebatur. Tantum enim fidei conciliauerat formae ſimilitudo, vt, qui Alexandrum viderant planeque nouerant, hunc eum eſſe iurarent. Porro Iudaei Romae degentes omnes ad eum viſendum ſe effuderunt, et ingens hominum

τῷ, καὶ πλῆθος ἄπειρον ἦν περὶ τὰς τενωπὰς, δι' ὧν κομίζοιτο. καὶ γὰρ δὴ προῆλθον εἰς τοσοῦτον φρενοβλαβείας οἱ Μήλιοι, ὥστε φορείῳ τε αὐτὸν κομίζειν, καὶ θεραπείαν βασιλικὴν ἰδίοις παρασχεῖν ἀναλώμασι.

β'. Καῖσαρ δὲ γινώσκων ἀκριβῶς τὰς Αλεξάνδρου χαρακτῆρας, κατηγόρητο γὰρ ὑφ' Ηρῴδου παρ' αὐτῷ, συνεώρα μὲν, καὶ πρὶν ἰδεῖν τὸν ἄνθρωπον, τὴν τῆς ὁμοιότητος ἀπάτην, διδοὺς δὲ τι καὶ πίστεως ταῖς ἰλαρωτέραις ἐλπίσι, Κέλαδόν τινα πέμπει τῶν σαφῶς ἐπισταμένων Αλέξανδρον, κελεύσας ἀγαγεῖν αὐτῷ τὸν νεανίσκον. ὁ δὲ, ὡς εἶδεν, ἐτεκμήρατο μὲν τάχιστα καὶ τὰς διαφορὰς τοῦ προσώπου· τὸ δὲ ὅλον σῶμα σκληρότερόν τε καὶ δυσφανὲς καταμαθὼν, ἐνόησε πᾶν τὸ σύνταγμα. πάνυ δὲ αὐτὸν παρῴξυνεν ἡ τόλμα τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων. τοῖς γὰρ πυνθανομένοις περὶ Αριστοβούλου, σώζεσθαι μὲν κἀκεῖνον ἔλεγεν, ἀπολελεῖφθαι δ' ἐπίτηδες ἐν Κύπρῳ τὰς ἐπιβουλὰς φυλασσόμενον· ἧττον γὰρ ἐπιχειρεῖσθαι διεζευγμένους. ἀπολαβόμενος δὲ αὐτὸν κατ' ἰδίαν, μισθὸν ἔφη παρὰ Καίσαρος ἔχειν τὸ ζῆν, τοῦ μηνύσαι τὸν ἀναπείσαντά σε πλάσασθαι τηλικαῦτα. κἀκεῖνος, αὐτῷ δηλώσειν εἰπών, ἔπεται πρὸς Καίσαρα, καὶ τὸν Ιουδαῖον ἐνδείκνυται, καταχρησάμενον αὐτοῦ τῇ ὁμοιότητι πρὸς ἐργασίαν. τοσαῦτα γὰρ εἰληφέναι δῶρα καθ' ἑκάστην πόλιν, ὅσα ζῶν Αλέξανδρος οὐκ ἔλαβε. γελάσας δὲ Καῖσαρ ἐπὶ τούτοις, τὸν μὲν Ψευδαλέξανδρον δι' εὐεξίαν σώματος ἐγκατέταξε τοῖς ἐρέταις, τὸν ἀναπείσαντα δὲ ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι. Μηλίοις δὲ ἤρκεσεν ἐπιτίμιον τῆς ἀνοίας τὰ ἀναλώματα.

γ'. Παραλαβὼν δὲ τὴν ἐθναρχίαν Αρχέλαος, καὶ κατὰ μνήμην τῶν πάλαι διαφορῶν, οὐ μόνον Ιουδαίοις, ἀλλὰ καὶ Σαμαρεῦσι χρησάμενος ὠμῶς, πρεσβευσαμένων ἑκατέρων κατ' αὐτοῦ πρὸς Καίσαρα, ἔτει τῆς ἀρχῆς ἐννάτῳ φυγαδεύεται μὲν εἰς Βίεννάν πόλιν τῆς Γαλατίας αὐτὸς, ἡ οὐσία δ' αὐτοῦ τοῖς Καίσαρος θησαυροῖς ἐγκατατάσ-

multitudo vias, per quas ferebatur, obsidebat. nam eo quidem dementiae processerunt Melii, vt illum et sella portarent, suisque sumtibus cultum et apparatum regium ei suppeditarent.

2. Caesar autem, vt qui perfecte norit Alexandri oris lineamenta, (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) perspiciebat quidem, priusquam hominem videret, similitudinis fallaciam, aliquid vero fidei tribuere volens laetiori de eo conceptae spei, Celadum quendam, vnum ex iis, qui Alexandrum probe noscerent, mitti iubet, vt Alexandrum sibi in conspectum adduceret. Atque ille eo viso, statim quidem coniectura deprehendit personae diuersitatem: at cum totum corpus animaduertisset, et duritiam eius habitumque seruilem, commentum omne intellexit. Valde autem eum commouerunt, quae tanta cum fiducia dicere ausus est. nam cum de Aristobulo interrogaretur, saluum quidem illum esse respondebat, Cypri vero de industria relictum esse, vt sibi ab insidiis caueret. difficilius enim disiunctos posse apprehendi. Cum autem eum paululum seduxisset Caesar, ei dixit, vitam in praemium fore, si illius indicium fecerit, qui ei persuaserit eiusmodi res comminisci. Atque ille se indicaturum esse pollicitus est, et Caesarem sequutus ad eum accedit, atque Iudaeum ei ostendit, qui formae suae similitudine ad quaestum abusus est. tanta enim dona a ciuitatibus eum singulis accepisse, quanta viuus Alexander non consequutus fuisset. Cum autem ad ista risisset Caesar, Pseudalexandrum quidem propter habitudinem corporis remigum ordini inseruit, fraudis vero auctorem interfici iussit. Caeterum Melii sumtibus, quos fecerant, stultitiae poenarum satis dedisse visi sunt.

3. Cum autem Archelaus, ethnarchia suscepta, superioris discordiae memor, non solum Iudaeos, sed etiam Samarienses, crudeliter tractaret, ab vtriusque populi legatis accusatus apud Caesarem, anno regni nono in exsilium pellitur Viennam, quae Galliae vrbs est, et eius patrimonium fisco Caesaris adiudicatur. Verum prius,

σεται. πρὶν κληθῆναι δὲ αὐτὸν ὑπὸ τῦ Καίσαρος, ὄναρ ἰδεῖν φασι τοιόνδε. ἔδοξεν ὁρᾶν ταύρους ἐννέα, πλήρεις καὶ μεγάλους, ὑπὸ βοῶν καταβιβρωσκομένους. μεταπεμψάμενος δὲ τοὺς μάντεις καὶ τῶν Χαλδαίων τινὰς, ἐπυνθάνετο, τί σημαίνειν δοκοῖεν. ἄλλων δὲ ἄλλως ἐξηγουμένων, Σίμων τις Εσσαῖος τὸ γένος ἔφη· „τοὺς μὲν ταύρους, ἐνιαυ-„τοὺς νομίζειν, τοὺς δὲ βοῦς, μεταβολὰς πραγμάτων, διὰ „τὸ τὴν χώραν ἀροτριῶντας ἀλλάσσειν. ὥστε βασιλεύσειν „μὲν αὐτὸν τῶν ταύρων ἀριθμὸν, ἐν ποικίλαις δὲ „πραγμάτων μεταβολαῖς γενόμενον τελευτήσειν." ταῦτα φήσας Αρχέλαος, μετὰ πέντε ἡμέρας ἐπὶ τὴν δίκην μετεκλήθη.

δ'. Αξιον δὲ μνήμης ἡγησάμην καὶ τὸ τῆς γυναικὸς αὐτῦ Γλαφύρας ὄναρ, ἥπερ ἦν θυγάτηρ μὲν Αρχελάϊ τῦ Καππαδοκῶν βασιλέως, γυνὴ δ' Αλεξάνδρῳ γεγονυῖα τὸ πρῶτον, ὃς ἦν ἀδελφὸς μὲν Αρχελάϊ, περὶ ὃ διεξήειμεν, υἱὸς δ' Ηρῴδῃ τῦ βασιλέως, ὑφ' ὃ καὶ ἀνῃρέθη, καθάπερ προδεδηλώκαμεν, μετὰ δὲ τὸν ἐκείνῳ θάνατον συνῴκησεν Ιόβᾳ τῷ βασιλεύοντι Λιβύης, ὃ τελευτήσαντος ἐπανελθῦσαν αὐτὴν καὶ χηρεύσασαν παρὰ τῷ πατρὶ θεασάμενος ὁ ἐθνάρχης Αρχέλαος, ἐπὶ τοσῦτον ἔρωτος ἦλθεν, ὥστε παραχρῆμα, τὴν συνοικῦσαν αὐτῷ Μαριάμμην ἀποπεμψάμενος, ἐκείνην ἀγαγέσθαι. παραγενομένη τοίνυν εἰς Ιουδαίαν, μετ' ὀλίγον τῆς ἀφίξεως χρόνον, ἔδοξεν ἐπισάντα τὸν Αλέξανδρον αὐτῇ λέγειν· „ἀπέχρη μὲν ὁ κατὰ Λιβύην „σοι γάμος, σὺ δὲ οὐκ ἀρκεσθεῖσα τούτῳ, πάλιν ἐπὶ τὴν „ἐμὴν ἑστίαν ἀνακάμπτεις, τρίτον ἄνδρα, καὶ ταῦτα τὸν „ἀδελφόν, ὦ τολμηρά, τὸν ἐμὸν ἠρημένη. πλὴν ἃ περιό-„ψομαι τὴν ὕβριν, ἀπολήψομαι δέ σε καὶ μὴ θέλουσαν." τοῦτο διηγησαμένη τὸ ὄναρ, δύο μόγις ἡμέρας ἐβίω.

quam a Caesare accerseretur, huiuscemodi somnium dicitur vidisse. Sibi visus est in somnis ob oculos habere novem spicas, plenas et magnas, quas boues depascebant. Cumque coniectores acciuisset et Chaldaeorum nonnullos, eos interrogabat, quidnam illis significari putarent. Aliis autem aliter visum interpretantibus, Simon quidam, genere Essenus, dicebat: „spicae quidem mihi videntur „esse anni; boues vero rerum mutationes indicare, eo „quod, dum ararent, terram verterent et mutarent. adeo„que totidem annos regnaturum, quot numero essent spi„cae, tandem vero post varias rerum vicissitudines mori„turum esse." Istis auditis, post quinque dies Archelaus ad causam dicendam accitus est.

4. Dignum etiam est, quod memoretur Glaphyrae somnium, quae filia erat Archelai Cappadocum regis, primumque vxor Alexandri, (qui frater quidem erat Archelai, de quo loquimur, filius vero regis Herodis, a quo interfectus est, vt iam ante memorauimus) et eius post decessum nupta Iubae regi Libyae; quo defuncto, cum ipsam reuersam, et apud patrem in viduitate degentem, conspexisset Archelaus ethnarcha, adeo amore accensus est, vt statim, repudiata coniuge sua Mariamne, eam duceret. Haec igitur, cum in Iudaeam rediisset, breui post tempore, quam eo veniret, cernere visa est Alexandrum adstantem sibi ista dicere: „Satis fuisset tibi „Libycum matrimonium, sed tu, illo non contenta, rur„sum ad meos penates reuerteris, tertio marito, ipsoque „fratre meo, o audaciissima, tibi adscito. Verum non „insuper habebo contumeliam, sed te, licet inuitam, ad „me recipiam." Postquam hoc somnium narrasset, vix vltra biduum vixit.

ΚΕΦ. η'.

Τῆς Αρχελάϋ ἐθναρχίας εἰς ἐπαρχίαν περιγραφή. τάσις Ιούδα Γαλιλαίου. τρεῖς Ιουδαίων αἱρέσεις.

ΤΗΣ δὲ Αρχελάϋ χώρας εἰς ἐπαρχίαν περιγραφείσης, ἐπίτροπός τις ἱππικῆς παρὰ Ρωμαίοις τάξεως Κωπώνιος πέμπεται, μέχρι τῦ κτείνειν λαβὼν παρὰ τῦ Καίσαρος ἐξουσίαν. ἐπὶ τούτοις ἀνὴρ Γαλιλαῖος Ιούδας ὄνομα εἰς ἀπόστασιν ἐνῆγε τοὺς ἐπιχωρίους, κακίζων, εἰ φόρον τε Ρωμαίοις τελεῖν ὑπομείνουσι, καὶ μετὰ τὸν Θεὸν οἵοισι θνητοὺς δεσπότας. ἦν δὲ οὗτος σοφιστὴς ἰδίας αἱρέσεως, οὐδὲν τοῖς ἄλλοις προσοικώς.

β'. Τρία γὰρ παρὰ Ιουδαίοις εἴδη φιλοσοφεῖται, καὶ τῦ μὲν αἱρετιστὰὶ Φαρισαῖοι, τῦ δὲ Σαδδουκαῖοι, τρίτον δὲ, ὃ δὴ καὶ δοκεῖ σεμνότητα ἀσκεῖν, Εσσηνοὶ καλοῦνται, Ιουδαῖοι μὲν γένος ὄντες, φιλάλληλοι δὲ καὶ τῶν ἄλλων πλέον. οὗτοι τὰς μὲν ἡδονὰς ὡς κακίαν ἀποστρέφονται, τὴν δὲ ἐγκράτειαν, καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπίπτειν, ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. καὶ γάμου μὲν ὑπεροψία παρ' αὐτοῖς, τοὺς δ' ἀλλοτρίους παῖδας ἐκλαμβάνοντες, ἁπαλοὺς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα, συγγενεῖς ἡγοῦνται, καὶ τοῖς ἤθεσι τοῖς ἑαυτῶν ἐντυποῦσι· τὸν μὲν γάμον, καὶ τὴν ἐξ αὐτῦ διαδοχὴν, οὐκ ἀναιροῦντες, τὰς δὲ τῶν γυναικῶν ἀσελγείας φυλασσόμενοι, καὶ μηδεμίαν τηρεῖν πεπεισμένοι τὴν πρὸς ἕνα πίστιν.

γ'. Καταφρονηταὶ δὲ πλούτου, καὶ θαυμάσιον παρ' αὐτοῖς τὸ κοινωνητικὸν, οὐδὲ ἔστιν εὑρεῖν κτήσει τινὰ παρ' αὐτοῖς ὑπερέχοντα. νόμος γὰρ τοὺς εἰς τὴν αἵρεσιν εἰσιόντας δημεύειν τῷ τάγματι τὴν οὐσίαν. ὥστε ἐν ἅπασι μήτε πενίας ταπεινότητα φαίνεσθαι, μηδ' ὑπεροχὴν πλούτου, τῶν δὲ ἑκάστου κτημάτων ἀναμεμιγμένων μίαν ὥσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν οὐσίαν εἶναι. κηλίδα δὲ ὑπολαμβάνουσι τὸ ἔλαιον, κἂν ἀλιφῇ τις ἄκων, σμήχεται τὸ σῶμα. τὸ γὰρ αὐχμεῖν

CAP. VIII.

Archelai ethnarchia in prouinciam redacta. Seditio Iudae Galilaei. Iudaeorum tres sectae.

ARchelai autem regione in prouinciam redacta, procurator quidam, ordinis apud Romanos equestris, Coponius, mittitur, summa a Caesare potestate accepta. Eo prouinciam administrante, vir quidam Galilaeus, cui nomen erat Iudas, ad defectionem indigenas excitabat, ignauos dicens, si Romanis tributum pendere sustinerent, et post Deum mortales dominos agnoscerent. Erat autem hic propriae sectae sophista, nulla in re aliis similis.

2. Nam tria hominum genera apud Iudaeos philosophantur, et vnius quidem generis assectae sunt Pharisaei; alterius vero Sadducaei; tertium vero, quod sane vitam seueriorem exercere videtur, Esseni appellantur; gente quidem Iudaei, at mutuo sese amore magis, quam alii, complectentes. Isti a voluptatibus tanquam a scelere abhorrent, continentiam vero seruare, et cupiditatibus non succumbere, pro virtute maxima ducunt. Et ipsis quidem despectui habentur nuptiae, alienos vero liberos, dum ad capessendas disciplinas molles adhuc sunt, suscipientes, pro cognatis suis reputant, suisque moribus informant: non tamen matrimonium, et legitimam ex eo successionem tollentes, sed sibimet a procaci mulierum petulantia cauentes, nullamque earum vni viro fidem seruare posse persuasum habentes.

3. Quin et diuitias contemnunt, et admiranda plane, inter eos obtinet bonorum communio, neque quisquam apud eos inueniri potest, qui plura aliis possideat. Lege sancitur, vt, qui isti sectae nomen suum dare velint, facultates suas sodalitio communes facerent: adeo vt inter omnes neque egestatis humilitas, nec opum vis immodica appareat, sed permixtis singulorum facultatibus, vnum omnium sit tanquam fratrum patrimonium. Labis autem instar oleum habent, et si quis vel inuitus vnctus fuerit, corpus abstergit. nam squalere honori ducunt, et vesti

ἐν καλῷ τίθενται, λευχειμονεῖν τε διαπαντός. χειροτονητοὶ δὲ οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμεληταί, καὶ ἀδιαίρετοι πρὸς ἁπάντων εἰς τὰς χρείας ἕκαστοι.

δ'. Μία δὲ οὐκ ἔστιν αὐτῶν πόλις, ἀλλ' ἐν ἑκάστῃ κατοικοῦσι πολλοί. καὶ τοῖς ἑτέρωθεν ἥκουσιν αἱρετισταῖς ἀναπέπταται τὰ παρ' αὐτοῖς ὁμοίως, ὥσπερ ἴδια, καὶ πρὸς οὓς ἐ πρότερον εἶδον εἰσίασιν ὡς συνηθεστάτους· διὸ καὶ ποιοῦνται τὰς ἀποδημίας, οὐδὲν μὲν ὅλως ἐπικομιζόμενοι, διὰ δὲ τὰς ληστὰς ἔνοπλοι. κηδεμὼν δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει τῶν τάγματος ἐξαιρέτως τῶν ξένων ἀποδείκνυται, ταμιεύων ἐσθῆτα καὶ τὰ ἐπιτήδεια. καταστολὴ δὲ καὶ σχῆμα σώματος ὅμοιον τοῖς μετὰ φόβου παιδαγωγουμένοις παισίν. οὔτε δὲ ἐσθῆτας, οὔτε ὑποδήματα ἀμείβουσι, πρὶν ἢ διαῤῥαγῆναι τὸ πρότερον παντάπασιν, ἢ δαπανηθῆναι τῷ χρόνῳ. οὐδὲν δὲ ἐν ἀλλήλοις οὔτε ἀγοράζουσιν, οὔτε πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρῄζοντι δίδωσ ἕκαστος τὰ παρ' αὐτῷ, τὸ παρ' ἐκείνου χρήσιμον ἀντικομίζεται· καὶ χωρὶς δὲ τῆς ἀντιδόσεως, ἀκώλυτος ἡ μετάληψις αὐτοῖς παρ' ὧν ἂν ἐθελήσωσι.

ε'. Πρός γε μὴν τὸ Θεῖον ἰδίως εὐσεβεῖς· πρὶν γὰρ ἀνασχεῖν τὸν ἥλιον, οὐδὲν φθέγγονται τῶν βεβήλων, πατρίους δέ τινας εἰς αὐτὸν εὐχὰς, ὥσπερ ἱκετεύοντες ἀνατεῖλαι. μετὰ ταῦτα πρὸς ἃς ἕκαστοι τέχνας ἴασιν ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν διαφίενται, καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμενοι συντόνως, ἔπειτα πάλιν εἰς ἓν ἀθροίζονται χωρίον, ζωσάμενοί τε σκεπάσμασι λινοῖς, ὅτως ἀπολούονται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι· καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἁγνείαν εἰς ἴδιον οἴκημα συνίασιν, ἔνθα μηδενὶ τῶν ἑτεροδόξων ἐπιτέτραπται παρελθεῖν· αὐτοί τε καθαροὶ καθάπερ εἰς ἅγιόν τι τέμενος παραγίνονται τὸ δειπνητήριον. καὶ καθισάντων μεθ' ἡσυχίας, ὁ μὲν σιτοποιὸς ἐν τάξει παρατίθησιν ἄρτους, ὁ δὲ μάγειρος ἓν ἀγγεῖον ἐξ ἑνὸς ἐδέσματος ἑκάστῳ παρατίθησι. προκατεύχεται δὲ ὁ ἱερεὺς τῆς τροφῆς, καὶ γεύσασθαί τινα πρὸ τῆς εὐχῆς ἀθέμιτον. ἀριστοποιησάμενος ἐπεύχεται πάλιν· ἀρχόμενοί τε καὶ παυόμε-

candida semper indui. Designatos autem communium rerum procuratores habent; et ad vsus omnium singulos indiscretos.

4. Illis non est vna ciuitas certa, sed domicilia habent multi in singulis: ac suae sectae hominibus aliunde aduenientibus quicquid habent aeque patet, ac si eorum proprium esset, et ad eos, quos nunquam viderant, quasi maxime familiares, ingrediuntur. quare cum peregre proficiscuntur, nihil omnino in victum tollunt, contra latrones tamen arma gestant. In singulis vero ciuitatibus certus quidam hospitum curator constituitur, qui vestes aliaque necessaria suppeditet. Amictus autem cultusque corporis qualis puerorum, in metu et sub cura magistri agentium, esse solet. Imo nec vestem nec calceos mutant, donec priora vel discissa omnino fuerint, vel vetustate detrita. Nihil inter se emunt, nec vendunt quicquam; sed egenti vnusquisque e suis largiens, vicissim ab eo, quod sibi vsui sit, accipit: et si nihil mutuo rependant, eos tamen a quibuscunque velint, accipere nihil vetat.

5. Caeterum erga Deum pietate sunt singulari: nihil enim profani ante solis ortum loquuntur, sed patria quaedam vota ei nuncupant, quasi vt illucescat obsecrantes. Tum ad eam, quam quisque nouit artem a curatoribus dimittuntur, in qua perpetuo et continenti ad quintam horam labore versati, eundem simul in locum denuo conueniunt, ac lineis praecincti velaminibus, ita demum corpus frigida abluunt: moxque ab ea lustratione proprium in domicilium, quo alterius sectae nemini pedem inferre licet, vna omnes confluunt; ipsique ab omni labe puri, non aliter ad coenaculum, quam ad delubrum quoddam sanctius, accedunt. atque vbi placide ac quiete consederint, pistor quidem panes suo cuique ordine apponit; coquus vero singulis vnum pulmenti eiusdem vasculum apponit. Sacerdos autem, antequam cibum capiunt, preces adhibet, nec vlli ante precationem quicquam gustare fas est. Idem finito prandio iterum precatur; et cum edere incipiunt et

νοι γεραίρυσι τὸν Θεὸν, ὡς χορηγὸν τῆς τροφῆς. ἔπειτα ὡς ἱερὰς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας, πάλιν ἐπ' ἔργα μέχρι δείλης τρέπονται. δειπνῦσι δὲ ὑποστρέψαντες ὁμοίως συγκαθεζομένων τῶν ξένων, εἰ τύχοιεν αὐτοῖς παρόντες. ὑδὲ παυγὴ ποτε τὸν οἶκον, ὅτε θόρυβος μολύνει, τὰς δὲ λαλιὰς ἐν τάξει παραχωρῦσιν ἀλλήλοις· καὶ τοῖς ἔξωθεν, ὡς μυστήριόν τι Φρικτὸν, ἡ τῶν ἔνδον σιωπὴ καταφαίνεται. τοῦτο δὲ αἴτιον ἡ διηνεκὴς νῆψις, καὶ τὸ μετρεῖσθαι παρ' αὐτοῖς τροφὴν καὶ ποτὸν μέχρι κόρυ.

ε'. Τῶν μὲν ὖν ἄλλων ὐκ ἔστιν ὅ, τι μὴ τῶν ἐπιμελητῶν προσαξάντων ἐνεργῦσι· δύο δὲ ταῦτα παρ' αὐτοῖς αὐτεξύσια, ἐπικηρία καὶ ἔλεος. βοηθεῖν τε γὰρ τοῖς ἀξίοις, ὁπόταν δέωνται, καὶ κατ' αὐτὸς ἀφίεται, καὶ τροφὰς ἀποδομένοις ὀρέγειν. τὰς δὲ εἰς τὺς συγγενεῖς μεταδόσεις ὐκ ἔξεσι ποιεῖσθαι δίχα τῶν ἐπιτρόπων. ὀργῆς ταμίαι δίκαιοι, θυμῦ καθεκτικοὶ, πίστεως προστάται, εἰρήνης ὑπουργοί. καὶ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπ' αὐτῶν ἰσχυρότερον ὅρκυ· τὸ δὲ ὀμνύειν αὐτοῖς περιῖσταται, χεῖρόν τι τῆς ἐπιορκίας ὑπολαμβάνοντες. ἤδη γὰρ ἤδη κατεγνῶσθαι φασὶ τὸν ἀπιστόμενον, δίχα Θεῦ. σπουδάζυσι δὲ ἐκτόπως περὶ τὰ τῶν παλαιῶν συγγράμματα, μάλισα τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος ἐκλέγοντες. ἔνθεν αὐτοῖς πρὸς θεραπείαν παθῶν, ῥίζαι τε ἀλεξιτήριοι, καὶ λίθων ἰδιότητες ἀνερευνῶνται.

ζ'. Τῷ δὲ ζηλῦντι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν ὐκ εὐθὺς ἡ πάροδος, ἀλλ' ἐπ' ἐνιαυτὸν ἔξω μένοντι τὴν αὐτὴν ὑποτίθενται δίαιταν, ἀξινάριόν τε, καὶ τὸ προειρημένον περίζωμα, καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. ἐπειδὰν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ πεῖραν ἐγκρατείας δῷ, πρόσεισι μὲν ἔγγιον τῇ διαίτῃ, καὶ καθαρωτέρων τῶν πρὸς ἁγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει· παραλαμβάνεται δὲ εἰς τὰς συμβιώσεις ὐδέπω. μετὰ γὰρ τὴν τῆς καρτερίας ἐπίδειξιν, δυσὶν ἄλλοις ἔτεσι τὸ ἦθος δοκιμάζεται· καὶ φανεὶς ἄξιος, ὅτως εἰς τὸν ὅμιλον ἐγκρίνε-

desinunt, Deum venerantur, vt qui omnia ad victum largiatur. Tunc vestibus quasi sacris depositis, rursum ad opera sua redeunt vsque ad vespertinum crepusculum: atque inde reuersi coenam eodem quo prandium ritu sumunt, considentibus simul hospitibus, si qui forte aduenerint. Neque vero clamor vnquam aut tumultus domum contaminat, sed loquendi vices ordine alii aliis concedunt: illisque, qui foris sunt, horrendi instar mysterii videtur silentium eorum, qui intus sunt. Huius autem rei causa perpetua sobrietas, et cibi et potionis vsque ad satietatem dimensio.

6. Et caeterorum quidem nihil est, quod sine curatorum mandato faciant: duo vero ista in ipsorum potestate sunt, alios iuuare, eorumque misereri. Nam dignis, quandocunque aliquid ab iis peterent, suo arbitrio cuique licet, vt et egentibus alimenta porrigere: sed cognatis aliquid donare nisi iussu curatorum non permissum est. Irae dispensatores iusti sunt, iracundiae coercitores, fidei autistites, pacis administri. Et quicquid ab ipsis quidem dictum sit, firmius est iureiurando: iurare autem ipsis superuacuum est, ita vt periurio peius aestiment. iamiam enim eum damnatum dicunt, cui absque Deo nequaquam creditur. Mirabile autem studium collocant in veterum scriptis peruolutandis, ex quibus ea maxime deligunt, quae animae corporique conducant. hinc diligenter inuestigant et radices remediis afferendis idoneas, et lapidum proprietates, quibus medicinam morbis faciant.

7. Porro ei, qui huius sectae studio tenetur, non continuo patet ingressus, sed foris annum integrum manenti genus idem vitae praescribunt, et dolabellam et cingulum praedictum et vestem candidam tradunt. Postquam vero hoc temporis interuallo continentiae suae documenta dederit, propius quidem ad instituti communionem accedit, ac purioribus aquis vna cum caeteris lustrari incipit: necdum tamen ad conuictum admittitur. nam per duos vlterius annos, postquam tolerantiam suam palam fecerit, mores eius explorant: et si dignus apparuerit, tum demum in consortium admittitur. Priusquam vero communem ci-

ται. πρὶν δὲ τῆς κοινῆς ἅψασθαι τροφῆς, ὅρκους αὐτοῖς ὁμνυσι φρικώδεις, πρῶτον μὲν εὐσεβήσειν τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξειν, καὶ μήτε κατὰ γνώμην βλάψειν τινὰ, μήτε ἐξ ἐπιτάγματος, μισήσειν δὲ ἀεὶ τὰς ἀδίκους καὶ συναγωνιεῖσθαι τοῖς δικαίοις. τὸ πιστὸν ἀεὶ παρέξειν πᾶσι, μάλιστα δὲ τοῖς κρατοῦσιν· ἀ γὰρ δίκα θεοῦ περιγίνεσθαί τινι τὸ ἄρχειν. κἂν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδὲ ποτε ἐξυβρίζειν εἰς τὴν ἐξουσίαν· μηδὲ ἑαυτὸν, ἢ τινι πλείονι κόσμῳ τὰς ὑποτεταγμένας ὑπερλαμπρύνεσθαι, τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν ἀεὶ, καὶ τοὺς ψευδομένους ἐλέγχειν προβάλλεσθαι. χεῖρας κλοπῆς, καὶ ψυχὴν ἀνοσίου κέρδους καθαρὰν φυλάξειν. καὶ μήτε κρύψειν τι τοὺς αἱρετιστὰς, μήτε ἑτέροις αὐτῶν τι μηνύσειν, κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζηται. πρὸς τούτοις ὀμνύουσι μηδενὶ μὲν μεταδώσειν τῶν δογμάτων ἑτέρως, ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβεν· ἀφέξεσθαι δὲ λῃστείας, καὶ συντηρήσειν ὁμοίως τά τε τῆς αἱρέσεως αὐτῶν βιβλία, καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνόματα. τοιούτοις μὲν ὅρκοις τοὺς προσιόντας ἐξασφαλίζονται.

ή. Τοὺς δὲ ἐπ' ἀξιοχρέοις ἁμαρτήμασιν ἁλόντας ἐκβάλλουσι τοῦ τάγματος· ὁ δὲ ἐκπρισθεὶς, οἰκτίστῳ πολλάκις μόρῳ διαφθείρεται. τοῖς γὰρ ὅρκοις καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένος, οὐδὲ τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις τροφῆς δύναται μεταλαμβάνειν, ποφαγῶν δὲ καὶ λιμῷ τὸ σῶμα τηκόμενος διαφθείρεται. διὸ δὴ πολλοὺς ἐλεήσαντες ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀναπνοαῖς ἀνέλαβον, ἱκανὴν ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν τὴν μέχρι θανάτου βάσανον ἡγούμενοι.

θ'. Περὶ δὲ τὰς κρίσεις ἀκριβέστατοι, καὶ δίκαιοι· καὶ δικάζουσι μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν ἑκατὸν συνελθόντες. τὸ δὲ ὁρισθὲν ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. σέβας δὲ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μετὰ τὸν θεὸν, τὸ ὄνομα τοῦ νομοθέτου. κἂν βλασφημήσῃ τις εἰς τοῦτον, κολάζεσθαι θανάτῳ. τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὑπακούειν καὶ τοῖς πλείοσιν, ἐν καλῷ τιθέντας. δέκα γοῦν συγκαθεζομένων, οὐκ ἂν λαλήσειέ τις ἀκόντων τῶν ἑπτὰ. καὶ τὸ πτύσαι δὲ εἰς μέσους ἢ τὸ δεξιὸν μέρος

bum attingat, horrendis semet illis iuramentis adstringit: primum quidem, pie se culturum Deum, deinde et ius seruaturum cum hominibus; et neque se laesurum quemquam, siue sponte, siue ex imperato; iniurioſos vero omnes odio perpetuo habiturum, et iustis adiutorem fore. fidem se semper omnibus seruaturum, maximeque iis, qui imperant; quod nemini sine Deo obueniat imperandi potestas. Quod si ipse imperium fuerit adeptus, non superbe et petulanter vti potestate; neque vestitu aut ornatu caeteros subditos exsuperare. Veritatem semper amare; propositumque habere mentientes redarguere. Manus a furto, et animum ab iniquo quaestu purum custoditurum. Nihil se celaturum sodales de dogmatis, neque aliis aliquid indicaturum, nec si ad mortem cogatur. Praeterea iurant quisque nemini quidem se aliter dogmata proditurum, quam ipse acceperit: se vero abstenturum latrociniis, pariqueue reverentia seruaturum sectae suae libros et angelorum nomina. Huiuscemodi quidem iuramentis ad coetum suum venientes sibimet deuinciunt.

8. Deprehensos vero in peccatis grauioribus ex ordine suo eiiciunt, isque, cui contigit e coetu ejici, non raro mortem obit miserrimam. Nam iuramentis et ritibus obligatus ne aliorum quidem escis vti potest; sed dum herbas comedit, corpus fame tabescit, atque ita interit. Quam ob rem etiam ipsi plurimos miserati, extremum iam agentes spiritum receperunt; pro peccatis satis poenarum, quod ad mortem vsque fuerint cruciati, dedisse existimantes.

9. Iudicia autem accuratissime exercent, et iuste: et iudicant quidem centeni ad minimum congregati. quod vero ab iis semel decretum fuerit, fixum manet et immobile. Venerationem quoque post Deum maximam apud eos habet legislatoris nomen: et morte multari quicunque ei maledixerit. Ætate grandioribus numeroque maioribus obtemperare, pulchrum esse ducunt: adeo vt, cum decem consederint, non sit, vt vnus aliquis loquatur, si nouem inviti fuerint. Cauent etiam in medium eorum, vel in dex-

φυλάσσονται· καὶ ταῖς ἑβδομάσιν ἔργων ἐφάπτεσθαι, διαφορώτατα Ἰουδαίων ἁπάντων. ὁ μὲν γὰρ τροφὰς ἑαυτοῖς πρὸ ἡμέρας μιᾶς παρασκευάζησιν, ὡς μηδὲ πῦρ ἐναύσειν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἀλλ' οὐδὲ σκεῦός τι μετακινῆσαι θαρρῶσιν, οὐδὲ ἀποπατεῖν. ταῖς δὲ ἄλλαις ἡμέραις βόθρον ὀρύσσοντες βάθος ποδιαῖον τῇ σκαλίδι, τοιοῦτον γάρ ἐστι τὸ διδόμενον ὑπ' αὐτῶν ἀξινίδιον τοῖς νεοσυλάτοις, καὶ περικαλύψαντες θοιματίῳ, ὡς μὴ τὰς αὐγὰς ὑβρίζοιεν τοῦ Θεοῦ, θακεύσιν εἰς αὐτὸν, ἔπειτα τὴν ἀνορυχθεῖσαν γῆν ἐφέλκυσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο ποιοῦσι τὰς ἐρημοτέρας τόπους ἐκλεγόμενοι. καίπερ δὴ φυσικῆς ὕσης τῆς τῶν σωματικῶν λυμάτων ἐκκρίσεως, ἀπολούεσθαι μετ' αὐτὴν, καθάπερ μεμιαμμένοις, ἔθιμον.

ί. Διήρηνται δὲ, κατὰ χρόνον τῆς ἀσκήσεως, εἰς μοίρας τέσσαρας· καὶ τοσοῦτον οἱ μεταγενέστεροι τῶν προγενεστέρων ἐλαττοῦνται, ὥστε, εἰ ψαύσειαν αὐτῶν, ἐκείνους ἀπολούεσθαι, καθάπερ ἀλλοφύλῳ συμφυρέντας. καὶ μακρόβιοι μὲν, ὡς τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ ἑκατὸν παρατείνειν ἔτη, διὰ τὴν ἁπλότητα τῆς διαίτης, ἐμοί γε δοκεῖν καὶ τὴν εὐταξίαν. καταφρονηταὶ δὲ τῶν δεινῶν, καὶ τὰς μὲν ἀλγηδόνας νικῶντες τοῖς φρονήμασι, τὸν δὲ θάνατον, εἰ μετ' εὐκλείας προσοίη, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνω. διήλεγξε δ' αὐτῶν ἐν ἅπασι τὰς ψυχὰς ὁ πρὸς Ρωμαίους πόλεμος. ἐν ᾧ στρεβλούμενοι καὶ λυγιζόμενοι, καιόμενοί τε καὶ κλώμενοι, καὶ διὰ πάντων ὁδεύοντες τῶν βασανιστηρίων ὀργάνων, ἵνα ἢ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φάγωσί τι τῶν ἀσυνήθων, οὐδέτερόν τι ὑπέμειναν παθεῖν, ἀλλ' οὐδὲ κολακεῦσαί ποτε τοὺς αἰκιζομένους, ἢ δακρῦσαι. μειδιῶντες δὲ ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, καὶ κατιρωνευόμενοι τῶν τὰς βασάνους προσφερόντων, εὔθυμοι τὰς ψυχὰς ἀφίεσαν, ὡς πάλιν κομιούμενοι.

ια'. Καὶ γὰρ ἐρρωται παρ' αὐτοῖς ἥδε ἡ δόξα· φθαρτὰ μὲν εἶναι τὰ σώματα, καὶ τὴν ὕλην ὁ μόνιμον αὐτοῖς, τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτους ἀεὶ διαμένειν, καὶ συμ-

tram sui partem exspuere; et sabbatis manum operi admouere, fugiunt maxime omnium Iudaeorum. nam non solum pridie eius diei cibum sibi praeparant, vt illo die ignem non accendant; sed neque vas vllum loco mouere audent, nec vllum exonerare. Aliis autem diebus scrobem ad vnius pedis altitudinem sarculo excauantes, (datur enim eiusmodi securicula iis, qui recens admissi sunt) circumtegentes eam amiculo, ne Dei radiis iniuriam facerent, in eam excernunt, deinde effossam terram in scrobem retrahunt; idque faciunt loca secretiora deligentes. et quamuis a natura sit ista sordium corporis excretio, illis tamen solenne est, vt post eam abluantur, haud secus ac si polluti fuissent.

10. Distincti autem sunt, iuxta tempus, quo sese in ista disciplina exercuerunt, in quatuor classes: atque iuniores adeo senioribus inferiores habentur; vt, si aliquos eorum forte contigerint, illi, ac si alienigenae sese commiscuissent, semet abluant. Et longaeui quidem, ita vt multi vltra centesimum annum extendant aetatem, propter victus simplicitatem, vt mihi videtur, et adhibitam ab illis moderationem. Rerum vero aduersarum contemtores, et dolores vincunt animi magnitudine; mortemque, si cum gloria accedat, etiam immortalitati praeferendam ducunt. Imo, quali in omnibus animo fuerint, egregio documento erat bellum cum Romanis gestum. in quo torti et distracti, flammisque vsti et fracti, et caeteris omnibus cruciatuum machinis tentati, vt vel legum suarum auctori maledicerent, vel cibi aliquid inconsueti comederent; alterutrum tamen vt facerent, induci non potuerunt, nedum, vt tortores suos blandius alloquerentur, aut vnam effunderent lacrymulam; sed in mediis tormentorum doloribus subridentes, ipsosque carnifices irrisione excipientes, animas alacriter dimiserunt, tanquam denuo eas recepturi.

11. Nam et ista apud eos obtinuit opinio, corpora quidem esse interitui obnoxia, nec materiam eorum permanere, animas vero immortales in omne aeuum durare;

πλέκεσθαι μὲν, ἐκ τῶ λεπτοτάτω φοιτώσας αἰθέρος, ὥσπερ εἱρκταῖς τοῖς σώμασιν ἴυγγί τινι φυσικῇ κατασπωμένας. ἐπειδὰν δὲ ἀνεθῶσι τῶν κατὰ σάρκα δεσμῶν, οἷα δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπηλλαγμένας, τότε χαίρειν καὶ μετεώρους φέρεσθαι. καὶ ταῖς μὲν ἀγαθαῖς, ὁμοδοξοῦντες παισὶν Ἑλλήνων, ἀποφαίνονται τὴν ὑπὲρ ὠκεανὸν δίαιταν ἀποκεῖσθαι, καὶ χῶρον, ὔτε ὄμβροις, ὔτε νιφετοῖς, ὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὑπ' ἐξ ὠκεανῦ πραΰς ἀεὶ ζέφυρος ἐπιπέμπων ἀναψύχει· ταῖς δὲ φαύλαις ζοφώδη καὶ χειμέριον ἀφορίζοντας μυχὸν, γέμοντα τιμωριῶν ἀδιαλείπτων. δοκοῦσι δέ μοι κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν Ἕλληνες, τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὓς Ἥρωας καὶ Ἡμιθέους καλοῦσι, τὰς μακάρων νήσους ἀνατεθεικέναι· ταῖς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχαῖς, καθ' ᾅδα τὸν ἀσεβῶν χῶρον, ἔνθα καὶ κολαζομένους τινὰς μυθολογοῦσι, Σισύφους καὶ Ταντάλους, καὶ Ἰξίονας καὶ Τιτυοὺς, πρῶτον μὲν ἀϊδίως ὑφισάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς προτροπὴν ἀρετῆς καὶ κακίας ἀποτροπήν. τούς τε γὰρ ἀγαθοὺς γίνεσθαι κατὰ τὸν βίον ἀμείνους, ἐλπίδι τιμῆς καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν, τῶν τε κακῶν ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς δείσει, προσδοκώντων, εἰ καὶ λάθοιεν ἐν τῷ ζῆν, μετὰ τὴν διάλυσιν ἀθάνατον τιμωρίαν ὑφέξειν. τάδε μὲν ὧν Ἐσσηνοὶ περὶ ψυχῆς θεολογοῦσιν, ἄφυκτον δέλεαρ τοῖς ἅπαξ γευσαμένοις τῆς σοφίας αὐτῶν ἐγκαθιεντες.

ιβ'. Εἰσὶ δὲ ἐν αὐτοῖς οἱ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν ὑπιχνοῦντες, βίβλοις ἱεραῖς, καὶ διαφόροις ἁγνείαις, καὶ προφητῶν ἀποφθέγμασιν ἐμπαιδοτριβόμενοι. σπάνιον δὲ, εἴ ποτε ἐν ταῖς προαγορεύσεσιν ἀστοχήσουσιν.

ιγ'. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον Ἐσσηνῶν τάγμα, ὃ δίαιταν μὲν καὶ ἔθη καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονοῦν, διεστὸς δὲ τῇ κατὰ γάμον δόξῃ. μέγιστον γὰρ ἀποκόπτειν οἰόμενοι τοῦ βίου μέρος, τὴν διαδοχὴν, τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δὲ, εἰ πάντες τὸ αὐτὸ φρονήσειαν, ἐκλιπεῖν ἅπαν τὸ γένος τάχιστα. δοκιμάζοντες μέντοι τριετίᾳ τὰς γαμε-

et ex aethere subtilissimo prodeuntes in corporum complexum tanquam in custodiam includi, illecebra naturali istuc attractas. Postquam vero carnis vinculis solutae fuerint, quasi de longa seruitute liberatas illico laetari et in sublime euolare. et quidem pias, conuenienter iis, quae Graeci sentiunt, vitam vltra oceanum manere dicunt, locumque nec niue nec imbribus nec aestu grauem, sed quem placidus iugiter ab oceano spirans temperet zephyrus; impias vero sub terram in obscurum gelidumque antrum relegant, aeternorum cruciatuum plenum. Videntur autem mihi iuxta eandem sententiam Graeci, suis etiam viris fortibus et magnis, quos Heroas appellant et Semideos, beatorum insulas attribuisse: improborum vero animabus locum apud inferos impiorum proprium; vbi et quosdam tormentis vexari fabulantur, Sisyphos et Tantalos, et Ixiones et Tityos, primo quidem immortales esse animas ponentes, deinde hoc ipsum trahentes ad exhortandum homines ad virtutis studium et dehortandum a vitio: nam et bonos inde in hac vita meliores fieri, spe praemii etiam post mortem; et malorum impetus cohiberi metu, vt qui exspectent, etiamsi lateant, dum viuunt, fore, vt post obitum aeternos subeant cruciatus. Atque ista quidem sunt, quae Esseni de anima diuinitus philosophantur, eiusmodi demittentes escam, quam non possint non capere, qui semel eorum degustarunt sapientiam.

12. Sunt autem inter eos, qui etiam futura praenoscendi spem faciant; vt qui a pueritia cum sacris libris, tum variis lustrationibus, prophetarumque dictis assidue versati fuerint. raroque admodum suis in praedictionibus a vero aberrant.

13. Est et alius porro Essenorum ordo, qui cum prioribus quidem, quoad rationem viuendi moresque et instituta, consentit, sed in vna de nuptiis opinione ab ipsis discrepat. Maximam enim vitae hominum partem, quae a successione pendet, eos amputare arbitrantur, qui a nuptiis abstineant; multo vero magis defuturum humanum genus quam citissime, si omnes in eandem de istis ire velint sententiam. Veruntamen sponsas per triennium probant.

τας, ἐπειδὰν τρὶς καθαρθῶσιν εἰς πεῖραν τῦ δύνασθαι τίκτειν, ἔτως ἄγονται. ταῖς δὲ ἐγκύμοσιν οὐχ ὁμιλῦσιν, ἐνδεικνύμενοι, τὸ μὴ δι' ἡδονὴν, ἀλλὰ τέκνων χρείαν, γαμεῖν. λυτρὰ δὲ ταῖς γυναιξὶν ἀμπεχομέναις ἐνδύματα, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν ἐν περιζώματι. τοιαῦτα μὲν ἔθη τῦδε τῦ τάγματος.

ιδ'. Δύο δὲ τῶν προτέρων, Φαρισαῖοι μὲν, οἱ δοκῦντες μετὰ ἀκριβείας ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα, καὶ τὴν πρώτην ἐπάγοντες αἵρεσιν, εἱμαρμένῃ τε καὶ Θεῷ προσάπτυσι πάντα, καὶ τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια, καὶ μὴ, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις κεῖσθαι, βοηθεῖν δὲ εἰς ἕκαστον καὶ τὴν εἱμαρμένην, ψυχὴν δὲ πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον, μεταβαίνειν δὲ εἰς ἕτερον σῶμα τὴν τῶν ἀγαθῶν μόνην, τὴν δὲ τῶν φαύλων ἀϊδίῳ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. Σαδδυκαῖοι δὲ, τὸ δεύτερον τάγμα, τὴν μὲν εἱμαρμένην παντάπασιν ἀναιρῦσι, καὶ τὸν Θεὸν ἔξω τῦ δρᾶν τι κακὸν ἢ μὴ δρᾶν τίθενται· φασὶ δὲ ἐπ' ἀνθρώποις ἐκλογῆ, τό, τε καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι, καὶ τὸ κατὰ γνώμην ἑκάστῳ τῦτων ἑκατέρῳ προσιέναι. ψυχῆς τε τὴν διαμονὴν, καὶ τὰς καθ' ᾅδυ τιμωρίας καὶ τιμὰς ἀναιρῦσι. καὶ Φαρισαῖοι μὲν φιλάλληλοί τε, καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαν ἀσκῦντες. Σαδδυκαίων δὲ καὶ πρὸς ἀλλήλυς τὸ ἦθος ἀγριώτερον, αἵ τε ἐπιμιξίαι πρὸς τὺς ὁμοίυς ἀπηνεῖς, ὡς πρὸς ἀλλοτρίυς. τοιαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν Ἰυδαίοις φιλοσοφύντων εἶχον εἰπεῖν.

ΚΕΦ. θ'.

Σαλώμης τελευτή. πόλεις ὑφ' Ηρώδυ καὶ Φιλίππυ κτισθεῖσαι. ταραχὰς κινεῖ Πίλατος. Τιβέριος εἴργνυσι τὸν Αγρίππαν· αὐτὸν δὲ τῶν δεσμῶν ἀνίησι Γάϊος, καὶ βασιλέα καθίστησιν. Ηρώδης Αντίπας φυγαδεύεται.

ΤΗΣ Αρχελάυ δὲ ἐθναρχίας μεταπεσύσης εἰς ἐπαρχίαν, οἱ λοιποὶ, Φίλιππός τε καὶ Ηρώδης ὁ κληθεὶς Αντι-

Cum autem ter purificatae fuerint, ad explorandum, poſſintne parere, tum eas in vxores ducunt. At cum grauidis non coëunt, hoc ipſo oſtendentes. quod nuptias non voluptatis ergo, ſed liberorum inopia, fecerint. Feminae autem lauantur induſiis circum amictae, quemadmodum viri, cum ſubligacula induerint. Huius quidem ordinis mores ſunt huiuſmodi.

14. Ex duobus vero ordinibus praecipuis, Phariſaei quidem, qui in accuratioribus legum interpretibus habentur, et primae apud Iudaeos ſectae auctores erant, fato et Deo omnia attribuunt, et honeſte agere aut non agere magna ex parte in hominibus ſitum eſſe aiunt, cooperari autem in ſingulis fatum: animam autem omnem quidem eſſe immortalem, ſolas vero bonorum animas in alia tranſire corpora, at malorum aeterno ſupplicio puniri. Sadducaei autem, qui alter eſt ordo, fatum omnino tollunt, Deumque negant auctorem eſſe, vt quis vel malo agat, vel a malo abſtineat; et in electione hominis poſitum aiunt tum bonum, tum etiam malum, et vnumquemque pro arbitrio ſuo ad vtrumlibet accedere. quin et animas permanere, ſuppliciaque et praemia apud inferos negant. Et Phariſaei quidem ſui inuicem amantes ſunt, et in communem vtilitatem concordiam colunt: Sadducaeorum vero mores et erga ſe mutuo magis feri, et cum ſui ſimilibus verſantur, quemadmodum cum alienis. Eiuſcemodi quidem ſunt, quae de iis, qui apud Iudaeos philoſophantur, dicenda habui.

CAP. IX.

Salomes obitus. Vrbes ab Herode et Philippo conditae. Tumultus ſub Pilato. Agrippa maior a Tiberio in vincula coniectus: a Caio principe libertate et regno donatur. Herodes Antipas in exſilium mittitur.

ARchelai autem ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, Philippus, et Herodes cognomine Antipas, tetrar-

τας, διώκων τὰς ἑαυτῶν τετραρχίας. Σαλώμη γὰρ τελευτῶσα Ιουλίᾳ τῇ τοῦ Σεβαστοῦ γυναικὶ τήν τε αὐτῆς τοπαρχίαν καὶ Ἰάμνειαν, καὶ τὰς ἐν Φασαηλίδι Φοινικῶνας κατέλιπεν. μετὰ ταῦτα δὲ εἰς Τιβέριον τὸν Ιουλίας υἱὸν τῆς Ρωμαίων ἡγεμονίας, μετὰ τὴν Αὐγούστου τελευτήν, ἀφηγησαμένου τῶν πραγμάτων ἔτεσιν ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα, πρὸς δὲ μησὶν ἓξ ἡμέραις δυοῖν, διαμείναντες ἐν ταῖς τετραρχίαις, ὅ, τε Ηρῴδης, καὶ Φίλιππος, ὁ μὲν πρὸς ταῖς Ιορδάνου πηγαῖς ἐν Πανεάδι πόλιν κτίζει Καισάρειαν, καὶ τὴν κάτω Γαυλανιτιδῆ Ιουλιάδα, Ηρῴδης δὲ ἐν μὲν τῇ Γαλιλαίᾳ Τιβεριάδα, ἐν δὲ τῇ Περαίᾳ Φερώνυμον Ιουλίας.

β'. Πιμφθεὶς δὲ εἰς Ιουδαίαν ἐπίτροπος ὑπὸ Τιβερίου Πιλάτος, νύκτωρ κεκαλυμμένας εἰς Ιεροσόλυμα παρεισκομίζει τὰς Καίσαρος εἰκόνας, σημαῖαι καλοῦνται. τοῦτο μεθ' ἡμέραν μεγίστην ταραχὴν ἤγειρεν Ιουδαίων. οἵ τε γὰρ ἐγγὺς πρὸς τὴν ὄψιν ἐξεπλάγησαν, ὡς πεπατημένων αὐτοῖς τῶν νόμων. οὐδὲν γὰρ ἀξιοῦσιν ἐν τῇ πόλει δεικνύειν τι θεῶν. καὶ πρὸς τὴν ἀγανάκτησιν τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἄθροος ἐκ τῆς χώρας λαὸς συνέρρευσεν. ὀρμήσαντες δὲ πρὸς τὸν Πιλάτον εἰς Καισάρειαν, ἱκέτευον ἐξενεγκεῖν Ιεροσολύμων τὰς σημαίας, καὶ τηρεῖν αὐτοῖς τὰ πάτρια. Πιλάτου δ' ἀρνουμένου περὶ τὴν ἱκεσίαν, πρηνεῖς καταπεσόντες, ἐπὶ πέντε ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας ἀκίνητοι διεκαρτέρουν.

γ'. Τῇ δὲ ἑξῆς ὁ Πιλάτος καθίσας ἐπὶ βήματος ἐν τῷ μεγάλῳ σταδίῳ, καὶ προσκαλεσάμενος τὸ πλῆθος, ὡς ἀποκρινεῖσθαι δῆθεν αὐτοῖς θέλων, δίδωσι τοῖς στρατιώταις σημεῖον, ἐκ συντάγματος κυκλώσασθαι τοὺς Ιουδαίους τοῖς ὅπλοις. περισάσης δὲ τριπλοῖ τῆς Φάλαγγος, οἱ Ιουδαῖοι μὲν ἀχανεῖς ἦσαν, πρὸς τὸ ἀδόκητον τῆς ὄψεως. Πιλάτος δὲ κατακόψειν εἰπὼν αὐτοὺς, εἰ μὴ προσδέξαιντο τὰς Καίσαρος εἰκόνας, γυμνοῖς τὰ ξίφη τοῖς στρατιώταις ἔνευεν· οἱ δὲ Ιουδαῖοι καθάπερ ἐκ συνθήματος ἀθρόοι καταπεσόντες, καὶ τοὺς αὐχένας παρακλίναντες, ἑτοίμους εἰς αἵρεσιν σφᾶς ἐβόων μᾶλλον, ἢ τὸν νόμον παρα-

chias suas administrabant. Salome enim moriens Iuliae Augusti coniugi toparchiam suam et Iamniam, et palmeta in Phasaelide testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Iuliae filium Romano imperio, post mortem Augusti, qui rerum summae praefuit annis septem et quinquaginta, praetereaque mensibus sex, et duobus diebus, Herodes ac Philippus, qui in suis adhuc erant tetrarchiis, hic quidem iuxta Iordanis fontes in Paneade regione vrbem Caesaream condit, et in inferiore Gaulanitide Iuliadem; Herodes vero in Galilaea Tiberiadem, et in Peraea vrbem cognominem Iuliae.

2. Pilatus autem a Tiberio procurator in Iudaeam missus, velatas Caesaris imagines (signa eae appellantur) noctu infert in Hierosolyma. Haec res, simulatque dies illuxit, maximum tumultum excitauit Iudaeorum. Nam qui in proximo erant, nouo spectaculo attoniti obstupuere, quasi patriae leges violatae et conculcatae essent; nefas quippe illis est simulacrum vllum in vrbe statuere. Dumque illi indignarentur, qui in vrbe erant, ingens hominum multitudo e regione confluxit, subitoque Caesaream ad Pilatum profecti, supplicabant, vt imagines ex vrbe Hierosolymorum auferendas curaret, illisque iura patria conseruaret. Cumque Pilatus petitioni illorum non concederet, humi prostrati, quinque diebus totidemque noctibus immobiles permanserunt.

3. Postridie autem Pilatus, cum in suggesto in Circo magno sedisset, populumque ad se aduocasset, vt qui eis respondere vellet, signum dat militibus, vt ex constituto Iudaeos armati circumuenirent. Cumque eos circumdaret phalanx triplice militum ordine, Iudaei quidem animis consternati erant ad spectaculum, quod praeter opinionem acciderat; Pilatus vero, illos se trucidatum ire minatus, nisi Caesaris imaginibus locum darent, significabat militibus, vt gladios e vaginis educerent. Iudaei autem quasi vno consilio omnes concidebant, et reclinatis ceruicibus vociferabant, se longe mori malle, quam contra legem ali-

βῆναι. ὑπερθαυμάσας δ' ὁ Πιλάτος τὸ τῆς δεισιδαιμονίας ἄκρατον, ἐκκομίσαι μὲν αὐτίκα τὰς σημαίας Ἱεροσολύμων κελεύει.

δ'. Μετὰ δὲ ταῦτα ταραχὴν ἑτέραν ἐκίνει, τὸν ἱερὸν θησαυρὸν, καλεῖται δὲ Κορβανᾶς, εἰς καταγωγὴν ὑδάτων ἐξαναλίσκων. κατῆγε δὲ ἀπὸ τετρακοσίων σταδίων. πρὸς τοῦτο τῷ πλήθος ἀγανάκτησις ἦν, καὶ τῷ Πιλάτῳ παρόντος εἰς Ἱεροσόλυμα, περιστάντες τὸ βῆμα κατεβόων. ὁ δὲ προϊδὼν γὰρ αὐτῶν τὴν ταραχὴν, καὶ τῷ πλήθει τοὺς στρατιώτας ἐνόπλους ἐσθήσεσιν ἰδιωτικαῖς κεκαλυμμένους ἐγκαταμίξας, καὶ ξίφη μὲν χρήσασθαι κωλύσας, ξύλοις δὲ παίειν τοὺς κεκραγότας ἐγκελευσάμενος, σύνθημα δίδωσιν ἀπὸ τοῦ βήματος, τυπτόμενοι δ' οἱ Ἰουδαῖοι, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν πληγῶν, πολλοὶ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ καταπατηθέντες, ἀπώλοντο. πρὸς δὲ τὴν συμφορὰν τῶν ἀνηρημένων καταπλαγὲν τὸ πλῆθος ἐσιώπησε.

ε'. Καὶ τοῦτο κατήγορος Ἡρῴδου τοῦ τετραρχοῦντος Ἀγρίππας υἱὸς Ἀριστοβούλου, ὃν ὁ πατὴρ Ἡρῴδης ἀπέκτεινε, παραγίνεται πρὸς Τιβέριον. τοῦ δὲ μὴ προσδεξαμένου τὴν κατηγορίαν, μένων ἐπὶ Ῥώμης, τούς τε ἄλλους τῶν γνωρίμων ἐθεράπευε, καὶ μάλιστα τὸν Γερμανικοῦ παῖδα Γάϊον, ἰδιώτην ἔτι ὄντα. καὶ δή ποτε ἐστιῶν αὐτὸν, τά τε ἄλλα ποικίλως ἐφιλοφρονεῖτο, καὶ τελευταῖον τὰς χεῖρας ἀνατείνας, φανερῶς ηὔξατο θᾶττον αὐτὸν θεάσασθαι τῶν ὅλων δεσπότην, ἀποθανόντος Τιβερίου. τοῦτο τις τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ διαγγέλλει Τιβερίῳ, καὶ ὃς ἀγανακτήσας εἴργνυσι τὸν Ἀγρίππαν, καὶ μετ' αἰκίας εἶχεν ἐπὶ μῆνας ἓξ ἐν δεσμωτηρίῳ, μέχρις αὐτὸς ἐτελεύτησεν ἡγεμονεύσας ἔτη δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι, καὶ τρεῖς ἡμέρας ἐπὶ μησὶν ἕξ.

ς'. Ἀποδειχθεὶς δὲ Γάϊος Καῖσαρ, ἀνῆκέ τε τῶν δεσμῶν τὸν Ἀγρίππαν, καὶ τῆς Φιλίππου τετραρχίας, ἐτεθνήκει γὰρ ἄτος, καθίστησι βασιλέα. παραγενόμενος δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν Ἀγρίππας, φθόνῳ τὰς Ἡρῴδου τετράρχου διήνεγκεν ἐπιθυμίας. ἐνῆγε δὲ μάλιστα τοῦτον εἰς ἐλπίδα

quid facere. Tunc Pilatus, cum valde admiratus esset vehemens populi erga religionem studium, e vestigio quidem signa Hierosolyma exportari iubet.

4. At post haec alium tumultum excitauit, sacrum thesaurum (isque Corbanas appellabatur) in constructionem aquae-ductus impendens. per trecenta autem ad vrbem stadia deducebat. Hoc ipsum aegre admodum ferebat plebs, cumque Pilatus praesens adesset Hierosolymis, circumfusi suggesto aduersus eum inclamabant. Ille vero (praeuiderat enim tumultum illorum futurum) cum armatos milites plebeio habitu multitudini immiscuisset, eisque praecepisset, vt vociferantes non gladiis, sed fustibus, ferirent, signum illis e suggesto dedit. Qua re fiebat, vt Iudaeorum multi grauiter verberati, partim ab ictibus, partim a seipsis, dum fugerent, obtriti, perierint. Ita plebs peremtorum calamitate deterrita a clamoribus abstinuit.

5. Interea Agrippa filius Aristobuli, quem pater Herodes interfecerat, ad Tiberium se confert, vt Herodem tetrarcham accusaret. Cum autem Tiberius accusationem reiecisset, Agrippa, Romae manens, et alios e viris nobilioribus officiis demereri studebat, maximeque Caium Germanici filium, adhuc priuatum. Cumque aliquando eum conuiuio exciperet, et alias variam comitatem adhibebat, tandemque expansis manibus palam precabatur, vt ocyus, mortuo Tiberio, ipsum conspiceret rerum omnium dominum. Hoc quidam e domesticis eius Tiberio nunciat, atque ille indignabundus Agrippam in vincula coniicit, et male tractatum sex mensibus in carcere tenebat, donec ipse moreretur, postquam regnasset annos duos et viginti, menses sex, et tres dies.

6. Cum autem Caius declaratus esset Caesar, et Agrippam vinculis liberauit, et tetrarchiae Philippi (nam is decesserat) regem constituit. At cum in regnum venisset Agrippa, Herodis tetrarchae ex inuidia cupiditates inflammauit. Maxime autem eum in spem regni ad-

βασιλείας Ηρωδιὰς ἡ γυνὴ, κατονειδίζουσα τὴν ἀρχίαν, καὶ φαμένη παρὰ τὸ μὴ βάλεσθαι πλεῖν ἐπὶ Καίσαρα, περίσκεσθαι μείζονος ἀρχῆς. ὅπου γὰρ Αγρίππαν ἐξ ἰδιώτου βασιλέα πεποίηκεν, ἥτις γε ἂν ἐκεῖνον διανοήσειεν ἐκ τετράρχου; τούτοις ἀναπεισθεὶς Ηρώδης, ἦκε πρὸς Γάϊον, ὑφ' ὧ τῆς πλεονεξίας ἐπιτιμᾶται φυγῇ εἰς Ισπανίαν. ἠκολούθησε γὰρ αὐτῷ κατήγορος Αγρίππας, ᾧ καὶ τὴν τετραρχίαν τὴν ἐκείνου προσέθηκε Γάϊος. καὶ Ηρώδης μὲν ἐν Ισπανίᾳ, συμφυγόσης αὐτῷ καὶ τῆς γυναικὸς, τελευτᾷ.

ΚΕΦ. ί.

Γάϊος τὸν ἀνδριάντα αὐτῆ τῷ ναῷ ἐγκαθιδρύεσθαι κελεύει. καὶ τί εἰς τοῦτο Πετρώνιος.

Γάϊος δὲ Καῖσαρ ἐπὶ τοσοῦτον ἐξύβρισεν εἰς τὴν τύχην, ὥστε Θεὸν μὲν αὐτὸν καὶ δοκεῖν, καὶ βάλεσθαι καὶ καλεῖσθαι, τῶν τε εὐγενεστάτων ἀνδρῶν ἀηρτομῆσαι τὴν πατρίδα, ἐκτεῖναι δὲ τὴν ἀσέβειαν καὶ ἐπὶ Ιουδαίους. Πετρώνιον γὰρ μετὰ στρατιᾶς ἐπὶ Ιεροσολύμων ἔπεμψεν ἐγκαθιδρύσοντα τῷ ναῷ τὸς ἀνδριάντας αὐτοῦ, προσάξας, εἰ μὴ δέξοιντο Ιουδαῖοι, τούς τε κωλύοντας ἀνελεῖν, καὶ πᾶν τὸ λοιπὸν ἔθνος ἐξανδραποδίσασθαι. Θεῷ δὲ ἄρα τῶν προσταγμάτων ἔμελε. καὶ Πετρώνιος μὲν, σὺν τρισὶ τάγμασι καὶ πολλοῖς ἐκ τῆς Συρίας συμμάχοις, εἰς τὴν Ιουδαίαν ἤλαυνεν ἐκ τῆς Αντιοχείας. Ιουδαίων δὲ οἱ μὲν ἠπίσχυον ὅπλα ταῖς τοῦ πολέμου φήμαις, οἱ δὲ πιστεύοντες ἦσαν ἐν ἀμηχάνῳ πρὸς τὴν ἄμυναν. ταχὺ δὲ ἐχώρει διὰ πάντων τὸ δέος· ἤδη γὰρ ὕστης εἰς τὴν Πτολεμαΐδα τῆς στρατιᾶς.

β'. Πρόκειται δ' ἡ πόλις αὕτη τῆς Γαλιλαίας παράλιος κατὰ τὸ μέγα πεδίον ἐκτισμένη. περιέχεται δὲ ὄρεσιν, ἐκ μὲν τοῦ πρὸς ἀνατολὴν κλίματος ἀπὸ σταδίων ἑξήκοντα, τῷ τῆς Γαλιλαίας. ἀπὸ δὲ τοῦ μεσημβρινοῦ, τῷ Καρμήλῳ διέχοντα σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι. τῷ δὲ ὑψηλοτάτῳ

ducebat Herodias vxor, exprobrans ei foeordiam, dicensque, ipsum maiori non auctum esse imperio, quod ad Caesarem nauigare noluerit, nam cum Agrippam ex priuato regem fecerit, annon et ipsum ex tetrarcha ad eandem dignitatem promotum iret? Istis persuasus Herodes ad Caium veniebat, a quo ob auaritiam mulctatur exsilio et in Hispaniam relegatur. Eum quippe secutus est accusator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius adtecit Caius. Et Herodes quidem in Hispania, vxore etiam in fuga eum comitata, diem supremum obit.

CAP. X.

Caius imaginem suam Hierosolymis in templo collocari postulat. Quid ad eam rem Petronius.

CAius autem Caesar adeo insolenter abusus est fortuna, vt se quidem Deum esse putaret, atque ita appellari vellet, patriamque suam nobilissimorum virorum caede truncaret; in Iudaeam vero impietate sua grassaretur. Itaque cum exercitu Petronium misit Hierosolyma, statuas eius in templo collocaturum, dato ei in mandatis, si eas locari non finerent, vt, qui huic rei aduersarentur, omnes interficeret, et quotquot reliqui essent ex gente vniuersos in captiuitatem abduceret. Deo autem curae erant istiusmodi mandata. Et Petronius quidem cum tribus legionibus et multis e Syria auxiliaribus ex Antiochia in Iudaeam iter contendebat. Iudaeorum vero quidam fidem non habebant famae bellum nuncianti, qui vero credebant, in summa erant consilii inopia de sui defensione. Celeriter autem omnes occupabat metus, nam iam Ptolemaïdem peruenerat exercitus.

2. Adiacet haec vrbs Galilaeae, ad mare sita, et in magno campo exstructa. Circumdatur autem montibus, ad plagam quidem orientalem monte Galilaeae, inde remoto stadia sexaginta; a meridionali vero Carmelo, qui ab vrbe distat stadiis centum et viginti; a septentrionali

τὴν, κατ' ἄρκτον, ὃ καλοῦσι Κλίμακα Τυρίων οἱ ἐπιχώριοι, καὶ τοῦτο δὲ σταδίους ἀφέστηκεν ἑκατόν. τῆ δὲ ἄσεως ἀπὸ δύο σταδίων ὁ καλούμενος Βήλεος ποταμὸς παραῤῥεῖ πανταπάσιν ὀλίγος, παρ' ὃ τὸ Μέμνονος μνημεῖόν ἐστιν, ἔχον ἐγγὺς αὐτῆ τόπον ἑκατοντάπηχυν θαύματος ἄξιον. κυκλοτερὴς μὲν γάρ ἐστι καὶ κοῖλος, ἀναδίδωσι δὲ τὴν ὑαλικὴν ψάμμον, ἣν ὅταν ἐκχυνώσῃ πολλὰ πλοῖα προχόντα, πάλιν ἀναπληροῦται τὸ χωρίον, κατασυρέντων μὲν ὥσπερ ἐπίτηδες τότε τῶν ἀνέμων εἰς αὐτὸ τὴν ἔξωθεν ἀργὴν ψάμμον, τῆ δὲ μετάλλῳ πᾶσαν εὐθέως μεταβάλλοντος εἰς ὕαλον. θαυμασιώτερον τοῦτό μοι δοκεῖν, τὸ τὴν ὑπερχυθεῖσαν ὕαλον ἐκ τῆ τόπῳ πάλιν γίνεσθαι ψάμμον εἰκαίαν, τὸ μὲν ἔνδον χωρίον τοῦτο τοιαύτην εἴληφε φύσιν.

γ'. Ἰουδαῖοι δὲ, μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες εἰς τὸ πεδίον τὸ πρὸς Πτολεμαΐδα, καθικέτευον τὸν Πετρώνιον, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων πρῶτον, ἔπειτα ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ δὲ, πρός τε τὸ πλῆθος καὶ τὰς δεήσεις ἐνδοὺς, τὴν μὲν στρατιὰν καὶ τὰς ἀνδριάντας ἐν Πτολεμαΐδι καταλείπει, προελθὼν δὲ εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ τοὺς γνωρίμους πάντας εἰς τὴν Τιβεριάδα, τὴν τῶ Ῥωμαίων διέξῃει δύναμιν, καὶ τὰς Καίσαρος ἀπειλὰς, ἅτι δὲ καὶ τὴν ἀξίωσιν ἀπέφηνεν ἀγνώμονα. πάντων γὰρ τῶν ὑποτεταγμένων ἐθνῶν κατὰ πόλιν συγκαθιδρυμένων τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τὰς Καίσαρος εἰκόνας, τὸ μόνους ἐκείνους ἀντιτάσσεσθαι πρὸς τοῦτο σχεδὸν ἀφισαμένων ἔνιοι καὶ μετ' ὕβρεως.

δ'. Τῶν δὲ τὸν νόμον καὶ τὸ πάτριον ἔθος προτιναμένων, καὶ ὡς οὐδὲ Θεῶ τι δείκηλον, οὐχ ὅπως ἀνδρὸς, ἢ κατὰ τὸν ναὸν μόνον, ἀλλ' οὐδὲ ἐν εἰκαίῳ τινὶ τόπῳ τῆς χώρας θέσθαι θεμιτὸν εἴη, ὑπολαβὼν ὁ Πετρώνιος· „ἀλλὰ „μὴν καμοὶ φυλακτέος ὁ τιμῶ δεσπότης νόμος, ἔφη· πεμφθεὶς γὰρ αὐτὸν, καὶ φεισάμενος ὑμῶν, ἀπολῶμαι δικαίως. πολεμήσει δὲ ὑμᾶς ὁ πέμψας ἐμὲ, οὐκ ἐγώ· καὶ γὰρ αὐτὸς, ὥσπερ ὑμεῖς, ἐπιτάσσομαι." πρὸς ταῦτα τὸ

autem monte altissimo, quem Scalam Tyriorum vocant indigenae, atque hic ab ea centum stadiis distat. Duorum stadiorum interuallo ab vrbe praeterlabitur fluuius exiguus omnino, qui Bellius appellatur, ad quem monumentum est Memnonis, sibi vicinum habens locum centum cubitorum admiratione dignum. Est enim rotundus et cauus, et egerit arenam vitriariam, quam postquam exhauserint multae naues appellentes, iterum impletur locus, ventis quasi de industria eo aliunde deuehentibus infectam arenam; fodinaque statim vniuersam, quam acceperit, in vitrum mutante, id mihi videri mirabilius, quod, quicquid vitri inde effluit, denuo conuertatur in vulgarem arenam. Et locus quidem iste ita a natura factus est.

3. Iudaei autem, cum vxoribus et liberis in campum iuxta Ptolemaïdem congregati, Petronio supplicabant, inprimis pro patriis legibus, ac deinde pro seipsis. Ille vero multitudine eorumque precibus nonnihil flexus exercitum quidem et statuas in Ptolemaïde relinquit, in Galilaeam autem profectus, cum populum conuocasset et nobiliores quosque in Tiberiadem, verbis aliquammultis et Romanorum potentiam exponebat et Caesaris minas, praetereaque ostendebat, quam improba esset eorum petitio et absurda. Nam cum gentes omnes illorum imperio subiectae suis in vrbibus inter reliquos deos imagines etiam Caesaris locauissent, vt soli Iudaei istud facere recusarent, haud longe a defectione abesse, eaque cum contumelia iuncta.

4. Cum autem illi leges moresque patrios pro se allegassent, quodque nec Dei simulacrum vllum, nec hominis quidem, aut in templo aut in loco aliquo regionis profano fas sibi esset locare: haec illorum verba excipiens Petronius respondens: „sed et mihi sane, dicebat, „seruanda est mei domini lex: nam si contra eam fece„ro, et vobis pepercero, iure merito peribo. Vos autem „oppugnatum ibit ille, qui me misit, non ego: nam et ipse „pariter ac vos eius potestati subditus sum." Ad haec vni-

πλῆθος πᾶν ἐβόα, „πρὸ τῦ νόμυ πάσχειν ἑτοίμως ἔχειν." κατασείλας δὲ ὁ Πετρώνιος αὐτῶν τὴν βοὴν, „πολεμή-„σετε, εἶπεν, ἆρα Καίσαρι;" καὶ Ιουδαῖοι, „περὶ μὲν „Καίσαρος καὶ τῦ δήμυ τῶν Ρωμαίων δὶς τῆς ἡμέρας „θύειν, ἔφασαν. εἰ δὲ βάλεται τὰς εἰκόνας ἐγκαθιδρύειν, „πρότερον αὐτὸν δεῖν ἅπαν τὸ Ιουδαίων ἔθνος προθύσα-„θαι· παρέχειν δὲ σφᾶς αὐτὺς ἑτοίμυς εἰς σφαγὴν ἅμα „τέκνοις καὶ γυναιξίν." ἐπὶ τύτοις θαῦμα καὶ οἶκτος εἰσῆλθε τὸν Πετρώνιον, τῆς τε ἀνυπερβλήτυ θρησκείας τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῦ πρὸς θάνατον ἑτοίμυ παραστήματος. καὶ τότε μὲν ἄπρακτοι διελύθησαν.

ε'. Ταῖς δ' ἑξῆς, ἀθροίσας τε τὺς δυνατὺς κατ' ἰδίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἐν κοινῷ συλλέγων, ποτὲ μὲν παρεκάλει, ποτὲ δὲ συνεβάλευεν, τὸ μέντοι πλέον διηπείλει, τήν τε Ρωμαίων ἐπανατεινόμενος ἰσχὺν, καὶ τὺς Γαΐυ θυμὺς, τήν τε ἰδίαν πρὸς τύτοις ἀνάγκην. πρὸς δὲ μηδεμίαν πεῖραν ἐνδιδόντων, ὡς ἐώρα καὶ τὴν χώραν κινδυνεύυσαν ἄσπορον μεῖναι, κατὰ γὰρ ὥραν σπόρυ πεντήκοντα ἡμέ-ρας ἀργὰ διέτριβεν αὐτῶν τὰ πλήθη, τελευταῖον ἀθροί-σας αὐτὺς· „καὶ παρακινδυνευτέον ἐμοὶ μᾶλλον εἰπὼν, „ἢ γὰρ, τῦ Θεῦ συνεργῦντος, πείσας Καίσαρα, σωθή-„σομαὶ μεθ' ὑμῶν ῥᾳδίως, ἢ παροξυνθέντος, ὑπὲρ τοσύ-„των ἑτοίμως ἐπιδώσω τὴν ἐμαυτοῦ ψυχήν," διαφῆκε τὸ πλῆθος, πολλὰ κατευχόμενον αὐτῷ, καὶ παραλαβὼν τὴν στρατιὰν ἐκ τῆς Πτολεμαΐδος ἐπέστρεψεν εἰς Αντιό-χειαν. ἔνθεν εὐθέως ἐπέστελλε Καίσαρι, τήν τε ἐμβο-λὴν τὴν εἰς Ιουδαίαν ἑαυτῦ, καὶ τὰς τῦ ἔθνυς ἱκετείας, ὅτι τε, εἰ μὴ βάλοιτο πρὸς τοῖς ἀνδράσι καὶ τὴν χώραν ἀπολέσαι, δέον φυλάττειν τε αὐτὺς τὸν νόμον, καὶ παρ-ἰέναι τὸ πρόσαγμα. ταύταις ταῖς ἐπιστολαῖς ὁ σφόδρα μετρίως Γάϊος ἀντέγραψεν, ἀπειλῶν Πετρωνίῳ θάνατον, ὅτι τῶν προσαγμάτων αὐτῦ βραδὺς ὑπηρέτης ἐγένετο, ἀλλὰ τὰς μὲν τύτων γραμματοφόρυς συνέβη χειμασθῆ-ναι τρεῖς μῆνας ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὸν δὲ Γαΐυ θάνατον ἀλ-

versa multitudo clamabat: „se ad quodcunque patiendum „pro lege paratos esse." Cum autem clamorem illorum sedasset Petronius, aiebat: „num aduersus Caesarem pugna„re parati estis?" Cui Iudaei dicebant: „se pro Caesare qui„dem et populo Romano bis quotidie victimas immolare. „At si pro arbitrio velit statuas collocare, debere eum to„tam Iudaeorum gentem prius immolare: se quippe cum „liberis et vxoribus libenter praebere iugulantibus cerui„ces." Ad haec Petronium subiit admiratio simulque miseratio eorum, qui tam insuperabili essent religione, et ad mortem oppetendam fidenter adeo parati. Et tunc quidem rebus infectis dimissi sunt.

5. Sequentibus autem diebus cum primores priuatim congregasset, populumque publice colligeret, nunc quidem obsecrabat, interdum vero, vt quiescerent, monebat, et praeter caetera minis vtebatur, et Romanorum vires amplificans, et Caii indignationem, insuper et suam, qua premebatur, necessitatem. Cum autem illi, istis omnibus ab eo tentatis, nihil de sua sententia decederent, vbi videbat regionem eo redactum iri, vt non sereretur, (nam seminandi tempore per dies quinquaginta otiose in vrbe morabatur Iudaeorum plebs) ipsis ad extremum conuocatis, cum dixisset: „sibi magis subeundum esse periculum, quam vt „hoc fieret, aut enim, si Dei auxilio Caesarem placauero, „libenter vobiscum conseruabor, aut illo in vltionem irri„tato, pro tanta multitudine animam meam alacriter im„pendam," postea populum dimisit, fausta omnia ipsi precantem, assumtoque exercitu ex Ptolemaïde reuersus est Antiochiam. Illinc mox literas ad Caesarem mittebat, quibus eum certiorem faceret, et de sua in Iudaeam irruptione, et de populi supplicatione; quodque, nisi vellet regionem vna cum hominibus eam incolentibus perdere, illis permittendum legem suam seruare, et ab ipso remittendum aliquid de eo, quod imperauerat. Hisce literis non admodum moderate respondit Caius, mortem Petronio minitans, quod in mandatis suis exsequendis tardus exstitisset. Verum contigit, vt ii quidem, qui Caii responsum perferebant, tres menses in alto tempestate *iactarentur*, alii vero Caii mor-

ἅλοι καταγγέλλοντες εὐπλόων. ἔφθη γὰρ τὰς περὶ τούτου λαβεῖν Πετρώνιος ἐπιστολὰς, ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἢ τὰς καθ' ἑαυτόν.

ΚΕΦ. ια'.

Περὶ Κλαυδίου ἀρχῆς, καὶ Ἀγρίππα βασιλείας. περὶ Ἀγρίππα καὶ Ἡρώδου τελευτῆς, ὃς τε παῖδας κατέλιπον.

ΓΑΪΟΣ δὲ ἡγεμονεύσαντος ἔτη τρία καὶ μῆνας ὀκτὼ, καὶ δολοφονηθέντος, ἁρπάζεται μὲν ὑπὸ τῶν ἐν Ρώμῃ στρατευμάτων εἰς τὴν ἀρχὴν Κλαύδιος. ἡ δὲ σύγκλητος, ἐξηγημένων τῶν ὑπάτων, Σεντίου Σατορνίνου καὶ Πομπωνίου Σεκούνδου, τρισὶ ταῖς συμμενούσαις σπείραις ἐπιτρέψασα φυλάττειν τὴν πόλιν, εἰς τὸ Καπετώλιον ἠθροίσθη, καὶ διὰ τὴν ὠμότητα τοῦ Γαΐου Κλαυδίῳ πολεμεῖν ἐψηφίζετο. κατασήσεσθαι γὰρ δι' ἀριστοκρατίας, ὥσπερ ἂν πάλαι διῳκεῖτο, τὴν ἀρχὴν, ἢ κρίνειν ψήφῳ τὸν ἄξιον τῆς ἡγεμονίας.

β'. Συνέβη δὲ τηνικαῦτα προσεπιδημοῦντα τὸν Ἀγρίππαν, τήν τε σύγκλητον καλοῦσαν εἰς συμβουλίαν πέμψαι, καὶ Κλαύδιον ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως πρὸς ἃ δέοι χρήσιμος αὐτῷ γένοιτο. κἀκεῖνος συνιδὼν τὸν ἤδη τῇ δυνάμει Καίσαρα, πρὸς Κλαύδιον ἄπεισιν. ὁ δὲ αὐτὸν πρεσβευτὴν πρὸς τὴν σύγκλητον ἀναπέμπει, δηλοῦντα τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν· „ὅτι πρῶτον μὲν ἄκων ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν „ἀρπαγείη, καὶ ὅτε τὴν ἐκείνων σπουδὴν ἐγκαταλιπεῖν „δίκαιον, ὅτε ἀτφαλὲς τὴν αὐτοῦ τύχην κρίνοι· καὶ γὰρ „καὶ τὸ τυχεῖν τῆς ἡγεμονικῆς κλήσεως, ἐπικίνδυνον εἶναι· „ἔπειτα ὅτι διοικήσοι τὴν ἀρχὴν, ὥσπερ ἀγαθὸς προστάτης, οὐχ ὡς τύραννος· ἀρκεῖσθαι γὰρ τῇ τιμῇ τῆς προσηγορίας, τὴν δὲ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων βουλὴν πᾶσιν ἀποδώσειν. καὶ γὰρ εἰ μὴ φύσει μέτριος ἦν, ἱκανὸν „ὑπόδειγμα σωφροσύνης αὐτῷ προκεῖσθαι τὸν Γαΐου θάνατον.

tem nunciantes prospere nauigarent. Qua re fiebat, vt Petronius ante septem et viginti dies literas de eo, quam contra seipsum, acceperit.

CAP. XI.

De imperio Claudii; Agrippae regno. De Agrippae et Herodis obitu; et quos vterque liberos reliquerit.

CAio autem ex insidiis occiso, cum regnasset annos tres et octo menses, Claudius ad imperium capessendum rapitur ab exercitu, qui Romae erat. At senatus, cum referentibus consulibus, Sentio Saturnino et Pomponio Secundo, custodiam vrbis mandasset tribus legionibus, quae secum manserant, frequens in Capitolium coactus est, et propter Caii immanitatem bellum aduersus Claudium gerere decernebat; quippe quod aut ab optimatibus, vti olim factum est, regi voluerint, aut suffragio aliquem eligere, qui imperio dignus esset.

2. Tunc autem accidit, vt et Agrippam tum Romae agentem ad consulendum accersiuerit senatus, et e castris ad eum miserit Claudius, vt ipsum in iis, quae sibi essent opus, adiuuaret. Atque ille, cum videret eum Caesaris potestatem iam adeptum, ad Claudium se confert. Is vero ipsum illico legatum remittit, vt suam voluntatem eis exponeret: „nempe se primo quidem in„uitum a militibus raptum fuisse, neque fas esse, vt eo„rum erga se studium desereret, neque suam fortunam „in tuto esse iudicare: etenim ad imperium vocari perf„culosum esse. deinde se res Romanas administraturum „esse, non tyranni more, sed principis benigni: se „enim fore contentum appellationis honore, de singu„lis autem negotiis omnium rogaturum esse sententiam. „nam etsi non natura factus esset ad modestiam, sibi ta„men abunde ad potestatem moderandam documento „esse Caii mortem ob oculos positam.

γ'. Ταῦτα ἀπήγγελλεν Ἀγρίππας. ἡ δὲ βουλὴ ἀπεκρίνατο· „καὶ στρατῷ καὶ γνώμαις ἀγαθαῖς πεποιθυῖα „δουλείαν ἐκύσιον οὐχ ὑπομένειν." καὶ Κλαύδιος, ὡς ἤκουσε τὰ παρὰ τῆς βουλῆς, πάλιν ἔπεμψε τὸν Ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς, „ὅτι προδοῦναι μὲν τοὺς εἰς αὐτὸν „ὁμόσαντας οὐχ ὑπομένει, πολεμήσει δὲ ἄκων πρὸς οὓς „ἦκεν βούλοιτο· δεῖν μέντοι προαποδειχθῆναι τῷ πολέ„μῳ χωρίον ἔξω τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ὅσιον, διὰ τὴν αὐ„τῶν κακοβουλίαν, ὁμοφύλῳ φόνῳ μιαίνεσθαι τὰ τεμένη „πατρίδος." ὁ μὲν οὖν, ἀκούσας ταῦτα, τοῖς βουλευταῖς ἀπήγγειλεν.

δ'. Μεταξὺ δὲ τῶν μετὰ τῆς συγκλήτου στρατιωτῶν τις, σπασάμενος τὸ ξίφος· „ἄνδρες, ἐβόησε, συστρατιῶ„ται, τί παθόντες ἀδελφοκτονεῖν αἱρούμεθα, καὶ κατὰ „τῶν μετὰ Κλαυδίου συγγενῶν ὁρμᾶν, ἔχοντες μὲν αὐτο„κράτορα μηδὲν μεμφθῆναι δυνάμενον, τοσαῦτα δὲ δί„καια πρὸς οὓς μετὰ τῶν ὅπλων χωρεῖν μέλλομεν;" ταῦτα εἰπὼν διὰ μέσης ὥρμησε τῆς βουλῆς πάντας τοὺς στρατιώτας ἑλκύσων. οἱ δὲ εὐπατρίδαι παραχρῆμα μὲν πρὸς τὴν ἀπόλειψιν περιδεῶς εἶχον. αὖθις δὲ ὡς ἀποστροφὴ σωτήριος ἐφαίνετο, τὴν τῶν στρατιωτῶν ὁδὸν ἠπείγοντο πρὸς Κλαύδιον. ὑπήντων δ' αὐτοῖς πρὸ τῶν τείχους γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν, οἱ σφοδρότερον κολακεύοντες τὴν τύχην. κἂν συνέβη κινδυνεῦσαι τοὺς προάγοντας, πρὶν γνῶναι τὴν ὁρμὴν τῶν στρατιωτῶν Κλαύδιον, εἰ μὴ προσδραμὼν Ἀγρίππας αὐτῷ τὸ κινδύνευμα τῆς πράξεως ἐδήλωσεν· ὅτι τε, εἰ μὴ κατάσχοι τὴν ὁρμὴν τῶν ἐπὶ τοὺς εὐπατρίδας λελυσσηκότων, ἀπολέσας δι' ὃς τὸ κρατεῖν ἔσχε περίοπτον, ἐρημίας ἔσοιτο βασιλεύς.

ε'. Ταῦτα ἀκούσας Κλαύδιος, ἔπεσχε τὰς ὁρμὰς τῆ στρατιωτικῆ, προσδέχεταί τε τὴν σύγκλητον εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ φιλοφρονησάμενος ἕξεισι σὺν αὐτοῖς αὐτίκα, θύσων τῷ Θεῷ τὰ περὶ τῆς ἡγεμονίας χαριστήρια. καὶ τὸν Ἀγρίππαν εὐθὺς ἐδωρεῖτο τῇ πατρῴᾳ βασιλείᾳ πάσῃ,

3. Iſta ſenatui nunciabat Agrippa. Reſpondit autem ſenatus: „quod milite ſuo boniſque conſiliis freti nolint „voluntariam ſubire ſeruitutem.“ Et Claudius, vbi iſta a ſenatu accepit, rurſus miſit Agrippam eis nunciaturum, „ſe quidem adduci non poſſe, vt eos proderet, qui ſe„cum coniurarint; inuitum autem aduerſus eos pugnatu„rum eſſe, cum quibus pugnam inire minime vellet: „proinde extra ciuitatem eligendum eſſe locum, vbi ar„mis confligendum ſit. haud enim fas eſſe, vt ob praua „illorum conſilia, ciuili caede patriae fana foedaren„tur.“ Et ille quidem, iſtis auditis, eadem ſenatui nunciauit.

4. Poſtea vero vnus e militibus, qui cum ſenatu erant, cum gladium eduxiſſet, clamauit: „o viri commilitones, „quid paſſi ſumus, vt nobis in animo ſit fratres interime„re, et propinquos Claudium ſequutos bello tentare, „praeſertim cum habeamus imperatorem nulli culpae af„finem, tantaſque cum eis neceſſitudines, contra quos ar„mis decertaturi ſumus?“ Haec vbi dixit, propere per mediam iuit curiam, omnes ſecum abdueens milites. At patricii, ſtatim ac deſerti eſſent, valde de ſe metuebant: ac deinceps videntes, haud ſibi tutam fore defectionem, pariter ac milites ad Claudium feſtinarunt. Eis autem ſtrictis gladiis pro muris occurrebant, quotquot fortunae Caii ambitioſius adulabantur. atque contigiſſet, vt diſcrimen adirent, qui agmen ducebant, antequam de militum impetu quidquam reſciuiſſet Caeſar, niſi Agrippa, cum ad ipſum accurriſſet, facinoris periculum ei indicaſſet; quodque, ni cohiberet impetum militum in patricios furentium, perderet eos, per quos gloriae eſt imperare, fieretque ſolitudinis rex.

5. Cum iſta audiiſſet Claudius, militum furorem reprimebat, et ſenatum in caſtra accipit, atque benigne eos alloquutus ſtatim cum illis egreditur, Deo immolaturus pro imperio gratiarum hoſtias. Et Agrippam protinus donabat regno paterno vniuerſo, praeterea adii-

προσιθεὶς ἔξωθεν καὶ τὰς ὑπ' Αὐγούστῳ δοθείσας Ἡρῴδῃ, Τραχωνίτιν καὶ Αὐρανίτιν, χωρὶς δὲ τούτων ἑτέραν βασιλείαν τὴν Λυσανίου καλουμένην. καὶ τῷ μὲν δήμῳ διατάγματι τὴν δωρεὰν ἐδήλου, τοῖς ἄρχουσι δὲ προσέταξεν, ἐγχαράξαντας δέλτοις χαλκαῖς τὴν δόσιν εἰς τὸ Καπετώλιον ἀναθεῖναι· δωρεῖται δὲ αὐτῷ καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἡρῴδην, ὃς δὲ αὐτὸς καὶ γαμβρὸς ἦν Βερνίκῃ συνοικῶν, βασιλείᾳ τῇ Χαλκίδι.

ε'. Ταχέως δὲ, ὡς ἂν ἐκ τοσαύτης ἀρχῆς, πλοῦτος Ἀγρίππᾳ προσέρρει, καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτὸς οὐκ εἰς μικρὰ κατεχρῆτο· τηλικοῦτον δὲ περιβάλλειν ἤρξατο τοῖς Ἱεροσολύμοις τεῖχος, ἡλίκον ἂν τελεσθὲν, ἀνήνυτον τὴν ἐν Ρωμαίοις ἐποίησε πολιορκίαν. ἀλλ' ἔφθη, πρὶν ὑψῶσαι τὸ ἔργον, τελευτήσας ἐν Καισαρείᾳ· βεβασιλευκὼς μὲν ἔτη τρία, πρότερον δὲ τῶν τετραρχιῶν τρισὶν ἑτέροις ἔτεσιν ἀφηγησάμενος. καταλείπει δὲ τρεῖς μὲν θυγατέρας, ἐκ Κύπρου γεγεννημένας, Βερνίκην, Μαριάμμην, Δρούσιλλαν· υἱὸν δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς, Ἀγρίππαν. ὃ παντάπασιν ὄντος νηπίου, πάλιν τὰς βασιλείας Κλαύδιος ἐπαρχίαν ποιήσας ἐπίτροπον πέμπει Κούσπιον Φάδον, ἔπειτα Τιβέριον Ἀλέξανδρον· οἳ, μηδὲν παρακινοῦντες τῶν πατρίων ἐθῶν, εἰρήνῃ τὸ ἔθνος διεφύλαξαν. μετὰ ταῦτα καὶ ὁ βασιλεύων τῆς Χαλκίδος Ἡρῴδης τελευτᾷ, καταλιπὼν ἐκ μὲν τῆς ἀδελφιδῆς Βερνίκης δύο παῖδας, Βερνικιανόν τε καὶ Υρκανόν. ἐκ δὲ τῆς προτέρας Μαριάμμης, Ἀριστόβουλον. ἐτεθνήκει δὲ αὐτῷ καὶ ἕτερος ἀδελφὸς Ἀριστόβουλος ἰδιώτης, καταλιπὼν Ἰωτάπην θυγατέρα. ὅτοι μὲν οὖν ἦσαν, ὡς προεῖπον, Ἀριστοβούλῳ τῷ Ἡρῴδου παῖδες. Ἀριστόβουλος δὲ καὶ Ἀλέξανδρος ἐκ Μαριάμμης Ἡρῴδῃ ἐγεγόνεισαν, οὓς ὁ πατὴρ ἀνεῖλεν. ἡ δὲ Ἀλεξάνδρου γενεὰ τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἐβασίλευσε.

ciens etiam quas Auguſtus Herodi dederat, Trachonitidem et Auranitidem, et praeter has aliud regnum, quod Lyſaniae vocabatur. Et populo quidem donum edicto ſignificabat; ſenatui vero praecepit, vt donationem aereis tabulis inciſam in Capitolio collocarent. Quin et fratri eius Herodi, qui et gener ei erat Berenicae matrimonio iunctus, dono dat Chalcidis regnum.

6. Breui autem, vtpote ex tanto regno, diuitiis affluebat Agrippa, atque pecunia ille non ad res exiguas abutebatur; ſed eiuſmodi moenia coepit Hieroſolymis circumdare, vt, ſi abſoluta fuiſſent, expugnari a Romanis nunquam potuiſſent. Verum antequam opus ad altitudinem perductum eſſet, Caeſareae deceſſit, cum annos quidem tres regnaſſet, prius vero tetrarchiis praefuiſſet tribus aliis annis. Filias quidem tres reliquit e Cypride natas, Berenicen, Mariamnen, Druſillam, ex eadem vero filium, nomine Agrippam. Qui cum omnino tenerae eſſet aetatis, Claudius iterum regna in prouinciam redegit, et procuratorem miſit Cuſpium Fadum, ac deinde Tiberium Alexandrum: qui, nihil de patriis inſtitutis immutantes, gentem in pace conſeruarunt. Poſt haec vero et Herodes, qui regnabat in Chalcide, deceſſit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum et Hyrcanum; ex priore autem vxore Mariamne, Ariſtobulum. Alius quoque frater eius Ariſtobulus diem obierat priuatus, relicta filia Iotapa. Et hi quidem erant, (vt iam ante dixi) Ariſtobuli, Herodis filii, liberi. Ariſtobulum autem et Alexandrum ex Mariamne ſuſceperat Herodes, quos pater occidit. Verum poſteri Alexandri in Armenia maiori regnarunt.

ΚΕΦ. ιβ'.

Πολλοὶ θόρυβοι ἐπὶ Κυμάνῳ, ὃς ἔπαυσε Κυαδράτος. Φῆλιξ Ιουδαίας ἐπίτροπος. Ἀγρίππας ἐκ Χαλκίδος εἰς μείζονα βασιλείαν μετατίθεται.

Μετὰ δὲ τὴν Ἡρώδου τελευτήν, ὃς ἦρξε τῆς Χαλκιδος, καθίστησι Κλαύδιος εἰς τὴν βασιλείαν τῷ θείῳ τὸν Ἀγρίππαν υἱὸν Ἀγρίππα. τῆς δὲ ἄλλης ἐπαρχίας διαδέχεται τὴν ἐπιτροπὴν ἀπὸ Ἀλεξάνδρου Κύμανος, ἐφ' ᾧ θόρυβοί τε ἤρξαντο, καὶ φθορὰ πάλιν Ιουδαίων ἐγένετο. συνεληλυθότος γὰρ τοῦ πλήθους ἐπὶ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων εἰς Ιεροσόλυμα, καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς σπείρας ὑπὲρ τὴν τοῦ ἱεροῦ στοὰν ἐφεστώσης· ἔνοπλοι δὲ αἰεὶ τὰς ἑορτὰς παραφυλάττουσιν, ὡς μή τι νεωτερίζοι τὸ πλῆθος συνηθροισμένον· εἷς τις τῶν στρατιωτῶν ἀνασυράμενος τὴν ἐσθῆτα, καὶ κατακύψας ἀχημόνως, προσαπέστρεψε τοῖς Ιουδαίοις τὴν ἕδραν, καὶ τῷ σχήματι φωνὴν ὁμοίαν ἐπεφθέγξατο. πρὸς τοῦτο πᾶν μὲν τὸ πλῆθος ἠγανάκτησε, καὶ κατεβόων τοῦ Κυμάνου κολάζειν τὸν στρατιώτην. οἱ δὲ ἧττον νέφοντες τῶν νέων, καὶ τὸ φύσει στασιῶδες ἐκ τοῦ ἔθνους, ἐχώρουν ἐπὶ μάχην, λίθους τε ἁρπάσαντες εἰς τοὺς στρατιώτας ἔβαλλον. καὶ Κύμανος, δείσας, μὴ τοῦ λαοῦ παντὸς ἐπ' αὐτὸν ὁρμὴ γένοιτο, πλείους ὁπλίτας μεταπέμπεται. τῶν δὲ ταῖς στοαῖς ἐπιχεομένων, φόβος ἐμπίπτει τοῖς Ιουδαίοις ἀκατάσχετος· καὶ τραπέντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ διέφυγον εἰς τὴν πόλιν. τοσαύτη δὲ περὶ τὰς ἐξόδους βία συνωθουμένων ἐγένετο, ὥστε, πατηθέντας ἀπ' ἀλλήλων καὶ συντριβέντας, ὑπὲρ τὰς μυρίους ἀποθανεῖν. γενέσθαι δὲ τὴν ἑορτὴν πένθος μὲν ὅλῳ τῷ ἔθνει, θρῆνον δὲ καθ' ἑκάστην οἰκίαν.

β'. Μεταλαμβάνει δὲ ταύτην τὴν συμφορὰν ληστρικὸς ἄλλος θόρυβος. κατὰ γὰρ τὴν Βαιθωρὼν δημοσίαν ὁδὸν, Στεφάνου τινὸς δούλου Καίσαρος ἀποσκευὴν κομιζομένην διήρπασαν λῃσταὶ προσπεσόντες. Κύμανος δὲ

CAP. XII.

Tumultus varii sub Cumano, quos Quadratus comprimit. Felix Iudaeae procurator. Agrippa Chalcidem maiore regno permutat.

POST obitum autem Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam, filium Agrippae, patrui sui regno praeficit: Cumanus autem alterius prouinciae curam suscipit post Alexandrum, sub quo tumultuari coeptum est, nouaeque calamitates acceperunt Iudaei. Nam cum multitudo in Hierosolyma conueniisset ad festum Azymorum celebrandum, et super templi porticum stetisset Romanorum cohors, (armatos quippe festis diebus in praesidio locare mos erat, ne quid noui vis hominum congregata moliretur) certus quidam e militibus, reductis vestimentis et corpore deorsum turpiter inclinato, podicem Iudaeis obuertit, et vocem isti figurae situique conuenientem et ad probrum inflexam edidit. id quod omnis multitudo aegre tulit, et Cumanum implorabant, vt de milite supplicium sumeret. Iuuenes autem temerarii et inconsulti, quique e popularibus ingenio erant turbulento, in pugnam cooriuntur, raptisque in manus lapidibus in milites eos iaciebant. Et Cumanus, veritus, ne populus vniuersus in eum impetum faceret, plures accersiri iubet armatos. Cumque ii in porticus sese effudissent, vehemens metus Iudaeos occupat, atque in fugam versi e templo in vrbem se receperunt. Tanta autem et tam violenta ad portas templi facta est contusio, vt supra decem hominum millia mutua conculcatione et contritione perierint; adeo vt festus ille dies vniuersae genti lugubris, et singulis familiis lamentabilis fuerit.

2. Hanc autem calamitatem excipit alius latronum tumultus. In via quippe publica iuxta Baethoron, Stephani cuiusdam, Caesaris serui, supellectilem, quam secum ferebat, latrones, qui in eam inciderant, diripuerunt. Cuma-

περιπέμψας, τὰς ἐκ τῶν πλησίον κωμῶν δεσμώτας ἐκέλευσεν ἀνάγεσθαι πρὸς αὐτὸν, ἐπικαλῶν, ὅτι μὴ διώξαντες τὰς λῃστὰς συλλάβοιεν. ἔνθα στρατιωτῶν τις, εὑρὼν ἔν τινι κώμῃ τὸν ἱερὸν νόμον, διέρρηξέ τε τὸ βιβλίον, καὶ εἰς πῦρ κατέβαλεν. Ἰουδαῖοι δὲ, ὡς ὅλης αὐτοῖς τῆς χώρας καταφλεγείσης, συνεχύθησαν, καὶ καθάπερ ὀργάνῳ τινὶ τῇ δεισιδαιμονίᾳ συνελκόμενοι, εἰς ἓν κήρυγμα πάντες εἰς Καισάρειαν ἐπὶ Κύμανον συνέδραμον, ἱκετεύοντες τὸν ἔτως εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν νόμον αὐτῶ ἐξυβρίσαντα μὴ περιιδεῖν ἀτιμώρητον. ὁ δὲ, ἐ γὰρ ἠρεμήσειν τὸ πλῆθος, εἰ μὴ τύχοι παραμυθίας, συνιδὼν, ἠξίᾳ προσάγειν τε τὸν στρατιώτην, καὶ διὰ μέσων τῶν αἰτιωμένων ἀπαχθῆναι τὴν ἐπὶ θανάτῳ κελεύει. καὶ Ἰουδαῖοι μὲν ἀνεχώρουν.

γ'. Αὔθις δὲ Γαλιλαίων καὶ Σαμαρέων γίνεται συμβολή. κατὰ γὰρ τὴν Γημὰν καλουμένην κώμην, ἥτις ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κεῖται τῆς Σαμαρειτίδος, πολλῶν ἀναβαινόντων Ἰουδαίων ἐπὶ τὴν ἑορτὴν, ἀναιρεῖταί τις Γαλιλαῖος. πρὸς τοῦτο πλεῖστοι μὲν ἐκ τῆς Γαλιλαίας συνέδραμον, ὡς πολεμήσοντες τοῖς Σαμαρεῦσιν. οἱ γνώριμοι δὲ αὐτῶν, ἐλθόντες πρὸς Κύμανον, ἠντιβόλων, περὶ ἀνηκέστων πάθων εἰς τὴν Γαλιλαίαν διαβάντα, τιμωρήσασθαι τὸν αἰτίαν τοῦ φόνου. μόνως γὰρ ἂν ἔτως διαλυθῆναι πρὸ πολέμου τὸ πλῆθος. Κύμανος μὲν ἂν ἐν δευτέρῳ τὰς ἐκείνων ἱκεσίας τῶν ἐν χερσὶ πραγμάτων θέμενος, ἀπράκτους ἀπέπεμψε τοὺς ἱκέτας.

δ'. Ἀγγελθὲν δὲ τὸ πάθος εἰς Ἱεροσόλυμα τῷ προφουμένῳ τὰ πλήθη συνετάραξε, καὶ τῆς ἑορτῆς ἀφέμενοι πρὸς τὴν Σαμάρειαν ἐξώρμησαν ἀστρατήγητοι, καὶ μηδενὶ τῶν ἀρχόντων κατέχοντι πειθόμενοι. τοῦ λῃστικοῦ δὲ αὐτῶν καὶ στασιώδους Δειναίου τοῦ υἱὸς Ἐλεάζαρος καὶ Ἀλέξανδρος ἐξῆρχον, οἳ, τοῖς ὁμόροις τῆς Ἀκραβατηνῆς τοπαρχίας προσπεσόντες, αὐτούς τε ἀνῄρουν μηδεμιᾶς ἡλικίας φειδὼ ποιούμενοι, καὶ τὰς κώμας ἀνεπίμπρασαν.

nus autem, cum milites circumquaque misisset, vicorum propinquorum incolas vinctos ad se adduci iussit, illis crimini dans, quod latrones non persequuti essent et comprehendissent. qua occasione quidam e militibus, nactus in quodam viculo sacras leges, et librum discerpsit et in ignem coniecit. Iudaei vero, quasi regio omnis combusta esset, animis conturbati erant: et religione quasi organo quodam attracti, una praeconis voce omnes Caesaream ad Cumanum se conferebant, supplicantes, vt militem, qui tantam Deo eiusque legi contumeliam intulisset, non impunitum sineret. Ad haec ille, (vt qui videret, multitudinem, nisi aliqua adhiberetur consolatio, non quieturam esse) militem adduci deposcebat, et inde per medios accusatores ad extremum supplicium trahi iussit. Atque ita quidem Iudaei recesserunt.

3. Denuo autem Galilaei cum Samaritanis congrediuntur. In vico enim, quem Geman vocant, qui in magno Samariae campo situs est, cum multi Iudaei ad festuitatem adscenderent, Galilaeus quidam interficitur. Ad hoc plurimi quidem e Galilaea concurrerunt, quasi cum Samaritanis pugnam inituri: ex istis vero nobiliores ad Cumanum se contulerunt, rogantes, vt antequam malum ingraueſceret, in Galilaeam transiret, et in caedis auctores animaduerteret. haud alia quippe via dissipari posse multitudinem, antequam ad arma ventum sit. Et Cumanus quidem, rebus, quae in manibus erant, posthabita illorum petitione, supplices negotio infecto dimisit.

4. At cum eius, quod occiso acciderat, fama Hierosolyma peruenisset, multitudinem conturbauit, et festiua solennitate relicta Samariam festinanter profecti sunt, idque sine duce et contra consilium magistratuum, qui eos cohibere voluerant. Latrocinia autem eorum et tumultus initium ducebant ab Eleazaro quodam Dinaei filio et Alexandro, qui, in toparchiae Acrabatenae finitimos impetu facto, et ipsos interficiebant nemini cuiuscunque aetatis parcentes, et vicos incenderunt.

ε'. Κύμανος δὲ, ἀναλαβὼν ἀπὸ τῆς Καισαρείας μίαν ἴλην ἱππέων καλυμένην Σεβαστηνῶν, ἐξεβοήθει τοῖς πορθυμένοις· καὶ τῶν περὶ τὸν Ελεάζαρον πολλὺς μὲν συνέλαβε, πλείστους δὲ ἀπέκτεινε. πρὸς δὲ τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν πολεμεῖν τοῖς Σαμαρεῦσιν ὡρμημένων, οἱ ἄρχοντες τῶν Ιεροσολύμων ἐκδραμόντες, σάκκους ἀμπεχόμενοι καὶ τέφραν τῶν κεφαλῶν καταχέοντες, ἱκέτευον ἀναχωρεῖν, καὶ μὴ διὰ τὴν εἰς Σαμαρεῖς ἄμυναν ἐπὶ Ιεροσόλυμα Ρωμαίους παροξύνειν· ἐλεῆσαι δὲ τὴν πατρίδα, καὶ τὸν ναὸν, τέκνα τε καὶ γυναῖκας ἰδίας, καὶ μὴ πάντα κινδυνεύειν δι' ἑνὸς ἐκδικίαν Γαλιλαίᾳ παραπολέσθαι. τούτοις πειθόντες οἱ Ιουδαῖοι, διελύθησαν. ἐτράποντο δὲ πολλοὶ πρὸς ληστείαν διὰ τὴν ἄδειαν. καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν χώραν ἁρπαγαί τε ἦσαν, καὶ τῶν θρασυτέρων ἐπαναστάσεις. καὶ τῶν Σαμαρέων οἱ δυνατοὶ, πρὸς Οὐμμίδιον Κυαδράτον, ὃς ἦν ἡγεμὼν τῆς Συρίας, εἰς Τύρον παραγενόμενοι, δίκην τινὰ παρὰ τῶν πορθησάντων τὴν χώραν λαβεῖν ἠξίουν. παρόντες δὲ καὶ οἱ γνώριμοι τῶν Ιουδαίων, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ιωνάθης υἱὸς Ανάνου, κατάξαι μὲν ἔλεγον τῆς ταραχῆς Σαμαρέας διὰ τὸν Φόνον, αἴτιον δὲ τῶν ἀποβεβηκότων Κύμανον γεγονέναι, μὴ θελήσαντα τοὺς αὐθέντας τῷ σφαγέντος ἐπεξελθεῖν.

ς'. Κυαδράτος δὲ τότε μὲν ἑκατέρους ὑπερτίθεται, φήσας, ἐπειδὰν εἰς τοὺς τόπους παραγένηται, διερευνήσειν ἕκαστα. αὖθις δὲ προελθὼν εἰς Καισάρειαν, τοὺς ὑπὸ Κυμάνου ζωγρηθέντας ἀνεσάυρωσε πάντας. ἐκεῖθέν τε εἰς Λύδδαν παραγενόμενος πόλιν, δίκασε τῶν Σαμαρέων, καὶ μεταπεμψάμενος ὀκτωκαίδεκα τῶν Ιουδαίων, οὓς ἐπέπυστο μετεσχηκέναι τῆς μάχης, πελέκει διεχρήσατο. δύο δὲ ἑτέρους τῶν δυνατωτάτων, καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς Ιωνάθην καὶ Ανανίαν, τόν τε τούτου παῖδα Ανανον, καὶ τινας ἄλλους Ιουδαίων γνωρίμους, ἀνέπεμψεν ἐπὶ Καίσαρα, ὁμοίως δὲ καὶ Σαμαρέων τοὺς ἐπιφανεστάτους. παρήγγειλε δὲ καὶ Κυμάνῳ καὶ Κέλερι τῷ χιλιάρχῳ πλεῖν ἐπὶ

5. Cumanus autem, assumta ex Caesarea vna equitum ala, quae vocabatur Sebastenorum, ad opitulandum direptione vastatis procurrebat: et ex iis, qui Eleazarum sequuti sunt, multos quidem comprehendit, plures vero interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui ad bellum Samaritanis inferendum properabant, Hierosolymitarum principes cum raptim se ex vrbe proripuissent, centonibus amictos, et adspersis cinere capitibus, eos obsecrabant, vt recederent, et non, vt vltum irent Samaritanos, in Hierosolyma Romanos concitarent: sed patriae suae atque templi misererentur, liberorumque suorum et coniugum; neque omnes, vt vnius Galilaei caedem vindicarent, in mortis immeritae discrimen adducerent. Iisdem persuasi Iudaei sese disperserunt. Multi autem ad latrocinia se conuertebant impunitatis spe: omnisque regio plena erat rapinarum, et paulo audacior quisque seditionem agitabat. Tunc Samaritarum primores, ad Vmmidium Quadratum, qui Syriae praeses erat, Tyrum profecti, poenas ab iis exigi postulabant, qui regionem vastauerant. Cum autem praesentes adessent et Iudaeorum nobilissimi, summusque pontifex Ionathas Anani filius, isti asseuerabant, turbis quidem initium dedisse Samaritas, qui caedem perpetrauerant, causam vero eorum, quae postea acciderant, exstitisse Cumanum, qui de caedis auctoribus supplicium sumere neglexit.

6. Et tunc quidem Quadratus vtramque partem in aliud tempus reiecit, dicens, se, cum ad loca ipsa peruenerit, in singula inquisiturum. deinceps vero progressus ad Caesaream, eos omnes, quos Cumanus viuos ceperat, in crucem sustulit. Cumque inde Lyddam venisset, denuo Samaritarum querelas audiuit; et accitis octodecim Iudaeorum viris, quos pugnae participes fuisse acceperat, securi eos percussit: alios vero duos e viris potentissimis, vt et pontifices Ionathan et Ananiam, eiusque filium Ananum, et nonnullos alios Iudaeos nobiles Romam misit, itidemque illustrissimos quosque Samaritarum. Praecepit etiam Cumano et Celeri tribuno, vt Romam na-

Ρώμης, δώσοντας Κλαυδίῳ λόγον ὑπὲρ τῶν γεγενημένων. ταῦτα διαπραξάμενος, ἀπὸ Λυδδῶν ἀνέβαινεν εἰς Ιεροσόλυμα. καὶ καταλαβὼν τὸ πλῆθος ἄγον τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν ἀθορύβως, εἰς Αντιόχειαν ἐπανῆει.

ζ'. Κατὰ δὲ τὴν Ρώμην Καῖσαρ ἀκούσας Κυμάνου καὶ Σαμαρέων· παρῆν δὲ καὶ Αγρίππας ἐκθύμως ὑπεραγωνιζόμενος Ιουδαίων, ἐπειδὴ καὶ Κυμάνῳ πολλοὶ τῶν δυνατῶν παρίσαντο· Σαμαρέων μὲν καταγνοὺς, τρεῖς ἀνελεῖν προσέταξε τοὺς δυνατωτάτους, Κύμανον δὲ ἐφυγάδευσε. Κέλερα δὲ δεσμώτην ἀναπέμψας εἰς Ιεροσόλυμα παραδοθῆναι Ιουδαίοις πρὸς αἰκίαν ἐκέλευσε, καὶ περισυρέντα τὴν πόλιν ἔτω τὴν κεφαλὴν ἀποκοπῆναι.

η'. Μετὰ ταῦτα Ιουδαίας μὲν ἐπίτροπον Φήλικα τὸν Πάλλαντος ἀδελφὸν ἐκπέμπει, τῆς τε Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας καὶ Περαίας. ἐκ δὲ τῆς Χαλκίδος Αγρίππαν εἰς μείζονα βασιλείαν μετατίθησι, δοὺς αὐτῷ τήν τε Φιλίππου γενομένην τετραρχίαν. αὕτη δὲ ἦν Βαταναία καὶ Τραχωνίτις καὶ Γαυλανίτις. προσέθηκε δὲ τήν τε Λυσανίου βασιλείαν, καὶ τὴν Ουάρου γενομένην ἐπαρχίαν. αὐτὸς δὲ διοικήσας τὴν ἡγεμονίαν ἔτεσι τρισὶ καὶ δέκα, πρὸς δὲ μησὶν ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, τελευτᾷ, καταλιπὼν Νέρωνα τῆς ἀρχῆς διάδοχον, ὃν, ταῖς Αγριππίνης τῆς γυναικὸς ἀπάταις, ἐπὶ κληρονομίᾳ τῆς ἀρχῆς εἰσεποιήσατο, καίπερ υἱὸν ἔχων γνήσιον Βριττανικὸν ἐκ Μεσσαλίνης τῆς προτέρας γυναικὸς, καὶ Οκταυίαν θυγατέρα τὴν ὑπ' αὐτοῦ ζευχθεῖσαν Νέρωνι. ἐγεγόνει δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ Πετίνης Αντωνία.

vigarent, factorum rationem Claudio reddituri. Istis ita confectis, Lydda adscendebat in vrbem Hierosolymorum; cumque populum deprehendisset Azymorum festum absque omni tumultu agentem, Antiochiam reuersus est.

7. Romae autem Caesar, vbi Cumanum et Samaritas audiuerat, (praesente etiam Agrippa, qui magno studio pro Iudaeis contendebat, vtpote quod et Cumano multi potentium adessent) Samaritas condemnauit, tresque eorum potentissimos interfici iussit, atque Cumanum in exsilium egit. Cumque Celerem vinctum Hierosolyma mittendum esse curasset, Iudaeis ad supplicium tradi praecepit, eique circa vrbem tracto caput amputari.

8. Post haec Felicem quidem Pallantis fratrem misit Caesar, vt Iudaeam procuraret, simulque Galilaeam et Samariam et Peraeam: Agrippam vero ex Chalcide in regnum amplius transtulit, eumque tetrarchia donauit, quae Philippi antea fuerat. erat autem ista Trachonitis et Batanaea et Gaulanitis. Insuper et Lysaniae regnum addidit, et prouinciam, quam Varus rexerat. Ipse autem Claudius, cum annos tredecim imperium administrasset, ac praeterea menses octo diesque viginti, vita decessit, relicto Nerone imperii successore, quem Agrippinae vxoris suae illecebris et praestigiis in imperii haereditatem adoptauerat, quamuis filium proprium haberet Britannicum ex Messalina coniuge priore natum, et Octaviam filiam, quam ipse Neroni priuigno suo collocauerat. Quin et ex Petina susceperat Antoniam.

ΚΕΦ. ιγ'.

Τέσσαρας πόλεις τῇ Αγρίππα βασιλείᾳ προσίθησι Νέρων. τὸ λοιπὸν Ιουδαίας ὑπὸ Φήλικος. ἃς ταραχὰς συνισᾶσι Σικάριοι, Μάγοι, καὶ ψευδοπροφήτης Αἰγύπτιος. περὶ Καισάρειαν ἀμφισβητοῦνται Ιουδαῖοι καὶ Σύροι.

ΟΣΑ μὲν ὖν Νέρων, διὰ ὑπερβολὴν εὐδαιμονίας τε καὶ πλούτου παραφρονήσας, ἐξύβρισεν εἰς τὴν τύχην, ἢ τίνα τρόπον τόν τε ἀδελφὸν καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν μητέρα διεξῆλθεν, ἀφ' ὧν εἰς τὰς συγγενεστάτας μετήνεγκε τὴν ὠμότητα, καὶ ὡς τελευταῖον ὑπὸ φρενοβλαβείας ἐξώκειλεν εἰς σκηνὴν καὶ θέατρον, ἐπειδὴ δὶ ὅχλου πᾶσιν ἐστὶ, παραλείψω. τρέψομαι δὲ ἐπὶ τὰ Ιουδαίοις κατ' αὐτὸν γενόμενα.

β'. Τὴν μὲν ὖν μικρὰν Αρμενίαν δίδωσι μὲν βασιλεύειν Αριστοβούλῳ τῷ Ηρώδου. τῇ δὲ Αγρίππα βασιλείᾳ τέσσαρας πόλεις προσίθησι σὺν ταῖς τοπαρχίαις, Αβιλαν μὲν καὶ Ιουλιάδα κατὰ τὴν Περαίαν, Ταριχαίας δὲ καὶ Τιβεριάδα τῆς Γαλιλαίας, εἰς δὲ τὴν λοιπὴν Ιουδαίαν Φήλικα κατέστησεν ἐπίτροπον. ὗτος τὸν ἀρχιλῃστὴν Ελεάζαρον ἔτεσιν εἴκοσι τὴν χώραν δῃώσάμενον, καὶ πολλοὺς τοὺς σὺν αὐτῷ ζωγρήσας, ἀνέπεμψεν εἰς Ρώμην. τῶν δὲ ἀναστρωθέντων ὑπ' αὐτοῦ λῃστῶν, καὶ τῶν ἐπὶ κοινωνίᾳ φωραθέντων ὃς ἐκόλασεν, ἄπειρόν τι πλῆθος ἦν.

γ'. Καθαρθείσης δὲ τῆς χώρας, ἕτερον εἶδος λῃστῶν ἐν Ιεροσολύμοις ὑπεφύετο, οἱ καλούμενοι σικάριοι, μεθ' ἡμέραν καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει φονεύοντες ἀνθρώπους. μάλιστα δὲ ἐν ταῖς ἑορταῖς μισγόμενοι τῷ πλήθει, καὶ ταῖς ἐσθήσεσιν ὑποκρύπτοντες μικρὰ ξιφίδια, τούτοις ἔνυττον τοὺς διαφόρους. ἔπειτα πεσόντων, μέρος ἐγίνοντο τῶν ἐπαγανακτούντων οἱ πεφονευκότες. διὸ καὶ παντάπασιν ὑπ' ἀξιοπιστίας ἦσαν ἀνεύρετοι. πρῶτος μὲν ὖν ὑπ' αὐτῶν Ιωνάθης ὁ ἀρχιερεὺς ἀποσφάζεται. μετὰ δὲ αὐτὸν καθ' ἡμέραν ἀπώλλυντο πολλοὶ, καὶ τῶν συμφορῶν ὁ φόβος ἦν

CAP. XIII.

Quatuor vrbes a Nerone Agrippae regno additae. Reliquum Iudaeae sub Felice. Sicarii, Magi, et Ægyptius Pseudopropheta quas turbas dederint. De Caesarea Iudaeos inter et Syros acerrima contentio.

ET quemadmodum quidem Nero, felicitatis et opum magnitudine dementatus, superbe et petulanter vsus sit fortuna, et qualiter fratrem suum et vxorem et matrem interfecerit; ac deinde in sanguine sibi coniunctissimos crudelitatem suam adhibuerit; vtque tandem eo dementiae peruenerit, vt in scena et theatro sese exerceret, quoniam res vulgo notae sunt, silentio praeteribo. conuertam autem narrationem ad ea, quae eius tempore Iudaeis acciderunt.

2. Et ille quidem Armeniam minorem donauit Aristobulo Herodis filio, vt eam imperio regeret: regno autem Agrippae quatuor vrbes addidit cum illarum toparchiis, Abilam et Iuliadem in Peraea, Tarichaeas et Tiberiadem in Galilaea, reliquae autem Iudaeae Felicem procuratorem constituit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat depopulatus, multosque, qui cum eo erant, viuos cepit, et Romam misit: latronum vero, ab illo in crucem sublatorum, aliorumque in sceleris societate deprehensorum, quos supplicio affecit, ingens erat multitudo.

3. Regione autem ita purgata, aliud subortum est grassatorum genus, qui Sicarii vocabantur, interdiu homines media in vrbe trucidantes: praecipue vero diebus festis plebi immixti, et sicas sub vestibus occultantes, istis inimicos suos percutiebant. Cumque vulnerati protinus concidissent, illi, qui caedem fecerant, cum adstantibus indignari se simulabant. Qua re fiebat, vt credulitate hominum, nihil de iis sinistri suspicantium, diu tecti latuerint. Ac primum quidem Ionathas pontifex ab illis interficitur: deinde vero complures alii quotidie peremti erant, adeo vt

χαλεπώτερος, ἑκάστῳ καθάπερ ἐν πολέμῳ παθ' ὥραν τὸν θάνατον προσδεχομένῳ. προεσκοπεῖντο δὲ πόρρωθεν τὰς διαφόρας, καὶ οὐδὲ τοῖς φίλοις προσιᾶσιν ἔτι πίστις ἦν. ἐν μέσαις δὲ ταῖς ὑπονοίαις καὶ ταῖς φυλακαῖς ἀνηρεῖντο. τοσοῦτον τῶν ἐπιβουλευόντων τὸ τάχος ἦν, καὶ τῷ λαθεῖν ἡ τέχνη.

δ'. Συνέζη δὲ πρὸς τούτοις σῖφος ἕτερον πονηρῶν, χειρὶ μὲν καθαρώτερον, ταῖς γνώμαις δὲ ἀσεβέστερον, ὅπερ οὐδὲν ἧττον τῶν σφαγέων τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πόλεως ἐλυμήνατο. πλάνοι γὰρ ἄνθρωποι καὶ ἀπατεῶνες, προχήματι θεασμῷ, νεωτερισμὸς καὶ μεταβολὰς πραγματευόμενοι, δαιμονᾶν τὸ πλῆθος ἀνέπειθον, καὶ προῆγον εἰς τὴν ἐρημίαν, ὡς ἐκεῖ τοῦ Θεοῦ δείξαντος αὐτοῖς σημεῖα ἐλευθερίας. ἐπὶ τούτοις ὁ Φῆλιξ, ἐδόκει γὰρ ἀποστάσεως εἶναι καταβολὴ, πέμψας ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ὁπλίτας, πολὺ πλῆθος διέφθειρε.

ε'. Μείζονι δὲ ταύτης πληγῇ Ἰουδαίους ἐκάκωσεν ὁ Αἰγύπτιος ψευδοπροφήτης. παραγενόμενος γὰρ εἰς τὴν χώραν, ἄνθρωπος γόης, καὶ προφητὰ πίστιν ἐπιθεὶς ἑαυτῷ, περὶ τρισμυρίους μὲν ἀθροίζει τῶν ἠπατημένων. περιαγαγὼν δὲ αὐτοὺς ἐκ τῆς ἐρημίας εἰς τὸ Ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ἐκεῖθεν οἷός τε ἦν εἰς Ἱεροσόλυμα παρελθεῖν βιάζεσθαι, καὶ κρατήσας τῆς τε Ρωμαϊκῆς φρουρᾶς καὶ τοῦ δήμου τυραννεῖν, χρώμενος τοῖς συνεισπεσοῦσι δορυφόροις. φθάνει δὲ αὐτῷ τὴν ὁρμὴν Φῆλιξ ὑπαντιάσας μετὰ τῶν Ρωμαϊκῶν ὁπλιτῶν, καὶ πᾶς ὁ δῆμος συνεφήψατο τῆς ἀμύνης. ὥστε συμβολῆς γενομένης, τὸν μὲν Αἰγύπτιον φυγεῖν μετ' ὀλίγων, διαφθαρῆναι δὲ καὶ ζωγρηθῆναι πλείους τῶν σὺν αὐτῷ. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος σκεδασθὲν ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν ἕκαστον διαλαθεῖν.

ς'. Κατεσαλμένων δὲ καὶ τούτων, ὥσπερ ἐν νοσοῦντι σώματι, πάλιν ἕτερον μέρος ἐφλέγμαινεν. οἱ γὰρ γόητες καὶ λῃστρικοὶ συναχθέντες πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἐνῆγον, καὶ πρὸς ἐλευθερίαν παρεκρότων, θάνατον ἐπιτιμῶντες

timor ipſa calamitate acerbior eſſet; dum ſinguli tanquam in acie poſiti quouis momento mortem ſibi imminere crederent. Inimicos autem eminus proſpiciebant, et ne amicis quidem propius accedentibus amplius fidebant: ſed in mediis ſuſpicionibus atque cuſtodiis occidebantur. Tanta erat inſidiantium velocitas et latendi ars.

4. Caeterum praeter hos alia nefariorum turma conflata eſt, quibus manus erant a caede puriores, ſed ſceleratiora conſilia; quique non minus, quam ſicarii, ciuitatis felicitatem perditum ibant. nam homines, ſeductores et fallaciis pleni, ſpecie diuini afflatus, nouis rebus et mutationibus ſtudentes, vulgo, vt inſanirent, perſuadebant, et proliciebant in ſolitudinem; ac ſi illic Deus oſtenſurus eſſet eis ſigna libertatis. Contra iſtos (inde enim videtur oritura eſſe inſurrectio) milites, tam pedites, quam equites, miſit Felix, magnumque eorum numerum interficit.

5. Grauiore autem adhuc clade Iudaeos afflixit Ægyptius quidam falſus propheta. Namque is in regionem ingreſſus, homo magus, cum opinionem atque auctoritatem prophetae ſibi conciliaſſet, vſque ad triginta hominum millia, quos praeſtigiis ſuis deceperat, congregauit. Cum autem iſtos ex ſolitudine ad montem vſque Oliuarum perduxiſſet, inde in vrbem Hieroſolymorum irrumpere ſtatuerat, ſuperatoque Romanorum praeſidio et populo dominationem occupare, ſatellitibus fretus, qui ſecum in vrbem irruerent. Verum Felix conatum hominis praeuenit, obuiam aduerſus eum progreſſus cum Romanis militibus: et vniuerſus populus pro ſalute patriae certaturus Romanos ſtrenue adiuuabat. Facto igitur congreſſu, Ægyptius quidem ipſe cum paucis euaſit; plurimique eorum, qui cum eo erant, partim trucidati, partim viui capti ſunt: reliqua autem multitudine in regiones ſuas diſperſa, ſinguli lateudo ſibimet conſulebant.

6. Verum cum et iſti comprimerentur motus, rurſus et altera pars (ſicut in aegro corpore fieri ſolet) furore inflammatur. Nam plani et latrones in vnum collecti multos ad defectionem impellebant, et ad libertatem recupe-

τοῖς πειθαρχοῦσι τῇ Ρωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ πρὸς βίαν ἀφαιρεθήσεσθαι λέγοντες τὰς ἐκκισίους δυλεύειν προαιρουμένους. μεριζόμενοι γὰρ εἰς τὴν χώραν κατὰ λόχους, διήρπαζόν τε τὰς τῶν δυνατῶν οἰκίας, καὶ αὐτοὺς ἀνῄρουν, καὶ τὰς κώμας ἐνεπίμπρασαν· ὥστε τῆς ἀπουσίας αὐτῶν πᾶσαν τὴν Ιυδαίαν ἀναπίμπλασθαι. καὶ ἕως μὲν ὁ πόλεμος καθ' ἡμέραν ἀνερριπίζετο.

ζ'. Ετέρα δὲ ταραχὴ συνίσταται περὶ Καισάρειαν, τῶν ἀναμεμιγμένων Ιυδαίων πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ Σύρους στασιαζόντων. οἱ μὲν γὰρ ἠξίουν, σφετέραν εἶναι τὴν πόλιν, Ιυδαῖον γεγονέναι τὸν κτίσην αὐτῆς λέγοντες. ἦν δὲ Ηρώδης ὁ βασιλεύς. οἱ δὲ ἕτεροι τὸν οἰκιστὴν μὲν προσωμολόγουν Ιυδαῖον, αὐτὴν μέντοι γε τὴν πόλιν Ελλήνων ἔφασαν. εἰ γὰρ ἂν ἀνδριάντας καὶ ναοὺς ἐγκαθιδρύσαι, Ιυδαίοις αὐτὴν ἀνατιθέντα. διὰ ταῦτα μὲν ἠμφισβήτουν ἑκάτεροι, προῆκτο δὲ αὐτοῖς τὸ φιλόνεικον εἰς ὅπλα, καὶ καθ' ἡμέραν οἱ θρασύτεροι παρ' ἀμφοῖν προεπήδων ἐπὶ μάχην. ἔτε γὰρ Ιυδαίων οἱ γεραιοὶ τοὺς ἰδίους στασιαστὰς κατέχειν οἷοί τε ἦσαν, καὶ τοῖς Ελλησιν αἶσχος ἐδόκει Ιυδαίων ἐλαττοῦσθαι. προεῖχον δὲ οἱ μὲν πλήθει καὶ σωμάτων ἀλκῇ· τὸ δὲ Ελληνικὸν τῇ παρὰ τῶν στρατιωτῶν ἀμύνῃ. τὸ γὰρ πλέον Ρωμαίοις τῆς ἐκεῖ δυνάμεως ἐκ Συρίας ἦν κατειλεγμένον, καὶ καθάπερ συγγενεῖς ἦσαν εἰς τὰς βοηθείας ἕτοιμοι. τοῖς γε μὴν ἐπάρχοις φροντὶς ἦν ἀναστέλλειν τὴν ταραχὴν, καὶ τοὺς μαχιμωτέρους ἑκατέρωθεν ἀεὶ συλλαμβάνοντες ἐκόλαζον μάστιξι καὶ δεσμοῖς. ἀ μὴν τὰ πάθη τῶν συλλαμβανομένων ἐνεποίει τοῖς καταλειπομένοις ἀνακοπὴν ἡ δέος, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον παρωξύνοντο πρὸς τὴν στάσιν. νικῶντας δέ ποτε τοὺς Ιυδαίους, παρελθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν ὁ Φῆλιξ, μετὰ ἀπειλῆς ἐκέλευσεν ἀναχωρεῖν· τῶν δὲ μὴ πειθομένων, ἐπιπέμψας τοὺς στρατιώτας, ἀναιρεῖ συχνούς, ὧν διαρπαγῆναι συνέβη καὶ τὰς οὐσίας. μενούσης δὲ τῆς στάσεως, ἐπιλέξας ἑκατέρωθεν τοὺς γνωρίμους, ἔπεμψε πρέσβεις ἐπὶ Νέρωνα, διαλεξομένους περὶ τῶν δικαίων.

randam hortabantur, mortem iis minitantes, qui Romanorum imperio obedientiam praestarent; et vel inuitos in libertatem asserendos esse dicitantes, quibus in animo est voluntariam seruitutem seruire. turmatim enim per regionem dispersi et potentium domos diripiebant, et ipsos insuper trucidabant, et vicos incendebant: adeo vt flagitiosa illorum amentia Iudaea omnis repleretur. Et hoc quidem bellum quotidie ingraueſcebat.

7. Alter autem tumultus fit circa Caesaream, inter Syros et Iudaeos, qui simul cum illis promiscue eam habitabant, orta seditione. Nam hi quidem suam esse ciuitatem volebant, Iudaeum eius fuisse conditorem dicentes. erat autem is rex Herodes. Illi vero aedificatorem quidem Iudaeum exstitisse confitebantur, ipsam vero ciuitatem Graecorum esse asseuerabant. non enim in ea statuas et fana collocare voluisse, qui eam Iudaeis tribuerat. De istis quidem inter eos mota erat controuersia; dumque contenderent, ad arma ventum est, et quotidie audaciores quique partis alterutrius ad pugnam prosiliebant; neque enim Iudaeorum seniores gentis suae seditiosos continere poterant, et Graecis inhonestum videbatur et turpe Iudaeis cedere. Atque illi quidem plus valebant opibus et corporis viribus: Graeci vero militum auxilio et praesidio. maior enim Romani exercitus pars conflata erat ex Syris, et quasi cognatione iuncti ad auxiliandum promti erant paratique. Caeterum militum praefectis curae erat tumultum comprimere, et pugnaciores quosque factionis vtriusque, vt comprehensi fuerant, verberibus et vinculis castigabant. non tamen comprehensorum supplicia aut impetum caeterorum reprimebant, aut terrorem illis iniiciebant: sed eo magis exasperati ad seditionem ferebantur. Cumque Felix Iudaeos in quodam conflictu superiores videns in forum prodiisset, verbisque minacibus iussisset domum quemque suam abire, illi auscultare noluerunt: quo factum est, vt, militibus in eos immissis, non paucos eorum interfecerit, quorum etiam bona forte direpta erant. Vigente autem seditione, nobiliores ex vtraque parte delectos ad Neronem legatos misit, de iure suo disceptaturos.

ΚΕΦ. ιθ'.

Φῆστος τῦ Φήλικος διάδοχος. ὃν διαδέχεται Αλβῖνος. αὐτόν τε Φλῶρος, διὰ τὴν αὐτῦ ὠμότητα Ιουδαίους εἰς πόλεμον ἀναγκάσας.

Διαδεξάμενος δὲ παρὰ τύτε τὴν ἐπιτροπὴν Φῆστος, τὸ μάλιστα λυμαινόμενον τὴν χώραν ἐπεξῆει. τῶν γὰρ ληστῶν συνέλαβε τὰς πλείστας, καὶ διέφθειρεν ὐκ ὀλίγυς. ἀλλ' ὐχ ὁ μετὰ Φῆστον Αλβῖνος τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξηγήσατο τῶν πραγμάτων· ὐκ ἔστι δὲ ἠντινα κακυργίας ἰδέαν παρέλιπεν. ὐ μόνον γὰν ἐν τοῖς πολετικοῖς πράγμασιν ἔκλεπτε καὶ διήρπαζε τὴν ἑκάστων ὐσίαν, ὐδὲ τὸ πᾶν ἔθνος ἐβάρει ταῖς εἰσΦοραῖς, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπὶ ληστεία δεδεμένας, ὑπὸ τῆς παρ' ἑκάστοις βυλῆς, ἢ τῶν προτέρων ἐπιτρόπων, ἀπελύτρυ τοῖς συγγενέσι. καὶ μόνος ὁ μὴ δὰς τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς πονηρὸς ἐγκατελείπετο. τηνικαῦτα καὶ τῶν νεωτερίζειν βυλομένων ἐν Ιεροσολύμοις ἐθάρσησαν αἱ τόλμαι, καὶ χρήμασι μὲν οἱ δυνατοὶ τὸν Αλβῖνον προσελάμβανον, ὥστε τὰ σασιάζειν αὐτοῖς παρέχειν ἄδειαν. τὰ δημοτικὰ δὲ τὸ μὴ χαῖρον ἡσυχία πρὸς τοὺς Αλβίνα κοινωνοὺς ἀπέκλινεν. ἕκαστος δὲ τῶν πονηρῶν ἴδιον σίΦος ὑπεζωσμένος, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἀρχιλῃστὴς ἢ τύραννος προανεῖχεν ἐκ τῦ λόχυ, τοῖς δορυΦοροῦσι δὲ πρὸς ἁρπαγὰς τῶν μετρίων κατεχρῆτο. συνέβαινε δὲ, τὰς μὲν ἀΦῃρημένας, ὑπὲρ ὧν ἀγανακτεῖν ἐχρῆν, σιωπᾶν, τὰς ἁπλᾶγας δὲ, δέει τῦ μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν, καὶ κολακεύειν τὸν ἄξιον κολάσεως. καθόλυ δὲ ἡ μὲν παῤῥησία πάντων περιεκέκοπτο, τυραννὶς δὲ ἦν διὰ πλειόνων. καὶ τὰ σπέρματα τῆς μελλύσης ἀλώσεως ἐκ τότε τῇ πόλει κατεβάλλετο.

β'. Τοιῦτον δὲ ὄντα τὸν Αλβῖνον ἀπέδειξεν ὁ μετὰ τῦτον ἐλθὼν Γέσσιος Φλῶρος ἀγαθώτατον κατὰ σύγκρισιν. ὁ μέν γε λάθρα τὰ πολλὰ, καὶ μεθ' ὑποζολῆς

CAP. XIV.

Felici succedit Festus. Huic Albinus. Illi Florus, cuius immanitas Iudaeos ad bellum compulit.

AT Festus, accepto ab eo munere procuratorio, persequutus est eos, qui maxime regionem infestabant. Itaque latronum quam plurimos comprehendit, et non paucos necari iussit. Verum successor eius Albinus non eodem consilio ac ratione rerum summae praefuit; neque vlla erat maleficentiae species, quam ille praeterierit. Quippe non solum, dum res administraret, furto subducebat et singulorum bona fortunasque diripiebat, neque solum tributis gentem vniuersam onerabat; sed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum vel superiores procuratores in vincula coniecerant, ipse, accepta a cognatis eorum pecunia, liberabat: et is solum, qui nihil dedisset, in carceribus, vt maleficus, relictus erat. Per idem tempus iis, qui rerum nouarum causas quaerebant, audacia creuit Hierosolymis: ex quibus sane, qui erant opulenti, pecunia sibi conciliabant Albini gratiam, vt ipsis seditionem agitantibus impunitatem daret; atque isti de populo, quos non delectaret quies, iis se adiungebant, quibus cum Albino communitas erat. Cum autem vnusquisque improborum suo agmine circumdatus esset, ipse quidem inter caeteros cohortis, quasi princeps latronum et tyrannus, eminebat suisque satellitibus ad moderatorum direptionem insolenter vtebatur. Qua re fiebat, vt hi quidem, qui spoliati erant, cum indignari oporteret, plane tacuerint: illi vero, qui nihil damni ceperant, metu, ne similia paterentur, etiam obsequiis eos demereri studuerint, qui supplicio digna fecerant. In summa, omnibus praecisa erat loquendi libertas, et plurium dominatu tenebantur: et tum iacta erant malorum semina, quae in vrbis excidium pullularunt.

2. Cum autem eiusmodi homo esset Albinus, fecit tamen, qui ei succederet, Gessius Florus, vt, facta inter eos comparatione, pro optimo haberetur. Nam ille quidem clam

ἐκακώργησε. Γέσσιος δὲ τὰς εἰς τὸ ἔθνος παρανομίας ἐπέμπευσε. καὶ ὥσπερ ἐπὶ τιμωρίᾳ κατακρίτων πεμφθεὶς δήμιος, ὅτε ἀρπαγῆς τινα τρόπον, ὅτε αἰκίας παρέλιπεν. ἦν δὲ ἐν μὲν τοῖς ἐλευθέροις ὠμότατος, ἐν δὲ τοῖς αἰχμαλώτοις ἀναιδέστατος. ὅτε δὲ πλείω τις ἀπιστίαν τῆς ἀληθείας κατέχεεν, ὅτε ἐν τῷ παυσαγεῖν δολιώτερος ὀφθῆς ἐπενόησεν. ὧ τὸ μὲν κατ' ἄνδρα κερδαίνειν, μικρὸν ἐδόκει· πόλεις δὲ ὅλας ἐξεδίδυσκε, καὶ δήμους ἀθρόους ἐλυμαίνετο, καὶ μόνον οὐκ ἐκήρυξεν ἀνὰ τὴν χώραν πᾶσιν ἐξεῖναι λῃστεύειν, ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λήψεται τῶν λαφύρων. διὰ γὰρ τὴν ἐκείνου πλεονεξίαν, πάσας ἐρημωθῆναι συνέβη τὰς ταπαρχίας, καὶ πολλοὺς τῶν πατρίων ἐθῶν ἐξαναστάντας φυγεῖν εἰς τὰς ἀλλοφύλους ἐπαρχίας.

γ'. Μέχρι μὲν δὴ ἐν Συρίᾳ Κέστιος Γάλλος ἦν προδιατιθεὶς τὴν ἐπαρχίαν, οὐδὲ προσβουλεύσασθαί τις πρὸς αὐτὸν ἐτόλμησε κατὰ τῶν Φλώρου. παραγενόμενον δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα, τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς ἐνεστώσης, περιστὰς ὁ δῆμος, οὐκ ἐλάττους τριακοσίων μυριάδων, ἱκέτευον ἐλεῆσαι τὰς τοῦ ἔθνους συμφοράς, καὶ τὸν λυμεῶνα τῆς χώρας Φλῶρον ἐκκρεμάγεσαν. ὁ δὲ παρὼν, καὶ τῷ Κεστίῳ παρεστὼς, διεκλεύαζε τὰς φωνάς. ὅ γε μὴν Κέστιος, τὴν ὁρμὴν τοῦ πλήθους καταστείλας, καὶ δοὺς ἔμφασιν, ὡς πρὸς τὸ μέλλον αὐτοῖς τὸν Φλῶρον κατασκευάσειε μετριώτερον, ἀπέστειλεν εἰς Ἀντιόχειαν. προέπεμπε δὲ αὐτὸν μέχρι Καισαρείας Φλῶρος ἐξαστατῶν, καὶ πόλεμον ἤδη τῷ ἔθνει θυμούμενος ἐπορίζετο, ὡς μόνῳ συγκρύψειν τὰς αὐτοῦ παρανομίας ὑπολαμβάνων· εἰρήνης μὲν γὰρ οὔσης, κατηγόρους ἔξειν ἐπὶ Καίσαρος Ἰουδαίους προσεδόκα. πραγματευσάμενος δὲ ἀπόσασιν αὐτῶν τῷ μείζονι κακῷ περισπάσειν τὸν ἔλεγχον αὐτῶν ἀπὸ τῶν μετριωτέρων, ὁ μὲν ἦν, ὡς ἂν ἀπορραγείη τὸ ἔθνος, καθ' ἡμέραν ἐπέτεινεν αὐτοῖς τὰς συμφοράς.

δ'. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ οἱ Καισαρείων Ἕλληνες, νικήσαντες παρὰ Νέρωνι τῆς πόλεως ἄρχειν, τὰ τῆς κρίσεως ἐκόμισαν

pleraque facinora et dissimulanter patrauit; Gessius vero de suis in gentem nostram iniuriis gloriatus est et triumphum egit; ac quasi ad poenas de condemnatis sumendas missus fuisset carnifex, nihil sibi ad rapinarum et vexationis omne genus reliquum faciebat. Quippe cum misericors esse deberet, erat crudelissimus; atque in re turpi omnium impudentissimus: neque quisquam plures fallacias veritati offudit, aut commentus est callidiores decipiendi vias. Illi enim ex singulis lucrum facere, parum videbatur: totas autem vrbes despoliabat, et ingenti hominum multitudini exitio erat; et tantum non per regionem praeconis voce edicebat, liberum esse omnibus latrocinari, modo ipse in praedarum partem veniret. Itaque ex illius auiditate factum est, vt omnes fere toparchiae ad vastitatem fuerint redactae, multique, patriis sedibus relictis, in alias se receperint prouincias.

3. Et quamdiu quidem Cestius Gallus Syriae prouinciam regeret, nemo ausus est aduersus Florum ad eum legationem mittere. Cum autem instante Azymorum festo ipse Hierosolyma venisset, eum circumstetit multitudo ad tricies centena hominum millia, et orabant, vt gentis calamitatum misereretur, Florum regionis pestem et perniciem esse clamitantes. Ille vero, cum praesens esset et Cestio adstaret, voces istas risu excipiebat. Caeterum Cestius, cum populi impetum sedasset, illisque significasset, quod Florum eis in posterum placatiorem redderet, Antiochiam reuersus est. Florus autem eum vsque ad Caesaream deducebat, verba ei dans, tumque bellum genti inferendum animo agitabat: quo solo iniquitates suas occultari posse credebat. Nam dum pax esset, se apud Caesarem accusatores Iudaeos habiturum esse exspectabat: verum si id effectum daret, vt ad defectionem adducerentur, fore, vt maiori malo eos a minoribus coarguendis abstraheret. Et ille quidem, vt gentem a Romano abrumperet imperio, indies illorum augebat calamitates.

4. Per idem autem tempus Caesarienses Graeci, principatum vrbis a Nerone in iudicio consequuti, literas

γράμματα, καὶ προσελάμβανε τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος, δωδεκάτῳ μὲν ἔτει τῆς Νέρωνος ἡγεμονίας, ἑπτακαιδεκάτῳ δὲ τῆς Ἀγρίππα βασιλείας, Ἀρτεμισίου μηνός. πρὸς δὲ τὸ μέγεθος τῶν ἐξ αὐτοῦ συμφορῶν οὐκ ἀξίαν ἔσχε πρόφασιν. οἱ γὰρ ἐν Καισαρείᾳ Ἰουδαῖοι, συναγωγὴν ἔχοντες παρὰ χωρίον, ὃ δεσπότης ἦν τις Ἕλλην Καισαρεύς, πολλάκις μὲν κτήσασθαι τὸν τόπον ἐσπούδασαν, τιμὴν πολλαπλασίονα τῆς ἀξίας διδόντες. ὡς δὲ ὑπερορῶν τὰς δεήσεις, πρὸς ἐπήρειαν ἔτι καὶ προσωκοδόμει τὸ χωρίον ἐκεῖνος, ἐργαστήρια κατασκευαζόμενος, σενὴν δὲ καὶ παντάπασι βιαίαν πάροδον ἀπέλιπεν αὐτοῖς. τὸ μὲν πρῶτον οἱ θερμότεροι τῶν νέων προπηδῶντες οἰκοδομεῖν ἐκώλυον. ὡς δὲ τύτης εἶχε τῆς βίας Φλῶρος, ἀμηχανοῦντες οἱ δυνατοὶ τῶν Ἰουδαίων, σὺν οἷς ὁ τελώνης Ἰωάννης, πείθυσι τὸν Φλῶρον ἀργυρίῳ ταλάντοις ὀκτὼ, διακωλύσαι τὸ ἔργον. ὁ δὲ πρὸς μόνον τὸ λαβεῖν ὑποχόμενος πάντα συμπράξειν, λαβὼν ἔξεισι τῆς Καισαρείας εἰς Σεβαστην, καὶ καταλείπει τὴν σάσιν αὐτεξούσιον, ὥσπερ ἄδειαν πεπρακὼς Ἰουδαίοις τοῦ μάχεσθαι.

ε'. Τῆς δὲ ἐπιούσης ἡμέρας ἑβδομάδος οὔσης, τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν συναγωγὴν ἀθροισθέντων, σασιαστής τις Καισαρεὺς γάστραν καταστρέψας, καὶ παρὰ τὴν εἴσοδον αὐτῶν θέμενος, ἐπέθυεν ὄρνεις. τοῦτο τοὺς Ἰουδαίους ἀνηκέστως παρώξυνεν, ὡς ὑβρισμένων μὲν αὐτοῖς τῶν νόμων, μεμιαμμένης δὲ τῆς χωρίας. τὸ μὲν οὖν εὐσταθὲς καὶ πρᾶον ἐπὶ τοὺς ἡγεμόνας καταφεύγειν πάλιν ὤφελον χρῆναι. τὸ σασιῶδες δὲ καὶ ἐν νεότητι φλεγμαῖνον ἑξκαίδεκα πρὸς μάχην. παρεσκευασμένοι δὲ εἰσῆκεσαν οἱ τῶν Καισαρέων σασιασαί. τὸν γὰρ ἐπιθύσαντα προπεπόμφεσαν ἐκ συντάγματος. καὶ ταχέως ἐγένετο ἡ συμβολή. προσελθὼν δὲ Ἰουνδος ὁ διακωλύειν τεταγμένος ἱππάρχης, τήν τε γάστραν αἴρει καὶ καταπαύειν ἐπειρᾶτο τὴν σάσιν. ἡττωμένης δὲ αὐτοῦ τῆς τῶν Καισαρέων βίας, Ἰουδαῖοι τοὺς νόμους ἁρπάσαντες ἀνεχώρησαν εἰς Νάρβατα. χώρα τις

eiusce rei iudices attulerunt; atque ab ea re exordium ducebat bellum Iudaicum, duodecimo quidem anno imperii Neronis, decimo autem septimo regni Agrippae, mense Artemisio: pro magnitudine autem malorum inde ortorum causas nequaquam idoneas habebat. Iudaeis enim Caesarienſibus Synagoga erat prope locum, quem dominii iure tenebat Graecus quidam Caesarienſis, et saepiuscule id egerant, vt locum possiderent, pretium multis partibus maius, quam mereretur, offerentes. Ille vero, quasi spreuisset eorum preces et contumeliam eis facere decreuisset, locum aedificiis occupabat, quae in officinas conuertit, et angustum eis aditum prorsusque difficilem relinquebat. Primum quidem iuuenes feruentiores prosiliebant et aedificantes interpellabant. Cum autem illorum vim inhiberet Florus, Iudaei potentiores, inque his Ioannes publicanus, nescii, quid agerent, argenti talentis octo Floro persuadere conantur, vt faceret eos ab opere cessare. Verum ille, tantummodo vt aliquid caperet, promisit se cuncta facturum, acceptoque statim de Caesarea egressus Sebasten proficiscitur, relicta seditiosis quidlibet agendi potestate, quasi Iudaeis pugnandi licentiam vendidisset.

5. Die autem sequenti, qui septimus erat, cum Iudaei in Synagogam conuenissent, seditiosus quidam Caesarienſis, vase fictili inuerso et ad introitum illorum posito, alites immolabat. id quod vehementer admodum Iudaeos irritabat, quasi lex eorum ludibrio habita esset, et locus impie contaminatus. Ac pars quidem Iudaeorum constantior et moderatior facto optimum esse censebat, vt ad iudices denuo se reciperent: seditiosi vero quique in aetatis feruore erant, in pugnam accendebantur. Stabant autem ad conligendum parati etiam Caesarienſium aliquot turbulenti, (ex composito quippe praemissus fuerat, qui auiculas immolaverat) et statim ad manus ventum est. Cum autem ad eos accessisset Iucundus ad tumultum prohibendum constitutus equitum magister, vas Samium auferri iubet, et ad seditionem comprimendam aggrediebatur. At cum ipse superatus esset Caesarienſium violentia, Iudaei, correptis legum Moysaicarum libris, in Narbata secesserunt. regio quae-

αὐτῶν ἅτω καλεῖται, ταδίως ἐξήκοντα διέχουσα τῆς Καισαρείας. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην δυνατοὶ δώδεκα, πρὸς Φλῶρον ἐλθόντες εἰς Σεβαστὴν, ἀπωδύροντο περὶ τῶν πεπραγμένων, καὶ βοηθεῖν ἱκέτευον, αἰδημόνως ὑπομιμνήσκοντες τῶν ὀκτὼ ταλάντων. ὁ δὲ καὶ συλλαβὼν ἔδησε τοὺς ἄνδρας, αἰτιώμενος ὑπὲρ τοῦ τὰς νόμους ἐξενεγκεῖν τῆς Καισαρείας.

β. Πρὸς τοῦτο τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγανάκτησις ἦν, ἔτι μέντοι καὶ τὰς θυμὰς κατεῖχον. ὁ δὲ Φλῶρος, ὥσπερ ἐργολαβήκως, ἐκεκίνει τὸν πόλεμον. καὶ, πέμψας ἐπὶ τὸν ἱερὸν θησαυρὸν, ἐξαίρει ἑπτακαίδεκα τάλαντα, σκηψάμενος εἰς τὰς Καίσαρος χρείας. σύγχυσις δ' εὐθέως εἶχε τὸν δῆμον, καὶ συνδραμόντες εἰς τὸ ἱερὸν βοαῖς διαπρυσίοις καὶ τὸ Καίσαρος ἀνεκάλουν ὄνομα, καὶ τῆς Φλώρου τυραννίδος ἐλευθερῶν σφᾶς ἱκέτευον. ἔνιοι δὲ τῶν στασιαστῶν λοιδορίας αἰσχίστας εἰς τὸν Φλῶρον ἐκεκράγεσαν, καὶ κανοῦν περιφέροντες ἐπήτουν αὐτῷ κέρμα, καθάπερ ἀπλήστῳ καὶ ταλαιπώρῳ. τοῦτος δὲ ἐντεῦθεν τὴν φιλαργυρίαν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ μᾶλλον χρηματίσασθαι προσωργίσθη. δέον γὰρ εἰς Καισάρειαν ἐλθόντα σβέσαι τὸ τοῦ πολέμου πῦρ ἐκεῖθεν ἐρχόμενον, καὶ τῆς ταραχῆς ἀνελεῖν τὰς αἰτίας, ἐφ' ᾧ καὶ μισθὸν ἔλαβεν, ὁ δὲ μετὰ στρατιᾶς ἱππικῆς τε καὶ πεζικῆς ἐπὶ Ἱεροσολύμων ὥρμησεν, ἵνα τοῖς Ρωμαίων ὅπλοις ἐργάζηται τὸ βουλόμενον, καὶ τῷ δέει καὶ ταῖς ἀπειλαῖς περιδύσῃ τὴν πόλιν.

ζ. Ὁ δὲ δῆμος, προδυσωπήσας τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ βουλόμενος, ὑπαντᾷ τοῖς στρατιώταις μετ' εὐφημίας, καὶ τὸν Φλῶρον θεραπευτικῶς ἐκδέχεσθαι παρεσκεύασε. κἀκεῖνος πρόπεμψας σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα Καπίτωνα ἑκατοντάρχην, ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσε, καὶ μὴ πρὸς ὃν ἅτως ἐλοιδόρησαν αἰσχρῶς, εἰρωνεύεσθαι τὰς νῦν φιλοφρονήσεις. δεινὸν γὰρ αὐτοὺς, εἴπερ γενναῖοί εἰσι καὶ παρρησιάσαι, σκώπτειν μὲν αὐτὸν καὶ παρόντα. φαίνεσθαι δὲ μὴ μόνον ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις φιλελευθέρους. τὸ-

dam illorum ita appellatur ſtadiis ſexaginta diſtans a Caeſarea. Verum Ioannes cum duodecim Iudaeorum primoribus, Sebaſten ad Florum profecti, de iis, quae acciderant, grauiter conquerebantur, et ab eo auxilium implorabant, octo talentorum verecunde eum admonentes. Ille vero viros comprehendi et in vincula coniici iubet, eis obiiciens, quod legum libros Caeſarea exportaſſent.

6. Hoc quidem indigne ferebant Hieroſolymitani: verumtamen et adhuc irarum abſtinebant. Florus autem, quaſi ad hoc operam ſuam locaſſet, bellum accendit; miſſis ad ſacrum theſaurum, qui talenta ſeptemdecim inde auferrent, hoc praetextu, quod Caeſari illis opus eſſet. Ad hoc ſtatim confuſione repleta eſt plebs, factoque ad templum concurſu maximis clamoribus et Caeſaris nomen invocarunt, vtque a Flori tyrannide liberarentur, ſupplices petebant. nonnullique e ſeditioſis conuicia foediſſima in eum iaciebant, et canistrum circumferentes ſtipem ei mendicabant, quaſi egeno miſeroque. His autem omnibus a pecuniae cupiditate nihil dimouebatur, ſed eo magis ad quaeſtum faciendum irritatus eſt. Denique cum deberet Caeſaream ſe conferre, et belli incendium illic ortum reſtinguere, cauſaſque tumultuum ſublatum ire, quem in finem etiam mercedem acceperat; ille e contra cum equitum peditumque exercitu Hieroſolyma contendit, vt cum Romanorum armis id, quod volebat, perpetraret, atque timorem et minas vrbi indueret.

7. At populus, volens eius impetum in anteceſſum flectere, obuiam it militibus cum laetis acclamationibus, paratuſque erat Florum plenioribus obſequiis excipere. Ille vero, praemiſſo cum equitibus quinquaginta Capitone centurione, iuſſit eos diſcedere: neque eum officiis nunc demereri ſimularent, cui turpiter adeo conuiciati fuerant. Oportere quippe eos, ſi viri ſint fortes fidenteſque, in ipſum etiam praeſentem cauillari, et ſeſe non ſolum in verbis, ſed in armis, libertatis ſtudioſos oſtendere.

τοις καταπλαγὲν τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν περὶ Καπίτωλα ἰπτέων εἰς μέσους φερομένων, διεσκεδάσθη, πρὶν ἁσπάσασθαι τὸν Φλῶρον, ἢ τοῖς στρατιώταις φανερὸν ποιῆσαι τὸ πεισθήνιον. ἀναχωρήσαντες δὲ εἰς τὰς οἰκίας μετὰ δέους καὶ ταπεινότητος διενυκτέρευσαν.

ή. Φλῶρος δὲ τότε μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλίζεται, τῇ δὲ ὑστεραία βῆμα πρὸ αὐτῶν θέμενος καθέζεται, καὶ προσελθόντες οἵ τε ἀρχιερεῖς καὶ δυνατοὶ, τό τε γνωριμώτατον τῆς πόλεως πᾶν, παρέστησαν τῷ βήματι. τούτοις ὁ Φλῶρος ἐκέλευσε τοὺς λοιδορήσαντας αὐτὸν ἐκδῦναι, φάμενος αὐτὸς ἀπολαύσειν τῆς ἀμύνης, εἰ μὴ προσάγοιεν τὰς αἰτίας. οἱ δὲ τὸν μὲν δῆμον ἀπέφαινον εἰρηνικὰ φρονοῦντα, τοῖς δὲ παραφθεγξαμένοις ἠτοῦντο συγγνώμην. ἐν γὰρ τοσούτῳ πλήθει θαυμαστὸν οὐδὲν εἶναί τινας θρασυτέρους, καὶ δι' ἡλικίαν ἄφρονας. ἀμήχανον δὲ τῶν ἡμαρτηκότων τὴν διάκρισιν γενέσθαι, ἑκάστου μετανοοῦντός τε, καὶ ἃ ἐξέδοικεν ἀρνουμένου· δεῖν μέντοι γε ἐκεῖνον προνοεῖν τῆς κατὰ τὸ ἔθνος εἰρήνης, καὶ βουλεύεσθαι Ρωμαίοις περισώζειν τὴν πόλιν, καὶ μᾶλλον διὰ τοὺς πολλοὺς ἀναταιτιάτους συγγνώμας καὶ τοῖς ὀλίγοις πλημμελήσασιν, ἢ δι' ὀλίγους πονηροὺς ταράξαι δῆμον ἀγαθὸν τοσοῦτον.

θ. Πρὸς ταῦτα μᾶλλον παροξυνθεὶς ἐμβοᾷ τοῖς στρατιώταις, διαρπάζειν τὴν ἄνω καλουμένην ἀγορὰν, καὶ κτείνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας. οἱ δὲ, ἐπιθυμίᾳ κέρδους προσλαμβάνοντες ἡγεμονικὴν παρακέλευσιν, ἃ μόνον ἐφ' οἷς ἐπέμφθησαν τόπον ἤρπαζον, ἀλλ' εἰς πάσας ἐμπηδῶντες τὰς οἰκίας, ἔσφαζον τοὺς οἰκήτορας. φυγὴ δ' ἦν ἐκ τῶν στενωπῶν, καὶ φόνος τῶν καταλαμβανομένων, τρόπος τε ἁρπαγῆς οὐδεὶς παρελιμπάνετο. καὶ πολλοὺς τῶν μετρίων συλλαμβάνοντες, ἐπὶ τὸν Φλῶρον ἦγον, ὃς μάστιξι προαικισάμενος ἀνεσταύρωσεν. ὁ γὰρ σύμπας τῶν ἐκείνης ἀπολομένων τῆς ἡμέρας ἀριθμὸς, σὺν γυναιξὶν καὶ παιδίοις, οὐδὲ γὰρ νηπίων ἀπέσχοντο, περὶ τρισχιλίους καὶ ἑξακοσίους συνῆχθη. βαρυτέραν δὲ ἐποίει τὴν συμφορὰν

Istis exterrita multitudo, militibus etiam, qui cum Capitone erant, in medium illorum irruentibus, in fugam dissecta erat, priusquam salutarent Florum, aut suum militibus manifestum facerent obsequium. In domos itaque suas se recipientes in metu et humilitate noctem istam egerunt.

8. Florus autem tunc quidem in regia diuersabatur; die vero sequenti pro tribunali ante eam posito sedet, profectique ad eum pontifices cum viris omnibus summae auctoritatis et dignitatis tribunali adstiterunt. Quibus praecepit Florus, vt illos sibi traderent, qui contumeliis eum affecerant, dicens fore, vt ipsos vltum iret, nisi conuiciatores ad eum vellent adducere. Illi vero affirmabant, populum quietum esse pacique studere, et pro eis, qui perperam loquuti sunt, veniam rogabant. In tanta quippe multitudine, minime mirandum esse, nonnullos inueniri, paulo audaciores et in prima adolescentia inconsultos: fierique non posse, vt ii, qui deliquerint, a reliquis secernantur; cum et singulos nimirum facti poeniteat, et prae timore ad negandum sint parati. debere tamen illum prospicere gentis quieti, et constituere Romanis vrbem seruare; magisque multorum innoxiorum gratia paucis, qui scelus admiserint, ignoscere, quam propter aliquot improbos tantam bonorum multitudinem perturbare.

9. Ad haec ille magis irritatus milites inclamauit, vt forum, quod superius vocabatur, direptum irent, ac passim obuios interficerent. Illi vero, cum lucri auiditatem praesidis adhortatione cohonestatam haberent, non solum illum diripiebant locum, in quem immissi fuerant, sed in domos vniuersas irruentes trucidabant incolas. Fuga autem erat per omnes angiportus et caedes eorum, quos comprehendebant, nullumque direptionis genus erat praetermissum. multos etiam e moderatis comprehensos ad Florum ducebant, quos cum ille iam ante verberibus dehonestasset, in crucem eos sustulit. Sane vniuersi, qui eo die fuerant peremti vna cum mulieribus et liberis, (nam ne infantibus quidem parcebant) commemorati erant ad tria hominum millia et sexcentos. Grauiorem autem calamitatem facie-

τὸ καινὸν τῆς Ρωμαίων ὠμότητος. ὁ γὰρ μηδεὶς πρότερον τότε Φλῶρος ἐτόλμησεν, ἄνδρας ἱππικῆ τάγματος μαστιγῶσαι πρὸ τοῦ βήματος, καὶ σαυρῷ προσηλῶσαι. ὧν εἰ καὶ τὸ γένος Ιουδαῖον, ἀλλὰ τὸ γοῦν ἀξίωμα Ρωμαϊκὸν ἦν.

ΚΕΦ. ιε'.

Περὶ Βερνίκης μάτην Φλώρῳ δεομένης φείδεσθαι Ιουδαίων. καὶ ὅπως, σβεσθείσης τῆς στάσεως, πάλιν ὁ Φλῶρος ἀνῆψεν αὐτήν.

Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ὁ μὲν βασιλεὺς Αγρίππας ἔτυχεν εἰς τὴν Αλεξάνδρειαν πεπορευμένος, ὅπως Αλεξάνδρῳ συνηθείᾳ πεπιστευμένῳ τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ Νέρωνος, καὶ πεμφθέντι διέπειν. τὴν δὲ ἀδελφὴν αὐτοῦ Βερνίκην παρὼν ἐν Ιεροσολύμοις, καὶ τὴν παρανομίαν τῶν στρατιωτῶν ἀπρόθεωμένην, δεινὸν εἰσῄει πάθος. καὶ πολλάκις τὰς τε ἱππάρχας αὐτῆς καὶ σωματοφύλακας πέμπουσα πρὸς Φλῶρον ἐδεῖτο παύσασθαι τοῦ φόνου. καὶ ὁ μὲν, ὔτε εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀναιρουμένων, ὔτε εἰς τὴν εὐγένειαν τῆς παρακαλούσης, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ λυσιτελὲς τὸ ἐκ τῶν ἁρπαγῶν ἀποβλέπων, παρῆκουσεν. ἡ δὲ ὁρμὴ τῶν στρατιωτῶν ἐλύσσησε καὶ κατὰ τῆς βασιλίδος. ὃ μόνον γοῦν ἐν ὄμμασιν αὐτῆς ἠκίζοντο τοὺς ἁλισκομένους καὶ διεφθειρον· ἀλλὰ κἂν αὐτὴν ἀνέλον, εἰ μὴ καταφυγεῖν εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν ἔφθη. κἀκεῖ διενυκτέρευσε μετὰ φυλακῆς, δεδοικυῖα τὴν τῶν στρατιωτῶν ἔφοδον. ἐπεδήμει δὲ ἐν τοῖς Ιεροσολύμοις, εὐχὴν ἐκτελοῦσα τῷ Θεῷ. τοὺς γὰρ ἢ νόσῳ καταπονουμένους, ἢ τισιν ἄλλαις ἀνάγκαις, ἔθος εὔχεσθαι πρὸ τριάκοντα ἡμερῶν, ἧς ἀποδώσειν μέλλοισιν θυσίας, οἶνόν τε ἀφέξεσθαι, καὶ ξυρήσασθαι τὰς κόμας. ἃ δὴ τότε τελοῦσα Βερνίκη, γυμνοῖς τε πρὸ τοῦ βήματος ἱκέτευσε τὸν Φλῶρον, καὶ πρὸς τὸ μὴ τυχεῖν αἰδοῦς αὐτὴν, τὸν περὶ τοῦ ζῆν κίνδυνον ἐπείρασεν.

bat noua, et inopina Romanorum immanitas. quod enim nemo vnquam prius, tunc ausus est Florus, vt viros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis caederet, et cruci affigeret: quorum etsi origo Iudaïca, dignitas tamen erat Romana.

CAP. XV.

De Berenice frustra Florum obsecrante, vt parceret Iudaeis. Et quomodo Florus seditionem exstinctam resuscitauit.

PER idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus, congratulatum Alexandro misso ad Ægyptum, quae ei concredita erat a Nerone, imperio regendam. Sororem autem eius Berenicen, quae tunc Hierosolymis aderat et militum iniquitatem spectabat, grauis inde angor inuasit: et frequenter equitum suorum praefectos et corporis custodes ad Florum mittens orabat, vt a caede desineret. Et ille quidem, neque ad multitudinem interfectorum, neque ad nobilitatem eius, quae eum obsecrabat, sed tantum ad suum ex rapinis quaestum respiciens, audire recusauit: militum vero impetus etiam aduersus reginam efferatus est; quippe ob oculos eius non solum obuios quosque prehensos verberibus cruciabant et perimebant, sed et ipsam etiam occidissent, nisi prius in regiam confugisset. illic etiam cum custodia pernoctauit, verita militum irruptionem. Hierosolymis quippe agebat, vt vota Deo solueret. nam iis, qui morbo laborauerant, aut in angustias quascunque coniecti fuerant, moris erat precibus vacare xxx. diebus, antequam victimas oblaturi essent, et vino abstinere et radere comam. quae dum perficeret Berenice, et nudipes pro tribunali Floro supplicabat, et, praeterquam quod nulla ei habita esset reuerentia, etiam de vita sua periclitata est,

β'. Ταῦτα μὲν ἓν ἐκκαιδεκάτῃ μηνὸς Ἀρτεμισίῳ συνέβη. τῇ δὲ ἐπιούσῃ τὸ μὲν πλῆθος ὑπερπαθῆσαν εἰς τὴν ἄνω συνέρρευσεν ἀγοράν, καὶ βοαῖς ἐξαισίοις περὶ τῶν ἀπολωλότων ἀνωδύροντο. τὸ πλέον δὲ ἦσαν εἰς τὸν Φλῶρον ἐπίφθονοι φωναί. πρὸς ὃ δείσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι τὰς ἐσθῆτας περιερρήξαντο, καὶ προσπίπτοντες ἑκάστοις, ἐδέοντο παύσασθαι, καὶ μὴ πρὸς οἷς πεπόνθασιν εἰς ἀνήκεστόν τε τὸν Φλῶρον ἐρεθίζειν. ἐπείθη δὲ τὸ πλῆθος ταχέως, αἰδοῖ τε τῶν παρακαλούντων, καὶ κατ' ἐλπίδα τῶ μηδὲν ἔτι τὸν Φλῶρον εἰς αὐτοὺς παρανομήσειν.

γ'. Ὁ δὲ σβεθείσης τῆς ταραχῆς ἦχθετο, καὶ πάλιν αὐτὴν ἀνάψαι πραγματευόμενος, τάς τε ἀρχιερεῖς σὺν τοῖς γνωρίμοις μεταπέμπεται, καὶ μόνον, ἔφη, τεκμήριον ἔσεσθαι τῶ μηδὲν ἔτι τὸν δῆμον νεωτερίσειν, εἰ προελθόντες ὑπαντήσουσι τοῖς ἀπὸ Καισαρείας ἀνιοῦσι στρατιώταις. παρεγένοντο δὲ δύο σπεῖραι. τῶν δὲ ἔτι συγκαλούντων τὸ πλῆθος, προπέμψας διεδήλου τοῖς τῶν σπειρῶν ἑκατοντάρχαις, ὅπως παραγγείλωσι τοῖς ὑφ' ἑαυτοὺς, μήτε ἀνταστάσασθαι τοὺς Ἰουδαίους, κἂν τι κατ' αὐτῶ φθέγξωνται, χρήσασθαι τοῖς ὅπλοις. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς εἰς τὸ ἱερὸν τὴν πληθὺν συναγαγόντες ὑπαντᾶν τοῖς Ρωμαίοις παρεκάλουν, καὶ πρὸ ἀνηκέστω πάθους τὰς σπείρας δεξιῶσθαι. τούτοις τὸ σασιῶδες ἠπείθει, καὶ διὰ τοὺς ἀπολωλότας τὸ πλῆθος ἔρρεπε πρὸς τοὺς θρασυτέρους.

δ'. Ἔνθα δὴ πᾶς μὲν ἱερεὺς, πᾶς δ' ὑπηρέτης τοῦ Θεοῦ, τὰ ἅγια σκεύη προκομίσαντες, καὶ τὸν κόσμον, ἐν ᾧ λειτουργεῖν ἔθος ἦν αὐτοῖς, ἀναλαβόντες, κιθαρισταί τε καὶ ὑμνῳδοὶ, μετὰ τῶν ὀργάνων προσπίπτοντες, κατηντιβόλουν φυλάξαι τὸν ἱερὸν κόσμον αὐτοῖς, καὶ μὴ πρὸς ἁρπαγὴν τῶν θείων κειμηλίων Ρωμαίους ἐρεθίσαι. τοὺς δὲ ἀρχιερεῖς αὐτοὺς ἦν ἰδεῖν καταμωμένους μὲν τῆς κεφαλῆς κόνιν, γυμνοὺς δὲ τὰ στέρνα τῶν ἐσθήτων περιερρηγμένων. ὀνομαστὶ δὲ ἕκαστον τῶν γνωρίμων καὶ κοινῇ τὸ πλῆθος ἱκέτευον, μὴ δι' ὀλιγωρίαν πλημμελείας προδοῦναι τὴν πατρίδα τοῖς ἐπι-

2. Et ista quidem decimo sexto die mensis Artemisii acciderunt. Postridie vero multitudo quidem vehementer commota in forum superius confluxit, et magnis clamoribus eos, qui fuerant occisi, lamentabantur: potissimum autem vociferabantur, vt Floro odium concitarent. id quod veriti primates cum pontificibus vestimenta lacerarunt, et singulis ad genua accidentes, vt quiescerent orabant, neque, praeter ea, quae iam perpessi sunt, ad malum aliquod grauissimum eis inferendum Florum irritarent. Illico paruit multitudo, tam reuerentia precantium, quam quod sperarent, Florum non amplius iniuriis ipsos affecturum.

3. Ille autem, motu illo exstincto, angebatur, et denuo eum inflammare satagens, et pontifices cum nobilioribus quibusque accersit, et vnicum fore argumentum aiebat, quod populus non vlterius res nouas molituri sint, si progressi ex vrbe obuiam ierint militibus e Caesarea in eam adscendentibus. duae autem adueniebant cohortes. Dumque illi multitudinem conuocarent, is, certis quibusdam praemissis, significabat cohortum centurionibus, suis denunciatum ire militibus, vt Iudaeos minime salutarent, et si quid contra ipsum loquuti fuerint, armis eos aggrederentur. Pontifices, cum multitudinem in templum congregassent, vt Romanis in occursum irent hortabantur, et antequam mali aliquid grauissimi paterentur, benigne cohortes exciperent. Illis seditiosi parere recusabant, et propter suorum caedem multitudo ad audaciores propendebat.

4. Tum demum sacerdos omnis omnisque Dei minister, cum vasa sacra protulissent, et ornatum induissent, quo munus suum obire solebant, citharistae etiam et cantores cum multitudini ad genua cum instrumentis suis accíderent, supplicabant, vt sacrum istum ornatum eis custoditum esse vellent, et Romanos eousque irritare nollent, vt vasa Deo sacrata direptum irent. Videre autem erat ipsos pontifices cum cineribus quidem capiti insperſis, pectore vero nudos vestibus dilaceratis. atque nominatim singulos quosque nobilium et multitudinem communiter obtecrabant, ne ob minimum delictum patriam iis proderent, qui

θυμῶσι πορθῆσαι· „τίνα γὰρ ἢ τοῖς στρατιώταις φέρειν „ὠφέλειαν τὸν ἀπὸ Ιουδαίων ἀσπασμὸν, ἢ διόρθωσιν αὐ„τοῖς τῶν συμβεβηκότων, τὸ μὴ νῦν προελθεῖν; εἰ δὲ δὴ „δεξιώσαιντο τὰς προσιόντας, ὡς ἔθος, Φλώρῳ μὲν ἀπο„κοπήσεσθαι τὴν ἀφορμὴν τῷ πολέμῳ, κερδήσειν δὲ αὐ„τοὺς τὴν πατρίδα, καὶ τὸ μηδὲν παθεῖν πλέον. ἄλλως τε „καὶ τὸ πείθεσθαι στασιάζουσιν ὀλίγοις, δέον αὐτοὺς δῆμον „ὄντας τοσοῦτον συναναγκάζειν κἀκείνους συγγνωμονεῖν, „δεινῆς ἀκρασίας εἶναι.

ε. Τούτοις μειλισσόμενοι τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν στασιαστῶν, ὃς μὲν ἀπειλαῖς, ὃς δὲ αἰδοῖ κατέσειλαν. ἔπειτα ἐξηγούμενοι, μεθ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου τοῖς στρατιώταις ὑπήντων, καὶ πλησίον γενομένους ἠσπάσαντο. τῶν δὲ μηδὲν ἀποκριναμένων, οἱ στασιασταὶ Φλώρῳ κατεβόων. τοῦτο δὲ ἦν σύνθημα κατ' αὐτῶν δεδομένον. αὐτίκα γοῦν οἱ στρατιῶται, περιέχοντες αὐτοὺς, ἔπαιον ξύλοις, καὶ φεύγοντας οἱ ἱππεῖς καταδιώκοντες συνεπάτουν. ἔπιπτον δὲ πολλοὶ μὲν ὑπὸ Ρωμαίων τυπτόμενοι, πλείους δὲ ὑπ' ἀλλήλων βιαζόμενοι. δεινὸς δὲ περὶ τὰς πύλας ὠθισμὸς ἦν. καὶ φθάνειν ἐπάρῳ σπεύδοντος, βραδυτέρα μὲν ἡ φυγὴ πᾶσιν ἐγίνετο, τῶν δὲ σφαλέντων ἀπώλεια δεινή. πνιγόμενοι γὰρ καὶ κλώμενοι πλήθει τῶν ἐπιβαινόντων ἠφανίζοντο, καὶ οὐδὲ πρὸς ταφήν τις γνώριμος τοῖς ἰδίοις κατελείπετο. συνέπιπτον δὲ καὶ στρατιῶται παίοντες ἀνέδην τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ διὰ τῆς βοῆς θορυβουμένης ἀνώθεν τὸ πλῆθος, βιαζόμενοι παρελθεῖν καὶ κρατῆσαι τῶν τε ἱερῶν καὶ τῆς Αντωνίας. ὧν καὶ Φλῶρος ἐφιέμενος ἐξήγαγεν ἐκ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ Φρούριον ἐλθεῖν ἠγωνίζετο. διήμαρτέ γε μὴν τῆς ἐπιβολῆς. ὁ γὰρ δῆμος ἄντικρυς ἐπιστραφεὶς εἶργε τὴν ὁρμὴν, καὶ διασάντες ἐπὶ τῶν τειχῶν τοὺς Ρωμαίους ἔβαλλον. καταπονούμενοι δὲ τοῖς ὑπερθε βέλεσι, καὶ διακόψαι τὸ τοὺς στενωποὺς ἐμφράξαν πλῆθος ἀθυμήσαντες, ἀνεχώρουν εἰς τὸ πρὸς τοῖς βασιλείοις στρατόπεδον.

eam vastare desiderant. „Quid enim, aiebant, militibus „proderit, si a Iudaeis salutati fuerint, aut quomodo Iudaeis „satisfactum erit pro iis, quae acciderunt, si nunc obuiam „nolint procedere? Sin vero eos aduentantes pro more of„ficiose exceperint, fore, vt Floro quidem omnis belli oc„casio praecidatur, illis vero detur, vt patriam seruent, et „nihil amplius mali patiantur. Praeterea summae demen„tiae esse, paucis seditiosis sese adiungere, cum oporteret „ipsos, tantam quippe multitudinem, cogere etiam illos „ad secum consentiendum.

5. Istis multitudinem demulcentes, simul et seditiosorum quosdam partim minis, partim sui reuerentia, compressserunt. deinde eos quiete compositeque ducentes militibus obuiam ibant, cumque propius accederent, eos salutarunt. atque vbi illi nihil responderunt, magno clamore in Florum inuehebantur. Hoc autem in tesseram contra eos datum erat. Statim itaque milites, cum illos circumdedissent, fustibus eos caedebant, et in fugam versos conculcabant equites, dum eos persequerentur. Et multi quidem cadebant a Romanis caesi, plures vero vi a se inuicem protrusi. nam in ipsis portis vehemens facta est propulsio; et vnoquoque alterum praeuenire properante, tardior quidem omnibus erat fuga, lapsis vero horrendus interitus. nam suffocati fractique super-gradientium multitudine peremti erant, et ne ad sepulturam quidem quisquam relictus erat, qui a suis dignosci poterat. Simul autem irruebant etiam milites, immoderate eos, quos comprehendissent, caedentes, et per Bezetha, vt vocatur, sursum impellebant multitudinem, vi nitentes eam praeterire, et templum atque Antoniam occupare. Quorum etiam desiderio Florus ex aula regia eduxit eos, qui secum erant, et in castellum peruenire summopere contendebat. Caeterum excidebat incepto. Populus quippe e vestigio in eos conuersus impetum illorum cohibuit, quique seorsum stabant super tectis domorum, saxis feriebant Romanos. Cum itaque vexarentur telis superne venientibus, nec valuerint multitudinem perrumpere, quae vias angustiores obstruebat, ad exercitum, qui in regia erat, se recipiebant.

ς'. Οἱ δὲ ϛασιασαὶ, δείσαντες, μὴ πάλιν ἐπελθὼν ὁ Φλῶρος κρατήσῃ τῆ ἱερᾶ διὰ τῆς Αντωνίας, ἀναβάντες εὐθέως τὰς συνεχεῖς ϛοὰς τῆ ἱερᾶ πρὸς τὴν Αντωνίαν διέκοψαν. τοῦτο ἔψυξε τὴν Φλώρε πλεονεξίαν. τῶν γὰρ τῆ Θεῆ θησαυρῶν ἐφιέμενος, καὶ διὰ τοῦτο παρελθεῖν ἐπιθυμῶν εἰς τὴν Αντωνίαν, ὡς ἀπερράγησαν αἱ ϛοαὶ, τὴν ὁρμὴν ἀνετράπη. καὶ μεταπεμψάμενος τὲς τε ἀρχιερεῖς καὶ τὴν βυλὴν, αὐτὸν μὲν ἐξιέναι τῆς πόλεως ἔφη, Φρυραὰν δὲ καταλείψειν αὐτοῖς ὅσην ἂν ἀξιώσωσι. τῶν δὲ πάντα περὶ ἀσφαλείας καὶ τὸ μηδὲν νεωτερίσειν ὑποχομένων, εἰ μίαν αὐτοῖς καταλείψει σπεῖραν, μὴ μέντοι τὴν μαχεσαμένην· πρὸς γὰρ ταύτην ἀπεχθῶς δι' ἃ πέπονθεν ἔχειν τὸ πλῆθος· ἀλλάξας τὴν σπεῖραν, ὡς ἠξίου, μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ὑπέϛρεψεν εἰς Καισάρειαν.

ΚΕΦ. ις'.

Κέστιος πέμπει Νεαπολιτανὸν χιλίαρχον τὰ τῶν Ιυδαίων κατασκεψόμενον. δημηγορεῖ Αγρίππας πρὸς τὲς Ιυδαίυς, ἵν' αὐτὲς τὸ πρὸς τὲς Ρωμαίυς πολέμυ ἀποτρέποιτο.

ΕΤέραν δὲ ἐπιβολὴν τῷ πολέμῳ πορίζόμενος, ἐπέϛελλε Κεϛίῳ, Ιυδαίων ἀπόϛασιν καταψευδόμενος, τήν τε ἀρχὴν τῆς μάχης περιθεὶς αὐτοῖς, καὶ δράσαι λέγων ἐκεῖνυς ἃ πεπόνθασιν. ὁ μὴν ὐδ' οἱ τῶν Ιεροσολύμων ἄρχοντες ἐσίγησαν. ἀλλ' αὐτοί τε καὶ Βερνίκη τῷ Κεϛίῳ, περὶ ὧν Φλῶρος εἰς τὴν πόλιν παρηνόμησεν, ἔγραφον. ὁ δὲ, τὰ παρ' ἀμφοῖν ἀναγνὺς, μετὰ ἡγεμόνων ἐβυλεύϛο. καὶ τοῖς μὲν αὐτῶν ἐδόκει, Κέστιον μετὰ ϛρατιᾶς ἀναβαίνειν, ἢ τιμωρησόμενον τὴν ἀπόϛασιν, εἰ γέγονεν, ἢ βεβαιοτέρυς κατασήσοντα Ιυδαίυς, καὶ συμμένοντας. αὐτῷ δὲ προπέμψαι τινὰ τῶν ἑταίρων τὸν κατασκεψόμενον τὰ πράγματα, καὶ τὰ Φρονήματα τῶν Ιυδαίων πιϛῶς ἀγγελῦντα. πέμπει ὖν δή τινα τῶν χιλιάρχων Νεαπολιτα-

6. Seditiosi autem veriti, ne superueniens denuo Florus templum occuparet per Antoniam eundo, facto statim adscensu porticus templo contiguas versus Antoniam succiderunt. id quod Flori auaritiam refrigerauit. Nam cum Dei sacris thesauris inhiaret, proptereaque in Antoniam transgredi cuperet, vbi disruptas vidit porticus, ab impetu conquieuit. Atque vbi pontifices et senatum accersiuerat, se quidem aiebat vrbe digredi; praesidium tamen iis relicturum esse, quantum ipsi voluerint. Cum autem illi omnia de securitate, et ne quid noui agitaretur, polliciti essent, si vnam tantum apud eos relinqueret cohortem, non tamen illam, quae cum ciuibus conflixerat, (ob ea siquidem, quae pertulerant, populum ei infensum esse) is, cohorte, vti rogabant, mutata, cum reliqua manu Caesaream reuersus est.

CAP. XVI.

Cestius mittit Neapolitanum tribunum ad res Iudaeorum explorandas. Agrippa orationem habet ad Iudaeos, vt ipsos a bello aduersus Romanos dehortaretur.

ALiam autem belli mouendi viam comminiscens Florus, literas ad Cestium mittebat, quibus falsa de Iudaeorum defectione ad eum retulit, pugnam illis vitio vertens, dicensque eos eadem ipsa perpetrasse, quae passi sunt. Verum enim vero primores Hierosolymitarum nequaquam tacuerunt: sed et ipsi et Berenice ad Cestium de illis, quae Florus inique egerat, literas scripserunt. Ille vero, cum ea legisset, quae ab vtrisque acceperat, de agendis statim cum ducibus deliberabat. Et quibusdam quidem factu optimum videbatur, vt Cestius cum exercitu eo adscenderet, a defectoribus, si qui fuissent, poenas exacturus, aut vt Iudaeos, etiam quotquot a Romanis starent, confirmatum iret: illi vero placuit, vt de suis aliquis praemitteretur, qui res exploraret, et, quo animo essent Iudaei, fideliter ei nunciaret. Quendam igitur e centurionibus mittit Neapolita-

νὸν, ὃς, ἀπὸ τῆς Αλεξανδρείας ὑποσρέψαντι περιτυχὼν Αγρίππᾳ τῷ βασιλεῖ κατὰ Ιάμνειαν, τὸν πέμψαντα καὶ τὰς αἰτίας ἐδήλωσεν.

β'. Ενθα καὶ Ιουδαίων οἵ τε ἀρχιερεῖς ἅμα τοῖς δυνατοῖς, καὶ ἡ βουλὴ παρῆν, δεξιωμένη τὸν βασιλέα. μετὰ δὲ τὴν εἰς ἐκεῖνον θεραπείαν ἀπωδύροντο τὰς ἑαυτῶν συμφορὰς, καὶ τὴν Φλώρου διεξῆσαν ὠμότητα. πρὸς ἣν ἠγανάκτει μὲν Αγρίππας, στρατηγικῶς δὲ τὴν ὀργὴν εἰς ἃς ἤλεει Ιουδαίους μετέφερε, ταπεινῶν αὐτῶν βουλόμενος τὰ φρονήματα, καὶ τῷ μὴ δοκεῖν ἀδίκως τι παθεῖν, τῆς ἀμύνης ἀποτρέπων. οἱ μὲν οὖν, ὡς ἂν ὄντες ἔκκριτοι, καὶ διὰ τὰς αὐτῶν κτήσεις ἐπιθυμοῦντες εἰρήνης, συνίεσαν εὐνοϊκὴν τὴν ἐπίπληξιν τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῶν Ιεροσολύμων, ἐπὶ ἑξήκοντα προελθὼν σταδίους, ἐδεξιοῦτο τὸν Αγρίππαν, καὶ τὸν Νεαπολιτανόν. ἐκώκυον δὲ αἱ τῶν ἀπεσφαγμένων γυναῖκες προεκθέουσαι, καὶ πρὸς τὴν τούτων οἰμωγὴν ὁ δῆμος, εἰς ὀλοφυρμὸς τραπόμενος, ἐπικουρεῖν τὸν Αγρίππαν ἐκέτευε. τῷ τε Νεαπολιτανῷ κατεβόων, ὅσα πάθοιεν ὑπὸ Φλώρου, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν τήν τε ἀγορὰν ἠρημωμένην ὑπεδείκνυον, καὶ πεπορθημένας τὰς οἰκίας. ἔπειτα δὶ Αγρίππα πείθουσι τὸν Νεαπολιτανὸν σὺν ἑνὶ θεράποντι περιελθεῖν μέχρι τοῦ Σιλοᾶ τὴν πόλιν, ἵνα γνῷ Ιουδαίους τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι Ρωμαίοις εἴκοντας, μόνῳ δὲ ἀπεχθανομένους Φλώρῳ δὶ ὑπερβολὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ὠμότητος. ὁ δὲ, ὡς διοδεύσας πεῖραν ἔλαβεν ἱκανὴν τῆς πραότητος αὐτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέβαινεν. ἔνθα συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ πολλὰ μὲν εἰς πίστιν αὐτοὺς τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπαινέσας, πολλὰ δὲ εἰς τὸ τηρεῖν τὴν εἰρήνην προτρεψάμενος, καὶ τῷ Θεῷ προσκυνήσας, ὅσον ἐξῆν, τὰ ἅγια, πρὸς Κέστιον ἐπανῆει.

γ'. Τὸ δὲ πλῆθος τῶν Ιουδαίων, ἐπί τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς τραπόμενον, πρέσβεις κατὰ Φλώρου πέμπειν ἠξίου πρὸς Νέρωνα, καὶ μὴ σιωπήσαντας ἐπὶ τοσούτῳ φόνῳ καταλιπεῖν ἑαυτοῖς ὑπόνοιαν ἀποστάσεως. δόξειν

mum, qui, Agrippae regi ab Alexandria reuerſo obuiam factus circa Iamniam, ei indicauit, a quo miſſus fuerat et quas ob cauſas.

2. Ibi Iudaeorum etiam pontifices cum optimatibus et ſenatu aderant, vt regi reduci gratularentur. Poſtquam vero ſua ei officia praeſtitiſſent, ſuas deplorarunt calamitates, et Flori immanitatem enarrarunt. Quam rem indigne quidem ferebat Agrippa, vafre tamen in Iudaeos, quorum miſerebatur, iram ſuam transferebat, elatos eorum animos volens deprimere, atque eos a vindictae ſtudio auertens, quaſi nulla iis iniuria facta videretur. Et illi quidem, vt qui ſortis melioris, quique propter ſua praedia pacem deſiderarent, ſibi conſcii erant, beneuolentiae plenam eſſe regis redargutionem. Populus autem ex Hieroſolymis ſexaginta ſtadiis progreſſi, officioſe excipiebant Agrippam et Neapolitanum. ploratus tamen edebant interfectorum coniuges, reliquos praecurrentes; et ad earum eiulatum populus ad lamenta conuerſi orabant Agrippam, vt illis auxilio eſſet; atque ad Neapolitanum vociferabantur, quot et quae paſſi eſſent a Floro, et in vrbem ingreſſis oſtendebant forum deſertum et deſolatum domoſque vaſtatas. Deinde per Agrippam ſuadent Neapolitano, vt cum vno tantum famulo ad Siloam vſque totam circuiret ciuitatem, vt exploratum habeat, Iudaeos aliis quidem omnibus Romanis parere, in ſolum autem Florum animo eſſe infeſto, ob ſummam, quam in eos adhibuit, crudelitatem. Ille igitur cum vrbe peragrata ſatis perſpectam habuiſſet indolem populi mitem quietamque, in templum adſcendebat. Ibi multitudine conuocata, cum verbis plurimis fidem eorum erga Romanos laudaſſet, et multis eos ad pacem conſeruandam hortatus eſſet, Deique templum, quantum licebat, veneratus, ad Ceſtium reuerſus eſt.

3. Iudaei autem vniuerſi ad regem pontificeſque ſe conuertebant, et obſecrabant, vt ad Neronem mitterentur legati aduerſus Florum, minimeque ſuo de tanta caede ſilentio paterentur ſemet deſectionis ſuſpectos eſſe. quippe

γὰρ αὐτὰς κατάρξαι τῶν ὅπλων, εἰ μὴ φθάσαντες ἐνδείξαιντο τὸν κατάρξαντα. Φανεροὶ δὲ ἦσαν οὐκ ἠρεμήσοντες, εἰ τὴν πρεσβείαν τις ἀποκωλύοι. Ἀγρίππα δὲ τὸ μὲν χειροτονεῖν Φλῶρον κατηγόρει ἐπίφθονον ἐδόκει· τὸ περιιδεῖν δὲ Ἰουδαίους εἰς πόλεμον ἐκπεπτωθέντας, ἀδὲ αὐτῷ λυσιτελὲς κατεφαίνετο. προσκαλεσάμενος δὴ εἰς τὸν ξυσὸν τὸ πλῆθος, καὶ παρασησάμενος ἐν περιόπτῳ τὴν ἀδελφὴν Βερνίκην, ἐπὶ τῆς Ασαμωναίων οἰκίας, αὕτη γὰρ ἦν ἐπάνω τοῦ ξυσοῦ πρὸς τὸ πέραν τῆς ἄνω πόλεως, καὶ γέφυρα τῷ ξυσῷ τὸ ἱερὸν συνῆπτεν, ἔλεξε τοιάδε·

δ'. „Εἰ μὲν ἁπάντων ὑμᾶς πολεμεῖν Ρωμαίοις „ὡρμημένους, καὶ μὴ τοῦ δήμου τὸ καθαρώτατον καὶ εἰλι„κρινέστατον εἰρήνην ἄγειν προηρημένους, οὐτ' ἂν παρῆλθον „εἰς ὑμᾶς, οὔτε συμβουλεύειν ἐθάρσησα. περισσὸς γὰρ „ὑπὲρ τοῦ τὰ δέοντα ποιεῖν πᾶς λόγος, ὅταν ἡ τῶν ἀκουόν„των πάντων πρὸς τὸ χεῖρον ὁμόνοια ᾖ. ἐπεὶ δέ τινας „μὲν ἡλικία τῶν ἐν πολέμῳ κακῶν ἀπείρατος, τινὰς δὲ „ἐλπὶς ἀλόγιστος ἐλευθερίας, ἐνίους δὲ πλεονεξία τις „παροξύνει, καὶ τὸ παρὰ τῶν ἀθενεστέρων, ἐὰν τὰ πρά„γματα συγχυθῇ, κέρδος, ὅπως αὐτοί τε σωφρονισθέν„τες μεταβάλωνται, καὶ μὴ τῆς ἐνίων κακοβουλίας οἱ „ἀγαθοὶ παραπολαύσωσιν, ὠήθην δεῖν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάν„τας ὑμᾶς συναγαγὼν εἰπεῖν, ἃ νομίζω συμφέρειν. θορυ„βήσῃ δέ μοι μηδείς, ἐὰν μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἀκούῃ. τοῖς „μὲν γὰρ, ἀνηκέστως ἐπὶ τὴν ἀπόστασιν ὡρμημένοις, ἔνεστι, „καὶ μετὰ τὴν ἐμὴν παραίνεσιν, τὰ αὐτὰ φρονεῖν. ἐμοὶ „δὲ διαπίπτει καὶ πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐθέλοντας ὁ λόγος, „ἐὰν μὴ παρὰ πάντων ἡσυχία γένηται. οἶδα μὲν ἔγωγε, ὅτι „πολλοὶ τὰς ἐκ τῶν ἐπιτρόπων ὕβρεις καὶ τὰ τῆς ἐλευ„θερίας ἐγκώμια τραγῳδοῦσιν. ἐγὼ δὲ, πρὶν ἐξετάζειν, „τίνες ὄντες, καὶ τίσιν ἐπιχειρεῖτε πολεμεῖν, πρῶτον διε„ζεύξω τὴν συμπλοκὴν τῶν προφάσεων. εἰ μὲν ἀμύνεσθε „τοὺς ἀδικοῦντας, τί σεμνύνετε τὴν ἐλευθερίαν; εἰ δὲ τὸ „δουλεύειν ἀφόρητον ἡγεῖσθε, περισσὴ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας

viſum iri ipſos primum arma ſumſiſſe, niſi antea oſtenderent, quiſnam primus omnium ea ſumſiſſet. idque prae ſe ferebant, fore, vt non quieſcerent, ſi quis legationem impediret. Agrippa autem inuidioſum fore exiſtimabat, eos quidem deligere, qui Florum accuſauerant: Iudaeos vero in bellum accenſos inſuper habere haud e re ſua eſſe perſpiciebat. Populo igitur in Xyſtum conuocato, conſtitutaque in loco conſpicuo ſorore Berenice, ſuper domum ſcilicet Aſamonaeorum, (illa autem erat ſupra Xyſtum ad extremam vrbis ſuperioris partem, Xyſtoque templum pons iungebat) huiuſmodi orationem habuit:

4. „Si quidem viderem vos omnes ad pugnandum „cum Romanis incitatos, neque id velle populi partem pu„riorem ſincerioremque, vt in pace ageret, ad vos nequa„quam prodiiſſem, auſuſue eſſem vobis conſilium dare. „Superuacua quippe de iis, quae fieri oportet, omnis eſt „oratio, quando omnes, qui audierint, ad deteriora vno fe„rantur conſenſu. At quoniam aliquibus aetas quidem belli „malorum ignara, aliis autem ſpes libertatis temere con„cepta, nonnullis vero quaedam plus habendi cupido ſtimulos admouet, lucrumque, ſi res turbatae forent, ex im„becillioribus faciendum; quo pacto et ipſi meliora edocti, „reſipiſcant, et non ex paucorum improbo conſilio damnum „capiant, fieri oportere exiſtimaui, vt ad vos omnes eodem „congregatos ea dicerem, quae in rem veſtram eſſe per„ſuaſum habeo. Mihi autem in dicendo nemo obſtrepat, „ſi ea non audierit, quae ſibi placeant. Nam his quidem, „qui impetu effreni ad defectionem rapiuntur, licebit etiam „poſt meam adhortationem eadem, quae antea, ſentire. mea „autem etiam ad illos, qui audire cupiunt, oratio non per„tinget, niſi ab omnibus ſilentium fiat. Equidem noui, „quod multi et iniurias procuratorum exaggerent, et liber„tatis laudes amplificent et augeant. Ego autem, priuſ„quam diſcutiam, qui ſitis, et quos bello aggredimini, „praetextus complicatos diſiungam et euoluam. Nam ſi „eos quidem, qui vos iniuria afficiunt, vltum itis, quor„ſum adeo libertatem extollitis? ſi vero ſeruitutem into„lerandam ducitis, ſuperflua eſt aduerſus praeſides que-

»ἡ μέμψις. καὶ γὰρ ἐκείνων μετριαζόντων, αἰσχρὸν ὁμοίως »τὸ δουλεύειν. σκοπεῖτε δὲ καὶ καθ' ἕκαστον τούτων, ὡς »ἔστι μικρὰ τῷ πολεμεῖν ἡ ὑπόθεσις· καὶ πρῶτά γε τὰ »τῶν ἐπιτρόπων ἐγκλήματα. θεραπεύειν δὲ, οὐκ ἐρεθίζειν, »δεῖ τὰς ἐξουσίας. ὅταν δὲ τῶν μικρῶν ἁμαρτημάτων τὰς »ἐξονειδισμοὺς ποιεῖσθε μεγάλας, καθ' ἑαυτῶν τὰς ὀνει»διζομένους ἀπελέγχετε· καὶ παρέντες τὸ λάθρα καὶ μετ' »αἰδοῦς ὑμᾶς βλάπτειν, πορθοῦσι φανερῶς. ὑδεῖν δὲ ὅταν »τὰς πληγὰς, ὡς τὸ φέρειν, ἀνασέλλει. καὶ τὸ τῶν ἀδι»κουμένων ἡσύχιον τοῖς ἀδικοῦσι γίνεται διατροπή. φέρε »δὲ, εἶναι τοὺς Ρωμαίων ὑπηρέτας ἀνηκέστως χαλεπούς· »ὅπου Ρωμαῖοι πάντες ἀδικοῦσιν ὑμᾶς, ὑδὲ Καῖσαρ, »πρὸς ὃν αἱρεῖσθε τὸν πόλεμον. ὁ γὰρ ἐξ ἐντολῆς ἥκει »τις πονηρὸς ἀπ' ἐκείνων, ὑδέ γε τοὺς ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν »οἱ ἀφ' ἑσπέρας ἐπιβλέπουσιν. ἀλλ' ὑδ' ἀκούειν ταχέως »τἀντεῦθεν ἐκεῖ ῥᾴδιον. ἄτοπον δὲ, καὶ δι' ἕνα πολλοὺς, »καὶ διὰ μικρὰς αἰτίας τηλικούτους, καὶ μηδὲ γινώσκουσιν, »ἃ μεμῴμεθα, πολεμεῖν. καὶ τῶν μὲν ἡμετέρων ἐγκλη»μάτων ταχεῖα γένοιτ' ἂν ἡ διόρθωσις. ὅτε γὰρ ὁ αὐτὸς »ἐπίτροπος μενεῖ διὰ παντὸς, καὶ τοὺς διαδεξομένους εἰ»κὸς ἐλεύσεσθαι μετριωτέρους. κινηθέντα δ' ἅπαξ τὸν πό»λεμον ὅτ' ἀποθέσθαι ῥᾴδιον δίχα συμφορῶν, ὅτε βα»σάσαι. ἀλλὰ μὴν τό γε νῦν ἐλευθερίας ἐπιθυμεῖν ἄμει»νον, δέον ὑπὲρ τοῦ μηδὲ ἀποβαλεῖν αὐτὴν ἀγωνίζεσθαι »πρότερον. ἡ γὰρ πεῖρα τῆς δουλείας χαλεπὴ, καὶ περὶ »τοῦ μηδὲ ἄρξασθαι ταύτης ὁ ἀγὼν δίκαιος. ὁ δ' ἅπαξ »χειρωθεὶς, ἔπειτα ἀφισάμενος, αὐθάδης δοῦλός ἐστιν, ὁ »Φιλελεύθερος. τότε γὰρ ἂν ἐχρῆν πάντα ὑπὲρ τοῦ μὴ δέ»ξασθαι Ρωμαίους ποιεῖν, ὅτε τὴν ἀρχὴν ἐπέβαινε τῆς »χώρας ὁ Πομπήϊος. ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι πρόγονοι, καὶ »οἱ βασιλεῖς αὐτῶν, καὶ χρήμασι καὶ σώμασι καὶ ψυ»χαῖς ἄμεινον ὑμῶν πολλῷ διακείμενοι, πρὸς μοῖραν ὀλί»γην τῆς Ρωμαίων δυνάμεως οὐκ ἀντέσχον. ὑμεῖς δὲ, οἱ τὸ »μὲν ὑπακούειν οὐκ διαδοχῆς παρειληφότες, τοῖς πράγμα-

„rela. nam etſi illi moderationem adhibeant, nihilomi-
„nus turpis habetur ſeruitus. Sigillatim autem et iſta vo-
„biſcum reputate, quam exigua ex vtriſque bellum mo-
„vendi cauſa: et primum quod ad ea attinet, quae procu-
„ratoribus vitio vertitis. Oportet autem vos officiis pote-
„ſtates demereri, non verbis irritare. At cum leuiora de-
„licta illis, vt grauiſſima crimina, obiicitis, contra vos ipſos
„eos arguitis quibus crimina exprobratis; adeo vt non am-
„plius vos clam et verecundia adhibita laedant, ſed palam
„vaſtent et diripiant. Nihil autem plagas ita mitigat, ac
„ferre eas; et iniurias patienter accipere, eas inferentibus
„pudorem et moram iniicit. Sit ita ſane, Romanorum
„miniſtros adeo moleſtos eſſe, vt ferri nequeant: non ta-
„men Romani omnes vos iniuria afficiunt, neque ipſe Cae-
„ſar, aduerſus quos bellum ſuſcipitis. Haud enim prae-
„cipiunt, vt improbus ad vos quiſquam ab illis mittatur,
„neque ab occidente ad orientem poſſunt oculos coniicere:
„ſed neque facile eſt, vt, quae hic fiunt, illic ſtatim audian-
„tur. Eſt autem abſurdum, et propter vnum cum multis,
„et propter cauſas exiguas cum tantis, atque ea, de quibus
„querimur, neſcientibus, velle confligere. Et erit quidem,
„vt criminibus, quae illis exprobramus, cita adhibeatur
„correctio. Neque enim idem perpetuo manebit procu-
„rator, et veriſimile eſt fore, vt moderatiores veniant, qui
„ipſi ſuccedant. Bellum autem ſemel motum neque de-
„ponere, neque ſuſtinere facile eſt abſque calamitatibus.
„Verum enim vero nunc libertatis deſiderio teneri intem-
„peſtiuum eſt, cum iam antea oportuerit vos ſtrenue dimica-
„re, ne ea amitteretur. Seruitutem enim experiri durum eſt,
„et iuſtum eſt certamen ad illius iugum repellendum initum.
„Qui vero ſemel ſubactus poſtea defecerit, contumax magis
„ſeruus eſt, quam amator libertatis. Tunc enim omnia agen-
„da erant, ne Romani admitterentur, cum primum in regio-
„nem hanc ingreſſus eſt Pompeius. Maiores vero noſtri, eo-
„rumque reges, qui pecunia et corporibus et animis multo
„vobis praeſtiterunt, exiguae partis potentiae Romanae
„impetum non ſuſtinebant. At vos, quibus haereditа-
„rium eſt obedire Romanis, rebus autem omnibus illis,

„σι δὲ τῶν πρώτων ἀκμασάντων τοσοῦτον ἐλαττούμενοι, πρὸς
„ὅλην ἀνθίσασθε τὴν Ρωμαίων ἡγεμονίαν. καὶ Ἀθηναῖοι
„μὲν, οἱ περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας παραδόντες
„ποτὲ καὶ πυρὶ τὴν πόλιν, οἱ τὸν ὑπερήφανον Ξέρξην διὰ
„γῆς πλεύσαντα, καὶ διὰ θαλάσσης ὁδεύσαντα, καὶ μὴ
„χωρούμενον μὲν τοῖς πελάγεσι, πλατυτέραν δὲ τῆς Εὐ-
„ρώπης τὴν στρατιὰν ἄγοντα, δραπέτην ἐπὶ μιᾶς νεὼς
„διώξαντες, περὶ δὲ τῇ σμικρᾷ Σαλαμῖνι τὴν τοσαύτην
„Ἀσίαν κλάσαντες, νῦν δουλεύσει Ρωμαίοις, καὶ τὴν ἡγε-
„μονίδα τῆς Ἑλλάδος πόλιν διοικεῖ τὰ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας
„προσάγματα. Λακεδαιμόνιοί τε μετὰ Θερμοπύλας
„καὶ Πλαταιὰς, καὶ τὸν ἐρευνήσαντα τὴν Ἀσίαν Ἀγησί-
„λαον, ἀγαπῶσι τοὺς αὐτοὺς δεσπότας. καὶ Μακεδόνες,
„ἔτι φαντάζόμενοι Φίλιππον καὶ σὺν Ἀλεξάνδρῳ παρα-
„σκείροντα αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ὁρῶντες,
„φέρουσι τὴν τοσαύτην μεταβολὴν, καὶ πρὸς ὃς μεταβέ-
„βηκεν ἡ τύχη προσκυνοῦσιν. ἄλλα τε ἔθνη μυρία, πλεί-
„νος γέμοντα πρὸς ἐλευθερίαν παῤῥησίας, εἴκει. μόνοι δὲ
„ὑμεῖς ἀδοξεῖτε δουλεύειν, οἷς ὑποτέτακται τὰ πάντα.
„ποίᾳ στρατιᾷ, ποίοις πεποιθότες ὅπλοις; πῶ μὲν ὁ στό-
„λος ὑμῶν διαληψόμενος τὰς Ρωμαίων θαλάσσας; πῶ
„δὲ οἱ ταῖς ἐπιβολαῖς ἐξαρκέσοντες θησαυροί; πρὸς Αἰ-
„γυπτίους ἆρα καὶ πρὸς Ἀραβας οἴεσθε κινεῖν τὸν πόλε-
„μον; ἢ περισκέψεσθε τὴν Ρωμαίων ἡγεμονίαν; ἢ μετρή-
„σετε τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν; ἢ τὰ μὲν ὑμέτερα πρὸς τῶν
„προσοίκων ἐθνῶν ἡττήθη πολλάκις; ἡ δὲ ἐκείνων ἰσχὺς
„διὰ τῆς οἰκουμένης ἀνίκητος. μᾶλλον δὲ καὶ ταύτης ἐζή-
„τησάν τι πλέον. ἢ γὰρ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς ὅλος Εὐφράτης
„ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν, ἢδὲ τῶν προσαρκτίων Ἴστρος, ἥ τε
„μεσημβρινὴ μέχρι τῶν ἀοικήτων ἐρευνηθεῖσα Λιβύη, καὶ
„Γάδειρα πρὸς ἑσπέραν. ἀλλ' ὑπὲρ ὠκεανὸν ἑτέραν ἐζή-
„τησαν οἰκουμένην, καὶ μέχρι τῶν ἀνισορήτων πρότερον
„Βρεττανῶν διήνεγκαν τὰ ὅπλα. τί ἂν; ὑμεῖς πλησιώ-
„τεροι Γαλατῶν, ἰσχυρότεροι Γερμανῶν, Ἑλλήνων συνε-

„qui primum paruere, tanto inferiores estis, etiam toti „Romanorum imperio resistitis. Et Athenienses qui„dem, qui ob Graecorum libertatem etiam incendio „patriam vrbem olim tradiderunt; qui Xerxem arro„gantissimum, per terram nauigantem, per mare ince„dentem, et qui ne pelago quidem caperetur, latio„rem vero Europa exercitum duceret, vna cum naue „fugientem persequuti sunt, et circa paruam Salami„nem tantam Asiae potentiam fregerunt, nunc Roma„nis seruiunt, et vrbi totius Graeciae dominae impe„rat legesque imponit Italia. Lacedaemonii quoque, „post Thermopylas et Plataeas et Agesilaum, qui „Asiam peruestigauit, illis dominis acquiescunt. Ma„cedones etiam, Philippi imaginem adhuc intuentes et „cum Alexandro terrarum orbis imperium ipsis pro„mittentem adspicientes, ferunt tantam mutationem, „eosque venerantur, ad quos fortuna migrauit. Quin „et aliae gentes innumerae, maiori libertatis fiducia „turgentes, manus illis dant. Vos autem soli seruire illis dedignamini, quorum in potestatem redacta „sunt omnia. Quibus exercitibus, quibus freti estis „armis? Vbi vobis classis, Romanorum maria occu„patura? Vbi thesauri ad ista aggredienda suppedita„turi. Num contra Ægyptios aut Arabas vos bellum mo„vere existimatis? Nonne Romanorum imperium vobis„cum reputabitis? nonne vestram metiemini imbecillita„tem? nonne vos saepe a gentibus finitimis victi fuistis et „subacti? Illorum autem vis per totum terrarum or„bem stetit inuicta. Immo et quiddam eo amplius „sibimet quaesiuerunt. Non enim illis satis fuit to„tus Euphrates ad orientem, neque ad septentrionem „Ister, neque in meridie solitudine tenus peruestigata „Libya, et ad occidentem Gades. Sed vltra ocea„num alium orbem, et ad Britannos antea incogni„tos arma pertulerunt. Quid ergo? vosne Gallis di„tiores estis, Germanis fortiores, Graecis sapientiores,

„τώτεροι, πλείως τῶν κατὰ τὴν οἰκεμένην ἐστὶ πάντων; τί „τὸ πεποιθὸς ὑμᾶς κατὰ Ρωμαίων ἐπαίρει; χαλεπὸν τὸ „δηλεύειν, ἐρεῖ τις. πόσῳ μᾶλλον Ελλησιν, οἳ τῶν ὑφ' „ἥλιον πάντων εὐγενείᾳ πρέχειν δοκῶντες, καὶ τοσαύτην „νεμόμενοι χώραν, ἐξ Ρωμαίων ὑπείκουσι ῥάβδοις. τοσαύ„ταις δὲ Μακεδόνες, οἱ δικαιότερον ὑμῶν ὀφείλοντες ἐλευ„θερίας ἀντιποιεῖσθαι. τί δὲ αἱ πεντακόσιαι τῆς Ασίας „πόλεις; ἆχι δίχα Φρυγᾶς ἕνα πρεσκυνοῦσιν ἡγεμόνα, „καὶ τὰς ὑπατικὰς ῥάβδους; τί δεῖ λέγειν Ηνιόχους τε καὶ „Κόλχους, καὶ τὸ τῶν Ταύρων φῦλον, Βοσπορανούς τε καὶ „τὰ περίοικα τῷ Πόντῳ καὶ τῆς Μαιώτιδος ἔθνη, παρ' οἷς „πρὶν μὲν οὐδὲ οἰκεῖος ἐγινώσκετο δεσπότης, νῦν δὲ τριχι„λίοις ὁπλίταις ὑποτάσσεται, καὶ τεσσαράκοντα νῆες μα„καὶ τὴν πρὶν ἄπλωτον καὶ ἀγρίαν εἰρηνεύουσι θάλασσαν. „πόσα Βιθυνία, καὶ Καππαδοκία, καὶ τὸ Παμφύλιον „ἔθνος, Λύκιοί τε καὶ Κίλικες ὑπὲρ ἐλευθερίας ἔχοντες εἰ„πεῖν, χωρὶς ὅπλων φορολογοῦνται; τί δὲ Θρᾷκες, οἳ πέν„τε μὲν εὖρος, ἑπτὰ δὲ μῆκος ἡμερῶν χώραν διειληφότες, „τραχυτέραν τε καὶ πολλῷ τῆς ὑμετέρας ὀχυροτέραν, καὶ „βαθεῖ κρυμῷ τὰς ἐπιστρατεύοντας ἀνακόπτουσαν, ἆχὶ „διχιλίοις Ρωμαίων ὑπακούουσι Φρυξοῖς; οἱ δὲ ἀπὸ τούτων „Ιλλυριοὶ τὴν μέχρι Δαλματίας ἐκτεινομένην ἐν δὲ Ισῳ „κατοικοῦντες, ἃ δυσὶ μόνοις τάγμασιν ὑπείκουσι, μεθ' ὧν „αὐτοὶ τὰς Δακῶν ἀνακόπτουσιν ὁρμάς; οἱ δὲ τοσαυτάκις „πρὸς ἐλευθερίαν ἀναχαιτίσαντες Δαλμάται, καὶ πρὸς „τοῦτο μόνον ἀεὶ χειρωθέντες, ὥστε συλλεξάμενοι τὴν ἰσχὺν „πάλιν ἀποζῆναι, νῦν ἆχ ὑφ' ἑνὶ τάγματι Ρωμαίων ἡσυ„χίαν ἄγουσιν; ἀλλὰ μήν εἴγέ τινας εἰς ἀπόστασιν ὤφελον „ἀφορμαὶ μεγάλαι παροξύνειν, μάλιστα Γαλάτας ἐχρῆν, „τοὺς ἄτως ὑπὸ τῆς φύσεως τετειχισμένους, ἐξ ἀνατολῆς μὲν „ταῖς Αλπεσι, πρὸς ἄρκτῳ δὲ Ρήνῳ ποταμῷ, μεσημβρι„νοῖς δὲ τοῖς Πυρρηναίοις ὄρεσιν, ὠκεανῷ δὲ πρὸς δυσμαῖς. „ἀλλὰ καίτοι τηλικαῦτα μὲν ἔρκη προβεβλημένοι, πέντε „δὲ καὶ τριακοσίοις πληθύνοντες ἔθνεσι, τὰς δὲ πηγὰς,

„plures toto orbe degentibus? Quid vestra confidentia vos „contra Romanos attollit? Erit forsan, qui dicet, durum „est seruire. At quanto magis durum est Graecis, qui, „cum omnibus, quos sol adspicit, praestare videantur nobili„tate, et amplam adeo regionem occupent, nunc bis ter„nis Romanorum fascibus obediunt. Quin et totidem ob„sequuntur Macedones, qui certe multo vobis iustius de„berent libertatem sibi vendicare. Quid autem quingen„tae Asiae ciuitates? Nonne absque vllo praesidio vnum „rectorem fasceſque consulares venerantur? Quid memo„rem Heniochos et Colchos et Taurorum gentem, Bospo„ranos quoque, et Ponti incolas, genteſque Maeotidis, quae „iam ante ne natiuum quidem dominum agnouerunt, nunc „vero a trecentis militibus in obsequio continentur; et „quadraginta naues longae innauigabile prius mare et im„manе faciunt securum et pacificum. Quam multa pro „libertate dicere habentes Bithyni, et Cappadoces, et Pam„phyliorum gens, Lycii quoque et Cilices, armis non com„pulsi tributa pendunt? Quid autem Thraces, qui regio„nem quinque dierum itineris in latitudinem, septem vero „dierum in longitudinem, et asperiorem multo, quam ve„stra est, et longe munitiorem, frigoreque opaco impressio„nem facientes inhibentem, nonne duobus millibus Roma„norum praesidiariis obsequuntur? Illis vero proximi Illy„rii, regionem ad Dalmatiam vsque porrectam et Istro te„nus incolentes, nonne duabus solis legionibus parent qui„bus et ipsi Dacarum impetus compescunt? Et qui toties „pro libertate acriter insurrexerunt Dalmatae, eo tantum „fere semper victi, vt coactis nouis copiis iterum rebella„rent, nonne sub vna Romanorum legione vitam quiete „agunt? At certe si quos magnae opportunitates ad defe„ctionem incitare deberent, maxime omnium Gallos deti„cere oporteret, adeo locorum natura munitos, ab oriente „quidem Alpium summitatibus, a septentrione vero Rheno „flumine, a meridie Pyrenaeis montibus, et ab occidente „oceano. sed quamuis tanta hostibus oppositа et obiecta „habeant propugnacula, ac quinque et trecentis abun„dent gentibus, fonteſque, (vt dicere liceat) domestiсae

„ὡς ἄν τις εἴποι, τῆς εὐδαιμονίας ἐπιχωρίως ἔχοντες, καὶ
„τοῖς ἀγαθοῖς χεδὸν ὅλην ἐπικλύζοντες τὴν οἰκουμένην,
„ἀνέχονται Ρωμαίων πρόσοδος ὄντες, καὶ ταμιευόμενοι
„παρ' αὐτῶν τὴν οἰκείαν εὐδαιμονίαν. καὶ τοῦτο ὑπομέ-
„νουσιν, ἢ διὰ φρονημάτων μαλακίαν, ἢδὲ δι' ἀγένειαν,
„οἵ γε διήνεγκαν ὀγδοήκοντα ἔτη πόλεμον ὑπὲρ τῆς ἐλευ-
„θερίας, ἀλλὰ μετὰ τῆς δυνάμεως Ρωμαίων καὶ τὴν τύ-
„χην καταπλαγέντες, ἥτις αὐτοῖς κατορθοῖ πλείονα τῶν
„ὅπλων. τοιγαροῦν ὑπὸ χιλίοις καὶ διακοσίοις στρατιώταις
„δουλεύουσιν, ὧν ὀλίγῳ δεῖν πλείους ἔχουσι πόλεις. ἢδὲ Ἰβηρ-
„σιν ὁ γεωργούμενος χρυσὸς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πό-
„λεμον ἐξήρκεσεν, ἢδὲ τὸ τοσοῦτον ἀπὸ Ρωμαίων γῆς καὶ
„θαλάσσης διάστημα, φῦλά τε Λυσιτανῶν καὶ Καντάβρων
„ἀρειμάνια, ἢδὲ γείτων ὠκεανὸς Φοβερὰν καὶ τοῖς ἐπιχω-
„ρίοις ἄμπωτιν ἐπάγων. ἀλλ' ὑπὲρ τὰς Ἡρακλείους στήλας
„ἐκτείναντες τὰ ὅπλα, καὶ διὰ νεφῶν ὁδεύσαντες τὰ Πυρ-
„ηναῖα ὄρη, καὶ τούτους ἐδουλώσαντο Ρωμαῖοι. φέρε δὲ
„ἥρκεσε τῶν ἄτω δυσμάχων καὶ τοσοῦτον ἀπωκισμένων ἓν
„τάγμα. τίς ὑμῶν οὐκ ἀκοῇ παρείληφε τὸ Γερμανῶν πλῆ-
„θος; ἀλκὴν μὲν γὰρ καὶ μεγέθη ἴδετε δήπου πολλάκις,
„ἐπεὶ πανταχοῦ Ρωμαῖοι τοὺς τούτων αἰχμαλώτους ἔχουσιν.
„ἀλλ' ἔτοι, γῆν μὲν ἄπειρον νεμόμενοι, μείζω δὲ τῶν σω-
„μάτων ἔχοντες τὰ φρονήματα, καὶ τὴν μὲν ψυχὴν θανά-
„του καταφρονοῦσαν, τοὺς δὲ θυμοὺς τῶν ἀγριωτάτων θηρίων
„σφοδροτέρους, Ῥῆνον τῆς ὁρμῆς ὅρον ἔχουσι, καὶ Ρωμαίων
„ὀκτὼ τάγμασι δαμαζόμενοι, δουλεύουσι μὲν ἁλόντες, τὸ δὲ
„ὅλον αὐτῶν ἔθνος φυγῇ διασώζεται. σκέψασθε δὲ καὶ τὸ
„Βρεττανῶν τεῖχος, οἱ τοῖς Ἱεροσολύμων τείχεσι πεποιθό-
„τες. καὶ γὰρ ἐκείνης περιβεβλημένης ὠκεανὸν, καὶ τῆς
„καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης οὐκ ἐλάσσονα νῆσον οἰκοῦντας, πλεύ-
„σαντες ἐδουλώσαντο Ρωμαῖοι. τέσσαρα δὲ τάγματα τὴν
„τοσαύτην νῆσον διαφυλάττ[illegible] καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν,
„ὅπου καὶ Πάρθοι, τὸ πολεμικώτατον φῦλον, τοσούτων ἄρ-
„χοντες ἐθνῶν, καὶ τηλικαύτην περιβεβλημένοι δύναμιν,

„felicitatis illis ſuppetant, et bonis ſuis orbem fere vni-
„verſum irrigent, ferunt nihilominus vectigales eſſe Ro-
„manorum, ſuamque felicitatem illis acceptam debere:
„atque hoc patiuntur, non ex animi mollitie, neque
„quod degeneres ſint, (quippe qui per octoginta annos
„pro libertate pugnauerint) ſed Romanorum virtute obſtu-
„pefacti, pariter ac fortuna, quae illis plura efficit, quam
„arma. Quocirca ſub mille et ducentis militibus ſeruiunt,
„cum illi propemodum plures habeant ciuitates. Neque
„Hiſpanis in bello pro libertate ſuſcepto ſuffecit aurum e
„terra effoſſum, neque tam longo a Romanis terrae ma-
„riſque interuallo diſiunctio, neque Martiae Luſitanorum
„et Cantabrorum gentes, neque vicinus oceanus etiam in-
„digenis aeſtu ſuo terribilis: ſed vltra columnas Herculis
„prolatis armis, et tranſitis per nubes Pyrenaeis montibus,
„Romani hos quoque ſubiugarunt. qui, licet expugnatu
„ſint difficiles et tam longe diſtantes, vna tamen legione
„coërcentur. Quis veſtrum non auditione acceperit ma-
„gnum Germanorum numerum? nam et quantum robo-
„re valent et corporum magnitudine, frequenter, vt arbi-
„tror, vidiſtis, quandoquidem vbique gentium Romani ex
„iſtis habeant mancipia. Sed iſti regionem quidem im-
„menſam habitantes, ſpiritus autem maiores corpori-
„bus gerentes, et animam mortis contemtricem, iraſ-
„que feris immaniſſimis vehementiores, Rhenum im-
„petus ſui terminum habent, et ab octo Romano-
„rum legionibus ſubacti, ſeruiunt quidem quotquot
„capti ſunt, gens vero omnis reliqua fuga ſibi ſa-
„lutem quaerit. Porro et Britannorum murum con-
„ſiderate, qui Hieroſolymorum muris adeo confidi-
„tis. Nam et illos oceano circumdatos, et inſu-
„lam noſtro terrarum orbe fere non minorem habi-
„tantes, Romani, mari nauigato, in ſeruitutem redege-
„runt: quatuorque legiones tantae magnitudinis inſu-
„lam praeſidio tenent. Denique quid pluribus, quan-
„doquidem et Parthi, genus hominum bellicoſiſſimum,
„tot populis imperantes, et tam magna copiarum freti

„ὑμῆς πέμπουσι Ρωμαίοις· καὶ ἔστιν ἐπὶ τῆς Ιταλίας ἰδεῖν
„ἐν εἰρήνης προφάσει δουλεύουσαν τὴν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς εὐ-
„γένειαν. πάντων δὴ χεδὸν τῶν ὑφ' ἥλιον τὰ Ρωμαίων
„ὅπλα προσκυνούντων, ὑμεῖς μόνοι πολεμήσετε; μηδὲ τὸ
„Καρχηδονίων τέλος σκοπεῖντες, οἳ τὸν μέγαν αὐχοῦντες
„Αννίβαν, καὶ τὴν ἀπὸ Φοινίκων εὐγένειαν, ὑπὸ τὴν Σκι-
„πίωνος δεξιὰν ἔπεσον. ἔτε δὲ Κυρηναῖοι τὸ Λακώνων γέ-
„νος, ἔτε Μαρμαρίδαι, τὸ μέχρι τῆς διψάδος ἐκτεταμένον
„Φῦλον, ἔθ' αἱ Φοβεραὶ καὶ τοῖς ἀκήρυσι Σύρτεις, Νασα-
„μώνές τε καὶ Μαῦροι, καὶ τὸ Νομάδων ἄπειρον πλῆθος,
„τὰς Ρωμαίων ἀνέκοψαν ἀρετάς. τὴν δὲ τρίτην τῆς οἰκουμέ-
„νης μοῖραν, ἧς οὐδὲ ἐξαριθμήσασθαι τὰ ἔθνη ῥάδιον, ὁρι-
„ζομένην Ατλαντικῷ τε πελάγει καὶ σήλαις Ηρακλείοις,
„καὶ μέχρι τῆς Ερυθρᾶς θαλάσσης τὰς ἀπείρους νέμουσαν
„Αἰθίοπας, ἐχειρώσαντο μὲν ὅλην. χωρὶς δὲ τῶν ἐτησίων
„καρπῶν, οἳ μησὶν ὀκτὼ τὸ κατὰ τὴν Ρώμην πλῆθος τρέ-
„φουσι, καὶ ἔξωθεν παντοίως φορολογοῦνται, καὶ ταῖς
„χρείαις τῆς ἡγεμονίας παρέχουσιν ἑτοίμους τὰς εἰσφοράς,
„οὐδὲν τῶν ἐπιταγμάτων, ὥσπερ ὑμεῖς, ὕβρει ἡγούμενοι, καὶ-
„περ ἑνὸς τάγματος αὐτοῖς παραμένοντος. καὶ τί δεῖ πόρ-
„ρωθεν ὑμῖν ὑποδεικνύειν τὴν Ρωμαίων δύναμιν, παρὸν ἐξ
„Αἰγύπτου τῆς γειτνιώσης, ὅτις ἐκτεινομένη μέχρις Αἰθιό-
„πων καὶ τῆς εὐδαίμονος Αραβίας, ὅμορός τε οὖσα τῆς Ινδι-
„κῆς, πεντήκοντα πρὸς ταῖς ἑπτακοσίαις ἔχουσα μυριάδας
„ἀνθρώπων, δίχα τῶν Αλεξάνδρειαν κατοικούντων, ὡς ἔνεσιν
„ἐκ τῆς καθ' ἑκάστην κεφαλὴν εἰσφορᾶς τεκμήρασθαι, τὴν
„Ρωμαίων ἡγεμονίαν οὐκ ἀδοξεῖ, καίτοι πηλίκον ἀποστάσεως
„κέντρον ἔχουσα τὴν Αλεξάνδρειαν, πλήθους τε ἀνδρῶν ἔνε-
„κα καὶ πλούτου, πρὸς δὲ καὶ μεγέθους, μῆκος μέν γε αὐτῆς
„τριάκοντα σταδίων, εὖρος δὲ οὐκ ἔλαττον δέκα. τοῦ δὲ ἐνιαυ-
„σίου παρ' ὑμῶν φόρου καθ' ἕνα μῆνα πλέον Ρωμαίοις παρέ-
„χει, καὶ, τῶν χρημάτων ἔξωθεν, τῇ Ρώμῃ σῖτον μηνῶν
„τεσσάρων. τετείχισται δὲ πάντοθεν ἢ δυσβάτοις ἐρημίαις,
„ἢ θαλάσσαις ἀλιμένοις, ἢ ποταμοῖς, ἢ ἕλεσιν. ἀλλ' οὐδὲν

„multitudine, obsides Romam mittunt? atque videre est „orientis nobilitatem sub pacis specie in Italia seruientem. „Num igitur, cum omnes fere, quos sol adspicit, Romano„rum arma venerentur, vos soli cum illis bellum geretis? „nec ad fatum Carthaginensium spectantes, qui, de magno „illo Hannibale gloriantes et de genere suo nobili ex „Phoenicibus, Scipionis manui succubuerunt. Sed neque „Cyrenaei Lacedaemone oriundi, neque Marmaridae, „gens ad inaquosas vsque solitudines protensa, neque ter„ribiles etiam audientibus Syrtes, Nasamonesque et Mauri, „et Numidarum multitudo innumerabilis virtuti Romano„rum obstiterunt. Tertiam autem orbis terrarum partem, „cuius ne numerare quidem nationes facile est, mari „Atlantico et columnis Herculis terminatam, quae ad mare „Rubrum vsque infinitos alit sustinetque Æthiopas, totam „quidem armis ceperunt: et praeter fruges annuas, quibus „populus Romanus octo mensibus vescitur, alia quoque „omnia pendunt vectigalia, et tributis mature subueniunt „imperii necessitatibus, nihil eorum, quae imperantur sibi, „vti vos existimatis, in contumeliam cedere putantes; „quanquam vna tantum cum illis legio commoratur. Sed „quid opus est exemplis longius petitis Romanam explica„re potentiam, cum eam possitis ex vicina Ægypto per„spectam habere: quae ad Æthiopas vsque porrecta et „Arabiam Felicem, atque Indiae finitima, quinquaginta et „septingentas hominum myriadas alens, etiam praeter „Alexandriae incolas, vt coniicere est ex tributo, quod in „capita singuli pendunt, Romano imperio subiici non de„dignatur, licet immane quantum ad defectionem incita„mentum habeat, Alexandriam, propter ciuium multitu„dinem et opulentiam, ne quid de magnitudine eius dicam, „quae triginta stadiis in longitudinem patet, in latitudinem „vero non minus, quam decem. Vno autem mense plus tri„butorum Romanis pendet, quam vos anno vertente; prae„terque pecuniam, Romae quatuor mensium annonam sup„peditat. Muro autem munitur vndique aut inuia solitudine, „aut mari importuoso, aut fluuiis, aut paludibus. Horum

„τάτων ἰσχυρότερον εὑρέθη τῆς Ρωμαίων τύχης. δύο δ' ἐγ-
„καθήμενα τῇ πόλει τάγματα τὴν βαθεῖαν Αἴγυπτον
„ἅμα τῇ Μακεδόνων εὐγενείᾳ χαλινοῖ. τίνας ἂν ἐπὶ τὸν
„πόλεμον ἐκ τῆς οἰκείτε παραλήψεσθε συμμάχους; οἱ μὲν
„γὰρ ἐπὶ τῆς οἰκουμένης πάντες εἰσὶ Ρωμαῖοι· εἰ μή τις ὑπὲρ
„Εὐφράτην ἐκτείνει τὰς ἐλπίδας, καὶ τὸν ἐκ τῆς Ἀδιαβηνῆς
„ὁμόφυλον οἴεται προσαμύνειν. οἱ δὲ ἄτε δι' αἰτίαν ἄλ-
„γον τηλικαύτῳ πολέμῳ συμπλέξασιν ἑαυτὸν, ἄτε βαλευ-
„σαμένου κακῶς ὁ Πάρθος ἐπιτρέψει. πρόνοια γὰρ αὐτῷ
„τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐκεχειρίας, καὶ παραβαίνειν οἰήσεται
„τὰς σπονδὰς, κἂν τις τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπὶ Ρωμαίους ἴῃ. λοι-
„πὸν ἂν ἐπὶ τὴν ἐκ τοῦ Θεοῦ συμμαχίαν κατάφευκτέον. ἀλ-
„λὰ καὶ τοῦτο παρὰ Ρωμαίοις τέτακται· δίχα γὰρ Θεοῦ
„συσῆναι τηλικαύτην ἡγεμονίαν ἀδύνατον. σκέψασθε δὲ,
„ὡς ὑμῖν τὸ τῆς θρησκείας ἄκρατον, εἰ καὶ πρὸς εὐχειρώτους
„πολεμοίητε, δυσδιοίκητον. καὶ δι' ἃ ἂν μάλιστα τὸν Θεὸν
„ἐλπίζετε σύμμαχον, ταῦτα ἀναγκαζόμενοι παραβαίνειν
„ἀποτρέψετε. τηροῦντες μέν γε τὰ τῶν ἑβδομάδων ἔθη, καὶ
„πρὸς μηδεμίαν πρᾶξιν κινούμενοι, ῥαδίως ἁλώσεσθε, καθά-
„περ οἱ πρόγονοι Πομπηΐῳ, ταύτας μάλιστα τὰς ἡμέρας
„ἐνεργὸς ποιησαμένῳ τῆς πολιορκίας, ἐν αἷς ἠρέμουν οἱ πολιορ-
„κούμενοι. παραβαίνοντες δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τὸν πάτριον νό-
„μον, οὐκ οἶδα, ὑπὲρ ὅτου λοιπὸν ποιήσεσθε τὸν ἀγῶνα. σπα-
„δὴ γὰρ ὑμῖν μία, τὸ μὴ τῶν πατρίων τι καταλῦσαι. πῶς
„δὲ ἐπικαλέσεσθε τὸ θεῖον εἰς ἄμυναν, οἱ παραβαίνοντες
„ἑκασταχοῦ τὴν εἰς αὐτὸν θεραπείαν; ἐπαναιρεῖνται δὲ ἕκαστοι
„πόλεμον, ἢ θεία πεποιθότες, ἢ ἀνθρωπεία βοηθείᾳ. ὅταν
„δὲ τὴν παρ' ἀμφοῖν τὸ νεῖκος ἀποκόπτῃ, φανερὰν ἄλωσιν
„οἱ πολεμοῦντες αἱροῦνται. τί δὲ κωλύει ταῖς ἑαυτῶν χερσὶ
„διαχρήσασθαι τέκνα καὶ γυναῖκας, καὶ τὴν περικαλλεστά-
„την πατρίδα ταύτην καταφλέξαι; μανέντες γὰρ ὕστερόν
„γε τῆς ἥττης ὄνειδος κερδήσετε. καλὸν, ὦ φίλοι, καλὸν,
„ἕως ἔτι ἐν ὁρμῷ τὸ σκάφος, προσκέπτεσθαι τὸν μέλλοντα
„χειμῶνα, μηδὲ εἰς μέσας τὰς θυέλλας ἀπὸ λιμένος

„vero nihil compertum eſt plus valere, quam Romanorum „fortuna. Duae autem legiones vrbem praeſidio tenentes „Ægyptum adeo vaſtam ſimulque Macedonum nobilitatem „coërcent. Quos igitur in belli ſocietatem ex terra inha„bitabili aſſumetis? ſiquidem vniuerſi, qua terra habitatur, a „Romanis ſtant. Forte tamen quis veſtrum ſpes ſuas vltra „Euphratem porrigat, ſuoſque gentiles ex Adiabene ſibi „auxilium laturos credat. Illi vero nec leui de cauſa ſe„met tanto bello implicari patientur, neque, ſi quid praua „conſilio facturi eſſent, id ſineret Parthus. Illi quippe cu„rae eſt inducias tueri cum Romanis factas, et ſi quis de „ſuis contra Romanos arma moueat, foedus violatum ire „cenſebit. Supereſt igitur, vt ad diuinum confugiatur „auxilium. Verum et hoc Romanis praeſens adeſt. Haud „enim fieri poteſt, vt abſque Deo tantum conſtitueretur im„perium. Conſiderate autem difficile eſſe, etiamſi cum mi„nus potentibus dimicandum eſſet, vehementi veſtro reli„gionis ſtudio obſequi; foreque, vt Deum a vobis auerta„tis, ſi neceſſitate adacti contra ea feceritis, ex quibus eius „auxilium ſperatis. Si quidem dierum ſeptimorum ritum „ſeruetis, nullique operi manum admoueatis, facile capie„mini, quemadmodum maiores veſtri Pompeio ceſſerunt, „iis praecipue diebus ſtrenuam obſidioni operam nauanti, „quibus otium agebant obſeſſi. Tranſgredientes autem in „bello legem patriam, quid reliqui ſit, pro quo in certamen „venietis, plane neſcio. Huic vni magnopere ſtudendum, „ne quid patrium diſſolutum iri ſinatis. Sin vero ſponte „veſtra a Dei obſeruantia abſtineatis, qua fiducia illius „opem implorabitis? Singuli autem bellum ſuſcipiunt, aut „diuino freti auxilio, aut humano. Cum autem vtrumque „vobis praeciderit contentio, non dubium eſt, quin vos in „poteſtatem ſuam redigant hoſtes. Quid autem prohibet „propriis manibus liberos iugulare et coniuges, et patriam „hanc pulcherrimam igni vaſtare? Ita enim furentes lu„crifacietis victorum opprobrium. Bonum eſt, o amici, „bonum eſt, dum adhuc in portu nauis eſt, futuram „praeuidere tempeſtatem, neque in medias procellas e

„ἀναχθῆναι. τοῖς μὲν γὰρ ἐξ ἀδήλων ἐπιπεσοῦσι δεινοῖς „τὸ γῦν ἐλεεῖσθαι περίεστιν, ὁ δὲ εἰς πρόδηλον ἀπώλειαν „ὁρμήσας καὶ προσονειδίζεται. πλὴν εἰ μή τις ὑπολαμβά„νει κατὰ συνθήκας πολεμήσειν, καὶ Ρωμαίους κρατήσαν„τας ὑμῶν μετριάσειν, ἀλλ' ἓν εἰς ὑπόδειγμα τῶν ἄλλων „ἐθνῶν καταφλέξειν μὲν τὴν ἱερὰν πόλιν, ἀναιρήσειν δὲ „πᾶν ὑμῶν τὸ φῦλον. ἀδὲ γὰρ περιλειφθέντες φυγῆς εὕ„ρήσετε τόπον, ἁπάντων ἐχόντων Ρωμαίους δεσπότας, ἢ „δεδοικότων ἔχειν. ὁ δὲ κίνδυνος ἐ τῶν ἐνθάδε μόνον, ἀλ„λὰ καὶ τῶν κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις κατοικούντων. ἐ γάρ „ἐστιν ἐπὶ τῆς οἰκουμένης δῆμος, ὁ μὴ μοῖραν ὑμετέραν ἔχων. „ὃς ἅπαντας πολεμησάντων ὑμῶν ἕνεκα κατασφάξουσιν „οἱ διάφοροι, καὶ δι' ὀλίγων ἀνδρῶν κακοβουλίαν πᾶσα „πληρωθήσεται πόλις Ιουδαϊκῆ φόνου. καὶ συγγνώμη μὲν „τοῖς τῦτο πράξασιν. ἂν δὲ μὴ πραχθῇ, λογίσασθε, πῶς „πρὸς ἅπαντα φιλανθρώπως ὅπλα κινεῖν ἀνόσιον. εἰσελθέτω „δὲ οἶκτος ὑμᾶς, εἰ μὴ καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ „τῆς μητροπόλεως ταύτης, καὶ τῶν ἱερῶν περιβόλων. φεί„σασθε τῦ ἱεροῦ, καὶ τὸν ναὸν ἑαυτοῖς μετὰ τῶν ἁγίων τη„ρήσατε. ἀφέξονται γὰρ ἐκ ἔτι Ρωμαῖοι τῦτων κρατήσαν„τες, ὧν φεισάμενοι πρότερον ἠχαρίσηνται. μαρτύρομαι δὲ „ἐγὼ μὲν ὑμῶν τὰ ἅγια, καὶ τὰς ἱερὰς ἀγγέλους τῦ Θεῦ, „καὶ πατρίδα τὴν κοινὴν, ὡς ἐδὲν τῶν σωτηρίων ὑμῖν καθυ„φηκάμην. ὑμεῖς δὲ, βουλευσάμενοι μὲν τὰ δέοντα, κοινὴν „σὺν ἐμοὶ τὴν εἰρήνην ἕξετε, προαχθέντες δὲ τοῖς θυμοῖς, „χωρὶς ἐμῦ κινδυνεύσετε.

ε'. Τοσαῦτα εἰπὼν, ἐπεδάκρυσέ τε μετὰ τῆς ἀδελφῆς, καὶ τὸ πολὺ τῆς ὁρμῆς αὐτῶν ἔπαυσε τοῖς δάκρυσιν. ἀνεβόων δὲ, „ὦ Ρωμαίοις, ἀλλὰ Φλώρῳ, δι' ἃ πε„πόνθασι, πολεμεῖν." πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς Αγρίππας· „ἀλλὰ τὰ ἔργα, ἔφη, Ρωμαίοις ἤδη πολεμοῦντων „ἐστίν. ἔτε γὰρ τῷ Καίσαρι δεδώκατε τὸν φόρον, καὶ τὰς „σοὰς ἀπεκόψατε τῆς Αντωνίας. ἀποσκευάσασθε δ' ἂν τὴν

„portu deuehi: (nam illi quidem, qui in improuiſa mala „incidunt, digni ſunt, quibus miſericordia adhibeatur, qui „vero in apertum diſcrimen ſe coniicit, opprobrio etiam „afficitur) niſi quis exiſtimari velit, ex pacto bellum geren„dum eſſe, victoreſque Romanos moderate vobiſcum actu„ros, et non in documentum aliarum gentium ſacram vrbem „inflammaturos eſſe, genuſque veſtrum vniuerſum inter„fecturos. Neque enim, ſi ſuperfueritis armis, locum fu„gae vſquam inuenietis, cunctis aut Romanos dominos „iam habentibus, aut, ne habituri ſint, metuentibus. Pericu„lum autem non ſolum vos manebit, ſed et quotquot in „aliis domicilia habeant ciuitatibus. non enim in toto ter„rarum orbe populus eſt, vbi non veſtri portio ſit. quos „certe omnes veſtram ob defectionem iugulabunt inimici, „et ob praua paucorum hominum conſilia vrbes vniuerſae „ſanguine Iudaico redundabunt. Manet autem venia eos, „qui talia patrauerint. Sin vero ea exſequi ſuperſederint, „vobiſcum reputate, quam impium ſit, aduerſus tam be„nignos arma mouere. Subeat autem vos miſeratio, ſi „non liberorum et coniugum, huius ſaltem matris vrbium, „et ſacri ambitus. Parcite fano, aedemque vobiſmet cum „ſanctis veſtris ſeruate. Neque enim vlterius victores Ro„mani illis manus abſtinebunt, quibus cum antea peper„ciſſent, nullam acceperunt gratiam. Ego vero teſtor „ſancta veſtra, et ſacros Dei angelos, patriamque com„munem, quod nihil eorum, quae veſtram ad ſalutem „ſpectant, praetermiſerim. Atque vos, ſi quidem ſta„tueritis, quae fieri oportet, mecum in pace degetis; ſin „vero in iras concedatis, etiam ſine me periculum adibitis.

5. Cum iſta dixiſſet, lacrymas effudit, itidemque ſoror eius, atque ita iratos animos et impetus illorum magna ex parte repreſſit. Clamabant autem: „non ſe aduerſus Ro„manos, ſed Florum, ob ea, quae pertuliſſent, bellum gere„re." Reſpondit rex Agrippa: „quid verba audiam, cum „facta videam eorum, qui iam contra Romanos pugnant. „Neque enim Caeſari vectigal ſoluiſtis, et ab Antonia por„ticus abſcidiſtis. Sopietis autem cauſam defectionis, ſi

„αἰτίαν τῆς ἀποςάσεως, εἰ ταύτας τε συνάψετε πάλιν, „καὶ τελέσετε τὴν εἰσφοράν. ὁ γὰρ ἤδη γε Φλώρῳ τὸ „Φρύριόν ἐστιν, ἢ Φλώρῳ τὰ χρήματα δώσετε.

ΚΕΦ. ιζ'.

Ὡς Ιουδαῖοι ἤρξαντο τῦ πρὸς Ρωμαίους πολέμυ. περί τε Μαναΐμυ.

Τούτοις ὁ δῆμος ἐπείθετο, καὶ μετὰ τῦ βασιλέως τῆς τε Βερνίκης ἀναβάντες εἰς τὸ ἱερὸν, κατήρξαντο τῆς τῶν ςοῶν δομήσεως. εἰς δὲ τὰς κώμας οἵ τε ἄρχοντες καὶ οἱ βυλευταὶ μεριθέντες τὰς φόρυς συνέλεγον. ταχέως δὲ τὰ τεσσαράκοντα τάλαντα, τοσῦτον γὰρ ἔλειπεν, ἠθροίσθη. καὶ τῦ μὲν πολέμυ τότε τὴν ἀπειλὴν ἄτω κατέςειλεν Αγρίππας. αὖθις δὲ ἐπειρᾶτο πείθειν τὸ πλῆθος ὑπακύειν Φλώρῳ, ἄχρις ἂν ἀντ' αὐτῦ πέμψῃ Καῖσαρ διάδοχον. προσπαροξυνθέντες δὲ ἐβλασφήμυν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ τῆς πόλεως αὐτὸν ἐξεκήρυσσον. ἐτόλμων δέ τινες τῶν ςασιαςῶν καὶ λίθυς ἐπ' αὐτὸν βάλλειν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν ὁρμὴν τῶν νεωτεριζόντων ἀκατάσχετον ὁρῶν, καὶ χαλεπήνας ἐφ' οἷς προπεπηλάκιςο, τῦς μὲν ἄρχοντας ἅμα τοῖς δυνατοῖς αὐτῶν ἔπεμπε πρὸς Φλῶρον εἰς Καισάρειαν, ἵνα ἐκεῖνος ἐξ αὐτῶν ἀποδείξῃ τῦς τὴν χώραν φορολογήσοντας. αὐτὸς δὲ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν βασιλείαν αὐτῦ.

β'. Κἀν τύτῳ τινὲς τῶν μάλιςα κινύντων τὸν πόλεμον συνελθόντες, ὥρμησαν ἐπὶ Φρύριόν τι καλύμενον Μασάδαν. καὶ καταλαβόντες αὐτὸ λάθρα, τῦς μὲν Ρωμαίους ἀπέσφαξαν, ἑτέρυς δὲ κατέςησαν ἰδίυς. ἅμα δὲ καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν Ελεάζαρος υἱὸς Ανανία τῦ ἀρχιερέως, νεανίας θρασύτατος, ςρατηγῶν τότε, τῦς κατὰ τὴν λατρείαν λειτυργύντας ἀναπείθει, μηδενὸς ἀλλοφύλυ δῶρον ἢ θυσίαν προσδέχεσθαι. τῦτο δὲ ἦν τῦ πρὸς Ρωμαίους πολέμυ καταβολή. τὴν γὰρ ὑπὲρ τύτων θυσίαν Καίσαρος ἀπέῤῥιψαν. καὶ πολλὰ τῶν τε ἀρχιερέων καὶ τῶν γνωρίμων παρακαλύντων

„et porticus denuo coniunxeritis, et tributa penderitis. „non enim iam Flori hoc praesidium est, nec Floro dan„da erit pecunia.

CAP. XVII.

Quomodo Iudaei bellum aduersus Romanos susceperint. deque Manahemo.

ISTis populus acquieuit, cumque in templum cum rege et Berenice adscendissent, porticus aedificare coeperunt: insuper optimates et decuriones, distributi in vicos, tributo colligendo operam dabant. Breui autem quadraginta talenta (totidem enim deerant) congesta erant. atque ita quidem belli minas, quas intentarunt, compressit Agrippa. Deinde persuadere populo tentabat, vt Floro obedientiam praestarent, donec a Caesare mitteretur, qui ei succederet. Illi vero istis exasperati conuicia regi faciebant, et ipsum ex vrbe quamprimum egredi iubebant: ausique sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem, cum videret, tumultuantium impetum cohiberi non posse, aegreque tulisset, quod contumeliis affectus esset, principes quidem eorum vna cum aliis potentibus Caesaream misit ad Florum, vt ipse ex iis certos constitueret, qui regionis tributa exigerent. Ille vero suum in regnum discessit.

2. Per idem tempus quidam eorum, qui bellum maxime concitabant, congregati impetum fecerunt in quoddam castellum, quod Masada vocabatur. cumque illud fraude occupassent, Romanos quidem necarunt, alios vero de suis custodes constituerunt. In templo quoque Eleazarus quidam, filius Ananiae pontificis, iuuenis audacissimus, tunc praetor templi, persuasit eis, quorum erat in cultu diuino sacris operari, ne cuius alienigenae munus aut hostiam acciperent. Hoc autem belli aduersus Romanos initium erat. nam Caesaris pro illis sacrificium repudiarunt. Cumque multis eos obsecrarent pontifices et optimates, ne me-

μὴ παραλιπεῖν τὸ ὑπὲρ τῶν ἡγεμόνων ἔθος, ὃν ἐνέδοσαν, πολὺ μὲν καὶ τῷ σφετέρῳ πλήθει πεποιθότες, καὶ γὰρ τὸ ἀκμαιότατον τῶν νεωτεριζόντων συνήργει, μάλιστα δὲ ἀφορῶντες εἰς τὸν Ελεάζαρον στρατηγοῦντα.

γ'. Συνελθόντες οὖν οἱ δυνατοὶ τοῖς ἀρχιερεῦσιν συνίσαντο, καὶ τῶν Φαρισαίων οἱ γνώριμοι, ὡς ἐπ' ἀνηκέστοις ἤδη συμφοραῖς, ἐβουλεύοντο περὶ τῶν ὅλων. καὶ δόξαν ἀποπειραθῆναι τῶν στασιαστῶν λόγοις, πρὸ τῆς χαλκῆς πύλης ἀθροίζουσι τὸν δῆμον, ἥτις ἦν τῷ ἔνδον ἱερῷ τετραμμένη πρὸς ἀνατολὴν ἡλίου. καὶ πρῶτον αὐτῶν πολλὰ πρὸς τὴν τόλμαν τῆς ἀποστάσεως χαλεπήναντες, καὶ τὸ τηλικοῦτον ἐπισείειν τῇ πατρίδι πόλεμον, ἔπειτα τῆς προφάσεως τὸ ἄλογον διήλεγχον, φάμενοι· „τοὺς μὲν προγόνους „αὐτῶν κεκοσμηκέναι τὸν ναὸν ἐκ τῶν ἀναθημάτων τῶν „ἀλλοφύλων τὸ πλέον, ἀεὶ προσδεχομένους τὰς ἀπὸ τῶν „ἔξωθεν ἐθνῶν δωρεάς. καὶ ἡ μόνον ἡ διακεκωλυκέναι „θυσίας τινῶν, τοῦτο γὰρ ἀσεβέστατον, ἀλλὰ καὶ τὰ „βλεπόμενα καὶ τὰ παραμένοντα τὸν τοσοῦτον χρόνον ἀνα„θήματα περὶ τῷ ἱερῷ καθιδρυκέναι. αὐτοὺς δὲ νῦν ἐρεθί„ζοντας τὰ Ρωμαίων ὅπλα, καὶ μνησικακοῦντας τὸν ἀπ' „ἐκείνων πόλεμον, καινοτομεῖν θρησκείαν ξένην, καὶ μετὰ „τοῦ κινδύνου καταψηφίσασθαι τῆς πόλεως ἀσέβειαν, εἰ „παρὰ μόνοις Ιουδαίοις ἔστε θύσει τις ἀλλότριος, ἔστε „προσκυνήσει. κἂν μὲν ἐπὶ ἰδιώτου τινὸς ἐνὸς τοῦτον εἰσφέρῃ „τὸν νόμον, ἀγανακτεῖν, ὡς ὁριζομένης ἀπανθρωπίας· „περιορᾶν δέ, ὅτε Ρωμαῖοι καὶ ὁ Καῖσαρ ἔκσπονδοι γίνον„ται. δεδοικέναι μέντοι, μὴ τὰς ὑπὲρ ἐκείνων ἀπορρίψαντες „θυσίας κωλυθῶσι θύειν καὶ τὰς ὑπὲρ ἑαυτῶν, γένηταί „τε ἔκσπονδος τῆς ἡγεμονίας ἡ πόλις, εἰ μὴ ταχέως σω„φρονήσαντες ἀποδώσουσι τὰς θυσίας, καὶ πρὶν ἐξελθεῖν „ἐφ' ἃς ὑβρίκασι τὴν φήμην, διορθώσονται τὴν ὕβριν.

δ'. Αμα ταῦτα λέγοντες, παρῆγον τοὺς ἐμπείρους τῶν πατρίων ἱερῶν, ἀφηγεμένους, ὅπως πάντες οἱ πρόγονοι

rem pro Imperatoribus ſupplicandi praetermitterent, haud eis hoc conceſſerunt; non parum quidem ſuae etiam multitudini confiſi, (nam robuſtiſſimi quique res nouas molientium ab illis ſtabant) praecipue vero quod ad Eleazarum templi praetorem ſpectarent.

3. Itaque cum congregati eſſent primates, cum pontificibus ſermones conferebant, et Phariſaei nobiliores, quaſi in grauiſſima calamitate, de rerum ſumma conſultabant: decretoque, vt ſeditioſorum animos verbis explorarent, ante portam aeream, (quae in templi parte interiore erat ſoli orienti obuerſa) populum in concionem aduocant. Atque primo quidem vehementer indignati ob temerariam eorum defectionem, quodque tam graue bellum patriae commonerent, mox, quam abſurdo id facerent praetextu, oſtendebant, dicentes: „maiores quidem eorum vt plu„rimum muneribus alienigenarum templum ornaſſe, ſem„per accipientes, quae donata erant ab exteris gentibus: „et non ſolum non prohibuiſſe aliquorum hoſtias, (hoc „enim maxime impium fuiſſet) ſed et donaria, quae cer„nuntur adhuc et per tantum temporis permanent, circa „templum collocaſſe. Ipſos vero nunc, Romanorum ar„ma irritantes bellumque ab ipſis in ſe attrahentes, circa „exterorum religionem noua ſtatuere, ſuoque cum peri„culo ciuitatem impietatis ream facturos eſſe, ſi apud Iu„daeos ſolos externo alicui nefas ſit hoſtias immolare, „aut Deum adorare. et quidem ſi quis eiuſmodi legem „de priuato aliquo ferret, ipſos indignari, quaſi ſciſceretur „inhumanitas; nihil vero curare, quod Romanis et Cae„ſari ipſi hoc beneficio interdicatur. Attamen verendum „eſſe, ne, qui immolandas pro illis hoſtias repellunt, etiam „ipſi pro ſe rem diuinam facere prohibeantur, atque de „imperii iure excidat ciuitas, niſi continuo ad ſanam men„tem reducti victimas offerri permiſerint, atque in„iuriae ſatisfactum ſit, antequam ad iniuria affectos fama „peruenerit.

4. Simul ac iſta dicerent, in medium producebant ſacerdotes conſuetudinum patriarum peritiſſimos, qui nec-

τὰς ἀπὸ τῶν ἀλλογενῶν θυσίας ἀπεδέχοντο. προσεῖχε δὲ ὐδεὶς τῶν νεωτεριζόντων, ἀλλ' ὐδὲ πρεσῆσαν οἱ λειτυργοὶ, τὴν τῦ πολέμυ καταβολὴν ἐνσκευαζόμενοι. συνειδότες δὲ οἱ δυνατοὶ, τήν τε σάσιν ἤδη δυσκαθαίρετον ὑπ' αὐτῶν ὖσαν, καὶ τὸν ἀπὸ τῶν Ρωμαίων κίνδυνον ἐπὶ πρώτυς αὐτὺς ἀφιξόμενον, ἀπεσκευάζοντο τὰς αἰτίας· καὶ πρέσβεις ὃς μὲν πρὸς Φλῶρον ἔπεμψαν, ὧν ἦρχεν υἱὸς Ανανίυ Σίμων, ὃς δὲ πρὸς Αγρίππαν, ἐν οἷς καὶ ἦσαν ἐπίσημοι, Σαῦλός τε καὶ Αντίπας καὶ Κοσόβαρος, προσήκοντες τῷ βασιλεῖ κατὰ γένος. ἐδέοντο δὲ ἀμΦοτέρων ἀναβῆναι μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν πόλιν, καὶ, πρὶν γενέσθαι δυσκαθαίρετον, ἐπικόψαι τὴν σάσιν. Φλώρω μὲν ὖν τῦτο δεινὸν εὐαγγέλιον ἦν, καὶ προῃρημένος ἐξάπτειν τὸν πόλεμον, ὐδὲν ἀπεκρίνατο τοῖς πρεσβευταῖς. Αγρίππας δὲ, κηδόμενος ἐπ' ἴσης τῶν τε ἀΦισαμένων, καὶ πρὸς ὃς ὁ πόλεμος ἠγείρετο, βυλόμενός τε Ρωμαίοις μὲν Ιυδαίυς σώζεσθαι, Ιυδαίοις δὲ τὸ ἱερὸν καὶ τὴν μητρόπολιν, ἀλλ' ὐδὲ αὐτῷ λυσιτελήσειν τὴν ταραχὴν ἐπισάμενος, ἔπεμψε τὺς ἐπαμυνῦντας τῷ δήμῳ τριχιλίυς ἱππεῖς, Αὐρανίτας τε καὶ Βαταναίυς καὶ Τραχωνίτας, ὑπὸ Δαρείῳ μὲν ἱππάρχῳ, στρατηγῷ δὲ τῷ Ιακίμυ Φιλίππῳ.

ε'. Τύτοις θαρσήσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ πᾶν ὅσον τὸ πλήθυς εἰρήνην ἠγάπα, τὴν ἄνω καταλαμβάνονται πόλιν· τῆς κάτω γὰρ τὸ στασιάζον ἐκράτει, καὶ τὸ ἱερόν. χερμάσι μὲν ὖν καὶ τοῖς ἐκηβόλοις ἀδιαλείπτως ἐκέχρηντο, καὶ συνεχεῖς ἦσαν βελῶν ἀΦέσεις ἐξ ἑκατέρων τῶν κλιμάτων. ἔστι δὲ ὅτε καὶ κατὰ λόχυς ἐκτρέχοντες συςάδην ἐμάχοντο, τόλμαις μὲν οἱ στασιασταὶ προέχοντες, ἐμπειρίᾳ δὲ οἱ βασιλικοί. καὶ τύτοις μὲν ἦν ἀγὼν τῦ ἱερῦ κρατῆσαι μάλιστα, καὶ τὺς μιαίνοντας τὸν ναὸν ἐξελάσαι. τοῖς δὲ περὶ τὸν Ελεάζαρον στασιασταῖς, πρὸς οἷς εἶχον καὶ τὴν ἄνω πόλιν προσλαβεῖν. ἑπτὰ μὲν ὖν ἡμέραις συχνὸς ἀμΦοτέρων Φόνος ἐγίνετο. ὐδέτεροι δὲ τῦ καταληΦθέντος μέρυς εἶκον.

rarent, quod maiores sui omnes victimas ab alienigenis acceperint. Nemo autem res nouas molientium animum aduertebat: immo ne ad munia quidem sua obeunda accesserunt altaris ministri, id scilicet agentes, vt bellum excitarent. Cum igitur optimates secum reputassent, seditionem iam ab ipsis tolli non posse, primumque se in periculum ac discrimen vocatum iri a Romanis, sese culpa liberare studebant: et legatos quidem alios ad Florum miserunt, quorum princeps erat Simon Ananiae filius; alios vero ad Agrippam; inter quos eminebant Saulus et Antipas et Costobarus, regi affinitate iuncti. Obsecrabant autem vtrumque, vt cum exercitu in ciuitatem adscenderent, et seditionem opprimerent, priusquam fiat expugnatu difficilis. Et Floro quidem malum illud laetum afferebat nuncium, volensque bellum accendere nihil respondit legatis. Verum Agrippas ex aequo vtrisque prospiciens, tam iis, qui defecerant, quam bello lacessitis, cupiensque et Romanis Iudaeos conseruare, et Iudaeis templum atque metropolin, ad haec nec sibi e re fore eiusmodi tumultus sciens, misit in auxilium populo tria equitum millia, Auranitas scilicet ac Batanaeos et Trachonitas, sub Dario equitum praefecto, duce vero Philippo Iacimi filio.

5. Optimates et pontifices et quotquot e plebe pacem amabant, cum illis freti essent copiis, vrbem superiorem occupant; nam inferiorem, et templum in potestate sua habebant seditiosi. Et missilibus quidem et fundis indesinenter vtebantur, et ex vtraque regione crebro telorum iactu rem gerebant. quandoque etiam turmatim excurrentes cominus pugnabant; seditiosi quidem audacia superiores, belli vero scientia regii. Et hi quidem certabant, vt ante omnia templum occuparent, et aedem profanantes inde abigerent: seditiosi vero, qui ab Eleazaro stabant, vt iis, quae in ipsorum potestate erant, superiorem etiam vrbem adiicerent. Et per septem quidem dies magna vtrinque facta erat caedes: neutri vero de loco, quem tenuerant, cedebant.

ς'. Τῇ δὲ ἑξῆς τῶν ξυλοφορίων ἑορτῆς οὔσης, ἐν ᾗ πᾶσιν ἔθος ὕλην τῷ βωμῷ προσφέρειν, ὅπως μήποτε τροφὴ τῷ πυρὶ λίποιτο, διαμένει γὰρ ἄσβεστον ἀεὶ, τὰς μὲν διαφόρους τῆς θρησκείας ἐξέκλεισαν· τῷ δὲ ἀθενεῖ λαῷ συνεισρυέντας πολλοὺς τῶν Σικαρίων, ἅτω γὰρ ἐκάλουν τοὺς ληστὰς ἔχοντας ὑπὸ τοῖς κόλποις ξίφη, προσλαβόντες θαρραλεώτερον ἥπτοντο τῆς ἐπιθέσεως. ἠττῶντο δὲ οἱ βασιλικοὶ, πλήθει τε καὶ τόλμῃ, καὶ βιασαμένους εἶκον ἐκ τῆς ἄνω πόλεως. οἱ δὲ ἐπιπεσόντες, τήν τε Ἀνανίου τοῦ ἀρχιερέως οἰκίαν, καὶ τὰ Ἀγρίππα καὶ τὰ Βερνίκης βασίλεια κατέκαυσαν· μεθ' ἃ τὸ πῦρ ἐπὶ τὰ ἀρχεῖα ἔφερον, ἀφανίσαι σπεύδοντες τὰ συμβόλαια τῶν δεδανεικότων, καὶ τὰς εἰσπράξεις ἀποκόψαι τῶν χρεῶν, ὅπως αὐτοὶ τὸ πλῆθος προσλάβωσι τῶν ὠφεληθέντων, καὶ μετ' ἀδείας τοῖς ὑπόροις ἐπαναστήσωσι τοὺς ἀπόρους· φυγόντων δὲ τῶν πρὸς τῷ γραμματοφυλακείῳ, τὸ πῦρ ἐνέσαν. ἐπεὶ δὲ τὰ νεῦρα τῆς πόλεως κατέφλεξαν, ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐχώρουν. ἔνθα δὴ τῶν δυνατῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων οἱ μὲν εἰς τοὺς ὑπονόμους καταδύντες διελάνθανον· οἱ δὲ σὺν τοῖς βασιλικοῖς εἰς τὴν ἀνωτέρω φεύγοντες αὐλὴν ταχέως ἀπέκλεισαν τὰς πύλας, σὺν οἷς Ἀνανίας ὁ ἀρχιερεὺς, Ἐζεκίας τε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ οἱ πρεσβεύσαντες πρὸς Ἀγρίππαν ἦσαν. τότε μὲν ἄν, τῇ νίκῃ καὶ τοῖς ἐμπεφυθεῖσιν ἀρκεσθέντες, ἀνεπαύσαντο.

ζ'. Τῇ δὲ ἑξῆς, πεντεκαιδεκάτῃ δὲ ἦν Λῴου μηνὸς, ὥρμησαν ἐπὶ τὴν Ἀντωνίαν, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ φρουρὰς δυσὶν ἡμέραις πολιορκήσαντες, αὐτάς τε εἷλον καὶ κατέσφαξαν, καὶ τὸ φρούριον ἐνέπρησαν. ἔπειτα μεταβαίνουσιν εἰς τὴν αὐλὴν, εἰς ἣν οἱ βασιλικοὶ κατέφυγον· καὶ, διανείμαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τέσσαρα μέρη, τῶν τειχῶν ἐπειρῶντο. τῶν δὲ ἔνδον πρὸς ἐκδρομὴν μὲν ἀδεῶς ἐθάρρει, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἑφεστώτων· διϊστάμενοι δὲ ἐπὶ τὰ θωράκια καὶ τὰς πύργους, ἔβαλλον τοὺς προσιόντας, καὶ συχνοὶ τῶν ληστῶν ὑπὸ τοῖς τείχεσιν ἔπιπτον. ἄτε δὲ νυκτὸς, ἄτε ἡμέρας,

6. Die autem ſequenti, cum ageretur Ligniferii feſtum, (in quo mos eſt omnibus magnam lignorum vim ad templi aram comportare, ne quo tempore ad alendos ſacros ignes materia deeſſet, nunquam enim exſtinguuntur) aduerſarios quidem ab iſtius obſeruantia excluſerunt: cum autem multos e Sicariis ſibi adiunxiſſent, (ita enim latrones vocabant ſicas ſub ſinubus geſtantes) vna cum infirmiori plebe irruentes, aliquanto audacius ad rem adoriendam ſe accinxerunt. Regii vero numero et audacia ſuperabantur, et ſuperiori vrbe cedebant graſſatoribus. Illi vero, cum impreſſionem in eam feciſſent, et Ananiae pontificis domum, et Agrippae Bereniceſque regias incenderunt: ac deinde ignem tabulariis intulerunt, creditorum inſtrumenta abolere feſtinantes, et aes alienum diſſoluere, et vt ipſi debitores magna multitudine ſibi adiungerent, et egenos inſolentius in locupletes inſurgere facerent. Quippe cum fugerent tabularum cuſtodes, ignem aedibus iniecerunt. Poſtquam vero neruos ciuitatis combuſſiſſent, in aduerſarios irruebant. Tunc itaque ex optimatibus quidem et pontificibus nonnulli in cloacas ſeſe abdiderunt; alii vero cum regiis in ſuperiorem regiam ſeſe recipientes continuo portas occluſerunt, in quibus Ananiae pontifex et frater eius Ezechias, et qui legationem obierant ad Agrippam. Et tunc quidem, victoria et igne abſumtis contenti, quieuerunt.

7. Poſtridie vero, menſis ſcilicet Loi die decima quinta, impetum in Antoniam fecerunt, et omnes in ea praeſidiarios, per biduum obſeſſos, ceperunt atque interfecerunt, et arcem incenderunt. Poſtea vero tranſierunt in palatium, quo regii confugerant: cumque ſemet in quatuor agmina diuiſiſſent, muros euertere moliebantur. At eorum, qui intus erant, nemo quidem auſus eſt excurſionem facere, propter oppugnantium multitudinem: ſed diſtributi per propugnacula et turres ſubeuntes feriebant, crebroque latrones ſub muris cadebant. interdiu autem noctuque confligere et dimicare non ceſſabant: ſeditioſis

διέλιπεν ἡ συμβολή· τῶν μὲν σασιαστῶν ἀπαγορεύσειν τὰς ἔνδον οἰομένων ἐνδεία τροφῆς, τῶν δὲ ἔνδον καμάτῳ τοὺς πολιορκοῦντας.

ἡ. Καὶ τότῳ Μανάϊμός τις, υἱὸς Ιούδα τοῦ καλουμένου Γαλιλαίου, ὃς ἦν σοφιστὴς δεινότατος, καὶ ἐπὶ Κυρηνίου ποτὲ Ιουδαίους ὠνείδισας, ὅτι Ρωμαίοις ὑπετάσσοντο μετὰ τὸν Θεὸν, ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους, ἀνεχώρησεν εἰς Μασάδαν· ἔνθα τὴν Ηρώδου τοῦ βασιλέως ὁπλοθήκην ἀναρρήξας, καὶ πρὸς τοῖς δημόταις ἑτέρους ληστὰς καθοπλίσας, τότοις δὴ χρώμενος δορυφόροις, οἷα δὴ βασιλεὺς ἐπάνεισιν εἰς Ιεροσόλυμα, καὶ γενόμενος ἡγεμὼν τῆς στάσεως διέτασσε τὴν πολιορκίαν. ἀπορία δὲ ἦν ὀργάνων, καὶ Φανερῶς ὑπορύσσειν τὸ τεῖχος οὐχ οἷόν τε ἦν ἄνωθεν βαλλομένους. ὑπόνομον δὴ πόρρωθεν ἐφ' ἕνα τῶν πύργων διορύξαντες ἀνακρημνᾶσιν αὐτὸν, ἔπειτα τὴν ἔχουσαν ὕλην ἐμπρήσαντες ἐξῆλθον. ὑποκαιόντων δὲ τῶν σημειμάτων, ὁ μὲν πύργος ἐξαίφνης κατασείεται, τεῖχος δὲ ἕτερον ἔνδοθεν ἀντωκοδομημένον διεφάνη. τὴν γὰρ ἐπιβολὴν αὐτῶν προαισθόμενοι, τάχα καὶ τὸ πύργου κινηθέντος ὡς ὑπωρύττετο, δεύτερον ἑαυτοῖς ἕρυμα κατεσκεύασαν. πρὸς ὃ τῶν μὲν ἀδοκήτως ἰδόντων, καὶ κρατεῖν ἤδη πεπεισμένων, κατάπληξις ἦν. οἱ δὲ ἔνδοθεν πρός τε τὸν Μανάϊμον καὶ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως ἔπεμπον, ἀξιοῦντες ἐξελθεῖν ὑπόσπονδοι. καὶ δοθὲν μόνοις τοῖς βασιλικοῖς καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις, οἱ μὲν ἐξῆσαν. ἀθυμία δὲ τοὺς Ρωμαίους καταλειφθέντας μόνους ὑπέλαβεν. ὅτε γὰρ βιάσασθαι τοσοῦτον πλῆθος ἐδύναντο, καὶ τὸ δεξιὰν αἰτεῖν ὄνειδος ὑπελάμβανον, πρὸς τὸ μηδὲ πίστευειν, εἰ δι-δῶτο. καταλιπόντες δὴ τὸ στρατόπεδον, ὡς εὐάλωτον, ἐπὶ τοὺς βασιλικοὺς ἀνέφυγον πύργους, τόν τε Ιππικὸν καλούμενον, καὶ τὸν Φασάηλον, καὶ τὸν Μαριάμμην. οἱ δὲ περὶ τὸν Μανάϊμον, εἰσπεσόντες ὅθεν οἱ στρατιῶται διέφυγον, ὅσους τε αὐτῶν κατέλαβον, μὴ Φθάσαντας ἀνελθεῖν διέφθειραν, καὶ τὰς ἀποσκευὰς διαρπάσαντες ἐνέπρη-

quidem fore existimantibus, vt prae victus inopia fatiscerent, qui in praesidio erant; regiis vero credentibus, oppugnatores labori cessuros.

8. Interea Manahemus quidam, Iudae Galilaei, vt vocabatur, filius, (qui sophista erat acerrimus, et quondam tempore Quirinii Iudaeis exprobrauerat, quod post Deum subiicerentur Romanis) assumtis quibusdam e nobilioribus, perrexit in Masadam: vbi cum Herodis regis armamentarium perrupisset, et populares suos aliosque latrones armis instruxisset, adeoque illis satellitibus vteretur, veluti rex Hierosolyma reuertitur; factusque seditiosorum dux, statuit de omnibus ad obsidionem spectantibus. Machinarum autem inopia laborabant, nec poterant palam suffodere muros, telis ab hostibus desuper petiti. Cuniculum igitur e longinquo ad vnam e turribus agentes, eum fornicatum et suspensum relinquunt, deinde in sustinentia ligna igne immisso egrediuntur. Cum autem exusti essent subices, turris quidem illico concutitur, alter autem murus intus et ex aduerso aedificatus conspiciebatur; nam regii molitiones eorum praesentientes, turri forsan, cum suffossa esset, motu agitata, aliud sibi munimentum exstruxerunt. Quod vbi oppugnatores praeter opinionem adspexerant, etiam cum se victores esse crediderint, animis quidem consternati erant: obsessi vero quosdam ad Manahemum et seditionis auctores mittebant, qui obsecrarent, vt sibi liceret fide data exire. quo regiis solis et indigenis concesso, illi quidem egressi sunt: Romani autem, qui soli relicti, animis anxii erant et deiecti. tam ingentem quippe multitudinem perrumpere non poterant, peterepque, vt dextra fides sibi porrigeretur, ignominiosum esse existimabant; praesertim quod nec illis credendum esset, etiamsi fides daretur. Castris itaque desertis, vt quae facile capi possent, ad turres regias confugerunt, quarum vna Hippicos appellabatur, altera Phasaëlus, tertia Mariamne. Qui vero cum Manahemo erant, protinus irruentes in locum, e quo milites fugerant, quotquot eorum comprehenderent, ante adscensum trucidarunt, direptisque impedimen-

σαν τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν δὴ ἕκτῃ Γορπιαίου μηνὸς ἐπράχθη.

θ'. Κατὰ δὲ τὴν ἑπιοῦσαν, ὅ, τε ἀρχιερεὺς Ἀνανίας περὶ τὸν τῆς βασιλικῆς αὐλῆς εὗρισκον διαλανθάνων ἁλίσκεται, καὶ πρὸς τῶν λῃστῶν ἀναιρεῖται σὺν Ἐζεκίᾳ τῷ ἀδελφῷ. καὶ τὰς πύργους ἐπιχόντες οἱ στασιασταὶ παρεφύλαττον, μή τις τῶν στρατιωτῶν διαφύγῃ. τὸν δὲ Μαναΐμου ἥ τε τῶν ὀχυρῶν καταστροφὴ χωρίων, καὶ ὁ τῆ ἀρχιερέως Ἀνανίου θάνατος ἐτύφωσεν εἰς ὠμότητα. καὶ μηδένα νομίζων ἔχειν ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ἀντίπαλον, ἀφόρητος ἦν τύραννος. ἐπανίστανται δὲ οἱ περὶ τὸν Ἐλεάζαρον αὐτῷ, καὶ λόγον ἀλλήλοις δόντες, ὡς ἀ χρὴ Ρωμαίων ἀποστάντας δι' ἐλευθερίας πόθον καταπροέσθαι ταύτην οἰκείῳ δήμῳ, καὶ δεσπότην φέρειν, εἰ καὶ μηδὲν πράττοι βίαιον, ἀλλ' ὧν ἑαυτῶν ταπεινότερον. εἰ γὰρ καὶ δέοι τινὰ τῶν ὅλων ἀφηγεῖσθαι, παντὶ μᾶλλον, ἢ ἐκείνῳ, προσήκειν συντίθενται, καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν ἐπεχείρουν αὐτῷ. σοβαρὸς γὰρ ἀνεβεβήκει προσκυνήσων, ἐσθῆτί τε βασιλικῇ κεκοσμημένος, καὶ τὰς ζηλωτὰς ἐνόπλους ἑλκόμενος. ὡς δὲ οἱ περὶ τὸν Ἐλεάζαρον ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν, ὅ, τε λοιπὸς δῆμος, ἐπὶ τὰς ὁρμὰς λίθους ἁρπάσαντες, τὸν σοφιστὴν ἔβαλλον, οἰόμενοι, τότε καταλυθέντος, διαρρίψειν ὅλην τὴν στάσιν. πρὸς ὀλίγον δὲ οἱ περὶ τὸν Μαναΐμου ἀντιχόντες, ὡς εἶδον πᾶν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὁρμῆσαν, ἔφυγεν ὅπῃ τις ἴσχυεν. καὶ φόνος μὲν ἦν τῶν καταληφθέντων, ἔρευνα δὲ τῶν ἀποκρυπτομένων. καὶ διεσώθησαν ὀλίγοι, λάθρα διαδράντες εἰς Μασάδαν, σὺν οἷς Ἐλεάζαρος, ὁ υἱὸς Ἰαείρου, προσῆκων τῷ Μαναΐμῳ κατὰ γένος, ὃς ὕστερον ἐτυράννησε τῆς Μασάδας. αὐτόν τε τὸν Μαναΐμον, εἰς τὸν καλούμενον Ὀφλᾶν συμφυγόντα, κἀκεῖ ταπεινῶς ὑπολανθάνοντα, ζωγρήσαντες, εἰς τὸ φανερὸν ἐξείλκυσαν, καὶ πολλαῖς αἰκισάμενοι βασάνοις ἀνεῖλον. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, τόν τε ἐπισημότατον τῆς τυραννίδος ὑπηρέτην Ἀψάλωμον.

tis caſtra incenderunt. Et quidem iſta acta ſunt die ſexto menſis Gorpiaei.

9. Sequenti autem die Ananias pontifex in regiae domus aquae-ductu latitans captus eſt, et a latronibus cum fratre Ezechia interfectus: atque ſeditioſi, cum turres obſediſſent, ſedulo cauebant, ne quis militum fuga dilaberetur. Manahemum autem et locorum munitorum euerſio, et Ananiae pontificis mors crudelitate impleuit; credenſque, ſe in rebus gerendis habere parem neminem, tyrannus non ferendus euaſit. Qui vero cum Eleazaro erant, in eum inſurrexerunt, poſtquam vltro citroque ſermones habuiſſent, quod non deceret a Romanis deſiderio libertatis deficientes eandem cuidam e popularibus ſuis prodere, dominumque ferre, etſi vim nullam adhibentem, ſeipſis tamen humiliorem. nam ſi oporteat et aliquem rerum ſummae praeeſſe, ad quemuis magis alium, quam ad ipſum, pertinere hoc quidquid eſt muneris, vno ore fatentur; atque ita eum in templo adoriuntur. Magno enim faſtu ad Deum colendum adſcenderat, veſte regia indutus, ſuique ſtudioſos armatos ſecum trahens. Cum autem ſocii amicique Eleazari in eum irruiſſent, reliqui etiam e populo, vbi illi impetum fecerant, lapides corripuerunt et in ſophiſtam iaciebant, exiſtimantes omnes, illo interemto diſiectum iri ſeditionem. Exiguum ad tempus Manahemo ſuiſque reſiſtentibus, vbi vniuerſos in ipſos irruentes viderunt, quo quiſque valebat fuga ſe recipiunt: et caedes facta eſt eorum, qui comprehenſi ſunt, et inquiſitio de iis, qui ſeſe in latebras abdiderant. Pauci etiam ex eis clam in Maſadam perfugerunt, in quibus Eleazarus Iairi filius, Manahemo affinitate iunctus, qui poſtea in Maſada tyrannidem exercuit: ipſumque Manahemum, cum in locum Ophlan vocatum fugiſſet, atque illic abiecte admodum deliteſceret, captum in medium produxerunt, multiſque cruciatibus vexatum interfecerunt. Similiter et quotquot ſub ipſo duces erant, maximeque inſignem tyrannidis miniſtrum Abſalomum.

ί. Ο μὲν ὖν δῆμος, ὡς ἔφην, εἰς ταῦτα συνήργησεν, ἐλπίζων τινὰ τῆς ὅλης σάσεως λαμβάνειν διόρθωσιν. οἱ δὲ ἀ καταλῦσαι τὸν πόλεμον σπεύδοντες, ἀλλὰ ἀδεέστερον πολεμεῖν, Μαναΐμον ἀνῃρήκεσαν. ἀμέλει τῷ δήμῳ πολλὰ τοῖς στρατιώταις ἀνεῖναι τὴν πολιορκίαν παρακαλοῦντος, οἱ δὲ προσέκειντο χαλεπώτερον, μέχρι μηκέτι ἀντέχοντες οἱ περὶ τὸν Μετίλιον, ὅτος γὰρ ἦν τῶν Ρωμαίων ἔπαρχος, διαπέμπονται πρὸς τὸς περὶ τὸν Ελεάζαρον, ἐξαιτήσεις μόνας τὰς ψυχὰς ὑποσπόνδους, τὰ δὲ ὅπλα καὶ τὴν λοιπὴν κτῆσιν παραδώσειν λέγοντες. οἱ δὲ, καὶ τὴν ἱκεσίαν ἁρπάσαντες, ἀπέπεμψαν πρὸς αὐτὸς Γωρίωνά τε Νικομήδους υἱὸν, καὶ Ανανίαν Σαδδουκὶ, καὶ Ιούδαν Ιωνάθου, δεξιάς τε καὶ ὅρκους δώσοντας. ὧν γενομένων, κατῆγε τὸς στρατιώτας ὁ Μετίλιος. οἱ δὲ μέχρι μὲν ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, ὅτε ἐπεχείρει τις τῶν στασιαστῶν αὐτοῖς, ὅτε ἐνέφαινεν ἐπιβολήν. ὡς δὲ κατὰ τὰς συνθήκας ἅπαντες ἀπέθεντο τὸς θυρεὸς καὶ τὰ ξίφη, καὶ μηδὲν ἔτι ὑποπτεύοντες ἀνεχώρουν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτὸς οἱ περὶ τὸν Ελεάζαρον, καὶ περιχόντες ἀνῄρουν, ὅτε ἀμυνομένους, ὅτε ἱκετεύοντας, μόνας δὲ τὰς συνθήκας καὶ τὸς ὅρκους ἀναβοῶντας. καὶ οἱ μὲν ὅτως ὠμῶς ἀπεσφάγησαν ἅπαντες πλὴν Μετιλίου. τοῦτον γὰρ ἱκετεύσαντα, καὶ μέχρι περιτομῆς Ιουδαΐσειν ὑποχόμενον, διέσωσαν μόνον. τὸ δὲ πάθος Ρωμαίοις μὲν ἦν κῶφον, ἐκ γὰρ ἁπλέτου δυνάμεως ἀπανηλώθησαν ὀλίγοι, Ιουδαίοις δὲ προοίμιον ἀλώσεως ἔδοξε. καὶ κατιδόντες ἀνηκέστως μὲν ἤδη τὰς αἰτίας τῷ πολέμῳ, τὴν δὲ πόλιν τηλικοῦτο μιάσματι πεφυρμένην, ἐξ ἃ δαιμονίου τι μήνιμα προσδοκᾶν εἰκὸς ἦν, εἰ καὶ μὴ τὴν ἐκ Ρωμαίων ἄμυναν, ἐπένθων δημοσίᾳ, καὶ πλήρης μὲν κατηφείας ἦν ἡ πόλις. ἕκαστος δὲ τῶν μετρίων, ὡς αὐτὸς ὑπὲρ τῶν στασιαστῶν δίκας δώσων, ἐτετάρακτο. καὶ γὰρ δὴ σαββάτῳ συνέβη πραχθῆναι τὸν φόνον, ἐν ᾧ διὰ τὴν θρησκείαν τῶν ὁσίων, ἔργων ἔχεσθαι ἐκεχειρίαν.

10. Et populus quidem ad ista, vti dicebam, operam suam contulit, fore sperans, vt medela quaedam toti seditioni adhiberetur. Illi vero, vt qui non studerent bellum comprimere, sed maiori cum insolentia in eo versari, Manahemum de medio sustulerant, Denique cum populus multis verbis obsecraret, vt milites oppugnare desinerent; illi acrius insistebant, donec Metilius (is enim Romanorum erat praefectus) cum suis, diutius non valentes resistere, mitterent ad Eleazarum socioque, suppliciter orantes, vt fide data egredi liceret, saluis tantum capitibus, dicentesque, se arma et impedimenta sua eis tradituros. Illi autem cum petitioni statim concessissent, mittunt ad eos Gorionem Nicodemi, et Ananiam Sadduci, et Iudam Ionathae filium, qui iureiurando interposito fidem darent. Qua re peracta, milites suos deducebat Metilius. Et quamdiu illis quidem arma supererant, e seditiosis nemo aut aperte illos aggrediebatur, aut insidiis attentabat: quam primum vero ex pacto omnes scuta et gladios deponerent, et nihil mali suspicantes discedere pararent, impetum in eos fecerunt Eleazari comites, et comprehensos trucidabant, neque resistentes, neque supplicantes, solas autem pactiones et fidem iureiurando datam inclamantes. Et hi quidem tanta cum crudelitate interfecti sunt omnes, praeter Metilium: (hunc enim, cum eis supplicasset pollicitusque esset vsque ad circumcisionem quoque se Iudaeum futurum, solum seruarunt) damnum tamen Romanis quidem erat leuiusculum, vt qui ex ingenti exercitu non multos amiserint, Iudaeis vero ad excidium proludere visum est. Cum autem vidissent, dimoueri non posse belli causas, tantoque flagitio pollutam esse ciuitatem, ex quo fas erat ominari Deum in eos ira exarsurum, etiamsi in illos non vindicatum esset a Romanis, publice lugebant, et vrbs quidem tota in moestitia erat: moderati vero quique, quasi ipsi pro seditiosis poenas daturi essent, metu percellebantur. quippe sabbato caedem istam perpetrari contigerat, quo die propter sacri cultus solennitatem ab operibus cessant.

ΚΕΦ. ιή'.

Ιουδαίων συμφοραὶ καὶ φόνοι ἑκάστοτε.

ΤΗΣ δὲ αὐτῆς ἡμέρας καὶ ὥρας, ὥσπερ ἐκ δαιμονίας προνοίας, ἀνῄρουν οἱ Καισαρεῖς τοὺς παρ' αὐτοῖς Ιουδαίους· ὡς ὑπὸ μίαν ὥραν ἀποσφαγῆναι μὲν ὑπὲρ δισμυρίους, κενωθῆναι δὲ πᾶσαν Ιουδαίων τὴν Καισάρειαν. καὶ γὰρ τοὺς διαφεύγοντας ὁ Φλῶρος συλλαβὼν, κατήγαγε δεσμώτας εἰς τὰ νεώρια. πρὸς δὲ τὴν ἐκ τῆς Καισαρείας πληγὴν ὅλον τὸ ἔθνος ἐξαγριῶται. καὶ διαμεριθέντες τάς τε κώμας τῶν Σύρων καὶ τὰς προσεχεῖς ἐπῄρθην πόλεις, Φιλαδέλφειάν τε καὶ Σεβωνίτιν, καὶ Γέρασαν, καὶ Πέλλαν, καὶ Σκυθόπολιν. ἔπειτα Γαδάροις καὶ Ιππῳ καὶ τῇ Γαυλανίτιδι προσπεσόντες, τὰς μὲν κατασκευάμενοι, τὰς δὲ ὑποπτήσαντες, ἐχώρουν ἐπὶ Κέδασαν τὴν Τυρίων, καὶ Πτολεμαΐδα, Γάβαν τε καὶ Καισάρειαν. ἀντέσχε δὲ οὐδὲ Σεβαστὴ ταῖς ὁρμαῖς αὐτῶν, οὐδὲ Ασκάλων. ἀλλ' ἐπὶ ταύταις πυρποληθείσαις, Ανθηδόνα καὶ Γάζαν κατέσκαπτον. πολλαὶ δὲ περὶ ἑκάστην τούτων τῶν πόλεων ἀνῃρπάζοντο κῶμαι, καὶ τῶν ἁλισκομένων ἀνδρῶν φόνος ἦν ἄπειρος.

β'. Οὐ μὴν οἱ Σύροι τῶν Ιουδαίων ἔλαττον πλῆθος ἀνῄρουν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι λαμβανομένους ἀπέσφαττον, οὐ μόνον κατὰ μῖσος, ὡς πρότερον, ἀλλ' ἤδη καὶ τὸν ἐφ' ἑαυτοῖς κίνδυνον φθάνοντες. δεινὴ δὲ ὅλην τὴν Συρίαν ἐπέσχε ταραχὴ, καὶ πᾶσα πόλις εἰς δύο διῄρητο στρατόπεδα. σωτηρία δὲ τοῖς ἑτέροις ἦν τὸ τοὺς ἑτέρους φθάσαι. καὶ τὰς μὲν ἡμέρας ἐν αἵματι διῆγον, τὰς δὲ νύκτας δέει χαλεπωτέρας. ἀπεσκευάσθαι γὰρ τοὺς Ιουδαίους δοκοῦντες ἕκαστοι, τοὺς Ιουδαΐζοντας εἶχον ἐν ὑποψίᾳ, καὶ τὸ παρ' ἑκάστοις ἀμφίβολον ὅτε ἀνελεῖν τις προχείρως ὑπέμενε, καὶ μεμιγμένον ὡς βεβαίως ἀλλόφυλον ἐφοβεῖτο. πρὸκαλεῖτο δὲ ἐπὶ τὰς σφαγὰς τῶν διαφόρων καὶ τὰς πάλαι πρασιὰς εἶναι δοκοῦντας ἡ πλεονεξία. τὰς γὰρ οὐσίας τῶν ἀναιρεθέντων ἀδεῶς διήρπαζον, καὶ καθάπερ ἐκ πα-

CAP. XVIII.

Iudaeorum vbique gentium calamitates et caedes.

EOdem autem die, horaque eadem, quasi diuina prouidentia ita acciderat, Caesarenses Iudaeos, qui apud ipsos erant, fere omnes interimebant; ita vt vna hora super viginti hominum millia caederentur, et Caesarea omnis vacua facta est Iudaeis. nam fuga dilapsos comprehendit Florus, et vinctos ad naualia deducebat Nunciata autem hac e Caesarea clade, tota Iudaeorum gens efferata est: diuisique et Syrorum vicos et finitimas ciuitates vastabant, Philadelphiam scilicet et Sebonitin, et Gerasam, et Pellam, et Scythopolin. Deinde cum in Gadara et Hippon et Gaulanitidem impetum fecissent, et loca quaedam euertissent, aliaque incendissent, recta ibant ad Cedasam Tyriorum, et Ptolemaïdem, Gabamque et Caesaream. Eorumque incursibus neque Sebaste resistebat, neque Ascalon: sed cum eas flammis vastassent, Anthedona et Gazam funditus euerterunt. Multi etiam istis ciuitatibus finitimi vicl diripiebantur, virorumque, quos ceperant, ingens facta est caedes.

2. Veruntamen Syri non minorem Iudaeorum multitudinem occidebant: sed et ipsi in ciuitatibus comprehensos trucidabant, non solum ex odio, vti prius, sed vt periculum, quod illis immineba, mature praeuenirent. Magna autem rerum perturbatio Syriam omnem occupabat, et vnaquaeque ciuitas in duos diuisa erat exercitus. illis autem inuicem saluti erat, si alteri alteros praeuertissent, vitamque interdiu quidem in caede agebant, nocte vero in formidine grauiori. Nam cum singuli Iudaeos de medio sublatos esse existimarent, Iudaïzantes suspectos habebant: atque dubios vtrinque et ambiguos haud temere quisquam interficere volebat, permistos tamen cum aliis, vt plane alienigenas, metuebat. Ad caedes autem aduersae partis illos etiam prouocabat auaritia, qui prius summe mansueti esse viderentur. nam eorum facultates intrepide diripie-

ρατάξεως τὰ σκῦλα τῶν ἀνηρημένων εἰς τὰς σφετέρας οἴκας μετέφερον. ἔνδοξός τε ἦν ὁ πλεῖστα κερδάνας, ὡς κατισχύσας πλειόνων. ἦν δὲ ἰδεῖν τὰς πόλεις μεστὰς ἀτάφων σωμάτων, καὶ νεκροὺς ἅμα νηπίοις γέρουσι ἐρριμμένους, γύναιά τε μήτε τῆς ἐπ' αἰδῶ σκέπης μετειληφότα, καὶ πᾶσαν μὲν τὴν ἐπαρχίαν μεστὴν ἀδιηγήτων συμφορῶν, μείζονα δὲ τῶν ἑκάστοτε τολμωμένων τὴν ἐπὶ τοῖς ἀπειλημένοις μετάσασιν.

γ'. Μέχρι μὲν δὴ τούτων Ιουδαίοις πρὸς τὸ ἀλλόφυλον ἦσαν συμβολαί. κατατρέχοντες δὲ εἰς Σκυθόπολιν τὰς παρ' ἐκείνῃ Ιουδαίους ἐπειράσαντο πολεμίους. ταξάμενοι γὰρ μετὰ τῶν Σκυθοπολιτῶν, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας ἐν δευτέρῳ θέμενοι τὴν συγγένειαν, ὁμόσε τοῖς ὁμοφύλοις ἐχώρουν. ὑπωπτεύθη δὲ αὐτῶν καὶ τὸ λίαν πρόθυμον. οἱ γὰρ Σκυθοπολῖται δείσαντες, μὴ νύκτωρ ἐπιχειρήσωσι τῇ πόλει, καὶ μετὰ μεγάλης αὐτῶν συμφορᾶς τοῖς οἰκείοις ἀπολογήσωνται περὶ τῆς ἀποστάσεως, ἐκέλευον αὐτοὺς, εἰ βούλονται τὴν ὁμόνοιαν βεβαιῶσαι, καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς πιστὸν ἐπιδείξασθαι, μεταβαίνειν ἅμα ταῖς γενεαῖς εἰς τὸ ἄλσος. τῶν δὲ ποιησάντων τὸ προσταχθὲν χωρὶς ὑποψίας, δύο μὲν ἡμέρας ἠρέμησαν οἱ Σκυθοπολῖται, τὴν πίστιν αὐτῶν δελεάζοντες. τῇ δὲ τρίτῃ νυκτὶ παρατηρήσαντες, ὡς μὲν ἀφυλάκτους, ὡς δὲ κοιμωμένους, πάντας ἀπέσφαξαν, ὄντας τὸν ἀριθμὸν ὑπὲρ μυρίους καὶ τρισχιλίους, τὰς τεκτήσεις διήρπασαν ἁπάντων.

δ'. Ἄξιον καὶ ἀφηγήσασθαι καὶ τὸ τοῦ Σίμωνος πάθος, ὃς υἱὸς μὲν ἦν Σαύλου τινὸς τῶν ἐκ ἀσήμων, ῥώμῃ δὲ σώματος καὶ τόλμῃ διαφέρων, ἐπὶ κακῷ τῶν ὁμοφύλων ἀμφοτέροις κατεχρήσατο. προσιὼν γὰρ ὁσημέραι πολλοὺς μὲν ἀνῄρει τῶν πρὸς τῇ Σκυθοπόλει Ιουδαίων, τρεπόμενος δὲ πολλάκις αὐτοὺς πάντας μόνος ἦν ῥοπὴ τῆς παρατάξεως. περιέρχεται δὲ αὐτὸν ἀξία ποινὴ τοῦ συγγενικοῦ φόνου. ἐπεὶ γὰρ περιχόντες οἱ Σκυθοπολῖται κατηκόντιζον αὐτοὺς ἀνὰ τὸ ἄλσος, σπασάμενος τὸ ξίφος ἐπ' ἀδένα μὲν τρέ-

bant, et quasi ex acie occisorum spolia in domos suas deportabant: quique plurima lucratus est, maxime habebatur illustris, ac si plures virtute superasset. Cernere autem erat ciuitates cadaueribus insepultis refertas, et mortuos proiectos cum infantibus senes, et mulieres ipso pudoris velamento nudatas; et totam quidem prouinciam calamitatibus infandis plenam, iis vero, quae perpetrabantur, maiorem intentatam rerum in peius mutationem.

3. Et hactenus quidem Iudaei conflictati sunt cum alienigenis: excursionem autem facientes in Scythopoleos fines, etiam Iudaeos illic habitantes experti sunt hostes. Nam cum ad aciem praesto essent Scythopolitis, et affinitatem posthaberent propriae incolumitati, cum suis popularibus manus conferebant. suspecta tamen erat haec illorum promtitudo et alacritas. Itaque Scythopolitae veriti, ne noctu ciuitatem adorirentur, et magna ipsorum calamitate fratribus excusarent defectionem, illis praecipiebant, si concordiam vellent confirmari suamque alienigenis fidem demonstrari, vt cum familiis suis in lucum proximum transirent. Cum autem illi sine fraudis suspicione imperata fecissent, duos quidem dies quieuerunt Scythopolitae, dissimulantes ipsorum fidem: tertia vero nocte, captata temporis opportunitate, alios quidem incautos, alios vero sopitos, omnes trucidarunt, numero ad tredecim millia, et facultates omnium diripuerunt.

4. Conuenit autem hic loci enarrare, quod Simoni accidit, qui filius quidem erat Sauli cuiusdam viri non ignobilis, robore vero corporis et animi audacia praestans, quibus vtrisque in popularium suorum damnum abusus est. Quapropter, cum quotidie immineret, multos quidem Iudaeorum Scythopoli propinquos occidebat, et frequenter integros eorum cuneos fundens fugansque solus erat instar aciei. Illi autem contigit poena, quam commeruit gentilium caedes. Nam postquam Scythopolitae, circumdati Iudaeis, in luco eos iaculis configerent, gladio educto,

πεται τῶν πολεμίων. καὶ γὰρ ἑώρα τὸ πλῆθος ἀνήνυτον. ἀναβοήσας δὲ μάλα ἐκπαθῶς· „ἄξιά γε ὧν ἔδρασα „πάσχω, Σκυθοπολῖται, καθ' ὑμῶν, ὅτι τοσούτῳ φόνῳ „συγγενῶν τὴν πρὸς αὐτοὺς εὔνοιαν ἐπισωσάμην. τοιγαροῦν „οἷς ἄπιστον μὲν εὐλόγως εὕρηται τὸ ἀλλόφυλον, ἠσέβηται „δὲ εἰς ἔσχατα τὸ οἰκεῖον. θνήσκω μὲν ὡς ἐναγὴς χερσὶν „ἰδίαις. ἐγὼ γὰρ πρέπον ἐν ταῖς τῶν πολεμίων. τὸ δὲ αὐτὸ „ἂν εἴη μοι καὶ ποινὴ τοῦ μιάσματος ἀξία, καὶ πρὸς ἀν„δρείαν ἔπαινος, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐχθρῶν τὴν ἐμὴν αὐχήσῃ „σφαγήν, μηδὲ ἐπαλαζονεύσηται πεσόντι." ταῦτα εἰπὼν, ἐλεεῖσιν ἅμα καὶ τεθυμωμένοις ὄμμασι περισκέπτεται τὴν ἑαυτοῦ γενεάν. ἦν δὲ αὐτῷ καὶ γυνὴ καὶ τέκνα καὶ γηραιοὶ γονεῖς. ὁ δὲ πρῶτον τὸν πατέρα τῆς πολιᾶς ἐπισπασάμενος διελαύνει τῷ ξίφει, μεθ' ὃν ὑπ ἄκυσαν τὴν μητέρα, καὶ ἐπὶ τούτοις τήν τε γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα, μονονουχὶ ὑπαντώντος ἑκάστῳ τῷ ξίφει, καὶ σπεύδοντος φθάσαι τὰς πολεμίας. ὁ δὲ διελθὼν πᾶσαν τὴν γενεὰν, καὶ περίοπτος ἐπισὰς τοῖς σώμασι, τήν τε δεξιὰν ἀνατείνας, ὡς μηδένα λαθεῖν, ὅλον εἰς τὴν ἑαυτοῦ σφαγὴν ἐβάπτισε τὸ ξίφος. ἄξιος μὲν ἐλέους ὁ νεανίας δι' ἀλκὴν σώματος, καὶ ψυχῆς παράσημα. τῆς δὲ πρὸς ἀλλοφύλους πίστεως ἕνεκεν, ἀκολάθοις πάθεσι χρησάμενος.

ε'. Πρὸς δὲ τὴν ἐν Σκυθοπόλει φθοράν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἐπανίσαντο τοῖς καθ' ἑαυτὴν Ιουδαίοις ἑκάστη, καὶ πεντακοσίους μὲν ἐπὶ διχιλίοις Ασκαλωνῖται, Πτολεμαεῖς δὲ διχιλίους ἀνεῖλον, ἔδησάν τε οὐκ ὀλίγους. καὶ Τύριοι μὲν συχνοὺς διεχρήσαντο. τὸ πλεῖον δὲ αὐτῶν δεσμώτας ἐφύλαξαν. Ιππηνοί τε καὶ Γαδαρεῖς ὁμοίως, τοὺς μὲν θρασυτέρους ἀπεσκευάσαντο, τοὺς δὲ φοβεροὺς διὰ φυλακῶν εἶχον. αἵ τε λοιπαὶ πόλεις τῆς Συρίας, ὅπως ἑκάστη πρὸς τὸ Ιουδαϊκὸν ἢ μίσους ἢ δέους εἶχον. μόνοι δὲ Αντιοχεῖς καὶ Σιδώνιοι καὶ Απαμεῖς ἐφείσαντο τῶν μετοικούντων, καὶ οὔτε ἀνελεῖν τινας Ιουδαίων ὑπέμειναν, οὔτε δῆσαι. τάχα μὲν καὶ

neminem quidem hostium adoritur, (etenim videbat, in tanta multitudine se nihil posse efficere) vehementi autem facta exclamatione: „digna, inquit, Scythopolitae, his, „quae gessi, iam patior a vobis, quippe qui tam multa ci„vium caede benevolentiae erga vos ipsos nostrae fidem „fecerim. quare iustum est, vt aliena quidem gens nobis „insida comperiatur, qui extrema in nostrum genus im„pietate deliquerimus. Morior quidem, vt exsecrabilis, „propriis manibus: (haud enim honestum cadere manu „hostili) hoc autem ipsum mihi erit et in poenam scelere „dignam, et cedet in fortitudinis laudem; vt nemo scili„cet hostium de meo interitu glorietur, neque in caden„tem insulte.“ Cum ista dixisset, miserantibus simul et furentibus oculis familiam suam circumspicit. erant autem ei et vxor et liberi et prouecta aetate parentes. Ille vero primum quidem patrem, canis capillis prehensum, ense transfigit, post quem et matrem, non inuitam, ac deinde vxorem et liberos, singulis sane horum tantum non occurrentibus gladio et hostes praeuenire cupientibus. Ille vero, cum omnem suam necessitudinem trucidasset, et super cadaueribus conspicuus stetisset, et dextram sustulisset, vt ab omnibus videretur, totum in sui caedem visceribus immersit ensem. Dignus quidem miseratione iuuenis propter corporis strenuitatem et animi praesentiam: caeterum quantum ad fidem, quam alienigenis praestitit, meritas poenas luit.

5. Post caedem autem in Scythopoli factam, reliquae etiam ciuitates in Iudaeos singulae apud se habitantes insurgebant, atque bis mille homines et quingentos interfecerunt Ascalonitae, duoque millia Ptolemaïtae, et non paucos in vincula coniecerunt. Et quidem Tyrii multos trucidarunt, ex illis vero plures custodiis vinctos tradiderunt: similiterque Hippeni et Gadarenses audacissimos quidem de medio sustulerunt, quos vero formidarent, solicite adseruabant; itidemque reliquae Syriae vrbes, prout quaeque Iudaeos metuerent odioue haberent. Soli autem Antiocheni et Sidonii et Apamenses iis, qui secum habitarent, pepercerunt, et neque Iudaeum quenquam occidere aut vincire sustinuerunt. forsan quidem quod, suorum ciuium multitudine

διὰ τὸ σφέτερον πλῆθος ὑπερορῶντες αὐτῶν πρὸς τὰ κινήματα, τὸ πλέον δὲ, ἔμοιγε δοκεῖ, οἴκτῳ πρὸς ὃς ἀδὲν ἐώρων νεωτερίζοντας. Γερασηνοί τε ἅτε εἰς τὰς ἐμμενάντας ἐπλημμέλησαν, καὶ τὰς ἐξελθεῖν ἐθελήσαντας προέπεμψαν μέχρι τῶν ὅρων.

ς'. Συνέστη δὲ καὶ κατὰ τὴν Αγρίππα βασιλείαν ἐπιβουλὴ κατὰ Ιουδαίων. αὐτὸς γὰρ ἐπεπόρευτο πρὸς Κέστιον Γάλλον εἰς Αντιόχειαν, καταλελοίπει δὲ διοικεῖν τὰ πράγματα τινὰ τῶν ἑταίρων ὀνόματι Νόαρον, Σοέμῳ τῷ βασιλεῖ προσήκοντα κατὰ γένος. ἦκον δὲ ἐκ τῆς Βαταναίας ἑβδομήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρες, οἱ κατὰ γένος καὶ σύνεσιν τῶν πολιτῶν δοκιμώτατοι, στρατιὰν αἰτοῦντες, ἵνα, εἴ τι γένοιτο κίνημα, καὶ περὶ σφᾶς ἔχοιεν ἀξιόχρεων φυλακήν, κωλύειν τὰς ἐπανισταμένους. τούτους ὁ Νόαρος, ἐκπέμψας νύκτωρ τῶν βασιλικῶν ὁπλιτῶν τινας, ἅπαντας ἀναιρεῖ, τολμήσας μὲν τοῦργον δίχα τῆς Αγρίππα γνώμης, διὰ δὲ φιλαργυρίαν ἄμετρον εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἑλόμενος ἀσεβεῖν, τὴν βασιλείαν διέφθειρεν. διετέλει τε ὡμῶς εἰς τὸ ἔθνος παρανομῶν, μέχρι πυθόμενος Αγρίππας, ἀνελεῖν μὲν αὐτὸν ἠδέσθη διὰ Σόεμον, ἔπαυσε δὲ τῆς ἐπιτροπῆς. οἱ δὲ στασιασταὶ καταλαβόμενοι Φρούριον, ὃ καλεῖται μὲν Κύπρος, καθύπερθε δὲ ἦν Ιεριχοῦντος, τοὺς μὲν Φρουροὺς ἀπέσφαξαν, τὰ δὲ ἐρύματα κατέῤῥιψαν εἰς γῆν. κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, καὶ τῶν ἐν Μαχαιροῦντι Ιουδαίων τὸ πλῆθος ἔπειθον τοὺς Φρουροῦντας Ρωμαίους ἐκλείπειν τὸ χωρίον, καὶ παραδιδόναι σφίσιν. οἱ δὲ, τὴν ἐκ βίας ἀφαίρεσιν εὐλαβηθέντες, συντίθενται πρὸς αὐτοὺς ἐκχωρήσειν ὑπόσπονδοι. καὶ λαβόντες τὰ πιστὰ παραδιδόασι τὸ Φρούριον, ὅπερ φυλακῇ κρατυνόμενον κατεῖχον οἱ Μαχαιρῖται.

ζ'. Κατὰ δὲ τὴν Αλεξάνδρειαν ἀεὶ μὲν ἦν στάσις πρὸς τὸ Ιουδαϊκὸν τοῖς ἐπιχωρίοις, ἀφ' ἧς χρησάμενος προθυμοτάτοις κατὰ τῶν Αἰγυπτίων Ιουδαίοις Αλέξανδρος, γέρας τῆς συμμαχίας ἔδωκε τὸ μετοικεῖν κατὰ τὴν πόλιν ἐξ ἰσο-

freti, Iudaeorum motus, si quos concitarent, despectui haberent; potius vero, vt mihi videtur, quod illorum misererentur, quos nihil noui moliri videbant. Geraseni etiam eos, qui apud ipsos manerent, nulla iniuria affecerunt, et egredi volentes vsque ad fines suos deduxerunt.

6. Quin et contra Iudaeos in Agrippae regno compositae erant insidiae. Nam ille Antiochiam profectus ad Cestium Gallum, rerum administrationem cuidam ex amicis reliquerat, nomine Noaro, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt quippe de Batanaea viri numero septuaginta, nobilitate et prudentia ciuium suorum praestantissimi, poscendi praesidii gratia; vt, si qui apud ipsos quoque motus fierent, custodiam idoneam haberent, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Noarus, noctu emissis quibusdam e regiis militibus, omnes interimit; ausus quidem hoc facinus praeter consilium Agrippae, propter nimiam vero pecuniae cupiditatem in populares suos impius esse non recusans, regnum perditum ibat: neque cessabat crudelitatem suam in gentem exercere, donec Agrippa rem rescisceret, qui licet in eum animaduertere propter Soëmum veritus esset, munus tamen procuratorium ei ademit. Seditiosi autem, capto castello, quod Cypros appellabatur et Hierichunti imminebat, omnes, qui in praesidio erant, interfecerunt, et munimenta solo aequarunt. Ac per eosdem dies Iudaei, qui magno numero in Machaerunte erant, Romanorum praesidio persuadebant castellum relinquere eisque tradere. Illi vero, metu, ne ab ipsis vi eriperetur, cum iis transigunt certis conditionibus inde discedere, fideque accepta eis in manus tradunt castellum, quod praesidiis munitum in potestate sua tenebant Machaerontii.

7. Alexandriae vero perpetua quidem inter primos eius incolas et Iudaeos contentio erat, ex quo Alexander, Iudaeorum opera promtissima aduersus Ægyptios vsus, in auxilii remunerationem concessit eis aequo iure cum

τιμίας πρὸς Ελληνας. διέμεινε δὲ αὐτοῖς ἡ τιμὴ καὶ παρὰ τῶν διαδόχων, οἱ καὶ τόπον ἴδιον αὐτοῖς ἀφώρισαν, ὅπως καθαρωτέραν ἔχοιεν τὴν δίαιταν, ἧττον ἐπιμισγομένων τῶν ἀλλοφύλων, καὶ χρηματίζειν ἐπέτρεψαν Μακεδόνας. ἐπεὶ δὲ Ρωμαῖοι κατεκτήσαντο τὴν Αἴγυπτον, ὅτε Καῖσαρ ὁ πρῶτος ὅτε τῶν μετ' αὐτόν τις ὑπέμεινε τὰς ἀπὸ Αλεξάνδρε τιμὰς Ιουδαίων ἐλαττῶσαι. συμβολαὶ δὲ ἦσαν αὐτῶν ἀδιάλειπτοι πρὸς τὰς Ελληνας, καὶ τῶν ἡγεμόνων πολλὰς ὀσημέραι παρ' ἀμφοῖν κολαζόντων, ἡ τάσις μᾶλλον παρωξύνετο. τότε δὲ ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐτετάρακτο, μᾶλλον ἐξήφθη τὰ παρ' ἐκείνοις. καὶ δὴ τῶν Αλεξανδρέων ἐκκλησιαζόντων περὶ ἧς ἔμελλον ἐκπέμπειν πρεσβείας ἐπὶ Νέρωνα, συνεῤῥύησαν μὲν εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἅμα τοῖς Ελλησι συχνοὶ Ιουδαίων. κατιδόντες δὲ αὐτὰς οἱ διάφοροι, παραχρῆμα ἀνεβόων, πολεμίας καὶ κατασκόπους λέγοντες, ἔπειτα ἀναπηδήσαντες ἐπέβαλλον τὰς χεῖρας αὐτοῖς. οἱ μὲν οὖν λοιποὶ φεύγοντες διεφθάρησαν. τρεῖς δὲ ἄνδρας συλλαβόντες ἔσυρον ὡς ζῶντας καταφλέξοντες. ἤρθη δὲ πᾶν τὸ Ιουδαϊκὸν ἐπὶ τὴν ἄμυναν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον λίθοις τὰς Ελληνας ἔβαλλον. αὖθις δὲ λαμπάδας ἁρπασάμενοι πρὸς τὸ ἀμφιθέατρον ὥρμησαν, ἀπειλοῦντες καταφλέξειν ἐν αὐτῷ τὸν δῆμον αὐτανδρον. κἂν ἐποίησαν τοῦτο δράσαντες, εἰ μὴ τὰς θυμὰς αὐτῶν ἀνέκοψε Τιβέριος Αλέξανδρος ὁ τῆς πόλεως ἡγεμών. ὁ μὴν ὅτός τε ἀπὸ τῶν ὅπλων ἤρξατο σωφρονίζειν, ἀλλ' ὑποπέμψας τοὺς γνωρίμους αὐτοῖς, παύσασθαι παρεκάλει, καὶ μὴ καθ' ἑαυτῶν ἐρεθίζειν τὸ Ρωμαίων στράτευμα. καταχλευάζοντες δὲ τῆς παραινέσεως οἱ στασιῶδεις, ἐβλασφήμων τὸν Τιβέριον.

ή. Κἀκεῖνος, συνιδὼν, ὡς χωρὶς μεγάλης συμφορᾶς οὐκ ἂν παύσαιντο νεωτερίζοντες, ἐπαφῆσιν αὐτοῖς τὰ κατὰ τὴν πόλιν Ρωμαίων δύο τάγματα, καὶ σὺν αὐτοῖς πεντακισχιλίους στρατιώτας, κατὰ τύχην παρόντας εἰς τὸν Ιουδαίων ὄλεθρον ἐκ Λιβύης· ἐπέτρεψε δὲ ἀμόνου ἀναιρεῖν,

Graecis vrbem habitare. Idemque illis honor constabat etiam apud Alexandri successores, qui et locum illis proprium assignarunt, vt puriorem haberent viuendi rationem, magis ab alienigenarum admistione liberatam, permiseruntque, vt Macedones appellarentur. postquam etiam Romani in potestatem suam redegissent Ægyptum, neque Caesar primus, neque successorum eius quisquam, honores, quibus Alexander Iudaeos impertiit, minuere sustinuit. Conflictus autem eorum cum Graecis fere sine intermissione facti erant, et, praefectis in multos quotidie partis vtriusque animaduertentibus, seditio plus plusque accendebatur. Tunc vero, cum apud alios res turbatae essent, inter illos irae magis exardescebant. Nam cum Alexandrini concionem haberent de legatione, quam miserant ad Neronem, accidit, vt multi quidem Iudaeorum permixti Graecis in amphitheatrum confluerent: cum autem eos vidissent inimici, illico clamare coeperunt, hostes eos et exploratores vocantes, ac deinde facto insultu manus illis inferebant. Et reliqui quidem, dum fugerent, perierunt; tres vero ex illis comprehensos per vrbem trahebant, quasi viuos vstulaturi. Qua re fiebat, vt vniuersi mouerentur Iudaei ad facinus vindicandum. Et primum quidem in Graecos lapides iaciebant: postea vero facibus raptis in amphitheatrum properarunt, minantes, se populum, ad vnum omnes, in eo crematuros. id quod sane facere occupassent, nisi iras eorum compressisset Tiberius Alexander vrbis praefectus. Non tamen ille coërcendi principium ab armis sumsit: sed, missis ad eos certis ex optimatibus, hortabatur, vt quiescerent, neque aduersum se milites Romanos irritarent. Seditiosi autem, risu excipientes hortationem, contumeliis appetebant Tiberium.

8. Atque ille, postquam vidit, absque ingenti clade tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, quae in ciuitate erant, et cum his alios ad quinque millia milites, qui forte aderant ex Libya venientes ad Iudaeorum interitum. Permisit autem

ἀλλὰ καὶ τὰς κτήσεις αὐτῶν διαρπάζειν, καὶ τὰς οἰκίας καταφλέγειν· οἱ δὲ ὁρμήσαντες εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα, συνῴκιστο γὰρ ἐκεῖ τὸ Ἰουδαϊκὸν, ἐτέλουν τὰς ἐντολὰς, οὐ μὴν ἀναιμωτί. συσραφέντες γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ τὰς ἄμεινον ὡπλισμένους αὐτῶν προτάξαντες, μέχρι πλείστου μὲν ἀντέσχον. ἅπαξ δὲ κλίναντες ἀνέδην διεφθείροντο. καὶ παντελὴς ἦν αὐτῶν ὄλεθρος, τῶν μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένων, τῶν δὲ εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένων. ὑπεπίμπρασαν δὲ καὶ ταύτας οἱ Ρωμαῖοι, προδιαρπάζοντες τὰ ἔνδον. καὶ ὅτε νηπίων ἔλεος αὐτοὺς, ὅτε αἰδὼς εἰσήει γερόντων, ἀλλὰ διὰ πάσης ἡλικίας ἐχώρουν κτείνοντες, ὡς ἐπικλυσθῆναι μὲν αἵματι πάντα τὸν χῶρον, πέντε δὲ μυριάδας σωρευθῆναι νεκρῶν. περιελείφθη δ' ἂν ἔτι τὸ λοιπὸν, εἰ μὴ πρὸς ἱκετείαν ἐτράποντο. κατοικτείρας δὲ αὐτὰς Αλέξανδρος, ἀναχωρεῖν τὰς Ρωμαίους ἐκέλευσεν. καὶ οἱ μὲν, ἐξ ἔθους ἔχοντες τὸ πειθήνιον, ἅμα νεύματι τῆ φωνεύειν ἐπαύσαντο· τὸ δημοτικὸν δὲ τῶν Αλεξανδρέων δι' ὑπερβολὴν μίσους δυσανάκλητον ἦν, καὶ μόλις ἀπεσπᾶτο τῶν σωμάτων.

Θ'. Τοιοῦτο μὲν τὸ κατὰ τὴν Αλεξάνδρειαν πάθος συνηνέχθη. Κεστίῳ δὲ οὐκ ἔτι ἠρεμεῖν ἐδόκει, πανταχοῦ τῶν Ἰουδαίων ἐκπεπολεμωμένων. ἀναλαβὼν δὲ ἀπὸ τῆς Αντιοχείας τὸ μὲν δωδέκατον τάγμα πλῆρες, ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν ἀνὰ διχιλίους ἐπιλέκτους, πεζῶν δὲ ἐξ σπείρας, καὶ τέσσαρας ἴλας ἱππέων, πρὸς αἷς τὰς παρὰ τῶν βασιλέων συμμαχίας, Αντίοχα μὲν διχιλίους ἱππεῖς, καὶ πεζοὺς τριχιλίους, τοξότας πάντας, Αγρίππα δὲ πεζοὺς μὲν τοὺς ἴσους, ἱππεῖς δὲ διχιλίων ἐλάττους· εἵπετο δὲ καὶ ὁ Σόαιμος μετὰ τετρακισχιλίων, ὧν ἦσαν ἱππεῖς ἡ τρίτη μοῖρα, καὶ τὸ πλέον τοξόται. προῆλθεν εἰς Πτολεμαΐδα. πλεῖστοι δὲ καὶ ἐκ τῶν πόλεων ἐπίκουροι συνελέγησαν, ἐμπειρίᾳ μὲν ἡττώμενοι τῶν στρατιωτῶν, ταῖς δὲ προθυμίαις καὶ τῷ κατὰ Ἰουδαίων μίσει τὸ λεῖπον ἐν ταῖς ἐπισήμαις ἀντιπληροῦντες. συμπαρῆν δὲ καὶ αὐτὸς Αγρίππας Κεστίῳ,

eis, vt non ſolum interficerent Iudaeos, ſed vt bona etiam eorum diriperent, et domos incendio delerent. Illi vero, facta irruptione in locum, qui Delta vocatur, (illic quippe frequentes habitabant Iudaei) imperata faciebant, non tamen ſine ſuorum caede. Nam Iudaei, cum ſeſe conglobaſſent et armis melius inſtructos in fronte poſuiſſent, diu quidem reſiſtebant: cum vero ſemel loco cederent, magno numero peremti erant; et omne genus exitio dati ſunt, aliis quidem ſub dio comprehenſis, aliis vero in aedes contruſis. Quin et iſtas ſuccenderunt Romani, quae intus erant prius diripientes. Et neque infantum illos miſerebat, neque aduerſus ſenes reuerentiam adhibebant, ſed in omnes aetates pari caede graſſabantur: adeo vt totus quidem locus iſte ſanguine inundaretur, quinquaginta vero in cumulos congeſta eſſent hominum millia. Neque autem reliquae factae fuiſſent reliquiae, niſi ad preces ſe conuertiſſent. Alexander autem, illorum miſertus, iuſſit Romanos receptui canere. Et illi quidem, ſoliti dicto audientes eſſe, primum ad nutum caede abſtinebant; at vulgus Alexandrinorum ex nimio et inueterato odio reuocatu difficile erat, et vix a cadaueribus auelli poterat.

9. Huiuſmodi quidem clades apud Alexandriam contigit: Ceſtio vero iam quieſcendum eſſe non videbatur, cum ſcilicet Iudaei vbique armis peterentur. Itaque cum aſſumſiſſet ex Antiochia duodecimam legionem, eamque iuſto numero, et ex reliquis bina millia hominum electorum, peditumque ſex cohortes et quatuor equitum alas, ac praeterea regum auxilia, ab Antiocho quidem duo equitum millia, peditumque tria millia, ſagittarios omnes, ab Agrippa vero totidem equites et pedites duobus millibus pauciores, (nam et Sohemus ſequebatur cum quatuor millibus, quorum tertia pars equites, et reliqui ſagittarii) Ptolemaïdem progreſſus eſt. Plurimi autem etiam ex ciuitatibus auxiliarii collecti erant, peritia quidem militibus veteranis inferiores, alacritate vero et ſuo in Iudaeos odio ſupplentes quod deerat ſcientiae. Quinetiam ipſe Agrippa praeſens aderat Ceſtio, itineris dux et qui com-

τῆς τε ὁδῦ καὶ τῶν συμφερόντων ἐξηγύμενος. ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως Κέστιος, ὥρμησεν ἐπὶ πόλιν καρτερὰν τῆς Γαλιλαίας Ζαβυλὼν, ἣ καλεῖται ἀνδρῶν, διορίζει δὲ ἀπὸ τῦ ἔθνυς τὴν Πτολεμαΐδα. καταλαβὼν δὲ αὐτὴν ἔρημον μὲν ἀνδρῶν, καταπεφεύγει γὰρ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πλήρη δὲ παντοίων κτημάτων, τὰ μὲν ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν, τὸ δὲ ἄστυ, καίτοι θαυμασῦ κάλλυς ἔχον τὰς οἰκίας, ὁμοίως ταῖς ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι καὶ Βηρυτῷ δεδομημένας, ἐνέπρησεν. ἔπειτα τὴν χώραν καταδραμὼν, καὶ διαρπάσας μὲν πᾶν τὸ προσπίπτον, καταφλέξας δὲ τὰς πέριξ κώμας, ὑπέστρεφεν εἰς τὴν Πτολεμαΐδα. πρὸς δὲ ταῖς ἁρπαγαῖς ἔτι τῶν Σύρων ὄντων, καὶ τὸ πλέον Βηρυτίων, ἀναθαρσήσαντες οἱ Ιυδαῖοι, καὶ γὰρ ἀποκεχωρηκότα συνίεσαν Κέστιον, τοῖς ἀπολειφθεῖσιν ἀδοκήτως ἐπέπεσον, καὶ περὶ δισχιλίυς αὐτῶν διέφθειραν.

ί. Ο δὲ Κέστιος, ἀναζεύξας ἀπὸ τῆς Πτολεμαΐδος, αὐτὸς μὲν εἰς Καισάρειαν ἀφικνεῖται, μοῖραν δὲ τῆς στρατιᾶς προέπεμψεν εἰς Ιόππην, προσάξας, εἰ μὲν ἐγκαταλαβέσθαι δυνηθεῖεν τὴν πόλιν, φρυρεῖν· εἰ δὲ προαίσθοιντο τὴν ἔφοδον, περιμένειν αὐτόν τε καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν. τῶν δὲ οἱ μὲν κατὰ θάλασσαν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπειχθέντες, ἀμφοτέρωθεν αἰρῶσι τὴν πόλιν ῥαδίως. καὶ μηδὲ φυγεῖν φθασάντων τῶν οἰκητόρων, ἐχ ὅπως παρασκευάσασθαι πρὸς μάχην, ἐμπεσόντες ἅπαντας ἀνεῖλον σὺν ταῖς γενεαῖς· καὶ τὴν πόλιν διαρπάσαντες ἐνέπρησαν. ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων τετρακόσιοι πρὸς ὀκτακισχιλίυς. ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὴν ὅμορον τῆς Καισαρείας Ναρβατηνὴν τοπαρχίαν ἔπεμψε συχνὺς τῶν ἱππέων, οἳ τήν τε γῆν ἔτεμον, καὶ πολὺ πλῆθος διέφθειραν τῶν ἐπιχωρίων, τάς τε κτήσεις διήρπασαν, καὶ τὰς κώμας κατέφλεξαν.

ια. Εἰς δὲ τὴν Γαλιλαίαν ἔστειλε Κέστιος Γάλλον ἡγεμόνα τῦ δωδεκάτυ τάγματος, παραδὺς δύναμιν, ὅσην ἀρκέσειν πρὸς τὸ ἔθνος ὑπελάμβανεν. τῦτον ἡ καρτερωτάτη

meatum administraret. Cum autem Cestius partem de exercitu assumsisset, contendit ad validam Galilaeae ciuitatem Zabulonem, quae Virorum cognomen habet, et a nostrae gentis finibus Ptolemaïdem discernit. Cumque offendisset eam a viris quidem desertam, (nam in montes multitudo se receperat) omnigenum autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas concessit, vrbem vero ipsam, quamuis admirandae pulchritudinis domos haberet, similiter ac apud Tyrum et Sidona et Berytum aedificatas, igne vastauit: ac deinde factis in regionem excursionibus, cum omnia, in quae inciderit, depopulatus esset, vicosque circumiectos incendisset, reuersus est Ptolemaïdem. Cum autem Syri diutius praedae inhaererent, magisque Berytii, Iudaei recepta fiducia (nam et Cestium recessisse cognouerant) in relictos, cum nihil tale exspectarent, irruebant, et circiter duo ipsorum millia occiderunt.

10. Cestius autem, facto a Ptolemaïde discessu, ipse quidem Caesaream peruenit; in Ioppen vero partem praemisit exercitus, cum mandatis, vt vrbem, si eam occupare potuissent, custodirent: sin vero ciues incursum illorum praesentirent, tam suum, quam caeterorum militum, praestolarentur aduentum. Caeterum illi, alii quidem mari, alii vero terra celeriter profecti, vtrinque vrbem facillime capiunt. Et, cum habitatores nec fugam maturare potuerint, nec ad pugnam sese parare, illos adorti omnes interfecerunt suis cum familiis, direptamque ciuitatem incenderunt. Caesorum autem numerus erat ad octo millia et quadringentos. Similiter et in Narbatenen toparchiam Caesareae finitimam non paucos misit equites, qui et terram vastarunt, et magnam indigenarum multitudinem peremerunt, et facultates eorum diripuerunt, vicosque incendio consumserunt.

11. In Galilaeam autem misit Cestius Gallum, legionis duodecimae ductorem: eique tantam militum manum attribuit, quantam genti coercendae satis fore existimabat,

τῆς Γαλιλαίας πόλις Σεπφώρις μετ' εὐφημίας δέχεται, καὶ πρὸς τὴν ταύτης εὐβουλίαν αἱ λοιπαὶ πόλεις ἠρέμουν. τὸ δὲ σασιῶδες καὶ ληστρικὸν πᾶν ἔφυγεν εἰς τὸ μεσαίτατον τῆς Γαλιλαίας ὄρος, ὃ κεῖται μὲν ἄντικρυς τῆς Σεπφώρεως, καλεῖται δὲ Ασαμών. τούτοις ὁ Γάλλος ἐπῆγε τὴν δύναμιν. οἱ δὲ, ἕως μὲν ἦσαν ὑπερδέξιοι, ῥαδίως τοὺς Ρωμαίους ἔβαλλον προσιόντας, καὶ πρὸς διακοσίους αὐτῶν ἀνεῖλον. περιελθόντων δὲ καὶ γενομένων ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις ἡττῶντο ταχέως, καὶ ὅτε γυμνῆται τοὺς ὁπλίτας συσάδην ἔφερον, ὅτε ἐν τῇ τροπῇ τοὺς ἱππεῖς ἐξέφυγον· ὥστε ὀλίγους μὲν ἐν ταῖς δυχωρίαις διαλαθεῖν, ἀναιρεθῆναι δὲ ὑπὲρ διχιλίους.

ΚΕΦ. ιθ'.

Οσα Κέστιος κατὰ τῶν Ιουδαίων ἔπραξε. καὶ ὡς Ιεροσόλυμα πολιορκήσας παραλογώτατα ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνέζευξεν· οἷά τε κατὰ τὴν ὑποστροφὴν παρὰ τῶν Ιουδαίων ἔπαθεν.

Γάλλος μὲν οὖν, ὡς ἤδεν ἔτι εὐῶρα κατὰ τὴν Γαλιλαίαν νεωτεριζόμενον, ὑπέστρεφε μετὰ τῆς στρατιᾶς εἰς Καισάρειαν. Κέστιος δὲ, μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἀναζεύξας, ἐνέβαλεν εἰς Αντιπατρίδα· καὶ πυθόμενος ἔν τινι πύργῳ Αφεκῶ καλουμένῳ συνηθροῖσθαι Ιουδαίων δύναμιν οὐκ ὀλίγην, πρόπεμψε τοὺς συμβαλοῦντας. οἱ δὲ, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, δέει τοὺς Ιουδαίους διεσκέδασαν· ἐπελθόντες δὲ ἔρημον τὸ στρατόπεδον καὶ τὰς πέριξ κώμας ἐνέπρησαν. ἀπὸ δὲ τῆς Αντιπατρίδος Κέστιος εἰς Λύδδα προελθὼν, κενὴν ἀνδρῶν τὴν πόλιν καταλαμβάνει. διὰ γὰρ τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτὴν ἀναβεβήκει πᾶν τὸ πλῆθος εἰς Ιεροσόλυμα. πεντήκοντα δὲ τῶν παραφανέντων διαφθείρας, καὶ τὸ ἄστυ κατακαύσας, ἐχώρει πρόσω, καὶ διὰ Βαιθωρῶν ἀναβὰς στρατοπεδεύεται κατά τινα χῶρον Γαβαὼ καλούμενον, ἀπέχοντα τῶν Ιεροσολύμων πεντήκοντα σταδίους.

Hunc validiſſima Galilaeae ciuitas Sepphoris cum laetis acclamationibus excipit; aliaeque ciuitates, huius prudens conſilium ſequutae, quieſcebant. Qui vero ſeditionibus et latrociniis operam dabant, omnes ſe receperunt in montem ipſiſſimo in Galilaeae meditullio ſitum, qui eſt contra Sepphorin et vocatur Aſamon. Aduerſus eos Gallus ducebat exercitum. Illi autem, quamdiu erant in locis ſuperioribus, facile Romanos ad ſe accedentes feriebant, et illorum fere ducentos occiderunt. Verum cum Romani facto circuitu ad celſiora peruenirent, illi protinus victi ceſſerunt; et neque velites grauioris armaturae militum congreſſum ſuſtinebant, neque cum equites terga verterent, effugiebant: adeo vt pauci quidem inter locorum aſperitates delitescerent; duo vero millia et amplius occiderentur.

CAP. XIX.

Quas res Ceſtius aduerſus Iudaeos geſſit. vtque, cum Hieroſolyma obſedisſet, praeter omnium exſpectationem ab vrbe diſceſſit: et quaenam, dum recedit, a Iudaeis paſſus eſt.

ET quidem Gallus, cum neminem quidquam noui apud Galilaeam iam moliri videret, Caeſaream cum exercitu regreſſus eſt. Ceſtius vero, cum copias omnes inde mouiſſet, Antipatridem perrexit: auditoque, Iudaeorum manum non exiguam in turrim, quae Apheci vocabatur, confluxiſſe, de ſuis praemiſit, qui cum eis congrederentur. Sed priuſquam ad manus ventum eſſet, ſui terrore Iudaeos diſſiparunt: cumque eo veniſſent, caſtra deſerta cum vicis finitimis incenderunt. Ex Antipatride autem Ceſtius in Lyddam progreſſus, vacuam viris ciuitatem offendit: nam propter feſtum tabernaculorum omnis fere multitudo Hieroſolyma adſcenderat. quinquaginta vero, qui in eius conſpectum venerunt, occiſis, exuſtaque vrbe, vlterius pergebat; et, facto per Bethoron adſcenſu ad locum quendam, cui nomen eſt Gabao, caſtra metatur, ſtadiis quinquaginta ab Hieroſolymis diſtantem.

β'. Οἱ δὲ Ιουδαῖοι, κατιδόντες ἤδη πλησιάζοντα τῇ μητροπόλει τὸν πόλεμον, ἀφέμενοι τῆς ἑορτῆς ἐχώρουν ἐπὶ τὰ ὅπλα, καὶ μέγα τῷ πλήθει θαῤῥοῦντες, ἄτακτοι καὶ μετὰ κραυγῆς ἐξεπήδων ἐπὶ τὴν μάχην, μηδὲ τῆς ἀργῆς ἑβδομάδος ἔννοιαν λαβόντες. ἦν γὰρ δὴ τὸ μάλιστα παρ' αὐτοῖς θρησκευόμενον σάββατον. ὁ δὲ ἐκσείσας αὐτοὺς τῆς εὐσεβείας θυμὸς, ἐποίησε πλεονεκτῆσαι καὶ κατὰ τὴν μάχην. μετὰ τοιαύτης γὰρ ὁρμῆς τοῖς Ρωμαίοις προσέπεσον, ὡς διαῤῥῆξαι τὰς τάξεις αὐτῶν, καὶ διὰ μέσων χωρεῖν ἀναιροῦντας. εἰ δὲ δὴ τῷ μὴ χαλασθέντι τῆς Φάλαγγος οἵ τε ἱππεῖς ἐκπερισελθόντες ἐπήμυναν, καὶ τῶν πεζῶν τὸ μὴ σφόδρα καμὸν, κἂν ἐκινδύνευσεν ὅλῃ τῇ δυνάμει Κέστιος. ἀπέθανον δὲ Ρωμαίων πεντακόσιοι δεκαπέντε, τούτων ἦσαν οἱ τετρακόσιοι πεζοὶ, τὸ δὲ λοιπὸν ἱππεῖς· τῶν δὲ Ιουδαίων, δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι. γενναιότατοι δὲ αὐτῶν ἔδοξαν οἱ Μονοβάζου, τοῦ τῆς Αδιαβηνῆς βασιλέως, συγγενεῖς, Μονόβαζός τε καὶ Κενεδαῖος, μεθ' οὓς ὁ Περαίτης Νίγερ, καὶ Σίλας ὁ Βαβυλώνιος, αὐτομολήσας εἰς τοὺς Ιουδαίους ἀπὸ Αγρίππα τοῦ βασιλέως. ἐστρατεύετο γὰρ παρ' αὐτῷ. κατὰ πρόσωπον μὲν οὖν ἀνακοπέντες οἱ Ιουδαῖοι πρὸς τὴν πόλιν ὑπέστρεφον· κατόπιν δὲ τοῖς Ρωμαίοις, ἐπὶ τὴν Βαιθωρῶν ἀνιοῦσι, προσπεσὼν ὁ τοῦ Γιώρα Σίμων, πολὺ τῆς ἀραγίας ἐσπάραξε, καὶ συχνὰ τῶν σκευοφόρων ἐξαρπάσας, ἤγαγεν εἰς τὴν πόλιν. μένοντος δὲ τοῦ Κεστίου κατὰ χώραν τρεῖς ἡμέρας, οἱ Ιουδαῖοι, τὰ μετέωρα κατειληφότες, ἐπετήρουν τὰς παρόδους· δῆλοί τε ἦσαν οὐκ ἠρεμήσοντες, ἀρξαμένων τῶν Ρωμαίων ὁδεύειν.

γ'. Ενθα δὴ κατιδὼν Αγρίππας ὑδὲ τὰ Ρωμαίων ἀκίνδυνα, πλήθους ἀπείρου πολεμίων τὰ ὄρη περιέχοντος, ἔκρινεν ἀποπειραθῆναι τῶν Ιουδαίων λόγοις. ἢ γὰρ πάντας πεῖσειν καταθέσθαι τὸν πόλεμον, ἢ τῶν ἐναντίων ἀποσπάσαι τὸ μὴ συμφρονοῦν. ἔπεμψεν οὖν τῶν παρ' ἑαυτῷ τοὺς μάλιστα γνωρίμους ἐκείνοις, Βορκαῖόν τε καὶ Φοῖβον, δεξιάς τε παρὰ Κεστίου καὶ συγγνώμην παρὰ Ρωμαίων ἀσφα-

2. At Iudaei, cum iam ad metropolin appropinquare viderent bellum, festo relicto ad arma properabant; numeroque valde fidentes, incompositi ad pugnam et cum clamore prosiliebant, ne septimae quidem diei, qua feriari solebant, ratione habita. erat quippe sabbatum apud eos maxime honoratum. Furor autem, qui animis illorum religionem excussit, fecit, vt in praelio etiam superiores essent. Tanto namque impetu Romanos adorti sunt, vt eorum et aciem perrumperent, et per media agmina incederent, magnam edentes stragem: adeo vt, nisi ei militum parti, quae necdum locum amiserat, equites facto circuitu subueniissent, quique non admodum defatigati erant pedites, Cestius eum toto exercitu discrimen adiisset. Interfecti sunt autem quingenti et quindecim Romani milites; ex quibus quadringenti pedites, reliqui equites erant: ex Iudaeis vero duo et viginti. Illorum autem fortissimi visi sunt Monobazi regis Adiabenes propinqui, Monobazus et Cenedaeus, et post hos Niger Peraïta, et Silas Babylonius, qui ad Iudaeos ab Agrippa rege transfugerat. nam antea sub eo militabat. Et Iudaei quidem, cum fronte cladem accepissent, in vrbem se recipiebant: Romanos autem, cum Bethoron adscenderent, a tergo adortus Simon Giorae filius, plurimos extremi agminis coactores vellicauit; multisque iumentis, quae sarcinas ferebant, ereptis, ea in vrbem ducebat. Cestio vero in regione per triduum morante, Iudaei, locis editioribus occupatis, vias, quibus iretur, obseruabant; certumque erat fore, vt non quiescerent, si Romani iter facere coepissent.

3. Itaque vbi Agrippa Romanos a periculo haud tutos esse animaduerteret, cum tanta hostium multitudo montibus passim insideret, verbis Iudaeos experiri decreuit. aut enim omnibus se persuasurum esse credebat, vt a bello desisterent; vel ab aduersariis eos abducturum esse, qui eadem cum illis non sentirent. Misit igitur e suis Borcaeum et Phoebum, illis notissimos, qui et a Cestio foedus amicitiae, certamque pro delictis veniam a Romanis

λῆ περὶ τῶν ἡμαρτημένων ὑπισχνούμενος, εἰ τὰ ὅπλα ῥίψαντες πρὸς αὐτὸὺς μεταβάλοιντο. δείσαντες δὲ οἱ σασιασαὶ, μὴ πᾶν τὸ πλῆθος ἀδείας ἐλπίδι πρὸς τὸν Αγρίππαν μεταβάλητας, τὸς ἀπ' αὐτῦ πρεσβεύοντας ὥρμησαν ἀνελεῖν. καὶ πρὶν ἢ φθέγξασθαι τὸν μὲν Φοῖβον διέφθειραν· ὁ δὲ Βοσκαῖος τρωθεὶς ἔφθη διαφυγεῖν· τῦ δήμυ δὲ τὸς ἐπαγανακτήσαντας λίθοις καὶ ξύλοις παίοντες, εἰς τὸ ἄσυ συνήλασαν.

δ'. Κέστιος δὲ, τὴν πρὸς ἀλλήλυς αὐτῶν ταραχὴν εὔκαιρον ἰδὼν εἰς ἐπίθεσιν, ἅπασαν ἐπῆγε τὴν δύναμιν, καὶ τραπέντας μέχρι Ιεροσολύμων κατεδίωξεν. στρατοπεδευσάμενος δὲ ἐπὶ τῦ καλυμένυ Σκοπῦ, διέχει δὲ ὅτος ἑπτὰ τῆς πόλεως σαδίυς, τρισὶ μὲν ἡμέραις οὐκ ἐπεχείρει τῇ πόλει, τάχα τι παρὰ τῶν ἔνδον ἐνδοθήσεσθαι προσδοκῶν, εἰς δὲ τὰς πέριξ κώμας ἐφ' ἁρπαγὴν σίτυ πολλὸς διαφῆκε τῶν στρατιωτῶν. τῇ τετάρτῃ δὲ, ἥτις ἦν τριακὰς Υπερβερεταίυ μηνὸς, διατάξας τὴν στρατιὰν, εἰσήγαγεν εἰς τὴν πόλιν. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὑπὸ τοῖς σασιασαῖς ἔμφρυρος ἦν· οἱ δὲ σασιασαὶ, τὴν εὐταξίαν τῶν Ρωμαίων καταπλαγέντες, τῶν μὲν ἔξω τῆς πόλεως μερῶν εἶκον, εἰς δὲ τὴν ἐνδοτέραν καὶ τὸ ἱερὸν ἀνεχώρυν. Κέστιος δὲ παρελθὼν ὑπεμπίμπρησι τήν τε Βεζεθὰν προσαγορευομένην, καὶ τὴν Καινόπολιν, καὶ τὸ καλύμενον Δοκῶν ἀγοράν. ἔπειτα πρὸς τὴν ἄνω πόλιν ἐλθὼν, ἀντικρὺ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς ἐστρατοπεδεύετο. καὶν εἴπερ ἠθέλησε κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ὥραν ἐντὸς τῶν τειχῶν βιάσασθαι, παραυτίκα τὴν πόλιν ἔσχε, καὶ τὸν πόλεμον συνέβη καταλελῦσθαι. ἀλλὰ γὰρ ὅ, τε στρατοπεδάρχης Τυράννιος Πρίσκος, καὶ τῶν ἱππάρχων οἱ πλεῖσοι, χρήμασιν ὑπὸ Φλώρυ δελεασθέντες ἀπέστρεψαν αὐτὸν τῆς ἐπιχειρήσεως. καὶ παρὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ὅ, τε πόλεμος ἐπὶ τοσῦτον μῆκος πρὸβη, καὶ Ιουδαίυς ἀνηκέστων συμφορῶν ἀναπλησθῆναι συνέπεσεν.

ε'. Εν δὲ τύτῳ πολλοὶ τῶν γνωρίμων δημοτῶν, Ανάνῳ

datum, iri pollicerentur, si proiectis armis ad eos transire vellent. *Verum* seditiosi, *metu, ne cuncta multitudo* spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos ab ipso missos interficiendi impetum ceperunt. Et, priusquam verbum facerent, Phoebum quidem peremerunt, (Borcaeus autem licet vulneratus fuga dilapsus est) quotquot vero e plebe de ea re indignati sunt, fustibus atque lapidibus eos feriendo, in vrbem compulerunt.

4. Iam Cestius, animaduerso hanc inter ipsos discordiam opportune cecidisse, vt eos adoriretur, totum exercitum secum adducebat, inque fugam versos vsque ad Hierosolyma persequutus est. Castra autem metatus in loco, qui Scopus dicebatur, iste autem septem stadiis ab vrbe distat, per triduum nihil quidem aduersus vrbem tentabat, forsan speraus fore, vt, qui in ea erant, certis conditionibus sese dederent; in vicos vero finitimos non parvam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die, qui tricesimus erat mensis Hyperberetaei, cum exercitum ordinasset, in vrbem eum introduxit. Et populus quidem a seditiosis custodiebatur: seditiosi vero, Romanorum acie instructa perterriti, exterioribus quidem cedebant ciuitatis partibus, in interiorem vero et templum se recipiebant. At Cestius ingressus, et Bezetham, vt appellabatur, et Caenopolin, et quod dicebatur Materiae forum incendit: deinde cum ad vrbem superiorem venisset, ex aduerso aulae regiae castra ponebat. Et si eadem illa hora voluisset vi muros perrumpere, e vestigio vrbem cepisset, bellumque ab ipso confectum fuisse contigisset. Verum et exercitus praefectus Tyrannius Priscus, et plurimi equitum magistri, pecunia a Floro inescati ipsum ab incoepto auerterunt: atque propter hanc causam et bellum adeo in longum productum est, acciditque Iudaeis, vt grauissimis redundarint calamitatibus.

5. Interea autem multi e melioris notae ciuibus, ab

τῷ Ιωνάθᾳ παιδὶ πειθέντες, ἐκάλεσαν τὸν Κέστιον ὡς ἀνοίξοντες αὐτῷ τὰς πύλας. ὁ δὲ, καὶ πρὸς ὀργὴν ὑπεριδὼν, καὶ μὴ πάνυ πιστεύσας, διεμέλλησεν, ἕως οἱ στασιασταὶ, τὴν προδοσίαν αἰσθόμενοι, τοὺς μὲν περὶ τὸν Ανανον ἀπὸ τοῦ τείχους κατέβαλον, καὶ λίθοις παίοντες συνήλασαν εἰς τὰς οἰκίας. αὐτοὶ δὲ, διασάντες ἐπὶ τῶν πύργων, τοὺς ἀποπειρωμένους τοῦ τείχους ἔβαλλον. πέντε μὲν οὖν ἡμέραις πάντοθεν ἐπιχειρῶσι τοῖς Ρωμαίοις ἀμήχανος ἦν ἡ προσβολή. τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἀναλαβὼν ὁ Κέστιος τῶν τε ἐπιλέκτων συχνοὺς καὶ τοὺς τοξότας, κατὰ τὸ προσάρκτιον ἐπιχειρεῖ κλίμα τῷ ἱερῷ. Ιουδαῖοι δὲ ἀπὸ τῆς στοᾶς εἵργον, καὶ πολλάκις μὲν ἀπεκρούσαντο τοὺς τῷ τείχει προσελθόντας· τέλος δὲ τῷ πλήθει τῶν βελῶν ἀναπαύσαντες ὑπεχώρησαν. τῶν δὲ Ρωμαίων οἱ πρῶτοι τὰς θυρεοὺς εἰς τὸ τεῖχος ἐξερείσαντες, καὶ κατα τούτων οἱ κατόπιν ἄλλους, οἵ τε ἐξῆς ὁμοίως, τὴν καλυμένην παρ' αὐτοῖς χελώνην ἐφράξαντο. καθ' ἣς τὰ βέλη φερόμενα περιωλίσθαινεν ἄπρακτα, μηδὲν δὲ οἱ στρατιῶται κακούμενοι τὸ τεῖχος ὑπώρυσσον, καὶ τοῦ ἱεροῦ τὴν πύλην ὑποπιμπράναι παρεσκευάζοντο.

ε'. Δεινὴ δὲ τοὺς στασιαστὰς ἔκπληξις κατέλαβεν. ἤδη δὲ πολλοὶ διεδίδρασκον ἀπὸ τῆς πόλεως, ὡς ἁλωσομένης αὐτίκα. τὸν δὲ δῆμον συνέβαινεν ἐπὶ τούτοις θαρρεῖν, καὶ καθὸ παρείκοιεν οἱ πονηροὶ, προσήεσαν αὐτοὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, καὶ δεξόμενοι τὸν Κέστιον ὡς εὐεργέτην. ὃς εἰ βραχὺ τῇ πολιορκίᾳ προσελιπάρησεν, κἂν εὐθέως τὴν πόλιν παρέλαβεν. ἀλλ' οἶμαι διὰ τὰς πονηρὰς ἀπεστραμμένος ὁ Θεὸς ἤδη καὶ τὰ ἅγια, τέλος λαβεῖν ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐκώλυσε τὸν πόλεμον.

ζ'. Ο γὰρ Κέστιος, ἔτε τὴν τῶν πολιορκουμένων ἀπόγνωσιν, ἔτε τὸ φρόνημα τοῦ δήμου συνιδὼν, ἐξαίφνης ἀνεκάλεσε τοὺς στρατιώτας. καὶ, καταγνὺς ἐπ' ὀδεμιᾷ πληγῇ τῶν ἐλπίδων, παραλογώτατα ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνέζευξεν. πρὸς δὲ τὴν ἀδόκητον αὐτοῦ τροπὴν ἀναθαρρήσαντες οἱ λῃσταὶ κατὰ τῶν ὑσάτων ἐξέδραμον, καὶ συχνοὺς τῶν ἱππέων

Anano Ionathae filio inducti, Ceſtium, quaſi portas ei patefacturi, vocabant. Ille vero, prae ira faſtidioſus eiſque nonnihil diffiſus, eouſque cunctatus eſt, donec ſeditioſi, intellecta proditione, Ananum cum ſuis de muro deiecerunt, eoſque lapidibus feriendo in domos ſuas compulerunt. Caeterum ipſi, per turres diſpoſiti, moenia demolientes telis impetebant. Et per dies quidem quinque irrito conatu in muros vndique impreſſionem facere tentabant Romani; die autem ſequenti Ceſtius, cum electiſſimis quibuſque militum itemque ſagittariis, a ſeptentrionali tractu templum aggreditur. Verum Iudaei a porticibus eos repellebant, et crebro quidem, quotquot ad muros accederent, propulſarunt: adeo vt tandem telorum multitudine ab impetu inhibiti receſſerint. At poſtea Romanorum, qui in fronte prima erant, cum clypeos muris firmiter applicuiſſent, illique, qui a tergo erant, alios adiunxiſſent, ac deinde alii ſimiliter, teſtudinem ab illis appellatam fabricarunt: vnde tela in eam acta circumquaque irrita delabebantur, et milites plane illaeſi moenia ſuffodiebant; adeo vt templi portae ignem ſubiicere parati eſſent.

6. Tum vehemens ſeditioſos occupabat timor; iamque multi ex ciuitate diffugiebant, ac ſi continuo eſſet expugnanda. Qua re fiebat, vt populus fiduciam ſumeret, et cum ſcelerati homines cederent, illi aderant portas aperturi, et Ceſtium tanquam benefactorem ſuum in vrbem recepturi. qui ſi paulum in oppugnatione fortiter perſeueraſſet, celeriter ciuitatem in poteſtatem ſuam redegiſſet. Sed Deus, vt arbitror, propter ſceleratos iſtos etiam ſacra ſua auerſatus, in cauſa erat, quod iſte dies finem bello non attulerit.

7. Ceſtius itaque, vt qui neque obſeſſorum deſperationem, neque populi in ſe animos reſciuerit, ſubito milites reuocauit; et ſine vlla ſpei ob plagam acceptam repulſa praeter omnium opinionem ex vrbe diſceſſit. Latrones autem, animis ex eius fuga inexſpectata reſumtis, in poſtremos excurſionem fecerunt, et multos tam equitum,

καὶ πεζῶν διέφθειραν. τότε μὲν ἂν ἐν τῷ κατὰ τὸν Σκοπὸν στρατοπέδῳ αὐλίζεται Κέστιος, τῇ δὲ ἐπιούσῃ προσωτέρω χωριζόμενος, μᾶλλον ἐξεκαλέσατο τοὺς πολεμίους. καὶ τοὺς ὑστάτους αὐτῶν προσκείμενοι διέφθειρον, καθ' ἕτερον δὲ τῆς ὁδοῦ πρόσιόντες ἠκόντιζον εἰς πλαγίους. ὅτε δὲ ἐπιστραφῆναι πρὸς τοὺς κατόπιν τιτρώσκοντας ἐθάρρουν οἱ τελευταῖοι, ἄπειρόν τι πλῆθος οἰόμενοι διώκειν, καὶ τοὺς κατὰ πλευρὰν ἐγκειμένους ἀναστέλλειν οὐχ ὑπέμενον, αὐτοὶ μὲν ὄντες βαρεῖς, καὶ δεδοικότες τὴν τάξιν διασπᾶν, τοὺς δὲ Ἰουδαίους ὁρῶντες κούφους, καὶ πρὸς τὰς ἐπιδρομὰς εὐκόλους, ὥστε συνέβαινεν αὐτοῖς πολλὰ κακοῦσθαι μηδὲν ἀντιβλάπτουσι τοὺς ἐχθρούς. παρ' ὅλην δὲ τὴν ὁδὸν παιόμενοι, καὶ τῆς φάλαγγος ἐκσειόμενοι κατέπιπτον, μέχρι πολλῶν διαφθαρέντων, ἐν οἷς ἦν Πρίσκος μὲν στρατάρχης τάγματος ἕκτου, Λογγῖνος δὲ χιλίαρχος, ἔπαρχος δὲ ἴλης Λιμίλιος Ἰακῶνδος ὄνομα, μόγις εἰς Γαβαὼ κατήντησαν ἐπὶ τὸ πρότερον στρατόπεδον, τὰ πολλὰ καὶ τῶν σκευῶν ἀποβαλόντες. ἔνθα δύο μὲν ἡμέρας ἐπέμεινεν ὁ Κέστιος, ἀμηχανῶν, ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. τῇ τρίτῃ δὲ πολλῷ πλείους τοὺς πολεμίους θεασάμενος, καὶ πάντα τὰ κύκλῳ μετὰ Ἰουδαίων, ἔγνω καθ' ἑαυτῶν τε βραδύνας, καὶ ἐὰν ἔτι μένοι, πλείοσι χρησόμενος ἐχθροῖς.

ἡ. Ἵνα δὴ συντομωτέρᾳ χρήσαιτο φυγῇ, τὰ τὴν στρατιὰν ἀνθέλκοντα περικόπτειν προσέταξε. διαφθαρέντων δὲ τῶν ὀρέων, καὶ τῶν ὑποζυγίων, πλὴν ὅσα βέλη παρεκόμιζε καὶ μηχανάς, τούτων γὰρ ἐπὶ χρείαν περιεῖχοντο, καὶ μάλιστα δεδοικότες, μὴ Ἰουδαίοις κατ' αὐτῶν ἁλῷη, προῆγε τὴν δύναμιν ἐπὶ Βαιθώρας. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι μετὰ μὲν τὰς εὐρυχωρίας ἧττον ἐπέκειντο. συνειληθέντων δὲ εἰς τὴν κατὰ στενὰ κατάβασιν, οἱ μὲν φθάσαντες εἶργον αὐτοὺς τῆς ἐξόδου, ἄλλοι δὲ τοὺς ὑστάτους κατεῴθων εἰς τὴν φάραγγα. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος, παρεκταθὲν ὑπὲρ τὸν αὐχένα τῆς ὁδοῦ, κατεκάλυπτε τὴν φάλαγγα τοῖς βέλεσιν. ἔνθα καὶ τῶν πεζῶν ἀμηχανούντων προσαμύνειν ἑαυτοῖς,

quam peditum, peremerunt. Et tunc quidem Ceſtius in caſtris, quae apud Scopum munierat, noctem agit; ſequenti vero die longius progrediens magis hoſtes excitat et animauit: qui extremos agminum infectantes occidebant, atque ex altera viae parte incurſantes in tranſuerſos tela coniiciebant. et neque nouiſſimi in eos ſe conuertere audebant, qui a tergo illos ſauciarent, ingentem quippe multitudinem eos inſequi exiſtimantes, neque a lateribus vrgentes propulſare ſuſtinebant, cum ipſi quidem et graves eſſent, et valde metuerent, ne acies interrumperetur, Iudaeos autem leues viderent, et ad incurſiones expeditos; vnde eueniebat, vt ipſi multa mala perpeterentur, cum e contra nihil hoſtibus nocerent. Per totam igitur viam perculſi, et ex acie excuſſi ſternebantur; donec multis occiſis, in quibus erat Priſcus ſextae legionis dux, et Longinus tribunus, alaeque praefectus Æmilius nomine Iucundus, vix in Gabao ad priora caſtra peruenerunt multis impedimentis amiſſis. vbi Ceſtius quidem biduum moratus eſt, incertus quid ageret. Tertio autem die, cum hoſtes in numerum multo maiorem creuiſſe vidiſſet, et loca omnia circumcirca Iudaeorum plena, tum demum intellexit, et ſibi obſuiſſe cunctationem, et, ſi adhuc ibi maneret, plures ſe hoſtes habiturum.

8. Itaque vt ſe in breuiorem fugam daret, cuncta, quae militibus impedimento erant, abiici praecepit. Occiſiſque mulis et aliis iumentis, praeter illa, quae ſagittas et machinas portarent, (haec enim, vt vſui futura, ſeruabant, praeſertimque quod veriti eſſent, ne a Iudaeis capta ſibi in exitium verterentur) Bethoron vſque deducebat exercitum. At Iudaei, dum per loca quidem ſpatioſa iretur, minus vrgebant, cum autem in anguſtias deſcenſus concluſi eſſent, alii quidem e Iudaeis eos praeuenientes ab exitu prohibuerunt, alii vero poſtremos in vallem compulerunt: totaque eorum multitudo iuxta fauces viae protenſa exercitum telis operuerunt. vbi dum et pedites incerti erant, quo modo ab ictu telorum ſeſe de-

ἐπισφαλέστερος τοῖς ἱππεῦσιν ὁ κίνδυνος ἦν. ὅτε γὰρ ἐν τάξει κατὰ τῆς ὁδοῦ βαδίζειν ἐδύναντο βαλλόμενοι, καὶ τὸ πρόσαντες ἐπὶ τὰς πολεμίους ἱππάσιμον οὐκ ἦν. τὸ δὲ ἐπὶ θάτερα κρημνοὶ καὶ φάραγγες, εἰς ἃς ἀποσφαλέντες κατεφέροντο, καὶ ὅτε φυγῆς τόπον, ὅτε ἀμύνης εἶχον ἐπίνοιαν, ἀλλ' ὑπ' ἀμηχανίας ἐπ' οἰμωγὴν ἐτράποντο, καὶ τὰς ἐν ἀπογνώσεσιν ὀδυρμούς. ἀντήχει δὲ αὐτοῖς τὸ παρὰ Ἰουδαίων ἐγκέλευσμα, καὶ κραυγὴ χαιρόντων ἅμα καὶ τεθυμωμένων. ὀλίγου δεῖν πᾶσαν ἥρπασαν τὴν ἅμα Κεστίῳ δύναμιν, εἰ μὴ νὺξ ἐπέλαβεν, ἐν ᾗ Ρωμαῖοι μὲν εἰς τὴν Βαιθώραν κατέφυγον, Ἰουδαῖοι δὲ πάντα τὰ κύκλῳ περιέχοντες ἐφρούρουν αὐτῶν τὴν ἔξοδον.

Θ'. Ἐνθα δὴ Κέστιος, τὴν φανερὰν ὁδὸν ἀπογνούς, δρασμὸν ἐβουλεύετο, καὶ διακρίνας τοὺς εὐψυχοτάτους στρατιώτας εἰς τετρακοσίους ἐπέστησε τοῖς ὀχυρώμασι, προστάξας ἀναβάντας σημαίας τῶν ἐν τοῖς στρατοπέδοις φυλάκων ἴσας, ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι πᾶσαν οἴωνται τὴν δύναμιν κατὰ χώραν μένειν. αὐτὸς δὲ, τοὺς λοιποὺς ἀναλαβών, ἡσυχῇ τριάκοντα πρόεισι σταδίους. ἔωθεν δὲ Ἰουδαῖοι, κατιδόντες ἔρημον τὴν ἔπαυλιν αὐτῶν, ἐπὶ τοὺς ἐξαπατήσαντας τετρακοσίους ἔδραμον. κἀκείνους μὲν ταχέως κατηκόντισαν, ἐδίωκον δὲ τὸν Κέστιον. ὁ δὲ τῆς νυκτὸς οὐκ ὀλίγον προελήφει, καὶ συντονώτερον ἤλαυνεν μεθ' ἡμέραν, ὥστε τοὺς στρατιώτας, ὑπ' ἐκπλήξεως καὶ δέους, τάς τε ἐλεπόλεις καὶ τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ τὰ πολλὰ τῶν ἄλλων ὀργάνων καταλιπεῖν, ἃ τότε Ἰουδαῖοι λαβόντες αὖθις ἐχρήσαντο κατὰ τῶν φευγόντων. προῆλθον δὲ τοὺς Ρωμαίους διώκοντες μέχρις Ἀντιπατρίδος. ἔπειτα ὡς ἐ κατελάμβανον, ὑποστρέφοντες τάς τε μηχανὰς ἦγον, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσύλων, τήν τε ἀπαλειφθεῖσαν λείαν συνῆγον, καὶ μετὰ παιάνων εἰς τὴν μητρόπολιν ἐπανηρόμων, αὐτοὶ μὲν ὀλίγους ἀποβεβλημένοι παντάπασι, τῶν δὲ Ρωμαίων καὶ τῶν συμμάχων πεζοὺς μὲν πεντακισχιλίους καὶ τριακοσίους ἀνηρηκότες, ἱππεῖς δὲ τριακοσίους· καὶ ὠγδοήκοντα ταῦτα μὲν

fenderent, in maiore discrimine versabantur equites: nam neque seruatis ordinibus viam insistere poterant iaculis petiti, et ne contra hostes irent, adscensus ardui prohibebant equitantibus inuii. Ex altera vero parte praecipitia et hiatus erant, in quos lapsi deferebantur, adeo vt neque fugae locum haberent, neque de sui defensione cogitarent, sed prae consilii inopia ad luctus et lamentationes se conuertebant, desperantium more; illisque resonabat hortatio apud Iudaeos, cum clamore laetantium pariter atque saeuientium. Parum autem aberat, quin totum exercitum Cestiumque corripuissent, nisi nox appetisset, qua Romani quidem in Bethoron se recipiebant, Iudaei vero, locis omnibus in circuitu obsessis, eorum exitus obseruabant.

9. Tum vbi Cestius de aperto itinere desperaret, de fuga cogitabat; militumque fortissimis ad quadringentos delectis, per munimenta eos disposuit, cum mandatis, vt, postquam adscendissent, vigilias in castris agentium signa erigerent, ex quibus Iudaei copias omnes eo loco manere arbitrarentur. Ille vero cum reliquis tacite per triginta stadia progreditur. Mane autem Iudaei, cum locum, vbi morati sunt, desertum vidissent, in quadringentos, qui eos deceperant, irruebant; et illos quidem ocyus iaculis confecerunt, dein autem Cestium persequebantur. Ille vero et noctis partem non exiguam iam ante occupauerat, dieque properantius iter vrgebat: adeo vt milites metu perculsi helepoles et catapultas et alia multa instrumenta relinquerent, quibus tunc captis Iudaei postea contra illos, qui ea dimisissent, vsi sunt. Romanos autem persequendo Antipatridem vsque processerunt. deinde cum eos assequi non potuissent, inter reuertendum et machinas capiebant et mortuos spoliabant, praedamque relictam colligebant: et paeana canentes ad metropolim regrediebantur, de suis quidem paucis admodum amissis, Romanorum autem et auxiliarium quinque millibus peditum ac trecentis, equitibusque trecentis et octoginta inter-

ἓν ἐπράχθη Δίῳ μηνὸς ἀγδόῃ, δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Νέρωνος ἡγεμονίας.

ΚΕΦ. κ'.

Κέστιος πρὸς Νέρωνα πρέσβεις ἀναπέμπει. Δαμασκηνοὶ τὰς παρ' ἑαυτοῖς Ιουδαίας ἀναιρεῖσιν. Ιεροσολυμῖται, διώξαντες τὸν Κέστιον, εἰς τὴν πόλιν ὑποστρέφουσιν. καὶ τὰ κατ' αὐτὴν παρασκευαζόμενοι στρατηγὸς ἀποδεικνῦσι πολλὰς, καὶ αὐτὸν τὸν συγγραφέα. τινα περὶ Ιωσήπου διοικήσεως.

ΜΕτὰ δὲ τὴν Κεστίου συμφορὰν, πολλοὶ τῶν ἐπιφανῶν Ιουδαίων, ὥσπερ βαπτιζομένης νεὼς, ἀπενήχοντο τῆς πόλεως. Κοσόβαρος ἦν καὶ Σαῦλος ἀδελφοὶ, σὺν Φιλίππῳ τῷ Ιακίμου, στρατοπεδάρχης δὲ ἦν ἕτος Αγρίππα τοῦ βασιλέως, διαδράντες ἐκ τῆς πόλεως, ᾤχοντο πρὸς Κέστιον. ὁ δὲ, σὺν τούτοις κατὰ τὴν βασιλικὴν αὐλὴν πολιορκηθεὶς, Αντίπας, ὑπεριδὼν τὴν φυγὴν, αὖθις, ὡς ὑπὸ τῶν στασιαστῶν διεφθάρη, δηλώσομεν. Κέστιος δὲ τοὺς περὶ Σαῦλον ἀξιώσαντας ἀνέπεμψεν εἰς Αχαΐαν πρὸς Νέρωνα, τήν τε αὐτῶν δηλώσοντας ἀνάγκην, καὶ τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου τρέψοντας εἰς Φλῶρον. τῇ γὰρ ἐπ' ἐκεῖνον ὀργῇ κωφίσειν καὶ τοὺς ἑαυτοῦ κινδύνους ἤλπισεν.

β'. Κἀν τούτῳ Δαμασκηνοὶ, τὴν τῶν Ρωμαίων φθορὰν πυθόμενοι, τοὺς παρ' ἑαυτοῖς Ιουδαίους ἀνελεῖν ἐσπούδασαν. καὶ καθὸ μὲν εἶχον αὐτοὺς ἐν τῷ γυμνασίῳ πάλαι συνηθροισμένους διὰ τῆς ὑποψίας, τοῦτο πραγματευσάμενοι, ῥᾴστην τὴν ἐπιχείρησιν εὗρον. ἐδεδοίκεσαν δὲ τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ἁπάσας πλὴν ὀλίγων ὑπηγμένας τῇ Ιουδαϊκῇ θρησκείᾳ. διὸ μέγιστος αὐτοῖς ἀγὼν ἐγένετο λαθεῖν ἐκείνας. τοὺς δὲ Ιουδαίους, ὡς ἂν ἐν στενῷ χωρίῳ, τὸν ἀριθμὸν ὄντας μυρίους καὶ πάντας ἀνόπλους, ἐπελθόντες, ὑπὸ μίαν ὥραν ἀδεῶς ἔσφαξαν.

γ'. Οἱ δὲ διώξαντες τὸν Κέστιον, ὡς ὑπέστρεψαν εἰς

emtis. Et ista quidem gesta erant die octauo mensis Dii, anno decimo secundo Neronis imperii.

CAP. XX.

Cestius legatos mittit ad Neronem. Damasceni Iudaeos secum habitantes interficiunt. Hierosolymitae a Cestio persequendo reuertuntur in vrbem; cumque res eius ordinassent, multos creant duces, inque his hunc ipsum scriptorem. Nonnulla de Iosephi administratione.

AT post calamitatem a Cestio acceptam nobilium Iudaeorum multi, quasi in eo esset nauis, vt mergeretur, e ciuitate veluti natando egressi sunt. Costobarus itaque et Saulus fratres, vna cum Philippo Iacimi filio, (iste enim Agrippae regis exercitus praefectus erat) ex vrbe fuga dilapsi ad Cestium se contulerunt. Quemadmodum vero Antipas, qui cum eis in aula regia obsessus illinc profugere noluit, a seditiosis fuerit interemtus, posthac declarabimus. Cestius autem Saulum caeterosque, ex ipsorum petitione, in Achaiam ad Neronem misit, et propriam necessitatem ei indicaturos, bellique inchoati culpam in Florum translaturos. faciendo enim, vt illi succenseretur, fore sperauit, vt aliquid de suo tolleret periculo.

2. Eo etiam tempore Damasceni, clade Romanorum audita, studiose id egerunt, vt Iudaeos apud se degentes occiderent. et quemadmodum ipsos quidem in gymnasio olim congregatos habebant propter suspicionem, hoc iterum effecto haud fore rem aggressu difficilem existimabant: veriti autem sunt vxores suas, ad vnam fere omnes religioni Iudaicae addictas. Quare maximae illis curae erat, vt eas laterent insidiae. Iudaeos autem, numero ad decem millia, quippe vt in angusto loco, omnesque inermes aggressi, vna hora nullo negotio iugularunt.

3. Qui vero Cestium fugientem persequuti sunt, post-

Ἱεροσόλυμα, τὰς μὲν βίᾳ τῶν ἔτι Ρωμαϊζόντων, τὰς δὲ πειθοῖ προσήγοντο, καὶ συναθροισθέντες εἰς τὸ ἱερὸν, στρατηγὰς ἀπέδειξαν τῷ πολέμῳ πλείονας. ἠρέθη δὲ Ἰώσηπος υἱὸς Γωρίωνος, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ανανος, τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν ἁπάντων αὐτοκράτορες, καὶ μάλιστα τὰ τείχη τῆς πόλεως ἀνεγείρειν. τὸν γὰρ τῷ Σίμωνος υἱὸν Ελεάζαρον, καίπερ ὑφ' ἑαυτῷ πεποιημένον τὴν Ρωμαίων λείαν, καὶ τὰ ἁρπαγέντα Κεστίῳ χρήματα, πρὸς οἷς πολλὰ τῶν δημοσίων θησαυρῶν, ὅμως ἐκ ἐπέσησαν ταῖς χρείαις, αὐτόν τε τυραννικὸν ὀρῶντες, καὶ τὰς ὑπ' αὐτῷ ζηλωτὰς δορυφόρων ἔθεσι χρωμένας. κατ' ὀλίγον γε μὴν, ἥ τε χρεία τῶν χρημάτων, καὶ γοητεύων Ελεάζαρος, ἐκπεριῆλθε τὸν δῆμον, ὥστε αὐτῷ πειθαρχεῖν περὶ τῶν ὅλων.

δ'. Εἰς δὲ τὴν Ἰδουμαίαν ἑτέρους ἐπέλεξαν στρατηγὰς, Ἰησοῦν τε τὸν υἱὸν Σαπφίᾳ τῶν ἀρχιερέων ἕνα, καὶ Ελεάζαρον ἀρχιερέως υἱὸν Ανανίᾳ. τῷ δὲ ἄρχοντι τότε τῆς Ἰδουμαίας Νίγερι· γένος δὲ ἦν ἐκ τῆς περὶ Ἰορδάνην Περαίας, διὸ καὶ Περαίτης ἐπεκαλεῖτο· προσέταξαν ὑποτάσσεσθαι τότε τοῖς στρατηγοῖς. ἠμέλουν δὲ ὐδὲ τῆς ἄλλης χώρας, ἀλλ' εἰς μὲν Ιεριχοῦντα Ἰώσηπος ὁ Σίμωνος, εἰς δὲ τὴν Περαίαν Μανασσῆς, Θαμνᾶ δὲ τοπαρχίας Ἰωάννης ὁ Εσσαῖος στρατηγήσων ἐπέμφθη. προσκεκλήρωτο δὲ αὐτῷ Λύδδα, καὶ Ἰόππη, καὶ Αμμαοῦς. τῆς δὲ Γοφνιτικῆς καὶ Ακραβατηνῆς ὁ Ανανίᾳ Ἰωάννης ἡγεμὼν ἀποδέδεικτο, καὶ τῆς Γαλιλαίας ἑκατέρας Ἰώσηπος Ματθίᾳ. προσώρισο δὲ τῇ τότε στρατηγίᾳ καὶ Γάμαλα, τῶν ταύτῃ πόλεων ὀχυρωτάτη.

ε'. Τῶν μὲν δὴ ἄλλων στρατηγῶν ἕκαστος, ὡς εἶχε προθυμίας ἢ συνέσεως, διῴκει τὰ πεπισευμένα. Ἰώσηπος δὲ, εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐλθὼν, πρῶτον ἐφρόντισε τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας τῶν ἐπιχωρίων, εἰδὼς, ὅτι ταύτῃ πλεῖστα κατορθώσει, κἂν τἆλλα διαμαρτάνῃ. συνιδὼν δὲ, ὅτι τὰς μὲν δυνατὰς οἰκειώσεται μεταδιδοὺς τῆς ἐξουσίας αὐτοῖς, τὸ δὲ πᾶν πλῆθος, εἰ δὶ ἐγχωρίων καὶ συνήθων τὰ πολ-

quam Hierosolyma essent reuersi, Romanorum adhuc studiosos partim vi, partim blanditiis sibi adiungebant: et in templum congregati plures belli duces crearunt. Electus autem est Iosephus Gorionis filius, vt et pontifex Ananus, qui summae rerum omnium in vrbe praeessent, maximeque ciuitatis muros denuo erigerent. Filium namque Simonis Eleazarum, quamuis praedam ex Romanis partam et pecunias Cestio ereptas, praetereaque multa ex publicis thesauris in potestate sua habuerit, tamen negotiis summis eum praeficere noluerunt, vtpote quod et ipsum tyrannidem affectantem viderent, eiusque sectatores et obsequentes satellitum more se gerere. Caeterum breui pecuniae indigentia, et praestigiis suis Eleazarus ita populum circumuenit, vt ei in vniuersum parerent.

4. Alios autem in Idumaeam mittendos elegerunt duces, Iesum Sapphiae filium vnum e pontificibus, et Eleazarum Ananiae pontificis filium. Nigro autem, qui tunc Idumaeam regebat, (e regione trans Iordanem oriundo, vnde Peraïtes cognominabatur) praeceperunt, vt tunc illis ducibus obtemperaret. Aliarum autem regionum haud negligentes erant, sed in Hierichuntem Iosephus filius Simonis, et in Peraeam Manasses, in Thamnae vero toparchiam missus est Ioannes Essaeus, qui eam administraret. Huic etiam additae sunt Lydda et Ioppe et Ammaus. Gophniticae autem et Acrabatenae toparchiae Ioannes Ananiae filius praeficitur, et vtrique Galilaeae Iosephus Matthiae filius: huiusque praefecturae attributa est etiam Gamala, ciuitatum illac munitissima.

5. Et aliorum quidem praesidum, pro ea, qua erat voluntate et prudentia, quisque res sibi creditas administrabat. At Iosepho, cum in Galilaeam venisset, primum curae fuit indigenarum sibi conciliare beneuolentiam, vt qui probe norit, se hac via in pleriſque successurum, licet aliae res minus feliciter caderent. Cum autem secum reputasset, quod potentissimos quidem amicos habiturus sit, si eos participes potestatis faceret; omnem vero multitudinem, si pleraque per indigenas et consue-

λὰ προσάσσοι, τῶν μὲν γηραιῶν ἑβδομήκοντα τὰς σωφρονεστάτας ἐπιλέξας ἐκ τῆ ἔθνης, κατέστησεν ἄρχοντας ὅλης τῆς Γαλιλαίας, ἑπτὰ δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει δικασὰς τῶν εὐτελεστέρων διαφορῶν. τὰ γὰρ μείζω πράγματα καὶ τὰς φονικὰς δίκας ἐφ' ἑαυτὸν ἀναπέμπειν ἐκέλευσε καὶ τὰς ἑβδομήκοντα.

ς'. Κατασησάμενος δὲ τὰ πρὸς ἀλλήλης νόμιμα τῶν κατὰ πόλιν, ἐπὶ τὴν ἔξωθεν αὐτῶν ἀσφάλειαν ἐχώρει. καὶ γινώσκων Ρωμαίοις προσβαλεῖντας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, τὰ πιτήδεια τῶν χωρίων ἐτείχιζεν, Ιωτάπατα, καὶ Βηρσαβεὲ, καὶ Σελαμὶν, ἔτι δὲ Καφαρεκχὼ, καὶ Ιαφὰ, καὶ Σιγὼ, τό, τε Ιταβύριον καλύμενον ὄρος, καὶ Ταριχαίας, καὶ Τιβεριάδα· πρὸς δὲ τύτοις, τὰ περὶ Γεννησὰρ τὴν λίμνην σπήλαια, κατὰ τὴν κάτω καλυμένην Γαλιλαίαν ἀνετείχισατο, τῆς τε ἄνω Γαλιλαίας τήν τε προσαγορευομένην Ἀχαβάρων πέτραν, καὶ Σὶφ, καὶ Ιαμνὶθ, καὶ Μηρώθ. κατὰ δὲ τὴν Γαυλανίτιν, Σελεύκειάν τε καὶ Σωγάνην, καὶ Γάμαλαν ὠχύρωσεν. μόνοις δὲ Σεπφωρίταις ἀφῆκε καθ' ἑαυτὸς τεῖχος ἀναδείμασθαι, χημάτων τε εὐπόρως ὁρῶν ὄντας, καὶ προθύμως ἐπὶ τὸν πόλεμον δίχα προσάγματος. ὁμοίως γε καὶ Γίσχαλα Ιωάννης ὁ Λευΐ υἱὸς καθ' ἑαυτὸν ἐτείχιζεν, Ιωσήπυ κελεύσαντος. τοῖς δὲ ἄλλοις ἐρύμασιν αὐτὸς ἅπασι συμπονῶν ἅμα καὶ προσάσσων παρῆν. κατέλεξε δὲ καὶ δύναμιν ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὑπὲρ δέκα μυριάδας νέων ἀιδρῶν, ὃς πάντας, ἐκ τῶν συλλεγομένων παλαιῶν ὅπλων αὐτὸς ἐγκατασκευαζόμενος, ὥπλιζεν.

ζ'. Επειτα συνιδὼν ἀήττητον τὴν Ρωμαίων ἰσχὺν γεγενημένην, εὐπειθείᾳ μάλιστα καὶ μελέτῃ τῶν ὅπλων, τὴν μὲν διδασκαλίαν ἀπέγνω τῇ χρείᾳ διωκομένην. τὸ δὲ εὐπειθὲς ὁρῶν περιγινόμενον ἐκ τῆ πλήθης τῶν ἡγεμόνων, Ρωμαϊκώτερον ἔτεμνε τὴν στρατιὰν, καὶ πλείως καθίστατο ταξιάρχους. στρατιωτῶν δὲ ἀπεδείκνυ διαφορὰς, καὶ τύτης μὲν ὑπέτασσε δεκαδάρχαις, καὶ ἑκατονταρχαις, ἔπειτα χιλιάρχοις, καὶ ἐπὶ τύτοις ἡγεμόσι ταγμάτων ἀδροτέ-

tos fieri praeciperet, de senioribus quidem istius gentis LXX. prudentissimis delectis, eos cum potestate omni Galilaeae praefecit, septem vero per singulas ciuitates minorum litium iudices constituit: nam grauiora negotia causasque capitales ad se et LXX viros remitti iussit.

6. Dispositio autem per ciuitates iure, quo inter sese vterentur, quemadmodum ab externa vi tuti essent insuper curabat: cognitoque, Romanos in Galilaeam facturos esse irruptionem, loca opportuna muro cingebat, Iotapata, et Bersabee, et Selamin, nec non Capherecchо, et Iapha, et Sigo, et montem, cui nomen est Itabyrio, et Tarichaeas, et Tiberiada: praetereaque speluncas ad lacum Gennesar, in Galilaea, quae inferior dicitur, munivit; in Galilaea etiam superiori petram, quae Achabarorum appellatur, et Seph, et Iamnith, et Meroth. in Gaulanitide vero Seleuciam et Soganen et Gamalam moenibus firmauit. Solis autem Sephoritis permisit, vt murum sibimet ipsis fabricarent, quod eos et pecunia abundare videret, et sponte sua ad bellum properare. Similiter et Gischala Ioannes Leui filius suo suorumque opere muro cingi curauit, prout iusserat Iosephus. Caeteris autem munimentis omnibus ipse Iosephus intererat, iubendo simul atque opem ferendo. Quin et exercitum ad centum millia tironum et amplius e Galilaea conscripsit, quos omnes, armis veteribus vndique collectis ipsos instruens, armauit.

7. Deinde cum secum reputasset, Romanorum virtutem factam esse inuictam, maxime quod dicto audientes essent milites, et armis sese exercerent, disciplinam quidem militarem necessitate coactus insuper habebat: parendi autem facilitatem videns ducum multitudini acceptam deberi, Romanorum magis ex more diuidebat exercitum, pluresque constituebat ordinum principes. Milites insuper varie distribuebat, et illos quidem decurionibus subiiciebat et centurionibus, deinde tribunis, praetereaque ducibus, qui agminibus plenioribus praeerant. Doce-

ρων ἀφηγυμένους. ἐδίδασκέ τε σημείων παραδόσεις, καὶ σαλπίγγων προσκλήσεις τε καὶ ἀνακλήσεις, προσβολάς τε κεράτων καὶ περιαγωγάς, καὶ πῶς δεῖ πρὸς μὲν τὸ πάμπαν ἐπιστρέφειν ἐκ τοῦ περιόντος, ἐν δὲ τῷ πονοῦντι συναμύνειν. ὅσα τε εἰς παράσημα ψυχῆς, καὶ σώματος καρτερίαν, συνεχῶς ἀφηγεῖτο. μάλιστα δὲ αὐτὸς ἤσκει πρὸς τὸν πόλεμον, παρ' ἕκαστα τὴν Ρωμαίων εὐταξίαν διηγούμενος, καὶ ὡς πολεμήσουσι πρὸς ἄνδρας, οἱ δι' ἀλκὴν σώματος καὶ ψυχῆς παράσημα πάσης ὀλίγου δεῖν τῆς οἰκουμένης κρατοῦσιν. ἔφη δὲ πεῖραν αὐτῶν λαβεῖν τῆς κατὰ τὸν πόλεμον εὐταξίας, καὶ πρὸ παρατάξεως, εἰ τῶν συνήθων ἀδικημάτων ἀπόχοιντο, κλοπῆς τε καὶ ληστείας καὶ ἁρπαγῆς, τῶ τε ἐξαπατᾶν τὸ ὁμόφυλον, τό τε κέρδος οἰκεῖον ἡγεῖσθαι τὴν βλάβην τῶν συνηθεστάτων. διοικεῖσθαι γὰρ κάλλιστα τοὺς πολέμους, παρ' οἷς ἂν ἀγαθὸν τὸ συνειδὸς ἔχωσιν οἱ στρατευόμενοι. τοὺς δὲ οἰκοθεν φαύλους, οὐ μόνον τοῖς ἐπιοῦσιν ἐχθροῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ Θεῷ χρῆσθαι πολεμίῳ.

ιη'. Πολλὰ τοιαῦτα παραινῶν διετέλει. καὶ τὸ μὲν ἕτοιμον εἰς παράταξιν αὐτῷ συγκεκρότητο, πεζῶν μὲν ἐξ μυριάδες, ἱππεῖς δὲ διακόσιοι καὶ πεντήκοντα· χωρὶς δὲ τούτων, οἷς ἐπεποίθει μάλιστα, μισθοφόροι περὶ τετρακισχιλίους καὶ πεντακοσίους. ἐπιλέκτους δὲ περὶ αὐτὸν εἶχεν ἑξακοσίους φύλακας τοῦ σώματος. ἔτρεφον δὲ πλὴν τῶν μισθοφόρων τὴν ἄλλην στρατιὰν αἱ πόλεις ῥᾳδίως. τῶν γὰρ καταλεγέντων ἑκάστη, τοὺς ἡμίσεις ἐπὶ τὴν στρατιὰν ἐκπέμπουσα, τοὺς λοιποὺς ἐπὶ συμπορισμὸν αὐτοῖς τῶν ἐπιτηδείων κατεῖχεν· ὥστε τοὺς μὲν εἰς ὅπλα, τοὺς δὲ εἰς ἐργασίαν διηρῆσθαι, καὶ τοῖς τὰ σῖτα πέμπουσιν ἀντιχορηγεῖσθαι παρὰ τῶν ὁπλιτῶν τὴν ἀσφάλειαν.

bat etiam, quo modo signum alii aliis traderent, et tubis classicum canerent atque receptui, et cornuum conflictus et circumductiones; et quemadmodum oporteret superiores laborantibus succurrere, et cum defatigatis partiri pericula; quaeque animis audaciam ingenerarent, et corpora facerent labores tolerare, frequenter inculcabat. Maxime autem eos ad bellica munera exercebat, in singulis Romanorum modestiam eis commemorans, et quod cum viris essent praeliaturi, qui corporis viribus animique fortitudine totum fere terrarum orbem in suam potestatem redegerant. His addidit, quo pacto belli tempore suis essent parituri praeceptis, periculum se facturum etiam, antequam in aciem veniant, si consuetis iniuriis, furtisque et latrociniis et rapinis abstineant, et a popularibus suis fraudandis, et ab ea cogitatione, sibi in lucro ponendum esse, quod maxime familiaribus in damnum cedit. Illa enim bella optime administrari, in quibus milites sibi bene conscii sunt. qui vero domi improbe se gerunt, non solum eos, qui contra ipsos veniunt, pro aduersariis habere, sed et Deum pro hoste.

8. Multis huiusmodi admonitionibus vti non cessabat. Et iam quidem, quantum praelio parandum esset, conflatum erat, peditum quidem millia sexaginta, equites vero ducenti et quinquaginta; ac praeter hos, quibus maxime fidebat, mercenarii ad quatuor millia et quingentos. circa se etiam in corporis custodiam habebat sexcentos viros electos. Exceptis autem mercenariis facile caeteri milites a ciuitatibus alebantur. nam singulae earum, quas enarrauimus, cum mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad necessaria sibi acquirenda detinebant: adeo vt vna quidem pars armis destinaretur, altera vero operibus faciundis, et rem frumentariam suppeditantibus vicissim securitatem praestarent armati.

ΚΕΦ. κά'.

Περὶ Ιωάννου ἀπὸ Γισχάλων. ταῖς αὐτοῦ ἐπιβουλαῖς ἀντιμηχανᾶται Ἰώσηπος, καὶ πόλεις τινὰς ἐν ἀποστάσει ὅσας ἀπολαμβάνει.

Διοικοῦντι δὲ ὅτω τῷ Ἰωσήπῳ τὰ κατὰ τὴν Γαλιλαίαν παρανίσταται, τις ἐπίβουλος, ἀνὴρ ἀπὸ Γισχάλων, υἱὸς Λευΐ, Ἰωάννης ὄνομα· πανουργότατος μὲν καὶ δολιώτατος τῶν ἐπισήμων, ἐν δὲ τοῖς πονηρεύμασιν ἁπάντων. πένης δὲ τὰ πρῶτα, καὶ μέχρι πολλοῦ κώλυμα ἔχων τῆς κακίας τὴν ἀπορίαν, ἕτοιμος μὲν ψεύδεσθαι, δεινὸς δὲ ἐπιθεῖναι πίστιν τοῖς ἐψευσμένοις, ἀρετὴν ἡγούμενος τὴν ἀπάτην, καὶ ταύτῃ κατὰ τῶν Φιλτάτων χρώμενος, ὑποκριτὴς Φιλανθρωπίας, καὶ δι' ἐλπίδα κέρδους Φονικώτατος, ἀεὶ μὲν ἐπιθυμήσας μεγάλων, τρέφων δὲ τὰς ἐλπίδας ἐκ τῶν ταπεινῶν κακουργημάτων. λῃστὴς γὰρ ἦν μονότροπος. ἔπειτα καὶ συνοδίαν εὗρε τῆς τόλμης, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγην, προκόπτων δὲ ἀεὶ πλείονα. Φρουτὶς δὲ ἦν αὐτῷ μηδένα προσλαμβάνειν εὐάλωτον, ἀλλὰ τὰς εὐεξίᾳ σώματος, καὶ ψυχῆς παρασκήματι, καὶ πολέμων ἐμπειρίᾳ διαφέροντας ἐξελέγετο. μέχρι γοῦν τετρακοσίων ἀνδρῶν σῖφος συνεκρότησεν, οἱ τὸ πλέον ἐκ τῆς Τυρίων χώρας, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κωμῶν Φυγάδες ἦσαν, δι' ὧν ἐλπίζετο πᾶσαν τὴν Γαλιλαίαν, καὶ μετεώρους ὄντας ἐπὶ τῷ μέλλοντι πολέμῳ τοὺς πολλοὺς ἐσπάσασθαι.

β'. Ἤδη δὲ αὐτὸν στρατηγιῶντα, καὶ μειζόνων ἐφιέμενον, ἔνδεια χρημάτων κατεῖχεν. ἐπεὶ δὲ τὸν Ἰώσηπον ὁρῶν αὐτοῦ σφόδρα χαίροντα τῷ δραστηρίῳ, πείθει μὲν πρῶτον αὐτῷ πιστεῦσαι τὸ τεῖχος ἀνοικοδομῆσαι τῆς πατρίδος, ἐν ᾧ πολλὰ παρὰ τῶν πλησίων ἐκέρδησεν· ἔπειτα συνθεὶς σκηνὴν πανουργοτάτην, ὡς ἄρα Φυλάττοιντο πάντες οἱ κατὰ τὴν Συρίαν Ἰουδαῖοι ἐλαίῳ χρῆσθαι, μὴ δι' ὁμοφύλων ἐγκεχειρισμένῳ, πέμπειν αὐτοῖς ἐπὶ τὴν μισθοφόραν ἐξητήσατο. συνωνούμενος δὲ τῷ Τυρίῳ νομίσματος, ὃ

CAP. XXI.

De Ioanne Giſcaleno. contra eius inſidias alias ſtruit Ioſephus; et vrbes nonnullas, quae ab ipſo defecerant, recipit.

IOſepho autem hoc modo Galilaeae res adminiſtranti inſurgit quidam inſidiator, vir Giſchalis oriundus, Leui filius, nomine Ioannes; callidiſſimus quidem et doloſiſſimus nobilium, in nequitia vero omnium. Ab initio cum paupertate conflictatus eſt, eiuſque malitiae diu impedimento erat egeſtas, promtus quidem et exercitatus ad mentiendum, ad fidem vero mendacio faciendam acer, fraudem in virtutum numero habens, eaque aduerſus amiciſſimos vti ſolitus, humanitatis ſimulator, et ſpe lucri caedis maxime appetens, magna quidem ſemper affectans, ſpem vero ex ſordidis maleficiis arripiens alenſque. Latro enim erat ſingularis ac ſolitarius, deinde et quoſdam inueniebat, qui ſe ei in audacia comites adiungerent, primo quidem pauculos, indies vero plures in latrociniis proficiens. Ei autem curae erat neminem adſciſcere, qui facile capi potuit: ſed qui et corporis habitudine, et animi firmitate, bellorumque peritia praeſtarent, hos eligebat. Virorum itaque manum numero ad quater mille collegit parauitque, quorum maxima pars ex Tyriorum regione eiuſque vicis ad eum confugerant: eorum ope Galilaeam omnem depopulabatur, multoſque belli exſpectatione ſuſpenſos irritabat.

2. Iam vero illi imperare deſideranti, et maiorum appetenti, pecuniae inopia obſtabat. cum autem videret, Ioſephum ſua valde delectari induſtria, perſuadet ei primum, vt patriae moenia inſtauranda ſuae mandaret fidei; qua in re multum lucri fecit ex locupletibus. deinde, commento callidiſſimo excogitato, quo cautum eſſet, vt oleo, quod non a gentilibus ſuis elaboratum eſſet, vti prohiberentur omnes apud Syriam Iudaei, oleum ipſis ad confinia mittendi priuilegium a Ioſepho depoſcit: nummoque Tyrio,

τέσσαρας Αττικὰς δύναται, τέσσαρας ἀμφορεῖς, τῆς αὐτῆς ἐπίπρασκε τιμῆς ἡμιαμφόριον. ὅσης δὲ τῆς Γαλιλαίας ἐλαιοφόρου, μάλιστα καὶ τότε εὐφορηκυίας, εἰς σπανίζοντας πέμπων πολὺ καὶ μόνος, ἄπειρόν τι πλῆθος συνήγαγε χρημάτων, οἷς εὐθέως ἐχρῆτο κατὰ τὴν ἐργασίαν παραχόντος. καὶ ὑπολαβὼν, εἰ καταλύσειε τὸν Ἰώσηπον, αὐτὸς ἡγήσεσθαι τῆς Γαλιλαίας, τοῖς μὲν ὑφ' αὐτὸν ληστᾶις προσέταξεν εὐτονώτερον ἐγχειρεῖν ταῖς ἁρπαγαῖς, ὅπως, πολλῶν νεωτεριζόντων κατὰ τὴν χώραν, ἢ διαχρήσαιτό τι τῶν στρατηγῶν ἐκβοηθοῦντα λοχήσας, ἢ περιορῶντα τὰς ληστὰς διαβάλοι πρὸς τὰς ἐπιχωρίους. ἔπειτα διεφήμιζε πόρρωθεν, ὡς ἄρα προδιδοῖ Ρωμαίοις τὰ πράγματα Ἰώσηπος· καὶ πολλὰ τοιαῦτα πρὸς κατάλυσιν τἀνδρὸς ἐπραγματεύετο.

γ'. Καθ' ὃν καιρὸν ἀπὸ Δαβαρίττων κώμης νεανίσκοι τινὲς τῶν ἐν τῷ Μεγάλῳ πεδίῳ καθεζομένων Φυλάκων, ἐνεδρεύοντες Πτολεμαῖον τὸν Ἀγρίππα καὶ Βερνίκης ἐπίτροπον, ἀφείλοντο πᾶσαν ὅσην ἦγεν ἀποσκευήν, ἐν ᾗ πολυτελεῖς ἐσθῆτες ὑκ ὀλίγαι, καὶ πλῆθος ἐκπωμάτων ἀργυρῶν, χρυσοί τε ἦσαν ἑξακόσιοι. μὴ δυνάμενοι δὲ διαθέσθαι κρύφα τὴν ἁρπαγὴν, πάντα πρὸς Ἰώσηπον εἰς Ταριχαίας ἐκόμισαν. ὁ δὲ μεμψάμενος αὐτῶν τὸ πρὸς τὰς βασιλικὰς βίαιον, τίθησι τὰ κομισθέντα παρὰ τῷ δυνατωτάτῳ τῶν Ταριχαιατῶν Αἰνέᾳ, πέμψας κατὰ καιρὸν τοῖς δεσπόταις προαιρούμενος. ὃ δὴ μέγιστον αὐτῷ κίνδυνον ἐπήγαγεν. οἱ γὰρ ἁρπάσαντες, ἅμα μὲν ἐπὶ τῷ μηδεμιᾶς τυχεῖν μερίδος ἐκ τῶν κεκομισμένων ἀγανακτοῦντες, ἅμα δὲ καὶ προσκεψάμενοι τῷ Ἰωσήπῳ τὴν διάνοιαν, ὅτι μέλλοι τοῖς βασιλεῦσι τὸν πόνον αὐτῶν χαρίζεσθαι, νύκτωρ εἰς τὰς κώμας αὐτῶν διέδραμον, καὶ πᾶσιν ἐπεδείκνυντο τὸν Ἰώσηπον ὡς προδότην. ἐνέπλησαν δὲ καὶ τὰς πλησίον πόλεις ταραχῆς, ὥστε ὑπὸ τὴν ἕω δέκα μυριάδας ὁπλιτῶν ἐπ' αὐτὸν συνδραμεῖν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος, ἐν τῷ κατὰ Ταριχαίας ἱπποδρόμῳ συνηθροισμένον, πολλὰ πρὸς ὀργὴν

qui quatuor drachmas Atticas valet, quatuor olei amphoras coëmens, eodem pretio amphorae dimidium vendebat. Cumque Galilaea olei esset ferax, et tunc maxime illo abundaret, in ea loca vbi erat penuria, dum solus multumque mitteret, immensam pecuniae vim sibi parabat; qua mox in eum vsus est, qui hoc sibi quaestum faciendi beneficium dederat. ratusque, si Iosephum euerteret, fore, vt ipse Galilaeae imperaret, instit latrones, quibus praeerat, acriori studio rapinis operam dare, vt, multis res nouas per regionem molientibus, aut insidiis rectorem ad auxiliandum procurrentem alicubi perimeret; aut, si latrones insuper haberet, ea de re apud indigenas cum accusaret. deinde altius res repetendo eum calumniabatur, quasi, quicquid agendum esset, Iosephus Romanis prodere cogitaret: et huiusmodi multa ad potestatem eius euertendam machinabatur.

3. Eo tempore iuuenes quidam e vico Dabarittis, in Magno campo vigilias agentes, insidias struunt Ptolemaeo Agrippae et Berenices procuratori, et omnem, quam secum ducebat, supellectilem diripiebant, scilicet vestes pretiosas non paucas, plurimaque pocula argentea, et aureos sexcentos. Cum autem non potuissent praedam rapto quaesitam in occulto deponere, omnia Tarichaeas ad Iosephum comportarunt. Ille vero, cum reprehendisset illorum violentiam regiis illatam, quaecunque afferebantur reponenda curabat apud Æneam Tarichaeatarum potentissimum, eo animo, vt dominis ista opportune remitteret. id quod eum in maximum periculum adducebat. Nam qui ista diripuerant, aegre ferentes, se nullam partem capturos esse eorum, quae attulerant, et Iosephi propositum perspectum habentes, quod ex eorum labore gratificaturus esset regibus, in vicos quisque suos nocte discurrebant, et palam omnibus praedicabant, Iosephum pro proditore habendum esse. Quin et vrbes vicinas tumultu repleuerunt, adeo vt centum armatorum millia prima luce aduersus eum concurrerint. Et multitudo quidem, in circo apud Tarichaeas congregata, multa iracunde admodum clamabant;

ἀνεβόα. καὶ οἱ μὲν καταλύειν, οἱ δὲ καίειν τὸν προδότην ἐκεκράγεσαν. παρώξυνε δὲ τὰς πολλὰς Ἰωάννης, καὶ σὺν αὐτῷ Ἰησοῦς τις υἱὸς Σαπφία, τότε ἄρχων τῆς Τιβεριάδος. οἱ μὲν οὖν φίλοι καὶ σωματοφύλακες τοῦ Ἰωσήπου, καταπλαγέντες τὴν ὁρμὴν τοῦ πλήθους, ἔφυγον πλὴν τεσσάρων πάντες. αὐτὸς δὲ κοιμώμενος ἤδη προσφερομένου τοῦ πυρὸς διανίσταται, καὶ, παραινούντων φεύγειν τῶν τεσσάρων, οἷς παρέμειναν, ὅτε πρὸς τὴν καθ' αὑτὸν ἐρημίαν, ὅτε πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων καταπλαγείς, προπηδᾷ, περιρρηξάμενος μὲν τὴν ἐσθῆτα, καταμησάμενος δὲ τῆς κεφαλῆς κόνιν, ἀποστρέψας δὲ ὀπίσω τὰς χεῖρας, καὶ τὸ ἴδιον ξίφος ἐπιδήσας τῷ τένοντι. πρὸς ἃ τῶν μὲν οἰκείως ἐχόντων, καὶ μάλιστα Ταριχαιατῶν, οἶκτος ἦν. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς χώρας, καὶ τῶν πλησίον ὅσοις ἐδόκει φορτικὸς, ἐβλασφήμουν, προφέρειν τε τὰ κοινὰ κρήματα θᾶττον ἐκέλευον, καὶ τὰς προδοτικὰς συνθήκας ἐξομολογεῖσθαι. προσειλήφεσαν γὰρ ἐκ τοῦ χρήματος ἀδὲν αὐτὸν ἀρνήσεσθαι τῶν ὑπονοηθέντων, ἀλλὰ ἐπὶ συγγνώμης ποιεσμῷ, πάντα πεποιηκέναι τὰ πρὸς τὸν ἕλεον. τῷ δὲ ἦν ἡ ταπείνωσις προκατασκευὴ στρατηγήματος. καὶ τεχνιτεύων τοὺς ἀγανακτοῦντας καθ' αὑτοῦ κατ' ἀλλήλων στασιάσαι ἐφ' οἷς ὠργίζοντο, πάντα ὁμολογήσων ὑπεχωρεῖτο. εἶτα δοθὲν αὐτῷ λέγειν· „ἐγὼ ταῦτα, ἔφη, τὰ χρήματα ὅτε ἀναπέμπειν Ἀγρίππα προῃρούμην, ὅτε κερδαίνειν αὐτός. μὴ γὰρ ἡγησάμην „ποτὲ φίλον τὸν ὑμῖν διάφορον, ἢ κέρδος τὸ φέρον τῷ κοι„νῷ βλάβην. ὁρῶν δὲ, ὦ Ταριχαιᾶται, μάλιστα τὴν ὑμε„τέραν πόλιν ἀσφαλείας δεομένην, καὶ πρὸς τὴν κατα„σκευὴν τείχους χρῄζουσαν ἀργυρίου, δεδοικὼς δὲ τῶν Τι„βεριέων δῆμον, καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἐφεδρευούσας τοῖς „ἠπασμένοις, καταχεῖν ἡσυχῇ τὰ χρήματα προειλόμην, „ἵνα ὑμῖν περιβάλωμαι τεῖχος. εἰ δὲ μὴ δοκεῖ, προφέρω „τὰ κεκομισμένα, καὶ παρέχω διαρπάζειν. εἰ δὲ καλῶς „ὑμῖν ἐβουλευσάμην, κολάζετε τὸν εὐεργέτην.

Ἐπὶ τούτοις οἱ Ταριχαιᾶται μὲν αὐτὸν ἀνευφήμουν.

et alii quidem proditorem deponendum esse, alii vero concremandum vociferabantur. pleroſque autem incitabat Ioannes, et cum eo Ieſus Sapphiae filius, eo tempore ſummus Tiberiadis magiſtratus. Et Ioſephi quidem amici et ſatellites, tantae multitudinis incurſu perterriti, fuga ſalutem quaerebant omnes praeter quatuor. Ille vero e ſomno, cum iam ignis admoueretur, experrectus ſurgit, et hortantibus eum quatuor, qui remanſerunt, vt fugeret, neque ſolitudine ſua, neque illorum, qui contra ſe venerunt, multitudine exterritus, repente proſiluit, veſte dilacerata et capite puluere conſperſo, auerſiſque poſt tergum manibus, et gladio ſuo ceruici alligato. Quibus eius quidem familiares maximeque Tarichaeatae ad miſericordiam adducti ſunt. ruſtica vero plebs, et finitimorum iſti, quibus moleſtior videbatur, ei maledicebant, et pecunias publicas ocyus proferre iubebant, et proditionis pacta indicare. nam ex habitu eius opinabantur, quod nihil eorum, de quibus ſuſpectus erat, negatum iret, feciſſetque omnia, impetrandae veniae cauſa, quae miſericordiam mouerent. Huic autem iſta humilitas viam ad ſtratagema praemuniebat: atque id callide agens, vt contra ipſum indignantes ſupet his, vnde iraſcerentur, inter ſe diſſidere faceret, pollicebatur. Deinde facta ei dicendi poteſtate: „ego, inquit, has „pecunias neque Agrippae mittere, neque quaeſtui eas habere cogitabam, nunquam enim eum amicum duxi, qui „vobis ſit inimicus, aut lucro deputaui, quod reipublicae in „damnum cedat. Sed cum animaduerterem, o Tarichaeatae, ciuitatem veſtram maxime omnium munitionis egere, et ad moenia exſtruenda pecuniae inopia laborare, „veritusque eſſem, ne populus Tiberienſis et aliae ciuitates raptis pecuniis inſidiarentur, mecum conſtitui clam „pecuniam detinere, vt vobis circumdarem muros. Si „vobis hoc diſpliceat, quae fuerint allata profero, et diti„pienda exhibeo. Sin autem vobis haud male conſului, „de benefactore poenas exigitis.

4. Ob haec Tarichaeatae quidem de eo bona omnia

οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Τιβεριάδος σὺν τοῖς ἄλλοις ἐκάκιζον, καὶ ἀπειλῶν. καταλιπόντες δὲ ἑκάτεροι τὸν Ἰώσηπον, ἀλλήλοις διεφέροντο. κἀκεῖνος θαῤῥῶν ἤδη τοῖς ὠνειωμένοις, ἦσαν δὲ εἰς τετρακισμυρίους Ταριχαιάται, παντὶ τῷ πλήθει παῤῥησιαστικώτερον ὡμίλει. καὶ πολλὰ τὴν προπέτειαν αὐτῶν κατονειδίσας, „ἐκ μὲν τῶν παρόντων Ταριχαίας, „ἔφη, τεύξεσθαι, ἀσφαλεῖσθαι δὲ ὅμως καὶ τὰς ἄλλας „πόλεις. ἃ γὰρ ἀποῤῥήσειν χρημάτων, ἐὰν ὁμονοῶσιν ἐφ' „ἃς δεῖ πορίζειν, καὶ μὴ παροξύνωνται κατὰ τὸν πορί„ζοντος.

ε'. Ἐνθα δὴ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος τῶν ἠπατημένων ἀπανεχώρει, καίτοι διωργισμένον. διχίλιοι δὲ ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν ἔνοπλοι, καὶ Φθάσαντος εἰς τὸ δωμάτιον παρελθεῖν ἀπειλοῦντες ἐφεστήκεσαν. ἐπὶ τούτοις πάλιν Ἰώσηπος ἀπάτῃ δευτέρᾳ χρῆται. ἀναβὰς γὰρ ἐπὶ τὸ τέγος, καὶ τῇ δεξιᾷ κατασείλας τὸν θόρυβον αὐτῶν, „ἀγνοεῖν, ἔφη, „τίνων ἀξιοῦσι τυχεῖν. ἃ γὰρ κατακύειν διὰ τὴν τῆς βοῆς „σύγχυσιν. ὅσα δ' ἂν κελεύσωσι, πάντα ποιήσειν, εἰ τὰς „διαλεξομένους ἡσυχῇ πέμψειαν εἴσω πρὸς αὐτόν." ταῦτα ἀκούσαντες οἱ γνώριμοι σὺν τοῖς ἄρχουσιν εἰσῆσαν. ὁ δὲ, σύρας αὐτοὺς εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας, καὶ τὴν αὔλειον ἐπικλείσας, ἐμαστίγωσεν, μέχρι πάντων τὰ σπλάγχνα γυμνωθῆναι. περιεστήκει δὲ τέως τὸ πλῆθος, δικαιολογεῖσθαι μακρότερα τοὺς εἰσελθόντας οἰόμενον. ὁ δὲ, τὰς θύρας ἐξαπίνης ἀνοίξας, ἠμαγμένους ἐξαφῆκε τοὺς ἄνδρας, καὶ τοσαύτην τοῖς ἀπειλῆσιν ἐνεργάσατο κατάπληξιν, ὥστε ῥίψαντας τὰ ὅπλα φεύγειν.

ς'. Πρὸς ταῦτα Ἰωάννης ἐπετείνετο τὸν Φθόνον, καὶ δευτέραν ἤρτυεν ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ Ἰωσήπου. σκηψάμενος δὲ νόσον, ἐκέλευε δι' ἐπιστολῆς τὸν Ἰώσηπον. ἐπιτρέψαι πρὸς θεραπείαν αὐτῷ χρήσασθαι τοῖς ἐν Τιβεριάδι θερμοῖς ὕδασιν. ὁ δὲ, ἅπερ γὰρ ὑπώπτευε τὸν ἐπίβουλον, γράφει τοῖς κατὰ τὴν πόλιν ἐπάρχοις, ξενίαν τε καὶ τἀπιτήδεια Ἰωάννῃ παρασχεῖν. ὃν ἀπολαύσας, μετὰ δύο

dicebant: Tiberienſes vero cum aliis eum vituperabant, minaſque intentabant. vtrique autem, relicto Ioſepho, inter ſe diſſidebant. Atque ille, iſtis iam fretus, qui eadem ac ipſe ſentirent, erant autem Tarichaeatae ad XL millia, cum omni multitudine liberius colloquebatur. multumque in eorum temeritatem inuectus: „ex praeſenti quidem pe„cunia Tarichaeas ſe munitum ire, dicebat, paratumque „eſſe aliis etiam ciuitatibus ſecuritatem praeſtare. non „enim pecuniam deſideraturos eſſe, ſi ſecum aduerſus eos „conſentiant, a quibus ſuppeditanda eſt, et non in ipſum „exacerbentur, qui eam ſuppeditari facit.

5. Itaque tum quidem alia multitudo, quae decepta fuerat, recedebat, quamuis irata et offenſa: duo vero armatorum millia aduerſus eum properabant; et, cum ille ſemet in tectum iam ante recepiſſet, cum minis foribus adſtabant. Iterum autem Ioſephus in hos quoque altera fraude vtitur. Cum enim in tectum ſuperius adſcendiſſet, et dextra tumultum eorum ſedaſſet: „ſe neſcire, aie„bat, quid ſit, quod ab ipſo conſequi velint; nihil enim ſe „ob diſſonum eorum clamorem exaudire poſſe. omnia „vero, quae imperauerint, facturum eſſe, ſi quos placide „ſecum acturos ad ipſum intromitti velint." His auditis, illico nobiliores cum magiſtratibus ad eum ingreſſi ſunt. Ille vero, cum eos in abditiſſima domus traxiſſet, et aulae oſtia operuiſſet, tamdiu eos verberauit, donec viſcera omnium nudaret. Interim autem circumſtabat multitudo, exiſtimans, ſuos longiore diſceptatione teneri. At ille, foribus ſubito patefactis, cruentos eos dimiſit. id quod malum minitantibus tantum incuſſit terrorem, vt proiectis armis aufugerent.

6. Ex iſtis Ioannis aucta eſt inuidia, aliaſque Ioſepho parabat inſidias: morboque ſimulato per literas Ioſephum obſecrauit, vt ei permitteret calidis aquis in Tiberiade ad valetudinem eius curandam vti. Atque ille, vt qui nondum inſidiatorem ſuſpicaretur, ad praefectos ciuitatis ſcribit, vt et hoſpitium et neceſſaria Ioanni praeberent. Quibus

ἡμέρας ἀφ' ὧ παῆν διεπράττετο. καὶ τὰς μὲν ἀπάτας, τὰς δὲ χρήμασι διαφθείρων, ἀνέπειθεν ἀποστῆναι Ἰωσήπῳ. καὶ γνὺς ταῦτα Σίλας, ὁ φυλάσσειν τὴν πόλιν ὑπὸ Ἰωσήπῳ καθεσταμένος, γράφει τὰ κατὰ τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῷ κατὰ τάχος. ὁ δὲ Ἰώσηπος, ὡς ἔλαβε τὴν ἐπιστολήν, νυκτὸς ὁδεύσας συντόνως, ἑωθινὸς παῆν ἐπὶ τὴν Τιβεριάδα. καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος αὐτῷ ὑπήντα. Ἰωάννης δὲ, καίτοι τὴν παῤῥησίαν ὑποπτεύων ἐπ' αὐτὸν, ὅμως πέμψας τινα τῶν γνωρίμων, ὑπερείνατο τὴν ἀσθένειαν, καὶ κλινήρης ὢν ὑστερήσαι τῆς θεραπείας ἔλεγεν. ὡς δὲ εἰς τὸ στάδιον τὰς Τιβερικὰς ἀθροίσας Ἰώσηπος ἐπειρᾶτο διαλέγεσθαι περὶ τῶν ἐπεξαλμένων, ὑποπέμψας ὁπλίτας προσέταξεν αὐτὸν ἀνελεῖν. τότε τὰ ξίφη γυμνώντας ὁ δῆμος προϊδὼν ἀνεβόησεν. πρὸς δὲ τὴν κραυγὴν Ἰώσηπος ἐπιστραφεὶς, καὶ θεασάμενος ἐπὶ τῆς σφαγῆς ἤδη τὸν σίδηρον, ἀπεπήδησεν εἰς τὸν αἰγιαλόν. εἰστήκει δὲ δημηγορῶν ἐπὶ βαθύ τινος ἐξαπίνης τὸ ὕψος. καὶ παρορμῶντος ἐπικρεμάσας σκάφος, σὺν δυσὶ σωματοφύλαξιν εἰς μέσην τὴν λίμνην ἀνέφευγεν.

ζ'. Οἱ στρατιῶται δὲ αὐτοῦ, ταχέως ἁρπάσαντες ὅπλα, κατὰ τῶν ἐπιβούλων ἐχώρουν. ἔνθα δείσας Ἰώσηπος, μὴ, πολέμου κινηθέντος ἐμφυλίου, διὰ ὀλίγου φθόνου παραναλώσῃ τὴν πόλιν, πέμπει τοὺς σφετέρους ἀγγέλλων, μόνης προνοεῖν τῆς αὐτῶν ἀσφαλείας, μήτε δὲ κτείνειν τινὰ, μήτε ἀπολέγχειν τῶν αἰτίων. καὶ οἱ μὲν, τῷ παραγγέλματι πειθόμενοι, ἡσύχασαν. οἱ δὲ ἀνὰ τὴν περιοῦσαν χώραν, πυθόμενοι τήν τε ἐπιβουλὴν καὶ τὸν συσκευάσαντα, συνηθροίζοντο κατὰ τὴν Ἰωάννου. φθάνει δὲ ἐκεῖνος εἰς Γίσχαλα φυγὼν τὴν πατρίδα. συνέῤῥεον δὲ πρὸς τὸν Ἰώσηπον οἱ Γαλιλαῖοι κατὰ πόλεις, καὶ, πολλαὶ μυριάδες ὁπλιτῶν γενόμεναι, παρεῖναι σφᾶς ἐπὶ Ἰωάννην τὸν κοινὸν ἐπιβουλὸν ἐβόων. συγκαταφλέξειν γὰρ αὐτῷ καὶ τὴν ὑποδεξαμένην πόλιν. ὁ δὲ ἀποδέχεσθαι μὲν αὐτῶν ἔφασκε τὴν εὔνοιαν, εἴργε δὲ τὴν ὁρμὴν, χειρώσασθαι συνίσειν τὰς ἰσχυρὰς μᾶλ-

ille potitus, biduo post id, cuius causa venerat, peragebat: et aliis quidem fraude circumuentis, aliis vero pecunia corruptis, Iosephum deserere persuasit. atque Silas, cui mandata erat a Iosepho vrbis custodia, vbi ista cognouit, statim ad eum literas mittit de insidiis. Iosephus autem, quam primum literas acceperat, nocte iter maturauit et mane admodum Tiberiadem peruenit. Et caetera quidem multitudo ei obuiam veniebat. Ioannes autem, quamuis eum contra se ventorum esse suspicaretur, tamen, per quendam e familiaribus ad eum missum, languorem ex morbo simulauit, et quod lecto affixus esset, ideo obsequio se defuisse dicebat. Tiberiensibus autem a Iosepho in stadium congregatis, vbi aggrediebatur ad eos alloquendum de literis, millis armatis Ioannes iussit eum interfici. Quos cum populus prospexisset stricturos esse gladios, statim exclamauit. Iosephus autem, ad clamorem conuersus, cum prope iugulo suo imminere vidisset ferrum, inde in littus desiluit, (nam verba faciens ad populum steterat in tumulo sex pedes alto) et nauicula, quae forsan appulerat, propere adscensa, cum duobus satellitibus medium in lacum refugiebat.

7. Milites autem eius, armis illico correptis, contra insidiatores ibant. Vnde veritus Iosephus, ne, moto bello intestino, propter paucorum inuidiam ciuitas consumeretur, ad suos mittit, qui eos monerent, vt suae tantum saluti consulerent, et neque quenquam occiderent, neque culpae affinem redarguerent. Et illi quidem, dicto audientes, quieuerunt. qui vero in vicinia degebant, cum de insidiis inaudiuissent, et de illo, qui eas struxerat, contra Ioannem coibant. Sed ille prius in Giscala patriam suam fuga se recipiebat. At Galilaei, suis quisque e ciuitatibus, ad Iosephum confluebant; et cum multa armatorum millia congregata essent, ipsos aduersus Ioannem, communem insidiatorem, praesto adesse clamabant, vna cum eo ciuitatem, quae illum susceperat, igne crematuros. Ille vero aiebat, sibi quidem gratam acceptamque esse illorum erga se beneuolentiam; impetum vero cohibebat, vt

λου, ἢ κτεῖναι προαιρούμενος. ἐκλαβὼν δὲ τὰς ἀφ' ἑκάστης πόλεως Ιωάννῃ συναφεστῶτας Ιώσηπος κατ' ὄνομα· προθύμως δὲ ἐνεδείκνυντο τὰς ἀφετέρας οἱ δημόται· καὶ διὰ κηρύκων ἀπειλήσας, τῶν ἐντὸς ἡμέρας πέμπτης μὴ καταλιπόντων τὸν Ιωάννην, τάς τε οὐσίας διαρπάσειν, καὶ τὰς οἰκίας ἅμα ταῖς γενεαῖς καταφλέξειν, τρισχιλίους μὲν ἀπέσπασεν εὐθέως, οἳ παραγενόμενοι τὰ ὅπλα παρὰ τοῖς ποσὶν ἔρριψαν αὐτῷ. σὺν δὲ τοῖς καταλειφθεῖσιν, ἦσαν δὲ ὅσον εἰς διχιλίους Σύρων φυγάδες, ἀνέστελλεν Ιωάννης πάλιν εἰς τὰς λαθραίους ἐπιβουλὰς ἐκ τῶν φανερωτέρων. κεύφα γὰρ ἔπεμψεν ἀγγέλους εἰς Ιεροσόλυμα, διαβάλλων τὸν Ιώσηπον ἐπὶ τῷ μεγέθει τῆς δυνάμεως, φάσκων ὅσον οὐδέπω τύραννον ἐλεύσεσθαι τῆς μητροπόλεως, εἰ μὴ προκαταληφθείη. ταῦθ' ὁ μὲν δῆμος ἦν προειδώς, ὃ προσεῖχον δέ. οἱ δυνατοὶ δὲ κατὰ φθόνον, καὶ τῶν ἀρχόντων τινὲς λάθρα τῷ Ιωάννῃ χρήματα πρὸς συλλογὴν μισθοφόρων ἔπεμψαν, ὅπως πολεμῇ πρὸς Ιώσηπον. ἐψηφίσαντο δὲ καθ' ἑαυτὰς, καὶ μεταπαλεῖν αὐτὸν ἀπὸ τῆς στρατηγίας. ὃ μὴν ἠξίουν ἀποχρήσειν τὸ δόγμα. διχιλίους δὲ καὶ πεντακοσίους ὁπλίτας, καὶ τέσσαρας τῶν ἐπιφανῶν ἄνδρας ἔστειλαν, τόν τε τῆ Νομικῆ Ιωάζαρον, καὶ Ανανίαν Σαδδυκὶ, καὶ Σίμωνα καὶ Ιώδην Ιωνάθα, πάντας εἰπεῖν δυνατωτάτους, ἵνα ἕτοι τὴν πρὸς τὸν Ιώσηπον εὔνοιαν ἀποσβέψωσι. κἂν μὲν ἐκὼν παραγένηται, λόγον ὑποσχεῖν ἐᾶν αὐτόν. εἰ δὲ βιάζοιτο μένειν, ὡς πολεμίῳ χρῆσθαι. Ιωσήπῳ δὲ παραγενέσθαι μὲν στρατιὰν ἐπεσάλπισαν οἱ φίλοι. τὴν δὲ αἰτίαν ὃ προσδήλων, ἅτε δὴ τῶν ἐχθρῶν λάθρα βεβουλευμένων. διὸ καὶ μὴ προφυλαξαμένῳ, τέσσαρες πόλεις εὐθέως πρὸς τὰς διαφόρους ἀπέσπασαν ἐλθόντας, Σεπφώρις τε καὶ Γάμαλα, καὶ Γίσχαλα, καὶ Τιβεριάς. ταχέως δὲ καὶ ταύτας προσηγάγετο δίχα τῶν ὅπλων, καὶ χειρωσάμενος στρατηγήματι τὰς τέσσαρας ἡγεμόνας, τῶν τε ὁπλιτῶν τὰς δυνατωτάτας, ἀνέπεμψεν εἰς Ιεροσόλυμα. πρὸς ἃς ὁ δῆμος ἠγανάκτησεν ὃ μετρίως, καὶ σὺν αὐτοῖς ὥρμησε

qui maluit inimicos prudentia vincere, quam ferro occidere. Cum autem Iosephus e singulis ciuitatibus nominatim eos excepisset, qui vna cum Ioanne defecerant, (quippe plebeii prompte admodum suos indicabant) et praeconum voce denunciasset, se patrimonia eorum, qui intra quinque dies Ioannem non reliquissent, direptum ire, domosque cum familiis combusturum, breui fecit, vt tria quidem ab eo millia deficerent, qui cum ad eum accessissent, ad illius pedes arma proiecerunt: Ioannes autem cum reliquis, ad duo circiter millia Syrorum fugitiuorum, ex insidiis apertioribus ad occultas se recipiebat. Itaque clam nuncios Hierosolyma misit, calumnians Iosephum, quod ingentem copiarum multitudinem coëgisset; dicensque fere in eo esse, vt metropolin tyrannide occupet, nisi mature praeueniatur. Illa quidem populus iam praeuiderat, animum vero illis non aduertebat: ex inuidia autem primores nonnullique magistratuum clam pecunias Ioanni miserunt, ad milites mercenarios comparandos, vt aduersus Iosephum bellum gererent, atque inter se decreuerunt eum ab exercitu ducendo reuocare. Veruntamen decretum haud satis valiturum existimabant. sed duo millia et quingentos armatos, et quatuor viros ex illustrioribus miserunt, Ioazarum Nomici filium, et Ananiam Sadduci, et Simonem et Iudam Ionathae filios, omnes dicendi peritissimos, vt isti populum a sua in Iosephum beneuolentia auerterent. et siquidem is sponte sua veniat, finerent ipsum sui rationem reddere: sin autem vrgeat, vt in praefectura maneat, pro hoste eum haberent. Iosepho autem literis significarunt amici, in eum quidem venturos esse milites; minime vero ei indicarunt, quid causae fuerit, cur venirent, vtpote quod clausa haberentur inimicorum consilia. Vnde factum, vt, cum nihil praecautum esset et prouisum, quatuor ciuitates aduersariis statim ac venerint se adiungerent, Sepphoris, et Gamala, et Giscala, et Tiberias. Verum et istas continuo sine armis recepit, quatuorque duces stratagemate captos, et ex armatis potentissimos quosque Hierosolyma mittendos curauit. contra quos populus haud mediocri indignatione commotus est; atque ipsos, et

τὺς προπέμψαντας ἀνελεῖν, εἰ μὴ φθάσαντες ἀπέδρασαν.

ή. Ἰωάννην δὲ τὸ λοιπὸν ἐντὸς τῦ Γιχάλων τείχυς ὁ παρὰ Ἰωσήπυ φόβος ἐφέρει. καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας πάλιν ἀπέστη Τιβεριάς, ἐπικαλεσαμένων τῶν ἔνδον Ἀγίππαν τὸν βασιλέα. καὶ τῦ μὲν μὴ καταντήσαντος ἐφ' ἣν συνετέταχτο προθεσμίαν, Ρωμαϊκῶν δὲ ἱππέων ὀλίγων κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν παραφανέντων, τὸν Ἰώσηπον ἐξεκήρυσσον. τῶν δὲ ἠγγέλη μὲν εἰς Ταριχαίας ἡ ἀπόστασις εὐθέως. ἐκπεμφὼς δὲ τὺς στρατιώτας πάντας ἐπὶ σίτυ συλλογὴν, ὅτε μόνος ἐξορμᾶν ἐπὶ τὺς ἀποστάντας, ὅτε μένειν ὑπέμενε, δεδοικὼς, μὴ, βραδύνοντος αὐτῦ, φθάσωσιν οἱ βασιλικοὶ παρελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. ὐδὲ γὰρ τὴν ἐπιῦσαν ἐνεργὸν ἔξειν ἔμελλεν, ἐπέχοντος σαββάτυ. δόλῳ δὴ περιελθεῖν ἐπενόει τὺς ἀποστάντας. καὶ τὰς μὲν πύλας τῶν Ταριχαιῶν ἀποκλεῖσαι κελεύσας, ὡς μὴ προεξαγγείλοι τις τὸ σκέμμα τοῖς ἐπιχειρεμένοις, τὰ δὲ ἐπὶ τῆς λίμνης σκάφη πάντα συναθροῖσας· διακόσια δὲ καὶ τριάκοντα εὑρέθη, καὶ ναῦται τεσσάρων ὐ πλείυς ἦσαν ἐν ἑκάστῳ· διὰ τάχυς ἐλαύνει πρὺς τὴν Τιβεριάδα. καὶ τοσῦτον ἀποχὼν τῆς πόλεως, ἐξ ὅσυ συνιδεῖν ὐ ῥᾴδιον ἦν, κενὰς τὰς ἁλιάδας μετεώρυς σαλεύειν ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ, μόνυς ἑπτὰ τῶν σωματοφυλάκων ἀνόπλυς ἔχων, ἔγγιον ὀφθῆναι προσήει. θεασάμενοι δὲ αὐτὸν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἔτι βλασφημῦντες οἱ διάφοροι, καὶ διὰ τὴν ἔκπληξιν πάντα τὰ σκάφη γέμειν ὁπλιτῶν νομίσαντες, ἔῤῥιψαν τὰ ὅπλα, καὶ κατασείοντες ἱκετηρίας ἐδέοντο φείσασθαι τῆς πόλεως.

θ. Ὁ δὲ Ἰώσηπος πολλὰ διαπειλησάμενος αὐτοῖς, καὶ κατονειδίσας, εἰ πρῶτα μὲν ἀράμενοι τὸν πρὺς Ρωμαίυς πόλεμον, εἰς τάσεις ἐμφυλίυς προαναλίσκυσι τὴν ἰσχὺν, καὶ τὰ εὐκταιότατα ποιῦσι τοῖς ἐχθροῖς, ἔπειτα τὸν κηδεμόνα τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν ἀναιρῦσαι σπεύδυσι, καὶ κλείειν ὐκ αἰδῦνται τὴν πόλιν αὐτῶν τῷ τειχίσαντι, προσδέχεσθαι τὺς ἀπολογησομένυς ἔφασκε, καὶ δι' ὧν βεβαιώ-

quotquot eos comitati sunt, ocyus interfecerat, nisi paulo ante aufugissent.

8. Posthac verò Ioannes intra muros Giscalorum se continebat prae metu Iosephi. Et paucis post diebus se Iosephi imperio subduxit Tiberias, postquam Agrippae regis opem imploràssent incolae. Et cum ille praestituto die ad eos non venisset, paucique Romani equites eo ipso die comparuissent, Iosephum vrbe expulsum declarabant. Horum defectionis quidem rumor statim Tarichaeas perlatus erat: militibus vero omnibus frumentatum missis, nec solus contra desertores subito proficiscì, neque illic manere sustinuit, veritus, ne, dum ipse cunctaretur, regii ciuitatem praeoccuparent. nec enim postero die, obstante sabbato, quicquam facere poterat. Itaque dolo eos, qui ab ipso desciuerant, circumuenire cogitabat. cumque Tarichaearum portas claudi iussisset, ne quis consilium suum iis, contra quos susceptum erat, proderet, et nauigia, quae in lacu erant, omnia congregasset, (ducenta autem et triginta deprehendit, quatuorque et non amplius in singulis nautas) qua potuit celeritate proficiscitur Tiberiadem: cumque tanto ab vrbe abesset spatio, vt aegre cerni posset, vacuis nauiculis in salo fluctuare iussis, ipse, septem solum ex satellitibus eosque inermes secum habens, propius, vt conspiceretur, accessit. Ipsum autem cum inimici, adhuc ei maledicentes, ex muro adspexissent, etiam prae consternatione, quod scaphas armatorum plenas esse existimarint, arma proiiciunt: manusque supplices agitantes, vt parceret ciuitati orabant atque obsecrabant.

9. Iosephus autem, cum multa illis minatus esset, eisque exprobrasset, quod primi omnium bello Romano adorti intestinis discordiis vires suas ante consumerent, eaque facerent, quibus nihil optatius hostibus accidere potuit, ac deinde securitatis suae curatorem de medio tollere festinarent, vrbemque non erubescerent ipsi claudere, qui eam muniuerat, dicebat, se eos non reiicere, qui vrbem de ante delictis expurgaturi venirent, quorumque in-

σαιτο τὴν πόλιν. κατέβαινον δὲ εὐθέως δέκα τῶν Τιβεριέων οἱ δυνατώτατοι. καὶ τὰς μὲν ἀναλαβὼν μιᾷ τῶν ἁλιάδων ἀνήγαγε πορρωτάτω. πεντήκοντα δὲ ἑτέρας τῆς βουλῆς τὰς μάλιστα γνωρίμους κελεύει προσελθεῖν, ὡς καὶ πως ἐκείνων πίστιν τινα βουλόμενος λαβεῖν. ἔπειτα καινοτέρας σκήψεις ἐπινοῶν, ἄλλας ἐπ' ἄλλοις ὡς ἐπὶ συνθήκας προσεκαλεῖτο. τοῖς δὲ κυβερνήταις ἐκέλευσε τῶν πλεόντων δια τάχους εἰς Ταριχαίας ἀναπλεῖν, καὶ συγκλείειν τὰς ἄνδρας εἰς τὸ δεσμωτήριον· μέχρι πᾶσαν μὲν τὴν βουλὴν ὖσαν εἰς ἑξακοσίους, περὶ δὲ διχιλίους τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου συλλαβών, ἀνήγαγε σκάφεσιν εἰς Ταριχαίας.

ι'. Βοώντων δὲ τῶν λοιπῶν, αἴτιον εἶναι μάλιστα τῆς ἀποστάσεως Κλεῖτόν τινα, καὶ παρακαλούντων εἰς ἐκεῖνον ἀπερείδεσθαι τὴν ὀργήν, ὁ Ἰώσηπος ἀνελεῖν μὲν οὐδένα προῃρεῖτο, Λευΐαν δέ τινα τῶν αὐτοῦ φυλάκων ἐκέλευσεν ἐξελθεῖν, ἵνα ἀποκόψῃ τὰς χεῖρας τοῦ Κλείτου. δείσας δὲ ἐκεῖνος εἰς ἐχθρῶν σῖτος ἀποβήσεσθαι μόνος, οὐκ ἔφη. χειλιαζόντα δὲ τὸν Ἰώσηπον ἐπὶ τὸ σκάφος ὁ Κλεῖτος ὁρῶν, καὶ προθυμούμενον ἀποπηδᾶν αὐτὸν ἐπὶ τὴν τιμωρίαν, ἐκέτευεν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν καταλιπεῖν. κἀκείνου κατανεύσαντος, ᾧ τὴν ἑτέραν αὐτὸς ἀποκόψειεν ἑαυτοῦ, σπασάμενος τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος ἀπέκοψε τὴν λαιάν. εἰς τοσοῦτον δέους ὑπ' αὐτοῦ Ἰωσήπου προήχθη. τότε μὲν δὴ κενοῖς σκάφεσι, καὶ δορυφόροις ἑπτὰ τὸν δῆμον αἰχμαλωτισάμενος, πάλιν τὴν Τιβεριάδα προσηγάγετο. μετὰ δ' ἡμέρας ὀλίγας Γίσχαλα Σεπφωρίταις συναφισᾶσαν ἑλών, ἐπέτρεψε διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις. συναγαγὼν μέντοι πάντα, τοῖς δημόταις δέδωκε, τοῖς τε κατὰ Σεπφώριν ὁμοίως καὶ Τιβεριάδα. καὶ γὰρ κἀκείνους χειρωσάμενος, νοθετῆσαι διὰ τῆς ἁρπαγῆς ἠθέλησε, καὶ τῇ ἀποδόσει τῶν χρημάτων πάλιν εἰς εὔνοιαν προσηγάγετο.

teruentu ſecuritatem ei praeſtaret. Itaque ſtatim ad eum decem Tiberienſium potentiſſimi deſcenderunt. Et hos quidem cum in vnam e nauiculis recepiſſet, quam longiſſime eos auexit: alios vero e ſenatoribus L., et maxime nobiles, ad ſe venire iuſſit, quaſi ab ipſis quoque ſibi fidem quandam dari voluerit. Deinde nouas cauſationes excogitans, alios adhuc atque alios foederis obtentu accerſitabat; adeoque nauium repletarum gubernatoribus imperauit, vt celeriter Tarichaeas nauigarent, viroſque in carcerem includerent, donec vniuerſum quidem ſenatum ad DC, et duo circiter millia plebeiorum comprehenſa ſcaphis Tarichaeas abduxit.

10. Cum autem reliqui vociferarentur, Clitum quendam eſſe praecipuum defectionis auctorem, atque obſecrarent, vt in illum iram ſuam conferret, Ioſephus, qui id ſibi propoſuerat, vt neminem e popularibus ſuis interficeret, Leuiam quendam e ſatellitibus ſuis egredi iuſſit, vt Clito manus amputaret. Ille vero veritus, vt ſolus in globum inimicorum deſcenderet, id facere recuſabat. Clitus autem, cum Ioſephum in ſcapha indignabundum ſtare videret, atque in eo fere eſſe, vt ipſe deſiliret ad ſupplicium de eo ſumendum, a litore ſupplicabat, vt vnam ſibi manum reliquam faceret. Cumque hoc conceſſiſſet Ioſephus ea lege, vt alteram ſibimet Clitus praecideret, educto ille dextera gladio laeuam ſibi abſcidit. adeo eum timor ipſius Ioſephi inuaſerat. Tunc quidem Ioſephus, cum vacuis ſcaphis et ſeptem ſatellitibus quoſdam de populo in ſeruitutem abſtraxiſſet, rurſum Tiberiadem ſibi adiunxit. Paucis autem diebus, cum Giſcalorum vrbem cepiſſet, quae vna cum Sepphoritis a ſe defecerat, eam militibus diripiendam conceſſit. Omnia tamen, quae colligere potuit, ciuibus reddenda curauit, ſimiliter etiam Sepphoritis et Tiberienſibus. nam et hos in poteſtatem ſuam redactos defectionis ſuae ex rapinis admonitos eſſe voluit; atque rerum ſuarum reſtitutione eos iterum ad beneuolentiam alliciebat.

ΚΕΦ. κβ'.

Ιουδαῖοι παρεσκευάζοντο τὰ πρὸς πόλεμον. ὁ Γιώρα Σίμων ἐφ' ἁρπαγὰς ἐτράπετο.

Τὰ μὲν οὖν κατὰ Γαλιλαίαν ἐπέπαυτο κινήματα. καὶ τῶν ἐμφυλίων παυσάμενοι θορύβων, ἐπὶ τὰς πρὸς Ρωμαίους ἐτράποντο παρασκευάς. ἐν δὲ τοῖς Ιεροσολύμοις, Ανανός τε ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τῶν δυνατῶν ὅσοι μὴ τὰ Ρωμαίων ἐφρόνουν, τό, τε τεῖχος ἐπεσκεύαζον, καὶ πολλὰ τῶν πολεμικηρίων ὀργάνων. καὶ διὰ πάσης μὲν τῆς πόλεως ἐχαλκεύετο βέλη, καὶ πανοπλία. πρὸς ἀτάκτοις δὲ γυμνασίαις τὸ τῶν νέων πλῆθος ἦν, καὶ μεσὰ ἦν πάντα θορύβου. δεινὴ δὲ κατήφεια τῶν μετρίων, καὶ πολλοὶ, τὰς μελλούσας προορώμενοι συμφορὰς, ἀπωλοφύροντο. θεασμοὶ δὲ τοῖς εἰρήνην ἀγαπῶσι δύσφημοι. τοῖς δὲ τὸν πόλεμον ἐξάψασιν ἐχεδιάζοντο πρὸς ἡδονὴν, καὶ τὸ κατάστημα τῆς πόλεως, πρὶν ἐπελθεῖν Ρωμαίους, ἦν, οἷα ἀπολωμένης. Ανάνῳ γε μὴν Φρονοῦντι ἦν, καταμικρὸν ἀφισαμένῳ τῶν εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῶν, κάμψαι πρὸς τὸ συμφέρον τάς τε στασιασὰς, καὶ τὴν τῶν κληθέντων ζηλωτῶν ἀφροσύνην. ἥττητο δὲ τῆς βίας. καὶ τοῖς ἑξῆς, οἷς τέλος ἔτυχε, δηλώσομεν.

β'. Κατὰ δὲ τὴν Ακραβατηνὴν τοπαρχίαν ὁ Γιώρα Σίμων, πολλοὺς τῶν νεωτεριζόντων συσησάμενος, ἐφ' ἁρπαγὰς ἐτράπετο, καὶ ὐ μόνον τὰς οἰκίας ἐσπάρασσε τῶν πλησίον, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα κατηκίζετο, δῆλός τε ἦν ἤδη πόρρωθεν ἀρχόμενος τυραννεῖν. πεμφθείσης δὲ ἐπ' αὐτὸν ὑπ' Ανάνου καὶ τῶν ἀρχόντων στρατιᾶς, πρὸς τοὺς ἐν Μασσάδᾳ λῃστὰς μεθ' ὧν εἶχε κατέφυγε, κἀκεῖ μέχρι τῆς Ανάνου καὶ τῶν ἄλλων ἐχθρῶν ἀναιρέσεως μένων συνελήζετο τὴν Ιδουμαίαν. ὥστε τοὺς ἄρχοντας τῷ ἔθνει διὰ τὸ πλῆθος τῶν φονευομένων, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁρπαγὰς, στρατιὰν ἀθροίσαντας ἐμφρέρειν τὰς κώμας ἔχειν. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ιουδαίαν ἐν τούτοις ἦν.

CAP. XXII.

Iudaei intenti bellicis instrumentis conficiendis. Simon Giorae filius ad rapinas se conuertit.

ET Galilaeae quidem motus ita compositi erant. Cum autem a turbis ciuilibus requiescerent, id agebant, vt se aduersus Romanos compararent. Hierosolymis autem Ananus pontifex, et primorum quotquot cum Romanis non sentiebant, muros instaurare properabant, et multa bellica instrumenta. Et passim quidem per vrbem iacula et omne genus arma fabricata erant: exercitiis vero tumultuosis operam dabat ingens iuuenum multitudo, et omnia perturbationis plena conspiciebantur. Magna autem tristitia moderatos occupabat; multique, futuras clades animo prospicientes, in fletus et lamenta erumpebant. et auguria erant in malum omen ab iis accepta, qui pacem amabant; ii vero, qui bellum accenderant, ea pro lubitu statim interpretabantur, atque tum ciuitas in eo erat statu, ac si iam peritura esset, etiam antequam in eam venirent Romani. Anano autem in animo erat paululum desistere a bellicis instrumentis conficiendis, vt seditiosorum et Zelotarum, vt vocabantur, amentiam in melius mutaret: verum ab illorum vi superatus est, et quis eius vitae finis fuerit, in sequentibus declarabimus.

2. At in Acrabatenè toparchia Simon, Giorae filius, cum multos nouis rebus studentes congregasset, ad rapinas se conuertit; et non solum locupletium domos dilacerabat, verum etiam corpora verberibus conficiebat: et iam ante palam in eo erat, vt tyrannidem quidem sibimet arriperet. Ab Anano autem et magistratibus misso aduersus eum exercitu, ad latrones, qui Massadam occupabant, cum suis effugiebat: ibique manens, donec Ananus aliique eius inimici peremti erant, Idumaeam vna cum latronibus populabatur: adeoque, vt eius gentis magistratus, propter caesorum multitudinem et frequentes rapinas, collecto exercitu, vicos praesidiis tenerent. At Iudaeorum quidem res eo tempore ita se habebant.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩι ΤΡΙΤΩι ΛΟΓΩι·

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

α'. Ὅπως Νίρων, πυθόμενος τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, διετίθη.

β'. Ὅπως Ἰουδαῖοι, μετὰ τὴν Κεστίου πληγὴν ἐπελθόντος Ἀγρίππᾳ, ὃς ἡττήθησαν, δεισαντες ἐχεδὸν ἀπολέσαντες.

γ'. Ὅπως Οὐεσπασιανὸς, τὰς δυνάμεις ἀπὸ Ἀντιοχείας ἀναλαβὼν, ἐπὶ Πτολεμαΐδα ἦλθε· ἵνα συναντήσαντες Σεπφωρῖται, Γαλιλαῖοι ὄντες, ἑαυτοὺς παρέδωκαν.

δ'. Ἐκφρασις Γαλιλαίας, καὶ πάσης τῆς Ἰουδαίας· καὶ ὅπως ὁρμήσας Ἰώσηπος ἐλεῖν Σεπφώριν ἀπεκρούσθη, Ἰλλακίδᾳ χιλιάρχῳ προσβοηθήσαντος.

ε'. Ὅπως Τίτος, ἀπὸ Ἀχαΐας εἰς Ἀλεξάνδρειαν περαιωθεὶς, ἐκεῖθεν ἀπάρας ἐνέβαλε τῇ πατρῴᾳ αὐτοῦ, πλείστην ὅσην συναγαγόντι δύναμιν.

ϛ'. Διαγραφὴ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων τε καὶ στρατοπέδων, καὶ τῶν ἄλλων, ἐφ' οἷς ἐπαινοῦνται Ῥωμαῖοι.

ζ'. Ὅπως Πλάκιδος, ὁρμήσας αἰρῆσαι Ἰωτάπατα, ἀπεκρούσθη· καὶ Οὐεσπασιανὸς εἰσβολὴν εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἀπὸ Πτολεμαΐδος.

η'. Ἐκφρασις τῆς τῶν Ῥωμαίων δεξιᾶς στρατιᾶς.

θ'. Ὅπως διετίθεσαν Ἰουδαῖοι, τὴν εὐταξίαν Ῥωμαίων ἰδόντες· καὶ ὅπως Ῥωμαῖοι, τὴν Γαδαρέων ἁλόντες, ἐβιάσθη πάντας ἀνελεῖν.

ι'. Ὡς Ἰώσηπος εἰς Τιβεριάδα φυγὼν, δέους τοὺς ἐν αὐτῇ ἐνέπλησεν. καὶ ὡς, γράψας τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ τῶν πραγμάτων, αὖθις εἰς Ἰωτάπατα εἰσέρχεται.

ια'. Ὅπως μαθὼν Οὐεσπασιανὸς τὸν Ἰώσηπον εἰς Ἰωτάπατα πεφευγέναι ἐκπολιορκεῖ τοῦτον.

ιβ'. Ἐκφρασις τῆς πόλεως Ἰωτατάτων, καὶ ὅπως Οὐεσπασιανὸς χώμασι τὰ πρὸ τῶν τείχους ἐχομαλίσατο, τῶν ἀφετηρίας μηχανῶν ἐπίστησεν.

ιγ'. Ὅπως Ἰώσηπος κατεστρατήγει Ῥωμαίων, τό, τε τεῖχος ὑψῶν, καὶ τὸ ποτὸν τοῖς ἰδίοις μέτρῳ παρέχων, τὴν πολιορκίαν ἐπὶ μακρὸν γενέσθαι προμηθούμενος.

ιδ'. Ὅπως διὰ τὸ ἀπογνῶναι τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως βαλόμενος ἐξελθεῖν, ἐκωλύθη παρὰ τῶν πολιτῶν.

ιε'. Περὶ τῆς κατασκευῆς τῶ μηχανήματος τῶ λεγομένῃ κριῶ, καὶ ὡς Ἰουδαῖοι τὰ πολεμικὰ Ῥωμαίων ἔργανα πυρὶ διέφθειρεν.

ιϛ'. Περὶ Ἐλεαζάρου τοῦ υἱοῦ Σαμίου. καὶ ὡς Οὐεσπασιανὸς βέλει κατὰ τὸν πόδα τιτρώσκεται.

ιζ'. Περὶ τῆς βίας τῆ πετροβόλῳ ὀργάνῳ, ὑπόσον διάστημα τὰ ἀποβλητούμενα τῶν σωμάτων ἀπεσφενδόνα μέρη.

ιη'. Ὡς Οὐεσπασιανὸς τριχῆ τὴν πόλιν περιέβαλε, καὶ οἷα Ἰώσηπος ἀντεμηχανήσατο.

ιθ'. Ὅπως Ἰώσηπος ζέον ἔλαιον, καὶ πίλιν ἐφθὴν τοῖς πολιορκοῦσι τῶν Ῥωμαίων ὑπεξέχεαν.

κ'. Ὅπως Οὐεσπασιανὸς, ἀσφαλίσερον προσάγων τῇ πόλει τὰς μηχανὰς, ὕψωσε τὰ χώματα.

κα'. Ὅπως Ἰαφὰ πόλις, ἀτυχεστάτη Ἰωτατάτεις, κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας ὑπὸ Ῥωμαίων ἥλω, πρῶτον μὲν ὑπὸ Τραϊανοῦ πολιορκηθέντος, ἔπειτα ὑπὸ Τίτου.

IOSEPHI LIBRO TERTIO
HISTORIARVM EXCIDII IVDAICI
HAEC CONTINENTVR.

1. *Quomodo Nero affectus erat, cum res Iudaeae perturbatas accepisset.*
2. *Quomodo Iudaei, post Cestii cladem Ascalonem adorti, bis superati erant, amissis viginti fere hominum millibus.*
3. *Quomodo Vespasianus, copiis, quae Antiochiae erant, secum assumtis, Ptolemaidem profectus est: ubi Sepphoritae, populus Galilaeae, obviam facti, sese dediderunt.*
4. *Galilaeae et vniuersae Iudaeae descriptio: et quomodo Iosephus ad Sepphorin capiendam ire contendit, et repulsus est a Placido tribuno, qui subsidio venerat.*
5. *Quomodo Titus Alexandriam transmisit ex Achaia, cumque inde monuisset, patri se iunctis, id agenti, vt copias quas posset maximas colligeret.*
6. *Descriptio Romanorum exercituum, et castrorum, aliorumque, propter quae laudantur Romani.*
7. *Quomodo Placidus repulsus est. tentatis oppugnatione Iotapatis: et Vespasianus Ptolemaide profectus impressionem facit in Galilaeam.*
8. *Descriptio Romani exercitus in itineribus.*
9. *Quomodo affecti erant Iudaei, cum Romanorum disciplinam conspexissent; vtque Romani, captis Gadaris, omnes cuiuscunque aetatis peremerunt.*
10. *Qualiter Iosephus, cum Tiberiadem fuga se recepisset, metum incolis omnibus iniecit: vtque literis de rerum statu ad Hierosolymitas missis, iterum Iotapata reuertitur.*
11. *Quomodo Vespasianus, vbi intellexit Iosephum profugisse Iotapata, ipsam obsidet.*
12. *Descriptio vrbis Iotapatenae. et quomodo Vespasianus, cum spatium omne ante muros aggeribus complessent, machinas ad tela emittenda erexit.*
13. *Quomodo Iosephus stratagematis vtitur aduersus Romanos, et muros attollens, et potum mensura suis ministrans, aliaque excogitans, quibus protraheretur obsidio.*
14. *Quomodo, cum egredi voluisset salute ciuitatis desperata, prohibitus est a ciuibus.*
15. *De constructione machinae, quae aries dicitur; vtque Iudaei bellica Romanorum instrumenta igne labefactarunt.*
16. *De Eleazaro Semeae filio; vtque Vespasiano per vulneratur iaculo.*
17. *De vi balistarum et catapultarum, et quam longe corporum partes auulsae iaculatae erant.*
18. *Quomodo Vespasianus triplicem vrbem circumdedit, et quaenam Iosephus aduersus eam machinatus est.*
19. *Quomodo Iosephus oleum feruens et foenum Graecum decoctum super Romanos vrbem obsidentes effudit.*
20. *Quomodo Vespasianus, maleri cum securitate machinas vrbi admouens, aggeres erexit.*
21. *Quomodo Iapha, vrbs vicina Iotapatis, iisdem diebus a Romanis capta est, prima quidem a Traiano illuc misso, deinde a Tito.*

αβ'. Οπως και οι Σαμαρείς ὑπὸ Καφαλίδι πανδημεὶ ἀπεσφάγησαν.

αγ'. Οπως ἐάλω Ιωτάπατα ὑπὸ αὐτομόλου προδοθέντα, ἵνα καὶ ὁ ἑκατόνταρχος Αυτώνιος ἐσφάγη.

αδ'. Οπως Ιώτηπος, δόξας λαβεῖν σὺν ἑτέροις, ὑπὸ γυναικὸς μηνυθείς, ἑαυτὸν Ρωμαίοις ἐβλήθη παρασθαι.

αε'. Οπως ἑκόλυον Ιώτηπον οἱ συνόντες αὐτῷ δεξιὰς δόναι Ρωμαίοις, καὶ ἐποίει πρὸς αὐτὸς διεξόδους.

αϛ'. Οτι μὴ δυνάμενος αὐτὸς πεῖσαι, διά τινος ἀριθμὸν ταχυικῶς αὐτὸς μεθοδεύσας, πάντας ὑπ' ἀλλήλων ἀνιρεθῆναι παρεσκεύασεν· αὐτὸς μόνος σὺν ἑτέρῳ καταλειφθεὶς, καὶ πρὸς Ρωμαίους ἀπαχθείς.

αζ'. Οποῖα πρὸς Οὐεσπασιανὸν ἀχθεὶς εἶπε, καὶ ὅπως ἐκεῖνος αὐτῷ ἐχρήσατο.

αη'. Οπως Οὐεσπασιανὸς εἰς τὴν παραλίαν Καισάρειαν ἐπανέστρεψε, τὸν χειμῶνα ποιήσων μετὰ τῆς στρατιᾶς.

αθ'. Οπως οἱ ἐκπεσόντες τῶν ἀποστημένων πόλεων συνελθόντες τὴν Ιόππην ἔκτισαν, καὶ εἶτα τρίτῳ αὐτοί τε ὑπὸ Ρωμαίων ἀπώλοντο, καὶ ἡ πόλις κατεσκάφη.

β'. Οπως διετέθησαν οἱ ἐν Ιεροσολύμοις, πυθόμενοι τὰ κατὰ τὰ Ιωτάπατα. καὶ ὡς πρῶτον μὲν, δυσάντες Ιώσηπον τεθνάναι, ἀλαφύραντο· ὕστερα μαθόντες παρὰ Ρωμαίοις ἐν μεγίστῃ τιμῇ αὐτὸν εἶναι, σφόδρα ὠργίσθησαν, καὶ μᾶλλον πρὸς τὸν πόλεμον ὥρμησαν, ὡς καὶ αὐτὸν μετὰ τῶν Ρωμαίων ἀμυνόμενοι.

βα'. Ως Οὐεσπασιανὸς ἀπὸ τῆς παραλίας Καισαρείας εἰς τὴν Φιλίππου μετέβη, ὑπ' Αγρίππα κληθείς, ἵνα καὶ τὴν ἀπόστασιν Τιβεριάδος καὶ Ταριχαιῶν ἴδωσιν.

ββ'. Οπως ἐάλω Τιβεριὰς μετανοίᾳ τῷ δήμῳ καὶ συγγνώμῃ.

βγ'. Οπως Τίτος, ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς εἰς Ταριχαίας, καὶ τὰς οἰκείας διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων κατεπτηχότας ὁρῶν, δημηγορίᾳ τοὺς παρεθάρρυνεν.

βδ'. Ως προθυμίᾳ ἐμπλησθέντες Ρωμαῖοι, τῇ τῶν λόγων ἰσχύι Τίτου, τὰς Ταριχαίας ἐκράτησαν, καὶ πολλὰς τῶν ἐν αὐτῇ πολεμίους κατέσφαξαν.

βε'. Εκφρασις Ιορδάνου καὶ τῆς Γεννησὰρ χώρας.

βϛ'. Οπως τοῖς ἁλοῦσι τῶν Ταριχαιατῶν Οὐεσπασιανὸς ὁ στρατηγὸς ἐχρήσατο.

22. *Quomodo etiam Samaritae a Cerealio ad interneciones caesi sunt.*

23. *Quomodo expugnata sunt Iotapata, a transfuga prodita: vbi et Antonius centurio occisus est.*

24. *Quomodo Iosephus, cum in latebras abditus una cum aliis occultari videretur, proditus a muliere, sese Romanis tradere voluit.*

25. *Quomodo, qui simul erant cum Iosepho, ei obstiterunt, quo minus semet dederet Romanis; et quaenam ad ipsos disserit.*

26. *Illis non valens persuadere, quod voluit, per certos numeros artificiose dispositos omnes eo deduxit, vt alter ab altero perimi vellent: ipse duntaxat cum altero relictus est, et ad Romanos abductus.*

27. *Ad Vespasianum ductus quaenam verba faciebat: et quomodo ab ipso tractatus est.*

28. *Quomodo Vespasianus rediit Caesaream vrbem maritimam, illic cum exercitu hyematurus.*

29. *Quomodo ex vrbibus vastatis, qui effugerant, in vnum collecti, Ioppen instaurarunt: et qualiter ipsi necati sunt a Romanis, et vrbs funditus euersa.*

30. *Quomodo affecti erant Hierosolymitae, auditis, quae Iotapatis acciderunt, vtque primum quidem, cum accepissent, Iosephum mortem oppetiisse, lamenta ediderunt: deinde cum ex Romanis intellexissent, ipsum magno in honore esse, ira exardebant, et maiori impetu ad bellum ferebantur, quasi et ipsum pariter ac Romanos vlturi essent.*

31. *Quomodo Vespasianus Caesarea maritima Caesaream Philippi transiit, ab Agrippa inuitatus; vbi et de Tiberiadis et Tarichaearum defectione audiuit.*

32. *Quomodo capta est Tiberias, cum populum defectionis poenituisset et sibi ignosci petiissent.*

33. *Quomodo Titus, a patre Tarichaeas missus, cum suos aduersariorum multitudine perterritos videret, allocutione eos confirmat.*

34. *Quomodo Romani, Titi orationis vi alacres facti et animati, Tarichaeas expugnarunt, et multos in vrbe hostes ingularunt.*

35. *Descriptio Iordanis et regionis Gennesar.*

36. *Quomodo Vespasianus imperator tractauit Tarichaeatas, quos ceperat.*

ΚΕΦ. α'.

Οὐεσπασιανὸς ὑπὸ Νέρωνος πέμπεται εἰς τὴν Συρίαν, ἐπὶ τὰς Ιουδαίους ἐπιστρατευσόμενος.

ΝΕΡΩΝΙ δ' ὡς ἠγγέλη τὰ κατὰ τὴν Ιουδαίαν πταίσματα, λεληθυῖα μὲν, ὡς εἰκὸς, ἔκπληξις ἐμπίπτει καὶ δέος. Φανερῶς δ' ὑπερφάνει καὶ προσωργίζετο, στρατηγῶ μὲν ῥαστώνῃ μᾶλλον, ἢ ταῖς τῶν πολεμίων ἀρεταῖς, γεγονέναι τὰ συμβάντα, λέγων· πρέπειν δὲ ἡγέμονι αὐτῷ διὰ τὸν ὄγκον τῆς ἡγεμονίας κατασοβαζεύεσθαι τῶν σκυθρωπῶν, καὶ δοκεῖν δεινῶ παντὸς ἐπάνω τὴν ψυχὴν ἔχειν. διηλέγχετό γε μὴν ὁ τῆς ψυχῆς θόρυβος ὑπὸ τῶν Φροντίδων.

β'. Σκεπτόμενος δὲ, τίνι πιστεύσειε κινεῖσθαι τὴν ἀνατολὴν, ὃς τιμωρήσεται μὲν τὴν Ιουδαίων ἐπανάστασιν, προκαταλήψεται δὲ αὐτοῖς ἤδη καὶ τὰ πέριξ ἔθνη συννοσοῦντα, μόνον εὑρίσκει Οὐεσπασιανὸν ταῖς χρείαις ἀναλογοῦντα, καὶ τηλικοῦτο πολέμου μέγεθος ἀναδέξασθαι δυνάμενον, ἄνδρα ταῖς ἀπὸ νεότητος στρατείαις ἐγγεγηρακότα, καὶ πρωτηγωνίσαντα μὲν πάλαι Ρωμαίοις τὴν ἑσπέραν ὑπὸ Γερμανῶν ταραττομένην, προσκτησάμενον δὲ τοῖς ὅπλοις Βρεττανίαν τὲως λανθάνουσαν· ὅθεν αὐτῷ καὶ τῷ πατρὶ Κλαυδίῳ παρέσχε, χωρὶς ἱδρῶτος ἰδίᾳ θριάμβου καταγαγεῖν.

γ'. Ταῦτά τε δὴ προκληδονιζόμενος, καὶ σαθρὰν μετ' ἐμπειρίας τὴν ἡλικίαν ὁρῶν, μετὰ δὲ πίστεως αὐτῷ τὰς υἱὰς ὅμηρον, καὶ τὰς τούτων ἀκμὰς χεῖρα τῆς πατρῴας συνέσεως, τάχα τι καὶ περὶ τῶν ὅλων ἤδη τῷ Θεῷ προοικονομουμένου, πέμπει τὸν ἄνδρα διαληψόμενον τὴν ἡγεμονίαν τῶν ἐπὶ Συρίας στρατευμάτων, πολλὰ πρὸς τὸ ἐπείγον, οἷα κελεύουσιν αἱ ἀνάγκαι, μειλιξάμενός τε καὶ προθεραπεύσας. ὁ δὲ ἀπὸ τῆς Αχαΐας, ἔνθα συνῆν τῷ Νέρωνι, τὸν μὲν υἱὸν Τίτον ἔστειλεν ἐπ' Αλεξανδρείας, τό τε πέμπτον καὶ τὸ δέκατον ἐκεῖθεν ἀνασήσοντα τάγμα. περάσας δὲ αὐτὸς τὸν Ελλήσποντον, πεζὸς εἰς Συρίαν ἀφικνεῖται, καὶ-

CAP. I.

Vespasianus a Nerone mittitur in Syriam, vt Iudaeos bello aggrediatur.

CVM Neroni narratum esset, res apud Iudaeam male cecidisse, clam quidem, vt verisimile erat, animo consternatus est et metu vehementer ictus. At palam arrogantia efferebatur, et ira intumescebat, ducis exercitus negligentia potius, quam virtute hostium, facta esse, quae acciderant, dicens; ipsumque decere existimans propter imperii maiestatem tristia spernere et nihili habere, viderique malis omnibus superiorem animum gerere. Caeterum mentis trepidationem arguebant curae et sollicitudo.

2. Cum autem deliberaret, cuinam committeret Orientem motibus agitatum, vt Iudaeorum rebellium poenas persequeretur, gentesque vicinas simili insania correptas, ne idem facerent, praeuerteret, solum Vespasianum inuenit rerum necessitatibus parem, et qui in se tanti belli molem posset suscipere; virum, a prima adolescentia vsque ad senectutem, bellis exercitatum; et qui populo Rom. iampridem pacasset Occidentem, a Germanis perturbatum; armisque vendicasset Britanniam antea parum cognitam: vnde patri quoque ipsius Claudio praestitit, vt sudore non suo triumpharet.

3. Adeoque hinc bono omine desumto, cum et stabilem aetatem peritia rerum coniunctam videret, et fidei suae obsides liberos, eorumque aetatem integram manus suppeditantem paternae prudentiae, forsan et Deo aliquid de vniuersis praeordinante, virum mittit, qui cum imperio praeesset Syriae exercitibus, multis blanditiis, quales postulat necessitas, ad eum incitandum adhibitis et officiosis delinimentis. Ille autem ex Achaia, vbi tum eum Nerone erat, Titum quidem filium suum misit Alexandriam, vt inde quintam et decimam legiones moueret. ipse vero, traiecto Hellesponto, pedibus in Syriam peruenit: ibi-

κεῖ τάς τε Ρωμαϊκὰς δυνάμεις συνῆγε, καὶ συχνὰς παρὰ τῶν γειτνιώντων βασιλέων συμμάχους.

ΚΕΦ. β'.

Μεγάλη Ιουδαίων σφαγὴ περὶ Ασκάλωνα. Οὐεσπασιανὸς εἰς Πτολεμαΐδα ἀφικνεῖται.

Ιουδαῖοι δὲ, μετὰ τὴν Κεστίου πληγὴν ἐπηρμένοι ταῖς ἀδοκήτοις εὐπραγίαις, ἀκρατεῖς ἦσαν ὁρμῆς, καὶ ὥσπερ ἐκριπιζόμενοι τῇ τύχῃ πρόσωτέρω τὸν πόλεμον ἐξῆγον. πᾶν γὰρ εὐθέως ὅσον ἦν μαχιμώτατον αὐτῶν ἀθροισθέντες, ὥρμησαν ἐπ' Ασκάλωνα. πόλις ἐστὶν ἀρχαία, τῶν Ιεροσολύμων εἴκοσι πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἀπέχουσα σταδίοις, αἰεὶ διὰ μίσους Ιουδαίοις γεγενημένη, διὸ καὶ τότε ταῖς πρώταις ὁρμαῖς ἐγγιεῖν ἔδοξεν. ἐξηγοῦντο δὲ τῆς καταδρομῆς τρεῖς ἄνδρες, ἀλκήν τε κορυφαῖοι καὶ σύνεσιν, Νίγερ τε ὁ Περαίτης, καὶ ὁ Βαβυλώνιος Σίλας, πρὸς οἷς Ιωάννης ὁ Εσσαῖος. ἡ δὲ Ασκάλων ἐτετείχιστο μὲν καρτερῶς, βοηθείας δὲ ἦν χηδὸν ἔρημος. ἐφορᾶτο γὰρ ὑπό τε σπείρας πεζῶν, καὶ ὑπὸ μιᾶς ἴλης ἱππέων, ἧς ἐπῆρχεν Αντώνιος.

β'. Οἱ μὲν δὴ πολὺ ταῖς ὁρμαῖς συντονώτερον ὁδεύσαντες, ὡς ἐγγύθεν ὡρμημένοι, καὶ δὴ παρῆσαν. ὁ δὲ Αντώνιος, ἃ γὰρ ἠγνόει μέλλησαν ἔτι τὴν ἔφοδον αὐτῶν, προεξήγαγε τὰς ἱππεῖς, καὶ ἅδην ἅτε πρὸς τὸ πλῆθος, ἅτε πρὸς τὴν τόλμαν ὑποδείσας τῶν πολεμίων, καρτερῶς τὰς πρώτας ὁρμὰς ἀνεδέξατο, καὶ τὰς ἐπὶ τὸ τεῖχος ὠθουμένους ἀνέσειλεν. οἱ δὲ πρὸς ἐμπειρίας γε πολέμων ἄπειροι, καὶ πεζοὶ πρὸς ἱππεῖς, ἀσύντακτοί τε πρὸς ἡνωμένους, καὶ πρὸς ὁπλίτας ἐξητυμένους εἰκαιότερον ὡπλισμένοι, θυμῷ τε πλέον, ἢ βουλῇ, στρατηγούμενοι, πρὸς εὐπειθεῖς καὶ νεύματι πάντα πράττοντας ἀντιτασσόμενοι, πονοῦσι ῥᾳδίως. ὡς γὰρ αὐτῶν ἅπαξ ἤδη συνεταράχθησαν αἱ πρῶται φάλαγγες, ὑπὸ τῆς ἵππου τρεπόντων, καὶ τοῖς κατόπιν αὐτῶν ἐπὶ τὸ τεῖχος βιαζομένοις περιπίπτοντες, ἀλλήλων

que Romanas copias et multa regum vicinorum auxilia congregabat.

CAP. II.

Magna Iudaeorum caedes circa Aſcalonem. Veſpaſianus Ptolemaidem venit.

IVdaei autem, poſt Ceſtii cladem inexſpectato rerum ſucceſſu elati, animorum impetus cohibere non poterant, et quaſi fortunae flabellis excitati bellum vlterius producere ſatagebant. Itaque ſtatim vniuerſi, quotquot pugnaciſſimi, congregati Aſcalonem recta contenderunt. Vrbs haec antiqua eſt, quingentis et viginti ſtadiis diſtans ab Hieroſolymis, ſemper odio habita a Iudaeis, ac propterea tunc primis illorum incurſibus propior fore viſa eſt. Excurſibus autem duces praecerant tres viri et corporis robore et prudentia omnium eminentiſſimi, Niger quidem Peraïta, et Silas Babylonius, praetereaque Ioannes Eſſaeus. Et Aſcalon valide quidem munita fuerat: praeſidiis vero fere deſtituta erat. eam quippe vna tantum peditum cohors, et vna equitum ala tuebatur, duce Antonio.

2. Et illi quidem, vt qui ira incitati longe maiori cum celeritate iter fecerant, ac ſi ex propinquo venirent, protinus aderant. Antonius vero (non enim neſciebat, iam futurum eſſe, vt impetum in vrbem facerent) equites prius eduxit, et nihil veritus aut hoſtium multitudinem aut audaciam, primam aggreſſionem fortiter ſuſtinuit, et ad moenia irruentes propulſauit. Illi vero, belli imperiti cum peritis commiſti, et pedites cum equitibus, incompoſiti cum denſis et confertis, et leuiter armati cum militibus graui armatura inſtructis, et maiori animo, quam conſilio, militantes, cum dicto audientibus et vno nutu omnia facientibus dimicantes, facile profligantur. nam vt ſemel eorum primae turbatae erant acies, ab equitibus ſtatim in fugam vertuntur; et iis, qui a tergo erant, murum verſus vrgentibus incidentes, ſibi inuicem hoſtes

ἦσαν πολέμιοι, μέχρι πάντες, ταῖς τῶν ἱππέων εἰσβολαῖς εἴξαντες, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ πᾶν τὸ πεδίον. τὸ δὲ ἦν πλατὺ, καὶ πᾶν ἱππάσιμον. ὃ δὴ, καὶ τοῖς Ρωμαίοις συνεργῆσαν, πλεῖστον εἰργάσατο τῶν Ιουδαίων φόνον. τοὺς τε γὰρ φεύγοντας αὐτῶν φθάνοντες ἐπέσχεφον, καὶ τῶν ὑπὸ τὸ δρόμῳ συνειλημένων διεκπαίοντες, ἀπείρους ἀνῄρουν. ἄλλοι δὲ ἄλλως, ὅπη τρέποιντο, κυκλούμενοι καὶ περισκαίνοντες κατηκόντιζον ῥᾳδίως. καὶ τοῖς μὲν Ιουδαίοις τὸ ἴδιον πλῆθος ἐρημία παρὰ τὰς ἀμηχανίας κατεφαίνετο· Ρωμαῖοι δ' ἐν ταῖς εὐπραγίαις, καίπερ ὄντες ὀλίγοι τῷ πολέμῳ, καὶ περισσεύειν σφᾶς αὐτοὺς ὑπελάμβανον. καὶ τῶν μὲν προσφιλονεικούντων τοῖς πταίσμασιν, αἰδοῖ τε φυγῆς ταχείας καὶ μεταβολῆς ἐλπίδι, τῶν δὲ μὴ κοπιώντων ἐν οἷς εὐτύχουν, παρέτεινεν ἡ μάχη μέχρι δείλης, ἕως ἀνῃρέθησαν μὲν μύριοι τῶν Ιουδαίων ἀριθμὸν ἄνδρες, καὶ δύο τῶν ἡγεμόνων, Ιωάννης τε καὶ Σίλας· οἱ λοιποὶ δὲ τραυματίαι τὸ πλέον, σὺν τῷ περιλειπομένῳ τῶν ἡγεμόνων Νίγερι, τῆς Ιδουμαίας εἰς πολίχνην τινὰ, Σάλλις καλεῖται, συνέφυγον. ὀλίγοι δέ τινες καὶ τῶν Ρωμαίων ἐπὶ τῇδε τῇ παρατάξεως ἐτρώθησαν.

γ'. Οὐ μὴν οἱ Ιουδαῖοι τηλικαύτῃ συμφορᾷ κατεκάλησαν τὰ φρονήματα. μᾶλλον δὲ αὐτῶν τὸ πάθος ἤγειρε τὰς τόλμας. ὑπερεῳῶντές τε τὰς ἐν ποσὶ νεκρὰς, ἐδελεάζοντο τοῖς προτέροις κατορθώμασιν ἐπὶ πληγὴν δευτέραν. διαλιπόντες γὰρ ὀλίγον ἐδὲ ὅσον ἰάσασθαι τὰ τραύματα, καὶ τὴν δύναμιν πᾶσαν ἐπισυλλέξαντες, ὀργιλώτεροι καὶ πολλῷ πλείους ἐπαλινδρόμουν ἐπὶ τὴν Ασκάλωνα. παρεῖπετο δὲ αὐτοῖς, μετὰ τῆς ἀπειρίας καὶ τῶν ἄλλων πρὸς πόλεμον ἐλασσωμάτων, ἡ προτέρα τύχη. τῷ γὰρ Αντωνίᾳ τὰς παρόδους προλοχίσαντος, ἀδόκητοι ταῖς ἐνέδραις ἐμπεσόντες, καὶ ὑπὸ τῶν ἱππέων, πρὶν εἰς μάχην συντάξασθαι, κυκλωθέντες, πάλιν πίπτουσι μὲν ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους· οἱ λοιποὶ δὲ πάντες ἔφυγον, σὺν οἷς καὶ Νίγερ, πολλὰ κατὰ τὴν φυγὴν εὐτολμίας ἐπιδειξάμενος ἔργα· συνελαύνονται δ'

erant, donec omnes, incursibus equitum cedentes, per omnem campum dispersi erant. iste autem amplus et totus equitatui commodus. quod cum Romanos etiam plurimum iuuaret, effecit, vt Iudaeorum magna strages ederetur. Nam et illos, qui fugerent, praeuertendo, cursum in eos flectebant; et ex iis, qui e fuga se congregassent, innumeros transfixos perimebant. Alii vero alios, quocunque se verterent, in orbem agentes et exagitantes sagittis facile confecerunt. Et Iudaeis quidem suorum multitudo, quod de salute desperarent, pro solitudine habebatur: Romani vero prosperis elati, licet ad pugnam pauci essent, tamen se satis superque habere existimabant. Et illis quidem res aduersas superare contendentibus, quod et puderet eos cito fugere, et fortunam in melius mutari sperarent, Romanis autem, dum feliciter res cederent, minime delassatis, ad seram vsque vesperam pugnatum est, donec e Iudaeis quidem peremti fuerant viri numero ad decem millia, duoque duces Ioannes et Silas; caeteri vero plerique saucii, cum Nigro, qui vnus restabat ex ducibus, in quandam Idumaeae vrbeculam, cui nomen Sallis, confugerunt. Quin et e Romanis nonnulli in isto praelio vulnerati erant.

3. Veruntamen Iudaei nequaquam tanta clade accepta cecidere animis; sed ex iis, quae passi sunt, maior illis crevit audacia, et mortuos ante pedes iacentes nihil morati, rebus iam ante prospere gestis ad cladem alteram alliciebantur. Itaque paruo tempore interiecto, quod ne curandis quidem vulneribus satis esset, copiisque suis omnibus vndique collectis, maiori cum indignatione multoque plures ad Ascalonem recurrebant. Illos autem, praeter rei militaris imperitiam aliaque, quibus in bello gerendo laborabant, vitia, eadem, quae prius, sequuta est fortuna. Nam cum Antonius transitus insidiis iam ante occupasset, ex improviso in eas inciderunt Iudaei; et ab equitibus circumdati, priusquam instructa esset acies, iterum quidem cadunt ad octo millia et amplius: caeteri vero omnes in fugam se coniiciebant, inque his Niger, multis, dum fugeret, magnae audaciae facinoribus editis: cumque instarent hostes,

ὄν, προσκειμένων τῶν πολεμίων, εἴς τινα πύργον ὀχυρὸν κώμης Βεζεδὲλ καλουμένης. οἱ δὲ περὶ τὸν Αντώνιον, ὡς μήτε τρίβοιντο περὶ τὸν πύργον ὄντα δυσάλωτον, μήτε ζῶντα τὸν ἡγεμόνα καὶ γενναιότατον τῶν πολεμίων περιΐδοιεν, ὑποπιμπρᾶσι τὸ τεῖχος. Φλεγομένῳ δὲ τῷ πύργῳ, Ρωμαῖοι μὲν ἀναχωρῆσαι γεγηθότες, ὡς διεφθαρμένῳ καὶ Νίγερος. ὁ δὲ, εἰς τὸ μυχαίτατον τῷ ὀρυχείῳ σπήλαιον καταπηδήσας ἐκ τοῦ πύργου, διασώζεται, καὶ μεθ' ἡμέραν τρίτην τοῖς μετ' ὀλοφυρμῶν πρὸς κηδείαν αὐτὸν ἐρευνῶσιν ὑποφθέγγεται. προελθὼν δὲ χαρᾶς ἀνελπίστου πάντας ἐπλήρωσεν Ιουδαίους, ὡς προνοίᾳ Θεοῦ σωθεὶς αὐτοῖς στρατηγὸς εἰς τὰ μέλλοντα.

δ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἐκ τῆς Αντιοχείας· ἡ μητρόπολις ἐστὶ τῆς Συρίας, μεγέθους τε ἕνεκα καὶ τῆς ἄλλης εὐδαιμονίας, τρίτον ἀδηρίτως ἐπὶ τῆς ὑπὸ Ρωμαίοις οἰκουμένης ἔχουσα τόπον· ἔνθα κατὰ πάσης τῆς ἰδίας ἰσχύος ἐκδεχόμενον αὐτοῦ τὴν ἄφιξιν καὶ Αγρίππαν τὸν βασιλέα κατειλήφει, ἐπὶ Πτολεμαΐδος ἠπείγετο. καὶ κατὰ ταύτην ὑπαντῶσιν αὐτῷ τὴν πόλιν οἱ τῆς Γαλιλαίας Σεπφώριν νεμόμενοι, τῶν τῇδε εἰρηνικὰ φρονοῦντες. οἱ καὶ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, καὶ τῆς Ρωμαίων ἰσχύος οὐκ ἀπρονόητοι, πρὶν ἀφικέσθαι Οὐεσπασιανὸν, Κεστίῳ Γάλλῳ πίστεις τε ἔδοσαν, καὶ δεξιὰς ἔλαβον, καὶ παρεδέξαντο φρουράν. τότε γε μὴν, φιλοφρόνως ἐκδεξάμενοι τὸν ἡγεμόνα, προθύμως σφᾶς αὐτοὺς ὑπέχοντο κατὰ τῶν ὁμοφύλων συμμάχους. οἷς ὁ στρατηγὸς ἀξιώσασι, τέως πρὸς ἀσφάλειαν ὁμήρους τε καὶ πεζοὺς παραδίδωσιν, ὅσους ἀνθέξειν ταῖς καταδρομαῖς, εἴ τι Ιουδαῖοι παρακινοῖεν, ὑπελάμβανεν. καὶ γὰρ οὐδὲ μικρὸν ἐδόκει τὸ κινδύνευμα πρὸς τὸν μέλλοντα πόλεμον, ἀφαιρεθῆναι τὴν Σεπφώριν, μεγίστην μὲν οὖσαν τῆς Γαλιλαίας πόλιν, ἐρυμνοτάτῳ δὲ ἐπεκτισμένην χωρίῳ, καὶ φρουρὰν ὅλῳ τῷ ἔθνει ἐσομένην.

compelluntur in turrim bene munitam vici cuiusdam, cui nomen Bezedel. Antonius vero cum suis, ne tempus tereretur circa turrim captu difficilem, et ne ducem superstitem eundemque hostium fortissimum sinerent effugere, ignem muro subiiciunt. Cum autem turris conflagraret, Romani quidem gaudio exsultantes discedunt, ac si Niger etiam periisset. Ille vero, cum ex turri in abditissimum castelli specus desiliisset, seruatur; triduoque post cum socii lacrymantes eum, vt sepeliretur, quaererent, eos inferne alloquitur: egressusque gaudio insperato Iudaeos omnes compleuit, tanquam Dei prouidentia seruatus, qui eos in posterum duceret.

4. Vespasianus autem, assumto secum exercitu ex Antiochia, (quae Syriae metropolis est, magnitudine simul aliaque felicitate tertium sine dubio, inter vrbes terrarum orbis Romanae ditionis, locum obtinens) vbi etiam regem Agrippam cum omnibus suis viribus aduentum eius exspectantem offenderat, Ptolemaïdem ire contendebat. Atque apud istam ciuitatem ei occurrunt Galilaei Sepphorin habitantes, pacique istic studentes. qui nec suae salutis, nec Romanorum potentiae improuidi, antequam veniret Vespasianus, Cestio Gallo fidem dederant et ab eo vicissim acceperant, praesidiumque militare susceperant. Caeterum tunc, cum ducem benigne admodum excepissent, alacriter sese etiam cum illis contra populares suos belli societatem inire pollicebantur. Quibus Vespasianus tunc, cum id postulassent, in praesidium dat equites totidem peditesque, quot resistendo fore arbitrabatur incursibus, si quid praeter solitum mouerent Iudaei. non enim se parvum bello futuro discrimen adire existimabat, si sibi auferretur Sepphoris, ciuitas Galilaeae maxima, et in loco natura munitissimo exstructa, quaeque genti vniuersae foret praesidio.

ΚΕΦ. γ'.

Ἔκφρασις Γαλιλαίας, Σαμαρείας, καὶ Ἰουδαίας.

Δύο δ' ὄσας τὰς Γαλιλαίας, τήν τε ἄνω, καὶ τὴν κάτω προσαγορευομένην, περιέχει μὲν ἡ Φοινίκη καὶ Συρία. διορίζει δὲ ἀπὸ μὲν δύσεως ἡλίου Πτολεμαΐς τοῖς τῆς χώρας τέρμασι, καὶ Κάρμηλος, τὸ πάλαι μὲν Γαλιλαίων, νῦν δὲ Τυρίων ὄρος. ὦ προσίσχει Γαβὰ πόλις ἱππέων, ὅτως ἀγορευομένη, διὰ τὸ τὰς ὑφ' Ἡρώδου τοῦ βασιλέως ἀπολυομένας ἱππεῖς ἐν αὐτῇ κατοικεῖν. ἀπὸ δὲ μεσημβρίας, Σαμαρίς τε, καὶ Σκυθόπολις μέχρι τῶν Ἰορδάνου ῥείθρων. πρὸς ἕω δὲ Ἱππηνή τε καὶ Γαδαρὶς ἀποτέμνεται, καὶ ἡ Γαυλανῖτις αὕτη, καὶ τῆς Ἀγρίππα βασιλείας οἱ ὅροι. τὰ προσάρκτια δὲ αὐτῆς Τύρῳ τε καὶ Τυρίων χώρᾳ περατοῦται. καὶ τῆς μὲν κάτω καλουμένης Γαλιλαίας, ἀπὸ Τιβεριάδος μέχρι Ζαβουλῶν, ἧς ἐν τοῖς παραλίοις Πτολεμαΐς γείτων, τὸ μῆκος ἐκτείνεται. πλατύνεται δὲ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ Μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης κώμης, ἣ Ξαλωθ καλεῖται, μέχρι Βηρσάβης, ἣ καὶ τῆς ἄνω Γαλιλαίας εἰς εὖρος ἀρχὴ μέχρι Βακὰ κώμης. αὕτη δὲ τὴν τῶν Τυρίων γῆν ὁρίζει. μηκύνεται δὲ μέχρι Μηρὼθ ἀπὸ Θελλᾶ κώμης Ἰορδάνου γείτονος.

β'. Τηλικαῦται δὲ οὖσαι τὸ μέγεθος, καὶ τοσούτοις ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις κεκυκλωμέναι, πρὸς πᾶσαν ἀεὶ πολέμου πεῖραν ἀντέσχον. μάχιμοί τε γὰρ ἐκ νηπίων, καὶ πολλοὶ πάντοτε Γαλιλαῖοι, καὶ ὅτε δειλία ποτὲ τοὺς ἄνδρας, ὅτε λιποψυχία τὴν χώραν κατέσχεν, ἐπειδὴ πίων τε πᾶσα καὶ εὔβοτος, καὶ δένδρεσι παντοίοις κατάφυτος, ὡς ὑπὸ τῆς εὐπαθείας προσκαλέσασθαι καὶ τὸν ἥκιστα γῆς φιλόπονον. προσησκήθη γοῦν ὑπὸ τῶν οἰκητόρων πᾶσα, καὶ μέρος αὐτῆς οὐδὲν ἀργόν. ἀλλὰ καὶ πόλεις πυκναὶ, καὶ τὸ τῶν κωμῶν πλῆθος πανταχῇ πολυάνθρωπον διὰ τὴν εὐθηνίαν, ὡς τὴν ἐλαχίστην ὑπὲρ πεντακισχιλίους πρὸς τοῖς μυρίοις ἔχειν οἰκήτορας.

γ'. Καθόλου δὲ, εἰ καὶ τῷ μεγέθει τις ἐλαττώσειε τῆς

CAP. III.

Descriptio Galilaeae, Samariae, et Iudaeae.

DVAE autem sunt Galilaeae, vna Inferior, altera Superior appellata, easque Phoenice et Syria circumdant. A solis quidem occasu eas disterminat Ptolemais territorii sui finibus, atque Carmelus, olim quidem Galilaeorum, nunc autem Tyriorum mons; cui adhaeret Gaba, vrbs equitum dicta, quod equites ab Herode rege dimissi illic habitent. A meridie autem Samaris et Scythopolis vsque ad fluenta Iordanis. Ab oriente vero eam terminant Hippene et Gadaris, atque ipsa Gaulanitis, regnique Agrippae fines. Septentrionalia autem eius Tyrus claudit, et Tyriorum regio. Inferioris quidem Galilaeae longitudo extenditur a Tiberiade vsque ad Zabulon, cui in maritimis vicina est Ptolemais. Latitudine autem patet a vico Xaloth nuncupato, qui in Magno campo situs est, vsque ad Bersaben; vnde etiam Galilaeae superioris latitudo incipit vsque ad Baca vicum: qui Tyriorum terram a Galilaea dirimit. Latitudo vero eius a Thella vico Iordani proximo vsque ad Meroth protenditur.

2. Cum autem vtraeque tanta fuerint magnitudine, vt tot gentibus alienigenis circumdatae, omni semper belli periculo resistebant. Nam et ab infantia pugnaces et vbique numero abundantes Galilaei; et neque formido vnquam viros occupauit, neque eorum penuria regio laborauit: quoniam tota pinguis et pascua est, et omne genus arboribus consita, ita vt vel minime studiosos agriculturae vbertate sua alliciat. Omnis itaque ab habitantibus exculta est, et nulla eius pars otiosa. Quin et vrbes frequentes, et crebri vici vbique populosi propter soli bonitatem, vt, qui sit minimus, supra quindecim millia incolarum habeat.

3. In summa autem, si quis Galilaeam Peraeae faciat

Περαίας τὴν Γαλιλαίαν, προέλοιτο δ' ἂν τῇ δυνάμει. ἡ μὲν γὰρ ἐνεργὸς ὅλη, καὶ συνεχὴς ἐστι καρποφόρος. ἡ Περαία δὲ, πολὺ μὲν μείζων, ἔρημος δὲ καὶ τραχεῖα τὸ πλέον, πρός τε καρπῶν ἡμέρων αὔξησιν ἀγριωτέρα. τό γε μὴν μαλθακὸν αὐτῆς καὶ πάμφορον, καὶ τὰ πεδία δένδρεσι κατάφυτα ποικίλοις, τὸ πλεῖστον δὲ εἰς ἐλαίαν τε καὶ ἄμπελον καὶ φοινικῶνας ἤσκηται, διαῤῥομένη χειμάῤῥοις τε τοῖς ἀπὸ τῶν ὀρῶν καὶ πηγαῖς ἀενναίοις ἅλις, εἴ ποτε ἐκεῖνοι σειρίῳ φθίνοιεν. μῆκος μὲν οὖν αὐτῆς ἀπὸ Μαχαιρῶντος εἰς Πέλλαν, εὖρος δὲ ἀπὸ Φιλαδελφείας μέχρις Ἰορδάνου. καὶ Πέλλη μὲν, ἣν προειρήκαμεν, τὰ πρὸς ἄρκτον ὁρίζεται, τὰ πρὸς ἑσπέραν δὲ Ἰορδάνης· μεσημβρινὸν δὲ αὐτῆς πέρας ἡ Μωαβῖτις, καὶ πρὸς ἀνατολὴν Ἀραβία τε καὶ Σιλβωνίτιδι, πρὸς δὲ Φιλαδελφηνῇ καὶ Γεράσοις ἀποτέμνεται.

δ'. Ἡ δὲ Σαμαρεῖτις χώρα, μέση μὲν τῆς Ἰουδαίας ἐστὶ καὶ τῆς Γαλιλαίας· ἀρχομένη γὰρ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ Μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης Γιναίας ὄνομα κώμης, ἐπιλήγει τῆς Ἀκραβατηνῶν τοπαρχίας. Φύσιν δὲ τῆς Ἰουδαίας κατ' ὀλὸν διάφορος. ἄμφω τε γὰρ ὀρειναὶ καὶ πεδιάδες, εἴς τε γεωργίαν μαλθακαὶ, καὶ πολύφοροι, καταδένδροί τε, καὶ ὀπώρας ὀρεινῆς καὶ ἡμέρου μεσταί. προσάρδεσθαι δὲ ὑδάμασι μὲν φύσει δαψιλὲς, ὕονται δὲ τὸ πλέον. γλυκὺ δὲ νᾶμα πᾶν διαφόρως ἐν αὐταῖς. καὶ, διὰ πλῆθος πόας ἀγαθῆς, τὰ κτήνη πλέον, ἢ παρ' ἄλλοις, γαλακτοφόρα. μέγιστόν γε μὴν τεκμήριον ἀρετῆς καὶ εὐθηνίας τὸ πληθύειν ἀνδρῶν ἑκατέραν.

ε'. Μιθόριος δὲ αὐτῶν ἡ Ανυὰθ Βοχεὲς προσαγορευομένη κώμη, πέρας αὕτη τῆς Ἰουδαίας τὸ πρὸς βορέαν. τὰ νότια δὲ αὐτῆς ἐπὶ μῆκος μετρουμένης ὁρίζει, προσκυροῦσα τοῖς Ἀράβων ὅροις κώμη, καλοῦσι δ' αὐτὴν Ἰαρδὰν οἱ τῇδε Ἰουδαῖοι. εὖρός γε μὴν ἀπὸ Ἰορδάνου ποταμοῦ μέχρις Ἰόππης ἀναπέπταται. μεσαιτάτη δὲ αὐτῆς πόλις τὰ Ἱεροσόλυμα κεῖται. παρ' ὃ καί τινες οὐκ ἀσκόπως ὀμφαλὸν

magnitudine cedere, erit sane, vt huic viribus et potentia eam praeferat. Vniuersa enim culta est, et passim quidem fructuum ferax. Peraea autem multo maior; at pleraque quidem aspera atque deserta est, et agrestior, quam vt alat fructus manſuetiores. Caeterum ſolum molle in ea admodum eſt ferax, campoſque habet variis arboribus conſitos, maxime vero occupatum et cultum eſt oleis et vineis et palmetis, irrigatum etiam torrentibus e proximis montibus, ſatiſque aquae perennis fontibus, ſi quando montani Sirio ardente defecerint. Et longitudo ſane eius a Machaerunte vſque ad Pellam, latitudo vero a Philadelphia ad Iordanem. Et Pella quidem iam dicta verſus Boream terminatur, Iordane vero ad occidentem, et ad meridiem clauditur Moabitide, ad orientem vero Arabia et Silbonitide, nec non Philadelphene et Geraſis.

4. Samarienſis autem regio inter Iudaeam quidem et Galilaeam media eſt, (nam a vico incipiens in Magno campo iacente, nomine Ginaea, deſinit in Acrabatenam toparchiam) ſoli vero natura et ingenio a Iudaea nihil differt. nam vtraeque montoſae ſunt et campeſtres, molleſque ad agriculturam, et fertiles admodum, nec non et arboribus conſitae, pomiſque ſylueſtribus, et manſuetis abundantes. Non ſunt autem natura quidem valde irriguae, ſed copioſi ſunt et frequentes in iis imbres. Quaeque illic ſunt aquae fluenta, dulcem ſupra modum habent ſaporem; atque propter boni graminis copiam, armenta maiori lactis vbertate gaudent, quam vſquam alibi. Caeterum maximum virtutis et feracitatis argumentum eſt, quod vtraque viris abundet.

5. In vtriuſque autem confinio eſt Anuath vicus, qui alias Borceos dicitur, terminus ille Iudaeae verſus ſeptentrionem. Meridiana vero pars eius, ſi in longitudinem eam metiaris, finem habet vicum Arabibus conterminum, quem iſthic Iudaei Iardan appellant. Caeterum latitudo a Iordane fluuio ad Ioppen porrigitur. Ipſiſſimo autem in medio eius ſita eſt vrbs Hieroſolyma. qua de cauſa vrbs iſta a nonnullis non ſine ratione dicta eſt regionis

τὸ ἄστυ τῆς χώρας ἐκάλεσαν. ἀφήρηται δὲ ὑδὲ τῶν ἐκ θαλάσσης τερπνῶν ἡ Ιουδαία, τοῖς παραλίοις κατατείνουσα μέχρι Πτολεμαΐδος. μερίζεται δὲ εἰς ἕνδεκα κληρουχίας. ὧν ἄρχει μὲν ὡς βασίλειον τὰ Ιεροσόλυμα, περιοίκων πάσης, ὥσπερ ἡ κεφαλὴ σώματος. αἱ λοιπαὶ δὲ μετ' αὐτὴν διήρηνται τὰς τοπαρχίας. Γόφνα δευτέρα, καὶ μετ' αὐτὴν Ακραβαττὰ, Θαμνὰ πρὸς ταύταις, καὶ Λύδδα, καὶ Αμμαοῦς, καὶ Πέλλη, καὶ Ιδουμαία, καὶ Εγγαδδαὶ, καὶ Ηρώδειον, καὶ Ιεριχοῦς, μεθ' ἃς Ιάμνεια καὶ Ιόππη τῶν περιοίκων ἀφηγοῦνται, καὶπὶ ταύταις ἥ τε Γαμαλιτικὴ καὶ Γαυλανῖτις, Βαταναία τε καὶ Τραχωνῖτις, αἵ καὶ τῆς Αγρίππα βασιλείας εἰσὶ μοῖραι. ἀρχομένη δὲ ἀπὸ Λιβάνου ὄρους καὶ τῶν Ιορδάνου πηγῶν ἡ χώρα, μέχρι τῆς Τιβεριάδος λίμνης εὐρύνεται. ἀπὸ δὲ κώμης καλουμένης Αρφᾶς, μέχρις Ιουλιάδος ἐκτείνεται τὸ μῆκος. οἰκοῦσι δὲ αὐτὴν μεγάδες Ιουδαῖοί τε καὶ Σύροι. τὰ μὲν δὴ περὶ τῆς Ιουδαίων τε καὶ τῶν περιξ χώρας, ὡς ἐνῆν μάλιστα συντόμως ἀπηγγέλκαμεν.

ΚΕΦ. δ'.

Ιώσηπος, ὁρμήσας ἐλεῖν Σεπφώριν, ἀπεκρούσθη. Τίτος σὺν μεγάλῃ δυνάμει εἰς Πτολεμαΐδα ἀφικνεῖται.

Η δὲ ὑπὸ Ουεσπασιανοῦ πεμφθεῖσα Σεπφωρίταις βοήθεια, χίλιοι μὲν ἱππεῖς, ἑξακισχίλιοι δὲ πεζοὶ, Πλακίδου χιλιαρχοῦντος αὐτῶν, ἐν τῷ Μεγάλῳ πεδίῳ στρατοπεδευσάμενοι διαιρεῖνται. καὶ τὸ μὲν πεζὸν ἐν τῇ πόλει πρὸς Φυλακὴν αὐτῆς, τὸ δὲ ἱππικὸν ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς αὐλίζεται. προϊόντες δὲ ἑκατέρωθεν συνεχῶς, καὶ τὰ πέριξ τῆς χώρας κατατρέχοντες, μεγάλα τὸν περὶ τὸν Ιώσηπον ἑκάκων ἀτρεμοῦντας, τά τε κατὰ πόλιν ἔξωθεν λῃζόμενοι, καὶ προθέοντας, ὁπότε θαρρήσειαν, ἀνακόπτοντες. ὥρμησέ γε μὴν ὁ Ιώσηπος ἐπὶ τὴν πόλιν, αἱρήσειν ἐλπίσας ἣν αὐτὸς πρὶν ἀποσῆναι Γαλιλαίων ἐτείχισεν, ὡς καὶ Ρωμαίοις δυσ-

illius vmbilicus. Sed nec marinis deliciis caret Iudaea, locis maritimis Ptolemaïdem vsque extensa. Distributa autem est in vndecim sortes: quarum prima quidem tanquam regia est vrbs Hierosolyma, omni regioni circumiacenti, vt caput corpori, supereminens et praestans. Caeterae autem post ipsam diuisae sunt iuxta toparchias. Gophna secunda, et post eam Acrabatta, deinde Thamna, et Lydda, et Ammaus, et Pella, et Idumaea, et Engaddae, et Herodion, et Hierichus, post quas Iamnia et Ioppe finitimis suis praesunt, ac praeterea Gamalitica et Gaulanitis, et Batanaea et Trachonitis, quae et partes sunt regni Agrippae. Ista autem regio incipiens a monte Libano et Iordanis fontibus vsque ad lacum Tiberiadem latitudine panditur: longitudo vero ius a vico, cui nomen Arpha, vsque ad Iuliadem protenditur. Eam autem incolunt Iudaei permixti Syris. Atque de Iudaea quidem et finitimis regionibus, summa qua potuimus brevitate, narrationem fecimus.

CAP. IV.

Iosephus, facta impressione in Sepphorin, repulsus est. Titus cum ingenti exercitu Ptolemaïdem venit.

QVod autem Vespasianus Sepphoritis miserat auxilium, equites scilicet mille et sex millia peditum, duce Placido tribuno, castris in Magno campo positis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate, vt eam tuerentur, agebant; equites vero in castris morantur. Cum autem ab vtrisque frequentes factae essent excursiones, et quae in regione erant incursibus vastarent, Iosephum suosque, licet non mouerent, magnis incommodis afficiebant, quaeque circa vrbem erant depopulantes, ciuesque, si quando prodire auderent, repellentes. Caeterum Iosephus in vrbem impressionem fecit, quam ipse, antequam a Galilaeis desciscerent, ita muniuit, vt etiam Romanis

ἄλωτον εἶναι. διὸ καὶ τῆς ἐλπίδος ἀφήμαρτε, τῶ τε βιάζεσθαι καὶ τῶ μεταπέθειν Σεπφωρίτας ἀθενέστερος εὑρεθείς. παρώξυνε δὲ μᾶλλον τὸν πόλεμον ἐπὶ τὴν χώραν· καὶ ἄτε νύκτωρ, ἄτε μεθ' ἡμέραν, ὀργῆ τῆς ἐπιβυλῆς οἱ Ρωμαῖοι διέλιπον δηοῦντες αὐτῶν τὰ πεδία, καὶ διαρπάζοντες τὰ ἐπὶ τῆς χώρας κτήματα, καὶ κτείνοντες μὲν ἀεὶ τὸ μάχιμον, ἀνδραποδιζόμενοι δὲ τὰς ἀθενεστέρας. πυρὶ δὲ ἡ Γαλιλαία καὶ αἵματι πεπλήρωτο πᾶσα, πάθους τε οὐδενὸς ἡ συμφορᾶς ἀπείρατος ἦν. μία γὰρ καταφυγὴ δωκομένοις αἱ ὑπὸ τῶ Ιωσήπου τειχισθεῖσαι πόλεις ἦσαν.

Β'. Ο δὲ Τίτος, περαιωθεὶς ἀπὸ τῆς Αχαΐας εἰς τὴν Αλεξάνδρειαν, ὠκύτερον, ἢ κατὰ χειμῶνος ὥραν, παραλαμβάνει μὲν ἐφ' ἣν ἔσαλτο δύναμιν. συντόνω δὲ χρώμενος πορείᾳ, διὰ τάχους εἰς Πτολεμαΐδα ἀφικνεῖται. κἀκεῖ καταλαβὼν τὸν πατέρα, δυσὶ τοῖς ἅμα αὐτῶ τάγμασιν, ἦν δὲ τὰ ἐπισημότατα τὸ πέμπτον καὶ τὸ δέκατον, ζεύγνυσι καὶ τὸ ἀχθὲν ὑπ' αὐτῶ πεντεκαιδέκατον. τούτοις εἵποντο ὀκτωκαιδέκα σπείραι. προσεγένοντο δὲ καὶ ἀπὸ Καισαρείας πέντε, καὶ ἱππέων ἴλη μία. πέντε δὲ ἕτεραι τῶν ἀπὸ Συρίας ἱππέων. τῶν δὲ σπειρῶν αἱ δέκα μὲν εἶχον ἀνὰ χιλίους μὲν πεζούς, αἱ δὲ λοιπαὶ δεκατρεῖς ἀνὰ ἑξακοσίους μὲν πεζούς, ἱππεῖς δὲ ἑκατὸν εἴκοσι. συχνὸν δὲ καὶ παρὰ τῶν βασιλέων συνήχθη συμμαχικόν. Αντιόχω μὲν καὶ Αγρίππα καὶ Σοέμω παρασχομένων ἀνὰ διχιλίους πεζοὺς τοξότας καὶ χιλίους ἱππεῖς· τῶ δὲ Αραβος Μάλχω χιλίους πεμψαντος ἱππεῖς ἐπὶ πεζοῖς πεντακισχιλίοις, ὧν τὸ πλέον ἦσαν τοξόται. ὡς τὴν πᾶσαν δύναμιν, συνεξαριθμουμένων τῶν βασιλικῶν, ἱππέας τε καὶ πεζοὺς, εἰς ἓξ ἀθροίζεσθαι μυριάδας δίχα θεξαπόντων, οἳ παμπληθεῖς μὲν εἵποντο, διὰ δὲ συνάσκησιν πολεμικὴν ἂν ἀποτάσσοιντο τῶ μαχίμω, κατὰ μὲν εἰρήνην ἐν ταῖς μελέταις τῶν δεσποτῶν ἀεὶ σεβόμενοι, συγκινδυνεύοντες δ' ἐν πολέμοις, ὡς μήτε ἀμπειρίᾳ μήτ' ἀλκῆ τινος πλὴν τῶν δεσποτῶν ἐλαττοῦσθαι.

captu esset difficilis. Quam ob rem et de spe sua decidit, imbecillior esse compertus, quam vt Sepphoritas aut vi aut suasu in partes suas pertraheret. magis autem bellum regioni concitabat, Romanis indigne adeo ferentibus insidias, vt nec die nec nocte ab agrorum eorum depopulatione cessarent, aut a bonorum omnium in regione direptione, aut ab occisione eorum assidua, qui militaris erant aetatis, aut ab imbecilliorum in captiuitatem abductione. Galilaea autem omnis oppleta erat incendio et sanguine, nec vllius miseriae et calamitatis expers erat et immunis. nam vnicum infestatis perfugium erant vrbes, quas Iosephus munimentis firmauerat.

2. Titus autem, cum ex Achaia Alexandriam traiecisset, citius, quam hyemis tempestate fieri solet, militum quidem manum, cuius causa missus fuerat, suscipit; magnisque itineribus contendens, breui admodum Ptolemaïdem peruenit. Cumque illic patrem suum offendisset, duabus, quae cum eo erant legionibus, (erant autem quinta, et decima, eaeque nobilissimae) iungit etiam, quam ille secum adduxit, quintam decimam. quibus adiunctae erant decem et octo cohortes. Quin et illis e Caesarea accessere quinque, cum vna equitum turma: et aliae quinque Syrorum equitum. Decem autem cohortum singulae quidem mille pedites habebant: reliquae vero tredecim pedites sexcentos, equitesque centum et viginti. Regii autem auxiliares etiam magno numero collecti erant; Antiocho quidem et Agrippa et Sohemo bina millia peditum sagittariorum et mille equites suppeditantibus; cum iam Malchus Arabs equites mille misisset praeter quinque millia peditum, quorum pars maior erant sagittarii. adeo vt omnes copiae, regiis in eundem numerum adscriptis, tam pedites, quam equites, in sexaginta circiter millia colligerentur, praeter calones, qui magna quidem multitudine sequebantur, quod vero exercitatione bellica assueti essent, haud secerni debeant a viris militaribus, pacis quidem tempore in dominorum exercitiis assidue versantes; bellique pericula vna cum illis adeuntes; vt neque peritia neque viribus a quopiam nisi a dominis superentur.

ΚΕΦ. ε'.

Ἀναγραφὴ τῶν Ρωμαϊκῶν στρατευμάτων τε καὶ στρατοπέδων, καὶ τῶν ἄλλων, ἐφ' οἷς ἐπαινοῦνται Ρωμαῖοι.

ΚΑΙΝ τούτῳ μὲν ἂν θαυμάσαιτό τις ἂν Ρωμαίων τὸ προμηθὲς, κατασκευαζομένων ἑαυτοῖς τὸ οἰκετικὸν, ἀ μόνον εἰς τὰς τῆ βίᾳ διακονίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς πολέμους χρήσιμον. εἰ δέ τις αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἄλλην τῆς στρατιᾶς σύνταξιν ἀπίδοι, γνώσεται τὴν τοσήνδε ἡγεμονίαν αὐτοὺς ἀρετῆς κτῆμα ἔχοντας, ἀ δῶρον τύχης. ἀ γὰρ αὐτοῖς ἀρχὴ τῶν ὅπλων ὁ πόλεμος, ἀδὲ ἐπὶ μόνας τὰς χρείας τῶ χεῖρε κινῆσιν, ἐν εἰρήνῃ ἀπειρηκότες· ἀλλ' ὥσπερ συμπεφυκότες τοῖς ὅπλοις, ἀδέποτε τῆς ἀσκήσεως λαμβάνουσιν ἐπεχειρίαν, ἀδὲ ἀναμένουσι τὸς καιρός. αἱ μελέται δὲ αὐτοῖς ἀδὲν τῆς κατὰ ἀλήθειαν εὐτονίας ἀποδέουσιν, ἀλλ' ἕκαστος ὁσημέραι στρατιώτης πάσῃ προθυμίᾳ καθάπερ ἐν πολέμῳ γυμνάζεται· διὸ κυφότατα τὰς μάχας διαφέρουσιν. ἄτε γὰρ ἀταξία διασκίδνησιν αὐτὸς ἀπὸ τῆς ἐν ἕθει συντάξεως, ἄτε δέος ἐξίστησιν, ἄτε δ ἀπανὰ πόνος. ἕπεται δὲ τὸ κρατεῖν ἀεὶ κατὰ τῶν ὁμοίων βέβαιον. καὶ ἂν ἄμαρτοί τις εἰπὼν, τὰς μὲν μελετας αὐτῶν χωρὶς αἵματος παρατάξεις· τὰς παρατάξεις δὲ, μεθ' αἵματος μελέτας. ἀδὲ γὰρ ἐξ ἐπιδρομῆς εὐάλωτοι πολεμίοις· ὅπη δ' ἂν ἐμβάλωσιν εἰς ἐχθρῶν γῆν, ἀ πρὶν ἅπτονται μάχης, ἢ τειχίσαι στρατόπεδον. τὸ δ' ἂν εἰκαῖον, ἀδ' ἀνώμαλον ἐγείρουσιν, ἀδὲ πάντες, ἢ ἀτάκτως διαλαβόντες· ἀλλ' εἰ μὲν ἀνώμαλος ἂν τύχοι χῶρος, ἐξομαλίζεται· διαμετρεῖται δὲ παρεμβολὴ τετράγωνος αὐτοῖς. καὶ τεκτόνων πλῆθος ἕπεται, τά τε πρὸς δόμησιν ἐργαλεῖα.

β'. Καὶ τὸ μὲν ἔνδον εἰς σκηνὰς διαλαμβάνουσιν· ἔξωθεν δὲ ὁ κύκλος τείχους ὄψιν ἐπέχει, πύργοις ἐξ ἴσου διασήματος κεκοσμημένος. ἐπὶ δὲ τῶν μεταπυργίων, τάς τε ὀξυβελεῖς, καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλα, καὶ πᾶσ

CAP. V.

Descriptio Romanorum exercituum, et castrorum, aliorumque, propter quae laudantur Romani.

ET in hoc quidem alicui mirari subeat prouidam Romanorum curam, ita sui in vsum seruos instituentium, vt non solum vitae ministeriis, sed belli etiam necessitatibus accommodati sint. Si quis autem eorum aliam quoque militarem respexerit disciplinam, profecto cognoscet, tantum eos imperium non fortunae munere, sed propria virtute adeptos esse. Non enim armis vti incipiunt, bello ingruente, neque solum vrgente necessitate manus mouent, vt qui pacis tempore requieuerint; sed quasi illis a natura insitus esset armorum vsus, nunquam ab exercitatione feriantur, neque belli tempora exspectant. Meditatio autem militaris illis nihil a vera contentione discrepat; sed quotidie miles vnusquisque summa cum alacritate tanquam in bello exercetur: quo factum, vt leuissime dimicationes perferant. neque enim ordinem non conseruando a consueto statu dimouentur, neque metu consternantur, neque labore vires illis exhauriuntur. Atque inde est, quod semper eos superent, quos non itidem firmos et immotos inuenerint. Et haud errauerit, si quis eorum exercitationes conflictus esse dixerit sine sanguine; praeliaque e contra exercitationes sanguineas. Neque enim repentino hostium incursu facile opprimi possunt: sed quacunque in hostilem terram impressionem fecerint, non prius se in aciem committunt, quam circumuallentur castra. Non leui autem opere, nec solo inaequali statuunt castra: neque omnes aut nullo ordine in iis occupant. Sed si forte accidat, vt locus sit inaequalis, in planum redigitur: atque castra ita illis dimensa sunt et descripta, vt formam habeant quadratam. quippe multi fabri lignarii cum instrumentis ad exstructionem necessariis eos sequuntur.

2. Et partem quidem interiorem tentoriis occupant: extrinsecus vero castrorum ambitus muri speciem prae se fert, turribus aequo inter se spatio distantibus instructus. Per interualla autem scorpiones, et catapultas, et ballistas,

ἀφετήριον ὄργανον τιθέασιν, ἅπαντα πρὸς τὰς βολὰς ἕτοιμα. πύλαι δὲ ἐνοικοδομῶνται τέσσαρες, καθ' ἕκαστον τὸ περίβολον κλίμα, πρός τε εἰσόδους τῶν ὑποζυγίων εὐμαρεῖς, καὶ πρὸς ἐκδρομὰς αὐτῶν, εἰ κατεπείγοι, πλατείαι. ῥυμοτομοῦσι δὲ εὐδιαθέτως εἴσω τὸ στρατόπεδον. καὶ μέσας μὲν τὰς τῶν ἡγεμόνων σκηνὰς τίθενται· μεσαίτατον δὲ τούτων τὸ στρατήγιον, ναῷ παραπλήσιον. ὥσπερ δὲ ἐν χεδίῳ πόλις καὶ ἀγορά τις ἀποδείκνυται, καὶ χειροτέχναις χωρίον, θῶκοί τε λοχαγοῖς καὶ ταξιάρχοις, ὅπη δικάζοιεν, εἴ τινες διαφέροιντο. τειχίζεται δὲ ὁ περίβολος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα θᾶσσον ἐπινοίας πλήθει καὶ ἐπιστήμῃ τῶν ποιούντων. εἰ δὲ ἐπείγοι, καὶ τάφρος ἔξωθεν περιβάλλεται, βάθος τετράπηχυς, καὶ εὖρος ἴσον.

γ'. Φραξάμενοι δὲ αὐλίζονται κατὰ συντάξεις ἕκαστοι μεθ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου. πάντα δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ ἄλλα μετ' εὐταξίας ἀνύεται καὶ ἀσφαλείας· ξυλεία καὶ ἐπισιτισμὸς, εἰ δέοιντο, καὶ ὑδρεία κατὰ συντάξεις ἑκάστοις. ὅτε γὰρ δεῖπνον ἢ ἄριστον, ὁπότε θελήσειαν, αὐτεξούσιον ἑκάστῳ, πᾶσι δὲ ὁμοῦ. τάς τε ὕπνους αὐτοῖς, καὶ τὰς φυλακὰς, καὶ τὰς ἐξεγέρσεις, σάλπιγγες προσημαίνουσιν· ὃ δ' ἐστὶν ὅ, τι γίνεται δίχα παραγγέλματος. ὑπὸ δὲ τὴν ἕω, τὸ στρατιωτικὸν μὲν ἐπὶ τοὺς ἑκατοντάρχας ἕκαστοι, πρὸς δὲ τοὺς χιλιάρχους ὅτοι συνίασιν ἀσπασόμενοι, μεθ' ὧν πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῶν ὅλων οἱ ταξιάρχαι πάντες. ὁ δὲ αὐτοῖς τότε ἐξ ἔθους σημεῖον καὶ τὰ ἄλλα παραγγέλματα δίδωσι διαφέρειν εἰς τοὺς ὑποτεταγμένους. ὃ δὴ καὶ ἐπὶ παρατάξεως πράττοντες, ἐπισφέρονται ταχέως, ἵνα δέοι καὶ πρὸς τας ἐφόδους αὐτοῖς, καὶ πρὸς τὰς ἀναπλήσεις ὑποχωρῆσιν ἀθρόοι.

δ'. Ἐξιέναι δὲ τοῦ στρατοπέδου δέον, ὑποσημαίνει μὲν ἡ σάλπιγξ· ἡσεμεῖ δὲ ὁδοῖς, ἀλλὰ ἅμα νεύματι τὰς μὲν σκηνὰς ἀναιρῆσιν, πάντα δὲ ἐξαρτύονται πρὸς τὴν ἔξοδον, καὶ πάλιν αἱ σάλπιγγες ὑποσημαίνουσι παρεσκευάσθαι. οἱ

et alia omnia missilium organa disponunt, cuncta quidem ad aliquid iaciendum accommodata. Portas autem quatuor inaedificant ad vnamquamque ambitus plagam, tam ad introitus iumentorum faciles, quam ad excursus, si opus sit, faciendos latas. Et introrsum castra in vicos commode admodum diuidunt. atque in medio quidem vicorum ponunt ducum tabernacula: horum autem ipsissimo in medio praetorium ad templi similitudinem. Ac quasi de subito facta conspicitur ciuitas, et forum quoddam, atque opificibus statio; item sedilia agminum ductoribus et ordinum principibus, vbi lites, si quae oriantur, diiudicent. Excitatur autem ambitus, et quae in eo sunt omnia prius opinione parantur, propter operariorum multitudinem et scientiam. Quod si res vrgeat, fossa etiam extra vallum circumiicitur, profunda quatuor cubitis, totidemque lata.

3. Cum autem ita communiuntur, singuli per contubernia quiete et decenter in tentoriis agunt. quin et alia omnia illis bono cum ordine satisque secure expediuntur: a singulis nempe per contubernia, ligni et frumenti, si opus sit, et aquae copia comportatur. Nec enim coenam vel prandium, prout libuerit, sumere cuiusquam in potestate est, simul vero ab omnibus sumuntur. Somni etiam tempus, et vigiliarum, et excitationum ipsis praesignificant tubae: neque quidquam omnino est, quod sine mandato fit. Mane autem milites quidem ad centuriones singuli, illi vero ad tribunos salutandos conueniunt; cum quibus ad summum omnium ducem vniuersi ordinum principes eunt. ille autem ipsis pro more signum, aliaque in mandatis dat subditis perferenda: quibus in acie obseruatis, ictu oculi conuertuntur, vbi illis opus ad incursiones, et reuocati densis se subducunt agminibus.

4. Cum autem castris digrediendum est, signum dat tuba, nemoque remisse se gerit: sed primum ad nutum tollunt tabernacula, omniaque ad exitum et profectionem apparant; iterumque paratos esse significat tuba. at-

δὲ, ἐν τάχει τοῖς τε ὀρεῦσι καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἐπιτιθέντες τὴν ἀποσκευὴν, ἑτοῖμοι ἦσαν ὥσπερ ἐφ' ὕσπληγγος ἐξορμᾶν ἕτοιμοι, ὑποπιμπρᾶσί τε ἤδη τὴν παρεμβολὴν, ὡς αὐτοῖς μὲν ῥᾴδιον ἐκεῖ πάλιν τειχίσασθαι, μὴ γένοιτο δὲ ἐκεῖνο ποτὲ τοῖς πολεμίοις χρήσιμον. καὶ τρίτον δὲ ὁμοίως αἱ σάλπιγγες προσημαίνουσι τὴν ἔξοδον, ἐπισπέρχουσαι τὰς δι' αἰτίαν τινὰ βραδύνοντας, ὡς μή τις ἀπολειφθεὶς τάξεως. ὅ, τε κῆρυξ δεξιὸς τῷ πολεμάρχῳ παραστὰς, εἰ πρὸς πόλεμόν εἰσιν ἕτοιμοι, τῇ πατρίῳ γλώσσῃ τρὶς ἀναπυνθάνεται. κἀκεῖνοι τοσαυτάκις ἀντιβοῶσι μέγα τι καὶ πρόθυμον, ἕτοιμοι λέγοντες· Φθάνωσί τε τὸν ἐπερωτῶντα, καί τινος ἀρηΐου πνεύματος ὑποπιμπλάμενοι τῇ βοῇ συνεξαίρουσι τὰς δεξιάς.

ε'. Ἔπειτα προϊόντες ὁδεύουσιν ἡσυχῇ καὶ μετὰ κόσμου πάντες, ὥσπερ ἐν πολέμῳ τὴν ἰδίαν τάξιν ἕκαστος φυλάσσων. οἱ μὲν πεζοὶ, θώραξί τε πεφραγμένοι καὶ κράνεσι, καὶ μαχαιροφοροῦντες ἀμφοτέρωθεν· μακρότερον δὲ αὐτῶν τὸ λαιὸν ξίφος πολλῷ· τὸ γὰρ κατὰ δεξιὸν σπιθαμῆς ἢ πλέον ἔχει μῆκος. φέρουσι δὲ οἱ μὲν περὶ τὸν στρατηγὸν ἐπίλεκτοι πεζοὶ λόγχην καὶ ἀσπίδα· ἡ δὲ λοιπὴ φάλαγξ ξυστόν τε καὶ θυρεὸν ἐπιμήκη, πρὸς οἷς πέρσα καὶ κόφινον, ἄμην τε καὶ πέλεκυν, πρὸς δὲ ἱμάντα καὶ δρέπανον καὶ ἄλυσιν, ἡμερῶν τε τριῶν ἐφόδιον· ὡς ὀλίγον ἀποδεῖν τῶν ἀχθοφορούντων ὀρέων τὸν πεζόν. τοῖς δὲ ἱππεῦσι μάχαιρα μὲν ἐκ δεξιᾶ μακρὰ, καὶ κοντὸς ἐπιμήκης ἐν χειρὶ, θυρεὸς δὲ παρὰ πλευρὸν ἵππου πλάγιος, καὶ κατὰ γωνυτὸν παρήρτηνται τρεῖς ἢ πλείους ἄκοντες, πλατεῖς μὲν αἰχμὰς, οὐκ ἀποδέοντες δὲ δοράτων μέγεθος. κράνη δὲ καὶ θώρακες ὁμοίως τοῖς πεζοῖς ἅπασιν. ὑδενὶ δὲ ὅπλῳ διαλλάττουσιν οἱ περὶ τὸν στρατηγὸν ἐπίκριτοι τῶν ἐν ταῖς ἴλαις ἱππέων· κλήρῳ δὲ τῶν ταγμάτων ἀεὶ τὸ λαχὸν ἡγεῖται.

ς'. Τοιαῦται μὲν αἱ Ρωμαίων πορεῖαί τε καὶ καταλύσεις, πρὸς δὲ ὅπλων διαφοραί. ὑδὲν δὲ ἀπροβούλευτον ἐν ταῖς μάχαις, ὑδὲ αὐτοσχέδιον· ἀλλὰ γνώμη μὲν ἀεὶ παντὸς ἔργου προάγει, τοῖς δοχθεῖσι δὲ ἕπεται τὸ

que illi celeriter mulis et iumentis imponentes sarcinas, stant veluti in carceribus ad egrediendum parati. Ac iam castris ignem subiiciunt, vt quibus facile foret iterum ea ibidem constructre, et ne hostibus quandoque ea vsui essent. Et tamen tertio quoque exitum praesignificant tubae, excitantes vrgentesque aliqua de causa tardiusculos, ne quis forte ordinem deferat. Tum praeco, ad dextram imperatoris stans, an ad bellum parati sint lingua vernacula ter percontatur. atque illi toties contra acclamant magna et alacri voce, paratos se esse dicentes: interrogantemque fere praeueniunt, et martio quodam spiritu oppleti cum clamore dextras attollunt.

5. Deinde progredientes tacite incedunt decenterque vniuersi, tanquam in bello suum quisque ordinem seruantes. pedites quidem thoracibus et galeis septi, et vtroque latere gladiis accincti: gladius autem, quem laeuo gerunt, multo longior est; nam qui ad dextrum, longitudine palmam non excedit. qui vero imperatorem stipant pedites electi, lanceas gestant et clypeos: caetera autem phalanx hastas et scuta oblonga; praetereaque serram et corbem, rutrumque et securim; necnon et lorum et falcem et catenam, triduique viaticum: adeo vt a mulis sarcinariis parum absint eorum pedites. Equitibus autem ad latus dextrum gladius est oblongus, et contus item longus in manu, transuersusque ad equi latus clypeus: et in pharetra gestantur tria aut plura iacula, cuspide lata, et hastis magnitudine non cedentia; quinetiam galeas et loricas omnes habent, vti pedites. Qui vero delecti imperatori a satellitio sunt, nullo armorum genere ab equitibus turmarum discrepant: semperque agmina, cui sorte id obtigerit, ducit.

6. Et eiusmodi quidem sunt Romanorum itinera et mansiones, itemque armorum differentia. In praeliis autem nihil inconsulto et temere agunt, aut subito et praecipiti impetu: sed prius semper consilia ineunt, quam manum operi admouerint; et tunc demum opus exsequuntur,

ἔργα. παρ' ὃ καὶ σφάλλονται μὲν ἧκιστα, κἂν πταίσωσι δὲ, ῥαδίως ἀναλαμβάνουσι τὰ σφάλματα. ἡγοῦνται τε τῶν ἀπὸ τύχης ἐπιτευγμάτων ἀμείνους τὰς ἐπὶ τοῖς προβουλευθεῖσι διαμαρτίας, ὡς τῇ μὲν αὐτομάτῃ καλῇ δελεάζοντος εἰς ἀπρομήθειαν, τῆς σκέψεως δὲ, κἂν ἀτυχήσῃ ποτὲ, πρὸς τὸ μὴ αὖθις καλὴν ἐχούσης μελέτην· καὶ τῶν μὲν αὐτομάτων ἀγαθῶν ὑπὸ τὸν λαβόντα αἴτιον εἶναι, τῶν δὲ παρὰ γνώμην προσπεσόντων σκυθρωπῶν παραμυθίαν τό γε προσηκόντως βεβουλεῦσθαι.

ζ'. Παρασκευάζουσι μὲν ὧν ἐν ταῖς μελέταις τῶν ὅπλων ὑπὸ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ἀλκίμους. προσασκοῦνται δὲ καὶ τῷ φόβῳ. οἵ τε γὰρ νόμοι παρ' αὐτοῖς ὑπὸ λειποταξίᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥαιθύμῳ ὀλίγῳ, θανατικοὶ, οἵ τε στρατηγοὶ τῶν νόμων φοβερώτεροι· ταῖς γὰρ πρὸς τὰς ἀγαθὰς τιμαῖς ῥύονται τὸ δοκεῖν ὠμοὶ πρὸς τὰς κολαζομένους. τοσοῦτον δὲ αὐτῶν τὸ πρὸς τὰς ἡγεμόνας πειθήνιον, ὡς ἔν τε εἰρήνῃ κόσμον εἶναι, καὶ ἐπὶ παρατάξεως ἓν σῶμα τὴν ὅλην στρατιάν. ὕτως αὐτῶν συναφεῖς μὲν αἱ τάξεις, εὔστροφοι δὲ εἰσιν αἱ περιαγωγαὶ, ὀξεῖαι δὲ ἀκοαὶ μὲν παραγγέλμασιν, ὄψεις δὲ σημείοις, ἔργοις δὲ χεῖρες. ὅθεν δρᾶσαι μὲν ἀεὶ ταχεῖς, βραδύτατοι δὲ παθεῖν εἰσιν. οὐδέ ἐστιν ὅπου συστάντες ἢ πλήθους ἡττήθησαν, ἢ στρατηγημάτων, ἢ δυσχωρίας, ἀλλ' οὐδὲ τύχης. καὶ γὰρ ταύτης αὐτοῖς τὸ κρατεῖν βεβαιότερον. οἷς ὧν βουλὴ μὲν ἄρχει πράξεως, ἔπεται δὲ τοῖς βεβουλευμένοις στρατὸς ὕτω δρασήριος, τί θαυμαστὸν, εἰ πρὸς ἕω μὲν Εὐφράτης, ὠκεανὸς δὲ πρὸς ἑσπέραν, μεσημβρινὸν δὲ Λιβύης τὸ πιότατον, καὶ πρὸς ἄρκτον Ἴστρος τε καὶ Ῥῆνος τῆς ἡγεμονίας ὅροι; δεόντως γὰρ ἂν τις εἴποι τὸ κτῆμα τῶν κτησαμένων ἔλασσον.

η'. Ταῦτα μὲν ὧν διεξῆλθον, ὑ Ρωμαίους ἐπαινέσαι προαιρούμενος τοσοῦτον, ὅσον εἴς τε παραμυθίαν τῶν κεχειρωμένων, καὶ εἰς ἀποτροπὴν τῶν νεωτεριζόντων. εἰη δ' ἄν

cum de eo fuerit existimatum. Qua re fit, vt aut quam minime errent, aut, si errauerint, facile possint errores corrigere. Immo infortunium, quod consultationem prius adhibitam sequitur, melius esse arbitrantur prosperis successibus, qui fortunae debentur; quasi bonum quidem fortuitum eos alliciat ad negligentiam; consultatio vero, etsi aliquando male cedat, ad cauendum, ne idem rursus eueniat, rectam cogitationem suggerat; et bonorum quidem fortuitorum non eum auctorem esse, cui contigerint, tristium vero, quae praeter sententiam accidunt, solamen esse, quod bene consulta fuerint.

7. Et armorum quidem exercitatione efficitur, vt non modo corpora, sed animi quoque militum fortiores sint. Quin et necesse est, vt in armis se exerceant, poenae formidine. Nam et leges apud eos non solum ob aciem desertam, sed etiam ob quamuis inertiam et socordiam poenam irrogant capitalem; et imperatores magis, quam ipsae leges, terribiles: fortes tamen honoribus afficiendo faciunt, ne crudeles videantur in eos, qui supplicia luunt. Tanto autem obsequio ducibus obtemperant, vt et in pace ornamento sint, et in acie totus exercitus vnum videatur corpus. adeo inter se apti copulatique sunt ordines, et faciles circumductiones, ita acutis auribus ad mandata, oculisque ad signa attentis et ad opera manibus. vnde semper ad agendum quidem celeres, ad patiendum vero tardissimi sunt, nec est, vbi praelium committentes aut multitudini cesserunt, aut stratagematis, aut locorum difficultati; immo ne fortunae quidem. nam et ista certior est illis et constantior victoria. Quibus itaque consilium quidem rerum gerendarum initium est, consultaque adeo strenuus sequitur exercitus, quid miri, si ab oriente Euphrates, et Oceanus ad occasum, itemque a meridie Africae regio fertilissima, et ad septentrionem Ister et Rhenus imperii limites sint? nam iure merito quis dixerit, ditionem dominis minorem esse.

8. Et ista quidem persequutus sum, non tam proposito laudibus adeo efferendi Romanos, quam vt et solamen deuictis adhiberem, et nouarum rerum cupidos ab illis absterre-

τοῖς ἀγνοοῦσι τῶν Φιλοκαλούντων καὶ πρὸς ἐμπειρίαν ἡ ἀγωγὴ τῆς Ρωμαίων στρατιᾶς. ἐπάνειμι δὲ, ὅθεν ἐπὶ ταῦτα ἐξέβην.

ΚΕΦ. ε'.

Πλάκιδος, ὁρμήσας αἱρῆσαι Ἰωτάπατα, ἀποκρύπτει. Οὐεσπασιανὸς εἰσβάλλει εἰς Γαλιλαίαν.

Οὐεσπασιανὸς μὲν, ἅμα τῷ παιδὶ Τίτῳ διατρίβων τέως ἐν Πτολεμαΐδι, συνέτασσε τὰς δυνάμεις. ὁ δὲ τὴν Γαλιλαίαν κατατρέχων Πλάκιδος, ἐπεὶ πολὺ μὲν πλῆθος ἀνῃρήκει τῶν καταλαμβανομένων· τοῦτο δὲ ἦν τὸ ἀσθενέστερον Γαλιλαίων καὶ ταῖς ψυχαῖς ἐναποκάμνον· ὁρῶν δὲ τὸ μάχιμον ἀεὶ συμφεῦγον εἰς τὰς ὑπὸ Ἰωσήπου τειχισθείσας πόλεις, ὥρμησεν ἐπὶ τὴν ὀχυρωτάτην αὐτῶν Ἰωτάπατα, οἰόμενος ἐξ ἐφόδου μὲν αἱρήσειν ῥᾳδίως, μέγα δὲ κλέος ἑαυτῷ παρὰ τοῖς ἡγεμόσι, κἀκείνοις ὄφελος εἰς τὰ λοιπὰ παρέξειν· προχωρήσειν γὰρ δέειν τὰς ἄλλας πόλεις, τῆς κρατερωτάτης ἐχομένης. πολύ γε μὴν διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ἐπιόντα γὰρ αὐτὸν οἱ Ἰωταπατηνοὶ προαισθόμενοι, πρὸ τῆς πόλεως ἐκδέχονται· καὶ τοῖς Ρωμαίοις συῤῥαγέντες ἀδοκήτως, πολλοὶ καὶ πρὸς μάχην ἕτοιμοι πρόθυμοί τε, ὡς ἂν ὑπὲρ κινδυνευούσης πατρίδος καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, τρέπονται ταχέως, καὶ πολλοὺς μὲν τιτρώσκουσι τῶν Ρωμαίων, ἑπτὰ δὲ ἀναιροῦσι, διὰ τὸ μήτε ἄτακτον αὐτῶν τὴν ὑποχώρησιν γενέσθαι, καὶ τὰς πληγὰς ἐπιπολαίους, πεφραγμένων πάντοθεν τῶν σωμάτων, τάς τε Ἰουδαίους πόῤῥωθεν βάλλειν πλέον ἢ συμπλέκεσθαι θαῤῥοῦντας, γυμνῆτας ὁπλίταις. ἔπεσον δὲ καὶ τῶν Ἰουδαίων τρεῖς ἄνδρες, καὶ ἐτρώθησαν ὀλίγοι. ὁ Πλάκιδος μὲν ἔν, τῆς ἐπὶ τὴν πόλιν ὁρμῆς ἀτονώτερος εὑρεθεὶς, φεύγει.

β'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ὡρμημένος αὐτὸς ἐμβάλλειν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐξελαύνει τῆς Πτολεμαΐδος, διατάξας

rem. Fortasse autem Romanae militiae via et ratio illis ad experientiam aliquid conferet, qui bonarum artium studiosi rei huiusce ignari sint. Sed eo, vnde huc digressus sum, redeo.

CAP. VI.

Placidus, tentatis oppugnatione Iotapatis, repellitur. Vespasianus impressionem facit in Galilaeam.

VEspasianus quidem, vna cum Tito filio in Ptolemaïde interim moratus, exercitum ordinabat. At vero Galilaeam incursibus vastans Placidus, postquam magnam quidem eorum, quos comprehenderat, multitudinem interemisset, (haec autem erat Galilaeorum plebs imbecillior, et quibus animi fatiscebant) videretque pugnacissimos quosque semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, ad munitissimam omnium, Iotapata, oppugnandam properavit, existimans, eam quidem primo impetu facile captum iri, magnam vero apud alios duces sibimet gloriam, atque illis ad reliquas res gerendas emolumentum acquisiturum esse. alias quippe ciuitates metu deditionem facturas esse, validissima semel occupata. Caeterum de spe sua multum aberrauit. nam cum ipsum aduentantem praesensissent Iotapateni, extra vrbem eum excipiunt: praelioque ex improuiso Romanos adorti, multi et ad pugnam parati simul et acres, (vt qui pro salute patriae et coniugum et liberorum dimicaturi essent) statim eos in fugam vertunt, plurimosque e Romanis sauciant, septem vero solum interficiunt, quod solutis nequaquam ordinibus pedem referrent, septisque vndique corporibus summa tantum cute vulnerati essent, et Iudaei magis eminus iaculari, quam manus conserere, auderent, leuiter armati cum grauis armaturae militibus. Ex ipsis autem Iudaeis tres ceciderunt, paucis praeterea sauciatis. Et Placidus quidem, infirmior compertus, quam vt vrbem aggrederetur, in fugam se coniicit.

2. Vespasianus vero cum ipse desiderio flagrasset invadendi Galilaeam, egreditur Ptolemaïde, exercitus pro-

τὴν στρατιὰν ὁδεύειν, καθὰ Ρωμαίοις ἔθος. τὰς μέν γε ψιλὰς τῶν ἐπικούρων καὶ τοξότας προάγειν ἐκέλευσεν, ὡς ἀνακόπτοιεν τὰς ἐξαπιναίους τῶν πολεμίων ἐπιδρομὰς, καὶ διερευνῶεν τὰς ὑπόπτους καὶ λοχᾶσθαι δυναμένας ὕλας· οἷς εἵπετο καὶ Ρωμαίων ὁπλιτικὴ μοῖρα, πεζοί τε καὶ ἱππεῖς. τούτοις ἀΦ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας ἠκολούθουν δέκα, τήν τε αὐτῶν σκευὴν καὶ τὰ μέτρα τῆς παρεμβολῆς φέροντες. καὶ μετ' αὐτοὺς ὁδοποιοὶ, τά τε σκολιὰ τῆς λεωφόρου κατευθύνειν καὶ χθαμαλοῦν τὰ δύσβατα, καὶ τὰς ἐμποδίους ὕλας προανακόπτειν, ὡς μὴ ταλαιπωρεῖτο δυσπορῶν τὸ στράτευμα. κατόπιν δὲ τούτων, τάς τε ἰδίας, καὶ τὰς τῶν ὑπ' αὐτῷ ἡγεμόνων ἔταξεν ἀποσκευὰς, καὶ συχνὸς ἐπὶ τούτοις πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἱππέων. μεθ' οὓς αὐτὸς ἐξήλαυνε, τούς τε ἐπιλέκτους τῶν πεζῶν καὶ ἱππέων καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων. εἵπετο δὲ αὐτῷ τὸ ἴδιον τοῦ τάγματος ἱππικὸν· ἴδιοι γὰρ ἑκάστου τάγματος εἴκοσι πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἱππεῖς. τούτοις δὲ ἠκολούθουν οἱ τὰς ἑλεπόλεις φέροντες ὀχεῖς, καὶ τὰ λοιπὰ μηχανήματα. μετὰ τούτους, ἡγεμόνες τε καὶ σπειρῶν ἔπαρχοι σὺν χιλιάρχοις, ἐπιλέκτους περὶ σφᾶς στρατιώτας ἔχοντες. ἔπειτα αἱ σημαίαι περιέχουσιν τὸν ἀετὸν, ὃς παντὸς ἄρχει Ρωμαίοις τάγματος, βασιλεύς τε οἰωνῶν ἁπάντων, καὶ ἀλκιμώτατος ὤν. ὃ δὴ καὶ τῆς ἡγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς, καὶ κληδὼν, ἐΦ' οἷς ἂν ἴωσι, τὸ κρατήσειν δοκεῖ. τοῖς ἱεροῖς δὲ ἠκολούθουν οἱ σαλπιγκταὶ, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἡ Φάλαγξ τὸ σῖφος εἰς ἓξ πλατύνασα. τούτοις παρεῖπετό τις ἑκατοντάρχης ἐξ ἔθους τὴν τάξιν ἐπισκοπούμενος. τὸ δὲ οἰκετικὸν ἑκάστου τάγματος ἅπαν τοῖς πεζοῖς εἵπετο, τὰς ἀποσκευὰς τῶν στρατιωτῶν ἐπὶ τοῖς ὀρεῦσι καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἄγοντες. κατόπιν δὲ πάντων τῶν ταγμάτων ὁ μίσθιος ὄχλος, οἷς ἡγοῦντο πρὸς ἀσφάλειαν ἠκολούθουν, πεζοί τε καὶ ὁπλῖται καὶ τῶν ἱππέων πολλοί.

γ'. Οὕτως ὁδεύσας Οὐεσπασιανὸς μετὰ τῆς δυνάμεως πρὸς τοὺς ὅρους ἀφικνεῖται τῆς Γαλιλαίας, ἔνθα καταστρατοπεδευσάμενος ὡρμημένους εἰς πόλεμον τοὺς στρατιώτας κατεῖ-

fectione ordinata more Romano. Auxilia enim leuis armaturae et ſagittarios praeire iuſſit, vt repentinos hoſtium incurſus inhiberent, vtque ſuſpectas et opportunas inſidiis ſyluas ſcrutarentur. Quos ſequebatur Romanorum peditatus equitatuſque pars grauis armaturae. Hos excipiebant e ſingulis centuriis deni, et arma ſua neceſſariaque portantes et caſtrorum menſuras. Et poſt illos ibant itineris patefactores, vt et obliqua viarum recta facerent, et aſpera complanarent, ſyluaſque obſtantes praeciderent, ne tranſitu difficili et impedito fatigaretur exercitus. Illorum autem a tergo et ſua et legatorum impedimenta ordinauit, quibus in maiorem ſecuritatem multos equites adiunxit. Poſt quos ille incedebat, pedites delectos equiteſque et lancearios ſecum habens. ipſumque ſequebatur proprius legioni equitatus; proprii enim erant vnicuique legioni equites centum et viginti. Illis vero proximi ibant muli, qui helepoles aliaſque machinas ferebant. Poſt illos legati, et cohortium praefecti cum tribunis, lectis militibus ſtipati. Deinde ſigna aquilae circumdata, quae omni legioni apud Romanos praeeſt, rex ipſa omnium auium, eademque valentiſſima. vnde etiam imperii ſignum ipſis eſt, et velut omen victoriae in quoſcunque eunt. Sacra autem ſigna ſequebantur tubicines: et poſt hos phalanx ſenum virorum ordinibus dilatata, quibus adiunctus erat ex more centurio quidam, cuius munus erat inſpicere ordinem ſeruandum. Serui autem cuncti vniuſcuiuſque legionis pedites ſequebantur, militum impedimenta mulis et iumentis agentes. et poſt omnes legiones multitudo mercenariorum, quos ſecuritatis gratia agminum coactores excipiebant, pedites leuis grauiſque armaturae cum multis equitibus.

3. In hunc modum profectus Veſpaſianus cum copiis ſuis, ad Galilaeae fines peruenit: vbi caſtris poſitis milites ad bellum incitatos continebat, in hoſtium conſpectum

χεν, ἐπιδεικνύμενός τε τὴν στρατιὰν εἰς κατάπληξιν τοῖς πολεμίοις, καὶ μετανοίας δίδὺς καιρὸν, εἰ πρὸ μάχης μεταβάλλοιντο. ἅμα δὲ καὶ πρὸς πολιορκίαν τῶν ἐρυμάτων ἐξηρτύετο. μετάνοιαν μὲν ὖν τῆς ἀποστάσεως ὀφθεὶς ὁ στρατηγὸς πολλοῖς ἐνειργάσατο, κατάπληξιν δὲ πᾶσιν. οἱ γὰρ περὶ τὸν Ἰώσηπον ἐστρατοπεδευκότες, ἀπ' ἄποθεν τῆς Σεπφώρεως παρὰ πόλιν Γαρὶν καλυμένην, ἐπεὶ πλησιάζοντα τὸν πόλεμον ἤκυσαν, ὅσον τε ὕπω τὺς Ῥωμαίὺς συμμίξοντας σφίσιν, ὐ μόνον πρὸ μάχης, ἀλλὰ καὶ πρὶν ἰδεῖν τὺς ἐχθρὺς, διασκίδνανται φυγῇ. καταλείπεται δὲ ὁ Ἰώσηπος μετ' ὀλίγων, καὶ κατιδὼν, ὡς ὕτε δέχεσθαι τὺς πολεμίὺς ἀρκετὴν ἔχει δύναμιν, καὶ πεπτωκότα τὰ φρονήματα τῶν Ἰουδαίων, ἄσμενός τε ἂν, εἰ πιστεύοιντο, χωρεῖν οἱ πλείὺς ἐπὶ σπονδὰς, ἐδεδίει μὲν ἤδη περὶ παντὸς τὸ πολέμε, τότε δὲ ὡς ῥᾳστα χωρίζεσθαι τῶν κινδύνων ἔκρινεν. ἀναλαβὼν δὲ τὺς συμμείναντας εἰς Τιβεριάδα καταφεύγει.

ΚΕΦ. ζ'.

Οὐεσπασιανὸς, τὴν Γαδαρέων πόλιν ἑλὼν, εἰς Ἰωτάπατα ἐλαύνει· καὶ, μετὰ μακρὰν πολιορκίαν, ἅσυ ὑπὸ αὐτομόλε προδοθὲν αἱρεῖ.

Οὐεσπασιανὸς δὲ τῇ πόλει τῶν Γαδαρέων ἐπελθὼν, αἱρεῖ τε κατὰ πρώτην ἔφοδον αὐτὴν, μαχίμε πλήθυς ἔρημον καταλαβών. καὶ παρελθὼν εἴσω, πάντας ἡβηδὸν ἀναιρεῖ, μηδεμιᾶς τῶν Ῥωμαίων ἡλικίας ἔλεον ποιυμένων, μίσει τε πρὸς τὸ ἔθνος, καὶ μνήμη τῆς κατὰ τὸν Κέστιον αὐτῶν παρανομίας. ἐμπίμπρησι δ' ὐ μόνον αὐτὴν τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ τὰς πέριξ κώμας πάσας τε καὶ πολίχνας, ἃς μὲν παντελῶς ἐκλελειμμένας, ἔστι δὲ ἃς αὐτὸς ἐξανδραποδιζόμενος.

β'. Ὁ δὲ Ἰώσηπος ἦν πρὸς ἀσφάλειαν εἵλετο πόλιν, αὐτὸς ἐνέπλησε δέος καταφυγών. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Τιβεριάδος ἦκ ἂν, εἰ μὴ πρὸς ἅπαν ἀπεγνώκει τὸν πόλεμον,

adducens exercitum, vt et terrorem illis incuteret, et spatii aliquid daret ad resipiscendum, si vellent ante praelium consilia mutare. Simul autem omnia ad munitiones oppugnandas parabat. Et conspectus quidem exercitus dux fecit, vt multos defectionis poeniteret, vtque animis consternarentur omnes. Nam Iosephus, et qui cum eo castra posuissent non longe a Sepphori, ad vrbem Garin appellatam, postquam hostes in propinquo esse accepissent, et Romanos fere in eo esse, vt manus secum conferrent, non solum ante pugnam, sed etiam antequam hostes conspicerent, fuga disiecti erant. Cum paucis autem Iosephus relictus, vbi animaduertit, quod ad excipiendos hostes non satis copiarum haberet, et Iudaeorum animi concidissent, quodque libenter, si crederentur, plerique ad foedera irent, iam tum quidem sibi metuebat de totius belli euentu, quam longissime vero a periculis se subducere statuebat; assumtisque, qui secum remanserant, Tiberiadem confugit.

CAP. VII.

Vespasianus, capta Gadarensium ciuitate, Iotapata proficiscitur: et, post longam obsidionem, vrbem a transfuga proditam capit.

VEspasianus autem, Gadarensium ciuitatem adortus, et primo impetu eam in potestatem suam redigit, quod ciuibus plerisque aetatis militaris vacuam reperisset; et deinde in eam ingressus puberes omnes interfici iussit, Romanis nulli aetati misericordiam adhibentibus, tam ex odio in gentem, quam memoria iniquitatis illorum in Cestium. Incendit autem non solum ciuitatem istam, sed etiam omnes circumcirca vicos et vrbeculas, nonnullis quidem penitus desolatis, ex aliis vero incolis in captiuitatem ab ipso abductis.

2. Iosephus autem ciuitatem, quam suae incolumitatis ergo elegerat, ipse, in eam fugiendo, metu oppleuit. Nam Tiberienses nunquam eum, nisi omnino de belli suc-

τραπῆναί ποτε αὐτὸν ᾤοντο. καὶ κατὰ τοῦτό γε ἠμάρτανον αὐτοῦ τῆς γνώμης. ὥρα μὲν γὰρ, οἵ ῥίψεις τὰ Ἰουδαίων τέλους, καὶ μίαν αὐτῶν ἤδει σωτηρίαν, εἰ μεταβάλλοιντο. αὐτὸς δὲ, καίπερ συγγνωσθήσεσθαι παρὰ Ρωμαίοις προσδοκῶν, ὅμως τεθνάναι μᾶλλον εἵλετο πολλάκις, ἢ καταπροδοὺς τὴν πατρίδα, καὶ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίαν ὑβρίσας, εὐτυχεῖν παρ' οἷς πολεμήσων ἐπέμφθη. γράφειν δ' ἐν τοῖς ἐν τέλει τῶν Ιεροσολύμων διέγνω μετὰ ἀκριβείας τὰ πράγματα, ὡς μήτε ἐπὶ μεῖζον ἐξάρας τὴν πολεμίων ἰσχὺν αὐθις εἰς δειλίαν κακίζοιτο, μήτε ἐνδεέστερον ἀπαγγείλας, κἂν μετανοήσαντας ἴσως θρασύνειεν, ἵνα τε ἢ σπονδὰς αἱρούμενοι ταχέως ἀντιγράψωσιν, ἢ πολεμεῖν ἐγνωκότες, ἀξιόμαχον πρὸς Ρωμαίους πέμψωσιν αὐτῷ δύναμιν. ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἐπιστείλας, πέμπει διὰ τάχους ἐπὶ Ιεροσολύμων τοὺς τὰ γράμματα κομίζοντας.

γ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ ὁρμώμενος ἐξαιρεῖν τὴν Ιωτάπατα· πέπυστο γὰρ εἰς αὐτὴν πλείστους τῶν πολεμίων συμπεφευγέναι, καὶ ἄλλως ὀχυρωτήριον ἰσχυρὸν ὂν αὐτῶν· πέμπει πεζούς τε καὶ ἱππεῖς τοὺς προεξομαλιοῦντας τὴν ὁδὸν, ὀρεινὴν ὑπάρχουσαν, καὶ πετρώδη, δύσβατόν τε καὶ πεζοῖς, ἱππεῦσι δὲ ἀμήχανον. οἱ μὲν δὴ τέσσαρσιν ἡμέραις ἐξειργάσαντο, καὶ πλατεῖαν ἤνοιξαν τῇ στρατιᾷ λεωφόρον. τῇ πέμπτῃ δὲ ὁ Ιώσηπος, αὕτη δὲ ἦν Αρτεμισίου μηνὸς εἰκοστὴ πρώτη, φθάνει παρελθὼν εἰς τὴν Ιωτάπατα ἐκ τῆς Τιβεριάδος, καὶ πεπτωκότα τοῖς Ιουδαίοις ἀνίσησι τὰ φρονήματα. Οὐεσπασιανῷ δέ τις εὐαγγελίζεται τὴν μετάβασιν τοῦ ἀνδρὸς αὐτόμολος, καὶ κατήπειγεν ἐπὶ τὴν πόλιν, ὡς μετ' ἐκείνης αἱρήσοντα πᾶσαν Ιουδαίαν, εἰ λάβοι τὸν Ιώσηπον ὑποχείριον· ὁ δὲ, ἁρπάσας ὥσπερ μέγιστον εὐτύχημα τὴν ἀγγελίαν, καὶ προνοίᾳ Θεοῦ τὸν συνετώτατον εἶναι δεκάντα τῶν πολεμίων οἰόμενος εἰς αὐθαίρετον εἰρκτὴν παρελθεῖν, εὐθέως μὲν σὺν χιλίοις ἱππεῦσι πέμπει Πλάκιδον, καὶ δεκαδάρχην Εβρέων, ἄνδρα τῶν ἐπι-

ceſſu deſperaſſet, in fugam verſum iri exiſtimabant. atque eatenus non aberrabant, de animi eius ſententia coniectantes. Videbat enim, quorſum euaderent res Iudaeorum; nullamque ad ſalutem illis apertum iri viam, niſi conſilia mutarent. Ille vero, quamuis a Romanis veniam conſequuturum eſſe ſperaret, ſaepenumero tamen optabat potius emori, quam patria prodita et belli ſibi commiſſi adminiſtratione dedecorata, apud illos feliciter agere, quibuſcum pugnatum miſſus erat. Decreuit igitur magiſtratibus Hieroſolymitanis accurate ſcribere, quemadmodum ſeſe res haberent, vt neque in maius extollendo hoſtium vires, poſtha: timiditatis argueretur, aut eas narratione ſua extenuando, fortaſſe coepti etiam poenitentes audaciores redderet; vtque cito reſcriberent, ſi foedus eis placeret, aut, ſi bellum gerere ſtatuerent, copias ad confligendum cum Romanis idoneas ipſi mitterent. Et ille quidem, ſimul ac iſta ſcripſerat, certos quoſdam mittit, qui literas Hieroſolyma perferrent.

3. Veſpaſianus autem, incitatus ad Iotapata exſcindenda, (audiuerat enim quamplurimos hoſtium eo confugiſſe, et praeterea hoc eorum receptaculum perquam validum eſſe) pedites equiteſque praemittit, qui viam complanarent, montanam admodum et ſaxoſam, pedibus difficilem et impeditam, omnino vero equitibus inſuperabilem. Et illi quidem quatuor diebus opus confecerunt, et planam exercitui viam aperuere. Quinto autem die, qui menſis Artemiſii vigeſimus primus, Iotapata ingredi occupat Ioſephus Tiberiade profectus, et Iudaeos animo deiectos erigit. Cum vero tranſitum eius Veſpaſiano quidam transfuga nunciaret, eumque hoc vno maxime vrgeret, vt ad vrbem ire contenderet, quod cum ea totam Iudaeam occupaturus eſſet, modo Ioſephum caperet: tum ille, nuncio pro maxima felicitate arrepto, Dei prouidentia factum ratus, vt, qui hoſtium prudentiſſimus videretur, vltro ſe in cuſtodiam traderet, ſtatim quidem cum mille equitibus eo mittit Placidum, vnaque Ebutium decurionem, virum tam manus fortitudine, quam rerum

σήμων κατὰ χεῖρα καὶ σύνεσιν, περικαταχεῖν κελεύσας τὴν πόλιν, ὡς μὴ λάθοι διαδρὰς ὁ Ἰώσηπος.

δ'. Λυτὸς δὲ μετὰ μίαν ἡμέραν, ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν δύναμιν, εἵπετο· καὶ, μέχρι δείλης ὀδεύσας, πρὸς τὴν Ἰωτάπατα ἀφικνεῖται. ἀναλαβὼν δὲ τὴν στρατιὰν τὸ προσάρκτιον αὐτῆς μέρος πρός τινι λόφῳ στρατοπεδεύεται, διέχοντι σταδίους ἑπτὰ τῆς πόλεως, πειρώμενος ὡς μάλιστα τοῖς πολεμίοις εὐσύνοπτος εἶναι, πρὸς ἔκπληξιν. ἢ καὶ παραχρῆμα τοσαύτη τὸς Ἰουδαίους κατέσχεν, ὡς μηδένα τῶ τείχους τολμῆσαι προελθεῖν. Ρωμαῖοι δ' εὐθὺς μὲν ἀπώκνησαν προσβαλεῖν, δι' ὅλης ὠδυκότες ἡμέρας· διαπλῆ δὲ τῇ Φάλαγγι κυκλῶνται τὴν πόλιν, καὶ τρίτην ἔξωθεν περιστᾶσι τὴν ἵππον, πάσας ἀποφράσσοντες αὐτοῖς τὰς ἐξόδους. τῶτό γε, ἐν ἀπογνώσει σωτηρίας, παρώξυνε τὸς Ἰουδαίους πρὸς τόλμαν. ὀδὲν γὰρ ἀνάγκης ἐν πολέμῳ μαχιμώτερον.

ε'. Γενομένης δὲ μεθ' ἡμέραν προσβολῆς, τὸ μὲν πρῶτον Ἰουδαῖοι κατὰ χώραν μένοντες ἀντεῖχον ἀτρεμοῦντων Ρωμαίων, ἐξεστρατοπεδευκότες πρὸ τῶ τείχους. ὡς δὲ Οὐεσπασιανὸς τῶτοις μὲν τὸς τοξότας καὶ σφενδονήτας καὶ πᾶν τὸ τῶν ἐκβόλων πλῆθος ἐπισήσας ἐπέτρεψε βάλλειν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν πεζῶν εἰς τὸ πρόσαντες ἀνώθει, καθ' ὃ τὸ τεῖχος ἦν εὐάλωτον· δείσας Ἰώσηπος περὶ τῇ πόλει προπηδᾷ, καὶ σὺν αὐτῷ πᾶν τὸ τῶν Ἰουδαίων πλῆθος. συμπεσόντες δὲ τοῖς Ρωμαίοις ἀθρόοι, τῶ μὲν τείχους ἀνέσειλαν αὐτὸς, πολλὰ δὲ ἐπεδείκνυντο χειρῶν ἔργα καὶ τόλμης. οὐκ ἐλάσσω γε μὴν ὧν ἔδρων ἀντέπαχον. ὅσον γὰρ αὐτὸς ἡ τῆς σωτηρίας ἀπόγνωσις, τοσῶτον τὸς Ρωμαίους αἰδὼς παρεκρότει· καὶ τὸς μὲν ἐμπειρία μετ' ἀλκῆς, τὸς δὲ θράσος ὥπλιζε τῷ θυμῷ στρατηγουμένους. παρατάξαμενοι δὲ δι' ὅλης ἡμέρας νυκτὶ διαλύονται, τρώσαντες μὲν πλείους Ρωμαίων, τρισκαίδεκα δὲ ἀνελόντες ἄνδρας· αὐτῶν δὲ ἔπεσον μὲν δέκα καὶ ἑπτὰ, τραυματίαι δὲ ἐγένοντο ἑξακόσιοι.

ſcientia inſignem, illiſque praecepit vrbem e veſtigio circumdare, ne clam inde Ioſephus aufugeret.

4. Ille autem vna poſt die cum copiis ſuis omnibus ſequutus eſt: factoque ad ſeram vſque veſperam itinere Iotapata peruenit. adducto vero ad ſeptentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo caſtra metatur, diſtante ab vrbe ſtadiis ſeptem; id agens de induſtria, vt quam maxime ab hoſtibus conſpiceretur, ad terrorem illis incutiendum: qui tantus continuo Iudaeos inuaſit, vt nemo muris egredi auderet. Romani autem ſtatim quidem impreſſionem facere ſuperſederunt, quod per totum diem in itineribus fuiſſent; aciem vero duplicem vrbi circumdant, ac tertiam praeterea circumiiciunt, eamque equitum, omnes Iudaeis exitus obſtruentes. id quod Iudaeos, vt qui de ſalute deſperarent, ad animos ſumendos incitabat: nihil enim in bello homines pugnaciores facit, quam neceſſitas.

5. Poſtridie vero aggreſſione facta, primō quidem Iudaei, qui in iſta regione manſerant, caſtris extra vrbem ante muros poſitis, Romanis obuiam ibant. Cum autem Veſpaſianus illis ſagittarios quidem admouiſſet et funditores et vniuerſos eminus iaculantes, miſſilibus eos vti permiſit; ipſe vero cum peditibus locum accliuem adſcendebat, vbi murus erat expugnabilis: tunc Ioſephus ciuitati metuens proſiluit, et cum eo cuncta Iudaeorum multitudo. ſimulque Romanos omnes adorti, a muris quidem illos repulerunt; et multa tam manu forti, quam animo virili, ediderunt facinora: caeterum non minora, quam patrabant, viciſſim perpeſſi ſunt. nam quantum ipſos ſalutis deſperatio, tantum Romanos pudor incitabat: et hos quidem peritia cum fortitudine, illos vero armabat audacia animis iracundis militantes. Cum autem tota die pugnatum eſſet, praelium nox dirimit, Romanorum quidem plurimis ſauciatis, viriſque tredecim interfectis; illorum vero ſeptemdecim quidem ceciderunt, vulnerati autem erant ſexcenti.

ς'. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ πάλιν προσβάλλουσι τοῖς Ρωμαίοις ἐπεξελθόντες, καὶ πολὺ καρτερώτερον ἀντιπαρετάξαντο. θαρραλεώτεροι μὲν ἐκ τοῦ παρὰ λόγον ἀντισχεῖν τῇ προτέρᾳ γεγενημένοι, χρώμενοι δὲ καὶ τοῖς Ρωμαίοις μαχιμωτέροις. ὑπὸ γὰρ αἰδοῦς εἰς ὀργὴν ἐξεκαίοντο, τὸ μὴ ταχέως νικᾶν ἥττων ἡγούμενοι. καὶ μέχρι πέμπτης ἡμέρας προσβολαὶ μὲν ἐγίνοντο τῶν Ρωμαίων ἀδιάλειπτοι, ἐκδρομαὶ δὲ τῶν Ιωταπατηνῶν καὶ τειχομαχίαι καρτερώτεραι· καὶ ὅτε Ιουδαῖοι τὴν τῶν πολεμίων ἰσχὺν κατωρρώδουν, ὅτε Ρωμαῖοι πρὸς τὸ τῆς πόλεως δυσάλωτον ἀπέκαμνον.

ζ'. Ἐστι δὲ Ιωταπάτη πλὴν ὀλίγων πᾶσα κρημνός, ἐκ μὲν τῶν ἄλλων μερῶν πάντοθεν φάραγξιν ἀπείρους ἀπότομος, ὡς τῶν κατιδεῖν πειρωμένων τας ὄψεις προεξαθεῖν τοῦ βάθους· ἀπὸ βορρᾶ δὲ προσίτη μόνον, καθ' ὃ λήγοντι τῷ ὄρει πλαγίῳ προσέκτισαι. καὶ τοῦτο δ' ὁ Ιώσηπος ἐμπεριειλήφει τειχίζων τὴν πόλιν, ὡς ἀκατάληπτον εἶναι πολεμίοις τὴν ὑπὲρ αὐτῆς ἀκρώρειαν. κύκλωθεν δὲ ἄλλοις ὄρεσι καλυπτομένη, πρὶν εἰσαφίκοιτό τις αὐτὴν, παντελῶς ἀόρατος ἦν. εἶχε μὲν ὅτως ὀχυρότητος Ιωταπάτη.

η'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, τῇ τε φύσει τοῦ χωρίου καὶ ταῖς τόλμαις τῶν Ιουδαίων ἀντιφιλονεικῶν, ἔγνω καρτερῶς ἅπτεσθαι τῆς πολιορκίας· καὶ, προσκαλεσάμενος τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, ἐβουλεύετο περὶ τῆς προσβολῆς. δόξαν δὲ χῶσαι τὸ προσιτὸν τοῦ τείχους, ἐπὶ συγκομιδὴν ὕλης ἐκπέμπει πᾶν τὸ στράτευμα, καὶ κοπέντων τῶν περὶ τὴν πόλιν ὀρῶν, σταυλισθείσης δὲ ἅμα τοῖς ξύλοις ἀπείρου χερμάδος, οἱ μὲν πρὸς ἀλεώραν τῶν ὑπερθεν ἀφειμένων βελῶν, γέρρα διατείναντες ὑπὲρ χαρακωμάτων ἐχώννυον ὑπ' αὐτοῖς, ὁδὸν ἢ μικρὰ βλαπτόμενοι ταῖς ἀπὸ τοῦ τείχους βολαῖς· οἱ δὲ, τὰς πλησίον ὄχθας ἀνασπῶντες, γῆν αὐτοῖς ἀδιαλείπτως προσέφερον. καὶ τριχῆ διηρημένων, ἀργὸς ἦν οὐδείς. οἱ δὲ Ιουδαῖοι πέτρας τε μεγάλας ἀπὸ τῶν τειχῶν τοῖς σκεπάσμασιν αὐτῶν ἐπηφίεσαν, καὶ πᾶν εἶδος βελῶν.

6. Veruntamen die ſequenti facta eruptione iterum aggrediuntur Romanos, multoque acrius aciem contra inſtruxerunt: inde quidem audaciores facti, quod eos pridie praeter ſpem ſuſtinuerant, Romanos vero tum pugnaciores experti. quippe quos pudor in iram accenderat, ſe ſuperari exiſtimantes, quod non cito vicerant. Et vſque ad quintum diem in vrbem quidem impreſſionem facere non ceſſabant Romani, neque vero Iotapateni ab excurſionibus pugniſque e muro acrioribus: et neque Iudaei vires hoſtium formidabant, neque Romani vrbis capiendae difficultate fatiſcebant.

7. Eſt autem Iotapata propemodum omnis praerupta, ex aliis quidem partibus profundis vallibus adeo praeceps, vt in eas deſpicere cupientium adſpectus ante deficiat, quam ad imum perueniat; a ſeptentrione vero tantummodo adiri poteſt, vbi montis deſinentis ad latus decliue exaedificata eſt. quod quidem ipſum muro complexus eſt Ioſephus, cum ciuitatem muniret, vt ſummitas ei imminens ab hoſtibus occupari non poſſit. Vndique autem montibus circumſepta, priuſquam in eam quis perueniret, omnino conſpici nequibat. Ad hunc quidem modum communita erat Iotapata.

8. Veſpaſianus autem, et contra loci naturam contendere volens et Iudaeorum audaciam, ſtatuit vrbem acriter oppugnare, et aduocatis omnibus ſub ſe ducibus, cum illis de impreſſione facienda conſultabat. Cum autem viſum eſſet aggerem excitare, qua parte murus acceſſu erat facilis, totum ad comportandam materiam mittit exercitum, vrbique propinquis montibus exciſis, ſimulque cum lignis magna vi lapidum congeſta, alii quidem, cratibus, ad cuitanda iacula deſuper miſſa, ſuper vallis expanſis, ſub illis aggerem conſtruebant, nihil aut parum admodum telis, quae de muro iacerentur, laeſi: alii vero, propinquos tumulos euellentes, terram illis ſine intermiſſione afferebant. cumque trifariam diuiſi eſſent, nemo otioſus erat. At Iudaei ſaxa ingentia et omne telorum genus in eorum tegumenta e muris immiſerunt. quae licet minime penetra-

ἦν δὲ καὶ μὴ διϊκνυμένων πολὺς ὢν ὁ ψόφος καὶ φοβερὸς, ἐμπόδιον τοῖς ἐργαζομένοις.

θ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ἐν κύκλῳ τὰς ἀφετηρίας μηχανὰς ἐπισήσας, τὰ πάντα δὲ ἦν ἑκατὸν ἑξήκοντα ὄργανα, βάλλειν ἐκέλευσε τὸν ἐπὶ τῷ τείχους. ὁμοῦ δὲ οἵ τε καταπέλται τὰς λόγχας ἀνερρίζουν, καὶ ταλαντιαῖοι λίθοι μέγεθος ἐκ τῶν πετροβόλων ἐβάλλοντο, πῦρ τε καὶ πλῆθος ἀθρόων οἰστῶν. ἅπερ ὁ μόνον τὸ τεῖχος ἀνεπίβατον τοῖς Ἰουδαίοις ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐντὸς ὅσης ἀφικνεῖτο χώρας. καὶ γὰρ τὸ τῶν Ἀράβων τοξοτῶν πλῆθος, ἀκοντίσαί τε, καὶ σφενδονῆται πάντες, ἅμα τοῖς μηχανήμασιν ἔβαλλον. ὁ μὲν, εἰσγόμενοι τῆς καθυπερθεν ἀμύνης, ἠρέμουν· ἐντρέχοντες γὰρ λῃστρικώτερον κατὰ λόχους, περιέσπων τε τῶν ἐργαζομένων τὰς σκέπας, καὶ τοὺς γυμνουμένους ἔπαιον· καὶ, καθ' ὃ παρείκοιεν ἐκεῖνοι, διερρίπτουν τὸ χῶμα, καὶ τὰ χαρακώματα σὺν τοῖς γέρροις ἐνεπίμπρασαν. μέχρι συνεὶς Οὐεσπασιανὸς, τὴν διαίρεσιν τῶν ἔργων αἰτίαν εἶναι τῆς βλάβης, τὰ γὰρ διασήματα τοῖς Ἰουδαίοις προσβολῆς παρεῖχε τόπον, ἐνοῖ τὰς σκέπας· καὶ συναφθείσης ἅμα αὐτοῖς τῆς δυνάμεως, ἀνείχθησαν αἱ τῶν Ἰουδαίων παραδύσεις.

ι'. Ἐγειρομένου δὲ τὸ χώματος ἤδη, καὶ ταῖς ἐπάλξεσιν ὅσον ἅπτω πλησιάζοντος, δεινὸν Ἰώσηπος νομίσας, εἰ μηδὲν ἀντιμηχανήσαιτο τῇ πόλει σωτήριον, συναθροίζει τέκτονας, καὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευσεν ὑψῶν. τῶν δὲ ἀδύνατον εἶναι φαμένων οἰκοδομεῖν τοσούτοις βέλεσι βαλλομένους, σκέπην αὐτοῖς ἐπινοεῖ τοιάνδε. δρυφάκτους πήξασθαι κελεύσας, ἐμπετάσαι τε βύρσας νεοδόρους βοῶν, ὡς ἂν δέχοιντο μὲν τὰς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθους κολπούμεναι, περιολισθαίνοι δὲ ἀπ' αὐτῶν τὰ λοιπὰ βέλη, καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τῆς ἰκμάδος εἴργοιτο, προανίσησι τῶν τεκτόνων, ἐφ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι, δι' ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς τὸ τεῖχος ἤγειραν, εἰς εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος· καὶ συχνὺς μὲν πύργους ἐνῳκοδόμησαν αὐτῷ, παρτεράν τε ἔπαλξιν ἐφῆρμόσαν.

rent, magnum tamen ſonitum edentia et horribilem, impedimento erant operantibus.

9. At Veſpaſianus, cum miſſilium machinas circumpoſuiſſet, (organa autem omnia erant centum et ſexaginta) eos, qui ſuper murum adſtarent, iuſſit impetere. Simul etiam et catapultae lanceas cum ſtridore iaciebant, et e balliſtis lapides talenti pondere mittebantur, igniſque et aſſidue magno numero ſagittae. quae omnia non ſolum murum, ſed etiam totum, quouſque pertingerent, ſpatium Iudaeis inacceſſum fecerunt. quin et magna Arabum ſagittariorum manus, itemque iaculatores et funditores omnes vna cum machinis tela emittebant. Non tamen, his Iudaei prohibiti, ne deſuper propugnarent, quieſcebant. nam agminibus, praedonum magis ex more, excurrentes, et tegmina operantium vndique detrahebant, nudatoſque feriebant: et vbicunque illi loco cederent, aggerem diiiciebant, vallorumque munimenta vna cum cratibus incendebant. donec Veſpaſianus, intellecto, operum interualla huiuſce damni cauſam eſſe, (nam ſpatia interiecta Iudaeis locum ea aggrediendi praebebant) tegumenta omnia in vnum conferebat: et cum ipſis pariter coniunctis viribus, factum eſt, vt coërcerentur hoſtium obreptiones.

10. Iam vero aggere erecto, et propemodum propugnaculis aequato, Ioſephus graue fore ratus, ſi nihil contra moliretur, quod vrbi ſalutare eſſet, opifices conuocat, murumque altius attolli iuſſit. Cumque illi dicerent, fieri non poſſe, vt aedificarent, dum tot iaculis peterentur, huiuſmodi tegmen illis excogitabat. Cum ſudes defigi, ſuperque eis cruda boum coria expandi praecepiſſet, vt lapides quidem e tormentis emiſſos depreſſa exciperent, reliqua vero tela inde dilaberentur, et humoris vi ignis arceretur, hoc machinamentum opificibus praetendit, ſub quo tuto operantes die nocteque murum ad viginti cubitorum altitudinem euexerunt; et crebras quidem turres in eo aedificarunt, validaque eis adapterunt propugnacula.

το. τῦτο τοῖς Ρωμαίοις, ἐντὸς ἤδη τῆς πόλεως οἰομένοις εἶναι, πολλὴν ἐποίησεν ἀθυμίαν· καὶ, πρός τε τὴν ἐπίνοιαν τῦ Ἰωσήπυ καὶ τὸ παράσημα τῶν ἐπὶ τῆς πόλεως, κατεπλάγησαν.

ιά. Οὐεσπασιανὸς δὲ, καὶ πρὸς τὸ πανύργον τῦ στρατηγήματος, καὶ πρὸς τὰς τόλμας παρωξύνετο τῶν Ἰωταπατηνῶν. πάλιν γὰρ ἀναθαρσήσαντες ἐπὶ τῷ τειχισμῷ, τοῖς Ρωμαίοις ἐπεξέθεον, καὶ καθ' ἡμέραν ἐγίνοντο συμβολαὶ κατὰ λόχυς, ἐπίνοιά τε ληστρικὴ πᾶσα, καὶ τῶν προτυχόντων ἁρπαγαὶ, καὶ τῶν ἄλλων ἔργων πυρπολήσεις, ἕως Οὐεσπασιανὸς, ἀναπαύσας τὴν στρατιὰν μάχης, διέγνω προσκαθεζόμενος σπάνει τῶν ἐπιτηδείων αἱρεῖν τὴν πόλιν. ἢ γὰρ ἀναγκαζομένυς ἀπορία τῶν ἀναγκαίων ἱκετεύσειν αὐτὸν, ἢ μέχρι παντὸς ἐπαυθαδισαμένυς διαφθαρήσεσθαι λιμῷ. πολύ τε ῥᾴσσιν αὐτοῖς χρήσεσθαι ἠξίυ κατὰ τὴν μάχην, εἰ διαλιπὼν αὖθις ἐκτετρυχωμένοις ἐπιπέσοι. Φρυρεῖν δὲ πάσας αὐτῶν ἐκέλευσε τὰς ἐξόδυς.

ιβ. Τοῖς δὲ σίτυ μὲν ἦν πλῆθος ἔνδον, καὶ τῶν ἄλλων πλὴν ἁλὸς ἁπάντων· ἔνδεια δὲ ὕδατος, ὡς ἂν πηγῆς μὲν ἐκ ἔσης κατὰ τὴν πόλιν, τῷ ὀμβρίῳ διαρκυμένων τῶν ἐν αὐτῇ. σπάνιον δὲ, εἴ ποτε τὸ κλίμα τῦτο θέρυς ὕσταις. καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὥραν πολιορκυμένοις, ἀθυμία δεινὴ πρὸς τὴν τῦ δίψυς ἐπίνοιαν ἦν· ἠχάλκόν τε, ὡς ἤδη ἐπιλελοιπότος καθάπαν ὕδατος. ὁ γὰρ Ἰώσηπος τήν τε πόλιν ὀρῶν τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων εὔπορόν, καὶ τὰ Φρονήματα γενναῖα τῶν ἀνδρῶν, βυλόμενός τε Ρωμαίοις παρ' ἐλπίδα ἐκτεῖναι τὴν πολιορκίαν, μέτρῳ τὸ ποτὸν αὐτοῖς διένεμεν. οἱ δὲ τὸ ταμιεύεσθαι χαλεπώτερον ἐνδείας ὑπελάμβανον, καὶ τὸ μὴ αὐτεξύσιον αὐτῶν πλέον ἐκίνει τὴν ὄρεξιν, καὶ καθάπερ εἰς ἔκατον ἤδη δίψυς προήκοντες ἀπέκαμνον. διακείμενοι δὲ ἅτως ἐκ ἐλάνθανον τὰς Ρωμαίυς. ἀπὸ γὰρ τῦ κατάντυς ἑώρων αὐτὰς ὑπὲρ τὸ τεῖχος ἐφ' ἕνα συρρέοντας τόπον, καὶ μετρυμένας τὸ ὕδωρ, ἐφ' ὃν καὶ τοῖς ὀξυβελέσιν ἐξικνύμενοι πολλὰς ἀνῄρων.

id quod Romanis, iam intra ciuitatem se esse credentibus, magnam anxietatem iniecit; fecitque, vt tam ex iis, quae excogitauerat Iosephus, quam ex ciuium praesenti fortitudine, animis consternarentur.

11. At Vespasianus et commenti vafritie et Iotapatenorum audacia magis irritabatur. nam, resumta ex munitione fiducia, in Romanos excursiones faciebant, et quotidie cum illis turmatim confligebant, et omne genus latrocinia adhibebant, vt et eorum, quae casus obtulerit, rapinas, aliorumque operum igne vastationes, donec Vespasianus, contento a pugna milite, statuit vrbem obsidere, et necessariorum penuria laborantem capere. aut, enim coactos necessariorum inopia ipsi supplicaturos, aut si ad extremum in eadem pertinacia durauerint, fame perituros: multoque languidiores in pugna eos habiturum esse putabat, si rursus post interuallum inedia attritos adoriatur. itaque omnes exitus eorum obseruari iussit.

12. Illis autem intus frumenti satis erat, aliarumque rerum praeter salem omnium: attamen aqua egebant, vtpote quod ne quidem fons intra vrbem, imbre autem contenti erant eam habitantes. verum raro, si vnquam, in illo tractu per aestatem pluit. Cumque illa ipsa tempestate obsiderentur, valde animos despondebant de siti vel minimum cogitantes; et indignabantur, ac si aqua prorsus eos defecisset. Iosephus enim, cum et ciuitatem videret aliis necessariis abundare, viroſque animo fortes esse, velletque obsidionem Romanis praeter exspectationem protrahere, certa mensura potum ciuibus distribuebat. Illi vero aquam ipsis ita dispensari penuria grauius esse existimabant; et cupiditatem illorum magis accendebat, quod liberam bibendi potestatem non haberent: et, quasi ad extremam iam peruentum esset sitim, fatiscebant. Verum Romanos, quod ita se haberent, non latebat. nam ex aduerso trans murum animaduertebant eos vnum in locum confluentes, et aquam dimensam accipientes; eoque pertingentibus telis, quae e machinis iacerentur, multos occidebant.

ιγ'. Καὶ Οὐεσπασιανὸς μὲν, ὡς εἰς μακρὰν τῶν ἐκδοχείων κενωθέντων, ἤλπιζεν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης αὐτῷ παραδοθήσεσθαι τὴν πόλιν. ὁ δὲ Ἰώσηπος, κλάσας μὲν τὴν ἐλπίδα ταύτην αὐτῷ προαιρούμενος, ἐμβρέξαι κελεύει πλείστας τὰ ἱμάτια, καὶ κατακρεμάσαι περὶ τὰς ἐπάλξεις, ὥστε περιῤῥεῖσθαι πᾶν ἐξαπίνης τὸ τεῖχος. πρὸς τοῦτο ἀθυμία τῶν Ρωμαίων καὶ κατάπληξις ἦν, θεασαμένων εἰς χλεύην τοσοῦτον παραναλίσκοντας ὕδατος, ὃς ὀδὲ ποτὸν ἔχειν ὑπελάμβανον. ὥστε καὶ τὸν στρατηγὸν, ἀπογνόντα τὴν δι' ἐνδείας ἅλωσιν, τρέπεσθαι πάλιν πρὸς ὅπλα καὶ βίαν. ὁ δὴ τοῖς Ἰουδαίοις δι' ἐπιθυμίας ἦν. ἀπεγνωκότες γὰρ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν, πρὸ λιμοῦ καὶ δίψης τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ᾑροῦντο.

ιδ'. Ὁ μέντοι γε Ἰώσηπος πρὸς τῷδε τῷ στρατηγήματι καὶ ἕτερον ἐπενόησεν εἰς περιουσίαν αὐτῷ. διά τινος χαράδρας δυσβάτου, καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν Φυλάκων ἀμελουμένης, κατὰ τὰ πρὸς δύσιν μέρη τῆς Φάραγγος ἐκπέμπων τινὰς, γράμματα πρὸς οὓς ἐβούλετο τῶν ἔξω Ἰουδαίων διεπέμψατο, καὶ παρ' αὐτῶν ἐλάμβανε, παντός τε ἐπιτηδείου τῶν ἐπιλελοιπότων ἀνὰ τὴν πόλιν εὐπόρησεν, ἔρπειν τὰ πολλὰ παρὰ τὰς Φυλακὰς κελεύσας τοῖς εἰσιοῦσι, καὶ τὰ νῶτα καλύπτειν νάκεσιν, ὡς, εἰ καὶ κατίδοι τις αὐτοὺς νύκτωρ, φαντασίαν παρέχοιεν κυνῶν. μέχρι συναισθόμενοι τὴν ἐπίνοιαν οἱ Ῥωμαῖοι, περιέχωσι τὴν χαράδραν.

ιε'. Καὶ τότε Ἰώσηπος μὲν τὴν πόλιν ὡς εἰς μακρὰν ἀνθέξειν ὁρῶν, ἐν ἀπόρῳ δὲ τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν, εἰ μένοι, δρασμὸν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐβουλεύετο. συναισθόμενον δὲ τὸ πλῆθος καὶ περιχυθὲν αὐτῷ κατηντιβόλουν, „μὴ σφᾶς „περιϊδεῖν ἐπ' αὐτῷ μόνῳ κειμένους. εἶναι γὰρ τῇ πόλει καὶ „σωτηρίας μὲν ἐλπὶς, ὡς παραμένοντος αὐτοῦ, πάντες „ἀγωνισομένου δ' αὐτὸν προθύμως· κἂν ἁλῶσι δὲ, παρα„μυθία. πρέπειν δὲ αὐτῷ μήτε φεύγειν τοὺς ἐχθροὺς, μή„τε ἐγκαταλείπειν τοὺς φίλους, μηδὲ ἀποπηδᾶν, ὥσπερ „χειμαζομένης νεὼς, εἰς ἣν ἐν γαλήνῃ παρῆλθεν. ἐπι-

13. Et quidem Vespasianus, cisternis non multo post exhaustis, ex ipsa necessitate sibi traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem, hanc illius spem frangendi propositum habens, quamplurimos iubet vestes in aquam immergere, easque de propugnaculis vndique suspendere, ita vt omnem derepente murum humor circumflueret. Ad hoc animis concidunt Romani et consternantur, cum vidissent eos tantum aquae in ludibrium consumere, quos ne potum quidem habere existimabant. Adeoque imperator, cum inedia captum iri vrbem desperasset, iterum se ad arma et vim conuertit. id quod Iudaei maxime desiderabant. Nam cum et sua et ciuitatis salus desperata esset, per bellum, quam per famem et sitim, emori malebant.

14. Veruntamen Iosephus, praeter stratagema iam memoratum, et aliud excogitauit in sui incolumitatem. Via quadam salebrosa admodum et ardua, propterea que a custodibus negligenter habita, per vallis latera occidentalia certos quosdam mittens, literas ad quoscunque vellet Iudaeorum extra ciuitatem dedit, viciſſimque ab iis accepit, et necessariorum, quae in vrbe defecerant, abunde habuit; mandato commeantibus, vt reperent plerumque, dum excubias praeterirent, et terga velleribus tegerent, vt, si quis eos noctu conspiceret, canes esse viderentur. quod factitatum, donec vigiles detecto commento sese locis confragosis circumdarent.

15. Et tunc quidem Iosephus, cum vrbem non diu resistere posse videret, suamque salutem in incerto esse, si maneret, de fuga cum primoribus ciuitatis deliberabat. Id vero vbi populus intellexit, seque ei circumfudisset: „ne „ipsos negligeret, orabant, omnem in eo solo fiduciam re„ponentes. Ciuitati enim adhuc salutis quidem spem esse, „quod ipso manente omnes eius causa alacriter dimicaturi „essent; sin vero capiantur, eundem solatio fore. Decere „autem illum nec inimicos fugere, nec in eo esse, vt ami„cos deserat, neque veluti ex naui tempestate oppressa „desilire, in quam, cum mare esset tranquillum, venerat,

„βαπτίσειν γὰρ αὐτὸν τὴν πόλιν, μηδενὸς ἔτι τολ-
„μῶντος τοῖς πολεμίοις ἀνθίστασθαι, δι' ὃν ἀναθαρρῆσειν
„οἰχομένου.

ις'. Ὁ δὲ Ἰώσηπος, τὸ καθ' αὑτὸν ἀσφαλὲς ὑποσελ-
λόμενος, „ὑπὲρ αὐτῶν, ἔφασκε, ποιεῖσθαι τὴν ἔξοδον.
„μένων μὲν γὰρ ἔτ' ἂν ὠφελῆσαί τι μέγα σωζομένους,
„κἂν ἁλίσκωνται, συναπολέσθαι περισσούς· ἐκδὺς δὲ τῆς
„πολιορκίας, ἔξωθεν ὠφελήσειν αὐτοὺς μέγιστα. τούς τε
„γὰρ ἐκ τῆς χώρας Γαλιλαίους συναθροίσειν ἢ τάχος,
„καὶ Ῥωμαίους ἑτέρῳ πολέμῳ τῆς πόλεως αὐτῶν ἀντι-
„περισπάσειν. ἐχ ὁρᾶν δὲ, τί παρακαθεζόμενος αὐτοῖς
„χρήσιμος εἴη νῦν, πλὴν ἢ Ῥωμαίους παροξύνων μᾶλλον
„ἐπὶ τὴν πολιορκίαν, ὡς περὶ πλείστου ποιεῖσθαι λαβεῖν
„αὐτόν. εἰ δὲ ἐκδράντα πύθοιντο, πολὺ τῆς ἐπὶ τὴν πό-
„λιν ὁρμῆς ἀνήσειν." ἐκ ἔπειθέν τε αὐτοὺς, ἀλλὰ μᾶλλον
ἐξέκαυσε τὸ πλῆθος αὐτῷ περιέχεσθαι. παῖδες γοῦν καὶ
γέροντες, καὶ γύναια μετὰ νηπίων ὀδυρόμενα προσέπιπτον
αὐτῷ, καὶ τοῖς ποσὶν ἐμπλεκόμενοι πάντες εἴχοντο, καὶ
μετὰ κωκυτῶν κοινωνὸν σφίσι τῆς τύχης μένειν ἱκέτευον,
ὡ φθόνῳ τῆς ἐκείνου σωτηρίας, ἔμοιγε δοκεῖν, ἀλλ' ἐλ-
πίδι τῆς αὐτῶν. ἐδὲν γὰρ ἠξίουν πείσεσθαι δεινὸν Ἰωσήπου
μένοντος.

ις'. Ὁ δὲ πειθομένῳ μὲν ἱκετηρίαν ταῦτα νομίσας,
βιαζομένῳ δὲ φρουράν, πολὺ δὲ αὐτῷ τὴν εἰς τὴν ἀπόλει-
ψιν ὁρμὴν καὶ ὁ τῶν ὀδυρομένων ἔκλασεν οἶκτος, μένειν τε
ἄγνω, καὶ τὴν κοινὴν τῆς πόλεως ἀπόγνωσιν ὀπλισάμενος,
„νῦν καιρὸς, εἰπὼν, ἄρχεσθαι μάχης, ὅτε ἐλπὶς ἐκ ἔστι
„σωτηρίας, καλὸν εὔκλειαν ἀντικαταλλαξάμενον τῷ βίῳ,
„καὶ δράσαντά τι γενναῖον εἰς μνήμην ὀψιγόνων παίδων,"
ἐπ' ἔργα τρέπεται. καὶ προελθὼν μετὰ τῶν μαχιμωτά-
των, διεσκίδνα τε τοὺς φρουροὺς, καὶ μέχρι τοῦ στρατο-
πέδου τῶν Ῥωμαίων κατέτρεχε, καὶ τὰς μὲν ἐπὶ τῶν
χωμάτων δόρεις, αἷς ὑπεσκήνων, διέσπα, τοῖς δὲ ἔρ-
γοις ἐνέβαλλε πῦρ, τῇ θ' ἑξῆς ὁμοίως, καὶ τῇ τρίτῃ,

„ipsum enim demersurum esse ciuitatem, cum iam nemo „audebit hostibus se opponere, ipso discedente, cui confi„derent.

16. Iosephus autem cauens, ne ipsum saluti suae prospicere cogitarent: „illorum commodo se vrbe egredi, „dicebat: etenim manendo se parum admodum illis, dum „salui essent, profuturum, et, si caperentur, vna cum „illis frustra esse periturum; obsidione vero liberatum, „extra vrbem maximo eis emolumento fore: Galilaeos „enim e regione quam celerrime congregatum ire, et „alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. „Nunc autem non videre, cui bono foret, si apud eos re„maneret, nisi vt Romanos ad obsidionem magis incita„ret, vt qui ipsum capere maximi facerent: quem si au„fugisse resciuerint, multum eos de impetu in vrbem fa„ciendo remissuros esse." Non autem his quicquam eos mouebat, sed eo magis populum ad se circumsistendum accendit. pueri igitur et senes, itemque mulieres cum infantibus flentes ad pedes illius accidebant, eosque complexi omnes tenebant, et cum eiulatu eum obsecrabant, vt apud eos maneret eiusdem fortunae particeps; non quod illius saluti inuiderent, vt mihi videbatur, sed quod de sua spem haberent. nihil enim mali, dum maneret Iosephus, se passuros esse existimabant.

17. Ille autem, si quidem pareret, ista pro precibus habenda esse ratus, in custodiam vero facere, si cogeretur, (multum enim illius impetum, quo ferebatur ad discessum, fregerat lamentantium misericordia) et manere statuit, et cum ciues de salute omnes desperantes armasset, „atque „nunc tempus esse, dixisset, pugnam capessendi, cum spes „nulla incolumitatis est, vtpote quod pulchrum gloriam „vel vita redimere, forti aliquo facinore edito seris nepo„tibus memorando," ad opera se conuertit: cumque pugnacissimis egressus, et custodes disiicere, et vsque ad Romanorum castra excursiones facere, et nunc quidem pelles, sub quibus tendebant, distrahere, nunc vero ignem operibus iniicere; ac die sequenti similiterque tertio,

καὶ ἐπὶ συχνὰς ἡμέρας καὶ νύκτας, πολεμῶν οὐκ ἔκαμνεν.

ιή. Οὐεσπασιανὸς δὲ, τῶν Ρωμαίων κακωμένων ταῖς ἐκδρομαῖς· τρέπεσθαί τε γὰρ ὑπὸ Ιουδαίων ἠδύναντο, καὶ τραπέντων ἐπιδιώκειν βάρος τῶν ὅπλων ἦσαν βραδεῖς, οἵ τε Ιουδαῖοι περί τι παθεῖν ἀεὶ δρῶντες, ἀνέφευγον εἰς τὴν πόλιν· τοῖς μὲν ὁπλίταις τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἐκκλίνειν ἐκέλευσεν, καὶ μὴ συμπλέκεσθαι θανατῶσιν ἀνθρώποις. οὐδὲν μὲν ἀλκιμώτερον εἶναι τῆς ἀπογνώσεως, περισβέννυσθαι δὲ αὐτοῖς τὰς ὁρμὰς, σκοπῶν ἀπορουμένας, ὥσπερ ὕλης τὸ πῦρ. προσήκειν γε μὴν καὶ Ρωμαίοις μετὰ ἀσφαλείας καὶ τὸ νικᾶν, ὡς ἂν οὐκ ἐξ ἀνάγκης πολεμοῦσιν, ἀλλὰ προχωρουμένοις. τοῖς δὲ τῶν Αράβων τοξόταις, καὶ τοῖς ἀπὸ Συρίας σφενδονήταις, καὶ λιθοβόλοις, τὰ πολλὰ τὰς Ιουδαίους ἀνέστελλεν. ἠρέμει δὲ οὐδὲ τῶν ἀφετηρίων ὀργάνων τὸ πλῆθος. οἱ δὲ τούτοις μὲν εἶκον κακούμενοι· τῶν δὲ πόρρω βαλλομένων ἐνδοτέρω γενόμενοι, προσέκειντο τοῖς Ρωμαίοις χαλεποὶ, καὶ ψυχῆς καὶ σώματος ἀφειδοῦντες ἐμάχοντο, ἐκ διαδοχῆς ἑκάτεροι τὸ κεκμηκὸς ἑαυτῶν ἀναλαμβάνοντες.

ιθ. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ἡγούμενος τῷ μήκει τοῦ χρόνου καὶ ταῖς ἐκδρομαῖς ἀντιπολιορκεῖσθαι, τῶν χωμάτων ἤδη τοῖς τείχεσι πελαζόντων, προσάγειν ἔγνω τὸν κριόν. ὁ δέ ἐστιν ὑπερμεγέθης δοκὸς, ἰσῷ νηὸς παραπλήσιος. ἐσόμωται δὲ παχεῖ σιδήρῳ κατ' ἄκρον εἰς κριοῦ πρότομὴν, ἀφ' οὗ καὶ καλεῖται, τετυπωμένῳ. καταιωρεῖται δὲ κάλοις μέσος, ὥσπερ ἀπὸ πλάστιγγος ἑτέρας δοκοῦ, σαυροῖς ἑκατέρωθεν ἑδραίοις ὑπεσχεμένης. ἀνωθούμενος δὲ ὑπὸ πλήθους ἀνδρῶν εἰς τὸ κατόπιν, τῶν αὐτῶν ἀθρόως πάλιν εἰς τοὔμπροσθεν ἐπιβρισάντων, τύπτει τὰ τείχη τῷ προανέχοντι σιδήρῳ. καὶ ἦδεις ἂν τῶν καρτερὸς πύργος, ἢ περίβολος πλατὺς, ὃς, κἂν τὰς πρώτας πληγὰς ἐνέγκαι, κατισχύει τῆς ἐπιμονῆς. ἐπὶ ταύτην τὴν πεῖραν ὁ στρατηγὸς τῶν Ρωμαίων μετέβαινε, βιᾷ τὴν πόλιν ἑλεῖν σπεύδων, ὡς τὸ

et per aliquot deinceps dies noctesque bellando non defatigari.

18. Vespasianus autem, cum Romani his excursibus multum vexarentur, (nam et terga dare Iudaeos pudebat, eosque in fugam versos prae armorum pondere tardius insequebantur; atque Iudaei, semper aliquid agentes, priusquam minimum paterentur, in vrbem se statim recipiebant) grauis armaturae militibus praecepit eorum impetum declinare, et non cum hominibus mori cupientibus manus conferere. quippe nihil fortius esse desperatione: restingui autem illorum impetus, si proposito exciderint, vti ignis, si desit materia. Caeterum decere Romanos non nisi magna cum cautione etiam vincere, vt qui non ex necessitate pugnarent, sed ad dominium suum augendum. Sagittariis autem Arabum vsus et Syrorum funditoribus, et qui lapides iaciebant, plerumque Iudaeos repellebat. Verum neque missilium machinae, quarum magna copia, quiescebant. Illi autem istis quidem male accepti cedebant: verum cum intra iactum essent eminus missorum, acrius Romanis inflabant; et vitae corporisque prodigi pugnabant, vicibus alteri alterorum fatigatorum locum occupantes.

19. Vespasianus igitur, cum existimaret, se ex temporis longitudine et hostium excursibus vicissim quasi obsideri, aggeribus iam muris propius accedentibus, arietem admouere decreuit. Est autem trabs ingens malo nauis haud dissimilis; eiusque summitas crasso ferro munitur in capitis formam arietis, vnde etiam nomen accepit. medius funibus ex trabe alia velut ex trutina suspenditur, firmis vtrinque palis suffulta. Retrorsum itaque magna hominum vi delatus, et ab iisdem rursus iunctis viribus antrorsum propulsus, ferro prominente muros diverberat. neque est vlla turris tam valida, aut moenia tam lata, quae, si primos ictus sustineant, assiduis possint resistere. Ad istud experiendum aggrediebatur Romanorum dux, vi vrbem expugnare properans, quod illis in damnum

προσκαθέζεσθαι βλαβερὸν ἦν, Ιουδαίων οὐκ ἠρεμούντων. οἱ μὲν οὖν τάς τε καταπέλτας, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀφετηρίων, ὡς ἐξικνοῖτο τῶν ἐπὶ τῆ τείχης κωλύειν πειρωμένων, ἔγγιον προσαγαγόντες ἔβαλλον· ὁμοίως δὲ συνήγγιζον οἱ τοξόται καὶ σφενδονῆται. διὰ δὲ ταῦτα μηδενὸς τῶν περιβόλων ἐπιβῆναι τολμῶντος, προσῆγον ἕτεροι τὸν κριὸν, γέρροις τε διηνεκέσι καὶ καθύπερθε πεφραγμένον δέρρει, πρός τε αὐτῶν καὶ τῆ μηχανήματος ἀσφάλειαν. καὶ κατὰ τὴν πρώτην πληγὴν διεσείθη μὲν τὸ τεῖχος, κραυγὴ δὲ μεγίστη παρὰ τῶν ἔνδοθεν ἤρθη, καθάπερ ἁλωκότων ἤδη.

κ'. Πολλάκις δὲ εἰς τὸν αὐτὸν πεσόντας τόπον ὁ Ιώσηπος ὁρῶν, καὶ ὅσον ὕπω καταῤῥιφθησόμενον τὸ τεῖχος, σοφίζεται πρὸς ὀλίγον τὴν βίαν τῆ μηχανήματος. σάκκους εἰχύρων πληρώσαντας ἐκέλευσε καθιμᾶν, καθ' ὃ φερόμενον ἀεὶ τὸν κριὸν ὁρῶεν, ὡς πλάζοιτό τε ἡ ἐμβολὴ, καὶ δεχόμενοι τὰς πληγὰς ἐκπνοῖεν τῆ χαυνότητι. τοῦτο πλείστην διατριβὴν παρέχε τοῖς Ρωμαίοις, καθὸ μὲν τρέποιεν τὴν μηχανὴν, ἀντιπαραγόντων τοὺς σάκκους τῶν ὑπερθεν, ὑποβαλλόντων δὲ ταῖς ἐμβολαῖς, ὡς μηδὲν κατ' ἀντιτυπίαν βλάπτεσθαι τὸ τεῖχος, ἕως ἀντεπινοήσαντες κοντοὺς οἱ Ρωμαῖοι μακροὺς, καὶ δρέπανα δήσαντες ἐπ' ἄκρων τοὺς σάκκους ἀπέτεμνον. ἐνεργοῦ δὲ οὕτω τῆς ἑλεπόλεως γενομένης, καὶ τοῦ τείχους, νεοπαγὲς γὰρ ἦν, ἐνδιδόντος ἤδη, τὸ λοιπὸν ἐπὶ τὴν ἐκ πυρὸς ἄμυναν οἱ περὶ τὸν Ιώσηπον ὥρμησαν· ἁψάμενοι δὲ ὅσον αὔης εἶχον ὕλης, τειχόθεν ἐπεκθέουσι, καὶ τά τε μηχανήματα, καὶ τὰ γέρρα, καὶ τὰ χώματα τῶν Ρωμαίων ὑπεμπίπρασαν. οἱ δὲ κακῶς ἐπεβοήθουν, πρός τε τὴν τόλμαν αὐτῶν καταπεπληγότες, καὶ ὑπὸ τῆς Φλογὸς τὰς ἀμύνας φθανόμενοι. ξηρᾶς γὰρ ὕλης, πρὸς δὲ ἀσφάλτου τε καὶ πίσσης, ἔτι δὲ καὶ θείου, διῆπτατο τὸ πῦρ ἐπινοίας τάχιον, καὶ τὰ πολλῷ καμάτῳ πεπονημένα Ρωμαίοις, ἐπὶ μιᾶς ὥρας ἐνέμετο.

κα'. Ενθα καὶ ἀνήρ τις ἐξεφάνη Ιουδαῖος, λόγου καὶ

cederet in obsidione pergere, Iudaeis nunquam eos laceſſere ceſſantibus. Et illi quidem, catapultis et caeteris miſſilium machinis propius adductis, vt eos ferirent, qui de muris tentamini obſtare niterentur, tela iaciebant: itidemque in propinquo ſimul erant ſagittarii et funditores. Cum autem ea de cauſa muros nemo adſcendere auderet, alii arietem admouebant, et cratibus perpetuis et pellibus deſuper ſeptum, tam in ſui, quam machinae ſecuritatem. Et primo quidem ictu murus concuſſus eſt, et ab iis, qui intra erant, clamor ſublatus eſt maximus, quaſi iam capti eſſent.

20. Ioſephus autem, cum eundem locum ſaepe feriri animaduerteret, et murum fere deiectum iri, commentum ad vim machinae parumper eludendam adhibet. Saccos paleis oppletos in eum demitti locum praecepit, in quem arietem ſemper intorqueri viderent, vt impetu errante ferretur, aut etiam plagam exceptam ſaccorum fruſtraretur laxitas. id quod Romanis multum morae negotiique faceſſebat; quocunque hi machinam quidem conuerterent, illis, qui ſuper murum ſtabant, ſaccos eo traducentibus et impreſſioni ſubiicientibus, vt retinendo nihil laederetur murus, donec Romani proceros adinuenirent contos, et eorum ſummitati falces ad saccos abſcindendos alligarent. Cum autem hoc modo agendi vim reciperet aries, ac murus (nam recens exſtructus erat) tandem ictibus cederet, deinceps Ioſephus, et qui cum eo erant, ad ſe igne defendendos properarunt. quippe arida omni, quae ad manus erat, materia accenſa, trifariam excurſionem faciunt, atque machinas et crates et aggeres Romanorum ſuccenderunt. Illi vero non ſine damno ſubveniebant, audacia ſimul eorum perterriti, et ne adiumento eſſent flammis praepediti. nam propter aridum fomitem, et praeterea bitumen ac picem, necnon etiam ſulphur, celerius, quam fert cogitatio, volitabat ignis; et quae multi laboris erant Romanis, vna horula depaſcebat.

21. Et hic vir quidem Iudaeus ſe dignum oſtendit,

μνήμης ἄξιος. Σαμαίᾳ μὲν παῖς ἦν, Ελεάζαρος δ' ἐκαλεῖτο, Σαάβ δὲ πατρὶς αὐτῷ τῆς Γαλιλαίας. ὑπερμεγέθη πέτραν αἰράμενος, ἀφίησιν ἀπὸ τοῦ τείχους ἐπὶ τὴν ἑλέπολιν, μετὰ τοσαύτης βίας, ὥστε ἀπορρᾶξαι τὴν κεφαλὴν τοῦ μηχανήματος, ἣν δὴ καὶ καταπηδήσας ἐκ μέσων αἴρεται τῶν πολεμίων, καὶ μετὰ πολλῆς ἀδείας ἐπὶ τὸ τεῖχος ἔφερε. σκοπὸς δὲ πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς γενόμενος, καὶ γυμνῷ τῷ σώματι τὰς πληγὰς δεξάμενος, πέντε μὲν διαπείρεται βέλεσι. πρὸς ὀδὸν δὲ τούτων ἐπισταφεὶς, ὅτε τὸ τεῖχος ἀνέβη, καὶ περίοπτος πᾶσι τῆς εὐτολμίας ἔστη, τότε ἐλυσπώμενος ὑπὸ τῶν τραυμάτων μετὰ τοῦ κρημνοῦ κατέπεσεν. ἄριστοι μετὰ τοῦτον ἐφάνησαν ἀδελφοὶ δύο Νετίρας καὶ Φίλιππος, ἀπὸ Ρεμμοῦς κώμης, Γαλιλαῖοι καὶ αὐτοί. προκηδῶσι μὲν εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ δεκάτου τάγματος, ὕστω δὲ ῥοίζῳ καὶ βίᾳ τοῖς Ρωμαίοις συνέπεσον, ὡς διαρρῆξαί τε τὰς τάξεις, καὶ τρέψασθαι καθ' ὃς ἂν ἐφορμήσειαν ἅπαντας.

κβ'. Μετὰ τούτους, ὅ, τε Ἰώσηπος καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος, αἰράμενοι πολὺ πῦρ, τὰ μηχανήματα καὶ τὰς ὑποδύσεις ἅμα τοῖς ἔργοις ὑφῆψαν τοῦ τε πέμπτου καὶ τοῦ δεκάτου τραπέντος τάγματος, οἱ λοιποὶ φθάσαντες καὶ τὰ ἔργανα καὶ πᾶσαν ὕλην κατέχωσαν. περὶ δὲ δείλην ἀναστήσαντες, προσῆγον τὸν κριὸν πάλιν, ᾗ προεπεπόνηκει τυπτόμενον τὸ τεῖχος. ἔνθα τις τῶν ἀμυνομένων ἀπ' αὐτοῦ βάλλει τὸν Οὐεσπασιανὸν βέλει κατὰ τὸν ταρσὸν τοῦ ποδὸς, καὶ τιτρώσκει μὲν ἐπιπολαίως, προσκλύσαντος τὸ βληθὲν τοῦ διατήματος. μέγιστον δὲ θόρυβον ἐνεποίησε τοῖς Ρωμαίοις. πρὸς γὰρ τὸ αἷμα ταραχθέντων τῶν πλησίον, φήμη διὰ παντὸς ἐμπίπτει ἐπὶ τῇ πληγῇ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τῆς πολιορκίας οἱ πλείους ἀφέμενοι μετ' ἐκπλήξεως καὶ δέους ἐπὶ τὸν στρατηγὸν συνεθεον. πρὸ δὲ πάντων Τίτος, δείσας περὶ τῷ πατρὶ, παρῆν. ὡς τὸ πλῆθος, καὶ τῇ περὶ τὸν ἡγούμενον εὐνοίᾳ καὶ τῇ τοῦ παιδὸς ἀγωνίᾳ, συγχυθῆναι. ῥᾷστα μέντοι τόν τε υἱὸν ὁ πατὴρ δεδιότα, καὶ τὴν στρατιὰν ἔπαυσε τοῦ θορύβου. τῶν γὰρ ἀλγηδόνων ἐπάνω

qui praedicetur pariter et memoretur. Samaeae quidem filius erat, nomine Eleazarus, Saab vero Galilaeae ei patria erat. Is, ingenti lapide sublato, tanta vi super arietem ex muro eum demittit, vt caput machinae diffringeret, quo facto in medios hostes saltu delatus illud tollit, et sine minimo metu in murum ferebat. Factus autem scopus, in quem hostes collimarent omnes, et ictibus nudo corpore exceptis, sagittis quidem quinque configitur; ad harum vero nullam attentus, quando murum adscendebat, steteratque omnibus conspicuus ob facinoris audaciam, tunc prae vulneribus reuolutus arietem tenens corruit. Post hunc fortissimi apparuerunt duo fratres Netiras et Philippus, e Ruma vico oriundi, ipsique Galilaei. Prosiliunt quidem in decimae legionis milites, tanto vero impetu et vi in Romanos inuecti sunt, vt et ordines perrumperent, et omnes, in quos irruerent, in fugam verterent.

22. Post hos, cum Iosephus et caetera multitudo, igne multo correpto, machinas et subterfugia, cum operibus quintae itemque decimae, quae terga dederat, legionis, succenderunt, reliqui mox consequuti et instrumenta et omne genus materiam humo obruerunt. Rursus autem Romani arietem sub vesperam erectum ad eam muri partem adducebant, quae iam ante a pulsatione laborauerat. Vbi quidam eorum, qui vim illius arcerent, Vespasianum iuxta pedis plantam iaculo ferit; et leuiter quidem vulnerat, impetu proiecti propter distantiam debilitato: maximam autem trepidationem Romanis iniecit. His enim, qui propius aderant, viso sanguine perterritis, fama de vulnere imperatoris totum peruasit exercitum; plurimique relicta obsidione animis conflernati et pauefacti ad imperatorem confluebant; atque ante omnes Titus aderat, metuens patri. adeo vt multitudo ex sua in ducem beneuolentia et filii anxietate conturbata fuerit. Facile tamen pater et sollicitudine filium et trepidatione liberauit exercitum. Superato enim ex vulnere cruciatu, dataque

γενόμενος, καὶ πᾶσι τοῖς ἐπτοημένοις δι' αὐτὸν ὀφθῆναι σπεύδασας, χαλεπώτερον Ἰουδαίοις ἐπήγειρε τὸν πόλεμον. ἕκαστος γὰρ, ὡς τιμωρὸς τῷ στρατηγῷ, προκινδυνεύειν ἤθελε, καὶ βοῇ παρακροτοῦντες ἀλλήλους ἐπὶ τὸ τεῖχος ὥρμων.

κγ'. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰώσηπον, καίπερ ἐπ' ἀλλήλοις πίπτοντες ὑπὸ τῶν καταπελτικῶν καὶ τῶν πετροβόλων, ὅμως οὐκ ἀπετρέποντο τοῦ τείχους· ἀλλὰ πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ πέτραις τὰς ἐπὶ τὰ γέρρα τῶν κριῶν ἐπιβριθοντας ἔβαλλον. καὶ ἤνυον μὲν οὐδὲν ἢ μικρὸν, αὐτοὶ δ' ἀδιαλείπτως ἔπιπτον, ὑπὸ μὴ βλεπομένων καθοπλούμενοι. αὐτοί τε γὰρ ὑπὸ τῆς σφετέρας περιλαμπόμενοι φλογὸς, σκοπὸς ἦσαν τοῖς πολεμίοις εὐσύνοπτος, ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ τῶν ὀργάνων πόρρωθεν μὴ βλεπομένων, δυσφύλακτον ἦν τὸ βαλλόμενον. ἥ τε γὰρ τῶν ὀξυβελῶν καὶ καταπελτῶν βία πολλοὺς ἅμα διήλαυνε· καὶ τῶν ὑπὸ τῆς μηχανῆς ἀφιεμένων πετρῶν ὁ ῥοῖζος ἐπάλξεις τε ἀπέσυρε, καὶ γωνίας ἀπέθρυπτε πύργων. ἀνδρῶν μὲν γὰρ οὐκ ἦν ὅτως ἰσχυρὸν σῶμα, ὃ μὴ μέχρις ἑκάτης ξώννυται Φάλαγγος, βίᾳ τε καὶ μεγέθει τοῦ λίθου. μάθοι δ' ἄν τις τὴν τοῦ μηχανήματος ἀλκὴν, ἐκ τῶν ἐπὶ τῆσδε τῆς νυκτὸς γενομένων. πληγεὶς γάρ τις ἀπ' αὐτοῦ τῶν περὶ τὸν Ἰώσηπον ἑστώτων ἀνὰ τὸ τεῖχος, ἀπαραάσσεται τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῆς πέτρας, καὶ τὸ κρανίον ἀπὸ τριῶν ἐσφενδονήθη σταδίων· γυναικός τε μεθ' ἡμέραν ἐγκύμονος πληγείσης τὴν γαστέρα, προῆλθε δὲ νέον ἐξ οἰκίας, ἐξέσειστεν ἐφ' ἡμισάδιον τὸ βρέφος. τοσαύτη ἦν τοῦ λιθοβόλου βία. τῶν μὲν ὀργάνων φοβερώτερος ὁ ῥοῖζος, τῶν δὲ βαλλομένων ἦν ὁ ψόφος. ἐπάλληλοι δ' ἐκτύπων οἱ νεκροὶ κατὰ τοῦ τείχους ῥιπτόμενοι, καὶ δεινὴ μὲν ἔνδοθεν κραυγὴ γυναικῶν ἠγείρετο, συνήχει δὲ ἔξωθεν οἰμωγαὶ φονευομένων. αἵματι δ' ἐρρεῖτο πᾶς ὁ πρὸ τῆς μάχης περίβολος, καὶ προσβατὸν ὑπὸ πτωμάτων τὸ τεῖχος ἐγίνετο. φοβερωτέραν δὲ ἐπρίσιν τὴν βοὴν περιηχοῦντα τὰ ὄρη· καὶ ἤδεν ἐπ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς,

opera, vt ab omnibus, qui in pauore erant propter ipſum, conſpiceretur, ad bellum contra Iudaeos acrius gerendum eos concitabat. nam quiſque velut imperatoris vltor periculum adire cupiebant: et clamore alius alium adhortantes, impetu ferebantur in murum.

23. Ioſephus autem cum ſuis, licet alii ſuper alios catapultarum itemque balliſtarum ictibus caderent, nequaquam tamen a muro depulſi erant: ſed flammis et ferro et ſaxis eos petebant, qui cratibus protecti arietem propellebant. Et quidem nihil aut parum proficiebant; ipſi vero ſine vlla intermiſſione occumbebant, ab illis conſpecti, quos videre non poterant. namque in ipſos ignibus colluſtratos facile intuebantur et collimabant hoſtes, haud aliter ac ſi dies eſſet: atque, machinis e longinquo minime viſis, difficile erat a miſſilibus ſibi cauere. Nam et vi ſcorpionum et catapultarum multi ſimul trahsfigebantur: atque ſaxorum, e tormentis cum ſtridore emiſſorum, impetus et murorum minas auferebat, et turrium angulos diffringebat. Nullus autem erat adeo denſus virorum ordo, qui non vſque ad extremam aciem ſaxi vi et magnitudine ſterneretur. Atque ex iſtis, quae ea nocte contigerunt, licet diſcere, quantum robore valeret machina. Cuidam enim eorum, qui muro Ioſephum circumſtarent, ſaxi percuſſione caput auulſum eſt, et cranium ad tertium vſque ſtadium quaſi e funda iactum: interdiu quoque mulieris praegnantis, quae paulo ante domo exierat, vtero percuſſo, ad ſtadii dimidium infantem excuſſit. tanta balliſtae vis fuit. Tormentorum quidem terribilis erat ſtridor, miſſilium vero ſtrepitus. Mortui autem alii ſuper alios per muros deiecti ſonitum edebant, et ingens quidem intus tollebatur mulierum clamor, foris vero reſpondebant caeſorum gemitus; totuſque loci ambitus, vbi pugnabatur, ſanguine fluebat, et murus cadauerum aggeſtione poterat adſcendi. montes autem circumſonantes clamoris horrorem augebant; nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel

ντε εἰς ἀκοῆς ὅτε εἰς ὄψεως κατάπληξιν, ἀπελείφθη. πλεῖστοι μέν γε τῶν ἐπὶ τῆς Ἰωταπάτης ἀγωνιζόμενοι γενναίως ἔπεσον, πλεῖστοι δ' ἐγένοντο τραυματίαι, καὶ μόλις περὶ τὴν ἑωθινὴν Φυλακὴν ἐνδίδωσι τοῖς μηχανήμασι τὸ τεῖχος, ἀδιαλείπτως τυπτόμενον· οἱ δὲ, Φραξάμενοι τὰ σώματα τοῖς ὅπλοις, τὸ καταῤῥιφθὲν ἀντωχύρωσαν, πρὶν βλαθῆναι τὰς ἐπιβατηρίας ὑπὸ τῶν Ρωμαίων μηχανάς.

κδ'. Ὑπὸ δὲ τὴν ἕω Οὐεσπασιανὸς ἐπὶ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως συνῆγε τὴν στρατιὰν, ὀλίγον ἀπὸ τῆ νυκτερινῆ πόνω διαναπαύσας. βαλόμενος δὲ ἀπὸ τῶν καταῤῥιφθέντων περισπᾶσαι τὰς εἴργοντας, τὰς μὲν γενναιοτάτας τῶν ἱππέων ἀποβήσας τῶν ἵππων, τριχῆ διέταξε κατὰ τὰ πεπτωκότα τῆ τείχης, πάντοθεν πεφραγμένας τοῖς ὅπλοις, καὶ τὰς κοντὰς προέχοντας, ὡς, ὁπότε τὰς ἐπιβατηρίας βάλλοιεν μηχανὰς, κατάρχοιντο τῆς εἰσόδε. κατόπιν δὲ αὐτῶν ἔταξε τῆ πεζῆ τὸ ἀκμαιότατον, τὸ δὲ λοιπὸν ἱππικὸν ἀντιπαρεξέτεινε τῷ τείχει κατὰ πᾶσαν τὴν ὀρθιανὴν, πρὸς τὸ μηδένα τῶν ἀναφευγόντων ἐκ τῆς ἁλώσεως διαφυγεῖν· κατόπιν δὲ τούτων περιέσησε τὰς τοξότας, ἔχειν κελεύσας ἕτοιμα τὰ βέλη πρὸς ἄφεσιν, ὁμοίως δὲ σφενδονήτας, καὶ τὰς ἐπὶ τῶν μηχανημάτων, ἑτέρας δὲ κλίμακας ἀραμένους προσφέρειν ἐπάνω τοῖς ἀκεραίοις τείχεσιν, ἵνα οἱ μὲν τούτους κωλύειν πειρώμενοι καταλίπωσιν τὴν ἐπὶ τοῖς καταῤῥιφθεῖσι Φυλακὴν, οἱ λοιποὶ δὲ ὑπ' ἀθρόων βιαζόμενοι τῶν βελῶν εἴξωσι τῆς εἰσόδε.

κε'. Ἰώσηπος δὲ, συνεὶς τὴν ἐπίνοιαν, ἐπὶ μὲν τῷ μένοντος τείχους σὺν τοῖς κεκμηκόσιν ἴσησι τὰς γηραιὰς, ὡς μηδὲν ταύτῃ βλαβησομένας. κατὰ δὲ τὰ παρερρωγότα τῆ τείχης, τὰς δυνατωτάτας, καὶ πρὸ πάντων ἀνὰ ἓξ ἄνδρας, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς, εἰς τὸ προκινδυνεύειν ἐκληρώσατο. ἐκέλευσέ τε πρὸς μὲν τὸν ἀλαλαγμὸν „τῶν ταγμάτων ἐπι„φερόμενα τὰς ἀκοὰς, ὡς ἂν μὴ καταπλαγεῖεν, πρὸς δὲ τὸ „πλῆθος τῶν βελῶν συνοκλάσαντας καλύπτεσθαι καθύ„περθεν τοῖς θυρεοῖς, ὑποχωρῆσαί τε πρὸς ὀλίγον, ἕως

oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt; et tamen vix matutinas ad vigilias murus assiduis tormentorum ictibus cessit: alii vero, quibus corpora septa erant armis, parti labefactatae munimina oppoſuerunt, antequam machinae adscensoriae a Romanis iacerent.

24. Mane autem Vespasianus, cum ex nocturno labore paululum eos recreasset, exercitum colligebat ad vrbem capiendam. Volensque a parte muri deiecta propugnatores depellere, equitum strenuissimos, cum eos equis descendere fecisset, trifariam collocat, qua murus ceciderat, armis vndique obseptos, contosque praetendentes, vt, iactis machinis adscensoriis, primi vrbem ingrederentur. At post illos peditum validissimos statuit, reliquum vero equitatum iuxta muros extendebat per totam montanam ciuitatis partem, vt nemo in excidio fuga dilaberetur: a tergo autem illorum sagittarios constituit, paratas, vt emitterentur, sagittas habere iussos, similiterque funditores, et qui a machinis erant; adhuc etiam alios scalas portantes integris muri partibus applicandas, vt nonnulli quidem eos prohibere nitentes muri deiecti custodiam relinquerent, caeteri vero introitu cederent magna telorum vi eo adacti.

25. Vbi autem hoc consilium resciuit Iosephus, per murum quidem integrum labore fatigatos itemque senes disposuit, vt qui leuissime illac laederentur; ad partem vero muri collapsam, validissimum quemque, senosque ante omnes viros, in quibus et ipse vnus, ad pericula primo adeunda sortitus est: hisque praecepit, „vt ad clamorem legionum aures quidem ob„strurent, ne percellerentur, telorum vero multitudi„nem summissis genibus scutisque desuper protecti „exciperent, et paulatim recederent, donec pharetras

„τὰς Φαρέτρας κενώσωσιν οἱ τοξόται. βαλλόντων δὲ τὰς „ἐπιβατηρίους μηχανὰς αὐτὺς προπηδᾶν, καὶ διὰ τῶν ἰδίων „ὀργάνων ἅπαντᾶν τοῖς πολεμίοις, ἀγωνίζεσθαί τε ἕκα„στον, ὡς οὐχ ὑπὲρ σωθησομένης, ἀλλ' ὥσπερ ὑπὲρ ἀπο„λωλυίας ἤδη τῆς πατρίδος ἀμυνόμενον, λαμβάνειν τε „πρὸ ὀφθαλμῶν σφαγησομένους γέροντας καὶ τέκνα, καὶ „γυναῖκας ἀναιρεθησομένας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ὅσον οὐδέπω, „καὶ τὸν ἐπὶ ταῖς μελλούσαις συμφοραῖς θυμὸν προαλί„σαντας, ἐνάφειναι τοῖς δράσουσιν αὐτάς.

κς'. Ἐταξε μὲν οὖν ἕτως ἑκάτερον. τὸ δὲ ἀργὸν ἀπὸ τῆς πόλεως πλῆθος, γύναια καὶ παῖδες, ὡς ἐθεάσαντο τριπλῆ μὲν φάλαγγι τὴν πόλιν ἐζωσμένην, οὐδὲν γὰρ εἰς τὴν μάχην μετακεκίνητο τῶν πάλαι φυλάκων, πρὸς δὲ τοῖς βεβλημένοις τείχεσι τὰς πολεμίας ξιφήρεις, καὶ τὴν καθύπερθεν ὁρμὴν λαμπομένην ὅπλοις, τά τε βέλη τοῖς τοξόταις ἐπανέχοντα τῶν Ἀράβων, ὕστατον τινὰ κωκυτὸν ἀλώσεως συνήχησαν, ὡς οὐκ ἀπειλημένων ἔτι τῶν κακῶν, ἀλλ' ἤδη παρόντων. ὁ δὲ Ἰώσηπος τὰ μὲν γύναια, ὡς μὴ θηλύνοιεν οἰκτῳ τὰς ὁρμὰς τῶν σφετέρων, κατακλείει ταῖς οἰκίαις, μετ' ἀπειλῆς ἡσυχάζειν κελεύσας. αὐτὸς δὲ πρὸ τῶν ἐρριφθέντων, ἧ ἔλαχε, παρῆκε. τοῖς μὲν οὖν καθ' ἕτερα προσφέρουσι τὰς κλίμακας ἀντεῖχεν, ἀπεκαραδόκει δὲ τὴν ὁρμὴν τῶν βελῶν.

κζ'. Ὁμοῦ δὲ οἵ τε σαλπιγκταὶ τῶν ταγμάτων ἁπάντων συνήχησαν, καὶ δεινὸν ἐπηλάλαξεν ἡ στρατιά· καὶ πάντοθεν ἀφιεμένων ἅπὲ συνθήματος τῶν βελῶν, τὸ φῶς ὑπετέμνετο. μεμνημένοι γε μὴν τῶν τοῦ Ἰωσήπου προσταγμάτων οἱ σὺν αὐτῷ, τάς τε ἀκοὰς πρὸς τὴν βοὴν καὶ τὰ σώματα πρὸς τὰς ἀφέσεις ἐφράξαντο· καὶ βαλόντων τὰς μηχανάς, ἐπεξέδραμον δι' αὐτῶν, πρὶν ἐπιβῆναι τὰς διαβαλόντας. συμπλεκόμενοί γε μὴν τοῖς ἀνδράσι, παντοῖα καὶ χειρῶν ἔργα καὶ ψυχῆς ἐναπεδείκνυντο, πειρώμενοι παρὰ τὰς ἑκάστας συμφορὰς, μὴ χείρους φαίνεσθαι τῶν ἐν ἀκινδύνῳ τῶν κατὰ σφᾶς ἀνδριζομένων. ὥστε

„exinanirent sagittarii. Cum autem machinas adscensu„rias iacerent Romani, ipsos prosilire iussit, suisque cum „organis hostibus obuiam ire, et vnumquemque dimica„re, non pro patria conseruanda, sed quasi iam perdi„tam vindicaturos; sibique ob oculos proponere senes li„beros que mactandos, et coniuges in eo fere esse, vt ab „hostibus occidantur; iramque ob futuras clades colle„ctam in auctores earum effundere.

26. Atque ita quidem Iosephus vtrosque dispossuit. vbi autem otiosa ciuium multitudo, mulieres ac pueri, vrbem videre triplici quidem phalange circumdatam, (nihil enim e custodiis ante habitis dimotum erat ad pugnam) strictisque gladiis ad partem muri deiectam hostes instare, armisque loca montana desuper collucere, tela etiam sagittariorum Arabum promta eminere, tunc extremum quendam vlulatum ob vrbis excidium ediderunt, quasi non amplius illis intenderentur mala, sed iam adessent. At mulieres quidem Iosephus, ne ipsarum miseratio suorum animos impetusque debilitaret, domibus inclusas dedit, et silere iussit minis etiam additis: ille vero ante murum deiectum, qua fors tulerat, semet sistebat. Et scalas quidem ex altera parte applicantibus animum non aduertit, sed telorum impetum sollicite obseruabat.

27. Simul autem legionum omnium tubicines classicum cecinerunt, et ingentem clamorem sustulit exercitus; teliisque, ex composito vndique emissis ab iis, intercepta est lux. Caeterum qui a Iosepho stabant, praeceptorum eius memores, et aures aduersus clamorem obstruxerunt, et corpora contra iaculationes obsepserunt; cumque iactae essent machinae, eas cursu inuadebant ciues, antequam pedem in illis ponerent, qui eas iaciendas curauerant. porroque cum iis, qui adscendere niterentur, confligentes, varia ediderunt facinora, quae animi pariter ac manuum fortitudinem ostendebant; id agentes in extrema calamitate, ne deteriores illis viderentur, qui extra periculum constituti aduersum ipsos fortiter se gererent; adeo

ἢ πρότερον ἀπερρήγνυντο τῶν Ρωμαίων, πρὶν ἢ πεσεῖν, ἢ διαφθεῖραι. ὡς δὲ οἱ μὲν ἔκαμνον δικαίως ἀμυνόμενοι, καὶ τὰς ἑαυτῶν ἀμείβειν οὐκ ἔχοντες, τὸ κεκμηκὸς δὲ τῶν Ρωμαίων ἀκραιφνεῖς διεδέχοντο, καὶ ταχέως ἀντὶ τῶν ὑποβιαθέντων ἐπέβαινον ἕτεροι, παρακελευσάμενοι ἀλλήλοις, καὶ πλευρὰν μὲν ἐνώσαντες, τοῖς δὲ θυρεοῖς καθύπερθε φραξάμενοι, σῖφος ἄῤῥηκτον ἐγένοντο, καὶ καθάπερ ἐνὶ σώματι πάσῃ τῇ φάλαγγι τὰς ἰδαίας ἀνωθοῦντες, ἤδη τοῦ τείχους ἐπέβαινον.

κη'. Ὁ δὲ Ἰώσηπος ἐν ταῖς ἀμηχανίαις σύμβουλον λαβὼν τὴν ἀνάγκην· ἡ δέ ἐστι δεινὴ πρὸς ἐπίνοιαν, ὅταν αὐτὴν ἀπόγνωσις ἐρεθίζῃ· ζέον ἔλαιον ἐκέλευσε καταχεῖν τῶν συνησπικότων. οἱ δὲ, ὡς παρεσκευασμένον ἔχοντες μετὰ τάχους πολλοὶ καὶ πολὺ, πάντοθεν τῶν Ρωμαίων κατέχεον, συνεπαφιέντες καὶ τὰ ἀγγεῖα βρασσόμενα τῇ θέρμῃ. τοῦτο, καιομένων τῶν Ρωμαίων, διεσπάσατο τὴν τάξιν, καὶ μετὰ δεινῶν ἀλγηδόνων ἀπεκυλινδοῦντο τοῦ τείχους. ῥᾷστα μὲν γὰρ τὸ ἔλαιον ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν ὑπὸ τὰς πανοπλίας διέῤῥει τοῦ σώματος ὅλου, καὶ τὴν σάρκα φλογὸς ὀδὴν ἔλασσον ἐπεβόσκετο, θερμαινόμενόν τε φύσει ταχέως, καὶ ψυχόμενον βραδέως διὰ τὴν πίστητα. τοῖς δὲ θώραξι καὶ τοῖς περάτεσιν ἐνδεδεμένων, ἀπαλλαγὴ τῆς καύσεως οὐκ ἦν· πηδῶντες δὲ καὶ συνειλίμενοι ταῖς ἀλγηδόσιν, ἀπὸ τῶν γεφυρωμάτων ἔπιπτον. οἱ δὲ, τραπέντες εἰς τὰς σφετέρας πρόσω βιαζομένους, εὐχείρωτοι τοῖς κατόπιν τιτρώσκουσιν ἦσαν.

κθ'. Ἐπέλιπε δὲ ὅτε Ρωμαίους ἐν ταῖς κακοπραγίαις ἰσχὺς, ὅτε τὰς Ἰουδαίους σύνεσις. ἀλλ' οἱ μὲν, καίπερ οἰκτρὰ πάσχοντας ὁρῶντες τοὺς καταχυθέντας, ὅμως εἰς τοὺς καταχέοντας ἐφέροντο, τὸν πρὸ αὐτοῦ κακίζων ἕκαστος ὡς ἐμπόδιον ὄντα τῆς ῥώμης. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι δόλῳ δευτέρῳ τὰς προσβάσεις αὐτῶν ἐπέσφαλλον, τῆλιν ἐφθὴν ἐπιχέοντες ταῖς σανίσιν, αἷς ἐπολιθαίνοντες ὑπεσύροντο. καὶ ὅτε τῶν τρεπομένων, ὅτε τῶν προσβαινόντων τις ὀρθὸς ἔμενεν. ἀλλ'

vt non prius a Romanis diuellerentur, quam vel caderent, vel eos occiderent. Poſtquam autem Iudaei quidem aſſidue hoſtes propulſando laboraſſent, alios non habentes, qui ipſos exciperent, Romanorum vero defeſſis integri ſucceſſiſſent, ſtatimque pro vi depulſis alii adſcendiſſent, ſe mutuo adhortati, cum et latera firmiter iunxiſſent et ſcutis ſe deſuper texiſſent, agmen fiebant inexpugnabile, et tota phalange velut vno corpore Iudaeos repellentes iam inde muro pedem ponebant.

28. Ioſephus autem in his rerum anguſtiis neceſſitate in conſilium adhibita, (illa autem in rebus excogitandis ſolers, praeſertim cum deſperatione exacuitur) oleo feruenti perfundi iuſſit ſcutorum coniunctione tectos. id quod Iudaei, cum cito paratum haberent multi et magna copia, vndique in Romanos effundebant, ſimul etiam vaſa aeſtu feruefacta in eos demittentes. Hoc ipſum, vſulatis quippe Romanis, ordinem eorum diſſoluit, et vehementi cum dolore e muro deuoluebantur; ſiquidem facile oleum ſub armatura per totum corpus a vertice ad imos defluebat talos, et carnem non ſecus atque flamma depaſcebat: quippe quod natura facile accenditur, et tarde ob pinguedinem et lentorem refrigeratur. Cum autem loricis illigati eſſent et galeis, ex incendio effugere non poterant: ſed hinc inde ſalientes aut doloribus conuoluti de pontibus decidebant. Ad ſuos autem ex aduerſo vrgentes cum ſe reciperent, facile ſubacti erant ab iis, qui a tergo vulnera infligebant.

29. Verum neque Romanos, dum res male cederent, deficiebat virtus, neque Iudaeos prudentia. Sed illi quidem, licet ſuos oleo perfuſos miſeranda pati viderent, tamen in eos, qui id effundebant, acriter inuehebantur, praeeuntem quiſque ignauum appellantes, quaſi ſuis obſtarent viribus. Iudaei vero illos in adſcenſu dolo altero eludebant, foenum Graecum decoctum in pontium tabulata effundentes, vnde illi lapſantes deorſum ferebantur; vt neque fugientium quiſquam, neque adſcendentium, rectus ſtare potuerit. Sed non-

οἱ μὲν ὑπ' αὐτῶν ὑπτιαζόμενοι τῶν ἐπιβατηρίων μηχανῶν συνεπατοῦντο· πολλοὶ δὲ ἐπὶ τὸ χῶμα κατέπιπτον. ἐπαίοντο δ' ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων οἱ πεσόντες. ἐφαλλομένων γὰρ τῶν Ρωμαίων, οὗτοι, τῆς κατὰ χεῖρα συμπλοκῆς ἐλευθερωθέντες, πρὸς τὰς βολὰς ἠχόλουν. πολλὰ δὲ κακουμένους ἐν τῇ προσβολῇ τοὺς στρατιώτας ὁ στρατηγὸς περὶ δείλην ἀνεκάλει. ἔπεσον δὲ τούτων μὲν οὐκ ὀλίγοι, καὶ πλείους ἐτρώθησαν. τῶν δὲ ἀπὸ τῆς Ἰωταπάτης ἀπέθανον μὲν ἑξ ἄνδρες, τραυματίαι δὲ ὑπὲρ τριακοσίους ἀνεκομίσθησαν. εἰκάδι μὲν ἦν Δαισίου μηνὸς ἡ παράταξις ἦν.

λ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι τὴν στρατιὰν παραμυθούμενος, ὡς θυμουμένους ἑώρα, καὶ οὐ προτροπῆς, ἀλλ' ἔργων δεομένους, προσυψώσαι μὲν τὰ χώματα, πύργους δὲ τρεῖς, πεντήκοντα ποδῶν ἕκαστον τὸ ὕψος, κατασκευάσαι κελεύσας, πάντοθεν σιδήρῳ κεκαλυμμένους, ὡς ἑδραῖοί τε εἶεν ὑπὸ βρίθους, καὶ δυσάλωτοι πυρί, τῶν χωμάτων ἐπέσησεν, ἐπιβήσας αὐτοῖς ἀκοντιστάς τε καὶ τοξότας, καὶ τῶν ἀφετηρίων ὀργάνων τὰ κυφότερα, πρὸς δὲ τοὺς ῥωμαλεωτάτους σφενδονήτας, οἳ μὴ καθορώμενοι, διὰ τὸ ὕψος καὶ τὰ θωράκια τῶν πύργων, εἰς καθορωμένους τοὺς ἐπὶ τῶ τείχους ἔβαλλον. οἱ δὲ, μήτε κατὰ κόρσης φερομένων τῶν βελῶν ἐκκλίνειν ῥᾳδίως δυνάμενοι, μήτε τοὺς ἀφανεῖς ἀμύνεσθαι, καὶ τὸ μὲν ὕψος τῶν πύργων δυσέφικτον ὁρῶντες ἐκ χειρὸς βέλει, πυρὶ δὲ τὸν περὶ αὐτοὺς σίδηρον δυσανάλωτον, ἔφευγον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ προσβάλλειν πειρωμένοις ἐπεξέθεον. καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τῆς Ἰωταπάτης ἀντεῖχον ἕτως, ἀναιρούμενοί τε καθ' ἡμέραν πολλοὶ, καὶ μηδὲν ἀντικακοῦν τοὺς πολεμίους, ὅτι μὴ μετὰ κινδύνων ἀνείργειν, ἔχοντες.

λα'. Κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, Οὐεσπασιανὸς ἐπί τινα τῶν τῆς Ἰωταπάτης ἀσυγκλείστων πόλιν, Ἰαφὰ καλεῖται, νεωτερίζουσαν, καὶ τῶν Ἰωταπατηνῶν παρὰ δόξαν ἀντεχόντων ἐπαιρομένην, Τραϊανὸν, ὄντα τοῦ δεκάτου τάγματος ἡγεμόνα, ἐκπέμπει, παραδοὺς αὐτῷ χιλίους μὲν

nulli quidem, ab iſtis reſupinati machinis adſcenſoriis, conculcati erant: plurimi vero in aggeres delabebantur, eumque cecidiſſent, a Iudaeis feriebantur. namque illi, poſtquam Romani deſiluiſſent, manuum conſertione liberati, miſſilium iactui vacabant. Milites autem, in hac aggreſſione mala multa perpeſſos, circa veſperam reuocabat imperator. Et horum quidem non pauci ceciderunt, pluresque vulnera acceperunt: ex Iotapatenis autem ſex quidem viri mortem oppetierunt, ſaucii vero plures, quam trecenti, reportati erant. Et die quidem vigeſimo menſis Daeſii commiſſa eſt haec pugna.

30. Veſpaſianus autem, ſolamen adhibens exercitui ob ea, quae acciderant, poſtquam videret eos in iram accenſos, et non adhortatione egentes, ſed opere, cum aggeres quidem altius tolli, turres vero tres ad L vnamquamque pedum altitudinem aedificari praecepiſſet, vndique tectas, tum vt ſtabiliores eſſent ob pondus, tum vt igni difficulter cederent, ſuper aggeres eas collocauit, impoſitis in eas iaculatoribus et ſagittariis, itemque leuioribus miſſilium machinis, ac praeterea funditorum validiſſimis: qui, cum minime conſpicerentur propter altitudinem turrium et loricas, eos tamen, qui ſuper murum conſpecti erant, feriebant. Illi vero, cum neque tela ſuperne venientia facile declinarent, neque vlciſci poſſent quos minime adſpicerent, et turrium quidem altitudinem vix telis e manu iactis attingi poſſe viderent, ferrumque, quo ſeptae erant, ab igne haud facile expugnari, moenia deſerebant, et impreſſionem in ea facere nitentibus obuiam excurrebant. Et Iotapateni quidem ita reſiſtebant, et in dies ſingulos magno numero interfecti et nihil quicquam mali hoſtibus inferre valentes, niſi quod eos ſuo non ſine periculo arcerent.

31. Iiſdem autem diebus Veſpaſianus emittit Traianum, decimae legionis praefectum, contra finitimam quandam Iotapatae vrbem, cui nomen Iapha, nouas res adfectantem, et, quod praeter opinionem reſtiterant Iotapateni, valde elatam, ttaditis ei duobus peditum millibus et

ἱππεῖς, πεζοὺς δὲ διχιλίους. ὁ δὲ, τὴν μὲν πόλιν δυσάλωτον καταλαβὼν· πρὸς γὰρ τῇ φύσει καρτερὰ τυγχάνειν ἅσα, καὶ διπλῷ περιβόλῳ τετείχιστο· προαπηντηκότας δὲ τοὺς ἐξ αὐτῆς ἑτοίμους εἰς μάχην ἰδὼν, συμβάλλει, καὶ πρὸς ὀλίγον ἀντιχόντας ἐδίωκε. συμφυγόντων δὲ εἰς τὸ πρῶτον τεῖχος, οἱ Ρωμαῖοι κατὰ πόδας προσκείμενοι συνεισέπεσον. ὁρμήσαντας δὲ πάλιν εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀποκλείσαι τῆς πόλεως οἱ σφέτεροι, δείσαντες, μὴ συνεισβάλωσιν οἱ πολέμιοι. Θεὸς δ' ἦν ἄρα ὁ Ρωμαίοις τὰ Γαλιλαίων πάθη χαριζόμενος, ὃς καὶ τότε τὸν τῆς πόλεως λαὸν αὐτανδρον, χερσὶν οἰκείαις ἐκκλειθέντα, πρὸς ἀπώλειαν ἔνδοτον φονῶσιν ἐχθροῖς παρέσησεν. ἐμπίπτοντες γὰρ ἀθρόοι ταῖς πύλαις, καὶ πολλὰ τὰς ἐπ' αὐτῶν ὀνομασὶ καλοῦντες, ἐν μέσαις ἀπεσφάττοντο ταῖς ἱκετείαις. καὶ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τεῖχος οἱ πολέμιοι, τὸ δεύτερον δ' ἔκλεισαν οἱ σφέτεροι· μέσοι δὲ τῶν δυεῖν κατειλήμενοι περιβόλων βύζην, πολλοὶ μὲν τοῖς ἀλλήλων, πολλοὶ δὲ τοῖς ἰδίοις περιεπείροντο ξίφεσιν, ἄπειροι δὲ ὑπὸ Ρωμαίων ἔπιπτον, ὐδὲ ὅσον εἰς ἄμυναν ἀναθαῤῥοῦντες. πρὸς γὰρ τὸ καταπεπλῆχθαι τὰς πολεμίας, ταὰς ψυχὰς αὐτῶν ἔκλασεν ἡ τῶν οἰκείων προδοσία. πέρας ἔθνησκον, ὑ Ρωμαίοις, ἀλλὰ τοῖς ἰδίοις καταῤῥώμενοι, μέχρι πάντες ἀπώλοντο μύριοι καὶ διχίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες. κενὴν δὲ μαχίμων λογιζόμενος εἶναι τὴν πόλιν ὁ Τραϊανὸς, εἰ δὲ καί τινες ἔνδον εἶεν, οἰόμενος μηδὲν αὐτὰς τολμήσειν ὑπὸ δέος, ἀνετίθει τῷ στρατηγῷ τὴν ἅλωσιν. καὶ στέλλας ἀγγέλους πρὸς Οὐεσπασιανὸν, ᾐτεῖτο πέμψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Τίτον ἐπιθήσοντα τῇ νίκῃ τέλος. ὁ δὲ συμβαλὼν ὑπολείπεσθαί τινα πόνον, μετὰ στρατιᾶς τὸν υἱὸν ἐπιπέμπει, πεντακοσίων μὲν ἱππέων, χιλίων δὲ πεζῶν. ὁ δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἐλθὼν διὰ τάχος, καὶ διατάξας τὴν στρατιὰν, ἐπὶ μὲν τῷ λαιῷ κέρως τὸν Τραϊανὸν ἵστησιν, αὐτὸς δὲ τὸ δεξιὸν ἔχων ἐξηγεῖτο πρὸς τὴν πολιορκίαν. τῶν δὲ στρατιωτῶν κλίμακας πάντοθεν τῷ τείχει προσφερόντων, πρὸς ὀλίγον οἱ Γαλιλαῖοι καθύπερθεν ἀμυνόμενοι, λείπουσι τὸν περίβολον.

mille equitibus. Ille vero, cum vrbem quidem expugnatu difficilem reperiſſet, (nam, praeterquam quod natura valida eſſet, duplici etiam muro cincta fuerat) eam vero habitantes vidiſſet ad pugnam paratos ſibi obuiam proceſſiſſe, praelium cum his committit, eoſque pauliſper reſiſtere auſos in fugam vertit. Cum autem intra primum murum ſe recepiſſent, Romani veſtigiis illorum inſtantes cum ipſis irrumpunt: at cum rurſus murum ſecundum petiiſſent, ciues ſui eos vrbe excludunt, veriti, ne cum illis ſubintrarent hoſtes. Deus vtique erat, qui Romanis donabat Galilaeorum clades: atque tunc ciuitatis vniuerſum populum, ſuorum manibus excluſum, ad interitum dedit hoſtibus caedium auidiſſimis. Confertim enim ad portas irruentes, et ſaepiuſcule illis praepoſitos nominatim inclamantes, medias inter preces mactabantur. Et primum quidem murum illis hoſtes clauſerunt, alterum vero ciues ſui: mediique inter duorum murorum ambitus magna multitudine concluſi, multi quidem ſuis inuicem, multique ſuis ſibi gladiis transfigebantur, innumeri vero Romanorum manibus cadebant, ne ad vlciſcendum quidem ſumta fiducia. nam praeterquam quod hoſtes eis terrorem incuſſerant, animos illis fregit ſuorum proditio. Denique moriebantur, non Romanis, ſed ſuis, diras imprecantes, vſque dum omnes interierunt, numero ad duodecim hominum millia. Tum Traianus, vrbem praeliatoribus vacuam reputans, et ſi qui adhuc intus eſſent, nihil eos auſuros eſſe exiſtimans prae timore, imperatori vrbis excidium reſeruabat: miſſiſque ad Veſpaſianum nunciis, poſtulabat, vt filium ſuum Titum mitteret, finem victoriae impoſiturum. Ille vero, laboris aliquid ſupereſſe coniiciens, filium mittit, cum exercitu quingentorum quidem equitum, mille vero peditum. Ille autem, cum ad vrbem properaſſet et exercitum ordinaſſet, in laeuo quidem latere Traianum conſtituit, atque ipſe in dextro obſidioni praeerat. At poſtquam milites ſcalas muris vndique applicaſſent, Galilaei, pauliſper eos deſuper propellentes, continuo moenia re-

ἐπιπηδήσαντες δὲ οἱ περὶ τὸν Τίτον, τῆς μὲν πόλεως ἐκράτησαν ταχέως, πρὸς δὲ τὴς ἔνδον αὐτοῖς συστραφέντας καρτερᾷ μάχῃ, συρρήγνυται. καὶ γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς οἱ δυνατοὶ προσέπιπτον, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν αἱ γυναῖκες ἔβαλλον πᾶν τὸ προσυχὸν αὐταῖς· καὶ μέχρι μὲν ἓξ ὡρῶν ἀντεῖχον μαχόμενοι. δαπανηθέντων δὲ τῶν μαχίμων, τὸ λοιπὸν πλῆθος ἔν τε τοῖς ὑπαιθρίοις, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας ἀπεσφάττοντο, νέοι τε ὁμοῦ καὶ γέροντες. ἠδὲν γῶν ἄρρεν ἀπελείφθη δίχα νηπίων, ἃ μετὰ γυναικῶν ἐξηνδραποδίσαντο. τῶν μὲν ἂν ἀναιρεθέντων, ἀνά τε τὴν πόλιν, καὶ ἐπὶ τῆς προτέρας παρατάξεως, ἀριθμὸς, μύριοι πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις, ἦν· τὰ δὲ αἰχμάλωτα δισχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα. τῦτο συνέβη τὸ πάθος Γαλιλαίοις πέμπτῃ καὶ εἰκάδι Δαισίῳ μηνός.

λβ'. Εμειναν δὲ ἠδὲ Σαμαρεῖς ἀπείρατοι συμφορῶν. ἀθροισθέντες γὰρ ἐπὶ τὸ Γαριζὶν καλούμενον ὄρος, ὅπερ αὐτοῖς ἐστιν ἅγιον, κατὰ χώραν μὲν ἔμενον, πολέμῳ δὲ εἶχεν ἀπειλὴν ἥ τε σύνοδος αὐτῶν καὶ τὰ φρονήματα. καὶ ἠδὲ τοῖς γειτνιῶσι κακοῖς ἐσωφρονίζοντο. πρὸς δὲ τὰς Ρωμαίων εὐπραγίας ἐν ἀλογίστῳ τῇ κατὰ σφᾶς ἀσθενείᾳ διώδευον, καὶ μετέωροι πρὸς ταραχὴν ὑπῆρχον. ἐδόκει δὲ Ουεσπασιανῷ φθάσαι τὸ κίνημα, καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὑποτέμνεσθαι. καὶ γὰρ ἀεὶ φρουραῖς ἡ Σαμαρεῖτις ὅλη διείληπτο, τό, τε πλῆθος τῶν ἐληλυθότων καὶ ἡ σύνταξις ἦν φοβερά. Κερεάλιον ἦν, ἔπαρχον ὄντα τῆ πέμπτῃ τάγματος, μεθ' ἑξακοσίων ἱππέων καὶ πεζῶν τριχιλίων πέμπει. τῦτῳ προσβαίνειν μὲν τὸ ὄρος, καὶ συνάπτειν μάχην ἐκ ἀσφαλὲς ἔδοξε, τῶν πολεμίων πολλῶν καθύπερθεν ὄντων. κυκλωσάμενος δὲ τῇ δυνάμει πᾶσαν τὴν ὑπώρειαν δι' ὅλης αὐτὴς ἐφεξῆς τῆς ἡμέρας. συνέβη δὲ, ὕδατος ἀπορημένων τῶν Σαμαρέων, ἐκφλεγῆναι τότε καὶ καῦμα δεινόν· ὥρα δὲ ἦν θέρους, καὶ τῶν ἐπιτηδείων τὸ πλῆθος ἀπαράσκευον· ὡς τινὰς μὲν αὐθημερὸν ἀπὸ τῆ δίψης ἀποθανεῖν, πολλὴς δὲ, τῆς τοιαύτης ἀπωλείας

linquunt. Titus vero cum ſuis, ſaltu demiſſi, ſtatim quidem vrbem occupant: cum illis vero, qui intus ſe in orbem collegerant, vehemens commiſſa eſt pugna. nam et in angiportis ciues validiores impreſſionem in eos faciebant, et mulieres quicquid illis in manus venerit e tectis iaciebant: et per ſex quidem horas pugnam ſuſtinuerunt. Abſumtis autem pugnae idoneis, caetera multitudo, partim ſub dio, partim per domos, ſenes pariter ac iuuenes, mactabantur; adeo vt nemo ſexus virilis ſuperfuerit praeter infantes, qui vna cum mulieribus abducti erant in ſeruitutem. Et caeſi quidem per ciuitatem, et in priori congreſſu, numero erant ad quindecim millia, captiui vero facti ad duo millia centum et triginta. Haec Galilaeis clades contigit, die quinto et vigeſimo menſis Daeſii.

32. Verum nec Samaritae cladis erant expertes. congregati quippe in montem Garizin appellatum, qui ab illis pro ſacro habetur, in eodem quidem loco manebant: bellum vero minari videbatur iſte conuentus eorum, et elati animi ſpiritus. Et ne vicinorum quidem malis reprimebantur: ſed ad proſperos Romanorum ſucceſſus, temere ſuarum virium infirmitate nixi iter faciebant, et promis in tumultum animis pendebant. Veſpaſiano itaque facto optimum videbatur, motum praeuenire, impetumque illorum praecidere. nam etſi praeſidiis omnis regio Samaritica occupata erat, tamen et multitudo illorum, qui eo venerant, et conſpiratio timebatur. Ea de cauſa Cerealem, quintae legionis praefectum, cum ſexaginta equitibus et tribus peditum millibus mittit. Iſtis comitatus montem quidem adſcendere, pugnamque committere nequaquam tutum eſſe duxit, quod hoſtium quamplurimi ſuperiora eius occupauerant. Cum autem montis radices copiis ſuis vndique cinxiſſet, per totum diem eos obſeruabat. atque tunc euenit, cum Samaritae aquam non haberent, etiam graues accendi aeſtus, (erat enim tempus aeſtatis, neque ſe rebus neceſſariis vulgus inſtruxerat) adeo vt nonnulli eo ipſo die ſiti morerentur. multi autem, eiuſmodi

τὸ βελεύειν προελομένους, Ρωμαίοις προσφυγεῖν. ἐξ ὧν συνεὶς ὁ Κερεάλιος, καὶ τοὺς ἔτι συμμένοντας ὑπὸ τῶν δεινῶν κατεαγότας, ἐπαναβαίνει τῷ ὄρει, καὶ τὴν δύναμιν ἐν κύκλῳ περιστήσας τοῖς πολεμίοις, τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ δεξιὰς περιεκαλεῖτο καὶ σώζεσθαι παρεκάλει, διαβεβαιούμενος ἀσφάλειαν τὰ ὅπλα ῥίψασιν. ὡς δ' οὐκ ἔπειθε, προσπεσὼν ἀπέκτεινε πάντας, χιλίους ἑξακοσίους ἐπὶ μυρίοις ὄντας. Δαισίῳ μηνὸς εἰκάδι καὶ ἑβδόμῃ ἐπράχθη. καὶ τοιαύταις μὲν συμφοραῖς Σαμαρεῖται ἐχρήσαντο.

λγ'. Τῶν δὲ ἀνὰ τὰ Ἰωτάπατα διακαρτερούντων, καὶ παρ' ἐλπίδα τοῖς δεινοῖς ἀντεχόντων, τεσσαρακοστῇ μὲν ἡμέρᾳ καὶ ἑβδόμῃ τὰ χώματα τῶν Ρωμαίων ὑπερῄρθη τὸ τεῖχος. αὐτομολεῖ δέ τις πρὸς τὸν Οὐεσπασιανὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τήν τε ὀλιγότητα τῶν ἐπὶ τῆς πόλεως ἐξαγγέλλων, καὶ τὴν ἀσθένειαν· καὶ ὡς, ἀγρυπνίᾳ διηνεκεῖ καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις δεδαπανημένοι, δυνατοὶ μὲν εἶεν ἀδὲ βιαζομένης ἔτι φέρειν, καὶ δόλῳ δ' ἂν ἁλῷεν, εἴ τις ἐπιθοῖτο. περὶ γὰρ τὴν ἐσχάτην φυλακήν, καθ' ἣν ἄνεσίν τε τῶν δεινῶν ἐδόκουν ἔχειν, καὶ καθάπτεται μάλιστα κεκοπωμένων ἐωθινὸς ὕπνος, καταδαρθάνειν ἔφασκε τοὺς φύλακας, συνεβάλεμέ τε κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν ἐπελθεῖν. τῷ δὲ ἦν μὲν δι' ὑποψίας ὁ αὐτόμολος, τό τε πρὸς ἀλλήλους πιστὸν εἰδότι τῶν Ἰουδαίων, καὶ τὴν πρὸς τὰς κολάσεις ὑπεροψίαν· ἐπειδὴ καὶ πρότερον ληφθείς τις τῶν ἀπὸ τῆς Ἰωταπάτης, πρὸς πᾶσαν αἰτίαν βασάνων ἀντέσχε, καὶ, μηδὲν διὰ πυρὸς ἐξερευνῶσι τοῖς πολεμίοις περὶ τῶν ἔνδον εἰπών, ἀνεσταυρώθη τῇ θανάτῳ καταμεμιδιών. τά γε μὴν εἰκότα πιστὸν ἐποίει τὸν προδότην, καὶ τάχα μὲν ἀληθεύειν ἐκεῖνον, μηδὲν δὲ αὐτὸς ἐξ ἐνέδρας πείσεσθαι μέγα προσδοκῶν, τὸν μὲν φυλάσσειν ἐκέλευσεν, ἐπὶ δὲ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως παρεσκεύαζε τὴν στρατιάν.

λδ'. Κατὰ δὲ τὴν μηνυθεῖσαν ὥραν ἦσαν ἡσυχῇ πρὸς τὸ τεῖχος. καὶ πρῶτος ἐπιβαίνει Τίτος σὺν ἑνὶ τῶν χιλιάρχων Δομιτίῳ Σαβίνῳ, τῶν ἀπὸ τῆς πέμπτης καὶ δεκάτης

morti seruitium praeferentes, ad Romanos se recipiebant. Ex quibus vbi Cerealis intellexit, eos, qui coniuncti manebant, malis infractos esse, montem adscendit; et cum exercitum hostibus circumdedisset, primum quidem eos ad foedera hortabatur, vtque salui esse vellent obsecrabat, confirmans illis datum iri securitatem, modo arma proiicerent. Cum autem illis hoc non persuasisset, eos adortus omnes occidebat, numero ad vndecim millia et sexcentos. Daesii mensis die vigesimo septimo gesta sunt ista. Atque huiusmodi quidem calamitatibus vsi sunt Samaritae.

33. Iotapatenis autem obsidionem perferentibus, et praeter spem mala tolerantibus, quadragesimo quidem ac septimo die Romanorum aggeres supra murorum altitudinem euecti sunt. Quidam vero ad Vespasianum eodem die transfugit, paucitatem ciuium et infirmitatem simul eorum ei nuncians: atque vt perpetuis vigiliis et praeliis assiduis consumti, minime quidem amplius vim ferre possent, tamen facile dolo caperentur, si qui eos aggredi vellent. nam extremam circa vigiliam, quando et requiem ex malis habere videntur, et fatigatos maxime occupat somnus matutinus, dormire custodes dicebat, suadebatque, vt eadem hora vrbem inuaderet. Vespasiano suspectus quidem erat transfuga, vt qui norit et Iudaeorum erga se inuicem fidem, et quanto contemtu ferebant supplicia: quod et antea Iotapatenorum quidam captus omni tormentorum cruciatui restitebat; et, cum nollet igne adhibito hostibus quid intus ageretur exquirentibus prodere, mortem deridens cruci suffixus erat. Ista tamen vtpote verisimilia fidem fecerunt proditori, fortasse et ipsum quidem vera dicere. Vespasianus autem, se parum admodum ex insidiis laesum iri existimans, asseruari hominem iussit, et ad ciuitatem capiendam parabat exercitum.

34. Ad horam igitur indicatam tacite ad muros iuerunt; primusque eos adscendit Titus cum vno e tribunis Domitio Sabino, paucis ex decima quinta legione secum

τάγματος ὀλίγους ἄγων. ἀποσφάξαντες δὲ τὰς φύλακας, εἰσίασιν εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ, μεθ' ὃς Σέξτος τις Κερεάλιος χιλίαρχος καὶ Πλάκιδος τὰς ὑπὸ σφισι τεταγμένας εἰσῆγον. κατειλημμένης δὲ τῆς ἄκρας, καὶ τῶν πολεμίων ἐν μέσῃ τῇ πόλει στρεφομένων, ἤδη δὲ καὶ ἡμέρας οὔσης, ὅμως ὅπῃ τῆς ἁλώσεως τοῖς κρατυμένοις αἴσθησις ἦν· καμάτῳ τε γὰρ οἱ πολλοὶ καὶ ὕπνῳ διελέλυντο, καὶ τῶν διανισαμένων ὁμίχλη τὰς ὄψεις ἀπήμβλυνε πολλὴ, κατὰ τύχην τότε τῇ πόλει περιχυθεῖσα· μέχρι, πάσης τῆς στρατιᾶς εἰσπεσούσης, πρὸς μόνην τὴν τῶν κακῶν αἴσθησιν ἐξανίσταντο, καὶ τὴν ἅλωσιν ἐπίστευον ἀναιρούμενοι. Ρωμαίους δὲ, κατὰ μνήμην ὧν περὶ τὴν πολιορκίαν ἔπαθον, ὅτε φειδὼ εἰσήει τινος, ὅτε ἔλεος, ἀλλ' εἰς τὸ κατάντες ἀπὸ τῆς ἄκρας τὸν λεὼν συνωθοῦντες ἐφόνευον· ἔνθα καὶ τὸς ἔτι μάχεσθαι δυναμένους ἡ δυσχωρία τὴν ἄμυναν ἀφῄρητο. Θλιβόμενοι γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς, καὶ κατὰ τὰ πρανῆ ὑπολισθαίνοντες, ῥέοντι κατ' ἄκρας ἐκαλύπτοντο ὑπὸ πολέμῳ. τοῦτο πολλὰς, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἰώσηπον ἐπιλέκτων, ἐπ' αὐτοχειρίαν παρώξυνε. κατιδόντες γὰρ, ὡς οὐδένα τῶν Ρωμαίων ἀνελεῖν δύνανται, τό γε μὴ πεσεῖν αὐτοὶ ὑπὸ Ρωμαίων προέλαβον, καὶ συναθροισθέντες ἐπὶ τὰ καταλήγοντα τῆς πόλεως σφᾶς αὐτοὺς ἀνεῖλον.

λε'. Ὅσοι γε μὴν ὑπὸ πρώτην τῆς καταλήψεως αἴσθησιν τῶν φυλάκων διαφυγεῖν ἔφθασαν, ἀναβάντες εἴς τινα τῶν προσαρκτίων πύργων μέχρι μέν τινος ἀπημύναντο· περιχεθέντες δὲ τῷ πλήθει τῶν πολεμίων ὤμὲ παρῆσαν τὰς δεξιὰς, καὶ τοῖς ἐφεστῶσι τὴν σφαγὴν εὔθυμοι παρέσχον. ἀναίμακτον δ' ἂν ἦν αὐχῆσαι Ῥωμαίοις τὸ τέλος τῆς πολιορκίας, εἰ μὴ κατὰ τὴν ἅλωσιν εἷς ἔπεσεν ἑκατοντάρχης, ὃς ἦν Αντώνιος. θνήσκει δὲ ἐξ ἑνέδρας. τῶν γὰρ εἰς τὰ σπήλαιά τις συμπεφευγότων· πολὺ δὲ ἦσαν πλῆθος ἦσαν· ἱκέτευε τὸν Αντώνιον ὀρέξαι δεξιὰν αὐτῷ, πίστιν τε σωτηρίας καὶ βοήθειαν πρὸς ἄνοδον. ὁ δὲ ἀφυλάκτως ὤρεγε τὴν χεῖρα, καὶ φθάσας αὐτὸν ἐκεῖνος, τύπτει

ductia. Cumque interfecissent vigiles, in ciuitatem quiete ingrediuntur; post quos Sextus quidam Cerealis tribunus et Placidus milites suo sub imperio introducebant. Arce vero occupata, cum hostes in media vrbe versarentur, iamque plane illuxisset dies, ne tunc quidem illi, qui capti tenerentur, adhuc excidium sentiebant: nam plerique et labore et somno dissoluti erant, visusque eorum, qui exsurgerent, magna obscurauit nebula, quae tunc forte circumfusa erat ciuitati. Vsque dum totus ingressus esset exercitus, ad solum malorum sensum exsuscitati erant, et tunc demum vrbem excisam fore credebant, dum in eo essent, vt occiderentur. Romanis autem, vt qui meminerint, quae in obsidione pertulissent, neque curae erat cuiquam parcere, aut quenquam miserari: sed populum ex arce pronum ire compulsum trucidabant, vbi loci difficultas etiam eis, qui adhuc pugnare poterant, resistendi copiam negauit. viarum namque angustiis pressi, ac per decliuia delabentes, bellatorum ab arce incursione obruebantur. Id quod multos etiam delectorum, qui circa Iosephum erant, sui ad caedem incitabat. Nam cum viderent, se Romanorum neminem posse occidere, ne Romanorum manibus caderent praecauerunt, et in extrema parte ciuitatis congregati semet interfecerunt.

35. Caeterum quotquot vigilum primi captam ciuitatem sentientes fugere prius occupauerant, cum in turrim quandam septentrionalem adscendissent, aliquamdiu quidem restiterunt; hostium autem multitudine circumfusi, sero dextras dederunt, et instantibus iugulum alacri animo obtulerunt. Potuissent autem Romani de obsidionis fine incruento gloriari, nisi vnus, dum caperetur vrbs, centurio cecidisset, Antonius, insidiis peremtus. Nam quidam ex illis, qui in speluncas confugerant, (erant enim magno numero) rogabat Antonium, vt dextram sibi admoueret, et in spem salutis et in auxilium ad adscendendum. ille vero manum incaute porrigebat, alterque ipsum

κάτωθεν ὑπὸ τὸν βεβῶτα δόρατι, καὶ στερροχῆμα διεργάζεται.

λς'. Κατ' ἐκείνην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν, τὸ φανερὸν πλῆθος ἀνεῖλον Ρωμαῖοι. ταῖς δὲ ἐπιούσαις ἀνερευνώμενοι τὰς καταδύσεις. τοὺς ἐν τοῖς ὑπονόμοις καὶ τοῖς σπηλαίοις ἐπεξῆσαν, καὶ διὰ πάσης ἔκλαιον ἡλικίας, πλὴν νηπίων καὶ γυναικῶν. καὶ τὰ μὲν αἰχμάλωτα χίλια πρὸς τοῖς διακοσίοις συνήχθη. νεκροὶ δὲ, κατά τε τὴν ἅλωσιν, καὶ κατὰ τὰς πρότερον μάχας, συνεριθμήθησαν τετρακισμύριοι. Οὐεσπασιανὸς δὲ τὴν τε πόλιν κατασκάψαι κελεύει, καὶ τὰ ῥᾴθυμα πάντα πρόσεμπίπρησιν αὐτῆς. Ἰωτάπατα μὲν οὖν ὕστως ἑάλω, τρισκαιδεκάτῳ τῆς Νέρωνος ἡγεμονίας ἔτει, Πανέμῳ νουμηνίᾳ.

ΚΕΦ. ιʹ.

Ὡς Ἰώσηπος, ὑπὸ γυναικὸς μηνυθεὶς, ἑαυτὸν Ρωμαίοις ἐβεβλήθη παραδῦναι. καὶ ὁποῖα πρὸς τοὺς σφετέρους αὐτὸν κωλύοντας διεξῆλθε, καὶ πρὸς Οὐεσπασιανὸν ἀχθεὶς εἶπε, καὶ ὅπως ἐκεῖνος αὐτῷ ἐχρήσατο.

Ρωμαῖοι δὲ τὸν Ἰώσηπον ἀναζητοῦντες, κατά τε ὀργὴν σφετέραν, καὶ σφόδρα τῷ στρατηγῷ φιλοτιμούμενοι· μεγίστη γὰρ ἦν μοῖρα τῷ πολέμῳ ληφθείς· τούς τε νεκροὺς διερεύνων, καὶ τὰς ἀποκρύφους τῆς πόλεως μυχούς. ὁ δὲ, ἅρτι τῆς πόλεως ἁλισκομένης, δαιμονίῳ τινὶ συνεργίᾳ χρησάμενος, μέσον μὲν ἑαυτὸν ἐκπλέπτει τῶν πολεμίων, καθάλλεται δὲ εἴς τινα βαθὺν λάκκον, ᾧ πλατὺ σπήλαιον διέζευκτο κατὰ πλευρὰν, τοῖς ἄνωθεν ἀόρατον· ἔνθα τεσσαράκοντα μὲν τῶν ἐπισήμων ἄνδρας καταλαμβάνει λανθάνοντας, παρασκευὴν δ' ἐπιτηδείων ἐκ ὀλίγας ἡμέρας διαρκῆ δυναμένην. μεθ' ἡμέραν μὲν οὖν ὑπεστέλλετο τῶν πολεμίων πάντα διειληφότων, νυκτὸς δ' ἀνιὼν ἐζήτει δρασμῷ διάδυσιν, καὶ τὰς φυλακὰς κατεσκέπτετο. φρουρουμένων δὲ πανταχόθεν πάντων δι' αὐτὸν, ὡς λαθεῖν οὐκ ἦν.

praeuenit, et hasta sub inguine vtpote inferior eum percu-lit, statimque interfecit.

36. Et illo quidem die quotquot comparuerunt pere-mere Romani. Sequentibus autem diebus latibula scru-tantes, omnes in cuniculis et spelunc*is* inuentos adorti sunt, et in vniuersos cuiuscunque aetatis saeuitum est, praeter infantes et feminas. Et in captiuitatem quidem deducendi ad mille et ducentos collecti erant: mortui vero, in vrbis excidio et pugnis superioribus, simul omnes ad quadraginta millia numerati erant. Vespasia-nus autem et vrbem ipsam exsciudi iubet, et praeterea castella eius omnia incendit. Et ita quidem capta sunt Iotapata, anno imperii Neronis decimo tertio, primo Pa-nemi mensis die.

CAP. VIII.

Quomodo Iosephus, a muliere proditus, sese Romanis tra-dere voluit. et quaenam ad suos ipsum inhibentes dis-seruit, quaeque ad Vespasianum ductus verba faciebat, et quomodo ab ipso tractatus est.

ROmani autem cum Iosephum inuestigarent, et ex sua in eum ira, et valde hoc volente imperatore, (is enim captus maxima pars belli foret) mortuos perscrutati sunt itemque abditos ciuitatis recessus. Ille autem, cum iam capta esset vrbs, diuino quodam auxilio fretus, per medios quidem hostes se subducit, et in puteum quen-dam profundum saltu descendit, cuius a latere specus amplum disiunctum erat, quod eorum, qui supra erant, effugit intuitum: vbi quadraginta viros insignes latitan-tes offendit, rerumque necessariarum apparatum, qui diebus non paucis sufficeret. Et interdiu quidem se occultabat, quod hostes loca omnia occupauerant: noctu vero adscendens fuga dilabi quaerebat et vigilias explorabat. Cum autem omnia ipsius causa vndique custodirentur, vt vigiles latere non posset, in spelun-

μῦθος εἰς τὸ σπήλαιον κατῆει. δύο μὲν ἂν ἡμέρας διελανθάνει· τῇ δὲ τρίτῃ γυναικὸς ἁλόντος τῶν ἅμα αὐτοῖς μνύεται, καὶ Οὐεσπασιανὸς αὐτίκα μετὰ σπουδῆς πέμπει μετὰ χιλιάρχου Παυλίνου, καὶ Γαλλικανὸν, δεξιὰς τῷ Ἰωσήπῳ δώσοντας, καὶ προτρεψομένους ἀνελθεῖν.

β'. Ἀφικόμενοι δὲ παρεκάλουν ἔτοι τὸν ἄνδρα, καὶ πίστεις περὶ σωτηρίας ἐδίδοσαν. ὁ μὴν ἔπειθον. ἐκ γὰρ ὧν εἰκὸς ἦν τὸν τοσαῦτα δράσαντα παθεῖν, ἐκ τῆ Φύσει τῶν παρακαλούντων ἡμέρᾳ, τὰς ὑποψίας συνέλεγεν. ἐδόκει τε ὡς ἐπὶ τιμωρίαν προκαλυμένους, ἕως Οὐεσπασιανὸς τρίτον ἔτι πέμπει χιλίαρχον Νικάνορα, γνώριμον τῷ Ἰωσήπῳ καὶ συνήθη πάλαι. παρελθὼν δ' ἔτος, τὸ, τε Φύσει Ρωμαίων χρηστὸν, πρὸς ὃς ἂν ἅπαξ ἕλωσι, διεξῆει· καὶ ὡς δι' ἀρετὴν αὐτὸς θαυμάζοιτο μᾶλλον, ἢ μισοῖτο, πρὸς τῶν ἡγεμόνων, σπουδάζειν τε τὸν στρατηγὸν ἐκ ἐπὶ τιμωρίᾳ ἀγαγεῖν αὐτὸν, ἐνεῖναι γὰρ ταύτην καὶ μὴ παρὰ προϊόντος λαβεῖν, ἀλλὰ σῶσαι προαιρούμενον ἄνδρα γενναῖον. προσετίθει δὲ, ὡς ὅτ' ἂν Οὐεσπασιανὸς ἐνεδρεύων Φίλον ἔπεμπεν, ἵνα τῇ κακίστῃ πράγματος προσήσηται τὸ κάλλιστον, ἀπιστίας Φιλίαν, ὅτ' ἂν αὐτὸς ἀπατήσων ἄνδρα Φίλον, ὑπήκουσεν ἐλθεῖν.

γ'. Ἐνδοιάζοντος δὲ τῷ Ἰωσήπῳ καὶ πρὸς τὸν Νικάνορα, τὸ μὲν στρατιωτικὸν ὑπ' ὀργῆς ἐκκαίειν τὸ σπήλαιον ὥρμητο· κατεῖχε δὲ αὐτὸς ὁ πολέμαρχος, ζωγρῆσαι τὸν ἄνδρα Φιλοτιμούμενος. ὡς δὲ ὅ, τε Νικάνωρ προσέκειτο λιπαρῶς, καὶ τὰς ἀπειλὰς τῇ πολυμίᾳ πλήθυς ὁ Ἰώσηπος ἔμαθεν, ἀνάμνησις αὐτῷ τῶν διὰ νυκτὸς ὀνείρων εἰσέρχεται, δι' ὧν ὁ Θεὸς τάς τε μελλήσας συμφορὰς αὐτῷ προεσήμαινεν Ἰουδαίων, καὶ τὰ περὶ τὺς Ρωμαίων βασιλεῖς ἐσόμενα. ἦν δὲ καὶ περὶ κρίσεις ὀνείρων ἱκανὸς συμβάλλειν τὰ ἀμφιβόλως ὑπὸ τῇ θείᾳ λεγόμενα. τῶν γε μὴν ἱερῶν βίβλων ἐκ ἠγνόει τὰς προφητείας, ὡς ἂν αὐτὸς τε ὢν ἱερεὺς καὶ ἱερέων ἔκγονος. ὃς, ἐπὶ τῆς τότε ὥρας ἔνθους γενόμενος, καὶ τα

cum iterum descendebat, et biduum quidem ibi delituit: tertia vero die, capta quadam muliere, quae cum ipsis fuerat, illius indicio proditus est. Tum Vespasianus e vestigio mittit duos tribunos, Paulinum et Gallicanum, iussos dextras dare Iosepho, hortarique eum ad adscensum.

2. Cum autem ad eum venirent, illi virum hortabantur et suadebant, ipsumque salvum fore fidem ei dederunt: non tamen persuadebant. Nam ex iis, quae ipsum passurum esse verisimile erat, qui tanta commiserat, non autem ex innata rogantium mansuetudine, suspiciones colligebat; et, ne ad poenam forsan evocaretur, veritus est: donec Vespasianus tertium quoque tribunum mittit, Nicanorem, Iosepho notum, eique olim familiarem. Atque is, cum ad eum se contulisset, narravit ei, quam mite esset Romanorum ingenium in eos, quos semel debellassent; quodque ipse propter fortitudinem magis admirationi esset, quam odio, ducibus; operamque daret, imperatorem, non vt ad supplicium duceretur, quod etiam sine deditione ei liceret exigere, sed potius quod virum strenuum conservare vellet. Addebat etiam, quod nec Vespasianus quasi ad insidias struendas amicum mittebat, vt rem optimam pessimae, perfidiae scilicet amicitiam, praetexeret; neque ipse ad amicum decipiendum assensus est, vt veniret.

3. Cum autem ad ea, quae dixerat Nicanor, haesitare etiam coeperat Iosephus, milites quidem irati properabant ad ignem speluncae iniiciendum: verum eos cohibebat dux, id modis omnibus agens, vt Iosephum vivum caperet. At cum vehementer instaret Nicanor, et hostilis multitudinis minas intelligeret Iosephus, animum illius subit somniorum memoria, quae nocte somniaverat; quibus ei Deus et futuras Iudaeorum calamitates praesignificabat, quaeque regibus Romanorum essent eventura. Quin et in somniis interpretandis de iis bene coniiciebat, quae Deus ambigue innuerat: porroque sacrorum librorum vaticinia non ignorabat, vtpote et ipse sacerdos, ortusque parentibus, qui sacerdotes fuerant. Is tunc illa hora, quasi divino afflatu, horrendas recentium somnio-

φειπώδη τῶν προσφάτων ὀνείρων σπάσας φαντάσματα, προσφέρει τῷ Θεῷ λελησθῦαν ψυχήν· „καὶ ἐπειδὴ τὸ Ιου-„δαῖον, ἔφη, φῦλον ὀπλάσαι δοκεῖ σοι τῷ κτίσαντι, „πεπέρωται δὲ πρὸς Ρωμαίους ἡ τύχη πᾶσα, καὶ τὴν ἐμὴν „ψυχὴν ἐπιλέξω τὰ μέλλοντα εἰπεῖν, δίδωμι μὲν Ρω-„μαίοις τὰς χεῖρας ἑκὼν καὶ ζῶ, μαρτύρομαι δὲ ὡς ὑ προ-„δότης, ἀλλὰ σὸς ἄπειμι διάκονος.

δ'. Ταῦτα εἰπὼν, ἐνεδίδου τῷ Νικάνορι, καὶ τῶν Ιου-δαίων οἱ συγκαταφυγόντες, ὡς τὸν Ιώσηπον συνίεσαν εἰ-κοντα τοῖς παρακαλοῦσιν, ἀθρόοι περιῆσαν, „ἢ μεγάλα, „γε ἂν ἐνάξειαν, ἐβόων, οἱ πάτρια νόμοι, ὃς κατεψή-„φισε Θεὸς, ὁ Ιουδαίοις κτίσας ψυχὰς θανάτῳ κατα-„φρονούσας. Φιλοζωεῖς, Ιώσηπε, καὶ φῶς ὑπομένεις ὁρᾶν „ἄλλος; ὡς ταχέως ἐπελάθῃ σαυτοῦ; πόσους ὑπὲρ ἐλευ-„θερίας ἀποθνήσκειν ἔπεισας; ψευδῆ μὲν ἄρα δόξαν ἀν-„δρείας, ψευδῆ δὲ καὶ συνέσεως εἶχες, εἴ γε σωτηρίαν „μὲν ἐλπίζεις παρ' οἷς ἔτως ἐπολέμησας, σώζεσθαι δὲ „ὑπ' ἐκείνων, κἂν ἢ βέβαιον, θέλεις. ἀλλ' εἰ καὶ σοὶ „λήθην τινὰ σαυτοῦ κατέχειν ἡ Ρωμαίων τύχη, προνοη-„τέον ἡμῖν τοῦ πατρῴου κλέους. χρήσομέν σοι δεξιᾷ καὶ „ξίφος. σὺ δὲ ἂν μὲν ἑκὼν θνήσκεις, Ιουδαίων στρατηγὸς, „ἐὰν δὲ ἄκων, προδότης, τεθνήξῃ." ταῦθ' ἅμα λέγοντες ἐπανεστέναντο τὰ ξίφη, καὶ διεπείλουν ἀναιρήσειν αὐτὸν, εἰ τοῖς Ρωμαίοις ἐνδιδοίη.

ε'. Δείσας δὲ τὴν ἔφοδον ὁ Ιώσηπος, καὶ προδοσίαν εἶναι ἡγούμενος τῶν τοῦ Θεοῦ προσταγμάτων, εἰ προαποθά-νοι τῆς διαγγελίας, ἤρχετο πρὸς αὐτοὺς Φιλοσοφεῖν ἐπὶ τῆς ἀνάγκης· „τί γὰρ τοσοῦτον, ἔφη, σφῶν αὐτῶν, ἑταῖ-„ροι, φονῶμεν; ἢ τί τὰ φίλτατα διασοβιάζομεν, σῶμα „καὶ ψυχήν; ἠλλάχθαι τις ἐμὲ φήσει; ἀλλ' οἴδασι Ρω-„μαῖοι τοῦτό γε. καλὸν ἐν πολέμῳ θνήσκειν, ἀλλὰ πολέ-„μῳ νόμῳ, τυτέστιν ὑπὸ τῶν κρατούντων. εἰ μὲν ἔν τοῖς Ρω-„μαίων ἀποστρέφομαι σίδηρον, ἄξιός εἰμι ἀληθῶς τοῦμοῦ „ξίφους καὶ χειρὸς τῆς ἐμῆς. εἰ δὲ ἐκείνους εἰσέρχεται φειδὼ

rum imagines mente complexus, preces clam Deo offert, huiusmodi verbis: „Quandoquidem etiam Iudaeorum gentem deprimere tibi visum sit, qui eam creasti, „fortuna vero omnis ad Romanos migrarit, meamque elegeris animam ad futura praedicenda, non inuitus quidem „manus do Romanis, et viuere non recuso; testor autem, „quod non proditor, sed tuus minister, ad eos transeo.

4. Cum ista dixisset, Nicanori consentiebat. Et Iudaei, qui vna eo confugerant, vbi intellexerunt, Iosephum hortantibus cedere, vniuersi eum circumstantes clamabant: „est sane, cur plurimum ingemiscerent leges patriae, ab „ipso sanctae Deo, qui Iudaeis indidit animas mortis „contemtrices. Prae vitae amore, o Iosephe, sustines lu„cem adspicere, seruus factus? quam cito tui oblitus es? „quam multis pro libertate mori persuasisti? Profecto „haud veram prae te ferebas fortitudinem, falsamque tibi „arrogabas etiam prudentiam, si quidem salutem apud eos „speras, cum quibus fortiter adeo dimicasti, aut, si res cer„ta sit salus; ab illis seruari cupias. Sed quamuis te Ro„manorum fortuna tui obliuione perfuderit; nos tamen „oportet patriae nostrae gloriae consulere. Et dextram „tibi et gladium commodabimus. Tu vero, si quidem „sponte moriare, dux Iudaeorum; sin vero inuitus, pro„ditor morieris." Simul ac ista dicerent, gladios ei intentarunt, ipsosque illum interfecturos minitabantur, si Romanis se dederet.

5. Iosephus autem, veritus, ne in ipsum impetum facerent, seque Dei mandatorum proditorem fore existimans, si mortem obiret, priusquam omnia illis denunciaret, ei necesse erat, vt inciperet apud illos ad hunc modum philosophari. „Quorsum enim, o socii, propriae caedis adeo aui„di sumus? aut cur res omnium amicissimas, corpus et ani„mam, inter se dissidere facimus? Me forsan mutatum esse „quispiam dicet, verum et hoc etiam probe norunt Roma„ni. Pulchrum in bello mori, sed lege belli, id est, victo„rum manu. Et quidem si Romanorum ferrum depre„cor, profecto dignus sum, qui meo gladio meaque ma„nu caderem. Sin illorum animos subeat hostibus par-

„πολεμίᾳ, πόσῳ δικαιότερον ἂν ἡμᾶς ἡμῶν αὐτῶν εἰσθέ-
„σθαι. καὶ γὰρ ἠλίθιον ταῦτα δρᾶν ὑφᾶς αὐτὰς, περὶ
„ὧν πρὸς ἐκείνας διϊσάμεθα. καλὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας
„ἀποθνήσκειν, φημὶ κἀγὼ, μαχομένας μέντοι, καὶ ὑπὸ
„τῶν ἀφαιρεμένων αὐτὴν. νῦν δὲ ὅτε εἰς μάχην ἀντιάζω-
„σιν ἡμῖν, ὅτε ἀναιρῆσαι ἡμᾶς, δειλὸς δὲ ὁμοίως, ὅ, τε
„μὴ βουλόμενος θνήσκειν, ὅτι ἂν δέῃ, καὶ ὁ βαλόμενος, ὅτ'
„ἂν μὴ δέῃ. τί δὲ καὶ δεδουλώκαμεν πρὸς Ῥωμαίους ἐκ ἀνι-
„μεν; ἆρα ἐχὶ θάνατον; εἶτα ὃν δεδοίκαμεν ἐκ τῶν
„ἐχθρῶν ὑποπτευόμενον, ἑαυτοῖς βέβαιοι ἐπιμήσομεν;
„ἀλλὰ δουλείαν ἐρεῖ τις. πάνυ γὰν τῶν ἐσμὲν ἐλεύθεροι.
„γενναῖον δὲ ἀνελεῖν ἑαυτὸν φήσει τις. ἐ μὲν ἔν, ἀλλὰ
„ἀγεννέστατον, ὡς ἔγωγε καὶ κυβερνήτην ἡγοῦμαι δειλό-
„τατον, ὅς τις, χειμῶνα δεδοικὼς, πρὸ τῆς θυέλλης
„ἐβάπτισεν ἑκὼν τὸ σκάφος. ἀλλὰ μὴν ἡ αὐτοχειρία
„καὶ τῆς κοινῆς ἁπάντων ζώων φύσεως ἀλλότριον, καὶ
„πρὸς τὸν κτίσαντα θεὸν ἡμᾶς ἐστιν ἀσέβεια. τῶν μὲν
„γε ζώων ἀθέμιτον ἐστιν, ὃ θνήσκει μετὰ προνοίας, ἢ δὲ αὐ-
„τῷ. φύσεως γὰρ νόμος ἰσχυρὸς ἐν ἅπασι, τὸ ζῆν ἐθέ-
„λειν· διὰ τοῦτο καὶ τοὺς φανερῶς ἀφαιρεμένους ἡμᾶς
„τοῦτο, πολεμίους ἡγούμεθα, καὶ τοὺς ἐξ ἐνέδρας τιμω-
„ρούμεθα. τὸν δὲ θεὸν ἐκ οἴεσθε ἀγανακτεῖν, ὅτ' ἂν
„ἄνθρωπος αὐτοῦ τὸ δῶρον ὑβρίζῃ; καὶ γὰρ εἰλήφαμεν
„παρ' ἐκείνου τὸ εἶναι, καὶ τὸ μηκέτι εἶναι πάλιν ἐκείνῳ
„δίδομεν. τὰ μέν γε σώματα θνητὰ πᾶσι, καὶ ἐξ
„φθαρτῆς ὕλης δημιουργεῖται. ψυχὴ δὲ ἀθάνατος ἀεὶ,
„καὶ θεοῦ μοῖρα τοῖς σώμασιν ἐνοικίζεται. εἶτα ἂν μὲν
„ἀφανίσῃ τις ἀνθρώπου παρακαταθήκην, ἣ διάθηται
„κακῶς, πονηρὸς εἶναι δοκεῖ καὶ ἄπιστος. εἰ δέ τις τοῦ
„σφετέρου σώματος ἐκβαλὴ τὴν παρακαταθήκην τοῦ θεοῦ,
„λεληθέναι δοκεῖ τὸν ἀδικούμενον; καὶ κολάζειν μὲν
„τοὺς ἀποδράντας οἰκέτας δίκαιον νενόμισται, κἂν πο-
„νηροὺς καταλίπωσι δεσπότας. αὐτοὶ δὲ κάλλιστον δε-
„σπότην ἀποδιδράσκοντες τὸν θεὸν, οὐ δοκοῦμεν ἀσεβεῖν;

„cere; quanto iustius nobis in mentem veniret nobismet „ipsis parcere? Etenim dementiae est ea in nosmet admit„tere, quorum vitandorum gratia ab illis dissentimus. Ho„nestum esse pro libertate mori, et ipse fateor; pugnando „tamen, et illorum manibus, qui eam ereptum eunt. nunc „autem neque contra nos veniunt in aciem, neque nos in„terficiunt. Itidemque timidus est habendus, et qui mori „recusat, quando oportet, et qui id ipsum vult, cum minime „oportet. Immo vero, cuius rei metu prohibemur ab „adscensu ad Romanos? Annon mortis? Nunc demum, „quum ex suspicione ab hostibus metuimus, eam certam „ipsi nobismet irrogabimus? Verum ad seruitutem euitan„dam dicet aliquis, quasi nunc quidem ipsi valde liberi es„semus. At enim magni animi est, dicet aliquis, mortem „sibi conscisscere. Minime vero, sed pusilli et ignauissimi, „vt et ego illum gubernatorem timidissimum puto, qui me„tu tempestatis ante procellam sponte demerserit nauigium. „Quid? quod sui ipsius occisio tum a communi omnium „animantium natura aliena est, tum summa impietas in „Deum, qui nos creauit. Nullum quippe animal est, quod „ex industria vel sponte sua moritur. naturae enim lex, qua „docemur velle viuere, in omnibus plurimum valet: idcir„co et qui nobis vitam palam ademtum eunt, pro hostibus „habemus; et qui nobis insidiantur, poena persequimur. „Nonne Deum id indigne ferre arbitramini, cum homo „quod ab eo donatur plane despiciat? nam et ab illo acce„pimus, vt essemus; rursumque vt esse desinamus, fas est „illi concedamus. Corpora quidem cunctis mortalia sunt, „et ex caduca materia facta et formata: anima vero in „omne aeuum duratura est, et corporibus inest aurae di„uinae particula. accedit, quod, si quis hominis deposi„tum profuderit aut male tractauerit, improbus esse vide„tur et perfidiosus: sin vero Dei depositum e corpore „eiecerit, num eum se latuisse putabit, quem iniuria af„fecit? Immo seruis quidem fugitiuis poenam infligere „iustum creditur, etiamsi nequam dominos reliquerint: „ipsi vero Deum fugientes, dominum optimum, nonne im-

„ἆρα οὐκ ἴστε, ὅτι τῶν μὲν ἐξιόντων τοῦ βίου κατὰ τὸν τῆς
„φύσεως νόμον, καὶ τὸ ληφθὲν παρὰ τοῦ θεοῦ χρέος ἐκτε-
„νόντων, ὅταν ὁ δὸς κομίσασθαι θέλῃ, κλέος μὲν αἰώ-
„νιον, οἶκοι δὲ καὶ γενεαὶ βέβαιοι, καθαραὶ δὲ καὶ ἐπή-
„κοοι μένουσιν αἱ ψυχαὶ, χῶρον ἱερὸν λαχοῦσαι τὸν ἁγιώ-
„τατον, ἔνθεν ἐκ περιτροπῆς αἰώνων ἁγνοῖς πάλιν ἀντεν-
„οικίζονται σώμασιν. ὅσοις δὲ καθ' ἑαυτῶν ἐμάνησαν
„αἱ χεῖρες, τούτων μὲν ᾅδης δέχεται τὰς ψυχὰς σκο-
„τιώτερος, ὁ δὲ τούτων πατὴρ θεὸς εἰς ἐκγόνους τιμωρεῖ-
„ται τοὺς θατέρων ὑβρισάς. διὰ τοῦτο μεμίσηται παρὰ
„τῷ θεῷ τοῦτο, καὶ παρὰ τῷ σοφωτάτῳ κολάζεται νο-
„μοθέτῃ. τοὺς γοῦν ἀνελόντας ἑαυτοὺς, παρὰ μὲν ἡμῖν,
„μέχρις ἡλίου δύσεως ἀτάφους ἐκρίπτειν ἔκριναν, καίτοι
„καὶ πολεμίους θάπτειν θεμιτὸν ἡγούμενοι· παρ' ἑτέροις
„δὲ, καὶ τὰς δεξιὰς τοιούτων τῶν νεκρῶν ἀποκόπτειν ἐκέ-
„λευσαν, αἷς ἐσφετερίσαντο καθ' ἑαυτῶν, ἡγούμενοι,
„καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλότριον, οὕτω καὶ τὴν
„χεῖρα τοῦ σώματος. καλὸν ἦν, ἑταῖροι, δίκαια φρονοῦν-
„τας, καὶ μὴ ταῖς ἀνθρωπίναις συμφοραῖς προσθεῖναι τὴν εἰς
„τὸν κτίσαντα ἡμᾶς δυσσέβειαν. εἰ σῴζεσθαι δοκεῖ, σω-
„ζώμεθα. καὶ γὰρ οὐκ ἄδοξος ἡ σωτηρία, παρ' οἷς διὰ
„τοσούτων ἔργων ἐπεδειξάμεθα τὰς ἀρετάς. εἰ τεθνάναι,
„καλὸν ὑπὸ τῶν ἑλόντων. ἐὰ μεταθήσομαι δ' ἐγὼ εἰς τὴν
„τῶν πολεμίων τάξιν, ἵνα ἐμαυτοῦ προδότης γένωμαι.
„καὶ γὰρ ἂν εἴην πολὺ τῶν αὐτομολούντων πρὸς τοὺς πολε-
„μίους ἠλιθιώτερος· εἴ γε ἐκεῖνοι μὲν ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦτο
„πράττουσιν, ἐγὼ δ' ἐπ' ἀπωλείᾳ, καί γε τῇ ἐμαυτοῦ.
„τὴν μέντοι Ῥωμαίων ἐνίδραν ἐκφεύξομαι· μετὰ γὰρ δε-
„ξιᾶς ἀναιρεθέντος ὑπ' αὐτῶν, εὐθύμως τεθνήξομαι, τὴν
„τῶν ψευσαμένων ἀπιστίαν νίκης μεῖζον ἀποφέρων παρα-
„μύθιον.

ε'. Ὁ μὲν Ἰώσηπος πολλὰ τοιαῦτα πρὸς ἀποτροπὴν
τῆς αὐτοχειρίας ἔλεγεν. οἱ δὲ, πεφραγμένας ἀπογνώσει
τὰς ἀκοὰς ἔχοντες, ὡς ἂν πάλαι καθοσιώσαντες ἑαυτοὺς

„pie facere videmur? An neſcitis, morientium iuxta natu„rae legem, et qui Deo debitum exſoluunt repetenti, quod „dederat, laudem eſſe aeternam, domum, ſobolemque „firmam, puras autem et dicto audientes animas manere, „ſocium in coelo habituras ſanctiſſimum, vnde rurſum „per ſaeculorum lapſus ad corpora munda inhabitanda „mittentur. quorum vero manus in ſeipſos inſanierunt, „horum quidem animas orcus tenebricoſior ſuſcipiet: pa„terque illorum Deus eulpam eorum, qui in alterutram „partem iniurioſi fuerint, in liberos perſequetur. Hinc „Deo inuiſum eſt hoc ſcelus, et a ſapientiſſimo legiſlato„re poena ei ſtatuitur. quippe apud nos quidem ſancitum „eſt, vt, qui ſeipſos occiderint, ad ſolis occaſum inſepulti „abiiciantur, quanquam et hoſtes ſepelire fas arbitremur: „apud alios vero eiuſmodi mortuis etiam dextras, quibus „contra ſe vſi ſunt, amputari iuſſerunt leges; quemadmo„dum corpus ab anima, ita et manum a corpore diſiungi „debere exiſtimantes. Pulchrum igitur, o ſocii, iuſta ſen„tire, neque humanis caſibus et calamitatibus addere im„pietatem in Deum creatorem noſtrum. Si ſalui eſſe vo„lumus, iam noſmet ſeruemus, (nam et nobis haud dede„cori eſt ſalutem illis acceptam referre, quibus virtutem „tot praeclaris facinoribus demonſtratam dedimus) ſin „mori placeat, ab his occidi pulchrum eſt, a quibus vicli „ſumus et capti. Ego vero hoſtium ordini non me ad„ſcribi patiar, vt ipſe mei proditor fiam. nam ita multo „ſtolidior eſſem, quam qui ad hoſtes vltro profugiunt: ſi„quidem illi hoc faciunt ſuae ſalutis ergo, ipſe vero in„teritus, idque mei. Romanorum tamen inſidias „quam maxime expeto: nam ſi poſt fidem datam „me interfecerint, laetus admodum moriar, mendacii „perfidiam ab illis reportans, ſolatium victoria ma„ius.

6. Et Ioſephus quidem huiuſmodi multa dicebat, vt ſocios a caede propria dehortaretur. Illi vero, aures ex deſperatione obſtructas habentes, vt qui iamdudum ſe-

τῷ θανάτῳ, παροξύνονται πρὸς αὐτόν· καὶ προσέχων ἄλλος ἄλλοθεν ξιφήρης, ἑκάκιζόν τε εἰς ἀνανδρίαν, καὶ ὡς ἕκαστος αὐτίκα καταπλήξων, δῆλος ἦν. ὁ δὲ τὸν μὲν ὀνομαστὶ καλῶν, τῷ δὲ στρατηγικώτερον ἐμβλέπων, τὴν δὲ δεξιὰν, ἣν δὲ δεήσει δυσωπῶν, καὶ ποικίλοις διαιρούμενος πάθεσιν, ἐπὶ τῆς ἀναγκης εἶργεν ἀπὸ τῆς σφαγῆς πάντων τὸν σίδηρον, ὥσπερ τὰ κατακυκλωθέντα τῶν θηρίων, ἀεὶ πρὸς τὸν καθαπτόμενον αὐτὸς στρεφόμενος. τῶν δὲ καὶ παρὰ τὰς ἐσχάτας συμφορὰς ἔτι τὸ στρατηγὸν αἰδουμένων, παρελύοντο μὲν αἱ δεξιαὶ, περιωλίσθαινε δὲ τὰ ξίφη, καὶ πολλοὶ τὰς ῥομφαίας ἐπιφέροντες αὐτομάτως παρείθησαν.

ζ. Ὁ δὲ ἐν ταῖς ἀμηχανίαις οὐκ ἠπόρησεν ἐπινοίας, ἀλλὰ πιστεύων τῷ κηδεμόνι Θεῷ τὴν σωτηρίαν παραβάλλεται· „καὶ ἐπειδὴ δέδοκται τὸ θνήσκειν, ἔφη, φέρε „κλήρῳ τὰς ἀλλήλων σφαγὰς ἐπιτρέψωμεν, ὁ λαχὼν „δὲ ὑπὸ τῆ μετ' αὐτὸν πιπτέτω, καὶ διοδεύσει πάντων „ἕτως ἡ τύχη. μηδὲ ἐπὶ τῆς ἰδίας κείσθω δεξιᾶς ἕκαστος. „ἄδικον γὰρ οἰχομένων τῶν ἄλλων τινὰ μετανοήσαντα „σωθῆναι." πιστὸς ἔδοξε ταῦτα εἰπὼν, καὶ συνεκληρῶτο πείσας· ἑτοίμην δὲ ὁ λαχὼν τῷ μετ' αὐτὸν παρεῖχε τὴν σφαγὴν, ὡς αὐτίκα τεθνηξομένῳ καὶ τῷ στρατηγῷ. ζωῆς γὰρ ἡδίω τὸν μετὰ τῆ Ιωσήπῳ θάνατον ἡγῶντο. καταλείπεται δὲ ἕτος, εἴτε ὑπὸ τύχης χρὴ λέγειν, εἴτε ὑπὸ Θεῖ προνοίας, σὺν ἑτέρῳ· καὶ σπεύδων μήτε ὑπὸ τῆ κλήρῳ καταδικασθῆναι, μήτε, εἰ τελευταῖος λίποιτο, μιαίνειν τὴν δεξιὰν ὁμοφύλῳ φόνῳ, πείθει κἀκεῖνον ἐπὶ πίστει ζῆν.

η. Ὁ μὲν ἦν ἕτω τόν τε Ρωμαίων καὶ τὸν οἰκείων διαφυγὼν πόλεμον, ἐπὶ Οὐεσπασιανὸν ἦγετο διὰ τῆ Νικάνορος. οἱ δὲ Ρωμαῖοι πάντες ἐπὶ θέαν αὐτῆ συνέτρεχον, καὶ τῆ πλήθους συνθλιβομένου περὶ τῆ στρατηγῆ θόρυβος ἦν ποικίλος, τῶν μὲν γεγηθότων ἐπὶ τῷ ληφθέντι, τῶν δὲ ἀπειλούντων, τῶν δὲ ἐγγύθεν ἰδεῖν βιαζομένων. καὶ

met morti deuouerant, in eum exasperantur; et alii aliunde cum gladiis accurrentes, et ignauiam ei exprobrabant, et quisque palam in eo erat, vt eum e vestigio interficerent. Ille autem, cum alium nominatim vocaret, alium seuero ducis adspectu intueretur, alium dextra prehenderet, alium precibus exoraret, variaque animi affectione (vt in tali necessitate) distractus, ferrum omnium a caede sua diuertebat, non secus ac ferae circumclusae, ad eum semper, qui se ei admoueret, ora vultusque conuertens. Illorum autem, qui ducem in extrema miseria et aerumna adhuc reuererentur, debilitabantur dextrae, gladiique de manibus elabebantur, multique, cum ensibus ipsum peterent, iniussi eos dimittebant.

7. Illi autem in angustiis non deerat solertia ad excogitandum: sed Dei curae se committens salutis discrimen adit: „Et quoniam mori decretum est, inquit, agite, „caedes mutuas in sortem coniiciamus, et, cui sors obtige„rit, manu illum excipientis occumbat, atque ita fortuna „faciet, vt omnes mortem obeant, neque sua quisquam „dextra se iugulet. iniustum est enim, caeteris interemtis, „quemquam, si poenituerit, saluum esse." Cum ista dixisset, dignus visus est, cui fides haberetur; et postquam persuasisset, vna cum illis semet sorti commisit. Cui autem sors primo obuenit, is iugulum proximo libenter praebebat, quasi duce etiam mox perituro. nam mortem cum Iosepho oppetere vita dulcius esse videbatur. Ille vero cum altero (siue sorte fortuna dicendum, siue Dei prouidentia) relictus est: operamque dans, vt neque a sorte condemnaretur, neque, si vltimus supereresset, dextram macularet popularis sui caede, illi etiam fide data persuadet vitam non prodigere.

8. Atque ita quidem ille, cum bellum a Romanis et a suis euasisset, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani ad illum intuendum confluebant; cumque multitudo circa ducem se premeret, varius ortus est tumultus: his exsultantibus, quod captus esset, aliis minitantibus, nonnullisque, vt propius eum viderent, alios vrgen-

οἱ μὲν πόρρωθεν κολάζειν βιβόων τὸν πολέμιον. τῶν δὲ πλησίον ἀνάμνησις αὐτῷ τῶν ἔργων εἰσήει, καὶ πρὸς τὴν μεταβολὴν θάμβος. τῶν τε ἡγεμόνων ἀδεὴς ἦν, ὃς, εἰ καὶ πρότερον ὠργίζετο, τότε πρὸς τὴν ὄψιν οὐκ ἐπέδωκεν αὐτῷ. μάλιστα δὲ τὸν Τίτον ἐξ ἀρετῆς τό, τε καρτερικὸν ἐν ταῖς συμφοραῖς ἦρει τῷ Ἰωσήπῳ, καὶ πρὸς τὴν ἡλικίαν ἔλεος. ἀναμιμνησκομένῳ τε τὸν ἐ πάλαι μαχόμενον, καὶ τὸν ἐν χερσὶν ἐχθρῶν ἄρτι κείμενον ὀρῶντι παρῆν τε νοεῖν, ὅσον δύναται τύχη, καὶ ὡς ὀξεῖα μὲν πολέμῳ ῥοπὴ, τῶν δὲ ἀνθρωπίνων οὐδὲν βέβαιον. παρὸ καὶ τότε συνδιῴκησε μὲν πλείστως ἑαυτῷ, καὶ πρὸς οἶκτον τῷ Ἰωσήπῳ. πλείστη δὲ αὐτῷ καὶ παρὰ τῷ πατρὶ μοῖρα σωτηρίας ἐγένετο. ὁ μέντοι Οὐεσπασιανὸς φρουρεῖν αὐτὸν μετὰ πολλῆς ἀσφαλείας προσέτασσεν, ὡς ἀναπέμψων αὐτίκα Νέρωνι.

Θ'. Τοῦτο ἀκούσας ὁ Ἰώσηπος, μόνῳ τι διαλεχθῆναι θέλειν ἔλεγεν αὐτῷ. μετασταμένου δὲ ἐκείνου, πλὴν τοῦ παιδὸς Τίτου καὶ δυεῖν φίλων, τοὺς ἄλλους ἅπαντας· „σὺ „μὲν, εἶπεν, Οὐεσπασιανὲ, νομίζεις αἰχμάλωτον αὐτὸν „μόνον εἰληφέναι τὸν Ἰώσηπον. ἐγὼ δὲ ἄγγελος ἥκω σοι „μειζόνων. μὴ γὰρ ὑπὸ Θεοῦ προπεμπόμενος ἤδειν τὸν „Ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγοῖς ἀποθνήσκειν πρέ„πει; Νέρωνί με πέμπεις; τί γάρ; οἱ μετὰ Νέρωνα „μέχρι σοῦ διάδοχοι μένουσι; σὺ Καῖσαρ, Οὐεσπασια„νὲ, καὶ αὐτοκράτωρ σὺ καὶ παῖς ὁ σὸς ὗτος. δέσμει „δέ με νῦν ἀσφαλέστερον, καὶ τήρει σαυτῷ. δεσπότης „μὲν γὰρ ἐ μόνον ἐμοῦ σὺ Καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς καὶ „θαλάσσης καὶ παντὸς ἀνθρώπων γένους. ἐγὼ δὲ ἐπὶ „τιμωρίαν δέομαι φερεᾶς μείζονος, εἰ καταψεδιάζω καὶ „Θεοῦ." ταῦτα εἰπόντος, παραχρῆμα μὲν Οὐεσπασιανὸς ἀπιστεῖν ἐδόκει, καὶ τὸν Ἰώσηπον ὑπελάμβανε ταῦτα περὶ σωτηρίας πανουργεῖν. κατὰ μικρὸν δὲ εἰς πίστιν ὑπήγετο, τοῦ Θεοῦ διεγείροντος αὐτὸν εἰς τὴν ἡγεμονίαν ἤδη, καὶ τὰ σκῆπτρα δι' ἑτέρων σημείων προδεικνύντος.

tibus. Et qui longius quidem aberant, hostem ad supplicium ducendum clamabant: qui vero in propinquo erant, facta eius egregia in memoriam reuocabant, eiusque ad mutationem attoniti haerebant: et e ducibus nemo erat, cui, licet ante ei iratceretur, ad adspectum eius ira non deferuesceret. maxime autem omnium Titus sua ex indole et patientia Iosephi in calamitatibus et aetatis eius miserticordia capiebatur: qualisque iampridem fuerat in praeliis reminiscenti, et qualis nunc sit in hostium manibus positus intuenti subiit cogitare, et quanta erat fortunae vis, quámque velox belli inclinatio, et quanta rerum humanarum instabilitas. vnde et tunc multi quidem eandem cum ipso affectionem induebant, et ad Iosephi miserationem pertrahebantur: ipseque apud patrem plurimum valebat ad Iosephi salutem. Vespasianus tamen praecipiebat, vt magna cum cautione custodiretur, ac si statim ad Neronem eum missurus esset.

9. Cum istud intellexisset Iosephus, significabat, se cum eo solo paucis colloqui velle. Summotisque ab illo omnibus aliis praeter Titum et duos amicos, infit Iosephus: „Tu quidem, Vespasiane, putas Iosephum dun„taxat ipsum captiuum cepisse: at ego rerum maiorum „venio tibi nuncius. Nisi enim a Deo ad te missus es„sem, Iudaeorum consuetudinem nouissem, et quemad„modum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem „me mittis? Quid enim? num qui Neroni vsque ad te suc„cessuri sunt, tam diu manebunt? Tu Caesar eris, Vespasia„ne, et imperator tu et filius iste tuus. Vincito autem me „aliquanto arctius et tibimet adseruato. nam tu quidem „non mei solius dominus eris, verum etiam terrae marisque et omnis generis humani. Ego vero in supplicium „arctiore dignus sum custodia, si quid temere etiam in „Deum mentitus fuero." Cum ista dixisset, Vespasianus statim quidem ei fidem non habebat, et Iosephum suspicabatur astute haec sui in salutem commeminisci. Paulatim vero ad credendum inductus erat, cum Deus iam ipsum excitaret ad cogitandum de imperio, sceptrumque ad eum deuenturum esse diuersis signis praemonstraret. Sed

ἀτρεκῆ δὲ καὶ τὸν Ἰώσηπον ἐν ἄλλοις κατελάμβανεν· τῶν γὰρ τοῖς ἀπορρήτοις παρατυχόντων φίλων ὁ ἕτερος, „θαυ„μάζειν, ἔφη, πῶς ὅτε τοῖς ἐπὶ τῶν Ἰωταπάτων περὶ „ἁλώσεως, ὅτε αὐτῷ πρέμαντεύσατο περὶ αἰχμαλω„σίας, εἰ μὴ ταῦτα λῆρος εἴη διακρουσομένῳ τὰς ἐπ' „αὐτὸν ὀργάς." Ἰώσηπος δὲ, „καὶ τοῖς Ἰωταπατηνοῖς, „ὅτι μετὰ τεσσαρακοστὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἁλώσονται, „προεῖπεν, ἔφη, καὶ ὅτι πρὸς Ῥωμαίων αὐτὸς ζωγρη„θήσεται." ταῦτα παρὰ τῶν αἰχμαλώτων κατ' ἰδίαν ὁ Οὐεσπασιανὸς ἐκπυθόμενος, εὗρισκεν ἀληθῆ, καὶ πιστεύειν περὶ τῶν κατ' αὐτὸν ἤρκτο. Φρουρᾶς μὲν οὖν καὶ δεσμῶν ἐκ ἀνίει τὸν Ἰώσηπον· ἐθωρᾶτο δὲ ἐθητὶ καὶ τοῖς ἄλλοις κειμηλίοις, Φιλοφρονούμενός τε καὶ περιέπων διετέλει, τὰ πολλὰ Τίτου τῇ τιμῇ συνεργοῦντος.

ΚΕΦ. Θ'.

Ὡς ἐάλω Ἰόππη, καὶ ἐνεδόθη Τιβεριάς.

Τετάρτῃ δὲ Πανέμου μηνὸς, ἀναζεύξας εἰς τὴν Πτολεμαΐδα, κἀκεῖθεν εἰς τὴν παράλιον ἀφικνεῖται Καισάρειαν, μεγίστην τῆς τε Ἰουδαίας πόλιν, καὶ τὸ πλέον ὑφ' Ἑλλήνων ἐποικουμένην. ἐδέχοντο δὲ καὶ τὴν στρατιὰν καὶ τὸν στρατηγὸν μετὰ πάσης εὐφημίας καὶ Φιλοφροσύνης οἱ ἐπιχώριοι, καὶ κατ' εὔνοιαν μὲν τὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, τὸ δὲ πλέον ἔχθει τῶν κατεστραμμένων. διὸ καὶ τὸν Ἰώσηπον ἀθρόοι καταβοῶντες ἠξίουν κολάζειν. Οὐεσπασιανὸς δὲ τὴν μὲν περὶ τούτου δέησιν, ὡς ὑπ' ἀκρίτου γινομένην πλήθους, ἐξέλυσεν ἡσυχίᾳ. τῶν δὲ ταγμάτων τὰ μὲν δύο χειμερίσοντα ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς Καισαρείας, ἐπιτήδειαν ὁρῶν τὴν πόλιν· τὸ δέκατον δὲ καὶ πέμπτον εἰς Σκυθόπολιν, ὡς μὴ θλίβοι παντὶ τῷ στρατῷ τὴν Καισάρειαν. ἀλεεινὴ δὲ ἦν κἀκείνη χειμῶνος ὥρᾳ, καθόσον ἦν πτιγώδης θέρους ὑπὸ καύματος, πεδιὰς ὅσα καὶ παράλιος.

β'. Ἐν δὲ τούτῳ συναθροισθέντες οἵ τε κατὰ Γάσιν ἐκ-

et in aliis veracem esse Iosephum deprehendebat. Altero namque amicorum, qui secretis intererant: „se mira„ri, dicente, quid causae esset, cur neque Iotapatenis de „excidio, neque sibi de captiuitate quidquam antea vatici„natus esset, si ista non vana sint illius commenta, qui iram „in se casuram depulsum eat." Ad haec Iosephus: „Io„tapatenis, aiebat, se praedixisse, excidium eos post septi„mum et quadragesimum diem mansurum esse, foreque, „vt ipse a Romanis viuus caperetur." Cum de istis a captiuis clam inquisiuisset Vespasianus, veraque esse comperisset, etiam illis, quae de se dixerat, fidem habere coepit. Et Iosepho quidem neque custodiam neque vincula remittebat. verum vestimentis eum donabat aliisque pretiosis muneribus, et beneuolentia eum prosequi et complecti perseuerabat, Tito plerumque ad eius honorem aliquid conferente.

CAP. IX.

Quomodo capta erat Ioppe, et dedita Tiberias.

QVarto autem die Panemi mensis Vespasianus in Ptolemaïdem reuersus est, atque inde Caesaream maritimam peruenit, et vrbem Iudaeae maximam, et maiori ex parte a Graecis inhabitatam. Vnde exercitum pariter ac imperatorem cum magno plausu et hilaritate excipiebant indigenae, etiam ex sua quidem in Romanos beneuolentia, magis autem ex suo in euersos odio. Vnde et multi simul contra Iosephum inclamantes, de eo supplicium sumendum esse postulabant. Vespasianus autem ab ista quidem petitione, vt quae ab inconsulta facta esset multitudine, se liberavit, nihil respondendo. Legionum autem duas quidem Caesareae, illic hyematuras, constituit, quod ciuitatem huic rei opportunam esse videret: decimam verò et quintam in Scythopoli, ne totius onere exercitus attereretur Caesarea. Erat autem et illa hyeme aprica, quantum aestate prae feruore aestuosa, vtpote in planitie sita et maritima.

2. Interea cum non exigua collecta esset multitudo,

πίπτοντες τῶν πολεμίων, καὶ οἱ διαφυγόντες ἐκ τῶν κατεστραμμένων, πλῆθος ἐκ ὀλίγον, ἀναπτίζουσιν Ἰόππην ὁρμητήριον σφίσιν, ἐρημωθεῖσαν ὑπὸ Κεστίου πρότερον· καὶ τῆς χώρας ἐκπεπολεμωμένης ἀνειργόμενοι, μεταβαίνειν ἔγνωσαν εἰς τὴν θάλασσαν. πηξάμενοί τε πειρατικὰ σκάφη πλεῖσα, τόν τε Συρίας καὶ Φοινίκης καὶ τὸν ἐπ' Αἰγύπτῳ πόρον ἐλήστευον, ἄπλωτά τε πᾶσιν ἐποίων τὰ τῇδε πελάγη. Οὐεσπασιανὸς δὲ ὡς ἔγνω τὴν σύνταξιν αὐτῶν, πέμπει πεζούς τε καὶ ἱππεῖς ἐπὶ τὴν Ἰόππην, οἳ νύκτωρ ὡς ἀφύλακτον εἰσέρχονται τὴν πόλιν. οἱ δὲ ἐν αὐτῇ προῃθοντο μὲν τὴν εἰσβολήν, καὶ καταδείσαντες, τὰ μὲν εἴργειν τοὺς Ρωμαίους ἀπετρέποντο, συμφυγόντες δὲ εἰς τὰς ναῦς, ἐξωτέρω βέλους διενυκτέρευσαν.

γ'. Ἀλιμένου δὲ ὄσης φύσει τῆς Ἰόππης· αἰγιαλῷ γὰρ ἐπιλήγει τραχεῖ, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν ὀρθίῳ, βραχὺ δὲ συννεύοντι κατὰ τὰς κεραίας ἐπάτρθεν, αἱ δὲ εἰσὶ κρημνοὶ βαθεῖς καὶ πρὸχωσαι σπιλάδες εἰς τὸ πέλαγος, ἔνθα καὶ τῶν Ἀνδρομέδας δεσμῶν ἔτι δεικνύμενοι τύποι πιστοῦνται τὴν ἀρχαιότητα τῷ μύθῳ, τύπτων δὲ τὸν αἰγιαλὸν ἀντίος βορέας, καὶ πρὸς ταῖς δεχομέναις πέτραις ὑψηλὸν ἀνακόπτων τὸ κῦμα, σφαλερώτερον ἐρημίας τὸν ὅρμον ἀπεργάζεται. κατὰ τοῦτον σαλεύουσι τοῖς ἀπὸ τῆς Ἰόππης ὑπὸ τὴν ἕω πνεῦμα βίαιον ἐπιπίπτει· μελαμβόρειον ὑπὸ τῶν ταύτῃ πλωΐζομένων καλεῖται. καὶ τὰς μὲν πρὸς ἀλλήλας τῶν νεῶν αὐτόθι συνήραξε· τὰς δὲ πρὸς ταῖς πέτραις. πολλὰς δὲ πρὸς ἀντίον κῦμα βιαζομένας εἰς τὸ πέλαγος· τόν τε γὰρ αἰγιαλὸν ὄντα πετρώδη, καὶ τὰς ἐπ' αὐτῷ πολεμίας ἐδεδοίκεσαν· μετέωρος ὑπεραρθεὶς ὁ κλύδων ἐβάπτισεν. ἦν δὲ ὅτε φυγῆς πᾶν τόπος, ὅτε μένουσι σωτηρία, βίᾳ μὲν ἀνέμῳ τῆς θαλάσσης ἐξωθισμένοις, Ρωμαίων δὲ τῆς πόλεως. καὶ πολλὴ μὲν οἰμωγὴ συρρηγνυμένων ἐγίνετο τῶν σκαφῶν, πολὺς δὲ ἀγνυμένων ὁ ψόφος. καὶ τῷ πλήθει οἱ μὲν ὑπὸ τῶν κυμάτων καλυπτόμενοι διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ τοῖς ναυαγίοις ἐμπλεκόμενοι. τινὲς δὲ ὡς κυφοτέρῳ τὴν θάλασσαν ἔφθανον τῷ

ex iis, qui vel seditione ab hostibus defecerant, vel ex ciuitatibus euersis effugerant, Ioppen, quam antea diruerat Cestius, instauratum eunt sibimet in refugium: et, quia illis impedimento erat regio vastata, in mare migrare decreuerunt. cumque naues piraticas quam plurimas fabricassent, qua in Phoenicen et Syriam et Ægyptum transitur latrocinia exercebant, et omnibus ad oras istas inuium faciebant pelagus. Vespasianus autem, cognito, quod constituerant, equites pariter ac pedites in Ioppen mittit, qui noctu in vrbem vtpote non custoditam ingrediuntur. Qui vero in ea erant, impressionem quidem faciendam iam ante sentiebant, et metu perculsi Romanos arcere detrectabant; in naues autem confugientes, cum extra teli iactum essent, in illis pernoctarunt.

3. Cum vero Ioppe natura esset importuosa, (nam in littus asperum caeteraque arduum desinit, ac summis vtrinque cornibus leuiter inflexum, in quibus profundae rupes et saxa ingentia, quae mari prominent, vbi et adhuc ostensa Andromedae vinculorum vestigia fidem faciunt antiquitati fabulae, aduersus autem aquilo feriens littora, et cautibus obiectis tumidos illidens fluctus, stationem mari aperto periculosiorem efficit) eo in salo fluctuantibus Ioppenis sub diluculum vehemens flatus ingruit, quem illac nauigantes Melamboream vocant. et alias quidem naues inter se, alias vero collisit in scopulos; multas autem, cum aduersus aestum omni vi tenderent in altum, (nam et littus saxosum et hostes ei circumfusos metuebant) ventus, in sublime attollens fluctus, demersit: et neque fugae vsquam locus erat, neque manentibus spes salutis, cum ventorum vis eos mari pelleret, et Romani ciuitate prohiberent. Et multi quidem eiulatus erant, cum colliderentur naues, multus vero fragor, cum frangerentur: et Ioppenorum alii fluctibus obruti perierunt, aliique quam plurimi naufragiis implicati. Nonnulli autem ferro se interficientes, quasi id satius esset,

σιδήρῳ σφᾶς αὐτὺς ἀναιρῶντες. τό γε μὴν πλεῖστον ὑπὸ τῶν κυμάτων ἐκφερόμενον περιεξαίνετο ταῖς ἀπορρῳξιν, ὡς αἱμαχθῆναι μὲν ἐπὶ πλεῖστον τὸ πέλαγος, πληρωθῆναι δὲ νεκρῶν τὴν παραλίαν. καὶ γὰρ τὺς ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἐκφερομένυς ἐφεστῶτες οἱ Ρωμαῖοι διέφθειρον. ἦν δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐκβραθέντων σωμάτων τετρακισχίλιοι πρὸς τοῖς διακοσίοις. Ρωμαῖοι δὲ λαβόντες ἀμαχητὶ τὴν πόλιν κατασκάπτυσιν.

δ'. Ἰόππη μὲν ἕτως ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δεύτερον ὑπὸ Ρωμαίοις ἐάλω. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ὡς μὴ πάλιν οἱ πειραταὶ συναλισθεῖεν εἰς αὐτὴν, στρατόπεδόν τε ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως ἐγείρει, καὶ τὸ ἱππικὸν ἐν αὐτῷ καταλείπει μετὰ πεζῶν ὀλίγων, ἵνα ἕτοι μὲν κατὰ χώραν μένοντες φρυρῶσι τὸ στρατόπεδον, οἱ δὲ ἱππεῖς προνομεύωσι τὴν περιξ, καὶ τὰς περιοίκυς κώμας τε καὶ πολίχνας ἐξαίρωσι τῆς Ἰόππης. οἱ μὲν ὖν κατὰ τὰ προσαχθέντα τὴν χώραν κατατρέχοντες, καθ' ἡμέραν ἕτεμνόν τε καὶ ἠρήμων ἅπασαν.

ε'. Ὡς δὲ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τὸ κατὰ τὴν Ἰωταπάτην πάθος ἠγγέλη, τὸ μὲν πρῶτον ἠπίστων οἱ πολλοὶ, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς καὶ διὰ τὸ μηδένα τῶν λεγομένων αὐτόπτην παρεῖναι· διεσώθη γὰρ ὐδὲ ἄγγελος, ἀλλὰ αὐτομάτη διεκήρυσσε Φήμη τὴν ἅλωσιν, οἰκείᾳ Φύσει τῶν σκυθρωποτέρων. κατ' ὀλίγον δὲ διὰ τῶν προχώρων ὦδευε τὸ ἀληθὲς, καὶ παρὰ πᾶσιν ἀμφιβολίας ἦν ἤδη βεβαιότερον, προσεχεδιάζετό γε μὴν τοῖς πεπραγμένοις καὶ τὰ μὴ γενόμενα. τεθνεὼς γὰρ ἐπὶ τῆς ἁλώσεως καὶ Ἰώσηπος ἠγγέλλετο. τῦτο μεγίστῃ τὰ Ἱεροσόλυμα πένθυς ἐπλήρωσε· κατὰ μέν γε οἴκυς, καὶ κατὰ συγγενείας οἷς προσήκων ἦν ἕκαστος τῶν ἀπολωλότων ἐθρηνεῖτο. τὸ δὲ ἐπὶ τῷ στρατηγῷ πένθος ἐδημοσιεύθη. καὶ οἱ μὲν ξένυς, οἱ δὲ συγγενεῖς, οἱ δὲ φίλυς, οἱ δὲ ἀδελφὺς ἐθρήνυν· τὸν Ἰώσηπον δὲ πάντες. ὡς ἐπὶ τριακοστὴν μὲν ἡμέραν μὴ διαλιπεῖν τὰς ὀλοφύρσεις ἐν τῇ πόλει· πλείσους δὲ μισθῦσθαι τὺς αὐλητὰς, οἳ θρήνων ἐξῆρχον αὐτοῖς.

ς'. Ὡς δὲ τὸ ἀληθὲς διεκαλύπτετο τῷ χρόνῳ, καὶ

mare praeueniebant: caeterum plerique vndis delati in petras abruptas discerpti erant, adeo vt mare caesorum sanguine redundaret, oraque maritima cadaueribus repleretur. Quin etiam ad littus appulsos stantes in eo Romani trucidabant. atque eiectorum corpora numero erant ad quatuor millia et ducenta. Romani vero sine praelio vrbem ceperunt et funditus diruerunt.

4. Atque ita quidem Ioppe breui tempore bis a Romanis exciſa eſt. Veſpaſianus autem, ne rurſus eo piratae confluerent, et caſtra in arce excitat, et equitatum illic cum paucis peditibus reliquit; ita vt illi eo in loco manentes caſtra cuſtodirent, equiteſque finitimam regionem depopularentur, et villas Ioppae vicinas cum vrbeculis e medio tollerent. Et illi quidem imperata facientes regionem percurſarunt, eamque omnem quotidie diripiebant et vaſtabant.

5. Vbi autem ea, quae Iotapatis acciderant, fama perlata eſſent Hieroſolyma, primo quidem multi, et propter magnitudinem calamitatis, et quia nemo aderat ſpectator eorum, quae ferebantur, non habebant dicentibus fidem, (neque enim nuncius cladis ſupererat, ſed temere excidium nunciabat fama, natura apta ad triſtia ſpargenda) paulatim vero per finitimos vetus ibat rumor, et apud omnes iam certior habebatur, quam vt de eo ambigeretur; caeterum rebus geſtis affingebant, quae minime geſta erant. Nam et Ioſephum in excidio occubuiſſe nunciatum eſt. id quod maximo luctu repleuit Hieroſolyma: et per ſingulas quidem domos itemque cognationes amiſſorum quiſque lugebatur a ſuis; luctus vero ducis publicus erat. et hi quidem hoſpites, alii propinquos, amicos alii, nonnulli etiam fratres plorabant; Ioſephum autem vniuerſi. adeo vt per triginta dies fletus et lamentatio in ciuitate non ceſſarint, plurimique conduxerint tibicines, qui ſibi leſſu praeirent.

6. Cum autem tempore indicaretur veritas, et quem-

τὰ μὲν κατὰ τὴν Ιωταπάτην ὥσπερ εἶχεν, ἐχθιασμένον δὲ τὸ κατὰ τὸν Ιώσηπον πάθος εὑρίσκετο, ζῆν δὲ αὐτὸν ἔγνωσαν, καὶ παρὰ Ρωμαίοις ὄντα, καὶ πρὸς τῶν ἡγεμόνων ἢ κατ' αἰχμαλώτου τύχην περιέπεσθαι, τοσοῦτον ὀργῆς ἐπὶ ζῶντος, ὅσον εὐνοίας ἐπὶ τεθνάναι δοκοῦντος πρότερον ἀνελάμβανον. καὶ παρ' οἷς μὲν εἰς ἀνανδρίαν, παρ' οἷς δὲ εἰς προδοσίαν ἐκακίζετο. πλήρης δὲ ἀγανακτήσεως ἦν καὶ τῶν κατ' αὐτὴν βλασφημιῶν ἡ πόλις. παρωξύνοντο δὲ ταῖς πληγαῖς, καὶ προσεξεκαίοντο ταῖς κακοπραγίαις· τό γε μὴν πταίειν, ὃ γίνεται τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἀσφαλείας καὶ τῶν ὁμοίων φυλακῆς αἴτιον, ἐκείνοις κίντρον ἑτέρων ἐγίνετο συμφορῶν· καὶ τὸ τέλος ἀεὶ τῶν κακῶν αὖθις ἀρχή. μᾶλλον γὰρ ὥρμων ἐπὶ τοὺς Ρωμαίους, ὡς καὶ Ιώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνόμενοι. τοὺς μὲν δὴ ἐπὶ τῶν Ιεροσολύμων τοιοῦτοι θόρυβοι κατεῖχον.

ζ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, καθ' ἱσορίαν τῆς Αγρίππα βασιλείας· ἐνῆγε γὰρ καὶ βασιλεὺς αὐτὸς, ἅμα καὶ δεξιώσασθαι τὸν ἡγεμόνα σὺν τῇ σρατιᾷ τῷ κατὰ τὸν οἶκον ὄλβῳ προαιρούμενος, καὶ καταστεῖλαι δι' αὐτῶν τὰ νοσοῦντα τῆς ἀρχῆς· ἄρας ἀπὸ τῆς παράλου Καισαρείας, εἰς τὴν Φιλίππου καλουμένην μεταβαίνει Καισάρειαν. ἔνθα μέχρι μὲν ἡμερῶν εἴκοσι τὴν σρατιὰν διαναπαύων καὶ αὐτὸς ἐν εὐωχίαις ἦν, ἀποδιδοὺς τῷ Θεῷ χαριστήρια τῶν κατωρθωμένων. ὡς δὲ αὐτῷ Τιβεριὰς μὲν νεωτερίζειν, ἀφεσάναι δὲ ἠγγέλλοντο Ταριχαῖαι· μοῖρα δὲ τῆς Αγρίππα βασιλείας ἦσαν ἀμφότεραι· πανταχόθεν τοὺς Ιουδαίους καταστρέφεσθαι διεγνωκὼς, τὴν ἐπὶ τούτοις σρατείαν εὔκαιρον ἡγεῖτο, καὶ δι' Αγρίππαν, ὡς εἰς ξενίας ἀμοιβὴν, σωφρονίσων αὐτῷ τὰς πόλεις. πέμπει δὲ τὸν υἱὸν Τίτον εἰς Καισάρειαν, μετάξοντα τὴν ἐκεῖθεν σρατιὰν εἰς Σκυθόπολιν. ἡ δέ ἐσι μεγίση τῆς Δεκαπόλεως, καὶ γείτων τῆς Τιβεριάδος. ἔνθα καὶ αὐτὸς παραγενόμενος ἐκδέχεται τὸν υἱόν. καὶ μετὰ τριῶν ταγμάτων προελθὼν, σρατοπεδεύεται μὲν ἀπὸ τριάκοντα τῆς Τιβεριάδος σαδίων, κατά τινα σαθμὸν εὐσύνοπτον

admodum se haberent res Iotapatenae, fictumque compertum esset, quod de Iosephi morte acceperant, eumque viuere et cum Romanis esse resciscerent, ac supra captiui fortunam a ducibus honorari, tantum in viuentem iracundiae, quantum beneuolentiae prius habuerunt, cum mortuum esse crederent. Et ab aliis quidem ignauia, ab aliis vero proditio ei vitio vertebatur. ciuitas autem indignationis plena erat, et conuicia ei faciebat. Plagis autem acceptis exasperabantur, magisque accendebantur rebus aduersis: porro clades inopina, quae sapientes facit suae securitati prospicere, et, ne similia paterentur, sibimet cauere, illos ad alias calamitates stimulabat atque excitabat: et vnius mali finis alterius semper principium erat. denique maiore in Romanos impetu ferebantur, ac si Iosephi maleficia in illis vindicaturi essent. Atque Hierosolymitanos quidem huiusceinodi occupabat trepidatio.

7. Vespasianus autem studio visendi regnum Agrippae, (nam et rex ipse eum inuitabat, partim desiderio laute excipiendi imperatorem cum exercitu, partim vt per eos discordias regni sui sedaret) motis ex Caesarea maritima castris, in eam, quae Philippi dicitur, Caesaream transit; vbi per viginti quidem dies exercitum recreans, ipse etiam conuiuia agitabat, gratias Deo reddens pro rebus bene prospereque gestis. Postquam vero Tiberiadem res nouas moliri, et Tarichaeas deficere nunciatum erat, (ad regnum autem Agrippae vtraque pertinebat) decreto apud se Iudaeos vbique euersum ire, opportunum esse credebat contra eos exercitum ducere, vrbes istas, etiam vt Agrippae vicem rependeret ob hospitium, eius in gratiam castigaturus. Titum igitur filium Caesaream mittit, vt inde militem Scythopolin traduceret. illa autem vrbs maxima Decapoleos, et vicina Tiberiadi. Quo cum ipse veniisset, ibi filium praestolabatur. Deinde cum tribus legionibus, ad trigesimum a Tiberiade stadium, mansione conspicua nouarum rerum

τοῖς νεωτερίζουσι. Σενναβρὶς ὀνομάζεται. πέμπει δὲ ἐπαδάρχην Οὐαλεριανὸν σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα, διαλεχθησόμενον εἰρηνικὰ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν, καὶ προτρεψόμενον ἐπὶ πίστεις, ἠκηκόει γὰρ, ὡς ἐπιθυμοῖη μὲν εἰρήνης ὁ δῆμος, κατασασιάζοιτο δὲ ὑπό τινων πολεμίων βιαζομένων. προσελάσας δὲ ὁ Οὐαλεριανὸς, ἐπεὶ πλησίον ἦν τοῦ τείχους, αὐτός τε καταβαίνει, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τῶν ἱππέων ἀπέβησεν, ὡς μὴ δοκοῖεν ἀκροβολισόμενοι παρεῖναι, καὶ πρὶν εἰς λόγους ἐλθεῖν, ἐπεκθέουσιν αὐτῷ τῶν στασιατῶν οἱ δυνατώτεροι μετὰ ὅπλων. ἐξηγεῖτο δὲ αὐτῶν Ἰησοῦς τις ὀνόματι, παῖς Σαφάτου, τοῦ ληστικοῦ σίφους ὁ κορυφαιότατος. Οὐαλεριανὸς δὲ, ὅτε παρὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ στρατηγοῦ συμβαλεῖν ἀσφαλὲς ἡγούμενος, εἰ καὶ τὸ νικᾶν εἴη βέβαιον, καὶ σφαλερὸν τὸ μάχεσθαι πολλοῖς μετ' ὀλίγων, ἀπαρασκεύων τε πρὸς ἑτοίμους, καὶ ἄλλως ἐκπλαγεὶς πρὸς τὴν ἀδόκητον τῶν Ἰουδαίων τόλμαν, φεύγει πεζὸς, ἔτεροί τε ὁμοίως πάντες τοὺς ἵππους ἀπέλιπον· ἐς οἱ περὶ τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον εἰς τὴν πόλιν, ὑγιηθότες ὥσπερ μάχῃ ληφθέντας, οὐκ ἐνδέᾳ.

η'. Τοῦτο καταδείσαντες οἱ γηραιοὶ τοῦ δήμου, καὶ πρόχειν δοκοῦντες, φεύγουσι μὲν εἰς τὸ τῶν Ρωμαίων στρατόπεδον· ἐπαγόμενοι δὲ τὸν Βασιλέα προσπίπτουσιν ἱκέται Οὐεσπασιανῷ, μὴ σφᾶς περιϊδεῖν δεόμενοι, μηδὲ τὴν ὀλίγων ἀπόνοιαν ἡγήσασθαι τῆς πόλεως ὅλης. Φάσασθαι δὲ τοῦ δήμου Ρωμαίοις φιλοφρονοῦντος ἀεὶ, καὶ τὰς αἰτίας τιμωρήσασθαι τῆς ἀποστάσεως, ὑφ' ὧν αὐτοὶ φθαρῆναι μέχρι νῦν ἐπὶ δεξιὰς ἐπειγόμενοι πάλαι. ταύταις ἐνεδίδου ταῖς ἱκεσίαις ὁ στρατηγὸς, καίτοι διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ἵππων ἐφ' ὅλην ὠργισμένος τὴν πόλιν. καὶ γὰρ ἀγωνιῶντα περὶ αὐτῆς τὸν Ἀγρίππαν ἑώρα. λαβόντων δὲ τούτων τὸ δῆμα δεξιὰς, οἱ περὶ τὸν Ἰησοῦν, οὐκ ἔτι ἀσφαλὲς ἡγούμενοι μένειν ἐπὶ τῆς Τιβεριάδος, εἰς Ταριχαίας ἀποδιδράσκουσι. καὶ μεθ' ἡμέραν Οὐεσπασιανὸς σὺν ἱππεῦσι πρόεισι πρὸς τὴν εἰσοδείαν Τραϊανὸν, ἀποπειρασθησόμενος τοῦ πλήθους, εἰ πάν-

ſtudioſis (cui nomen eſt Sennabris) caſtra metatur. atque hinc Valerianum decurionem cum equitibus quinquaginta mittit, de iis, quae ad pacem ſpectarent, cum ciuibus acturum, hortaturumque, vt in fidem illorum ſe dederent. audierat enim, quod pacem quidem populus deſiderarent, ſeditione autem agitarentur a nonnullis ad bellum eos vrgentibus. Valerianus igitur, maturato itinere, vbi muris appropinquauit, et ipſe de equo deſcendit, et equites, qui cum eo erant, deſilire fecit, ne contra eos velitaturi adeſſe viderentur. Et antequam verbum faceret, armati in eum excurrunt ſeditioſi, qui plurimum valebant. Ducebat autem eos Ieſus quidam nomine, Saphati filius, latrocinalis agminis princeps. Atqui Valerianus, praeter mandata imperatoris praelio congredi haud tutum eſſe ratus, etiamſi de victoria certus e[illegible]; et periculoſum eſſe, ſi cum multis pauci, et inſtructis imparati confligerent; ac praeterea ad inopinatam Iudaeorum perculſus audaciam, et ipſe pedibus fugit, et quinque alii ſimiliter equis relictis: quos Ieſus eiuſque comites, quaſi pugna, non inſidiis, captos, cum laetitia in vrbem abduxerunt.

8. Hac de re ſolliciti ſeniores populi, quique dignitate praeſtare videbantur, in Romanorum caſtra ſe fuga recipiunt; adſcitoque ſibi rege, ſupplices accidunt ad Veſpaſiani genua, ne ſe deſpiceret obſecrantes; neue quae paucorum eſſet pro totius ciuitatis inſania haberet: ſed populo parceret, Romanos ſemper benenolentia proſequenti, vltumque iret defectionis auctores, a quibus ipſi, olim ad foedus venire properantes, huc vſque ne id facerent praeſidiis tenebantur. Iſtis precibus annuebat imperator, quanquam toti ciuitati ob equos raptos infenſus eſſet. nam et Agrippam videbat de ea anxium eſſe. Cum autem iſti de populo fidem datam accepiſſent, Ieſus et qui cum eo erant, haud ſatis tutum eſſe arbitrantes apud Tiberiadem manere, inde ad Tarichaeas fugiunt. Poſteroque die Veſpaſianus in montis ſummitatem cum equitibus praemittit Traianum, qui multitudinem, an omnes pacem cuperent,

τες εἰρηνικὰ φρονοῖεν. ὡς δὲ ἔγνω τὸν δῆμον ὁμονοοῦντα τοῖς ἰκέταις, ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν ἦει πρὸς τὴν πόλιν. οἱ δὲ τάς τε πύλας ἀνοίγυσιν αὐτῷ, καὶ μετ' εὐφημιῶν ὑπήντων, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀνακαλοῦντες. τῆς δὲ στρατιᾶς τριβομένης περὶ τὴν τῶν εἰσόδων στενότητα, παραῤῥῆξαι τὸ κατὰ τὴν μεσημβρίαν τεῖχος Οὐεσπασιανὸς κελεύσας, πλατύνει τὴν εἴσβολὴν αὐτοῖς. ἁρπαγῆς μέντοι καὶ ὕβρεως ἀπέχεσθαι παρήγγελλε, τῷ βασιλεῖ χαριζόμενος, τῶν τε τειχῶν διὰ τοῦτον ἐφείσατο, συμμένειν πρὸς τὸ λοιπὸν ἐγγυωμένης τὰς ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ ἄλλα κεκακωμένην τὴν πόλιν ἐκ τῆς στάσεως ἀνελάμβανεν.

ΚΕΦ. ί.

Ὡς ἑάλωσαν αἱ Ταριχαῖαι. Ἰορδάνης ἔκφρασις καὶ τῆς Γεννησαρὲτ χώρας.

Ἔπειτα προελθὼν αὐτῆς τε μεταξὺ καὶ Ταριχαιῶν στρατοπεδεύεται, τειχίζει δὲ τὴν παρεμβολὴν ὀχυρωτέραν, ὑφορώμενος ἐκεῖ πολέμιν τριβὴν αὐτῷ γενησομένην. συνέῤῥει γὰρ εἰς τὰς Ταριχαίας πᾶν τὸ νεωτερίζον, τῇ τε τῆς πόλεως ὀχυρότητι, καὶ τῇ λίμνῃ πεποιθότες, ἣ καλεῖται Γεννησαρὲτ πρὸς τῶν ἐπιχωρίων. ἡ μὲν γὰρ πόλις, ὥσπερ ἡ Τιβεριὰς ὑπόρειος ὖσα, καθὰ μὴ τῇ λίμνῃ προσεκλύζετο, πάντοθεν ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου τετείχιστο καρτερῶς, ἐλάσσω μέντοι τῆς Τιβεριάδος. τὸν μὲν γὰρ ἐκεῖ περίβολον ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστάσεως δαψιλείᾳ χρημάτων καὶ δυνάμεως ἐκρατύνατο. Ταριχαῖαι δὲ αὐτοῦ τὰ λείψανα τῆς φιλοτιμίας μετέλαβον. σκάφη δὲ ἦν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς λίμνης παρεσκευασμένα πολλὰ, πρός τε τὸ συμφυγεῖν ἐπὶ τῆς γῆς ἡττωμένοις, κἂν εἰ δέοι διαναυμαχεῖν, ἐξητυμένα. περιβαλλομένων δὲ τῶν Ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον, οἱ περὶ τὸν Ἰωσῆν, ἔτε πρὸς τὸ πλῆθος, ἔτε πρὸς τὴν εὐταξίαν τῶν πολεμίων ὑποδείσαντες, προθέουσι, καὶ πρὸς τὴν πρώτην ἔφοδον τῶν τειχοποιῶν σκεδασθέντων, ὀλίγα τῆς δομήσεως σταρὸ-

exploraret. Vbi autem populum eadem sentire ac supplices comperisset, ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi vero et portas ei patefaciunt, et cum fauſtis acclamationibus obuiam ibant, ſeruatorem et benefactorem appellantes. Cum autem milites circa aditus anguſtias premerentur angerenturque, murorum partem ad meridiem dirui iuſſit Veſpaſianus, et latiorem illis facit introitum: vt praeda tamen et iniuriis abſtinerent, in gratiam regis edixit; eiuſdemque cauſa, ſpondentis ciues poſtea in fide manſuros, muris pepercit: atque ciuitatem aliuſmodi malis vexatam ex diſſenſione recreauit.

CAP. X.

Quomodo captae erant Tarichaeae. Iordanis deſcriptio et regionis Geneſar.

DEinde ab ea digreſſus inter ipſam et Tarichaeas caſtra metatur; eaque vallo firmiora reddit, ſuſpicans bellum illic ſibi protractum iri: nam omnes rerum nouarum cupidi ad Tarichaeas confluebant, ciuitatis munitionibus confiſi, pariter ac lacu, qui Geneſar ab indigenis appellatur. Etenim vrbs, Tiberiadis ad inſtar monti ſubiecta, vndique a Ioſepho, qua lacu non alluebatur, cincta erat muro valido, non ita tamen ac Tiberias. nam eius quidem ambitum, ſub defectionis initium, pecuniarum itemque virium copia vallauerat: Tarichaeae vero non niſi de largitatis eius reliquiis participabant. Attamen ſcaphas quam plurimas in lacu paratas habebant, tam in refugium, ſi terra vincerentur, quam ad praelium, ſi opus eſſet, nauale inſtructas. Romanis autem caſtra munientibus, Ieſus eiuſque ſocii, neque multitudine neque pulchro hoſtium ordine perterriti, excurſionem faciunt; atque primo impetu diſiectis muri fabricatoribus, cum non nihil exſtructionis diſſipaſſent, vbi armatos congregari

ξαντες, ὡς ἑώρων τὺς ὁπλίτας ἀθροιζομένυς, πρίν τι παθῶν, εἰς τὺς σφετέρυς ἀνέφευγον· ἐπιδιώξαντες δὲ οἱ Ρωμαῖοι, συνελαύνυσιν αὐτὺς εἰς τὰ σκάφη. καὶ οἱ μὲν ἀναχθέντες εἰς ὅσον ἐξικνεῖσθαι τῶν Ρωμαίων βάλλοντες δύναιντο, τάς τε ἀγκύρας ἔβαλλον, καὶ πυκνώσαντες ὥσπερ φάλαγγας τὰς ναῦς ἐπαλλήλυς, τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς διεναυμάχυν πολεμίοις. Οὐεσπασιανὸς δὲ τὸ πολὺ πλῆθος αὐτῶν ἠθροισμένον ἀκόντων ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, πέμπει σὺν υἱὸν αὐὴν ἱππεῦσιν ἐξακοσίοις ἐπιλέκτοις.

β΄. Ὁ δὲ, ὑπέρογκον εὑρὼν τὴν τῶν πολεμίων πληθὺν, πρὸς μὲν τὸν πατέρα πέμπει, πλείονος δυνάμεως αὐτῷ δεῖν λέγων. αὐτὸς δὲ τὺς μὲν πλείυς τῶν ἱππέων ὠρμημένυς ὁρῶν, καὶ πρὶν ἀφικέσθαι βοήθειαν, ἔτι δὲ ὃς ἡσυχῇ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν Ιυδαίων καταπεπληγότας, ἐν ἐπηκόῳ σας, „ἄνδρες, ἔφη, Ρωμαῖοι· καλὸν ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων „ὑπομνῆσαι τὲ γένυς ὑμᾶς, ἵνα ... τε, τίνες ὄντες, καὶ „πρὸς τίνας μάχεσθαι μέλλομεν. σὰς μὲν γὰρ ἡμετέρας „χεῖρας ἤδη εἰς τὸ τῶν ἐπὶ τῆς ... μένης διαπέφευγεν· „Ιυδαῖοι δὲ, ἵνα εἴπω καὶ ὑπὲρ αὐτῶν, μέχρι νῦν ἀ κοπιῶ„σιν ἡττώμενοι. καὶ δεινὸν, ἐξώτων ἐκείνων ἐν ταῖς κακο„παγίαις, ἡμᾶς τοῖς εὐτυχήμασιν ὑπάμενειν. προθυμίας „μὲν ὑμᾶς εἰς τὸ φανερὸν εὖ ἔχοντας, χαίρω καὶ βλέπων. „δέδοικα δὲ, μή τινι τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων κατάπλη„ξιν λεληθυῖαν ἐνεργάσηται. λογισάσθω δὴ πάλιν, οἵος „πρὸς οἵυς παρατάξηται· καὶ διότι Ιυδαῖοι μὲν, εἰ καὶ „σφόδρα τολμηταὶ καὶ θανάτυ καταφρονοῦντες, ἀλλὰ „ἀσύντακτοί τε καὶ πολέμων ἄπειροι, καὶ ὄχλος ἂν ἄλ„λως μὲν, ἀ σρατιὰ, λέγοιντο. τὰ δὲ τῆς ἡμετέρας ἐμπει„ρίας καὶ τάξεως τί καὶ λέγειν δεῖ; ἐπὶ τύτῳ μέντοι γε „μένοι καὶ κατ' εἰρήνην ἀσκώμεθα τοῖς ὅπλοις, ἵν' ἐν πο„λέμῳ μὴ πρὸς τὸ ἀντίπαλον ἀριθμῶμεν ἑαυτύς. ἐπεὶ „καὶ τίς ὄνησις τῆς διηνεκῦς σρατείας, ἐὰν ἴσοι πρὸς ἀσρα„τεύτυς ἀντιτασσώμεθα; λογίζεσθε δὲ, ὅτι καὶ πρὸς „γυμνήτας ὁπλίτας, καὶ ἱππεῖς πρὸς πεζὺς, καὶ σρατο-

viderunt, ad ſuos, antequam mali aliquid paterentur, refugiunt: et Romani fugientes perſequuti ad nauigia eos compellunt. Et illi quidem tantum prouecti, vnde Romanos poſſent miſſilibus contingere, et ancoras iaciunt, et phalangum more denſatis inter ſe nauibus, hoſtibus in terra conſtitutis praelium nauale mouent. Veſpaſianus autem cum audiret magnam eorum multitudinem in planicie ciuitati proximae congregatam, filium ſuum cum ſexcentis delectis eo mittit.

2. Is vero, cum ingentem hoſtium multitudinem illic offendiſſet, patri quidem ſignificatum mittit, ſibi opus eſſe copiis maioribus. Caeterum ipſe, equitum plerosque, etiam antequam ſubſidia venirent, incitatos animadvertens, nonnullosque, viſa Iudaeorum multitudine, animis paululum conſternatos, cum conſtitiſſet, vnde exaudiri poſſet: „Viri, inquit, Romani. vos quippe generis veſtri, „cum dicere incipiam, admonere decet, vt qui ſitis, et „cum quibus ſimus pugnaturi, non neſciatis. Noſtris „enim e manibus nullus adhuc populus per totum terra„rum orbem ſaluus euaſit: Iudaei vero, vt etiam pro illis „aliquid dicam, hucuſque non fatiſcunt, licet victi. In„dignum itaque, dum illi cum aduerſis conflictati erectis „ſtant animis, nos, etiam rebus proſpere fluentibus, lan„gueſcere. Equidem laetor, etiam vos cernens tantum ala„critatis palam facere. veritus autem ſum, ne cui veſtrum „tanta hoſtium multitudo clam metum incutiat. Idcirco „quiſque iterum ſecum cogitet, qui vir ſit, et aduerſus quos „in aciem prodibit: quodque Iudaei, licet valde audaces „ſint et mortem contemnant, incompoſiti tamen, et belli „plane imperiti, atque turba potius, quam exercitus appel„landi. De veſtra autem peritia et ordinis obſeruantia, quid „eſt quod dicere laborem? Eo vtique pacis etiam tempo„re ſoli armis exercemur, vt ne in bello nos cum hoſtibus „numero conferamus. Alioquin, quid proderit noſmet in „perpetuam militiae diſciplinam tradere, ſi pares cum „inexercitatis congrediamur? Porro vobiſcum reputate, „quod armati cum inermibus, et equites cum peditibus,

„γόμενοι πρὸς ἀτρατηγήτους διαγωνίζεσθε· καὶ ὡς ὑμᾶς
„μὲν ταῦτα πολλαπλασίους ποιεῖ τὰ πλεονεκτήματα,
„πολὺ δὲ τῶν πολεμίων ἀριθμὸν παραιρεῖται τὰ ἐλατ-
„τώματα. κατορθοῖ δὲ τὰς πολέμους ὁ πλῆθος ἀνθρώ-
„πων, κἂν ᾖ μάχιμον, ἀνδρεία δὲ, κἂν ἐν ὀλίγοις ᾖ.
„οἱ μὲν γὰρ καὶ παρατάξασθαι ῥᾴδιοι, καὶ προσαμύνειν
„ἑαυτοῖς. αἱ δὲ ὑπέρογκοι δυνάμεις ὑφ' ἑαυτῶν βλά-
„πτονται πλέον, ἢ τῶν πολεμίων. Ἰουδαίων μὲν ἓν τόλ-
„μα καὶ θράσος ἡγεῖται, ἀπονοίας πάθη, κατὰ μὲν
„τὰς εὐπραγίας εὔτονα, σβεννύμενα δὲ ἐν ἐλαχίστοις
„σφάλμασιν· ἡμῶν δὲ ἀρετὴ, καὶ εὐπείθεια, καὶ τὸ
„γενναῖον, ὃ κἂν τοῖς εὐτυχήμασιν ἀκμάζει, καὶ τοῖς
„πταίσμασιν ὐ μέχρι τέλους σφάλλεται. καὶ ὑπὲρ μει-
„ζόνων δὲ, ἢ Ἰουδαῖοι, διαγωνιεῖσθε. καὶ γὰρ εἰ περὶ ἐλευ-
„θερίας καὶ πατρίδος ἐκείνοις ὁ πόλεμος κινδυνεύεται,
„τί μεῖζον ἡμῖν εὐδοξίας, καὶ τὸ μὴ δοκεῖν μετὰ τὴν
„τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ἐν ἀντιπάλῳ τὰ Ἰουδαίων προ-
„τίθεσθαι; σκεπτέον δὲ, ὅτι καὶ παθεῖν μὲν ἡμῖν οὐδὲν
„ἀνήκεστον φόβος· πολλοὶ γὰρ οἱ βοηθήσοντες, καὶ πλη-
„σίον. ἁρπάσαι δὲ τὴν νίκην δυνάμεθα, καὶ χρὴ τὰς
„ὑπὸ τῷ πατρὸς ἡμῖν πεμπομένας συμμάχους φθάνειν,
„ἵν' ἀκοινώνητόν τε ᾖ τὸ κατόρθωμα καὶ μεῖζον. νομίζω
„δὲ ἐγὼ ἐπὶ τῆσδε τῆς ὥρας, καὶ τὸν πατέρα τὸν
„ἐμὸν κρίνεσθαι κἀμὲ καὶ ὑμᾶς, εἰ τῶν μὲν προκατωρθω-
„μένων ἄξιος ἐκεῖνος, ἐγὼ δ' ἐκείνου παῖς, στρατιῶται δ'
„ὑμεῖς ἐμοῦ. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ νικᾶν ἔθος, κἀγὼ πρὸς
„αὐτὸν ὑποστρέφειν οὐκ ἂν ὑπομείναιμι ληφθείς. ὑμεῖς
„δὲ πῶς οὐκ ἂν αἰσχύνεσθε προκινδυνεύοντος ἡγεμόνος ἡτ-
„τώμενοι; προκινδυνεύσω γὰρ, εὖ ἴστε, καὶ πρῶτος εἰς
„τὰς πολεμίας ἐμβαλῶ. μὴ λείπεσθε δ' ὑμεῖς ἐμοῦ, πε-
„πεισμένοι τὴν ὁρμὴν ἐμὴν παρακροτεῖσθαι Θεῷ συμ-
„μάχῳ· καὶ προγινώσκετε σαφῶς, ὅτι τῆς ἔξω μάχης
„πλέον τι κατορθώσομεν.

γ'. Ταῦτα τοῦ Τίτου διεξιόντος, προθυμία δαιμόνιος

„et quique ducis ſub imperio cum illis, qui ductorem non „agnoſcunt, dimicabitis: quodque iſta quidem commoda „vos multo plures efficiant, multum autem incommoda de„numero hoſtium detrahant. Nec ſola hominum multi„tudo, quamuis pugnaciſſimi fuerint, facit, vt res proſpere „cedant in bello; ſed fortitudo, etiamſi paucorum; quip„pe qui facile poſſunt in aciem ordinari, et ſibi inuicem „ſuccurrere: numeroſae autem copiae plus damni a ſeipſis „accipiunt, quam ab hoſtibus. Iudaeos ſane ducunt te„meritas et audacia, quae deſperatis ſolent accidere, et „dum res bene ſuccedunt, plurimum valent, ex leuiſſimo „vero lapſu impetus reſtinguitur: nos autem virtute duci„mur, et morigera voluntate, itemque fortitudine, quae „in proſpera fortuna viget, et ad extremum vſque non la„bitur in aduerſis. Accedit, quod vos pro rebus potiori„bus, quam Iudaei, pugnaturi eſtis. nam ſi illi pro liberta„te ac patria belli diſcrimen adeunt; quid eſt nobis maio„ris faciendum, quam gloria, et ne poſt orbis terrarum „imperium adeptum exiſtimetur, nos aequo Marte cum Iu„daeis in certamen venire? Praeterea cogitandum, nihil „eſſe quod timeamus, ne mali aliquid grauioris patiamur. „multos enim eoſque in propinquo nobis ſuppetias laturos „eſſe. Illis autem praeripere poſſumus victoriam, miſſoſ„que a patre nobis in auxilium praeuenire conuenit, vt et „maiores ſint res proſpere geſtae, nulloſque earundem fo„cios habeamus. Equidem putandum, nunc de me ac pa„tre meo vobiſque pariter factum iri iudicium, an ille qui„dem gloria ex rebus iam ante feliciter geſtis fuerit dignus, „ego vero eius ſim filius non degener, voſque mei milites. „Etenim illi vincere familiare eſt; neque eſt, vt ipſe fuſti„neam, victus ad eum reuertere. Quomodo autem non vos „pudebit vinci, cum dux ſemet periculis obiecerit? Mihi cre„dite, quod in pericula proruam, primuſque in hoſtes irruam. „Vos vero ne me deſeratis, perſuaſum habentes impetum „meum a Deo auxiliatore adiutum iri: et pro certo noſcito„te, quod manibus confertis plus praeſtabimus, quam emi„nus telis.

3. Poſtquam Titus ita diſſeruiſſet, alacritas Dei quaſi

ἐμπίπτει τοῖς ἀνδράσι, καὶ προσγενομένης περὶ συμβαλεῖν Τραϊανῆ μετὰ τετρακοσίων ἱππέων, ἤχαλλον ὡς μενεμένης τῆς νίκης αὐτοῖς διὰ τὴν κοινωνίαν. ἔπεμψε δὲ Οὐεσπασιανὸς καὶ Αντώνιον Σίλωνα σὺν διχιλίοις τοξόταις, κελεύσας καταλαβόντας τὸ ἀντικρὺ τῆς πόλεως ὄρος, τὰς ἐπὶ τῆ τείχος ἀνείργειν. καὶ οἱ μὲν, ὡς προσετέτακτο, τὰς ταύτῃ περιφώμενας ἐκβοηθεῖν περιεῖχον. ὁ δὲ Τίτος πρῶτος τὸν ἵππον ἤλαυνε εἰς τὰς πολεμίους, καὶ σὺν κραυγῇ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ, παρατείναντες ἑαυτὰς εἰς ὅσον ἐπεῖχον οἱ πολέμιοι τὸ πεδίον, παρὸ καὶ πολὺ πλείους ἔδοξαν. οἱ δὲ Ιουδαῖοι, καίτοι τήν τε ὁρμὴν καὶ τὴν σύταξίαν αὐτῶν καταπλαγέντες, πρὸς ὀλίγον μὲν ἀντέσχον ταῖς ἐμβολαῖς· νυσσόμενοι δὲ τοῖς κοντοῖς, καὶ τῷ ῥοίζῳ τῶν ἱππέων ἀνατρεπόμενοι, συνεπατοῦντο. πολλῶν δὲ πανταχῆ φονευομένων, διασκίδνανται, καὶ πρὸς τὴν πόλιν, ὡς ἕκαστος εἶχε τάχους, ἔφευγον. Τίτος δὲ τοὺς μὲν κατόπιν προσκείμενος ἀνῄρει, τοὺς δὲ διεκπαίων ἀθρόους, τοὺς δὲ φθάνων κατὰ σόμα διήλαυνε, πολλοὺς δὲ συνηλόα περὶ ἀλλήλοις πεσόντας ἐμπηδῶν· πᾶσι δὲ τὰς πρὸς τὸ τεῖχος φυγὰς ὑπετέμνετο, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἀπέστρεφεν, ἕως τῷ πλήθει βιασάμενοι καὶ διεκπεσόντες εἰς τὴν πόλιν συνέφευγον.

δ'. Ἐκδέχεται δ' αὐτοὺς σάσις εἴσω χαλεπή. τοῖς μὲν γὰρ ἐπιχωρίοις, διά τε τὰς κτήσεις καὶ τὴν πόλιν, οὐκ ἐδόκει πολεμεῖν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τότε διὰ τὴν ἧτταν πλέον. ὁ δ' ἔπηλυς πολὺς ὢν πλέον ἐβιάζετο, καὶ διωργισμένων ἐπ' ἀλλήλοις κραυγή τε ἦν καὶ θόρυβος, ὡς ὅσον ὅπῃ φερομένων εἰς ὅπλα. κατακύσας δὲ τῆς ταραχῆς Τίτος, ἐ γὰρ ἦν ἄποθεν τοῦ τείχους, „ἄτος ἦν ὁ καιρὸς; ἐκβοᾷ, καὶ τί, „συστρατιῶται, μέλλομεν, ἐκδιδόντος ἡμῖν Ιουδαίους Θεοῦ; „δέξασθε τὴν νίκην, οὐκ ἀκούετε βοῆς; σασιάζουσιν οἱ τὰς „χεῖρας ἡμῶν διαφυγόντες. ἔχομεν τὴν πόλιν, ἐὰν ταχύνω„μεν. δεῖ δὲ πόνου πρὸς τῷ τάχει καὶ ῥήματος. οὐδὲν γὰρ „τῶν μεγάλων φιλεῖ δίχα κινδύνου κατορθοῦσθαι. φθάνειν

afflatu militibus incidit: atque aegre ferebant, Traianum, antequam praelio congrederentur, cum cccc equitibus auxilio venire, ac si ipsis victoriae laus minueretur illorum societate. Misit autem Vespasianus et Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum, cum mandatis, vt, monte e regione vrbis occupato, murorum propugnatores repellerent. Et illi quidem, ita vt iussi erant, eos, qui ea ex parte suis auxiliari conabantur, superabant. Titus autem primus equum in hostem agebat, et post eum caeteri cum clamore magno, in tantum spatii exporrecti, quantum acies aduersa occupauerat; quo multo etiam plures, quam erant, aestimabantur. Iudaei vero, licet incursu eorum, ordinibus conseruatis, perterriti, paulisper tamen primas sustinuerunt impressiones: percussi autem contis et equorum impetu euersi conculcabantur. atque ita multis passim peremtis, dissipantur, et in vrbem, pro sua quisque velocitate, fugiunt. Titus autem aliquos a tergo instans occidebat, alios vero confertos perrumpens; rursus alios praeuertens ictibus ora transuerberabat, multosque, in eos insiliens alium super alium lapsos, conterebat. fugam autem ad moenia omnibus praecidebat, et in planiciem eos auertebat, donec vi multitudinis elapsi in vrbem confugerent.

4. Illos autem, cum intus essent, excipit acerba dissensio. namque indigenis, et facultatis suarum et ciuitatis gratia, ab initio bellum displicebat; eoque tempore multo magis ob cladem acceptam. sed aduenae, qui plurimi erant, eo magis bellum vrgebant, dumque sibimet inuicem succenserent, magnus cietur clamor et tumultus, quasi in eo fere essent, vt arma caperent. Titus autem, strepitu exaudito, non enim procul a muris aberat, statim exclamabat: „Hoc tem„puse st, quod expetebam, et quid moramur, commilitones, „Deo nobis dedente Iudaeos? victoriam accipite, annon cla„mores auditis? qui manus nostras euasere, inter se dissident. „Habemus ciuitatem, si modo properemus. sed celeritati „accedat oportet labor et fortitudo. Nihil enim magni „praeclare geri solet absque periculo. non solum autem

„δ' ἐ μόνον χρὴ τὴν τῶν πολεμίων ὁμόνοιαν, ἣς ἀνάγκη „διαλλάσσειν ταχέως, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν ἡμετέρων βοή„θειαν, ἵνα πρὸς τὸ νικῆσαι τοσῦτο πλῆθος ὀλίγοι, καὶ „τὴν πόλιν ἕλωμεν μόνοι.

ε'. Ταῦθ' ἅμα λέγων ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνεπήδᾳ, καὶ κατέθει πρὸς τὴν λίμνην, δι' ἧς ἐλάσας πρῶτος εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχεται, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποί. δέος δὲ πρὸς τὴν τόλμαν αὐτῦ τοῖς ἐπὶ τῶν τειχῶν ἐνέπεσε, καὶ μάχεσθαι μὲν ἢ διακωλύειν ἠδεῖς ὑπέμενε. λιπόντες δὲ τὴν Φρουρὰν, οἱ μὲν περὶ τὸν Ἰησῦν διὰ τῆς χώρας ἐφυγον, οἱ δὲ ἐπὶ τὴν λίμνην καταθέοντες ὑπαντιάζυσι τοῖς πολεμίοις περιέπιπτον. ἐκτείνοντο δὲ οἱ μὲν ἐπιβαίνοντες τῶν σκαφῶν, οἱ δὲ τοῖς ἀναχθεῖσι προσπίπτειν πειρώμενοι· πολὺς δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἦν Φόνος, τῶν μὲν ἐπηλύδων, ὅσοι μὴ διαφεύγειν ἔΦθασαν, ἀντιτασσομένων, ἁμαχητὶ δὲ τῶν ἐπιχωρίων· κατὰ γὰρ ἐλπίδα δεξιᾶς, καὶ τὸ συνειδὸς τῦ μὴ βεβιαλεῦθαι πολεμεῖν, μάχης ἀπετρέποντο· μέχρι Τίτος τὰς μὲν αἰτίας ἀνελῶν, οἰκτείρας δὲ τὰς ἐπιχωρίας, ἀνεπαύσατο Φόνυ. καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν λίμνην καταΦυγόντες, ἐπεὶ τὴν πόλιν ἐαλωκυῖαν εἶδον, ὡς πορρωτάτω τῶν πολεμίων ἀνήχθησαν.

ς'. Τίτος δὲ ἐκπέμψας τινὰ τῶν ἱππέων εὐαγγελίζεται τῷ πατρὶ τὸ ἔργον. ὁ δὲ, ὡς εἰκὸς, ὑπερηδεὶς τῇ τε τῦ παιδὸς ἀρετῇ καὶ τῷ κατορθώματι· μεγίστη γὰρ ἐδόκει καθηρῆθαι μοῖρα τῦ πολέμυ· τότε μὲν ἐλθὼν περιχόντας τὴν πόλιν Φρουρεῖν ἐκέλευσεν, ὡς μή διαλάθοι τις ἐξ αὐτῆς, καὶ κτείνειν ἐκέλευσεν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρὸς τὴν λίμνην καταβὰς, χεδίας ἐκέλευσε πήσσειν ἐπὶ τὰς καταπεΦυγότας. αἱ δ' ἐγίνοντο ταχέως, ἀΦθονία τε ὕλης, καὶ πλήθει τεχνιτῶν.

ζ'. Ἡ δὲ λίμνη Γεννησὰρ μὲν ἀπὸ τῆς προσεχῦς χώρας καλεῖται, σαδίων δὲ εὖρος ὅσα τεσσαράκοντα, καὶ πρὸς τύτοις ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος, γλυκεῖά τε ὅμως ἐστὶ καὶ ποτιμωτάτη· καὶ γὰρ τῆς ἐλώδυς παχύτητος ἔχει τὸ

„hostium concordiam, quos necessitas faciet breui in gra„tiam redire, sed et nostrorum auxilia praeuenire debe„mus: vt praeter victoriam, qua tantas copias pauci su„peramus, etiam ciuitate soli potiamur.

5. Simul ac ista diceret, in equum insiluit, et ad lacum contendit, perque eum profectus vrbem primus ingreditur, et post eum caeteri. Ad hanc illius audaciam animis consternati erant murorum defensores: et pugnare quidem vel ipsum arcere nemo sustinuit. Relictis autem excubiis, Iesus, et qui cum eo erant, per agros fuga dilabuntur; alii vero ad lacum decurrentes in manus hostium contra venientium incidebant. Mactabantur autem alii, dum nauigia scanderent; itemque alii, dum iam prouecta assequi natando conarentur: plurimaque illorum, qui in vrbe manebant, edita erat strages; aduenarum quidem, quotquot non effugissent, aduersa acie resistentium, indigenarum vero sine praelio, (nam spe gratiae impetrandae, quodque sibi conscii essent bellum haud suo consilio initum esse, pugnam detrectabant) donec Titus, interemtis, qui culpae affines erant, miseratus indigenas a caede requieuit. Qui vero in lacum confugerant, vbi ciuitatem captam viderant, quam longissime ab hostibus in altum se subduxerunt.

6. Titus autem vnum ex equitibus ad patrem misit cum laeto rei gestae nuncio. Ille vero, vt par erat, mirum in modum delectatus et filii virtute, et facinore praeclaro, (nam maxima pars belli confecta videbatur) tunc quidem, cum eo veniisset, vrbi circumdatis obseruare praecepit, ne quis ex ea fuga dilaberetur, et occidere iussit. Postero autem die cum ad lacum descendisset, in mandatis dedit, vt naues aduersus illos compingerent, qui fuga in eum se receperant. idque celeriter factum erat, quod et materiae copia esset, et magna artificum multitudo.

7. Lacus autem Genneſar a regione quidem adiacente nomen sortitur, stadiorum vero XL latitudine patens, et praeter totidem centum aliorum longitudine, aquae tamen dulcis, et maxime potabilis: etenim tenuiores, quam pro

θᾶμα λεπτότερον, παθαρά τε ἐςὶ πάντοθεν αἰγιαλοῖς ἐπιλήγουσα καὶ ψάμμῳ, πρὸς δὲ εὔπρατος ἀρύσασθαι. ποτα-μῶ μὲν ἢ κρήνης προσηνεςέρα, ψυχροτέρα δ', ἢ κατὰ λίμνης φιάχυσιν, ἀεὶ μένουσα. καὶ τὸ μὲν ὕδωρ ὐκ ἀποδεῖ χιόνος ἐξαυθριαθὲν, ὅπερ θέρους νυκτὸς ποιεῖν ἔθος τοῖς ἐπιχω-ρίοις. γένη δὲ ἰχθύων ἐν αὐτῇ διάφορα πρὸς τὰς ἀλλαχῇ γεῦσίν τε καὶ ἰδέαν· μέση τε ὑπὸ τῆ Ιορδάνε τέμνεται. καὶ δοκεῖ μὲν Ιορδάνε πηγὴ τὸ Πάνειον· Φέρεται δὲ ὑπὸ γῆν εἰς τῦτο κρυπτῶς ἐκ τῆς καλεμένης Φιάλης. ἡ δέ ἐςιν ἀνιόντων εἰς τὴν Τραχωνῖτιν ἀπὸ ςαδίων ἑκατὸν εἴκοσι Και-σαρείας, τῆς ὁδῦ κατὰ δεξιὸν μέρος ὐκ ἄποθεν. ὑπ μὲν ὖν τῆς περιφερείας ἐτύμως Φιάλη κέκληται τροχοειδὴς ὖσα λίμνη. μένει δὲ ἐπὶ χείλες αὐτῆ ἀεὶ τὸ ὕδωρ, μήτε ὑπονο-σῶν, μήτε ὑπερχεόμενον. ἀγνοέμενος δὲ πῶς ὁ Ιορδάνης ἐντεῦθεν ἄρχεθαι διὰ τῆ τετραρχήσαντος Τραχωνιτῶν ἐλέγχθη Φιλίππε. βαλὼν γὰρ ἔτος εἰς τὴν Φιάλην ἄχυ-ρα, κατὰ τὸ Πάνειον, ἔνθεν ἐδόκεν οἱ πάλαι γεννᾶθαι τὸν ποταμὸν, εὗρεν ἀνενεχθέντα. τῆ γε μὴν Πανείᾳ τὸ φυσι-κὸν κάλλος ὑπὸ τῆς βασιλικῆς προσεξήσκηται πολυτε-λείας, τὸν Αγρίππα πλῆτον κεκοσμημένον. ἀρχόμενος δὲ φανερῆ ῥεύματος ὁ Ιορδάνης ἀπὸ τῦδε τῆ ἄντρε, κόπτει μὲν τὰ τῆς Σεμεχωνίτιδος λίμνης ἕλη τε καὶ τέλματα, διαμείψας δὲ ἑτέρας ἑκατὸν εἴκοσι ςαδίες μετὰ πόλιν Ιυ-λιάδα διεκτέμνει τὴν Γεννησὰρ μέσην, ἔπειτα πολλὴν ἀνα-μετρέμενος ἐρημίαν εἰς τὴν Ασφαλτῖτιν ἔξεισι λίμνην.

ή. Παρατείνει δὲ τὴν Γεννησὰρ ὁμώνυμος χώρα. θαυ-μασὴ φύσιν τε καὶ κάλλος. ἔτε γὰρ αὐτή τι φυτὸν ἀρνεῖ-ται διὰ τὴν πιότητα, καὶ πᾶν πεφυτεύκασιν οἱ νεμόμενοι· τῆ δὲ ἀέρος τὸ εὔπρατον ἀρμόζει καὶ τοῖς διαφόροις. καρύαις μέν γε, φυτῶν τὸ χειμεριώτατον, ἄπειροι τεθήλασιν· ἔν-θα φοίνικες, οἱ καύματι τρέφονται, συκέαι τε καὶ ἐλαῖαι πλησίον τέτων, αἷς μαλθακώτερος ἀὴρ ἀποδέδεκται. φιλοτιμίαν ἄν τις εἴποι τῆς φύσεως, βιασαμένης εἰς ἓν συναγαγεῖν τὰ μάχιμα, καὶ τῶν ὡρῶν ἀγαθὴν ἔριν, ἐπὶ-

paluſtrium craſſitie, habet latices, et limpidus eſt vndique in arenam ad littus deſipens, inſuper ad hauriendum temperatus. Fluuii quidem aut fontis aqua lenior eſt aliquanto; frigidior autem, quam pro lacu tam diffuſo, perpetuo eſt. Et aqua quidem frigore nihil quicquam niui cedit, poſtquam habita eſt ſub dio: quod per aeſtatem indigenae ſolent noctu facere. Varia autem in eo ſunt piſcium genera, figura et ſapore ab alterius loci piſcibus diuerſa; mediuſque Iordane fluuio ſecatur. Et Iordanis quidem fons Panium eſſe videtur: ſub terram vero, huc occulto defertur ex Phiala, vt appellatur. Haec autem eſt qua in Trachonitidem adſcenditur ad cxx ſtadiorum a Caeſarea, ad dextram non longe a via. et quidem propter rotunditatem vero nomine Phiala dictus eſt lacus, rotae in modum rotundus. ſemper autem intra labra eius continetur aqua, nunquam ſubſidens, nunquam exundans. Cumque olim hoc eſſe Iordanis principium neſciretur, a Tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehenſum eſt. immiſſis enim eius iuſſu in Phialam paleis, inuentae ſunt delatae in Panium, vnde antiquitus fluuium naſci crediderunt. Huius quidem Panii naturalis pulchritudo inſuper regia magnificentia exculta erat, Agrippae quippe opibus exornata. Ab hoc autem antro incipiens manifeſto fluere Iordanes, medius quidem ſecat Semechonitidis paludes coenoſas: indeque alia centum et viginti ſtadia lapſus poſt vrbem Iuliadem per medium tranſit lacus Genneſar, deinde multum ſolitudinis emenſus in lacum Aſphaltiten exit.

8. Genneſar autem lacum praetendit eiuſdem nominis regio, natura ſimul et pulchritudine admirabilis. Nullam enim ipſa arborem pro vbertate ſua recuſat, atque omnigenas conſeuere agri cultores; aëriſque temperies etiam diuerſis eſt accommodata. Nam et nuces, quae arborum maxime frigoribus gaudent, magna iſthic creſcunt copia; vbi etiam palmae, quae calore vigent, iuxtaque has ficus item et oleae, quibus aura mollior deſignata eſt. Naturae dixerit aliquis ambitionem eſſe, quae vim ſibimet adhibuerit, vt in vnum compingat pugnantia; anniſque tempeſtatum gratam quandam contentionem, vnaquaque earum regionem illam

της ὥσπερ ἀντιποιουμένης τῆ χωρίᾳ. καὶ γὰρ ὁ μόνον τρέφει παρὰ δόξαν τὰς διαφόρους ὀπώρας, ἀλλὰ καὶ διαφυλάσσει. τὰ μὲν γε βασιλικώτατα, σαφυλήν τε καὶ σῦκον, δέκα μησὶν ἀδιαλείπτως χορηγεῖ, τοὺς δὲ λοιποὺς καρποὺς δι' ὅλου περιγηράσκοντας αὐτοῖς. πρὸς γὰρ τῇ τῶν ἀέρων εὐκρασίᾳ καὶ πηγῇ διάρδεται γονιμωτάτῃ. Καφαρναὺμ αὐτὴν οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι. ταύτην φλέβα τοῦ Νείλου τινὲς ἔδοξαν, ἐπεὶ γεννᾷ τῷ κατὰ τὴν Ἀλεξανδρέων λίμνην κορακίνῳ παραπλήσιον. μῆκος δὲ τοῦ χωρίου παρατείνει κατὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς ὁμωνύμου λίμνης ἐπὶ σταδίους τριάκοντα, καὶ εὖρος εἴκοσι. καὶ ταῦτα μὲν ἔν ἔτω φύσεως ἔχει.

θ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ἐπεὶ παρεσκευάσθησαν αἱ χεδρίαι, τῆς δυνάμεως ἐπιβήσας ὅσον ᾤετο τοῖς κατὰ τὴν λίμνην αὐταρκέσειν, ἐπανήγετο. τοῖς δὲ συνελαυνομένοις ἦτε ἐπὶ γῆν διαφεύγειν ἐνῆν, ἐκπεπολεμωμένων πάντων, ἦτε ἐξ ἴσου διαναυμαχεῖν. τά τε γὰρ σκάφη, μικρὰ ὄντα καὶ λῃστρικὰ, πρὸς τὰς χεδρίας ἦν ἀθενῆ. καὶ καθ' ἕκαστον ἐμπλέοντες ὀλίγοι, πρὸς ἀθρόους ἐφεστῶτας τοὺς Ρωμαίους ἐγγίζειν ἐδεδοίκεσαν. ὅμως δ' ὧν ἐμπεριπλέοντες τὰς χεδρίας, ἔστι δὲ ὅπου καὶ πλησιάζοντες πόρρωθεν τοὺς Ρωμαίους ἔβαλλον λίθοις, καὶ παροξύνοντες ἐγγύθεν ἔκαιον. ἐκακοῦντο δὲ αὐτοὶ πλέον κατ' ἀμφότερα. ταῖς γὰρ χερμάσιν ὑδὲν δρῶντες ὅτι μὴ κτύπον ἐπάλληλον, εἰς γὰρ πεφραγμένους ἔβαλλον, καὶ ἔφικτοι τοῖς Ρωμαίων ἐγίνοντο βέλεσι, καὶ πλησιάζειν τολμῶντες, πρὶν δρᾶσαί τι, παθεῖν ἔφθανον, καὶ σὺν αὐτοῖς ἐβαπτίζοντο σκάφεσι. τῶν δὲ διεκπαίειν πειρωμένων, πολλοὺς μὲν ἐφικνούμενοι κοντοῖς διέπειρον, ὃς δὲ ξιφήρεις ἐπικατα πηδῶντες εἰς τὰ σκάφη, τινὰς δὲ συντρεχόσαις ταῖς χεδρίαις ἐναπολῃφθέντας μέσους εἶλον ἅμα ταῖς ἁλιάσι. τῶν δὲ βαπτισθέντων τοὺς ἀνανεύοντας ἢ βέλος ἔφθανεν, ἢ χεδρία κατελάμβανε, καὶ προσβαίνειν ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς ἐχθροὺς πειρωμένων, ἢ κεφαλὰς ἢ χεῖρας ἀπό-

veluti sibi propriam vendicante. Neque modo alit praeter opinionem poma varia, sed et diu conseruat. nam et omnium praestantissima, vuas sane et ficus, per decem menses sine intermissione suppeditat; caeteros vero fructus per totum annum cum illis consenescentes. Ad aëris etiam temperiem accedit, quod et fonte irrigatur vberrimo, qui Capharnaum ab indigenis appellatur. Hunc nonnulli venam esse Nili existimarunt, quod generat pisces Coracino, (qui in Alexandrina palude alitur) similes. Longitudine autem regio, iuxta littora lacus cognominis, xxx. stadiis extenditur, et latitudine xx. Atque eius quidem natura eiusmodi est.

9. Vespasianus autem, postquam paratae essent rates, impositio in eas tanto militum numero, quantum aduersus eos, qui in lacum effugerant, satis fore arbitrabatur, oram soluebat. Atqui illi, qui in lacum compulsi erant, neque in terram se recipiendi, infestis omnibus, neque aequo marte pugnam naualem ineundi potestatem habebant. nam et scaphae, cum et paruae essent et piraticae, aduersus rates parum valebant: et cum pauci admodum singulis vehrentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Veruntamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propius ad eas accedendo, lapidibus Romanos eminus petebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis vtroque modo nocebatur. nec enim saxis quicquam agebant, nisi quod sonitum crebrum ederent, quippe contra armis septos ea iaciebant, atque ad ipsos peruenire potuerunt Romanorum tela; et si accedere propius ausi fuissent, laesi erant, priusquam aliquid patrarent, cumque ipsis nauigiis demergebantur. Et multos quidem, id agentes, vt erumperent, contis ad eos pertingentes transfigebant; alios vero in scaphas desiliendo strictis gladiis conficiebant; nonnullosque, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum nauiculis capiebant. Et si qui ex submersis capita sustuliissent, aut sagitta ad eos prius, quam emergerent, perueniebat, aut ratis capiebat: et si desperatione compulsi ad inimicos adnatare tentassent, aut manibus aut capitibus eos detrun-

κοπτον οἱ Ρωμαῖοι. πολλή τε ἦν αὐτῶν καὶ ποικίλη φθορὰ πανταχῆ, μέχρι τραπέντες ἐπὶ τὴν γῆν ἐξώθησαν οἱ λειποὶ, κεκυκλωμένων αὐτοὺς τῶν ἁλιάδων. ἐκκλειόμενοι δὲ πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ κατηκοντίζοντο τῇ λίμνῃ, πολλοὺς δὲ ἐκπηδήσαντας οἱ Ρωμαῖοι διέφθειραν ἐπὶ γῆς. ἦν δὲ ἰδεῖν κεκραμένην μὲν αἵματι, πεπληρωμένην δὲ νεκρῶν τὴν λίμνην ἅπασαν. διεσώθη γὰρ ἀξιοι. δωνὴ δὲ ταῖς ἑξῆς ἡμέραις περιέχε τὴν χώραν ὀδμή τε καὶ ὄψις. οἱ μὲν γὰρ αἰγιαλοὶ ναυαγίων ἅμα καὶ διεσθώντων ἔγεμον σωμάτων. ἐγκαιόμενοι δὲ, καὶ μυδῶντες οἱ νεκροὶ τὸν ἀέρα διέφθειρον, ὡς μὴ μόνον οἰκτρὸν Ιουδαίοις γενέσθαι τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ διὰ μίσους τοῖς δράσασιν ἐλθεῖν. τοῦτο μὲν ἐκείνης τῆς ναυμαχίας τὸ τέλος. ἀπέθανον δὲ, σὺν τοῖς ἐπὶ πόλεως πρότερον πεσοῦσιν, ἑξακισχίλιοι πεντακόσιοι.

ί. Οὐεσπασιανὸς δὲ μετὰ τὴν μάχην καθίζει μὲν ἐπὶ τοῦ βήματος ἐν Ταριχαίαις, διακρίνων δὲ ἀπὸ τῶν ἐπιχωρίων τὴν ἔπηλυν λεών· κατάξαι γὰρ ὅτος ἐδόκει πολέμου· μετὰ τῶν ἡγεμόνων, εἰ χρὴ καὶ τούτους σώζειν, ἐσκέπτετο. Φαμένων δὲ τούτων, βλαβερὰν ἔσεσθαι τὴν ἄφεσιν αὐτῶν· ὁ γὰρ ἀρεμήσειν ἀπολυθέντας, ἀνθρώπους ἐστερημένους μὲν πατρίδων, βιάζεσθαι δὲ καὶ πρὸς ὃς ἂν καταφύγωσι πολεμεῖν δυναμένους· Οὐεσπασιανὸς, ὡς μὲν ὅτι ἄξιοι σωτηρίας εἶεν, καὶ διαφεύξονται κατὰ τῶν ἀφέντων ἐγίνωσκε, τὸν τρόπον τῆς ἀναιρέσεως αὐτῶν διενοεῖτο. καὶ γὰρ αὐτόθι κτείνων, ἐκπολεμώσειν ὑφωρᾶτο τοὺς ἐπιχωρίους. ὁ γὰρ ἀνέξεσθαι φονευομένων ἱκετῶν τοσούτων παρ' αὐτοῖς, καὶ μετὰ πίστεως ἐπιθέσθαι προελθοῦσιν οὐκ ὑπέμενεν. ἐξενίκων δὲ οἱ Φίλοι, μηδὲν κατὰ Ιουδαίων ἀσεβὲς εἶναι λέγοντες, καὶ χρῆναι τὸ συμφέρον αἱρεῖσθαι πρὸ τοῦ πρέποντος, ὅταν ἡ μὴ δυνατὸν ἄμφω. κατακύσας ὧν αὐτοῖς ἄδειαν ἀμφίβολον, ἐπέτρεψεν ἐξιέναι διὰ μόνης τῆς ἐπὶ Τιβεριάδα φερούσης ὁδοῦ. τῶν δὲ ταχέως πιστευσάντων οἷς ἤθελον, καὶ μετὰ φανερῶν ἐν ἀσφαλεῖ τῶν χρημάτων,

cabant Romani. Atque multa erat et varia passim eorum caedes; donec in fugam versi in terram compulsi erant reliqui, suis circumclusis nauiculis. Multi autem exclusi in ipso quidem lacu telis configebantur; in terra vero multos, postquam exsiliissent, peremerunt Romani. Cernere autem erat lacum omnem mixtum sanguine et cadaueribus plenum. nemo enim saluus euasit. Diebus autem sequentibus grauis odor regionem inuasit, et tristis erat rerum facies. nam littora quidem naufragiis simul plena erant, et cadaueribus tumefactis. Quin et mortui a sole exusti et putrescentes aërem corrumpebant: vt non Iudaeis solum miserabilis fieret calamitas, verum etiam ipsis auctoribus inuisa. Iste quidem illius praelii nauale exitus erat. Perierunt autem cum his, qui iam ante in ciuitate ceciderant, sex millia et quingenti.

10. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichaeas sedet, atque aduenas ab indigenis secernens, (namque bellum incepisse isti videbantur) cum ducibus consultabat, an illi etiam seruandi essent. Cum autem hi dicerent, rebus suis damno fore, si illi dimitterentur, vtpote quod liberati non quiescerent homines patria extorres, quique possent ad arma sumenda eos cogere, ad quos confugerent: Vespasianus, vbi intellexit, quod salute quidem indigni essent, atque fuga vsuri aduersus eos, qui ipsos dimitterent, secum cogitabat, quo mortis genere eos afficeret. Etenim si ibi occiderentur, indigenas inde sibi infestos fore, suspicabatur, vt qui haud perpessuri essent tot apud ipsos supplices necari, sideque interposita deditis vim pigebat afferre. Verum ab amicis vincebatur, nihil in Iudaeos non licere dicentibus, vtileque debere anteferri honesto, cum vtrumque obtineri nequeat. Ambigua igitur illis data libertate, ea sola via, quae Tiberiadem duceret, exire permisit. Cumque illi facile istis, quae volebant, fidem habuissent, et haud metuerent, ne iis,

ἧπερ ἐπετράπη, χωρήντων, διαλαμβάνουσι μὲν οἱ Ῥωμαῖοι τὴν μέχρι Τιβεριάδος πᾶσαν, ὡς μή τις ἀποκλίνειεν, συγκλείσασι δὲ αὐτὰς εἰς τὴν πόλιν· καὶ Οὐεσπασιανὸς ἐπελθὼν ἵστησι πάντας ἐν τῷ σταδίῳ· καὶ γηραιοὺς μὲν ἅμα τοῖς ἀχρήστοις διακοσίους ἐπὶ χιλίοις ὄντας, ἀνελεῖν ἐκέλευσεν, τῶν δὲ νέων ἐπιλέξας τοὺς ἰσχυροτάτους ἑξακισχιλίους ἐπεμψεν εἰς τὸν ἰσθμὸν Νέρωνι, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς τρισμυρίους καὶ τετρακοσίους ὄντας πιπράσκει, χωρὶς τῶν Ἀγρίππα χαριζόντων. τοὺς γὰρ ἐκ τῆς τούτου βασιλείας, ἐπέτρεψεν αὐτῷ ποιεῖν, ὅ, τι βούλοιτο. πιπράσκει δὲ καὶ τούτους ὁ βασιλεύς. ὁ μὲν γε ἄλλος ὄχλος, Τραχωνῖται, καὶ Γαυλανῖται, καὶ Ἱππηνοὶ, καὶ οἱ ἐκ τῆς Γαδαρίτιδος, τὸ πλέον ἦσαν στασιασταὶ καὶ Φυγάδες, καὶ οἷς τὰ τῆς εἰρήνης ὀνειδὴ τὸν πόλεμον προὔξένει. ἑάλωσαν δὲ Γορπιαίου μηνὸς ἐγδόῃ.

cum facultatibus palam qua licebat euntibus, aduersi quid accideret, totam ad Tiberiadem vsque viam Romani, ne quis euaderet, occupant, eosque in ciuitatem concludunt: et Vespasianus mox insequutus omnes sistit in stadio; et seniores quidem cum imbellibus ad mille ducentos iussit occidi, iuuenum vero validissimorum sex millia adhibito delectu Neroni ad Isthmum perfodiendum misit, et reliquam multitudinem ad triginta millia et quadringentos vendidit, praeter eos, quos Agrippae donauit. Illis enim, qui ex eius regno essent, facere quod vellet ipsi permisit: atque ipsos etiam rex vendidit. Turba autem reliqua, Trachonitae scilicet, et Gaulanitae, et Hippeni, et Gadaritae, maiori ex parte erant seditiosi et fugitiui, et quos probra pace admissa ad bellum incitabant. Capti autem sunt mensis Gorpiaei VIII.

ΥΛΗ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩι ΤΕΤΑΡΤΩι ΛΟΓΩι

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

α'. Ὅσα φρούρια περιλαβόν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ περὶ τῆς Σεμεχωνιτῶν λίμνης.

β'. Ἐκφρατις Γαμάλας πόλεως, καὶ ὅτι ὑπῆλθον Ῥωμαῖοι πολιορκοῦντες αὐτήν. Ὅτι καὶ Ἀγρίππας, Ῥωμαίοις πείσεσθαι τὰς ὁμοφύλους παρακαλῶν, ὑπὸ σφενδόνης ἐβλήθη λίθῳ.

γ'. Ὡς καταβὰς ἀντιος Ῥωμαῖοι τὰ τείχη Γαμάλας, καὶ εἰσελθόντες, αὖθις μετὰ μεγάλων κινδύνων ἀπηλάθησαν.

δ'. Ὅπως Οὐεσπασιανὸς σὺν ὀλίγοις ἀπελείφθη καὶ μόλις ἐξέφυγεν· ὅτι καὶ ὁ δικαίρχης Ἐβούτιος ὑπέσυρε. καὶ περὶ τῆ ἑκατοντάρχῃ Γάλλᾳ.

ε'. Ὅπως ἀθυμήσαν τὴν τραπτὰν ἐπὶ τοῖς πταίσμασι λόγοις ἀνωτήσατο· [καὶ ὡς πάλιν εἰς πολιορκίαν παρεσκευάσθη.

ϛ'. Περὶ τῆ Ἰταβυρίᾳ ὄρους, καὶ ὡς ὑπὸ Πλακίδᾳ ἥλω.

ζ'. Ἁλωσις Γαμάλας· καὶ ὡς ὀδὰξ ἐκόλλων πλὴν δύο γυναικῶν διέφυγεν.

η'. Ὅπως Γίσχαλα, μίνων ἀπολειφθεῖσαν ἀχείρωτον, Ἰωάννης ὁ τὰ Λευῒ ἐσκεύαζον. καὶ ὡς Οὐεσπασιανὸς ἐπ' αὐτὴν μὲν Τίτον ὑπεμψεν, αὐτὸς δὲ εἰς Καισάρειαν ὑπέστρεφεν.

θ'. Ὅπως Τίτος λίγοις ἐπειρᾶτο αὐτὸς προσάγεσθαι, Ἰωάννης δὲ, πείσας αὐτὸς ταύτην ὑπερθέσθαι τὴν ἡμέραν, νύκτωρ εἰς Ἱεροσόλυμα φεύγει. ἡ δὲ πόλις ἅμα ἡμέρᾳ δέχεται Τίτον.

ι'. Ὅπως ἐθύοντο Ἰωάννην ἐν Ἱεροσολύμοις· καὶ περὶ τῆς γενομένης ἐν τῇ πόλει καὶ τῇ χώρᾳ ταραχῆς.

ια'. Περὶ τῶν ζηλωτῶν, εἶα καὶ ὑπέρτερον.

ιβ'. Ὅπως ὁ δῆμος ἐπανίσῃ τοῖς, Ἀνάνῳ τῷ ἀρχιερεῖ αὐτὸν παροξύναντες· καὶ περὶ ὧν οἱ ζηλωταὶ διὰ κλήρου εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην ἐποίησαν.

ιγ'. Δημηγορία Ἀνάνῳ πρὸς δῆμον κατὰ τῶν ζηλωτῶν.

ιδ'. Ὅπως ἀντεπαρετάξαντο ἀλλήλοις οἵ τε ζηλωταὶ, καὶ οἱ περὶ τὸν Ἀνανον· καὶ ὡς ἀναμενοι οἱ τῷ δήμῳ τὰς ζηλωτὰς, ἠναγκάζον ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ γενέσθαι.

ιε'. Ὅπως Ἰωάννης, πεμφθεὶς πρεσβευτὴς πρὸς τοὺς ζηλωτὰς περὶ διαλύσεως, μᾶλλον αὐτοὺς παρώξυνεν, ὡς καὶ τοὺς Ἰδουμαίους εἰς συμμαχίαν προσκαλέσασθαι.

ιϛ'. Ὡς Ἰδουμαῖοι πληθύντες εὐθὺς ἦλθον, καὶ ἀποκλεισθέντες ἔξω τῶν πύλων φύλαττον· πρὸς ὃς ἀρχιερεὺς Ἰησοῦς ἐδημηγόρησεν.

ιζ'. Ὡς, χειμῶνος σφοδροτάτου καταβαγέντος, ἐδυνήθησαν οἱ ζηλωταὶ, νύκτωρ τὰς μοχλοὺς τῶν πυλῶν περίσαντες, εἰσαγαγεῖν τοὺς Ἰδουμαίους, καὶ τῶν τε δυτμικῶν κρατῆσαι, καὶ πολλὰ κατὰ τὴν πόλιν κακὰ διαπράξασθαι.

ιη'. Ἀναίρεσις τῶν ἀρχιερέων Ἀνάνου καὶ Ἰησοῦ.

ιθ'. Ὅπως οἱ ζηλωταὶ τὸν εἰκαῖον ὄχλον, ὥσπερ ἄλογα ζῶα, κατεσφαττον· καὶ περὶ Ζαχαρίου υἱοῦ Βαρὴχ, μετὰ παῤῥησίας ἀναιρεθέντος.

κ'. Ὅτως δεινοπαθήσαντες Ἰδουμαῖοι, ἐφ' οἷς οἱ ζηλωταὶ ἐποίουν, ἀνεχώρησαν οἴκοι. καὶ ὡς ἡ ἐκείνων ἀπαλλαγείσης, πλείονας κατὰ τὴν πόλιν ἀπέκτειναν.

κα'. Ὡς Οὐεσπασιανὸς Ῥωμαίους, κατὰ Ἰδουμαίων ὁρμῶντας, ἀνέπεισε μὴ πολεμεῖν τινας.

κβ'. Ὅτι πολλοὶ τῶν Ἰδουμαίων ἡτόμελλον πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, διά τε τὴν ὠμότητα τῶν ζηλωτῶν, καὶ διὰ τὸ μὴ ταφῆς ἀξιοῦν τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἀνῃρημένους.

κγ'. Ὅπως Ἰωάννης ὁ τὰ Λευῒ κατ' ὀλίγου ἰτυράννησεν.

κδ'. Ὅτι τῷ κατὰ τὸ φρούριον Μασάδαν οἱ ζηλωταὶ χειρωσάμενοι, ἐν αὐτῷ τῷ ὄκχῳ εἰργάσαντο· καὶ περὶ ἄλλων διαφόρων λητῶν.

κε'. Ὅπως Οὐεσπασιανὸς τὴν τε Γάδαρων εἶλεν. καὶ τοὺς ταυτῃτὰς ἐκφυγόντας, Πλάκιδον πίμψας, ἀπέκτεινεν. ἔπειτα καὶ τὰς περιξ πολίχνας τε καὶ κώμας ἀστίσχεν.

IOSEPHI LIBRO QVARTO
HISTORIARVM EXCIDII IVDAICI
HAEC CONTINENTVR.

1. *Quot castella in potestatem suam redegerunt Romani, deque lacu Semechonitarum.*
2. *Descriptio urbis Gamalae, quaeque passi sunt Romani in eius obsidione quodque Agrippa, dum populares suos ad foedus cum Romanis hortaretur, lapide e funda percussus est.*
3. *Quod Romani, postquam Gamalae moenia deiecissent, urbem ingressi, inde magno cum periculo repulsi erant.*
4. *Quomodo Vespasianus cum paucis relictus erat, et aegre euasit: quodque Ebutius decurio pugna cecidit. Deque Gallo centurione.*
5. *Quomodo Vespasianus exercitum, ex aduersis casibus despondentem, verbis recreauit: vtque iterum paratus erat ad vrbem obsidendam.*
6. *De monte Itabyrio, et quomodo a Placido captus erat.*
7. *Excidium Gamalae, quodque nemo praeter duas mulierculas effugit.*
8. *Quomodo in vrbe Gischalorum, quae sola relicta erat indemnis, Ioannes Leui filius seditionem mouit: vtque Vespasianus contra eam Titum misit, ipse vero Caesaream reuersus est.*
9. *Quomodo Tyrus nitebatur ciues sibi verbis conciliare; Ioannes vero, cum eis persuasisset vnius diei moram facere, nocte fugit Hierosolyma: atque vrbs prima luce Titum recipit.*
10. *Quomodo Ioannem excipiunt Hierosolymis: et de seditione in vrbe et victus regione excitata.*
11. *De Zelotis; et quae facinora patrarunt.*
12. *Quomodo populus in eos insurrexit, incitati ab Anano pontifice: deque iis, quae Zelotae per sortes fecerunt contra pontificatus dignitatem.*
13. *Anani ad populum concio contra Zelotas.*
14. *Quomodo acies aduersas instruxerunt Zelotae et Ananus cum suis: vtque populus, pulsis Zelotis, eos in templum se recipere cogebant.*
15. *Quomodo Ioannes, ad Zelotas missus legatus de pace inuanda, magis eos irritauit; adeo vt Idumaeos in auxilium accierint.*
16. *Quod Idumaei accersiti statim venerunt, atque exclusi pernoctarunt extra vrbem: ad quos verba facit Iesus pontifex.*
17. *Quod Zelotae, fetlis portarum vectibus, dum vehementissima ingrueret tempestas, Idumaeos introduxerunt, inimicos comprehenderunt, et multis iniuriis cinitatem affecerunt.*
18. *Anani et Iesu pontificum caedes.*
19. *Quomodo Zelotae turbam promiscuam, veluti auxiliatia ratione carentia, interfecerint: deque Zacharia filio Baruch palam et audaciter occiso.*
20. *Quomodo Idumaei, indigne ferentes Zelotarum facinora, domum discesserunt: vtque ab illis liberati, maiorem stragem ediderunt in ciuitate.*
21. *Vt Romanos aduersus Iudaeos ira desiderantes in praesens cohibuit Vespasianus.*
22. *Quod multi e Iudaeis ad Romanos transfugiebant, et propter immanitatem Zelotarum, et quia ab ipsis occisos sepultura prohibebant.*
23. *Quomodo Ioannes Leui filius paulatim dominatum occupauit.*
24. *Quae mala patrarunt Zelotae in Masada castello, dum Paschatis festum agerentur: deque aliis diuersis latrocinibus.*
25. *Quomodo Vespasianus ex Gadaram in potestatem suam redegit; et seditiosos fuga elapsos, missis in eos Placido, interfecit; eo deinde vrbemque finitimos ex vicos occupante.*

ρη'. Ὅπως Οὐϊτέλλιος κατὰ τὴν Γαλατίαν ἀντὶ Βίρωνος· καὶ Οὐεσπασιανὸς, τὰς κώμας πάσας καταπρησάμενος, λαμβάνει καὶ τὴν Ἰεριχώ.

ρξ'. Ἐπιφάνεια τῆς πόλεως ἱεροχάντου, καὶ τῶ παλαμίνῳ Μεγάλῃ πομπῇ· καὶ περὶ τῆς ἐν αὐτῇ πηγῆς, καὶ τῶ γενομένῳ θαύματος παρὰ Ἐλισσαίῳ. ἔτι δὲ καὶ περὶ τῆς Ἀσφαλτίτιδος λίμνης καὶ τῶν Σοδόμων.

ρη'. Ὅπως Οὐεσπασιανὸς, τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις τὰς ἐξόδους ἀποτειχίζων, ὀρεχθεὶς ἐν ταῖς χειρομένοις πόλεσι παθήσεσι, καὶ Γίφναν πόλιν, Λύδιον πίμψας ἀνέρρησεν.

ρθ'. Ὅπως ἀνηρέθη Νίφων, καὶ Γάλβας ἀναγορεύθη, εἶτα Ὄθων, ὑπειτα Βιτέλλιος, δι' ὀλίγον ἄρξαντες, πάντες ἐτελεύτησαν.

λ'. Περὶ Σίμωνος τῶ τυράννῳ, καὶ ὅσα κατὰ τῶν ζηλωτῶν ἤραξεν.

λα'. Περὶ Χαβρῶν τῆς πόλεως, ἣν ἡ κατάκλυσις ὁ πρόπαλαι Ἄβραμος.

λβ'. Ὡς, τῶ Σίμωνος τὴν Ἰδουμαίων κατατείχοντος, οἱ ζηλωταὶ τὴν γυναῖκα λοχήσαντες διαφθείρουσιν.

λγ'. Περὶ Γάλβα αὖθις, καὶ τῶν μετ' αὐτὸν ἡρημένων ἐν Ῥώμῃ, καὶ Βιτελλίου.

λδ'. Ὅτι Οὐεσπασιανὸς αἱρεῖ τὴν τε Γωφνιτικὴν καὶ Ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν, καὶ Ἴαφα πολίχνια.

λε'. Περὶ Σίμωνος αὖθις τῶ τυράννῳ, καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει κακῶν· καὶ ὅπως, ἐπιόντος πρὸς τὰς ζηλωτὰς, τὸν Σίμωνα κατ' αὐτῶν ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγον.

λϛ'. Ὅπως Βιτέλλιος ἀπὸ Γερμανίας εἰς Ῥώμην ἦλθε.

λζ'. Ὡς οἱ τραπεζῖται τὰ κατὰ τὴν Ῥώμην πυθόμενοι, Οὐεσπασιανὸν ἀναγόρευσαν αὐτοκράτορα.

λη'. Ὅπως Οὐεσπασιανὸς πρίτερον τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ τὴν Αἴγυπτον χειρώσασθαι ἐσπούδασεν. καὶ ἔκφρασις αὐτῆς τε Αἰγύπτου καὶ τῶ ψευδῶ Μείλα.

λθ'. Ὅπως τὸν συγγραφέα ἰώσηπον τῶν δεσμῶν Οὐεσπασιανὸς ἀνίησιν.

μ'. Ὅτι, καλῶς ἐχόντων ἐπ' Ἀλεξανδρείας αὐτῷ τῶν πραγμάτων, εἰς Ἀντιόχειαν πρότερον ἀφικόμενος Μουκιανὸν προσκαλεῖται.

μα'. Ὅπως ὁ τῶ Βιτελλίῳ στρατηγὸς Καικίνας, τὸ πλῆθος τῶν Οὐεσπασιανῶ στρατευομένων ἰδὼν, πίστεως τὰς ὀφ' ἑαυτὸν στρατιώτας, πρὸς τὸν Ἀντώνιον αὐτομολῆσαι. ἐν ᾧ μεταγνόντων τῶν στρατιωτῶν, καὶ μελλόντων αὖθις τῶ Βιτελλίῳ πίμπειν δίσμιον, φθάσας Ἀντώνιος Πρῖμος, διέφθειρε πολλοὺς, καὶ τὴν Καικίνην τῶ Οὐεσπασιανῶ ἀνέπεμψε.

μβ'. Ὅτι, Βιτελλίου ἀτιμηθέντος καὶ ἀναιρεθέντος, Οὐεσπασιανὸς εἰς Ῥώμην ἤρκεσεν, ὁ δὲ υἱὸς αὐτῶ Τίτος ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

26. *Quomodo Vindex in Gallia a Nerone defecit: atque Vespasianus, victis omnibus emulis, etiam Hierichuntem capit.*

27. *Hierichuntis urbis, et Campi magni, ut vocatur, descriptio: deque fonte in ea, et miraculo ab Elisaeo edito. insuper et de lacu Asphaltite sede et Sodomis.*

28. *Quomodo Vespasianus, exitus Hierosolymitis occludens, praesidia in circumstantibus subactis collocauit; et urbem Gerasam, missio in eam Lucio, vastauit.*

29. *Quomodo Nero occisus est, et Galba declaratus imperator; deinde Otho, et post eum Vitellius: qui, cum breui imperassent, fato omnes cessernnt.*

30. *De Simone tyranno, et quaenam gesserit aduersus Zelotas.*

31. *De urbe Chebrone, quam habitauit primus noster Abramus.*

32. *Ite, Simone Idumaeam percursante, Zelotae uxorem eius fructis insidiis diripiunt.*

33. *Iterum de Galba, deque illis, qui post eum Romae imperarunt, et de eum supremum obierunt.*

34. *Quod Vespasianus et toparchiam Gophniticam et Acrabatenam subegit, aliasque urbeculas.*

35. *Rursus de Simone tyranno, et malis, quae passa est ciuitas; utque populus, dissentientes a Zelotis, Simonem contra eos in urbem introduxit.*

36. *Quomodo Vitellius Germania profectus est Romam.*

37. *Quomodo milites, ubi acceperant, quae Romae acciderant, Vespasianum declararunt imperatorem.*

38. *Quomodo Vespasianus prius operam dedit, ut Alexandriam et Aegyptum in potestatem suam redigeret: Aegyptique descriptio et fluuii Nili.*

39. *Quomodo Iosephum, qui ista scripsit, e vinculis liberat Vespasianus.*

40. *Quod, rebus Alexandriae bene se habentibus, prius Antiochiam profectus Mucianum praemisit.*

41. *Quomodo Vitelliani exercitus dum Cocinas, conspecta ingenti militum Vespasiani multitudine, suis persuasit militibus ad Antonium transire. interea, dum milites facti poeniteret, atque in eo essent, ut Caecinam ad Vitellium vinctum mitterent, eos praeuenit Antonius Primus, multosque interfecit, et Caecinam remittebat Vespasiano.*

42. *Quod, Vitellio victo et interempto, Vespasianus Romam ire contendit, et filius eius Titus reuersus est Hierosolyma.*

ΚΕΦ. α'.

Τῆς Γαμάλας πολιορκία καὶ ἅλωσις.

ΟΣΟΙ δὲ μετὰ τὴν Ἰωταπάτων ἅλωσιν Γαλιλαῖοι Ρωμαίων ἀφεστήκεσαν, ὅτοι τῶν ἐν Ταριχαίαις ἡττηθέντων προσεχώρουν· καὶ παρέλαβον πάντα Ρωμαίοις τὰ Φερέσια, καὶ τὰς πόλεις, πλὴν Γισχάλων καὶ τῶν τὸ Ἰταβύριον ὄρος κατειληφότων. συνέσχε δὲ τούτοις καὶ Γάμαλα πόλις Ταριχαιῶν ἄντικρυς ὑπὲρ τὴν λίμνην κειμένη. τῆς δὲ Ἀγρίππα λήξεως αὕτη τε ἦν, καὶ Σωγάνη καὶ Σελεύκεια. καὶ αἱ μὲν ἐκ τῆς Γαυλανίτιδος ἀμφότεραι· τῷ γὰρ ἄνω καλουμένῳ Γαυλανᾷ μέρος ἦν ἡ Σωγάνη, τῷ κάτω δὲ ἡ Γάμαλα· Σελεύκεια δὲ πρὸς τῇ Σεμεχωνιτῶν λίμνῃ. ταύτης τριάκοντα μὲν εὖρος, ἑξήκοντα δὲ μῆκος σταδίων· διατείνει δὲ αὐτῆς τὰ ἕλη μέχρι Δάφνης χωρίου, τά τε ἄλλα τρυφερῶν, καὶ πηγὰς ἔχοντος, αἳ, τρέφουσαι τὸν μικρὸν καλούμενον Ἰορδάνην ὑπὸ τὸν τῆς χρυσῆς βοὸς νεών, προσπέμπουσι τῷ μεγάλῳ. τὰς μὲν οὖν ἐπὶ Σωγάνην καὶ Σελεύκειαν, παρὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀποστάσεως, δεξιᾶς Ἀγρίππας προσηγάγετο· Γάμαλα δὲ ὑπερεχώρει, πεποιθυῖα τῇ δυσχωρίᾳ, πλέον τῶν Ἰωταπάτων. τραχὺς γὰρ αὐχὴν, ἐφ' ὑψηλῆς κατατείνων ὄρους, μέσον ἐπαίρει τένοντα. μηκύνεται δὲ ἐκ τῆς ὑπεροχῆς εἰς τὸμπροσθεν ἐκκλίνων ὅσον κατόπιν, ὡς εἰκάζεσθαι καμήλῳ τὸ σχῆμα, παρ' ἣν ὠνόμασαι, τὸ τρανὸν τῆς κλήσεως ἐκ ἐξακριβούντων τῶν ἐπιχωρίων. κατὰ πλευρὰν μὲν δὴ καὶ πρόσωπον εἰς φάραγγας ἀβάτους περιφέρεται. τὸ κατ' ἄρας δὲ ὀλίγον ἀναφεύγει τῆς δυσχωρίας, ὅθεν ἀπήρτηται τὸ ὄρος, καὶ τοῦτο ἐπικαιρίᾳ παρακόψαντες τάφρῳ δύσβατον οἱ ἐπιχώριοι κατεσκεύασαν. πρὸς ὀρθίῳ δὲ τῇ λαγόνι, δεδομημέναι πεπύκνωνται δεινῶς ἐπ' ἀλλήλαις αἱ οἰκίαι, κρημνιζομένη τε ἡ πόλις εἰσκυῖα κατέτρεχεν εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς ὀξύτητος· καὶ πρὸς μεσημβρίαν μὲν ἔκλινεν. ὁ νότιος δὲ αὐτῆς ὄχθος, εἰς ἄπειρον ὕψος ἀνατείνων, ἄκρα τῆς πόλεως ἦν·

CAP. I.

Gamalae vrbis obsidio et excidium.

QVICVNQVE autem Galilaeorum post Iotapatorum excidium a Romanis defecerant, hi se iis dediderunt, postquam superati erant Tarichaeatae: et Romani castella, omnia et ciuitates accipiebant: praeter Gischala et qui montem Itabyrium occupauerant. Cum istis autem conspirabat Gamala, vrbs in ora lacus Tarichaeis obuersa. ad fines autem Agrippae pertinebat, itemque Soganae, et Seleucia. Et hae quidem Gaulanitidis regionis ambae, (superioris quippe, quae Gaulana vocatur, pars erat Sogane, et inferioris Gamala) Seleucia vero sita ad Semechonitarum lacum. Huic quidem latitudo est stadiorum triginta, longitudo vero sexaginta, paludesque suas extendit vsque ad locum Daphnen dictum, caetera deliciis abundantem, fontesque habentem; qui minorem, vt vocatur, Iordanem augentes sub fano Bouis aureae, eum immittunt in maiorem. Et Soganes quidem atque Seleuciae incolae, sub initium defectionis, sibi foedere adiunxerat Agrippa: Gamala vero ei se dedere nolebat, freta locorum difficultate magis, quam Iotapata. Iugum namque asperum, ab alto monte porrectum, in medio tendonem erigit: atque vbi eminere incipit, se aliquantulum protendit, eadem a parte anteriori ac a posteriori decliuitate, vt cameli figuram referat; vnde nomen etiam duxit, quamquam indigenae id accurate non exprimant. Et a latere quidem et a fronte diffinditur in profundos hiatus: a tergo vero, vbi monti iungitur, non adeo inaccessum est; atque id indigenae, fossa per obliquum excisa, inuium fecerunt. Eius autem ad latus accliue domus crebrae admodum erant aedificatae, atque vrbs pendenti similis in se a vertice acuminato ruitura videbatur: et ad meridiem quidem vergebat. Eius vero a meridie collis praealtus vrbi erat pro arce: superque eam praecipi-

ἀτείχιστος δὲ ὑπὲρ αὐτὴν κρημνὸς ἦν, εἰς τὴν βαθυτάτην κατατείνων φάραγγα. πηγὴ δὲ ἐντὸς τῶ τείχους, ἐφ' ἣν τὸ ἄσυ κατέληγεν.

β'. Οὕτως ἅσαν φύσει δύσμαχον τὴν πόλιν τειχίζων ὁ Ἰώσηπος ἐποίησεν ὀχυρωτέραν ὑπονόμοις τε καὶ διώρυξιν· οἱ δὲ ἐν αὐτῇ, φύσει μὲν τῇ χωρίᾳ θαρραλεώτεροι τῶν κατὰ τὴν Ἰωτατάτην ἦσαν, πολὺ δὲ ἐλάττες μάχιμοι, καὶ τῷ τόπῳ πεποιθότες ἀδὲ πλείονας ὑπελάμβανον. πεπλήρωτο γὰρ ἡ πόλις διὰ τὴν ὀχυρότητα συμφυγόντων, παρὸ καὶ τοῖς ὑπ' Ἀγρίππα προπεμφθεῖσιν ἐπὶ τὴν πολιορκίαν ἀντεῖχεν ἐπὶ μῆνας ἑπτά.

γ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ἄρας ἀπὸ τῆς Ἀμμαῦς, ἔνθα πρὸ τῆς Τιβεριάδος ἐστρατοπεδεύκει· μεθερμηνευομένη δὲ Ἀμμαῦς, θερμὰ λέγοιτ' ἄν, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πηγὴ θερμῶν ὑδάτων πρὸς ἄκεσιν ἐπιτήδειος· ἀφικνεῖται πρὸς τὴν Γάμαλαν. καὶ πᾶσαν μὲν κυκλώσασθαι φυλακῇ τὴν πόλιν οὐχ οἷός τε ἦν ἔτω διακειμένην. πρὸς δὲ τοῖς δυνατοῖς φερὲς καθίζησι, καὶ τὸ ὑπερκείμενον ὄρος καταλαμβάνεται. τειχισαμένων δὲ, ὥσπερ ἔθος, τῶν ταγμάτων ὑπὲρ αὐτῆ στρατόπεδον, χωμάτων ἤρχετο κατ' ἀρὰν, καὶ τὸ μὲν κατ' ἀνατολὰς αὐτῷ μέρος, ἥπερ ὁ ἀνωτάτω τῆς πόλεως πύργος ἦν, ἐφ' ᾧ τὸ πέμπτον καὶ δέκατον ἐστρατοπεδεύκει τάγμα. καὶ τὸ πέμπτον μὲν κατὰ μέσην ἐξειργάζετο τὴν πόλιν, τὰς διώρυγας δὲ ἀνεπλήρου καὶ τὰς φάραγγας τὸ δέκατον· καὶ τέτῳ προσελθόντα τοῖς τείχεσιν Ἀγρίππαν τὸν βασιλέα, καὶ περὶ παραδόσεως τοῖς ἐφεξῆς πειρώμενον διαλέγεσθαι, βάλλει τις τῶν σφενδονητῶν κατὰ τὸν δεξιὸν ἀγκῶνα λίθῳ. καὶ ὁ μὲν ὑπὸ τῶν οἰκείων θάττον περιεχέθη. Ρωμαίους δὲ ἐπήγειρεν εἰς τὴν πολιορκίαν, ὀργή τε περὶ τὸν βασιλέως, καὶ περὶ σφῶν αὐτῶν δέος· ἡ γὰρ ἀπολείψεων ὠμότητος ὑπερβολὴν κατ' ἀλλοφύλων καὶ πολεμίων, τὰς πρὸς ὁμόφυλον καὶ τῶν συμφερόντων αὐτοῖς σύμβουλον ἅτως ἀγριωθέντας.

δ'. Συντελεσθέντων δὲ τῶν χωμάτων θάττον, πλήθη

tium erat muris non incluſum, in vallem profundam deſpectans. Fons etiam intra murorum ambitum erat, in quem vrbs deſinebat.

2. Cum ciuitas ita eſſet a natura expugnatu difficilis, eam tamen foſſis et cuniculis adhuc firmiorem reddidit Ioſephus, cum ei muniendae operam daret. Qui vero eam tenebant, loci quidem natura audentiores facti erant, quam Iotapateni; multo autem pauciores, qui pugnae idonei: locique firmitate freti ne hoſtes quidem ſuperiores putabant. nam virorum plena erat ciuitas, qui in eam, vtpote valide munitam, confugerant. qua re fiebat, vt miſſis ab Agrippa ad eam obſidendam per menſes ſeptem reſtiterint.

3. Atqui Veſpaſianus ex Ammaunte profectus, vbi pro Tiberiade caſtra poſuerat, (Ammaus autem, ſi quis nomen interpretetur, aquae calidae vocantur: ibi enim fons eſt ſanandis corporum vitiis idoneus) inde Gamalam peruenit. Et ciuitatem quidem omnem in eiuſmodi poſitura cuſtodia circumdare non valebat: qua vero fieri poſſet excubias collocat, montemque ſuperiorem occupabat. Cum autem milites caſtra ſuper eo pro more poſuiſſent, aggeres a tergo iacere incipiebat, et ad orientalem quidem eius partem, qua in loco ſupra vrbem editiſſimo turris erat, vbi legio decima et quinta caſtra poſuerant: et quinta quidem contra mediam ciuitatem opus abſoluebat; foſſas autem et valles replebat decima. Interea cum ad moenia acceſſiſſet rex Agrippa, et de deditione ad eos, qui ſuper muris ſtabant, verba facere conaretur, funditorum quidam dextrum eius cubitum lapide percutit. Et ille quidem celeriter a familiaribus ſuis circumſeptus eſt. Romanos autem et ira ob regem ſauciatum, et ſui metus ad obſidionem protinus incitabat; nihil quippe crudelitatis Iudaeos in alienigenas atque hoſtes praetermiſſum ire credentes, qui in popularem ſuum, et quae e re ipſorum eſſent ſuadentem, ſaeuitiam exercuerunt.

4. Itaque aggeribus cito perfectis, et ob militum

χειρῶν καὶ τῶν πραττομένων ἔθει, προσῆγον τὰς μηχανάς. οἱ δὲ περὶ τὸν Χάρητα καὶ Ἰώσηπον, ὅτοι γὰρ ἦσαν τῶν κατὰ τὴν πόλιν δυνατώτατοι, καίπερ καταπεπληγότας τὰς ὁπλίτας τάττουσιν, ἐπειδὴ μέχρι πολλοῦ πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀνθέξειν οὐχ ὑπελάμβανον, ὕδατι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδείοις μὴ διαρκοῦντες. παρακεκοτήσαντες δὲ ὅμως ἐξήγαγον ἐπὶ τὸ τεῖχος. καὶ πρὸς ὀλίγον μὲν ἀπημύναντο τὰς προσάγοντας τὰς μηχανὰς, βαλλόμενοι δὲ τοῖς καταπελτικοῖς, καὶ τοῖς πετροβόλοις, ἀνεχώρουν εἰς τὴν πόλιν. καὶ προσάγοντες οἱ Ρωμαῖοι τριχόθεν τὰς κριὰς, διασείουσι μὲν τὸ τεῖχος. ὑπὲρ δὲ τῶν ῥιφθέντων εἰχόμενοι, μετὰ πολλοῦ σαλπίγγων ἤχου, καὶ κτύπου τῶν ὅπλων, αὐτοί τε ἐπαλαλάζοντες συνερρήγνυντο τοῖς κατὰ τὴν πόλιν. οἱ δὲ, τέως μὲν κατὰ τὰς πρώτας εἰσόδους ἐνισάμενοι, προσωτέρω χωρεῖν ἐκώλυον, καὶ καρτερῶς τοὺς Ρωμαίους ἀνέῤῥεγον. βιαζόμενοί τε ὑπὸ πολλῶν, καὶ πάντοθεν τρεπόντων, καὶ πρὸς τὰ ὑψηλὰ τῆς πόλεως, προσκειμένοις τοῖς πολεμίοις ἐξ ὑποστροφῆς ἐπιπεσόντες, συνώθουν εἰς τὸ κάταντες, καὶ τῇ στενότητι καὶ δυσχωρίᾳ θλιβομένους ἀνῄρουν. οἱ δὲ μήτε τοὺς κατὰ κορυφὴν ἀμύνασθαι δυνάμενοι, μήτε διεκπαίειν τῶν σφετέρων πρόσω βιαζομένων, ἐπὶ τὰς οἰκίας τῶν πολεμίων, πρόσγειοι γὰρ ἦσαν, ἀνέφευγον. αἱ δὲ ταχέως κατῄρεπτον τὸ πληρούμενον, καὶ τὸ βάρος μὴ φέρουσαι. κατίσχυε δὲ πολλὰς μία τῶν ὑπ' αὐτὴν πεσοῦσα, καὶ πάλιν ἐκείνας τὰς ὑπ' αὐτάς. τοῦτο πλείστους διέφθειρε τῶν Ρωμαίων, ὑπὸ γὰρ ἀμηχανίας, καίτοι συνιζάσας ὁρῶντες, ἐπεπήδων ταῖς στέγαις. καὶ πολλοὶ μὲν κατεχώννυντο τοῖς ἐρειπίοις, πολλοὶ δὲ ὑποφεύγοντες, μέρη τοῦ σώματος κατελαμβάνοντο, πλείστους δὲ ὁ κονιορτὸς ἄγχων ἀνῄρει. συνεργείαν Θεοῦ τοῦτο Γαμαλεῖς ὑπελάμβανον, καὶ τῆς κατὰ σφᾶς ἀμελοῦντες βλάβης ἐπέκειντο, πρός τε τὰ τείχη τοὺς πολεμίους ἀνώθουν, καὶ τοὺς κατολισθαίνοντας ἐν ὀξέσι τοῖς στενωποῖς, καὶ ἀεὶ τοὺς πίπτοντας, ὑπερθεν βάλλοντες, ἔκτεινον. καὶ τὰ μὲν ἐρείπια χερμάδων πλῆθος αὐτοῖς, σίδηρον δὲ παρεῖχον οἱ τῶν

multitudinem et quod operi assuefacti essent, machinas adducebant. Chares autem et Iosephus, (nam illi potentissimi eorum, qui in vrbe erant) armatis, licet metu perculsis, ordinandis operam dant, quoniam non diu obsidionem sustineri posse arbitrabantur, cum aquae aliorumque necessariorum copia non abundarent: simulque ac eos adhortati essent, ad moenia eduxerunt. Et ad breue quidem tempus propulsabant eos, qui machinas adducebant: catapultis autem et ballistis percussi in vrbem se recipiebant. Atque Romani, tribus ex locis arietes adducentes, murum quidem concutiunt: qua vero deiectus erat irruentes magno cum tubarum sonitu et armorum strepitu, ipsorumque etiam clamore, cum iis, qui in vrbe erant, praelio congrediebantur. Illi autem paululum quidem ad primos aditus Romanis instantes, ne vltra progrederentur obstabant, eosque fortiter repellebant. cumque superati essent a multitudine illorum, qui eos vndique vrgebant, compulsique, vt ad excelsa ciuitatis loca refugerent, tum demum conuersi et hostes instantes adorti in decliuia eos contrudebant, locorumque angustia et difficultate compressos interficiebant. Romani autem, cum neque a vertice imminentes depellere, neque in partem aliquam euadere possent, suis contra ipsos ire nitentibus, in fastigia domorum hostilium (quippe humiles erant) se fuga recipiebant. Illae autem, cum militum plenae pondus sustinendo non essent, statim collapsae sunt: et vna deiecta multas infra se, illaeque alias deturbabant. Quo factum, vt plerique Romanorum perierint. quippe incerti, quid agerent, in tecta insiliebant, quamuis ea subsidere viderent. Atque ita multi quidem ruinis opprimebantur; haud pauci vero, non nisi parte aliqua corporis mulctati subterfugiebant: plurimosque pulvis eos suffocando enecabat. id quod Gamalenses a Deo esse ipsos adiuuante existimabant: adeoque sua damna insuper habentes hostibus instabant, eosque vrgendo in tecta propellebant, ac delapsos in asperis viarum angustiis, vt quisque caderet, telis desuper missis interficiebant. Et ruinae quidem ex lapidum affatim dabant: ferrum vero mortui ho-

πολεμίων νεκροί. παρασπῶντες γὰρ τὰ τῶν πεσόντων ξίφη, κατὰ τῶν δυσθανατώντων ἐχρῶντο. πολλοὶ δὲ, ἀποπίπτοντες ἤδη τῶν δωμάτων, σφᾶς αὐτὺς βάλλοντες ἔθνησκον. ἦν δὲ ὐδὲ τραπέντων ἡ φυγὴ ῥάδιος. κατὰ γὰρ ἄγνοιαν τῶν ὁδῶν καὶ παχύτητα τῦ κονιορτῦ, μηδὲ ἀλλήλὰς ἐπιγινώσκοντες ἀνειλῦντο, καὶ περὶ σφᾶς ἔπιπτον.

ε'. Οἱ μὲν ὖν μόλις εὑρίσκοντες τὰς ἐξόδυς, ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς πόλεως. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀεὶ προσμένων τοῖς πονυμένοις, δεινὸν γάρ τι πάθος αὐτὸν εἰσῆει κατερειπομένην ὁρῶντα περὶ τῷ στρατῷ τὴν πόλιν, ἐν λήθῃ τῦ κατ' αὐτὸν ἀσφαλῦς γενόμενος, λανθάνει κατὰ μικρὸν ἀνωτάτω τῆς πόλεως προελθών, ἔνθα μέσοις ἐγκαταλείπεται τοῖς κινδύνοις μετ' ὀλίγων παντελῶς· ὐδὲ γὰρ ὁ παῖς αὐτῷ Τίτος τότε συμπαρῆν, τηνικαῦτα πρὸς Μυκιανὸν εἰς Συρίαν ἀπεσταλμένος· τραπῆναι μὲν ὖν ὅτε ἀσφαλὲς, ὅτε πρέπον ἡγήσατο, μνηθεὶς δὲ τῶν ἀπὸ νεότητος αὐτῷ πεπονημένων, καὶ τῆς ἰδίας ἀρετῆς, ὥσπερ ἔνθυς γενόμενος, συνασπίζει μὲν τὰς ἅμα αὐτῷ τά τε σώματα καὶ τὰς πανοπλίας. ἐνυφίσταται δὲ κατὰ κορυφὴν ἐπιῤῥέοντα τὸν πόλεμον, καὶ ὅτε ἀνδρῶν πλῆθος ὅτε βελῶν ὑποπτήξας ἐπέμενε, μέχρι δαιμόνιον τὸ παράσημα τῆς ψυχῆς συννοήσαντες οἱ πολέμιοι, ταῖς ὁρμαῖς ἐνέδοσαν. ἀτονώτερον δὲ προσκειμένων, αὐτὸς ἐπὶ πόδα ἀνεχώρει, νῶτα μὴ δεικνὺς ἕως ἔξω τῦ τείχυς ἐγένετο. πλεῖστοι μὲν ὖν Ρωμαίων κατὰ ταύτην ἔπεσον τὴν μάχην, ἐν οἷς καὶ ὁ δεκαδάρχης Εβάτιος, ἀνὴρ ὃ μόνον ἐφ' ἧς ἔπεσε παρατάξεως, ἀλλὰ πανταχῦ καὶ πρότερον γενναιότατος φανεὶς, καὶ πλεῖστα κακὰ Ιυδαίοις ἐργασάμενος. ἑκατοντάρχης δέ τις, Γάλλος ὀνόματι, μετὰ στρατιωτῶν δέκα περιχυθεὶς ἐν τῇ ταραχῇ, κατέδυ μὲν εἴς τινος οἰκίαν. τῶν δὲ ἐν αὐτῇ διαλαλούντων παρὰ δεῖπνον, ὅσα κατὰ τῶν Ρωμαίων ἢ περὶ σφῶν ὁ δῆμος ἐβυλεύετο, κατακροασάμενος· ἦν δὲ αὐτός τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ Σύροι· νύκτωρ ἐπανίσταται, καὶ πάντας ἀποσφάξας, μετὰ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὰς Ρωμαίυς διασώζεται.

ſtes ſuppeditabant. nam caeſorum gladios diſtringentes, contra ſemineces illis vtebantur. Porro multi, cum de tectis decidiſſent, ſemet ferientes occidebant. quin et terga dantibus ne fuga quidem facilis erat: viarum namque ignorantia, et pulueris craſſitie ſeſe non internoſcentes pererrabant, et circa ſuos cadebant.

5. Atque illi quidem, qui exitus inueniebant, ex vrbe receſſerunt. Veſpaſianus autem, qui laborantibus ſemper intererat, (nam vehemens eum dolor occupabat, cum vrbem ſuper militem ruere videret) ſuae ſalutis oblitus, cum ſe paulatim in ſuperiora vrbis adſcendiſſe non ſenſiſſet, vbi cum paucis admodum e ſuis media inter pericula relictus erat, (neque enim tunc aderat ei Titus filius, ad Mucianum eo tempore in Syriam miſſus) et dare quidem terga neque tutum, neque honeſtum putaſſet; rerum autem, quas ab adoleſcentia geſſerat, et ſuae virtutis memor, quaſi Dei afflatu, ex eorum, qui ſecum erant, corporibus et armaturis teſtudinem facit. atque ita bellum a vertice defluens ſuſtinet: et, neque virorum neque telorum multitudinem formidans, id facere perſeuerabat, donec hoſtes, eius animi praeſentiam diuinam eſſe reputantes, pugnae ardorem remitterent. Cum autem minus acriter inſtarent, ipſe pedem referebat, non prius tergum conuertens, quam extra muros eſſet. Et plurimi quidem Romani milites ea pugna ceciderunt, in quibus et Ebutius decurio, vir, qui non eo tantum praelio, quo periit, ſed vbique antea ſe fortiſſimum praeſtitit, et mala plurima Iudaeis intulit. Centurio autem quidam, Gallus nomine, media in turba, cum decem militibus in cuiuſdam domum clam ſubiit. cumque eos, qui in ea erant, audiuiſſet, inter ſe, dum cenarent, colloquentes de iis, quae populus contra Romanos aut pro ſe ſtatuerant, (erat enim et ipſe Syrus, itemque Syri, qui cum eo erant) nocte illos adortus omnes iugulat, et ad Romanos ſaluus cum militibus ſuaſit.

ς'. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀθυμοῦσαν τὴν στρατιὰν ἐννοίᾳ πταισμάτων, καὶ διότι τέως ἀδαμῆ τηλικαύτῃ συμφορᾷ κέχρηντο, τό γε μὴν πλέον αἰδημένης ἐπὶ τῷ τὸν στρατηγὸν μόνον τοῖς κινδύνοις ἐγκαταλιπεῖν, παρεμυθεῖτο, περὶ μὲν τῦ καθ' αὑτὸν ὑποσελλόμενος, ὡς μηδὲ τὴν ἀρχὴν μέμφεσθαι δοκοίη· „δεῖν δὲ τὰ κοινὰ λέγων ἀνδρείως Φέ„ρειν, τὴν τῦ πολέμυ Φύσιν ἐννοοῦντας, ὡς ἀδαμῦ τὸ νε„κρὸν ἀναιμωτὶ περιγίνεται· ἡ γὰρ παλίμπτης τύχη περιί„στατ. τοσαύτας μέντοι μυριάδας Ιουδαίων ἀνελόντας, „αὐτοὺς ὀλίγην τῷ δαίμονι δεδωκέναι συμβολήν. εἶναι δὲ, „ὥσπερ ἀπειροκάλων, τὸ λίαν ἐπαίρεσθαι ταῖς εὐπραγίαις· „ὅτως ἀνάνδρων, τὸ καταπτήσσειν ἐν τοῖς πταίσμασιν. „ὀξεῖα γὰρ ἐν ἀμΦοτέροις ἡ μεταβολὴ, κἀκεῖνος ἄριστος, „ὁ κἀν τοῖς ἀτυχήμασι νήΦων, ἵνα μένῃ καὶ δι' εὐθυμίας „ἀναπαλαίων τὰ σΦάλματα. τὰ μέντοι συμβεβηκότα „νῦν, ὅτε μαλακισθέντων ἡμῶν, ὅτε παρὰ τὴν τῶν Ιουδαίων „ἀρετὴν γέγονεν· ἀλλὰ κἀκείνοις τῷ πλεονεκτῆσαι, καὶ τῷ „διαμαρτεῖν ἡμῖν αἴτιον ἡ δυσχωρία. καθ' ἣν ἄν τις ὑμῶν „μέμψαιτο τῆς ὁρμῆς τὸ ἀταμίευτον. ἀναΦυγόντων γὰρ „ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ τῶν πολεμίων ἑαυτοὺς ὑποσέλλειν ἐχρῆν, „καὶ μὴ κατὰ κορυΦὴν ἰσαμένοις τοῖς κινδύνοις ἕπεσθαι· „κρατοῦντας δὲ τῆς κάτω πόλεως, κατ' ὀλίγον προκαλεῖ„σθαι τοὺς ἀναΦεύγοντας εἰς ἀσΦαλῆ καὶ ἑδραίαν μάχην. „νυνὶ δὲ ἀκρατῶς ἐπὶ τὴν νίκην ἐπειγόμενοι, τῆς ἀσΦαλείας „ἠμελήσατε. τὸ δὲ ἀπερίσκεπτον ἐν πολέμῳ, καὶ τῆς ὀρ„μῆς μανιῶδες, ὦ πρὸς Ρωμαίων, οἳ πάντα ἐμπειρίᾳ καὶ „τάξει κατορθοῦμεν, ἀλλὰ βαρβαρικὸν, καὶ ᾧ μάλιστα „Ιουδαῖοι κρατοῦνται. χρὴ τοίνυν ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν ἀνα„δραμεῖν, καὶ θυμοῦσθαι μᾶλλον, ἢ προσαθυμεῖν τῷ παρ' „ἀξίαν πταίσματι. τὴν δὲ ἀρίστην ἕκαστος ἐκ τῆς ἰδίας χει„ρὸς ἐπιζητείτω παραμυθίαν. οὕτω γὰρ τοῖς ἀπολωλόσι „τιμωρήσασθαι, καὶ τοὺς ἀπελόντας ἀμυνεῖσθαι. πειράσομαι „δὲ ἐγὼ, καθάπερ νῦν, ἐπὶ τῆς πάσης μάχης προάγειν τῶν „ὑμῶν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ τελευταῖος ἀποχωρεῖν.

6. Vespasianus autem exercitui aduersorum casuum cogitatione deiecto, quodque non antea eiusmodi cladem fuerant experti, maxime vero quod eos puderet ducem in periculis deseruisse, solamen adhibebat; nihil quidem de se dicens, vt omnino non videretur conqueri: „oportere „autem, inquiens, quae communia essent omnibus, fortiter ferre, belli naturam secum animo reputantes, quod„que nusquam sine sanguine reportetur victoria. Fortuna „quippe mutabilis praeliantes circumstat: cumque tot mil„lia Iudaeorum interfecerint, ipsos fortunae vicissim parui „aliquid pependisse. Atque vt ineptorum sit, rebus secundis „valde insolescere, ita ignauorum esse, calamitate accepta „trepidare. velox enim est in vtramque partem mutatio, „atque ille fortissimus, cuius sobrius est animus, etiam cum „res male ceciderint, ita vt idem maneat, hilari etiam ani„mo quod perditum erat reparans. Quae vero nunc acci„derunt, neque nostrae mollitiei, neque Iudaeorum virtuti, „accepta debentur: sed illis tam pugnae melioris, quam „nobis deterioris, causa erat locorum difficultas. qua in re „est, vt aliquis temeritatis vestrae alacritatem reprehendat. „Nam cum hostes in loca excelsiora refugissent, manus „continere debuistis, neque pericula sequi in summo ver„tice adeunda: sed, capta vrbe inferiori, paulatim eos, „qui in superiora se receperant, ad pugnam certam stabi„lemque prouocare. Nunc autem accidit, vt vehementer „ad victoriam incitati nullam vestrae salutis rationem ha„bueritis. Verum temerarius et furiosus in bello impetus „haud Romanorum est, qui omnia ex peritia et disciplî„nae legibus perficimus: sed Barbarorum, et quo maxime „valent Iudaei. Oportet igitur nos ad propriam virtutem „recurrere, et irasci potius, quam ex errore adeo indigno „animum despondere. Atqui optimum quisque sua ex „manu quaerat solamen. ita enim nos vltum ire amissos, „et vindicatum in eos, a quibus peremti sunt. Mihi au„tem curae erit, quemadmodum et nunc, in omni pugna „vobis contra hostes praeire, nouissimumque inde disce„dere.

ζ'. Ο μὲν ὧν τοιαῦτα λέγων τὴν στρατιὰν ἀνελάμβανε. τοῖς δὲ Γαμαλεῦσι πρὸς ὀλίγον μὲν θαρρήσαι τῷ κατορθώματι παρέσχε, παραλόγως τε συμβάντι καὶ μεγάλως. λογιζόμενοι δὲ ὕστερον ἀφῃρῆσθαι σφᾶς αὐτοὺς καὶ δεξιᾶς ἐλπίδα, τό, τε μὴ δύνασθαι διαφεύγειν ἐννοοῦντες, ἤδη γὰρ ἐπέλιπε τὰ πιτήδεια, δεινῶς ἠθύμουν, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀναπεπτώκεσαν. ὁ μὲν εἰς τὸ δυνατὸν ἡμέλουν σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ τὰ περιῤῥηχθέντα τῷ τείχους οἱ γενναιότατοι, καὶ τὰ μένοντα περιέχοντες ἐφύλασσον οἱ λοιποί. τῶν δὲ Ρωμαίων ἐπιχωννύντων τὰ χώματα, καὶ πάλιν πεῤῥωμένων εἰσβολῆς, οἱ πολλοὶ διεδίδρασκον ἐκ τῆς πόλεως, κατά τε δυσβάτων φαράγγων, ἧπερ οὐκ ἔκειντο φυλακαὶ, καὶ διὰ τῶν ὑπονόμων. ὅσοι γε μὴν, δέει τῆ ληφθῆναι, παρέμενον, ἐν ἐνδεία διεφθείροντο· πανταχόθεν γὰρ τροφὴ τοῖς μάχεσθαι δυναμένοις συνηθροίζετο.

ή. Καὶ οἱ μὲν ἐν τοιούτοις πάθεσι διεκαρτέρουν. Οὐεσπασιανὸς δὲ πάρεργον ἐποιεῖτο τῆς πολιορκίας, τὸ τὸ Ιταβύριον κατειληφότας ὄρος, ὃ ἐστι τῆ μεγάλῃ πεδίῳ καὶ Σκυθοπόλεως μέσον· ἔ τὸ μὲν ὕψος ἐπὶ τριάκοντα σταδίους ἀνίσχει, μόλις προσβατὸν κατὰ τὸ περισάρκτιον κλίμα, πεδίον δὲ ἐστὶν ἡ κορυφὴ σταδίων ἓξ καὶ εἴκοσι, πᾶν τετειχισμένον. ἤγειρε δὲ τοσοῦτον ὄντα τὸν περίβολον ὁ Ιώσηπος ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις, τῇ τε ἄλλῃ χορηγούμενος ὕλῃ κάτωθεν καὶ ὕδατι. καὶ γὰρ τοῖς ἐποίκοις μόνον ἦν ὄμβριον. πολλῆ δ' ἂν πλήθυς ἐπὶ τούτῳ συνειλεγμένη, Οὐεσπασιανὸς Πλάκιδον σὺν ἱππεῦσι ἑξακοσίοις πέμπει. τούτῳ τὸ μὲν προσβαίνειν ἀμήχανον ἦν, ἐλπίδι δὲ δεξιῶν καὶ παρακλήσεως πρὸς εἰρήνην τοὺς πολλοὺς προσεκαλεῖτο. κατῆσαν δὲ ἀντεκβιαζόμενοι. ὅ, τε γὰρ Πλάκιδος ὠμίλει πραότερον, σπεύδοντα αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ λαβεῖν· κἀκεῖνοι κατῆσαν ὡς πειθόμενοι δῆθεν, ἵνα ἀφυλάκτῳ προσπέσωσιν. ἐνίκα μέντοι τὸ Πλακίδου πανοῦργον. ἀρξαμένων γὰρ τῶν Ιουδαίων μάχης, φυγὴν ὑποκρίνεται, καὶ διώκοντας ἑλκύσας ἐπὶ πολὺ τοῦ πεδίου, τοὺς ἱππεῖς ἐπιστρέφει. τρεψάμενος δὲ, πλεί-

7. Et ille quidem iſtiuſmodi verbis recreabat exercitum. Tunc autem Gamalenſes pauliſper quidem fiduciam ſumſerunt, ex rebus feliciter valdeque praeter omnem opinionem geſtis. Poſtea vero reputantes, ſibi ipſis ablatam eſſe etiam foederis ſpem, cogitanteſque, quod nequicquam poſſent effugere, (iam enim victus eos defecerat) magna erant in anxietate, animique illis ceciderunt: ſuam tamen, quoad eius fieri poſſet, ſalutem curabant. quippe fortiſſimi illorum muri partes diffractas, atque integrarum ambitum reliqui cuſtodiebant. At cum Romani aggeres conſtruerent, iterumque irruptionem facere niterentur, multi ex ciuitate per valles imperuias, vbi nullae erant excubiae, et per cloacas diffugiebant. Caeterum quotquot prae metu, ne caperentur, in vrbe manebant, inopia interibant: nam iis ſolum, qui pugnando erant, vndique congerebatur alimentum.

8. Atque illi quidem in huiuſmodi calamitatibus perdurabant. Veſpaſianus autem praeter obſidionem ſucciſivo opere eos adoritur, qui montem Itabyrium occupauerant, inter Campum magnum et Scythopolin medium: cuius quidem altitudo ſtadiis XXX. adſurgit, ſeptentrionali latere fere inacceſſa; in vertice autem planities XXVI. ſtadiorum patet, tota muro circumdata. Caeterum hunc circuitu tantum XL. diebus muniuerat Ioſephus; cui et aliarum rerum copiam inſuper et aquam ſuppeditabant loca inferiora. etenim incolis nulla erat praeter pluuialem. Ingenti itaque in eum multitudine congregata, Veſpaſianus eo mittit Placidum cum equitibus ſexcentis. Huic quidem nulla erat via, qua montem adſcenderet: foederis autem culpaeque deprecandae ſpe multitudinem ad pacem hortabatur: et deſcendebant inſidiandi animo. nam et Placidus mitius cum illis colloquebatur, id agens, vt eos in planitie caperet; atque illi tanquam dicto audientes de monte deſcendebant, vt incautum adorirentur. vicit tamen Placidi aſſutia. Coepto enim a Iudaeis praelio, fugam ſimulat: cumque inſequentes in multum campi pellexiſſet, equites in eos conuertit. Quibus terga dantibus, plu-

σεις μὲν αὐτῶν ἀναιρεῖ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ὑποτεμόμενος, εἴργει τῆς ἀνόδου. καὶ οἱ μὲν, τὸ Ἰταβύριον καταλιπόντες, ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἔφευγον· οἱ δὲ ἐπιχώριοι πίστεις λαβόντες, ἐπιλελοίπει δὲ αὐτὰς τὸ ὕδωρ, τό, τε ὄρος καὶ σφᾶς αὐτὰς Πλακίδῳ παρέδοσαν.

Θ'. Τῶν δὲ ἐπὶ τῆς Γαμάλας οἱ παραβολώτεροι μὲν φεύγοντες διελάνθανον, οἱ δὲ ἀθενεῖς διεφθείροντο λιμῷ· τὸ μάχιμον δὲ ἀντεῖχε τῇ πολιορκίᾳ, μέχρι, δευτέρᾳ καὶ εἰκάδι μηνὸς Ὑπερβερεταίου, τρεῖς τῶν ἀπὸ τῆ πέμπτης καὶ δεκάτης τάγματος στρατιῶται περὶ τὴν ἑωθινὴν φυλακὴν ὑποδύντες, τὸν πρέχοντα κατὰ τάτους πύργον ὑπορύσσουσιν ἡσυχῇ· τοῖς δὲ ὑπὲρ αὐτῆ φύλαξιν ἔτε προσιόντων αἴσθησις, νὺξ γὰρ ἦν, ἔτε προσελθόντων ἐγένετο. ἐλθόντες δὲ οἱ στρατιῶται, φεισόμενοι τῆ ψόφε, καὶ πέντε τὰς κραταιοτάτας ἐκκυλίσαντες τῶν λίθων, ὑποπηδῶσι· καταῤῥίπτεται δὲ ὁ πύργος ἐξαίφνης μετὰ μεγίστε ψόφε. καὶ συγκατακερημνίζονται μὲν οἱ φύλακες αὐτῷ, θορυβηθέντες δὲ οἱ κατὰ τὰς ἄλλας φυλακὰς ἔφευγον, καὶ πολλὰς διεκπαίουν τολμῶντας οἱ Ρωμαῖοι διέφθειραν, ἐν οἷς καὶ Ἰώσηπόν τις ὑπὲρ τὸ παρερρηγμένον τῆ τείχης ἐκδιδράσκοντα βαλὼν ἀναιρεῖ. τῶν δ' ἀνὰ τὴν πόλιν, διασεισθέντων ὑπὸ τῆ ψόφε, διαδρομή τε ἦν, καὶ πτοία πολλὴ, καθάπερ εἰσπεπτωκότων πάντων τῶν πολεμίων. ἔνθα καὶ Χάρης κατακείμενος, καὶ νοσηλευόμενος ἐκλείπει, πολὺ τῆ δέους συνεργήσαντος εἰς θάνατον τῇ νόσῳ. Ρωμαῖοί γε μὴν, μεμνημένοι τῆ προτέρε πταίσματος οὐκ εἰσέβαλλον ἕως τρίτης καὶ εἰκάδος τῆ προειρημένε μηνός.

ι'. Τίτος δὲ, ἤδη γὰρ παρῆν, ὀργῇ τῆς πληγῆς, ἣν παρ' αὐτὸν ἐπλήγησαν ἀπόντα Ρωμαῖοι, τῶν ἱππέων ἐπιλέξας διακοσίους, πρὸς οἷς καὶ πεζὸς, εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ. καὶ παρελθόντος οἱ μὲν φύλακες αἰσθόμενοι, μετὰ βοῆς ἐχώρεν ἐπὶ τὰ ὅπλα. δήλης δὲ τῆς εἰσβολῆς ταχέως καὶ τοῖς εἴσω γενομένης, οἱ μὲν, ἁρπάζοντες τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἐπισυρόμενοι, πρὸς τὴν ἄκραν

rimos quidem illorum interficit, reliquae vero multitudini reditum in montem praecidit. adeo vt Itabyrio relicto Hierosolyma se fuga reciperent; indigenae vero, quod summa aquarum penuria laborarent, et montem et seipsos fide accepta Placido tradiderunt.

9. Verum ex Gamalensibus, qui visi sunt audaciores, fuga dispersi latebant, et turba imbellis fame peribat; pugnantium tamen manus obsidionem sustinebat, donec tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias, secundo et vicesimo die mensis Hyperberetaei, editissimam versus ipsos turrim subirent, eamque clam suffoderent: custodibus ei appositis, neque cum accederent, (quippe nox erat) neque postquam adessent, quidquam sentientibus. Iidem autem milites, cauendo, ne strepitus fieret, quinque saxis validissimis euolutis se proripiunt; subitoque turris cum ingenti fragore decidit. Et quidem custodes eius vna praecipitantur: qui vero alibi custodias agebant, perturbati fugiebant; multosque erumpere audentes occidere Romani, in quibus et Iosephum, super partem muri deiectam excurrentem, quidam iaculo perimit. Ab iis autem, qui in vrbe erant, ex isto sonitu mente permotis, vndique discursum est et valde trepidatum, tanquam hostes vniuersi irruptionem fecissent. Tunc et Chares lecto decumbens inter curationem efflat animam, magno timore nonnihil faciente, vt morbus ad mortem vsque ingraueseeret. Caeterum Romani, prioris cladis memores, ante vicesimam et tertiam diem mensis praedicti vrbem non ingressi sunt.

10. Titus autem (quippe iam aderat) indignatione plagae, quam Romani ab ipsis se absente acceperant, delectis equitibus ducentis ac praeterea peditibus, quiete in vrbem intrat. quem cum vigiles quidem praetergressum sensissent, ad arma cum clamore properabant. Cognito autem etiam ab iis, qui intus erant, eius introitu, alii quidem liberos rapientes et coniuges post se trahentes, cum vlulatu et exclamationibus in arcem re-

ἀνέφευγον, μετὰ κωκυτῦ καὶ βοῆς· οἱ δὲ, τὸν Τίτον ὑπαντιάζοντες, ἀδιαλείπτως ἔπιπτον. ὅσοι δὲ ἀπεκωλύθησαν ἐπὶ τὴν κορυφὴν ἀναδραμεῖν, ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τὰς τῶν Ρωμαίων φρυκτὰς ἐξέπιπτον. ἄπειρος δὲ ἦν πανταχῦ φονευομένων ὁ πόνος, καὶ τὸ αἷμα πᾶσαν ἐπέκλυζε τὴν πόλιν κατὰ πρανῦς χεόμενον. πρὸς δὲ τὰς ἀναφεύγοντας εἰς τὴν ἄκραν ἐπεβοήθει Οὐεσπασιανὸς, πᾶσαν εἰσαγαγὼν τὴν δύναμιν. ἦν δὲ ἡ τε κορυφὴ πάντοθεν πετρώδης καὶ δύσβατος, εἰς ἄπειρον ὕψος ἐπηρμένη, καὶ πανταχόθεν τῦ πλήθους κατέγεμεν, περιειλημμένη κρημνοῖς· κατέτεμνόν τε ἐνταῦθα τὰς προσβαίνοντας οἱ Ιουδαῖοι, τάς τε ἄλλας βέλεσι καὶ πέτραις κατακυλινδῦντες ἐκάκων· αὐτοὶ δὲ δι' ὕψος ἦσαν δυσέφικτοι βέλεσι. γίνεται δὲ πρὸς ἀπώλειαν αὐτῶν ἀντικρὺ θύελλα δαιμόνιος, ἣ τὰ μὲν Ρωμαίων ἔφερεν εἰς αὐτὰς βέλη, τὰ δὲ αὐτῶν ἀνέστρεφε, καὶ πλάγια παρέσυρεν. ὅτε δὲ τοῖς ἀποκρήμνοις ἐφίσασθαι διὰ τὴν βίαν ἐδύνανντο τῦ πνεύματος, μηδὲν ἑδραῖον ἔχοντες, ὅτε τὰς προσβαίνοντας καθορᾶν. ἐπαναβαίνουσι δὲ Ρωμαῖοι, καὶ περιχόντες, ὃς μὲν ἀμυνομένους ἔφθανον, τὰς δὲ χεῖρας προΐσχοντας· ἐτόνα δὲ τὸν θυμὸν αὐτοῖς ἐπὶ πάντας ἡ μνήμη τῶν ἐπὶ τῆς πρώτης εἰσβολῆς ἀπολωλότων. ἀπογινώσκοντες δὲ τὴν σωτηρίαν πανταχόθεν οἱ πολλοὶ περιχόμενοι, τέκνα καὶ γυναῖκας ἑαυτούς τε κατεκρήμνιζον εἰς τὴν φάραγγα· βαθυτάτη δὲ αὕτη κατὰ τὴν ἄκραν ὑπῶρυκτο. συνέβη δὲ τὴν Ρωμαίων ὀργὴν τῆς εἰς αὐτὰς ἀπονοίας τῶν ἀλόντων πρωτέραν φανῆναι. τετρακισχίλιοι μέν γε ὑπὸ τῶν ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ῥίψαντες ἑαυτὰς ὑπὲρ πεντακισχιλίους εὑρέθησαν. διεσώθη δὲ πλὴν δύο γυναικῶν ἀδείς. τῆς Φιλίππου δὲ ἦσαν ἀδελφῆς θυγατέρες αὗται· αὐτὸς δ' ὁ Φίλιππος Ιακίμου τινὸς ἀνδρὸς ἐπισήμου στρατηγήσαντος Αγρίππα τῷ βασιλεῖ. διεσώθησαν δὲ, τὰς παρὰ τὴν ἅλωσιν ὀργὰς Ρωμαίων λαθῦσαι. ἀδὲ γὰρ νηπίων ἐφείδοντο, πολλὰ δὲ ἕκαστος τότε ἁρπάζοντες ἐσφενδόνων ἀπὸ τῆς ἄκρας. Γάμαλα μὲν ἓν ὅτως ἑάλω τρίτῃ καὶ

fugiebant: alii vero Tito occurrentes ſine vlla intermiſſione cadebant: et quotquot prohibiti erant, quo minus in arcem ſe fuga reciperent, prae conſilii inopia delabebantur in Romanorum praeſidia. atque creberrimi erant vbique morientium gemitus, ac cruor per loca prona effuſus vrbem omnem inferiorem inundabat. Caeterum contra eos, qui arcem fuga occupauerant, cum toto ſtatim exercitu ibat Veſpaſianus. Erat autem vertex vndique ſaxoſus et acceſſu difficilis, in immenſum editus, et ex omni parte multitudine plenus erat, praecipitiis circumdatus: vnde adeuntes ad ipſos conficiebant Iudaei, alioſque telis ac lapidibus deuolutis eos male accipiebant. atqui ad ipſos propter loci altitudinem nullae pertingebant ſagittae. Ipſorum autem ad interitum diuinitus plane immiſſa oritur procella, quae Romanorum quidem tela in eos ferebat, ipſorum autem in obliquum trahens a Romanis auertebat. At neque in praeruptis conſiſtere valebant propter venti vehementiam, vt qui nihil ſtabile haberent, neque hoſtes ad ſe accedentes proſpicere. Romani autem adſcendunt, cumque eis ſemet circumdediſſent, alios quidem repugnantes, alios vero ſemet dedentes praeueniebant. illis vero in omnes iram intendebat recordatio illorum, qui prima in impreſſione perierunt. Quo factum, vt multi, ſalutem deſperantes, cum circumdati eſſent, filios et coniuges et ſemetipſos in vallem praecipitarint; quae iuxta arcem in immenſum ſuffoſſa erat. Euenit autem, vt ipſorum in ſe, qui capti fuerant, immanitate, lenior appareret Romanorum iracundia. ab his enim quater mille homines peremti erant; quinquies vero mille et amplius reperti, qui ſeſe praecipites dederunt. Nemo autem praeter duas mulieres interitum effugit. Atque illae Philippi ſororis filiae erant: ipſe vero Philippus lacimi cuiuſdam, viri nobilis, qui Agrippae regis exercitui praefuerat, filius. euaſerunt autem, quod irae Romanorum in excidio ſeſe ſubduxerint. Nec enim infantibus pepercerunt, multos vero ſinguli eo tempore raptos ex arce proiiciebant. Atque ita quidem Gamala exciſa erat, tertio

εἰκάδι μηνὸς Ὑπερβερεταίου, τῆς ἀποστάσεως ἀρξαμένης Γορπιαίου μηνὸς τετάρτῃ καὶ εἰκάδι.

ΚΕΦ. β'.

Ἡ τῶν Γισχάλων ἔκδοσις, Ἰωάννου Φυγόντος εἰς Ἱεροσόλυμα.

Μόνη δὲ Γίσχαλα πολίχνη τῆς Γαλιλαίας ἀχείρωτος κατελείπετο, τῷ μὲν πλήθει εἰρηνικὰ φρονοῦντος· καὶ γὰρ ἦσαν τὸ πλέον γεωργοί, καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν καρπῶν ἐλπίσιν ἀεὶ προσανέχοντες· παρεισεφθαρμένου δὲ αὐτοῖς ἐκ ὀλίγου λῃστρικῆ τάγματος, ὧ τινες καὶ τῇ πολιτικῇ συνεπόρθουν. ἐνῆγε δὲ τούτους εἰς τὴν ἀποστασίαν, καὶ συνεκέρτει Λευΐου τινὸς υἱὸς Ἰωάννης, γόης ἀνὴρ, καὶ ποικιλώτατος τὸ ἦθος, πρόχειρος μὲν ἐλπίσαι μεγάλα, δεινὸς δὲ τῶν ἐλπισθέντων περιγενέσθαι, παντί τε ὢν δῆλος ἀγαπᾶν τὸν πόλεμον εἰς δυναστείας ἐπίθεσιν. ὑπὸ τούτῳ τὸ στασιῶδες ἐν τοῖς Γισχάλοις ἐτέτακτο, δι' ὃς τυχὸν καὶ πρεσβευσάμενον περὶ παραδόσεως τὸ δημοτικὸν, ἐν πολέμῳ μοίρᾳ τὴν Ῥωμαίων ἔφοδον ἐξεδέχετο. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐπὶ μὲν τούτους Τίτον ἐκπέμπει σὺν χιλίοις ἱππεῦσι, τὸ δέκατον δὲ τάγμα ἀπαίρει εἰς Σκυθόπολιν. αὐτὸς δὲ σὺν δυσὶ τοῖς λοιποῖς ἐπανῆλθεν εἰς Καισάρειαν, τῷ τε συνεχῶς καμάτῳ διδοὺς ἀνάπαυσιν αὐτοῖς, καὶ δι' εὐθηνίαν τῶν πόλεων τά τε σώματα καὶ τὸ πρόθυμον ὑποθρέψειν οἰόμενος ἐπὶ τοὺς μέλλοντας ἀγῶνας. ὀ γὰρ ὀλίγου ἑαυτῷ πόνου ἐώρα περὶ τοῖς Ἱεροσολύμοις λειπόμενον, ἅτε δὴ βασιλείᾳ μὲν ὅσης τῆς πόλεως, καὶ προανεχούσης ὅλῃ τῷ ἔθνει, συῤῥεόντων δὲ εἰς αὐτὴν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου διαδιδρασκόντων. τό γε μὴν φύσει ὀχυρὸν αὐτῆς, καὶ διὰ κατασκευὴν τειχῶν, ἀγωνίαν ὀ τὴν τυχοῦσαν ἐνεποίει. τὰ δὲ φρονήματα τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰς τόλμας, δυσμεταχειρίστους καὶ δίχα τειχῶν ὑπελάμβανε. διὸ δὴ τὰς στρατιώτας καθάπερ ἀθλητὰς προήσκει τῶν ἀγώνων.

et viceſimo die menſis Hyperberetaei, coepta defectione a quarto et viceſimo die menſis Gorpiaei.

CAP. II.

Giſchalorum deditio, cum Ioannes ſe fuga Hieroſolyma recepiſſet.

IAmque ſolum Giſchala Galilaeae vrbecula reſtabat indomita, cuius quidem multitudo pacis ſtudio tenebatur, (etenim plerique agricolae erant et ad ſperatos de terra fructus ſemper attenti) verum non exigua latronum manus in eos pernicioſe irrepſerat, quorum contagio nonnulli etiam de ciuitate corrupti erant. Hos autem ad defectionem impellebat atque incitabat Ioannes Leui cuiuſdam filius, homo fallaciis plenus, variuſque moribus, ad magna quidem ſperanda procliuis, et ad ſperata aſſequenda plurimum valens, quemque omnes cognorant bellum amare dominatus occupandi deſiderio. Ab illo apud Giſchala ſtabat ſeditioſorum turba; quorum cauſa fortaſſe et populus, qui in eo erat, vt legatos deditione mitterent, Romanorum tamen aduentum tanquam praeliaturi exſpectabant. At Veſpaſianus contra hos quidem Titum mittit cum equitibus mille, decimam vero legionem inde mouet Scythopolin: cum reliquis autem duobus ipſe Caeſaream regreſſus eſt, et continuis ex laboribus requiem illis concedens; et propter rerum in ciuitatibus abundantiam fore ratus, vt et corpora illis ſoboleſcerent, et animis daretur alacritas ad futura certamina. nam laborem non exiguum ſibi ſupereſſe videbat circa Hieroſolyma, vt quae et regalis quidem ciuitas eſſet, et genti vniuerſae praemineret, in eam vero confluerent quotquot ex bello effugerant. Porro quod vrbs natura munita eſſet, muriſque circumdata, non mediocri affectus erat ſolicitudine; praeſertim cum virorum ſpiritum ac audaciam etiam ſine muris expugnatu difficilem eſſe cogitaret. Quapropter milites tanquam athletas ante certamina curabat et exercebat.

β'. Τίτῳ δὲ προσιππασαμένῳ τοῖς Γισχάλοις, εὐπετὲς μὲν ἦν ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν ἑλεῖν· εἰδὼς δὲ, ὡς, εἰ βίᾳ ληφθείη, διαφθαρησόμενον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀνέδην τὸ πλῆθος, ἦν δὲ αὐτῷ κόρος ἤδη φόνων, καὶ δι' οἴκτου τὸ πλέον ἀκρίτως συναπολλύμενον τοῖς αἰτίοις, ἐβούλετο μᾶλλον ὁμολογίαις παρασήσεσθαι τὴν πόλιν. καὶ δὴ τῶν τείχους ἀνδρῶν καταγέμοντος, οἱ τὸ πλέον ἦσαν ἐκ τῶν διεφθαρμένων τάγματος, „θαυμάζειν, ἔφη πρὸς αὐτούς, τίνι πεποι„θότες, πάσης ἑαλωκυίας πόλεως, μόνοι τὰ Ρωμαίων „ὅπλα μένουσιν, ἐωρακότες μὲν ὀχυρωτέρας πολλῷ πόλεις „ὑπὸ μίαν προσβολὴν κατεσταλμένας, ἐν ἀσφαλείᾳ δὲ „τῶν ἰδίων κτημάτων ἀπολαύοντας, ὅσοι ταῖς Ρωμαίων „δεξιαῖς ἐπίστευσαν, ἃς καὶ νῦν προτείνειν αὐτοῖς, μηδὲν „μνησικακῶν τῆς αὐθαδείας. εἶναι γὰρ συγγνωστὸν ἐλευ„θερίας ἐλπίδα, μηκέτι μέντοι τὴν ἐν τοῖς ἀδυνάτοις ἐπι„μονήν. εἰ γὰρ ἐ πειθήσονται λόγοις φιλανθρώποις καὶ „δεξιαῖς πίστεως, πειράσειν αὐτοὺς ἀφειδῆ τὰ ὅπλα, καὶ „ὅσον οὐδέπω γνωθήσεσθαι παιδιὰν ἐσόμενον τοῖς Ρωμαίοις „μηχανήμασι τὸ τεῖχος, ᾧ πεποιθότες ἐπιδείκνυνται μό„νοι Γαλιλαίων, ὅτι εἰσὶν αὐθάδεις αἰχμάλωτοι.

γ'. Πρὸς ταῦτα τῶν μὲν δημοτικῶν ἐ μόνον οὐκ ἀποκρίνεσθαί τινι μετῆν, ἀλλ' οὐδὲ ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβῆναι. προδιείληπτο γὰρ ἅπαν τοῖς ληστρικοῖς, καὶ φύλακες τῶν πυλῶν ἦσαν, ὡς μή τινες ἢ προέλθοιεν ἐπὶ τὰς σπονδὰς, ἢ δέξαιντό τινας τῶν ἱππέων εἰς τὴν πόλιν. ὁ δὲ Ιωάννης, „αὐτός τε ἀγαπᾷν, ἔφη, τὰς προκλήσεις, καὶ τοὺς ἀπει„θοῦντας ἢ πείσειν ἢ συναναγκάσειν· δεῖν μέντοι τὴν ἡμέ„ραν αὐτὸν ἐκείνην, ἑβδομὰς γὰρ ἦν, χαρίζεσθαι τῷ Ιου„δαίων νόμῳ, καθ' ἣν, ὥσπερ ὅπλα κινεῖν αὐτοῖς, οὕτω καὶ „τὸ συντίθεσθαι περὶ εἰρήνης ἀθέμιτον. οὐκ ἀγνοεῖν τε ὅτι „Ρωμαίους, ὡς ἀρχὴ πάντων αὐτοῖς ἐστιν ἡ τῆς ἑβδομάδος „περίοδος. ἐν δὲ τῷ παραβαίνειν αὐτὴν οὐχ ἧττον ἀσεβεῖν „τῶν βιαθέντων τὸν βιασάμενον. φέρειν δ' ἐκείνῳ μὲν οὐδε„μίαν βλάβην τὰ τῆς ὑπερθέσεως. τί γὰρ ἄν τις ἐν νυκτὶ

2. Tito autem, cum equitando acceſſiſſet Giſchala, facile quidem erat vrbem prima aggreſſione capere; fore autem ſciens, vt populus a militibus, ſi vi capta eſſet ciuitas, perimeretur, (ipſe autem iam ſatiatus erat caedibus) miſeranſque multitudinem ſine diſcrimine cum nocentibus interituram, malebat vrbem certis conditionibus ſibi deditum iri. Itaque cum moenia hominum plena eſſent, quorum plerique perditae factionis erant, ipſis dicebat: „ſe mirari, quonam freti conſilio, omni alia vr„be iam capta, ſoli Romanorum armis reſiſterent, cum „quidem vrbes vidiſſent multo munitiores primo ſtatim „impetu euerſas; ſecuros autem fortunis ſuis potiri, qui „Romanorum fidei ſe credidiſſent, quam quidem etiam „nunc illis ait ſe porrigere, vt qui vindictae non ſtuderet „propter ipſorum inſolentiam. illis quippe condonandam „cenſebat libertatis ſpem, haud tamen perſeuerantiam in „iis, quae fieri non poſſunt. Quod ſi verbis benignis fi„deique datae non paruerint, arma experturos eſſe nemi„ni parcentia, iamque cognituros, machinis Romanorum „ludum factum iri moenia, quibus confiſi ſoli ex Gali„laeis ſeſe oſtendunt arrogantes eſſe captiuos.

3. Ad iſta nemini quidem popularium non modo non reſpondere, ſed ne murum quidem licebat adſcendere. quippe totum latrones occupauerant; et cuſtodes erant portis appoſiti, ne quis vel ad foedus prodiret, aut equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem, „accipere ſe conditiones, aiebat, atque renitentibus aut „perſuaſurum aut neceſſitatem adhibiturum; oportere ta„men ipſum diem illam (nam ſeptima erat) Iudaeorum „legi concedere, in qua vti illis arma mouere, ita de „pace aliquid conſtituere nefas erat. nam et Romanos „haud neſcire, eos ab omni opere ceſſare quolibet „ſeptem dierum circuitu. Quod ſi aliter facerent, „non minus qui cogerent, quam qui coacti agerent, „impios eſſe. nullumque ipſi quidem ex mora fo„re diſpendium, (quid enim quiſquam vna nocte ſta-

„βαλεύσαιτο δρασμὸν πλέον, ἐξὸν περισρατοπεδεύσαντα „παραφυλάξαι· μέγα δὲ κέρδος αὐτοῖς, τὸ μηδὲν παρα„βῆναι τῶν πατρίων νόμων. πρέπει δὲ, τῷ παρὰ προσδο„κίαν εἰρήνην χαριζομένῳ, τοῖς σωζομένοις τηρεῖν καὶ τὰς „νόμους." τοιούτοις ἐσοφίζετο τὸν Τίτον, ὁ τοσοῦτον τῆς ἑβδομάδος σοχαζόμενος, ὅσον τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. ἐδεδοίκει δὲ ἐγκαταλειφθῆναι παραχρῆμα τῆς πόλεως ἁλούσης, ἐν νυκτὶ καὶ φυγῇ τὰς ἐλπίδας ἔχων τοῦ βίου. Θεοῦ δὲ ἦν τὸ ἔργον ἄρα τοῦ σώζοντος τὸν Ιωάννην ἐπὶ τὸν τῶν Ιεροσολύμων ὄλεθρον, τὸ μὴ μόνον πεισθῆναι Τίτον τῇ σκήψει τῆς ὑπερθέσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως πορρωτέρω σρατοπεδεύσασθαι πρὸς Κυδοισσοῖς. μεσόγειος δέ ἐσι Τυρίων κώμη καρτερὰ, διὰ μίσους ἀεὶ καὶ πολέμου Γαλιλαίοις, ἔχουσα πλῆθός τε οἰκητόρων, καὶ τὴν ὀχυρότητα, τῆς πρὸς τὸ ἔθνος διαφορᾶς ἐφόδιον.

δ'. Νυκτὸς δὲ ὁ Ιωάννης, ὡς ἑδομίαν περὶ τῇ πόλει Ρωμαίων ἑώρα φυλακὴν, τὸν καιρὸν ἁρπασάμενος, ὁ μόνον τοὺς περὶ αὐτὸν ὁπλίτας, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀργοτέρων συχνοὺς ἅμα ταῖς γενεαῖς ἀναλαβὼν, ἐπὶ Ιεροσολύμων ἔφευγε. μέχρι μὲν οὖν εἴκοσι σαδίων οἷόν τε ἦν συνεξαγαγεῖν γυναικῶν καὶ παιδίων ὄχλον, ἀνθρώπῳ κατασπερχομένῳ τοῖς ὑπὲρ αἰχμαλωσίας καὶ τοῦ ζῆν φόβοις· περαιτέρω δὲ προκόπτοντος ἀπελείποντο, καὶ δειναὶ τῶν ἐωμένων ἦσαν ὀλοφύρσεις. ὅσον γὰρ ἕκαστος τῶν οἰκείων ἐγένετο πορρωτέρω, τοσοῦτον ἐγγὺς ὑπελάμβανεν εἶναι τῶν πολεμίων. παρεῖναί τε ἤδη τοὺς αἰχμαλωτισομένους δοκοῦντες ἐπτόηντο, καὶ πρὸς τὸν ἀλλήλων ἐκ τοῦ δρόμου ψόφον ἐπεσρέφοντο, καθάπερ ἤδη παρόντων οὓς ἔφευγον· ἀνοδίαις τε ἐνέπιπτον οἱ πολλοὶ, καὶ περὶ τὴν λεωφόρον ἡ τῶν φθανόντων ἔρις συνέτριβε τοὺς πολλούς. οἰκτρὸς δὲ γυναικῶν καὶ παιδίων ὄλεθρος ἦν, καί τινες πρὸς ἀνακλήσεις ἀνδρῶν τε καὶ συγγενῶν ἐθάρσησαν, μετὰ κωκυτῶν ἱκετεύσαι περιμένειν. ἀλλ' ἐνίκα τὸ Ιωάννου παρακέλευσμα, σώζειν ἑαυτοὺς ἐμβοῶντος, καὶ καταφεύγειν, ἔνθα καὶ

„tuere poteſt, niſi vt fuga ſibi conſuleret; cum tamen „ipſi liceret, caſtris circumpoſitis ea de re cauere) ma„gnum autem illis lucrum eſſe, nihil omnino contra le„ges patrias facere: illum vero decet, qui praeter exſpe„ctationem dat pacem, ſaluis etiam legem conſeruare." Eiuſmodi verbis Ioannes dolos nectebat Tito, non tantum ſeptimae diei religioni proſpiciens, quantum ſuae ſaluti. quippe verebatur, ne ſtatim capta ciuitate ſolus deſtitueretur, qui omnem in nocte et fuga ſpem vitae poſuerat. A Deo autem erat profecto, Ioannem in Hieroſolymorum excidium ſeruante, vt non ſolum Tito perſuaderetur praetextu et procraſtinatione, verum etiam, vt longius ab vrbe caſtra metaret, ad Cydoeſſa. Vicus autem eſt validus Tyriorum mediterraneus, ſemper infenſus et infeſtus Galilaeis, habens multitudinem incolarum, et munitionem opportunam diſſidiis, quae illis cum ea gente intercedebant.

4. Nocte autem Ioannes, cum nullas Romanorum excubias eſſe circa vrbem animaduertiſſet, opportunitate arrepta, non ſolum his, quos circa ſe habebat armatos, ſed etiam plurimis, qui nihil agebant, cum familiis abductis Hieroſolyma fugiebat. Et vſque ad viginti quidem ſtadia mulierum multitudinem ſecum ducere valebat, homo, quem captiuitatis et vitae diſcriminis metus vrgebat: cum vero vltra progrederetur, relinquebantur; relictorumque grauis erat luctus et lamentatio. quanto enim quiſque longius a ſuis aberat, tanto ſe hoſtibus propiorem eſſe credebat. iamque adeſſe, qui ipſos captiuos facturi eſſent, exiſtimantes, animis conſternati erant, atque ſubinde ad ſtrepitum ex ſuiipſorum curſu reſpectabant, tanquam inſtarent quos fugiebant: multique in loca inuia incidebant, et, dum per viam contendebant, quis alterum praeueniret, multi proterebantur. Miſerabilis autem erat feminarum et infantium interitus: et nonnullae mulierum ad viros et propinquos clamorem tollere auſae ſunt, cum eiulatu ſupplicantes, vt eas opperirentur. Sed peruincebat Ioannis exhortatio, vt ſeipſos ſeruarent inclamantis, eoque confugerent,

περὶ τῶν ἀπολειπομένων ἀμυνῦνται Ρωμαίους, ἂν ἀρπαγῶσι. τὸ μὲν οὖν τῶν διαδρᾰντων πλῆθος, ὡς ἕκαστος ἰσχύος εἶχεν ἢ τάχους, ἐσκέδασε.

ε'. Τίτος δὲ μεθ' ἡμέραν ἐπὶ τὰς συνθήκας πρὸς τὸ τεῖχος παρῆν. ἀνοίγει δὲ αὐτῷ τὰς πύλας ὁ δῆμος, καὶ μετὰ τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν προσελθόντες, ἀνευφήμουν τε ὡς εὐεργέτην, καὶ Φρουρᾶς ἐλευθερώσαντα τὴν πόλιν. ἐδήλουν γὰρ ἅμα τὴν τῦ Ἰωάννου Φυγήν, καὶ παρεκάλουν Φείσασθαί τε αὐτῶν, καὶ παρελθόντα τὺς ὑπολειπομένους τῶν νεωτερίζόντων κολάσαι. ὁ δὲ, τὰς δεήσεις τῦ δήμου ἐν δευτέρῳ θέμενος, μοῖραν ἔπεμπε τῶν ἱππέων, Ἰωάννην διώξουσαν. οἳ τὸν μὲν οὐ καταλαμβάνουσιν· ἔφθη γὰρ εἰς Ἱεροσόλυμα διαΦυγών· τῶν δὲ συναπαράντων ἀποκτείνουσι μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, γύναια δὲ καὶ παιδία, τρισχιλίων ὀλίγον ἀποδέοντα, περιελάσαντες ἐπανῆγον. ὁ δὲ Τίτος ἦχθετο μὲν ἐπὶ τῷ μὴ παραχρῆμα τιμωρήσασθαι τὸν Ἰωάννην τῆς ἀπάτης· ἱκανὸν δὲ ἀποχήσαντι τῷ θυμῷ παραμύθιον ἔχων τὸ πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων καὶ τὺς διεΦθαρμένους, εἰσῆει τε ἀνευφημούμενος εἰς τὴν πόλιν· καὶ τοῖς στρατιώταις ὀλίγον τῦ τείχους παρασπᾶσαι κελεύσας νόμῳ καταλήψεως, ἀπειλαῖς μᾶλλον, ἢ κολάσεσι, τὺς ταράσσοντας τὴν πόλιν ἀνέστελλε. πολλὺς γὰρ, διὰ τὰ οἰκεῖα μίση καὶ διαΦορὰς ἰδίας, ἐνδεῖξασθαι τὺς αἰτίους, εἰ διακρίνοι τὺς τιμωρίας ἀξίους· ἄμεινον δὲ εἶναι, μετέωρον ἐν Φόβῳ τὸν αἴτιον καταλιπεῖν, ἢ τινα τῶν οὐκ ἀξίων αὐτῷ συναπολεῖν. τὸν μὲν γὰρ ἴσως καὶ σωΦρονίσαι δεῖ κολάσεως, τὴν ἐπὶ τοῖς παρωχηκόσι συγγνώμην αἰδούμενον· ἀδιόρθωτον δὲ τὴν ἐπὶ τοῖς παραναλωθεῖσι τιμωρίαν εἶναι. Φρουρᾷ μέντοι τὴν πόλιν ἠσΦαλίσατο, δι' ἧς τύς τε νεωτερίζοντας ἐΦέξειν, καὶ τὺς εἰρηνικὰ Φρονοῦντας, θαῤῥαλεωτέρους καταλείψειν ἔμελλε· Γαλιλαία μὲν οὖν ὅτως ἐάλω πᾶσα, πολλοῖς ἱδρῶσι προγυμνάσασα Ρωμαίους.

vnde vindicatum esset in Romanos, si rapinas facerent. Et multitudo quidem eorum, qui fugerant, pro suis quisque viribus ac pedum celeritate, statim dissipata est.

5. Titus vero interdiu ad muros se sistebat, vt conditiones ferret. Populus autem ei portas aperiunt, cumque ad eum cum liberis et coniugibus accessissent, et tanquam benefactori, et qui custodia ciuitatem liberasset, acclamabant. simul enim Ioannis fugam ei indicabant, et vt ipsis parceretur obsecrabant, ingressusque, quotquot nouarum rerum cupidi supersessent, poena afficeret. Ille vero, posthabitis populi precibus, equitum cohortem ad Ioannem persequendum mittebat; qui ipsum quidem non capiunt, (prius enim Hierosolyma se fuga receperat) vna autem fugientium fere ad sex quidem millia perimunt, mulierum vero ac infantum paulo minus, quam tria millia, circumagendo reducebant. Titus autem grauiter quidem tulit, quod non statim fraudis poenas a Ioanne exegerat: animo vero, quod spe deciderat, irato, satis habens ad solatium, captiuorum et qui trucidati erant multitudinem, in vrbem cum faustis acclamationibus ingreditur: cumque milites iussisset partem muri exiguam iure apprehensionis diuellere, minitando magis, quam puniendo, ciuitatis perturbatores reprimebat. Multos enim, propter odia priuata suasque inimicitias, delatores innocentium fore credebat, si poena dignos ab aliis discerneret: meliusque esse putabat, vt noxium metu suspensum relinqueret, quam vt immeritum quenquam cum eo perderet. quippe et illum fortassis modestiorem futurum supplicii metu, praeteritorum veniam sibi datam reuerentem: sine causa vero morientium poenas nullo modo corrigi posse. Praesidiis tamen ciuitatem circumdedit, quorum ope et nouarum rerum cupidos coërceret, et paci studentes fortius animatos esset relicturus. Et Galilaea quidem omnis ita subacta est, postquam multo sudore ac labore Romanos exercuisset.

ΚΕΦ. γ'.

Περὶ Ἰωάννου τοῦ Γισχαλητοῦ. περί τε τῶν ζηλωτῶν καὶ Ἀνάνου τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ὡς πρὸς ἀλλήλους ἐστασιάζοντο.

Ἐπὶ δὲ τὰ Ἱεροσόλυμα πρὸς τὴν εἴσοδον Ἰωάννου ὁ πᾶς δῆμος ἐξεκέχυτο, καὶ περὶ ἕκαστον τῶν συμπεφευγότων μυρίος ὅμιλος συνηθροισμένος, τὰς ἔξωθεν συμφορὰς ἀνεπυνθάνετο. τῶν δὲ τὸ μὲν ἄθλιον θερμὸν ἔτι κοπτόμενον ἐδήλου τὴν ἀνάγκην. ἠλαζονεύοντο δὲ κἀν κακοῖς, ὡς πεφευγέναι τοὺς Ρωμαίους φάσκοντες, ἀλλ' ἥκειν πολεμήσοντες αὐτοὺς ἐξ ἀσφαλοῦς. ἀλογίστων γὰρ εἶναι καὶ ἀχρήστων, παραβόλως προκινδυνεύειν περὶ Γίσχαλα καὶ πολίχνας ἀθενεῖς, δέον τὰ ὅπλα καὶ τὰς ἀκμὰς ταμιεύεσθαι τῇ μητροπόλει καὶ συμφυλάσσειν. ἔνθα δὴ παρεδήλουν τὴν ἅλωσιν τῶν Γισχάλων, καὶ τὴν λεγομένην εὐχημόνως ὑποχώρησιν αὐτῶν, οἱ πολλοὶ δρασμὸν ἐνενόουν. ὡς μέντοι τὰ περὶ τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἠκούσθη, σύγχυσις ἡ μετρία κατέσχε τὸν δῆμον, καὶ μεγάλα τῆς ἑαυτῶν ἁλώσεως συνελογίζοντο τεκμήρια. Ἰωάννης δὲ ἐπὶ μὲν τοῖς καταλειφθεῖσιν ἧττον ἠρυθρία, περιὼν δὲ ἑκάστης ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐνῆγε ταῖς ἐλπίσι, τὰ μὲν Ρωμαίων ἀθενῆ κατασκευάζων, τὴν δὲ οἰκείαν δύναμιν ἐξαίρων, καὶ κατειρωνευόμενος τῆς τῶν ἀπείρων ἀγνοίας, ὡς ἡδ' ἂν πτερὰ λαβόντες ὑπερβαῖεν ποτὲ Ρωμαῖοι τὸ Ἱεροσολύμων τεῖχος, οἱ περὶ ταῖς τῶν Γαλιλαίων κώμαις κακοπαθοῦντες, καὶ πρὸς τοῖς ἐκεῖ τείχεσι κατατρίψαντες τὰς μηχανάς.

β'. Τούτοις τὸ πολὺ τῶν νέων προσδιεφθείρετο, καὶ πρὸς μὲν τὸν πόλεμον ἦρτο. τῶν δὲ σωφρονούντων καὶ γεραιῶν, οὐκ ἦν, ὅστις οὐ, τὰ μέλλοντα προορώμενος, ὡς ἤδη τῆς πόλεως οἰχομένης, ἐπένθει. ὁ μὲν οὖν δῆμος ἦν ἐν τοιαύτῃ συγχύσει· προὐδίδου δὲ τὸ κατὰ τὴν χώραν πλῆθος τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις σάσεως. ὁ μὲν γὰρ Τίτος ἀπὸ Γισχάλων εἰς Καισάρειαν, Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀπὸ Καισαρείας εἰς Ἰάμνιαν καὶ Ἄζωτον ἀφικόμενος, παρίσταταί τε αὐτὰς,

CAP. III.

De Ioanne Giſchaleno. deque Zelotis et Anano pontifice: et quomodo inter ſe diſſidebant.

QVam primum vero Hieroſolyma ingreſſus eſt Ioannes, ciuitas omnis ad eum ſe effudit: et in ingentem turbam circa ſingulos, qui vna confugerant, congregati, quas foris experti eſſent clades percontabantur. Illorum autem feruens quidem anhelitus, ſingultim tractus, neceſſitatem, qua premebantur, indicabat. Veruntamen etiam in malis ſibi arrogabant, non Romanos ſe fugiſſe dicentes; ſed ſponte venire, vt cum illis ex loco tutiori pugnarent. Inconſultorum enim atque inutilium eſſe hominum, temere pro Giſchalis et inualidis vrbeculis in periculum ſe coniicere, cum arma vigoremque oporteat pro metropoli recondere atque ſeruare. Vbi autem Giſchalorum excidium referebant, et honeſtam, quam ſimulabant, diſceſſionem ſuam, multi fugam eſſe reputabant. auditis autem, quae captiuis acciderant, non mediocris populum occupabat confuſio; atque inde certa excidii ſui colligebant indicia. At Ioannes, eorum quidem cauſa, quos in fuga reliquerat, minime erubeſcebat: ſingulos autem circumiens, ad bellum eos ſpe incitabat, res quidem Romanorum infirmas eſſe adſtruens, propriaſque vires extollens, et imperitorum inſcitiae illudens, haud fore dicens, vt Romani, etiamſi alas ſumſerint, Hieroſolymorum moenia vnquam ſuperarent, qui circa Galilaeorum vicos tot malis conflictati ſunt, et in muris eorum diruendis machinas contriuerunt.

2. Iſtis corrupta erat magna pars iuuenum, et ad bellum quidem animis ſublatis ferebantur. e prudentibus vero et aetate prouectis nemo erat, qui non futurorum proſpectu lugeret, quaſi iam in eo eſſet vrbs, vt periret. Et populus quidem in eiuſmodi erat confuſione: antequam vero mota erat Hieroſolymis ſeditio, per prouinciam multitudo diſcordiis agitabatur. Nam Titus quidem a Giſchalis Caeſaream, Veſpaſianus autem a Caeſarea Iamniam et Azotum profectus, vtramque ſubigit, praeſidiſque illic

καὶ φρυγὲς ἐγκατασήσας ὑπέστρεψε, πολὺ πλῆθος ἐπαγόμενος τῶν ἐπὶ δεξιᾷ προσκεχωρηκότων. ἐκινεῖτο δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει ταραχὴ καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ὅσοι τε ἀπὸ Ρωμαίων ἀνέπνευσαν, εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας ἐπέστρεφον. ἦν δὲ τῶν ἐρώντων τῷ πολέμῳ πρὸς τοὺς ἐπιθυμοῦντας εἰρήνης ἔρις χαλεπή. καὶ πρῶτον μὲν ἐν οἰκίαις ἥπτετο τῶν μὴ ὁμογνώντων πάλαι τὸ φιλόνεικον, ἔπειτα ἀφηνιάζοντες ἀλλήλων οἱ φίλτατοι λαοὶ, καὶ συνιὼν ἕκαστος πρὸς τοὺς τὰ αὐτὰ προαιρεμένους, ἤδη κατὰ πλῆθος ἀντετάσσοντο. καὶ πάσις μὲν ἦν πανταχοῦ· τὸ νεωτερίζον δὲ καὶ τῶν ὅπλων ἐπιθυμοῦν ἐπεκράτει νεότητι καὶ τόλμῃ γηραιῶν καὶ σωφρόνων. ἐτράποντο δὲ πρῶτον μὲν εἰς ἁρπαγὰς ἕκαστος τῶν ἐπιχωρίων, ἔπειτα συνταρσόμενοι κατὰ λόχους, ἐπὶ λῃστείαν τῶν κατὰ τὴν χώραν· ὡς ὠμότητος καὶ παρανομίας ἕνεκεν μηδὲν αὐτοῖς Ρωμαίων τοὺς ὁμοφύλους διαφέρειν, καὶ πολὺ τοῖς πορθουμένοις κουφοτέραν δοκεῖν τὴν ὑπὸ Ρωμαίους ἅλωσιν.

γ'. Οἱ φρυγοὶ δὲ τῶν πόλεων, τὰ μὲν ὄκνῳ τοῦ κακοπαθεῖν, τὰ δὲ μίσει τοῦ ἔθνους, ὀδὲν ἢ μικρὰ προσήμυνον τοῖς κακουμένοις, μέχρι κόρου τῶν κατὰ τὴν χώραν ἁρπαγῶν ἀθρισθέντες οἱ τῶν πανταχοῦ συνταγμάτων ἀρχιλῃσταὶ, καὶ γενόμενοι πονηρίας σίφος, εἰς τὰ Ιερεσόλυμα συμπαρεισφθείρονται, πόλιν ἀσφαλῆ πάντως, καὶ πατρίῳ μὲν ἔθει πᾶν ἀπαραιτήτως δεχομένην τὸ ὁμόφυλον, τότε δὲ οἰομένων ἁπάντων τοὺς ἐπεισχυομένους πάντας ἀπ' εὐνοίας ἥκειν συμμάχους. οἱ δὴ καὶ δίχα τῆς πάσεως ὕστερον ἐβάπτισαν τὴν πόλιν. πλήθει γὰρ ἀχρήστῳ καὶ ἀργῷ προεξανηλώθη τὰ τοῖς μαχίμοις διαρκεῖν δυνάμενα, καὶ πρὸς τῷ πολέμῳ πάσιν τε αὐτοῖς καὶ λιμὸν ἐπικατεσκεύασαν.

δ'. Ἄλλοι τε ἀπὸ τῆς χώρας λῃσταὶ, παρελθόντες εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοὺς ἔνδον προσλαβόντες χαλεπωτέρους, ὀδέν τι τῶν δεινῶν παρείασαν. οἵ γε ὐ μόνον ἁρπαγαῖς καὶ λωποδυσίαις τὴν τόλμαν ἐμέτρων, ἀλλὰ καὶ μέχρι φόνων

collocatis reuersus est, magnam secum ducens eorum multitudinem, qui fide data sese dediderunt. Singulas autem ciuitates tumultus bellumque intestinum exagitabat: et quotquot a Romanorum vi respirarent, in se mutuo manus conuertebant. Erat autem inter belli amatores et pacis cupidos grauis contentio. ac primo quidem in familiis olim non consentientium accendebatur rixandi studium: deinde populi amicissimi inter se dissidentes, et ad eos quisque, qui eadem secum sentirent, conuenientes, simul ac multitudinem coëgissent, sibi inuicem aperte aduersabantur. Et discordia quidem vbique glisebat: rerum autem nouarum atque armorum cupidi iuuentute et audacia praeualebant senibus et prudentibus. Primo autem rapiendi quidem licentiam exercebant indigenarum singuli: deinde compositis agminibus per territorium latrocinabantur; adeo vt immanitate et iniquitate, quod ad ipsos, nihil interesset inter Romanos et gentiles; iisque, quos populabantur, leuius videretur exscindi a Romanis.

3. Ciuitatum vero custodes, partim quod grauatim ferrent sibi negotium facessi, partim ex odio in gentem, aut nulli aut minimo erant vexatis auxilio: adeo vt tandem turmarum vbique latronum principes, regionem diripiendo satiati, sese congregarent, atque in nequissimum agmen conflati, clam in Hierosolyma irreperent: ciuitatem, quae tunc nullius imperio regebatur, et more patrio gentiles omnes, nemine, qui eos obseruaret, adhibito, recipiebat: tuncque eo magis, quod omnes putarent eos, qui sese in vrbem infunderent, auxilium eis laturos venire ex beneuolentia. qui quidem, etiam sine seditione, postea calamitatibus vrbem obruerunt. Ab inerti quippe et inutili multitudine ea consumta erant, quae militibus alendis sufficerent; atque inde factum est, vt praeter bellum sibimet accerserent et seditionem et famem.

4. Quin et alii e regione vicina latrones, cum in vrbem venissent, et atrociores, qui in ea erant, sibi adiunxissent, nihil mali grauioris non perpetrarunt. Illi enim non solum rapinis et spoliationibus metiebantur audaciam, sed

ἐχώρουν, ἢ νυκτὸς, ἢ λαθραίως, ἢ ἐπὶ τὰς τυχόντας, ἀλλὰ φανερῶς, καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ τῶν ἐπισημοτάτων καταρχόμενοι. πρῶτον μὲν γὰρ Αντίπαν, ἄνδρα τῶ βασιλείω γένους καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν δυνατώτατον, ὡς καὶ τὰς δημοσίας θησαυρὰς πεπιστεῦσθαι, συλλαβόντες εἶρξαν, ἐπὶ τούτῳ Λευΐαν τινὰ τῶν ἐπισήμων, καὶ Σωφᾶν υἱὸν Ραγηλε· βασιλικὸν δὲ ἦν καὶ τούτων τὸ γένος· πρὸς δὲ τὰς κατὰ τὴν χώραν πρᾶξιν δοκοῦντας. δεινὴ δὲ κατάπληξις εἶχε τὸν δῆμον, καὶ, καθάπερ κατειλημμένης τῆς πόλεως πολέμῳ, τὴν καθ' αὑτὸν ἕκαστος σωτηρίαν ἠγάπα.

ε'. Τοῖς δὲ ἐκ ἀπέχρη τὰ δεσμὰ τῶν συνειλημμένων, οὐδὲ ἀσφαλὲς ᾤοντο μέχρι πολλῶ δυνατὰς ἄνδρας οὕτω φυλάσσειν. ἱκανὰς μὲν γὰρ εἶναι καὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν πρὸς ἄμυναν ἐκ ὀλιγάνδρους ὄντας· ἃ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸν δῆμον ἐπαναστήσεσθαι τάχα κινηθέντα πρὸς τὴν παρανομίαν. δόξαν ἂν ἀναιρεῖν αὐτὰς, Ιωάννην τινὰ πέμπουσι τὸν ἐξ αὐτῶν εἰς φόνους προχειρότατον. Δορκάδος ἦτος ἐκαλεῖτο παῖς κατὰ τὴν ἐπιχώριον γλῶσσαν. ᾧ δέκα συνελθόντες εἰς τὴν εἰρκτὴν ξιφήρεις, ἀποσφάττουσι τὰς συνειργμένους. παρανομήματι δ' ἐπὶ τηλικούτῳ μεγάλην ἀπεψεύδοντο πρόφασιν. διαλεχθῆναι γὰρ αὐτὰς Ρωμαίοις περὶ παραδόσεως τῶν Ιεροσολύμων, καὶ προδότας ἀνηρηκέναι τῆς κοινῆς ἐλευθερίας ἔφασκον, καθόλε τ' ἐπηλαζονεύοντο τοῖς τολμήμασιν, ὡς εὐεργέται καὶ σωτῆρες τῆς πόλεως γεγενημένοι.

ς'. Συνέβη δὲ εἰς τοσοῦτον μὲν τὸν δῆμον ταπεινότητος καὶ δέους, ἐκείνους δὲ ἀπονοίας προελθεῖν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς εἶναι καὶ τὰς χειροτονίας τῶν ἀρχιερέων. ἄκυρα γὰρ τὰ γένη ποιήσαντες, ἐξ ὧν κατὰ διαδοχὰς οἱ ἀρχιερεῖς ἀπεδείκνυντο, καθίσασαν ἀσήμους καὶ ἀγενεῖς, ἵν' ἔχοιεν συνεργὸς τῶν ἀσεβημάτων. τοῖς γὰρ παρ' ἀξίαν ἐπιτυχοῦσι τῆς ἀνωτάτω τιμῆς, ὑπακούειν ἦν ἀνάγκη τοῖς παραχοῦσι. συνέκρυον δὲ καὶ τὰς ἐν τέλει ποικίλαις ἐπινοίαις καὶ λογοποιίαις, καιρὸν ἑαυτοῖς ἐν ταῖς πρὸς ἀλλή-

etiam ad caedem vsque grassabantur, non nocte, aut clam, aut quoslibet occidendo, sed palam et interdiu, et a nobilissimis initium facientes. Etenim primum Antipam regii generis virum, et ciuium potentissimum, adeo vt thesauros publicos suae fidei creditos haberet, comprehensum custodiae tradiderunt; post hunc Leuiam e nobilibus quendam, et Sopham Raguelis filium, (erant autem et illi e stirpe regia) praetereaque omnes, qui in regione aliis praestare videbantur. Verum populum grauis occupabat terror; et, quasi bello capta esset vrbs, propria quisque salute contenti erant.

5. Latronibus autem non satis erat, vt comprehensos vinculis tenerent; neque tutum arbitrabantur viros potentes diutius ita custodire. nam et ipsorum familias, vtpote virorum non paucorum, satis esse ad vindictam; ac praeterea insurrecturum fortasse populum iniquitate commotum. Cum igitur decretum esset eos occidere, Ioannem quendam e suis, ad caedes promtissimum, mittunt. hic lingua patria, si interpretere, Damae filius vocatur. cui decem postquam assuerunt ad carcerem gladiis accincti, concluso illic interficiunt. Sceleri autem tam immani causam non leuem falso praetendebant. illos scilicet cum Romanis de traditione Hierosolymorum sermones habuisse, seque communis libertatis proditores interemisse dicebant, atque omnino in facinoris audacia gloriabantur, quasi de ciuitate bene meriti fuissent eamque seruassent.

6. Euenit autem populum quidem tam abiectum euadere et meticulosum, illos vero eo insolentiae procedere, vt in eorum esset arbitrio etiam pontifices designare. Itaque familiarum iure abrogato, ex quibus per successionem creabantur pontifices, ignotos atque ignobiles in pontifices constituunt, vt impiorum facinorum socios haberent. illis enim, qui praeter meritum summos adepti sunt honores, necesse erat eis obtemperare, qui ipsos ad tantae dignitatis fastigium prouexerunt. Inter eos autem, qui in auctoritate erant, simultates ciebant variis commentis, fictisque sermonibus, male agendi opportunitatem sibimet, ex

λας τῶν κωλυόντων φιλονεικίαις ποιούμενοι, μέχρι τῶν εἰς ἀνθρώπους ὑπερεμπλησθέντες ἀδικημάτων ἐπὶ τὸ θεῖον μετήνεγκαν τὴν ὕβριν, καὶ μεμιασμένοις τοῖς ποσὶ παρῆσαν εἰς τὸ ἅγιον.

ζ'. Ἐπανισαμένῳ δὲ αὐτοῖς ἤδη τῷ πλήθει· ἐνῆγε γὰρ ὁ γεραίτατος τῶν ἀρχιερέων Ἄνανος, ἀνὴρ σωφρονέστατος, καὶ τάχα ἂν διασώσας τὴν πόλιν, εἰ τὰς τῶν ἐπιβούλων χεῖρας ἐξέφυγεν· οἵδε τὸν νεὼν τῷ Θεῷ φρούριον αὐτοῖς καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου ταραχῶν ποιοῦνται, καὶ καταφυγὴ καὶ τυραννεῖον ἦν αὐτοῖς τὸ ἅγιον. παρεκίνετο δὲ τοῖς δεινοῖς εἰρωνεία, τὸ τῶν ἐνεργουμένων ἀλγεινότερον. ἀποπειρώμενοι γὰρ τῆς τοῦ δήμου καταπλήξεως, καὶ τὴν αὐτῶν δοκιμάζοντες ἰσχύν, κληρώτους ἐπεχείρησαν ποιεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς, ἄσης, ὡς ἔφαμεν, κατὰ γένος αὐτῶν τῆς διαδοχῆς. ἦν δὲ πρόσχημα μὲν τῆς ἐπιβουλῆς ἔθος ἀρχαῖον· ἐπειδὴ καὶ πάλαι κληρωτὴν ἔφασαν εἶναι τὴν ἀρχιερωσύνην· τὸ δὲ ἀληθὲς τοῦ βεβαιοτέρου νόμου κατάλυσις, καὶ τέχνη πρὸς δυναστείαν, τὰς ἀρχὰς δι' αὐτῶν καθιστάμενοις.

η'. Καὶ δὴ μεταπεμψάμενοι μίαν τῶν ἀρχιερατικῶν φυλῆν, Ἐνιαχεὶμ καλεῖται, διεκλήρουν ἀρχιερέα· λαγχάνει δ' ἀπὸ τύχης, ὁ μάλιστα διαδείξας αὐτῶν τὴν παρανομίαν, Φαννίας τις ὄνομα, υἱὸς Σαμουήλου κώμης Ἀφθας, ἀνὴρ οὐ μόνον ἀνάξιος ἀρχιερεύς, ἀλλ' οὐδ' ἐπισάμενος σαφῶς, τί ποτε ἦν ἀρχιερωσύνη, δι' ἀγροικίαν. ἀπὸ γῆν τῆς χώρας αὐτὸν ἄκοντα σύραντες, ὥσπερ ἐπὶ σκηνῆς, ἀλλοτρίῳ κατεκόσμουν προσωπείῳ, τήν τε ἐσθῆτα περιτιθέντες ἱερᾶν, καὶ τὸ τί δεῖ ποιεῖν ἐπὶ καιροῦ διδάσκοντες· χλεύη δ' ἦν ἐκείνοις καὶ παιδιὰ τὸ τηλικοῦτον ἀσέβημα· τοῖς δὲ ἄλλοις ἱερεῦσιν, ἐπιθεωμένοις πόρρωθεν παιζόμενον τὸν νόμον, δακρύειν ἐπῆει, καὶ κατέσεσον τὴν τῶν ἱερῶν τιμῶν κατάλυσιν.

θ'. Ταύτην τὴν τόλμαν αὐτῶν οὐκ ἤνεγκεν ὁ δῆμος, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τυραννίδος κατάλυσιν ὥρμηντο πάντες. καὶ

eorum, qui ipſos prohiberent, contentionibus, captantes, donec, ſatis ſuperque ſatiati iniuriis hominibus illatis, in numen contumelias tranſtulerunt, pedibuſque pollutis in locum ſanctum introiere.

7. Iam vero populo contra illos incitato, (namque eos impellebat Ananus, pontificum natu maximus, vir ſapientiſſimus, et qui fortaſſis ciuitatem conſeruaſſet, ſi ex inſidiatorum manibus effugiſſet) hi templum Dei ſibi contra populi tumultus praeſidium fecerunt, et locus ſanctus ipſis refugium erat et tyrannidis domicilium. Acerbis autem malis admiſcebatur etiam cauillatio, quae prae caeteris eorum factis dolori erat. tentando enim, quanto metu populus teneretur, ſuaſque vires explorando, ſorte pontifices legere conati ſunt, cum illis, vt diximus, ex familiis deberetur ſucceſſio. Verum huic fraudi mos quidem antiquus obtendebatur, (nam et olim pontificatum ſorte deferri ſolitum fuiſſe dicebant) re autem vera legis erat abrogatio validiſſimae, commentumque ad potentiam conſequendam ab iis adhibitum, qui ſuo arbitrio magiſtratus conſtituunt.

8. Itaque vna generis pontificii tribu accita, (cui nomen Eniachim) pontificem ſorte eligebant: caſuque ſors obtigit homini, qui maxime eorum oſtendebat iniquitatem, cuidam nomine Phanniae, Samuelis filio, ex vico Aphtha, qui non ſolum erat pontificatu indignus, ſed etiam, qui ob ruſticitatem nec quid pontificatus eſſet omnino dignoſceret. Quapropter inuitum eum rure abſtractum, aliena, vt in ſcena fieri ſolet, ornabant perſona, tam eum ſacra veſte induentes, quam quid facto opus eſſet commode docentes. Illis autem riſus luſuſque erat tantum flagitium: aliis vero ſacerdotibus, cum procul ſpectarent legem ludibrio habitam, ſubiit lacrymare, honoreſque ſacrorum diſſolutum iri ingemiſcebant.

9. Hanc illorum audaciam non tulit populus; ſed omnes quaſi ad tyrannidis euerſionem incitati erant. Et-

γὰρ οἱ πρῶτον δοκοῦντες αὐτῶν, Γωρίων τε υἱὸς Ιωσήπου, καὶ ὁ Γαμαλιήλου Συμεών, παρεκρότουν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀθρόους, καὶ κατ' ἰδίαν περιιόντες ἕκαστον, ἤδη ποτὲ τίσασθαι τὰς λυμεῶνας τῆς ἐλευθερίας, καὶ καθᾶραι τῶν μιαιφόνων τὸ ἅγιον. οἵ τε δοκιμώτατοι τῶν ἀρχιερέων, Γαμαλᾶ μὲν υἱὸς Ιησοῦς, Ανάνου δὲ Ανανος, πολλὰ τὸν δῆμον εἰς νωθείαν κατονειδίζοντες ἐν ταῖς συνόδοις, ἐπήγειρον τοῖς ζηλωταῖς. τοῦτο γὰρ αὐτοὺς ἐκάλεσαν, ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς ἐπιτηδεύμασιν, ἀλλ' οὐχὶ ζηλώσαντες τὰ κάκιστα τῶν ἔργων καὶ ὑπερβαλόμενοι.

ί. Καὶ δὴ συνελθόντος τοῦ πλήθους εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πάντων ἀγανακτούντων μὲν ἐπὶ τῇ καταλήψει τῶν ἁγίων, ταῖς τε ἁρπαγαῖς, καὶ τοῖς πεφονευμένοις, ὕπω δὲ πρὸς τὴν ἄμυναν ὡρμημένων, τῷ δυσεπιχειρήτῳ, ὅπερ ἦν, τοὺς ζηλωτὰς ὑπολαμβάνειν, καταστὰς ἐν μέσοις ὁ Ανανος, καὶ πολλάκις εἰς τὸν ναὸν ἀποβλέψας τε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀκρύων, „ἦ καλόν γε, εἶπεν, ἦν ἐμοὶ τεθνᾶναι, πρὶν „ἐπιδεῖν τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ τοσούτοις ἄγεσι καταγέμοντα, „καὶ τὰς ἁβάτους καὶ ἁγίας χώρας ποσὶ μιαιφόνων γενο„χωρημένας. ἀλλὰ περικείμενος τὴν ἀρχιερατικὴν ἐσθῆτα, „καὶ τὸ τιμιώτατον καλούμενος τῶν σεβασμίων ὀνομάτων, „ζῶ καὶ φιλοψυχῶ, μηκέτι ὑπὲρ τιμῆς γῆρως ὑπομένων „κύκλῃ θάνατον. εἰ δὲ δὴ μόνος εἰμὶ, καὶ καθάπερ ἐν „ἐρημίᾳ, τὴν ἐμαυτοῦ ψυχὴν ἀποδώσω μόνην ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ. „τί γὰρ καὶ δεῖ ζῆν ἐν δήμῳ συμφορῶν ἀναισθητοῦντι, καὶ „παρ' οἷς ἀπόλωλεν ἡ τῶν ἐν χερσὶ παθῶν ἀντίληψις. „ἁρπαζόμενοι γὰρ ἀνέχεσθε, καὶ τυπτόμενοι σιωπᾶτε, καὶ „τοῖς φονευομένοις ἀδὲ ἐπισύνει τις ἀναφανδόν. ὦ τῆς πι„κρᾶς τυραννίδος. τί μέμφομαι τοὺς τυράννους; μὴ γὰρ οὐκ „ἐτράφησαν ὑφ' ὑμῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας ἀνεξικακίας; „μὴ γὰρ οὐχ ὑμεῖς περιιόντες τοὺς πρώτους συνισαμένους, „ἔτι δὲ ὄντων ὀλίγων, πλείους ἐποιήσατε τῇ σιωπῇ, καὶ „καθοπλιζομένων ἠρεμοῦντες καθ' ἑαυτῶν ἐπεστρέψατε τὰ „ὅπλα, δέον τοὺς πρώτους αὐτῶν ἐπικόπτειν ὁρμάς, ὅτε

enim ex iis, qui praestare videbantur, Gorion Iosephi filius et Simeon Gamalielis, tam seorsim singulos circumeuntes, quam simul vniuersos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis perditores vltum irent, locumque sanctum ab hominibus sceleratis purgarent. atque pontificum spectatissimi, Gamalae quidem filius Iesus, Anani vero Ananus, populo multis segnitiem exprobrantes in coetibus, eos in Zelotas excitabant. ita enim ipsi se vocabant, quasi ob bonarum rerum studium, non vero operum flagitiosissima sibi imitanda proposuissent et superassent.

10. Itaque in concionem populo congregato, et cunctis quidem indignantibus, quod loca sancta viderent a nefariis occupata, omniaque rapinarum et caedium plena, nondum vero ad iniurias vlciscendas properantibus, propterea quod Zelotas oppugnatu difficiles esse (id quod verum erat) suspicabantur, cum in medio constitisset Ananus, et in templum saepenumero respectasset, oculosque lacrymis oppleisset: „Equidem mihi, inquit, satius esset „mori, quam Dei domicilium videre piaculis tantis obru„tum oppletumque: atque inaccessa et sancta loca scele„ratorum pedibus referta. Verumtamen veste sacerdotali „amictus, et nominum venerabilium honoratissimum se„rens, vino, vitae etiam cupidus, nec pro senectute quidem „mea mortem obiens gloriosam. Itaque si solus sim, vel„vtique in solitudine, animam meam pro Deo solam pro„fundam. Quorsum enim viuerem in medio populi, ca„lamitates suas minime sentientis; et apud quos nemo est, „qui malis praesentibus occurrat? siquidem spoliati iniu„riam toleratis, ac verberati tacetis, neque palam quisquam „ingemiscit. O acerbam dominationem! Quid de tyrannis „querar? Nunquid non a vobis incrementum ceperunt, et „a vestra malorum patientia? nunquid non, insuper eos „habentes, qui primi sceleratorum manus conflarunt, cum „adhuc pauci essent, silentio vestro numerum eorum auxi„stis; atque, dum illi armarentur, quiescentes, in vosmetipsos „arma vertistis, cum primos illorum impetus comprimi

„λοιδορίαις καθήπτοντο τῶν συγγενῶν; ὑμεῖς δὲ ἀμελή-
„σαντες ἐφ' ἁρπαγὰς παρωξύνατε τὰς ἀλιτηρίους· καὶ
„πορθμένων οἴκων λόγος ἦν ὑμῖν. τοιγαροῦν αὐτὰς ἤρ-
„παζον τὰς δεσπότας, καὶ συρομένοις διὰ μέσης τῆς πό-
„λεως ὑμῖν ἐπήμυνεν. οἱ δὲ καὶ δεσμοῖς ἠκίσαντο τὰς ὑφ'
„ὑμῶν προδοθέντας. ἐῶ λέγειν πόσας καὶ ποδαπὰς, ἀλλὰ
„ἀκαταιτιάτους, ἀκρίτους. ὑμεῖς ἐβοήθησε τοῖς δεδεμένοις.
„ἀκόλυθον ἦν ἐπιδεῖν τὰς αὐτὰς φονευομένας. ἐπείδομεν
„καὶ τοῦτο, καθάπερ ἐξ ἀγέλης ζώων ἀλόγων ἑλκομένης
„τῷ κρατίστῳ ὄντος ἀεὶ θύματος, ὑμῶν δὲ φωνήν τις ἀφῆκεν,
„ἐχ ὅπως ἐκίνησε τὴν δεξιάν. φέρετε δὴ τοίνυν, φέρετε
„πατάσσοντες βλέποντες τὰ ἅγια; καὶ πάντας ὑποθέντες
„αὐτοῖς τοῖς ἀνοσίοις τὰς τῶν τολμημάτων βαθμὰς, μὴ
„βαρύνεσθε τὴν ὑπεροχήν; καὶ γὰρ νῦν πάντως ἂν ἐπὶ μεί-
„ζον πρόκοψαν, εἴ τι τῶν ἁγίων καταλῦσαι μεῖζον εἶχον·
„κεκράτηται μὲν ἂν τὸ ὀχυρώτατον τῆς πόλεως, λεγέσθω
„γὰρ νῦν τὸ ἱερὸν, ὡς ἄκρα τις, ἢ Φρούριον. ἔχοντες δ' ἐπι-
„τετειχισμένην τυραννίδα τοσαύτην, καὶ τὰς ἐχθρὰς ὑπὲρ
„κορυφὴν βλέποντες, τί βουλεύεσθε, καὶ τίσι τὰς γνώμας
„προσθάλπετε; Ρωμαίοις ἄρα περιμένετε, ἵν' ἡμῶν βοηθή-
„σωσι τοῖς ἁγίοις; ἔχει μὲν δὴ τὰ πράγματα τῇ πόλει,
„καὶ πρὸς τοσοῦτον ἥκομεν συμφορῶν, ἵνα ἡμᾶς ἐλεήσωσι
„καὶ πολέμιοι; οὐκ ἐξαναστήσεσθε, ὦ τλημονέστατοι, καὶ
„πρὸς τὰς πληγὰς ἐπισφαφέντες, ὃ κἀπὶ τῶν θηρίων ἐστὶν
„ἰδεῖν, τοὺς τύπτοντας ἀμυνεῖσθε; οὐκ ἀναμνησθήσεσθε τῶν
„ἰδίων ἕκαστος συμφορῶν, ἃς πεπόνθατε πρὸ ὀφθαλ-
„μῶν θέμενοι, τὰς ψυχὰς ἐπ' αὐτοὺς θήξετε πρὸς τὴν ἄμυ-
„ναν; ἀπόλωλεν ἄρα παρ' ὑμῖν τὸ τιμιώτατον τῶν πα-
„θῶν, καὶ φυσικώτατον, ἐλευθερίας ἐπιθυμία. φιλόδυ-
„λοι δὲ καὶ φιλοδέσποτοι γεγόναμεν, ὥσπερ ἐκ προγόνων
„τὸ ὑποτάσσεσθαι παραλαβόντες. ἀλλ' ἐκεῖνοί γε πολλὰς
„καὶ μεγάλας ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας πολέμους διήνεγκαν, καὶ
„ὅτε τῆς Αἰγυπτίων, ὅτε τῆς Μήδων δυναστείας ἡττήθησαν,
„ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὸ κελευόμενον. καὶ τί δεῖ τὰ τῶν πρὸ-

„oporteret, quando cognatós conuiciis appetebant? Vos „autem, de rebus parum ſoliciti, ſceleratos ad rapinas fa„ciendas incitaſtis; domibuſque vaſtatis, illarum nullam „rationem habuiſtis. Quapropter domini ipſi diripieban„tur, cumque per mediam ciuitatem traherentur, nemo „eis auxilio erat. Quin et illi vinculis eos cruciarunt, „quos vos prodidiſtis. mitto dicere, quot fuerint et quales, „ſed a nemine accuſatos, indemnatos. Vinctis nemo „opem tulit. conſequens erat, vt eoſdem occiſos adſpice„remus. hoc etiam vidimus, velut ex armento beſtiarum „optimo quoque ſemper ad ſacrificium ducto, neque mu„tiuit quiſquam, neque dextram mouit. Patiemini igi„tur, patiemini, ſancta conculcari videntes? cumque „omnes ex facinoribus audacibus gradus nefariis iſtis ho„minibus ſubieceritis, non aegre feretis eorum eminen„tiam? nunc enim profecto ad maiora procederent, ſi „quid locis ſanctis maius euertendum haberent. Et ciui„tatis quidem locus munitiſſimus occupatur, (nunc enim „templum appellari fas eſt?) vt arx quaedam ſiue praeſi„dium. Tanta igitur contra vos tyrannide munita, et „inimicis ſupra verticem poſitis, vt videtis, quid vobiſ„cum cogitatis, et quaenam animi ſententiis ſouendis adhi„betis? An Romanos exſpectatis, vt locis noſtrum ſanctis „opitulentur? Itane quidem ſe habent ciuitatis res, eoque „ventum eſt calamitatis, vt noſtri miſerturi ſint etiam ho„ſtes? Non exſurgetis, o hominum miſerrimi, et vobiſ„met ad plagas conuerſis, id quod et feras facere videre „eſt, percutientes vlciſceminí? Non ſuas quiſque in memo„riam reuocabit calamitates, et, ante oculos poſitis, quae „pertulerit, ad vltionem animos acuet? Periit apud vos „quod affectuum omnium cariſſimum, quod maxime a „natura eſt, libertatis deſiderium. Quin et facti ſumus „ſeruorum dominorumque amantes, quaſi a maioribus „ſubiici didicerimus. Atqui illi multa et magna pro „libertate ſua obierunt bella, et neque Ægyptiorum, ne„que Medorum potentiae ceſſerunt, dummodo ne fa„cerent, quae iuberentur. Et quid opus eſt de proauis

„γόνων λέγειν; ἀλλ' ὁ νῦν πρὸς Ρωμαίους πόλεμος, ἐῶ δι-
„λέγχειν, πότερον λυσιτελὴς ὢν καὶ σύμφορος, ἢ τἀναντίον,
„τίνα δ' ἂν ἔχει πρόφασιν; ἢ τὴν ἐλευθερίαν; εἶτα τὰς
„τῆς οἰκουμένης δεσπότας μὴ φέροντες, τῶν ὁμοφύλων τυ-
„ράννων ἀνεξόμεθα; καίτοι τὸ μὲν τοῖς ἔξωθεν ὑπακούειν,
„ἐνέγκαι τις ἂν εἰς τὴν ἅπαξ ἡττηθεῖσαν τύχην· τὸ δὲ
„τοῖς οἰκείοις εἴκειν πονηροῖς, ἀγεννῶς ἐστι καὶ προαιρουμέ-
„νων. ἐπειδὴ δὲ ἅπαξ ἐμνήσθην Ρωμαίων, οὐκ ἀποκρύψο-
„μαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ὃ μεταξὺ τῶν λόγων ἐμποδὸν
„ἐπέστρεψε τὴν διάνοιαν, ὅτι, κἂν ἁλῶμεν ὑπ' ἐκείνοις, ἀπὶ-
„σὶ ἡ πεῖρα τῷ λόγῳ, χαλεπώτερον ἀδὲν παθεῖν ἔχομεν,
„ὧν ἡμᾶς διατεθείκασιν ὅτοι. πῶς δ' ἂ δακρύων ἄξιον,
„ἐκείνων μὲν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ ἀναθήματα βλέπειν, τῶν δὲ
„ὁμοφύλων τὰ σκῦλα σεσυληκότων καὶ ἀνελόντων τὴν τῆς
„μητροπόλεως εὐγένειαν, καὶ πεφονευμένους ἄνδρας, ὧν
„ἀπέχοντο ἂν κἀκεῖνοι κρατήσαντες. καὶ Ρωμαίους μὲν
„μηδέποτε ὑπερβῆναι τὸν ὅρον τῶν βεβήλων, μηδὲ παρα-
„βῆναί τι τῶν ἱερῶν ἐθῶν, πεφρικέναι δὲ πόρρωθεν ὁρῶν-
„τας τὰς τῶν ἁγίων περιβόλους· γεννηθέντας δέ τινας ἐν
„τῇδε τῇ χώρᾳ, καὶ τραφέντας ὑπὸ τοῖς ἡμετέροις ἔθεσι,
„καὶ Ιουδαίους καλουμένους, ἐμπεριπατεῖν μέσοις τοῖς ἁγίοις,
„θερμοὺς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντας φόνων. εἶτα
„τίς δέδοικε τὸν ἔξωθεν πόλεμον, καὶ τὰς ἐν συγκρίσει
„πολλῷ τῶν οἰκείων ἡμῖν μετριωτέρας; καὶ γὰρ ἄν, εἰ ἐτοί-
„μους δεῖ τοῖς πράγμασι τὰς κλήσεις ἐφαρμόζειν, τάχα
„ἂν εὕροι τις Ρωμαίους μὲν ἡμῖν βεβαιωτὰς τῶν νόμων, πο-
„λεμίους δὲ τοὺς ἔνδον. ἀλλ' ὅτι μὲν ἐξώλεις οἱ ἐπίβουλοι
„τῆς ἐλευθερίας, καὶ πρὸς ἃ δεδράκασιν οὐκ ἄν τις ἐπινοή-
„σειε δίκην ἀξίαν κατ' αὐτῶν, οἶμαι πάντας ἥκειν πεπει-
„σμένους οἴκοθεν, καὶ πρὸ τῶν ἐμῶν λόγων παρωξύνθαι
„τοῖς ἔργοις ἐπ' αὐτούς, ἃ πεπόνθατε. καταπλήσσονται
„δὲ ἴσως οἱ πολλοὶ τό, τε πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὴν τόλ-
„μαν, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐκ τοῦ τόπου πλεονεξίαν. ταῦτα δὲ
„ὥσπερ συνέσει διὰ τὴν ὑμετέραν ἀμέλειαν, καὶ νῦν αὐξη-

„dicere? Verum bellum, quod nunc cum Romanis geri-
„mus, (mitto diiudicare, vtrum in rem noſtram et commo-
„dum ſit, an contra) quid palam habet cauſae? nonne li-
„bertatem? Quid ergo, qui dominis totius terrarum orbis
„ſeruire aegre ferimus, populares tyrannos tolerabimus?
„Quanquam extraneis quidem obtemperare, eſt, vt quis for-
„tunae aliquando victae acceptum referat: ſuis vero iiſque
„improbis cedere, ignauos arguit et ſeruiendi cupidos. At
„quoniam Romanorum ſemel meminerim, ſilentio non diſ-
„ſimulabo, quod mihi inter loquendum in mentem venerit,
„eamque ad illos conuerterit; quod etiamſi ab his capti
„fuerimus, (abſit autem dicti experimentum) nihil nobis
„patiendum reſtat iis acerbius, quibus nos iſti affecerunt.
„Quomodo autem non ſit lacrymabile, illorum quidem in
„templo etiam donaria cernere, gentilium vero praedas
„ſpoliatitium et diripientium metropolim nobiliſſimam,
„caedeſque virorum, quibus et illi victoriam adepti peper-
„ciſſent. Et Romanos quidem nunquam tranſgredi auſos
„eſſe limitem profanorum, aut ſacrarum quidquam con-
„ſuetudinum violare, locorum autem ſanctorum ambitum,
„quamuis procul adſpectum, perhorreſcere; nonnullos
„vero, quos tulit haec regio, noſtriſque in moribus educa-
„tos, Iudaeoſque vocatos, in medio locorum ſanctorum
„deambulare, cum adhuc manus popularium caede calidas
„haberent. An vero quis bellum externum metuat, hoſteſ-
„que prae noſtratibus multo nobis aequiores? nam ſi et
„rebus aptanda ſint propria vocabula, fortaſſe comperietur,
„Romanos quidem leges nobis conſeruaſſe, hoſtes vero eſſe,
„quos muris incluſos habemus. Verum hos inſidiatores
„libertatis exitio deberi, neque facinorum eorum dignam
„excogitari poſſe condemnationem, puto vos omnes
„perſuaſum habuiſſe, cum domo veniretis; rebuſque,
„quas pertuliſtis, etiam antequam verbum facerem, in
„eos fuiſſe commotos. Plerique autem fortaſſe multitu-
„dinem eorum et audaciam reformidant, et praeterea
„quod loco ſuperiores ſint. Sed haec, vt veſtra negligen-
„tia conflata ſunt, nunc etiam in maius aucta erunt, ſi

„θήσεται πλέον ὑπερθεμένων. καὶ γὰρ τὸ πλῆθος αὐτοῖς
„ἐπιτρέφεται καθ' ἡμέραν, παντὸς πονηροῦ πρὸς τὰς ὁμοίας
„αὐτομολοῦντος, καὶ τὴν τόλμαν ἐξάπτει μέχρι τῶν μηδὲν
„ἐμπόδιον· τῷ τε τόπῳ, καθύπερθεν ὄντες, χρήσαιντο καὶ
„μετὰ παρασκευῆς, ἂν ἡμεῖς χρόνον δῶμεν. πιστεύσατε
„δὲ, ὡς, ἐὰν προσβαίνωμεν ἐπ' αὐτοῖς, ἔσονται τῇ συνει-
„δήσει ταπεινότεροι, καὶ τὸ πλεονέκτημα τὰ ὕψους ὁ λο-
„γισμὸς ἀπολεῖ. τάχα τὸ θεῖον ὑβρισμένον ἀνασείψει
„κατ' αὐτῶν τὰ βαλλόμενα, καὶ τοῖς σφετέροις διαφθα-
„ρήσονται βέλεσιν οἱ δυσσεβεῖς. μόνον ὀφθῶμεν αὐτοῖς,
„καὶ καταλέλυνται. καλὸν δὲ, κἂν προσῇ τις κίνδυνος,
„ἀποθνήσκειν πρὸς τοῖς ἱεροῖς πυλῶσι, καὶ τὴν ψυχὴν, εἰ
„καὶ μὴ πρὸ παίδων ἢ γυναικῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ καὶ
„τῶν ἁγίων προέσθαι. προσήσομαι δ' ἐγὼ γνώμῃ τε καὶ
„χειρὶ, καὶ ὅτε ἐπίνοιά τις ὑμῖν λείψει πρὸς ἀσφάλειαν
„ἐξ ἡμῶν, ὅτε τοῦ σώματος ὄψεσθε φειδόμενον.

ια'. Τούτοις ὁ Ἀνανος παρεκρότει τὸ πλῆθος ἐπὶ τοὺς ζηλωτὰς, οὐκ ἀγνοῶν μὲν, ὡς εἶεν ἤδη δυσκατάλυτοι, πλήθει τε καὶ νεότητι καὶ παρασκήματι ψυχῆς, τὸ πλέον δὲ συνειδήσει τῶν εἰργασμένων. ἐ γὰρ ἐνδώσειν αὐτοὺς εἰς ἔλαττον συγγνώμην ἐφ' οἷς ἔδρασαν ἐλπίσαντας. ὅμως δὲ πᾶν ὅ, τι ἂν παθεῖν προήρητο μᾶλλον, ἢ περιιδεῖν ἐν τοιαύτῃ τὰ πράγματα συγχύσει. τὸ δὲ πλῆθος ἄγειν αὐτοὺς ἐβόα, καθ' ὧν παρεκάλει· καὶ προκινδυνεύειν ἕκαστος ἦν ἑτοιμότατος.

ιβ'. Ἐν ὅσῳ δὲ ὁ Ἀνανος κατέλεγέ τε καὶ συνέτασσε τοὺς ἐπιτηδείους πρὸς μάχην, οἱ ζηλωταὶ πυθόμενοι τὴν ἐπιχείρησιν· παῆσαν γὰρ οἱ ἀγγέλλοντες αὐτοῖς πάντα τὰ παρὰ τοῦ δήμου· παροξύνονται, κἀκ τοῦ ἱεροῦ προπηδῶντες, ἀθρόοι τε καὶ κατὰ λόχους, ὠδυνῶς ἐφείδοντο τῶν προσυγχεόντων. ἀθροίζεται δ' ὑπ' Ἀνάνῳ ταχέως τὸ δημοτικὸν, πλήθει μὲν ὑπερέχον, ὅπλοις δὲ καὶ τῷ μὴ συγκεκροτῆσθαι λειπόμενον τῶν ζηλωτῶν. τὸ πρόθυμον δὲ παρ' ἑκατέροις ἀνεπλήρου τὰ λείποντα, τῶν μὲν ἀπὸ τῆς

„cunctabimur. nam et numerus illorum quotidie crescit, „nequissimo quoque ad sui similes profugiente, et inde „accenditur audacia, quod nihil adhuc eis obstiterit: lo„coque, vtpote superiores, adhibebunt armorum appara„tus, si tempus differamus. Mihi credite, si aduersus „eos adscendamus, erunt factorum conscientia humilio„res; et loci celsioris beneficium cogitatione in nihilum „recidet. Forsan et numen contumelioſe habitum ipso„rum in eos retorquebit missilia, suisque telis peribunt „impii. Tantummodo ab illis conspiciamur, et deiecti „erunt. Pulchrum autem, etiam si quid periculi adsit, „ante sacras ianuas mori; animamque, etsi non pro libe„ris et coniugibus, pro Deo tamen locisque sanctis pro„fundere. Ipse vobis adero tam manu, quam consilio; „neque quidquam desiderabitis, quod a me vestram in se„curitatem excogitari potest, neque me corpori meo par„cere videbitis.

11. Iſtis contra Zelotas populum hortabatur Ananus, non ignorans quidem, eos iam expugnari vix posse, et quod multitudine valerent et iuuenum robore, animique fortitudine, maxime vero quod commissorum conscientia incitarentur; vt qui non sperarint, sibi vnquam concessum iri veniam illorum, quae perpetrauerant. Veruntamen quiduis potius perpeti maluit, quam pati rerum statum ita confundi et perturbari. Populus autem clamabat, vt in eos ducerentur, contra quos ipsos excitabat: et vnusquisque se ostendebat ad pericula adeunda paratissimum.

12. Sed dum Ananus delectum haberet, et pugnae idoneos ordinaret instrueretque in praelium, Zelotae, cognito quod aggrediebantur, (aderant enim, qui omnia sibi nunciarent, quae populus agitabat) magnopere irritati erant, et e templo prosilientes, modo per cuneos, modo simul vniuersi, nemini obuio parcebant. Cito autem et Ananus populum congregabat, multitudine quidem superiorem, armis vero, et quod in agmina non conflati essent, Zelotis inferiorem. Alacritas vero in vtraque quod deerat parte supplebat. nam et ciues iram armis va-

πόλεως ἀνειλημμένων ὀργήν, ἰσχυροτέραν τῶν ὅπλων· τῶν δ' ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τόλμαν, παντὸς πλήθους ὑπερέχουσαν· καὶ οἱ μὲν, ἀοίκητον ὑπολαμβάνοντες ἑαυτοῖς τὴν πόλιν, εἰ μὴ τοὺς λῃστὰς ἐκκόψειαν αὐτῆς· οἱ ζηλωταὶ δὲ, εἰ μὴ κρατοῖεν, οὐκ ἔστιν ὅστινος ὑστερήσειν τιμωρίας. συνερρήγνυντο δὲ στρατηγούμενοι τοῖς πάθεσι, τὸ μὲν πρῶτον κατὰ τὴν πόλιν καὶ πρὸ τοῦ ἱεροῦ λίθοις βάλλοντες ἀλλήλους, καὶ πόρρωθεν διακοντιζόμενοι· κατὰ δὲ τὰς τροπὰς οἱ κρατοῦντες ἐχρῶντο τοῖς ξίφεσι. καὶ πολὺς ἦν ἑκατέρων φόνος, τραυματίαι δὲ ἐγένοντο συχνοί· καὶ τοὺς μὲν ἀπὸ τοῦ δήμου διεκόμιζον εἰς τὰς οἰκίας οἱ προσήκοντες· ὁ δὲ βληθεὶς τῶν ζηλωτῶν εἰς τὸ ἱερὸν ἀνῄει, καθαιμάσσων τὸ θεῖον ἔδαφος· καὶ μόνον ἄν τις εἴποι τὸ ἐκείνων αἷμα μιᾶναι τὰ ἅγια. κατὰ μὲν οὖν τὰς συμβολὰς ἐκτρέχοντες ἀεὶ περιῆσαν οἱ λῃστρικοί. τεθυμωμένοι δὲ οἱ δημοτικοὶ, καὶ πλείους ἀεὶ γινόμενοι, κακίζοντες τοὺς ἐνδιδόντας, καὶ μὴ διδόντες τοῖς τρεπομένοις ἀναχώρησιν οἱ κατόπιν βιαζόμενοι, πᾶν μὲν ἐπισφέρουσι τὸ σφέτερον εἰς τοὺς ἐναντίους, κἀκείνων μηκέτι ἀντεχόντων τῇ βίᾳ, κατὰ μικρὸν δὲ ἀναχωρούντων εἰς τὸ ἱερὸν, συνεισπίπτουσιν οἱ περὶ τὸν Ἄνανον. τοῖς δὲ καταπλήξις ἐμπίπτει στρεφομένοις τὴν πρώτην περιβολήν· καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἐνδότερον ταχέως ἀποκλείουσι τὰς πύλας. τῷ δὲ Ἀνάνῳ προσβάλλειν μὲν οὐκ ἐδόκει τοῖς ἱεροῖς πυλῶσιν, ἄλλως τε κἀκείνων βαλλόντων ἄνωθεν· ἀθέμιτον δ' ἡγεῖτο, κἂν κρατήσῃ, μὴ προηγνευκὼς εἰσάγειν τὸ πλῆθος. διακληρώσας δ' ἐκ πάντων εἰς ἑξακισχιλίους ὁπλίτας, καθίσησιν ἐπὶ ταῖς στοαῖς φρουρὰς, διεδέχοντο δ' ἄλλοι τούτους, καὶ παντὶ μὲν ἦν ἀνάγκη παρεῖναι πρὸς τὴν φυλακὴν ἐκ περιόδου· πολλοὶ δὲ τῶν ἐν ἀξιώμασιν ἀφεθέντες ὑπὸ τῶν ἄρχειν δοκούντων, μισθώμενοι πενιχροτέρους ἀνθ' ἑαυτῶν ἐπὶ τὴν φρουρὰν ἔπεμπον.

ιγ'. Γίνεται δὲ τούτοις πᾶσιν ὀλέθρου παραίτιος Ἰωάννης, ὃν ἔφαμεν ἀπὸ Γισχάλων διαδρᾶναι, δολιώτατος ἀνὴρ, καὶ δεινὸν ἔρωτα τυραννίδος ἐν τῇ ψυχῇ περιφέρων,

lidiorem conceperant; et qui de templo exierant, audaciam, omni multitudine superiorem. Quippe illi quidem habitare se in ciuitate minime posse arbitrebantur, nisi ex ea excisi essent latrones: Zelotae vero, nisi vicissent, nullum non subituros esse supplicium. Confligebant autem inter se sub affectuum ductu et imperio, primo quidem in ciuitate et prae templo se inuicem lapidibus impetentes, iaculisque eminus missis. Si vero aliqua pars terga vertisset, victores gladiis rem gerebant. Et magna vtrinque facta est caedes, multique vulnerati erant. Et saucios quidem e ciuibus in domos perferebant propinqui: Zelotarum vero si quis ictus esset, in templum adscendebat, saeram humum cruore perfundens: adeo vt vere quis dixerit, loca sancta non alium, quam illorum sanguinem polluisse. Et latrones quidem, quoties facto excursu praelium committerent, semper superiores erant. Ciuium autem vulgo ira incenso et in maius semper crescente, increpabant eos, qui cederent; quique a tergo vrgebant, viam fugientibus non aperiendo, vniuersos quidem suos in hostes conuertunt: cumque illi vim sistere non amplius potuissent, et paulatim in templum se reciperent, irrumpit vna cum suis Ananus. Quo factum, vt eos, qui ambitum exteriorem amiserant, inuaderet metus, cumque in interiorem confugissent, statim ianuas occludunt. Verum Anano in portas quidem sacras impressionem facere non placebat, quamuis et hostes desuper tela iacerent: sed nefas esse existimabat, etiamsi vicissent, non lustratum prius populum introducere. Cum autem ex vniuersis sorte delegisset sex fere armatorum millia, eos in porticibus collocat, vt custodiam agerent, aliique eos excipiebant, et necesse erat omnibus quidem in orbem excubiis adesse: multi vero ex primoribus populi, dimissi ab iis, qui in imperio esse videbantur, pauperiores mercede conductos mittebant, qui vice illorum fungerentur in vigiliis.

13. Istis autem omnibus exitio erat Ioannes, quem e Giscbalis profugisse diximus, vir summae astutiae, animumque gerens dominationis valde cupidum, qui iam

ὃς πόρρωθεν ἐπεβάλετο τοῖς πράγμασι. καὶ δὴ τότε, τὰ τῦ δήμυ φρονεῖν ὑποκρινόμενος, συμπεριῆει μὲν τῷ Ἀνάνῳ, βυλευομένῳ μὲν σὺν τοῖς δυνατοῖς καθ' ἡμέραν, καὶ νύκτως ἐπιόντι τὰς φυλακάς· διήγγελλε δὲ τὰ ἀπόρρητα τοῖς ζηλωταῖς, καὶ πᾶν σκέμμα τῦ δήμυ, πρὶν καλῶς βυλευθῆναι, παρὰ τοῖς ἐχθροῖς ἐγινώσκετο δι' αὐτῦ. μηχανώμενος δὲ τὸ μὴ δι' ὑποψίας ἐλθεῖν, ἀμέτροις ἐχρῆτο ταῖς θεραπείαις, εἴς τε τὸν Ἄνανον, καὶ τὺς τῦ δήμυ προεστῶτας. ἐχώρει δ' εἰς τἐναντίον αὐτῷ τὸ φιλότιμον. διὰ γὰρ τὰς ἀλόγυς κολακείας μᾶλλον ὑπωπτεύετο, καὶ τὸ παντα χῆ παρεῖναι μὴ καλύμενον ἔμφασιν προδοσίας τῶν ἀπορρήτων παρεῖχε. συνεώρων μὲν γὰρ αἰσθανομένης ἅπαντα τὺς ἐχθρὺς τῶν παρ' αὐτοῖς βυλευμάτων, πιθανώτερος δ' ἁδεὶς ἦν Ἰωάννης πρὸς ὑποψίας τῦ διαγγέλλειν. ἀποσκευάσασθαι μὲν ἦν αὐτὸν ὐκ ἦν ῥᾴδιον, ὄντα δυνατὸν ἐκ πονηρίας, καὶ ἄλλως ὑ τῶν ἀσήμων ὑπεζωσμένον τε πολλὺς τῶν συνεδρευάντων τοῖς ὅλοις. ἐδόκει δὲ αὐτὸν ὅρκοις πιςώσασθαι πρὸς εὔνοιαν. ὤμυε δ' ὁ Ἰωάννης ἑτοίμως, εὐνοήσειν τε τῷ δήμῳ, καὶ μήτε βυλήν τινα μήτε πρᾶξιν προδώσειν τοῖς ἐχθροῖς, συγκαταλύσειν δὲ τὰς ἐπιθεμένας καὶ χειρὶ καὶ γνώμῃ. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἄνανον πιςεύσαντες τοῖς ὅρκοις, ἤδη χωρὶς ὑπονοίας εἰς τὰς συμβυλίας αὐτὸν παρελάμβανον· καὶ δὴ καὶ πρεσβευτὴν εἰσπέμπυσι πρὸς τὺς ζηλωτὰς περὶ διαλύσεων. ἦν γὰρ αὐτοῖς σπυδή, τὸ παρ' αὐτοῖς μὴ μιᾶναι ἱερὸν, μηδὲ τινα τῶν ὁμοφύλων ἐν αὐτῷ πεσεῖν.

ιβ'. Ὁ δὲ, ὥσπερ τοῖς ζηλωταῖς ὑπὲρ εὐνοίας ὁμόσας, καὶ ὁ κατ' αὐτῶν, παρελθὼν εἴσω, καὶ καταξὰς εἰς μέσυς, „πολλάκις μὲν, ἔφη, κινδυνεύσας δι' αὐτὺς, „ἵνα μηδὲν ἀγνοήσωσι τῶν ἀπορρήτων, ὅσα κατ' αὐτῶν „οἱ περὶ τὸν Ἄνανον ἐβυλεύσαντο. νῦν δὲ τὸν μέγιστον ἁρπάσαντες κίνδυνον σὺν πᾶσιν αὐτοῖς, εἰ μή τις προσγένοιτο „βοήθεια δαιμόνιος. ὁ γὰρ ἔτι μέλλειν Ἄνανον, ἀλλὰ „πείσαντα μὲν τὸν δῆμον πεπομφέναι πρέσβεις πρὸς

olim reipublicae insidiabatur. Adeoque tunc, eadem quae populus sentire se simulans, cum Ananio quidem vltro citroque commeabat, interdiu cum proceribus de agendis consultante, et nocte vigilias circumeunte: Zelotis vero secreta omnia enunciabat; atque illa, de quibus populus deliberabat, priusquam bene consulta essent, per ipsum cognita erant inimicis. Cum autem id ageret, vt in suspicionem non veniret, immodicis obsequiis Ananum et populi principes demereri enixus est. Hoc vero placendi studium ei in contrarium cedebat. nam ex absurdis adulationibus magis suspectus erat, idque ipsum, quod non accitus vbique adesset, indicio erat, arcana ab illo prodita esse. Etenim animaduertebant, inimicos vniuersa, quae consulta ab ipsis essent, intelligere, verisimileque erat, in neminem potius, quam in Ioannem, cadere posse proditionis suspicionem. Et ipsum quidem submouere haud facile erat, vt qui malitia plurimum valeret, ac praeterea multorum non ignobilium, qui in consilium de summa rerum adhibebantur, patrocinio succinctus esset. Visum est igitur ab eo beneuolentiae fidem iureiurando exigere. Iurare autem non dubitabat Ioannes, se et populi studiosum fore, et nihil ab eo consultum factumue inimicis proditurum, et tam manu, quam consilio, vna euersurum esse eos, qui arma sumserant. Itaque Ananus, et qui ab eo stabant, fide iuriiurando habita, iam nihil suspicantes suis eum consiliis interesse patiebantur: immo et ipsum ad Zelotas legatum mittunt de sedandis discordiis. nam curae illis erat, ne sanum suum pollueretur, neue quisquam in eo caderet Iudaeorum.

14. Ille vero, quasi Zelotis ex sua beneuolentia iuraviſſet, et non contra eos, cum ad illos ingressus esset et in medio constitisset, „saepe quidem se illorum causa periculum adiisse, dicebat, ne quid secretorum ignorarent, „quae contra ipsos consilio agitarentur ab Anano sociisque. „Nunc autem maximum cum ipsis omnibus subiturum „esse discrimen, nisi diuinum quoddam praesto fuerit „auxilium. non amplius enim morari Ananum, sed, „cum populo quidem id persuasisset, misisse legatos ad

„Οὐεσπασιανὸν, ἵνα ἐλθὼν κατὰ τάχος παραλάβῃ τὴν „πόλιν. ἀγνοίαν δὲ παρηγγελκέναι κατ' αὐτῶν εἰς τὴν ἐξῆς „ἡμέραν, ἵνα, ἢ κατὰ θρησκείαν εἰσελθόντες, ἢ καὶ βια„σάμενοι, συμμίξωσιν αὐτοῖς. ἐχ ὁρᾶν δὲ, μέχρι τίνος ἢ „τὴν φρουρὰν οἴσουσιν, ἢ παρατάξονται πρὸς τοσούτους. „προσετίθει δὲ, ὡς αὐτὸς εἰσπεμφθείη, κατὰ θεῖ πρό„νοιαν, ὡς πρεσβευτὴς ὑπὲρ διαλύσεων· τὸν γὰρ Ἄνανον „ταύτας αὐτοῖς προτείνειν, ὅπως ἀνόπλοις ἐπέλθῃ. δεῖν „ἂν ἢ τῷ λόγῳ τὰ ζῆν τοὺς φρουροῦντας ἱκετεύειν, ἢ πορίζε„σθαί τινα παρὰ τῶν ἔξωθεν ἐπικουρίαν. τοὺς δὲ, θαλπο„μένους ἐλπίδι συγγνώμης, εἰ κρατηθεῖεν, ἐπιλελῆσθαι τῶν „ἰδίων τολμημάτων, ἢ νομίζειν ἅμα τῷ μετανοεῖν τοὺς δε„δρακότας εὐθέως ὀφείλειν διηλλάχθαι καὶ τοὺς παθόν„τας. ἀλλὰ τῶν μὲν ἀδικησάντων διὰ μίσους πολλάκις γί„νεσθαι καὶ τὴν μεταμέλειαν· τοῖς ἀδικηθεῖσι δὲ τὰς ὀρ„γὰς ἐπ' ἐξουσίας χαλεπωτέρας. ἐφεδρεύειν δὲ ἀεὶ ἐκεί„νοις φίλους καὶ συγγενεῖς τῶν ἀπολωλότων, καὶ δῆμον „τοσοῦτον ὑπὲρ καταλύσεως νόμων καὶ δικαστηρίων τεθυ„μωμένον· ὅπου κἂν ἡ τι μέρος ἁλῶν, ὑπὸ πλείονος ἂν αὖ„τὸ τοῦ διαγανακτοῦντος ἀφανισθῆναι.

ΚΕΦ. δ'.

Ἰδουμαῖοι ὑπὸ ζηλωτῶν κληθέντες εὐθὺς ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἀποκλεισθέντες ἔξω τῆς πόλεως αὐλίζονται. πρὸς οὓς ἀρχιερεὺς Ἰησοῦς δημηγορεῖ, καὶ Σίμων Ἰδουμαῖος αὐτῷ ἀποκρίνεται.

Τοιαῦτα μὲν ἐποίκιλλεν ἀθρόως δεδισσόμενος· καὶ τὴν ἔξωθεν βοήθειαν ἀναφανδὸν μὲν οὐκ ἐθάρρει λέγειν, ἠνίσσετο δὲ τοὺς Ἰδουμαίους. ἵνα δὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῶν ζηλωτῶν ἰδίᾳ παροξύνῃ, τὸν Ἄνανον τῆς τε ὠμότητα διέβαλλε, καὶ ἀπειλεῖν ἐκείνοις ἐξαιρέτως ἔλεγεν. ἦσαν δὲ Ἐλεάζαρος υἱὸς Σίμωνος, ὃς δὴ καὶ πιθανώτατος ἐδόκει τῶν ἐν αὐτοῖς νοῆσαί τε τὰ δέοντα καὶ τὰ νοηθέντα πρᾶ-

„Vespasianum, vt ad capiendam ciuitatem quamprimum „venire properaret. quin et lustrationem contra eos in„dixisse in diem sequentem, vt, vel religionem simulando „ingressi, aut etiam per vim, cum iis manus conferrent. se „autem non videre, quamdiu aut obsidionem sustinebunt, „aut cum tot tantisque praelio congredientur. Ipsum au„tem, adiiciebat, Dei prouidentia quasi legatum missum „esse ad lites componendas: hoc enim prae se ferre Ana„num, vt inermes eos adoriretur. itaque oportere, si vitae „rationem haberent, aut obsidentibus supplicare, aut foris „auxilium sibi quaerere. Illos autem, qui veniae spe, si „victi fuerint, sibimet adulantur, facinorum, quae ausi sunt, „haud meminisse, aut existimare, simul ac maleficos com„missorum poenituerit, grauia passos oportere statim cum „illis in gratiam redire. Sed iniuriarum quidem auctores, „etiamsi poenitentiam agerent, saepe inuisos esse: laesos„que, si potestatem nacti fuerint, ira magis excandescere. „Quin et illis semper imminere aiebat caesorum amicos „cognatosque, et tantam populi multitudinem ex legum iu„diciorumque dissolutione valde irritatam: in qua si qui „fuerint, miseratione commoti, fiet, vt maiori cedant „irascentium turbae.

CAP. IV.

Idumaei a Zelotis arcessiti statim veniunt Hierosolyma, atque exclusi pernoctant extra vrbem. ad quos verba facit Iesus pontifex, eique respondet Simon Idumaeus.

TAlia quidem vafre comminiscens terrorem vniuersis incutiebat. et quodnam foret externum auxilium, plane quidem et aperte dicere non audebat; Idumaeos autem non obscure innuebat. Verum vt primores Zelotarum priuatim etiam commoueret, traducebat Ananum, vt crudelem, eumque illis praecipue minas intentare dicebat. Erant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam inter illos plurimum valere videbatur et ad excogitanda, quae opus erant, et ad eadem

ξαι, Ζαχαρίας τε υἱὸς Φαλέκη, γένος ἐκ τῶν ἱερέων ἑκάτεροι. ἤτοι πρὸς ταῖς κοιναῖς τὰς ἰδίας καθ' αὐτῶν ἀπειλὰς ἀκούσαντες. ἔτι δ' ὡς οἱ περὶ τὸν Ανανον δυναστείαν ἑαυτοῖς περιποιούμενοι Ρωμαίοις ἐπικαλοῖντο, καὶ γὰρ τοῦτο Ιωάννης προσεψεύσατο, μέχρι πολλοῦ μὲν ἠπόρουν, τὸ τί χρὴ πράττειν εἰς ὀξὺ ἄτω καιρὸν συνεωσμένους. παρεσκευάσθαι μὲν γὰρ τὸν δῆμον ἐπιχειρεῖν αὐτοῖς, ὡς εἰς μάχην, αὐτῶν δὲ τὸ σύντονον τῆς ἐπιβολῆς ὑποστέμπεσθαι τὰς ἔξωθεν ἐπικουρίας. πάντα γὰρ ἂν φθῆναι παθεῖν, πρὶν καὶ πυθέσθαι τινὰ τῶν συμμάχων. ἔδοξε δ' ὅμως ἐπικαλεῖσθαι τοὺς Ιδουμαίους. καὶ γράψαντες ἐπιστολὴν σύντομον, „ὡς Ανανος μὲν προδιδοὶη Ρωμαίοις τὴν μητρόπολιν ἐξα„πατήσας τὸν δῆμον, αὐτοὶ δ' ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀπο„σάντες ἐν τῷ ἱερῷ ὁρρωοῦντο, ὀλίγος δ' ἔτι χρόνος αὐτοῖς „βραβεύοι τὴν σωτηρίαν. εἰ δὲ μὴ βοηθήσουσιν ἐκεῖνοι κα„τὰ τάχος, αὐτοὶ μὲν ὑπ' Ανάνῳ τε καὶ τοῖς ἐχθροῖς, ἡ „πόλις δ' ὑπὸ Ρωμαίοις φθάσει γενομένη," τὰ δὲ πολλὰ τοῖς ἀγγέλοις ἐνετέλλοντο πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν Ιδουμαίων διαλέγεσθαι. προσβληθησαν δ' ἐπὶ τὴν ἀγγελίαν δύο τῶν δρασηρίων ἀνδρῶν, εἰπεῖν τε ἱκανοὶ καὶ πεῖσαι περὶ πραγμάτων, τὸ δὲ τούτων χρησιμώτερον, ὠκύτητι ποδῶν διαφέροντες. τοὺς μὲν γὰρ Ιδουμαίους αὐτόθεν ἥδεσαν πεισθησομένους, ἅτε θορυβώδες καὶ ἄτακτον ἔθνος, αἰεί τε μετέωρον πρὸς τὰ κινήματα, καὶ μεταβολαῖς χαῖρον, πρὸς ὀλίγην δὲ κολακείαν τῶν δεομένων τὰ ὅπλα κινοῦν, καὶ καθάπερ εἰς ἑορτὴν εἰς τὰς παρατάξεις ἐπειγόμενον. ἔδει δὲ τάχους εἰς τὴν ἀγγελίαν, εἰς ὃ μηδὲν ἐλλείποντες προθυμίας οἱ πεμφθέντες, ἐκαλεῖτο δ' αὐτῶν Ανανίας ἑκάτερος, καὶ δὴ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν Ιδουμαίων παρῆσαν.

β'. Οἱ δὲ, πρὸς τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὰ ῥηθέντα παρὰ τῶν ἀφιγμένων ἐκπλαγέντες, ὥσπερ ἐμμανεῖς περιεθέον τε τὸ ἔθνος, καὶ διεκήρυσσον τὴν στρατείαν. ἤθροιζο δ' ἡ πληθὺς τάχιον τοῦ παραγγέλματος, καὶ πάντες ὡς ἐπ'

exſequenda; itemque Zacharias Phaleci filius, vtrique a ſacerdotibus oriundi. Hi, cum, praeter ea, quae vniuerſis, etiam mala ſibi intentata audiuiſſent, quodque Anani factio potentiae ſibi comparandae cauſa Romanos arceſſeret, (nam et hoc Ioannes improbe finxerat) diu quidem, quid agerent, dubitabant, in tantas temporis angustias compulſi. quippe populum quidem breui in eo fore, vt ipſos aggrederentur, auxiliorumque accitorum ſpem ſibi praecidam eſſe inſidiarum celeritate. omnia enim ipſos forſan prius paſſuros eſſe, quam auxiliarium quiſquam iſta reſciſceret. Veruntamen, vt Idumaei aduocarentur, optimum viſum eſt. Cumque breuem ſcripſiſſent epiſtolam: „quod „circumuento populo Ananus vellet Romanis metropolin „prodere, ipſi autem facta pro libertate defectione in tem„plo obſiderentur, et non liceret niſi ad breue adhuc tem„pus ſibimet ſalutem promittere: ac niſi illi mature auxi„lio venirent, ipſos quidem Ananus atque inimici, ciuita„tem vero Romani in ſuam redigent poteſtatem;" multa etiam nunciis mandabant, quae loquerentur ad principes Idumaeorum. Propoſiti autem erant, qui nuncii mitterentur, duo viri impigri, qui de rebus agendis dicendo valebant accommodate ad perſuadendum, et, quod magis in rem illorum erat, pedum velocitate praeſtabant. Nam Idumaeos ſine mora parituros eſſe probe nouerant, vtpote gentem tumultuoſam et ordinis impatientem, ad motus intentam ſemper et mutationibus gaudentem, ad modicam vero eorum, qui ſupplicant, adulationem arma mouentem, et ad praelia quaſi ad feſtum properantem. Opus autem erat celeritate ad nuncium perferendum: quam ad rem nihil alacritatis deerat miſſis, (vterque autem Ananias vocabatur) adeoque breui ſe ſiſtebant Idumaeorum principibus.

2. Illi vero epiſtola verbiſque eorum, qui venerant, attoniti, furioſorum more gentem percurſabant, et militiam denunciabant. Congregata autem eſt multitudo citius, quam illis praeceptum erat, omneſque quaſi pro

ἐλευθερία τῆς μητροπόλεως ἤρπαζον τὰ ὅπλα. συν-
ταχθέντες δ' εἰς δύο μυριάδας, παραγίνονται πρὸς τὰ Ἱε-
ροσόλυμα, χρώμενοι τέσσαρσιν ἡγεμόσιν, Ἰωάννῃ τε καὶ
Ἰακώβῳ παιδὶ Σωσᾶ, πρὸς δὲ τούτοις ἦν Σίμων υἱὸς Καθλᾶ,
καὶ Φινέας Κλησώθ.

γ'. Τὸν δὲ Ἄνανον ἡ μὲν ἔξοδος τῶν ἀγγέλων, ὥσπερ
καὶ τὰς φύλακας, ἔλαθεν, ἡ δ' ἔφοδος τῶν Ἰδουμαίων οὐκ
ἔτι. προγνὺς γὰρ ἀποκλείει τὰς πύλας αὐτοῖς, καὶ διὰ
φυλακῆς εἶχε τὰ τείχη. καθάπαξ γε μὴν αὐτὸς ἐκπολε-
μῶν οὐκ ἔδοξεν· ἀλλὰ λόγοις πείθειν πρὸ τῶν ὅπλων. ἐπὶ
ἂν ἐπὶ τὸν ἀντικρὺς αὐτῶν πύργον, ὁ μετὰ Ἄνανον γεραί-
τατος τῶν ἀρχιερέων Ἰησοῦς, „πολλῶν, ἔφη, καὶ ποικίλων
„τὴν πόλιν κατεχηκότων θορύβων, ἐν οὐδενὶ θαυμάσαι
„τὴν τύχην ἔστω, ὡς τὸ συμπράττειν τοῖς πονηροῖς καὶ
„τὰ παράδοξα. παρεῖναι γὰρ ὑμᾶς, ἀνθρώπους ἐξωλε-
„στάτους μετὰ τοσαύτης προθυμίας ἐπαμυνοῦντας καθ'
„ἡμῶν, μεθ' ὅσης εἰκὸς ἦν ἐλθεῖν, οὐδὲ τῆς μητροπόλεως
„καλούσης ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. καὶ εἰ μὲν ἑώρων τὴν σύν-
„ταξιν ὑμῶν ἐξ ὁμοίων τοῖς καλέσασιν ἀνδρῶν, οὐκ ἂν
„ἄλογον τὴν ὁρμὴν ὑπελάμβανον· οὐδὲν γὰρ ἧττως συνίστη-
„σι τὰς εὐνοίας, ὡς τρόπων συγγένεια. νῦν δὲ, εἰ μέν τις
„αὐτοὺς ἐξετάζοι καθ' ἕνα, μυρίων ἕκαστος εὑρεθήσεται
„θανάτων ἄξιος. τὰ γὰρ ἀθύρματα καὶ καθάρματα τῆς
„χώρας ὅλης κατασωτευσάμενα τὰς ἰδίας οὐσίας, καὶ
„προγυμνάσαντα τὴν ἀπόνοιαν ἐν ταῖς πέριξ κώμαις τε
„καὶ πόλεσι, τελευταῖα λελῃθότως παρεισέρρυσαν εἰς
„τὴν ἱερὰν πόλιν· λῃσταὶ, δι' ὑπερβολὴν ἀσεβημάτων,
„μιαίνοντες καὶ τὸ ἀβέβηλον ἔδαφος, ὃς ὁρᾶν ἔστι νῦν
„ἀδεῶς ἐμμεθυσκομένους τοῖς ἁγίοις, καὶ τὰ σκῦλα τῶν
„πεφονευμένων καταναλίσκοντας εἰς τὰς ἁπλήστους γαστέ-
„ρας. τὸ δὲ ὑμέτερον πλῆθος, καὶ τὸν κόσμον τῶν ὅπλων
„ὁρᾶν ἔστιν, οἷος ἔπρεπε, καλούσης τῆς μητροπόλεως κοινῷ
„βουλευτηρίῳ συμμάχους κατ' ἀλλοφύλων. τί ἂν οὖν εἴποι
„τοῦτό τις ἢ τύχης ἐπήρειαν, ὅταν λοιμοῖσι πονηροῖς αὐτὰν-

libertate metropoleos arma corripiebant, ordinatoque exercitu ad duo millia virorum, adueniunt Hierosolyma cum ducibus quatuor, Ioanne et Iacobo Sosae filiis, ac praeterea Simone Cathlae et Phinea Clusothi filiis.

3. Nunciorum autem profectio Ananum quidem itemque vigiles eius latebat; haud vero similiter Idumaeorum aduentus. Hoc enim ante cognito, portas eis claudit, et muris custodes adhibebat. Caeterum nequaquam ei visum est cum illis dimicare, sed verbis persuadere potius, quam armis rem gerere. Iesus igitur, post Ananum pontificum natu maximus, cum in turri illis aduersa constitisset, „nihil se adeo mirari, in„quit, quam quod, vrbe tot tantisque tumultibus agi„tata, ita fors tulerit, vt improbis ex inopinato sub„veniretur. quippe vos perditissimis hominibus contra „nos subsidium laturos adesse, idque tanta alacritate, „quantam adhiberi haud par erat, ne quidem si con„tra Barbaros vos acciuisset metropolis. Et si quidem „viderem, exercitum vestrum similem esse horum ho„minum, qui vos aduocarunt, hunc impetum non „vesanum existimarem. nihil enim aeque beneuolen„tiam conciliat, ac morum cognatio. Nunc vero illi „quidem, si quis eorum singulos explorauerit, mille „mortibus digni reperientur: quippe ludibria et pur„gamenta omnis regionis, luxu absumtis patrimoniis „suis, factoque audaciae suae temerariae in vicis et „ciuitatibus circumcirca experimento, tandem in vr„bem sacram clam se infuderunt; latrones, qui scele„rum immanitate solum non profanum polluerunt, „quos nunc videre est impune inter sacra sese ine„briantes, et in ventres insatiabiles peremtorum spolia „insumentes. Vestram autem multitudinem, et armo„rum apparatum cernere est, qualem esse deceret, si „publico vos consilio metropolis vocaret in auxilium „contra alienigenas. Quid igitur hoc esse quis dixerit, „nisi fortunae iniuriam; cum videat gentem vniuersam

„δρων ἔθνος ὁρᾷ συναπτόμενον αὐτοῖς; μέχρι πολλῶ μὲν „ἀπορῶ, τί δή ποτε καὶ τὸ κινῆσαν ὑμᾶς ὕστω ταχέως ἐγέ„νετο; μὴ γὰρ ἂν δίχα μεγάλης αἰτίας ἀναλαβεῖν τὰς „πανοπλίας ὑπὲρ λῃστῶν, καὶ κατὰ δήμου συγγενῆς. ἐπεὶ „δὲ ἠκούσαμεν Ρωμαίους καὶ προδοσίαν· ταῦτα γὰρ ὑμῶν „ἐθορύβησεν τινὲς ἀρτίως, καὶ τῆς μητροπόλεως ἐπ' ἐλευθε„ρώσει παρεῖναι· πλέον τῶν ἄλλων τολμημάτων ἐθαυμά„σαμεν τὰς ἀλιτηρίας, τῆς περὶ τὸ ψεῦδος ἐπινοίας. ἄν„δρας γὰρ φύσει φιλελευθέρους, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα „τοῖς ἔξωθεν πολεμίοις μάχεσθαι παρεσκευασμένους, οὐκ „ἐνῆν ἄλλως ἐξαγριῶσαι καθ' ἡμῶν, ἢ λαγοποιήσαντας „προδοσίαν τῆς ποθεμένης ἐλευθερίας. ἀλλ' ὑμᾶς γε χρὴ „σκέπτεσθαι τούς τε διαβάλλοντας, καὶ καθ' ὧν, συνάγειν „τε τὴν ἀλήθειαν, οὐκ ἐκ τῶν ἐπιπλάστων λόγων, ἀλλ' ἐκ „τῶν κοινῶν πραγμάτων. τί γὰρ δὴ καὶ παθόντες ἂν ἡμεῖς, „Ρωμαίοις προσπωλοῖμεν ἑαυτοὺς νῦν, παρὸν ἢ μηδὲ ἀπο„σῆναι τὸ πρῶτον, ἢ προχωρῆσαι ταχέως ἀποσάντας, ὅτε „των ἔτι τῶν πέριξ ἀπορρήτων; νῦν μὲν γὰρ οὐδὲ βλομέ„νοις διαλύσασθαι ῥάδιον, ὅτε Ρωμαίους μὲν ὑπερόπτας πε„ποίηκεν ὑποχείριος ἡ Γαλιλαία, φέρει δ' αἰσχύνην ἡμῖν „θανάτου χαλεπωτέραν, τὸ θεραπεύειν αὐτοὺς ὄντας ἤδη „πλησίον. καὶ ἔγωγε κατ' ἐμαυτὸν μὲν ἂν εἰρήνην προτι„μήσαιμι θανάτου· πολεμούμενος δ' ἅπαξ καὶ συμβαλών, „θάνατον εὐκλεᾶ τῆ ζῆν αἰσχμάλωτος. πότερον δὲ φασὶν „ἡμᾶς, τοὺς τῷ δήμῳ προεστῶτας, πέμψαι κρύφα πρὸς „Ρωμαίους, ἢ καὶ τὸν δῆμον κοινῇ ψηφισάμενον; εἰ μὲν „ἡμᾶς, εἰπάτωσαν τοὺς πεμφθέντας φίλους, τοὺς διακονή„σαντας τὴν προδοσίαν οἰκέτας. ἐφωράθη τις ἀπιών; „ἀνακομιζόμενος ἑάλω; γραμμάτων γεγόνασιν ἐγκρα„τεῖς; πῶς δὲ τοὺς μὲν τοσούτους πολίτας ἐλάθομεν, οἷς „κατὰ πᾶσαν ὥραν συναναστρεφόμεθα; τοὺς δὲ ὀλίγους „καὶ φερομένους, καὶ μηδ' εἰς τὴν πόλιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ προ„ελθεῖν δυναμένους, ἐγνώσθη τὰ κατὰ τὴν χώραν λα„θραίως ἐνεγόμενα; νῦν δ' ἔγνωσαν, ὅτι δεῖ δοῦναι δίκας

„ſceleratorum colluuioni opitulantem? Iamdudum qui-
„dem dubitaui, quidnam fuerit, quod vos tam cito com-
„mouerit? haud enim temere pro latronibus et aduerſus
„cognatum populum arma ſumere voluiſtis. At quoniam
„de Romanis et proditione nonnihil audiuimus, (iſtis
„enim nonnulli veſtrum nunc obſtrepunt, et metropoleos
„liberandae ergo ſe adeſſe clamant) ſceleratos iſtos magis
„ob hoc mendacii commentum mirati ſumus, quam ob
„alia, quae auſi ſunt. Nam viros natura libertatis aman-
„tes, adeoque cum externis hoſtibus pugnare paratiſſimos,
„non alia de cauſa contra nos efferare potuerant, quam
„libertatis tantopere expetitae proditionem fingendo.
„Sed vos ſane oportet conſiderare, quinam ſint, qui ca-
„lumnias adhibent, et contra quos; fideinque veritatis ex
„rerum communium intuitu, non ex fictis ſermonibus col-
„ligere. Etenim quam ob cauſam nos Romanis noſmet
„nunc dedimus, cum ab initio licuerit, aut ab illis non
„defeciſſe, aut poſt defectionem cito cum illis redire in gra-
„tiam, priuſquam circa nos omnia vaſtarentur? namque
„iam, ne volentibus quidem nobis, res componere facile,
„cum et Romanos ſuperbos fecerit Galilaea ſub iugum miſ-
„ſa, et in ignominiam cedat morte grauiorem, illos offi-
„ciis demereri, cum iam in propinquo ſint. Et ego qui-
„dem, quod ad me attinet, pacem morti praeferrem; ſe-
„mel autem bello appetitus, manibuſque conſertis, mor-
„tem glorioſam mallem, quam captiui vitam agere. Ve-
„rum vtrum nos, populi principes, aiunt, clam miſiſſe
„aliquos ad Romanos, aut etiam totum populum com-
„muni ſuffragio? ſi quidem nos, nominatim proferant
„amicos, quos miſerimus, qui ſerui fuerint proditionis mi-
„niſtri? num quis in itinere deprehenſus eſt? rediens
„captus eſt? literas nacti ſunt? Quo modo autem tantam
„quidem ciuium multitudinem lateremus, quibuſcum
„omni hora verſamur? Paucis vero, atque his incluſis,
„qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire poſſent,
„quo pacto ſunt cognita, quae occulta extra ciuitatem fie-
„rent? An vero nunc reſcita ſunt, quando oportet faci-

„τῶν τετολμημένων; ἕως δ' ἦσαν ἀδεεῖς αὐτοὶ, προδότης „ἡμῶν ἀδεὶς ὑπωπτεύετο. εἰ δὲ ἐπὶ τὸν δῆμον ἀναφέρουσι „τὴν αἰτίαν, ἐν φανερῷ δήπουθεν ἐβουλεύσαντο, ἀδ' εἷς „ἀπεστάτει τῆς ἐκκλησίας, ὥστε τάχιον ἂν τῆς μηνύσεως „ἔσπευσεν ἡ Φήμη πρὸς ὑμᾶς φανερωτέρα. τί δαὶ, οὐχὶ „καὶ πρέσβεις ἔδει πέμπειν ψηφισομένους τὰς διαλύσεις; „καὶ τίς ὁ χειροτονηθεὶς, εἰπάτωσαν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν „δυσθανατούντων, καὶ πλησίον ὄσας τὰς τιμωρίας δια„κρινομένων σκῆψίς ἐστιν. εἰ γὰρ δὴ καὶ προδοθῆναι τὴν „πόλιν εἵμαρται, μόνους ἂν τολμῆσαι καὶ τοῦτο τοὺς δια„βάλλοντας, ὧν τοῖς τολμήμασιν ἓν μόνον κακὸν λείπει, „προδοσία. χρὴ δὲ ὑμᾶς, ἐπειδήπερ ἅπαξ πάρεστε μετὰ „τῶν ὅπλων, τὸ μὲν δικαιότατον, ἀμύνειν τῇ μητροπόλει, „καὶ συνεξαίρειν τοὺς τὰ δικαστήρια καταλύσαντας τυράν„νους, οἳ πατήσαντες τοὺς νόμους ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ξίφεσι πε„ποίηνται τὰς κρίσεις. ἄνδρας γοῦν ἀναιτιάτους τῶν ἐπι„φανῶν ἐκ μέσης τῆς ἀγορᾶς ἁρπάσαντες, δεσμοῖς τε „προσηκίσαντο, καὶ μηδὲ φωνῆς μηδὲ ἱκεσίας ἀναχόμε„νοι διέφθειραν. ἔξεστι δ' ὑμῖν, παρελθοῦσιν εἴσω μὴ πο„λέμῳ νόμῳ, θεάσασθαι τὰ τεκμήρια τῶν λεγομένων, οἴ„κους ἠρημωμένους ταῖς ἐκείνων ἁρπαγαῖς, καὶ γύναια καὶ „γενεὰς τῶν ἀπεσφαγμένων μελανειμονούσας. κωκυτὸν δὲ „καὶ θρῆνον ἀνὰ τὴν πόλιν ὅλην. ἀδεὶς γάρ ἐστιν, ὃς ἀ γέ„γευται τῆς τῶν ἀνοσίων καταδρομῆς. εἴ γε ἐπὶ τοσοῦτον „ἐξώκειλαν ἀπονοίας, ὥστε μὴ μόνον ἐκ τῆς χώρας καὶ τῶν „ἔξωθεν πόλεων ἐπὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κεφαλὴν ὅλῃ τῇ „ἔθνους μετενεγκεῖν τὴν ληϊρικὴν τόλμαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ „τῆς πόλεως ἐπὶ τὸ ἱερόν. ὁρμητήριον γοῦν αὐτοῖς τοῦτο καὶ „καταφυγὴ, ταμιεῖόν τε τῶν ἐφ' ἡμᾶς παρασκευῶν γέ„γονεν. ὁ δὲ ὑπὸ τῆς οἰκουμένης προσκυνούμενος χῶρος, καὶ „τοῖς ἀπὸ περάτων γῆς ἀλλοφύλοις ἀκοῇ τετιμημένος, „ὑπὸ τῶν παραγενηθέντων ἐνθάδε θηρίων καταπατεῖται. „νεανιεύονται δ' ἐν ταῖς ἀπογνώσεσιν ἤδη, δήμους τε δή„μοις, καὶ πόλεις πόλεσι συγχεῦαι, καὶ τῶν κατὰ ἰδίων

„norum ſupplicia luere? At tantiſper, dum nihil eſſet, quod „vererentur, nemo noſtrum in proditionis ſuſpicionem „veniebat. Sin vero in populum culpam coniiciant, di„cendum, eos palam ea de re deliberaſſe, et ne vnum „quidem abfuiſſe concilio, adeoque fama manifeſtior „quolibet indicio celerius ad vos peruenisſet. Quid ve„ro? nonne et legatos mittere oportebat ad pactiones ſan„ciendas? Et quis deſignatus fuerit, dicant. Sed hae „quidem male pereuntium, et inſtantes poenas euitare „cupientium, cauſationes ſunt. Quinetiam ſi ciuitatem „proditum iri in fatis eſſet, id quoque ipſos ſolos, qui „nos criminantur, auſuros eſſe, quorum facinoribus vnum „tantum deeſt malum, proditio. Vos autem oportet, „quia ſemel cum armis adeſtis; ſubſidium (quod quidem „iuſtiſſimum eſt) metropoli ferre; et vna nobiſcum ty„rannos tollere, qui iudicia ſublatum iuerunt, qui, cal„catis legibus, res gladiis ſuis diiudicarunt. viros quippe „nobiles, quos nemo accuſauit, ex medio raptos foro pri„mum vinculis cruciarunt; deinde, nil vocem aut preces „eorum morantes, neci tradiderunt. Licet autem vobis, „non belli lege ingreſſis, ſigna et indicia eorum, quae „modo dixi, intueri, domos rapinis illorum deſolatas, „peremtorum coniuges et familias veſte lugubri indutas, „quin et per totam ciuitatem luctum et lamentationem. „Nemo enim reperitur, qui impiorum non expertus ſit „incurſus. Quippe eo veſanae inſolentiae deuenerunt, „vt audaciam latrocinalem non ſolum ex prouincia et „aliis ciuitatibus in hanc, quae expreſſa totius gentis fa„cies eſt et caput, transferant, verum etiam ex ciuitate in „templum. Itaque hoc illis receptaculum factum eſt et „perfugium, et promtuarium eorum, quae in vos compa„rata ſunt. Atque locus, qui adoratur per orbem vniuer„ſum, et ab alienigenis vſque a terrae finibus fama et tra„ditione honoratur, a feris apud nos natis conculcatur. In re„rum etiam deſperatione iam exſultant, cum audiunt, po„pulum populo, ciuitatem ciuitati committi, gentemque

„σπλάγχνων τὸ ἔθνος στρατολογεῖν. ἀνθ' ὧν τὸ μὲν κάλ-
„λιστον καὶ πρέπον, ὡς ἔφην, ὑμῖν, συνεξαίρειν τὰς ἀλιτη-
„ρίους, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἀπάτης ἀμυνομένους, ὅτι συμ-
„μάχους ἐτόλμησαν καλεῖν ὃς ἔδει τιμωρὸς δεδιέναι. εἰ δὲ
„αἰδεῖσθε τὰς τῶν τοιούτων ἐπικλήσεις, ἀλλά τοι πάρεστι
„θεμένοις τὰ ὅπλα, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν σχή-
„ματι συγγενῶν, ἀναλαβεῖν τὸ μέσον συμμάχων τε καὶ
„πολεμίων ὄνομα, δικαστὰς γενομένους. καίτοι λογίσασθε,
„πόσον κερδήσουσιν, ἐφ' ὁμολογουμένοις καὶ τηλικούτοις κρι-
„νόμενοι, παρ' ὑμῖν, οἱ τοῖς ἀκαταιτιάτοις μηδὲ λόγου με-
„ταδόντες. λαμβανέτωσαν δ' ἓν ταύτην ἐκ τῆς ἡμετέρας
„ἀφίξεως τὴν χάριν. εἰ δὲ ἅτε συναγωνιστεῖν ὑμῖν, ἅτε
„κρίνειν δοκεῖ, τρίτον ἐστὶ καταλιπεῖν ἑκατέρους, καὶ μήτε
„ταῖς ἡμετέραις ἐπιβαίνειν συμφοραῖς, μήτε τοῖς ἐπιβού-
„λοις τῆς μητροπόλεως συμμένειν. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα
„Ρωμαίοις ὑποπτεύετε διειλέχθαι τινάς, παρατηρεῖν ἔξεστι
„τὰς ἐφόδους· κἄν τι τῶν διαβεβλημένων ἔργων διακα-
„λύπτηται, τότε φρουρεῖν τὴν μητρόπολιν ἐλθόντας, κολά-
„ζειν τε τοὺς αἰτίους πεφωραμένους. ὁ γὰρ ἂν ὑμᾶς φθά-
„σειαν οἱ πολέμιοι, τῇ πόλει προσωκημένους. εἰ δὲ ὀδὸν
„ὑμῖν τούτων σύγνωμον ἢ μέτριον δοκεῖ, μὴ θαυμάζετε τὰ
„κλεῖθρα τῶν πυλῶν, ἕως ἂν φέρητε τὰ ὅπλα.

δ'. Τοιαῦτα μὲν Ἰησοῦς ἔλεγε. τῶν δὲ Ἰδουμαίων ὀδὲν τὸ πλῆθος προσεῖχεν, ἀλλὰ τεθύμωτο μὴ τυχὸν ἑτοίμης τῆς εἰσόδου· καὶ διηγανάκτουν οἱ στρατηγοὶ πρὸς τὴν ἀπόθεσιν τῶν ὅπλων, αἰχμαλωσίαν ἡγούμενοι τὸ κελευόντων τινῶν αὐτὰ ῥίψαι. Σίμων δὲ υἱὸς Καθλᾶ τῶν ἡγεμόνων εἷς, μόλις τὸν τῶν οἰκείων καταστείλας θόρυβον, καὶ στὰς εἰς ἐπήκοον τοῖς ἀρχιερεῦσιν, „οὐκέτι θαυμάζειν, ἔφη, φρουρεμέ-
„νων ἐν τῷ ἱερῷ τῶν προμάχων τῆς ἐλευθερίας, εἴ γε καὶ
„τῷ ἔθνει κλείουσί τινες ἤδη τὴν κοινὴν πόλιν, καὶ Ρωμαίοις
„μὲν εἰσδέχεσθαι παρασκευάζονται, τάχα δὲ καὶ στεφανώ-
„σαντες τὰς πύλας, Ἰδουμαίοις δὲ ἀπὸ τῶν πύργων δια-
„λέγονται, καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ὅπλα κελεύουσι

„exercitum colligere sua viscera dilaniaturum; cum e con-
„tra pulcherrimum esset, vosque, vt dixi, deceret, nobis-
„cum tollere sceleratos, etiam ob ipsam hanc fraudem il-
„los vlciscentes, quod in auxilium vos vocare ausi fuerint,
„quos metuere vindices debuissent. Quod si eiusmodi
„hominum aduocationem reueremini, attamen licet vo-
„bis, armis depositis et coghatorum habitu ciuitatem in-
„gressis, medium inter hostes atque auxiliares nomen as-
„sumere, vosmet iudices faciendo. Verum reputate,
„quantum e re illorum erit, de manifestis et tam magnis
„criminibus apud vos iudicio sisti, qui hominibus non ac-
„cusatis ne verbum quidem facere permiserunt. Ferant
„igitur hanc ex vestro aduentu gratiam. Sin vero neque
„nobiscum super his rebus indignari, neque iudicare vul-
„tis, tertium restat, vt, relictis vtrisque, nec nostris cala-
„mitatibus insultetis, nec cum insidiatoribus metropoleos
„maneatis. Nam et si maxime quenquam nostrum suspi-
„camini cum Romanis colloquutum, licet vobis aditus
„obseruare: cumque factum aliquod, quale nobis obiici-
„tur, apparuerit, tunc demum venire, vt metropolim
„tueamini, et in criminis conuictos animaduertatis. Non
„enim est, vt hostes vos praeueniant, vrbi adeo propin-
„quos. Quod si horum nihil gratum acceptumque aut
„moderatum videatur, ne miremini portas clausas esse,
„quamdiu arma feratis.

4. Huiusmodi quidem verba loquebatur Iesus. Idu-
maeorum autem multitudo nequaquam illis animum ad-
vertebat; sed ira incensa erat, quod non paratum habuisset
introitum: ducesque valde indignabantur arma deponere,
captiuitatem esse existimantes alicuius ad imperium ea pro-
icere. Vnus autem e ducibus Simon Cathlae filius, cum
vix suorum tumultum sedasset, et in loco constitisset, vnde
a pontificibus exaudiri posset, „non iam mirari se, ait,
„quod in templo obsiderentur libertatis propugnatores,
„cum nonnulli vrbem iam claudant vniuersae genti com-
„munem, et Romanos quidem, fortasse etiam portis coro-
„natis, recipere parati sint, cum Idumaeis vero ex turri-
„bus colloquantur, eosque arma pro libertate capta proii-

„ρίψαι. μὴ πιστεύοντες δὲ τοῖς συγγενέσιν τὴν τῆς μητρο-
„πόλεως φυλακὴν, τὰς αὐτὰς δικαίας ποιῆται τῶν δια-
„φόρων, καὶ κατηγορηθέντές τινων, ὡς ἀποκτείναιαν ἀκρίτους,
„αὐτοὶ καταδικάζοιεν ὅλη τῇ ἔθνει ἀτιμίαν· τὴν γῆν
„ἅπασι τοῖς ἀλλοφύλοις ἀναπεπταμένην εἰς θρησκείαν
„πόλιν, τοῖς οἰκείοις νῦν ἀποτετειχίθαι. πάνυ γὰρ ἐπὶ
„σφᾶς ἐσπεύδομεν, καὶ τὸν κατὰ τῶν ὁμοφύλων πόλεμον,
„οἱ διὰ τοῦτο ταχύναντες, ἵνα ἀτυχήσαντας ὑμᾶς τηρήσω-
„μεν ἐλευθέρους. τοιαῦτα μέντοι καὶ πρὸς τῶν φρουρουμένων
„ἠδίκησθε, καὶ πιθανὰς ἔτως ὑποψίας οἶμαι καὶ κατ' ἐκεί-
„νων συνελέξατε. ἔπειτα τῶν ἔνδον φρουρᾶ κρατοῦντες, ὅσοι
„κήδονται τῶν κοινῶν πραγμάτων, καὶ τοῖς συγγενεστάτοις
„ἔθνεσιν ἀθρόως ἀποκλείσαντες μὲν τὴν πόλιν, ὑβριστικὰ
„δὲ ἔτω προστάγματα κελεύοντες, τυραννεῖσθαι λέγετε,
„καὶ τὸ τῆς δυναστείας ὄνομα τοῖς ὑφ' ὑμῶν τυραννουμένοις
„περιάπτετε. τίς ἂν ἐνέγκαι τὴν εἰρωνείαν τῶν λόγων,
„ἀφορῶν εἰς τὴν ἐναντιότητα τῶν πραγμάτων, εἰ μὴ καὶ
„νῦν ὑμᾶς ἀποκλείουσιν Ἰδουμαῖοι τῆς μητροπόλεως, ὃς αὐ-
„τοὶ τῶν πατρίων ἱερῶν εἴργετε. μέμψαιτ' ἂν τις εἰκότως
„τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ πολιορκουμένους, ὅτι θαρσήσαντες τοὺς προ-
„δότας κολάζειν, ὡς ὑμεῖς ἄνδρας ἐπισήμους, καὶ ἀκαται-
„τιάτους λέγετε διὰ τὴν κοινωνίαν, ἣν ἀφ' ὑμῶν ἥρξαντο,
„καὶ τὰ καιριώτατα τῆς προδοσίας μέρη προαπέκοψαν.
„ἀλλ' εἰ κἀκεῖνοι τῆς χρείας ἐγένοντο μαλακώτεροι, τηρή-
„σομεν Ἰδουμαῖοι τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς κοινῆς πατρί-
„δος προπολεμήσομεν, ἅμα τούς τε ἔξωθεν ἐπιόντας καὶ
„τοὺς ἔνδον προδιδόντας ἀμυνόμενοι πολεμίους. ἐνθάδε πρὸ
„τῶν τειχῶν μενοῦμεν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως ἂν Ῥωμαῖοι κά-
„μωσι προσέχοντες ὑμῖν, ἢ ὑμεῖς ἐλεύθερα φρονήσαντες
„μεταβάλησθε.

ε'. Τοιοῦτος τὸ μὲν τῶν Ἰδουμαίων ἐπιβόα πλῆθος. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀθυμῶν ἀνεχώρει, τοὺς μὲν Ἰδουμαίους μηδὲν φρονοῦντας ὀρθὸν μέτριον, διχόθεν δὲ τὴν πόλιν πολεμουμένην. ἦν δὲ οὐδὲ τοῖς Ἰδουμαίοις ἐν ἠρεμίᾳ τὰ φρονήματα. καὶ γὰρ

„cere iubeant. Conſanguineis autem cuſtodiam metro-
„poleos non credentes, ipſos Idumaeos controuerſiarum
„arbitros fieri volunt; quoſdamque accuſando, quod ciues
„iudicio non condemnatos occiderint, illi gentem omnem
„ignominia condemnant; vt qui vrbem, alienigenis vni-
„verſis religionis ergo patentem, cognatis praecluſerint.
„Ocyus enim ad vos veniebamus, et ad gerendum cum
„gentilibus bellum, qui ob hoc adeſſe properauimus, vt
„vos in aduerſis ſeruaremus liberos. Pari ſcilicet modo
„vos etiam hi, quos obſidetis, facere, tamque veriſimiles,
„vt puto, ſuſpiciones in illos quoque collegiſtis. Deinde
„ex iis, qui intus ſunt, cuſtodia tenentes quotquot curae
„erat reſpublica, et vrbe genti vobis coniunctiſſimae in vni-
„verſum occluſa, adeoque contumelioſe imperata nos fa-
„cere iubentes, dicitis vos tyrannide premi, nomenque
„dominatus iis, qui vos tyrannos patiuntur, imponitis.
„Quis hanc in verbis cauillationem ferat, cum omnia con-
„tra ac dicitis facta videat; niſi et nunc Idumaei vos me-
„tropoli excludant, quos ipſi a patriis ſacris arcetis. Me-
„rito quis eos incuſauerit, qui in templo obſidentur, quod,
„cum auſi eſſent plectere proditores, quos, vtpote ſcele-
„rum ſocios, viros nobiles et ne quidem accuſatos perhi-
„betis, non a vobis inceperint, et proditores ſummos prae-
„ciderint. Sed licet illi molliores fuerint, quam oporte-
„bat, nos Idumaei domicilium Dei ſeruabimus, et pro
„communi patria propugnabimus, hoſteſque, tam fo-
„ris irruentes, quam intus inſidiantes et prodentes,
„vlciſcemur. Hic autem ante muros armati manebi-
„mus, donec aut Romani feſſi ſint vos exſpectan-
„do, aut vos prae libertatis deſiderio ac ſtudio muto-
„mini.

5. His dictis Idumaei quidem acclamabant vniuerſi. Ieſus autem anxius triſtiſque diſceſſit, cum Idumaeos nihil moderati ſentire, et duplici bello ciuitatem vrgeri videret. Verum nec ſic Idumaeis quieſcebant animi. nam et indigne

τεθύμωντο πρὸς τὴν ὕβριν εἰςχθέντες τῆς πόλεως, καὶ τὰ ζηλωτῶν ἰσχυρὰ δοκοῦντες, ὡς ὐδὲν ἐπαμύνοντας ἑώρων, ἠπόρηντο, καὶ μετενόουν πολλοὶ τὴν ἄφιξιν. ἡ δὲ αἰδὼς τὸ τέλεον ἀπράκτους ὑποστρέφειν ἐνίκα τὴν μεταμέλειαν, ὥστε μένειν αὐτόθι πρὸ τοῦ τείχους κακῶς αὐλιζομένους. διὰ γὰρ τῆς νυκτὸς ἀμήχανος ἐκρήγνυται χειμὼν, ἄνεμοί τε βίαιοι σὺν ὄμβρῳ λαβροτάτοις, καὶ συνεχεῖς ἀστραπαὶ, βρονταί τε φρικώδεις, καὶ μυκήματα σειομένης τῆς γῆς ἐξαίσια. πρόδηλον δ' ἦν, ἐπ' ἀνθρώπων ὀλέθρῳ, τὸ κατάσημα τῶν ὅλων συγκεχυμένον· καὶ ὐχὶ μικρᾷ τις ἂν εἰκάσαι συμπτώματος τὰ τέρατα.

ε'. Μία δὲ τοῖς Ἰδουμαίοις, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει, παρῆν δόξα. τοῖς μὲν, ὀργίζεσθαι τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ στρατείᾳ, καὶ ὐκ ἂν διαφυγεῖν ἐπενεγκόντας ὅπλα τῇ μητροπόλει· τοῖς δὲ περὶ τὸν Ανανον, νενικηκέναι χωρὶς παρατάξεως, καὶ τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν στρατηγεῖν· κακοὶ δὲ ἦσαν ἄρα τῶν μελλόντων σοφισταὶ, καὶ κατεμαντεύοντο τῶν ἐχθρῶν, ἃ τοῖς ἰδίοις αὐτῶν ἐπῆει παθεῖν. οἱ μὲν γὰρ Ἰδουμαῖοι συσπειραθέντες τοῖς σώμασιν ἀλλήλους ἀντέθαλπον, καὶ τὰς θυρεὰς ὑπὲρ κεφαλῆς συμφράξαντες ἧττον ἐκακοῦντο τοῖς ὑστοῖς· οἱ δὲ ζηλωταὶ μᾶλλον τοῦ καθ' αὑτοὺς κινδύνου ὑπὲρ ἐκείνων ἐβασανίζοντο, καὶ συνελθόντες ἐσκόπουν, εἴ τινα μηχανὴν αὐτοῖς ἀμύνης ἐπινοήσειαν. τοῖς μὲν ὧν θερμοτέροις ἐδόκει μετὰ τῶν ὅπλων βιάζεσθαι τοὺς παραφυλάσσοντας. ἔπειτα δὲ εἰσπεσόντας εἰς μέσον τῆς πόλεως ἀναφανδὸν ἀνοίγειν τοῖς συμμάχοις τὰς πύλας, τούς τε γὰρ φύλακας εἴξειν πρὸς τὸ ἀδόκητον αὐτῶν τεταραγμένους, ἄλλως τε καὶ τοὺς πλείονας αὐτῶν ὄντας ἀνόπλους καὶ πολέμων ἀπείρους, καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν δυσσύναντον ἔσεσθαι τὸ πλῆθος κατειλημμένον ὑπὸ τοῦ χειμῶνος εἰς τὰς οἰκίας. εἰ δὲ καί τις γένοιτο κίνδυνος, πρέπειν αὐτοῖς πᾶν ὁτιοῦν παθεῖν, ἢ περιϊδεῖν τοσοῦτον πλῆθος δι' αὐτοὺς αἰσχρῶς ἀπολλύμενον. οἱ δὲ συνετώτεροι βιάζεσθαι μὲν ἀπεγίνωσκον, ὁρῶντες ὁ μόνον τὴν ἑαυτῶν φρουρὰν πληθύ-

ferebant contumeliam, quod essent ciuitate prohibiti; et, cum Zelotarum vires non exiguas esse credidissent, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, in dubio esse coeperunt, multosque aduentus sui poenitebat. Pudor autem nulla re prorsus gesta redeundi poenitudinem superabat, adeo vt illic manere decreuerint, licet ante muros male se haberent in castris. Nocte enim grauissima erumpit tempestas, ventusque violentus cum imbre vehementi coniunctus, et crebra fulgura, horrendaque tonitrua, et ingentes terrae concussae mugitus. manifestumque erat, hominum in exitium, mundi statum fuisse conturbatum: eratque, vt quis coniiceret ea, non vulgares portendere calamitates.

6. Vna autem tam Idumaeis, quam intra vrbem positis, erat de istis opinio. illis quidem, iraſci Deum militiae causa, neque se posse euadere, qui aduersus metropolim arma tulerant; Anano vero suisque, victoriam sibi obtigisse sine praelio, Deumque pro se pugnare. At mali erant profecto futurorum coniectores; et quae sui passuri essent, fore vaticinabantur, vt hostibus acciderent. Nam Idumaei quidem conglobatis corporibus se inuicem refocillabant, coniunctisque super capita clypeis non multum nocebantur pluuia: Zelotae autem magis solicitudine de illis, quam suo periculo, cruciabantur; atque congregati dispiciebant, an quid machinationis excogitari posset, quo illis succurrerent. Et feruidioribus quidem visum est, armis correptis adortum ire custodes; dein, cum in medium ciuitatis irruissent, palam auxiliatoribus portas aperire: nam et custodes cessuros esse ex improuiso eorum adortu perturbatos, praesertimque quod maiori ex parte inermes essent minimeque in bellis exercitati; et ciues aliquammultos difficulter colligi posse, vtpote in domos propter tempestatem conclusos. quin et si quid periculi sit, vel quoduis pati satius esse, quam negligere tantam hominum multitudinem ipsorum causa foede pereuntem. At prudentiores vi quidem rem gerere abnuebant, quod non solum custodiam sibi maiorem adhibitam viderent,

σαν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς πόλεως τεῖχος διὰ τὰς Ἰδουμαίους ἐπιμελῶς φυλασσόμενον, ὥοντό τε πανταχῆ τὸν Ἀνανον παρεῖναι, καὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν ἐπισκέπτεσθαι τὰς φυλακάς. ὁ δὴ ταῖς μὲν ἄλλαις νυξὶν ἔτως εἶχεν, ἀνέδη δὲ κατ' ἐκείνην, ὅτι κατὰ τὴν Ἀνάνε ῥαθυμίαν, ἀλλ' ὥστε αὐτὸς ἐκεῖνος ἀπόλοιτο, καὶ τὸ πλῆθος τῶν φυλάκων, στρατηγήσης τῆς εἱμαρμένης ἤδη. καὶ δὴ τῆς νυκτὸς προκοπτούσης, καὶ τῦ χειμῶνος ἐπακμάζοντος, κοιμίζει μὲν τὰς ἐπὶ τῇ σοᾷ Φρυρᾶς· τοῖς ζηλωταῖς δὲ ἐπίνοιαν ἐμβάλλει, τῶν ἱερῶν αἴροντας περιόνων ἐκτεμεῖν τὰς μοχλὰς τῶν πυλῶν. συνήργησε δὲ αὐτοῖς, πρὸς τὸ μὴ καταπυθῆναι τὸν ψόφον, ὅ, τε τῶν ἀνέμων ἦχος, καὶ τὸ τῶν βροντῶν ἐπάλληλον.

ζ'. Διαλαθόντες δὲ ἐκ τῦ ἱερῦ παραγίνονται πρὸς τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς πείσοι χρώμενοι, τὴν κατὰ τὰς Ἰδουμαίους ἀνοίγυσι πύλην. τοῖς δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐμπίπτει ταραχὴ, τὰς περὶ τὸν Ἀνανον ἐπιχειρεῖν οἰηθεῖσι· καὶ πᾶς ἐπὶ τῦ ξίφυς ἔχε τὴν δεξιὰν, ὡς ἀμυνόμενος. ταχέως δὲ γνωρίσαντες τὰς ἥκοντας εἰσήεσαν. εἰ μὲν ὖν ἐτράποντο ἐπὶ τὴν πόλιν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυσεν ἀπολωλέναι τὸν δῆμον αὖταν δρον· ἔτως εἶχον ὀργῆς. νῦν δὲ πρώτυς τὰς ζηλωτὰς σπεύδοντες τῆς Φρυρᾶς ἐξελέσθαι, δεομένων πολλὰ καὶ τῶν εἰσδεξαμένων, μὴ περιϊδεῖν δι' ἃς ἦλθον ἐν μέσοις τοῖς δεινοῖς, μηδὲ αὐτοῖς χαλεπώτερον ἐπισεῖσαι τὸν κίνδυνον. τῶν μὲν γὰρ Φρυρῶν ἀλόντων, ῥάδιον αὐτοῖς εἶναι χωρεῖν ἐπὶ τὴν πόλιν· εἰ δὲ ἅπαξ ταύτην προκινήσειαν, ὅτε ἂν ἔτι ἐκείνων κρατῆσαι. πρὸς γὰρ τὴν αἴθησιν συντάξαθαι αὐτὰς, καὶ τὰς ἀνόδυς ἀποφράξειν.

sed etiam vrbis moenia propter Idumaeos diligenter custodita: et vbique adesse Ananum, omnique hora vigiles inuisere existimabant. id quod aliis quidem noctibus ita fieri solebat; illa vero omissum, non Anani desidia, sed vt ille ipse et custodum manus interirent fati ductu et imperio. quippe cum multa nox esset et ingraueſceret tempestas, dormitum quidem dimittuntur custodes in porticu dispositi: Zelotis vero cogitatio iniicitur, vt captis sacrorum ferris portarum vectes dissecarent. Illis autem plurimum contulit, vt ferrarum sonus non audiretur, ventorum fremitus, vt et crebrorum tonitruum fragor.

7. Clam itaque fano egressi ad murum veniunt, serrisque adhibitis portam Idumaeos versus aperiunt. Illos autem primo quidem occupat pauor, Ananum cum suis moliri aliquid suspicatos: et vnusquisque gladium dextra prehendit, eo animo, vt vim arceret. his vero, qui ad se venerant, agnitis, statim introibant. Quod si ad ciuitatem se vertissent, nihil obstabat, quo minus populus vniuersus interiisset: tanta ira ferebantur. Nunc vero ita accidit, vt primo Zelotas custodia eximere festinarent, etiam iis obnixe id postulantibus, qui illos intromiserunt, ne negligerent malis obsessos, quorum gratia venerant, neque his grauius periculum accelerarent: captis enim custodibus, nullo negotio posse et ipsos in ciuitatem impetum facere; sin vero semel ea concitaretur, haud fore, vt ciues superarentur, quippe qui, si illos senserint, se in aciem colligent, et adscensum illis obstruent.

ΚΕΦ. ε'.

Ἰδυμαίων, εἰς τὴν πόλιν ἐν χειμῶνι παρελθόντων, καὶ ζηλωτῶν ἡ ὠμότης· περὶ τελευτῆς Ἀνάνου καὶ Ἰησοῦ καὶ Ζαχαρίου. καὶ ὡς Ἰδυμαῖοι ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

Συνεδόκει ταῦτα τοῖς Ἰδυμαίοις, καὶ διὰ τῆς πόλεως ἀνέβαινον πρὸς τὸ ἱερόν, μετέωροί τε οἱ ζηλωταὶ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἐκαραδόκων. καὶ παριόντων εἴσω καὶ αὐτοὶ θαρρήσαντες προῆσαν ἐκ τοῦ ἐνδοτέρου ἱεροῦ· μιγέντες δὲ τοῖς Ἰδυμαίοις προσέβαλλον ταῖς φυλακαῖς. καὶ τινὰς μὲν τῶν προκοιτώντων ἀπέσφαξαν κοιμωμένους, πρὸς δὲ τὴν τῶν ἐγρηγορότων βοὴν διανέστη πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἁρπάζοντες τὰ ὅπλα πρὸς τὴν ἄμυναν ἐχώρουν. ἕως μὲν οὖν μόνους τοὺς ζηλωτὰς ἐπιχειρεῖν ὑπελάμβανον, θαρροῦντες, ὡς τῷ πλήθει περιεσόμενοι· κατιδόντες δὲ ἔξωθεν ἐπεισχυομένους ἄλλους, ἠθροίζοντο τὴν εἰσβολὴν τῶν Ἰδυμαίων. καὶ τὸ μὲν πλέον αὐτῶν ἅμα ταῖς ψυχαῖς κατέβαλλε τὰ ὅπλα, καὶ πρὸς οἰμωγαῖς ἦν. φραξάμενοι δὲ ὀλίγοι τῶν νέων γενναίως ἐδέχοντο τοὺς Ἰδυμαίους, καὶ μέχρι πολλοῦ τὴν γεραιτέραν πληθὺν ἔσχεπον. οἱ δὲ κραυγῇ διασήμαινον τοῖς κατὰ τὴν πόλιν τὰς συμφοράς, κἀκείνων ἀμῦναι μὲν οὐδεὶς ἐτόλμησεν, ὡς ἔμαθον εἰσπεπτωκότας τοὺς Ἰδυμαίους· ἄγαν δὲ ἀντεβόων καὶ ἀντωλοφύροντο, καὶ πολὺς γυναικῶν κωκυτὸς ἠγείρετο, κινδυνεύειν τε ἕκαστοι τῶν φυλάκων. οἱ δὲ ζηλωταὶ τοῖς Ἰδυμαίοις συνεπηλάλαζον, καὶ τὴν ἐκ πάντων βοὴν ὁ χειμὼν ἐποίει φοβερωτέραν. ἐφείδοντό τε οὐδενὸς Ἰδυμαῖοι, φύσει τε ὠμότατοι φονεύειν ὄντες, καὶ τῷ χειμῶνι κεκακωμένοι, κατὰ τῶν ἀποκλεισάντων ἐχρῶντο τοῖς ὅπλοις, ἦσαν δὲ ὅμοιοι τοῖς ἱκετεύουσι καὶ τοῖς ἀμυνομένοις· καὶ πολλοὺς, τήν τε συγγένειαν ἀναμιμνήσκοντας, καὶ δεομένους τοῦ κοινοῦ ἱεροῦ λαβεῖν αἰδῶ, διήλαυνον τοῖς ξίφεσιν. ἦν δὲ φυγῆς μὲν οὐδεὶς τόπος, οὐδὲ σωτηρίας ἐλπίς· συνωθούμενοι δὲ περὶ ἀλλήλους κατεκόπτοντο, καὶ τὸ πλέον ἐκβιαζόμενοι, ὡς ἐκ ἔτι ἦν ὑποχωρή-

CAP. V.

Idumaeorum, in vrbem, dum saeuiret tempestas, ingressorum, et Zelotarum crudelitas. De morte Anani et Iesu et Zachariae. vtque Idumaei domum discesserunt.

Ista itidem Idumaeis placebant, adscendebantque in templum per ciuitatem, et aduentum eorum suspensis animis exspectabant Zelotae. Cumque ingressi essent, illi etiam e fano interiori fidenter prodierunt; mixtique Idumaeis custodes adoriebantur. et nonnullos quidem excubantium, quos somnus oppresserat, iugularunt; ad clamorem vero experrectorum omnis excitata est multitudo, armaque non sine stupore corripientes ad sui defensionem properabant. Et quamdiu quidem solos Zelotas ipsos aggredi existimarent, animos sumebant, vt qui eos numero superaturi essent: vbi vero foris alios effusos cernerent, tum demum Idumaeos irrupisse senserunt. Et maior quidem pars eorum arma deponebant, simul ac animis deiecti erant, et ad eiulatus se conferebant: pauci vero iuuenum armis muniti fortiter excipiebant Idumaeos, diuque seniorem multitudinem protegebant. Alii vero clamore suo iis, qui in vrbe erant, calamitates indicabant; illorumque auxilio nemo venire ausus est, cognito Idumaeos irruisse: sed vicissim magnos clamores tollebant et lamentationes, multusque mulierum vlulatus edebatur; et vnusquisque custodum summo in periculo erant. Zelotae autem vna cum Idumaeis clamorem sustulerunt, magisque horribiles tempestas faciebat omnium vociferationes. Nemini parcebant Idumaei, vtpote naturae immanitate proni ad caedes, et ex tempestate male habiti arma in eos vertebant, qui *ipsos* excluserant, itidemque infensi erant supplicantibus et pugnantibus; et multos, tam cognationis eos admonentes, quam orantes, vt communem fanum reuererentur, gladiis transfigebant. Nullus autem fugae quidem locus erat, neque salutis spes: eundem vero in locum coacti plangebant, maiorique ex parte eo vi compulsi, cum non esset, quo se recipe-

σεως τόπας, ἐπῆσαν δ' οἱ φονεύοντες, ὑπ' ἀμηχανίας κατειρήμνιζον ἑαυτὺς εἰς τὴν πόλιν, οἰκτρότερον ἔμοιγε δοκεῖ ἢ διέφευγον ὀλέθρῳ, τὸν αὐθαίρετον ὑπομένοντες. ἐπεκλύσθη δὲ τὸ ἔξωθεν ἱερὸν πᾶν αἵματι, καὶ νεκρῶν ὀκτακισχιλίων καὶ πεντακοσίων ἡ ἡμέρα κατελάμβανεν.

β'. Οὐκ ἐκορέσθησαν δὲ τούτοις οἱ θυμοὶ τῶν Ἰδουμαίων, ἀλλ' ἐπὶ τὴν πόλιν τραπόμενοι πᾶσαν μὲν οἰκίαν διήρπαζον, ἔκτεινον δὲ τὸν περιτυγχάνοντα· καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος αὐτοῖς ἐδόκει παρανάλωμα, τὰς δ' ἀρχιερεῖς ἀνεζήτουν, καὶ κατ' ἐκείνων ἦν τοῖς πλείστοις ἡ Φορά. ταχέως δὲ ἁλόντες διεφθείροντο, καὶ τοῖς νεκροῖς αὐτῶν ἐπισάντες, τὸν μὲν Ἄνανον τῆς πρὸς τὸν δῆμον εὐνοίας, τὸν δὲ Ἰησοῦν τῶν ἀπὸ τοῦ τείχους λόγων ἐπέσκωπτον. προῆλθον δὲ εἰς τοσοῦτον ἀσεβείας, ὥστε καὶ ἀτάφους ῥῖψαι, καίτοι τοσαύτην Ἰουδαίων περὶ τὰς ταφὰς πρόνοιαν ποιουμένων, ὥστε καὶ τοὺς ἐκ καταδίκης ἀνασκολοπισθέντας πρὸ δύντος ἡλίου καθελεῖν τε καὶ θάπτειν. ἐκ ἂν ἁμάρτοιμι δὲ εἰπὼν ἀλώσεως ἄρξαι τῇ πόλει τὸν Ἀνάνου θάνατον, καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀνατραπῆναι τὸ τεῖχος, καὶ διαφθαρῆναι τὰ πράγματα Ἰουδαίοις, ἐν ᾗ τὸν ἀρχιερέα καὶ ἡγεμόνα τῆς ἰδίας σωτηρίας αὐτῶν ἐπὶ μέσης τῆς πόλεως εἶδον ἀπεσφαγμένον· ἦν γὰρ δὴ τά τε ἄλλα σεμνὸς ὁ ἀνὴρ καὶ δικαιότατος, καὶ παρὰ τὸν ὄγκον τῆς τε εὐγενείας καὶ τῆς ἀξίας, καὶ ἧς εἶχε τιμῆς, ἠγαπηκὼς τὸ ἰσότιμον καὶ πρὸς τοὺς ταπεινοτάτους. φιλελεύθερος δὲ ἐκτόπως, καὶ δημοκρατίας ἐραστής, πρό τε τῶν ἰδίων λυσιτελῶν τὸ κοινῇ συμφέρον ἀεὶ τιθέμενος, καὶ περὶ παντὸς ποιούμενος τὴν εἰρήνην, ἅμαχα γὰρ ἤδει τὰ Ῥωμαίων, προσκοπούμενος δὲ ὑπ' ἀνάγκης κατὰ τὸν πόλεμον, ὅπως, εἰ μὴ διαλύσαιντο Ἰουδαῖοι δεξιῶς, διαφθείροιντο. καθόλου δὲ εἰπεῖν, ζῶντος Ἀνάνου, πάντως ἂν διελύθησαν. δεινὸς γὰρ ἦν εἰπεῖν τε καὶ πεῖσαι τὸν δῆμον· ἤδη δ' ἐκεχειρώτα καὶ τοὺς ἐμποδίζοντας, ἢ πολεμοῦντας. πλείστην δ' ἂν τριβὴν Ῥωμαίοις παρέχον ὑπὸ τοιούτῳ στρατηγῷ. παρέζευκτο δὲ αὐτῷ καὶ ὁ

rent, et in eos irruerent interfectores, etiam prae consilii inopia in ciuitatem se praecipitabant, exitium voluntarium subeuntes, eo, quod effugiebant, vt mihi videtur, longe miserabilius. Templum autem omne exterius sanguine inundabatur; cumque dies illuceſceret, inuenta erant caesorum octo millia et quingenti viri.

2. Istis vero non satiati erant Idumaei ira accensi, sed in vrbem conuersi domos omnes diripiebant, et obuium quemque perimebant. Et caeterae quidem multitudinis caedem superuacaneam ducebant, pontifices vero perquirebant, et in illos plerique impetu ferebantur, captosque statim occidebant; cumque super eorum cadauera constitissent, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Iesu, quae de muro dixerat, exprobrabant. eo autem impietatis processerunt, vt etiam insepultos eos abiecerint, quamquam tanta Iudaeis erat cura sepulturae, vt etiam post damnationem cruci affixos ante solis occasum tollerent et humarent. Non autem errauerim, si initium vrbis excidii ab Anani morte factum esse dixero, et mox ex illo die muros euerti, remque publicam Iudaeorum pessundari coepisse, quo pontificem, qui praeerat eorum saluti, in media ciuitate trucidatum viderunt. Erat autem et alias vir venerabilis summeque iustus, et praeter nobilitatis et dignitatis et honorum, quibus auctus erat, amplitudinem, se aequabilem et infimis parem praestare amauerat. Libertatis supra modum fautor erat, popularisque reginiinis amator, et bonum publicum iis, quae sibimet prodessent, semper praeferens; et pacem maximi faciens, vt qui norit Romanos non posse expugnari, ac prospexerit necesse esse, vt bello pereant, nisi res cum Romanis solerter componerent Iudaei. ne multa; si vixisset Ananus, pro certo ad compositionem res venissent. Nam plurimum dicendo valebat, et ad populum persuadendum; iamque eos subegerat, qui ipsi impedimento erant, aut belli desiderio tenebantur. multum autem negotii sub eiusmodi duce facessissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus,

Ιησῦς, αὐτῷ μὲν λευκόμενος κατὰ σύγκρισιν, πρὸ ἔχων δὲ τῶν ἄλλων. ἀλλ' οἶμαι καταιρίνας ὁ Θεὸς ὡς μεμιασμένης τῆς πόλεως ἀπώλειαν, καὶ πυρὶ βυλόμενος ἐκκαθαρθῆναι τὰ ἅγια, τοὺς ἀντεχομένους αὐτῶν, καὶ φιλοτεχνῦντας περιέκοψεν. οἱ δὲ πρὸ ὀλίγου τὴν ἱερὰν ἑδῆτα περικείμενοι, καὶ τῆς κοσμικῆς θρησκείας κατάρχοντες, προσκυνέμενοί τε τοῖς ἐκ τῆς οἰκουμένης, παραβάλλουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐρριμμένοι γυμνοὶ, βορὰ κυνῶν καὶ θηρίων, ἐβλέποντο. αὐτὴν ἐπ' ἐκείνοις συναξαι ἂν τοῖς ἀνδράσι δοκῶ τὴν ἀρετὴν, ὁλοφυρομένην, ὅτι τοσοῦτον ἥττητο τῆς κακίας. ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν Ανάνου καὶ Ιησοῦ τέλος τοιοῦτον ἀπέβη.

γ'. Μετὰ δὲ ἐκείνους οἵ τε ζηλωταὶ καὶ τῶν Ιδουμαίων τὸ πλῆθος, τὸν λαὸν, ὥσπερ ἀνοσίων ζώων ἀγέλην ἐπιόντες, ἔσφαζον. καὶ τὸ μὲν εἰκαῖον ἐφ' ὃ καταληφθείη τόπῳ διεφθείρετο. τοὺς δὲ εὐγενεῖς καὶ νέους συλλαμβάνοντες, εἰς εἱρκτὴν κατέκλειον δεδεμένους, κατ' ἐλπίδα τοῦ προστεθήσεσθαί τινας αὐτοῖς τὴν ἀναίρεσιν ὑπερτιθέμενοι. προσέχε δὲ ἀδεῶς, ἀλλὰ πάντες τῷ τάξασθαι μετὰ τῶν πονηρῶν κατὰ τῆς πατρίδος προείλοντο τὸν θάνατον. δεινὰς δὲ τῆς ἀρνήσεως αἰκίας ὑπέμενον, μαστιγύμενοί τε καὶ σφυβλύμενοι. μετὰ δὲ τὸ μηκέτ' ἀρκεῖν τὸ σῶμα ταῖς βασάνοις, μόλις ἠξιοῦντο τοῦ ξίφους. οἱ συλληφθέντες δὲ μεθ' ἡμέραν, ἀνήγοντο νύκτωρ· καὶ τοὺς μὲν νεκροὺς ἐκφοροῦντες ἔρριπτον, ὡς ἑτέροις εἴη δεσμώταις τόπος. ἦν δὲ τοσαύτη τοῦ δήμου κατάπληξις, ὡς μηδένα τολμῆσαι μήτε κλαῖσαι φανερῶς τὸν προσήκοντα νεκρὸν, μήτε θάπτειν· ἀλλὰ λαθραῖα μὲν ἦν αὐτῶν κατακεκλεισμένων τὰ δάκρυα, καὶ μετὰ περισκέψεως, μή τις ἐπακούσῃ τῶν ἐχθρῶν, ἔστενον. ἴσα γὰρ τοῖς πενθουμένοις ὁ πενθήσας εὐθὺς ἔπασχε. νύκτωρ δὲ κόνιν αἴροντες χεροῖν ὀλίγην ἐπερρίπτουν τοῖς σώμασι, καὶ μεθ' ἡμέραν εἴ τις παράβολος. μύριοι δὲ καὶ διχίλιοι τῶν εὐγενῶν ἔτω διεφθάρησαν.

δ'. Οἱ δὲ ἤδη διαμεμισηκότες τὸ φονεύειν, ἀναίδην εἰρωνεύοντο δικαστήρια καὶ κρίσεις. καὶ δή τινα τῶν ἐπι-

illo quidem, si conferantur, inferior; aliis vero praestantior. At certe Deum puto, cum vrbem pollutam exitio dare decerneret, flammisque loca sancta purgari vellet, consulto defensores eorum quique ea diligerent amputasse. Itaque qui paulo ante veste sacra amicti et publicae religioni praeerant, et ex vniuerso terrarum orbe in vrbem commeantibus venerabiles habebantur, nudi, foras eiecti in canum et ferarum escam, conspiciebantur. Virtus ipsa mihi visa est super viris istis gemuisse, cum lamentatione, quod adeo victa esset a malitia. Atenim Ananus quidem et Iesus vitae exitium huiuscemodi habuerunt.

3. Post illos vero multi tam Zelotae, quam Idumaei, populum veluti animalium profanorum gregem adorti iugulabant. Et vulgus quidem, vbicunque deprehensum, trucidabatur; nobiles vero et adolescentes, quotquot caperent, vinctos in carcerem concludebant, fore sperantes, vt nonnullos nece dilata sibi adiungerent. At nemo illis auscultabat; sed mori omnes malebant, quam in improbis numerari contra patriam conspirantibus. Graues autem angores sustinebant, quod ab illis stare recusarent, flagris et tormentis vexati: cumque corpus non amplius ferendo esset cruciatus, vix eos tandem dignati sunt gladio. Quos vero die cepissent, nocte in custodiam ducebant, mortuosque efferentes foras proiiciebant, vt locus esset aliis in vincula coniectis. Tantus autem populum pauor occupauerat atque formido, vt nec ausus esset quisquam affines mortuos palam deflere, neque sepelire: sed occultae quidem erant in aedes concluforum lacrymae, haudque gemebant nisi cautione adhibita, ne quis inimicorum eos exaudiret. paria namque his, qui lugebant, illico patiebantur, qui luctus edidissent. nocte vero terram exiguam manibus sublatam corporibus iniiciebant, et interdiu si quis fortius fuisset animatus. atque duodecim millia nobilium ad hunc modum perierunt.

4. Illi autem, iam caedes perosi, sine pudore iudicum confessibus iudiciisque illudebant. Itaque cum illu-

Φανεσάτων ἀποκτεῖναι προθέμενοι Ζαχαρίαν υἱὸν Βαρούχου παρώξυνε δ' αὐτοὺς τὸ λίαν τἀνδρὸς μισοπόνηρον καὶ φιλελεύθερον, ἦν δὲ καὶ πλούσιος, ὥστε μὴ μόνον ἐλπίζειν τὴν ἁρπαχὴν τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ προσαποσκευάσεσθαι δυνατὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐτῶν κατάλυσιν· συγκαλέσαντες ἐξ ἐπιτάγματος ἑβδομήκοντα τῶν ἐν τέλει δημοτῶν, εἰς τὸ χῆμα δικαστῶν ἔρημον ἐξουσίας. καὶ τὸν Ζαχαρίαν κατηγόρουν, ὡς ἐνδιδοίη τὰ πράγματα Ρωμαίοις, καὶ περὶ προδοσίας διαπέμψαιτο πρὸς Οὐεσπασιανόν. ἦν δὲ οὔτε ἔλεγχός τις τῶν κατηγορουμένων, οὔτε τεκμήριον, ἀλλ' αὐτοὶ πεπεῖσθαι καλῶς ἔφασαν, καὶ τοῦτ' εἶναι πίστιν τῆς ἀληθείας ἱκανήν. ὅ γε μὴν Ζαχαρίας συνιδὼν μηδεμίαν αὐτῷ καταλειπομένην σωτηρίας ἐλπίδα, κεκλῆσθαι γὰρ κατ' ἐνέδρας εἰς εἱρκτὴν, οὐκ ἐπὶ δικαστήριον, ἐποιήσατο τὴν τοῦ ζῆν ἀπόγνωσιν οὐκ ἀπαρρησίαστον· ἀλλὰ κατασὰς, τὸ μὲν πιθανὸν τῶν κατηγορουμένων διεχλεύασε, καὶ διὰ βραχέων ἀπελύσατο τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας. εἶτα δὲ τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγόρους ἀποστρέψας, ἐξῆς πάσας αὐτῶν διεξῆλθε τὰς παρανομίας, καὶ πολλὰ περὶ τῆς συγχύσεως κατωλοφύρατο τῶν πραγμάτων· οἱ ζηλωταὶ δὲ ἐθορύβησαν, καὶ μόλις τῶν ξιφῶν ἀπεκράτησαν, τὸ χῆμα καὶ τὴν εἰρωνείαν τοῦ δικαστηρίου μέχρι τέλους πῆξαι προαιρούμενοι, καὶ ἄλλως πειρᾶσθαι θέλοντες τοὺς δικαστὰς, εἰ παρὰ τὸν αὐτῶν κίνδυνον μνησθήσονται τοῦ δικαίου. φέρουσι δ' οἱ ἑβδομήκοντα τῷ περιομένῳ τὰς ψήφους ἀπολύσεως, καὶ σὺν αὐτῷ προείλοντο τεθνᾶναι μᾶλλον, ἢ τῆς αἱρέσεως αὐτοὺς λαβεῖν τὴν ἐπιγραφήν. ἤρθη δὲ βοὴ τῶν ζηλωτῶν πρὸς τὴν ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μὲν ἦν ἀγανάκτησις ἐπὶ τοῖς δικασταῖς, ὡς μὴ συνιεῖσι τὴν εἰρωνείαν τῆς δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας. δύο δὲ τῶν τολμηροτάτων, προσπεσόντες ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, διαφθείρουσι τὸν Ζαχαρίαν, καὶ πεσόντι ἐπιχλευάζοντες ἔφασαν· καὶ παρ' ἡμῶν τὴν ψῆφον ἔχεις, καὶ βεβαιοτέραν ἀπόλυσιν· ῥίπτουσί τε αὐτὸν εὐθέως ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, κατὰ τῆς ὑποκειμένης φάραγγος. τοὺς δὲ δικαστὰς πρὸς ὕβριν ἀπεσταλμένοις τοῖς

ſtrium quendam Zachariam Baruchi filium interficere pergerent, (illos enim irritabat, quod malitiam odio haberet et libertatem amaret; itemque locuples erat, vt non ſolum fortunarum eius direptionem ſperarent, ſed et virum e medio tollerent, qui ad illorum poteſtatem euertendam plurimum conferre potuit) conuocant ex praecepto ſeptuaginta e plebeiorum primoribus iudicum ſpecie abſque auctoritate; et apud eos Zachariam accuſant, vt qui vellet res eorum prodere Romanis, et ad Veſpaſianum proditionis cauſa quoſdam miſerat. Quorum autem accuſabatur, nec probatio erat vlla, nec indicium; ſed de illis ſibi plane perſuaſum eſſe dixerunt, atque hoc ſatis eſſe volebant ad fidem veritati impetrandam. Zacharias autem, cum intellexiſſet, nullam ſibi relictam eſſe ſalutis ſpem, vt qui per inſidias in carcerem accitus eſſet, non ad iudicium, in vitae deſperatione dicendi libertate non abſtinuit; ſed in medio conſtitutus, veriſimilitudinem eorum, de quibus accuſabatur, irriſit, pauciſque obiecta ſibi crimina diluit. deinde oratione in accuſatores conuerſa, omnes eorum iniquitates ordine perſequitur, multumque lamentatus eſt rerum perturbationem. Zelotae autem obſtrepebant, et vix a gladiis temperabant, ſpeciem et ſimulationem iudicii ad finem perduci cupientes, et iudices inſuper experiri volentes, an, cum in periculo verſentur, iuſtitiae forent memores. Septuaginta vero vocatum in iudicium ſententiis ſuis abſoluunt, et cum eo mori maluerunt, quam vt ſibi interitus eius adſcriberetur. Illo autem abſoluto clamor ſublatus eſt a Zelotis, et vniuerſi quidem iudicibus iraſcebantur, vt qui ſimulationem datae ſibi poteſtatis non intelligerent: duo vero ex audaciſſimis Zachariam in medio templo adorti interficiunt, caeſoque illudentes dicebant: et a nobis ſuffragium habes, firmioremque abſolutionem: eumque ſtatim in ſubiectam vallem de templo proiiciunt. Iudices autem in contumeliam gladiorum dorſis ferientes templi

ξίφεσι τύπτοντες, ἐξέωσαν τῇ περιβόλῳ, δι' ἣν τῆτο Φερσάμενοι τῆς σφαγῆς αὐτῶν, ἵνα σκεδασθέντες ἀνὰ τὴν πόλιν ἄγγελοι πᾶσι τῆς δουλείας γένωνται.

ε'. Τοῖς δὲ Ιδυμαίοις ἤδη τῆς παρουσίας μετέμελε, καὶ προσίσατο τὰ πραττόμενα. συναγαγὼν δὲ αὐτὲς. τις ἀπὸ τῶν ζηλωτῶν κατ' ἰδίαν ἐλθὼν, ἐνεδείκνυτο τὰ συμπαρανομηθέντα τοῖς καλέσασι, καὶ τὰ κατὰ τῆς μητροπόλεως διεξήει· „παρατάσσεσθαι μὲν γὰρ ὡς ὑπὸ τῶν ἀρχιε„ρέων προδιδομένης Ρωμαίοις τῆς μητροπόλεως, εὐρηκέ„ναι δὲ προδοσίας μὲν τεκμήριον ἀδέν. τὲς δὲ ἐκείνην ὑπο„κρινομένες Φυλάττεσθαι καὶ πολέμε καὶ τυραννίδος ἔρ„γα τολμῶντας. προσήκειν μὲν ἂν αὐτοῖς διακωλύειν ἀπ„ἀρχῆς· ἐπεὶ δ' ἅπαξ εἰς κοινωνίαν ἐμφυλίε Φόνε προσέ„πεσον, ὅρον γῶν ἐπιθεῖναι τοῖς ἁμαρτήμασι, καὶ μὴ „παραμένειν χορηγῶντας ἰσχὺν τοῖς καταλύσι τὰ πά„τρια. καὶ γὰρ εἴ τινες χαλεπαίνεσι τὸ κλειωθῆναι τὰς „πύλας καὶ τὴν εἴσοδον, ἀλλὰ τὲς εἴρξαντας τετιμωρῆ„σθαι, καὶ τεθνᾶναι μὲν Ανανον, διεφθάρθαι δὲ ἐπὶ μιᾶς „νυκτὸς ὀλίγε δεῖν πάντα τὸν δῆμον. ἐφ' οἷς τῶν μὲν οἰ„κείων πολλὲς αἰσθάνεσθαι μετανοῶντας, τῶν ἐπικαλεσα„μένων δὲ ἀρᾶν ἄμετρον τὴν ὠμότητα, μηδὲ δι' ἃς ἐσώ„θησαν αἰδεμένων. ἐν ὄμμασι γῶν τῶν συμμάχων τὰ „αἴσχιστα τολμᾶν, καὶ τὰς ἐκείνων παρανομίας Ιδυμαίοις „προσάπτεσθαι, μέχρις ἂν μήτε κωλύῃ τις, μήτε χωρί„ζηται τῶν δρωμένων. δεῖν ἂν· ἐπειδὴ διαβολὴ μὲν πέ„φηνε τὰ τῆς προδοσίας, ἔφοδος δὲ Ρωμαίων ἀδεμία „προσδοκᾶται, δυνασεία τε ἐπιτετείχισαι τῇ πόλει δυσκα„τάλυτος· αὐτὲς ἀναχωρεῖν ἐπ' οἶκε, καὶ τῆ μὴ κοινωνεῖν „τοῖς φαύλοις ἁπάντων ἀπολογήσασθαι περὶ ὧν φρονακι„θέντες μετάσχοιεν.

ambitu pepulerunt, cum ob hoc vnum ab illorum caede abſtinuiſſent, vt per ciuitatem diſiecti apud omnes fierent ſeruitutis nuncii.

5. Verum Idumaeos iam ſe veniſſe poenitebat, eiſque diſplicebant, quae facta erant. Cum autem congregati eſſent ex occaſione cuiuſdam Zelotae, qui ad eos clam venerat, is omnia indicabat, quae nefarie fecerant, vna cum iis, qui eos acciuerant, quaeque contra metropolim geſta erant, oratione perſequebatur: „arma quippe eos cepiſſe, „quaſi metropolis a pontificibus proderetur Romanis, re„periſſe autem nullum proditionis indicium: illos vero, „qui eam fingebant ab ipſis defendi, et belli facinora pa„trare auſos et tyrannidis. Et ipſorum quidem erat ab ini„tio eos prohibuiſſe: quoniam vero accidit, vt caedis ci„vilis aliquando cum illis participes eſſent, itaque peccandi „finem facere oportet, neque longius manere ad vires il„lis ſuppeditandas, qui res patrias perditum eunt. Nam „etſi portas ſibi occluſas introitumque in vrbem obſtructum „grauiter ferant, poenas tamen ab illis, qui eos excluſe„rant, eſſe repetitas, atque obiiſſe quidem Ananum, vna „vero nocte populum fere omnem conſumtum. Quarum „rerum multos e ſuis poenitere licet ſentire, pariterque vi„dere immanem illorum crudelitatem, qui eos acciuerant, „ne quidem ſeruatores ſuos vel minimum reuerentium. „Adeoque dum in auxiliatorum conſpectu foediſſima fa„cere non dubitant, abeſſe non poteſt, quin illorum iniuriae „etiam Idumaeis imputentur, quam diu nemo illis obſiſtat, „aut a perpetratis ſe abſtineat. Debere igitur (quoniam „certum eſt, improbe conficta eſſe omnia de proditione, „neque Romanorum iam exſpectari aduentum, vrbemque „munitam eſſe potentia expugnatu difficili) eos domum „diſcedere, et deſerendo malorum ſocietatem ſeſe excu„ſatum ire de omnibus, quorum participes ſe fecerant ab „iis decepti.

ΚΕΦ. ς'.

Ὡς ζηλωταὶ, Ἰδυμαίων ἀπαλλαγέντες, πλείονας κατὰ τὴν πόλιν ἀπέκτεινον. καὶ ὡς Οὐεσπασιανὸς Ρωμαίους, κατὰ Ἰουδαίων ὁρμῶντας, ἀνέπειθε μὴ πολεμεῖν τέως.

Τούτοις δὲ πειθέντες οἱ Ἰδυμαῖοι, πρῶτον μὲν λύουσι τοὺς ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις, περὶ δισχιλίους δημότας. οἱ, παραχρῆμα φυγόντες ἐκ τῆς πόλεως, ἀφικνοῦνται πρὸς Σίμωνα, περὶ ὃ μικρὸν ὕστερον ἐρῶμεν. ἔπειτα ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ συνέβη τὸν χωρισμὸν αὐτῶν γενέσθαι παράδοξον ἀμφοτέροις. ὅ, τε γὰρ δῆμος, ἀγνοῶν τὴν μετάνοιαν, ἐθάρσησε πρὸς ὀλίγον, ὡς ἐχθρῶν κεκινδυνισμένος. οἵ τε ζηλωταὶ μᾶλλον ἐπανίσησαν, οὐχ ὡς ὑπὸ συμμάχων καταλειφθέντες, ἀλλ' ἀπηλλαγμένοι τῶν δυσωπούντων καὶ διατρεπόντων παρανομεῖν. οὐκ ἔτι γοῦν μέλλησις ἢ σκέψις ἦν τῶν ἀδικημάτων, ἀλλ' ὀξυτάταις μὲν ἐχρῶντο ταῖς ἐπινοίαις εἰς ἕκαστα· τὰ δοχθέντα δὲ τάχιον καὶ τῆς ἐπινοίας ἐνήργουν. μάλιστα δ' ἐπ' ἀνδρείαν τε καὶ εὐγένειαν ἐφόνων, τὴν μὲν φθόνῳ λυμαινόμενοι, τὴν δὲ δέει· μόνην γὰρ αὐτῶν ἀσφάλειαν ὑπελάμβανον, τὸ μηδένα τῶν δυνατῶν καταλιπεῖν. ἀνῃρέθη γοῦν σὺν πολλοῖς ἑτέροις καὶ Γοργίων, ἀξιώματι μὲν καὶ γένει πρέχων, δημοκρατικὸς δὲ καὶ φρονήματος ἐλευθερίου μετὸς, εἰ καί τις ἕτερος Ἰουδαίων. ἀπώλεσε δ' αὐτὸν ἡ παρρησία μάλιστα πρὸς τοῖς ἄλλοις πλεονεκτήμασιν. ἀδὲ ὁ Περαΐτης Νίγερ αὐτῶν τὰς χεῖρας διέφυγεν, ἀνὴρ ἄριστος ἐν τοῖς πρὸς Ρωμαίους πολέμοις γενόμενος. ὃς καὶ βοῶν πολλάκις τάς τε ὠτειλὰς ἐπιδεικνὺς, διὰ μέσης ἐσύρητο τῆς πόλεως· ἐπεὶ δὲ ἔξω τῶν πυλῶν ἦκτο, τὴν σωτηρίαν ἀπογνὼς, περὶ ταφῆς ἱκέτευεν· οἱ δὲ προαπειλήσαντες, ἧς ἐπεθύμει μάλιστα γῆς μὴ μεταδώσειν αὐτῷ, τὸν φόνον ἐνήργουν. ἀναιρεθέντος δὲ ὁ Νίγερ τιμωρὸς Ρωμαίους αὐτοῖς ἐπηράσατο, λιμόν τε καὶ λοιμὸν ἐπὶ τῷ πολέμῳ,

CAP. VI.

Quomodo Zelotae, ab Idumaeis liberati, maiorem stragem ediderunt in ciuitate. vtque Romanos, aduersus Iudaeos ire desiderantes, in praesens cohibuit Vespasianus.

ISTIS inducti Idumaei, primum quidem eos, qui erant in custodiis, soluunt, ad duo circiter millia popularium, qui, statim relicta ciuitate, ad Simonem se conferunt, de quo paulo infra dicemus: deinde domum ex Hierosolymis abierunt. Eorumque discessus vtrisque improuisus accidit et inopinatus. Nam et populus, nescii, quod illos factorum poenituerit, ad breue tempus fiduciam sumserunt, quasi inimicis leuati: et Zelotae eo magis ex aduerso insurrexerunt, quasi ab auxiliaribus non deserti essent, sed ab iis liberati, qui eorum retunderent reprimerentque insolentiam. Itaque non mora aliqua interposita aut deliberatione iniurias faciebant, sed summam celeritatem adhibentes in singulis excogitandis, quicquid illis visum est ipsa cogitatione citius peragebant. Maxime autem virorum fortium atque nobilium caedem sitiebant; hos quidem exitio dantes ex inuidia, illos vero prae metu. haud aliam enim sibi securitatem fore existimabant, quam vt nemo ex optimatibus superesset. Itaque occisus est cum multis aliis Gorion, dignitate quidem et genere praestans, popularis vero regiminis fautor, animoque de libertate solicito praeditus, si quis alius e Iudaeis. Eum autem, inter caetera, quibus eminebat, maxime perdidit loquendi libertas. Neque Niger Peraïta manus eorum effugit, vir, qui in bellis contra Romanos strenuissime se gessit. Ille, licet clamorem saepe tolleret et vulnerum cicatrices ostenderet, per mediam ciuitatem trahebatur. postquam vero se extra portas duci videret, desperata salute, orabat atque obsecrabat, vt sepulturae mandaretur: illi autem, cum prius minas iactassent, se eum humari, id quod maxime desiderabat, non passuros esse, caedem efficiebant. Verum cum in eo esset Niger, vt occideretur, Romanos, eis vltores imprecatus est, et vt praeter bellum illis in cumulum accederet fames et pestilentia, et ad haec omnia,

καὶ πρὸς ἅπασι τὰς ἀλλήλων χεῖρας. ἃ δὴ πάντα κατὰ τῶν ἀσεβῶν ἐκύρωσεν ὁ Θεὸς, καὶ τὸ δικαιότατον, ὅτε γεύσαθαι τῆς ἀλλήλων ἀπονοίας ἔμελλον ἐκ εἰς μακρὰν στασιάσαντες. Νίγερ μὲν ἦν ἀνηρημένος τὰς περὶ τῆς καταλύσεως αὐτῶν φόβους ἐπεκύφισε. τῷ λαῷ δὲ μέρος ἐδὲν ἦν, ᾧ μὴ πρὸς ἀπώλειαν ἐπενοεῖτο πρόφασις. τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν διενεχθέν τινι πάλαι διέφθαρτο· τὸ δὲ μὴ προσκρῦσαν κατ' εἰρήνην ἐπὶ καιρὸς ἐλάμβανε τὰς αἰτίας. καὶ ὁ μὲν, μηδὲ ὅλως αὐτοῖς προσιὼν, ὡς ὑπερήφανος, ὁ προσιὼν δὲ μετὰ παῤῥησίας, ὡς καταφρονῶν, ὁ θεραπεύων δὲ ὡς ἐπίβκλος ὑπωπτεύετο. μία τ' ἦν τῶν τε μεγίστων καὶ τῶν μετριωτάτων ἐγκλημάτων τιμωρία, θάνατος. καὶ διέφυγεν ἐδεὶς, εἰ μὴ σφόδρα εὐς ἦν ταπεινὸς, ἢ δι' ἀγένειαν, ἢ διὰ τύχην.

β'. Ρωμαίων δὲ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἡγεμόνες, ἕρμαιον ἡγάμενοι τὴν σάσιν τῶν πολεμίων, ὥρμηντο πρὸς τὴν πόλιν, καὶ τὸν Οὐεσπασιανὸν ἤπειγον ὡς ἂν ὄντα κύριον τῶν ὅλων, φάμενοι, „πρόνοιαν Θεῦ σύμμαχον „σφίσι, τὸ τετράφθαι τὰς ἐχθρὰς κατ' ἀλλήλων. εἶναι „μέντοι τὴν ῥοπὴν ὀξεῖαν, καὶ ταχέως Ιυδαίους ὁμονοήσειν, ἢ κοπιάσαντας ἐν τοῖς ἐμφυλίοις κακοῖς, ἢ „μετανοήσαντας." Οὐεσπασιανὸς δὲ, „πλεῖστον αὐτὰς, „ἔφη, τῷ δέοντος ἁμαρτάνειν, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ χει„ρῶν τε καὶ ὅπλων ἐπίδειξιν ποιήσαθαι γλιχομένους, ἐκ „ἀκίνδυνον· ἀλλὰ μὴ τὸ συμφέρον, καὶ τὸ ἀσφαλὲς „σκοπῶντας. εἰ μὲν γὰρ εὐθέως ὁρμήσαιεν ἐπὶ τὴν πό„λιν, αἴτιοι ὁμονοίας ἔσεσθαι τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν „ἰσχὺν αὐτῶν ἀκμάζουσαν ἐπ' αὐτὰς ἐπιστρέφειν· εἰ δὲ „περιμένοιεν, ὀλιγωτέρους χρήσεσθαι, δαπανηθεῖσιν ἐν „τῇ σάσει. στρατηγεῖν μὲν γὰρ ἄμεινον αὐτῷ τὸν Θεὸν, „ἀπονητὶ Ιυδαίοις Ρωμαίοις παραδιδόντα, καὶ τὴν νίκην „ἀκινδύνως τῇ στρατιᾷ χαριζόμενον. ὥστε χρῆναι δια„φθειρομένων χερσὶν οἰκείαις τῶν ἐχθρῶν, καὶ τῷ με„γίστῳ καπῷ σάσει χρωμένων, θεατὰς μᾶλλον αὐτὰς

vt mutuis ipſorum manibus caderent. Quae ſane vniuerſa contra improbos rata habuit Deus, et, quod iuſtiſſimum, effecit, vt non multo poſt orta diſſenſione ſui ipſorum amentiam inuicem experturi eſſent. Et Niger quidem occiſus metu eos leuauit, ne tolleretur ipſorum poteſtas. Plebis autem pars nulla erat, cuius ad interitum non aliqua excogitabatur occaſio. nam alii quidem, quod iamdudum ipſorum aliquibus reſtitiſſent, interemti erant: aliis vero, qui nihil pacis tempore offenderant, prout commodum viſum eſt, affingebantur crimina. Et qui eos quidem non omnino adiret, pro ſuperbo; qui vero paulo liberius ad eos accederet, pro contemtore; quique obſequiis eos demereri ſtudebat, pro inſidiatore habebatur. atque vna graviſſimorum criminum et leuiorum poena, mors erat: neque euaſit quiſquam, niſi admodum eſſet humilis, aut ignobilitate, aut forte fortuna.

2. Romanorum autem alii quidem duces vniuerſi, hoſtium diſſenſionem ſibi lucro inopino eſſe exiſtimantes, incitati erant ad vrbem oppugnandam; et Veſpaſianum, qui ſummae rerum praeerat, vrgebant, dicentes: „Dei prouidentiam ſibi ipſis fauere, hoſtium manibus in ſeſe conuerſis: veruntamen in praecipiti ſtare mutationem, et Iudaeos forſan de rebus inter ſe cito conſenſuros, aut malis ciuilibus defatigatos, aut ad poenitudinem redactos." At Veſpaſianus eis reſpondebat: „nae illos de iis, quae fieri oportet, vehementer errare, cupientes tanquam in theatro, quantum armis ac manibus poſſent, oſtentare, idque cum periculo: non autem quid in rem ſuam eſſet et ex tuto ſecum reputantes. Nam ſi e veſtigio quidem impetum in vrbem facerent, ipſos in cauſa fore, vt hoſtes in gratiam redirent, ac in ipſos vires eorum etiam nunc vigentes conuerſuros: ſin vero diem de die exſpectarent, cum paucioribus congreſſuros eſſe, multis ſeditione conſumtis. Deum quippe ipſo praeſtantiorem eſſe ducem, Iudaeos ſine labore Romanis tradentem, nulloque cum periculo victoriam exercitui dantem. proinde, cum ſuis manibus ſe perimant inimici, et malorum maximo, ſeditione, laborent, debere potius ipſos periculorum ſpectatores conſidere, quam cum ho-

„ἀποκωθῆναι τῶν κινδύνων, ἢ θανατῶσιν ἀνθρώποις καὶ
„λελυσσηκόσι κατ' ἀλλήλων χεῖρα μίσγειν. εἰ δέ τις οἴε-
„ται τὴν δόξαν τῆς νίκης ἐωλοτέραν ἔσεσθαι δίχα μά-
„χης, γινώτω τῷ διὰ τῶν ὅπλων σφαλερῷ τὸ μεθ' ἡσυ-
„χίας κατόρθωμα λυσιτελέστερον. καὶ γὰρ οὐχ ἧττον εὐ-
„κλεῆς οἴεσθαι χρὴ τῶν κατὰ χεῖρα λαμπρῶν τὰς ἐγ-
„κρατείας καὶ συιέσει τὰ ἴσα διαπράξαντας. ἅμα μέν-
„τοι μενόντων τῶν πολεμίων, καὶ τὴν αὐτῷ στρατιὰν,
„ἀναληφθεῖσαν ἐκ τῶν συνεχῶν πόνων, ἐρρωμενέστερον
„ἄξειν. ἄλλως τε καὶ τῶν στοχαζομένων τῆς περὶ τὴν νί-
„κην λαμπρότητος, ὁ τοῦτον εἶναι καιρόν. ὁ γὰρ περὶ
„κατασκευὴν ὅπλων ἢ τειχῶν, οὐδὲ περὶ συλλογὴν ἐπι-
„κούρων, ἰσθαίας ἀχολεῖσθαι, καὶ τὴν ὑπέρθεσιν ἔσεσθαι
„κατὰ τῶν διδόντων, ἀλλ' ἐμφυλίῳ πολέμῳ καὶ δίχο-
„νοίᾳ τραχηλιζομένοις καθ' ἡμέραν οἰκτρότερα πάσχειν,
„ὧν ἂν ἐπελθόντες αὐτοὶ διαθεῖεν αὐτοὺς ἁλόντας. εἴτε
„ἂν τὸ ἀσφαλές τις σκοποίη, χρῆναι τοὺς ὑφ' ἑαυτῶν
„ἀναλισκομένους ἐᾶν· εἴτε τὸ εὐκλεέστερον τῷ κατορθώ-
„ματος, ὁ δεῖ τοῖς οἴκοι νοσοῦσιν ἐπιχειρεῖν. ῥηθήσεται
„γὰρ εὐλόγως, ὑπ' αὐτῶν τὴν νίκην, ἀλλα τῆς τάσεως.

γ'. Ταῦτα Οὐεσπασιανῷ λέγοντι συνῆνουν οἱ ἡγεμόνες, καὶ παραχρῆμα τὸ στρατηγικὸν τῆς γνώμης ἀνεφαίνετο. πολλοὶ δὲ καθ' ἡμέραν ἠτομόλουν, τὰς ζηλωτὰς διαδιδράσκοντες. χαλεπὴ δὲ ἦν ἡ φυγὴ, φρουραῖς διειλημμένων τὰς διεξόδους πάσας, καὶ τὸν ἐν αὐταῖς ὀπωσοῦν ἁλισκόμενον ὡς πρὸς Ρωμαίους ἀπιόντα διαχρωμένων. ὅ γε μὴν χρήματος δοὺς ἐξηφίετο, καὶ μόνος ἦν ὁ μὲ δοὺς προδότης· ὥστε κατελείπετο, τῶν εὐπόρων τὴν φυγὴν ὠνημένων, μόνους ἀποσφάττεσθαι τοὺς πένητας. νεκροὶ δὲ κατὰ τὰς λεωφόρους πάσας ἐσωρεύοντο παμπληθεῖς, καὶ πολλοὶ τῶν ὠμημένων αὐτομολεῖν, πάλιν τὴν ἔνδον ἀπώλειαν ᾑροῦντο. τὸν γὰρ ἐπὶ τῆς πατρίδος θάνατον ἐλπὶς ταφῆς ἐποίει δοκεῖν μετριώτερον. οἱ δὲ εἰς τοσοῦτον ὠμότητος ἐξώ-
πιλαν, ὡς μήτε τοῖς ἔνδον ἀναιρεμένοις, μήτε τοῖς ἀνὰ

„minibus mori cupientibus et in se inuicem saeuientibus „manus conserere. Si quis autem existimet, victoriae glo„riam sine praelio habitum iri viliorem, sciat, magis e re „sua esse, quiete quod susceperint perficere, quam incertam „armorum aleam experiri. neque enim minus iis, qui ma„nibus pulchre decertarunt, laude digni censendi sunt, „qui continentia atque prudentia paria gesserint. simul au„tem ac hostibus aliquid de viribus minuatur, etiam miss„tes suos, ex laboribus recreatos, ductum in valentiores. „Praetereaque, si qui sibi proponerent victoriae claritudi„nem, non hoc idoneum esse tempus. neque enim armis „fabricandis, muriſue, neque auxiliis colligendis operam „dare Iudaeos, foreque, vt mora contra illos faciat, qui „eam interponunt; immo vero bello ciuili et dissidiis vexa„tos quotidie miserabiliora pati, quam quibus ab ipsis eos „adortis capti afficerentur. Proinde, siue quis ad securita„tem suam attenderit, oportere eos, qui semet consum„tum eunt, missos facere; siue ad rerum praeclare gesta„rum gloriam, nequaquam manus intestino morbo labo„rantibus afferendas esse. quippe dicetur, idque non sine „causa, victoriam non illis acceptam deberi, sed hostium „seditioni.

3. Vespasiano verba ista facienti assensserunt duces; moxque apparuit, quam recte senserit imperator. nam multi in dies singulos transfugiebant, zelotarum ex custodia semet subducentes. Difficile autem erat fugam capere, quod exitus omnes custodibus obsiderentur; et quicunque in iis quoquo modo deprehensus fuisset, quasi ad Romanos abiret, interficeretur. Caeterum qui pretio se potuit redimere, dimittebatur, isque solus pro proditore habebatur, qui nihil daret: quo factum erat, vt, ditioribus fugam redimentibus, soli pauperiores iugularentur. Mortui autem per omnes vicos magna multitudine in cumulos aggesti erant: plurimique etiam, qui se in fugam coniecerant, animo mutato in ciuitate diem supremum obire cupiebant. nam sepulturae spes faciebat, vt satius videretur in patria mori. Eo autem crudelitatis deuentum est, vt neque iis, qui in vrbe oc-

τὰς ὁδὰς μεταδῦναι γῆς· ἀλλὰ, καθάπερ συνθήκας πεποιημένοι τοῖς τῆς πατρίδος συγκαταλῦσαι καὶ τὰς τῆς φύσεως νόμους, ἅμα τε τοῖς εἰς ἀνθρώπους ἀδικήμασι συμμιᾶναι καὶ τὸ θεῖον, ὑφ' ἡλίῳ τὰς νεκρὰς μυδῶντας ἀπέλειπον. τοῖς δὲ θάπτουσί τινα τῶν προσηκόντων, ὃ καὶ τοῖς αὐτομολῆσιν, ἐπιτίμιον θάνατος ἦν. καὶ δεῖσθαι παραχρῆμα ταφῆς ἔδει τὸν ἑτέρῳ χαριζόμενον. καθόλου τε εἰπεῖν, οὐδὲν ἄτως ἀπολώλει χρηστὸν πάθος ἐν ταῖς τότε συμφοραῖς, ὡς ἔλεος. ἃ γὰρ ἐχρῆν οἰκτίρειν, ταῦτα παρώξυνε τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ ἀπὸ μὲν τῶν ζώντων ἐπὶ τοὺς ἀνῃρημένους, ἀπὸ δὲ τῶν νεκρῶν ἐπὶ τοὺς ζῶντας τὰς ὀργὰς μετέφερον· καὶ δι' ὑπερβολὴν δέους ὁ περιὼν τοὺς προληφθέντας ὡς ἀναπαυσαμένους ἐμακάριζεν, οἵ τε ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις αἰκιζόμενοι, κατὰ σύγκρισιν, καὶ τοὺς ἀτάφους ἀπέφαινον εὐδαίμονας. κατεπατεῖτο μὲν ὃν πᾶς αὐτοῖς θεσμὸς ἀνθρώπων, ἐγελᾶτο δὲ τὰ θεῖα, καὶ τοὺς τῶν προφητῶν θεσμοὺς ὥσπερ ἀγυρτικὰς λογοποιΐας ἐχλεύαζον. πολλὰ δὲ ἦτοι περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας προσθέσπισαν, ἃ παραβάντες οἱ ζηλωταὶ, καὶ τὴν κατὰ τῆς πατρίδος προφητείαν τέλους ἠξίωσαν. ἦν γὰρ δή τις παλαιὸς λόγος ἀνδρῶν, ἐνθα τότε τὴν πόλιν ἁλώσεσθαι, καὶ καταφλεγήσεσθαι τὰ ἅγια νόμῳ πολέμου, ὅταν ἐὰν κατασκήψῃ, καὶ χεῖρες οἰκεῖαι προμιάνωσι τὸ τοῦ Θεοῦ τέμενος· οἷς ἂν ἀπιστήσαντες οἱ ζηλωταὶ διακόνους ἑαυτοὺς ἐπέδοσαν.

ΚΕΦ. ζ'.

Οπως Ιωάννης ἐτυραννίωσεν, ὁποῖά τε κακὰ ἐν Μασάδᾳ εἰργάσαντο οἱ ζηλωταί. ὡς τε Ουεσπασιανὸς τὴν Γάδαραν εἶλεν, οἷά τε ἔπραξε Πλάκιδος.

ΗΔΗ δὲ Ιωάννῃ τυραννιῶντι τὸ πρὸς τοὺς ὁμοίους ἰσότιμον ἠδοξεῖτο, καὶ κατ' ὀλίγους προσποιούμενος τῶν πονηροτέρων ἀφηνιάζειν τοῦ συντάγματος. ἀεὶ δὲ τοῖς μὲν τῶν ἄλλων δόγμασιν ἀπειθῶν, τὰ δὲ αὐτοῦ πρασσόμενα δεσπο-

cisi erant, aut per vias, humari concederetur: sed quasi cum patriis legibus etiam naturae iura dissoluere pepigissent, suaque in homines iniustitia Dei quoque numen polluere, mortuos sub dio putrescentes relinquebant. Sepelientibus autem propinquorum quenquam, idem quod transfugis, supplicium erat mors: statimque sepultura egebat, qui alterum sepultura affecerat. In summa, nulla bona animi affectio adeo exstincta erat in istis calamitatibus, ac misericordia. quae enim maxime miseranda erant, illa ipsa nefarios irritabant; et a viuis quidem in occisos, a mortuis vero in viuos iracundiam transferebant: et ingens adeo metus omnes occupauerat, vt eos, qui prius occubuerant, pro beatis, quod a miseriis requieuerant, laudarent superstites; quique in carceribus vexati erant et cruciati, etiam insepultos, si cum illis conferrentur, felices praedicabant. Et ab illis quidem omne ius humanum conculcabatur, diuina autem quaeque deridebantur, et prophetarum oracula, vt praestigiatorum commenta, subsannabant. multa autem illi de virtute et vitio vaticinati sunt, quae isti Zelotae cum secure violarent, effecerunt, vt prophetia, quae aduersus patriam fuerat concepta, exitum suum sortiretur. Vetus enim virorum sermo quidem erat, tum vrbem captum iri, et loca sancta conflagratura iure belli, vbi seditio inuaserit, et indigenarum manus polluerint sacrarum Deo locum. Quibus licet fidem non detraherent Zelotae, ipsi tamen se earum rerum ministros praebuerunt.

CAP. VII.

Quomodo Ioannes tyrannidem affectauit, et quaenam mala in Masada patrarunt Zelotae. Vtque Vespasianus Gadaram cepit, quaeque gessit Placidus.

IOannes autem, cum iam tyrannidem affectaret, eundem cum aequalibus suis honorem accipere dedignabatur; paulatimque e nequioribus quosdam sibi adiungens, eorum factioni se subducebat. Cum autem semper aliorum quidem consultis non obtemperaret, quae vero ipsi visa

τικώτερον, δῆλος ἦν μοναρχίας ἀντιποιούμενος. εἶκον δὲ αὐτῷ τινες μὲν δέει, τινὲς δὲ κατ' εὔνοιαν. δεινὸς γὰρ ἦν ἀπάτῃ καὶ δόλῳ προσαγαγέσθαι. πολλοὶ δὲ πρὸς ἀσφαλείας ἡγούμενοι τῆς αὐτῶν, τὰς αἰτίας ἤδη τῶν τολμωμένων ἐφ' ἕνα καὶ μὴ πολλοὺς ἀναφέρεσθαι. τό γε μὴν δραστήριον αὐτῷ, κατά τε χεῖρα καὶ κατὰ γνώμην, δορυφόρους εἶχεν οὐκ ὀλίγους. πολλὴ δὲ μοῖρα τῶν ἀντικαθισαμένων ἀπελείπετο, παρ' οἷς ἴσχυε μὲν καὶ φθόνος, δεινὸν ἡγεμόνων ὑποστάχθαι τῷ πρὶν ἰσοτίμῳ· τὸ πλέον δὲ εὐλάβεια τῆς μοναρχίας ἀπέτρεπεν. ἔτε γὰρ καταλύσειν ῥαδίως ἤλπιζον αὐτὸν ἅπαξ κρατήσαντα, καὶ καθ' ἑαυτῶν πρόφασιν ἕξειν, τὸ τὴν ἀρχὴν ἀντιπρᾶξαι. προσῆγετο δὲ ἡ πολεμῶν ἕκαστος ὁτιοῦν παθεῖν, ἢ ὀλεύτας ἐκβιάσασθαι ἐν ἀνδραπόδοις μοῖρα παραπολέσθαι. διαιρεῖται μὲν οὖν σάσις ἐκ τούτων, καὶ τοῖς ἐναντιωθεῖσιν Ἰωάννης ἀντεβασίλευσεν. ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς διὰ φυλακῆς ἦν, καὶ οὐδὲν ἦ μικρὸν εἴποτε διηκροβολίζοντο τοῖς ὅπλοις. ἤριζον δὲ κατὰ τὸ δήμῳ, καὶ πότεροι πλείονα λείαν ἀνάξουσιν ἀντεφιλονείκουν. ἐπεὶ δὲ ἡ πόλις τρισὶ τοῖς μεγίστοις κακοῖς ἐχειμάζετο, πολέμῳ καὶ τυραννίδι καὶ σάσει, κατὰ σύγκρισιν μετριώτερον ἦν τοῖς δημοτικοῖς ὁ πόλεμος. ἀμέλει διαδιδράσκοντες ἐκ τῶν οἰκείων ἔφευγον πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους, καὶ παρὰ Ρωμαίοις ἧς ἀπήλπισαν ἐν τοῖς ἰδίοις σωτηρίας ἠξιοῦντο.

β'. Τέταρτον δὲ ἤδη κακὸν ἐκινεῖτο πρὸς τὴν τῶ ἔθνους κατάλυσιν. Φρούριον ἦν ὁ πύργῳ Ἱεροσολύμων κατερρωτατον, ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλέων, εἴς τε ὑπέκθεσιν κτήσεως ἐν πολέμου ῥοπαῖς, καὶ σωμάτων ἀσφάλειαν, κατεσκευασμένον, ὃ ἐκαλεῖτο Μασάδα. τοῦτο προκατειληφότες οἱ προσαγορευόμενοι σικάριοι, τέως μὲν τὰς πλησίον χώρας κατέτρεχον, ὁδὸν πλέων ἢ χρεμώδη ποιζόμενοι. δέει γὰρ ἀνεσέλλοντο τῆς πλείονος ἁρπαγῆς. ὡς δὲ τὴν Ρωμαίων στρατιὰν ἠρεμοῦσαν, σάσει δὲ καὶ τυραννίδι ἰδίᾳ τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἰουδαίους ἐπινθάνοντο διῃρημένους, ἀθρο-

sunt imperiosius iuberet, palam erat, eum velle dominatum sibi soli asserere. Eique se sociabant nonnulli quidem metu, alii vero ex beneuolentia, (miram quippe scientiam habebat alios ad se alliciendi fraude et dolo) plurimique, quod ad securitatem suam facere existimabant, vt facinorum, quae patrauerant, causae vni potius, quam multis, adscriberentur. Ad haec, quia manu strenuus erat et bonus consilio, non paucos habebat satellites. Magna autem pars contrariae factionis eum deserebat, nonnulli quidem prae inuidia, graue ducentes ei subiici, quem paulo ante parem habuerant; plurimi vero sibi cauentes ab vnius dominatu. eum enim, si semel rerum potiretur, haud facile deturbari posse existimabant, illudque sibi obiectum esse, quod primum ei resliterant. Proinde quisque bello potius quidvis pati malebat, quam voluntariam seruiendo seruitutem pro mancipiis male perire. et ex istis quidem diuisa est factio, et Ioannes in contraria dissentientibus parte pro rege se gessit. Sed inter ipsos quidem munita erant omnia custodibus; nihilque aut parum agebatur, si quando in velitatione armis se lacesserent: contra plebeculam vero acriter pugnabant, et summa vtrinque contentio erat, quinam praedam maiorem abducerent. Cum autem tribus maximis malis vexaretur ciuitas, bello et tyrannide et seditione, prae caeteris duobus populo leuius videbatur bellum. Itaque relictis familiaribus suis, ad alienigenas profugiebant; et a Romanis salutem, quam inter suos desperauerant, assequebantur.

2. Quartum vero praeterea malum coortum est gentis in exitium. Castellum erat haud procul ab Hierosolymis validissimum a priscis regibus, et ad parta reponenda in belli periculis et ad corporum tutamen, aedificatum, quod vocabatur Masada. Illud cum Sicarii, vt appellabantur, occupassent, tunc quidem in vicinam regionem excursiones faciebant, nihil aliud praeter necessaria sibimet quaerentes, quippe metu a rapinis amplioribus continebantur. At quam primum Romanorum exercitum otium agere audirent, et Iudaeos Hierosolymitanos ex seditione suaque dominatio-

τέρων ἥπτοντο τολμημάτων. καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων, ἣν ἄγουσιν Ἰουδαῖοι σωτηρίᾳ ἐξόδου τῆς ὑπ' Αἰγυπτίοις δουλείας, ἀνεῳγότες εἰς τὴν πάτριον γῆν, κατῆλθον νύκτωρ, τοὺς ἐμποδὼν ὄντας διαλαθόντες, καὶ πολίχνην τινὰ κατατρέχουσι καλουμένην Ἐγγαδδί. ἐν ᾗ τὸ μὲν ἀμύνεσθαι δυνάμενον, πρὶν ὅπλων ἅψασθαι καὶ συνελθεῖν, φθάσαντες ἐσκέδασαν, καὶ τῆς πόλεως ἐξέβαλον· τὸ δὲ φυγεῖν ἧττον ὂν, γύναιά τε καὶ παῖδας, ὑπὲρ ἑπτακοσίους ἀναιροῦσιν. ἔπειτα τούς τε οἴκους ἐξεσκευασμένοι, καὶ τῶν καρπῶν τὰς ἁμαίους ἁρπάσαντες ἀνήνεγκαν εἰς τὴν Μασάδαν. καὶ οἱ μὲν ἐληΐζοντο πάσας τὰς περὶ τὸ Φερέριον κώμας, καὶ τὴν χώραν ἐπόρθουν ἅπασαν, προσδιαφθειρομένων αὐτοῖς καθ' ἡμέραν ἐκασταχόθεν ἀεὶ ὀλίγων. ἐκινεῖτο δὲ κατὰ τὰ ἄλλα τῆς Ἰουδαίας κλίματα τότε τέως ἠρεμοῦν τὸ ληστρικόν. καθάπερ δὲ ἐν σώματι τῷ κυριωτάτῳ φλεγμαίνοντος, πάντα τὰ μέλη συνενόσει· διὰ γοῦν τὴν ἐν μητροπόλει σάσιν καὶ ταραχὴν ἄδειαν ἔσχον οἱ κατὰ τὴν χώραν πονηροὶ τῶν ἁρπαγῶν· καὶ τὰς οἰκείας ἕκαστοι κώμας ἁρπάσαντες, ἔπειτα εἰς τὴν ἐρημίαν ἀφίσαντο. συναθροιζόμενοί τε καὶ συνομνύμενοι κατὰ λόχους, στρατιᾶς μὲν ὀλιγώτεροι, πλείους δὲ ληστηρίου, προσέπιπτον ἱεροῖς καὶ πόλεσι. καὶ κακῶσαι μὲν συνέβαινεν, ἐφ' οἷς ἂν ὁρμήσειαν ὡς ἐν πολέμῳ καταλειφθέντας· φθάνεσθαι δὲ τὰς ἁμύνας ὡς ληστῶν ἅμα ταῖς ἁρπαγαῖς ἀποδιδρασκόντων. ὀδὺν δὲ μέρος ἦν τῆς Ἰουδαίας, ὃ μὴ τῇ προανεχάσῃ πόλει συναπώλλυτο.

γ'. Ταῦτα Οὐεσπασιανῷ παρὰ τῶν αὐτομόλων διηγγέλλετο. καίπερ γὰρ Φερεράντων τὰς ἐξόδους τῶν σασιαστῶν ἁπάσας, καὶ διαφθειρόντων τοὺς ὀπισθοφυλακοῦντας, ὅμως ἦσαν, οἳ διελάνθανον, καὶ καταφεύγοντες εἰς τοὺς Ρωμαίους τὸν στρατηγὸν ἐνῆγον ἀμῦναι τῇ πόλει, καὶ τὰ τῷ δήμῳ περισῶσαι λείψανα· διὰ γὰρ τὴν πρὸς Ρωμαίους εὔνοιαν, ἀνῃρῆσθαί τε τοὺς πολλοὺς, καὶ κινδυνεύειν τοὺς περιόντας. ὁ δὲ, οἰκτείρων ἤδη τὰς συμφορὰς αὐτῶν, τὸ μὲν δοκεῖν ἐκπολιορκήσων ἀνίστατο τὰ Ἱεροσόλυμα, τὸ δ' ἀλη-

ne diuiſos, maiora facinora aggrediebantur. Atque die feſto Azymorum, (qui agitur a Iudaeis ob ſalutem acceptam, cum ex Ægyptiorum ſeruitute liberati in terram patriam remitterentur) noctu deſcenderunt, clam eos, qui illis obſtarent, et in vrbeculam quandam nomine Engaddi impetum faciunt. In qua eos, qui reſiſtendo erant, priuſquam arma caperent et conuenirent omnes, ſublto diſperſerunt et ciuitate eiecerunt: eos vero, qui fugere non poterant, mulieres ac liberos, ſupra ſeptingentos interficiunt. deinde cum aedes compilaſſent, fructuſque iam maturos diripuiſſent, praedam in Maſadam retulerunt. Et illi quidem omnes circa caſtellum vicos et regionem omnem depopulabantur, non paruo vndique perditorum numero ad eos in dies ſingulos confluente. Simul autem per reliquos Iudaeae tractus concitati ſunt latrones, qui eouſque quieuerant. ac quemadmodum in corpore, ſi, quod praecipuum eſt, inflammaretur, vna aegrotarent membra cuncta: itaque propter vrbis ſeditionem et tumultum, qui foris erant nequiſſimi praedandi arripuerunt licentiam: atque ſinguli, vbi vicos, quos inhabitabant, diripuerunt, mox in ſolitudinem ſe recipiebant. Cumque in agmina congregarentur et coniurarent, exercitu quidem pauciores, plures vero, quam manus latrocinalis, in loca ſacra et oppida irruebant. Interdum etiam eueniebat, vt male quidem mulctarentur ab iis, in quos impetum fecerant, id quod in bello relictis ſolet accidere; interdum autem poenas praeuenirent, latronum more cum ſpoliis in fugam coniecti. Nulla autem pars Iudaeae erat, quae ſimul cum vrbe eminentiſſima non interibat.

3. Iſta Veſpaſiano a transfugis narrabantur. nam licet exitus omnes cuſtodirent, et quotquot ad eos quoquo modo accederent e veſtigio interficerent ſeditioſi, erant tamen, qui clam elapſi, et ad Romanos ſe recipientes, imperatorem incitabant, vt opem ciuitati ferret, et conſeruatum iret populi reliquias. nam et multos, quod bene Romanis vellent, periiſſe, et ſuperſtites in periculo eſſe. Ille autem, iam tum miſerans eorum calamitates, caſtra mouit tanquam Hieroſolyma obſeſſurus, re autem vera, vt vibem

θὲς ἀπαλλάξων πολιορκίας. ἔδει δὲ προκατασκέψασθαι τὰ λειπόμενα, καὶ μηδὲν ἔξωθεν ἐμπόδιον τῇ πολιορκίᾳ καταλιπεῖν. ἐλθὼν γὰρ ἐπὶ τὰ Γάδαρα μητρόπολιν τῆς Περαίας καρτερᾶν, τετάρτῃ Δύστρου μηνὸς βίᾳσιν εἰς τὴν πόλιν. καὶ γὰρ ἔτυχον οἱ δυνατοὶ, λάθρα τῶν στασιωτῶν, πρεσβευσάμενοι πρὸς αὐτὸν περὶ παραδόσεως, πόθῳ τε εἰρήνης, καὶ διὰ τὰς οὐσίας. πολλοὶ δὲ τὰ Γάδαρα κατῴκουν πλούσιοι. τούτων τὴν πρεσβείαν ἠγνοήκεσαν οἱ διάφοροι, πλησίον δὲ ἤδη ὄντος Οὐεσπασιανοῦ διεπύθοντο. καὶ κατασχεῖν μὲν αὐτοὶ τὴν πόλιν ἀπέγνωσαν δύνασθαι, τῶν τε ἔνδον ἐχθρῶν πλήθει λειπόμενοι, καὶ Ρωμαίους ὁρῶντες ἐκ μακρᾶς τῆς πόλεως. φεύγειν δὲ κρίναντες ἠδόξουν ἀναιμωτὶ καὶ μηδεμίαν παρὰ τῶν αἰτίων εἰσπραξάμενοι τιμωρίαν. συλλαβόντες δὴ τὸν Δόλεσον· ἦτος γὰρ ἦν ἐκ μόνον ἀξιώματι καὶ γένει τῆς πόλεως πρῶτος, ἀλλ' ἐδόκει καὶ τῆς πρεσβείας αἴτιος· κτείνουσί τε αὐτὸν, καὶ, δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς νεκρὸν αἰκισάμενοι, διέδρασαν ἐκ τῆς πόλεως. ἐπιόντος δὲ ἤδη τῆς Ρωμαϊκῆς δυνάμεως, ὅ, τε δῆμος τῶν Γαδάρων, μετ' εὐφημίας τὸν Οὐεσπασιανὸν εἰσδεξάμενοι, δεξιὰς παρ' αὐτοῦ πίστεως ἔλαβον, καὶ φρουρὰν ἱππέων τε καὶ πεζῶν, πρὸς τὰς τῶν φυγάδων καταδρομάς. τὸ γὰρ τεῖχος αὐτοὶ, πρὶν ἀξιῶσαι Ρωμαίους, καθεῖλον, ὅπως εἴη πίστις αὐτοῖς τοῦ τὴν εἰρήνην ἀγαπᾷν, τὸ μηδὲ βουληθέντας πολεμεῖν.

δ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς διαδράντας ἐκ τῶν Γαδάρων Πλάκιδον, σὺν ἱππεῦσιν πεντακοσίοις καὶ πεζοῖς τρισχιλίοις, πέμπει· μετὰ δὲ τῆς ἄλλης στρατιᾶς αὐτὸς ὑπέστρεψεν εἰς Καισάρειαν. οἱ δὲ φυγάδες ὡς αἰφνίδιον τοὺς διώκοντας ἱππεῖς ἐθεάσαντο, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἴς τινα κώμην συνειλοῦνται, Βηθενναβρὶν προσαγορευομένην. ἐν ᾗ νέων πλῆθος ἐκ ὀλίγου εὑρόντες, καὶ τοὺς μὲν ἐκόντας, τοὺς δὲ βίᾳ καθοπλίσαντες, εἰκαίως προπηδῶσιν ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Πλάκιδον. οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν πρώτην ἐμβολὴν ὀλίγον εἶξαν, ἅμα καὶ προκαλέσασθαι τεχνιτεύοντες αὐτοὺς

obsidione liberaret. oportebat autem, priusquam id ageret, vt quod reliquum erat euersum iret, nihilque a tergo relinqueret, quod obsidionem impediret. Cum igitur veniſſet Gadara, metropolim Peraeae validam, quarta die mensis Dystri ciuitatem ingreditur. iam enim optimates, clam seditiosos, legatos ad eum de deditione miserant, tam pacis desiderio, quam suis facultatibus metuentes. multi quippe locupletes Gadara habitabant. Cum autem hanc legationem plane ignorassent diuersa sentientes, tum demum de ea appropinquante Vespasiano nonnihil resciuerunt. Et ipsi quidem ciuitatem se retinere posse desperabant, vtpote et inimicis, qui intus erant, numero inferiores, et Romanos non longe ab vrbe conspicientes. Cum autem fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nullaque a noxiis poena repetita, parum honestum ducebant. Itaque Dolesо comprehenso, (namque is non dignitate solum ac nobilitate ciuitatis princeps erat, sed etiam legationis auctor videbatur) et ipsum morte afficiunt, et mortuo ex irae vehementia male indigneque accepto, ex vrbe diffugerunt. Eo autem accedente Romano exercitu, Gadarensium populus, cum Vespasianum faustis acclamationibus in vrbem recepissent, et fidem ab eo acceperunt, et equitum peditumque praesidium contra fugitiuorum excursus. nam ipsi muros demoliti sunt, priusquam id peterent Romani, vt maior sibi fides haberetur, quod pacem diligerent, vt qui nec, si maxime vellent, bellum mouere possent.

4. Vespasianus ad Gadarensium perfugas persequendos mittit Placidum, cum equitibus quingentis et tribus peditum millibus: ipse autem cum reliquo exercitu Caesaream reuersus est. At fugitiui, postquam equites repente a tergo insequentes vidissent, priusquam ad manus venirent, in vicum quendam, cui nomen Bethennabris, compulsi sunt. vbi reperta non paucorum iuuenum multitudine, hisque partim ex voluntate sua, partim vi armatis, temere contra Placidum eiusque milites prosiliunt. Illi autem ad primum quidem impetum paululum receſſerunt,

ἀπὸ τῦ τείχυς πορρωτέρω. λαβόντες δὲ εἰς ἐπιτήδειον, περιήλαυνόν τε καὶ κατηκόντιζον· καὶ τὰς μὲν Φυγάδας αὐτῶν οἱ ἱππεῖς ὑπετέμνοντο, τὰς συμπλοκὰς δὲ τὸ πεζὸν εὐτόνως διέΦθειρον. ὑ μέντοι πλεῖόν τι τόλμης ἐπιδεικνύμενοι οἱ Ιȣδαῖοι διεΦθείροντο. πεπυκνωμένοις γὰρ προσπίπτοντες τοῖς Ρωμαίοις, καὶ ταῖς πανοπλίαις ὥσπερ τετειχισμένοις, αὐτοὶ μὲν ȣχ εȣρισκον βέλυς παῤαδυσιν, ὐδὲ ῥύτόνων ῥῆξαι τὴν Φάλαγγα. περιεπείροντο δὲ τοῖς ἐκείνων βέλεσι, καὶ τοῖς ἀγριωτάτοις παραπλήσιοι θηρίοις, ὧρμων ἐπὶ τοι σίδηρον. διεΦθείροντο δὲ οἱ μὲν κατὰ σόμα παιόμενοι τοῖς ξίΦεσιν, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἱππέων σκεδαννύμενοι.

ε'. Σπυδὴ γὰρ ἦν τῷ Πλακίδῳ τὰς ἐπὶ τὴν κώμην ὁρμὰς αὐτῶν διακλείειν, καὶ συνεχῶς παρελαύνων κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἔπειτα ἐπιστρέΦων ἅμα καὶ τοῖς βέλεσι χρώμενος, εὐσόχως ἀνῄρει τὺς πλησιάζοντας, καὶ δέει τὺς πόῤῥωθεν ἀνέστρεΦε, μέχρι βίᾳ διεκπαίοντες οἱ γενναιότατοι πρὸς τὸ τεῖχος διέΦυγον. ἀπορία δὲ εἶχε τὺς Φύλακας. ὅτε γὰρ ἀποκλεῖσαι τὺς ἀπὸ τῶν Γαδάρων ὑπέμενον διὰ τὺς σΦετέρυς, καὶ δεξάμενοι συναπολεῖσθαι προσεδόκων. ὃ δὴ καὶ συνέβη. συνωσθέντων γὰρ αὐτῶν εἰς τὸ τεῖχος, παρ' ὀλίγον μὲν οἱ τῶν Ρωμαίων ἱππεῖς συνέπεσον. ὑ μὴν ἀλλὰ καὶ Φθασάντων ἀποκλεῖσαι τὰς πύλας, προσβαλὼν ὁ Πλάκιδος, καὶ μέχρι δείλης γενναίως ἀγωνισάμενος, τῦ τείχυς καὶ τῶν ἐν τῇ κώμῃ ἐκράτει. τὰ μὲν ὖν ἀρχὰ πλῆθη διεΦθείρετο· Φυγὴ δὲ ἦν τῶν δυνατωτέρων, τὰς δὲ οἰκίας οἱ σρατιῶται διήρπασαν, καὶ τὴν κώμην ἐνέπρησαν. οἱ δὲ διαδράντες ἐξ αὐτῆς τὺς κατὰ τὴν χώραν συνανέστησαν, καὶ τὰς μὲν αὐτῶν συμΦορὰς ἐξαίροντες ἐπὶ μεῖζον, τὴν δὲ Ρωμαίων σρατιὰν πᾶσαν ἐπίνᾳ λέγοντες, πάντας πανταχόθεν ἐξέσεισαν τῷ δέει. γενόμενοί τε παμπληθεῖς, ἔΦευγον ἐπὶ Ιεριχῶντος. αὖτη γὰρ ἔτι μόνη τὰς ἐλπίδας αὐτῶν ἔθαλπε τῆς σωτηρίας, καρτερὰ τείχει τε καὶ πλήθει οἰκητόρων τυγχάνυσα. Πλάκιδος

vt ea arte eoque consilio simul eos longius a muro pugnatum prouocarent. cumque in locum opportunum adducti essent, eos circumequitabant et iaculis configebant: et ex illis quidem quotquot fugerent succidebant equites, manus vero conferentium magnam stragem edebant pedites. Sane nihil aliud agentes, nisi vt suam ostenderent audaciam, peribant Iudaei. nam dum confertos adoriuntur Romanos, armisque non secus ac muro septos, ipsi quidem omnia telis imperuia inueniebant, nec aciem vlla vi frangere poterant. isti autem vndique transfigebantur illorum telis, et similiter ac ferae immanissimae in ferrum ruebant. atque sternebantur, alii gladiis ora percussi, alii ab equitibus dissipati.

5. Curae autem erat Placido eis fugam in vicum intercludere, et assidue ea parte equo praeteruectus, deinde cursu reflexo tela vibrans, proximos certo ictu perimebat, et remotiores sui metu auertebat, donec tandem fortiores vi erumpentes ad murum euaderent. In incerto autem erant custodes, quid agerent. neque enim ferebant, vt Gadarensium perfugae suorum causa excluderentur; et si eos recepissent, vna cum his se perituros exspectabant. id quod contigit. Illis enim ad murum compulsis, parum aberat, quin Romanorum equites cum illis irrupissent. Verumenimuero, cum portas iam praeclusissent, Placidus, facta impressione pugnaque acri commissa, muro pariter ac vico potiebatur. Et vulgus quidem iners caesum est: potentiores vero in fugam se coniiciebant, militesque domos diripiebant et vicum igni vastabant. Qui vero inde euaserant, et ruris incolas in fugam concitarunt, et, dum suas calamitates in maius extollerent, dicerentque, totum Romanorum aduentare exercitum, omnes vndique metu concusserunt. Cumque in ingentem auctu essent numerum, Hierichuntem versus fugiebant. sola enim haec etiam tunc eorum spem salutis fouebat, quod esset bene communita populoque abunderet. At Placidus, equiti-

δὲ, τοῖς ἱππεῦσι καὶ ταῖς πεζαγούσαις εὐπρεπείαις τεθαρρηκὼς, εἵπετο, καὶ μέχρι μὲν Ἰορδάνου τὰς ἀεὶ καταλαμβανομένας ἀνήρει. συνελάσας δὲ πρὸς τὸν ποταμὸν πᾶν τὸ πλῆθος, εἰργομένους ἀπὸ τοῦ ῥεύματος· τραφὲν γὰρ ὑπ' ὄμβρων ἄβατον ἦν· ἀντικρὺ παρεστάσσετο. παρώξυνε δὲ ἡ ἀνάγκη πρὸς μάχην τοὺς φυγῆς τόπον οὐκ ἔχοντας· καὶ ταῖς ὀχθαις ἐπιμήκισον παρεκτείνοντες σφᾶς αὐτοὺς, ἐδέχοντο τὰ βέλη καὶ τὰς τῶν ἱππέων ἐμβολὰς, οἱ πολλοὺς αὐτῶν παίοντες εἰς τὸ ῥεῦμα κατέβαλον. καὶ τὸ μὲν ἐν χερσὶν αὐτῶν διαφθαρὲν, μύριοι πεντακισχίλιοι· τὸ δὲ διαφθὲν ἐμπηδῆσαι ἀκουσίως εἰς τὸν Ἰορδάνην, πλῆθος ἄπειρον ἦν. ἐάλωσαν δὲ περὶ διακοσίους καὶ διακοσίους, λείας τε παμπληθοῦς ὄνων τε καὶ προβάτων, καὶ καμήλων καὶ βοῶν.

ς'. Ἰουδαίοις μὲν οὖν οὐδὲν ἐλάττων ἥδε ἡ πληγὴ προσπεσοῦσα, καὶ μείζων ἔδοξεν ἑαυτῆς, διὰ τὸ μὴ μόνον τὴν χώραν ἅπασαν, δι' ἧς ἔφευγον, πλησθῆναι φόνου, μηδὲ νεκροῖς διαβατὸν γενέσθαι τὸν Ἰορδάνην, ἐμπλησθῆναι δὲ τῶν σωμάτων καὶ τὴν Ἀσφαλτῖτιν λίμνην, εἰς ἣν παμπληθεῖς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ κατεσύρησαν. Πλάκιδος δὲ, δεξιᾷ τύχῃ χρώμενος, ὥρμησεν ἐπὶ τὰς περιξ πολίχνας τε καὶ κώμας, καταλαμβανόμενός τε Ἀβιλα καὶ Ἰουλιάδα καὶ Βησιμωθ, τάς τε μέχρι τῆς Ἀσφαλτίτιδος πάσας, ἐγκαθίζησιν ἑκάστῃ τὴν ἐπιτηδείως τῶν αὐτομόλων ἔπειτα σκάφεσιν ἐπιβιβάσας τοὺς στρατιώτας ἀναιρεῖ τοὺς εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντας. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Περαίαν προσεχώρησεν ἢ ἑάλω πάντα, μέχρι Μαχαιροῦντος.

ΚΕΦ. η'.

Οπως Οὐεσπασιανὸς, κινήσεως κατὰ τὴν Γαλατίαν ἀκούσας, ὥρμησε καταλύειν τὸν πόλεμον Ἰουδαϊκόν. Ἐκφρασις Ἱεριχοῦντος καὶ Μεγάλης πεδίας. ἔτι δὲ καὶ περὶ τῆς Ἀσφαλτίτιδος λίμνης.

ΕΝ δὲ τούτῳ τὸ περὶ τὴν Γαλατίαν ἀγγέλλεται κίνημα,

bus fretus rebusque ante prospere gestis, eos insequebatur, et vsque ad Iordanem quidem omnes, vt quosque assequeretur, perimebat. Cum autem ad amnem vniuersam compulisset multitudinem, vi fluminis traiectu prohibitam, (auctum enim imbribus vadari non poterat) ex aduerso aciem instruebat. Necessitas autem Gadarenses ad pugnam adegit, quod fugae locum non haberent; praetentique quam longissime ad ripas, tela excipiebant incursusque equitum; qui ipsorum multos ferientes in flumen eos deiiciebant. Et manibus quidem ipsorum caesa erant quindecim hominum millia: multitudo vero illorum, qui velint nolint in Iordanem desilire coacti sunt, infinita erat. praeterea capta sunt duo millia et ducenti; cum praeda ingenti asinorum et ouium, itemque camelorum et boum.

6. Et Iudaeis quidem haec clades inflicta superioribus licet par fuerit, ipsammet tamen superare existimabatur, non solum quod regio omnis, qua fugerant, caedis plena esset, et Iordanes prae mortuis transiri non posset; sed et lacus Asphaltitis corporibus opplerétur magno numero in eum a fluuio delatis. Placidus autem, secunda fortuna vsus, in vrbeculas proximas et vicos contendit, captisque Abila et Iuliade et Besemoth, omnibusque ad lacum Asphaltitin vsque, idoneos ex transfugis in singulis collocat. deinde, milite scaphis imposito, eos, qui in lacum perfugerant, mox perimit. Et quae in Peraea quidem omnia, vsque ad Machaeruntem, aut cessere Romanis, aut capta erant.

CAP. VIII.

Quomodo Vespasianus, cum fama accepisset motus cieri in Gallia, ad conficiendum bellum Iudaïcum properauit. Descriptio Hierichuntis et Magni campi. insuper et de lacu Asphaltitide.

DVM haec autem aguntur, motus in Gallia nunciantur,

καὶ Οὐϊνδιξ ἅμα τοῖς δυνατοῖς τῶν ἐπιχωρίων ἀφεσεως Νέρωνος, περὶ ὧν ἐν ἀκριβεστέροις ἀναγέγραπται. Οὐεσπασιανὸν δὲ ἐπήγειρεν εἰς τὴν ὁρμὴν τὸ πολέμιὰ τὰ ἠγγελμένα, προορώμενον ἤδη τὰς μέλλοντας ἐμφυλίους πολέμους, καὶ τὸν ὅλης κίνδυνον τῆς ἡγεμονίας, ἐν ᾧ προειρηνεύσας τὰ κατὰ τὴν ἀνατολὴν, ἐπικυφίσειν ὥετο τὰς κατὰ τὴν Ιταλίαν φόβους. ἕως μὲν ἦν ἐπεῖχεν ὁ χειμὼν, τὰς ὑπηγμένας διεσφαλίζετο κώμας τε καὶ πολίχνας φρουραῖς, δεκαδάρχας μὲν κώμαις ἐγκαθιστὰς, ἑκατοντάρχας δὲ πόλεσι· πολλὰ δὲ ἀνώκιζε καὶ τῶν πεπορθημένων. ὑπὸ δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔαρος ἀναλαβὼν τὸ πλέον τῆς δυνάμεως, ἦγαγεν ἀπὸ τῆς Καισαρείας ἐπὶ Αντιπατρίδος. ἔνθα δυσὶν ἡμέραις κατασησάμενος τὴν πόλιν, τῇ τριτῇ προῆει πορθῶν καὶ καίων τὰς περιξ πάσας. κατασρυψάμενος δὲ τὰ περὶ τὴν Θαμνᾶ τοπαρχίαν, ἐπὶ Λύδδης καὶ Ιαμνίας ἐχώρει. καὶ, προσκεχωρημέναις ἑκατέραις ἐγκατασήσας οἰκήτορας τῶν προσκεχωρηκότων ἱκανὺς, εἰς Αμμαοῦντα ἀφικνεῖται. καταλαβόμενος δὲ τὰς ἐπὶ τὴν μητρόπολιν αὐτῶν εἰσβολὰς, στρατόπεδόν τε τειχίζει, καὶ τὸ πέμπτον ἐν αὐτῇ τάγμα καταλιπὼν, πρόσεισι μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως ἐπὶ τὴν Βηθλεπτηφῶν τοπαρχίαν. πυρὶ δὲ αὐτὴν τε καὶ τὴν γειτνιῶσαν ἀνελὼν, καὶ τὰ περιξ τῆς Ιδουμαίας φρούρια μὲν τοῖς ἐπικαίροις τόποις ἐπετείχισε· καταλαβόμενος δὲ δύο κώμας, τὰς μεσαιτάτας τῆς Ιδουμαίας, Βήταριν καὶ Καφάρτοβαν, κτείνει μὲν ὑπὲρ μυρίους. αἰχμαλωτίζεται δὲ ὑπὲρ χιλίους, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐξελάσας, ἐγκαθίσησι τῆς ἰδίας δυνάμεως οὐκ ὀλίγην, οἳ κατατρέχοντες ἐπόρθουν ἅπασαν τὴν ὀρεινήν. αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ὑπέστρεφεν εἰς Αμμαοῦντα, ὅθεν διὰ τῆς Σαμαρείτιδος καὶ παρὰ τὴν Νεάπολιν καλουμένην, Μαθορθὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων, καταβὰς εἰς Κορέαν δευτέρᾳ Δαισίου μηνὸς στρατοπεδεύεται, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς Ιεριχοῦντα ἀφικνεῖται, καθ' ἣν αὐτῷ συμμίσγει Τραϊανὸς εἷς τῶν ἡγεμόνων, τὴν ἐκ τῆς Περαίας ἄγων δύναμιν, ἤδη τῶν ὑπὲρ τὸν Ιορδάνην κεχειρωμένων.

quodque Vindex vna cum potentibus e populatibus suis a Nerone defeciſſet: de quibus alibi accuratius perſcriptum eſt. Veſpaſianum vero ad bellum celerius conficiendum incitarunt, quae nunciata erant, iam tunc futura bella ciuilia totiuſque imperii pericula proſpicientem, cum, ſi partes Orientis ante pacaſſet, fore exiſtimaret, vt Italiam metu leuaret. Et quamdiu quidem hyems praeualebat, operam dabat, vt vicos et vrbeculas, quas ſubegerat, praeſidiis muniret, decurionibus quidem per vicos collocatis, per vrbes vero centurionibus; quin et multa eorum, quae fuerant vaſtata, inſtaurabat. Veris autem ſub initium cum maiori exercitus parte Caeſarea profectus eſt Antipatridem, vbi biduo in componenda ciuitate conſumto tertia die inde mouit, populans et exurens vicos omnes finitimos. Cumque in poteſtatem ſuam, quae in toparchia erant Thamnitica, redegiſſet, in Lyddam et Iamniam procedebat. Et cum ſeſe vtraque dediditſſet, conſtitutis illic ex dediticiis habitatoribus idoneis, ad Ammauntem inde venit; occupatoque ad metropolim earum aditu, et caſtra muro circumdat, et cum caetera manu, quinta ibidem legione relicta, in Bethleptephorum toparchiam ſe confert. Cum autem eam et vicinam regionem igni corrupiſſet, ſimulque caſtella quidem circa Idumaeam locis opportunis muniiſſet, duos vero vicos in media Idumaea cepiſſet, Betarim et Cephartobam, ſupra decem millia hominum perimit, et pluſquam mille captiuos abducit; exactaque inde caetera multitudine, non paruam militum ſuorum manum ibi conſtituit, qui incurſibus loca montana omnia vaſtabant. Ipſe autem cum reliquo exercitu Ammauntem rediit, vnde per Samaritidem et iuxta Neapolim, quae ita vocatur, Mabortha vero ab indigenis, deſcendit in Coream, ibique caſtra metatur, die ſecundo Daeſii menſis; et poſtridie Hierichuntem peruenit, vbi Trajanus vnus e ducibus ei occurrit, copias e Peraea agens, omnibus, qui ad Iordanem habitabant, nuper ſubactis.

β'. Τὸ μὲν ἂν πολὺ πλῆθος ἐκ τῆς Ιεριχοῦντος φθάσαν τὴν ἔφοδον αὐτῶν, εἰς τὴν ἀντικρὺς Ιεροσολύμων ὀρεινὴν διαπεφεύγει, καὶ καταλειφθὲν δ' ἐκ ὀλίγον διαφθείρεται. τὴν δὲ πόλιν ἔρημον κατειλήφεισαν, ἥτις ἵδρυται μὲν ἐν πεδίῳ, ψιλὸν δὲ ὑπέρκειται αὐτῆς καὶ ἄκαρπον ὄρος μήκιστον. κατὰ μὲν τὸ βόρειον κλίμα μέχρι τῆς Σκυθοπολιτῶν γῆς ἐκτείνεται· κατὰ δὲ τὸ μεσημβρινὸν μέχρι τῆς Σοδομιτῶν χώρας καὶ τῶν περάτων τῆς Ασφαλτίτιδος. ἔστι δὲ ἀνώμαλόν τε πᾶν, καὶ ἀοίκητον διὰ τὴν ἀγονίαν. ἀντίκειται δὲ τούτῳ τὸ περὶ τὸν Ιορδάνην ὄρος, ἀρχόμενον ἀπὸ Ιουλιάδος καὶ τῶν βορείων κλιμάτων, παρατεῖνον δὲ εἰς μεσημβρίαν ἕως Σομόρρων, ἥπερ ὁρίζει τὴν Πέτραν τῆς Αραβίας. ἐν τούτῳ δέ ἐστι καὶ τὸ Σιδηοῦν καλούμενον ὄρος, μηκυνόμενον μέχρι τῆς Μωαβίτιδος. ἡ μέση δὲ τῶν δύο ὀρέων χώρα τὸ Μέγα πεδίον καλεῖται, ἀπὸ κώμης Γιναβρὶν δήκοσι μέχρι τῆς Ασφαλτίτιδος λίμνης. ἔστι δ' αὐτῇ μῆκος μὲν σταδίων τριάκοντα καὶ διακοσίων, εὖρος δὲ εἴκοσι καὶ ἑκατόν. καὶ μέσον μὲν ὑπὸ τῷ Ιορδάνῃ τέμνεται, λίμνας τε ἔχει τήν τε Ασφαλτῖτιν καὶ τὴν Τιβεριέων, φύσιν ἐναντίας. ἡ μὲν γὰρ ἀλμυρώδης καὶ ἄγονος, ἡ Τιβεριέων δὲ γλυκεῖα καὶ γόνιμος. ἐκπυρεῖται δὲ ὥρᾳ θέρους τὸ πεδίον, καὶ δι' ὑπερβολὴν αὐχμοῦ περιέχει νοσώδη τὸν ἀέρα. πᾶν γὰρ ἄνυδρον, πλὴν τῷ Ιορδάνῃ, παρὸ καὶ τὰς μὲν ἐπὶ ταῖς ὄχθαις φοινικῶνας εὐθαλεστέρας καὶ πολυφορωτέρας εἶναι συμβέβηκεν, ἧττον δὲ τὰς πόρρω κεχωρισμένας.

γ'. Παρὰ μέντοι τὴν Ιεριχοῦντα ἐστὶ πηγὴ δαψιλής τε καὶ πρὸς ἀρδείας λιπαρωτάτη, παρὰ τὴν παλαιὰν ἀναβλύζουσα πόλιν, ἣν Ιησοῦς ὁ Ναυῆ παῖς, στρατηγὸς Εβραίων, πρώτην εἷλε γῆς Χαναναίων δορίκτητον. ταύτην τὴν πηγήν, λόγος ἔχει, κατ' ἀρχὰς, ὑ μόνον γῆς καὶ δένδρων κάρπους ἀπαμβλύνειν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν γονάς, καθόλου τε πᾶσιν εἶναι νοσώδη τε καὶ φθαρτικήν· ἐξημερωθῆναι δὲ καὶ γενέσθαι τὴναντίον ὑγιεινοτάτην τε καὶ γονιμωτάτην ὑπὸ Ελισσαίου τοῦ προφήτου. γνώριμος δ' ἦν ἔτος Ηλία καὶ διά-

2. Et magna quidem multitudo, priusquam venerint Romani, in regionem montanam Hierosolymis aduersam diffugerant: non pauci autem, qui remanserunt, perimuntur. Quo factum, vt vrbem desertam offenderint, quae in planitie quidem sita est, cuique imminet mons nudus ac sterilis longissimus. nam versus Boream Scythopolitarum vsque ad terram protenditur, ad Austrum vero vsque ad Sodomorum regionem et fines lacus Asphaltitidis. Est autem totus asper et inaequalis, et ob sterilitatem incultus manet. Isti ex aduerso opponitur alius mons, qui, vltra Iordanem situs, incipit versus Boream a Iuliade et porrigitur versus Austrum vsque ad Somorron, quae Petram Arabiae disterminat. In eo est mons, qui Ferreus dicitur, in longum protensus vsque ad Moabitidem. Quae vero inter duos illos montes interiacet regio, Campus magnus dicitur, a vico Ginnabri ad lacum vsque Asphaltitin pertingens. Est autem longitudo eius triginta et ducentorum stadiorum, latitudo vero centum et viginti; et medius quidem secatur a Iordane, et lacus habet Asphaltitin et Tiberiadis, natura contrarios. nam ille quidem salsus et sterilis, Tiberiensis vero dulcis et foecundus. Aestiuo autem tempore multum torretur hic campus, et ob nimiam ardoris vehementiam aëre circumfunditur insalubri et morbifero. totus enim aridus est, praeter oras Iordanis: quamobrem et palmas, eius ripis adsitas, florentiores esse contigit et fertiliores; minus vero, quae longe remotae sunt.

3. At prope Hierichuntem fons est copiosus rigandisque aruis vberrimus, iuxta vrbem veterem scaturiens, quam Iesus Naue filius, Hebraeorum exercitus dux, primam iure belli cepit in Chananaeorum terra. Hunc fontem olim, ferunt, non solum terrae et arborum fructus, sed et mulierum foetus debilitare solitum, in vniuersumque omnibus morbos et perniciem adferre: postea vero mansueuisse, contraque saluberrimum et foecundissimum factum esse ab Elisaeo vate. Hic autem Eliae discipulus erat

δοχος, ὃς ἐπιξενωθεὶς ταῖς κατὰ τὴν Ιεριχοῦντα, περισσὸν δή τι φιλοφρονησαμένων αὐτὸν τῶν ἀνθρώπων, αὐτός τε ἀμείβεται καὶ τὴν χώραν αἰωνίῳ χάριτι. περελθὼν γὰρ ἐπὶ τὴν πηγὴν, καὶ καταβαλὼν εἰς τὸ ῥεῦμα πλῆρες ἀλῶν ἀγγεῖον κεράμου, ἔπειτα εἰς ὑρανὸν δεξιὰν ἀνατείνας δικαίαν, καὶ πηγῇ σπονδὰς μειλικτηρίους χεόμενος, τὴν μὲν ἠτεῖτο μαλάξαι τὸ ῥεῦμα, καὶ γλυκυτέρας φλέβας ἀνοῖξαι· τὸν δὲ ἐγκεράσασθαι τῷ ῥεύματι γονιμωτέρας ἀέρας, δῦναί τε ἅμα καὶ καρπῶν εὐθηνίαν τοῖς ἐπιχωρίοις καὶ τέκνων διαδοχὴν, μηδὲ ἐπιλιπεῖν αὐτοῖς τὸ τούτων γεννηματικὸν ὕδωρ, ἕως μένωσι δίκαιοι. ταύταις ταῖς εὐχαῖς, πολλὰ προχειρεργήσας ἐξ ἐπιστήμης, ἔτρεψε τὴν πηγὴν, καὶ τὸ πρὶν ὀρφανίας αὐτοῖς καὶ λιμῷ παραίτιον ὕδωρ, ἐκ τότε εὐτεκνίας καὶ κόρῳ χορηγὸν κατέστη. τοσαύτην γὰρ ἐν ταῖς ἀρδείαις ἔχει δύναμιν, ὡς, εἰ καὶ μόνον ἐφάψαιτο τῆς χώρας, νοσιμώτερον εἶναι τῶν μέχρι κόρου χρονιζόντων. παρὸ καὶ τῶν μὲν, δαψιλέστερον χρωμένων, ἡ ὄνησίς ἐστιν ὀλίγη, τούτῳ δὲ τῷ ὀλίγῳ, δαψιλής. ἄρδει γὰρ πλέονα τῶν ἄλλων ἁπάντων, καὶ πεδίον μὲν ἔπεισιν ἑβδομήκοντα σταδίων μῆκος, εὖρος δὲ εἴκοσιν, ἐκτρέφει τε ἐν αὐτῷ παραδείσους καλλίστους τε καὶ πυκνοτάτους. τῶν δὲ φοινίκων ἐπαρδομένων γένη πολλὰ, ταῖς γεύσεσι καὶ ταῖς παρηγορίαις διάφορα. τούτων οἱ πιότεροι πατούμενοι, καὶ μέλι δαψιλὲς ἀνιᾶσιν, ὃ πολλῷ τῷ λοιπῷ χεῖρον· καὶ μελιττοτρόφος δὲ ἡ χώρα. φέρει δὲ καὶ ὀποβάλσαμον, ὃ δὴ τιμιώτατον τῶν τῇδε καρπῶν, κύπρου τε καὶ μυροβάλανον, ὡς οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν τινα εἰπόντα, θεῖον εἶναι τὸ χωρίον, ἐν ᾧ δαψιλῆ τὰ σπανιώτατα καὶ κάλλιστα γεννᾶται. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων αὐτῷ καρπῶν ἕνεκεν οὐκ ἂν ῥᾳδίως τι παραβληθείη κλίμα τῆς οἰκουμένης· ὅτῳ τὸ καταβληθὲν πολύχουν ἀναδίδωσιν. αἴτιον δέ μοι δοκεῖ τὸ θερμὸν τῶν ἀέρων καὶ τὸ τῶν ὑδάτων εὔγονον, τῶν μὲν προκαλυμένων τὰ φυόμενα καὶ διαχεόντων, τῆς δὲ ἰκμάδος ῥιζώσης ἕκαστον ἰσχυρῶς, καὶ χορηγούσης τὴν ἐν θέρει δύναμιν. περικαὶς δέ ἐστιν ὅτῳ τὸ χωρίον, ὡς

et ſucceſſor, qui, Hierichuntinorum hoſpitio vſus et non vulgari comitate ab hominibus exceptus, et ipſis et regioni gratiam referebat aeternam. Ad fontem quippe progreſſus, cum lagenam fictilem ſalis plenam in profluentem aquam miſiſſet, deinde dextram iuſtam ad coelum leuaſſet, et in fontem blande funderet libamina, ipſum quidem precabatur, vt fluentum emolliret et dulciores aquarum venas aperiret; Deum vero, vt foecundioribus auris flumina temperaret, tamque vbertatem fructuum, quam liberorum ſucceſſionem, daret indigenis, nec eos aqua prolifica deficeret, quamdiu iuſti manerent. Ad has preces, ex diſciplina manibus quoque multa operatus, fontem immutauit; et aqua, quae antea illis cauſa erat orbitatis ac famis, ex illo tempore felicem et numeroſam ſuppeditabat prolem. Denique tanta vi pollet in rigationibus, vt, ſi vel modo attigerit terram, ſalubrior ſit aquis, quae ad ſatietatem vſque in agro morantur. Quamobrem, qui largius ea vtuntur, exiguum inde emolumentum habent; qui vero parcius, maximum. Amplius tamen, quam fontes caeteri omnes, ſpatium irrigat, et per campum quidem labitur ſeptuaginta ſtadiis longum, viginti vero latum, atque in eo alit hortos amoeniſſimos et frequentiſſimos, palmarum item varia ſapore et appellatione genera. Ex iſtis pinguiores preſſae etiam mel emittunt copioſum, quod ſuauitate alteri vix cedit: quanquam et mellis altrix eſt illa regio. Quin et fert opobalſamum, (qui pretioſiſſimus eſt omnium, qui illic ſunt, fructuum) cyprum item et myrobalanum, ita vt, qui diuinum dixerit illum terrae tractum, non valde aberrauerit, vtpote quae alibi ſunt pretioſiſſima et rariſſima, copioſe iſtic naſcantur. Sed neque aliorum fructuum reſpectu tellus vlla per orbem vniuerſum ei fuerit facile comparanda; adeo quod ſatum eſt multiplicatum reddit. Cauſa autem huius mihi videtur eſſe aëris calor, et aquarum foecunditas, cum ille, quae nata fuerint, proliciat atque diffundat, liquor autem faciat, vt ſingula firmiter radices agant, vireſque aeſtiuo tempore ſuppeditet. adeo autem peruſta eſt illa regio, vt vix quidquam quotan-

μηδένα ῥαδίως προσιέναι. τὸ δὲ ὕδωρ πρὸ ἀνατολῆς ἡλίου ἀντλούμενον, ἔπειτα ἐξαιθριαθὲν, γίνεται ψυχρότατον, καὶ τὴν ἐναντίαν πρὸς τὸ περιέχον φύσιν λαμβάνει· χειμῶνος δὲ ἀνάπαλιν χλιαίνεται, καὶ τοῖς ἐμβαίνουσι γίνεται προσηνέστατον. ἔστι δὲ καὶ τὸ περιέχον ὕδατος εὔκρατον, ὡς λινοῦν ἀμφιέννυσθαι τὰς ἐπιχωρίους, νιφομένης τῆς ἄλλης Ἰουδαίας. ἀπέχει δὲ Ἱεροσολύμων μὲν σταδίους ἑκατὸν πεντήκοντα, τοῦ δὲ Ἰορδάνου ἑξήκοντα. καὶ τὸ μὲν μέχρι Ἱεροσολύμων αὐτῆς ἔρημον καὶ πετρῶδες· τὸ δὲ μέχρι τοῦ Ἰορδάνου καὶ τῆς Ἀσφαλτίτιδος χθαμαλώτερον μὲν, ἔρημον δὲ ὁμοίως καὶ ἄκαρπον. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ Ἱεριχοῦντα εὐδαιμονέστατον ὄντα ἀποχρώντως δεδήλωται.

δ'. Ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι καὶ τὴν φύσιν τῆς Ἀσφαλτίτιδος λίμνης, ἥτις ἐστὶ πικρὰ μὲν, ὡς ἔφην, καὶ ἄγονος, ὑπὸ δὲ κουφότητος καὶ τὰ βαρύτατα τῶν εἰς αὐτὴν ῥιπτόντων ἀναφέρει, καταδῦναι δὲ εἰς τὸν βυθὸν οὐδὲ ἐπιτηδεύσαντα ῥᾴδιον. ἀφικόμενος γοῦν κατ' ἱστορίαν ἐπ' αὐτὴν Οὐεσπασιανὸς, ἐκέλευσέ τινας τῶν νεῶν οὐκ ἐπισταμένων, δεθέντας ὀπίσω τὰς χεῖρας, ῥιφῆναι κατὰ τοῦ βυθοῦ· καὶ συνέβη πάντας ἐπινήξασθαι, καθάπερ ὑπὸ πνεύματος ἄνω βιαζομένους. ἔστι δὲ ἐπὶ τούτῳ καὶ ἡ τῆς χρόας μεταβολὴ θαυμάσιος· τρὶς γὰρ ἑκάστης ἡμέρας τὴν ἐπιφάνειαν ἀλλάσσεται, καὶ πρὸς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας ἀνταυγεῖ ποικίλως· τῆς μέντοι ἀσφάλτου κατὰ πολλὰ μέρη βῶλοι μέλανες ἀναδίδωσιν, αἱ δὲ ἐπινήχονται τό, τε χῆμα καὶ τὸ μέγεθος ταύροις ἀκεφάλοις παραπλήσιαι. προσελαύνοντες δὲ οἱ τῆς λίμνης ἐργάται, καὶ δρασσόμενοι τοῦ συνεχῶτος ἕλκυσιν εἰς τὰ σκάφη· πληρώσασι δὲ ἀποκόπτειν οὐ ῥᾴδιον, ἀλλὰ δι' εὐτονίαν προσήρτηται τῷ μηρύματι τὸ σκάφος, ἕως ἂν ἐμμηνίῳ γυναικῶν αἵματι καὶ ὄρῳ διαλύσωσιν αὐτὴν, οἷς μόνοις εἴκει· καὶ χρήσιμος δὲ οὐ μόνον ἐστὶν εἰς ἁρμονίας νεῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄπεσιν σωμάτων. εἰς πολλὰ γοῦν τῶν φαρμάκων παραμίσγεται. ταύτης τῆς λίμνης μῆκος μὲν ὀγδοήκοντα καὶ πεντακόσιοι στάδιοι, καθὸ δὴ μέχρι

nis pullulet crescatque. Aqua autem ante solis ortum hausta, et aëri exposita frigescit, naturamque aëri ambienti contrariam sumit: hyeme vero tepescit, et mitissima fit illis, qui in eam merguntur. Quin et tanta est aëris circumfusi temperies, vt, cum in aliis Iudaeae partibus ningit, hic linea veste vtantur indigenae. Distat autem Hierosolymis CL. stadiis, a Iordane vero LX. totumque inde vsque ad Hierosolyma spatium desertum est et saxosum; ad Iordanem vero et lacum Asphaltitin humilius quidem est solum, aeque tamen desertum atque infrugiferum. Sed de Hierichunte, quam felicissima sit, satis, vt opinor, dictum est.

4. Operae autem pretium est etiam lacus Asphaltitis naturam enarrare, qui amarus est, vt dixi, ac infoecundus, prae leuitate autem etiam, quae grauissima sunt, in eum iniecta fluitant, demergique in profundum ne industria quidem facile quis possit. Nam et Vespasianus, cum visendi eius gratia illuc veniret, iussit quosdam nandi inscios, vinctis post terga manibus, in altum proiici: et omnibus euenit, vt quasi spiritus alicuius vi sursum repulsi supernatarent. Ad haec mirabilis est coloris ipsius mutatio, quippe ter singulis diebus superficiem vertit, et ad solis radios varie resplendet: multis tamen locis euomit nigras bituminis glebas, quae desuper fluitant, et figura et magnitudine tauris capite truncatis non absimiles. Ad eas vero cum lacus exercitores accedant, aggestas concretasque ad se in scaphas attrahunt: non autem facile ab iis, qui eas impleuerint, abscindi possunt, sed grumis adhaeret alueus propter tenacitatem, donec ea menstruo mulierum sanguine et lotio dissolvatur; quibus solis cedit. Est autem hoc bitumen non modo ad compagines nauium accommodatum, sed et ad corporum curationem: vnde et multis medicamentis admiscetur. Lacus huius longitudo DLXXX stadiorum est, qua sane vsque ad Zoara Arabiae ex-

Ζοάρων τῆς Αραβίας ἐκτείνεται. εὖρος δὲ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. γειτνιᾷ δὲ ἡ Σοδομῖτις αὐτῇ, πάλαι μὲν εὐδαίμων γῆ, καρπῶν τε ἕνεκα, καὶ τῆς κατὰ πόλεις περιουσίας· νῦν δὲ κεκαυμένη πᾶσα. φασὶ δὲ, ὡς δι' ἀσέβειαν οἰκητόρων κεραυνοῖς κατεφλέγη. ἔστι γὰρ ἔτι λείψανα τοῦ θείου πυρὸς, καὶ πέντε μὲν πόλεων ἰδεῖν σκιάς· ἔστι δὲ καὶ τοῖς καρποῖς σποδιὰν ἀναγεννωμένην, οἷ χρέαν μὲν ἔχουσι τοῖς ἐδωδίμοις ὁμοίαν. δρεψαμένων δὲ χερσὶν εἰς καπνὸν ἀναλύονται καὶ τέφραν. τὰ μὲν δὴ περὶ τὴν Σοδομῖτιν μυθευόμενα τοιαύτην ἔχει πίστιν ἀπὸ τῆς ὄψεως.

ΚΕΦ. θ'.

Ὅτι Οὐεσπασιανὸς, μετὰ τὴν Γαδάρων ἅλωσιν, παρασκευάζεται πολιορκεῖν Ἱεροσόλυμα· ἀγγελθείσης δ' αὐτῷ Νέρωνος τελευτῆς, τὸ βέλευμα μεταβάλλεται. Περί τε τοῦ Σίμωνος Γερασηνοῦ.

Ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς, πανταχόθεν περιτειχίζων τοὺς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, ἔν τε τῇ Ἰεριχοῖ, καὶ ἐν Ἀδίδοις ἐγείρει στρατόπεδα, καὶ φρουρὰς ἀμφοτέραις ἐγκαθίσησιν ἔκ τε τοῦ Ρωμαϊκοῦ καὶ συμμαχικοῦ τάγματος. πέμπει δὲ καὶ εἰς Γέρασα Λύκιον Ἄννιον, παραδοὺς μοῖραν ἱππέων καὶ συχνὸς πεζῶν. ὁ μὲν δὴ, ἐξ ἐφόδου ἑλὼν τὴν πόλιν, ἀποκτείνει μὲν χιλίους τῶν νέων, ὅσοι μὴ διαφυγεῖν ἔφθασαν. γύναια δὲ ἠχμαλωτίσατο, καὶ τὰς κτήσεις διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις ἐπέτρεψεν. ἔπειτα τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ἐπὶ τὰς περιοίκους κώμας ἐχώρει. φυγαὶ δὲ ἦσαν τῶν δυνατῶν, καὶ φθοραὶ τῶν ἀθενεστέρων. τὸ καταλειφθὲν δὲ πᾶν ἐνεπίπρατο, καὶ, διειλημμένου τοῦ πολέμου τήν τε ὀρεινὴν ὕλην καὶ τὴν πεδιάδα πᾶσαν, οἱ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις τὰς ἐξόδους ἀφήρηντο. τοὺς μὲν γὰρ αὐτομολεῖν προαιρουμένους οἱ ζηλωταὶ παρεφυλάσσοντο. τοὺς δὲ, ὅπως τὰ Ρωμαίων φρονοῦντας, εἶργεν ἡ στρατιὰ, πανταχόθεν τὴν πόλιν περιέχουσα.

tenditur; latitudo CL ſtadiis patet. Huic autem terra Sodomitica vicina eſt, olim quidem regio beata, quod frugibus abundaret et multis vrbibus diſtincta eſſet: nunc vero tota exuſta eſt. Fertur enim, eam ob incolarum impietatem fulminibus conflagraſſe. Itaque et adhuc ignis a Deo immiſſi reliquias, et oppidorum quinque iſthic videre licet vmbram et imaginem: inſuper et in fructibus cineres renaſcentes, qui ſpecie quidem et colore edulibus ſimiles ſunt, manibus autem decerptae in fauillam et cinerem reſoluuntur. Atque ea quidem, de terra Sodomitica narratis, eiuſmodi fides habetur ex teſtibus oculatis.

CAP. IX.

Veſpaſianus, Gadaris excifis, Hieroſolyma obſidere parat; cum autem nuncium accepiſſet de morte Neronis, conſilium mutat. Deque Simone Geraſeno.

AT Veſpaſianus, cum circumquaque cingeret Hieroſolymitanos, et apud Hierichuntem et Adida exſtruit caſtella, et praeſidia vtriſque ex Romanis pariter ac ſociis imponit. Mittit autem Geraſa L. Annium, equitatus parte multiſque peditibus ei traditis. Et ille quidem cum primo impetu vrbem cepiſſet, mille iuuenum, qui fugam facere non occupauerant, interficit: familias vero captiuas abduxit, et militibus facultates diripere permiſit. Incenſis deinde domibus, vicos proximos petebat. Potentes autem fugiebant et imbecilliores peribant, quaeque relicta erant vniuerſa flammis abſumta; cumque bellum totam regionem montanam omnemque campeſtrem peruaſiſſet, iis, qui Hieroſolymis degebant, intercluſi erant exitus. Nam qui transfugere quidem cupiebant, eos Zelotae obſeruabant; qui vero nondum fauebant Romanis, eos coërcebat exercitus, vrbi ex omni parte circumdatus.

β'. Οὐεσπασιανῷ δὲ, εἰς Καισάρειαν ἐπιστρέψαντι, καὶ παρασκευαζομένῳ μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἐπ' αὐτῶν τῶν Ιεροσολύμων ἐξελαύνειν, ἀγγέλλεται Νέρων ἀνῃρημένος, τρισκαίδεκα βασιλεύσας ἔτη καὶ ἡμέρας ὀκτώ. περὶ ἃ λέγειν, ὃν τρόπον εἰς τὴν ἀρχὴν ἐξύβρισε, πιστεύσας τὰ πράγματα τοῖς πονηροτάτοις, Νυμφιδίῳ καὶ Τιγελλίνῳ, τοῖς γε ἀναξίοις τῶν ἐξελευθέρων, καὶ ὡς ὑπὸ τούτων ἐπιβουλευθεὶς κατελείφθη μὲν ὑπὸ τῶν φυλάκων ἁπάντων, διαδρὰς δὲ σὺν τέτταρσι τῶν ἀπελευθέρων, ἐν τοῖς προαστείοις ἑαυτὸν ἀνεῖλε· καὶ ὡς οἱ καταλύσαντες αὐτὸν μετὰ πολὺν χρόνον δίκας ἔδοσαν, τόν τε κατὰ τὴν Γαλατίαν πόλεμον, ὡς ἐτελεύτησε, καὶ πῶς Γάλβας ἀποδειχθεὶς αὐτοκράτωρ εἰς Ῥώμην ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς Ισπανίας, καὶ ὡς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν αἰτιαθεὶς ἐπὶ ταπεινοφροσύνῃ ἐδολοφονήθη κατὰ μέσην τὴν Ρωμαίων ἀγορὰν, ἀπεδείχθη τε αὐτοκράτωρ Οθων, τήν τε τούτου στρατιὰν ἐπὶ τοὺς Οὐιτελλίου στρατηγοὺς καὶ κατάλυσιν, ἔπειτα τοὺς κατὰ Οὐιτέλλιον ταράχους, καὶ τὴν περὶ τὸ Καπετώλιον συμβολὴν, ὅπως τε Αντώνιος Πρῖμος καὶ Μουκιανὸς, διαφθείραντες Οὐιτέλλιον καὶ τὰ Γερμανικὰ τάγματα, κατέστειλαν τὸν ἐμφύλιον πόλεμον· πάντα ταῦτα διεξιέναι μὲν ἐπ' ἀκριβὲς παρῃτησάμην, ἐπειδὴ δι' ὄχλου πᾶσίν ἐστι, καὶ πολλοῖς Ελλήνων τε καὶ Ρωμαίων ἀναγέγραπται. συναφείας δὲ ἕνεκα τῶν πραγμάτων, καὶ τοῦ μὴ διηρτῆσθαι τὴν ἱστορίαν, κεφαλαιωδῶς ἕκαστον ἐπεσημηνάμην. Οὐεσπασιανὸς τοίνυν τὸ μὲν πρῶτον ἀνεβάλλετο τὴν τῶν Ιεροσολύμων στρατείαν, καραδοκῶν, πρὸς τίνα ῥέψει τὸ κρατεῖν μετὰ Νέρωνα. αὖθις δὲ Γάλβαν ἀνάσας αὐτοκράτορα, πρὶν ἐπισκεῖλαί τι περὶ τοῦ πολέμου κἀκεῖνον, ἐκ ἐπεχείρει. πέμπει δὲ πρὸς αὐτὸν τὸν υἱὸν Τίτον, ἀσπασόμενον καὶ ληψόμενον τὰς περὶ Ιουδαίων ἐντολάς. τῆς αὐτῆς δὲ αἰτίας ἅμα Τίτῳ καὶ Αγρίππας ὁ βασιλεὺς πρὸς Γάλβαν ἔπλει, καὶ διὰ τῆς Αχαΐας, χειμῶνος γὰρ ἦν ὥρα, μακραῖς ναυσὶ πλεόντων, φθάνει Γάλβας ἀναιρεθεὶς, μετὰ μῆνας ἑπτὰ καὶ ἴσας ἡμέρας. ἐξ

2. Vespasiano autem, Caesaream reuerso, parantique copias suas omnes aduersus Hierosolyma educere, nunciatur Nero peremtus, cum per annos tredecim et octo dies imperasset. De quo memorare, quemadmodum ille imperium dehonestauit, rerum administrationem Nymphidio et Tigillino, viris nequissimis et libertorum indignissimis, committendo, quodque ab illis petitus insidiis, ab omnibus quidem satellitibus relictus fuerit, cum quatuor vero libertis fidelibus in suburbanum fugerit, ibique semet occiderit; quodque haud ita multo post tempore poenas dederint, qui eum sustulerunt; bellumque per Galliam quo pacto desierit, et quo modo Galba creatus imperator Romam redierit ex Hispania, vtque a militibus incusatus, tanquam humilioris esset animi, in medio foro Romano ex insidiis fuerit occisus, et Otho declaratus imperator, qui et expeditionem fecit contra Vitellii duces et sublatus est; dein vt turbae excitatae fuerint contra Vitellium, et pugna in Capitolio commissa; et quemadmodum Antonius Primus et Mucianus, cum Vitellium interfeciſſent et Germanicas legiones, bellum ciuile compressserint: ista, inquam, omnia accurate quidem narrare recusaui, quod omnibus molesta sint, et a multis Graecorum pariter ac Romanorum perscripta fuerint. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne interciſa foret historia, summatim singula indicaui. Vespasianus igitur primo quidem expeditionem in Hierosolyma differebat, exspectans, cuinam post Neronem obtingeret imperare. Deinde vbi Galbam imperatorem factum esse audiuit, nihil contra Iudaeos aggrediebatur, priusquam et ille aliquid de bello in mandatis daret. Mittit autem ad eum Titum filium suum, et salutatum, et vt mandata de Iudaeis acciperet. Eandem etiam ob causam vna cum Tito rex etiam Agrippa ad Galbam nauigabat. Dumque Achaiam (hyems quippe erat) longis nauibus praeteruehuntur, interfici Galbam contigit, post septem menses totidemque dies, quam imperasset: vnde proxime imperium susce-

ὃ τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβεν Οθων, ἀντιποιούμενος τῶν πραγμάτων. ὁ μὲν οὖν Αγρίππας εἰς τὴν Ρώμην ἀφικέσθαι διέγνω, μηδὲν ὀρρωδήσας πρὸς τὴν μεταβολήν. Τίτος δὲ κατὰ δαιμόνιον ὁρμὴν ἀπὸ τῆς Ελλάδος εἰς τὴν Συρίαν ἔπλει, καὶ κατὰ τάχος εἰς Καισάρειαν ἀφικνεῖται πρὸς τὸν πατέρα. καὶ οἱ μὲν μετέωροι περὶ τῶν ὅλων ὄντες, ὡς ἂν σαλευομένης τῆς Ρωμαίων ἡγεμονίας, ὑπερεώρων τὴν ἐπὶ Ιουδαίους στρατείαν, καὶ, διὰ τὸν περὶ τῆς πατρίδος φόβον, τὴν ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους ὁρμὴν ἄωρον ἐνόμιζον.

γ'. Επανίσταται δὲ ἄλλος τοῖς Ιεροσολύμοις πόλεμος. υἱὸς ἦν Γιώρα, Σίμων τις Γερασηνὸς τὸ γένος, νεανίας, πανουργίᾳ μὲν ἡττώμενος Ιωάννου προκατέχοντος ἤδη τὴν πόλιν, ἀλκῇ δὲ σώματος καὶ τόλμῃ διαφέρων, δι' ἣν καὶ ὑπὸ Ανάνου τοῦ ἀρχιερέως φυγαδευθεὶς ἐξ ἧς εἶχε τοπαρχίας Ακραβατηνῆς, πρὸς τοὺς κατειληφότας τὴν Μασάδαν ληστὰς παραγίνεται. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἦν αὐτοῖς δι' ὑποψίας, εἰς τὸ κατωτέρω χωρίον Φερώριον ἐπέτρεψαν αὐτῷ παρελθεῖν ἅμα ταῖς γυναιξίν· ἃς ἄγων ἦκεν, αὐτοὶ τὸ ὑψηλότερον οἰκοῦντες. αὖθις δὲ διὰ συγγένειαν ἠθῶν, καὶ ὅτι πιστὸς ἐδόκει, συμπεροσνόμευσε γῆν αὐτοῖς ἐξιών, καὶ συνεπόρθει τὰ περὶ τὴν Μασάδαν· ὁ μὴν ἐπὶ τὰ μείζω παρακαλῶν ἔπεισεν. οἱ μὲν γὰρ ἐν ἕδραι ὄντες τῷ Φερωρίῳ, καθάπερ φωλεοῦ χωρίζεσθαι μακρὰν ἐδεδοίκεσαν· ὁ δὲ τυραννιῶν, καὶ μεγάλων ἐφιέμενος, ἐπειδὴ καὶ τὴν Ανάνου τελευτὴν ἤκουσεν, εἰς τὴν ὀρεινὴν ἀφίσταται, καὶ προκηρύξας δούλοις μὲν ἐλευθερίαν, γέρας δὲ ἐλευθέροις, τοὺς πανταχόθεν πονηροὺς συνήθροιζεν.

δ'. Ως δὲ ἦν αὐτῷ καρτερὸν ἤδη τὸ σύνταγμα, τὰς ἀνὰ τὴν ὀρεινὴν κώμας κατέτρεχεν· ἀεὶ δὲ πλειόνων προσγινομένων, ἐθάρρει καταβαίνειν εἰς τὰ χθαμαλώτερα. κἀπειδὴ πόλεσιν ἤδη φοβερὸς ἦν, πολλοὶ πρὸς τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν εὔροιαν τῶν κατορθωμάτων ἐφθείροντο δυνατοί. καὶ ἔκ ἔτι ἦν δῃλων μόνον, ἀδὲ ληστῶν στρατὸς, ἀλλὰ καὶ δημοτικῶν ἐκ ὀλίγων, ὡς πρὸς βασιλέα πειθαρχία. κατέτρεχε

pit Otho, rerum administrationem sibimet vindicans. Et Agrippa quidem, rerum mutatione nihil deterritus, Romam pergere statuit. Titus vero diuino impulsu a Graecia in Syriam nauibus traiiciebat, et celeritate adhibita Caesaream peruenit ad patrem. Et illi quidem, rerum exspectatione suspensi, quasi fluctuante Romano imperio, insuper habebant militiam obire contra Iudaeos, metuque de patria soliciti impetum facere in alienigenas haud opportunum ducebant.

3. Aliud autem Hierosolymis erumpit bellum. Erat quidam Simon Giorae filius genere Gerasenus, iuuenis, astutia quidem inferior Ioanne, qui in vrbe dominatum habebat, corporis autem viribus et audacia praestantior, ob quam ex Acrabatena toparchia, quam tenebat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones se recipit, qui Masadam occupauerant. Et primo quidem suspectus erat illis, adeo vt ei in inferius duntaxat castellum, cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permiserint, dum ipsi superiora incolerent. rursus autem propter morum coniunctionem, quodque fidus esse videretur, etiam cum illis populatum exibat, simulque vastabat quaecunque circa Masadam erant; non tamen eis, dum ad maiora incitaret, persuadebat. nam isti quidem castello assueti, longius ab eo, tanquam latibulo, discedere metuebant: ille vero, dominatum affectans magnorumque appetens, postquam et Ananum obiisse audiuerat, inde mouet in loca montana, ac voce praeconum seruis libertate promissa, itemque liberis praemio, improbos, quos vndique poterat, congregabat.

4. Cum autem iam validas conflasset copias, regionis montanae vicos incursibus vastabat; quotidieque pluribus sese ei adiungentibus, audebat etiam in planitiem descendere. ac postquam iam factus est ciuitatibus terribilis, multi ex optimatibus eius potentia solicitati et prosperis rerum successibus, ad eum malo suo se conferebant: adeoque non amplius seruorum tantum aut latronum exercitus erat, sed multorum de populo ei tanquam regi obedien-

δὲ τὴν Ακραβατηνὴν τοπαρχίαν, καὶ τὰ μέχρι τῆς μεγάλης Ιδουμαίας. κατὰ γὰρ κώμην τινὰ καλουμένην Ναῖν τεῖχος κατασκευάσας, ὥσπερ φρουρίῳ πρὸς ἀσφάλειαν ἐχρῆτο. κατὰ δὲ τὴν Φαρὰν προσαγορευομένην, Φάραγγα, πολλὰ μὲν ἀνευρὼν σπήλαια, πολλὰ δὲ εὑρὼν ἕτοιμα, ταμιείοις ἐχρῆτο θησαυρῶν καὶ τῆς λείας ἐκδοχείοις. ἀνετίθει δὲ καὶ τὰς ἁρπαζομένας εἰς αὐτὰ καρπὰς, οἵ τε πολλοὶ τῶν λόχων δίαιταν εἶχον ἐν ἐκείνοις· δῆλος δὲ ἦν τό, τε σύνταγμα προγυμνάζων καὶ τὰς παρασκευὰς κατὰ τῶν Ιεροσολύμων.

ε'. Οθεν οἱ ζηλωταὶ, δείσαντες αὐτῶ τὴν ἐπιβολὴν, καὶ προλαβεῖν βουλόμενοι τὸν κατ' αὐτῶν τρεφόμενον, ἐξιᾶσι μετὰ τῶν ὅπλων οἱ πλείους· ὑπαντιάζει δὲ Σίμων, καὶ παραταξάμενος, συχνὰς μὲν αὐτῶν ἀναιρεῖ, συνελαύνει δὲ τὰς λοιπὰς εἰς τὴν πόλιν. ὕπω δὲ θαρρῶν τῇ δυνάμει, τὸ μὲν τοῖς τείχεσι προσβαλεῖν ἀπετράπη· χειρώσασθαι δὲ πρότερον τὴν Ιδουμαίαν ἐπεβάλλετο. καὶ δὴ δισμυρίους ἔχων ὁπλίτας, ἤλαυνεν ἐπὶ τὰς ὄρους αὐτῆς. οἱ δὲ ἄρχοντες τῶν Ιδουμαίων κατὰ τάχος ἀθροίσαντες ἐκ τῆς χώρας τὸ μαχιμώτατον, περὶ πεντακισχιλίους καὶ δισμυρίους, τὰς δὲ λοιπὰς ἐάσαντες φρουρεῖν τὰ σφέτερα, διὰ τὰς τῶν ἐν Μασάδᾳ σικαρίων καταδρομὰς, ἐδέχοντο τὸν Σίμωνα πρὸς τοῖς ὄροις. ἔνθα συμβαλὼν αὐτοῖς, καὶ δι' ὅλης πολεμήσας ἡμέρας, ὔτε νενικηκὼς ὔτε νενικημένος διεκρίθη. καὶ ὁ μὲν εἰς τὴν Ναῖν. οἱ δὲ Ιδουμαῖοι διελύθησαν ἐπ' οἴκου. καὶ μετ' ὀλίγον Σίμων μείζονι δυνάμει πάλιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὥρμητο· στρατοπεδευσάμενος δὲ κατά τινα κώμην, ἣ Θεκωὲ καλεῖται, πρὸς τὴν ἐν Ηρωδίῳ φρουρὰν, ὅπερ ἦν πλησίον, Ελεάζαρόν τινα τῶν ἑταίρων ἔπεμψε, πείσοντα παραδῶναι τὸ ἔρυμα. τοῦτον οἱ φύλακες ἑτοίμως ἐδέξαντο, τὴν αἰτίαν ἀγνοοῦντες, δι' ἣν ἦκοι, φθεγξάμενον δὲ περὶ παραδόσεως ἐδίωκον σπασάμενοι τὰ ξίφη, μέχρι φυγῆς τόπον ἐκ ἔχων ἔρριψεν ἀπὸ τοῦ τείχους ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑποκειμένην φάραγγα. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα τελευτᾷ· τοῖς δὲ Ιδουμαίοις, ἤδη

tium. Excurſiones autem faciebat in Acrabatenam toparchiam et in maiorem vſque Idumaeam. Nam ad vicum quendam, cui nomen Nain, cum murum exſtruxiſſet, pro caſtello in ſui ſecuritatem habebat. In valle autem nuncupata Pharan, cum multas quidem laxiores feciſſet ſpeluncas, multas vero paratas inueniſſet, in illis theſauros ſuos recondebat praedaſque recipiebat. quin et direptos illic fructus reponebat, multique e cohortibus ſuis vitam in illis agebant: minimeque dubitabatur, quin copias ſuas praeexerceret et apparatus faceret, vt Hieroſolyma aggrederetur.

5. Vnde inſidias eius veriti Zelotae, et praeuenire eum, qui contra ſe viribus creſcebat, cupientes, plerique armati egrediuntur. His autem Simon occurrit, commiſſoque praelio multos quidem illorum occidit, reliquos vero in vrbem compellit. At nondum viribus fidens, a murorum oppugnatione deterrebatur: atque antequam id faceret, Idumaeam ſubiugare cogitabat. Itaque cum viginti armatorum millibus ad fines eius properabat. Idumaeorum autem principes, pugnaciſſimis ad viginti quinque millia magna celeritate e regione congregatis, reliquis vero, vt ſua tuerentur, relictis, propter ſicariorum in Maſadam excurſiones, Simonem ad fines ſuos excipiebant. vbi eo illis congreſſo, cum per totum diem pugnatum eſſet, dubium erat, vtrum victor an victus diſceſſerit. Et ille quidem in Nain, Idumaei vero domum regreſſi ſunt. Non multo autem poſt Simon cum maioribus copiis in eorum regionem iterum irrupit: caſtriſque in quodam vico, cui nomen Thecoë, poſitis, ad cuſtodes Herodii, quod non longe aberat, Eleazarum ſuorum quendam ſociorum miſit, vt munimentum traderent perſuaſurum. Hunc ſine mora ſuſcepere cuſtodes, cauſae neſcii, cur veniſſet. Cum autem de traditione loquutus eſſet, ſtrictis gladiis eum perſequebantur: donec fugae locum non reperiens, de muro in vallem ſubiectam ſeſe proiecit. Et ille quidem ſtatim moritur, Idumaeis autem

κατορρωδῆσι τὴν ἰσχὺν τῦ Σίμωνος, ἔδοξε πρὸ τῦ συμβαλεῖν κατασκέψασθαι τὴν στρατιὰν τῶν πολεμίων.

ε'. Εἰς τῦτο δὲ ὑπηρέτην ἑαυτὸν ἑτοίμως ἐπεδίδυ Ἰάκωβος, εἷς τῶν ἡγεμόνων, προδοσίαν ἐνθυμούμενος. ὁρμήσας γῶν ἀπὸ τῆς Λλήρυ· κατὰ γὰρ ταύτην συνήθροιστο τὴν κώμην τότε τῶν Ἰδυμαίων τὸ στράτευμα· παραγίνεται πρὸς Σίμωνα, καὶ πρῶτον αὐτῷ παραδῶσειν συντίθεται τὴν αὐτῦ πατρίδα, λαβὼν ὅρκυς, ὡς αἰὶ τίμιος ὢν διατελοίη, συνεργήσειν δὲ ὑπέσχετο, καὶ περὶ τῆς ὅλης Ἰδυμαίας. ἐφ' οἷς ἐστιαθεὶς φιλοφρόνως ὑπὸ τῦ Σίμωνος, καὶ λαμπραῖς ἐπαρθεὶς ὑποσχέσεσιν, ἐπειδήπερ εἰς τὰς σφετέρας ὑπέστρεψεν, τὸ μὲν πρῶτον πολλαπλασίονα τὴν στρατιὰν τῦ Σίμωνος ἐψεύδετο· ἔπειτα δεξιώμενος τύς τε ἡγεμόνας, καὶ κατ' ὀλίγυς πᾶν τὸ πλῆθος, ἀνῆγεν, ὥστε δέξασθαι τὸν Σίμωνα, καὶ παραδῶναι δίχα μάχης αὐτῷ τὴν τῶν ὅλων ἀρχήν. ἅμα δὲ ταῦτα διαπραττόμενος, καὶ Σίμωνα δι' ἀγγέλων ἐκάλει, σπεδάσειν ὑπισχνούμενος τὰς Ἰδυμαίυς. ὁ δὲ παρέσχεν. ὡς γὰρ ἦν ἤδη πλησίον ἡ στρατιά, πρῶτος ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον, μετὰ τῶν συνδιεφθαρμένων ἔφευγε. πτοία δὲ ἐμπίπτει παντὶ τῷ πλήθει, καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν λυθέντες ἐκ τῆς τάξεως, ἀνεχώρυν ἕκαστοι πρὸς τὰ ἴδια.

ζ'. Σίμων δὲ παρὰ δόξαν εἰς τὴν Ἰδυμαίαν εἰσήλασεν ἀναιμωτί, καὶ προσβαλὼν ἀδοκήτως πρῶτον αἱρεῖ τὴν πόλιν Χεβρών, ἐν ᾗ πλείστης ἐκράτησε λείας, πάμπολυν δὲ διήρπασε καρπόν· ὡς δὲ φασὶν οἱ ἐπιχώριοι τὴν Χεβρών, ἡ μόνον τῶν τῇδε πόλεων, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Μέμφεως ἀρχαιοτέραν, διχίλια γῶν αὐτῇ καὶ τριακόσια ἔτη συνηρίθμητο. μυθεύυσι δὲ αὐτὴν καὶ οἰκητήριον Αβραάμυ τῦ Ἰυδαίων προγόνυ γεγονέναι, μετὰ τὴν ἐκ τῆς Μεσοποταμίας ἀπανάστασιν, τύς τε παῖδας αὐτῦ λέγυσι καταβῆναι εἰς Αἴγυπτον ἔνθεν· ὧν καὶ τὰ μνημεῖα μέχρι τῦ νῦν ἐν τῇδε τῇ πολίχνῃ δείκνυται, πάνυ καλῆς μαρμάρυ καὶ φιλοτίμως εἰργασμένα. δείκνυται δὲ ἀπὸ σταδίων ἓξ τῦ

Simonis vires formidantibus placuit, priusquam acie congrederentur, explorare hostium copias.

6. Ad hoc autem se ministrum alacriter offerebat Iacobus, vnus e principibus Idumaeorum, de proditione cogitans. Itaque ab Aluro profectus, (in hoc quippe vico coiuerat Idumaeorum exercitus) ad Simonem venit; primumque se patriam suam ei proditurum esse pacisci-tur, fide iureiurando accepta, quod semper in honore haberetur; operamque suam de tota Idumaea in potestatem eius redigenda daturum pollicebatur. Quas ob res humaniter a Simone conuiuio exceptus, splendidisque elatus promissis, vbi ad suos rediit, primo Simonis exercitum multo maiorem esse, quam reuera erat, mentiebatur: deinde et principes benigne alloquens et vniuersam fere multitudinem seorsim, vt Simonem exciperent, suadebat, eique sine pugna rerum summam permitterent. Simul autem hoc agens, etiam Simonem ipsum per nuncios accersebat, Idumaeos se dissipaturum promittens. quod et praestitit. Nam cum iam appropinquaret exercitus, equum primus inscendit, et cum iis, quos corruperat, fugam capessebat. Multitudinem autem omnem occupat pauor, et priusquam manus consererent, domum quisque suam ordinibus solutis discesserunt.

7. Simon vero praeter opinionem sine sanguine intrauit Idumaeam, factaque ex improuiso impressione, primo capit vrbem Chebronem, in qua maxima praeda potitus est, multosque fructus diripuit: Chebron autem indigenae ferunt, non eius terrae modo ciuitatibus, sed et Memphi in Ægypto antiquiorem; quippe anni eius ad duo millia et trecentos computantur. Narrant etiam, in ea habitasse Abramum Iudaeorum progenitorem, postquam e Mesopotamia migrauit, eiusque liberos hinc in Ægyptum descendisse; quorum monumenta etiam nunc cernuntur in hac ipsa vrbecula, pulcherrimo exstructa marmore et opere elegantissimo. Cernitur etiam sexto ab

ἄτεως Τερέβινθος μεγίστη, καὶ φασὶ τὸ δένδρον ἀπὸ τῆς κτίσεως μέχρι νῦν διαμένειν. ἔνθεν ὁ Σίμων διὰ πάσης ἐχώρει τῆς Ἰδουμαίας, οὐ μόνον πόλεις καὶ κώμας πορθῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἅπασαν λυμαινόμενος. δίχα γὰρ τῶν ὁπλιτῶν, τέσσαρες αὐτῷ συνείποντο μυριάδες, ὡς μηδὲ τῶν ἐπιτηδείων ἐξαρκούντων πρὸς τὸ πλῆθος. προσῆν δὲ ταῖς χρείαις ὠμότης τε αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ γένος ὀργή· δι' ἃ μᾶλλον ἐξερημοῦσθαι συνέβαινε τὴν Ἰδουμαίαν. καθάπερ δὲ ὑπὸ τῶν ἀκρίδων κατόπιν ὕλη ἐστὶν ἰδεῖν ἐψιλωμένη πᾶσαν, ὅτω τὸ κατὰ νώτου τῆς Σίμωνος στρατιᾶς ἐρημία κατελείπετο. καὶ τὰ μὲν ἐμπιπράντες, τὰ δὲ κατασκάπτοντες, πᾶν δὲ τὸ πεφυκὸς ἀνὰ τὴν χώραν ἢ συμπατοῦντες ἠφάνιζον, ἢ νεμόμενοι, καὶ τὴν ἐνεργὸν ὑπὸ τῆς πορείας σκληροτέραν ἐποίουν τῆς ἀκάρπου. καθόλου τε εἰπεῖν, οὐδὲ σημεῖόν τι κατελείπετο τοῖς πορθουμένοις τῶν γεγονότων.

ἡ. Ταῦτα πάλιν τοὺς ζηλωτὰς ἐπήγειρε, καὶ φανερῶς μὲν ἀντιπαρατάξασθαι κατέδεισαν· προλοχίσαντες δὲ ἐν ταῖς παρόδοις ἀσπάζονται τὴν Σίμωνος γυναῖκα, καὶ τῆς περὶ αὐτὴν θεραπείας συχνῆς. ἔπειτα ὡς αὐτὸν ἡμαλωτισμένοι τὸν Σίμωνα, ἡγηθέντες εἰς τὴν πόλιν ὑπέστρεψαν, καὶ ὅσον οὐδέπω προσεδόκων καταθέμενον τὰ ὅπλα περὶ τῆς γυναικὸς ἱκετεύσειν. τὸν δὲ οὐκ ἔλεος εἶσεισιν, ἀλλ' ὀργὴ περὶ τῆς ἡρπασμένης· καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τῶν Ἱεροσολύμων ἐλθὼν, καθάπερ τὰ τρωθέντα τῶν θηρίων, ἐπειδὴ τοὺς τρώσαντας οὐ κατέλαβεν, ἐφ' οὓς εὗρε τὸν θυμὸν ἠφίει. ὅσοι γὰρ λαχανείας ἕνεκεν ἢ φρυγανισμοῦ προεληλύθεισαν ἔξω πυλῶν, ἀνόπλους καὶ γέροντας, συλλαμβάνων ἡκίζετο, καὶ διέφθειρε δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως, μονονουχὶ καὶ νεκρῶν γευόμενος τῶν σωμάτων. πολλοὺς δὲ καὶ χειροκοπήσας, εἰσέπεμπε καταπλήξασθαι τοὺς ἐχθρούς ἅμα, καὶ διασασίασαι τὸν δῆμον ἐπιχειρῶν πρὸς τοὺς αἰτίους. ἐντέταλτο δὲ αὐτοῖς λέγειν, ὅτι Σίμων Θεὸν ὄμνυσι τὸν πάντων ἔφορον, εἰ μὴ θᾶττον ἀποδώσουσιν αὐ-

vrbe ſtadio Terebinthus maxima, dicuntque arborem a creatione mundi vſque ad haec tempora permanere. inde progrediens Simon totam peruadebat Idumaeam; non ſolum vrbes et vicos depopulans, ſed et omnem regionem vaſtans. nam praeter grauis armaturae milites, quadraginta eum millia ſequebantur, vt multitudini haud ſuppeterent neceſſaria. Ad hanc autem rerum inopiam accedebat eius crudelitas, et in nationem excandeſcentia: vnde contigit Idumaeam eo magis ad vaſtitatem redigi. Et quemadmodum poſt locuſtas cernere eſt ſiluas frondibus nudatas, ſic etiam qua Simonis tranſiſſet exercitus, a tergo ſolitudinem relinquebat: et alia quidem comburendo, alia vero diruendo, et quicquid in regione e terra prouenerit calcibus conterendo delebant aut depaſcendo; perque terram cultam incedendo faciebant eam ſterili duriorem. verboque expedire, ne ſignum quidem vllum ſupererat in vaſtatis, quod aliquando culta fuerint.

8. Iſta iterum Zelotis ſtimulos admouebant, et palam quidem aduerſa acie congredi formidarunt: inſidiis vero in viarum anguſtiis praeſtructis, Simonis vxorem rapiunt, multoſque, qui ei obſequium praeſtabant. Deinde quaſi ipſum Simonem captum tenerent, in ciuitatem laetabundi redierunt, et continuo exſpectabant, armis eum depoſitis, pro vxore ſibi ſupplicaturum. Illius autem animum non ſubit miſericordia, ſed ira ob coniugem raptam: cumque ad muros Hieroſolymitanos veniſſet, ferarum ſauciarum ad inſtar ob percuſſores elapſos furentium, in obuios quoſque animi atrocitatem effundebat. Quotquot igitur ad olera aut ſarmenta colligenda pedes portis efferrent, inermes ſcilicet ſeneſque, correptos cruciabat, et ex vehementi indignatione occidebat, vt tantum non mortuorum cadaueribus deguſtandis parceret. Quin et multos abſcißis manibus in vrbem mittebat, eo animo, vt ſimul terrorem inimicis incuteret, et vt populum in ſeditionem, contra eos, qui in culpa erant, concitaret. Illis quippe in mandatis dederat, vt dicerent, Simonem iurare per Deum, qui omnibus praeeſt, fore, niſi cito ipſi coniugem redde-

τῷ τὴν γυναῖκα, ῥήξας τὸ τεῖχος, τοιαῦτα διαθήσειν πάντας τὰς κατὰ τὴν πόλιν, μηδεμιᾶς φεισάμενος ἡλικίας, μηδὲ ἀπὸ τῶν ἀναιτίων διακρίνας τὰς αἰτίας. τούτοις ὁ μόνον ὁ δῆμος, ἀλλὰ καὶ οἱ ζηλωταὶ καταπλαγέντες, ἀποπέμπουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα, καὶ τότε μὲν ἐκμειλιχθεὶς ὀλίγον, ἀνεπαύσατο τῆ συνεχεῖ φόνω.

θ'. Οὐ μόνον δὲ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν στάσις ἦν καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς Ἰταλίας. ἀνῃρεῖτο μὲν γὰρ κατὰ μέσην τὴν Ρωμαίων ἀγορὰν Γάλβας, ἀποδεδειγμένος δὲ αὐτοκράτωρ Οθων, ἐπολέμει Οὐϊτελλίῳ βασιλεῦντι· τοῦτον γὰρ ἤρητο τὰ κατὰ Γερμανίαν τάγματα, καὶ γενομένης συμβολῆς κατὰ Βηδριακὸν τῆς Γαλατίας πρός τε Οὐάλεντα καὶ Καικίνναν τοὺς Οὐϊτελλίου στρατηγούς, τῇ πρώτῃ μὲν ἡμέρᾳ περιῆν Οθων, τῇ δευτέρᾳ δὲ τὸ Οὐϊτελλίου στρατιωτικόν· καὶ πολλῆ φόνου γενομένου, διεχρήσατο μὲν Οθων ἑαυτὸν, ἐν Βρεξέλλῳ τὴν ἧτταν πυθόμενος, ἡμέρας δύο καὶ τρεῖς μῆνας κρατήσας τῶν πραγμάτων. προσεχώρησε δὲ τοῖς Οὐϊτελλίου στρατηγοῖς καὶ τὸ Οθωνος ἡ στρατιὰ, καὶ κατέβαινεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ρώμην μετὰ τῆς δυνάμεως. ἐν δὲ τούτῳ καὶ Οὐεσπασιανὸς, ἀναστὰς ἐκ τῆς Καισαρείας πέμπτῃ Δαισίου μηνὸς, ὥρμησεν ἐπὶ τὰ μηδέπω κατεστραμμένα τῶν τῆς Ἰουδαίας χωρίων. ἀναβὰς δὲ εἰς τὴν ὀρεινὴν, αἱρεῖ δύο τοπαρχίας, τήν τε Γοφνιτικὴν καὶ τὴν Ακραβατηνὴν καλουμένην, μεθ' ἃς Βηθηλᾶ τε καὶ Εφραὶμ πολίχνια, οἷς Φρουρὸς ἐγκατεστήσας μέχρις Ιεροσολύμων ἐπάζετο. Φθορὰ δὲ ἦν πολλῶν καταλαμβανομένων, καὶ πολλοὺς ᾐχμαλωτίζετο. Κερεάλιος δὲ αὐτῷ τῶν ἡγεμόνων, μοῖραν ἱππέων καὶ πεζῶν ἀναλαβὼν, τὴν ἄνω καλουμένην Ιδουμαίαν ἐπῆρθη, καὶ Καφεθρὰ μὲν ψευδοπολίχνιον ἐξ ἐφόδου λαβὼν ἐμπίπρησιν, ἑτέραν δὲ καλουμένην Καφαραβὶν προσβαλὼν ἐπολιόρκει· πάνυ δὲ ἦν ἰσχυρὸν τὸ τεῖχος· καὶ τρισὶν ἔθη προσδοκῶντι πλείω χρόνον αἰφνιδίως ἀνοίγουσιν οἱ ἔνδον τὰς πύλας, καὶ μεθ' ἱκετηρίων προσελθόντες αὐτοὺς παρέδοσαν. Κερεάλιος δὲ τούτους παραστησάμενος,

rent, vt perruptis muris simili poena afficeret quotquot intra vrbem essent, nemini cuiuscunque aetatis parcens, nec quidquam discriminis inter insontes sontesque faciens. Ad ista non modo populus, sed et Zelotae metu perculsi vxorem ei remittunt. quo facto ad lenitatem quidem aliquantulum mitigatus, a continua caede requieuit.

9. Verum non solum per Iudaeam erat seditio et bellum ciuile, sed etiam in Italia. Nam in medio quidem Romanorum foro interemtus erat Galba, Otho autem imperator declaratus aduersus Vitellium imperium affectantem bellum gerebat, hunc enim elegerant legiones Germanicae, cumque ad manus ventum esset cum Valente et Caecinna Vitellii ducibus apud Bedriacum Galliae, primo die Otho superior erat, altero Vitelliani: multaque caede facta semet apud Brixellum interfecit Otho, simulac resciuit suorum cladem, duobus diebus tribusque mensibus rerum potitus: Othonis etiam milites Vitellii ducibus sese adiunxerunt; et ipse cum exercitu Romam descendebat. Interea autem et Vespasianus quinto die Daesii mensis Caesarea mouit, contenditque in Iudaeae loca nondum euersa. Cumque montana adscendisset, duas toparchias capit, vnam Gophniticam et alteram Acrabatenam vocatam, et post has Bethela et Ephraim vrbeculas; ibique praesidiis collocatis vsque Hierosolyma equitabat. Magna autem deprehensorum edita erat strages, multosque captiuos agebat. At Cerealis vnus ex illius ducibus cum equitum parte et peditum Idumaeam, quae dicitur superior, vastabat; et Caphethram quidem, quae vrbeculam simulabat, primo impetu captam incendit; alteram vero, nomine Capharabin, adortus obsidebat, (moenibus autem perquam validis cincta erat) ibique diutius se moraturum exspectanti subito, qui intus erant, portas aperiunt, cumque supplices accessissent, semet tradiderunt. At Cerealis, cum eos in potestatem suam redegisset, Che-

ἐπὶ Χεβρὼν ἑτέρας πόλεως ἀρχαιοτάτης ἐχώρει. κεῖται δὲ, ὡς ἔφην, αὕτη κατὰ τὴν ὀρεινὴν, ὁ πόρρω Ἱεροσολύμων· βιασάμενος δὲ τὰς εἰσόδους, τὸ μὲν ἐγκαταλειφθὲν πλῆθος ἠβηδὸν ἀναιρεῖ, τὸ δὲ ἄσυ καταπίμπρησι. καὶ πάντων ἤδη κεχειρωμένων πλὴν Ἡρῳδίου καὶ Μασάδας καὶ Μαχαιροῦντος· ταῦτα δὲ ὑπὸ τῶν ληστῶν κατείληπτο· σκοπὸς ἦδε τὰ Ἱεροσόλυμα πρόκειτο Ρωμαίοις.

ι'. Ὁ δὲ Σίμων, ὡς ἐρρύσατο παρὰ τῶν ζηλωτῶν τὴν γυναῖκα, πάλιν ἐπὶ τὰ λείψανα τῆς Ἰδουμαίας ὑπέστρεψε· καὶ περιελαύνων πανταχόθεν τὸ ἔθνος, εἰς Ἱεροσόλυμα πολλὰς φεύγειν συνηνάγκασεν. εἵπετο δὲ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ κυκλωσάμενος αὖθις τὸ τεῖχος, ὅντινα λάβοι τῶν προσιόντων κατὰ τὴν χώραν ἐργατῶν διέφθειρεν. ἦν δὲ τῷ δήμῳ Σίμων μὲν ἔξωθεν Ρωμαίων φοβερώτερος, οἱ ζηλωταὶ δὲ ἔνδον ἑκατέρων χαλεπώτεροι. καὶ τούτοις ἐπίνοια κακῶν καὶ τόλμη τὸ σύνταγμα τῶν Γαλιλαίων διέφθειρε. τόν τε γὰρ Ἰωάννην παρῆγον εἰς ἰσχὺν ὅτοι, κἀκεῖνος αὐτοὺς ἐξ ἧς περιεποιήσατο δυνάσειας ἠμείβετο, πάντα ἐπιτρέπων δρᾶν, ὧν ἕκαστος ἐπεθύμει. πόθοι δὲ ἦσαν ἀρπαγῆς ἀπλήρωτοι, καὶ τῶν πλησίων οἴκων ἔρευνα. φόνος τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ὕβρεις ἐπαίζοντο, μεθ' αἵματος δὲ τὰ συληθέντα κατέπινον, καὶ μετὰ ἀδείας ἐνεθηλυπάθουν τῷ κόρῳ, κόμας συνθετιζόμενοι, καὶ γυναικείας ἑσθῆτας ἀναλαμβάνοντες, καταντλούμενοι δὲ μύροις, καὶ πρὸς εὐπρέπειαν ὑπογεάφοντες ὀφθαλμούς. ὃ μέντοι δὲ κόσμον, ἀλλὰ καὶ πάθη γυναικῶν ἐμιμοῦντο, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας ἀθεμίτους ἡδονὰς ἐπενόησαν· ἐνελινδοῦντο δὲ ὥσπερ πορνείῳ τῇ πόλει, καὶ πᾶσαν ἀκαθάρτοις ἐμίαναν ἔργοις. γυναικιζόμενοι δὲ τὰς ὄψεις, ἐφόνων ταῖς δεξιαῖς, θρυπτόμενοι δὲ τοῖς βαδίσμασιν ἐπιόντες ἐξαπίνης ἐγίνοντο πολεμισταί, τά τε ξίφη προφέροντες ἀπὸ τῶν βεβαμμένων χλανίδων τὸν προσυχόντα διήλαυνον. τὰς ἀποδιδρασκούσας δὲ Ἰωάννην Σίμων φονικώτερος ἐξεδέχετο. καὶ διαφυγών τις τὸν ἐντὸς τοῦ τείχους τύραννον ὑπὸ τοῦ

bronum ibat vrbem alteram antiquiſſimam. Sita autem erat, vti dixi, in montanis, haud procul ab Hieroſolymis. Cum autem vi in eam irrupiſſet, multitudinem illic deprehenſam cum puberibus occidit, ciuitatem vero exurit. Omnibuſque iam occupatis, praeter Herodium et Maſadam et Machaerunta, quae a latronibus tenebantur, tum propoſitum erat Romanis Hieroſolyma aggredi.

10. Simon autem, vbi vxorem ſuam a Zelotis recuperauit, iterum ad reliquias Idumaeae reuerſus eſt, et vndique gentem depopulans, pleroſque compulit Hieroſolyma ſe recipere. Quin et ipſe eos perſequutus eſt vſque ad vrbem. ac deinde, cum muro ſe circumdediſſet, quoſcunque operariorum ex agris aduenientes caperet, eos interficiebat. Eratque populo foris quidem Simon Romanis terribilior, intus vero Zelotae vtriſque grauiores. interque haec malorum excogitatio audaciae coniuncta Galilaeorum exercitum corrupit. Namque Ioannem ad potentiam iſti prouehebant, atque ille eis, pro imperio, quod adeptus eſt, viciſſim omnia, quae deſiderarent, facere permittebat. Inſatiabilis autem erat rapinarum cupiditas, domorumque locupletum perſcrutatio, atque virorum caedes et feminarum iniuriae pro ludo habebantur, ſpoliaque cum ſanguine deuorabant, et impune muliebria patiebantur ad ſatietatem, compoſitos gerentes capillos, et amictum femineum induti, vnguentis etiam delibuti, quoque magis placerent oculos fuco et ceruſſa illinentes. Non ſolum autem ornatum, verum etiam, quae mulieribus accidunt, imitabantur, nimiaque laſciuia voluptates illicitas excogitarunt, in vrbe autem tanquam in lupanari volutabantur, totamque facinoribus impuris polluebant. Immo feminarum ad inſtar vultus componentes, dextris caedem patrabant, fractoque greſſu incedentes ſubita incurſione bellatores euadebant, gladiiſque e conchyliatis chlamydibus eductis obuium quemque transfigebant. Eos autem, qui Ioannem fugerant, excipiebat laeuior in caedibus Simon, quique tyrannum intra muros euaſerat, ab iis, qui ante portas erant, oc-

πρὸ πυλῶν διεφθείρετο. πᾶσα δὲ φυγῆς ὁδὸς τοῖς αὐτομολεῖν πρὸς Ρωμαίους βουλομένοις ἀπεκόπτετο.

ια'. Διεγασιάζετο δὲ ἡ πρὸς τὸν Ιωάννην δύναμις, καὶ πᾶν ὅσον ἦν Ιδουμαῖον ἐν αὐτῇ χωρισθὲν ἐπεχείρει τῷ τυράννῳ, φθόνῳ τε τῆς ἰσχύος αὐτοῦ καὶ μίσει τῆς ὠμότητος. συμβαλόντες δὲ ἀναιροῦσί τε πολλοὺς τῶν ζηλωτῶν, καὶ συνελαύνουσι τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν κατασκευασθεῖσαν ὑπὸ Γραπτῆς· συγγενὴς δὲ ἦν αὕτη τῶν Αδιαβηνῶν βασιλέως Ιζάτου· συνεισπίπτουσι δὲ οἱ Ιδουμαῖοι, κἀκεῖθεν εἰς τὸ ἱερὸν ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτάς, ἐφ' ἁρπαγὴν ἐτράποντο τῶν Ιωάννου χρημάτων. κατὰ γὰρ τὴν προειρημένην αὐλὴν αὐτός τε ἦν, κἀκεῖ τὰ λάφυρα τῆς τυραννίδος κατέθετο. ἐν δὲ τούτῳ τὸ κατὰ τὴν πόλιν ἐσκιδασμένον πλῆθος τῶν ζηλωτῶν εἰς τὸ ἱερὸν πρὸς τοὺς διαπεφευγότας ἠθροίσθη, καὶ κατάγειν αὐτοὺς παρεσκευάζετο Ιωάννης ἐπί τε τὸν δῆμον καὶ τοὺς Ιδουμαίους. τοῖς δὲ ἄχθος τὴν ἔφοδον αὐτῶν καταδείσαι παρέσχε μαχιμωτέρους ὄντας, ὡς τὴν ἀπόνοιαν, μὴ νύκτωρ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ παρεισδύντες, αὐτούς τε διαφθείρωσι, καὶ τὸ ἄστυ καταπρήσωσι. συνελθόντες οὖν μετὰ τῶν ἀρχιερέων ἐβουλεύοντο, τίνα χρὴ τρόπον φυλάξασθαι τὴν ἐπίθεσιν. Θεὸς δὲ ἄρα τὰς γνώμας αὐτῶν εἰς κακὸν ἔτρεψε, καὶ χαλεπώτερον ἀπωλείας ἐπενόησαν τὸ πρὸς σωτηρίαν φάρμακον. ἵνα γὰρ καταλύσωσιν Ιωάννην, ἔκριναν Σίμωνα δέχεσθαι, καὶ μεθ' ἱκετηριῶν δεύτερον εἰσαγαγεῖν ἑαυτοῖς τύραννον. ἐπεραίνετο δὲ ἡ βουλή. καὶ τὸν ἀρχιερέα Ματθίαν πέμψαντες ἐδέοντο Σίμωνος εἰσελθεῖν, ὃν πολλάκις ἔδεισαν. συμπαρεκάλει δὲ οἱ ἐκ τῶν Ιεροσολύμων τοὺς ζηλωτὰς φεύγοντες, πόθῳ τῶν οἴκων καὶ τῶν κτημάτων. ὁ δὲ, αὐτοῖς ὑπερηφάνως κατανεύσας τὸ δεσπόζειν, εἰσέρχεται μὲν ὡς ἀπαλλάξων τῶν ζηλωτῶν τὴν πόλιν, σωτὴρ ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ κηδεμὼν εὐφημούμενος. παρελθὼν δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἐσκόπει τὰ περὶ τῆς ἑαυτοῦ δυναστείας, καὶ τοὺς καλέσαντας οὐχ ἧττον ἐχθροὺς ἐνόμιζεν, ἢ καθ' ὧν ἐκέκλητο.

videbatur. omnisque fugae via ad Romanos transire cupientibus erat praeclusa.

11. Seditionem autem contra Ioannem mouebat exercitus, et omnes in eo Idumaei dissentientes a caeteris aliquid moliebantur contra tyrannum, aut quod eius potentiae inuiderant aut crudelitatem oderant. Pugna autem congressi multos Zelotarum perimunt, caeterosque in aulam regiam a Grapte aedificatam (erat autem illa Izatae regis Adiabenorum consanguinea) compellunt; vna vero irrumpunt Idumaei, atque inde in templum pulsis Zelotis se conuertunt ad pecunias Ioannis diripiendas, nam in regia praedicta et ipse degebat, et tyrannidis spolia deposuerat. Interea autem quamplurimi Zelotae, qui per ciuitatem dispersi erant, sese ad eos, qui in templum fugerant, aggregarunt; eosque Ioannes aduersus populum et Idumaeos educere parabat. Istis autem, vt qui pugnae plus possent, non tam impetus eorum metuendus erat, quam ne rerum desperatione de templo vrbem noctu ingrederentur, ipsosque pariter occiderent atque vrbem concremarent. Itaque cum coiissent vna cum pontificibus, consultabant, quo pacto sibimet de impetu cauerent. At Deus profecto faciebat, vt illis suae sententiae male cederent, et remedium ad salutem excogitarent interitu acerbius. Quippe vt Ioannem deturbarent, Simonem recipere statuerunt, et cum precibus alterum in vrbem introducere tyrannum. atque ita decreto obtemperatur: missoque Matthia pontifice, Simonem vt intraret obsecrabant, quem saepe metuerant. Simul et eum rogabant Hierosolymitae, qui fugerant Zelotas, domus quisque suae et possessionum desiderio. Ille autem eis cum arrogantia pollicitus se in illis dominari velle, quasi ciuitatem quidem Zelotis liberaturus ingreditur; cui a populo tanquam seruatori curatorique laete acclamatum est: vbi vero cum suis copiis introiit, de iis dispiciebat, quae ad potentiam suam facerent; et qui eum acciuerant, non minus pro inimicis habebat, quam eos, contra quos fuerat accitus.

ιβ'. Σίμων μὲν ἔτως ἐνιαυτῷ τρίτῳ τῦ πολέμυ Ξανθικῷ μηνὶ Ἱεροσολύμων ἐγκρατὴς ἐγένετο. Ἰωάννης δὲ καὶ τὸ τῶν ζηλωτῶν πλῆθος, εἰργόμενον τῶν ἐξόδων τῦ ἱεροῦ, καὶ τὰ τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες· παραχρῆμα γὰρ τὰ ἐκείνων οἱ περὶ τὸν Σίμωνα διήρπασαν· ἐν ἀπόρῳ τὴν σωτηρίαν εἶχον. προσέβαλλε δὲ τῷ ἱερῷ Σίμων, τῦ δήμυ βοηθῦντος. κἀκεῖνοι, καταξάντες ἐπὶ τῶν ςοῶν καὶ τῶν ἐπάλξεων, ἠμύνοντο τὰς προσβολάς· συχνοὶ δὲ ἔπιπτον τῶν περὶ Σίμωνα, καὶ πολλοὶ τραυματίαι κατεφέροντοι ῥαδίως γὰρ ἐξ ὑπερδεξίᾳ τὰς βολὰς οἱ ζηλωταὶ, καὶ ὑκ ἀςόχως ἐποιῦντο. πλεονεκτῦντες δὲ τῷ τόπῳ, καὶ πύργυς ἔτι προκατεσκεύασαν τέσσαρας μεγίςυς, ὡς ἀφ' ὑψηλοτέρων ποιοῖντο τὰς ἀφέσεις, τὸν μὲν κατὰ τὴν ἀνατολικὴν καὶ βορείαν γωνίαν, τὸν δὲ τῷ ξυςῷ καθύπερθεν, τὸν δὲ τρίτον κατὰ γωνίαν ἄλλην ἀντικρὺ τῆς κάτω πόλεως, ὁ δὲ λοιπὸς ὑπὲρ τὴν κορυφὴν κατεσκεύαςο τῶν παςοφορίων· ἔνθα τῶν ἱερέων εἷς ἐξ ἔθυς ἱςάμενος ἑκάςην ἑβδομάδα εἰσιῦσαν προσήμαινε σάλπιγγι δείλης, καὶ τελεθεῖσαν αὖθις περὶ ἑσπέραν, ὅτε μὲν ἀνεργεῖν τῷ λαῷ καταγγέλλων, ὅτε δὲ ἔργων ἔχεσθαι. διέςησαν δὲ ἐπὶ τῶν πύργων. ὀξυβελεῖς τε καὶ λιθοβόλυς μηχανὰς, τές τε τοξότας καὶ σφενδονήτας. ἔνθα δὴ τὰς μὲν προσβολὰς ὀκνηροτέρας ἐποιεῖτο ὁ Σίμων, μαλακιζομένων αὐτῷ τῶν πλειόνων, ἀντεῖχε δὲ ὅμως περιυσία δυνάμεως· τὰ δὲ ἀπὸ τῶν ὀργάνων βέλη πορρωτέρω φερόμενα πολλὺς τῶν μαχομένων ἀνῄρει.

ΚΕΦ. ί.

Ὡς οἱ ςρατιῶται ἐν Ἰυδαίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ Οὐεσπασιανὸν ἀνηγόρευσαν αὐτοκράτορα· ὥς τε Ἰώσηπον ἐκ δεσμῶν Οὐεσπασιανὸς ἀνίησιν.

Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν περιέχε καὶ τὴν Ῥώμην πάθη χαλεπώτερα. παρῆν μὲν γὰρ ἀπὸ Γερμανίας Οὐϊτέλλιος

12. Ita quidem Simon belli anno tertio menſe Xanthico Hieroſolymorum factus erat dominus. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amiſſis etiam, quae in ciuitate habebat, (nam ſtatim res eorum Simon cum ſuis diripuerat) ſalutem deſperare coepit. At Simon, populo adiuuante, impreſſionem faciebat in templum. Illi autem, cum in porticibus perque propugnacula conſtitiſſent, impetum propulſabant: multique ex Simonis parte cadebant, multique ſaucii deferebantur. nam facile e locis ſuperioribus ictuque certiſſimo tela coniiciebant Zelotae. At quamuis loco plus poſſent, turres tamen quatuor maximas inſuper aedificarunt, vt ex alto miſſilia torquerent, vnam quidem ad orientalem angulum et borealem, alteram vero ſuper Xyſtum, tertiamque ad alium angulum, e regione ciuitatis inferioris, reliqua autem ſupra verticem Paſtophoriorum erat exſtructa: vbi vnus de ſacerdotibus pro more adſtans clangore tubae veſpertino diem quemlibet ſeptimum ineuntem praeſignificabat, rurſuſque ad veſperam eundem deſiiſſe, et quando feriari oportet indicans, et quando operi incumbere. Per turres autem diſpoſitae erant ſcorpiones et baliſtae, itemque ſagittarii et funditores. Itaque tunc Simon ſegnius quidem ferebatur ad impreſſiones faciendas, quod ſuorum plerique de impetu ſuo remitterent, ex copiarum tamen abundantia fortiter reſiſtebat: tela autem machinis emiſſa e longinquo puguantium multos perimebant.

CAP. X.

Quomodo milites in Iudaea et Aegypto Veſpaſianum declarant imperatorem: vtque Ioſephum vinculis liberat Veſpaſianus.

AT per idem tempus Romam etiam grauiora circumſtrepebant mala. Aderat enim ex Germania Vitellius cum

ἅμα τῷ στρατιωτικῷ πολὺ πλῆθος ἐπισυρόμενος ἕτερον. μὴ χωρούμενος δὲ τοῖς ἀποδεδειγμένοις εἰς τὰς στρατιώτας περιβόλοις, ὅλην ἐποίησατο τὴν Ρώμην στρατόπεδον, καὶ πᾶσαν οἰκίαν ὁπλιτῶν ἐπλήρωσεν. οἱ δὲ ἀήθεσιν ὀφθαλμοῖς τὸν Ρωμαίων πλῆτον θεασάμενοι, καὶ περιλαμφθέντες πάντοθεν ἀργύρῳ τε καὶ χρυσῷ, τὰς ἐπιθυμίας μόλις κατεῖχον, ὥστε μὴ ἐφ' ἁρπαγὰς τρέπεσθαί τε, καὶ τὰς ἐμποδὼν γινομένας ἀναιρεῖν. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ιταλίαν ἐν τούτοις ἦν.

β'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ὡς τὰ πλησίον Ιεροσολύμων καταστρεψάμενος ὑπέστρεψεν εἰς Καισάρειαν, ἀκούει τὰς κατὰ τὴν Ρώμην ταραχὰς, καὶ Οὐϊτέλλιον αὐτοκράτορα. τοῦτο ἦν αὐτὸν, καίπερ ἄρχεσθαι, καθάπερ ἄρχειν, καλῶς ἐπισάμενον, εἰς ἀγανάκτησιν προήγαγε, καὶ τὸν μὲν ὡς ἐρῆμα καταμανέντα τῆς ἡγεμονίας ἠδόξει δεσπότην. περιαλγήσας δὲ τῷ πάθει, καστρεῖν τὴν βάσανον οὐχ οἷός τε ἦν, καὶ τῆς πατρίδος πορθουμένης ἑτέροις προσευχολεῖν πολέμοις. ἀλλ' ὅσον ὁ θυμὸς ἤπειγεν ἐπὶ τὴν ἄμυναν, τοσοῦτον εἶργεν ἡ ἔννοια τοῦ διαστήματος. πολλὰ γὰρ φθάσαι πανουργήσασαν τὴν τύχην, πρὶν αὐτὸν εἰς τὴν Ιταλίαν περαιωθῆναι, καὶ ταῦτα χειμῶνος ὥρᾳ πλέοντα, σφαδάζουσαν ἤδη κατεῖχε τὴν ὀργήν.

γ'. Συνιόντες δὲ οἵ τε ἡγεμόνες καὶ οἱ στρατιῶται καθ' ἑταιρίαν, φανερῶς ἤδη μεταβολὴν ἐβουλεύοντο, καὶ διαγανακτοῦντες ἐβόων, „ὡς ἐπὶ τῆς Ρώμης στρατιῶται τρυφῶντες, καὶ μηδὲ ἀκούειν πολέμου φήμην ὑπομένοντες, διαχειροτονοῦσιν οἷς βούλονται τὴν ἡγεμονίαν, καὶ πρὸς ἐλπίδα „λημμάτων ἀποδεικνύουσιν αὐτοκράτορας· αὐτοὶ δὲ διὰ „τοσούτων κεχωρηκότες πόνων, καὶ γηρῶντες ὑπὸ τοῖς κρά„νεσιν, ἑτέροις χαρίζονται τὴν ἐξουσίαν, καὶ ταῦτα τὸν „ἀξιώτερον ἄρχειν παρ' αὐτοῖς ἔχοντες· τίνα δικαιοτέραν „ποτὲ τῆς εἰς αὐτοὺς εὐνοίας ἀποδώσειν ἀμοιβὴν, εἰ τὴν „νῦν καταπρόοιντο; τοσοῦτῳ δὲ εἶναι Οὐεσπασιανὸν ἡγεμο„νεύειν Οὐϊτελλίου δικαιότερον, ὅσῳ καὶ αὐτὸς τῶν ἐκείνου

exercitu, aliam praeterea ingentem multitudinem post se trahens. Et cum excipi non potuerit spatiis militi destinatis, Romam vniuersam pro castris habebat, omnemque domum armatis oppleuit. Illi autem cum Romanorum diuitias oculis rebus eiusmodi insuetis conspexissent, et vndique circumfusi essent argenti aurique splendore, vix cupiditatem continebant, ne ad rapinas se conuerterent, suisque desideriis obstantes occiderent. Et in Italia quidem ita se res habebant.

2. Vespasianus autem, cum, omnibus in vicinia Hierosolymorum euersis, Caesaream reuertisset, audit tumultus Romae ortos esse, et Vitellium factum imperatorem, id quod etiam ipsi, licet imperium pati aequo ac bono imperare posset, indignationem commouit; eumque, qui in imperium tanquam desertum furore incitatus erat, dominum quidem dedignabatur: dolore autem percitus cruciatum ferre non poterat, neque aliis vacare bellis, cum patria vastaretur. Veruntamen quantum ira impellebatur ad vlciscendum, tantum cogitatio de locorum interuallo eum reprimebat. nam quod multa fortuna versatilis posset noua facere, priusquam ad Italiam, praesertim hyemis tempore, traiecturus esset, hoc ipsum iam crescentem iracundiam cohibebat.

3. Duces autem militesque per sodalitia coëuntes aperte iam de mutatione consultabant, et cum indignatione vociferabantur: „Quid est, quod milites Romae constituti, et in deliciis agentes, quique ne famam quidem „belli audire sustinent, imperium pro lubitu designarent, „et spe quaestus imperatores crearent; ipsi vero post tot „labores exactos, et sub galeis senescentes, aliis condonarent potestatem, idque cum apud se digniorem habeant, „qui imperet. quam iustiorem vnquam ipsius in eos benevolentiae gratiam referent, si hanc, quae nunc penes „ipsos sit, omiserint? Tanto autem Vespasianum, quam „Vitellium, imperare iustius est, quanto illis, qui eum de-

„ἀποδειξάντων. ὁ γὰρ δὴ μικροτέρας τῶν ἀπὸ Γερμα-
„νίας διεπιοχέναι πολέμους, οὐδὲ τῶν ἐκεῖθεν καταγόντων
„τὸν τύραννον ἡττᾶσθαι τοῖς ὅπλοις. ἀγῶνος δ' ἐνδεήσειν
„οὐδέν. ὁ γὰρ τὴν σύγκλητον, ἢ τῶν Ρωμαίων δῆμον ἀνέ-
„ξεσθαι τῆς Οὐϊτελλίου λαγνείας, ἀντὶ τῆς Οὐεσπασιανοῦ
„σωφροσύνης· οὐδὲ ἀντὶ μὲν ἡγεμόνος ἀγαθοῦ τύραννον
„ὠμότατον, ἄπαιδα δὲ ἀντὶ πατρὸς αἱρεῖσθαι προσάτην.
„μέγιστον γὰρ οἶμαι πρὸς ἀσφάλειαν εἰρήνης εἶναι τὰς γνη-
„σίους τῶν βασιλέων ὑπεροχάς. εἴτε ἐν ἐμπειρίᾳ γήρως
„προσήκει τὸ ἄρχειν, Οὐεσπασιανὸν αὐτοὺς ἔχειν, εἴτε
„νεότητος ἀλκῇ, Τίτον· καρπίσασθαι γὰρ τῆς παρ' ἀμ-
„φοῖν ἡλικίας τὸ ὠφέλιμον. χορηγήσειν δὲ ὁ μόνον αὐτοὺς
„τότε τὴν ἰσχὺν τοῖς ἀποδειχθεῖσιν, ἅτε τρία τάγματα
„καὶ τὰς παρὰ τῶν βασιλέων συμμαχίας ἔχοντας, ἀλ-
„λὰ καὶ συνεργήσειν τά τε πρὸς ἕω πάντα, καὶ τῆς Εὐρώ-
„πης ὅσα τῶν ἀπὸ Οὐϊτελλίου φόβων κεχώρισται, καὶ τὰς
„ἐπὶ τῆς Ἰταλίας δὲ συμμάχους, ἀδελφὸν Οὐεσπασιανοῦ
„καὶ παῖδα ἕτερον, ὧν τὸν μὲν προοδήσεσθαι πολλοὺς τῶν
„ἐν ἀξιώματι νέων, τὸν δὲ καὶ τὴν τῆς πόλεως Φυλακὴν
„πεπιστεῦσθαι, μέρος οὐκ ὀλίγον εἰς ἐπιβολὴν ἡγεμονίας.
„καθόλου τε ἂν βραδύνωσιν αὐτοὶ, τάχα τὴν σύγκλητον
„ἀποδείξειν τὸν ὑπὸ τῶν συντετηρηκότων στρατιωτῶν ἀτι-
„μώμενον.

δ'. Τοιαῦτα κατὰ συστροφὰς οἱ στρατιῶται διελάλουν· ἔπειτα συναθροισθέντες, καὶ παρακροτήσαντες ἀλλήλους, ἀναγορεύουσι τὸν Οὐεσπασιανὸν αὐτοκράτορα, καὶ σώζειν τὴν κινδυνεύουσαν ἡγεμονίαν παρεκάλουν. τῷ δὲ Φρονῖς μὲν ἦν πάλαι περὶ τῶν ὅλων, ὅτι γε μὴν αὐτὸς ἄρχειν προῄρητο, τοῖς μὲν ἔργοις ἑαυτὸν ἄξιον ἡγούμενος, προκρίνων δὲ τῶν ἐν λαμπρότητι κινδύνων τὴν ἐν ἰδιώταις ἀσφάλειαν. ἀγνωμονοῦντι δὲ μᾶλλον οἱ ἡγεμόνες ἐπέκειντο, καὶ περιχυθέντες οἱ στρατιῶται ξιφήρεις ἀναιρεῖν αὐτὸν ἠπείλουν, εἰ μὴ βούλοιτο ζῆν ἀξίως. πολλὰ δὲ

„clararunt, ipſi praeſtant. non enim ſe minora pertuliſſe „bella, quam qui in Germania militarunt; neque illis, „qui tyrannum inde deducunt, in armis deteriores eſſe. „Nihil autem opus fore dimicatione. non enim Sena„tum, populumue Romanum libidines Vitellii, vice pu„dicitiae Veſpaſiani, laturos eſſe; neque pro bono impe„ratore tyrannum crudeliſſimum, aut liberis carentem „pro patre praeſidem electuros. etenim maxime ad pacis „ſecuritatem facere veram in regnantibus praeſtantiam. „Ergo ſiue ſenectutis experientiae debeatur imperium, „habere ſe Veſpaſianum, ſiue adoleſcentiae viribus, Ti„tum; ex amborum enim aetate quod ſit commodum „decerpturos. ipſos vero non ſolum vires iis tunc ſuppe„ditaturos eſſe, quos declarauerint, vt qui tres legiones „regumque habeant auxilia; ſed et ad ipſorum ſocieta„tem perducturos eſſe omnia, quae ad orientem et „quicquid Europae extra metum Vitellii conſtitutum eſt, „atque inſuper, qui in Italia ſeſe eis adiungerent, Veſpa„ſiani fratrem aliumque filium, quorum alterum qui„dem multos iuuenes dignitate praeſtantes ſociatum ire, „alteri vero etiam vrbis commiſſam eſſe cuſtodiam; id „quod magni momenti eſt ad imperium capeſſendum. „In ſumma ſi ipſi moras necterent, Senatum fortaſſe eum „creaturum imperatorem, quem imperii conſeruatores „milites dehoneſtarunt.

4. Huiuſmodi verba in circulis inter ſe faciebant milites: deinde congregati ſeque inuicem adhortati, Veſpaſianum declarant imperatorem, eumque obſecrabant, vt imperium in periculo conſtitutum ſeruaret. Illi autem olim quidem curae erat rerum ſumma, caeterum de imperio minime cogitauerat; factis quidem ſuis praeclaris ſemet dignum, qui imperet, exiſtimans, priuatae vero vitae ſecuritatem praeferens clarioris fortunae periculis. Refraganti autem magis inſtabant tribuni, et milites ſtrictis enſibus circumfuſi eum interficere minabantur, ni vellet cum dignitate viuere. Multum autem illis reluctatus, vt imperii molem ſuis e ceruicibus depelleret, tandem,

πρὸς αὐτὰς διατεινάμενος ἐξ ὧν διωθεῖτο τὴν ἀρχὴν, τελευταῖον, ὡς ὐκ ἔπειθεν, εἶκει τοῖς ὀνομάσασι.

ε'. Προτρεπομένων δὲ αὐτὸν ἤδη Μακιανῦ τε καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων εἰς αὐτοκράτορα, καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἄγειν βοώσης αὐτὴν ἐπὶ πᾶν τὸ ἀντίπαλον, αὐτὸς πρῶτον τῶν ἀπ' Αλεξανδρείας εἴχετο πραγμάτων, εἰδὼς πλεῖστον τῆς ἡγεμονίας μέρος τὴν Αἴγυπτον ὖσαν διὰ τὴν τῦ σίτυ χορηγίαν· ἧς κρατήσας, εἰ παρέλκοι καὶ βίᾳ, καθαιρήσειν ἤλπιζεν Οὐϊτέλλιον· ἐ γὰρ ἀτξεσθαι πεινῆσαν ἐπὶ Ρώμης τὸ πλῆθος· τὰ δύο τε ἐπὶ τῆς Αλεξανδρείας τάγματα προσποιήσασθαι βυλόμενος. ἐνεθυμεῖτο δὲ καὶ πρόβλημα τὴν χώραν ἔχειν τῶν ἀπὸ τῆς τύχης ἀδήλων. ἔστι γὰρ κατά τε γῆν δυσέμβολος, καὶ τὰ πρὸς θάλασσαν ἄλιμενος· κατὰ μὲν ἑσπέραν προβεβλημένη τὰ ἄνυδρα τῆς Λιβύης, κατὰ δὲ μεσημβρίαν τὴν διορίζυσαν ἀπὸ Αἰθιόπων τὴν Συήνην καὶ τὰς ἀπλώτυς τῦ ποταμῦ καταράκτας, ἀπὸ δὲ τῆς ἀνατολῆς ἔτι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἀναχεομένην μέχρι Κοπτῦ, βόρειον δὲ τεῖχος αὐτῇ ἥ τε μέχρι Συρίας γῆ, καὶ τὸ καλύμενον Αἰγύπτιον πέλαγος, πᾶν ἄπορον ὅρμων. τετείχισται μὲν ὅτως ἡ Αἴγυπτος πάντοθεν. τὸ μεταξὺ δὲ Πηλυσίυ καὶ Συήνης μῆκος αὐτῆς σταδίων διχιλίων, ὅ, τε ἀπὸ τῆς Πλινθίνης ἀνάπλυς εἰς τὸ Πηλύσιον, σταδίων τριχιλίων ἑξακοσίων. ὁ δὲ Νεῖλος ἀναπλεῖται μέχρι τῆς Ελεφάντων καλυμένης πόλεως, ὑπὲρ ἣν εἴργυσιν προσωτέρω χωρεῖν ὃς προειρήκαμεν καταράκτας. δυσπρόσιτος δὲ λιμὴν ναυσὶ, καὶ κατ' εἰρήνην, Αλεξανδρείας. στενός τε γὰρ εἴσπλυς, καὶ πέτραις ὑφάλοις, τὸν ἐπ' εὐθὺ καμπτόμενος δρόμον. καὶ τὸ μὲν ἀριστερὸν αὐτῦ μέρος πέφρακται χειροκμήτοις σκέλεσιν· ἐν δεξιᾷ δὲ ἡ προσαγορευομένη Φάρος νῆσος πέκειται, πύργον ἀνέχυσα μέγιστον, ἐκπυρσεύοντα τοῖς καταπλέυσιν ἐπὶ τριακοσίυς σταδίυς, ὡς ἐν νυκτὶ πόρρωθεν ὁρμίζοιντο πρὸς τὴν δυχέρειαν τῦ κατάπλυ. περὶ ταύτην τὴν νησίδα καταβέβληται χειροποίητα τείχη μέγιστα·

cum illis perſuadere non poſſet, cedit iis, qui imperatoris nomine eum ſalutauerant.

5. Iam vero Muciano caeteriſque tribunis, vt ſemet pro imperatore gereret, eum hortantibus, atque reliquo exercitu eum inclamante, vt ipſos in hoſtes quoſcunque infeſtos duceret, primo rebus Alexandrinis occupandis procurandiſque intentus erat, vt qui norit, maximam partem imperii eſſe Ægyptum, quod frumentum ſuppeditet, (qua re potitus, Vitellium imperio, ſi illud ad ſe vi traheret, deturbaturum eſſe ſperabat; non enim eum toleraturum eſſe populum Romae eſurientem) quodque duas apud Alexandriam legiones ſibi adiungere cupiebat. Quin et cogitabat, propugnaculo ſibi fore illam regionem adverſus incerta fortunae. Nam et terra difficilis acceſſu, marique importuoſa eſt: ab occidente quidem loca arida Libyae ſibi praetenſa habet; a meridie vero Syenen, quae iam ab Æthiopia dirimit, et inuias nauibus Nili fluuii cataractas; itemque ab oriente mare Rubrum ad Coptos ciuitatem vſque diffuſum, a ſeptentrione vero munimentum habet terram ad Syriam vſque protenſam, et pelagus quod dicitur Ægyptium, portubus vbique deſtitutum. Ita quidem Ægyptus ex omni parte munita eſt. Inter Peluſium vero et Syenen per duo millia ſtadiorum porrigitur, atque a Plinthine in Peluſium nauigatio eſt ſtadiorum trium millium et ſexcentorum. Nilus autem ad vrbem vſque Elephantinen vocatam nauigatur: vltra quam cataractae, de quibus diximus, progredi non ſinunt. Portus autem Alexandriae, etiam mari tranquillo, nauibus aditu difficilis eſt. etenim anguſtus eius eſt introitus, ſaxiſque ſub mari latentibus a curſu directo deflexus. et laeua quidem eius pars brachiis ſepta eſt arte fabricatis: a dextra vero inſula Pharus appellata obiicitur, turrim maximam ſuſtinens, quae ad ccc. vſque ſtadia lumen eo appellentibus emittit, vt nocte procul a portu in ancoris ſtationem habeant ob nauigandi difficultatem. Circa hanc autem inſulam manuum opera moles exſtruuntur maximae:

περισαρασσόμενον δὲ τούτοις τὸ πέλαγος, καὶ τοῖς ἄντεκρυς ἔρκεσιν ἀμφηγνυμένων, ἐκτραχύνει τὸν πόρον, καὶ σφαλερὰν διὰ ταῦτὴν τὴν εἴσοδον ἀπεργάζεται. ὁ μέντοι γε λιμὴν ἔνδον ἀσφαλέστατος, καὶ τριάκοντα σταδίων τὸ μέγεθος, εἰς ὃν τά τε λείποντα τῇ χώρᾳ πρὸς εὐδαιμονίαν κατάγεται, καὶ τὰ περισσεύοντα τῶν ἐπιχωρίων ἀγαθῶν εἰς πᾶσαν μερίζεται τὴν οἰκουμένην.

ε'. Εφίετο μὲν ἓν εἰκότως τῶν ταύτῃ πραγμάτων Οὐεσπασιανὸς εἰς βεβαίωσιν τῆς ὅλης ἡγεμονίας. ἐπιστέλλει δ' ἓν εὐθὺς τῷ διέποντι τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Αλεξάνδρειαν Τιβερίῳ Αλεξάνδρῳ, δηλῶν τὸ τῆς στρατιᾶς πρόθυμον, καὶ ὡς αὐτὸς, ὑποδὺς ἀναγκαίως τὸ βάρος τῆς ἡγεμονίας, συνεργὸν αὐτὸν καὶ βοηθὸν προσλαμβάνοι. προαναγνὺς δὲ τὴν ἐπιστολὴν Αλέξανδρος, ἅμα προθύμως τά τε τάγματα καὶ τὸ πλῆθος εἰς αὐτὸν ὥρκωσεν. ἑκάτεροι δὲ ἀσμένως ὑπήκουσαν, τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐκ τῆς ἐγγὺς στρατηγίας εἰδότες. καὶ ὁ μὲν πεπιστευμένος ἤδη τὰ περὶ τὴν ἀρχὴν, προπαρεσκεύαζεν αὐτῷ καὶ τὰ πρὸς τὴν ἄφιξιν· τάχιον δὲ ἐπινοίας διήγγελλον αἱ φῆμαι τὸν ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς αὐτοκράτορα, καὶ πᾶσα μὲν πόλις ἐώρταζεν, εὐαγγέλια δὲ καὶ θυσίας ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπετέλει. τὰ δὲ κατὰ Μυσίαν καὶ Παννονίαν τάγματα, μικρῷ πρόσθεν κεκινημένα πρὸς τὴν Οὐϊτελλίου τόλμαν, μείζονι χαρᾷ Οὐεσπασιανῷ τὴν ἡγεμονίαν ὤμνυον. ὁ δὲ ἀναζεύξας ἀπὸ Καισαρείας εἰς Βηρυτὸν παρῆν, ἔνθα πολλαὶ μὲν ἀπὸ τῆς Συρίας αὐτῷ, πολλαὶ δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν πρεσβεῖαι συνῆντων, στεφάνους παρ' ἑκάστης πόλεως, καὶ συγχαρητικὰ προσφέρουσαι ψηφίσματα. παρῆν δὲ καὶ Μάκιανος ὁ τῆς ἐπαρχίας ἡγεμὼν, τὸ πρόθυμον τῶν δήμων καὶ τὰς κατὰ πόλιν ὄρκους ἀπαγγέλλων.

ζ'. Προχωρούσης δὲ πανταχῇ κατὰ νοῦν τῆς τύχης, καὶ τῶν πραγμάτων συννευκότων ἐκ πλείστων μέρους, ἤδη παρίστατο τῷ Οὐεσπασιανῷ νοεῖν, ὡς ἐ δίχα δαιμονίας προνοίας ἄψαιτο τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ δικαία τις εἱμαρμένη

quibus alliſum pelagus, et aduerſis ſeptis circumfractum aſperiorem facit tranſitum, ingreſſumque per anguſtias reddit periculoſum. Intus tamen portus ipſe tutiſſimus eſt, et xxx. ſtadiorum amplitudinis, in quem et ea deuehuntur, quae terra iſta ad felicitatem deſiderat, et quicquid e bonis illius propriis redundat, per totum terrarum orbem diſtribuitur.

6. Adeoque minime quidem mirandum eſt, Veſpaſianum rerum iſtarum potiri quaeſiiſſe, ad totius imperii firmamentum. Proinde ſtatim ad Tiberium Alexandrum, qui Ægyptum et Alexandriam adminiſtrabat, literas mittit, quibus indicabat et militum promtam in ſe voluntatem, et quod ipſe, ex neceſſitate onus imperii ſubiens, ipſum adminiſtrum et adiutorem ſibi aſſumeret. Alexander autem, cum praelegiſſet literas, promto ſtatim animo et legiones et populum ad fidem ei praeſtandam iureiurando adegit. id quod ab vtriſque lubenti animo factum eſt; vt qui viri virtutem norint ex rebus illius ductu in vicinia geſtis. Atque ille quidem, cum iam ſibi credita eſſent, quae ad imperium ſpectabant, quae eius etiam aduentui neceſſaria erant omnia praeparabat. Citius autem, quam exiſtimari potuit, fama nunciabatur in oriente Veſpaſianum eſſe imperatorem: et omnis quidem ciuitas dies feſtos agebat, necnon et nuncii praemia dabat, et ſacra pro eius ſalute faciebat. Legiones autem apud Myſiam et Pannoniam, paulo ante ob Vitellii audaciam in tumultus concitatae, maiore cum gaudio imperium Veſpaſiano iureiurando confirmabant. Ille vero profectus Caeſarea Berytum veniebat, vbi multae quidem e Syria, inſuper et multae ab aliis prouinciis legationes ei obuiam factae ſunt, coronas et gratulatoria decreta a ſingulis ciuitatibus afferentes. Quin et Mucianus aderat prouinciae praeſes, pronam in eum populorum voluntatem et iuramenta ei iurata annuncians.

7. Cum autem vbique votis illius obſecundaret fortuna, reſque omni fere ex parte ad illum propenderent, tum cogitare coepit Veſpaſianus, quod non ſine Dei prouidentia manum admouerit imperio; ſed iuſſa quaedam

περιάγει τὸ κρατεῖν τῶν ὅλων ἐπ' αὐτόν. ἀναμιμνήσκεται γὰρ τά τε ἄλλα σημεῖα, πολλὰ δὲ αὐτῷ ἐγεγόνει πανταχῇ, προφαίνοντα τὴν ἡγεμονίαν, καὶ τὰς τῦ Ἰωσήπυ φωνὰς, ὃς αὐτὸν, ἔτι ζῶντος Νέρωνος, αὐτοκράτορα προσειπεῖν ἐθάρρησεν. ἐξεπέπληκτο δὲ τὸν ἄνδρα δεσμώτην ἔτι ὄντα παρ' αὐτῷ, καὶ προσκαλεσάμενος Μυκιανὸν ἅμα τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι καὶ φίλοις, πρῶτον μὲν αὐτῦ τὰ δρασήριον ἐκδιηγεῖτο, καὶ ὅσα τοῖς Ἰωταπάτοις δι' αὐτὸν ἔκαμεν· ἔπειτα τὰς μαντείας, ἃς αὐτὸς μὲν ὑπώπτευσε τότε πλάσμα τῦ δέυς, ἀποδειχθῆναι δὲ ὑπὸ τῦ χρόνυ καὶ τῶν πραγμάτων θείας. „αἰσχρὸν ἄν, ἔφη, τὸν προθεσπίσαν„τά μοι τὴν ἀρχὴν, καὶ διάκονον τῆς τῦ Θεῦ φωνῆς, ἔτι „αἰχμαλώτυ τάξιν, ἢ δεσμώτυ τύχην ὑπομένειν." καὶ καλέσας τὸν Ἰώσηπον, λυθῆναι κελεύει. τοῖς μὲν ἄν ἡγεμόσιν, ἐκ τῆς εἰς τὸν ἀλλόφυλον ἀμοιβῆς, λαμπρὰ καὶ περὶ αὐτῶν ἐλπίζειν παρέσῃ. συνὼν δὲ τῷ πατρὶ Τίτος, „δίκαιον, ὦ πάτερ, ἔφη, τῦ Ἰωσήπυ καὶ τὸ ὄνειδος ἀφαι„ρεθῆναι σὺν τῷ σιδήρῳ, γενήσεται γὰρ ὅμοιος τῷ μὴ δε„θέντι τὴν ἀρχὴν, ἂν αὐτὸν μὴ λύσωμεν, ἀλλὰ καὶ πό„ψωμεν τὰ δεσμά." τῦτο γὰρ ἐπὶ τῶν μὴ δεόντως δεθέντων πράττεται. συνεδόκει δὲ ταῦτα, καὶ παρελθών τις πελέκει διέκοψε τὴν ἄλυσιν. ὁ δὲ Ἰώσηπος εἰλικρινῶς περὶ τῶν προειρημένων γέρας τὴν ἐπιτιμίαν, ἤδη καὶ περὶ τῶν μελλόντων ἀξιόπιστος ἦν.

ΚΕΦ. ιαʹ.

Οτι, Οὐϊτελλίυ ἡττηθέντος καὶ ἀναιρεθέντος, Οὐεσπασιανὸς εἰς Ρώμην ὥρμησεν· ὁ δὲ υἱὸς αὐτῦ Τίτος ὑπέρσεψεν εἰς Ιεροσόλυμα.

Οὐεσπασιανὸς δὲ ταῖς περσβείαις χρηματίσας, καὶ κατασησάμενος ἑκάστοις τὰς ἀρχὰς δικαίως καὶ διὰ τῶν ἀξίων, εἰς Αντιόχειαν ἀφικνεῖται, καὶ βυλευόμενος, ποῖ χρὴ τρέπεσθαι, πρύγιαίτερα τῆς εἰς Αλεξάνδρειαν ὁρμῆς

fati ratio ad eum circumduxerit rerum omnium principatum. Sibi enim in memoriam veniunt et alia signa, (nam multa ipsi contigerant imperium praemonstrantia) quaeque ei dixerat Iosephus, qui, viuente adhuc Nerone, ausus est eum appellare imperatorem. Attonitus autem haerebat, quod hominem adhuc in vinculis apud se teneret; aduocatoque Muciano cum aliis tribunis et amicis, primum quidem eius strenuitatem enarrabat, quantumque in Iotapatis expugnandis propter ipsum laborasset: deinde vaticinationes, quas ipse quidem tunc suspicatus est timoris causa conflictas, tempus autem rerumque euentum diuinas esse demonstrasse. Tumque „inhonestum esse, aie„bat, vt, qui sibi auguraſſet imperium, vocisque Dei mi„nister ac nuncius exstitisset, adhuc captiui loco habere„tur, victique fortunam subiret." Cumque Iosephum vocasset, solui iubet. Sane hoc facto alii quidem tribuni, ex ea gratia, quam alienigenae retulisset, praeclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus vero, qui patri aderat: „Iustum est, inquit, o pater, vna cum fer„ro etiam probro Iosephum solui. perinde enim erit ac „si nunquam vinctus fuisset, cum vincula non solueri„mus, sed dissecuerimus." quod vtique in eos vsurpatur, qui per iniuriam vincti sunt. Eadem Vespasiano placebant: et quidam in medium prodiens securi catenam dissecuit. Iosephus autem pro his, quae praedixerat, existimationis illaesae praemio donatus, de futuris iam dignus, cui crederetur, habebatur,

CAP. XI.

Quod, Vitellio victo et interemto, Vespasianus Romam contendit, et filius eius Titus reuersus est Hierosolyma.

VEspasianus autem, cum responsum legationibus reddidisset, et iuste pro cuiusque meritis praefecturas singulis assignasset, Antiochiam peruenit. Atque secum cogitans, quo primum se verteret, magis e re sua esse iudica-

τὰ κατὰ τὴν Ρώμην ἔκρινε, τὴν μὲν βέβαιον ὖσαν ὁρῶν, τὸ δὲ ὑπὸ Οὐϊτελλίῳ ταρασσόμενα. πέμπει δὴ Μυκιανὸν εἰς τὴν Ιταλίαν, παραδοὺς ἱππέων τε καὶ πεζῶν συχνὴν δύναμιν. ὁ δὲ διὰ τὴν τοῦ χειμῶνος ἀκμὴν δείσας τὸ πλεῖν, πεζῇ τὴν στρατιὰν ἦγε διὰ Καππαδοκίας καὶ Φρυγίας.

β'. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ Αντώνιος Πρῖμος, ἀναλαβὼν τὸ τρίτον τάγμα τῶν κατὰ Μυσίαν, ἔτυχε δὲ ἡγεμονεύων αὐτόθι, Οὐϊτελλίῳ παραταξόμενος ἠπείγετο. Οὐϊτέλλιος δὲ αὐτῷ συναντήσαντα μετὰ πολλῆς δυνάμεως Καικίνναν ἐκπέμπει, μέγα θαρρῶν τῷ ἀνδρὶ, διὰ τὴν ἐπ' Οθωνι νίκην. ὁ δὲ ἀπὸ τῆς Ρώμης ἐλαύνων διὰ τάχους περὶ Κρεμῶνα τῆς Γαλατίας τὸν Αντώνιον καταλαμβάνει. μεθόριος δέ ἐστιν ἡ πόλις αὕτη τῆς Ιταλίας. κατιδὼν δὲ ἐνταῦθα τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων καὶ τὴν εὐταξίαν, συμβάλλειν μὲν οὐκ ἐθάρρει. σφαλερὰν δὲ τὴν ἀναχώρησιν λογιζόμενος, προδοσίαν ἐβουλεύετο. συναγαγὼν δὲ τοὺς ὑφ' αὑτὸν ἑκατοντάρχας καὶ χιλιάρχους, ἐνῆγε μεταβῆναι πρὸς τὸν Αντώνιον, ταπεινῶν μὲν τὰ Οὐϊτελλίου πράγματα, τὴν Οὐεσπασιανοῦ δὲ ἰσχὺν ἐπαίρων· „καὶ παρ' ᾧ μὲν εἶναι, λέ„γων, μόνον τῆς ἀρχῆς ὄνομα, παρ' ᾧ δὲ τὴν δύναμιν, καὶ „αὐτοὺς δὲ ἄμεινον προλαβόντας τὴν ἀνάγκην ποιῆσαι χά„ριν, καὶ μέλλοντας ἡττᾶσθαι τοῖς ὅπλοις ταῖς γνώμαις „τὸν κίνδυνον φθάσαι. Οὐεσπασιανὸν μὲν γὰρ ἱκανὸν „εἶναι χωρὶς αὐτῶν προσθήσεσθαι καὶ τὰ λείποντα, Οὐϊτέλ„λιον δὲ οὐδὲ σὺν αὐτοῖς τηρῆσαι τὰ ὄντα.

γ'. Πολλὰ τοιαῦτα λέγων ἔπεισε, καὶ πρὸς τὸν Αντώνιον αὐτομολεῖ μετὰ τῆς δυνάμεως. τῆς δὲ αὐτῆς νυκτὸς ἐμπίπτει μετάνοια τοῖς στρατιώταις, καὶ δέος τοῦ προπέμψαντος, εἰ κρείττων γένοιτο· σπασάμενοι δὲ τὰ ξίφη, τὸν Καικίνναν ὥρμησαν ἀνελεῖν. κἂν ἐπράχθη τὸ ἔργον αὐτοῖς, εἰ μὴ προσπίπτοντες οἱ χιλίαρχοι καθικέτευσαν αὐτούς. οἱ δὲ τοῦ κτείνειν μὲν ἀπέσχοντο· δήσαντες δὲ τὸν προδότην, οἷοί τε ἦσαν πέμψειν Οὐϊτελλίῳ. ταῦτα ἀκούσας ὁ Πρῖμος, αὐτίκα τοὺς σφετέρους ἀνίστησι, καὶ μετὰ τῶν ὅπλων ἦγεν

bat, quae Romae agerentur curare, quam Alexandriam contendere, quod illam quidem sibi firmam videret, res autem Romanas a Vitellio perturbatas. Mittit igitur in Italiam Mucianum cum multis equitum peditumque copiis. Ille vero, hyeme adulta nauigare veritus, pedestri itinere per Cappadociam et Phrygiam ducit exercitum.

2. Inter haec autem et Antonius Primus, cum legione tertia ex iis, quae in Mysia erant, (illam enim regebat prouinciam) cum Vitellio acie congredi properabat. At ipsi occursurum cum magna manu Caecinnam mittit Vitellius, multum viro huic fidens, quod Othonis copias fuderat. Ille vero Roma quam celerrime proficiscens circa Cremonam Galliae offendit Antonium. illa enim vrbs est in finibus Italiae. Cum autem illic conspexisset hostium multitudinem bonumque eorum ordinem, praelio quidem cum illis congredi non audebat; discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis igitur centurionibus et tribunis sibi subditis, vt transirent ad Antonium suadebat, Vitellii quidem res deprimens, Vespasiani autem vires extollens; dicensque: „illum nomen impe„rii tantum, hunc vero potestatem habere, illisque satius „esse gratia anticipare necessitatem, cumque foret, vt ar„mis superarentur, voluntate periculum praeuenire. Nam „Vespasianum quidem bene posse sine illis etiam reliqua „sibi adiicere, Vitellium vero ne cum ipsis quidem parta „tueri et conseruare.

3. Huiusmodi multa loquutus persuasit eis, et cum milite transfugit ad Antonium. Eadem vero nocte milites facti poenitebat, et inde metuebant, ne ille forte superior esset, qui ipsos miserat; eductisque gladiis interemtum iuerunt Caecinnam. idque feciissent, nisi tribuni ad pedes prouoluti illis supplicassent. Quamobrem caede quidem se abstinuerunt: in eo autem erant, vt proditorem vinctum ad Vitellium mitterent. Cum ista audisset Primus, suos confestim excitat, armatosque ducebat in eos,

ἐπὶ τὰς ἀποσάντας. οἱ δὲ παραταξάμενοι πρὸς ὀλίγον μὲν ἀντέσχον, αὖθις δὲ τραπέντες ἔφευγον εἰς τὴν Κρεμῶνα. καὶ τὰς ἱππεῖς ἀναλαβὼν Πρῖμος ὑποτέμνεται τὰς εἰσόδους αὐτῶν, καὶ τὸ μὲν πολὺ πλῆθος κυκλωσάμενος πρὸ τῆς πόλεως διαφθείρει· τῷ δὲ λοιπῷ συνεισπεσὼν, διαρπάσαι τὸ ἄστυ τοῖς στρατιώταις ἐφῆκεν. ἔνθα δὴ πολλοὶ μὲν τῶν ξένων ἔμποροι, πολλοὶ δὲ τῶν ἐπιχωρίων ἀπώλοντο, πᾶσα δὲ Οὐϊτελλίᾳ στρατιὰ, μυριάδες τρεῖς ἀνδρῶν καὶ διακόσιοι. τῶν δὲ ἀπὸ τῆς Μυσίας Αντώνιος τετρακισχιλίους ἀποβάλλει καὶ πεντακοσίους. λύσας δὲ τὸν Καικίναν, πέμπει πρὸς Οὐεσπασιανὸν, ἀγγελοῦντα τὰ πεπραγμένα. καὶ ὃς ἐλθὼν ἀπεδέχθη τε ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὰ τῆς προδοσίας ὀνείδη ταῖς παρ' ἐλπίδα τιμαῖς ἐπεκάλυψεν.

δ'. Ανεθάρσει δὲ ἤδη καὶ κατὰ τὴν Ρώμην Σαβῖνος, ὡς πλησίαν Αντώνιος ὢν ἀπηγγέλλετο· καὶ συναθροίσας τὰ τῶν νυκτοφυλάκων στρατιωτῶν τάγματα, νύκτως καταλαμβάνει τὸ Καπετώλιον. μεθ' ἡμέραν δὲ αὐτῷ πολλοὶ τῶν ἐπισήμων προσεγένοντο, καὶ Δομετιανὸς ὁ τοῦ ἀδελφοῦ παῖς, μεγίστη μοῖρα τῶν εἰς τὸ κρατεῖν ἐλπίδων. Οὐϊτελλίῳ δὲ Πρῖμος μὲν ἐλάττων φροντὶς ἦν, τεθύμωτο δὲ ἐπὶ τοὺς συναποσάντας τῷ Σαβίνῳ, καὶ διὰ τὴν ἔμφυτον ὠμότητα, δίψῶν αἵματος εὐγενοῦς, τὴν στρατιωτικὴν τὴν συγκατελθοῦσαν αὐτῷ δύναμιν ἐπαφίησι τῷ Καπετωλίῳ. πολλὰ μὲν οὖν ἔκ τε ταύτης, καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ μαχομένων ἐτολμήθη· τέλος δὲ τῷ πλήθει περιόντες οἱ ἀπὸ τῆς Γερμανίας ἐκράτησαν τοῦ λόφου. καὶ Δομετιανὸς δὲ σὺν πολλοῖς τῶν ἐν τέλει Ρωμαίων, δαιμονιώτερον διασώζεται. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἅπαν κατεκόπη, καὶ Σαβῖνος ἀναχθεὶς ἐπὶ Οὐϊτέλλιον ἀναιρεῖται, διαρπάσαντές τε οἱ στρατιῶται τὰ ἀναθήματα, τὸν ναὸν ἐμπιπρῶσι. καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν εἰσελαύνει μὲν Αντώνιος μετὰ τῆς δυνάμεως, ὑπήντων δὲ οἱ Οὐϊτελλίᾳ, καὶ τριχῇ κατὰ τὴν πόλιν συμβαλόντες, ἀπώλοντο πάντες. προέρχεται δὲ μεθύων ἐκ

qui defecerant. Illi autem instructi ad praelium paulisper quidem resistebant: mox autem loco pulsi Cremonam perfugiebant. At Primus cum equitibus suis omnes eis aditus praecidit, et magnam quidem eorum multitudinem vndique circumclusam ante vrbem perimit; adortus autem reliquos, militibus permisit vrbem diripere. in qua hospitum quidem multi mercatores, multi etiam indigenarum perierunt, totusque Vitellii exercitus, virorum xxx. millia et ducenti. quin et Antonius eorum, quos ex Mysia adduxerat, quatuor millia et quingentos amittit. Caecinnam autem vinculis solutum ad Vespasianum mittit, rerum gestarum nuncium. Qui cum ad eum venisset, et ab eo benigne exceptus est, et proditionis ignominiam ab eo insperatis honoribus obtectam habuit.

4. Iam vero animos resumebat etiam Romae Sabinus, postquam ei nunciatum esset, appropinquare Antonium; collectisque vigilum cohortibus nocte occupat Capitolium. Prima autem luce multi nobilium ad eum confluebant, interque eos Domitianus fratris filius, in quo spes maxima illis sita erat victoriae obtinendae. At Vitellius quidem de Primo minus solicitus erat, incensus autem in eos, qui cum Sabino defecerant, et, pro ingenita crudelitate nobilium sanguinem sitiens, militum manum, quae secum descenderat, immittit in Capitolium. Et acriter quidem inter eam illosque, qui templum tenebant, audacterque pugnatum est: tandem vero Germani, vt qui multitudine superiores, colle potiti sunt. Domitianus autem cum multis Romanorum nobilium fato diuiniori interitum effugiebat, reliqua vero multitudo omnis caesa erat; et Sabinus ad Vitellium ductus interficitur: militesque, cum donaria omnia diripuissent, templum succendunt. Tumque postero die Antonius quidem cum exercitu in vrbem irruit, eum vero Vitellii milites excipiunt, et tribus in locis commisso intra vrbem praelio omnes interiere. Caeterum ebrius

τῦ βασιλέως Οὐϊτέλλιος, καὶ δαψιλέστερον ὥσπερ ἐν ἐχάτοις τῆς ἀσώτυ τραπέζης κεκορεσμένος. συρεὶς δὲ διὰ τῦ πλήθυς, καὶ παντοδαπαῖς αἰκίαις ἐξυβριθεὶς, ἐπὶ μίσης τῆς Ρώμης ἀποσφάττεται, μῆνας ὀκτὼ κρατήσας καὶ ἡμέρας πέντε. ὃν εἰ συνέβη πλείω χρόιον βιῶσαι, ἐπιλιπεῖν αὐτῦ τῇ λαγνείᾳ τὴν ἡγεμονίαν οἶμαι. τῶν δὲ ἄλλων νεκρῶν ὑπὲρ πέντε μυριάδες ἠριθμήθησαν. ταῦτα μὲν ἓν τρίτῃ μηνὸς Ἀπελλαίῳ πέπρακτο. τῇ δὲ ὑσεραίᾳ Μυκιανὸς εἴσεισι μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ τὰς σὺν Αντωνίῳ παύσας τῦ κτείνειν· ἔτι γὰρ ἐξερευνώμενοι τὰς οἰκίας, πολλὰς μὲν τῶν Οὐϊτελλίυ στρατιωτῶν, πολλὰς δὲ τῶν δημοτικῶν, ὡς ἑκάστυς ἀνήρει, φθάνοντες τῷ θυμῷ· τὴν ἀκριβῆ διάγνωσιν· καὶ προαγαγὼν τὸν Δομετιανὸν, συνίσησι τῷ πλήθει μέχρι τῆς τῦ πατρὸς ἀφίξεως ἡγεμόνα. ὁ δὲ δῆμος, ἀπηλλαγμένος ἤδη τῶν φόβων, αὐτοκράτορα Οὐεσπασιανὸν εὐφήμυν, καὶ ἅμα τήν τε τάτυ βεβαίωσιν ἐώρταζε, καὶ τὴν Οὐϊτελλίυ κατάλυσιν.

ε'. Εἰς δὲ τὴν Αλεξάνδρειαν ἀφιγμένῳ τῷ Οὐεσπασιανῷ τὰ ἀπὸ τῆς Ρώμης εὐαγγέλια ἦκε, καὶ πρέσβεις ἐκ πάσης τῆς ἰδίας οἰκυμένης συνηδόμενοι· μεγίση τε ὅσα μετὰ τὴν Ρώμην ἡ πόλις, στενοτέρα τῦ πλήθυς ἠλέγχετο. κεκυρωμένης δὲ ἤδη τῆς ἀρχῆς ἁπάσης, καὶ σεσωσμένων παρ' ἐλπίδα Ρωμαίοις τῶν πραγμάτων, Οὐεσπασιανὸς ἐπὶ τὰ λείψανα τῆς Ιυδαίας τὸν λογισμὸν ἐπέστρεφεν. αὐτὸς μέντοι ὡς τὴν Ρώμην ὥρμητο λήξαντος τῦ χειμῶνος ἀνάγεσθαι, καὶ τάχος τὰ κατὰ τὴν Αλεξάνδρειαν διώκει· τὸν δὲ υἱὸν Τίτον μετὰ τῆς ἐκκρίτυ δυνάμεως ἀπέστειλεν ἐξαιρήσοντα τὰ Ιεροσόλυμα. ὁ δὲ προελθὼν πεζῇ μέχρι Νικοπόλεως, εἴκοσι δὲ αὖτη διέχει τῆς Αλεξανδρείας σαδίυς, κἀκεῖθεν ἐπιβήσας τὴν στρατιὰν μακρῶν πλοίων, ἀναπλεῖ διὰ τῦ Νείλυ κατὰ τὸν Μενδήσιον νόμον μέχρι πόλεως Θμούεως. ἐκεῖθεν δὲ ἀποβὰς ὁδεύει, καὶ κατὰ πολίχνην τινὰ Τάνιν αὐλίζεται. δεύτερος αὐτῷ σαθμὸς Ηρακλέυς πόλις, καὶ τρίτος Πηλούσιον γίνεται. δυσὶ δὲ ἡμέραις ἐνταῦθα τὴν

de palatio prodit Vitellius, et largiter, vt in extremis prodigae menſae, expletus: per populum vero tractus, omnique contumeliarum genere diuexatus in media Roma trucidatur, cum octo menſes et quinque dies imperaſſet: quem ſi diutius viuere contigiſſet, eius luxuriae ne imperium quidem ſufficere potuiſſe arbitror. aliorum vero caeſorum numerata erant ſupra L. millia. Et haec quidem geſta ſunt die tertio menſis Apellaei. Sequenti autem die Mucianus cum exercitu vrbem ingreditur, et Antonii militibus a caede repreſſis, (adhuc enim, dum perſcrutantur domos, de populo plurimos, quaſi ab illo ſtetiſſent, occidebant, ira impediente, quo minus eos accurate dignoſcerent) productoque Domitiano, eum populo commendat, vt qui, vſque dum pater veniret, imperium adminiſtraret. Atqui populus, iam timore ſolutus, fauſtis vocibus Veſpaſiano acclamant imperatori: atque ob illum in imperio confirmatum et Vitellium deturbatum feſtos dies agebant.

5. Cum autem Veſpaſianus Alexandriam veniſſet, laeta ei Roma nunciabantur; legatique aderant ex toto terrarum orbe iam ſuo, ei congratulantes: atque vrbs ea, poſt Romam licet maxima, multitudini nimis angusta eſſe comperta eſt. Firmato autem iam vniuerſo imperio, rebuſque popul. Rom. praeter ſpem conſeruatis, Veſpaſianus in Iudaeae reliquias animum intendit. Ipſe tamen extrema hyeme Romam proficiſci parabat; et quam primum res Alexandriae componebat: filium vero Titum, vt Hieroſolyma expugnatum iret, cum delectis copiis dimiſit. Atque ille pedibus vſque ad Nicopolim profectus, (eſt autem illa viginti ſtadiis ab Alexandria diſſita) indeque milite longis nauibus impoſito, Nilo flumine iuxta Mendeſium tractum vſque Thmuim oppidum peruehitur. inde vero, cum egreſſus eſſet, iter facit, et apud vrbeculam quandam Tanin pernoctat. inde ſecunda ei manſio fuit Heracleopolis, et Peluſium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, ter-

στρατιὰν ἀναλαβὼν, τῇ τρίτῃ διέξεισι τὰς ἐμβολὰς τῶν Πηλουσίων, καὶ προελθὼν σταθμὸν ἕνα διὰ τῆς ἐρήμου, πρὸς τῷ τῶν Κασίου Διὸς ἱερῷ στρατοπεδεύεται, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ κατὰ τὴν Ὀστρακίνην. ἔστος ὁ σταθμὸς ἦν ἄνυδρος· ἐπεισάκτοις δὲ ὕδασιν οἱ ἐπιχώριοι χρῶνται. μετὰ ταῦτα πρὸς Ρινοκορούροις ἀναπαύεται, κἀκεῖθεν εἰς Ράφειαν προελθὼν σταθμὸν τέταρτον, ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη Συρίας ἀρχὴ, τὸ πέμπτον ἐν Γάζῃ τίθεται στρατόπεδον, μεθ' ἣν εἰς Ασκάλωνα, κἀκεῖθεν εἰς Ἰάμνειαν, ἔπειτα εἰς Ἰόππην, καὶ ἐξ Ἰόππης εἰς Καισάρειαν ἀφικνεῖται, διαγνωκὼς αὐτόθι τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀθροίζειν.

tio die oſtium Peluſii pertranſit; cumque per ſolitudinem vnius diei iter feciſſet, ad Iouis Caſii templum caſtra ponit, poſteroque die iuxta Oſtracinen. Haec manſio inaquoſa erat: aquis autem aliunde aduectis vtuntur indigenae. Deinde apud Rhinocorura requieſcitur; atque illinc Raphiam progreſſus, manſionem quartam, (eſt autem vrbs illa prima Syriae) caſtra quinta Gazae ponit. et poſtea in Aſcalonem, atque hinc Iamniam, deinde Ioppen, et ex Ioppe Caeſaream peruenit; decreto ſibi alium illic militum delectum habere.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩι ΠΕΜΠΤΩι ΛΟΓΩι.

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

α'. Ὅπως τριχῇ ἐμερίσθη ἡ κατὰ Ἱεροσολύμων τάξις.

β'. Σχετλιασμὸς τῶ συγγραφέως ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς.

γ'. Ὅτι τῶν ταριχαίων ἑαυτὸς πολεμούντων πολλοὶ κατεπρήσθησαν οἰκίαι μετὰ σίτου.

δ'. Ὅτι, διὰ τὰς καθ' ἡμέραν γινομένας ἐν Ἱεροσολύμοις μάχας, οὐδὲν ἔργασθαι δυνάμενοι οἱ τῶν ἀποσφαττομένων συγγενεῖς τε καὶ φίλοι.

ε'. Ὅπως Ἰωάννης, ἀπὸ τῶν ἱερῶ ξύλων πύργους κατὰ τῶν ἀντιταξαμένων κατασκευάζων, ἐκωλύθη Ρωμαίων ἐπελθόντων.

ϛ'. Ὅπως Τίτος παρασκευάσατο, καὶ μεθ' οἵας τάξεως ἐπῆλθε τοῖς Ἱεροσολύμοις.

ζ'. Προσβολὴ Τίτου μεθ' ἱκανοσίων κατὰ τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ ὅπως ἡρίσευσεν, ἐπεξελθόντων κατ' αὐτὸ τῶν Ἰουδαίων.

η'. Ὅπως ἐλθὼν εἰς τὸν λεγόμενον Σκοπὸν, ἐκάλεσε τὸ τῶ οἰκείω τρανῶ ἐγκατέλιπε τάγματα.

θ'. Ὅπως Ἰουδαῖοι ἐπαιάμενοι τὴν κατ' αὐτῶν τῶν Ρωμαίων ὑφοδον, τακιάζοντες ἐν ἑαυτοῖς, μικρὸν εἰρήνευσαν, καὶ αἰφνιδίως ἐξελθόντες τὸ δίκαιον ἔτρεψαν τάγμα.

ι'. Ὅπως Τίτος, μέσος ἀπολειφθεὶς τῶν πολεμίων ἠρίστευσεν. καὶ ὡς οἱ φίλοι τῶτον παρήνεσαν μὴ προκινδυνεύειν.

ια'. Ὡς Ἰωάννης ἐκράτησε τῆν ζηλωτῶν, καὶ ἡ τριμερὴς τάσις πάλιν διμερὴς γέγονεν.

ιβ'. Περὶ τῶν ὑπὸ Τίτου ἐξομαλισθέντων διὰ τὴν πολιορκίαν τούτων· ὅπως τῆ τῶν Ρωμαίων ἐξ ἐνέδρας τῶν Ἰουδαίων πταισάντων, δυσωπηθεὶς ὁ Καῖσαρ συνεχώρησε τούτοις. καὶ ὅπως, ἐξισωθέντος τὸ μέχρι τῶν τειχῶν τόπου, ἔγγιστα τῆς πόλεως τραπεσθεύεται.

ιγ'. Διαγραφὴ τῶ τείχους τῶν Ἱεροσολύμων.

ιδ'. Ἐκφρασις τῶ ἱεροῦ.

ιε'. Περὶ τῶν ἱερέων, καὶ τῶν ἐνδυμάτων αὐτῶν τε καὶ τῶ ἀρχιερέως.

ις'. Περὶ Σίμωνος καὶ Ἰωάννου τῶν τυράννων, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἡγεμόνων.

ιζ'. Ὡς περιόντος Τίτου, καὶ συνεπομένης τὸ τεῖχος, τοξεύσας Νικάνωρ ὁ φίλος αὐτῶ, συνῶν Ἰωσήπω· ἔγνω δὲ καὶ σπουδαιότερον ἐγείρειν τὰ χώματα προσέταξε, καὶ τὰ πολιορκητικὰ παρατῆσαι μηχανήματα.

ιη'. Ἔτι περὶ Ἰωάννου καὶ Σίμωνος τῶν τυράννων, καὶ ὅπως ἀλλήλοις ἐχρῶντο· καὶ περὶ τῶν ἀπὸ τῶν πετροβόλων ἐκπεπτομένων λίθων.

ιθ'. Ὅπως, ὑπὸ τῶν ὀργάνων τριχόθεν τυπτομένης τῆ τείχους, οἱ τύραννοι πρὸς ἀλλήλους ὁμονοήσαντες, ἀντεκολέμουν Ρωμαίοις, καὶ τὰς μηχανὰς αὐτῶν ἐνέπρησαν· καὶ ὡς Ἰωάννης, ὁ τῶν Ἰδουμαίων ἡγεμὼν, τοξευθεὶς ἀνῃρέθη.

κ'. Ὅπως αὐτομάτως κατέπεσον οἱ παρὰ Ρωμαίων κατασκευασθέντες τρεῖς πύργοι, καὶ μετὰ πολὺν φόνον ἐκράτησαν Ρωμαῖοι τῆ πρώτης τείχους, μηχανήματι τῆ λεγομένῃ Νίκωνι.

κα'. Ὅπως Τίτος μὲν πρὸς τειχομαχίαν τῆ δευτέρου τείχους τὰς προσβολὰς ἐκινεῖτο, Ἰουδαῖοι δὲ τὰς ἐμβολὰς διελαβόντες ἐφράξαντο.

κβ'. Περὶ Λογγίνου Ρωμαίου τραπέντος.

IOSEPHI LIBRO QVINTO
HISTORIARVM EXCIDII IVDAICI
HAEC CONTINENTVR.

1. *Quomodo seditio Hierosolymitana trifariam diuisa erat.*
2. *Historici lamentatio super vrbis calamitatibus.*
3. *Dum inter se digladiantur seditiosi, multae incenduntur aedes frumenti plenae.*
4. *Dum quotidie pugnatum est Hierosolymis, ne lamentari quidem audebant caesorum cognati amicique.*
5. *Quomodo Ioannes, ex lignis in templi vsum paratis turres exstruens contra aduersae partis factiosos, impeditus erat Romanorum aduentu.*
6. *De Titi apparatu, et quo ordine milites disposuit Hierosolyma inuasurus.*
7. *Titus cum fauentis impressionem facit in Hierosolyma: et quomodo, Iudaeis in eum irruentibus, fortiter se gessit.*
8. *Quomodo, cum ad locum veniisset, qui Scopus dicitur, ibi exercitus sua agmina collocauit.*
9. *Quomodo Iudaei, cum vidissent Romanos contra se venire, licet inter se dissentirent, in breue tempus pacem coiunt, et subita facta eruptione decimam legionem in fugam vertunt.*
10. *Quomodo Titus, in medio hostium relictus, strenue se gessit: vtque amici eum monuerunt, ne se in discrimen conijceret.*
11. *Quomodo Ioannes superauit Zelotas; et seditio, quae tripartita fuerat, ad duas iterum factiones redacta est.*
12. *De locis in obsidionis commodum a Tito complanatis. et quomodo Romanis, incaute in Iudaeorum insidias lapsis, Caesar exoratus veniam concessit: vtque, locis omnibus vsque ad muros coaequatis, propius vrbi castra admouit.*
13. *Delineatio murorum vrbis.*
14. *Descriptio templi.*
15. *De sacerdotibus, et vestimentis eorum pontificisque.*
16. *De Simone et Ioanne tyrannis: deque ducibus ab illis constitutis.*
17. *Tito circumeunte et perlustrante moenia, vulneratur Nicanor amicus eius, qui cum Iosepho erat: vnde aggeres maiori studio excitari iussit, et machinas obsidionales admoueri.*
18. *Iterum de Ioanne et Simone tyrannis, vtque mutuum sibimet ferebant auxilium: et de saxis e balistis proiectis.*
19. *Quomodo, muro tribus e locis a machinis verberato, tyranni, inita concordia, contra Romanos dimicabant, et machinas eorum incenderunt: vtque Ioannes, Idumaeorum dux, sagitta percussus interficitur.*
20. *Quomodo tres turres a Romanis aedificatae sponte corruerunt, et multa cum caede primum murum superarunt Romani, ope machinae, quam Nicona vocabant Iudaei.*
21. *Quomodo Titus quidem ad murum secundum oppugnandum impressionem faciebat; Iudaei vero, cum impetum excepissent, omnia munichant.*
22. *De Longino milite Romano.*

κγ'. Περὶ Κάστορος Ἰουδαίου γένους, ὅπως Τίτον καὶ Ῥωμαίους ἠπάτησεν.

κδ'. Ὅπως τὸ δεύτερον τεῖχος λαβόντες αὐτοὶς ἐξώσθησαν· καὶ αὖθις αὐτὸ παραλαβόντες πρὸς τὴν τῶν λοιπῶν παρέλκυσιν εὐτρεπίσθησαν.

κε'. Ὅπως, ἀνέντος Τίτου τὴν πολιορκίαν, εἶπως ἐνδοῖεν Ἰουδαῖοι, οὐδ' ὅλως ἐμαλακίσθησαν· διὸ πάλιν ὥρμησεν εἰς τὸ πολιορκεῖν.

κτ'. Παρακίνησις Ἰωσήπου πρὸς τοὺς ἐμοφύλους, ἐξ ἧς πολλοὶ τῶν δήμου αὐτομολεῖν ὥρμησαν.

κζ'. Ὅπως λιμῷ τε καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ χαλεποῖς ὁ δῆμος ἐνέκειτο ὑπερφυῶς.

κη'. Ὅπως Τίτος τὰς ἐπὶ λαχανείαν ἐξιόντας ἀνελαμβάνων ἀνεστάυρου· καὶ οἱ τύραννοι πρὸς τῷ μὴ ἐνδοῦναι τοὺς οἰκείους τῶν αὐτομόλων, ἐπὶ τοῦ τείχους ἵστασαν ἐπιδείκνυσιν, ὡς τῶν αὐτομόλων τοιαῦτα παρὰ Ῥωμαίων παρεσχόντων· ἐξ ὧν καὶ πολλοὶ ἀπέσχοντο τοῦ αὐτομολεῖν, ἵνα τὰ ἀληθῆ ἴσωσιν.

κθ'. Περὶ Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς, καὶ οἷα αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὑπέσχον.

λ'. Ὅπως Ἰουδαῖοι ὑπορύξαντες κατερρήμνισαν τὰ χώματα, καὶ πάλιν Ῥωμαίων προσαγόντων τὰς μηχανὰς ἐκπεξελθόντες ἐνέπρησαν αὐτάς· ἵνθα καὶ κατὰ χεῖρα συμπλακέντων ἀλλήλων, πολὺς ἐκατέρωθεν φόνος ἐγίνετο.

λα'. Ὅπως, τῶν χωμάτων κατακαυθέντων, Τίτος, βιαζόμενος ταῖς ἀγομέσι, τὴν πόλιν περιτείχισε, καὶ χώματα αὖθις ἀνήγειρεν.

λβ'. Ῥηφρασις τῶν κατὰ τὴν πόλιν λιμοττόντων, καὶ ὅσα ὑπό τε τοῦ λιμοῦ καὶ τῶν στασιωτῶν ὁ δῆμος ὑπέμενεν.

λγ'. Περὶ Ματθίου τοῦ εἰσαγαγόντος εἰς Ἱεροσόλυμα τὸν τύραννον Σίμωνα· καὶ ὡς αὐτός τε καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν εὐγενῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀνηρέθησαν, ὅτε καὶ ὁ τοῦ Ἰωσήπου πατὴρ ἐν τῇ φυλακῇ συγκλεισθεὶς ἐφυλάττετο.

λδ'. Ὅπως Ἰούδας τις τῶν τοῦ Σίμωνος ὑπάρχων, προδιδοὺς τὸν πεπιστευμένον πύργον τῷ Τίτῳ, πρὶν πρᾶξαι τὰ τοῦ σκοποῦ ἄλλῳ ἔφθασεν.

λε'. Ὅπως Ἰώσηπος πάλιν παρανεῖ τοῖς πολίταις πλήττεται λίθῳ, καὶ ὡς ἐπὶ τούτῳ θορυβοῦντος οἱ τοῦ δήμου πάλιν ἀνεθάρρησαν· ἰδόντες ὑγιᾶ.

λτ'. Οἷα ὑπέμειναν οἱ αὐτόμολοι ἐκ τοῦ λιμοῦ, αὐθίς τροφῆς πορισάμενοι· οἱ δὲ καὶ ἀναπηδῶντες, ὡς χρυσὸν ἔνδον φέροντες.

λζ'. Ὅπως Ἰωάννης ὁ τύραννος, τοῖς θεοῖς σκῦλεσιν, εἰς ἰδίαν τε καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ εὐπάθειαν, κατεχρήσατο.

λθ'. Φθίσει διὰ μιᾶς τῆς πόλεως πύλης νεκροὶ ἐξεκομίσθησαν ὄντες μυριάδων ἕνδεκα.

23. *De Cæstore impostore Judaïco, quomodo Tito et Romanis imposuit.*

24. *Quomodo muro secundo potiti, inde iterum pulsi erant: illoque non recuperato, ad reliqua superanda sese comparabant.*

25. *Quomodo, Tito obsidionem remittente, si forsan deditionem facerent Judæi, illi ne minimam quidem emollisi erant: quo factum, ut iterum obsidionem urgeret.*

26. *Iosephi ad populares suos cohortatio, qua multi e plebe ad transfugiendum incitati erant.*

27. *Quomodo famem et mala inde gravissima sine intermissione passus est populus.*

28. *Quomodo Titus crucibus eos suffigebat, qui capti erant, dum ad olera colligenda exirent; atque tyranni, ne quis se deleret, transfugarum familiares ad muros ducentes, ostendebant eis crucifixos, quasi transfugae hoc ipsum paterentur. unde multi a fuga abstinebant, donec certiores facti essent de rei veritate.*

29. *De Antiocho Epiphane; ac quenam ipse cum suis passus est.*

30. *Quomodo Judæi ope cuniculorum praecipiterunt aggeres; cumque Romani iterum machinas adduxissent, egressi illas incenderunt: ubi cum ad manus etiam ventum esset, multa utrinque facta erat caedes.*

31. *Quomodo aggeribus accensis, Titus, cum duces in consilium adhibuisset, urbi murum circumdedit, rursusque aggeres excitavit.*

32. *Fame laborantium miseria describitur, narraturque quanta mala ex fame et seditionis sustinuit plebs.*

33. *De Matthia, qui in Hierosolyma introduxit Simonem tyrannum: et quomodo ipse aliique multi nobilium ab eo interemti erant, quando et Iosephi patrem in custodiam conclusum tenebant.*

34. *Quomodo Judas quidam unus e praefectis Simonis, cum in eo essent, ut turrim sibi crederent Tito proderet, captus est, prinsquam perficeret id, quod proposuerat.*

35. *Quomodo Iosephus, dum iterum cives adhortaretur, lapide percussitur: atque ex eo populus perturbatus animos mox resumserunt, ubi salvum viderunt.*

36. *Quaenam perpessi sunt transfugae ex fame statim cibo repleti: nonnulique disciss erant, ac si aurum intus haberent.*

37. *Quomodo Ioannes tyrannus vasa sacra convertebat in sui suorumque beneficium.*

38. *Quot mortui ex una urbis porta intra duos menses efferebantur.*

ΚΕΦ. α'.

Περὶ στάσεων ἐν Ἱεροσολύμοις· καὶ οἷα δεινὰ διὰ τύτυς κατείληφε τὴν πόλιν.

Ὁ μὲν ἂν Τίτος, ὃν προεμήκαμεν τρόπον, διοδεύσας τὴν ὑπὲρ Αἰγύπτυ μέχρι Συρίας ἐρημίαν, εἰς Καισάρειαν παρῆν, ταύτῃ διεγνωκὼς προσυντάξασθαι τὰς δυνάμεις. ἔτι δὲ αὐτῷ κατὰ τὴν Αλεξάνδρειαν συγκαθισαμένυ τῷ πατρὶ τὴν ἡγεμονίαν νέον αὐτοῖς ἐγκεχειρισμένην ὑπὸ τῦ Θεῦ, συνέβη καὶ τὴν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις στάσιν ἀνακμάσασαν τριμερῆ γενέσθαι, καὶ καθ' αὐτῦ θάτερον ἐπιστρέψαι μέρος, ὅπερ ἄν τις ὡς ἐν κακοῖς ἀγαθὸν εἴποι καὶ δίκης ἔργον. ἡ μὲν γὰρ κατὰ τῦ δήμυ τῶν ζηλωτῶν ἐπίθεσις, ἥπερ κατῆρξεν ἀλώσεως τῇ πόλει, προδεδήλωται μετὰ ἀκριβείας, ὅθεν τε ἔφυ, καὶ πρὸς ὅσον κακὸν ἀνηυξήθη. ταύτην δὲ οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπὼν στάσει στάσιν ἐγγενέσθαι, καὶ καθάπερ θηρίον λυσσῆσαν ἐνδεία τῶν ἔξωθεν ἐπὶ τὰς ἰδίας ἤδη σάρκας ὁρμᾶν.

β'. Ελεάζαρος γὰρ ὁ τῦ Σίμωνος, ὃς δὴ καὶ τὰ πρῶτα τῦ δήμυ τὰς ζηλωτὰς ἀπέστησεν εἰς τὸ τέμενος, ὡς ἀγανακτῶν δῆθεν ἐπὶ τοῖς ὀσημέραι τῷ Ιωάννῃ τολμωμένοις, ἃ γὰρ ἀνεπαύετο Φονῶν ὗτος, τὸ δὲ ἀληθὲς αὐτῦ μεταγενεστέρῳ τυράννῳ μὴ Φέρων ὑποτετάχθαι, πόθῳ τῶν ὅλων καὶ δυνασείας ἰδίας ἐπιθυμίᾳ, διῖσταται, παραλαβὼν Ιούδην τε τὸν Χελκία καὶ Σίμωνα τὸν Εζρῶνος τῶν δυνατῶν, πρὸς οἷς Εζεκίας ἦν Χωβαρὶ παῖς οὐκ ἄσημος. καθ' ἕκασον δὲ οὐκ ὀλίγοι τῶν ζηλωτῶν ἠκολύθησαν, καὶ καταλαβόμενοι τὸν ἐνδότερον τῦ νεῶ περίβολον, ὑπὲρ τὰς ἱερὰς πύλας ἐπὶ τῶν ἁγίων μετώπων τίθενται τὰ ὅπλα. πλήρεις μὲν ἂν ἐπιτηδείων ὄντες ἐθάρρυν· καὶ γὰρ ἀΦθονία τῶν ἱερῶν ἐγένετο πραγμάτων, τοῖς γε μηδὲν ἀσεβὲς ἡγυμένοις· ὀλιγότητι δὲ τῇ κατὰ σΦᾶς ὁρμωδῦντες, ἐγκαθισάμενοι τὰ ὅπλα κατὰ χώραν ἔμενον. ὁ δὲ Ιωάννης ὅσον

CAP. I.

De seditiosis apud Hierosolyma: et quibus calamitatibus propter illos laborauit ciuitas.

ET Titus quidem, ita, vt iam diximus, emensa solitudine vltra Ægyptum ad Syriam vsque, Caesaream perueniebat, decreto sibi illic prius ordinare exercitum. Illo autem adhuc apud Alexandriam vna cum patre constituente imperium, quod nuper eis demandauerat Deus, contigit etiam seditionem, quae apud Hierosolyma erat, resuscitatam trifariam diuidi, et aliam partem in aliam verti, quod vt in malis optimum quis dixerit, et melius fieri haud posse, quam factum est. Nam de Zelotarum quidem in populum dominatu, qui vrbi erat excidii causa, iam ante diligenter declarauimus, vnde coeperit, et quantum in malum creuerit. De hac autem non errauerit quisquam, si dixerit, seditionem in seditione esse factam, ac ferae instar rabidae, cum cibus ei aliunde desit, in sua iam saeuire viscera.

2. Eleazarus enim Simonis filius, qui scilicet ab initio Zelotas a populo separauit, fecitque in templum secedere, sese super iis indignari simulans, quae in dies singulos Ioannes auderet, (ille enim nequaquam a caedibus quiescebat) re autem vera sese posteriori tyranno subiectum esse minime ferens, summae rerum desiderio et potestatis propriae cupiditate, ab aliis descisit, assumtis sibi ex potentibus Iuda Chelciae filio et Simone Ezronis: praeter quos erat Ezechias Chobari filius, vir non ignobilis. Horum autem singulos Zelotarum non pauci sequebantur, occupatoque interiore templi septo, super portas sacras in fronte sancti sanctorum arma collocant. Et necessariis quidem se abundare confidebant, (sacrarum enim rerum etiam copia suppetebat, praesertim iis, qui nihil impium ducebant) paucitati vero suorum metuentes, cum arma illic collocassent, loco se continebant. Ioannes autem

ἀνδρῶν ὑπερῆιχε πλήθει, τοσοῦτον ἐλείπετο τῷ τόπῳ· καὶ κατὰ κορυφὴν ἔχων τὰς πολεμίους, ὅτ' ἀδεῶς ἐποιοῦντο τὰς προσβολάς, ὅτε δὲ ὀργὴν ἠρέμει. κακάμενος δὲ πλέον, ἢπερ διατιθεὶς τὰς περὶ τὸν Ελεάζαρον, ὅμως οὐκ ἀνίει· συνεχεῖς δὲ ἐκδρομαὶ κατ' ἀλλήλων καὶ βελῶν ἀφέσεις ἐγίνοντο, καὶ φόνοις ἐμιαίνετο πανταχοῦ τὸ ἱερόν.

γ'. Ὁ δὲ τῶ Γιώρα Σίμων, ὃν ἐν ταῖς ἀμηχανίαις ἐπίκλητον αὑτῷ τύραννον ἐλπίδι βοηθείας ὁ δῆμος προσηγάγετο, τήν τε ἄνω πόλιν ἔχων καὶ τῆς κάτω πολὺ μέρος, ἐῤῥωμενέστερον ἤδη τοῖς περὶ τὸν Ιωάνην προσέβαλλεν, ὡς ἂν καὶ καθύπερθεν πολεμούμενος. ἦν δὲ ὑπὸ χεῖρα προσιὼν αὐτοῖς, ὥσπερ ἐκεῖνοι τοῖς ἄνωθεν. καὶ τῷ Ιωάννῃ, διχόθεν πολεμουμένῳ, συνέβαινε βλάπτεσθαί τε καὶ βλάπτειν εὐκόλως, καὶ καθόσον ἡττᾶτο τῶν ἀμφὶ τὸν Ελεάζαρον ὢν ταπεινότερος, τοσοῦτον ἐπλεονέκτει ἐν ὑψηλῷ τῶ Σίμωνος. παρὸ καὶ χειρὶ μὲν τὰς κάτωθεν προσβολὰς εὐμαρῶς εἶργε, τοὺς δὲ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ κατακοντίζοντας ἀνέσελλε τοῖς ὀργάνοις. ὀξυβελεῖς τε γὰρ αὐτῷ καὶ καταπέλται παρῆσαν οὐκ ὀλίγοι καὶ λιθοβόλοι, δι' ὧν οὐ μόνον ἠμύνετο τοὺς πολεμοῦντας, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν ἱερουργούντων ἀνῄρει. καίπερ γὰρ πρὸς πᾶσαν ἀσέβειαν ἐκλελυσσηκότες, ὅμως τοὺς θύειν ἐθέλοντας εἰσηφίεσαν, μεθ' ὑποψιῶν μὲν καὶ φυλακῆς τοὺς ἐπιχωρίους προδιερευνώμενοι, τοὺς δὲ ξένους ἀδεέστερον, οἱ καὶ περὶ τας εἰσόδους δυσωπήσαντες αὐτῶν τὴν ὠμότητα παρανάλωμα τῆς σάσεως ἐγίνοντο. τὰ γὰρ ἀπὸ τῶν ὀργάνων βέλη, μέχρι τοῦ βωμοῦ καὶ τοῦ νεὼ διὰ τὴν βίαν ὑπεροφερόμενα, τοῖς τε ἱερεῦσι καὶ τοῖς ἱερουργοῦσιν ἐνέπιπτε. καὶ πολλοὶ σπεύσαντες ἀπὸ γῆς περάτων, περὶ τὸν διώνυμον καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις χῶρον ἅγιον, πρὸ τῶν θυμάτων ἔπεσον αὐτοὶ, καὶ τὸν Ελληνισι πᾶσι καὶ βαρβάροις σεβάσμιον βωμὸν κατέσπεισαν ἰδίῳ φόνῳ. νεκροῖς δὲ ἐπιχωρίοις ἀλλόφυλοι, καὶ ἱερεῦσι βέβηλοι συνεφύροντο, καὶ παντοδαπῶν αἷμα πτωμάτων ἐν τοῖς θείοις περιβόλοις ἐλιμνάζετο. „Τί τηλικοῦτον, ὦ τλημονεστάτη πόλις,

quanto ſuperior erat virorum multitudine, tanto ſuperabatur loco; hoſteſque habens ſupra verticem non ſine damno faciebat incurſus, neque prae iracundia quieſcebat. plus autem mali accipiens, quam Eleazaro ſuiſque inferebat, nihil tamen quidquam remittebat; ſed crebri fiebant excurſus et miſſilium iactus, templumque paſſim caedibus polluebatur.

3. Simon autem Giorae filius, (quem, rebus deſperatis inuitatum, populus ſibi tyrannum auxilii ſpe adſciuerat) et vrbem ſuperiorem in poteſtate ſua habens et magnam inferioris partem, animoſius iam Ioannem eiuſque ſocios adoriebatur, quod deſuper etiam impeterentur. Infra autem eos erat, cum impreſſionem faceret, ſicut illi ad eos, qui loca editiora occupauerant. Atque Ioanni vtrinque oppugnato accidebat, vt facile laederetur pariter ac laederet; et in quantum cladem acciperet ab Eleazaro vtpote inferior, in tantum Simoni praeualebat ipſo ſuperior. propter quod impetus quidem ab inferiori loco factos facile manu arcebat; deſuper vero ex fano iaculantes machinarum ſubſidiis reprimebat. quippe ipſi ſcorpiones aderant et catapultae non pauci et baliſtae, quibus non ſolum propulſabat dimicantes, ſed multos etiam ſacra facientes perimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos, qui victimas offerre cuperent, intro admiſerunt, indigenas quidem cum ſuſpicione et obſeruatione prius eos perſcrutando, extraneos vero minori cum ſolicitudine, qui licet ad ingreſſum illorum crudelitatem exoraſſent, conſumti tamen erant obiter a ſeditioſis. nam tela e machinis, magna vi ad aram vſque et templum tranſuecta, in ſacerdotes et ſacris operantes incidebant: et multi, qui magno ſtudio a terrae finibus eo veniſſent, ob locum fama celebratum et omnibus hominibus ſacrum habitum, ipſi ante hoſtias ceciderunt, et altare Graecis vniuerſis et Barbaris venerandum ſuo ſanguine adſperſerunt. atque indigenis occiſis alienigenae ac ſacerdotibus profani miſcebantur. et promiſcuus cadauerum ſanguis templi in atriis ſtagna faciebat. „Quid tanti paſſa es,

„πέπονθας ὑπὸ Ρωμαίων, οἵ σε τὰ ἐμφύλια μύσῃ περι„καθαρῆντες εἰσῆλθον. Θεῦ μὲν γὰρ ἔτε ἦς ἔτι χῶρος, „ἔτε μένειν ἐδύνασο, τάφος οἰκείων γενομένη σωμάτων, „καὶ πολέμῳ τὸν ναὸν ἐμφυλίῳ ποιήσασα πολυάνδριον. „δύναιο δ' ἂν γενέσθαι πάλιν ἀμείνων, εἴγε ποτὲ τὸν πορ„θήσαντα Θεὸν ἐξιλάσῃ." ἀλλὰ καθεκτέον γὰρ καὶ τὰ πάθη τῷ νόμῳ τῆς συγγραφῆς, ὡς ὁ κατολοφυρμῶν οἰκείων ὁ καιρὸς, ἀλλ' ἀφηγήσεως πραγμάτων. δίειμι δὲ τὰ ἑξῆς ἔργα τῆς στάσεως.

δ'. Τειχῆ τῶν ἐπιβούλων τῆς πόλεως διῃρημένων, οἱ μὲν περὶ τὸν Ελεάζαρον, τὰς ἱερὰς ἀπαρχὰς διαφυλάσσοντες, κατὰ τὴ Ιωάννε τὴν μέθην ἔφερον. οἱ δὲ, σὺν τούτῳ διαφθείροντες τὸν δημότας, ἠγείροντο κατὰ τῦ Σίμωνος. ἦν δὲ κἀκείνῳ τροφὴ κατὰ τῶν στασιαστῶν ἡ πόλις. ὁπότε μὲν ἴδν ἀμφοτέρωθεν ἐπιχειροῖτο, τὺς συνόντας ὁ Ιωάννης ἀντέστρεφε, καὶ τὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἀνιόντας ἀπὸ τῶν στοῶν βάλλων, τὺς δὲ ἀπὸ τῦ ἱερῦ κατακοντίζοντας ἠμύνετο τοῖς ὀργάνοις. εἰ δὲ ἐλευθερωθείη ποτὲ τῶν καθύπερθεν ἐπικειμένων· διανέπαυε δὲ αὐτὺς πολλάκις μέθη τε καὶ κάματος· ἀδεέστερον τοῖς περὶ τὸν Σίμωνα μετὰ πλειόνων ἐπεξέθεεν. ἀεὶ δὲ ἐφ' ὅσον τρέψαιτο τῆς πόλεως, ὑπεμπίπρα τὰς οἰκίας σίτε μεστὰς καὶ παντοδαπῶν ἐπιτηδείων· τὸ δὲ αὐτὸ πάλιν ὑποχωρῆντος ἐπιὼν ὁ Σίμων ἔπραττεν, ὥσπερ ἐπίτηδες Ρωμαίοις διαφθείροντες ἃ παρεσκευάσατο πρὸς πολιορκίαν ἡ πόλις, καὶ τὰ νεῦρα τῆς αὐτῶν ὑποκόπτοντες δυνάμεως. συνέβη γὰρ τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν πάντα συμφλεγῆναι, καὶ μεσαίχμιον ἐρημίας γενέσθαι καὶ παρατάξεως τὴν πόλιν· κατακαῆναι δὲ πλὴν ὀλίγα πάντα τὸν σῖτον, ὃς ἂν αὐτοῖς ἐκ ἐπ' ὀλίγα διήρκεσεν ἔτη πολιορκημένοις. λιμῷ γὰρ ἐάλωσαν. ὅπερ ἤκιστα δυνατὸν ἦν, εἰ μὴ τῦτον ἑαυτοῖς προπαεσκεύασαν.

ε'. Πανταχόθεν δὲ τῆς πόλεως πολεμουμένης ὑπὸ τῶν ἐπιβούλων καὶ συγκλύδων, μέσος ὁ δῆμος ὥσπερ μέγα

„O miserrima ciuitas, a Romanis, qui tua intestina sce„lera flammis purgaturi ingressi sunt. Neque enim Dei „iam locus es, neque est, vt maneas, tuorum cadauerum „facta sepulcrum, et quae templum ciuili bello tumu„lum constituisti. Possis tamen in melius forte mutari, si „vnquam Deum placaueris, qui te vastauit." Sed enim scribendi lege cohibendus est dolor, cum hoc non sit lugendi tempus, sed res gestas narrandi. Itaque ad reliqua seditionis persequenda redeo.

4. Vrbis insidiatoribus trifariam diuisis, Eleazarus quidem cum suis, qui sacras primitias custodiebant, in Ioannem ebrii ferebantur. Qui vero huic parerent, plebem diripientes excitabantur aduersus Simonem. Ipsi autem etiam contra alios seditiosos commeatum suppeditabat ciuitas. Et cum quidem vtrinque appeteretur Ioannes, suos in contrarias partes vertebat: et de ciuitate quidem adscendentes telis e porticibus vibratis, e templo vero iaculantes machinis propellebat. Quoties autem ab illis, qui desuper vrgebant, liberaretur, (frequenter enim pugnam intermittebant ex ebrietate et lassitudine) eo audacius in Simonem eiusque socios cum pluribus ruebat. Semper autem, quam procul eos ciuitate pelleret, equsque domos frumenti et omnium necessariorum plenas succendebat: rursusque idem, cum regrederetur Ioannes, Simon insequutus agebat; quasi de industria pro Romanis omnia corrumperent, quae ad obsidionem toleranda ciuitas praeparauerat, suarumque virium neruos abscinderent. adeoque contigit omnia quidem circa templum comburi, spatiumque vrbis intermedium desolatum fieri acieique instruendae idoneum: omne vero frumentum, praeter paruulum, concremari, quod non paucis annis illis sufficere potuisset obsessis. quo factum, vt fame perditi fuerint, id quod fieri non potuit, nisi eam iam ante sibimet quaesiuissent.

5. Vndique autem insidiatoribus et conuenis ciuitatem infestantibus, populus inter eos veluti magnum cor-

σῶμα διεσπαράσσετο. γηραιοὶ δὲ καὶ γυναῖκες ὑπ' ἀμηχανίας τῶν εἴσω κακῶν ἤυχοντο Ρωμαίοις, καὶ τὸν ἔξωθεν πόλεμον ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῶν οἰκείων κακῶν ἐκαραδόκουν. κατάπληξις δὲ δεινὴ καὶ δέος ἦν τοῖς γνησίοις, καὶ ὅτε βυλῆς καιρὸς εἰς μεταβολὴν, ὅτε συμβάσεως ἐλπὶς ὅτε φυγῆς τοῖς ἐθέλουσιν. ἐφερρέῖτο γὰρ πάντα, καὶ, τὰ λοιπὰ σασιάζοντες, οἱ ἀρχιλῃσταὶ τὰς εἰρηνικὰ Ρωμαίοις φρονοῦντας, ἢ πρὸς αὐτομολίαν ὑπόπτους, ὡς κοινὰς πολεμίους ἀνῄρουν, καὶ μόνον ὠμονόουν τὸ φονεύειν τὰς σωτηρίας ἀξίους. καὶ τῶν μὲν μαχομένων ἀδιάλειπτος ἦν κραυγὴ, μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ· δεινότεροι δὲ οἱ τῶν πενθούντων ὀδυρμοί. ἀεὶ καὶ θρήνων μὲν αἰτίας ἐπαλλήλους αἱ συμφοραὶ προσέφερον, τὰς δὲ οἰμωγὰς ἐνέκλειεν ἡ κατάπληξις αὐτῶν. φιμούμενοι δὲ τά γε πάθη τῷ φόβῳ μεμυκόσι τοῖς στεναγμοῖς ἐβασανίζοντο. καὶ ὅτε πρὸς τοὺς ζῶντας ἦν αἰδὼς ἔτι τοῖς προσήκουσιν, ὅτε πρόνοια τῶν ἀπολωλότων ταφῆς. αἴτιον δὲ ἀμφοτέρων ἡ καθ' ἑαυτὸν ἀπόγνωσις ἑκάστῳ· παρεῖθησαν γὰρ εἰς πάντα τὰς προθυμίας οἱ μὴ σασιάζοντες, ὡς ἀπολλύμενοι πάντως ὅσον οὐδέπω. πατοῦντες δὴ τοὺς νεκροὺς, ἐπ' ἀλλήλοις σεσωρευμένους, οἱ σασιασταὶ συνεπλέκοντο, καὶ τὴν ἀπόνοιαν ἀπὸ τῶν ἐν ποσὶ πτωμάτων σπῶντες ἦσαν ἀγριώτεροι. προσεξευρίσκοντες δὲ ἀεί τι καθ' αὐτῶν ὀλέθριον, καὶ πᾶν τὸ δοχθὲν ἀφειδῶς δρῶντες, ὀδεμίαν ὅτε αἰκίας ὁδὸν ὅτε ὠμότητος παρέλιπον. ἀμέλει Ιωάννης τὴν ἱερὰν ὕλην εἰς πολεμικῶν κατασκευὴν ὀργάνων ἀπεχρήσατο. δόξαν γάρ ποτε τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ὑποσηρίξαντας τὸν ναὸν εἴκοσι πήχεις προσυψῶσαι, κατάγει μὲν ἀπὸ τοῦ Λιβάνου μεγίστοις ἀναλώμασι καὶ πόνοις τὴν χρήσιμον ὕλην ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας, ξύλα θέας ἄξια τήν τε εὐθύτητα καὶ τὸ μέγεθος. μεσολαβήσαντος δὲ τοῦ πολέμου τὸ ἔργον, ὁ Ιωάννης τειμῶν αὐτὰ πύργους κατεσκεύαζεν, ἐξαρκοῦν τὸ μῆκος εὐρεῖν πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ καθυπερθεν ἱεροῦ μαχομένους· ἵστησί τε προσαγαγὼν κατόπιν τοῦ περιβόλου, τῆς πρὸς δύσιν

pus dilacerabatur. Senes vero et mulieres prae consilii inopia in malis inteſtinis pro Romanis vota faciebant; externumque bellum, quo domeſticis malis liberarentur, ſolicite exſpectabant. Grauis autem conſternatio et metus occupabat indigenas: et neque conſilii capiendi tempus erat, vt voluntatem mutarent, neque pacis ineundae aut fugae capeſſendae ſpes earum cupidis. etenim cuſtodiebantur omnia, et latronum principes, caetera diſſidentes, quaſi communes hoſtes eos interficiebant, quicunque Romanis fauebant, aut in ſuſpicione erant transfugiendi ad eos, ſolumque in occidendis ſalute dignis conſentiebant. Et pugnantium quidem nocte dieque clamor perpetuus erat: grauiores vero lugentium ploratus. et aſſiduas quidem lamentationis cauſas praebebant calamitates, prae metu autem conſternatione repreſſi erant eiulatus. Prae metu autem cohibito dolore, gemitibus per labia expreſſis cruciabantur: et neque iam viuis ab affinitate iunctis vlla adhibita reuerentia, neque mortuis cura ſepulturae. Quorum amborum cauſa erat, quod de ſe quiſque deſperarit. De ſua enim in omni re cupiditate remiſerant, qui cum ſeditioſis non erant, quaſi continuo modis omnibus morituri. At vero ſeditioſi congeſta in cumulum cadauera conculcantes dimicabant, et a mortuis ſub pedibus ad deſperationem redacti immanius ſaeuiebant: ſemperque aliquid in ſe pernicioſum excogitantes, et quodcunque illis viſum eſſet ſine miſeratione facientes, nihil quidquam iniuriae aut crudelitati reliquum fecerunt. immo quidem Ioannes, contra quam debuit, ſacram materiam ad inſtrumenta bellica conficienda adhibuit. Nam cum olim populo itemque pontificibus placuiſſet templum ſuffulcire, idque xx. cubitis altius aedificare, rex quidem Agrippa idoneam materiam ex monte Libano maximis ſumtibus et labore deducendam curat, ligna et proceritate et magnitudine ſpectatu digna. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes, cum ſecurim illis admouiſſet, turres aedificabat, comperto iuſtae eſſe longitudinis aduerſus eos, qui deſuper e templo pugnarent; adductaſque conſtituit poſt ſeptum et ad occidentem e regione

ἐξέδρας ἄντικρυς, ἥπερ καὶ μόνη δυνατὸν ἦν, τῶν ἄλλων μερῶν βαθμοῖς πόρρωθεν διειλημμένων.

ε'. Καὶ ὁ μὲν τοῖς κατασκευασθεῖσιν ἐξ ἀσεβείας ὀργάνοις κρατήσειν ἤλπισε τῶν ἐχθρῶν· ὁ δὲ Θεὸς ἄχρηστον αὐτῷ τὸν πόνον ἀπέδειξε, πρὶν ἐπισῆσαί τινα τῶν πύργων, Ρωμαίους ἐπαγαγών. ὁ γὰρ δὴ Τίτος, ἐπειδὴ τὰ μὲν συνήγαγε τῆς δυνάμεως πρὸς αὐτὸν, τοῖς δὲ ἐπὶ Ιεροσολύμων συναντᾶν ἐπέστειλεν, ἐξήλαυνε τῆς Καισαρείας. ἦν δὲ τρία μὲν τὰ πρότερον αὐτῷ τῷ πατρὶ συνδήσαντα τὴν Ιουδαίαν τάγματα, καὶ τὸ πάλαι σὺν Κεστίῳ πταῖσαν δωδέκατον, ὅπερ καὶ ἄλλως ἐπίσημον δι' ἀνδρείαν ὑπῆρχον, τότε κατὰ μνήμην ὧν ἔπαθεν εἰς ἄμυναν ἦκε προθυμότερον. τούτων μὲν οὖν τὸ πέμπτον δι' Αμμαΰντος ἐπέλευσεν αὐτῷ συναντᾶν, καὶ διὰ Ιερχῦντος τὸ δέκατον ἀναβαίνειν. αὐτὸς δὲ ἀνέζευξε μετὰ τῶν λοιπῶν, πρὸς οἷς αἵ τε τῶν βασιλέων συμμαχίαι πᾶσαι πλείους, καὶ συχνοὶ τῶν ἀπὸ τῆς Συρίας ἐπίκουροι συνῆλθον. ἀνεπληρώθη δὲ καὶ τὰ τεσσάρων ταγμάτων, ὅσον Οὐεσπασιανὸς ἐπιλίξας, Μουκιανῷ συνέπεμψεν εἰς Ιταλίαν, ἐκ τῶν ἐπελθόντων μετὰ Τίτου. διχίλιοι μὲν γὰρ αὐτῷ τῶν ἀπ' Αλεξανδρείας στρατευμάτων ἐπίλεκτοι, τρισχίλιοι δὲ συνείποντο τῶν ἀπ' Εὐφράτου Φυλάκων, Φίλων δὲ δοκιμώτατος σύνοιδά τε καὶ σύνεσιν Τιβέριος Αλέξανδρος, πρότερον μὲν αὐτὸς τὴν Αἴγυπτον διέπων, τότε δὲ τῶν στρατευμάτων ἄρχων κριθεὶς ἄξιος, ἐξ ὧν ἐδεξιώσατο πρῶτος ἐγειρομένην ἄρτι τὴν ἡγεμονίαν, καὶ μετὰ πίστεως λαμπρᾶς ἐξ ἀδήλου τῇ τύχῃ προσέθετο· σύμβουλός γε μὴν ταῖς τῆ πολέμου χρείαις, ἡλικία τε πρέσχων καὶ κατ' ἐμπειρίαν, εἵπετο.

ΚΕΦ. β'.

Οἷος Τίτος ἦκε πρὸς τὰ Ιεροσόλυμα, καὶ ὡς τὴν πόλιν κατασκεπτόμενος κινδυνεύεται, ἔ τε στρατοπεδεύεται.

Προσιόντι δὲ εἰς τὴν πολεμίαν Τίτῳ, προῆγον μὲν οἱ βα-

exedrarum; qua etiam ſolum licebat, quod aliae partes gradibus e longinquo fuerint occupatae.

6. Et ille quidem machinis, ex impietate fabricatis, hoſtes debellaturum eſſe ſperauit: at Deus ipſi vanum eſſe laborem oſtendit; priuſquam in turribus quiſquam pedem poneret, Romanos adducens. Etenim Titus, poſtquam partem quidem copiarum ad ſe collegiſſet, aliis vero miſiſſet, vt ipſum ad Hieroſolyma conuenirent, Caeſarea proficiſcebatur. Erant autem tres legiones, quae prius ſub patre illius Iudaeam vaſtauerant, et duodecima, quae olim ſub Ceſtio cladem acceperat; quae licet alias inſigni erat fortitudine, tunc tamen memoria eorum, quae pertulerat, alacrius ad vindictam properabat. Et Romanorum quidem legionem quintam ſibi per Ammauntem iuſſit occurrere, decimam per Hierichuntem adſcendere: ipſe vero cum reliquis mouit, quos regum quoque auxiliarii auctiores omnes, multique e Syria in ſubſidium venientes comitabantur. Quin et totidem viris ſuppletae ſunt quatuor legiones, quot Veſpaſianus delectos cum Muciano miſerat in Italiam ex his, qui cum Tito Hieroſolyma contenderant. duo namque millia aderant ex Alexandrino exercitu lecta, tria millia vero ex Euphratis cuſtodibus eum ſequebantur; et amicorum ſpectatiſſimus, beneuolentia pariter ac prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum adminiſtrauerat, tunc autem dignus, qui exercitum regeret, propterea iudicabatur, quod primus nouum benigne exceperat imperatorem, et cum clara fide fortunae eius, cum adhuc incerta eſſet, ſe adiunxerat: idemque etiam conſultor in vſus bellicos aetate ac experientia praecipuus ſemper ei aderat.

CAP. II.

Qualiter Titus profectus eſt Hieroſolyma, vtque vrbem ſpeculando in diſcrimen venit, atque vbi caſtra metatur.

TItum autem, terram in hoſtilem ingredientem, ante-

σιλικοὶ, καὶ πᾶν τὸ συμμαχικὸν, ἐφ' οἷς ὁδοποιοὶ καὶ μετρηταὶ στρατοπέδων· ἔπειτα τὰ τῶν ἡγεμόνων σκευοφόρα, καὶ μετὰ τὰς τούτων ὁπλίτας αὐτὸς, τάς τε ἄλλας ἐπιλέκτους καὶ τὰς λογχοφόρους ἔχων. κατόπιν αὐτῷ τὸ τάγματος ἱππικόν. ἄτοι δὲ πρὸ τῶν μηχανημάτων, καὶ ἐπ' ἐκείνοις μετ' ἐπιλέκτων χιλίαρχοι καὶ στειρῶν ἕκαρχοι. μετὰ δὲ τούτους περὶ τὸν αἰετὸν αἱ σημαῖαι, καὶ ἔμπροσθεν οἱ σαλπιγκταὶ τῶν σημαιῶν· ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ φάλαγξ, τὸ σῖφος εἰς ἓξ πλατύνασα. τὸ δὲ οἰκεῖον ἑκάστου τάγματος ὀπίσω, καὶ πρὸ τούτων τὰ σκευοφόρα. τελευταῖοι δὲ πάντων οἱ μίσθιοι, καὶ τούτων φύλακες οἱ ἱερατοί. προάγων δὲ τὴν δύναμιν ἐν κόσμῳ, καθὰ Ρωμαίοις σύνηθες, ἐμβάλλει διὰ τῆς Σαμαρείτιδος εἰς Γοφνὰ, κατειλημμένην τε πρότερον ὑπὸ τῶ πατρὸς, καὶ τότε φρουρουμένην. ἔνθα μίαν ἐσπέραν αὐλισάμενος, ὑπὸ τὴν ἕω πρόεισι· καὶ διανύσας ἡμέρας σαθμὸν στρατοπεδεύεται κατὰ τὸν ὑπὸ Ιουδαίων πατρίως Ακανθῶν αὐλῶνα καλούμενον, πρός τινι κώμῃ Γαβαθσαούλ καλουμένῃ· σημαίνει δὲ τοῦτο λόφον Σαούλ· διέχοντα ἀπὸ τῶν Ιεροσολύμων, ὅσον ἀπὸ τριάκοντα σαδίων. ἀναλαβών τε ἐντεῦθεν ὅσον εἰς ἑξακοσίους τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων, ἦει τὴν τε πόλιν περισκεψόμενος, ὅπως ἐχυρότητος ἔχοι, καὶ τὰ φρονήματα τῶν Ιουδαίων, εἰ πρὸς τὴν ὄψιν αὐτῶ, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, ὑποδείσαντες ἐνδοῖεν. πέπυστο γὰρ, ὅπερ ἦν ἀληθὲς, τοῖς σασιώδεσι καὶ ληστικοῖς τὸν δῆμον ὑποπεπτωκότα ποθεῖν μὲν εἰρήνην, ἀσθενέστερον δὲ ὄντα τῆς ἐπανασάσεως ἠρεμεῖν.

β'. Εως μὲν ἔν ὄρθιον ἱππάζετο τὴν λεωφόρον κατατείνουσαν πρὸς τὸ τεῖχος, ἠδεῖς πρὐφαίνετο τῶν πυλῶν· ἐπεὶ δὲ ἐκ τῆς ὁδῶ πρὸς τὸν Ψήφινον πύργον ἀποκλίνας, πλάγιον ἦγε τὸ τῶν ἱππέων σῖφος, προπηδήσαντες ἐξαίφνης ἄπειροι, κατὰ τὰς Γυναικείας καλουμένας πύργας διὰ τῆς ἀντικρὺ τῶν Ελένης μνημείων πύλης, διεκπαίουσι τῆς ἵππου, καὶ τοὺς μὲν ἔτι κατὰ τὴν ὁδὸν θέοντας ἀντιμέτωποι στάντες ἐκώλυσαν συνάψαι τοῖς ἐκκλίνασι· τὸν

cèdebant quidem regii aliique omnes auxiliares, post quos viarum stratores castrorumque metatores ibant: deinde tribunorum impedimenta, et post milites armatos, qui illis praesidio erant, ipse Titus, et alios delectos circa se habens et hastatos: eumque excipiebant equites legioni adscripti. Hi vero machinas praeibant, et post illos tribuni cum lectis militibus et praefecti cum cohortibus. Deinde signa aquilae circumdata, et ante signa tubicines: post hos vero phalanx, senum virorum ordinibus dilatata. Serui autem cuiusque legionis pone sequebantur, ante se militum impedimenta agentes. Omnium vero nouissimi mercenarii, horumque custodes agminum coactores. Incedens autem composite cum exercitu, ita vt mos est Romanis, per Samaritidem in Gophnam venit, prius a patre suo captam et tunc praesidiis occupatam. Ibi noctem vnam moratus mane inde proficiscitur, cumque statum diei iter confeciſſet, castra posuit in loco, quem Iudaei patrio sermone Spinarum vallem appellant; apud vicum quendam Gabath-Saul dictum, (id autem Sauli collem significat) distantem ab Hierosolymis circiter stadia xxx. atque hinc, lectis equitibus ad sexcentos secum assumtis, exploratum ibat et vrbis firmitatem, et Iudaeorum animos, an ad ipsius conspectum prae metu cederent, priusquam ad manus ventum esset, audierat enim, id quod verum erat, populum seditiosis et latronibus obnoxium pacem quidem desiderare; quod vero infirmior esset, quam vt eos adortum iret, ideo quiescere.

2. Sane quamdiu per viam decliuem, quae ad murum duceret, equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi vero de via ad turrim Psephinam declinaret et equitum agmen transuersum duceret, innumeri subito prosiliunt iuxta turres, quae Muliebres vocantur, porta egressi, quae e regione est monumenti Helenae, et equitatum interciduntur: atque a fronte illis semet obiicientes, alios quidem, dum adhuc via currebant, prohibuerunt, ne cum his, qui di-

δὲ Τίτον ἀποτέμνονται σὺν ὀλίγοις. τῷ δὲ πρόσω μὲν ἦν χωρεῖν ἀδύνατον, ἐκτετάφρευτο γὰρ ἀπὸ τῆ τείχυς πρὸς τὰς κηπείας ἅπαντα, κήποις τε ἐπικαρσίοις καὶ πολλοῖς ἕρκεσι διειλημμένα. τὴν δὲ πρὸς τὰς σφετέρας ἀναδρομὴν, πλήθει τῶν ἐν μέσῳ πολεμίων ἀμήχανον ἑώρα. ὧν οἱ πολλοὶ μηδὲ γινώσκοντες τὸν τῆ βασιλέως κίνδυνον, ἀλλ' οἰόμενοι συναναιρεθῆναι κἀκείνοις ἀνέφευγον. ὁ δὲ, κατιδὼν, ὡς ἐν μόνῃ τῇ καθ' αὑτὸν ἀλκῇ κεῖται τὸ σώζεσθαι, τόν τε ἵππον ἐπιστρέφει, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐμβοήσας ἕπεσθαι, μέσοις ἐμπηδᾷ τοῖς πολεμίοις, διεκπαῖσαι πρὸς τὰς σφετέρας βιαζόμενος. ἔνθα δὴ μάλιστα πάρεστι νοεῖν, ὅτι καὶ πολέμων ῥοπαὶ καὶ βασιλέων κίνδυνοι μέλονται τῷ Θεῷ. τοσούτων γὰρ ἐπὶ τὸν Τίτον ἀφιεμένων βελῶν, μήτε κράνος ἔχοντα, μήτε θώρακα· προῆλθε γὰρ, ὡς ἔφην, ὁ πολεμιστὴς, ἀλλὰ κατάσκοπος· ὑδὲν ἥψατο τῦ σώματος, κενὰ δὲ, ὥσπερ ἐπίτηδες ἀσοχέντων, παρερρίζοῦτο πάντα. τῷ δὲ ξίφει τὰς κατὰ πλευρὸν αἰὶ διαστέλλων, καὶ πολλὰς τῶν ἀντιπροσώπων ἀνατρέπων, ἤλαυνεν ὑπὲρ τὰς ἐρικωμένας τὸν ἵππον. τῶν δὲ κραυγή τε ἦν πρὸς τὸ παράσημα τῦ Καίσαρος, καὶ παρακέλευσις ἁρμᾶν ἐπ' αὐτόν. φυγὴ δὲ καὶ διαχωρισμὸς ἄθρους, καθ' ὃς ἐπελαύνων γένοιτο. συνήπτοντο δὲ οἱ τῦ κινδύνυ μετέχοντες, κατὰ νῶτα καὶ κατὰ πλευρὰ νυσσόμενοι. μία γὰρ ἐλπὶς ἦν σωτηρίας ἑκάστῳ, τὸ συνεξανοίγειν τῷ Τίτῳ μὴ φθάσαντι κυκλωθῆναι. δύο γῦν τῶν ἀποτέρων, τὸν μὲν σὺν τῷ ἵππῳ περιέχοντες κατηκόντισαν, θάτερον δὲ καταπηδήσαντα διαφθείραντες τὸν ἵππον ἀπήγαγον. μετὰ δὲ τῶν λοιπῶν Τίτος ἐπὶ τὸ στρατόπεδον διασώζεται. τοῖς μὲν ὖν Ἰουδαίοις, πλεονεκτήσασι κατὰ τὴν πρώτην ἐπίθεσιν, ἐπήγειρε τὰς διανοίας ἄσκεπτος ἐλπὶς, καὶ πολὺ θάρσος αὐτοῖς εἰς τὸ μέλλον προσκαιρος ῥοπὴ παρέξένει.

γ'. Καῖσαρ δὲ, ὡς αὐτῷ συνέμιξε διὰ νυκτὸς τὸ ἀπὸ τῆς Ἀμμαΰντος τάγμα, μεθ' ἡμέραν ἐκεῖθεν ἄρας ἐπὶ τὸν Σκοπὸν καλύμενον πρόσεισιν. ἔνθεν ἡ, τε πόλις

verterant, ſeſe iungerent; Titum vero cum paucis a ſuis diſiungunt. Ille quidem vlterius pergendo non erat, nam foſſa hortorum culturae adhibita circumdata erant omnia a muro, hortiſque obliquis et multis maceriis occupata. vt vero rurſus ſuos repeteret, prae hoſtium interiectorum multitudine haud fieri poſſe videbat; quorum plerique imperatoris periculum neſciebant, ſed exiſtimantes, eum ſecum reuerti, ipſi etiam fugiebant. Atqui ille, cum perſpiceret, in ſua tantum fortitudine ſitam eſſe ſalutis ſpem, conuerſo equo, iiſque, qui circa eum erant, alta voce iuſſis ipſum ſequi, in medios hoſtes irruit, ad ſuos vi perrumpere feſtinans. Hinc ſane maxime licet intelligere, Deo curae eſſe et belli momenta et regum pericula. Tot enim aduerſus Titum iactis miſſilibus, cum neque galea neque thorace ſeptus eſſet, (non bellator enim, ſed explorator, vt dixi, proceſſerat) corpus eius intactum erat et illaeſum: ſed inaniter, tanquam de induſtria aberraretur, omnia cum ſtridore eum praeteruolabant. gladio vero ſemper a lateribus inſtantes dirimens, multoſque ante ora ſubuertens, ſuper proſtratos equum agebat. Clamorem autem attollebant ad audaciam Caeſaris, ſeque inuicem hortabantur, vt in eum impetum facerent. quin et fugiebant ſimulque omnes diſcedebant, quocunque curſum dirigeret. Huic autem periculi participes, a tergo et a lateribus icti, ſe adiunxerant; vna enim erat vnicuique ſalutis ſpes, ſimul Tito viam aperire, ne prius circumueniretur. duos autem de extremis, alterum quidem cum equo circumdatum iaculis confixerunt, alterum vero poſtquam deſiluiſſet, occiderunt et equum abducebant. Titus vero cum caeteris ſaluus in caſtra reuertitur. Et Iudaeis quidem, quod aggreſſione prima ſuperiores fuerant, inconſulta ſpes animos extulit, magnamque in poſterum fiduciam eis conciliabat breuis fortunae inclinatio.

3. Caeſar autem, poſtquam ei nocte coniuncta eſſet legio ex Ammaunte, poſtridie inde digreſſus ad locum, qui Scopus dicitur, ſe confert; vnde iam tum et ciuitas

ἤδη κατεφαίνετο, καὶ τὸ τῦ ναῦ μέγεθος ἔκλαμπρον, καθὰ τῷ βορείῳ κλίματι τῆς πόλεως χθαμαλὸς συνάπτων ὁ χῶρος ἐτύμως Σκοπὸς ὠνόμασαι. τῆς δὲ πόλεως σταδίους ἑπτὰ διέχων, ἐκέλευσε περιβάλλεσθαι στρατόπεδον τοῖς δύο τάγμασιν ὁμῦ, τῷ δὲ πέμπτῳ ὀπίσω τύτων τρισὶ σταδίοις. κόπῳ γὰρ τῆς διὰ νυκτὸς πορείας τετριμμένυς ἐδόκει σκέπης ἀξίους εἶναι, ὡς ἂν ἀδεέστερον τειχίσαιντο. καταρχομένων δὲ ἄρτι τῆς δομήσεως, καὶ τὸ δέκατον τάγμα διὰ Ιεριχῦντος ἤδη παρῆν, ἔνθα καθῆσό τις ὁπλιτικὴ μοῖρα φερέσα τὴν ἐμβολὴν, ὑπὸ Οὐεσπασιανῦ προκατειλημμένην. προσετέτακτο δὲ αὐτοῖς, ἐξ ἀπέχοντας τῶν Ιεροσολύμων σταδίους στρατοπεδεύσασθαι κατὰ τὸ Ελαιῶν καλύμενον ὄρος, ὃ τῇ πόλει πρὸς ἀνατολὴν ἀντίκειται, μέσῃ φάραγγι βαθείᾳ διειργόμενον, ἣ Κεδρὼν ὠνόμασαι.

δ'. Τῶν δὲ ἀνὰ τὸ ἄσυ συρρηγνυμένων ἀδιαλείπτως, τότε πρῶτον ἀνέπαυσε τὴν ἐπ' ἀλλήλοις ἔριν ὁ ἔξω θεν πόλεμος, ἐξαίφνης πολὺς ἐπελθών, καὶ μετ' ἐκπλήξεως οἱ σασιασαὶ τὺς Ρωμαίυς ἀφορῶντες, στρατοπεδευομένυς τειχῆ, κακῆς ὁμονοίας κατήρχοντο, καὶ λόγον ἀλλήλοις ἐδίδοσαν, τί μένοιεν ἢ τί παθόντες ἀνέχοιντο τρία ταῖς ἀναπνοαῖς αὐτῶν ἐπιφρασσόμενα τείχη· καὶ τῦ πολέμυ μετ' ἀδείας ἀντιπολίζοντος ἑαυτὸν, οἱ δὲ ὥσπερ θεαταὶ καλῶν καὶ συμφόρων ἔργων καθέζοιντο τειχήρεις, τῷ χείρει καὶ τὰς πανοπλίας παρέντες. „κατ' αὐτῶν ἄρα γενναῖοι μό„νον ἡμεῖς, ἐξεβόησαν, Ρωμαῖοι δὲ ἐκ τῆς ἡμετέρας σά„σεως κερδήσυσιν ἀναιμωτὶ τὴν πόλιν." τύτοις ἀθροίζοντες ἀλλήλυς παρεκρότυν, καὶ τὰς πανοπλίας ἁρπάσαντες αἰφνιδίως ἐπεκθέεσι τῷ δεκάτῳ τάγματι, καὶ διὰ τῆς φάραγγος αἴξαντες μετὰ κραυγῆς ἐξαισίᾳ τειχιζομένοις προσπίπτυσι τοῖς Ρωμαίοις· οἱ δὲ πρὸς τὸ ἔργον διηρημένοι, καὶ διὰ τῦτο τὰ πολλὰ τεθεικότες τῶν ὅπλων· ἅτε γὰρ θαρσεῖν τὺς Ιυδαίυς πρὸς ἐκδρομὴν ὑπελάμβανον, καὶ προθυμεμένυς περισπασθήσεσθαι τὰς ἑρμὰς τῇ

conſpiciebatur et clara templi magnitudo, qua planities, ſeptentrionalem vrbis partem attingens, appoſite Scopos dicta fuit. Cum autem ſeptem ſtadiis ab vrbe diſtaret, ibi duabus legionibus ſimul, quintae vero legioni retrorſum tribus ſtadiis caſtra muniri iuſſit: nam milites, nocturni itineris labore attritos, tegumento dignos exiſtimabat, vt minori cum metu murum ſtruerent. Mox autem coepto aedificio, decima quoque legio tum aderat, quae per Hierichuntem venerat, vbi pars quaedam militum collocata fuerat aditum loci cuſtodiens iam ante a Veſpaſiano occupatum. His autem praeceptum erat, cum ſex ſtadiis ab Hieroſolymis abeſſent, caſtra metari iuxta montem Olearum nuncupatum, qui ciuitati ab oriente obiacet, interiecta profunda valle, quae Cedron fuit appellata.

4. Continuo autem intra ciuitatem confligentium mutuam diſſenſionem tum primum ſedauit bellum externum, magna vi ſubitoque illatum: et cum ſtupore ſeditioſi Romanos inſpectantes, tribus locis caſtra ponentes, malam concordiam inire coeperunt, ſermoneſque inuicem miſcentes quaeſiuerunt, quidnam exſpectarent, quidue paſſi ſpiritum ſibi tribus muris occludi ſuſtinerent; et dum hoſtes munimenta inſtar vrbium ſibimet exſtruunt, ipſi tanquam ſpectatores bonorum operum vtiliumque conſideant moenibus clauſi, et manibus armiſque remiſſis. „In noſmet ipſos profecto, exclamabant, duntaxat for„tes ſumus; Romani autem ex noſtra ſeditione id lucra„buntur, vt vrbem ſine ſanguine capiant.“ Iſtis, cum frequentes conuenirent, ſe inuicem hortabantur, et armis correptis ſubito in legionem decimam excurrunt, factaque per vallem eruptione, ingenti cum vociferatione, Romanos caſtra munientes adoriuntur. Illi autem ad munitiones inſtitutas perficiendas diſtributi, cumque propter hoc magna ex parte arma depoſuiſſent, (non enim audere Iudaeos excurſum facere arbitrabantur, et, ſi maxime id vellent, animos eorum diſtractum ni

σάσει· συνεταράχθησαν ἀδοκήτως, καὶ τῶν ἔργων ἀφέμενοι τινὲς μὲν ἀνεχώρουν εὐθέως, πολλοὶ δὲ ἐπὶ τὰ ὅπλα θέοντες, πρὶν ἐπισταφῆναι πρὸς τὰς ἐχθρὰς, ἐφονεύοντο παιόμενοι. προσεγίνοντο δὲ τοῖς Ἰουδαίοις ἀεὶ πλείους, ἐπὶ τῷ κρατεῖν τὰς πρώτας τεθαρρηκότες, καὶ τῶν ὄντων πολλαπλασίους ἐδόκουν σφίσι τε καὶ τοῖς πολεμίοις, δεξιᾷ τῇ τύχῃ χρώμενοι. μάλιστα δὲ τὰς ἐν ἕθει συντάξεως ὄντας, καὶ μετὰ κόσμου καὶ παραγγελμάτων πολεμεῖν εἰδότας, ἀταξίᾳ φθάσασα θορυβεῖ. διὸ καὶ τότε προληφθέντες οἱ Ῥωμαῖοι ταῖς ἐμβολαῖς εἶκον· καὶ ὁπότε μὲν ἐπιστραφεῖεν οἱ καταλαμβανόμενοι, τῇ τε ὁρμῇ τοὺς Ἰουδαίους ἐπεῖχον, καὶ διὰ τὴν ὀρμὴν ἧττον φυλαττομένους ἐτίτρωσκον. ἀεὶ δὲ πληθύσης τῆς ἐκδρομῆς, μᾶλλον ταραττόμενοι τελευταῖον ἀπὸ τῆ στρατοπέδου τρέπονται, καὶ ἐδόκει τότε κινδυνεῦσαι τὸ τάγμα πᾶν, εἰ μὴ Τίτος ἀγγελθέντος αὐτῷ διὰ τάχους ἐπεβοήθησε, καὶ πολλὰ ἐνειδίσας εἰς ἀνανδρίαν, ἐπιστρέφει μὲν τοὺς φεύγοντας, αὐτὸς δὲ πλαγίοις τοῖς Ἰουδαίοις προσπεσὼν, μεθ' ὧν ἦκεν ἐπιλέκτων, συχνοὺς μὲν ἀναιρεῖ, τιτρώσκει δὲ πλείους, τρέπεται δὲ πάντας καὶ συνωθεῖ κατὰ τῆς φάραγγος. οἱ δὲ ἐν τῷ κατάντει πολλὰ κακωθέντες, ὡς διεξέπεσον, ἄντικρυς ἐπιστρέφονται, καὶ μάσην ἔχοντες τὴν χαράδραν, τοῖς Ῥωμαίοις διεμάχοντο· μέχρι μὲν δὴ μέσης ἡμέρας ἴσως ἐπολέμουν· ὀλίγον δὲ ἀπὸ μεσημβρίας ἐκκλίνοντος ἤδη, Τίτος τοὺς μεθ' ἑαυτῦ προσβοηθήσαντας, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν σπειρῶν τοῖς ἐκτρέχουσιν ἀντιπαρατάξας, τὸ λοιπὸν τάγμα πρὸς τὸν τειχισμὸν ἀνέπεμπεν εἰς τὴν ἀνάπαυσιν.

ε'. Ἰουδαίοις δὲ τῦτο ἐδόκει φυγὴ, καὶ τῇ σκοπῇ κατασείσαντος θοιμάτιον, ὃς αὐτοῖς ἐπὶ τῦ τείχους καθῆστο, προπηδῶσι πλῆθος ἀκραιφνέστερον μετὰ τοσαύτης ὁρμῆς, ὡς τὸν δρόμον αὐτῶν τοῖς ἀγριωτάτοις εἰκάζειν θηρίοις. ἀμέλει τῶν παραταχθέντων οὐδεὶς ἔμεινε τὴν ἐμβολὴν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ὀργάνου παιόμενοι διέῤῥηξαν τὴν

seditione) inopinato conturbati erant, opereque relicto nonnulli quidem statim recesserunt, multi autem ad arma properantes, priusquam se in hostes conuerterent, confossi neci deduntur. Ad Iudaeos autem plures semper accedebant, animis inde sumtis, quod victores essent, qui praecesserant: et multo plures, quam reuera erant et sibimet et hostibus videbantur, vtpote quod eis prospere cesserit fortuna. Maxime autem eos, qui ordinari consueuerunt, gnarique erant praelia ita conserendi, vt ordines seruarent et imperata facerent, confusio, qua deprehensi sunt, in trepidationem coniicit. Quare et tunc Romani, repentino hostium aduentu oppressi, factis impressionibus cedebant: et cum quidem se conuerterent ab insequentibus occupati, et a cursu reprimebant Iudaeos, minusque cautos, prae impetu, quo ferebantur, vulnerabant. Cum autem numero semper augerentur, qui excursionem faciebant, magis magisque turbati Romani postremo castris pulsi sunt. Et tunc tota in periculo esse videbatur legio, nisi Titus, hoc ipso ei nunciato, mature illis subueniisset: cumque multis ignauiam illis exprobrasset, suos quidem a fuga reuocat; Ille vero, impetu in contrauenientes Iudaeos facto, cum lectis, qui secum venerant, militibus, multos quidem occidit, plures vero sauciat, omnesque in fugam vertit et in vallem praecipites compellit. Illi autem, in decliuitate multo damno accepto, postquam in aduersam partem euaserant, se iterum conuertunt, interiectoque torrente cum Romanis dimicabant. Equidem ad medium vsque diem ita pugnarunt: paulo autem post meridiem, Titus, cum hos, qui secum in subsidium venerant, aliosque de cohortibus aduersum excursus facientes collocasset, reliquam legionem in superiora montis remittebat ad muniendum vallum.

5. Iudaeis autem hoc ipsum fuga esse videbatur, cumque idem indicasset speculator, quem illi in muro posuerant, vestem concutiendo, magna et recens multitudo tanto impetu prosiliit, vt bestias immanissimas cursu adaequarent. quippe nemo ex aduersa acie impressionem illorum sustinuit: sed quasi vi machinae ferirentur, ordines perturbant,

τάξιν, καὶ πρὸς τὸ ὄρος τραπέντες ἀνέφευγον. λείπεται δὲ ἐν μέσῳ τῷ προσάντει Τίτος μετ' ὀλίγων, καὶ πολλὰ παραινέντων τῶν φίλων, ὅσοι δι' αἰδῶ τὴν πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῇ κινδύνῳ καταφρονήσαντες ἔστησαν, „εἶξαι θανά„τῳσιν Ἰουδαίοις, καὶ μὴ προκινδυνεύειν τούτων, ὃς ἐχρῆν „πρὸ αὐτῆ μένειν, λαμβάνειν δὲ ἔννοιαν τῆς καθ' αὐτὸν „τύχης, καὶ μὴ, στρατιώτῃ τάξιν ἀποπληροῦντα, καὶ „τῇ πολέμῳ καὶ τῆς οἰκουμένης δεσπότην, ὀξεῖαν ἔτω ὑφί„σασθαι τροπὴν, ἐν ᾧ σαλεύει τὰ πάντα," τούτων οὐδὲ ἀκούειν ἔδοξε, τοῖς δὲ κατ' αὐτὸν ἀνατρέχουσιν ἀνθίσταται, καὶ κατὰ στόμα παίων βιαζομένους ἀπήει, κατά τε τῆ πρανῆς ἀθρόοις ἐμπίπτων ἀνεώθει τὸ πλῆθος. οἱ δὲ, πρός τε τὸ παράσημα καὶ τὴν ἰσχὺν καταπλαγέντες, οὐδὲ ἔτω μὲν ἀνέφευγον εἰς τὴν πόλιν, καθ' ἑκάτερον δὲ ἐγκλίνοντες ἀπ' αὐτῆ τοῖς ἀνωτέρω φεύγουσι προσέκειντο. καὶ τούτοις δὲ κατὰ πλευρὰν προσβάλλων, τὰς ὁρμὰς ὑπετέμνετο. καὶ ἐν τούτῳ καὶ τοῖς ἄνω τειχίζουσιν τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐθεάσαντο τοὺς κάτω φεύγοντας, πάλιν ἐμπίπτει ταραχὴ καὶ δέος, καὶ διασκίδναται πᾶν τὸ τάγμα· δοκούντων ἀνυπόστατον μὲν εἶναι τὴν τῶν Ἰουδαίων ἐκδρομὴν, τετρᾶφθαι δὲ αὐτὸν Τίτον, ἐ γὰρ ἄν ποτε τοὺς ἄλλους φυγεῖν ἐκεῖνο μένοντος. καὶ καθάπερ πανικῷ δείματι κυκλωθέντες, ἄλλος ἀλλαχῆ διεφέροντο, μέχρι τινὲς κατιδόντες ἐν μέσῳ τῇ κολέμῳ τὸν ἡγεμόνα στρεφόμενον, καὶ μέγα δείσαντες ἀμφ' αὐτῷ, διαβοῶσι τὸν κίνδυνον ὅλῳ τῷ τάγματι. τοὺς δὲ αἰδὼς ἐπέστρεφε, καὶ πλεῖόν τι φυγῆς πανικζοντες ἀλλήλους ἐπὶ τῷ καταλιπεῖν Καίσαρα, πάσῃ βίᾳ κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐχρῶντο, καὶ πλίνανται ἅπαξ ἀπὸ τῇ κατάντες συνώθουν αὐτοὺς εἰς τὸ κοῖλον. οἱ δὲ ὑπὸ πόδα χωρῆντες ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες οἱ Ρωμαῖοι τῷ καθύπερθεν εἶναι συνελαύνουσι πάντας εἰς τὴν φάραγγα. προσέκειτο δὲ τοῖς καθ' αὐτὸν ὁ Τίτος, καὶ τὸ μὲν τάγμα πάλιν ἐπὶ τὴν τειχοποιΐαν ἔπεμψεν. αὐτὸς δὲ σὺν οἷς πρότερον ἀντισὰς εἶργε τοὺς πολεμίους. ὥστε, εἰ χρὴ

et in fugam verſi ad montem ſe recipiebant. In acclivitatis autem medio Titus cum paucis relictus eſt: multumque monentibus amicis, qui ex imperatoris reuerentia contemto periculo ſteterunt, „vt Iudaeis mori cupientibus ce„deret, nec ipſorum cauſa periclitaretur, quos propter „ipſum oportebat impetum ſuſtinere, ſed potius ſuae con„ditionis rationem haberet, et non, dum militis officio ſ„fungitur, qui et belli et terrarum orbis dominus, in cele„ri adeo fuga ipſe ſtaret, in quo vertitur omnium fortuna,“ iſta ne audire quidem viſus eſt, contra ipſum vero exſurgentibus reſiſtit, eoſque in ora feriens, cum vi obniterentur, occidebat, et confertis incumbens per decliue multitudinem deturbabat. Illi autem, licet animi in eo praeſentia eiuſque viribus perterriti, ne tum quidem in ciuitatem refugiebant, ſed in vtrumque latus ab eo declinantes, ſurſum fugientes inſequebantur. atqui vero iſtos a latere aggreſſus impetum, quo mouebant, reprimebat. Dumque haec aguntur, etiam illos, qui paulo ſupra caſtra muniunt, vbi fugere inferiores videre, rurſus occupat metus ac trepidatio, omneſque legionis iſtius milites diſſipantur, (vt qui Iudaeorum excurſum non ferendum eſſe exiſtimarent, ipſumque in fugam verſum eſſe Titum: nunquam enim, illo manente, alios fugituros eſſe credebant) et tanquam Panico terrore circumdati, alius alio ferebantur, donec quidam, cum vidiſſent imperatorem in media pugna verſari, et de eo in magno metu eſſe coepiſſent, vniuerſae legioni eius periculum edito clamore ſignificant. Illos autem pudor reuocabat, et fuga maius aliquid ſibi inuicem exprobrantes, quod Caeſarem deſeruiſſent, totis viribus in Iudaeos ruebant: ipſoſque, vbi ſemel ſe inclinarunt, per decliuia in cauitatem coëgerunt. Illi vero pedem referentes pugnabant; Romanique, vtpote loco ſuperiores, plus valentes in vallem omnes compellunt. At Titus illis inſtabat, qui aduerſus ipſum contendebant, et legionem quidem ad vallum muniendum remiſit; ipſe vero cum iis, quibus fretus antea reſtiterat, hoſtes arcebat. Adeo vt, ſi verum dicere oporteat, nihil ex

μήτε θεραπείαν τι προσφέντα, μήτε ὑφελόντα φθόνῳ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, αὐτὸς Καῖσαρ δὶς μὲν ἐρρύσατο κινδυνεῦον ὅλον τὸ τάγμα, καὶ τῇ περιβάλλεσθαι δὲ τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἄδειαν παρέσχε.

ΚΕΦ. γ'.

Ὡς πάλιν ἔνδον Ἱεροσολύμων ἡ στάσις ἠγείρεται. ἔπειτα δὲ Ρωμαίοις ἐνέδρας μηχανῶνται Ἰουδαῖοι. οἵως τε Τίτος τοῖς στρατιώταις διὰ τὴν προπέτειαν ἠπείλει.

Λωφήσαντος δὲ πρὸς βραχὺ τῇ θύραθεν πολέμῳ, πάλιν ἔνδον ἡ στάσις ἐπηγείρετο, καὶ τῆς τῶν ἀζύμων ἑνδεκάτης ἡμέρας τεσσαρεσκαιδεκάτῃ Ξανθικῷ μηνός, ἐν ᾗ δοκοῦσιν Ἰουδαῖοι τὸν πρῶτον ἀπαλλαγῆναι καιρὸν Αἰγυπτίων, οἱ μὲν περὶ τὸν Ἐλεάζαρον, παρανοίγοντες τὰς πύλας, ἐδέχοντο ἐκ τῆς δήμου τὰς προσκυνεῖν ἐθέλοντας εἴσω. Ἰωάννης δὲ προκάλυμμα τῆς ἐπιβουλῆς ποιησάμενος τὴν ἑορτὴν, τῶν σὺν αὐτῷ κρυπτοῖς ὅπλοις ἐνσκευάσας τὰς ἀσημοτέρας, ὧν οἱ πλείους ἦσαν ἄναγνοι, διὰ σπουδῆς παρεισπέμπει προκαταληψομένους τὸ ἱερόν. οἱ δὲ, ὡς ἔνδον ἐγένοντο, τὰς ἐσθῆτας ἀποῤῥίψαντες, ἐφάνησαν ἐξαπίνης ὁπλῖται. ταραχὴ δὲ μεγίστη περὶ τὸν ναὸν αὐτίκα καὶ θόρυβος ἦν, τῷ μὲν ἔξω τῆς στάσεως λαῷ, κατὰ πάντων ἄκριτον οἰομένῳ εἶναι τὴν ἐπίθεσιν, τῶν δὲ ζηλωτῶν ἐπὶ σφίσι μόνοις. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφέμενοι τὸ φρουρεῖν ἔτι τὰς πύλας, καὶ τῶν ἐπάλξεων καταπηδήσαντες πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἰς τὰς ὑπονόμους τοῦ ἱεροῦ κατέφυγον· οἱ δὲ ἀπὸ τῆς δήμου πρὸς τῷ βωμῷ καταπτήσσοντες, καὶ περὶ τὸν ναὸν συνειλούμενοι κατεπατοῦντο, ξύλοις τε ἀνέδην παιόμενοι καὶ σιδήρῳ. πολλοὺς δὲ τῶν ἡσυχίων κατ' ἔχθραν καὶ μῖσος ἴδιον ὡς ἀντασιαστὰς ἀνῄρουν οἱ διάφοροι· καὶ πᾶς ὁ προσκρούσας τινὶ τῶν ἐπιβούλων πάλαι, τηνικαῦτα ἐπιγνωσθεὶς, ὡς ζηλωτὴς πρὸς αἰκίαν ἀνήγετο. πολλὰ δὲ δειναὶ τὰς ἀναιτίους διαθέντες ἐκεχειρίαν τοῖς αἰτίοις ἔδοσαν, καὶ προελθόντας ἐκ

adulatione adiiciendo aut ex inuidia detrahendo, fatendum est, Caesarem ipsum bis totam legionem e periculo eripuisse, atque id demum effecisse, vt incolumes ad castra munienda se reciperent.

CAP. III.

Quomodo seditio rursus exoritur Hierosolymis; postea vero Romanis insidias struunt Iudaei. qualiterque Titus militibus propter temeritatem minitabatur.

CVM autem paulisper quieuisset bellum externum, rursus seditio exoriebatur domestica; et instante festo Azymorum, die decima quarta mensis Xanthici, qua primum creduntur Iudaei ab Ægyptiis liberati, Eleazarus quidem suique, portas aperientes, e populo excipiebant quotquot intus adorare volebant. Ioannes autem, festo ad occultandas insidias vsus, quosdam e suis ignotiores armis abditis instructos, quorum plerique haud purificati erant, eo animo studioque inter alios submittit, vt fanum occuparent. Illi autem, cum intus essent, vestimentis abiectis subito armati apparuerunt. Maxima vero statim turba circa templum ac tumultus erat: populo quidem a seditione alieno in omnes sine discrimine, Zelotis vero in semet solum impetum factum iri suspicantibus. Verum hi quidem, relicta iam portarum custodia, postquam ex propugnaculis desiluissent, priusquam ad manus ventum esset, in templi cloacas confugere: populus vero ad aram trepidantes, constipatique circa templum conculcabantur, lignis passim ferroque caesi. Multos autem, qui vitam quietam agebant, ex simultate et odio priuato, quasi diuersae factionis fuissent, interficiebant inimici: et quicunque antea insidiatorum aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ad caedem ducebatur. Verum hi, qui variis modis in insontes saeuitiam exercebant, nocentibus inducias concesserunt, progressosque ex cloacis dimiserunt. Ipsi

τῶν ὑπονόμων διῆσαν. αὐτοὶ δὲ, καὶ τὸ ἐνδότερον ἱερὸν καταχόντες καὶ τὰς ἐν αὐτῷ παρασκευὰς πάσας, κατεθάρρυν ἤδη τῆ Σίμωνος. ἡ μὲν ὖν τάσις, ὥτω τριμερὴς ὖσα πρότερον, εἰς δύο μοίρας περιῆσταται.

β'. Ο δὲ Τίτος, ἄγχιον ἀπὸ τῆ Σκοπῆ τῆ πόλει στρατοπεδεύσασθαι προαιρέμενος, πρὸς μὲν τὸς ἐκτρέχοντας ὄκησεν, ἐπιλέξας ἱππέων τε καὶ πεζῶν ὅσους ἀρίστους ὑπελάμβανε· τῆ δὲ ὅλη δυνάμει προσέταξεν ἐξομαλίζειν τὸ μέχρι τῆ τείχους διάστημα. καταβληθέντος δὲ παντὸς ἕρκους καὶ περιφράγματος, ὅσα κήπων προανεστήσαντο καὶ δένδρων οἱ οἰκήτορες, ὕλης τε ἡμέρᾳ τῆς μεταξὺ πάσης ἐκκοπείσης, ἀνεπλήσθη μὲν τὰ κοῖλα, καὶ χαραδρώδη τὸ τόπυ. τὰς δὲ πετρώδεις ἐξοχὰς σιδήρῳ κατεργαζόμενοι, χθαμαλὸν ἐποίην· πάντα τὸν χῶρον ἀπὸ τῆ Σκοπῆ μέχρι τῶν Ηρώδε μνημείων, ἃ προσεῖχε τῇ τῶν Οφιων ἐπικαλυμένῃ κολυμβήθρᾳ.

γ'. Καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας οἱ Ιουδαῖοι κατὰ τῶν Ρωμαίων ἐνέδραν συσκευάζονται τοιάνδε. τῶν στασιαστῶν οἱ μὲν τολμηρότεροι προελθόντες ἔξω τῶν Γυναικείων καλυμένων πύργων, ὡς ἐκβεβλημένοι δῆθεν ὑπὸ τῶν εἰρηναῖα φρονούντων, καὶ δεδοικότες τὴν τῶν Ρωμαίων ὥρμην ἀνελῦντο, καὶ παρ' ἀλλήλοις ὑπέστησσον. οἱ δὲ διαστάντες ἐπὶ τῆ τείχυς, δῆμος εἶναι δοκῶν, εἰρήνην ἐβόων, καὶ δεξιὰν ἠτοῦντο, καὶ τὸς Ρωμαίυς ἐκάλυν, ἀνοίξειν ὑπισχνύμενοι τὰς πύλας. ἅμα δὲ ταῦτα λεγόντες, καὶ τὸς σφετέρυς ἔβαλλον λίθοις, ὡς ἀπολαύνοντας τῶν πυλῶν. κἀκεῖνοι βιάζεσθαι τὰς εἰσόδυς ὑπεκρίνοντο, καὶ τὸς ἔνδοι ἱκετεύειν, συνεχῶς τε πρὸς τὸς Ρωμαίυς ὁρμήσαντες, ἐπιστρεφόμενοι ταραττομένοις προσεώκεσαν. παρὰ μὲν ὖν τοῖς στρατιώταις τὸ πανοῦργον αὐτῶν οὐκ ἐλάνθανε πίστεως· ἀλλ' ὡς τὸς μὲν ἐν χερσὶν ἔχοντες ἑτοίμως πρὸς τιμωρίαν, τὸς δὲ ἀνοίξειν τὴν πόλιν ἐλπίζοντες, ἐχώρυν ἐπὶ τὴν πρᾶξιν. Τίτῳ δὲ δι' ὑποψίας ἦν τὸ τῆς ἐπικλήσεως παράλογον. καὶ γὰρ πρὸ μιᾶς ἡμέρας προκαλύμενος αὐτὸς ἐπὶ συμ-

autem, cum templum interius, omnemque in eo apparatum occupassent, tum Simonem oppugnare audebant. Atque ita quidem seditio, quae antea triplex erat, in duas partes redigitur.

2. Titus autem, cum ei in animo esset castra de Scopo propius ad ciuitatem transferre, lectos equites peditesque, quotquot satis esse arbitrabatur, ad cohibendos hostium excursus posuit; omnibus vero praeterea copiis imperauit totum ad muros vsque interuallum complanare. Cunctis igitur maceriis ac sepibus, quibus hortos ac lucos incolae praemunierant, dirutis, omnique arbore etiam mansueta, quae in medio erat, excisa, oppleta quidem sunt, quae caua erant et hiantia; saxorum vero exstantia ferro auferendo, solum exaequarunt omne a Scopo vsque ad Herodis monumenta, prope piscinam, quae Serpentium nuncupata erat.

3. Illis etiam diebus, quibus ista fierent, Iudaei huiusmodi insidias Romanis struunt. Audaciores quidem e seditiosis, vrbe egressi ad turres, quae Muliebres appellantur, quasi scilicet a pacis studiosis eiecti, veritique Romanorum incursum ante moenia versabantur, subinde alii alios expauescebant. Alii vero in moenibus dispositi, quasi ex plebe homines, pacem clamabant, et dextram petebant, et Romanos vocabant, portas se patefacturos esse pollicentes. Simul autem ac ista vociferati essent, etiam in suos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. atque illi se vi perrumpere aditus velle simulabant, isque, qui intus erant, supplicare: cumque ad Romanos saepenumero ire contendissent, reuersi metu exterritis similes videbantur. Et apud milites quidem haec eorum calliditas fide non carebat: sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos vero ciuitatem sibi aperturos sperarent, ad rem exsequendam iuerunt. Titus autem inexspectatam vocationem suspectam habebat. Namque cum eos pridie per Iosephum ad

βάσεις διὰ τῦ ῥωσήπυ μέτριον ὑδὸν εὗρισπε, καὶ τότε τὰς
ςρατιώτας κατὰ χώραν μένειν ἐκέλευσεν. ἔΦθασαν δέ τι-
νες τῶν ἐπὶ τοῖς ἔργοις πρότεταγμένων ἁρπάσαντες τὰ
ὅπλα πρὸς τὰς πύλας ἐκδραμεῖν. τύτοις οἱ μὲν ἐκβεβλή-
Φαι δοκῦντες τὸ πρῶτον ὑπεχώρεν. ἐπεὶ δὲ μεταξὺ τῶν
πῆς πύλης ἐγίνοντο πύργων, ἐκθέοντες ἐκυκλῦντο σΦᾶς,
καὶ προσέκειντο κατόπιν. οἱ δὲ ἀπὸ τῦ τείχης πλῆθος χερ-
μάδων καὶ βελῶν παντοίων ἄθρων κατέχεαν, ὥστε συχνὰς
μὲν ἀνελεῖν, τρῶσαι δὲ πλείσες. ἦν γὰρ ὁ ῥάδιον τῦ τεί-
χης διαΦυγεῖν τῶν κατόπιν βιαζομένων, καὶ ἄλλως αἰδὼς
τῆς διαπρεπείας τῶν ἡγεμόνων καὶ δέος παρεκελεύετο τῷ
πταίσματι προσλαπαξεῖν. διὸ δὴ μέχρι πλείς ε διαδρασα-
ζόμενοι, καὶ πολλὰς ὑπὸ τῶν Ιυδαίων λαμβάνοντες πλη-
γὰς, ἀμέλει δὲ ὐκ ἐλάττυς ἀντιδιδόντες, τέλος ἀνωθῦσι
τὰς κυκλωσαμένας. ὑποχωρῆσι δὲ αὐτοῖς οἱ Ιυδαῖοι καὶ
μέχρι τῶν Ελένης μνημείων εἵποντο βάλλοντες.

δ'. Επειτα οἱ μὲν, ἀπειροκάλως ἐξυβρίζοντες εἰς
τὴν τύχην, ἔσκωπτόν τε τὰς Ρωμαίυς δελεαθέντας
ἀπάτῃ, καὶ τὰς θυρεὰς ἀνασείοντες ἐσκίρτων, καὶ με-
τὰ χαρᾶς ἀνεβόων. τὰς δὲ ςρατιώτας ἀπειλή τε τῶν
ταξιαρχῶν, καὶ χαλεπαίνων Καῖσαρ ἐξεδέχετο. „Ιυ-
„δαῖοι μὲν, οἷς ἀπόνοια μόνη ςρατηγεῖ, πάντα μετὰ
„προνοίας πράττυσι καὶ σκέψεως, ἐπιβυλάς τε συντάσ-
„σοντες καὶ λόχυς, ἔπειτα δὲ αὐτῶν ταῖς ἐνέδραις καὶ
„τύχη, διὰ τὸ πειθήνιον καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλυς εὔνοιάν
„τε καὶ πίσιν· Ρωμαῖοι δὲ, οἷς δι' εὐταξίαν καὶ τὸ πρὸς
„τὰς ἡγεμόνας εὐπειθὲς ἀεὶ δυλεύει καὶ τύχη, νῦν ὑπὸ
„τῶν ἐναντίων πταίυσι, καὶ διὰ χειρῶν ἀπρασίαν ἁλίσκο-
„ται, τὸ πάντων αἴσχισον, ἀςρατήγητοι μαχόμενοι παρόν-
„τος Καίσαρος. ἢ μεγάλα μὲν ςενάζειν, ἔΦη, τὰς τῆς
„ςρατιᾶς νόμυς, μεγάλα δὲ αὐτῷ τὸν πατέρα τήνδε τὴν
„πληγὴν πυθόμενον, εἴ γε ὁ μὲν ἐν πολέμοις γηράσας ὐδέ-
„ποτε ἔπταισεν ἄτως, οἱ νόμοι δὲ ἀεὶ καὶ τὰς βραχύ τι
„τῆς τάξεως παρακινήσαντας θανάτῳ κολάζυσι. νῦν δὲ

pactiones prouocaſſet, nihil moderati reſponſi accipiebat, et tunc milites ſuo loco manere iuſſit. Iam vero quidam, qui operariorum in fronte collocati erant, raptis armis ad portas procurrerunt. iſti, qui pro iectis quidem habebantur, primo ſe ſubducebant: vt vero intra portae turres peruentum eſſet, Iudaei excurſu facto illos circumuenerunt, et a tergo vrgebant. qui vero in moenibus erant, confertam lapidum et omne genus telorum vim in eos effuderunt, adeo vt multos quidem necarint, plurimos vero vulnerarint. Non enim facile erat a muro ſe fuga liberare, cum illos vi vrgerent, qui a tergo erant: praeterea que pudor, quod errauerint, et rectorum metus in delicto perſeuerare ſuadebat. Quamobrem poſt longam dimicationem multa a Iudaeis vulnera accipientes, atqui non pauciora viciſſim dantes, eos, a quibus circumdati erant, tandem repellunt. Illos autem ſe ſubducentes etiam et Helenae vſque ad monumenta iaculis perſequebantur Iudaei.

4. Poſt haec illi quidem, praeter decorum fortuna inſoleſcentes, contumelias iaciebant in Romanos quaſi fraude ineſcatos, et ſcutis concrepantes exſultabant, laetiſque vocibus exclamabant. Milites autem centurionum interminatio excipiebat, et Caeſar iratus, huiuſmodi verbis: „Iudaei quidem, quos ſola ducit deſperatio, nil niſi bene „prouiſum et diligenter exploratum agunt, fraudes ſimul „et inſidias componentes; eorumque dolis etiam fortuna „fauet, quod ſint morigeri et ſibi inuicem beneuoli fidi„que: Romani vero, quibus ob diſciplinam et ducibus „parendi conſuetudinem etiam fortuna ſemper ſe addicit, „nunc contraria ſequendo labuntur, et manuum intempe„rantia vincuntur; et, quod omnium rerum turpiſſimum, „nemine eos ducente dimicantes, cum praeſens eſſet Cae„ſar. Certe, inquit, vehementer ingemiſcent militiae le„ges, vehementer et pater ipſius, cum hanc plagam reſci„verit; ſiquidem ille, aetate in bellis exacta, nunquam illo „modo peccarit; leges vero in eos, qui vel minimum ſe„cus faciant, quam ordo poſtulet, morte vindicent. Nunc

„ὅλην στρατιὰν ἰωράκασι λειποταχτῶν. γνώσεσθαί γε μὴν „αὐτίκα τὰς ἀπαυθαδισαμένους, ὅτι καὶ τὸ νικᾶν παρὰ „Ῥωμαίοις δίχα παραγγέλματος ἀδοξῶται." τοιαῦτα διατεινάμενος πρὸς τοὺς ἡγεμόνας, δῆλος ἦν κατὰ πάντων χρῆσθαι τῷ νόμῳ. καὶ οἱ μὲν παρείθησαν τὰς ψυχὰς, ὡς ὅσον οὐδέπω τεθνηξόμενοι δικαίως· περιχυθέντα δὲ τὰ τάγματα τῷ Τίτῳ, περὶ τῶν συστρατιωτῶν ἱκέτευε, καὶ τὴν ὀλίγων προπέτειαν χαρίσασθαι τῇ πάντων εὐπειθείᾳ κατηντιβόλει. ἀναλήψεσθαι γὰρ αὐτὸς τὸ παρὸν πταῖσμα ταῖς εἰς τὸ μέλλον ἀρεταῖς.

ε'. Πείθεται Καῖσαρ ἅμα ταῖς τε ἰκεσίαις καὶ τῷ συμφέροντι. τὴν μὲν γὰρ καθ' ἑνὸς τιμωρίαν ὤστο χρῆναι μέχρις ἔργου προκόπτειν· τὴν δὲ ἐπὶ πλήθους, μέχρι λόγου. τοῖς μὲν δὴ στρατιώταις διηλλάττετο, πολλὰ νουθετήσας αὖθις εἶναι φρονιμωτέρους. αὐτὸς δὲ ὅπως ἀμύνηται τὴν Ἰουδαίων ἰσχὺν ἐπιβουλήν. τέσσαρσι δὲ ἡμέραις ἐξιστωθέντος τοῦ μέχρι τῶν τειχῶν διαστήματος, βουλόμενος μετὰ ἀσφαλείας τάς τε ἀποσκευὰς καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος παραγαγεῖν, τὸ καρτερώτατον τῆς δυνάμεως ἀντιπαρεξέτεινε τῷ τείχει κατὰ τὸ βόρειον κλίμα καὶ πρὸς ἑσπέραν ἐφ' ἑπτὰ βαθύνας τὴν φάλαγγα, τῶν τε πεζῶν προτεταγμένων, καὶ κατόπιν τῶν ἱππέων τρισοίχων ἑκατέρων. ἔβδομοι κατὰ μέσον εἱστήκεσαν οἱ τοξόται. τοσούτῳ δὲ σίφει πεφραγμένων Ἰουδαίοις τῶν ἐκδρομῶν, τά τε ὑποζύγια τῶν τριῶν ταγμάτων καὶ ἡ πληθὺς ἀσφαλῶς παρώδευσεν. αὐτὸς μὲν δὴ Τίτος, ἀπέχων ὅσον εἰς σαδίους δύο τοῦ τείχους, κατὰ τὸ γωνιαῖον αὐτοῦ μέρος, ἀντικρὺ τοῦ Ψηφίνα καλουμένου πύργου στρατοπεδεύεται, πρὸς ὃν ὁ κύκλος τοῦ τείχους, πρὸς ἄρκτον καθήκων, ἀνακάμπτει πρὸς δύσιν. ἡ δὲ ἑτέρα μοῖρα τῆς στρατιᾶς, κατὰ τὸν Ἱππικὸν προσαγορευθέντα πύργον τειχίζεται, διεξοῦσα τῆς πόλεως ὁμοίως δύο σαδίους. τὸ μέντοι δέκατον τάγμα κατὰ χώραν ἐπὶ τοῦ Ἐλαιῶν ὄρους ἔμενε.

„autem totum exercitum ordinis deserti reum viderunt. „Atqui vero eos statim rescituros esse, qui in tantum au„daciae processerunt, quod apud Romanos etiam vincere „sine imperatoris praecepto inglorium sit." Cum ista ad ordinum ductores cum indignatione loquutus esset, non dubium erat, quin in omnes ex lege animaduertere voluerit. Atque illi quidem animis deiecti esse coeperunt, quasi mortem mox oppetituri, idque iuste: circumfusae vero legiones Tito supplicabant pro commilitonibus, paucorumque temeritatem condonari caeterorum omnium obedientiae precabantur; vt qui peccatum praesens emendaturi essent sua in posterum virtute.

5. Persuadetur id Caesari et illorum precibus et quod e re sua esset. etenim vaius hominis poenam re vera exsequendam esse putabat; multitudinis vero, verbis tantum. Et cum militibus quidem in gratiam rediit, postquam illos multis monuisset, vt reliquo tempore caute magis se gererent. Ipse vero, quemadmodum Iudaeorum vlcisceretur insidias, secum cogitabat. Cum autem intra quatriduum consequatum esset interuallum omne vsque ad muros, eo animo, vt impedimenta et reliquam multitudinem tuto traduceret, militum validissimos a septentrionali tractu in occiduum vsque septemplici secundum profunditatem ordine contra murum praetendit, peditibus in fronte ac post eos equitibus acie terna dispositis, mediisque inter vtrosque per septenos collocatis sagittariis. Cumque Iudaei a militibus ita ordinatis ab excursionibus prohibiti essent, trium legionum iumenta, itemque alia multitudo secure transiit. Et Titus quidem ipse, cum circiter duo stadia a muro abesset, iuxta partem eius angularem, contra turrim, quae Psephina appellatur, castra ponit, ad quam muri ambitus ad austrum pertingens flectitur versus occidentem. Altera autem exercitus pars iuxta turrim Hippicon nuncupatam circumuallata erat, duorum stadiorum spatio similiter ab vrbe distans. Veruntamen legio decima loco eodem manebat in Oliuarum monte.

ΚΕΦ. δ'.

Ἱεροσολύμων ἔκφρασις.

Τρισὶ δὲ ὠχυρωμένη τείχεσιν ἡ πόλις, κἀθ' ἃ μὴ ταῖς ἀβάτοις φάραγξιν ἐκυκλεῖτο· ταύτῃ γὰρ εἰς ἦν περίβολος· αὐτὴ μὲν ὑπὲρ δύο λόφων ἀντιπρόσωπος ἔκτιστο, μέσῃ φάραγγι διῃρημένων, εἰς ἣν ἐπάλληλοι κατέληγον αἱ οἰκίαι. τῶν δὲ λόφων ὁ μὲν, τὴν ἄνω πόλιν ἔχων, ὑψηλότερος πολλῷ, καὶ τὸ μῆκος ἰθύτερος ἦν. διὰ γὰν τὴν ὀχυρότητα, Φρούριον μὲν ὑπὸ Δαβίδου τοῦ βασιλέως ἐκαλεῖτο· πατὴρ Σολομῶνος ἦν ὗτος, τῶ πρώτῳ τὸν νεὼν κτίσαντος. ἡ δὲ ἄνω ἀγορὰ πρὸς ἡμῶν. ἕτερος δὲ ὁ καλούμενος Ἀκρα, καὶ τὴν κάτω πόλιν ὑψεως, ἀμφίκυρτος. τούτου δὲ ἀντικρὺ τρίτος ἦν λόφος, ταπεινότερός τε φύσει τῆς Ἀκρας, καὶ πλατείᾳ φάραγγι διειργόμενος ἄλλῃ πρότερον. αὖθίς γε μὴν καθ' ὃς οἱ Ἀσαμωναῖοι χρόνους ἐβασίλευον, τήν τε φάραγγα ἔχωσαν, συνάψαι βουλόμενοι τῷ ἱερῷ τὴν πόλιν, καὶ τῆς Ἀκρας κατεργασάμενοι τὸ ὕψος ἐποιήσαντο χθαμαλώτερον, ὡς ὑπερφαίνοιτο καὶ ταύτης τὸ ἱερόν. ἡ δὲ τῶν Τυροποιῶν προσαγορευομένη φάραγξ, ἣν ἔφαμεν τόν τε τῆς ἄνω πόλεως καὶ τὸν κάτω λόφον διασέλλειν, καθήκει μέχρι Σιλωάμ. ὕτω γὰρ τὴν πηγὴν, γλυκεῖάν τε καὶ πολλὴν οὖσαν, ἐκαλοῦμεν. ἔξωθεν δὲ, οἱ τῆς πόλεως δύο λόφοι βαθείαις φάραγξι περιείχοντο, καὶ διὰ τὰς ἑκατέρωθεν κρημνὰς προσιτὸν ἀδαμόθεν ἦν.

β'. Τῶν δὲ τριῶν τειχῶν τὸ μὲν ἀρχαῖον, διά τε τὰς φάραγγας, καὶ τὸν ὑπὲρ τούτων λόφον, ἐφ' ᾧ κατεσκεύαστο, δυσάλωτον ἦν. πρὸς δὲ τῷ πλεονεκτήματι τῷ τόπῳ, καὶ καρτερῶς ἐδεδόμητο, Δαβίδου τε καὶ Σολομῶνος, ἔτι δὲ τῶν μεταξὺ τούτων βασιλέων, φιλοτιμηθέντων περὶ τὸ ἔργον. ἀρχόμενον δὲ κατὰ βορρᾶν ἀπὸ τοῦ Ἱππικοῦ καλουμένου πύργου, καὶ διατεῖνον ἐπὶ τὸν Ξυστὸν λεγόμενον, ἔπειτα τῇ βουλῇ συνάπτον, ἐπὶ τὴν ἑσπέριον τοῦ ἱεροῦ στοὰν ἀπηρτίζετο. κατὰ θάτερον δὲ πρὸς δυσιν, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μὲν ἀρχό-

CAP. IV.

Hierosolymorum descriptio.

CIuitas autem triplici muro munita, nisi qua vallibus inuiis cingebatur, (ea enim parte simplici duntaxat circumdata erat) ipsa quidem aduersis frontibus super duos colles erat condita, media valle discretos, in quam vtrinque desinebant frequentes domus. Collium vero vnus, cui superior insidet ciuitas, longe est excelsior, et in longitudinem directior. adeoque propter munitionem castellum quidem a rege Dauide appellabatur, (hic pater Solomonis erat, qui primus templum aedificauit) a nobis autem forum superius. Alter vero Acra dictus, qui inferiorem sustinet ciuitatem, vtrinque decliuis. Huic autem ex aduerso tertius erat collis, natura humilior, quam Acra, atque ab alia lata valle olim discretus: caeterum postea, quo tempore Asamonaei regnabant, et vallem aggeribus ingestis compleuerunt, eo animo, vt templo ciuitatem coniungerent, atque Acrae altitudinem demoliti depressiorem fecerunt, vt eam etiam superemineret templum. Vallis autem Tyropoeon appellata, qua diximus superioris ciuitatis collem ab inferiori colli dirimi, vsque ad Siloam protenditur: ita enim vocamus fontem, qui dulcis est et copiosus. Extrinsecus autem duo illi colles profundis vallibus cingebantur, et ob praecipitia vtrinque nullus locus adiri poterat.

2. Trium autem murorum primus et vetustissimus inexpugnabilis erat, tum propter valles, quibus cingebatur, et imminentem illis collem, cui superstructus erat; tum quod ad loci naturam et firmitatem accesserant Dauidis et Solomonis et subsequentium regum munimenta, quibus multum studii et sumtuum impenderant. Incipiens autem a parte Boreali, a turri, quae Hippica dicitur, et protensus ad Xystum, vt appellatur, deinde curiae coniunctus, in occidentalem templi porticum desinebat. Ab altera autem parte ad occidentem ab eodem quidem loco inci-

μενον χωρίῳ, διὰ δὲ τῆ Βηθσὼ καλουμένῃ κατατεῖνον ἐπὶ τὴν Εσσηνῶν πύλην, καὶ ἔπειτα πρὸς νότον ὑπὲρ τὴν Σιλωὰμ ἐπιστρέφον πηγὴν, ἔνθεν τε πάλιν ἐκκλίνον πρὸς ἀνατολὴν ἐπὶ τὴν Σολομῶνος κολυμβήθραν, καὶ δηῆκον μέχρι χώρου τινὸς, ὃν καλοῦσιν ΟΦΛᾶ, τῇ πρὸς ἀνατολὴν φορᾷ τῆ ἱερῆ συνῆπτεν. τὸ δὲ δεύτερον τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ πύλης εἶχεν, ἣν Γεννὰθ ἐκάλουν, τῆ πρώτῃ τείχους ὕσαν, κυκλούμενον δὲ τὸ προσάρκτιον κλίμα μόνον ἀνῆει μέχρι τῆς Αντωνίας. τῷ τρίτῳ δὲ ἦν ἀρχὴ ὁ Ιππικὸς πύργος, ὅθεν μέχρι τῆ βορείᾳ κλίματος κατατεῖνον ἐπὶ τὸν Ψήφινον πύργον, ἔπειτα καθῆκον ἀντικρὺ τῶν Ελένης μνημείων· Αδιαβηνὴ βασιλὶς ἦν αὕτη, Ιζάτη βασιλέως μήτηρ· καὶ διὰ σπηλαίων βασιλικῶν μηκυνόμενον ἐκάμπτετο μὲν γωνιαίῳ πύργῳ κατὰ τὸ τῆ Γναφέως προσαγορευόμενον μνῆμα· τῷ δὲ ἀρχαίῳ περιβόλῳ συνάπτον εἰς τὴν Κεδρῶνα καλουμένην φάραγγα κατέληγεν. τῦτο τῇ προσκτισθείσῃ πόλει περιέθηκεν Αγρίππας, ἥπερ ἦν πᾶσα γυμνή. πλήθει γὰρ ὑπερχομένη, κατὰ μικρὸν ἐξέκειπε τῶν περιβόλων, καὶ τῆ ἱερῆ τὰ προσάρκτια πρὸς τῷ λόφῳ συμπολίζοντες, ἐπ' ὀκ ὀλίγον προῆλθον, καὶ τέταρτον περιοικηθῆναι λόφον, ὃς καλεῖται Βεζεθὰ, κείμενος μὲν ἀντικρὺ τῆς Αντωνίας, ἀποτεμνόμενος δὲ ὀρύγματι βαθεῖ· διεταφρεύθη γὰρ ἐπίτηδες· ὡς μὴ τῷ λόφῳ συνάπτοντες οἱ θεμέλιοι τῆς Αντωνίας, εὐπρόσιτοί τε εἶεν, καὶ ἧττον ὑψηλοί. διὸ δὴ καὶ πλεῖστον ὕψος τοῖς πύργοις προσεδίδου τὸ βάθος τῆς τάφρου· ἐπιχωρίως δὲ ἐκλήθη Βεζεθὰ τὸ νεόκτιστον μέρος, ὃ μεθερμηνευόμενον Ελλάδι γλώσσῃ καινὴ λέγοιτ' ἂν πόλις. δεομένων ἓν τῶν ταύτῃ σκέπης, ὁ πατὴρ τῆ νῦν βασιλέως, καὶ ὁμώνυμος Αγρίππας, ἄρχεται μὲν ἃ προείπομεν τείχους· δείσας δὲ Κλαύδιον Καίσαρα, μὴ τὸ μέγεθος τῆς κατασκευῆς ἐπὶ νεωτερισμῷ πραγμάτων ὑπονοήσῃ καὶ τάσεως, παύεται θεμελίους μόνον βαλόμενος. καὶ γὰρ ἂν οὐδ' ἂν ἦν ἁλώσιμος ἡ πόλις, εἰ πρόσπτε τὸ τεῖχος, ὡς ἤρξατο. λίθοις μὲν γε εἰκοσιπήχεσι τὸ μῆκος, καὶ τὸ εὖρος δεκα-

piens, per eum vero, qui Bethso dicitur, porrectus ad Essenorum vsque portam, et postea versus notum ad fontem Siloam flectens, et inde rursus in orientem deflectens versus piscinam Solomonis, et vsque ad locum quendam pertinens, qui Ophlas dicitur, Orientali templi porticui coniunctus erat. Secundus autem murus initium quidem ducebat a porta, quam Gennath vocabant, quaeque primi muri erat porta, solumque septentrionalem tractum ambiens ad Antoniam vsque pertingebat. Tertio autem muro initium dabat turris Hippica, vnde versus Borealem tractum sese extendens ad turrim vsque Psephinam, deinde protendens sese ex aduerso monumenti Helenae, quae Adiabenorum regina erat et Izatae regis mater, et per speluncas regias in longum ductus flectebatur quidem in angulari turri prope monumentum Fullonis dictum: antiquo autem muro coniunctus desinebat in vallem Cedronem, vt appellatur. Hoc muro eam ciuitatis partem, quae antiquae accreuerat, circumdedit rex Agrippa, cum antea esset omnis nuda. Multitudine enim exuberans ciuitas paulatim extra moenia antiqua serpebat; cumque templi septentrionalia colli proxima domibus complerentur, non parum processum est extra veteres colles, ita vt quartus aedificiis occuparetur collis, cui nomen Bezetha, ex aduerso quidem Antoniae, inde vero abscissus fossa profunda, (nam de industria ducta erat fossa) ne Antoniae fundamenta, si colli cohaererent, accessu facilia essent aut minus edita. quo factum, vt fossae profunditas plurimum altitudinis turribus adiiceret. pars autem illa ciuitatis, quae veteri accesserat, voce patria Bezetha appellata est, quae, si Graece eam interpretemur, Coenopolis dici posset. Cum ergo, qui illic habitarent, tegumento muri opus haberent, regis praesentis pater, eique cognominis, Agrippa, murum quidem iam memoratum inchoat; veritus autem Claudium Caesarem, ne constructionis magnitudinem in nouarum rerum studii et seditionis suspicionem traheret, iactis tantummodo fundamentis destitit ab opere. etenim inexpugnabilis exstitisset ciuitas, si murum, vti coeperat, perfeciisset. Saxa enim, quibus construebatur, erant cubitos quidem xx

πήχεσι συνηρμόζετο, μήθ' ὑπορυγῆναι σιδήρῳ ῥαδίως, μήθ' ὑπ' ὀργάνοις διασεισθῆναι δυναμένοις· δέκα πήχεις αὐτὸ τὸ τεῖχος ἐπλατύνετο, καὶ τὸ ὕψος πλεῖον μὲν ἦν, ὡς εἰκὸς, ἔχειν, μὴ διακωλυθείσης τῆς τοῦ καταρξαμένου Φιλοτιμίας. αὖθις δὲ, καίτοι μετὰ σπουδῆς ἐγειρόμενοι ὑπὸ Ἰουδαίων, εἰς εἴκοσι πήχεις ἀνέστη· καὶ διπήχεις μὲν τὰς ἐπάλξεις. τριπήχεις δὲ τοὺς προμαχῶνας εἶχεν, ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς εἰκοσιπέντε πήχεις ἀνατετάσθαι.

γ'. Τοῦ δὲ τείχους ὑπερεῖχον οἱ πύργοι πήχεις εἴκοσι μὲν εἰς εὖρος, εἴκοσι δὲ εἰς ὕψος, τετράγωνοί τε καὶ πλήρεις, ὥσπερ αὐτὸ τὸ τεῖχος, ὄντες. ἥ γε μὴν ἁρμονία καὶ τὸ κάλλος τῶν λίθων οὐδὲν ἀπίδει ναοῖς. μετὰ δὲ τὸ νεὼν ὕψος τῶν πύργων, ὅπερ ἦν εἰκοσιπήχυ, πολυτελεῖς ἦσαν οἶκοι, καὶ καθύπερθεν ὑπερῷα, δεξαμεναί τε πρὸς τὰς τῶν ὑετῶν ὑποδοχὰς ἱκανῶς πλεῖσαι, καὶ πλατεῖαι καθ' ἕκαστον ἀνόδοι. τοιοῦτος μὲν ἦν πύργος τὸ τρίτον τεῖχος εἶχεν ἐνενήκοντα· τὰ δὲ μεταπύργια τούτων ἀνὰ πήχεις διακοσίους. τὸ δὲ μέσον εἰς τεσσαρασκαίδεκα πύργους, τὸ δὲ ἀρχαῖον εἰς ἑξήκοντα μεμέρισο. τῆς πόλεως δὲ ὁ πᾶς κύκλος σταδίων ἦν τριάκοντα τριῶν. θαυμασίου δὲ ὄντος ἦλθε τοῦ τρίτου τείχους, θαυμασιώτερος ἀνεῖχε κατὰ γωνίαν βόρειός τε καὶ πρὸς δύσιν ὁ ψηφινος πύργος, καθ' ὃν ἐστρατοπεδεύσατο Τίτος. ἐπὶ γὰρ ἑβδομήκοντα πήχεις ὑψηλὸς ὤν, Ἀραβίαν τε ἀνίσχοντος ἡλίου παρεῖχεν ἀφορᾶν, καὶ μέχρι θαλάττης τὰ τῆς Ἑβραίων κληρουχίας ἔσχατα. ὀκτάγωνος δὲ ἦν. τούτου δὲ ἄντικρυς ὁ Ἱππικὸς, καὶ παρ' αὐτὸν δύο καὶτεσκευάσθησαν ὑπὸ Ἡρώδου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ ἀρχαίῳ ναῷ· μέγεθός τε καὶ κάλλος ἦσαν καὶ ὀχυρότητα τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην διαφοροι. πρὸς γὰρ τῷ Φύσει μεγαλοψύχῳ, καὶ τῇ περὶ τὴν πόλιν Φιλοτιμίᾳ, τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἔργων ὁ βασιλεὺς πάθεσιν οἰκείοις ἐχαρίζετο, καὶ τρισὶ τοῖς ἡδίστοις προσώποις, ἀφ' ὧν ὠνόμασε τοὺς πύργους, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ καὶ γυναικὶ, τὴν μνήμην ἀνέθηκε· τὴν μὲν, ὡς προειρήκαμεν, κτείνας δι' ἔρωτα, τοὺς δὲ ἀποβα-

longa, decem vero lata, vt nec ferro facile fodi possent, nec machinis loco dimoueri: hisque factus est murus ipse in latitudinem decem cubitorum, ac in maiorem, vt verisimile est, altitudinem surrexisset, si magnificentia illius, qui eum inchoauerat, non inhibita fuisset. Postea vero idem murus, vtpote studiose a Iudaeis excitatus, ad xx cubitos attollitur; et minas quidem binis cubitis, propugnacula vero trinis habebat: adeo vt tota altitudo ad xxv cubitos assurgeret.

3. Murum autem supereminebant turres, xx. quidem cubitis in latitudinem, xx. etiam in altitudinem, quadratae et solidae, sicut et ipse murus. quin et iunctura et pulchritudine lapidum nihil cedebant templo. Supra vero solidam illam turrium altitudinem ad xx. cubitos, magnifici erant oeci, iisque superimposita coenacula, et cisternae ad aquas pluuiales illic recipiendas plurimae, et lati ad singula gradus, quibus adscendebatur. Atque turres quidem eiusmodi tertius iste murus xc. habebat; earum autem intervalla erant cc. cubitorum. medius vero murus in xiv. turres, et antiquus in lx. diuisus erat. Vrbis autem circuitus vniuersus erat stadiorum xxxiii. At cum totus esset admirabilis tertius ille murus, admirabilior tamen adhuc erat Psephina turris, quae in angulo ad septentrionem et occidentem sito surgebat, aduersus quam Titus castra posuerat. Cum enim lxx. cubitos alta esset, inde conspici poterat Arabia sole oriente, vltimique ad mare vsque terrae Iudaeorum fines. Erat autem octangularis ea turris. Atqui ex aduerso illius erat Hippicos dicta turris, et iuxta eam duae aliae, ab Herode rege in veteri muro aedificatae: quae magnitudine et pulchritudine et firmitate vniuersis, quae toto orbe erant, praestabant. nam praeterquam quod rex natura esset magno et excelso animo, et magnificentiae studeret in vrbe ornanda, in operum praecellentia animi sui affectibus gratificabatur; tribusque personis carissimis, a quibus turres appellauit, fratri scilicet et amico et coniugi, in memoriam consecrauit: huic quidem, vt iam ante diximus, amoris causa ab ipso peremptae, illis vero bello amissis,

λων ἐν πολέμῳ γενναίως ἀγωνισαμένους. ὁ μὲν ἦν Ἱππικὸς, ἀπὸ τῆ Φίλῳ προσαγορευθεὶς, τετράγωνος μὲν ἦν, εὖρος δὲ καὶ μῆκος εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν ἕκαστος καὶ ὕψος τριάκοντα, ὑδαμῆ διάκενος. ὑπὲρ δὲ τὸ πλῆρες, καὶ ταῖς πέτραις συνηνωμένον, εἰς ἐκδοχὴν τῶν ὄμβρων, εἰκοσίπηχυς λάκκος ἦν τὸ βάθος. ἐπάνω δὲ τούτῳ δίστεγος οἶκος ἦν, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εἰς ποικίλα τε διηρημένος, ὑπὲρ ὃν τύρσεις μὲν διπήχεις, προμαχῶνες δὲ περιβέβληντο τριπήχεις· ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς ὀγδοήκοντα πήχεις συναριθμεῖσθαι. ὁ δὲ δεύτερος πύργος, ὃν ὠνόμασεν ἀπὸ ἀδελφῆ Φασάηλον, τὸ μὲν πλάτος καὶ τὸ μῆκος ἴσον εἶχε, τεσσαράκοντα πηχῶν ἕκαστον, ἐπὶ τεσσαράκοντα δ' ἦν τὸ ναοῦ αὐτῆ ὕψος. ἐπάνω δ' αὐτῆ περιῆσαν δεκαπήχεις τὸ ὕψος, θωρακίοις τε καὶ προβόλοις σκεπομένη. μέσην δ' ὑπερῳκοδόμητο τὴν σοὰν πύργος ἕτερος, εἴς τε οἴκους πολυτελεῖς, καὶ δὴ καὶ βαλανεῖον διηρημένος, ὡς μηδὲν ἐνδέοι τῷ πύργῳ βασίλειον δοκεῖν. τὰ δὲ ἄκρα τοῖς προμαχῶσι καὶ ταῖς τύρσεσι μᾶλλον, ἥπερ ὁ πρὸ αὐτῆ, κεκόσμητο. πηχῶν δὴ τὸ πᾶν ὕψος, ὡς ἑνενήκοντα, καὶ τὸ μὲν χῆμα παρεῴκει τῷ κατὰ τὴν Φάρον ἐκπυρσεύοντι τοῖς ἐπ' Ἀλεξανδρείας πλέουσι, τῇ περιοχῇ δὲ πολὺ μεῖζον ἦν. τηνικαῦτά γε μὴν τυραννεῖον ἀπεδείχθη τῆ Σίμωνος. ὁ δὲ τρίτος πύργος ἡ Μαριάμμη, τοῦτο γὰρ ἡ βασιλὶς ἐκαλεῖτο, μέχρι μὲν εἴκοσι πηχῶν ναὸς ἦν, εἴκοσι δὲ πήχεις εὖρος διέβαινε καὶ μῆκος ἴσον. πολυτελεστέραν δὲ καὶ ποικιλωτέραν τῶν ἄλλων τὴν οἴκησιν εἶχεν ἐπάνω· τῆ βασιλέως οἰκείου ὑπολαβόντος, τὸν ἀπὸ γυναικὸς ὀνομασθέντα κεκοσμῆσθαι πλέον, ἢ τὰς ἀπ' ἀνδρῶν, ὥστε ἐκείνης τῆ τῆς γυναικὸς ὀχυρωτέρας. τοῦτο τὸ πᾶν ὕψος πεντήκοντα καὶ πέντε πηχῶν ἦν.

δ'. Τηλικοῦτοι δὲ ὄντες οἱ τρεῖς τὸ μέγεθος, πολὺ μείζονες ἐφαίνοντο διὰ τὸν τόπον· αὐτό τε γὰρ τὸ ἀρχαῖον τεῖχος, ἐν ᾧ ἦσαν, ἐφ' ὑψηλῷ λόφῳ ἐδέδμητο, καὶ τῷ λόφῳ καθάπερ κορυφή τις ὑψηλοτέρα προανέτειχεν εἰς τριά-

eum fortiter ſtrenueque dimicaſſent. Atque Hippica ſane, ab amico denominata, quadrangularis quidem erat, (cuius ſingula latera latitudine et longitudine xxv. cubitos patebant, altitudine vero erant cubitorum xxx.) nuſquam inanis. Supra autem hanc ſoliditatem, ſaxiſque adunatam compaginem, imbribus excipiendis puteus erat xx. cubitos altus. Super eum vero domus erat gemino tabulato xxv. cubitos alta, et in varia membra diuiſa, cui impoſitae erant minae quidem ad duos, propugnacula vero ad tres cubitos aſſurgentia, ita vt tota altitudo ad LXXX. cubitos numeraretur. Secunda vero turris, quam de fratris nomine Phaſaëlum nominauit, aeque tam in longitudinem, quam in latitudinem XL. cubitos patebat, totidemque in altitudinem, tota ſolida. Hanc autem ambiebat porticus x. cubitos alta, loricis et propugnaculis ſepta. in medio vero porticus ſuperaedificata erat alia turris in oecos etiam magnificos cum balneo diuiſa, vt nihil turri deeſſet, quo minus regia videretur. in faſtigio autem minis et propugnaculis, prae altero, quem memorauimus, ornata erat: adeoque tota eius altitudo ad XC. cubitos vſque attollebatur; et ſpecie quidem turri in Pharo inſula, quae Alexandriam nauigantibus ignem procul oſtendit, ſimilis erat, ſed ambitu multo maior. Caeterum tunc Simoni factum erat tyrannidis domicilium. Tertia autem turris Mariamne dicta (ita enim vocabatur regina) vſque ad XX. quidem cubitos ſolida erat, XX. vero cubitos lata pariterque alta. Deuerſoria autem caeteris magnificentiora et ornatiora ſuſtinebat: rege quippe ipſum id decere arbitrante, vt turri de vxoris nomine appellatae plus ornatus adhiberetur, quam illis, quae a viris nomen traxerunt: ſicut illae hac munitiores erant, cui femina nomen dederat. Huius tota altitudo erat LV. cubitorum.

4. Cum autem tantae eſſent magnitudinis tres illae turres, ex loci ſitu multo maiores eſſe videbantur: nam et ipſe antiquus murus, cui erant inaedificatae, in excelſo colle exſtructus fuerat; et magis, quam ipſe collis, emi-

κοντα πήχεις, ὑπὲρ ἣν οἱ πύργοι κείμενοι πολὺ δή τι τῆ μετεώρῳ προυτελάμβανον. θαυμάσιον δὲ καὶ τῶν λίθων ἦν τὸ μέγεθος. ἃ γὰρ ἐξ εἰκαΐας χερμάδος, ἃδὲ φορητῶν ἀνθρώποις πετρῶν συνειστήκεσαν, λευκὴ δὲ μάρμαρος ἐτμήθη· καὶ τὸ μὲν μῆκος ἑκάστης πηχῶν ἦν εἴκοσι, δέκα δὲ εὖρος, καὶ βάθος πέντε. συνήνωντο δ' ἐπ' ἀλλήλοις, ὡς δοκεῖν ἕκαστον πύργον μίαν εἶναι πέτραν ἀναπεφυκυῖαν, ἔπειτα δὲ περιεξέθαι χερσὶ τεχνιτῶν εἰς χῆμα καὶ γωνίας. ἔστως ἁδαμόθεν ἡ συνάφεια τῆς ἁρμονίας διεφαίνετο. κειμένοις δὲ πρὸς ἄρκτον αὐτοῖς ἔνδοθεν ἡ τῆ βασιλέως αὐλὴ προσέκειτο, πάντὸς λόγου κρείσσων. ἔστε γὰρ πολυτελείας, ἔστε κατασκευῆς τινος ἔλιπεν ὑπερβολή. ἀλλὰ τετείχιστο μὲν ἅπασα τριάκοντα πήχεις τὸ ὕψος, κύκλῳ κατ' ἴσον διάστημα κεκοσμημένοις δὲ πύργοις διείληπτο, ἀνδρῶν σί τε μεγίστοις, καὶ εἰς ξενῶνας ἑκατοντατρικλίνους· ἐν οἷς ἀδιήγητος μὲν ἡ ποικιλία τῶν λίθων ἦν. συνῆκτο γὰρ πολὺς ὁ πανταχῆ σπάνιος. θαυμασαὶ δ' ὀροφαὶ, μήκει τε δοκῶν καὶ λαμπρότητι περικοσμημάτων. οἴκων δὲ πλῆθος, καὶ διαφοραὶ χήματων περὶ τούτους μυρίαι· πᾶσί γε μὴν ἐπισκευαὶ πλήρεις, καὶ τὰ πλείω τῶν ἐν ἑκάστοις κειμένων ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. περίστοα δὲ δι' ἀλλήλων ἐν κύκλῳ πολλὰ, καὶ στύλοι πρὸς ἑκάστῳ διάφοροι. τά γε μὴν τούτων ὕπαιθρα πανταχῆ χλοερά. καὶ ποικίλαι μὲν ὕλαι, μακροὶ δὲ δι' αὐτῶν περίπατοι, καὶ περὶ τούτους εὔριποι βαθεῖς δεξαμεναί τε πολλαχῆ χαλκουργημάτων περίπλεοι, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐξεχεῖτο, καὶ πολλοὶ περὶ τὰ νάματα πύργοι πελιναίων ἡμέρων. ἀλλὰ γὰρ ἅθ' ἑρμηνεῦσαι δυνατὸν ἀξίως τὰ βασίλεια, καὶ φέρει βάσανον ἡ μνήμη, τὰς τῆ λησρικῆ πυρὸς δαπάνας ἀναφέρουσα. ἃ γὰρ ταῦτα Ρωμαῖοι κατέφλεξαν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἔνδον ἐπιβάλλων, ὡς προειρήκαμεν, ἐν ἀρχῆ τῆς ἀποστάσεως· καὶ ἀπὸ μὲν τῆς Αντωνίας ἤρξατο τὸ πῦρ, μετέβη δ' ἐπὶ τὰ βασίλεια, καὶ τῶν τειῶν πύργων τὰς στέγας ἐπενεμήθη.

nebat ad xxx. cubitos, supra quem verticem turres illae positae multum sublimitatis inde assumebant. Mirabilis autem etiam lapidum erat magnitudo. non enim ex vulgaribus lapidibus, saxisue, quae homines ferre possent, constructae erant: verum ex secto marmore candido, singulis quidem saxis xx. cubitos longis, decem vero latis, et quinque altis. Tam apte autem inter se coniuncta erant, vt singulae turres singula saxa viderentur a natura facta, ac deinde manibus artificum in faciem anguloſque efformata. atque ita nusquam compaginis iunctura deprehendi potuit. His autem, in septentrionali muri parte positis, intus coniuncta erat regia, omni narratione paene superior: vt quae operis aut apparatus cuiuscunque magnificentia superari non potuerit, sed tota quidem muro xxx. cubitos alto cincta erat, et in circuitu turribus ornatissimis aequali distantia positis distincta, maximisque coenaculis, quae c. virorum lectos caperent, instructa: in quibus inenarrabilis erat lapidum varietas. nam quicquid illorum vbique natum magna copia collectum erat. Tecta etiam et laquearia ob trabium longitudinem et ornamentorum magnificentiam miranda erant. Cubiculorum item ingens multitudo, et figuratum circa illa multiplex varietas; atque omnia supellectile pretiosissima, vasisque, quorum pleraque aurea et argentea erant, instructa. Peristylia vero multa, alia post alia in circulum, singula variis columnis ornata. Quae vero illorum spatia sub dio erant, viriditate vbique gaudebant: et variae quidem syluae erant, inque iis prolixa ambulacra, et circa ea profundi euripi, cisternaeque passim signis aereis abundantes, per quae aqua effundebatur, et circa latices multae cicurum columbarum turres. Sed enim regia, qualis fuerit, pro dignitate exponi nequit, et memoriae cruciatus adhiberetur, si quis referret, quantas res consumserit flamma latrocinalis. nec enim ista omnia a Romanis incensa erant, sed ab insidiatoribus intestinis, vt iam ante diximus, sub defectionis initium. Atque primum quidem in Antoniam inuasit ignis; inde autem transiit in regiam, triumque turrium tecta depastus est.

ΚΕΦ. ε'.

Ἔκφρασις ἱεροῦ.

Τὸ δὲ ἱερὸν ἵδρυτο μὲν, ὥσπερ ἔφην, ἐπὶ λίθου κατερρῶ· κατ' ἀρχὰς δὲ μόλις ἐξήνεικε τὸ ἀνωτάτω χθαμαλὸν αὐτῷ τῷ τε ναῷ καὶ τῷ βωμῷ. τὰ γὰρ πέριξ ἀπόκρημνος ἦν καὶ κατάντης. τῷ δὲ βασιλέως Σολομῶνος, ὃς δὴ καὶ τὸν ναὸν ἔκτισε, τὸ κατ' ἀνατολὰς μέρος ἐκτειχίσαντος, εἶτ' ἐτέθη μία στοὰ τῷ χώματι· καὶ κατά γε τὰ λοιπὰ μέρη γυμνὸς ὁ ναὸς ἦν. τοῖς δ' ἔξης αἰῶσιν, αἰεί τι τῷ λαῷ προσχωννύντος, ἀνισούμενος ὁ λόφος ηὐξήνετο. διανοψάντες δὲ καὶ τὸ προσάρκτιον τεῖχος, τοσοῦτον προσέλαβον ὅσον ὕστερον ἐπεῖχεν ὁ τῶ παντὸς ἱερῷ περίβολος. τειχίσαντες δὲ ἐκ βίζης τρισχῆ κύκλῳ τὸν λόφον, καὶ μεῖζον ἐλπίδος ἐκπονήσαντες ἔργον· εἰς ὃ μακροὶ μὲν ἐξανηλώθησαν αἰῶνες αὐτοῖς, καὶ οἱ ἱεροὶ δὲ θησαυροὶ πάντες, ὃς ἀνεπίμπλασαν οἱ παρὰ τῆς οἰκουμένης δασμοὶ πεμπόμενοι τῷ Θεῷ· πάς τε ἄνω περίβολος, καὶ τὸ κάτω ἱερὸν ἀμφεδείμαντο. τότε τὸ ταπεινότατον, ἀπὸ τριακοσίων ἀνετειχίσαντο πηχῶν, κατὰ δέ τινας τόπους ἐκ πλείονος. ὁ μέντοι πᾶν τὸ βάθος ἐφαίνετο τῶν θεμελίων· ἐπὶ πολὺ γὰρ ἔχωσαν τὰς φάραγγας, ἀνισῶν βυλόμενοι τὰς στενωπὰς τῇ ἄσεως. πέτραι δὲ τεσσαρακονταπήχεις τὸ μέγεθος ἦσαν τῆ δομήματος· ἥ τε γὰρ δαψίλεια τῶν χρημάτων, καὶ ἡ τῶ λαῶ φιλοτιμία, λόγω μείζονας ἐποιεῖτο τὰς ἐπιβολὰς, καὶ τὸ μηδὲν ἐλπιθὲν ἔξειν πέρας, ἐπὶ μονῇ καὶ χρόνοις ἦν ἀνύσιμον.

β'. Ἦν δὲ ἄξια τῶν τοιούτων θεμελίων καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἔργα. διπλαῖ μὲν γὰρ αἱ στοαὶ πᾶσαι, κίονες δ' αὐταῖς εἰκοσιπέντε πηχῶν τὸ ὕψος ὑφειστήκεσαν, μονόλιθοι λευκοτάτης μαρμάρου, κεδρίνοις δὲ φατνώμασιν ὠρόφωντο. τούτων ἡ μὲν φυσικὴ πολυτέλεια, καὶ τὸ εὔξεστον, καὶ τὸ ἁρμόνιον, παρεῖχε θεωρίαν ἀξιόλογον· ἥδετο δὲ ἔξωθεν, ὅτε ζωγραφίας, ὅτε γλυφίδος ἔργῳ προσηγλάϊστο.

CAP. V.

Descriptio templi.

FAnum autem, vt superius dixi, supra arduum quidem collis iugum conditum erat: cumque aedificari coeptum esset, vix templo et arae sufficiebat planities in illius vertice. nam vndique praeceps erat atque decliuis. Cum autem rex Solomon, idem qui templum exstruxit, partem eius ad orientem muro cinxisset, tum terrae illic aggestae porticus vna impositа erat: et ex aliis partibus nudum manebat templum. Progressu autem temporis, cum semper aliquid aggeris populus accumularet, coaequatus collis latior effectus est. Quin et muro ad septentrionem perrupto, tantum assumsere spatii, quantum postea totius fani ambitus includebat. Cum autem a fundamentis triplici muro collem circumdedissent, et in opere magis, quam sperandum erat, elaborassent, (in quo longa saecula consumta erant, omnesque thesauri sacri, quos ex toto orbe missa Deo tributa repleuerant) tam superiorem ambitum, quam templum interius, aedificarunt. Cuius quod humillimum erat ad trecentos cubitos excitarunt, in quibusdam vero locis ad plures. Non tamen omnis fundamentorum altitudo apparebat: nam magna ex parte valles terra aggesta repletae erant, vt vrbis angiportis eas adaequarent. Saxis vero in exstructione vsi sunt quadragenorum cubitorum magnitudinis. nam et pecuniae abundantia et populi liberalitas plus, quam dici potest, structuram procedere faciebat: et quod absolui posse ne sperabatur quidem, perseverantia et temporis diuturnitate perfectum erat.

2. Tantis autem fundamentis digna erant opera illis imposita. Nam porticus quidem omnes duplices erant, eas vero sustinuerunt columnae quinis et vicenis cubitis altae, singulis e saxis marmore candidissimo: et cedrinis laquearibus tectae erant. Illa vtpote natura magnifica et bene polita, apteque et congruenter iuncta spectaculum praebebant splendidum et memorabile; nulloque aut pictoris aut sculptoris opere extrinsecus ornatum. Et la-

καὶ πλατεῖαι μὲν ἦσαν ἐπὶ τριάκοντα πήχεις· ὁ δὲ πᾶς κύκλος αὐτῶν εἰς ἓξ σταδίους συνεμετρεῖτο, περιλαμβανομένης καὶ τῆς Αντωνίας. τὸ δὲ ὕπαιθρον ἅπαν πεποίκιλτο παντοδαπῶν λίθων κατεστρωμένων. διὰ τούτου προϊόντων ἐπὶ τὸ δεύτερον ἱερὸν, δρύφακτος περιβέβλητο λίθινος, τρίπηχυς μὲν ὕψος, πάνυ δὲ χαριέντως διειργασμένος. ἐν αὐτῷ δ' εἰσήκεσαν ἐξ ἴσου διαστήματος στῆλαι, τὸν τῆς ἁγνείας προσημαίνουσαι νόμον, αἱ μὲν Ελληνικοῖς, αἱ δὲ Ρωμαϊκοῖς γράμμασι, μὴ δεῖν ἀλλόφυλον ἐντὸς τοῦ ἁγίου παριέναι. τὸ γὰρ δεύτερον ἱερὸν, ἅγιον ἐκαλεῖτο, καὶ τεσσαρεσκαίδεκα μὲν βαθμοῖς ἦν ἀναβατὸν ἀπὸ τοῦ πρώτου, τετράγωνον δὲ ἄνω καὶ τείχει περιπεφραγμένον ἰδίῳ. τούτου τὸ μὲν ἔξωθεν ὕψος, καίπερ τεσσαράκοντα πηχῶν ὑπάρχον, ὑπὸ τῶν βαθμῶν ἐκαλύπτετο, τὸ δὲ ἔνδοθεν εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν ἦν. πρὸς γὰρ ὑψηλοτέρῳ ἐδεδόμητο βαθμοῖς, ὑπέτι ἦν ἅπαν ἴσον καταφανὲς καλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ λόφου. μετὰ δὲ τοὺς δεκατέσσαρας βαθμούς, τὸ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα πηχῶν ἦν δέκα, πᾶν ἰσόπεδον. ἔνθεν ἄλλοι πάλιν πεντέβαθμοι κλίμακες ἀνῆγον ἐπὶ τὰς πύλας, αἱ ἀπὸ μὲν ἄρκτου καὶ μεσημβρίας ὀκτὼ, καθ' ἑκάτερον τέσσαρες. δύο δ' ἦσαν ἐξ ἀνατολῆς κατ' ἀνάγκην. διατετειχισμένου γὰρ κατὰ τοῦτο τὸ κλίμα ταῖς γυναιξὶν ἰδίᾳ πρὸς θρησκείαν χώρᾳ, ἔδει δευτέραν εἶναι πύλην· τέτμητο δ' αὕτη τῆς πρώτης ἄντικρυς. καὶ τῶν ἄλλων κλιμάτων, μία μεσημβρινὴ πύλη, καὶ μία βόρειος, δι' ἧς εἰς τὴν γυναικωνῖτιν εἰσῆγον· κατὰ γὰρ τὰς ἄλλας οὐκ ἐξῆν παρελθεῖν γυναιξίν, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὴν σφετέραν ὑπερβῆναι τὸ διατείχισμα. ἀνεῖτό γε μὴν ταῖς τε ἐπιχωρίοις καὶ ταῖς ἔξωθεν ὁμοφύλοις ἐν ἴσῳ πρὸς θρησκείαν ὁ χῶρος. τὸ δὲ πρὸς δύσιν μέρος οὐκ εἶχε πύλην, ἀλλὰ διηνεκὲς ἐδεδόμητο ταύτῃ τὸ τεῖχος. αἱ στοαὶ δὲ μεταξὺ τῶν πυλῶν ἀπὸ τοῦ τείχους, ἔνδον ἐστραμμέναι πρὸ τῶν γαζοφυλακίων, σφόδρα μὲν καλοῖς καὶ μεγάλοις ἀνείχοντο κίοσιν. ἦσαν δ' ἁπλαῖ, καὶ πλὴν τοῦ μεγέθους τῶν κάτω κατ' οὐδὲν ἀπελείποντο.

tae quidem erant ad xxx. cubitos; omnis autem earum ambitus vna cum Antonia sex stadiorum mensuram comprehendebat. At totum sub dio spatium variatum erat et omnigenis lapidibus stratum. Cum vero per hoc secundum ad templum iretur, septum lapideum circumiectum erat trium quidem cubitorum altitudine, admodum vero affabre factum. Illic autem paribus interuallis disposita erant columnae, ingressuros de lege munditiae praemonentes, aliae Graecis, aliae Latinis literis, nemini licere alienigenae in locum sanctum intrare. Sanctum enim vocabatur templum secundum, et quatuordecim quidem gradibus eo adscendebatur a primo: illius vero area quadrata erat et proprio muro circumdata. cuius exterior celsitudo, quamuis xl. cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur, interior autem xxv. cubitorum erat. nam cum in altiori loco gradibus aedificaretur, non tota pars interior cernebatur, colle vtpote obtecta. Post xiv. autem gradus spatium vsque ad murum erat decem cubitorum, totumque erat planum. Hinc rursum aliae quinque graduum scalae ad portas ducebant, quae a septentrione quidem ac meridie octo erant, quaternae vtrinque, duae vero ex oriente necessario. nam cum hic proprius locus, religionis causa, mulieribus muro discerneretur, altera quoque porta opus esse videbatur: haec autem ex aduerso prioris secta erat. atque ex aliis regionibus vna porta meridiana et vna septentrionalis, quibus ad mulierum atrium introibatur: per alias enim mulieribus non licebat ingredi; sed neque per suam vltra proprium sibi dicatum septum. Caeterum patebat locus iste non solum feminis Iudaeam habitantibus, sed et extra eam popularibus religionis causa venientibus. occidua vero pars nullam portam habebat, sed perpetuo exstructus ibi erat murus. Porticus autem post portas a muro auersae intro ante gazophylacia, columnis ingentibus et pulcherrimis sustinebantur. erant autem simplices, et praeter magnitudinem nulla in re ab inferioris septi porticibus differebant.

γ'. Τῶν δὲ πυλῶν αἱ μὲν ἐνέα χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ κεκαλυμμέναι πανταχόθεν ἦσαν, ὁμοίως τε παραστάδες καὶ τὰ ὑπέρθυρα· μία δ' ἡ ἔξωθεν τῷ νεὼ Κορινθίᾳ χαλκῇ, πολυ τῇ τιμῇ τὰς καταργύρους καὶ περιχρύσους ὑπεράγουσα. καὶ δύο μὲν ἑκάστῃ πυλῶνος θύραι, τριάκοντα δὲ πηχῶν τὸ ὕψος ἑκάστης, καὶ τὸ πλάτος ἦν πεντεκαίδεκα. μετὰ μέντοι τὰς εἰσόδους ἐνδοτέρω πλατυνόμενοι παρ' ἑκάτερον τριάκοντα πήχεις ἐξέδρας εἶχον εὖρός τε καὶ μῆκος πυργοειδεῖς, ὑψηλαὶ δ' ὑπὲρ τεσσαράκοντα πήχεις. δύο δ' ἀνεῖχον ἑκάστην κίονες, δώδεκα πηχῶν τὴν περιοχὴν ἔχοντες. καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἴσον ἦν τὸ μέγεθος. ἡ δὲ ὑπὲρ τὴν Κορινθίαν ἀπὸ τῆς γυναικωνίτιδος ἐξ ἀνατολῆς ἀνοιγομένη τῆς τοῦ ναοῦ πύλης ἀντικρὺ, πολὺ μείζων· πεντήκοντα γὰρ πηχῶν ὅσα τὴν ἀνάστασιν, τεσσαράκοντα πήχεις τὰς θύρας εἶχε, καὶ τὸν κόσμον πολυτελέστερον, ἐπὶ δαψιλὲς πάχος ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. τοῦτο δὲ ταῖς ἐνέα πύλαις ἐπέχεεν ὁ Τιβερίου πατὴρ Αλέξανδρος. βαθμοὶ δὲ δεκαπέντε πρὸς τὴν μείζονα πύλην ἀπὸ τοῦ τῶν γυναικῶν διατειχίσματος ἀνῆγον· τῶν γὰρ κατὰ τὰς ἄλλας πέντε βαθμῶν ἦσαν βραχύτεροι.

δ'. Αὐτὸς δ' ὁ ναὸς, κατὰ μέσον κείμενος, τὸ ἅγιον ἱερὸν, δώδεκα βαθμοῖς ἦν ἀναβατός. καὶ τὸ μὲν κατὰ πρόσωπον ὕψος τε καὶ εὖρος ἴσον, ἀνὰ πήχεις ἑκατόν. κατόπιν δὲ τεσσαράκοντα πήχεσι στενότερος· ἔμπροσθεν γὰρ ὥσπερ ὦμοι παρ' ἑκάτερον εἰκοσιπήχεις διέβαινον. ἡ πρώτη δὲ αὐτοῦ πύλη, πηχῶν ἑβδομήκοντα τὸ ὕψος ὅσα, καὶ εὖρος εἴκοσι καὶ πέντε, θύρας οὐκ εἶχε· τοῦ γὰρ οὐρανοῦ τὸ ἀφανὲς καὶ ἀδιάκλειστον ἐνέφαινε· κεχρύσωτο δὲ τὰ μέτωπα πάντα, καὶ δι' αὐτῆς ὅ, τε πρῶτος οἶκος ἔσωθεν ἅπας κατεφαίνετο, μέγιστος ὤν, καὶ τὰ περὶ τὴν εἴσω πύλην πάντα λαμπόμενα χρυσῷ τοῖς ὁρῶσιν ὑπέπιπτεν. τοῦ δὲ ναοῦ ὄντος εἴσω διστέγου, μόνος ὁ πρῶτος οἶκος περῄκτο, καὶ διηνεκὴς εἰς τὸ ὕψος, ἀνατεινόμενος μὲν ἐπὶ ἐνενήκοντα πήχεις, μηκυνόμενος δὲ ἐπὶ πεντήκοντα, καὶ διαβαίνων

3. Portarum autem nouem quidem auro et argento vndique tectae erant, vna cum postibus et superliminari: vna vero extra templum ex aere Corinthio, quae multum argento inclusas et inauratas dignitate superabat. Et binae quidem fores in singulis ianuis erant, et vnaquaeque XXX. cubitis alta, et XV. lata erat. atqui post introitum introrsum dilatatae exhedras vtrinque habebant XXX. cubitos longas et latas, turris in modum exstructas, altas vero XL. cubitos et amplius. singulas autem binae columnae duodenum cubitorum ambitu sustinebant. Et aliarum quidem portarum par magnitudo erat. Quae vero supra Corinthiam ab oriente ex parte atrii feminarum recta in templi portam respiciebat, reliquis erat multo maior: alta enim erat cubitos L, lata vero XL, cum foribus paris magnitudinis, quae magnificentiore cultu et ornatu decoratae erant, crassioribus scilicet auri et argenti laminis vestitae. Illud vero quicquid erat auri et argenti, nouem istis portis infundi curauerat pater Tiberii Alexander. Gradus autem XV. a muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam ducebant: illis enim quinque gradibus, qui ad alias portas ferebant, erant breviores.

4. Ipsum vero templum, in medio positum, id est sacrosanctum, XII. gradibus adscendebatur. Et a fronte quidem eius altitudo et latitudo par, centum nempe cubitorum. pone vero XL. cubitis erat angustius: nam a fronte duo veluti humeri vtrinque XX. cubitos vltra templi latera producebantur. Prima autem eius porta, LXX. cubitis alta atque lata XXV, fores non habebat, (coelum enim vndique conspicuum et vbique patens significabat) omnisque eius frons erat inaurata, perque eam prima aedes intus tota apparebat, quae maxima erat; quaeque circa interiorem templi portam erant, tota auro coruscantia, adspicientibus occurrebant. Cum autem interior eius pars contignatione interfepta esset, sola prima domus patebat, et perpetuam in altitudinem surgebat ad XC. quidem cubitos; in longitudine vero L. erat, et XX. in

ἐπὶ εἴκοσιν. ἡ δὲ διὰ τῆ αὐλῆ πύλη κεχρύσωτο μὲν, ὡς ἦν, πᾶσα, καὶ ὅλος περὶ αὐτὴν τοῖχος. εἶχε δὲ καὶ τὰς χρυσᾶς ὑπὲρ αὐτῆς ἀμπέλους, ἀφ' ὧν βότρυες ἀνδρομέπεις κατεκρέμαντο. ὄντος δὲ ἤδη τῆ ναῦ διστέγυ, ταπεινοτέρα τῆς ἔξωθεν ὄψεως ἡ ἔνδον ἦν, καὶ θύρας εἶχε χρυσᾶς πεντηκονταπέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εὖρος δ' ἑκκαίδεκα. πρὸ δὲ τούτων ἰσόμηκες καταπέτασμα, πέπλος ἦν Βαβυλώνιος, ποικιλτὸς ἐξ ὑακίνθυ, καὶ βύσσυ, κόκκυ τε καὶ πορφύρας, θαυμασῶς μὲν εἰργασμένος, οὐκ ἀθεώρητον δὲ τῆς ὕλης τὴν κρᾶσιν ἔχων, ἀλλ' ὥσπερ εἰκόνα τῶν ὅλων. ἐδόκει γὰρ αἰνίττεσθαι τῇ κόκκῳ μὲν τὸ πῦρ, τῇ βύσσῳ δὲ τὴν γῆν, τῇ δὲ ὑακίνθῳ τὸν ἀέρα, καὶ τῇ πορφύρᾳ τὴν θάλασσαν· τῶν μὲν ἐκ τῆς χρόας ὁμοιουμένων, τῆς δὲ βύσσυ καὶ τῆς πορφύρας διὰ τὴν γένεσιν, ἐπειδὴ τὴν μὲν ἀναδίδωσιν ἡ γῆ, τὴν δὲ ἡ θάλασσα. κατεγέγραπτο δὲ ὁ πέπλος πᾶσαν τὴν ὑράνιον θεωρίαν, πλὴν τῶν ζωδίων.

ε'. Παριόντας δ' εἴσω τὸ ἐπίπεδον τῆ ναῦ μέρος ἐξεδέχετο. τούτῳ τοίνυν τὸ μὲν ὕψος ἑξήκοντα πηχῶν, καὶ τὸ μῆκος ἴσον, εἴκοσι δὲ πηχῶν τὸ πλάτος ἦν. τὸ δὲ ἑξηκονταπηχυ πάλιν διῄρητο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος, ἀποτετμημένον ἐπὶ τεσσαράκοντα πήχεις, εἶχεν ἐν αὐτῷ τρία θαυμασιώτατα καὶ περιβόητα πᾶσιν ἀνθρώποις ἔργα, λυχνίαν, τράπεζαν, θυμιατήριον. ἐνέφαινον δὲ οἱ μὲν ἑπτὰ λύχνοι τὰς πλανήτας· τοσοῦτοι γὰρ ἀπ' αὐτῆς διῃροῦντο τῆς λυχνίας. οἱ δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἄρτοι δώδεκα, τόν τε ζωδιακὸν κύκλον, καὶ τὸν ἐνιαυτόν. τὸ θυμιατήριον δὲ, διὰ τῶν τρισπαίδεκα θυμιαμάτων, οἷς ἐκ θαλάσσης ἀνεκίμπλατο, τῆς τ' οἰκείτε καὶ οἰκουμένης ἐσήμαινεν, ὅτι τῷ Θεῷ πάντα καὶ τῷ Θεῷ. τὸ δ' ἐνδοτάτω μέρος εἴκοσι μὲν ἦν πηχῶν· διῃρεῖτο δ' ὁμοίως καταπετάσματι πρὸς τὸ ἔξωθεν. ἔκειτο δ' ὑδὲν ὅλως ἐν αὐτῷ, ἄβατον δὲ καὶ ἄχραντον καὶ ἀθέατον ἦν πᾶσιν, ἁγίᾳ δὲ ἅγιον ἐκαλεῖτο. περὶ δὲ τὰ πλευρὰ τῆ κάτω ναῦ, δι' ἀλλήλων ἦσαν οἶκοι τρίστεγοι πολλοὶ, καὶ παρ'

transuersum. at interior in propylaeo porta inaurata erat, vt dixi, tota, totusque circum eam paries. Desuper autem habebat aureas vites, vnde botri statura humana dependebant. Verum quia aedes mediam coaxationem habebat, interior erat exteriori humilior; foresque aureas habebat LV. cubitorum altitudine, latitudine vero XVI. Foribus autem oppansum aulaeum pari longitudine peplum erat Babylonium, variatum ex hyacintho et byssо et cocco et purpura, opere quidem mirabili contextum, contemplatione vero non indignam materiae permixtionem habens, sed omnium rerum veluti imaginem exhibens. nam cocco quidem ignis significari videbatur, byssо vero terra, hyacintho autem aër, ac purpura mare: illis quidem, propter colorum similitudinem, byssо autem et purpura, ex origine sua; quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. eratque in peplo descripta omnis coeli ratio, exceptis signis.

5. Introgredientes autem pars templi inferior excipiebat. Iam vero eius altitudo quidem erat cubitorum LX, et longitudo totidem, latitudo autem cubitorum XX. At rursus diuisi erant hi cubiti LX. Et prima quidem pars, ad XL. cubitos abscissa, in se habebat tria opera maxime mirabilia et omnium hominum sermone celebrata, lychnuchum, et mensam, et thuribulum. Et septem quidem lucernae septem planetas significabant: tot enim ab ipso ortae sunt lychnucho. Duodecim vero panes in mensa positi circulum Zodiacum et annum designabant. Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur ex mari et terra inhabitabili habitataque, indicabant, omnia Dei esse Deique in vsum. Intima vero templi pars viginti quidem cubitorum erat: discernebatur autem similiter velo ab exteriore. Nihil prorsus in illo penetrali erat positum, inaccessum vero erat, et inuiolabile, et quod a nemine videri poterat, sanctique sanctum vocabatur. Circa autem latera inferioris templi multae erant domunculae mutuo peruiae cum triplici tecto, inque eas e templi por-

ἑκάτερον εἰς αὐτὸς ἀπὸ τῆς πύλης εἴσοδοι. τὸ δὲ ὑπερῷον μέρος, τέτους μὲν οὐκ ἔτ' εἶχε τὰς οἴκους, παρόσον ἦν καὶ ξενότερον, ὑψηλότερον δ' ἐπὶ τεσσαράκοντα πήχεις, καὶ λιτότερον τῶ κάτω. συνάγεται γὰρ ὕτω πρὸς ἑξήκοντα τοῖς τῶ ἐπιπέδω πηχῶν ἑκατὸν τὸ πᾶν ὕψος.

ε'. Τὸ δ' ἔξωθεν αὐτῶ πρόσωπον, ὐδὲν ὕτω εἰς ψυχῆς, ὕτε εἰς ὀμμάτων ἔκπληξιν ἀπέλιπε· πλαξὶ γὰρ χρυσῶ κιβαρεῖς κεκαλυμμένος πάντοθεν, ὑπὸ τὰς πρώτας ἀνατολὰς πυρωδεςάτην ἀπέπαλλεν αὐγὴν, καὶ τῶν βιαζομένων ἰδεῖν τὰς ὄψεις ὥσπερ ἡλιακαῖς ἀκτῖσιν ἀπέστρεφε. τοῖς γε μὴν εἰσαφικνυμένοις ξένοις, πόρρωθεν ὅμοιος ὄρει χιόνος πλήρει κατεφαίνετο· καὶ γὰρ καθὰ μὴ κεχρύσωτο λευκότατος ἦν. κατὰ κορυφὴν δὲ χρυσέας ὀβελὰς ἀνεῖχε τεθηγμένας, ὡς μή τινι προσκαθεζομένῳ μολύνοι τὸ τῶν ὀρνέων. τῶν δὲ ἐν αὐτῷ λίθων ἔνιοι μῆκος πέντε καὶ τεσσαράκοντα πηχῶν ἦσαν, ὕψος πέντε, εὖρος δὲ ἓξ. πρὸ αὐτῶ δ' ὁ βωμὸς πεντεκαίδεκα μὲν ὕψος ἦν πηχῶν, εὖρος δὲ καὶ μῆκος ἐκτείνων ἴσον, ἀνὰ πεντήκοντα πήχεις. τετράγωνος δ' ἵδρυτο, κερατοειδεῖς προανέχων γωνίας, καὶ ἀπὸ μεσημβρίας ἐπ' αὐτὸν ἄνοδος ἠρέμα προσάντης ὑπτίασε. κατεσκευάθη δ' ἄνευ σιδήρε, καὶ ὐδέποτε ἔψαυεν αὐτῶ σίδηρος. περιέστεφε δὲ τόν τε ναὸν καὶ τὸν βωμὸν εὔλυθόν τι καὶ χάριεν γεῖσιον, ὅσον πηχυαῖον ὕψος, ὃ διεῖργεν ἐξωτέρω τὸν δῆμον ἀπὸ τῶν ἱερέων. γονορροϊοις μὲν δὴ καὶ λεπροῖς ἡ πόλις ὅλη διείργετο, γυναικῶν δὲ ἐμμήνοις ἀπεκέκλειςο, παρελθεῖν δὲ ταύταις ὐδὲ καθαραῖς ἐξὴν ὧν προείπομεν ὅρον. ἀνδρῶν δ' οἱ μὴ κατὰ πᾶν ἡγνευκότες εἴργοντο τῆς ἔνδον αὐλῆς, καὶ τῶν ἱερέων πάλιν οἱ μὴ καθαρεύοντες εἴργοντο.

ζ'. Τῶν δὲ ἀπὸ γένους ἱερέων ὅσοι διὰ πήρωσιν ὐκ ἐλειτέργυν, παρῆσάν τε ἅμα τοῖς ὁλοκλήροις ἐνδοτέρω τῶ γεισίε, καὶ τὰς ἀπὸ τῶ γένους ἐλάμβανον μερίδας. ταῖς γε μὴν ἐσθήσεσιν ἰδιωτικαῖς ἐχρῶντο. τὴν γὰρ ἱερὰν ὁ λειτεργῶν ἠμφιέννυτο μόνος. ἐπὶ δὲ τὸ θυσιαςήριον, καὶ

ta vtrinque patebat ingressus. Superior autem pars istas domunculas non habebat, quo magis erat angusta; altior autem ad XL. cubitos magis angusta, quam inferior. Colligitur enim ea ratione, cum sexaginta eius, quae in solo, vniuersa altitudo centum cubitorum.

6. Exterior autem eius facies nihil habuit, quod animus et oculi non mirarentur. laminis enim grauissimis aureis vndiquaque obtecta erat; ita vt primum ad solis exortum igni simillimum eiacularetur splendorem, et oculos eorum, qui eam intueri necesse haberent, quasi radiis solaribus inde auerteret. Porro hospitibus aduenientibus e longinquo monti niueo similis videbatur: nam vbi deaurata non erat, candidissimo marmore constabat. atque in fastigio aureis verubus horrebat, idque acutissimis, ne ab insidentibus auibus inquinaretur. Saxorum autem, quibus exstructum erat templum, quaedam erant XLV. cubitos longa, alta V, et lata VI. Ara vero pro templo XV. cubitos alta erat, longa vero pariterque lata ad L. cubitos. Quadrata autem collocata erat, angulos habens instar cornuum prominentes, et a meridie adscensus in eam leniter accliuis resupinabatur. Sine ferro autem constructa erat, neque vnquam ferrum eam tetigerat. Caeterum templum et aram cingebat lorica quaedam ex saxo pulchro adspectuque grato ad cubitum vnum quasi assurgens, quae populum a sacerdotibus segregabat. Et gonorrhoea quidem laborantes itemque leprosi tota vrbe arcebantur, et mulieribus in mensium profluuio clausum erat templum; isti-sque, ne cum mundae quidem essent, limitem, de quo diximus, transgredi licebat. Viri autem, qui per omnia non purificati erant, ab interiore septo arcebantur, et e sacerdotibus, qui minime puri essent, similiter excludebantur.

7. Quicunque autem ex genere sacerdotum ob defectum aliquem non ministrabant, illi simulque aderant intra loricam cum reliquis, qui integro erant corpore, partesque sacrificiorum iure generis sui accipiebant; caeterum vestibus plebeiis vtebantur. nam sacra veste is solus indutus erat, qui ministrabat. Ad altare autem templumque adscende-

τὸν ναὸν ἀνέβαινον οἱ τῶν ἱερέων ἄρωμοι, βύσσου μὲν ἀμπεχόμενοι, μάλιστα δ' ἀπὸ ἀκράτου νήφοντες, δέει τῆς θρησκείας, ὡς μή τι παραβαίνειν ἐν τῇ λειτουργίᾳ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἀνῄει μὲν σὺν αὐτοῖς, ἀλλ' οὐκ ἀεί, ταῖς δ' ἑβδομάσι καὶ νουμηνίαις, καὶ εἴ τις ἑορτὴ πάτριος ἢ πανήγυρις πάνδημος ἀγομένη δι' ἔτους. ἐλειτούργει δὲ, τὰς μηρὰς μὲν ἄχρις αἰδοίου διαζώσματι καλύπτων, λινοῦ τε ὑποδύτην ἔνδοθεν λαμβάνων, καὶ ποδῆρες καθύπερθεν ὑακίνθινον ἔνδυμα ῥογγύλον θυσανωτὸν ἔργον. τῶν δὲ θυσάνων ἀπῃρτηντο κώδωνες χρύσεοι, καὶ ῥοαὶ παρέλληλοι, βροντῆς μὲν οἱ κώδωνες, ἀστραπῆς δ' αἱ ῥοαὶ σημεῖον. ἡ δὲ τὸ ἔνδυμα τῷ στέρνῳ προσηλοῦσα ταινία, πέντε διηνθισμένη ζώναις ποικίλτο, χρυσοῦ τε καὶ πορφύρας καὶ κόκκου, πρὸς δὲ βύσσου καὶ ὑακίνθου, δι' ὧν, ἔφαμεν, καὶ τὰ τῶν ναῶν καταπετάσματα συνυφάνθαι. τούτοις δὲ καὶ ἐπωμίδα κεκραμένην εἶχεν, ἐν ᾗ πλείων χρυσὸς ἦν. χῆμα μὲν ὂν ἐνδυτοῦ θώρακος εἶχεν. δύο δ' αὐτὴν ἐνεπόρπων ἀσπιδίσκαι χρυσαῖ, κατεκέκλειντο δ' ἐν ταύταις κάλλιστοί τε καὶ μέγιστοι σαρδώνυχες, τὰς ἐπωνύμους τῶν τοῦ ἔθνους Φυλῶν ἐπιγεγραμμένας. κατὰ δὲ θάτερον ἄλλοι προσήρτηντο λίθοι δώδεκα, κατὰ τρεῖς εἰς τέσσαρα μέρη διηρημένοι, σάρδιον, τόπαζος, σμάραγδος, ἄνθραξ, ἴασπις, σάπφειρος, ἀχάτης, ἀμέθυστος, λιγύριον, ὄνυξ, βήρυλλος, χρυσόλιθος· ὧν ἐφ' ἑκάστου πάλιν εἷς τῶν ἐπωνύμων ἐγέγραπτο. τὴν δὲ κεφαλὴν βυσσίνη μὲν ἔσκεπε τιάρα, κατέστεπτο δ' ὑακίνθῳ· περὶ ἣν χρυσοῦς ἄλλος ἦν στέφανος, ἐκτύπωμα φέρων τὰ ἱερὰ γράμματα. ταῦτα δέ ἐστι φωνήεντα τέσσαρα. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἐσθῆτα οὐκ ἐφόρει τὸν ἄλλον χρόνον, λιτοτέραν δ' ἀνελάμβανεν, ὁπότε δὲ εἰσίοι εἰς τὸ ἄδυτον, εἰσῄει δ' ἅπαξ κατ' ἐνιαυτὸν μόνος, ἐν ᾗ νηστεύειν ἔθος ἡμέρᾳ πάντας τῷ Θεῷ. καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ, τῶν τ' ἐπὶ τούτοις ἐθῶν

bant de ſacerdotibus illi, qui puri et integro erant corpore, byſſina quidem veſte amicti, maxime vero vino abſtinentes, idque religionis reuerentia, ne quid in miniſterio ſuo perperam agerent. Pontifex autem cum ipſis quidem, non tamen ſemper, adſcendebat; ſed diebus quibuſque ſeptimis et nouiluniis, et ſi quando patria feſtiuitas atque annua celebritas ab omni populo ageretur. Sacris autem operabatur, femora quidem vſque ad verenda ſubligari occultans, intuſque habens lineam ſubuculam et hyacinthinum deſuper indumentum rotundum ad talos demiſſum, opus fimbriatum. ex fimbriis autem pendebant tintinnabula aurea et mala Punica alternatim intertexta: tintinnabulis quidem tonitrua, malis vero Punicis fulgura referentibus. Pectori autem indumentum quae affigebat taenia, quinque diſtincta erat et variata zonis, auri ſcilicet et purpurae et cocci, byſſique praeterea et hyacinthi, quibus etiam vela templi diximus eſſe contexta. Iiſdem autem epomidem temperatam habebat, in qua plus auri erat. et figura quidem thoraci, quo quis indui poteſt, ſimilis erat. Duabus autem fibulis aureis clypeorum paruulorum ſpecie vinciebatur, illiſque incluſi erant optimi maximique ſardonyches, nomina eorum, a quibus denominatae erant gentis tribus, inſcripta ferentes. ex altera vero parte duodecim pendebant alii lapides, terni in eadem ſerie per quatuor verſiculos diſpoſiti, ſc. ſardius, topazius, ſmaragdus; carbunculus, iaſpis, ſapphirus; achates, amethyſtus, ligurius; onyx, beryllus, chryſolithus: quorum ſingulis rurſus vnus eorum inſcriptus erat, quorum nomina ferebant tribus. Caput autem eius tegebat tiara ex byſſo quidem facta, hyacinthino vero ſerto redimita: circa quam alia corona erat aurea, in qua expreſſae erant ſacrae literae. hae autem ſunt vocales quatuor. Et hanc quidem veſtem alio tempore non gerebat, quippe ſimpliciorem adſumebat; ſed tunc, cum in adytum intraret: ſemel autem quotannis ſolus intrabat, quo die moris erat omnibus ieiunio Deum colere. Et quae ad ciuitatem quidem ſpectant et templum, moreſque

καὶ νόμων, αὖθις ἀκριβέστερον ἐρῶμεν. ὁ γὰρ ὀλίγος περὶ αὐτῶν καταλείπεται λόγος.

η'. Ἡ δὲ Αντωνία, κατὰ γωνίαν μὲν δύο στοῶν ἔκειτο τῷ πρώτῳ ἱερῷ, τῆς τε πρὸς ἑσπέραν, καὶ τῆς πρὸς ἄρκτον. ἐδεδόμητο δ' ὑπὲρ πέτρας πεντηκονταπήχους μὲν ὕψος, περικρήμνου δὲ πάσης. ἔργον δ' ἦν Ηρώδου βασιλέως, ἐν ᾧ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξατο. πρῶτον μὲν ἐκ βίζης ἡ πέτρα πλαξὶ κεκάλυπτο λείαις λίθων, εἵς τε κάλλος, καὶ ὡς ἀπολιθάνοι πᾶς ὁ προσβαίνειν καὶ κατίχνη πειρώμενος. ἔπειτα πρὸ τῆς τοῦ πύργου δομήσεως, τριῶν πηχῶν τεῖχος ἦν, ἐνδοτέρω δὲ τούτου, τὸ πᾶν διάστημα τῆς Αντωνίας, ἐπὶ τεσσαράκοντα πήχεις ἠγείρετο. τὸ δὲ ἔνδον βασιλείων εἶχε χώραν καὶ διάθεσιν. μεμέριστο γὰρ εἰς πᾶσαν οἴκων ἰδέαν τε καὶ χρῆσιν, περίστοά τε καὶ βαλανεῖα καὶ στρατοπέδων αὐλὰς πλατείας, ὡς τῷ μὲν πάντα ἔχειν τὰ χρειώδη, πόλεις εἶναι δοκεῖν, τῇ πολυτελείᾳ δὲ βασίλειον. πυργοειδὴς δὲ ἅμα τὸ πᾶν χῆμα, κατὰ γωνίαν τεσσαρσὶν ἑτέραις διειλῆπτο πύργοις· ὧν οἱ μὲν ἄλλοι πεντήκοντα τὸ ὕψος, ὁ δὲ ἐπὶ τῇ μεσημβρινῇ καὶ κατ' ἀνατολὴν γωνίᾳ κείμενος ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦν, ὡς καθοραῖν ὅλον ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἱερόν. καθὰ δὲ συνῆπτο ταῖς τοῦ ἱεροῦ στοαῖς, εἰς ἀμφοτέρας εἶχε καταβάσεις· δι' ὧν κατιόντες οἱ Φρυροὶ, καθῆστο γὰρ ἀεὶ ἐπ' αὐτῆς τάγμα Ρωμαίων, καὶ διεσπαρμένοι περὶ τὰς στοὰς μετὰ τῶν ὅπλων, ἐν ταῖς ἑορταῖς, τὸν δῆμον, ὡς μή τι νεωτεριοθείη, παρεφύλαττον. Φρούριον γὰρ ἐπέκειτο τῇ πόλει μὲν τὸ ἱερὸν, τῷ ἱερῷ δὲ ἡ Αντωνία. κατὰ δὲ ταύτην οἱ τῶν τριῶν φύλακες ἦσαν, καὶ τῆς ἄνω πόλεως ἴδιον Φρούριον ἦν, τὰ Ηρώδου βασίλεια. ἡ Βεζεθὰ δὲ λόφος διῆρτο μὲν, ὡς ἔφην, ἀπὸ τῆς Αντωνίας· πάντων δὲ ὑψηλότατος ὢν μέρει τῆς καινῆς πόλεως προσῴκιστο, καὶ μόνος τῷ ἱερῷ κατ' ἄρκτον ἐπεσκότει. περὶ μὲν δὴ τῆς πόλεως, καὶ τῶν τειχῶν, αὖθις εἰπεῖν ἀκριβέστερον ἔκασα προτεθειμένος, ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀπεχρώντως εἴρηκα.

et leges circa ea obseruandas, iterum accurate magis agemus: non enim pauca de illis dicenda supersunt.

8. Caeterum Antonia posita erat ad angulum quidem, quo septentrionalis et occidentalis septi exterioris templi porticus coniungebantur. Exstructa autem erat super petra, L. cubitis alta, et vndique praerupta. Opus erat regis Herodis, in quo maxime ingenii sui magnificentiam ostendit. Primum enim ab imis vsque radicibus saxum ipsum laeuibus ex caeso lapide crustis obtegebatur, quo et decus ei adderetur, et facile dilaberentur, qui vel adscendere vel descendere tentauissent. Deinde ante arcis ipsius aedificium murus erat altitudinis trium cubitorum; intra hunc, omne spatium Antoniae in XL. cubitos erigebatur. Intus autem regiae amplitudinem et formam habebat. diuisa enim et distincta erat in varia omnis speciei omnisque vsus habitacula, atria, porticus, balnea, et aulas amplissimas, militibus collocandis aptissimas; ita vt, quod omnia in ea erant ad vsum necessaria, vrbs, structurae vero magnificentia regia videretur. Cum autem tota haberet turris speciem, quatuor in angulis quatuor habuit alias turres: quarum aliae quidem L. cubitos altae, illa vero, quae ad angulum meridionalem et orientalem sita erat, LXX. cubitis eminebat, ita vt ex ea totum templum conspici posset. Qua vero templi porticibus iungebatur, vtrinque in ambas descensus habebat, per quas descendentes vigiles (semper enim in Antonia erat Romana legio) et variis in locis ad porticus stantes cum armis, festis diebus populum, ne quid noui moueret, obseruabant. Custodia enim vrbis erat templum, templi Antonia. ibi vero erant trium illorum locorum custodes: atque superiori ciuitati etiam suum erat praesidium, Herodis nempe regia. Bezetha autem collis ab Antonia, vti dixi, diuisus erat: cum autem omnium altissimus esset, parti nouae vrbis adiunctus erat, templumque ad septentrionem solus obscurabat. Et de vrbe quidem muriſque, cum mihi propositum sit rursus singula dicendo persequi, in praesentia satis dixisse videor.

ΚΕΦ. ς'.

Περὶ Σίμωνος καὶ Ἰωάννου τῶν τυράννων. καὶ ὡς, περιϊόντος Τίτου τὸ τεῖχος, τοξεύεται Νικάνωρ· ὅθεν εἰς πολιορκίαν παροξύνεται ὁ Τίτος.

Τὸ μάχιμον δ' ἐν αὐτῇ καὶ στασιάζον πλῆθος περὶ Σίμωνα μὲν μύριοι ἦσαν, δέκα τῶν Ἰδουμαίων, πεντήκοντα δ' ἡγεμόνες τῶν μυρίων· ἐφ' οἷς ἦτος κύριος τῶν ὅλων. Ἰδουμαῖοι δ' αὐτῷ συντελοῦντες, εἰς τεταμιχιλίους, ἄρχοντας εἶχον δέκα. τούτων πρῶτος ἦν ἐδόκει, ὅ, τε τοῦ Σωσᾶ Ἰάκωβος, καὶ Σίμων υἱὸς Καθλᾶ. Ἰωάννης δὲ, τὸ ἱερὸν κατειληφὼς, ἑξακισχιλίους ὁπλίτας εἶχεν, ὑφ' ἡγεμόνας τέτρασι. προσεγένοντο δ' αὐτῷ τότε καὶ οἱ ζηλωταὶ, παυσάμενοι τοῦ διαφέρεσθαι, δισχίλιοι μὲν ὄντες καὶ τετρακόσιοι, χρώμενοι δ' ἄρχοντι τῷ καὶ πρότερον Ἐλεαζάρῳ, καὶ Σίμωνι τῷ Ληϊνῦ. πολεμούντων δὲ τούτων, ὡς ἔφαμεν, ἄθλιον ὁ δῆμος ἦν ἑκατέρων, καὶ τὸ μὴ συναδικεῖν τοῦ λαοῦ μέρος ὑπ' ἀμφοῖν διηπάζετο. κατεῖχε δ' ὁ μὲν Σίμων τήν τε ἄνω πόλιν καὶ τὸ μέγα τεῖχος ἄχρι τοῦ Κεδρῶνος, τοῦ τε ἀρχαίου τείχους ὅσον ἀπὸ τῆς Σιλωᾶς ἀναπάμπτον εἰς ἀνατολήν, ὃ μέχρι τῆς Μονοβάζου κατέβαινεν αὐλῆς. βασιλεὺς δ' ἦτος ἦν τῶν ὑπὲρ Εὐφράτην Ἀδιαβηνῶν. κατεῖχε δὲ καὶ τὴν πηγὴν, καὶ τὴν Ληραν· αὕτη δ' ἦν ἡ κάτω πόλις· καὶ τὰ μέχρι τῶν τῆς Ἑλένης βασιλείων, τῆς τοῦ Μονοβάζου μητρός. ὁ δὲ Ἰωάννης τό, τε ἱερὸν, καὶ τὰ πέριξ ἐπ' ὀλίγον, τόν τε Ὀφλᾶν καὶ τὴν Κεδρῶνα καλουμένην Φάραγγα. τὸ μεταξὺ δὲ τούτων ἐμπρήσαντες, τὴν πρὸς ἀλλήλους πολέμου χώραν ἀνῆσαν. ἐδὲ γὰρ, πρὸς τοῖς τείχεσιν ἑστρατοπεδευμένων Ῥωμαίων, ἔνδον ἡ στάσις ἠρέμει. βραχὺ δὲ πρὸς τὴν πρώτην ὑπονήψαντες ἐπδρομὴν ἀνενόσουν, καὶ κατὰ σφᾶς πάλιν διασάντες ἐμάχοντο, κατά τε εὐχὴν πάντα τοῖς πολιορκοῦσιν ἔπραττον. ἔτε γὰρ αὐτοί τι χεῖρον ὑπὸ Ῥωμαίων ἔπαθον, ὧν ἀλλήλους ἔδρασαν· ἔτε μετὰ τάτες ἡ πόλις ἐπειράθη καινοτέρων πάθους.

CAP. VI.

De Simone et Ioanne Tyrannis, vtque, Tito moenia circumeunte, vulneratur Nicanor; vnde ad obsidionem vrgendam excitatur Titus.

BEllicosi autem quotquot in ea erant, et seditiosi de multitudine, circa Simonem quidem erant ad decem millia, praeter Idumaeos, quinquaginta vero decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium praeerat. Idumaei autem, qui a Simone stabant, ad quinque millia, duces decem habebant. horumque principes videbantur, Sosae filius Iacobus, et Simon filius Cathlae. Ioannes autem, qui templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, sub ducibus viginti. illi vero tunc etiam Zelotae, depositis discordiis, accesserant, bis mille et quadringenti, sub duce priori Eleazaro et Simone Arini filio. His autem, vti diximus, bellum inter se gerentibus, plebs erat vtrique certaminis praemium, populique pars, quae illorum iniuriis non fauebat, ab vtrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem ciuitatem, murumque magnum vsque ad Cedronem, et antiqui muri quicquid a Siloa flectitur ad orientem, et vsque ad Monobazi regiam descendebat. is autem rex erat Adiabenorum Transeuphratensium. Tenebat etiam fontem Siloam et montem Acrae, (illa autem est inferior ciuitas) et omnia vsque ad regiam Helenae, matris Monobazi. Verum Ioannes et templum occupabat, et circumcirca omnia non exiguum in spatium, itemque Ophlam et vallem, quae Cedron appellatur. Aliis autem, quae interiacebant, incensis, medium bello, quod inter se gerebant, spatium aperuerunt. Nequaquam enim, castris Romanorum prope murum positis, intra ciuitatem quiescebat seditio: sed cum ad primum illorum impetum paulisper sanitatem recepissent, mox in pristinum morbum recidere; et secum ipsi iterum dissidentes pugnabant, et omnia faciebant, quae in votis erant obsidentibus. nihil enim a Romanis acerbius passi sunt, quam quae ipsi sibi inuicem fecerunt: neque post illos ciuitas aliquid nouae calamitatis expertà est. Sed illa quidem gra-

ἀλλ' ἡ μὲν χαλεπώτερόν τι πρὸ τῦ πεσεῖν ἠτύχησεν, οἱ δὲ ἑλόντες αὐτὴν κατώρθωσάν τι μεῖζον. Φημὶ γὰρ, ὡς τὴν μὲν πόλιν ἡ τάσις, Ρωμαῖοι δὲ εἶλον τὴν τάσιν, ἥπερ ἦν πολὺ τῶν τειχῶν ὀχυρωτέρα. καὶ τὸ μὲν σκυθρωπὸν τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δ' ἄν τις εὐλόγως Ρωμαίοις προσγράφοι, νοείτω δ' ὅπη τοῖς πράγμασιν ἕκαστος ἄγεται.

β'. Τῶν γε μὴν ἔνδον ὄντω διακειμένων, ὁ Τίτος μετ' ἐπιλέκτων ἱππέων περιὼν ἔξωθεν, ἢ προσβάλλοι τοῖς τείχεσι κατεσκέπτετο. ἀποχωμέ.ω δὲ πάντοθεν· ὄντε γὰρ κατὰ τὰς φάραγγας ἦν πᾶ προσιτὸν, καὶ κατὰ θάτερα τὸ πρῶτον τεῖχος ἐφαίνετο τῶν ὀργάνων σεσειώτερον· ἐδόκει κατὰ τὸ Ιωάννε τῦ ἀρχιερέως μνημεῖον προσβαλεῖν· ταύτη γὰρ τό, τε πρῶτον ἦν ἔρυμα χθαμαλώτερον, καὶ τὸ δεύτερον ὐ συνῆπτεν, ἀμελησάντων καθ' ἃ μὴ λίαν ἡ καινὴ πόλις συνῴκιζο τειχίζειν· ἀλλ' ἐπὶ τὸ τρίτον ἦν εὐπέτεια, δι' ἧ την ἄνω πόλιν, καὶ διὰ τῆς Αντωνίας τὸ ἱερὸν αἱρήσειν ἐπενόει. ἐν δὲ τάτῳ περιόντος αὐτῦ τοξεύσαί τις τῶν Φίλων, ὀνόματι Νικάνωρ, κατὰ τὸν λαιὸν ὦμον, ἔγγιον μετὰ τῦ Ιωσήπε προσελθὼν, καὶ πειρώμενος εἰρηνικά τοῖς ἐπὶ τῦ τείχες, ὐ γὰρ ἄγνωστος ἦν, διαλέγεσθαι. διὰ τῦτο τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἐπιγνὺς Καῖσαρ, εἰ μηδὲ τῶν ἐπὶ σωτηρίᾳ προσιόντων ἀπεχοιντο, παροξύνεται πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἅμα τε συντάγμασιν δῆῦν τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἤφιε, καὶ συμφέροντας ἐκέλευσε τὴν ὕλην ἐγείρειν χώματα. τριχῆ δὲ διατάξας τὴν στρατιὰν πρὸς τὰ ἔργα, μέσης ἴστησι τῶν χωμάτων τὰς τε ἀκοντιστὰς καὶ τοξότας, καὶ πρὸ τάτων τὰς ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας καὶ τὰς λιθοβόλες μηχανὰς, ὡς τάς τε ἐκδρομὰς εἴργοι τῶν πολεμίων ἐπὶ τὰ ἔργα καὶ τὰς ἀπὸ τῦ τείχυς κωλύοιτ πειρωμένυς. κοπτομένων δὲ τῶν δένδρων, τὰ προάστεια μὲν ἐν τάχει γεγύμνωτο· συμφερομένων δὲ ἐπὶ τὰ χώματα τῶν ξύλων, καὶ τῆς στρατιᾶς ἁπάσης ἐπὶ τὸ ἔργον ὡρμημένης, ὐδὲ τὰ παρὰ τῶν Ιουδαίων ἠρέμει. τὸν μὲν ὖν δῆμον, ἐν ἁρπαγαῖς ὄντα καὶ φόνοις, συνέβαινε τότε θαρρεῖν·

viores casus pertulit, antequam subuerteretur: at qui eam ceperunt, maius quiddam bono illius effectum reddiderunt. Aio enimuero, quod ciuitatem deleuit seditio, seditionem sustulerunt Romani, quae multo validior erat moenibus. Et quicquid triste erat et calamitosum suis, quod vero aequum et iustum merito Romanis adscribi debet. Ex rebus autem ipsis vnusquisque iudicium ferat.

2. Caeterum, cum res intra ciuitatem ita se haberent, Titus cum lectis equitibus foris eam circumiens, qua impressionem faceret in moenia, dispiciebat. Haesitanti autem vndique, (neque enim qua valles erant adiri poterat, et ab alio latere primus murus firmior videbatur, quam vt machinis cederet) placuit ad Ioannis pontificis monumentum vrbem oppugnare. hac enim parte et primum munimentum erat humilius, et secundum ei non coniungebatur, quod insuper haberent munitiones facere, qua scilicet noua vrbs incolis minus frequentaretur: quin etiam tertium in murum facilis illac erat aditus, per quem superiorem ciuitatem, perque Antoniam templum capi posse cogitabat. Interea autem, dum ille singula perlustraret, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, laeuo humero sagitta percutitur, cum propius vna cum Iosepho accessisset, pacemque muro stantibus suadere tentaret, vt qui non ignotus esset. Quapropter Caesar, cum animos illorum inde cognouisset, quod ne ab iis quidem abstinerent, qui ipsorum in salutem ad eos accederent, ad obsidionem incitatur: simulque suburbana militibus vastare permittebat, materiamque comportari et aggeres erigi iussit. Cum autem exercitum trifariam ad opera diuisisset, medios in aggeribus iaculatores et sagittarios constituebat, et ante eos scorpiones et catapultas et ballistas, quibus et excursus hostium in opera arceret, et qui ex muris illa impedire satagerent. Caesis autem arboribus, illico nudata erant suburbana: cumque ligna comportata essent ad aggeres struendos et totus operi manus admoueret exercitus, nequaquam otium agebatur apud Iudaeos. Et populo quidem, qui in mediis erat rapinis et caedibus, tunc contigit audaciam su-

ἀναπτεύσειν τε γὰρ περισπωμένων πρὸς τὰς ἔξωθεν ὑπελάμβανον, καὶ λήψεσθαι παρὰ τῶν αἰτίων αὐτοὶ δίκας, εἰ Ρωμαῖοι περιγένοιντο.

γ'. Ἰωάννης δὲ, καίτοι χωρεῖν ἐπὶ τὰς ἔξω πολεμίους τῶν περὶ αὐτὸν ὡρμημένων, δέει τῶ Σίμωνος ἔμενεν. ὁ μὲν ὁ Σίμων ἠρέμει, καὶ γὰρ ἦν ἔγγιον τῇ πολιορκίᾳ. τὰ δὲ ἀφετήρια διῆτησιν ἐπὶ τῶ τείχης, ὅσα Κέστιόν τε ἀφῆκεν πρότερον, καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Αντωνίας φρυρὰν ἑλόντες ἔλαβον. ἀλλὰ τούτων μὲν τοῖς πολλοῖς ἀχρεῖος ἡ κτῆσις ἦν δι' ἀπειρίαν, ὀλίγοι δὲ, ὑπὸ τῶν αὐτομόλων διδαχθέντες, ἠχρῶντο κακῶς τοῖς ὀργάνοις· χερμάσι δὲ καὶ τόξοις τὺς χωννύντας ἔβαλλον ἀπὸ τῶ τείχης, καὶ κατὰ συντάξεις ἐκτρέχοντες αὐτοῖς συνεπλέκοντο. τοῖς δ' ἐργαζομένοις ἦν ἀπὸ μὲν τῶν βελῶν ἡ σκέπη γέρρα, χαρακωμάτων ὑπερτεταμένα, τὰ δ' ἀφετήρια πρὸς τὺς ἐκθέοντας. θαυμαστὰ δὲ πᾶσι μὲν κατεσκεύαστο τοῖς τάγμασι· διαφόρως δὲ τῷ δεκάτῳ, βιαιότεροί τε ὀξυβελεῖς, καὶ μείζονα λιθοβόλα, δι' ὧν ὁ μόνον τὰς ἐκδρομὰς, ἀλλὰ καὶ τὺς ἐπὶ τείχης ἀνέτρεπον. τάλαντιαῖοι μὲν ἦσαν οἱ βαλλόμενοι πέτρου, δύο δὲ καὶ πλεῖον ἀπῆισαν σταδίης. ἡ πληγὴ δὲ, ὁ τοῖς προεντυχοῦσι μόνον, ἐπὶ πολὺ δὲ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνους ἦν ἀνυπόστατος. οἵ γε μὴν Ιουδαῖοι τὸ πρῶτον ἐφυλάττοντο τὴν πέτραν, λευκὴ γὰρ ἦν, ὡς μήτε τῷ ῥοίζῳ σημαίνεσθαι μόνῳ, ἀλλὰ καὶ τῇ λαμπρότητι προορᾶσθαι. σκοποὶ δ' ὖν αὐτοῖς ἐπὶ τῶν πύργων καθιζόμενοι προεμήνυον, ὁπόταν χαθείη τὸ ὄργανον, καὶ ἡ πέτρα φέροιτο, τῇ πατρίῳ γλώσσῃ βοῶντες· ὁ ἰὸς ἔρχεται. διῖσταντο δὲ καθ' ὃς ἥξει, καὶ προκατεκλίνοντο. συνέβαινε δὲ φυλαττομένων ἄπρακτον διεκπίπτειν τὴν πέτραν. ἀντεπινοοῦσι δὲ Ρωμαῖοι μελαίνειν αὐτήν. τότε γὰρ ἐκ ἴσου ὁμοίως προορωμένης εἰσόχων, καὶ πολλὺς ἅμα μιᾷ βολῇ διέφθειραν. ἀλλ' ὑδὲ ταύτῃ κακούμενοι μετ' ἀδείας παρεῖχον Ρωμαίοις ἐγείρειν τὰ χώματα· πᾶσῃ δ' ἐπινοίᾳ καὶ τόλμῃ χρώμενοι, καὶ νύκτως καὶ μεθ' ἡμέραν εἶργον.

mere: nam et se respiraturos esse existimabant, cum inimici aduersus externos vndique occuparentur, poenasque se ab noxiis repetituros, si superiores fierent Romani.

3. Ioannes autem, quamuis in hostes, qui foris erant, socii sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis se continebat. Verum Simon non quiescebat; quippe propior erat obsidentibus. machinas autem bellicas per muros disponit, et quas Cestio olim abstulerant, et quas capto Antoniae praesidio nacti sunt. Sed ex iis quidem penes ipsos plerique nihil profecerunt, propter imperitiam; pauci autem a transfugis licet edocti male vtebantur organis: verum lapidibus et sagittis aggerem iacientes e muris feriebant, perque cuneos excurrentes cum illis manus conferebant. Operariis autem tegumento erant crates super vallos expansae, contraque excursus oppositae erant machinae: et omnibus quidem legionibus egregiae paratae erant, praecipue vero decimae, scorpiones scilicet vehementiores, ballistaeque maiores, quibus non solum irruentes, sed etiam super muros stantes prosternebant. Talenti quidem pondere erant lapides, qui mittebantur, duo autem et amplius stadia permadebant. atque ictus ipse non iis modo, quibus primis incidebat, sed et longe retrorsum stantibus erat intolerabilis. Caeterum Iudaei in primis cauebant a lapidibus, nam candidi erant, adeo vt non tantum stridore praenoscerentur, sed et ex splendore suo praeuiderentur. Itaque speculatores turribus insidentes praenunciabant, quando impelleretur machina, saxumque ferretur, patria lingua clamantes: MISSILE VENIT. In partes itaque discedebant in quos veniret, humique procumbebant. quo factum est, vt, sibimet cauendo, lapides irriti caderent. Proinde Romanis in mentem veniebat illos denigrare. tunc enim, cum non amplius, vt ante, praeuiderentur, ita cadebant, vt vellent; simulque multos vnius ictu occidebant Romani. neque vero Iudaei, multa licet grauia perpessi, illis permittebant aggeres secure erigere: sed commenta omnia cum audacia coniuncta adhibentes, die noctuque eos arcebant.

δ'. Τῶν δ' ἔργων συντετελεσμένων, μολιβδίδι μὲν καὶ λίνῳ διαμετρῆτιν οἱ τέκτονες τὸ διάστημα πρὸς τὸ τεῖχος, ἀπὸ τῶν χωμάτων ῥίψαντες. ἐ γὰρ ἐνῆν ἄλλως ἄνωθεν βαλλομένοις. εὑρόντες δ' ἐξικνεῖσθαι δυναμένας τὰς ἑλεπόλεις προσῆγον· καὶ Τίτος, ἐγγυτέρω τὰ ἀφετήρια διασήσας, ὡς μὴ τὰς κριὰς εἴργοιεν ἀπὸ τῦ τείχυς, ἐκέλευσε τύπτειν. τριχόθεν δ' ἐξαισίᾳ κτύπᾳ περιηχήσαντος αἰφνιδίως τὴν πόλιν, κραυγή τε παρὰ τῶν ἔνδον ἤρθη, καὶ τοῖς σασιασαῖς ἴσον ἐμπίπτει δέος. κοινὸν δ' ἑκάτεροι τὸν κίνδυνον ἰδόντες, κοινὴν ἐπενόουν ἤδη ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἄμυναν. διαβοώντων δὲ πρὸς ἀλλήλυς τῶν διαφόρων, ὡς πάντα πράττοιεν ὑπὲρ τῶν πολεμίων, δέον, εἰ καὶ μὴ δίνεκή δίδωσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ὁ Θεὸς, ἐ γῶν τῷ παρόντι, τὴν πρὸς ἀλλήλυς φιλονεικίαν ὑπερθεμένυς, κατὰ Ρωμαίων συνελθεῖν· κηρύσσει μὲν ἄδειαν ὁ Σίμων τοῖς ἀπὸ τῦ ἱερῦ παρελθοῦσιν ἐπὶ τὸ τεῖχος, ἐπιτρέπει δὲ καίπερ ἀπιστῶν ὁ Ἰωάννης. οἱ δὲ, τῦ μίσυς καὶ τῶν ἰδίων διαφορῶν λαβόντες ἀμνησίαν, ἓν σῶμα γίνονται· καὶ τὸ μὲν τεῖχος περιέχοντες, ἀπ' αὐτῦ πυρά τε παμπληθῆ κατὰ τῶν μηχανημάτων ἐνίεσαν, καὶ τὺς ἐπιβρίθοντας τὰς ἑλεπόλεις ἀδιαλείπτως ἔβαλλον. οἱ τολμηρότεροι δὲ, κατὰ σίφη προπηδῶντες τὰ γέρρα τῶν μηχανημάτων ἐσπάραττον, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῶν προσπίπτοντες, ἐπισκμὴ μὲν ἐπ' ὀλίγα, τόλμῃ δὲ τὰ πλείω περιεγένοντο. προσεβοήθει δὲ τοῖς πονῦσιν αὐτὸς ἀεὶ Τίτος, καὶ παρ' ἑκάτερον τῶν ὀργάνων τύς τε ἱππέας καὶ τὺς τοξότας διασήσας, εἶργε μὲν τὺς τὸ πῦρ ἐπιφέροντας, ἀνέστελλε δὲ τὺς ἀπὸ τῶν πύργων βάλλοντας, ἐνεργὺς δὲ ἐποίει τὰς ἑλεπόλεις. ἑ μὴν ταῖς πληγαῖς ὑπήκυε τὸ τεῖχος, εἰ μὴ καθόσον ὁ τῦ πεντεκαιδεκάτυ τάγματος κριὸς γωνίαν διεκίνησε πύργυ. τὸ δὲ τεῖχος ἀκέραιον ἦν· ὐδὲ γὰρ εὐθέως συνεκινδύνευε τῷ πύργῳ περῤῥοντι πολὺ, καὶ μὴ δυναμένῳ συναπορῥῆξαί τι ῥαδίως τῦ περιβόλυ.

ε'. Παυσάμενοι δὲ τῶν ἐκδρομῶν πρὸς ὀλίγον, καὶ τὺς

4. Perfectis autem operibus, plumbo quidem et lino ab aggeribus iacto fabri dimetiuntur ſpatium, quod inter aggeres et muros intercedebat: nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam deſuper telis petebantur. Compertoque, helepoles eouſque poſſe pertingere, eas adducebant: atque Titus, cum propius machinas diſpoſuiſſet, ne arietes a muro arcerentur, ferire iuſſit. Tribus vero e locis ingenti fragore ſubito circumſonante ciuitatem, clamor ab iis, qui intus erant, ſublatus eſt, ſimiliterque ſeditioſos pauor inuaſit. Cumque periculum vtriſque commune vidiſſent, in animum tum inducebant etiam iunctis viribus illud depellere. Clamantibus autem ad ſe inuicem ex vtraque factione, quod diſſentientes faciant omnia pro hoſtibus, cum oporteret, ſi non perpetuam illis concordiam daret Deus, in praeſenti ſaltem inimicitias inter ſe deponere et contra Romanos conſpirare: Simon quidem per praeconem facit omnibus, qui vellent, poteſtatem e templo ad murum egrediendi; idem vero et Ioannes, licet Simoni diffideret, permittit. adeoque odiorum ac diſcordiarum ſuarum obliti in vnum corpus coëunt, et in muros circumfuſi faces inde quamplurimas contra machinas iaciebant, atque eos, qui helepoles grauabant, ſine intermiſſione telis impetebant. audaciores vero, cateruatim proſilientes, crates machinarum tegmina dilacerabant, eoſque, qui illis praeerant, adorti partim quidem ex peritia, maxime vero fortiter audendo ſuperiores erant. Titus autem ipſe nunquam ceſſabat laborantibus opem ferre, cumque ab vtroque machinarum latere equites et ſagittarios diſpoſuiſſet, ignem quidem ferentes procul arcebat, a turribus vero iaculantes reprimebat, copiamque faciebat helepoli vires ſuas exercendi. Haud tamen murus ictibus cedebat, niſi quod decimae quintae legionis aries turris angulum dimouit, muro ſtante incolumi: non enim ſtatim diſcrimen adiit cum turri, quae multo altius eminebat: nec facile poterat quidquam muri ſecum abrumpere.

5. Cum autem ab excurſibus paululum quieuiſſent, ob-

Ρωμαίους ἐπιτηρήσαντες ἐσκεδασμένους ἐπὶ τὰ ἔργα καὶ κατὰ τὰ στρατόπεδα, καμάτῳ γὰρ ἀναχωρῆσαι καὶ δέει τοὺς Ιουδαίους ἠξίουν, ἐκθεῖσι κατὰ τὸν Ιππικὸν πύργον διὰ πύλης ἀφαιῦς πάντες, πῦρ τε τοῖς ἔργοις ἐπιφέροντες, καὶ μέχρι τῶν ἐρυμάτων ἐπὶ τοὺς Ρωμαίους προσελθεῖν ὡρμημένοι. πρὸς δὲ τὴν κραυγὴν αὐτῶν οἵ τε πλησίον συνέστραντο ταχέως, καὶ οἱ πόρρωθεν συνέθεον. ἔφθασε δ' ἡ Ιουδαίων τόλμα τὴν Ρωμαίων εὐταξίαν, καὶ τοῖς προεντυγχάνουσι τρεψάμενοι προσέκειντο, καὶ τοῖς συλλεγομένοις. δεινὴ δὲ περὶ τὰς μηχανὰς συμπίπτει μάχη, τῶν μὲν ὑποπιμπράναι, τῶν δὲ κωλύειν βιαζομένων. κραυγή τε παρ' ἀμφοτέρων ἀσήμαντος ἦν, καὶ πολλοὶ τῶν προαγωνιζομένων ἔπιπτον. Ιουδαῖοι δὲ ὑπερεῖχον ἀπονοίᾳ, καὶ τῶν ἔργων ἥπτετο τὸ πῦρ, καταφλεγῆναί τ' ἂν ἐκινδύνευσε πάντα μετὰ τῶν ὀργάνων, εἰ μὴ τῶν ἀπ' Αλεξανδρείας ἐπιλέκτων ἀντέστησαν οἱ πολλοὶ, παρὰ τὴν σφετέραν ὑπόληψιν ἀνδρισάμενοι· καὶ γὰρ τῶν ἐνδοξοτέρων διηνέγκαν κατὰ ταύτην τὴν μάχην· μέχρι Καίσαρ, τὰς τῶν ἵππων δυνατωτάτας ἀναλαβών, ἐμβάλλει τοῖς πολεμίοις. καὶ δώδεκα μὲν αὐτὸς τῶν προμάχων ἀναιρεῖ. πρὸς δὲ τὸ τούτων πάθος ἐκκλίναντος τοῦ λοιποῦ πλήθους, ἑπόμενος συνελαύνει πάντας εἰς τὴν πόλιν, καὶ τῷ πυρὸς διασώζει τὰ ἔργα. συνέβη δ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, καὶ ζωγρηθῆναί τινα τῶν Ιουδαίων, ὃν ὁ Τίτος ἀναστανρῶσαι πρὸ τοῦ τείχους ἐκέλευσεν, εἴ τι πρὸς τὴν ὄψιν ἐνδοῖεν οἱ λοιποὶ καταπλαγέντες. μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν καὶ Ιωάννης ὁ τῶν Ιδουμαίων ἡγεμὼν, πρὸ τοῦ τείχους γνωρίμῳ τινὶ στρατιώτῃ διαλεγόμενος, ὑπό τινος τῶν Αράβων κατὰ τὸν στέρνον τοξεύεται, καὶ παραχρῆμα θνήσκει, μέγιστον τοῖς τε Ιουδαίοις πένθος, καὶ λύπην τοῖς στασιασταῖς ἀπολιπών· καὶ γὰρ κατά τε χεῖρα καὶ σύνεσιν διάσημος ἦν.

ſeruaſſentque, Romanos per opera et caſtra eſſe diſperſos, (exiſtimabant enim, Iudaeos laſſitudine aut formidine diſceſſiſſe) excurſionem faciunt omnes iuxta turrim Hippicam per portam obſcuram, et ignem operibus admouebant, et vſque ad caſtrorum munimenta in Romanos facto impetu ferebantur. Cumque ab illis ſublatus eſſet clamor, et qui prope erant, ſtatim conueniebant, et qui procul aberant, mox concurrebant. Romanorum autem diſciplinam praeueniebat Iudaeorum audacia: illiſque, in quos primos inciderint, in fugam verſis inſlabant, vt et illis, qui ſe collegerunt. Grauis etiam circa machinas pugna commiſſa eſt: illis quidem incendere, his vero incendium prohibere ſumma vi nitentibus. incertuſque clamor vtrinque tollebatur, et multi; qui in fronte ſteterant, ceciderunt. At vero Iudaei ſalutis deſperatione incitati ſuperabant, et opera corripuit ignis, parumque aberat, quin omnia cum machinis incenſa fuiſſent, niſi lecti de Alexandrinis viri reſtitiſſent plerique, rebus praeter opinionem ſuam ſtrenue geſtis, (nam in hac dimicatione caeteris ſe praeſtabant praeclarioribus) donec Caeſar, equitum valentiſſimis ſecum aſſumtis, in hoſtes irruit. Et ipſe quidem acriter pugnans ſternit duodecim aduerſi agminis propugnatores: metu autem cladis illorum caetera multitudine in fugam verſa, longius eos inſequens in vrbem omnes compulit, atque opera incendio liberauit. In hoc autem praelio contingebat, vt Iudaeorum quidam viuus caperetur, quem Titus pro muris crucifigi iuſſit, eo conſilio, vt reliqui hoc ſpectaculo exterriti paulum ſe ad deditionem inclinarent. Poſt eius vero diſceſſum, etiam Ioannes dux Idumaeorum, cognito ſibi Romano militi ante muros ſermonem conſerens, ab Arabe quodam pectus ſagitta percutitur et continuo moritur, magnumque et Iudaeis luctum et ſeditioſis moerorem reliquit; nam et manu promtus erat, et ſapientia inſignis.

ΚΕΦ. ζ'.

Ὡς αὐτομάτως κατέπεσεν εἰς τῶν παρὰ Ρωμαίων κατασκευαθέντων πύργων, καὶ μετὰ πολὺν φόνον ἐκράτησαν Ρωμαῖοι τῆ πρώτῃ τείχους· ὡς τε Τίτος τῷ δευτέρῳ τείχει προσβολὰς ἐποιεῖτο. περί τε Λογγίνου τοῦ Ρωμαίου καὶ Κάσσιος τοῦ Ιουδαίου.

Τῇ δ' ἐπιούσῃ νυκτὶ, ταραχὴ καὶ τοῖς Ρωμαίοις ἐμπίπτει παράλογος. τῶν γὰρ Τίτου πύργους τρεῖς κατασκευάσαι κελεύσαντος πεντηκονταπήχεις, ἵν' ἑκάστου χώματος ἐπισήσας ἀπὸ τούτων τὰς ἐπὶ τῆ τείχους τρέποιτο, συνέβη ἕνα πεσεῖν αὐτομάτως ἀνὰ μέσης νυκτός. μεγίστου δ' ἀρθέντος ψόφου, δέος ἐμπίπτει τῷ στρατῷ, καὶ τὰς πολεμίους ἐπιχειρεῖν σφίσι δόξαντες ἐπὶ τὰ ὅπλα πάντες ἔθεον. ταραχὴ δὲ τῶν ταγμάτων καὶ θόρυβος ἦν· καὶ τὸ συμβὰν ἡδέως εἰπεῖν ἔχοντες, ἐπὶ πλεῖστον ἀποδυρόμενοι διεφέροντο, μηδενός τε φαινομένου πολεμίου, δι' ἀλλήλων ἔπτοητο, καὶ τὸ σύνθημα μετὰ σπουδῆς ἕκαστος τὸν πλησίον ἐπηρώτα, καθάπερ Ιουδαίων ἐμβεβηκότων εἰς τὰ στρατόπεδα. πανικῷ τε δείματι κυκλωμένοις παρεώκεσαν, ἄχρι μαθὼν τὸ συμβὰν Τίτος διαγγέλλειν ἐκέλευσε πᾶσι, καὶ μόλις ἐπαύσαντο τῆς ταραχῆς.

β'. Ιουδαίους γε μὴν πρὸς τὰ λοιπὰ καρτερῶς ἀντέχοντας ἐκάκωσαν οἱ πύργοι· καὶ γὰρ τῶν ὀργάνων τοῖς κυφοτέροις ἀπ' αὐτῶν ἐβάλλοντο, καὶ τοῖς ἀκοντίσαις, καὶ τοξόταις, καὶ λιθοβόλοις. ὅτε δὲ τούτων αὐτοὶ διὰ τὸ ὕψος ἐφικνοῦντο, καὶ τὰς πύργους ἦν ἀμήχανον ἐλεῖν, μήτε ἀνατραπῆναι ῥᾳδίως διὰ τὸ βρίθος, μήτ' ἐμπρησθῆναι διὰ τὸν σίδηρον δυναμένους, ᾧ κατεκαλύπτοντο. τρεπόμενοι δ' ἐξωτέρω βέλους ἂν ἔτ' ἐκώλυον τῶν κριῶν τὰς ἐμβολὰς, οἱ ἀδιαλείπτως παίοντες ἦνυον κατ' ὀλίγον. ἤδη δὲ τῷ Νίκωνι τὸ τείχους ἐνδιδόντος· αὐτοὶ γὰρ τοῦτο Ιουδαῖοι τὴν μεγίστην ἐκάλεσαν Ρωμαίων ἐλέπολιν, ἀπὸ τοῦ πάντα νικᾶν· ἀπέπαυον μὲν πάλαι πρός τε τὰς μάχας καὶ τὰς φυλακὰς

CAP. VII.

Quomodo vna e turribus a Romanis exſtructis ſponte corruit, et multa cum caede Romani primum murum ſuperarunt: vtque Titus in ſecundum murum impreſſiones faciebat. Deque Longino Romano, et Caſtore Iudaeo.

NOcte vero, quae ſequuta eſt, inopinata inter Romanos coorta eſt trepidatio. Nam cum tres turres quinquagenorum cubitorum Titus conſtrui praecepiſſet, vt, his per aggeres ſingulos poſitis, inde hoſtes in muro ſtantes facilius in fugam verteret, accidit, vt nocte media vna ſponte ſua rueret. Maximo autem edito ſonitu, metus occupat exercitum: atque hoſtes in eo eſſe, vt ipſos adorirentur, ſuſpicati, ad arma decurrunt omnes. Inde trepidatio in legionibus ac tumultus erat; et cum nemo, quid accidiſſet, dicendo eſſet, diu queruli alius aliud opinabantur; cumque hoſtes in illorum conſpectum minime venirent, ſuimet ipſorum in metu eſſe coeperunt, ſignumque diligenter ſinguli a proximis requirebant, ac ſi Iudaei in caſtra inuaſiſſent. immo viſi ſunt Panico terrore circumdari, donec Titus, cognito quod acciderat, rem omnibus indicari iuſſit: eoque facto vix trepidare deſierunt.

2. Atqui Iudaeos, caetera fortiter ſuſtinentes, male habuerunt turres: nam et machinis leuioribus inde feriebantur, inſuper et a iaculatoribus ac ſagittariis et funditoribus. Verum ipſi ad eos propter celſitudinem pertingere non potuerunt: neque turres erant capiendae, neque facile euertendae propter grauitatem, neque incendendae propter ferrum, quo tegebantur. Vltra autem teli iactum fugientes non amplius imminutum ibant arietum impetum, qui ſine intermiſſione ferientes paulatim aliquid proficiebant. Muro autem Niconi tandem cedente, (ita enim ipſi Iudaei maximam Romanorum helepolin vocarunt, quod omnia vinceret) antea quidem deſelli erant

πόρρωθεν τῆς πόλεως διανυκτερεύοντες, ἄλλως δ' ὑπὸ ῥᾳ-
ϑῳνης, καὶ τῶ βυλεύεϑαι πάντα κακῶς, περιττὸν αὐτοῖς
δόξαν φυλάττειν τὸ τεῖχος, ἑτέρων μετ' αὐτὸ λειπομένων
δύο, μαλακισθέντες ἀνεχώρουν οἱ πολλοί. καὶ τῶν Ρωμαίων
ἐπιβάντων, καθα παρεῤῥηξεν ὁ Νίκων, καταλιπόντες τὰς
φυλακὰς πάντες εἰς το δεύτερον τεῖχος ἀναφεύγουσιν. οἱ
δὲ ὑπερβάντες, τὰς πύλας ἀνοίξαντες, πᾶσαν εἰσδέχον-
ται τὴν στρατιάν. καὶ Ρωμαῖοι μὲν ὕτω τῶ πρώτω τείχους
πεντεκαιδεκάτη κρατήσαντες ἡμέρᾳ, ἑβδόμη δ' ἦν Λρτε-
μισίου μηνὸς, αὐτῶ τε πολὺ κατασκάπτουσι, καὶ τὰ πρὸσ-
άρκτια τῆς πόλεως, ἃ καὶ πρότερον Κέστιος.

γ'. Μεταστρατοπεδεύεται δὲ Τίτος εἴσω, κατὰ τὴν
Λσσυρίων παρεμβολὴν καλυμένην, ἐπιχὼν πᾶν τὸ μεταξὺ
μέχρι τῶ Κεδρῶνος, ἀπὸ δὲ τῶ δευτέρω τείχους ὅσον ἐξω-
τέρω βέλους εἶναι. προσβολὰς δ' εὐθέως ἐποιεῖτο. μεριθέν-
τες δὲ οἱ Ιουδαῖοι καρτερῶς ἀπημύναντο τῶ τείχους· οἱ μὲν
περὶ τὸν Ιωάννην ἀπό τε τῆς Αντωνίας καὶ τῆς προσαρκτίᾳ
σοᾶς τῶ ἱερῶ, καὶ πρὸ τῶν Αλεξάνδρου τῶ βασιλέως μνη-
μείων μαχόμενοι, τὸ δὲ τῶ Σίμωνος τάγμα, τὴν παρὰ
τὸ Ιωάννου μνημεῖον ἐμβολὴν διαλαβόντες, ἐφράξαντο μέ-
χρι πύλης, καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὸν Ιππικὸν πύργον εἰσῆπτο.
προπηδῶντες δὲ πολλάκις ἐκ τῶν πυλῶν συςάδην ἐπολέ-
μουν, καὶ συνδιωχθέντες ἐπὶ τῶ τείχους, καὶ μὲν τὰς συμ-
πλοκὰς ἠττῶντο, τῆς Ρωμαίων ἐπιςήμης ὄντες ἄπειροι·
περιῆσαν δὲ ταῖς τειχομαχίαις. καὶ τὰς μὲν ἰσχὺς μετ' ἐμ-
πειρίας παρεκρότει· Ιουδαίοις δὲ τόλμα δέει τρεφομένη, καὶ
τὸ φύσει καρτερικὸν ἐν συμφοραῖς. προσῆν δ' ἐλπὶς ἔτι
σωτηρίας, ἢ καὶ Ρωμαίοις τῶ ταχέως κρατήσειν. ὅϑ' ἑτέρων
δὲ ἥπτετο κόπος, ἀλλὰ προσβολαὶ καὶ τειχομαχίαι, καὶ
κατὰ λόχους ἐκδρομαὶ συνεχεῖς δι' ὅλης ἡμέρας ἦσαν, ὅϑέ
ἐσιν ἥτις ἰδέα μάχης ἀπελείπετο. νὺξ δ' ἀνέπαυε μόλις
ἔωθεν ἀρχομένους, ἦν δὲ ἄϋπνος ἀμφοτέροις ἡ νὺξ, καὶ
χαλεπωτέρα τῆς ἡμέρας· δέει τῶν μὲν ὅσον ὕπω κατα-
ληφθήσεσθαι το τεῖχος, τῶν δὲ ἐπιϑήσεσθαι Ιουδαίους τοὺς

pugnando et vigilando, longe ab vrbe pernoctantes, sed tamen negligentia, vel quod male omnino consulerent, sibi superfluum esse credentes murum custodire, cum alia duo munimenta ipsis supereſſent, plerique languidi facti receſſerunt. cumque Romani, qua Nicon murum perruperat, adscendiſſent, Iudaei omnes desertis custodiis ad murum secundum se recipiunt. Qui vero muros transgressi sunt cum portas aperuiſſent, exercitum omnem intromiserunt. Et Romani quidem muro primo ita potiti sunt die decima quinta, septima enim erat mensis Artemisii, et partem eius magnam diruunt, et septentrionalia ciuitatis, quae etiam prius vastauerat Cestius.

3. Titus autem ad interiora muri castra transfert, in locum, qui Assyriorum castra vocatus erat, occupato omni inde vsque ad Cedronem spatio; cumque esset extra teli iactum a muro secundo, oppugnationem statim aggrediebatur. Iudaei autem in duas partes diuisi bellum moenibus fortiter propulsarunt: Ioannes quidem cum suis ex Antonia et templi porticu septentrionali et ab Alexandri monumento pugnantes; Simonis vero manus, aditu iuxta monumenta Ioannis occupato, omnia praesidio munierunt vsque ad portam, qua in Hippicam turrim aqua inducta erat. Saepe autem prosilientes e portis cominus dimicabant, compulsique intra muros in conflictibus quidem superabantur, vtpote scientiae Romanorum militaris imperiti; cum autem e muris pugnarent, eos vincebant. Atque hos quidem incitabant vires cum peritia coniunctae; Iudaeos vero audacia ex metu aucta, et naturalis in calamitatibus ferendis patientia. Ad haec autem et istis suberat spes salutis et Romanis citae victoriae: neutrique satisfacebant; sed continuae factae erant impressiones murorumque oppugnationes, et excursus crebri per cuneos totis diebus: nec pugnae species vlla erat, quam non tentabant. vixque a solis ortu pugnantibus concessum erat nocte quiescere: sed vtrisque insomnis erat nox, dieque grauior; his quidem iamiam expugnatum iri murum metuentibus, illis vero ne Iudaei castra inuaderent

ρωτοπέδοις. ἔν τε τοῖς ὅπλοις ἑκάτεροι διανυκτερεύοντες, ὑπὸ τὰς πρώτας αὐγὰς ἕτριμοι πρὸς μάχην ἦσαν. καὶ παρὰ μὲν Ἰουδαίοις ἔρις ἦν, ὅσις προκινδυνεύσας χαρίσαιτο τοῖς ἡγεμόσι· μάλιστα δὲ τῷ Σίμωνος αἰδὼς ἦν καὶ δέος, ὕτω τε προσεῖχεν ἕκαστος αὐτῷ τῶν ὑποτεταγμένων, ὡς καὶ πρὸς αὐτοχειρίαν ἑτοιμότατον εἶναι κελεύσαντος. Ρωμαίοις δὲ ἐπ' ἀνδρείαν ἦν προτροπὴ, τό τε κρατεῖν ἔθος, καὶ ἥττης ἀήθεια, συνεχεῖς τε στρατεῖαι, καὶ διηνεκεῖς μελέται, καὶ μέγεθος ἡγεμονίας. πρὸ δὲ πάντων Τίτος, ἀεὶ πᾶσι παντα χῆ παρατυγχάνων. τότε γὰρ μαλακιθῆναι, παρόντος καὶ συναγωνιζομένου Καίσαρος, δεινὸν ἐδόκει, καὶ τῶν καλῶς ἀγωνισαμένων μάρτυς αὐτὸς, ὁ καὶ τιμήσων, παρῆν· κέρδος δ' ἦν ἤδη καὶ τὸ γνωσθῆναι Καίσαρι γενναῖον ὄντα. διὰ τοῦτο πολλοὶ τῆς κατὰ σφᾶς ἰσχύος ἀμείνους τῇ προθυμίᾳ διεφάνησαν. παραταξαμένων γὰρ κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας τῶν Ἰουδαίων πρὸ τοῦ τείχους καρτερῷ σίφει, καὶ διακοντιζομένων ἔτι πόρρωθεν τῶν ταγμάτων ἑκατέρων, Λογγῖνός τις τῶν ἱππέων, ἐξαλλόμενος τῆς Ρωμαϊκῆς τάξεως, ἐμπηδᾷ τῇ μέσῃ τῶν Ἰουδαίων φάλαγγι. καὶ διασκεδασθέντων πρὸς τὴν ἐμβολὴν δύο τοὺς γενναιοτάτους ἀναιρεῖ, τὸν μὲν κατὰ στόμα πλήξας ὑπαντιάσαντα, τὸν δ' ἀναστάσας ἐκ τοῦ προτέρου τὸ δόρυ κατὰ πλευρὰν διαπείρει τραπόμενον, ἐκ μέσων τε τῶν πολεμίων πρῶτος εἰς τοὺς σφετέρους ἔδραμεν. ὁ μὲν οὖν δι' ἀρετὴν ἐπίσημος ἦν, ζηλωταὶ δὲ τῆς ἀνδρείας ἐγίνοντο πολλοί. καὶ οἱ Ἰουδαῖοι μὲν ἀμελοῦντες τοῦ παθεῖν, τὸ διαθεῖναι μόνον ἐσκόπουν. ὅ, τε θάνατος αὐτοῖς ἐδόκει κερδαλεώτατος, εἰ καὶ μετὰ τοῦ κτεῖναί τινα τῶν πολεμίων προσπέσοι. Τίτος δὲ τῆς τῶν στρατιωτῶν ἀσφαλείας οὐχ ἧττον τοῦ κρατεῖν πρόνοιαν ἐποιεῖτο, καὶ τὴν μὲν ἀπερίσκεπτον ὁρμὴν ἀπόνοιαν λέγων, μόνην δ' ἀρετὴν τὴν μετὰ προνοίας, καὶ τοῦ μηδὲν τὸν δρῶντα παθεῖν ἐν ἀκινδύνῳ τῷ κατὰ σφᾶς ἐκέλευσεν ἀνδρίζεσθαι.

δ'. Προσάγει δ' αὐτὸς τοῦ Βορείου τείχους τῷ μέσῳ πύργῳ τὴν ἑλέπολιν, ἐν ᾧ τῶν Ἰουδαίων τις ἀνὴρ γόης, ὄνομα

Atque in armis vtrique pernoctantes, a primo diluculo pugnae parati erant. Et Iudaei quidem certabant, quis primus periculum adiret, iniretque gratiam a ducibus: maxime vero Simonis reuerentia ac metus eos commouebat; adeoque singuli eius sub imperio eum colebant, vt ad semet quoque interficiendos parati fuissent, si hoc ille iussisset. Romanos autem ad se strenue gerendos hortabatur et vincendi consuetudo, quodque vinci nescii essent, crebraeque militiae et exercitationes perpetuae, imperiique magnitudo: ante omnia vero Titus, qui semper omnibus vbique praesens aderat. tunc enim turpe videbatur langueſcere, cum Caesar pugnae intereſſet simulque pugnaret, idemque pulchre decertantium testis fieret, qui et remunerator; lucroque iam vertebatur pro viro forti cognosci a Caesare. quo factum est, vt multi alacriores se ostenderint, quam robustiores. Itaque istis diebus, cum Iudaei in acie stetissent valida pro moenibus, et ab vtroque exercitu eminus coniecta essent tela, Longinus quidam eques, ex acie Romana exsiliens, in mediam phalangem Iudaeorum irruit; illisque hac impressione disiectis duos e fortissimis perimit, vnum quidem ora percussum, dum obuiam ei veniret; alterum vero, dum fugeret, per latus traiectum eodem telo, quod priori extraxerat: et ex mediis hostibus superior ad suos se recipiebat. Atque ita ille ob virtutem insignis erat, aemulique eius fortitudinis multi exstiterunt. Et Iudaei quidem nil morantes quod paterentur, illud tantum curabant, quibus malis alios afficerent: morsque illis leuissima ducebatur, si quo alio interfecto caderent. Titus autem non minus saluti militum, quam victoriae, prospiciebat; et temerarium quidem impetum desperationem vocans, vnicam vero fortitudinem, cum quis prudenter et caute nihilque patiendo fortiter ageret, sine suo periculo viros se praestare iussit.

4. Ipse autem mediae muri septentrionalis turri helepolin admoueri curabat, in qua Iudaeus quidam versutus

Κάσωρ, ἑλόχα μεθ' ὁμοίων δέκα, τῶν λοιπῶν φυγόντων διὰ τὰς τοξότας. ἦτοι μέχρι μέν τινος ὑποπεπτηχότες τοῖς θωρακίοις ἠρέμων, σαλευομένη δὲ τῇ πύργῳ διανίσανται, καὶ προτείνας ὁ Κάσωρ τὰς χεῖρας, ὡς ἱκετεύων δῆθεν, ἐκάλει τὸν Καίσαρα, καὶ τῇ φωνῇ κατοικτιζόμενος ἐλεῆσαι σφᾶς παρεκάλει. πιστεύσας δ' ἐξ ἁπλότητος ὁ Τίτος, καὶ μετανοεῖν ἤδη τοὺς Ἰουδαίους ἐλπίσας, ἐπέσχε μὲν τὴν ἐμβολήν, κωλύει τε τοξεύειν τοὺς ἱκέτας. λέγειν δ' ἐκέλευσεν, ὅ, τι βούλεται, τῷ Κάσορι. τοῦ δὲ εἰπόντος ἐπὶ δεξιᾶ καταβῆναι θέλειν, ὁ Τίτος συνήδεσθαι μὲν αὐτῷ τῆς εὐβουλίας ἔφη, συνήδεσθαι δ', εἰ πάντες ἤδη τὰ αὐτὰ φρονοῦσι, καὶ τῇ πόλει διδόναι γε πίστιν ἑτοίμως. τῶν δέκα δὲ οἱ πέντε μὲν αὐτῷ συνυπεκρίνοντο τὴν ἱκετηρίαν· οἱ λοιποὶ δ' οὐκ ἄν ποτε δουλεύσειν Ρωμαίοις ἐβόων, παρὸν ἐλευθέρους ἀποθανεῖν. καὶ μέχρι πολλοῦ διαφερομένων, ἐτρίβετο μὲν ἡ προσβολή. πέμπων δ' ὁ Κάσωρ πρὸς τὸν Σίμωνα, χολῇ βουλεύεσθαι περὶ τῶν ἐπειγόντων ἔλεγεν, ὡς οὐκ ἐπ' ὀλίγον αὐτὸς διαπαίζοι τὴν Ρωμαίων ἀρχήν. ἅμα δὲ ταῦτα πέμπων, καταφανὴς ἦν καὶ τοὺς ἀπειθοῦντας ἐπὶ τὴν δεξιὰν παρακαλῶν. οἱ δ', ὥσπερ ἀγανακτοῦντες, ὑπὲρ τὰ θωράκια διῆρον τε τὰ ξίφη γυμνὰ, καὶ τοὺς θώρακας αὐτῶν πλήξαντες, ὡς ἀπεσφαγμένοι κατέπεσον. θάμβος δὲ τὸν Τίτον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν εἰσῆει τοῦ τῶν ἀνδρῶν παρασήματος, καὶ μὴ δυνάμενοι κάτωθεν ἀκριβῶς τὸ γεγενημένον ἰδεῖν, ἐθαύμαζόν τε τῆς εὐτολμίας αὐτοὺς, καὶ τοῦ πάθους ἠλέουν. τοξεύει δέ τις ἐν τούτῳ παρὰ τὴν ῥῖνα τὸν Κάσορα, κἀκεῖνος εὐθέως ἀνασπάσας τὸ βέλος ἐπεδείκνυ τῷ Τίτῳ, καὶ ὡς ἡ δίκαια πάσχων κατεμέμφετο. πρὸς δὲ τὸν βαλόντα χεῖρας καίσας, ἔπεμπε παρεσῶντα τὸν Ἰώσηπον δεῦρο τῇ Κάσορι δεξιάν. ἀλλ' ὁ μὲν ἔτ' αὐτὸς ἔφη προσελεύσεσθαι, φρονεῖν γὰρ ἤδη ὑγιὲς τοὺς δεομένους, καὶ τοὺς ὠμημένους τῶν φίλων κατέχειν. Αἰνείας δέ τις τῶν αὐτομόλων, αὐτὸς ἔφη προσελεύσεσθαι. καὶ τοῦ Κάσορος καλοῦντος, ὅπως δεξαιτὸ

ac subdolus, Castor nomine, cum decem sui similibus insidias struebat, fugatis caeteris per iacula sagittariorum. Hi, cum pauidi sub loricis aliquamdiu quieuissent, turri concussa surgunt, manibusque protensis Castor veluti supplex Caesarem implorabat; et voce miserabili, vt sibi parceret, obtestabatur. Cui cum Titus pro simplicitate sua fidem habuisset, speransetque Iudaeos iam belli poenitere, arietes quidem ab impulsione cessare iubet, ac sagittarios supplices ferire prohibet; Castori autem praecepit, dicere quodcunque vellet. Cumque ille respondisset, ad foedus se velle descendere, Titus se quidem de bono adeo consilio gratulari dicebat, gratulari vero magis, si omnes in eandem sententiam ire vellent, seque parato animo etiam ciuitati manus dare. Ex decem autem quinque se supplices esse simulabant: reliqui vero nunquam se Romanis seruituros clamabant, dum mori liberis liceat. Cumque diu inter se disceptarent, cessabat oppugnatio. Castor autem interea nuncios ad Simonem mittens eum monebat, vt, dum otium esset, de rebus vrgentibus consilium caperet: non enim pauliſper se illudere velle imperatori Romano. Simul autem dum ista mitteret, prae se ferebat illud ipsum agere, vt contranitentes ad pacem hortaretur. Illi vero, velut aegre id ferentes, super turris loricam nudos coruscarunt gladios, percussisque illorum thoracibus tanquam interfecti ceciderunt. At Titus et qui cum eo erant tantam virorum audaciam obstupuere, cumque ex inferiori loco quod factum erat vere videre non potuissent, et illos ob animi fortitudinem mirabantur et ob calamitatem miserabantur. Interea vero Castorem iuxta narem quidam sagitta percutit; atque ille, cum statim telum extraxisset, id Tito ostendebat, et iniqua se perpeti querebatur. Caesar autem, iaculatore increpito, Iosepho adstanti mandabat, vt dextram daret Castori. Verum ille neque se aditurum respondit, vt qui nihil sani supplices cogitare norit; et amicos, qui ire properabant, continuit. Æneas autem, quidam e perfugis, sese iturum ad ipsum dicebat. Atque vociferante Castore, vt aliquis

τις καὶ τὸ ἀργύριον, ὃ φέρει μετ' αὐτῦ, σπουδαιότερον ὁ Αἰνείας διαπετάσας τὸν κόλπον προσέδραμεν. ἁρπάσας δ' ὁ Κάσωρ πέτραν ἐπαφίησιν αὐτῷ, καὶ τῦτο μὲν διήμαρτε φυλαξαμένυ, τιτρώσκει δὲ τραπιώτην ἕτερον προσελθόντα. συνοήσας δὲ Καῖσαρ τὴν ἀπάτην, πρὸς βλάβης μὲν ἔγνω τὸν ἐν πολέμοις ἕλεον· τὸ γὰρ ἀπηνέστερον ἧττον ὑποπίπτειν τῷ πανύργῳ. τὰς δ' ἐμβολὰς τῆς ἐλεπόλεως ὀργῇ τῆς χλεύης ἐποιεῖτο δυνατωτέρας· ὑποδιδόντα δὲ τὸν πύργον ἐμπιπρᾶσιν οἱ περὶ τὸν Κάσορα, καὶ διὰ τῆς φλογὸς εἰς τὴν ὑπ' αὐτῷ κρυπτὴν ἁλλόμενοι, πάλιν δόξαν ἀνδρείας Ρωμαίοις παρέχον, ὡς ῥίψαντες σφᾶς αὐτὺς εἰς τὸ πῦρ.

ΚΕΦ. η'.

Ως τὸ δεύτερον τεῖχος δὶς παρέλαβον οἱ Ρωμαῖοι, καὶ πρὸς τῇ τρίτῃ παράληψιν ἠτρεπίθησαν.

Αἰρεῖ δὲ Καῖσαρ ταύτῃ τὸ τεῖχος ἡμέρᾳ πέμπτῃ μετὰ τὸ πρῶτον, καὶ τῶν Ιυδαίων φυγόντων ἀπ' αὐτῦ, παρέρχεται μετὰ χιλίων ὁπλιτῶν ἔνδον, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἐπιλέκτων, καθὸ καὶ τῆς Καινῆς πόλεως ἡριοπώλιά τε ἦν καὶ χαλκεῖα. καὶ ἱματίων ἀγορά, πρὸς δὲ τὸ τεῖχος πλάγια κατέτεινον οἱ στενωποί. εἰ μὲν ἂν ἢ τῦ τείχυς πλέον εὐθέως διέλυσεν, ἢ πολέμυ νόμῳ παρελθὼν ἐπόρθει τὸ ληφθὲν, οὐκ ἄν, οἶμαι, τις ἐμίγη βλάβῃ τῷ κράτει· νῦν δὲ Ιυδαίυς μὲν ἐλπίσας δυσωπήσειν ἐξὸν κακῶν τὸ μὴ θέλειν, πρὸς δ' ἀναχώρησιν εὐμαρῆ τὴν εἰσβολὴν οὐκ ἐπλάτυνεν· ὁ γὰρ ἐπιβυλεύσειν ὡς συεργστεῖν ὑπελάμβανεν. παρελθὼν γῦν ὅτε πτείνειν τινὰ τῶν καταλαμβανομένων ἐπέτρεψεν, ἔθ' ὑποπιπράναι τὰς οἰκίας. ἀλλ' ἅμα μὲν τοῖς στασιασταῖς εἰ βύλοιντο μάχεσθαι δίκα τῆς τῦ δήμυ βλάβης, ἄδειαν ἐδίδυ, τῷ δήμῳ δὲ τὰς κτήσεις ὑπισχνεῖτο δώσειν. περὶ πλείστυ γὰρ ἐποιεῖτο σῶσαι τὴν μὲν πόλιν αὐτῷ, τὸν δὲ ναὸν τῇ πόλει. τὸν μὲν ἂν λαὸν ἕτοιμον εἶχεν εἰς ἃ πρεῦ-

etiam argentum exciperet, quod secum ad fidem faciendam ferebat, studiose magis Æneas aperto sinu ad eum accurrebat. Quod cum videret Castor, saxo sublato illud in eum dimisit: et ab ipso quidem aberrauit sibimet ab illo cauente; sed alium militem, qui praesens aderat, vulnerauit. Caesar autem, cum fraudem dolumque secum reputasset, intellexit misericordiam quidem in bello nocere, et haud ita facile a calliditate circumueniri crudelitatem. ob illusionem vero iratus, maiore vi helepoles impelli faciebat. Castor autem eiusque socii turrim, cum ictibus iam cederet, incendunt, saltuque per flammas in cuniculos eius se coniicientes, iterum Romanos in magnam de fortitudine sua opinionem adducebant, tanquam seipsos ignibus tradidissent.

CAP. VIII.

Quomodo secundum murum bis occuparunt Romani, et ad tertium superandum se comparabant.

CÆsar autem hac parte murum capit die quinto post primum captum: fugatisque inde Iudaeis, intra murum ingreditur cum mille armatis, lectisque quos circa se habebat militibus, vbi Nouae ciuitatis lanae venditores erant, et fabri aerarii, vestiumque mercatus, et ad murum angustae viae transuersae tendebant. Et quidem si vel muri partem maiorem statim disiecisset, aut lege belli ingressus quod ceperat vastasset, inde nihil damni, vti credo, victoria accepisset. Nunc autem fore sperans, vt verecundia Iudaeorum animos flecteret, si viderent, se, quamuis posset, haud tamen grauius quidquam in eos consulere, facilem discessioni aditum non dilatauit: haud enim insidiaturos esse putabat quibus benefacere in animo habuit. Denique postquam ingressus est, vetuit, ne comprehensi caederentur, neue aedes incenderentur. Sed tam seditiosis, si pugnare vellent sine populi detrimento, copiam dabat, quam ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. plurimi namque faciebat, sibi ciuitatem conservari, templum vero ciuitati. Et populum quidem ad ea,

τερπε καὶ πάλαι· τοῖς μαχίμοις δὲ ἐδόκει τὸ φιλάνθρωπον ἀσθένεια, καὶ τὸν Τίτον ἀδυναμίᾳ τῆ τὴν ἄλλην πόλιν ἑλεῖν ταῦτα προτείνειν ὑπελάμβανον. διαπειλοῦντες δὲ τοῖς δημόταις θάνατον, εἰ περὶ παραδόσεως μνησθείη τις αὐτῶν, καὶ τὰς παραφθεγγομένας εἰρήνην ἀποσφάττοντες, ἐπιτίθενται καὶ τοῖς εἰσελθοῦσι Ρωμαίων, οἱ μὲν κατὰ τὰς στενωπὰς ὑπαντιάσαντες, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν, ἄλλοι δ' ἔξω τοῦ τείχους κατὰ τὰς ἄνω προπηδήσαντες πύλας. πρὸς ἃς ταραχθέντες οἱ Φρυγοὶ τῆ τείχους, καθαλλόμενοι τῶν πύργων ἀνεχώρουν εἰς τὰ στρατόπεδα. κραυγὴ δ' ἦν τῶν μὲν εἴσω πάντοθεν πολεμίοις κεκυκλωμένων, τῶν δ' ἔξωθεν περὶ τοῖς ἀπολειφθεῖσι δεδοικότων. πληθύνοντες δ' αἰεὶ οἱ Ιουδαῖοι, καὶ πολλὰ πλεονεκτοῦντες κατ' ἐμπειρίαν τῶν στενωπῶν, ἐτίτρωσκόν τε πολλοὺς, καὶ προσπίπτοντες ἐξώθουν. οἱ δὲ κατ' ἀνάγκην τὸ πλέον ἀντεῖχον. ἡ γὰρ ἦν ἀθρόους διαφυγεῖν διὰ στενοῦ τοῦ τείχους· δοκοῦσί τ' ἂν κατακοπῆναι πάντες οἱ παρελθόντες, μὴ προσαμύναντος τοῦ Τίτου. διασώσας γὰρ ἐπ' ἄκρους τοὺς στενωποὺς τοὺς τοξότας, καὶ κατὰ τὸν μάλιστα πληθύοντα σταθεὶς αὐτὸς, ἀπέσειλε τοῖς βέλεσι τοὺς πολεμίους, καὶ σὺν αὐτῷ Δομίτιος Σαβῖνος, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ κατὰ ταύτην φανεὶς τὴν μάχην. παρέμεινε δὲ συνεχῶς τοξεύων Καῖσαρ, καὶ τοὺς Ιουδαίους κωλύων παρελθεῖν, μέχρι πάντες ἀνεχώρησαν οἱ στρατιῶται.

β'. Ρωμαῖοι μὲν οὕτω, κρατήσαντες τοῦ δευτέρου τείχους, ἐξεώθησαν. τῶν δ' ἀνὰ τὸ ἄστυ μαχίμων ἐπήρθη τὰ φρονήματα. καὶ μετέωροι πρὸς τὴν εὐπραγίαν ἦσαν· ὅτ' ἂν Ρωμαίους εἰς τὴν πόλιν τολμήσειν ἔτι παρελθεῖν, ὅτ' ἂν αὐτοὶ παρελθόντες ἡττηθήσεσθαι δοκοῦντες. ἐπεσκότει γὰρ αὐτῶν ταῖς γνώμαις διὰ τὰς παρανομίας ὁ Θεὸς, καὶ οὔτε τὴν Ρωμαίων ἰσχὺν ὅσῳ πλείω κατελείπετο τῆς ἐξελαθείσης ἔβλεπον, οὔτε τὸν ὑφέροντα λιμὸν αὐτοῖς. ἔτι γὰρ παρῆν ἐθίειν ἐκ τῶν δημοσίων κακῶν, καὶ τὸ τῆς πόλεως αἷμα πίνειν. ἔνθεια δὲ τὰς ἀγαθὰς ἐπεῖχε πάλαι, καὶ

quae hortabatur, et antea paratum habebat: bellicosis autem pro infirmitate ducebatur haec eius humanitas; Titumque, quod aliam ciuitatem capere non posset, has conditiones proponere existimabant. Mortem autem populo denunciantes, si vel mentio facta esset de traditione, eosque iugulantes, qui vel pacem nominarent, etiam Romanos vrbem ingressos adoriuntur, alii illis per angiportus obviam facti, alii ex aedibus, alii extra muros per superiores portas egressi: quibus perturbati praesidiarii Romani e turribus desilientes in castra reuertebantur. Clamor autem militum vbique intrâ ciuitatem audiebatur, qui ab hostibus cingerentur, foris autem eorum, qui relictis in vrbe metuebant. Atque magis magisque crescente numero Iudaeorum, illisque ex notitia angiportuum valde praeualentibus, et multos Romanorum vulnerabant, atque facto in eos impetu repellebant. Illi autem ex necessitate plus resistebant. non enim multis simul fugiendi copia per angustias muri patebat: parumque aberat, quin omnes peremti fuissent, qui irruerant, nisi Titus eis opem tulisset. Nam cum in extremis angiportuum sagittarios disposuisset, et ipse, vbi plus erat multitudinis, constitisset, missilibus hostes reprimebat, et cum eo Domitius Sabinus, vir fortis, quique se in ea pugna talem praestitit. Caesar autem non destitit eos sagittis petere, Iudaeosque prohibere, ne irruerent, donec omnes milites se subduxerant.

2. Romani quidem ita, post secundum murum captum, repulsi erant. omnes vero in vrbe bellicosi animos sustulerunt, et successu inopinato elati erant: neque Romanos iterum in vrbem irruere ausuros esse, neque se vinci posse, si ad praelium irent, persuasum habentes. nam caecitatem eorum animis iniiciebat Deus ob commissa sua atque delicta; et neque cernebant, quanto Romanis maior illa, quae pulsa fuerat, vis superesset, neque famem illis obrepentem sentiebant. adhuc enim ex malis publicis comedebant, et de sanguine ciuitatis bibebant. Boni autem iamdudum inopia laborabant, et rerum necessa-

σπάνει τῶν ἐπιτηδείων ἤδη διελύοντο πολλοί. τὴν δὲ τῶ λαῶ φθορὰν, ἑαυτῶν οἱ ζασιασταὶ κυφισμὸν ὑπελάμβανον. μόνους γὰρ ἠξίουν σώζεσθαι, τοὺς μὴ ζητοῦντας εἰρήνην, καὶ κατὰ Ρωμαίων ζῆν προῃρημένους. τῶ δ' ἐναντίω πλήθους ὥσπερ ὑπερβάλλοντος βάρους ἤδοντο δαπανωμένων. τοιοῦτοι μὲν δὴ πρὸς τοὺς ἔνδον ἦσαν· Ρωμαίους δὲ πάλιν τῆς εἰσόδου πειρωμένους ἐκώλυον Φραξάμενοι, καὶ τὸ καταῤῥιφθὲν ἀντιτειχίσαντες τοῖς σώμασι. τρισὶ μὲν ἀντέσχον ἡμέραις καρτερῶς ἀμυνόμενοι, τῇ τετάρτῃ δὲ προσβάλλοντα γενναίως Τίτον οὐκ ἤνεγκαν, ἀλλὰ βιαθέντες ἢ καὶ πρότερον ἀναφεύγουσιν. ὁ δὲ, πάλιν τοῦ τείχους κρατήσας, τὸ προσάρκτιον μὲν εὐθέως κατέῤῥιψε πᾶν· ἐπὶ δὲ τοῦ κατὰ μεσημβρίαν Φρουροὺς τοῖς πύργοις ἐγκατασήσας, τῷ τρίτῳ προσβάλλειν ἐπεινόει.

ΚΕΦ. Θ'.

Ὅτι Τίτος, Ιουδαίων πρὸς τὴν ἄνεσιν πολιορκίας μηδὲν μαλακιθέντων, πάλιν ὥρμησεν εἰς τὸ πολιορκεῖν· καὶ Ἰώσηπον ὑπέπεμψε διαλέγεσθαι τοῖς ὁμοφύλοις περὶ εἰρήνης.

Δοξαν δ' ἐπανιέναι πρὸς ὀλίγον τὴν πολιορκίαν, καὶ διωρίαν βουλῆς τοῖς ζασιασταῖς παρασχεῖν, εἴ τι πρὸς τὴν καθαίρεσιν ἐνδοῖεν τοῦ δευτέρου τείχους, ἢ καὶ τὸν λιμὸν ὑποδείσαντες· ὁ γὰρ εἰς πολὺ τὰς ἀρπαγὰς αὐτοῖς ἐξαρκέσειν· εἰς δέον κατεσχεῖτο τὴν ἄνεσιν· ἐνστάσης γὰρ τῆς προθεσμίας, καθ' ἣν ἔδει διαδοῦναι τοῖς στρατιώταις τροφὰς, ἐν ἀπόπτῳ τοῖς πολεμίοις ἐκέλευσε τοὺς ἡγεμόνας ἐκτάξαντας τὴν δύναμιν ἀπαριθμῶν ἑκάστῳ τάγμα. οἱ δ', ὥσπερ ἔθος, ἀποκαλύψαντες τὰ ὅπλα θήκαις ἐσκευασμένα τέως, κατάφρακτοι προσῆσαν, καὶ τοὺς ἵππους ἄγοντες οἱ ἱππεῖς κεκοσμημένους. ἐπὶ πλεῖστον δὲ τὰ πρὸς τῆς πόλεως ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ περιελάμπετο, καὶ τῆς ὄψεως ἐκείνης ἡδὺν ἦτε τοῖς σφετέροις ἐπιτερπέστερον, ἦτε

riarum penuria iam multi deficiebant: populi vero interitum seditiosi sibimet in leuamen cedere existimabant. nam solos eos, qui pacem auersarentur, saluos esse cupiebant, quique viuere non optarent, nisi vt bellum Romanis facerent: contrariam vero multitudinem, vt superuacaneum onus, consumi gaudebant. Atque ita quidem erga eos, qui intus erant, se gerebant: Romanos vero, qui iterum ingredi nitebantur, armati prohibebant, partemque muri deiectam corporibus muniebant. Per triduum quidem restiterunt valide dimicantes: quarto vero die Titum fortiter eos adortum non sustinuerunt; sed vi coacti rursum quo antea refugere. Ille autem, iterum muro potitus, quantum ad septentrionem quidem spectat statim diruit; partis vero meridionalis turribus praesidio imposito, de tertio muro oppugnando cogitabat.

CAP. IX.

Titus, cum Iudaei, obsidione aliquantisper remissa, ne minimum quidem emollescerent, iterum impetu fertur ad vrbem obsidendam: et Iosephum subvisit, qui cum popularibus suis de pace ageret.

CVM autem ei visum esset obsidionem in breue tempus remittere, spatiumque ad deliberandum seditiosis dare, an aliquid ad deditionem facerent ex secundi muri demolitione, aut etiam famis metu, (nec enim diu eis rapinas posse sufficere) cessatione, vt commode cederet, vtebatur. Nam cum dies aduenisset, quo militibus oportebat alimenta distribui, mandauit ducibus, vt, copiis in loco hostibus conspicuo ordinatis, pecuniam singulis numerarent. Illi autem, vt solebant, armis eductis ex inuoluceris, quibus antea abdita latebant, loricati procedunt, equitibus etiam equos ornatos ducentibus. Loca insuper suburbana per plurimum spatii argento et auro circumquaque lucebant; illoque spectaculo nihil aut suis iucundius

τοῖς πολεμίοις παρέσχη φοβερώτερον. κατεπλήθη γὰρ ἀφορώντων τό, τε ἀρχαῖον τεῖχος ἅπαν, καὶ τῷ ἱερῷ τὸ βόρειον κλίμα, τάς τε οἰκίας μεσὰς ἦν προκυπτόντων ὑπερι-δεῖν, καὶ τῆς πόλεως ὁδὸν, ὃ μὴ κεκάλυπτο πλήθει, φα-φαίνετο. κατάπληξις δὲ δεινὴ καὶ τοῖς τολμηροτάτοις ἐνέ-πεσε, τήν τε δύναμιν ἐπὶ ταυτὸ πᾶσαν ὁρῶσι, καὶ τὸ κάλ-λος τῶν ὅπλων, καὶ τὴν εὐταξίαν τῶν ἀνδρῶν. δοκοῦσί τ' ἄν μοι πρὸς ἐκείνην οἱ σασιασαὶ μεταβαλέσθαι τὴν ὄψιν, εἰ μὴ δι' ὑπερβολὴν ὧν τὸν δῆμον ἔδρασαν κακῶν, συγ-γνώμην παρὰ Ρωμαίοις ἀπήλπιζον. ἀποκειμένης δὲ τῆς μετὰ κολάσεως, εἰ παύσαιντο, πολὺ κρείττονα τὸν ἐν πολέ-μῳ θάνατον ἡγοῦντο. καὶ τὸ χρεὼν δ' ἐκράτει τούς τε ἀναι-τίους τοῖς αἰτίοις συναπολέσθαι, καὶ τῇ τάσει τὴν πόλιν.

β'. Τέσσαρσι μὲν ἦν ἡμέραις οἱ Ρωμαῖοι καθ' ἕκαστον τάγμα διετέλεσαν τὰς τροφὰς κομιζόμενοι. τῇ πέμπτῃ δὲ, ὡς ὁδὸν ἁπάντα παρὰ τῶν Ιουδαίων εἰρηνικὸν, διελῶν τὰ τάγματα Τίτος ἦρχετο χωμάτων, κατά τε τὴν Αντω-νίαν καὶ τὸ τοῦ Ιωάννου μνημεῖον· ταύτῃ μὲν τὴν ἄνω πόλιν αἱρήσειν ἐπινοῶν, τὸ δὲ ἱερὸν κατὰ τὴν Αντωνίαν. τάττε γὰρ μὴ ληφθέντος, οὐδὲ τὸ ἄστυ κατέχειν ἀκίνδυνον ἦν. πρὸς ἑκατέρῳ δὴ μέρει δύο ἠγείροντο χώματα, καθ' ἓν ἑκάστου τάγματος. καὶ τοὺς μὲν παρὰ τὸ μνημεῖον ἐργαζομένους, οἵ τε Ιδουμαῖοι, καὶ τὸ μετὰ τοῦ Σίμωνος ὁπλιτικὸν, εἶργον ἐπελθόντες· τοὺς δὲ, πρὸ τῆς Αντωνίας, οἱ περὶ τὸν Ιωάν-νην καὶ τὸ τῶν ζηλωτῶν πλῆθος. ἐπλεονέκτουν δὲ οἱ κατὰ χεῖρα μόνον ἀφ' ὑψηλοτέρων μαχόμενοι, καὶ τοῖς ὀργάνοις δ' ἤδη χρῆσθαι μεμαθηκότες. ἡ γὰρ καθ' ἡμέραν τριβὴ κατὰ μικρὸν ἔθρεψε τὴν ἐμπειρίαν. εἶχον δ' ὀξυβελεῖς μὲν τριακοσίους, τεσσαράκοντα δὲ τῶν λιθοβόλων, δι' ὧν τὰ χώματα τοῖς Ρωμαίοις ἐποίουν δυσεργότερα. Τίτος δὲ, σώζεσθαί τε τὴν πόλιν καὶ ἀπόλλυσθαι εἰδὼς ἑαυτῷ, ἅμα καὶ τῇ πολιορκίᾳ προσέκειτο, καὶ τῷ παραινεῖν Ιου-δαίοις μετάνοιαν οὐκ ἠμέλει. τοῖς δὲ ἔργοις ἀνέμισγε συμ-βουλίαν, καὶ πολλάκις γινώσκων ἀνυτικώτερον ὅπλων τὸν

erat, aut hostibus plus terroris afferebat. spectatoribus enim et vetera plena erant moenia, et templi regio septentrionalis, atque cernere erat domos prospicientium refertas, omnemque ciuitatis partem multitudine obsessam tectamque. Grauis autem consternatio etiam audacissimos occupabat, cum copias omnes in locum vnum coactas viderent, et armorum pulchritudinem, bonumque militum ordinem. Et fortasse seditiosi ista intuendo animos mutassent, nisi malorum immanitate, quae in populum commiserant, veniam sibi a Romanis datum iri desperassent. Imminente autem, si pugna destitissent, morte ad supplicium, bello mori longe praestabilius esse ducebant. praeualebat etiam fatum, quod innocentes cum nocentibus et ciuitatem cum seditiosis perire decreuerat.

2. Et quatriduum quidem consumtum erat a Romanis, dum singulis legionibus distribuunt annonam. Quinto autem die, cum nihil de pace ageretur a Iudaeis, Titus, legiones bifariam dispartitus, aggeres excitare coepit, et iuxta Antoniam et ad Ioannis monumentum: ista quidem parte superiorem ciuitatem captum iri existimans, et per Antoniam templum. nam nisi hoc cepisset, ne ciuitatem quidem occupare tutum esse arbitrabatur. In vtraque igitur parte aggeres erigebantur, a singulis ordinibus singuli. Et ad monumentum quidem Ioannis operarios prohibebant Idumaei Simonisque milites, incursus in eos facientes: Antoniam vero aggredientibus molestiam facessebant Ioannis socii et zelotarum multitudo. praeualebant autem, non solum quia de superiori loco manibus pugnabant; verum etiam quia machinis iam vti didicerant. paulatim enim vsus quotidianus aluit peritiam. habebant autem scorpiones trecentos et ballistas quadraginta, quibus difficultatem afferebant Romanis in aggeribus exstruendis. Titus autem, sibi et seruari ciuitatem sciens et perditum iri, simul et obsidioni acrius instabat et operam dabat, vt Iudaeos ad sententiam mutandam hortaretur. Quin et factis consilium admiscebat, cumque orationem saepe armis efficaciorem esse cognosceret, tam ipsos, vt saluari vellent, ro-

λόγον, αὐτὸς τε σώζεσθαι παρεκάλει παραδόντας τὴν πόλιν ἤδη παρειλημμένην, καὶ τὸν Ἰώσηπον καθίει τῇ πατρίῳ γλώσσῃ διαλέγεσθαι, τάχα ἐνδώναι πρὸς ὁμόφυλον δοκῶν αὐτός.

γ'. Οὗτος περιὼν τὸ τεῖχος, καὶ πειρώμενος ἐξωτέρω βέλους εἶναι καὶ ἐν ἐπηκόῳ, πολλὰ κατηντιβόλει, „Φεί„σασθαι μὲν ἑαυτῶν καὶ τῶν δήμων, Φείσασθαι δὲ καὶ τῆς „πατρίδος καὶ τῶν ἱερῶν, μηδὲ γενέσθαι πρὸς ταῦτα τῶν ἀλ„λοφύλων ἀπαθεστέρους. Ρωμαίους μέν γε τοὺς μὴ μετέ„χοντας ἐντρέπεσθαι τὰ τῶν πολεμίων ἅγια, καὶ μέχρι „νῦν τὰς χεῖρας ἐπέχειν· τοὺς δ' ἐντραφέντας αὐτοῖς, κἂν „περισωθῇ μόνους ἔχοντας, ὠρμῆσθαι πρὸς ἀπώλειαν αὐ„τῶν. ἢ μὴν τὰ καρτερώτερα μὲν αὐτῶν ὁρᾶν τείχη πε„πτωκότα, λειπόμενον δὲ τὸ τῶν ἀλωκότων ἀθενέστε„ρον· γιγνώσκειν δὲ τὴν Ρωμαίων ἰσχὺν ἀνυπόστατον, „καὶ τὸ δουλεύειν τούτοις οὐκ ἀπείραστον αὐτοῖς. εἰ γὰρ „δὴ καὶ πολεμεῖν ὑπὲρ ἐλευθερίας καλὸν, χρῆναι τὸ „πρῶτον· τὸ δ' ἅπαξ ὑποπεσόντας, καὶ μακροῖς εἴ„ξαντας χρόνοις, ἔπειτα ἀποσείεσθαι τὸν ζυγὸν, δυσθα„νατώντων, ὡ Φιλελευθέρων, εἶναι. δεῖ μέντοι καὶ δεσπό„τας ἀδοξεῖν ταπεινοτέρους, ὑφ' οἷς ὑπὸ χεῖρα τὰ πάν„τα. τί γὰρ Ρωμαίους διαπεφευγέναι, πλὴν εἰ μή τι „διὰ θάλπος ἢ κρύος ἄχρηστον; μεταβῆναι δὲ πρὸς αὐ„τοὺς πάντοθεν τὴν τύχην, καὶ κατὰ ἔθνος τὸν Θεὸν „ἐμπεριάγοντα τὴν ἀρχὴν τῶν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας εἶναι. νό„μον γε μὴν ὠρίσθαι, καὶ παρὰ θηρσὶν ἰσχυρότατον, „καὶ παρὰ ἀνθρώποις, εἴκειν τοῖς δυνατωτέροις, καὶ τὸ „κρατεῖν παρ' οἷς ἀκμὴ τῶν ὅπλων εἶναι. διὰ τοῦτο καὶ „τοὺς προγόνους αὐτῶν, καὶ πολὺ ταῖς ψυχαῖς καὶ τοῖς „σώμασι, ἔτι δὲ καὶ ταῖς ἄλλαις ἀφορμαῖς ἀμείνους „ὄντας, εἴξαι Ρωμαίοις· οὐκ ἂν εἰ μὴ τὸν Θεὸν ἥδεσαν „σὺν αὐτοῖς τοῦθ' ὑπομένοντας. αὐτοὺς δὲ, τίνι καὶ πε„ποιθότας ἀντέχειν, ἁλωκυίας μὲν οὐκ πλείστης τῆς πό„λεως μέρης, τῶν δ' ἔνδον, εἰ καὶ τὰ τείχη παρέμενεν,

gabat, tradita sibi ciuitate, quae iam capta videretur, quam et Iosephum submittebat, patria lingua verba facturum, fore existimans, vt hominis gentilis postulationi nonnihil forsan concederent.

3. Hic muros circumiens, idque agens, vt extra teli iactum staret et in loco, vnde exaudiri posset, multis orabat, „vt sibimet ac populo parcerent, imo et patriae et „fano parcerent, neque in ea duriori essent animo, quam „alienigenae. Romanos quidem, illorum non participes, „sacra hostium reuereri, manusque suas etiam hactenus „cohibere: ipsos vero in his eductos, solosque ea, si salua „maneant, habituros, ad eorum interitum incitari. quin „potius viderent muros quidem concidisse validiores, ex„pugnatis vero infirmiorem supersse: Romanorumque vi„res cognoscerent sustineri non posse, hisque seruire non „esse nouum atque inexpertum Iudaeis. Quod si et pul„chrum pro libertate bellare, id olim factum oportuit. „At cum semel succubitum est, multisque temporibus con„cessum imperium, velle deinde excutere iugum, male „perire cupientium est, non libertatem amantium. Debe„re autem dedignari dominos humiliores, non quorum in „potestate sunt omnia. Quid enim Romanos effugisse sen„timus, nisi quod propter aestus aut frigora nulli esset vsui? „immo vero certum est ad eos transisse vndique fortunam, „Deumque, per singulas nationes orbis terrarum impe„rium circumagentem, nunc in Italia esse. Caeterum „tam feris bestiis, quam hominibus, legem praefinitam „esse validissimam, potentioribus cedere; eosque penes „victoriam esse, apud quos summa vis armorum. Idcirco „etiam maiores eorum, qui et animis et corporibus, aliisque „insuper subsidiis longe ipsis praestiterunt, cessisse Roma„nis: quod sane nunquam perpessi fuissent, nisi Deum ab „illis stare compertum habuissent. Ipsos vero qua nunc „re fretos resistere, cum maxima quidem ex parte capta „sit vrbs; inclusos autem, etiamsi muros integros habeant, „peiore esse in conditione, quam si excidium passi fuis-

„ἁλώσεως χεῖρον διακειμένων. ἢ γὰρ λαθάνειν Ρωμαίους „τὸν ἐν τῇ πόλει λιμὸν, ᾧ νῦν μὲν τὸν δῆμον, μετ' ὀ πο„λὺ δὲ διαφθαρήσεσθαι καὶ τὰς μαχίμους. εἰ γὰρ δὴ καὶ „παύσαιντο Ρωμαῖοι τῆς πολιορκίας, μηδὲ ἐπεισπίπτοιεν „τῇ πόλει ξιφήρεις, αὐτοῖς γε τὸν ἄμαχον πόλεμον ἔνδον „παρακαθῆσθαι καθ' ἑκάστην ὥραν τρεφόμενον, εἰ μὴ καὶ „πρὸς τὸν λιμὸν ἄρας τὰ ὅπλα, καὶ μάχεσθαι δύναιντο, „μόνοι τε καὶ παθῶν ἐπικρατεῖν." προσετίθει δὲ, „ὡς „καλὸν πρὸ ἀνηκέστου συμφορᾶς μεταβαλέσθαι, καὶ πρὸς „τὸ σωτήριον, ἕως ἔξεστι, ῥῆψαι. καὶ γὰρ ἤδη μνησικακή„σειν αὐτοῖς Ρωμαίους τῶν γεγενημένων, εἰ μὴ μέχρι τέ„λους ἀπαυθαδιάσαιντο. φύσει τε γὰρ ἐν τῷ κρατεῖν „ἡμέρους εἶναι, καὶ πρὸ τῶν θυμῶν θήσεσθαι τὸ συμφέ„ρον. τοῦτο δ' εἶναι μήτε τὴν πόλιν ἀνδρῶν κενὴν, μήτε „τὴν χώραν ἔρημον ἔχειν. διὸ καὶ νῦν Καίσαρα βούλεσθαι „δεξίαν αὐτοῖς παρασχεῖν. ἢ γὰρ ἂν σῶσαί τινα βίᾳ λα„βὼν τὴν πόλιν, καὶ μάλιστα μηδ' ἐν ἐσχάταις συμφοραῖς „ὑπακηκοότων παρακαλοῦντι. τῷ γε μὴν ταχέως τὸ τεί„χος ἁλῶσεσθαι, τὰ προσαλωκότα πίστιν εἶναι. κἂν „ἄῤῥηκτον δὲ ᾖ τὸ ἔρυμα, τὸν λιμὸν ὑπὲρ Ρωμαίων αὐτοῖς „μάχεσθαι.

δ'. Ταῦτα τὸν Ἰώσηπον παραινοῦντα πολλοὶ μὲν ἔσκωπτον ἀπὸ τοῦ τείχους, πολλοὶ δ' ἐβλασφήμουν, ἔνιοι δὲ ἔβαλλον. ὁ δὲ, ὡς ταῖς φανεραῖς οὐκ ἐπειθε συμβουλίαις, ἐπὶ τὰς ὁμοφύλους μετέβαινεν ἱστορίας· „ὦ δει„λαίοι, βοῶν, καὶ τῶν ἰδίων ἀμνήμονες συμμάχων, „ὅπλοις καὶ χερσὶ πολεμεῖτε Ρωμαίοις; τίνα γὰρ ἄλ„λον ὕτως ἐνικήσαμεν; πότε δὲ ὁ Θεὸς ὁ κτίσας ἂν οὐδε„νῶνται Ἰουδαίων ἔκδικος; οὐκ ἐπισφαίνοντες ὄψεσθε, πό„θεν ὁρμώμενοι μάχεσθε, καὶ πολίκνον ἐμιάνατε σύμμα„χον; οὐκ ἀναμνήσεσθε πατέρων ἔργα δαιμόνια, καὶ „τὸν ἅγιον τόνδε χῶρον ὑλίκης ὑμῖν πάλαι πολεμίας „καθεῖλεν; ἐγὼ μὲν φρίττω τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ λέγων εἰς „ἀναξίους ἀκοάς. ἀκούετε δ' ὅμως, ἵνα γνῶτε μὴ μόνον Ρω-

„ſent. Haud enim Romanos latet, qua fame laborat ci-
„vitas, et nunc quidem conſumi populum, breuique fore,
„vt bellatores etiam intereant. Nam etſi Romani ab obſi-
„dione deſiſterent, minimeque ſtrictis gladiis in vrbem ir-
„rumperent; ipſis tamen bellum inſuperabile intus admo-
„veri, quod horis ſingulis ingraueſcet, niſi et contra fa-
„mem arma ſumere et pugnare, ſolique etiam mala ſupe-
„rare poſſent." Quin et adiiciebat, „bonum eſſe, ante-
„quam inſanabilis euadat calamitas, ſententiam mutare, et
„quando licet, ad ſalutare conſilium ferri. Nec enim in
„ipſos ante factorum cauſa infeſtos vindictaeque cupidos
„fore Romanos, niſi ad extremum in eadem peruicacia
„durauerint: natura enim eos in victoriis manſuetos eſſe,
„ſuaeque iracundiae praelaturos eſſe, quod vtile ſit et expe-
„diat. Id autem eſſe, vt neque vrbem viris vacuam, ne-
„que regionem habeant deſertam. Idcirco nunc velle
„Caeſarem dextram ipſis dare. nec enim cuiquam ſalu-
„tem daturum, ſi vi ceperit ciuitatem, praeſertim cum in
„extremis calamitatibus ei ipſos roganti non paruerint.
„Porro breui murum quoque tertium captum iri, priores,
„qui capti ſunt, fidem facere: et, ſi inexpugnabile foret mu-
„nimentum, famem pro Romanis aduerſus ipſos pugnatu-
„ram.

4. Ioſephum, dum iſta ſuaderet, multi quidem e mu-
ro irridebant, multi vero maledictis excipiebant, nonnulli
etiam iaculis appetebant. Ille autem, cum conſiliis palam
datis minime eos moueret, ad popularium ſuorum hiſtorias
tranſibat: „O miſeri! vociferans, veſtrorumque auxiliato-
„rum immemores, armis et manibus cum Romanis bel-
„lum geritis? num quos alios hoc modo vicerimus? Quan-
„do autem non Deus, omnium conditor, Iudaeorum prae-
„ſtat ſe vindicem, ſi iniuriam patiantur? Nonne conuerſi
„reſpicietis, vnde impetu facto pugnatis, quantumque auxi-
„liatorem violaſtis? Nonne in memoriam reuocabitis paren-
„tum opera diuina, atque locum hunc ſanctum, quantoſque
„hoſtes olim nobis e medio ſuſtulit? Ego autem horreſco
„referens facta Dei auditoribus indignis. Veruntamen
„audite, vt cognoſcatis, non ſolum vos cum Romanis,

„μαίοις πολεμοῦντες, ἀλλὰ καὶ τῷ Θεῷ. Βασιλεὺς ὁ τό-
„τε Νεχαὼς Αἰγυπτίων, ὁ δ' αὐτὸς ἐκαλεῖτο καὶ Φα-
„ραὼ, μυρία χειρὶ καταβὰς, ἥρπασε Σάρραν βασιλίδα,
„τῆ γένυς ἡμῶν τὴν μητέρα. τί ἂν ὁ ταύτης ἀνὴρ Αβρά-
„μος, προπάτωρ δὲ ἡμέτερος; ἆρα τὸν ὑβριστὴν ἠμύνατο
„τοῖς ὅπλοις, καίτοι ὀκτωκαίδεκα μὲν καὶ τριακοσίας ὑπάρ-
„χας ἔχων, δύναμιν δ' ὑφ' ἑκάστῳ τούτων ἄπειρον· ἢ αὐ-
„τὸς μὲν ἠρεμίαν ἡγήσατο μὴ συμπαρόντος Θεοῦ, παθαρὰς
„δ' ἀνατείνας τὰς χεῖρας εἰς ὃν νῦν ἡμιάνατε χῶρον ὑμεῖς,
„τὸν ἀνίκητον αὐτῷ βοηθὸν ἐστρατολόγησεν; ὃ μετὰ μίαν
„ἑσπέραν ἄχραντος μὲν ἡ βασίλισσα ἀνεπέμφθη πρὸς τὸν
„ἄνδρα· προσκυνῶν δὲ τὸν ὑφ' ὑμῶν αἱμαχθέντα χῶρον
„ὁμοφύλῳ φόνῳ, καὶ τρέμων ἀπὸ τῶν ἐν νυκτὶ φαντασμά-
„των, ἔφευγεν ὁ Αἰγύπτιος, ἀργύρῳ δὲ καὶ χρυσῷ τὰς θεο-
„φιλεῖς Εβραίας ἐδωρεῖτο; σιγῶ ἢ εἶπω τὴν εἰς Αἴγυπτον
„μετοικίαν τῶν πατέρων, οἳ τυραννούμενοι καὶ βασιλεύσιν
„ἀλλοφύλοις ὑποπεπτωκότες τετρακοσίοις ἔτεσι, παρὸν
„ὅπλοις ἀμύνασθαι καὶ χερσὶ, σφᾶς αὐτὰς ἐπέτρεψαν τῷ
„Θεῷ; τίς γὰρ οἶδε τὴν ἐκ παντὸς θηρίου καταπληθεῖσαν
„Αἴγυπτον, καὶ πάσῃ φθαρεῖσαν νόσῳ, τὴν ἄκαρπον γῆν,
„τὸν ἐπιλείποντα Νεῖλον, τὰς ἐπαλλήλους δέκα πληγὰς,
„τὰς διὰ ταῦτα μετὰ φρυγὰς προπεμπομένους πατέρας
„ἡμῶν, ἀναιμάκτους, ἀκινδύνους, ὡς ὁ Θεὸς ἑαυτῷ νεωκόρους
„ἦγεν. ἀλλὰ τὴν ὑπ' Ασσυρίων ἁρπαγεῖσαν ἁγίαν ἡμῖν
„λάρνακα οὐκ ἐσέναξε μὲν ἡ Παλαιστίνη καὶ Δαγὼν τὸ ξόα-
„νον, ἐσέναξε δὲ πᾶν τὸ τῶν ἁρπαζομένων ἔθνος. σηπό-
„μενοι δὲ τὰ κρυπτὰ τοῦ σώματος, καὶ δι' αὐτῶν τὰ
„σπλάγχνα μετὰ τῶν σιτίων καταφέροντες, χερσὶ ταῖς
„ληϊσαμέναις ἀνεκόμισαν, κυμβάλων καὶ τυμπάνων ἦχῳ,
„καὶ πᾶσι μειλιχτηρίοις ἱλασκόμενοι τὸ ἅγιον; Θεὸς ἦν ὁ
„ταῦτα πατράσιν ἡμετέροις στρατηγῶν, ὅτι, τὰς χεῖρας καὶ
„τὰ ὅπλα παρέντες, αὐτῷ κεῖναι τὸ ἔργον ἐπέτρεψαν. Βα-
„σιλεὺς Ασσυρίων Σεναχήριβος, ὃς, τε πᾶσαν τὴν Ασίαν
„ἐπισυρόμενος τήνδε περιεστράτοπεδεύσατο τὴν πόλιν, ἆρα

„ſed etiam cum Deo bellum gerere. Nechao, qui tum „rex erat Ægyptiorum, idemque Pharaoh vocabatur, „cum infinita manu deſcendit, reginamque Sarram no„ſtri generis matrem rapuit. Quid igitur vir eius Abraa„mus proauus noſter? Num igitur iniuriae auctorem „vltus fuerit armis, qui praefectos ſub ſe trecentos et „octodecim habebat, quorum ſingulis infinita parebat „multitudo; aut ipſos pro nihilo duxerit, cum ei prae„ſens non adeſſet Deus, puriſque manibus ad hunc le„cum protenſis, quem vos inquinaſtis, inuictum ſibi auxi„liatorem ad militiam legerit? Nonne ſecunda quidem „veſpera incorrupta remiſſa eſt regina ad maritum; Ægy„ptius autem, adorans quem vos gentili caede cruenta„ſtis locum, et nocturnis viſis expauefactus, aufugit, „cum Iudaeos Deo dilectos auro et argento donaſſet? Si„lebo an dicam patrum noſtrorum migrationem in Æ„gyptum, qui, annos quadringentos tyrannis ac regibus „alienigenis ſubditi, cum armis et manibus ab illis vin„dicari potuiſſent, ſemetipſos Deo iniuriarum vltori „permiſerunt? Quis neſcit Ægyptum ferís variis reple„tam, diuerſiſque morbis ad interitum vſque vexatam, „terram nullos fructus edentem, Nilumque aqua defe„ctum, et continuas decem plagas, et ob iſta parentes „noſtros cum praeſidio deductos, ſine ſanguine, ſine „periculo, quos Deus ſibi in aedituos ducebat. Nonne „arcam quidem noſtram ſacram, Aſſyriorum vi nefaria „raptam, gemuit Palaeſtina et Dagon ſimulacrum, ge„muitque gens vniuerſa illorum, qui eam rapuerant; po„dicibuſque procidentibus ac per eos viſceribus cum cibo „delapſis, eam manibus ſacrilegis reportarunt, cymbalo„rum et tympanorum ſonitu et variis placationibus ſa„crum violatum expiantes? Deus erat, cuius ductu iſta „pro patribus noſtris gerebantur, propterea quod, omiſ„ſis armis ac manibus, eius iudicio rem permiſerint. „Aſſyriorum rex Senacheribus, cum Aſiam vniuerſam „ſecum duceret et hanc vrbem exercitu cinxiſſet, num

„χερσὶν ἀνθρωπίναις ἔπεσεν; οὐχ αἱ μὲν ἀπὸ τῶν ὅπλων
„ἠρεμοῦσαι ἐν προσευχαῖς ἦσαν, ἄγγελος δὲ τῷ Θεῷ μιᾷ
„νυκτὶ τὴν ἄπειρον στρατιὰν ἐλυμήνατο, καὶ μεθ' ἡμέραν
„ἀνασὰς ὁ Ασσύριος, ὀκτωκαίδεκα μυριάδας ἐπὶ πεντα-
„κισχιλίοις νεκρῶν εὗρε, μετὰ δὲ τῶν καταλειπομένων αὐτό-
„πλους καὶ μὴ διώκοντας Εβραίους ἔφυγεν; ἴστε δὲ καὶ τὴν
„ἐν Βαβυλῶνι δουλείαν, ἔνθα μετανάστης ὢν ὁ λαὸς ἔτεσιν
„ἑβδομήκοντα ὀλίγῳ πρότερον εἰς ἐλευθερίαν ἀνεκαίτισεν, ἢ
„Κύρου τοῦτο χαρίσασθαι τῷ Θεῷ. πρὸπέμφθησαν γοῦν
„ὑπ' αὐτοῦ, καὶ πάλιν τὸν αὐτῶν σύμμαχον ἐνεωκόεσαν.
„καθόλου δ' οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ὅ, τι κατώρθωσαν οἱ πατέρες
„ἡμῶν τοῖς ὅπλοις, ἢ δίχα τούτων διήμαρτον ἐπιτρέψαντες
„τῷ Θεῷ. μένοντες μέν γε κατὰ χώραν ἐνίκων, ὡς ἐδόκει
„τῷ κριτῇ, μαχόμενοι δὲ ἔπταισαν ἀεί. τοῦτο μὲν, ἡνίκα
„βασιλεὺς Βαβυλωνίων ἐπολιόρκει ταύτην τὴν πόλιν, συμ-
„βαλὼν Σεδεκίας ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς παρὰ τὰς Ιερεμίου
„προφητείας, αὐτός τε ἐάλω, καὶ τὸ ἄστυ μετὰ τοῦ ναοῦ
„κατασκαπτόμενον εἶδε· καίτοι πόσῳ μετριώτερος ὁ μὲν
„βασιλεὺς ἐκεῖνος τῶν ὑμετέρων ἡγεμόνων ἦν, ὁ δὲ ὑπ' αὐ-
„τῷ λαὸς ὑμῶν. βοῶντα γοῦν τὸν Ιερεμίαν, ὡς ἀπεχθάνον-
„το μὲν τῷ Θεῷ διὰ τὰς εἰς αὐτὸν πλημμελείας, ἀλώσοιν-
„το δ', εἰ μὴ παραδοῖεν τὴν πόλιν, ἔθ' ὁ βασιλεὺς, ἔθ' ὁ
„δῆμος ἀνεῖλεν. ἀλλ' ὑμεῖς· ἵνα ἐάσω τἄνδον, ὃ γὰρ ἐρ-
„μηνεῦσαι δυναίμην τὰς παρανομίας ὑμῶν ἀξίως· ὑμᾶς τὸν
„παρακαλοῦντα πρὸς σωτηρίαν ὑμᾶς βλασφημεῖτε, καὶ
„βάλλετε, παροξυνόμενοι πρὸς τὰς ὑπομνήσεις τῶν ἁμαρ-
„τημάτων, καὶ μηδὲ τοὺς λόγους φέροντες, ὧν τἄργα δρᾶτε
„καθ' ἡμέραν. τοῦτο δὲ, ἡνίκα, Αντιόχου τοῦ κληθέντος Επι-
„φανοῦς προσκαθεζομένου τῇ πόλει, πολλὰ πρὸς τὸ θεῖον
„ἐξυβρικότος, οἱ πρόγονοι μετὰ τῶν ὅπλων προῆλθον· αὐ-
„τοὶ μὲν ἀπεσφάγησαν ἐν τῇ μάχῃ, διεπάγη δὲ καὶ τὸ
„ἄστυ τοῖς πολεμίοις, ἠρημώθη δ' ἔτη τρία καὶ μῆνας ἓξ
„τὸ ἅγιον. καὶ τί δεῖ τἄλλα λέγειν; ἀλλὰ Ρωμαίους τίς
„ἐστρατολόγησε κατὰ τοῦ ἔθνους; οὐχ ἡ τῶν ἐπιχωρίων ἀσε-

„manibus hominum cecidit? Nonne istae ab armis quies-
„centes in sacrariis ad Deum sublatae erant, et angelus
„Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum, postero-
„que die vbi surrexit Assyrius, CLXXXV. millia reperit
„mortuorum, et cum reliquis e suis Hebraeos inermes
„nec persequentes fugiebat? Quin et seruitium in Baby-
„lone nostis, vbi annos LXX. populus in exsilio agens,
„non prius libertatem recuperauit, quam Cyrus hoc ipsum
„Dei in gratiam concederet. Ab eo vtique deducti erant,
„iterumque auxiliatori suo facti erant aeditui. Denique
„nihil memorari potest, quod armis patres nostri prospe-
„re gesserint, aut non sine armis Deo permissa potestate
„impetrauerint. Domi quippe manentes, victoria ab il-
„lis stabat, prout iudici videbatur: pugnatumque euntes
„semper de spe deciderunt. Partim quidem, cum, rege
„Babyloniorum hanc vrbem obsidente, Sedechias rex no-
„ster, contra Hieremiae vaticinationem cum eo congres-
„sus, et ipse captus est, et ciuitatem templumque vidit ex-
„scindi: quanquam ille rex quanto vestris ducibus, eiusque
„populus vobis erat aequior et moderatior. Siquidem
„Hieremiam, vociferantem, Deo quidem inuisos esse
„propter delicta in eum commissa, captum autem iri, nisi
„traderent ciuitatem, neque rex neque populus inter-
„fecit. Sed vos, (vt intus gesta praetermittam: non
„enim digne possum iniquitates vestras exponere,) mi-
„hi, qui vobis salutem suadeam, maledicitis, telisque
„me petitis, irritati, quod vos vestrorum peccatorum
„commonefaciam, nec ea dici ferre potestis, quae
„re ipsa quotidie facitis. Partim vero cum (An-
„tiocho, cognomine Epiphane, qui multis contu-
„meliis numen affecerat, obsidione graui vrbem vr-
„gente) maiores nostri armati progressi, ipsi quidem
„in pugna foede peremti sunt; insuper vero et vrbs
„ab hostibus direpta est, et sacrarium per triennium
„et sex menses desolatum. Et quorsum caetera me-
„morem? Quis vero Romanos contra Iudaeorum gen-
„tem ad militiam excitauit? nonne indigenarum impie-

„βια; πόθεν δ' ἠξάμεθα δυλείας; ἆρ' ὐχὶ ἐκ τάσεως „τῶν προγόνων, ὅτε ἡ Αριστοβύλυ καὶ Υρκανῦ μανία, καὶ „ἡ πρὸς ἀλλήλυς ἔρις Πομπήϊον ἐπήγαγε τῇ πόλει, καὶ „Ρωμαίοις ὑπέταξεν ὁ Θεὸς τὺς ἐκ ἀξίυς ἐλευθερίας. τρισὶ „γᾶν μησὶ πολιορκηθέντες ἑαυτὺς παρέδοσαν, ὅτε ἁμαρ„τόντες εἰς τὰ ἅγια καὶ τὺς νόμυς, ἡλίκα ὑμεῖς, καὶ πολὺ „μείζοσιν ἀφορμαῖς πρὸς τὸν πόλεμον χρώμενοι. τὸ δὲ „Αντιγόνυ τέλος τῦ Αριστοβύλυ παιδὸς ἐκ ἴσμεν· ὃ βασι„λεύοντος, ὁ Θεὸς ἁλώσει πάλιν τὸν λαὸν ἤλαυνε πλημ„μελῦντα; καὶ Ηρώδης μὲν ὁ Αντιπάτρυ Σόσιον, Σόσιος „δὲ Ρωμαίων στρατιὰν ἤγαγε· περιχεθέντες δ' ἐπὶ μῆνας „ἓξ ἐπολιορκῦντο, μέχρι δίκας τῶν ἁμαρτιῶν δόντες ἐά„λωσαν, καὶ διηρπάγη τοῖς πολεμίοις ἡ πόλις. ἔτως ὐδέ„ποτε τῷ ἔθνει τὰ ὅπλα δέδοται. τῷ δὲ πολεμεῖσθαι καὶ „τὸ ἁλῶσεσθαι πάντως πρόσεστι. δεῖ γὰρ, οἶμαι, τὺς χωρίυν „ἅγιον νεμομένυς ἐπιτρέπειν πάντα τῷ Θεῷ δικάζειν, καὶ „καταφρονεῖν τότε χειρὸς ἀνθρωπίνης, ὅτε αὐτοὶ πείθωσι „τὸν ἄνω δικασήν. ὑμῖν δὲ τί τῶν εὐλογηθέντων ὑπὸ τῦ νο„μοθέτυ πέπρακται; τί δὲ τῶν ὑπ' ἐκείνυ κατηραμένων „παραλέλειπται; πόσῳ δὲ ἐστὲ τῶν τάχιον ἁλόντων ἀσε„βέστεροι; ὃ τὰ κρυπτὰ μὲν τῶν ἁμαρτημάτων ἠδοξήκα„τε, πλοπὰς λέγω καὶ ἐνέδρας καὶ μοιχείας· ἁρπαγαῖς „δ' ἐρίζετε καὶ Φόνοις, καὶ ξένας καινοτομεῖτε κακίας ὁδύς. „ἐκδοχεῖον δὲ πάντων τὸ ἱερὸν γέγονε, καὶ χερσὶν ἐμφυ„λίοις ὁ θεῖος μεμίανται χῶρος, ἓν καὶ Ρωμαῖοι πόρρωθεν „προσεκύνυν, πολλὰ τῶν ἰδίων ἐθῶν παραλύοντες εἰς τὸν „ἡμέτερον νόμον. εἶτα ἐπὶ τύτοις τὸν ἀσεβηθέντα σύμμα„χον προσδοκᾶτε; πάνυ γᾶν ἐστὲ δίκαιοι ἱκέται, καὶ χερ„σὶν καθαραῖς τὸν βοηθὸν ὑμῶν παρακαλεῖτε. τοιαύταις „ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ἱκέτευσεν ἐπὶ τὸν Ασσύριον, ὅτε τὸν μέ„γαν ἐκεῖνον στρατὸν μιᾷ νυκτὶ κατέστρωσεν ὁ Θεός. ὅμοια „δὲ τῷ Ασσυρίῳ Ρωμαῖοι δρῶσιν, ἵνα καὶ ἄμυναν ὑμεῖς „ὁμοίαν ἐλπίσητε; ὐχ ὁ μὲν, χρήματα παρὰ τῦ βασι„λέως ὑμῶν λαβὼν ἐφ' ᾧ μὴ πορθήσῃ τὴν πόλιν, κατέβη

„tas? Vnde seruire coepimus? nonne a seditione maio-
„rum, quando Aristobuli et Hyrcani furor atque inter se
„contentio Pompeium in vrbem induxit, et libertate in-
„dignos Romanis subiecit Deus. Hinc tres menses ob-
„sessi sese tradiderunt, cum nihil tale, quale vos, in san-
„ctum legesque deliquerant, et maioribus ad bellum sub-
„sidiis vtebantur. Antigoni autem filii Aristobuli exitum
„nescimus: quo regnum obtinente Deus iterum captiuita-
„te persequebatur populum delinquentem? Et Herodes
„quidem Antipatri filius Sosium et Sosius Romanum ad-
„duxit exercitum: et circumdati per sex menses oblide-
„bantur, tandemque pro peccatis dato supplicio capti
„sunt et ab hostibus direpta est ciuitas. Ita nunquam gen-
„ti concessum est, vt armis rem feliciter gererent. Ve-
„rum oppugnatio sine dubio post se trahit excidium.
„Oportet ergo, vt opinor, sacri loci possessores Deo per-
„mittere de omnibus iudicium, manusque tunc humanas
„contemnere, quando ipsi superno iudici a se stare per-
„suaserint. Vos autem quid ex iis, quae legis conditor
„comprobauit, fecistis, quidue illorum, quae reprobauit,
„praetermisistis? Quantum autem illos, qui cito exci-
„dium passi sunt, impietate superastis? non occulta qui-
„dem dedignati estis peccata, furta scilicet insidiasque et
„adulteria; sed rapinarum et caedium certamen instituitis,
„nouasque maleficiorum vias excogitatis. Sanctum vero
„templum factum est omnium receptaculum, et indige-
„narum manibus inquinatus est locus sacer, quem Roma-
„ni e longinquo adorabant, multa per legem nostram de
„suis moribus derogantes. Atque post haec eum, in
„quem impii fuistis, auxiliatorem exspectatis? Esto fane,
„vos dignos esse supplices, purisque manibus adiutorem ve-
„strum obsecrare, qualibus rex noster Deo supplicauit ad-
„versus Assyrium, cum magnum illum exercitum Deus vna
„nocte prostrauit. Similia vero Assyriis Romani perpe-
„trant, vt etiam vos similem vltionem speretis? Nonne
„ille quidem ab rege nostro accepta pecunia, vt vastitati
„parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium

„παρὰ τὰς ὄρκους ἐμπρῆσαι τὸν ναόν; Ρωμαῖοι δὲ τὸν συπή-
„θη δασμὸν αἰτοῦσιν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ἐκείνων πα-
„τράσι παρέσχον. καὶ τότε τυχόντες, ἔτε πορθοῦσι τὴν
„πόλιν, ἔτε ψαύουσι τῶν ἁγίων. διδόασι δ' ὑμῖν τἄλλα
„γενεάς τε ἐλευθέρας, καὶ κτήσεις τὰς ἑαυτῶν νέμεσθαι,
„καὶ τὰς ἱερὰς νόμους σώζουσι. μανία δὴ τὸν Θεὸν προσδο-
„κᾶν ἐπὶ δικαίοις, οἵος ἐπ' ἀδίκοις ἐφάνη· καὶ παραχρῆ-
„μα δ' ἀμύνειν οἶδεν, ὅταν δέῃ. τὰς γοῦν Ασσυρίους κατὰ
„νύκτα τὴν πρώτην παρασπατοπεδευσαμένους ἔκλασεν.
„ὥστε, εἰ καὶ τὴν ἡμετέραν γενεὰν ἐλευθερίας, ἣ Ρωμαίους
„κολάσεως ἀξίους ἔκρινε, κἂν παραχρῆμα, καθάπερ τοῖς
„Ασσυρίοις, ἐνέσκηψεν, ὅτε τὸ ἔθνος ἥπτετο Πομπήϊος,
„ὅτε μετ' αὐτὸν ἀνῄει Σόσιος, ὅτε Οὐεσπασιανὸς ἐπόρθει
„τὴν Γαλιλαίαν· τὰ τελευταῖα νῦν, ὅτε ἤγγιζε Τίτος τῇ
„πόλει. καίτοι Μάγνος μὲν, καὶ Σόσιος πρὸς τὸ μηδὲν
„παθεῖν, καὶ ἀνὰ κράτος ἔλαβον τὴν πόλιν, Οὐεσπα-
„σιανὸς δ' ἐκ τοῦ πρὸς ἡμᾶς πολέμου καὶ βασιλείας ἤρξα-
„το. Τίτῳ μὲν γὰρ καὶ πηγαὶ πλουσιώτεραι ῥέουσιν, αἱ
„ξηρανθεῖσαι πρότερον ὑμῖν. πρὸ γοῦν τῆς αὐτοῦ παρουσίας,
„τήν τε Σιλωὰμ ἐπιλιποῦσαν ἴσε, καὶ τὰς ἔξω τοῦ ἄστεος
„ἁπάσας, ὥστε πρὸς ἀμφορεῖς ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ
„νῦν ἕτω πληθύουσι τοῖς πολεμίοις ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον
„αὐτοῖς καὶ κτήνεσιν, ἀλλὰ καὶ κήποις διαρκεῖν. τό γε
„μὴν τέρας τοῦτο πεπείραθε καὶ πρότερον ἐφ' ἁλώσει τῆς
„πόλεως γεγενημένον, ὅθ' ὁ προειρημένος Βαβυλώνιος
„ἐπεστράτευσεν, ὃς τήν τε πόλιν ἑλὼν ἐνέπρησε καὶ τὸν
„ναὸν, ἀδὲν οἶμαι τῶν τότε ἡσεβηκότων τηλικοῦτον, ἡλίκα
„ὑμεῖς. ὥστε ἔγωγε πεφευγέναι μὲν ἐκ τῶν ἁγίων οἶμαι
„τὸν Θεὸν, ἑστάναι δὲ παρ' οἷς πολεμεῖτε νῦν. ἀλλ' ἀνὴρ
„μὲν ἀγαθὸς οἰκίαν ἀσελγῆ φεύξεται, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ
„συγήσει· τὸν δὲ Θεὸν ἔτι πείθεσθε τοῖς ὑμετέροις κακοῖς πα-
„ραμένειν, ὃς τά τε κρυπτὰ πάντα ἐφορᾷ, καὶ τῶν σιγω-
„μένων ἀκούει; τί δὲ σιγᾶται παρ' ὑμῖν, ἢ τί κρύπτεται,
„τί δ' ἀχὶ καὶ τοῖς ἐχθροῖς φανερὸν γέγονε; πομπεύετε

„templi descendit? Romani vero solenne poscunt tribu-
„tum, quod parentes nostri eorum parentibus pendebant.
„Et si hoc impetrauerint, non illis in animo est vastare
„ciuitatem, neque sancta omnino tangere. Concedunt
„autem vobis praeter caetera familias liberas, et possessio-
„nes quosque suas tenere, sacrasque leges saluas manere
„patiuntur. Insania est profecto sperare, Deum talem cir-
„ca iustos fore, qualis iniustis apparuit: praesertim, qui
„statim vlcisci nouerit, cum oportet. Quo factum, vt ab
„Assyriis prima nocte, qua castra ciuitati admouerant, poe-
„nas repetiuerit. adeo vt si et nostram progeniem liberta-
„te aut Romanos poena dignos iudicaret, confestim in eos,
„sicut in Assyrios, inuasisset, cum genti manus intulit
„Pompeius, cum post illum Sosius adscendit, cum Vespa-
„sianus Galilaeam vastauit: denique nunc cum Titus ci-
„vitati appropinquauit. Sed neque Magnus quidem ne-
„que Sosius quicquam passi sunt, et ciuitatem victoria ce-
„perunt, Vespasianus autem ex bello, quod nobiscum ges-
„sit, etiam imperium adeptus est. Quin et Tito quidem
„fontes nunc vberiores profluunt, qui prius vobis aruerant.
„quippe ante eius aduentum scitis et Siloam et omnes ex-
„tra ciuitatem fontes adeo defeciſſe, vt per amphoras aqua
„emeretur. nunc autem ita hostibus nostris crescunt, vt
„non modo ipsis et iumentis ipsorum, sed et hortis irri-
„gandis sufficiant. Caeterum huius prodigii et ante peri-
„culum factum est in excidio ciuitatis, quando praedictus
„Babylonius expeditione susceptа et vrbem in potesta-
„tem suam redegit et templum incendit; quamuis, vt opi-
„nor, nihil tunc illi tam impie fecerint, quantum vos ho-
„die commisistis. adeo vt Deum quidem loca sancta reli-
„quisse putauerim, hisque nunc adesse, quibuscum bellum
„geritis. At bonus quidem vir domum flagitiosam fu-
„giet et domesticos oderit: Deum vero iam vestrum esse
„cumque vobis sceleratis manere arbitramini, qui omnia
„etiam tenebrarum occulta cernit, quaeque silentio te-
„guntur audit? Quid autem apud vos tacetur, quidue ce-
„latur, quidue non et inimicis patefactum est? ex sceleri-

„γὰρ παρανομῶντες, καὶ καθ' ἡμέραν ἐρίζετε, τίς χείρων „γένηται, τῆς ἀδικίας ὥσπερ ἀρετῆς ἐπίδειξιν ποιούμενοι. „καταλείπεται δὲ ὅμως ἔτι σωτηρίας ὁδὸς, ἐὰν θέλητε, καὶ „τὸ θεῖον εὐδιάλλακτον ἐξομολογουμένοις καὶ μετανοοῦσιν. „ὦ σιδήρεοι, ῥίψατε τὰς πανοπλίας, λάβετε ἤδη κατε„ρειπομένης αἰδῶ πατρίδος, ἐπισφάψατε, καὶ θεάσασθε „τὸ κάλλος ἧς προδίδοτε. οἷον ἄστυ, οἷον ἱερὸν, ὅσων ἐθνῶν „δῶρα. ἐπὶ ταῦτα τίς ἡδηγεῖ φλόγας; ταῦτα τίς μη„κέτι εἶναι θέλει; καὶ τί σώζεσθαι τούτων ἀξιώτερον; „ἄτεγκτοι καὶ λίθων ἀπαθέστεροι. καὶ εἰ μὴ ταῦτα γνη„σίοις ὄμμασι βλέπετε, γενεὰς γῆν ὑμετέρας εἰκτείρα„τε, καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν ἑκάστῳ γενέσθω τέκνα, καὶ γυνὴ, „καὶ γονεῖς, ἃς ἀναλώσει κατὰ μικρὸν ἢ λιμὸς, ἢ πόλε„μος. οἶδα, ὅτι μοι συγκινδυνεύει μήτηρ, καὶ γυνὴ, καὶ „γένος ἐκ ἄσημον, καὶ πάλαι λαμπρὸς οἶκος, καὶ τάχα „δοκῶ διὰ ταῦτα συμβουλεύειν. ἀποκτείνατε αὐτὰς, λά„βετε μισθὸν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας τὸμὸν αἷμα· κἀγὼ „θνήσκειν ἕτοιμος, εἰ μετ' ἐμὲ σωφρονεῖν μέλλετε.

ΚΕΦ. ί.

Ὡς πολλοὶ τῇ δήμῳ αὐτομολεῖν ὥρμησαν· οἷά τε λιμῷ καὶ τοῖς ἐξ αὐτῆ χαλεποῖς οἱ μένοντες ἀνήκεστα ἔπασχον.

Τοιαῦτα τῷ Ἰωσήπῳ μετὰ δακρύων ἐμβοῶντος, οἱ σα„σιασταὶ μὲν ὅτε εἰδόσαν, ὅτε ἀσφαλῆ τὴν μεταβολὴν ἔκρι„νον· ὁ δὲ δῆμος ἐκινήθη πρὸς αὐτομολίαν. καὶ οἱ μὲν τὰς κτήσεις ἐλαχίστου πωλοῦντες, οἱ δὲ τὰ πολυτελέστερα τῶν κειμηλίων, τοὺς μὲν χρυσοῦς, ὡς μὴ φωραθεῖεν ὑπὸ τῶν λῃ„στῶν, κατέπινον, ἔπειτα πρὸς τοὺς Ῥωμαίους διαδιδράσκον„τες, ὁπότε κατενέγκαιεν, εὑπόρουν πρὸς ἃ δέοιντο. διηφίει γὰρ τοὺς πολλοὺς ὁ Τίτος εἰς τὴν χώραν, ὅπου βούλοιτο ἕκα„στος· καὶ τοῦτο αὐτοὺς μᾶλλον πρὸς αὐτομολίαν παρεκάλει, τῶν μὲν εἴσω κακῶν σεσημασμένους, μὴ δουλεύσοντας δὲ Ῥω-

„bus enim vestris triumphos agitis, inque dies singulos, „quis peior sit, contenditis, nequitiam pro virtute ad spe„ctandum proponentes. Veruntamen adhuc reliqua est „ad salutem via, si velitis; et Deus facile cum illis in „gratiam redibit, qui peccata confitentur et resipiscunt. „O ferrei, arma proiicite, pudeat vos patriae iam diru„tae. conuertite oculos, et adspicite eius quam prodi„tis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, „quam multarum gentium munera. Quis primus illis „admouet flammas? Quis ista iam non esse desiderat? Et „quid hisce magis seruari mereatur? O duri et lapidibus „stupidiores. Et si haec non veris luminibus cernitis, sal„tem familiarum vestrarum miseremini, et in conspectu „cuiusque sistantur filii et coniuges et parentes, quos breui „aut bellum aut fames absumet. probe noui, quod vna cum „caeteris periclitabitur mihi mater, et coniux, et familia „non ignobilis, domusque olim inclyta. Et fortasse idcirco „existimer huiusmodi consilium dare. Interficite illos, ac„cipite mercedem salutis vestrae sanguinem meum. Et ipse „mori paratus sum, si me mortuo prudentiores estis futuri.

CAP. X.

Quomodo multi e plebe ad transfugiendum incitati erant: quaeque passi sunt, qui manebant, ex fame et malis inde grauissimis.

TAlia cum lacrymis vociferante Iosepho, seditiosi quidem neque animos flexerunt, neque tutam sibi mutationem fore iudicarunt; populus vero ad transfugium commotus est. Et alii quidem possessiones suas minimo vendentes, alii vero res suas pretiosiores, aureos, ne latrones eos deprehenderent, deglutiebant. cum vero ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre satis habebant ad ea, quibus opus erat. Titus enim plerosque per regionem, quo quisque vellet, dimittebat: idque magis eos ad transfugium incitabat, quod et intestinis malis carebant, nec Romanis ser-

μαίοις. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν Σίμωνα περιεφύλαττον τὰς τῶν ἐξόδους πλέον, ἢ τὰς Ρωμαίων εἰσόδους, καὶ σκιάν τις ὑπονοίας παρασχὼν μόνον εὐθέως ἀπεσφάττετο.

β'. Τοῖς γε μὴν εὐπόροις καὶ τὸ μένειν πρὸς ἀπώλειαν ἴσον ἦν. προφάσει γὰρ αὐτομολίας ἀνηρεῖτό τις διὰ τὴν οὐσίαν. τῷ λιμῷ δὲ ἡ ἀπόνοια τῶν στασιαστῶν συνήκμαζεν, καὶ καθ' ἡμέραν ἀμφότερα προσεξεπαίετο τὰ δεινά. φανερὸς μὲν γὰρ οὐδαμοῦ σῖτος ἦν, ἐπεισπηδῶντες δὲ, διηρεύνων τὰς οἰκίας· ἔπειθ' εὑρόντες μὲν, ὡς ἀρνησαμένους ἠκίζοντο, μὴ εὑρόντες δὲ, ὡς ἐπιμελέστερον κρύψαντας, ἐβασάνιζον. τεκμήριον δὲ τῷ τε ἔχειν καὶ μὴ, τὰ σώματα τῶν ἀθλίων. ὧν οἱ μὲν ἔτι συνεστῶτες εὐποροῦν τροφῆς ἐδόκουν, οἱ τηκόμενοι δὲ ἤδη, παρωδεύοντο. καὶ κτείνειν ἄλογον ἐδόκει τοὺς ὑπ' ἐνδείας τεθνηξομένους αὐτίκα. πολλοὶ δὲ λάθρα τὰς κτήσεις ἑνὸς ἀντηλλάξαντο μέτρου, πυρῶν μὲν, εἰ πλουσιώτεροι τυγχάνοιεν ὄντες, οἱ δὲ πενέστεροι κριθῆς. ἔπειτα κατακλείοντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ μυχαίτατα τῶν οἰκιῶν, τινὲς μὲν ὑπ' ἄκρας ἐνδείας ἀνήργασον τὸν σῖτον ἄθυτον, οἱ δὲ ἔπεσσον, ὡς ἥ τε ἀνάγκη καὶ τὸ δέος παρῆνει. καὶ τράπεζα μὲν οὐδαμοῦ παρετίθετο. τοῦ δὲ πυροὺς ἐφέλκοντες, ἔτ' ὠμὰ τὰ σιτία διήρπαζον.

γ'. Ἐλεεινὴ δ' ἦν ἡ τροφὴ, καὶ δακρύων ἄξιος ἡ θέα· τῶν μὲν δυνατωτέρων πλεονεκτούντων, τῶν δὲ ἀθενῶν ὀδυρομένων. πάντων μὲν δὴ παθῶν ὑπερίσταται λιμὸς, οὐδὲν δ' οὕτως ἀπόλλυσιν, ὡς αἰδώ. τὸ γὰρ ἄλλως ἐντρεπῆς ἄξιον, ἐν τούτῳ καταφρονεῖται. γυναῖκες γοῦν ἀνδρῶν, καὶ παῖδες πατέρων, καὶ τὸ οἰκτρότατον μητέρες νηπίων ἐξήρπαζον ἐξ αὐτῶν τῶν στομάτων τὰς τροφάς· καὶ τῶν φιλτάτων ἐν χερσὶ μαραινομένων, οὐκ ἦν φειδὼ τοῦ τῇ ζῇν ἀφελέσθαι σαλαγμούς. τοιαῦτα δ' ἐθίοντες, ὅμως οὐ διελάνθανον. πανταχοῦ δ' οὖν ἐφίσαντο οἱ στασιασταὶ καὶ τούτων ταῖς ἁρπαγαῖς. ὁπότε γὰρ κατίδοιεν ἀποκεκλεισμένην οἰκίαν, σημεῖον ἦν τοῦτο, τοὺς ἔνδον προσφέρεσθαι τρο-

vituri essent. Qui vero cum Ioanne et Simone erant, horum exitus magis, quam Romanorum ingressus, cauebant: et qui vel vmbram tantum suspicionis dedisset, statim iugulabatur.

2. Caeterum ditioribus quidem manere perinde exitiosum erat: nam propter diuitias necabantur, quasi transfugere ad hostes voluissent. Simul autem cum fame crescebat furor seditiosorum: et vtrumque malum magis ac magis quotidie ingraueſcebat. Et palam quidem nullum vlli bi frumentum erat, sed irruentes scrutabantur domos: dein si quidem aliquid reperissent, eos, qui in aedibus erant, tanquam se habere negassent, crudeliter verberabant; si vero nihil inuenissent, quasi diligentius occultassent, tormentis excruciabant. Porro an cibos haberent necne, indicio erant corpora miserorum. quorum qui adhuc firma erant valetudine, eos alimentorum copia abundare censebant: qui vero iam contabescerent, eos missos faciebant. quippe a ratione alienum videbatur, homines iam iamque prae inedia morituros interficere. Multi vero clam facultates suas vno frumenti quidem, si diuites essent, sin pauperes, hordei modio permutabant. Deinde in intimos aedium recessus sese abdentes nonnulli quidem famis vltima necessitate adacti fruges nondum molitas comedebant: alii vero panem conficiebant, prout necessitas metusque suadebat. Et mensa quidem nullibi apponebatur, sed crudos adhuc cibos ex igne ad sese attrahebant et diripiebant.

3. Miserabilis porro erat alimonia, et dignum lacrymis spectaculum: cum valentiores quidem plus iusto haberent, infirmiores vero vicem suam dolerent. Omnes quidem animi affectus longe superat fames, nullum vero aeque euertit ac verecundiam, nam quicquid alias dignum est reuerentia, in fame contemnitur. Siquidem vxores viris, et filii parentibus, et, quod omnium maxime miserabile erat, matres infantibus cibum ex ipso ore rapiebant: et marcescentibus inter manus liberis carissimis vitales lactis guttas adimere non pigebat. Huiusmodi autem cibos dum caperent, latere tamen non poterant. vbique scilicet seditiosi praedae istorum ac rapinis imminebant. nam vbicunque clausam domum conspicerent, eos, qui intus essent, cibum sumere hoc indi-

φῆς· εὐθέως δ' ἐξαράξαντες τὰς θύρας εἰσεπήδων, καὶ μόνον ἐκ ἐκ τῶν φαρύγγων ἀναθλίβοντες, τὰς ἀκόλυς ἀνέφερον. ἐτύπτοντο δὲ γέροντες ἀντεχόμενοι τῶν σιτίων, καὶ κόμας ἐσπαράττοντο γυναῖκες συγκαλύπτουσαι τὰ ἐν χερσίν. οὐδέ τις ἦν οἶκτος πολιᾶς ἢ νηπίων, ἀλλὰ συνεπαίροντες τὰ παιδία τῶν ψωμῶν ἐκκρεμάμενα, κατέσμον εἰς ἔδαφος. τοῖς δὲ φθάσασι τὴν εἰσδρομὴν αὐτῶν, καὶ προκαταπιεῖν τὸ ἁρπαγησόμενον, ὡς ἀδικηθέντες ἦσαν ὠμότεροι. δεινὰς δὲ βασάνων ὁδοὺς ἐπεύρον πρὸς ἔρευναν τροφῆς, ὀρόβοις μὲν ἐμφράττοντες τοῖς ἀθλίοις τὰς τῶν αἰδοίων πόρους, ῥάβδοις δ' ὀξείαις ἀναπείροντες τὰς ἕδρας. τὰ φρικτὰ δὲ καὶ ἀκοαῖς ἔπαχθέ τις εἰς ἐξομολόγησιν ἑνὸς ἄρτου, καὶ ἵνα μηνύσῃ δραχμὴν μίαν κεκρυμμένων ἀλφίτων. οἱ βασανισταὶ δ' οὐκ ἐπείνων· καὶ γὰρ ἧττον ἂν ὠμοὶ ἦν τὸ μετ' ἀνάγκης· γυμνάζοντες δὲ τὴν ἀπόνοιαν, καὶ προπαρασκευάζοντες αὐτοῖς εἰς τὰς ἑξῆς ἡμέρας ἐφίδια. τοῖς δ' ἐπὶ τὴν Ρωμαίων φρουρὰν νύκτωρ ἐξερπύσασιν ἐπὶ λαχάνων συλλογὴν ἀγρίων καὶ πόας, ὑπαντῶντες, ὅτε ἤδη διαπεφευγέναι τὰς πολεμίας ἐδόκουν, ἀφήρπαζον τὰ κομισθέντα· καὶ πολλάκις ἱκετευόντων, καὶ τὸ φρικτὸν ἐπικαλεμένων ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μεταδοῦναί τι μέρος αὐτοῖς οὐ κινδυνεύσαντες ἤνεγκαν, οὐδ' ὁτιοῦν μετέδοσαν. ἀγαπητὸν δ' ἦν τὸ μὴ καὶ προσαπολέσθαι σεσυλημένον.

δ'. Οἱ μὲν δὴ ταπεινότεροι τοιαῦτα πρὸς τῶν δορυφόρων ἔπαχον· οἱ δὲ ἐν ἀξιώματι καὶ πλούτῳ, πρὸς τὰς τυράννους ἀνήγοντο. τούτων οἱ μὲν ἐπιβουλὰς ψευδεῖς ἐγκαλέμενοι διεφθείροντο, οἱ δὲ ὡς προδιδοῖεν Ρωμαίοις τὴν πόλιν. τὸ δὲ ἑτοιμότατον ἦν, μηνυτής τις ὑποβλητός, ὡς αὐτομολεῖν διεγνωκότων. ὁ δὲ ὑπὸ Σίμωνος γυμνωθεὶς πρὸς Ἰωάννην ἀνεπέμπετο, καὶ τῶν ὑπὸ Ἰωάννου σεσυλημένων ὁ Σίμων μετελάμβανεν· ἀντιπρίπτινον δ' ἀλλήλοις τὸ αἷμα τῶν δημοτῶν, καὶ τὰ πτώματα τῶν ἀθλίων διεμερίζοντο. καὶ τῷ μὲν κρατεῖν, ἅσις ἦν ἐν ἀμφοτέ-

cio ſuſpicabantur: ſtatimque effractis foribus irrùebant, et prope ex ipſis faucibus expreſſa ciborum fruſta reuocabant. Vapulabant ſenes, qui eſcam mordicus tenebant: et capillis rotabantur mulieres, occultantes ea, quae in manibus erant. Nulla eanorum, nulla infantiae miſeratio erat: ſed raptos in ſublime paruulos, cum ipſis quibus penduli inhaerebant buccellis, ſolo allidebant. Si qui vero incurſum eorum praeueniſſent, idque, quod ipſi rapturi erant, deglutire occupaſſent, eos inhumanius tractabant, quaſi iniuriam ab iis accepiſſent. Porrò dira tormentorum genera excogitabant ad perueſtigandum alimentum, miſeris pudendorum quidem meatus neruis obturantes, podicem vero praeacutis ſudibus transfigentes. Vtque panem vnum ſe habere quis fateretur, aut pugillum farinae occultum indicaret, ea perferebant, quae vel ipſo auditu horrorem incutiebant. Interim tortores ipſi penuria minime laborabant: minus enim crudele viſum fuiſſet, ſi neceſſitate adacti talia perpetraſſent. Sed id agebant, vt audaciam ſuam huiuſmodi exercitatione confirmarent, et commeatum ſibi in multos dies compararent. At ſi qui noctu vſque ad ſtationes Romanorum erepſerant, agreſtium olerum et herbarum colligendarum cauſa; occurrentes iis, qui ſe iam hoſtium manus effugiſſe credebant, quicquid attulerant diripiebant: muſtumque ſupplicantibus, et per tremendum Dei nomen obſecrantibus, vt partem eorum, quae cum vitae periculo attulerant, ſibi concederent, nihil prorſus impertierunt. gratandumque erat, ſi ſpoliati non etiam necarentur.

4. Eiuſmodi quidem mala humiliores a ſatellitibus patiebantur: ad tyrannos vero honoratiores et diuites perducti erant. quorum alii inſidiarum falſo accuſati occidebantur, alii quaſi vellent Romanis prodere ciuitatem. Praeſentiſſimum autem erat, indice aliquo vti ſubornato, qui diceret, illis decretum eſſe transfugium. Si quem vero Simon expilaſſet, is ad Ioannem remittebatur, et quem Ioannes expilaſſet, eum Simon excipiebat: ſibique inuicem propinabant ſanguinem popularium, miſerorumque cadavera partiebantur. Et dominandi quidem cauſa inter vtroſque erat diſſenſio, ſcelerum vero concordia. nam

ροις· τῶν δὲ ἀσεβημάτων ὁμόνοια. καὶ γὰρ ὁ μὴ μεταδοὺς ἐκ τῶν ἀλλοτρίων κακῶν θατέρῳ, μονοτρόπως ἐδόκει πονηρός· καὶ ὁ μὴ μεταλαβὼν, ὡς ἀγαθοῦ τινος ἥλγει τὸν νοσφισμὸν τῆς ὁμότητος.

ε'. Καθέκαστον μὲν οὖν ἐπεξιέναι τὴν παρανομίαν αὐτῶν, ἀδύνατον. συνελόντα δ' εἰπεῖν, μήτε πόλιν ἄλλην τοιαῦτα πεπονθέναι, μήτε γενεὰν ἐξ αἰῶνος γεγονέναι κακίας γονιμωτέραν. οἵ γε τελευταῖον, καὶ τὸ γένος ἐφαύλιζον τῶν Ἑβραίων, ὡς ἧττον ἀσεβεῖς δοκοῖεν πρὸς ἀλλοτρίους. ἐξωμολογήσαντο δ' ὅπερ ἦσαν εἶναι δοῦλοι, σύγκλυδες, καὶ νόθα τοῦ ἔθνους φθάρματα. τὴν μέν γε πόλιν ἀνέτρεψαν αὐτοί· Ρωμαίους δὲ ἄκοντας ἠνάγκασαν ἐπιγραφῆναι σκυθρωπῷ κατορθώματι, καὶ μόνον οὐχ εἵλκυσαν ἐπὶ τὸν ναὸν βραδύνον τὸ πῦρ. ἀμέλει καιόμενον ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἀφορῶντες, ὅτε ἥλγησαν, ὅτε ἐδάκρυσαν; ἀλλὰ ταῦτα τὰ πάθη παρὰ Ρωμαίοις εὑρέθη. καὶ ταῦτα μὲν κατὰ χώραν ὕστερον μετὰ ἀποδείξεως τῶν πραγμάτων ἐρῶμεν.

ΚΕΦ. ια'.

Ὡς Ἰουδαῖοι πρὸ τοῦ τείχους ἀνεσαυροῦντο. περὶ Αντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς. ὡς τὰ τῶν Ρωμαίων χώματα καταβάλλουσιν Ἰουδαῖοι.

Τίτῳ δὲ τὰ μὲν χώματα πρόκοπτε, καίτοι πολλὰ κακουμένων ἀπὸ τοῦ τείχους τῶν στρατιωτῶν. πέμψας δ' αὐτὸς μοῖραν τῶν ἱππέων ἐκέλευσε τοὺς κατὰ τὰς φάραγγας ἐπὶ συγκομιδῇ τροφῆς ἐξιόντας ἐνεδρεύειν. ἦσαν δέ τινες μὲν καὶ τῶν μαχίμων, οὐκ ἔτι διαρκούμενοι ταῖς ἁρπαγαῖς, τὸ δὲ πλέον ἐκ τοῦ δήμου πένητες, οἷς αὐτομολεῖν ἀπέτρεπε τὸ περὶ τῶν οἰκείων δέος. ὅτε γὰρ λήσεσθαι τοὺς στασιαστὰς ἤλπιζον μετὰ γυναικῶν καὶ παιδίων διαδιδράσκοντες, καὶ καταλιπεῖν ταῦτα τοῖς λησταῖς οὐχ ὑπέμενον ὑπὲρ αὐτῶν σφαγησόμενα. τολμηροὺς δὲ πρὸς τὰς ἐξόδους ὁ λιμὸς

qui ex alienis malis partem alteri, sibi totum vendicans, non dedisset, modo singulari nequam videbatur: et qui non accepisset, dolebat, non secus ac si boni aliquid desiderasset, sibi abfuisse crudelitatis partem.

5. Et sigillatim quidem iniquitates eorum commemorare, factu impossibile est: illud autem breuiter dici potest, neque aliam vrbem talia perpessam esse, neque hominum genus aliud ab omni aeuo sceleratius extitisse. Postremo etiam genti Iudaeorum maledicebant, vt minus impii viderentur in alienos. Confessi autem sunt, id quod reuera erant, se et seruos esse, et conuenas, gentisque suae foetus spurios et per abortum editos. Ciuitatem quidem ipsi euerterunt: Romanos autem inuitos coëgerunt sibimet adscribere tristem adeo victoriam, ignemque tardius in templum venientem propemodum traxere. Profecto cum ex superiore ciuitate illud ardere viderent, neque doluere, neque illacrymauere: sed Romanis ista accidisse compertum est. Et alio quidem in loco ista dicemus, cum ad res narrandas describendasque ventum erit.

CAP. XI.

Quomodo Iudaei pro moenibus in cruces tollebantur. de Antiocho Epiphane, qualiter Romanorum aggeres deiiciunt Iudaei.

INterea Tito quidem aggeres promouebantur, quamuis milites de muris valde affligerentur. Ipse vero, parte equitatus missa, iussit per valles ad cibum comportandum exeuntibus insidias tendi. Erant autem in his nonnulli quidem ex bellicosis rapinis haud contenti; maiore vero ex parte pauperes plebeii, quos metus de necessariis suis a transfugio deterrebat. neque enim fore sperabant, vt clam seditiosos cum coniugibus ac liberis diffugerent; eosque latronibus relinquere, vice sua iugulandos, non sustinebant. Audaciores autem faciebat ad exeundum

ἐποίει· καὶ κατελείπετο λανθάνοντας εἰς τὰς πολεμίας ἁλίσκεσθαι. λαμβανόμενοι δὲ κατ' ἀνάγκην ἠμύνοντο δέει τῆς κολάσεως, καὶ μετὰ μάχην ἱκετεύειν ἄωρον ἐδόκει. μαστιγόμενοι δὴ καὶ προβασανιζόμενοι τῷ θανάτῳ πᾶσαν αἰκίαν, ἀνεσαυρῶντο τῷ τείχει ἀντικρύ. Τίτῳ μὲν ἦν οἰκτρὸν τὸ πάθος κατεφαίνετο, πεντακοσίων ἑκάστης ἡμέρας, ἔστι δ' ὅτε καὶ πλειόνων ἁλισκομένων. ἅτε δὲ τὰς βίᾳ ληφθέντας ἀφεῖναι ἀσφαλὲς, καὶ φυλάττειν τοσούτους φρουρὰν τῶν φυλαξάντων ἔωρα· τό γε μὴν πλέον ἦν ἐκώλυε. τάχα δ' ἂν ἐνδῶναι πρὸς τὴν ὄψιν ἐλπίσας αὐτὸς, εἰ μὴ παραδοῖεν ὅμοια πεισομένους. προσῆλθε δ' οἱ στρατιῶται δι' ὀργὴν καὶ μῖσος τοὺς ἁλόντας, ἄλλον ἄλλῳ σχήματι πρὸς χλευὴν, καὶ διὰ τὸ πλῆθος χώρα τε ἐνελείπετο τοῖς σταυροῖς, καὶ σταυροὶ τοῖς σώμασιν.

β'. Οἱ στασιασταὶ δὲ τοσοῦτον ἀπεδέησαν τῷ μεταμελέσθαι πρὸς τὸ πάθος, ὥστε καὶ τἀναντίον αὐτοῖς σοφίσασθαι πρὸς τὸ λοιπὸν πλῆθος. σύροντες γὰρ τοὺς τῶν αὐτομόλων οἰκείους ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ τῶν δημοτῶν τοὺς ἐπὶ πίστιν ὠρμημένους, οἷα πάσχουσιν οἱ Ρωμαίοις προσφεύγοντες ἐπεδείκνυσαν, καὶ τοὺς κεκρατημένους ἱκέτας ἔλεγον, οὐκ αἰχμαλώτους. τοῦτο πολλοὺς τῶν αὐτομολεῖν ὠρμημένων, μέχρι τἀληθὲς ἐγνώσθη, κατέσχεν εἴσω. ἔνιοι δὲ καὶ παραχρῆμα διέδρασαν, ὡς ἐπὶ βέβαιον τιμωρίαν, ἀνάπαυσιν ἡγούμενοι τὸν ἐκ τῶν πολεμίων θάνατον ἐν λιμῷ συγκρίσει. πολλοὺς δὲ καὶ χειροκοπῆσαι κελεύσας Τίτος τῶν ἁλωκότων, ὡς μὴ δακοῖεν αὐτόμολοι, καὶ πιστεύοιντο διὰ τὴν συμφορὰν, εἰσέπεμψε πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν Σίμωνα, „νῦν „γε ἤδη παύσασθαι παραινῶν, καὶ μὴ πρὸς ἀναίρεσιν τῆς „πόλεως αὐτὸν βιάζεσθαι, κερδῆσαι δ' ἐκ τῆς ἐν ὑστάτοις „μεταμελείας τάς τε αὐτῶν ψυχὰς, καὶ τηλικαύτην πα„τρίδα, καὶ ναὸν ἀκοινώνητον ἄλλοις." περιῶν δὲ τὰ χώματα τοὺς ἐργαζομένους ἅμα κατήπειγεν, ὡς μὴ εἰς μαχρὰν ἀκολουθήσειν ἔργοις τῷ λόγῳ. πρὸς ταῦτα αὐτόν τε ἐβλασφήμων ἀπὸ τοῦ τείχους Καίσαρα, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ,

fames: reſtabatque, vt occulto egreſſi verſus hoſtes ab iis caperentur. deprehenſi autem ex neceſſitate repugnabant metu ſupplicii: et poſt pugnam ſupplicare intempeſtiuum videbatur. itaque verberati et ante mortem modis omnibus excruciati, pro moenibus ſuffigebantur crucibus. Et Tito quidem miſeranda videbatur ea calamitas; cum Iudaei in dies ſingulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperentur. Sed neque vi captos dimittere tutum erat, tantamque adſeruare multitudinem cuſtodum videbat eſſe cuſtodiam: maxime vero eos crucifigi non prohibebat, vt qui ſperarit ipſos ad conſpectum illorum forſan deditionem facere, quaſi ſimilia paſſuros, niſi ſe dederent. Milites autem ex ira aut odio cruci affigebant captos, modis quidem diuerſis ludibrii cauſa: et propter multitudinem, ſpatium crucibus deerat, et corporibus cruces.

2. Tantum vero aberat, vt ſeditioſi ad calamitatem iſtam animos mutarent, vt contrarium plane ad reliquam multitudinem ſimularint. Transfugarum enim neceſſariis ad muros pertractis, illiſque e popularibus, qui ad Romanorum fidem fugere properarint, qualia paterentur ii, qui ad Romanos confugerent, oſtenderunt; et qui comprehenſi tenebantur, non captiuos eſſe, ſed ſupplices, dicebant. Hoc multos transfugere cupientium, donec verum cognoſceretur, intra muros continebat. nonnulli autem ſtatim diſcurrerunt quaſi ad verum ſupplicium; mortem ab hoſtibus illatam, ſi cum fame conferatur, requiem eſſe ducentes. Cumque multis captiuorum manus amputari iuſſiſſet, vt transfugae minime viderentur, crederenturque propter calamitatem, eos ad Ioannem et Simonem remiſit, „ſaltem nunc a vecordia deſinerent admonens, „neue ipſum ad vrbis excidium compellerent, animiſque „tandem mutatis lucrarentur et propriam vitam, et pa„triam tantam, et templum, quocum nullum aliud con„tendi poteſt.“ Simul autem aggeres circumeundo operarios vrgebat, veluti factis verba non multo poſt ſequuturus. Ad haec in muris ſtantes et ipſi Caeſari et patri eius

„καὶ τῦ μὲν θανάτυ καταφρονεῖν ἐβόων· ἠρῆθαι γὰρ αὐ-
„τὸν πρὸ δουλείας καλῶς· ἐργάσαθαι δ' ὅσα ἂν δύνων-
„ται κακὰ Ρωμαίυς, ἕως ἐμπνέυσι, πατρίδος δ' ἀ μέλειν
„τοῖς, ὡς αὐτός φησιν, ἀπολυμένοις, καὶ ναῦ ἀμείνω τύτυ
„τῷ Θεῷ τὸν κόσμον εἶναι. σωθήσεσθαί γε μὴν καὶ τῦτον
„ὑπὸ τῦ κατοικῦντος, ὃν καὶ αὐτοὶ σύμμαχον ἔχοντες πᾶ-
„σαν χλευάζειν ἀπειλὴν ὑστερῦσαν ἔργων· τὸ γὰρ τέλος
„εἶναι τῦ Θεῦ." τοιαῦτα ταῖς λοιδορίαις ἀναμίσγοντες ἐκε-
κράγεσαν.

γ'. Ἐν δὲ τύτῳ καὶ ὁ Ἐπιφανὴς Ἀντίοχος παρῆν, ἄλ-
λως τε ὁπλίτας συχνὺς ἔχων, καὶ περὶ αὐτὸν σῖφος Μα-
κεδόνων καλύμενον, ἥλικας πάντας, ὑψηλύς, ὀλίγον ὑπὲρ
ἀντίπαιδας, τὸν Μακεδονικὸν τρόπον ὡπλισμένυς τε καὶ
πεπαιδευμένυς, ὅθεν καὶ τὴν ἐπίκλησιν εἶχον, ὑστερῦντες
οἱ πολλοὶ τῦ γένυς. εὐδαιμονῆσαι γὰρ μάλισα τῶν ὑπὸ
Ρωμαίοις βασιλέων τὸν Κομμαγηνὸν συνέβη, πρὶν γεύσα-
θαι μεταβολῆς. ἀπέφηνε δὲ καὶκεῖνος ἐπὶ γήρως, ὡς ὐδέ-
να χρὴ λέγειν πρὸ θανάτυ μακάριον. ἀλλ' ὅ γε παῖς
ἀκμάζοντος αὐτῦ τηνικαῦτα παρὼν θαυμάζειν ἔφασκε,
τί δήποτε Ρωμαῖοι κατοκνοῖεν προσίεναι τῷ τείχει. πολε-
μικὴς δέ τις αὐτὸς ἦν, καὶ φύσει παράβολος, κατά τε τὴν
ἀλκὴν τοσῦτος, ὡς ὀλίγῳ τὴν τόλμαν διαμαρτάνειν. μειδιά-
σαντος δὲ τῦ Τίτυ, καὶ κοινὸς ὁ πόνος εἰπόντος, ὡς εἶχεν
ὥρμησεν ὁ Ἀντίοχος μετὰ τῶν Μακεδόνων πρὸς τὸ τεῖχος.
αὐτὸς μὲν ἦν διά τε ἰσχὺν, καὶ κατ' ἐμπειρίαν, ἐφυλάτ-
τετο τὰ τῶν Ἰυδαίων βέλη, τοξεύων εἰς αὐτύς. τὰ μειράκια δ' αὐτῷ συνετρίβη πάντα, πλὴν ὀλίγων. διὰ γὰρ
αἰδῶ τῆς ὑποχείσεως προσεφιλονείκει μαχόμενα, καὶ τέ-
λος ἀνεχώρεν τραυματίαι πολλοὶ, συννοῦντες, ὅτι καὶ τοῖς
ἀληθῶς Μακεδόσιν, εἰ μέλλοιεν κρατεῖν, δέοι τῆς Ἀλεξάν-
δρυ τύχης.

δ'. Τοῖς δὲ Ρωμαίοις, ἀρξαμένοις δωδεκάτῳ μηνὸς Ἀρ-
τεμισίυ, συνετελέσθη τὰ χώματα μόλις ἐννάτῃ καὶ εἰκάδι,
ταῖς δεκαεπτὰ συνεχῶς πονυμένων ἡμέραις. μέγισα γὰρ

maledicebant, „mortemque se contemnere clamabant, „(eam quippe seruituti recte praeferri) et mala, quae po„terunt, Romanis illaturos esse, dum spirant, illisque non „curae esse patriam, breui, vt ipse dicit, perituris, mun„dumque Deo esse templum hoc praestantius. Caeterum „hoc ipsum ab eo seruatum iri, qui illud incoleret, quem „et ipsos auxiliatorem habentes minas omnes deridere „facta desiderantes: rerum enim euentum a Deo esse." Quae huiusmodi erant conuiciis adiecta vociferabantur.

3. Interea autem et Antiochus Epiphanes aderat, alioſque multos milites secum habens et circa ipsum caterua, quae Macedonum appellabatur; omnes eiusdem aetatis, proceros, et ex ephebis paulum modo egressos, Macedonum more armatos et in re militari exercitos, vnde etiam nomen habebant, qui tamen plerique famam gentis aequare non poterant. Omnium enim regum, qui Romanis parebant, feliciſſimum Commagenum fieri contigit, priusquam fortuna mutaretur. Ostendit autem et ille in senecta aetate, neminem ante obitum beatum dici oportere. Caeterum filius eius, qui, eo adhuc vigente, tunc forte aderat, se mirari aiebat, quidnam esset, cur Romani muros adire cunctarentur; erat enim bellator ipse, naturaque factus ad audendum, tantusque viribus, vt non multum peccaret audacia. Cum vero Titus ad hoc subrisisset, laboremque communem esse dixisset, ita, vt erat, se cum Macedonibus proripuit Antiochus, et in muros impetum fecit. Et ipse quidem pro viribus suis ac peritia cauebat tela Iudaeorum, dum illos iaculis peteret: fere autem omnes eius adolescentes attriti erant. promissa enim magnifica reueriti certatim pugna perseuerabant, et ad extremum multi saucii recesserunt, secum cogitantes, veris Macedonibus, si vellent vincere, opus esse fortuna Alexandri.

4. Cum autem Romani duodecimo mensis Artemisii die aggeres inchoassent, vix eos vigesimo nono perfecerunt, diebus septemdecim operi sine intermissione impensis.

ἐχώθη τὰ τέσσαρα, καὶ θάτερον μὲν τὸ ἐπὶ τὴν Αντωνίαν ὑπὸ τῆ πέμπτῃ τάγματος ἐβλήθη κατὰ μέσον τῆς Στρουθίδ καλουμένης κολυμβήθρας· τὸ δὲ ἕτερον ὑπὸ τῆ δωδεκάτῃ διεσῶτος ὅσον εἰς πήχεις εἴκοσι. τῷ δεκάτῳ δὲ τάγματι, διέχοντι πολὺ τούτων, κατὰ βόρειον κλίμα τὸ ἔργον ἦν καὶ κολυμβήθραν Αμύγδαλον προσαγορευομένην. τούτῃ δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον ἀπὸ τριάκοντα πηχῶν ἔχον κατὰ τὸ τῆ ἀρχιερέως μνημεῖον. προσαγομένων δ' ἤδη τῶν ὀργάνων, ὁ μὲν Ιωάννης ἔνδοθεν ὑπορύξας τὸ κατὰ τὴν Αντωνίαν μέχρι τῶν χωμάτων διάστημα, καὶ διαλαβὼν σανροῖς τὰς ὑπονόμους ἀνακρήμνησι τὰ ἔργα. πίσση δὲ καὶ ἀσφάλτῳ διακεχρισμένην ὕλην εἰσκομίσας ἐνίησι πῦρ, καὶ τῶν σανρῶν ὑποκαέντων ἥ τε διώρυξ ἐνέδωκεν ἀθρόα, καὶ μετὰ μεγίστῃ ψόφῳ κατεσείθη τὰ χώματα εἰς αὐτήν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μετὰ τῆ πονιορτῆ καπνὸς ἠγείρετο βαθύς, πνιγομένῃ τῷ πταίσματι τῆ πυρός· τῆς δὲ ὑλιβάσης ὕλης διαβιβρωσκομένης ἤδη φανερὰ φλὸξ ἐρρήγνυτο. καὶ τοῖς Ρωμαίοις ἔκπληξις μὲν πρὸς τὸ αἰφνίδιον, ἀθυμία δὲ πρὸς τὴν ἐπίνοιαν ἐμπίπτει. καὶ κρατήσειν οἰομένοις ἤδη τὸ συμβὰν καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἔψυξε τὴν ἐλπίδα· τὸ δὲ ἀμύνειν ἀχρεῖον ἐδόκει πρὸς τὸ πῦρ, καὶ εἰ σβεσθείη, τῶν χωμάτων καταποθέντων.

ε'. Μετὰ δὲ ἡμέρας δύο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτιθεῖσι χώμασιν οἱ περὶ τὸν Σίμωνα. καὶ γὰρ δὴ προσαγαγόντες ταύτῃ τὰς ἑλεπόλεις οἱ Ρωμαῖοι, διέσειον ἤδη τὸ τεῖχος. Τεφθαῖος δέ τις ἀπὸ Γαρσὶς πόλεως τῆς Γαλιλαίας, καὶ Μεγάσαρος τῶν βασιλικῶν Μαριάμμης θεράπων, μεθ' ὧν Αδιαβηνός τις υἱὸς Ναβαταίη, τύνομα κληθεὶς ἀπὸ τῆς τύχης Χαγείρας, ὅπερ σημαίνει χωλός, ἁρπάσαντες λαμπάδας, προσεπήδησαν ἐπὶ τὰς μηχανάς. τούτων τῶν ἀνδρῶν, ὅτε τολμηρότεροι κατὰ τόνδε τὸν πόλεμον ἐκ τῆς πόλεως ἐφάνησαν, ὅτε φοβερώτεροι. καθάπερ γὰρ εἰς φίλας ἐκτρέχοντες, ἀ πολεμίων σίφος, ὅτε ἔδεισαν, ὅτε ἐμέλλησαν, ὅτε ἀπέσησαν, ἀλλὰ διὰ μέσων ἐκθορόντες τῶν

Quatuor enim maximi surrexerant, et alter quidem ab illis ad Antoniam a quinta legione iactus erat contra mediam piscinam, quae Struthia vocatur: alius vero a duodecima legione inde circiter xx. cubitos distante. At decima legio, quae ab his longe aberat, in operibus ad regionem orientalem occupata erat, et ad piscinam, quae Amygdalon appellatur: inde vero quasi ad triginta cubitos legio decima quinta ad Ioannis pontificis monumentum. Iam vero machinis admotis, Ioannes quidem, eo spatio, quod inter Antoniam et aggeres interiacet, suffosso, et cuniculis sudibus suffultis opera suspendit. Cum vero materiam importasset picc ac bitumine illitam ignem immittit, et sudibus succensis fossa repente subsedit, cumque magno sonitu in eam prolapsi sunt aggeres. ac primo quidem cum puluere fumus ex alto excitatus est, igne ruina suffocato: peresa vero materia, qua premebatur, flamma tum manifesta erumpebat. Et Romani repentino quidem casu obstupefacti erant, atque animos despondere coeperunt ex facti solertia. cumque se victoriam reportaturos esse iam crederent, hoc ipsum, quod accidit, spem eorum in posterum refrixit: frustraque videbantur in igne exstinguendo laborare, cum, illo exstincto, absorptos viderent aggeres.

5. Biduo autem post alios etiam aggeres Simon cum suis aggreditur. illa enim parte Romani productis helepolibus murum concutere coeperant. Tephthaeus autem quidam ex Garsi ortus ciuitate Galilaeae, et Megassarus ex regiis famulis Mariamnes, cum quibus Adiabenus quidam filius Nabataei, ex fortuna cognominatus Chagiras, quae vox claudum denotat, raptis facibus in machinas prosiluerunt. His viris neque audaciores quiquam eo bello ex vrbe in hostem processerunt, neque magis terribiles. nam veluti ad amicos, non in agmen hostium, excurrerent, non trepidarunt, neque cunctati sunt, neque abscesserunt, sed per medios hostes prorue-

ἐχθρῶν ὑφῆψαν τὰς μηχανάς. βαλλόμενοι δὲ, καὶ τοῖς ξίφεσιν ἀνωθούμενοι πάντοθεν, ὃ πρότερον ἐκ τῆ κινδύνῳ μετεκινήθησαν, ἢ δεάξασθαι τῶν ὀργάνων τὸ πῦρ. αἰρεμένης δ' ἤδη τῆς Φλογὸς, Ρωμαῖοι μὲν ἀπὸ τῶν τρατοπέδων συνθέοντες ἐβοήθων· Ιυδαῖοι δὲ ἐκ τῆ τείχυς ἐκώλυον, καὶ τοῖς σβεννύειν πειρωμένοις συνεπλέκοντο, κατὰ μηδὲν τῶν ἰδίων φειδόμενοι σωμάτων. καὶ οἱ μὲν εἶλκον ἐκ τῆ πυρὸς τὰς ἑλεπόλεις, τῶν ὑπὲρ αὐτὰς γέρρων Φλεγομένων· οἱ δὲ Ιυδαῖοι, καὶ διὰ τῆς Φλογὸς ἀντελαμβάνοντο, καὶ τῆ χιδήρῳ ζέοντος δρασσόμενοι τὰς κρίκας ἀ μεθίεσαν. διέβαινε δ' ἀπὸ τύτων ἐπὶ τὰ χώματα τὸ πῦρ, καὶ τὰς ἀμύνοντας προελάμβανεν. ἐν τύτῳ δ' οἱ μὲν Ρωμαῖοι κυκλύμενοι τῇ Φλογὶ, καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν ἔργων ἀπογνόντες, ἀνεχώρεν ἐπὶ τὰ τρατόπεδα. Ιυδαῖοι δὲ προσέκειντο πλείυς ἀεὶ γινόμενοι, τῶν ἔνδοθεν προσβοηθύντων, καὶ τῷ κρατεῖν τεθαρρηκότες ἀταμιεύτοις ἐχρῶντο ταῖς ὁρμαῖς· προσελθόντες δὲ μέχρι τῶν ἐρυμάτων, ἤδη συνεπλέκοντο τοῖς Φρυρεῦσι. τάξις δ' ἐςὶν ἐκ διαδοχῆς ἰσαμένη πρὸ τῆ τρατοπέδυ μετὰ τῶν ὅπλων, καὶ δεινὸς ἐπ' αὐτῇ Ρωμαίων νόμος, τὸν ὑποχωρήσαντα καθ' ἣν δήποτ' ἂν αἰτίαν θήσκειν. ἅτοι, τῆ μετὰ κολάσεως τὸν μετ' ἀρετῆς θάνατον προκρίναντες, ἵστανται. καὶ πρὸς τὴν τύτων ἀνάγκην πολλοὶ τῶν τραπέντων ἐπεστρέφησαν αἰδύμενοι. διαθέντες δὲ καὶ τὰς ὀξυβελεῖς ἐπὶ τῆ τείχυς εἶργον τὸ προσγινόμενον πλῆθος ἐκ τῆς πόλεως, ὠδὲν εἰς ἀσφάλειαν ἢ Φυλακὴν τῶν σωμάτων προνουμένυς. συνεπλέκοντο γὰρ οἱ Ιυδαῖοι τοῖς πρόσυχθσι, καὶ ταῖς αἰχμαῖς ἀΦυλάκτως ἐμπίπτοντες, αὐτοῖς τοῖς σώμασι τὰς ἐχθρὰς ἔπαιον. ἅτε γὰρ ἔργοις αὐτοὶ πλέον, ἢ τῷ θαρρεῖν περιῆσαν· καὶ Ρωμαῖοι τῇ τόλμῃ πλέον εἶκον, ἢ τῷ κακῶσθαι.

ς'. Παρῆν δ' ἤδη Τίτος ἀπὸ τῆς Αντωνίας, ὅπυ κεχώρισο, κατασκεπτόμενος τόπον ἄλλοις χώμασι· καὶ πολλὰ τὰς τρατιώτας Φαυλίσας, εἰ κρατῦντες τῶν πολεμίων τειχῶν κινδυνεύσι τοῖς ἰδίοις, καὶ πολιορκημένων ὑπο-

tes machinas succenderunt. impetiti autem missilibus, et gladiis ab omni parte repulsi, non prius e periculo semet subduxerunt, quam ignis instrumenta corriperet. Sublata vero iam flamma, concursus quidem factus est Romanorum e castris, vt machinis subueniretur. Iudaei vero ex muro prohibebant, et cum iis, qui exstinctum ibant, manus conserebant, propriis corporibus nullo modo parcentes. Et Romani quidem arietes igni subtrahebant, cum eorum tegmina cremarentur: Iudaei vero etiam per flammas eos retinere certabant, et quamuis feruens nacti essent ferrum, arietes non dimittebant. Ab his autem in aggeres transibat ignis, et auxilium ferentes praeueniebat. Cumque res ita erat, Romani quidem flammis circumdati, et de operibus seruandis desperantes, in castra discedebant. Iudaei vero magis instabant, semper numero glisentes, quod ad eos in auxilium accurrerent, qui in vrbe erant, fretique victoria effuso impetu ferebantur: et vsque ad munimenta castrorum progressi cum custodibus ad conflictum veniebant. Est enim statio pro castris per vices succedentium armatorum, et acerba in eos sanctio Romanorum, morte plectendum esse, qui loco qualibet de causa cederet. Hi, supplicio capitali glorioſa morte praelata, substant; et ad horum necessitatem multi fugientium cum pudore conuersi sunt. cumque scorpiones per murum disposuissent, multitudinem a ciuitate aduenientem repellebant; nihil in corporum securitatem custodiamue prouidentem. nam quoscunque obuios haberent, cum his congrediebantur Iudaei, et in spicula incaute irruentes ipsis corporibus inimicos feriebant. neque hi tam illis, quae faciebant, quam quae audebant, superiores erant: et Romani plus audaciae, quam quod male tractarentur, cedebant.

6. Iam vero Titus aderat ab Antonia, quo seorsum iuerat, vt loca exploraret aliis aggeribus: multumque increpatis militibus, quod, cum hostium muros obtinuissent, in suis periclitarentur, et velut ex carcere

μένησιν αὐτοὶ τύχην, ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου καθ' αὑτῶν Ιουδαίους ἀνέντες, περιῆει μετὰ τῶν ἐπιλέκτων κατὰ πλευρὰ τοὺς πολεμίους αὐτός. οἱ δὲ κατὰ στόμα παιόμενοι, καὶ πρὸς τοῦτον ἐπιστραφέντες ἐκαρτέρουν. μιγείσης δὲ τῆς παρατάξεως, ὁ μὲν κονιορτὸς τῶν ὀμμάτων, ἡ κραυγὴ δὲ τῶν ὠτων ἐπεκράτει, καὶ οὐδ' ἑτέρῳ παρῆν ἔτι τεκμήρασθαι τὸ ἐχθρὸν, ἢ τὸ φίλον. Ιουδαίων δ' ὁ τοσοῦτον ἔτι κατ' ἀλκὴν, ὅσον ἀπογνώσει σωτηρίας, παραμενόντων, καὶ Ρωμαίους ἐτόνωσεν αἰδὼς δόξης τε καὶ τῶν ὅπλων, καὶ προκινδυνεύοντος Καίσαρος. ὥστε μοι δοκοῦσι τὰ τελευταῖα δι' ὑπερβολὴν θυμῶν, κἂν ὅλον ἁρπάσαι τὸ τῶν Ιουδαίων πλῆθος, εἰ μὴ τὴν ῥοπὴν τῆς παρατάξεως φθάσαντες ἀνεχώρησαν εἰς τὴν πόλιν. διεφθαρμένων δὲ τῶν χωρατῶν, Ρωμαῖοι μὲν ἦσαν ἐν ἀθυμίαις, τὸν μακρὸν κάματον ἐπὶ μιᾶς ὥρας ἀπολέσαντες· καὶ πολλοὶ μὲν ταῖς συνήθεσι μηχαναῖς ἀπήλπιζον ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν.

ΚΕΦ. ιβ'.

Τίτῳ ἐδόκει περιβόλῳ τὴν πόλιν κυκλῶσαι. ὃ γενομένου, ὁ λιμὸς κατ' οἴκους καὶ γενεὰς τὸν δῆμον ἐβόσκετο.

Τιτος δὲ μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἐβουλεύετο. καὶ τοῖς μὲν θερμοτέροις ἐδόκει πᾶσαν προσάγοντα τὴν δύναμιν ἀποκρεᾶσθαι τῷ τείχους βίᾳ· μέχρι μὲν γὰρ νῦν κατάσπασμα Ιουδαίοις τῆς στρατιᾶς συμπεπλέχθαι, προσιόντων δὲ ἀθρόων οὐδὲ τὴν ἔφοδον οἴσειν, καταχωσθήσεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν βελῶν. τῶν δὲ ἀσφαλεστέρων, οἱ μὲν καὶ τὰ χώματα πρώτην πάλιν, οἱ δὲ καὶ δίχα τούτων προσκαθίζεσθαι, μόνον παραφυλάττοντας τάς τε ἐξόδους αὐτῶν καὶ τὰς εἰσκομιδὰς τῶν ἐπιτηδείων, παρῄνουν· καὶ τῷ λιμῷ καταλιπεῖν τὴν πόλιν, μηδὲ συμπλέκεσθαι κατὰ χεῖρα τοῖς πολεμίοις. ἄμαχον γὰρ εἶναι τὴν ἀπόγνωσιν, οἷς εὐχὴ μὲν τῷ σιδήρῳ πεσεῖν, ἀπόκειται δὲ καὶ δίχα τούτου πάθος χαλεπώτερον. αὐτῷ δὲ τὸ μὲν ἀργεῖν καθόλου μετὰ τοσαύτης δυνάμεως

contra se dimissis Iudaeis, obsessorum paterentur ipsi fortunam, ipse cum lectis militibus hostes a latere circumvenit. Illi autem eum in ora ferirentur, etiam in Titum conuersi pugna perseuerabant. mixta vero acie, pulvis quidem oculos, clamor vero aures occupabat, neque alius coniicere poterat, quisnam ei amicus esset aut inimicus. Cum autem Iudaei non tantum viribus adhuc persisterent, quantum salutis desperatione, Romanos etiam fortiores reddidit gloriae reuerentia et armorum et Caesaris ante eos periculum adeuntis. Itaque putauerim, eos ad extremum nimia ferocitate animorum vel totam multitudinem Iudaeorum fuisse rapturos, nisi praeuenta aciei inclinatione in ciuitatem se recepissent. Labefactatis autem aggeribus, Romani tristes erant et anxii, qui longi laboris opus vna horula perdiderant: et multi quidem machinis, quibus vsi sunt, iam captum iri ciuitatem desperabant.

CAP. XII.

Tito visum est muro vrbem circumdare: quo facto, fames totas domos atque familias depascebatur.

Titus autem cum ducibus, quid fieret, deliberabat. Et feruidioribus quidem placebat, vt omnibus copiis adductis moenia vi tentarent: adhuc enim Iudaeos cum exercitus quidem parte dimicasse, cum vero milites vniuersi adessent, impetum eorum non laturos: fore enim, vt telis obruti succumbant. Prudentiorum autem, alii quidem aggeres alios excitandos suadebant; alii vero et sine his assidendum, egressus eorum tantummodo obseruando, ac ne quid commeatus intro ferretur; atque ita ciuitatem fami relinquere, neque cum hostibus manu confligere. haud enim cum desperatis dimicandum, quibus in votis quidem est ferro cadere, eos vero et sine hoc manet tristior e vita exitus. Ipsi autem Tito cessare quidem prorsus tamo cum exercitu honestum

ἐκ ἐδόκει πρέπειν, καὶ τὸ μάχεσθαι περιττὸν πρὸς ἀλλήλων φθαρησομένους· βάλλεσθαι δὲ χώματα δύσεργον ἀπέφαινεν ὕλης ἀπορία, καὶ τὸ παραφυλάττειν τὰς ἐξόδους δυσεργότερον. κυκλώσασθαί τε γὰρ τῇ στρατιᾷ τὴν πόλιν, διὰ τὸ μέγεθος καὶ δυχωρίαν, ἐκ εὐμαρὲς εἶναι· καὶ σφαλερὸν ἄλλως πρὸς τὰς ἐπιθέσεις. τῶν δὲ φανερῶν φυλαττομένων, ἀφανεῖς ἐπινοεῖσθαι Ἰουδαίοις ὁδοὺς κατά τε ἀνάγκην καὶ δι' ἐμπειρίαν. εἰ δέ τι λάθρα παρεισκομισθήσοιτο, τριβὴν ἔσεσθαι πλείω τῇ πολιορκίᾳ. δεδιέναι τε, μὴ τὴν δόξαν τῦ κατορθώματος αὐτῷ τὸ μῆκος ἐλαττώσῃ τῦ χρόνυ. τύτῳ μὲν γὰρ εἶναι κᾶν ἀνύσιμον, πρὸς δὲ τῆς εὐκλείας τὸ τάχος. δεῖν μέν γε, εἰ καὶ τῷ τάχει μετ' ἀσφαλείας βέλοιντο χρήσασθαι, περιτειχίζειν ὅλην τὴν πόλιν· μόνως γὰρ ἔτως ἂν πάσας ἀποφράξαι τὰς ἐξόδυς, καὶ Ἰουδαίυς ἢ πρὸς ἅπαντα ἀπογνόντας τὴν σωτηρίαν παραδώσειν τὴν πόλιν, ἢ λιμώττοντας χειρωθήσεσθαι ῥαδίως. ὑδὲ γὰρ ἠρεμήσειν αὐτὸν ἄλλως, ἀλλὰ καὶ τῶν χωμάτων ἐπιμελήσεσθαι πάλιν, χρώμενον τοῖς κωλύσιν ἀτονωτέροις. εἰ δέ τῳ μέγα δοκῇ καὶ δυσπάυτον τὸ ἔργον, χρῆναι σκοπεῖν, ὡς ὅτε Ῥωμαίοις τι μικρὸν ἐνεργεῖν πρέπει, καὶ δίχα πόνυ κατορθῦν τι τῶν μεγάλων ὑδενὶ ῥάδιον, ἀλλ' ἢ Θεῷ μόνῳ.

β'. Τύτοις πείσας τὺς ἡγεμόνας, διανέμειν ἐκέλευσε τὰς δυνάμεις ἐπὶ τὸ ἔργον. ὁρμὴ δέ τις ἐμπίπτει δαιμόνιος τοῖς στρατιώταις, καὶ μερισαμένων τὸν περίβολον, ὐ μόνον πρὸς τάγματα ἦν ἔρις, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς τάξεων πρὸς ἀλλήλας· καὶ στρατιώτης μὲν δεκαδάρχην, δεκαδάρχης δὲ ἑκατοντάρχην, ἕτος δὲ ἑσπύδαζεν αἱρέσασθαι χιλίαρχον, τῶν δὲ χιλιάρχων ἐπὶ τὺς ἡγεμόνας ἔτεινεν ἡ φιλοτιμία, καὶ τῶν ἡγεμόνων τὴν ἄμιλλαν ἐβράβευε Καῖσαρ. περιιὼν γὰρ αὐτὸς ἑκάστης ἡμέρας πολλάκις, ἐπεσκόπει τὸ ἔργον. ἀρξάμενος δ' ἀπὸ τῆς Ἀσσυρίων παρεμβολῆς, καθ' ἣν αὐτὸς ἐστρατοπεδεύετο, ἐπὶ τὴν κατωτέρω Καινόπολιν ἦγε τὸ τεῖχος, ἔνθεν διὰ τῦ Κεδρῶνος ἐπὶ τὸ

non videbatur, et cum his pugnare superuacuum, qui semetipsos perdituri sunt; aggeres autem excitare in tanta materiae penuria opus arduum et impeditum esse ostendebat, egressusque obseruare adhuc difficilius. Nec enim vrbem circumdari propter amplitudinem eius et loca inuia facile posse, et parum alioqui tutum impressiones facere. Viis autem apertis custoditis, occultas excogitaturos Iudaeos ex necessitate et locorum peritia. et si quid clam subrectum sit, diutius aliquanto protractum iri obsidionem; metuendumque, ne successus gloriam ipsi diminuat temporis longitudo. hac enim cuncta quidem effici posse, sed ad gloriam facere celeritatem. Porroque debere, si celeritate vti velint cum securitate coniuncta, totam vrbem muro circumdare: ita enim solum omnes exitus obstrui posse; Iudaeosque aut desperata quoad omnia salute ciuitatem tradituros, aut fore, vt fame laborantes facile capiantur: ipsum enim non modo ita quieturum esse, sed et aggeres iterum curaturum, eum infirmiores habeat, qui prohibeant. Quod si cuiquam magnum opus videatur, aegreque perficiendum, eum considerare oportere, neque Romanos decere parui aliquid efficere, et sine labore nihil e magnis perficere facile cuiquam esse, nisi Deo soli.

2. Cum his dictis Titus persuasisset ducibus, iussit eos distribuere copias ad opus perficiendum. Diuinus autem quidam impetus militibus incidit; ambituque in partes diuiso, non solum legiones, verum ipsi etiam in illis ordines inter se certabant: et miles quidem decurioni, decurio autem centurioni, isque tribuno placere studebat; atque tribunis cum ducibus intercedebat contentio, et ducum concertationes remunerabat Caesar. ille enim saepiuscule in dies singulos opus circumiens illud inspiciebat. Facto autem initio a castris Assyriorum, vbi ipse tendebat, ad inferiorem Caenopolin murum ducebat, et hinc per Cedronem ad

Ελαιῶν ὄρος· εἶτα ἀνακάμπτων κατὰ μεσημβρίαν περιλαμβάνει τὸ ὄρος ἄχρι τῆς Περιστερεῶνος καλουμένης πέτρας, τόν τε ἐξῆς λόφον, ὃς ἐπίκειται τῇ κατὰ τὴν Σιλωὰμ Φάραγγι. κἀκεῖθεν ἐκκλίνας πρὸς δύσιν, εἰς τὴν τῆς Πηγῆς κατῆκι Φάραγγα. μεθ' ἣν ἀναβαίνων κατὰ τὸ Ανάνυ τῦ ἀρχιερέως μνημεῖον, καὶ διαλαβὼν τὸ ὄρος, ἔνθα Πομπήϊος ἐστρατοπεδεύσατο, πρὸς κλίμα βόρειον ἐπέστρεφε, καὶ προελθὼν μέχρι κώμης τινὸς, Ερεβίνθων οἶκος καλεῖται, κατ' ἐκείνην το Ηρώδυ μνημεῖον περιχὼν κατ' ἀνατολὴν τῷ ἰδίῳ στρατοπέδῳ συνῆπτεν, ὅθενπερ ἤρξατο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος ἐνὸς δέοντος τεσσαράκοντα σταδίων ἦν, ἔξωθεν δὲ αὐτῷ προσωκοδομήθη τρισκαίδεκα Φρούρια, καὶ τούτων οἱ κύκλοι δέκα συνηριθμοῦντο σταδίων. τρισὶ δ' ὠκοδομήθη τὰ πᾶν ἡμέραις· ὡς τὸ μὲν ἔργον μηνῶν εἶναι ἄξιον, τὸ δὲ τάχος ἠττῆσθαι πίστεως. περικλείσας δὲ τῷ τείχει τὴν πόλιν, καὶ δύναμιν τοῖς Φρουρίοις ἐγκατασήσας, τὴν μὲν πρώτην Φυλακὴν τῆς νυκτὸς περιῶν αὐτὸς ἀπεσκέπτετο. τὴν δευτέραν δὲ ἐπέτρεψεν Αλεξάνδρῳ, τὴν τρίτην δὲ ἕλαχον οἱ τῶν ταγμάτων ἡγεμόνες. διεκληροῦντο δ' οἱ Φύλακες ἕως ὕπνου, καὶ δι' ὅλης νυκτὸς περιήεσαν κατὰ διάσημα τῶν Φρουρίων.

γ'. Ιουδαίοις δὲ μετὰ τῶν ἐξόδων ἀπεκόπη πᾶσα σωτηρίας ἐλπὶς, καὶ βαθύνας ἑαυτὸν ὁ λιμὸς κατ' οἴκους καὶ γενεὰς τὸν δῆμον ἐπεβόσκετο. καὶ τὰ μὲν τέγη πεπλήστο γυναικῶν καὶ βρεφῶν λελυμένων· οἱ στενωποὶ δὲ γερόντων νεκρῶν· παῖδες δὲ καὶ νεανίαι διοιδοῦντες ὥσπερ εἴδωλα κατὰ τὰς ἀγορὰς ἀνειλοῦντο, καὶ κατέπιπτον, ὅπη τινὰ τὸ πάθος καταλαμβάνοι. θάπτειν δὲ τοὺς προσήκοντας, ὅτε ἴσχυον οἱ κάμνοντες, καὶ τὸ διοῦτον ὤκνει διὰ τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν, καὶ τὸ κατὰ σφᾶς ἄδηλον. πολλοὶ γὰρ τοῖς ὑπ' αὐτῶν θαπτομένοις ἐπαπέθνησκον· πολλοὶ δ' ἐπὶ τὰς θήκας, πρὶν ἐπισῆναι τὸ χρεὼν, προῆλθον. ὅτε δὲ θρῆνος ἐν ταῖς συμφοραῖς, οὐτ' ὀλοφυρμὸς ἦν, ἀλλ' ὁ λιμὸς ἤλεγχε τὰ

Oliuarum montem, dein reuertens a meridie montem complectitur vsque ad petram, quae Peristereonos vocatur, eique proximum collem, qui valli iuxta Siloam imminet: cumque inde diuertisset ad occasum, ad vallem Fontis descendit. vnde facto adscensu ad Anani pontificis monumentum, et monte circumdato, vbi Pompeius castra posuerat, ad regionem septentrionalem redit, progressusque ad vicum, cui nomen Cicerum domus, et post illum Herodis monumentum complexus ad orientem castris suis murum coniungit, vnde eum inchoauerat. Et murus quidem vno minus XL. stadiorum erat; eique foris adstructa erant castella tredecim, eorumque ambitus denis stadiis numerabatur. Totum autem opus triduo constructum erat, vt id quidem dignum mensibus videretur, celeritas vero fide careret. Muro autem circumclusa ciuitate et custodibus per castella collocatis, primas noctis excubias ipse obibat et omnia explorabat; secundas vero Alexandro mandabat; tertiasque nacti sunt legionum duces. Somnum autem vigiles sortito capiebant, totaque nocte spatia inter castella circuibant.

3. Iudaeis autem cum egrediendi facultate spes quoque omnis salutis praecisa erat: et fames ingraueſcens per domos et familias populum depascebatur. Ac tecta quidem plena erant mulieribus et infantibus fame enectis: angiportus vero funibus mortuis referti. Pueri autem et iuuenes ex fame intumescentes, veluti simulacra quaedam per fora oberrabant; et vbicunque quis labe correptus fuerat, procidebat. Porro propinquorum cadauera sepelire neque valebant aegri; et qui adhuc integris viribus erant, tum multitudine mortuorum, tum quod de vita sua incerti essent, ab humatione absterrebantur. Plerique enim, dum alios sepelirent, ipsi mortem obierunt: multi etiam, antequam fatalis hora adesset, ad loculos et sepulcra properarunt. Caeterum nec luctus in iis calamitatibus, nec questus erat vllus, sed huiusmodi animorum

πάθη. ξηροῖς γὰρ τοῖς ὄμμασι, καὶ σεσηρόσι τοῖς στόμασιν οἱ δυσθανατοῦντες ἐφεώρων τὰς φθάσαντας ἀναπαύσασθαι. βαθεῖα δὲ τὴν πόλιν περιεῖχε σιγὴ, καὶ νὺξ θανάτῳ γέμουσα, καὶ τούτων οἱ λῃσταὶ χαλεπώτεροι. τυμβωρυχοῦντες γὰρ τὰς οἰκίας ἐσύλων τοὺς νεκροὺς, καὶ τὰ καταλελυμμένα τῶν σωμάτων περισπῶντες, μετὰ γέλωτος ἐξήεσαν. τάς τε ἀκμὰς τῶν ξιφῶν ἐδοκίμαζον ἐν τοῖς πτώμασι, καί τινας τῶν ἐρρυμμένων ἔτι ζῶντας δείλαιον ἐπὶ πέρα τοῦ σιδήρου· τοὺς δὲ ἱκετεύοντας χρῆσαι σφίσι δεξιὰν καὶ ξίφος, τῷ λιμῷ κατέλιπον ὑπερηφανοῦντες. καὶ τῶν ἐκπνεόντων ἕκαστος ἀτενίσας εἰς τὸν ναὸν ἀφεώρα τοὺς σασιαστὰς ζῶντας ἀπολιπών. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τοῦ δημοσίου θησαυροῦ τοὺς νεκροὺς θάπτειν ἐκέλευον, τὴν ὀσμὴν ἀ φέροντες. ἔπειθ' ὡς ἀ διήρκεσεν, ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐρρίπτουν εἰς τὰς φάραγγας.

δ'. Περιιὼν δὲ ταύτας ὁ Τίτος ὡς ἐθεάσατο πεπλησμένας τῶν νεκρῶν, καὶ βαθὺν ἰχῶρα μυδώντων τὸν ὑπορρέοντα τῶν σωμάτων, ἐστέναξέ τε, καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνας, κατεμαρτύρατο τὸν Θεὸν, ὡς οὐκ εἴη τὸ ἔργον αὐτοῦ. τὰ μὲν δὴ κατὰ τὴν πόλιν εἶχεν ὕτω. Ρωμαῖοι δὲ, μηδενὸς ἔτι τῶν σασιαστῶν ἀντεχόντος, ἤδη γὰρ καὶ τούτων ἀθυμία καὶ λιμὸς ἐφήπτετο, ἐπ' εὐθυμίαις ἦσαν, σίτου τε ἀφθονίαν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἐκ τῆς Συρίας, καὶ τῶν πλησίον ἐπαρχιῶν ἔχοντες· ἑσάμενοι δὲ πολλοὶ τοῦ τείχους πλησίον, καὶ πολὺ πλῆθος τῶν ἐδωδίμων ἐπιδεικνύμενοι, τῷ κατὰ σφᾶς κόρῳ τὸν λιμὸν τῶν πολεμίων ἐξήκαιον. πρὸς δὲ τὸ πάθος τῶν σασιαστῶν μηδὲν ἐνδιδόντων, Τίτος, οἰκτείρων τὰ λείψανα τοῦ δήμου, καὶ σκυδάζων τὸ γῦν περιὸν ἐξαρπάσαι, πάλιν ἤρχετο χωμάτων, χαλεπῶς αὐτῷ τῆς ὕλης ποριζομένης. ἡ μὲν γὰρ περὶ τὴν πόλιν πᾶσα τοῖς προτέροις ἔργοις ἐκέκοπτο, συνεφόρουν δ' ἄλλην ἀπ' ἐνενήκοντα σταδίων οἱ στρατιῶται, καὶ πρὸς μόνης ὕψωσιν τῆς Αντωνίας κατὰ μέρη τέσσαρα πολὺ μείζονα τῶν προτέρων χώματα. περιιὼν δ' ὁ Καῖσαρ τὰ τάγματα, καὶ κατεπεύ-

affectus fames superabat. Qui autem aegre adhuc spiritum trahebant, siccis oculis et ore renidenti adspiciebant eos, qui fato celerius functi quiete fruerentur. Altum vero silentium et noctu plurima mortis imago ciuitatem obsidebat. Sed his malis grauiores erant praedones. Effossis quippe domibus, quae in sepulcra conuersae erant, cadauera spoliabant; et velamina corporibus detrahentes cum risu egrediebantur. Quinetiam gladiorum mucrones in ipsis cadaueribus experiebantur, et quosdam humi iacentium adhuc spirantes ad probandam ferri aciem transfigebant. Si qui autem ipsos rogarent, vt manum sibi ac ferrum commodarent, arrogantia elati fami conficiendos relinquebant. Morientium vero singuli, cum seditiosos sibi superstites relinquerent, fixis oculis templum spectabant. At hi principio quidem ex publico aerario mortuos humari iusserant, cum cadauerum foetorem ferre non possent; postea vero, cum humandis corporibus nequaquam sufficerent, in profundas voragines de muro ea proiiciebant.

4. Has vero cum Titus forte circuiret, vbi oppletas cadaueribus vidit, altamque saniem putrefactis corporibus diffluentem, ingemuit, sublatisque in coelum manibus Deum testatus est, facinus illud suum non esse. Atque ita quidem se res habebant in ciuitate. Romani vero, cum iam nemo seditiosorum excurreret, (nam etiam eos tum moeror famesque tangebat) laeti atque alacres erant, frumenti aliarumque rerum necessariarum copiam habentes de Syria aliisque proximis prouinciis: multique iuxta murum stantes, et magnam alimentorum vim prae se ferentes, satietate sua famem hostium incendebant. Seditiosis autem nihil ista calamitate commotis, Titus reliquias populi miseratus, et festinans saltem quicquid supererat periculo eripere, iterum aggeres inchoabat, materia aegre ipsi suppeditata. quippe vniuersa ciuitati proxima prioribus operibus succisa erat, a nonagesimo vero stadio aliam comportabant milites; et contra Antoniam solam quatuor ad partes maiores prioribus aggeres erigebant. Caesar autem, legiones circumiens atque opus

γων τὸ ἔργον, ἐπεδείκνυ τοῖς λῃσταῖς, ὡς ἐν χερσὶν εἴησαν αὐτῷ. μόνοις δ' ἐκείνοις ἄρα κακῶν ἀπολώλει μεταμέλεια· καὶ τὰς ψυχὰς χωρίσαντες ἀπὸ τῶν σωμάτων, ἀμφοτέροις ὡς ἀλλοτρίοις ἐχρῶντο. ὅτε γὰρ πάθος αὐτῶν ἦμερον τῆς ψυχῆς, ὅτε ἀλγηδὼν ἥπτετο τῷ σώματος· οἵ γε καὶ νεκρὸν τὸν δῆμον ὥσπερ κύνες ἐσπάραττον, καὶ τὰ διαμωτήρια τῶν ἀρρώστων ἐνεπίπλασαν.

ΚΕΦ. ιγ'.

Φόνος ἐν Ιεροσολύμοις γίνεται πολὺς καὶ ἱεροσυλία.

Σίμων γὰρ οὐδὲ Ματθίαν, δι' ὃν κατέσχε τὴν πόλιν, ἀβασάνιστον ἀνεῖλε. Βοηθῷ παῖς ἦν ὅτος ἐκ τῶν ἀρχιερέων, ἐν τοῖς μάλιστα τῷ δήμῳ πιστὸς καὶ τίμιος· ὃς, ὑπὸ τοῖς ζηλωταῖς κακυμένῳ τῷ πλήθει, οἷς ἤδη καὶ Ἰωάννης προσῆν, πείθει τὸν δῆμον εἰσαφεῖναι τὸν Σίμωνα βοηθὸν, ὡδὲν ὅτε προσυνθέμενος, ὅτε προσδοκήσας φαῦλον ἐξ αὐτοῦ. παρελθὼν δ' ἐκεῖνος, ὡς ἐκράτησε τῆς πόλεως, ἐχθρὸν ἐν ὅσῳ τοῖς ἄλλοις ἡγεῖτο καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ σύμβουλον, ὡς ἂν ἐξ ἀπλότητος γεγενημένον. ἀχθέντα δὲ τηνικαῦτα, καὶ κατηγορούμενον τὰ Ρωμαίων φρονεῖν, κατακρίνει μὲν θανάτῳ, μηδὲ ἀπολογίας ἀξιώσας, σὺν τρισὶν υἱοῖς· ὁ γὰρ τέταρτος ἔφθη διαδρὰς πρὸς Τίτον. ἱκετεύοντα δ' ἀναιρεθῆναι πρὸ τῶν τέκνων, καὶ ταύτην αἰτούμενον τὴν χάριν ἀνθ' ὧν ἀνοίξειεν αὐτῷ τὴν πόλιν, τελευταῖον ἀνελεῖν ἐκέλευσεν. ὁ μὲν ὢν ἐν ὄψει φονευθεῖσιν ἐναπεσφάγη τοῖς παισὶν, ἄντικρυς τῶν Ρωμαίων προαχθείς· ὅτω γὰρ ὁ Σίμων Ἀνάνῳ τῷ Βαμάδου προσέταξεν, ὃς ἦν ὠμότατος αὐτῷ τῶν δορυφόρων· ἐπειρωτευόμενος, εἴ τι βοηθήσουσιν αὐτῷ πρὸς ὃς ἐξελθεῖν εἵλετο· θάπτειν δὲ ἀπεῖπε τὰ σώματα. μετὰ τοῦτος ἱερεύς τις Ἀνανίας υἱὸς Μασαμβάλα τῶν ἐπισήμων, καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς βουλῆς Ἀριστεύς, γένος ἐξ Ἀμμαοῦς, καὶ σὺν τούτοις πεντεκαίδεκα τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου λαμπρῶν, ἀναιρεῖται.

vrgens et accelerans, quod in manibus eos haberet, latronibus palam faciebat. illos autem solos malorum, quae perpetrauerant, prorsus non poenitebat: animabusque a corporibus diuulsis, vtrisque velut alienis vtebantur. Neque enim vel animas illorum affectio mansueta, neque corpora dolor tangebat; vt qui mortuos de plebe canum more dilacerabant, et ergastula inualidis replebant.

CAP. XIII.

Multa caedes Hierosolymis et sacrilegium.

DEnique Simon ne Matthiam quidem, per quem ciuitatem occupauerat, nisi cruciatu adhibito peremit. Boëthi filius hic erat ex pontificibus, populo maxime fidelis et carus; qui, cum multitudo male acciperetur a Zelotis, quibus iam Ioannes accesserat, vt adiutorem Simonem reciperent populo persuadet, nulla cum eo prius habita pactione, neque mali aliquid ab eo metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit ciuitatem, eum aeque ac alios pro inimico habebat, etiam, qui pro se consilium dederat, quasi hoc ex animi simplicitate fecisset. Tunc autem productum, et accusatum, quod Romanis studeret, morte eum damnauit, nulla semet purgandi data libertate, cum tribus filiis suis; quartus enim ad Titum ante profugerat. Supplicantem vero, vt prius, quam filii, occideretur, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuisset, gratiam postulantem, vt augeret eius dolorem, nouissimum iussit interfici. Et ille quidem super caesos in conspectu suo filios iugulabatur, in locum e regione Romanorum productus, (id enim Simon in mandatis dederat Anano Bamadi filio, qui erat eius satellitum crudelissimus) cum hac cauillatione, videat, an quid eum iuuaturi sint, ad quos egredi voluisset. corpora vero sepeliri prohibebat. Post hos pontifex quidam Ananias Masambali filius, claro genere, et scriba curiae Aristeus ex Ammaunte ortus, et cum his alii de populo quindecim caeteris praeeminentes necantur. Iosephi

τὸν δὲ τῆ Ιωσήπε πατέρα συγκλείσαντες ἐφύλαττον, κηρύττεσι δὲ μηδένα τῶν κατὰ τὴν πόλιν, μήτε συνομιλεῖν, μήτε ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναθροίζεσθαι, δέει προδοσίας, καὶ τὰς συνολοφυρομένας πρὸ ἐξετάσεως ἀνήρουν.

β'. Ταῦτα ἐρῶν Ιώδης τις υἱὸς Ιώδε, τῶν ὑπάρχων τῆ Σίμωνος εἷς ὢν, καὶ πεπιστευμένος ὑπ' αὐτῆ πύργον φυλάττειν, τάχα μέν τι καὶ οἰκτῳ τῶν ὡμῶς ἀπολλυμένων, τὸ δὲ πλέον ἑαυτῆ προνοίᾳ, συγκαλέσας τὰς πιστοτάτας τῶν ὑπ' αὐτῆ δέκα, „μέχρι τίνος ἀνθέξομεν, ἔφη, „τοῖς κακοῖς; ἢ τίνας σωτηρίας ἔχομεν ἐλπίδας πιστεύ„σαντες μένοντες; ὠχ ὁ μὲν λιμὸς ἤδη καθ' ἡμῶν, Ρω„μαῖοι δὲ παρὰ μικρὸν ἔνδον, Σίμων δὲ καὶ πρὸς εὐεργέ„τας ἄπιστος, καὶ δέος μὲν ἤδη παρ' αὐτῆ κολάσεως, ἡ „δὲ παρὰ Ρωμαίοις δεξιὰ βέβαιος; Φέρε, παραδόντες τὸ „τεῖχος σώσωμεν ἑαυτὰς καὶ τὴν πόλιν. πείσεται δ' ἀδὲν „δεινὸν Σίμων, ἐὰν ἀπεγνωκὼς ἑαυτῆ τάχιον δῷ δίκην." τούτοις τῶν δέκα πειθέντων, ὑπὸ τὴν ἕω τὰς λοιπὰς τῶν ὑποτεταγμένων ἄλλων ἀλλαχόσε διέπεμπεν, ὡς μὴ Φωραθείη τι τῶν βεβουλευμένων· αὐτὸς δὲ περὶ τρίτην ὥραν ἀπὸ τῆ πύργε ἐκάλει τὰς Ρωμαίας. τῶν δὲ οἱ μὲν ὑπερεφάνευν, οἱ δ' ἠπίστεν, οἱ πολλοὶ δ' ὤκνεν ὡς μετὰ μικρὸν ἀκινδύνως ληψόμενοι τὴν πόλιν. ἐν ὅσῳ δὲ Τίτος μεθ' ὁπλιτῶν παρῆει πρὸς τὸ τεῖχος, ἔφθη γνοὺς ὁ Σίμων, καὶ μετὰ τάχους τόν τε πύργον προκαταλαμβάνει, καὶ τὰς ἄνδρας συλλαβὼν ἐν ὄψει τῶν Ρωμαίων ἀναιρεῖ, καὶ πρὸ τῆ τείχους λωβησάμενος ἔρριψε τὰ σώματα.

γ'. Κἀν τούτῳ περιῶν Ιώσηπος, ὑ γὰρ ἀνίει παρακαλῶν, βάλλεται τὴν κεφαλὴν λίθῳ, καὶ παραχρῆμα πίπτει καρωθείς. ἐκδρομὴ δ' ἐπὶ τῷ πτώματι τῶν Ιουδαίων γίνεται, κἂν ἔφθη συρεὶς εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ ταχέως Καῖσαρ ἔπεμψε τὰς ὑπερασπίζοντας. μαχομένων δὲ τούτων, ὁ Ιώσηπος μὲν αἴρεται, βραχὺ τῶν πραττομένων ἐπαίων. οἱ σασιασταὶ δὲ, ὡς ἀνελόντες ὃν ἐπεθύμουν μάλιστα, μετὰ χαρᾶς ἀνεβόων. διαγγέλλεται δ' εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὸ

vero patrem concluſum adſeruabant, et per praeconem denunciant, ne quis in ciuitate vel cum eo colloqueretur, vel eum illic conueniret, proditionis metu; et eos, qui vel ſimul gemerent, nulla prius habita quaeſtione, de medio tollebant.

2. Iſta videns quidam Iudas Iudae filius, ex iis, quos praefectos conſtituerat Simon, quique turrim ab eo ſibi creditam cuſtodiebat, fortaſſe quidem nonnihil miſeratus crudeliter pereuntes, magis vero quod ſibi prouideret, convocatis decem ſub ipſo fideliſſimis, „quouſque tandem, in„quit, haec mala ſuſtinebimus? quamue ſalutis ſpem ha„bemus improbo fidem ſeruantes? Nonne fames quidem „iam contra nos facit, Romani vero fere intra vrbem ſunt, „et Simon bene de ſe meritis parum fidelis, metuſque et„iam apud eum poenae, et apud Romanos certa fides? „Eia agite, tradito muro et noſmet ſeruemus et ciuitatem. „Nihil autem graue Simon patietur, ſi, cum de ſe deſpera„verit, poenas citius dabit." Cum dicto audientes eſſent hi decem, mane caeteros, quos ſubiectos habebat, alio alios dimittebat, ne quid eorum, quae conſilio agitauerat, deprehenderetur: ipſe vero de turri hora tertia Romanos inuocabat. Illorum autem alii quidem eum contemnebant, alii vero ei diffidebant, at plerique aliquid agere gravabantur, quaſi mox capturi eſſent ciuitatem ſine periculo. Cum autem Titus in eo eſſet, vt cum armatis ad murum accederet, rem prius cognitam habebat Simon, et quam ocyſſime turrim praeoccupat, viroſque comprehenſos in conſpectu Romanorum interficit, et e muro corpora illorum dilaniata proiicit.

3. Interim, cum murum circumiret Ioſephus, (non enim ſuos ad deditionem hortari ceſſabat) caput ictus eſt lapide, et ſtatim vertigine correptus cecidit. Excurſus autem ad eius caſum factus eſt Iudaeorum, abreptuſque in vrbem fuiſſet, niſi ocyus ei in auxilium de ſuis miſiſſet Caeſar. Illis autem pugnantibus, Ioſephus quidem tollitur, parum, quod ageretur, intelligens. Seditioſi vero, tanquam interfecto, quem perimi maxime volebant, cum gaudio clamorem edebant. Diuulgatur autem per vrbem, et reſi-

παταλειπόμενον πλῆθος ἐπέσχεν ἀθυμία, πεπεισμένους οἴχεσθαι τῷ ὄντι, δι' ὃν αὐτομολεῖν ἐθάρρυν. ἀκάσασα δ' ἡ τῦ Ιωσήπυ μήτηρ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, τεθνάναι τὸν υἱὸν, πρὸς μὲν τὰς Φύλακας ἀπὸ Ιωταπάτων τᾶτ' ἔφη πεπεῖσθαι, καὶ γὰρ ἐδὲ ζῶντος ἀπολαύειν· ἰδία δ' ὀλοφυρομένη, πρὸς τὰς θεραπαινίδας τᾶτον εἰλῃφέναι τῆς εὐτεκνίας ἔλεγε καρπὸν, τὸ μηδὲ θάψαι τὸν υἱὸν, ὑφ' ἃ ταφήσεσθαι προσεδόκησεν. ἀλλὰ γὰρ ἄτε ταύτην ἐπὶ πλέον ὠδίνατο τὸ ψεῦδος, ἄτε τὰς λῃσὰς ἔθαλπε. ταχέως γὰρ ἐκ τῆς πλῃγῆς ἀνήνεγκεν ὁ Ιώσηπος, καὶ προελθὼν, τὰς μὲν εἰς μαχαὰν, ἐβόα, δίκας αὐτῷ δώσειν τῦ τραύματος. τὸν δὲ δῆμον πάλιν ἐπὶ πίστιν παρεκαλεῖτο. θάρσος δὲ τῷ λαῷ, καὶ τοῖς σασιασαῖς ἔκπληξις ἐμπίπτει πρὸς τὴν ὄψιν αὐτῦ.

δ'. Τῶν δὲ αὐτομόλων οἱ μὲν ὑπ' ἀνάγκης ἀπὸ τῦ τείχυς ἐπήδων ταχέως· οἱ δὲ προϊόντες ὡς ἐπὶ μάχῃ μετὰ χειρμάδων, ἔπειτα πρὸς τὰς Ρωμαίυς ἔφευγον. συνέπετο δὲ τύτοις τύχη τῶν εἴσω χαλεπωτέρα, καὶ τῦ παρὰ σφίσι λιμῦ συντονώτερον εὕρισκον πρὸς ὄλεθρον τὸν παρὰ Ρωμαίοις κόρον. παρεγίνοντο μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἐνδείας πεφυσημένοι, καὶ ὥσπερ ὑδρωπιῶντες, ἔπειτα ἀθρόως πυοῖς ὑπερεμπιπλάμενοι τοῖς σώμασιν ἐρρήγνυντο, πλὴν τῶν δι' ἐμπειρίαν ταμιευσαμένων τὰς ὀρέξεις, καὶ κατ' ὀλίγον προσθέντων τροφὴν ἀπειθισμένῳ τῷ σώματι φέρειν. καὶ τὰς ἄτω δὲ σωζομένυς ἑτέρα πλῃγὴ μετελάμβανε. τῶν γὰρ παρὰ τοῖς Σύροις τις αὐτομόλων φωράται τῶν τῆς γαστρὸς λυμάτων χρυσὰς ἐκλέγων. καταπίνοντες δὲ, ὡς ἔφαμεν, αὐτὰς προήεσαν, ἐπειδὴ ἀνηρεύνων πάντας οἱ σασιασαὶ, καὶ πολὺ πλῆθος ἦν ἐν τῇ πόλει χρυσῦ· δώδεκα γὰρ Αττικῶν ὠνᾶντο τὰ πρότερον ἰσχύοντα πέντε καὶ εἴκοσιν· ἀλλά τοι τῆς ἀπονοίας ἐλεγχθείσης δι' ἑνὸς, ἀναπίπλαται μὲν φήμη εἰς τὰ στρατόπεδα, ὡς μιστοὶ χρυσῷ παρεῖεν οἱ αὐτόμολοι, τὸ δὲ τῶν Αράβων πλῆθος καὶ οἱ Σύροι τὰς ἰκέτας ἀνατέμνοντες, ἠρεύνων τὰς γαστέρας· καὶ

duam multitudinem meeror tenuit, vere periiſſe credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Atque mater Ioſephi, cum in carcere accepiſſet, filium occubuiſſe, cuſtodibus quidem Iotapatenis, id ſe perſuaſiſſimum habere dicebat, nec enim viuo potituram eſſe: ſecreto autem flens ancillis aiebat, hunc ſe fructum foecunditatis tuliſſe, quod ſibi ne ſepelire quidem filium licuiſſet, a quo ſepeliri ſperaſſet. Verum nec illam rumor falſus diu cruciavit, nec latrones recreauit. nam ex vulnere cito conualuit Ioſephus, progreſſuſque clamabat, illos ſibi non multo poſt vulneris poenas daturos: atque populum rurſus, vt ſibi haberent fidem, hortabatur. Eius autem ad adſpectum populo creuit fiducia, et ſeditioſos inuaſit conſternatio.

4. Caeterum e transfugis alii ſtatim de muro neceſſitate adacti ſe deiiciebant; alii velut ad pugnam cum lapidibus progredi ſimulantes, mox ad Romanos ſe recipiebant. Hos autem atrocior ea, quam in vrbe pertulerant, fortuna conſequebatur; et fame, quam domi reliquerant, velociorem ad exitium inueniebant apud Romanos ſatietatem. Aderant namque ex inedia inflati, et veſut aqua intercuti tumefacti, deinde ciborum abunde in vacua ingerentes corpora diſrumpebantur: niſi qui rerum non imperiti deſideria cohibuiſſent, paulatimque alimentum deſueto corpori obtuliſſent. Verum et eos, qui hoc modo ſeruarentur, alia plaga excepit. Quidam enim e transfugis apud Syros deprehenditur e ſimo ventris aureos colligens. quippe eos, vt diximus, deglutientes prodibant, quod cunctos ſeditioſi perſcrutarentur: et magna vis auri erat in ciuitate, adeo vt duodecim Atticis veniret, quod antea XXV. valebat. Verum hac arte per vnum detecta, totis quidem caſtris fama percrebuit, quod auro transfugae pleni adeſſent, Arabum autem multi et Syri ſupplicum diſſectorum ventres perſcrutabantur. Et hac ego clade nul-

τότε τῇ πάθει ἡδὲν ἔμοιγε δοκεῖ συμβῆναι Ἰουδαίοις χαλεπώτερον. μιᾷ γὰρ ἀνεχώθησαν νυκτὶ πρὸς διχιλίους.

ε'. Καὶ γνοὺς τὴν παρανομίαν Τίτος, ὀλίγα μὲν ἐδέησε τὸ ἱππικὸν περιστήσας κατακοντίσαι τοὺς αἰτίους, εἰ μὴ πολὺ πλῆθος ἐνείχετο, καὶ τῶν ἀνηρημένων πολλαπλασίους ἦσαν οἱ κολαθησόμενοι. συγκαλέσας δὲ τούς τε τῶν συμμάχων ἡγεμόνας καὶ τοὺς τῶν ταγμάτων, συνδιεβάλλετο γὰρ καὶ τῶν στρατιωτῶν τινες, πρὸς ἑκατέρους ἀγανακτῶν, ἔλεγεν, εἰ τῶν μὲν αὐτῷ στρατευομένων τινὲς ταῦτα δρῶσι κέρδους ἕνεκεν ἀδήλου, μηδὲ τὰ ὅπλα σφῶν αὐτῶν αἰδούμενοι πεποιημένα ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ; τοῖς δ' Ἄραψι καὶ τοῖς Σύροις, εἰ πρῶτον μὲν ἐν ἀλλοτρίῳ πολέμῳ τοῖς πάθεσιν αὐτεξουσίως χρῶνται, ἔπειτα τῇ περὶ φόνους ὠμότητι καὶ τῷ πρὸς Ἰουδαίους μίσει Ῥωμαίους ἐπιγεάφουσι; καὶ γὰρ νῦν ἐνίοις αὐτῷ τῶν στρατιωτῶν συναπολαύειν τῆς κακοδοξίας. τούτοις μὲν ἂν διαπέλησε θάνατον, εἴ τις εὑρεθείη πάλιν τὸ αὐτὸ τολμῶν, τοῖς δὲ ἀπὸ τῶν ταγμάτων ἐπέστελλεν ἐρευνήσοντας τοὺς ὑπόπτους ἀνάγειν ἐπ' αὐτόν. κατεφρόνει δὲ, ὡς ἔοικε, φιλοχρηματίᾳ πάσης κολάσεως, καὶ δεινὸς ἐμπέφυκεν ἀνθρώποις τοῦ κερδαίνειν ἔρως, ἡδὲν δ' ἕτω πάθος, ὡς πλεονεξία, παραβάλλεται. ἢ ταῦτα μὲν ἄλλως καὶ μέτρον ἔχει καὶ φόβους ὑποτάσσεται. Θεὸς δὲ ἦν ὁ τῇ λαῇ παντὸς καταιρίνας, καὶ πᾶσαν αὐτοῖς σωτηρίας ὁδὸν εἰς ἀπώλειαν ἀποσεφών. ὃ γὰρ μετὰ ἀπειλῆς ἀπεῖπεν ὁ Καῖσαρ, λάθρα κατὰ τῶν αὐτομόλων ἐτολμᾶτο. καὶ τοὺς διαδιδράσκοντας, πρὶν πᾶσιν ὀφθῆναι, προαπαντῶντες ἔσφαττον οἱ βάρβαροι. περισκοπούμενοι δὲ, μή τις ἐπίδοι Ῥωμαίων, ἀνέχιζον, καὶ τῶν σπλάγχνων τὸ μιαρὸν κέρδος εἵλκον. ὀλίγοις δ' ἐνευρίσκετο, καὶ τοὺς πολλοὺς παρανήλισκεν ἐλπὶς μόνη. τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος πολλοὺς τῶν αὐτομόλων ἐπαιήγαγεν.

ς'. Ἰωάννης δὲ, ὡς ἐπέλιπον αἱ ἁρπαγαὶ παρὰ τῷ δήμῳ, πρὸς ἱεροσυλίαν ἐτρέπετο. καὶ πολλὰ μὲν ἐκ τῶν

iam credo atrociorem Iudaeis contigisse. vna quippe nocte ad duo hominum millia discissi sunt.

5. Et cum Tito cognita esset haec iniquitas, parum aberat, quin circumfuso equitatu auctores sceleris iaculis configi iussisset, nisi ingens multitudo eum cohibuisset, vtpote quod multo plures puniendi essent, quam fuerant interemti. Conuocatis autem auxiliarium et legionum ducibus, (nam et militum quidam suorum eiusdem probri insimulati erant) vtrisque iratus dicebat, an qui militum quidem suorum haec committunt lucri causa incerti, neque arma sua erubescentes ex auro et argento facta? Arabibus autem et Syris, an primum quidem in alieno bello affectibus suis licenter indulgent, dein crudelitatem in caedibus et in Iudaeos odia Romanis adscribunt? etenim istas quosdam de militibus suis infamiae notas iam subire. his quidem mortem interminatus est, si quis in eodem postea deprehensus fuerit audaci facinore; legionibus vero mandata dedit, vt suspectos inuestigarent et ad ipsum deferrent. Verum auaritia plane contemnit omne supplicium, et lucri amor grauis hominibus innatus est, nullusque animi affectus in pericula adeo praeceps ruit, ac plura habendi cupiditas. Immo vero et isti alias et modum habent et metu subiugantur: Deus autem erat, qui populum vniuersum damnauerat, et omnem ad salutem viam ei in perniciem vertebat. Quod vtique, ne fieret, poenarum comminatione interdixit Caesar, illud occulte in profugos admittebatur. Et transfugas, priusquam omnium in conspectum venirent, iugulabant Barbari obuiam eis procedentes: dein circumspicientes, ne quis Romanorum videret, eos discindebant, et ex visceribus quaestum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, et plerique ex sola spe mactabantur. Certe quidem hoc malum multos transfugarum reduxit.

6. Ioannes autem, vbi rapinae ex populo defecerunt, ad sacrilegium sese conuertit. et multa quidem e

ἀναθημάτων κατεχώνευε τῶ ναῶ, πολλὰ δὲ τῶν πρὸς τὰς λειτουργίας ἀναγκαίων σκεύη, κρατῆρά τε καὶ πίνακας καὶ τραπέζας. ἀπέχετο δ' οὐδὲ τῶν ὑπὸ τῶ Σεβαστῶ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτῶ πεμφθέντων ἀκροθώρων. οἱ μὲν γὰρ Ρωμαίων βασιλεῖς ἐτίμησάν τε καὶ προσεκόσμησαν τὸ ἱερὸν ἀεί. τότε δ' ὁ Ιουδαῖος καὶ τὰ τῶν ἀλλοφύλων κατέσπα· πρὸς δὲ τοὺς συνόντας ἔλεγεν, ὡς δεῖ μετὰ ἀδείας καταχρήσασθαι τοῖς θείοις ὑπὲρ τῶ θείω, καὶ τοὺς τῶ ναῶ στρατευομένους ἐξ αὐτῶ τρέφεσθαι. διὰ τοῦτο καὶ τὸν ἱερὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον, ὃ τοῖς ὁλοκαυτώμασιν οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον ἐπιχεῖν, ἐκκενώσας, ἣν δ' ἐν τῷ ἐνδοτέρῳ ἱερῷ, δίνεμε τῷ πλήθει, κἀκεῖνοι δίχα φρίκης πλέον τῶ ἐν ἠλείφοντο, καὶ ἔπινον ἐξ αὐτῶν. ἐκ ἂν ὑποσιλαίμην εἰπεῖν, ἅ μοι κελεύει τὸ πάθος. οἶμαι, Ρωμαίων βραδυνόντων ἐπὶ τὰς ἀλιτηρίας, ἢ καταποθῆναι ἂν ὑπὸ χάσματος, ἢ κατακλυσθῆναι τὴν πόλιν, ἢ τινος τῆς Σοδομηνῆς μεταλαβεῖν κεραυνός. πολὺ γὰρ τῶν ταῦτα παθόντων ἤνεγκε γενεᾶν ἀθεωτέραν. τῇ γὰν τούτων ἀπονοίᾳ πᾶς ὁ λαὸς συναπώλετο.

ζ'. Καὶ τί δεῖ κατὰ μέρος ἐκδιηγεῖσθαι τὰς συμφοράς; ἀλλὰ πρὸς Τίτον ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις Μανναῖος ὁ Λαζάρου Φυγών, διὰ μιᾶς ἔλεγεν ἐκκεκομίσθαι πύλης, ἣν αὐτὸς ἐπεπίστευτο, μυριάδας ἕνδεκα νεκρῶν ἐπὶ πεντακισχιλίοις ὀκτακοσίοις ὀγδοήκοντα, ἀφ' ἧς αὐτοῖς ἡμέρας παρεστρατοπεδεύσατο, τεσσαρεσκαιδεκάτῃ Ξανθικῦ μηνὸς ἄχρι Πανέμου νουμηνίας. τοῦτο δ' ἦν πλῆθος ἄπειρον. καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἐφεσῶς, ἀλλὰ δημοσίᾳ μισθὸν διδοὺς ἐξ ἀνάγκης ἠρίθμει. τοὺς δὲ λοιποὺς οἱ προσήκοντες ἔθαπτον. ταφὴ δ' ἦν, τὸ προκομίσαντας ἐκ τῆ ἄστεος ῥίψαι. μετὰ δὲ τοῦτον διαδραντες πολλοὶ τῶν ἐπισήμων, τὰς πάσας τῶν ἀπόρων νεκρῶν ἀπήγγελλον, μυριάδας ἑξήκοντα διὰ τῶν πυλῶν ἐκριφῆναι. τῶν δὲ ἄλλων ἀνεξεύρετον εἶναι τὸν ἀριθμόν. μηκέτι δὲ εὐτονούντων τοὺς πτωχοὺς ἐκφέρειν, ἔλεγον συσσωρεύοντας εἰς τοὺς μεγίστους οἴκους τὰ πτώμα-

donariis in templo repositis conflabat, multaque vasa rei diuinae ministerio necessaria, crateras et lances et mensas: et ne vrceolis quidem abstinuit, quos Augustus eiusque vxor miserant et consecrarant. nam Romanorum quidem reges Hierosolymorum templum semper honorarunt atque ornarunt: tunc autem Iudaeus etiam alienigenarum dona distrahebat, et ad socios dicebat, oportere sine metu vti diuinis pro numine stantes, et ex templo ali, qui ei militant. Propterea sacrum quoque vinum et oleum, quod seruabant sacerdotes, vt holocaustis superinfunderent, exhauriens (erat enim in templi parte interiori) distribuebat multitudini, atque illi sine horrore vngendo et potando plus, quam hin, ex illis consumebant. Nequaquam verebor palam dicere, quae dolor iubet. Equidem arbitror, si Romani sceleratis istis exitium inferre cessassent, futurum fuisse, vt vrbs aut terrae hiatu absorberetur, aut eluuione deleretur, aut soli Sodomitici fulmina experiretur: multo enim magis impiam progeniem edidit, quam erant, qui haec perpessi sunt. Itaque simul cum istorum furore ac vesania vniuersus populus interiit.

7. Et quid opus est singulatim recensere clades? Mannaeus Lazari filius, his diebus ad Titum transgressus, dicebat, per vnam portam, quae sibi credita fuerat, elata fuisse centum et quindecim mortuorum millia et DCCCLXXX, ex quo die castra prope ciuitatem posita sunt, ex die XIV. mensis Xanthici vsque ad primam Panemi diem. Haec autem erat immensa multitudo. nec tamen ipse fuit portae appositus, sed publicam mercedem distribuens necesse habuit mortuos numerare. Caeteros autem propinqui sepeliebant. Sepultura autem erat, elatos de vrbis muro deiicere. Post hunc autem multi nobiles transfugae narrabant, mortuos egenos ad sexcenta millia vniuersos portis eiectos esse. aliorum vero numerum inueniri non posse. Cumque pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis aedibus cadauera in-

τα ἀπακλείειν· καὶ τῷ μὲν σίτῳ τὸ μέτρον πραθῆναι τα-
λάντου. μετὰ ταῦτα δὲ, ὡς ἠδὲ ποιλογεῖν ἔτι οἷόν τε ἦν,
περιτειχισθείσης τῆς πόλεως, προελθεῖν τινας εἰς τοσοῦτον
ἀνάγκης, ὥστε τὰς ἀμάρας ἐρευνῶντας, καὶ παλαιὸν
ὄνθον βοῶν, προσφέρεσθαι τὰ ἐκ τούτων σκύβαλα, καὶ
τὸ μηδὲ ὄψει φορητὸν πάλαι τότε γενέσθαι τροφήν. ταῦτα
Ῥωμαῖοι μὲν ἀκούοντες ἠλέησαν· οἱ σαρισσαὶ δὲ καὶ βλέ-
ποντες ἠ μετενόουν, ἀλλ' ἠνείχοντο μέχρις αὐτῶν προελ-
θεῖν. πεπήρωντο γὰρ ὑπὸ τῆ χρεών, ἃ τῇ τε πόλει καὶ
αὐτοῖς ἤδη παρῆν.

cluſa eſſe dicebant; et frumenti quidem modium veniiſſe talento. Poſt autem, vbi, muro circumdata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, eo neceſſitatis quoſdam deueniſſe, vt cloacas et vetuſta rimantes boum ſtercora, retrimenta inde collecta ederent; et quod olim viſu erat horribile, in eſcam ceſſiſſe eſurientibus. Cum iſta quidem audirent Romani, eos miſerati ſunt: ſeditioſos autem etiam iſta adſpicientes non poenitebat, ſed patiebantur ea vſque ad ipſos progredi. Fatum enim eos coecos reddiderat, quod iam et ciuitati et ipſis imminebat.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩι ΕΚΤΩι ΛΟΓΩι.

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

α'. Περὶ τῆς τῶν στασιωτῶν ἀπονοίας, καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ θνησκόντων· καὶ ὅπως τῶν Ρωμαίων τὰ χίλματα ἠγειράντων, παρεκαθεζόμενα τὰ προάστεια ἀχαριστότατα ἐφαίνοντο.

β'. Ὅπως διετίθησαν Ρωμαῖοι καὶ Ἰουδαῖοι τῶν χωμάτων γενομένων. καὶ ὅπως ἐρημήσαντες Ἰουδαῖοι καὶ ταῦτα καῦσαι οὐκ ἴσχυσαν.

γ'. Ὅπως ταῖς τε ἐλεπόλεσι τύπτοντες Ρωμαῖοι, καὶ ὑπορύττοντες τὸ τεῖχος τῆς Ἀντωνίας κατέβαλον· ἀναδειχθέντος δὲ ἑτέρου τείχους, ὅπερ ἐνόησαν οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην ἀντικοδόμησαν, ἠνιάθησαν.

δ'. Ὡς δεδοικότας ἀναβῆναι τοὺς τραυτώτας Τίτος δημηγορίᾳ ἀρίστῃ πρὸτρέψατο αὐτούς.

ε'. Ὅπως ἄλλοι τε, καὶ Σαβῖνος πρῶτος πάντων ἐκπηδήσας τὰς Ἰουδαίους ἐτρέψατο· καὶ πολλὰς ἀποκτείνας, τελευταῖον καὶ αὐτὸς διεφθάρη.

ϛ'. Ὡς καὶ τὸ τρίτον τεῖχος πρελήφθη. Ὑκφρασις τῶ περὶ τὸ ἱερὸν πολέμου Ἰουδαίων τε καὶ Ρωμαίων.

ζ'. Περὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ ἑκατοντάρχου, ὅπως πολλὰς τῶν Ἰουδαίων ἀπέκτεινε, καὶ αὐτὸς ἀπώλετο. καὶ ὅπως τρέπονται Ρωμαῖοι, καὶ κατακλείονται εἰς τὴν Ἀντωνίαν.

η'. Ὅπως Τίτος, κατασκάψαι προσέταξε τὴν Ἀντωνίαν, τὸν Ἰώσηπον πρὸτρέψατο τοῖς Ἰουδαίοις αὖθις παραινέσαι.

θ'. Ὡς, μηδὲν τῶν εἰρημένων ὠφεληθέντων ἐκ τῶν λόγων Ἰωσήπου, πολλοὶ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου πρὸς τὸ αὐτομολεῖν ὁρμήσαντες ἐξῆλθον, ὃς ὁ Τίτος εἰς Γόφνην ἐξαπέστειλεν.

ι'. Ὅπως οἱ αὐτομολήσαντες πλεῖστα τὰς Ἰουδαίας ἐκίτευον παραδοῦναι Καίσαρι τὴν πόλιν, ἀλλ' οὐδὲν ἦνυον, μᾶλλον δὲ καὶ φιλονεικοτέρους ἐποίουν· ἐφ' οἷς Τίτος διὰ Ἰωσήπου διελέχθη, καὶ μὴ πειθομένων αὐτῶν, πάλιν πρὸς τὸν πόλεμον ἐχώρει.

ια'. Ὡς ἀπὸ πάσης τῆς δυνάμεως τοὺς ἀρίστους ἐκλεξάμενος Τίτος, καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν αὐτοὺς διαφείς, αὐτὸς ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας ἐκαραδόκει τὰ μέλλοντα.

αβ'. Ὅπως συμπεσόντες ἀλλήλοις, πολλῶν ἐκατέρωθεν πεσόντων διελύθησαν, μηδενὸς βιβαίως νικήσαντος.

αγ'. Ὅπως κατὰ τὸ ἱερὸν χώματα ἤγειρον.

αδ'. Ὡς τινῶν ἱππέων ἀπολλύντων τοὺς ἵππους, διὰ τῆς εἰς ἕνα τραυτώτην πολέμεως, τοὺς λοιποὺς Καίσαρ ἐσωφρόνισεν.

αε'. Ὅπως κατὰ τὸ Ἐλαιῶν ὄρος πολλοὶ τῶν στασιωτῶν, ὁρμήσαντες ὑπεξελθεῖν, ἀνετράπησαν· ὅτι καί τις τῶν ἱππέων Πεδάνιος ἁρπάσας τινὰ νεανίαν φεύγοντα, τῷ Καίσαρι καθάπερ τι κειμήλιον προσήγαγεν.

αϛ'. Ὡς Ἰουδαῖοι τὰ προσεγγίζοντα τῷ ἱερῷ κατέπρησαν, ὡς μὴ δι' αὐτῶν Ρωμαῖοι τὸ ἱερὸν ἐγκρατεῖς γένοιντο.

αζ'. Περὶ τῶ μονομαχησαντος Ἰουδαίου κατὰ πρόκλησιν, καὶ νικήσαντος πῶς διὰ τὴν ἀλαζονείαν ἀπεκτάνθη.

αη'. Περὶ τῶ ἐπινοηθέντος παρὰ τῶν Ἰουδαίων δόλου, ᾧ πολλοὶ Ρωμαίων ἐνέπρησαν.

αθ'. Περὶ Δόγγα τοῦ τραυτώτου Ρωμαίων ὡς ἑαυτὸν ἀνεῖλε, καὶ περὶ τῶ ἐπιβίβασαντος ἑαυτὸν συντραυτώτη Λημίῳ.

β'. Ἐκφρασις αὖθις τῶν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ θνησκόντων.

βα'. Περὶ Μαρίας τῆς τὸ ἴδιον τέκνον κατεφαγούσης.

ββ'. Ὅπως, τῶν χωμάτων κατὰ τὸ ἱερὸν ἀπαρτισθέντων, πρεσβύτερον τὰς κριὰς, καὶ ὡς ἐπὶ κλιμάκων ἀναβάντες, δεινὸν αὖθις ἔσχεν πόλεμον, καὶ τέλος ἡττήθησαν Ρωμαῖοι. ἐφ' οἷς ὀργισθεὶς Τίτος τὰς πύλας ὑφάπτειν προσέταξεν.

βγ'. Περὶ τῶν αὐτομολησάντων τῷ Τίτῳ δορυφόρων τοῦ τυράννου Σίμωνος.

IOSEPHI LIBRO SEXTO
HISTORIARVM EXCIDII IVDAICI
HAEC CONTINENTVR.

1. *De seditiosorum desperatione, et hominibus fame pereuntibus, qualiterque suburbia circumcisa, postquam erectos a Romanis aggeres, adspecta erant ingratissima.*
2. *Quomodo Romani et Iudaei animis affecti erant excitatis aggeribus, quodque Iudaei, excursione facta, illos urere non potuerunt.*
3. *Quomodo Romani machinarum pulsatione, et suffossione Antoniae murum deiecerunt: alio autem muro conspecto, quem Ioannes cum suis aedificaverat, conturbati erant.*
4. *Quemadmodum Titus milites, cum murum adscendere non ausi essent, praestantissima oratione adhortatus est.*
5. *Qualiter et alii, et Sabinus omnium primus de muro exsiliens Iudaeos in fugam vertit; multisque caesis tandem ab ipse occiditur.*
6. *Quomodo et tertius murus superatus est. descriptio pugnae inter Iudaeos et Romanos circa templum.*
7. *De Iuliano centurione, quomodo Iudaeorum multos interfecit, et ipse peremtus est: vtque fugiant Romani et in Antoniam conclusi sunt.*
8. *Quomodo Titus, cum Antoniam diruì iussisset, Iosephum incitauit, vt Iudaeos iterum verbis hortaretur.*
9. *Quod multi de populo, cum seditiosi in melius non mutarentur verbis Iosephi, transfugiendi desiderio egressi sunt, quos Titus in Gophnam misit.*
10. *Quemadmodum transfugae multis Iudaeos rogabant, vt Caesari vrbem traderent; verum nihil valebant, sed potius pertinaciores eos efficiebant: vnde Titus, cum per Iosephum eos increpasset, illique nihil obsequuti essent, rursus bello eos aggreditur.*
11. *Quomodo Titus, cum ex copiis valuerisset fortissimos elegisset et ipsos contra templum dimisisset, ipse ab Antonia quid fieret exspectabat.*
12. *Qualiter praelio congressi sunt, et multis vtrinque caesis diremta est pugna cum dubia victoria.*
13. *Quomodo contra templum aggeres excitarunt.*
14. *Vt, cum equitum nonnulli equos amisissent, vnius militis poena reliquos in posterum cautiores reddidit.*
15. *Quomodo e regione Oliuarum montis multi seditiosorum clam egredi conati prosternuntur. quodque equitum quidam Pedonius, rapto quodam iuuene, dum fugeret, cum ad Caesarem tanquam munus pretiosum adduxisset.*
16. *Vt Iudaei omnia templi propinqua incenderunt, ne ex illis Romani templum in potestatem suam redigerent.*
17. *De Iudaeo, qui ad singulare certamen Romanos prouocauerat, victorque ex gloriatione sua occisus est.*
18. *De dolo a Iudaeis excogitato, quo multos Romanorum exstinxerunt.*
19. *De Longo milite Romano, qualiter semetipsum interfecit: deque eo, qui secum in Lucium commilitonem proiecit.*
20. *Altera descriptio illorum, qui fame perierunt.*
21. *De Maria, quae filium suum comederat.*
22. *Qualiter aggeribus contra templum erectis arietes admouerunt: vtque scalis adscensis acre commissum est praelium, tandemque victi sunt Romani: qua de causa Titus iratus portis ignem subiici iussit.*
23. *De satellitibus Simonis tyranni, qui ad Titum profugerant.*

κδ'. Οπως βουλὴν προτιθεὶς Τίτος, πῶς δεῖ χρήσασθαι τῷ ἱερῷ, ἄλλων ἄλλα λεγόντων, αὐτὸς ὁκ, ἔφη, συγχωρήσει τοιοῦτον ὑφ' ἑαυτοῦ κατασφαγῆναι, καὶ ὅτως διαλύσεται τὸ συνέδριον.

κε'. Οπως Ιουδαῖοι τοῖς τῶν Ρωμαίων φύλαξιν ἐπιπέσωσι, καὶ μαλλόντων αὐτῶν τραπῆναι, φθάσας Καῖσαρ ἐπῆμυνε, τρέψας τοὺς Ιουδαίους.

κϛ'. Οπως ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη, καὶ ἄκοντος Καίσαρος.

κζ'. Οτι, καθ' ὃν καιρὸν ἐπὶ τῶν Βαβυλωνίων καὶ πρότερον ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη, κατὰ τοῦδε τὸν μῆνα καὶ τὴν ἡμέραν αὖθις κατεφλέγη.

κη'. Ως τοῦ ναοῦ φλεγομένου, καὶ πάντων ὁμοῦ τῶν Ιουδαίων συναναιρουμένων, συμαχίας τις ἦχος καὶ βοὴ τῶν τε Ρωμαίων καὶ τῶν ἀπολλυόντων ἐγίνετο.

κθ'. Οπως τῶν ἱερέων τινὲς κατὰ τῶν Ρωμαίων ἐπεβίβαζον τὰς βέλεας τοῦ ναοῦ, καὶ ὡς ἐπὶ τοίχου τινὰ ἀναβάντες ἑαυτοὺς εἰς τὸ πῦρ ἔβαλλον· καὶ ὡς Ρωμαῖοι τὰ λοιπὰ λείψανα τοῦ ναοῦ πάντα κατεφλέγοντες κατέκαυσαν, καὶ πλῆθος τῶν καταφυγόντων αὐτόθι εἰς ἑξακισχιλίους.

λ'. Περὶ τοῦ ψευδοπροφήτου, ᾧ πεισθεὶς ὁ λαὸς ἀπώλετο.

λα'. Περὶ τῶν προγεγονότων σημείων τῆς ἁλώσεως.

λβ'. Οπως Ρωμαῖοι τὰς σημαίας ἐν τῷ ναῷ εἰστήκεισαν, καὶ τὸν Τίτον εὐφημοῦσι ἀγόρευον. καὶ ὅπως ὁ χρυσοῦς ἀπὸ τῆς λείας αὐθήνησεν.

λγ'. Περὶ τοῦ πωλεῖν τοῦ μετὰ ἱερέων εἰς τὸν τοῖχον ἀναφυγόντος, πῶς ἡπέτησε Ρωμαίους· καὶ ὅπως λιμώττοντες κατέβησαν πρὸς τὸν Τίτον οἱ Ιερεῖς, ὁ δὲ αὐτοὺς ἐκέλευσε κολάσαι.

λδ'. Οπως οἱ τύραννοι τὸν Τίτον εἰς λόγους προεκαλέσαντο, ὁ δὲ αὐτοῖς διαλαλεῖ θαυμασιωτάτη ἀμείλησεν.

λε'. Οτι, μηδὲν μέτριον φρονούντων τῶν τυράννων, ἀγανακτήσας Τίτος ἐκήρυξε, μὴ ἐλπίζειν αὐτοὺς ἔτι δεξιᾶς τυχεῖν· ὅθεν τὴν τραπεζαν ἐκέκλωσε τὰ λοιπὰ κατασφάξαι.

λϛ'. Περὶ τῶν προσφυγόντων Καίσαρι βασιλικῶν συγγενῶν, ὅπως τε αὐτοὺς εἰς Ρώμην ἐπέστειλεν.

λζ'. Ως ἁρμήσαντες οἱ στασιασταὶ, τὸν ἐν τῇ βασιλικῇ οἰκίᾳ Ρωμαίους διώξαντες, τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν καταφυγόντων τοῦ δήμου πᾶν ἐφόνευσαν, δύο τῶν Ρωμαίων ζωγρήσαντες.

λη'. Οπως πάλιν Ρωμαῖοι, τὰς λῃστὰς τρεψάμενοι, τὰ ὑπόλοιπα τῆς πόλεως κατέσχεσαν.

λθ'. Οπως οἱ τύραννοι τοῖς ὑπονόμοις διέβαινον, μέχρι παντὸς τῆ πολέμῳ προσέμενον.

μ'. Ως πάλιν ὁ Καῖσαρ τὴν ἔνω πόλιν χώμασι διαλαμβάνει, καθ' ὃν καιρὸν βασιλευομένων στασιαστῶν περὶ παραδόσεως, φθάνει μαθὼν ὁ Σίμων, ὃς καὶ ἐκέλευσεν.

μα'. Περὶ τοῦ ἱερέως τοῦ προσφυγόντος Καίσαρι, καὶ πεπιμέλια πολλὰ παραδόντος.

μβ'. Ως, συντελεσμένων τῶν χωμάτων, Ρωμαῖοι, τὰς μηχανὰς προσάγοντες, τῶν λῃστῶν παραλόγως ἀπόδρασιν, καὶ τοῖς ὑπονόμοις ὑπεδύοντων, ἀμηχανεῖς τῆς ὕλης πόλεως ἐγεγένεισαν.

μγ'. Ως παρελθὼν εἴσω Καῖσαρ, καὶ πολλὰ τῆς ἰσχυρότητος τὴν πόλιν θαυμάσας, τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἀφανίσαι προσέταξε, μόνας δὲ τὰς τρεῖς πύργους, εἰς μνήμην τῆς ἑαυτοῦ ἀρετῆς τε καὶ εὐτυχίας, εἶασεν.

μδ'. Οπως Καῖσαρ τοὺς λῃστρικοὺς καὶ στασιώδεις, ὑπ' ἀλλήλων ἐνδεικνυμένους ἀνευρεθῆναι προὐτέξας, τοὺς λοιποὺς ἐς μὲν εἰς τὸν Ἰσθμὸν ἐπέμψεν, ὃς δὲ ταῖς ἐπαρχίαις ἐδωρήσατο, ἄλλους δ' εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα, τοὺς δὲ πλείους διέφθειρε.

με' Περὶ ὕλης τοῦ πλήθους τῶν ὑπὸ πόλεμον ἁλόντων τε καὶ διαφθαρέντων.

μϛ'. Περὶ τῶν εἰς τοὺς ὑπονόμους καταφυγόντων.

μζ'. Οτι, παντάπασι πρότερον ἁλόσης τῆς πόλεως, τοῦτο δεύτερον ἠρημώθη.

24. *Quod, cum proponeretur a Tito, quid facturi essent de templo, alique alia dicerent, ipse dixerit, se non passurum esse eiusmodi structuram flammis absumi: atque ita concilium dimisit.*

25. *Quomodo Iudaei Romanos, qui in statione erant, adoriuntur, cumque in eo essent, vt in fugam verterentur, Caesar prius auxilio venit et Iudaeos fugat.*

26. *Quomodo templum incensum est, inuito Caesare.*

27. *Quod eodem mense et die deflagrauit templum, quo olim concrematum est a Babyloniis.*

28. *Quod, cum templum flammis vastaretur et Iudaei omnes cuiuscunque aetatis vna perirent, permixtus cum caede editur fonitus, clamorque Romanorum et pereuntium promiscuus.*

29. *Quomodo sacerdotum nonnulli verubus templi in Romanos pro missilibus vtebantur, et muro quodam adscenso semetipsos in ignem coniecerunt: vtque Romani, igne in omnia grassante, quicquid reliquum erat templi incenderunt, et multitudinem eo confugientium ad sex hominum millia.*

30. *De Pseudopropheta, cui populus ad sui interitum fidem habuit.*

31. *De signis excidium praecedentibus.*

32. *Quomodo Romani signa in templum inferebant, et Titum acclamationibus honorabant; deque magna auri copia ex praeda.*

33. *De puero cum sacerdotibus in templi parietem se recipiente, et quo pacto decepit Romanos: vtque sacerdotes fame laborantes descenderunt ad Titum, quos ipse puniri iussit.*

34. *Quomodo tyranni Titum ad colloquium prouocarunt, atque ipse cum eis sermonem habuit maxime admirandum.*

35. *Quod Titus, cum tyranni nihil moderati prae se ferrent, vehementer iratus edixerit per praeconem, ne iam fidem dextramque sibi dari sperarent: quo facto imperauit militibus igne omnia vastare.*

36. *De regis consanguineis ad Caesarem perfugientibus, vtque eos Romam mittendos curauit.*

37. *Quomodo seditiosi ad domum regiam profecti Romanos inde pepulerunt, et reliquam multitudinem popularium, qui eo confugerant, occiderunt, et duos milites Romanos viuos ceperunt.*

38. *Quomodo Romani, latronibus rursus in fugam versis, quod reliquum erat vrbis incenderunt.*

39. *Quomodo tyranni cuniculis freti et inuixi ad extremum vsque belligerabant.*

40. *Quod Caesar iterum superiorem vrbem aggeribus occupat: cumque e seditiosis nonnulli de vrbe tradenda deliberant, eos re explorata praevenit Simon et poenis afficit.*

41. *De sacerdote ad Caesarem profugiente, et res multas pretiosas ei tradente.*

42. *Quomodo, aggeribus perfectis, Romani machinas adducebant, et latronibus inexspectato fugientibus et cuniculos subeuntibus, totam vrbem nacti sunt Romani.*

43. *Quod Caesar vrbem introgressus eamque ob firmitatem multum miratus, castra quidem omnia deleri iussit, tres vero turres solas in suae virtutis et fortitudinis monumentum instactas reliquit.*

44. *Quomodo Caesar, postquam latrones et seditiosos a se inuicem delatos interfici iusserat, reliquos, partim in triumphum reseruauit, partim prouinciis donauit, aliosque ad Aegyptiorum opera releganit, plurosque vendidit.*

45. *De tota multitudine eorum, qui bello capti erant et perierunt.*

46. *De iis, qui in cuniculos confugerunt.*

47. *Quod vrbs quinquies prius capta, tunc iterum vastata erat.*

ΚΕΦ. α'.

Οτι Ιουδαίων πάθη ἐπὶ τὸ χεῖρον προέκοπτε· καὶ ὡς τῇ Αντωνίᾳ προσβάλλουσιν οἱ Ρωμαῖοι.

Τὰ μὲν οὖν τῶν Ιεροσολύμων πάθη προέκοπτε καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ χεῖρον, τῶν τε σασιαστῶν μᾶλλον παροξυνομένων ἐν ταῖς συμφοραῖς, καὶ τῷ λιμῷ μετὰ τὸν δῆμον ἤδη κἀκείνους νεμομένῳ. τό γε μὴν πλῆθος τῶν σεσωρευμένων ἀνὰ τὴν πόλιν πτωμάτων ὄψει τε φρικώδες ἦν, καὶ λοιμώδη προσέβαλλεν ὀσμήν, πρός τε τὰς ἐκδρομὰς ἐμπόδιον τοῖς μαχομένοις. ὥσπερ γὰρ διὰ παρατάξεως φόνῳ μυρίῳ γεγυμνασμένης, χωροῦντας ἔδει τὰ σώματα πατεῖν, οἱ δὲ ἐπιβαίνοντες ὅτε ἔφριττον, ὅτε ἠλέουν, ὅτε κληδόνα κακὴν σφῶν αὐτῶν ὑπελάμβανον τὴν εἰς τοὺς κατοιχομένους ὕβριν· πεφυρμένοι δ' ὁμοφύλῳ φόνῳ τὰς δεξιὰς, ἐπὶ τὸν πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους πόλεμον ἐξέθεον, ὀνειδίζοντες, ἔμοιγε δοκεῖ, τὸ θεῖον εἰς βραδύτητα τῆς ἐπ' αὐτοῖς πολάσεως. ἡ γὰρ ἐλπὶς νίκης ὁ πόλεμος, ἤδη δὲ ἀπογνώσει σωτηρίας ἐθρασύνετο. Ρωμαῖοι δὲ, καίτοι πολλὰ περὶ τὴν τῆς ὕλης συγκομιδὴν ταλαιπωρήσαντες, τὰ χώματα διήγειραν μιᾷ καὶ εἴκοσι ἡμέραις, κειραντες, ὡς προείρηται, τὴν περὶ τὸ ἄστυ χώραν, ἐπ' ἐνενήκοντα σταδίους ἐν κύκλῳ πᾶσαν. ἦν δὲ ἐλεεινὴ καὶ τῆς γῆς ἡ θέα. τὰ γὰρ πάλαι δένδρεσι καὶ παραδείσοις κεκοσμημένα, τότε πανταχόθεν ἠρήμωτο καὶ περικέκοπτο τὴν ὕλην. ὃς εἴς τε τὴν πάλαι Ιουδαίαν καὶ τὰ περικαλλῆ προάστεια τῆς πόλεως ἑωρακὼς ἀλλόφυλος, ἔπειτα τὴν τότε βλέπων ἐρημίαν, ὠλοφύρατο, καὶ κατεστέναξε τὴν μεταβολὴν παρ' ὅσον γένοιτο. πάντα γὰρ ἐλυμήνατο τὰ σημεῖα τῶ κάλλους ὁ πόλεμος, καὶ ὃς ἄν τις ἐξαπίνης ἐπιστὰς τῶν πρόσθεν γνωρίσοι τὸν τόπον, ἀλλὰ παρὼν ἐζήτει τὴν πόλιν.

β'. Ρωμαίοις δὲ καὶ Ιουδαίοις τὸ τέλος τῶν χωμάτων ἴσην ἐνεποίει δέους ἀρχήν. οἱ μὲν γὰρ, εἰ μὴ καὶ ταῦτα καὶ-

CAP. I.

Quod Iudaeorum calamitates magis ingraueſcebant; vtque in Antoniam impreſſionem faciunt Romani.

AT enim Hieroſolymorum calamitates quotidie ingraveſcebant, cum et ſeditioſi magis irritarentur adverſis incluſi, et fames in populum graſſata iam et ipſos depaſceretur. Quin et multitudo congeſtorum in ciuitate cadauerum et viſu horrenda erat, odoremque peſtiferum emittebat, qui pugnantium excurſibus impedimento erat. Nam incedentes, veluti per aciem plurima caede exercitati, conculcare corpora neceſſe habebant; quique ſuper eis graderentur neque horrebant, neque miſerabantur, neque malum omen ſibi ducebant contumeliam in mortuos: gentili autem caede dextras pollutas habentes, ad bellum cum alienigenis excurrebant, tanquam exprobrantes Deo (vt mihi videtur) ſupplicii ſui tarditatem. non enim ſpe victoriae, ſed deſperatione ſalutis, iam ferociter gerebatur bellum. Romani autem, quamuis in aggreganda materia valde laborarent, aggeres tamen intra dies XXI. excitarunt, attonſa, vt iam ante dictum eſt, omni in orbem circa ciuitatem regione ad XC. ſtadia. Erat autem miſerabilis etiam terrae facies: nam quae antea arboribus et hortis ornata fuerant loca, ea tunc vndique deſerta ſyluis acciſis cernebantur. nec vllus, qui antea Iudaeam viderat, alienigena, et ſuburbana pulcherrima ciuitatis, cum eius ſolitudinem tunc cerneret, lacrymas continere poterat, et mutationem non gemere, quae et quanta fuerit, quippe omnia pulchritudinis veſtigia deleuerat bellum: nec, ſi quis ſubito aduenisſet, qui locum prius nouerat, eum cognoſceret, ſed praeſens quaereret ciuitatem.

2. Aggerum autem opus finitum Romanis pariter ac Iudaeis in cauſa erat, vt timere inciperent. namque

σειαν, ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν προσεδόκων· Ρωμαῖοι δὲ, ἐκ ἂν ἔθ' αἱρήσειν, κἀκείνων διαφθαρέντων. ὕλης γάρ τε ἦν ἀπορία, καὶ τῶν μὲν πόνων ἤδη τὸ σῶμα, τῶν δ' ἐπαλλήλων πταισμάτων αἱ ψυχαὶ τοῖς στρατιώταις ἐλείποντο. τάς γε μὴν κατὰ τὴν πόλιν συμφορὰς, Ρωμαίοις πλέον εἶναι συνέβαινε πρὸς ἀθυμίας, ἢ τοῖς ἐν αὐτῇ. παρὰ γὰρ τὰ τηλικαῦτα πάθη τοῖς μαχομένοις ἀδὲν ἐχρῶντο μαλακωτέροις, ἀλλ' ἐθεράποντο πάντοτε τὰς ἐλπίδας, τῶν μὲν χωμάτων ταῖς ἐπιβολαῖς, τῶν δὲ ὀργάνων στερρότητι τὲ τείχους, τῆς δὲ κατὰ χεῖρα μάχης ταῖς τῶν συμπλεκομένων τόλμαις πλεονεκτήμενοι. τὸ δὲ μέγιστον, σάσεώς τε, καὶ λιμῷ καὶ πολέμῳ, καὶ τοσούτων κακῶν εὑρίσκοντες ἐπάνω τὸ παράσημα τῆς ψυχῆς Ιουδαίους ἔχοντας, ὑπελάμβανόν τε τῶν ἀνδρῶν ἁμάχους μὲν τὰς ὁρμὰς, ἀνάλωτον δὲ τὴν ἐπὶ συμφοραῖς εὐθυμίαν εἶναι. τί γὰρ ἂν μὴ ὑποστῆναι δεξιᾷ τύχῃ χρωμένους, τοὺς ὑπὸ κακῶν πρὸς ἀλκὴν τρεπομένους; οἱ μὲν δὴ ἐρρωμενεστέρας διὰ ταῦτα τῶν χωμάτων ἐποιοῦντο τὰς φυλακάς.

γ'. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ιωάννην, κατὰ τὴν Αντωνίαν ἅμα καὶ πρὸς τὸ μέλλον, εἰ καταῤῥιφθείη τὸ τεῖχος, ἠσφαλίζοντο· καὶ, πρὶν ἐπισῆναι τοὺς κριοὺς, ἐπέθεντο τοῖς ἔργοις. ἃ μὴν ἐκράτησάν γε τῆς ἐπιχειρήσεως. ἀλλὰ προελθόντες μετὰ λαμπάδων, πρὶν ἐγγίσαι τοῖς χώμασι, ψυχρότεροι τῆς ἐλπίδος ὑπέστρεψαν. πρῶτον μὲν γὰρ, οὐδὲ ὁμονοεῖν ἡ σκέψις αὐτῶν ἐδύνατο, κατὰ μέρος ἐκπηδώντων, καὶ διαλειμμάτων, καὶ μεμελλημένως μετὰ δέους, καθόλου τ' εἰπεῖν, ἐκ Ιουδαϊκῶς. τὰ γὰρ ἴδια τῶ ἔθνους ὑστέρησε ἅμα, ἡ τόλμα, καὶ ὁρμὴ, καὶ δρόμος ὁμῶ πάντων, καὶ τὸ μηδὲ πταίοντας ἀναστρέφειν. ἀτονώτεροι δὲ ἑαυτῶν προελθόντες, καὶ τοὺς Ρωμαίους εὗρον ἐρρωμενέστερον τῶ συνήθους παρατεταγμένους. τοῖς μέν γε σώμασι καὶ ταῖς πανοπλίαις ὅτως ἐφράξαντο τὰ χώματα πάντοθεν, ὡς τῷ πυρὶ μηδαμόθεν καταλιπεῖν παράδυσιν. τὴν δὲ ψυχὴν ἐτόνωσαν ἕκαστος, μὴ μετακινηθῆναι τῆς τάξεως πρὸ θανάτου. πρὸς γὰρ τὸ

hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani vero, eam haud vnquam se capturos esse, si et isti destruerentur. materia quippe eos defecerat, et labore quidem militibus attrita erant corpora, crebris vero aduersis casibus animis deficiebant. Porro eueniebat, vt ex ciuitatis calamitatibus Romani magis animos desponderent, quam qui in ea erant. nam propter ifiiusmodi clades pugnatores nihilo segniores habebant, ipsis interim fracta spe et debilitata, cum aggeres insidiis, machinae soliditati muri, pugnaque manibus conserta audaciae confligentium cederent. Maxime vero, cum et seditione et fame et bello superiorem animi fortitudinem Iudaeos habere comperirent, virorum quidem insuperabiles esse impetus, animos vero in calamitatibus terrore inuictos gerere arbitrabantur. quid enim non sustineant prosperis in rebus, qui malis ad virtutem incitarentur? Et illi quidem propterea validiores aggeribus adhibebant custodias.

3. Ioannes autem eiusque socii, apud Antoniam simul et futuris, si disiiceretur murus, prospiciebant; et, antequam arietes admouerentur, impetum faciebant in opera. Non tamen illis succesſit conatus. Sed cum facibus progressi, priusquam aggeribus appropinquarent, spe sua frustrati reuerterunt. Nam primum ne concordare quidem videbatur eorum consilium, paulatim, et per interualla, et cunctanter, non sine metu exsilientium, atque, vt summatim dicam, non Iudaeorum more. Simul enim illis deerant, quae gentis propria, audacia, impetus, coniunctusque omnium cursus, et sine offensione reuertere. Languidiores vero progressi, quam solebant, etiam Romanos acie solito validiori stantes inueniebant: qui corporibus quidem atque armis ita vndique aggeres sepserunt, vt nusquam igni aditum relinquerent; animo vero quisque eatenus confirmato erat, vt prius moreretur, quam loco cederet. nam praeterquam

πάσας αὐτῶν ὑποκόπτεσθαι τὰς ἐλπίδας, εἰ κἀκεῖνα καταφλεγείη τὰ ἔργα, δεινὴ τὴς στρατιώτας εἶχεν αἰδὼς, εἰ πάντα κρατήσειαν, πανουργία μὲν ἀρετῆς, ἀπόνοια δὲ ὅπλων, πλῆθος δὲ ἐμπειρίας, Ιουδαῖοι δὲ Ρωμαίων. ἅμα δέ τι καὶ τὰ ἀφετήρια συνήργει τῶν προπηδώντων ἐφικνούμενα, καὶ πεσών τις τῷ μεθ' ἑαυτὸν ἐμπόδιον ἦν, ὅ, τι κίνδυνος τὸ πόσω χωρεῖν ἐποίει μαλακωτέρους. τῶν δ' ἐνδοτέρω βέλος ὑποδραμόντων, οἱ μὲν, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, τὴν εὐταξίαν καὶ τὸ πύκνωμα τῶν πολεμίων καταπλαγέντες, οἱ δὲ νυττόμενοι τοῖς ξυστοῖς ἐπαλινδρόμων· καὶ τέλος, ἀλλήλους κακίζοντες εἰς δειλίαν, ἀνεχώρουν ἄπρακτοι. μνημονία Πανέμου μηνὸς ἡ ἐπιχείρησις ἦν. ἀναχωρησάντων δὲ τῶν Ιουδαίων, προσῆγον οἱ Ρωμαῖοι τὰς ἑλεπόλεις, βαλλόμενοι πέτραις τε ἀπὸ τῆς Αντωνίας, καὶ πυρὶ καὶ σιδήρῳ, καὶ παντὶ τῷ χορηγουμένῳ Ιουδαίοις ὑπὸ τῆς ἀνάγκης βέλει. καίπερ γὰρ πολὺ τῷ τείχει πεποιθότες, καὶ τῶν ὀργάνων καταφρονοῦντες, ὅμως ἐκώλυον τὴς Ρωμαίους προσάγειν. οἱ δὲ τὴν σπουδὴν τῶν Ιουδαίων τὸ μὴ πλήττεσθαι τὴν Αντωνίαν ὑπολαμβάνοντες γίνεσθαι δι' ἀσθένειαν τοῦ τείχους, καὶ σαθρὸν ἐλπίσαντες εἶναι τὸν θεμελίους, ἀντεφιλοτείκουν. ὁ μὴν ὑπῆκτο τὸ τυπτόμενον· ἀλλ' οἱ μὲν συνεχῶς βαλλόμενοι, καὶ πρὸς μηδένα τῶν καθύπερθεν κινδύνων ἐνδιδόντες, ἐνεργὸν παρεῖχον τὰς ἑλεπόλεις. ὡς δ' ἦσαν ἐλάττους, καὶ περιεθραύοντο ταῖς πέτραις, ἄλλοι τοὺς θυρεοὺς ὀροφώσαντες ὑπὲρ τῶν σωμάτων, χερσὶ καὶ μοχλοῖς ὑπώρυττον τοὺς θεμελίους, καὶ τέσσαράς γε λίθους προσκαρτερήσαντες ἐξέσεισαν. ἀνέπαυσε δὲ νὺξ ἑκατέρους, καὶ ἐν ταύτῃ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῶν κριῶν σεσαλευμένον, καθ' ὃ τοῖς προτέροις ἐπιβαλεύων χώμασιν ὁ Ιωάννης ὑπώρυξεν, ἐνδύσης τῆς διώρυχος, ἐξαπίνης κατερείπεται.

δ'. Τότε συμβάντος παραδόξως, ἑκατέρους διετέθη τὰ φρονήματα. Ιουδαίους μὲν γὰρ, ὡς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἦν τῷ παρ' ἐλπίδα γενέσθαι τὸ πτῶμα, καὶ μὴ προσοφαλίσθαι πρὸς αὐτὸ, θαρρεῖν ὡς μενούσης συνέβαινε τῆς Αν-

quod omnis ſpes illis praecideretur, ſi etiam iſta opera forent exuſta, magno ſibi pudori eſſe ducebant milites, ſi per omnia cederet aut calliditati virtus, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Romani Iudaeis. Simul autem et machinae obſidionales pro illis faciebant, miſſilia ad eos vſque coniicientes, qui e muro proſiliebant, et cum quis cecidiſſet, ſubſequuturo moram iniiciebat, periculumque vltra progrediendi remiſſiores efficiebat. Qui vero intra teli iactum ſe proripuerant, alii, priuſquam ad manus ventum eſſet, diſciplina hoſtium et denſitate perterriti, alii ſpiculis vulnerati retrocedebant: tandemque, alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Primo menſis Panemi die coepta eſt oppugnatio. Iudaeis autem inde digreſſis, Romani helepoles admouere, quamvis ab Antonia ſaxis peterentur et igni et ferro, teliſque omnigenis, quae Iudaeis ſuppeditaret neceſſitas. Nam licet moenibus multum confiderent Iudaei, machinaſque contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudaeorum ſtudium, ne laederetur Antonia, ex murorum infirmitate eſſe arbitrantes, ratique, eam fragilibus niti fundamentis, ex aduerſo modis omnibus contendebant. Nec tamen, quod feriebatur ictibus, cedebat: ſed ipſi quidem crebris in ſe miſſilibus iactis, cum nulli periculo deſuper venienti ſuccumberent, eo perducebant helepoles, vt agendi vim haberent. At cum inferiores eſſent, ac lapidibus comminuerentur, alii ſcutis ſuper corpora concameratis fundamenta manibus et vectibus ſuffodiebant, atque ſaxa quatuor obſtinato labore amoliti ſunt. Nox autem praelium vtrinque diremit: atque in ea, murus arietibus quaſſatus, qua Ioannes, cum prioribus aggeribus inſidiaretur, eum ſuffoderat, ſubſidente cuniculo, repente corruit.

4. Cum hoc praeter opinionem accidiſſet, vtrique diuerſe animis affecti erant. Nam Iudaei quidem, quos anxios et deiectos eſſe veriſimile erat, quod praeter exſpectationem inciderit ruina, et aduerſus eam nihil praecauerant, tanquam

τωνίας· Ρωμαίων δέ γε τὴν παρ' ἐλπίδα χαρὰν ἐπὶ τῷ καταῤῥιφθέντι ταχέως ἔσβεσεν ὄψις ἑτέρου τείχους, ὅπερ ἔνδοθεν οἱ περὶ τὸν Ιωάννην ἀντῳκοδομήκεσαν. συμμετέῤῥει μέν γε τῆς πρότερον ἡ προσβολὴ κατεφαίνετο. τότε γὰρ ἀναβῆναι διὰ τῶν καταῤῥιφθέντων ῥᾷον ἐδόκει, καὶ τὸ τεῖχος ἀσθενέστερόν τε πολλῷ τῆς Αντωνίας, καὶ ταχέως τῷ πρόσκαιρον εἶναι λύειν ὑπελάμβανον. ἃ μὴν ἐτόλμα τις ἀναβῆναι· πρᾶκτος γὰρ τοῖς ἀρξαμένοις ἦν ἀπώλεια.

ε'. Νομίζων δ' ὁ Τίτος ἐγείρεσθαι μάλιστα τὰς τῶν πολεμίντων προθυμίας ἐλπίδι καὶ λόγῳ, τάς τε προτροπὰς καὶ τὰς ὑποχέσεις πολλάκις μὲν λήθην ἐργάζεσθαι τῶν κινδύνων, ἔστι δ' ὅτε καὶ θανάτῳ καταφρόνησιν, συναγαγὼν ἐπὶ ταυτὸ τοὺς ἀλκίμους, ἐπειρᾶτο τῶν ἀνδρῶν· „ὦ „συστρατιῶται, λέγων, τὸ μὲν παρακελεύειν ἐπὶ τὰ μὴ „φέροντα κίνδυνον, αὐτόθεν τοῖς παρακελευομένοις ἀκλεὲς, „ἀμέλει δὲ καὶ τῷ παρακελεύοντι φέρει καταγνῶσιν ἀναν„δρίας. δεῖ δ', οἶμαι, προτροπῆς εἰς μόνα τὰ σφαλερὰ τῶν „πραγμάτων, ὡς ἐκεῖνά γε καθ' αὑτοὺς πράττειν ἄξιον. „ὥστε ἔγωγε τὸ μὲν ὑπάρχειν χαλεπὴν τὴν ἐπὶ τὸ τεῖχος „ἄνοδον, αὐτὸς ὑμῖν προτίθημι· τὸ δ' ὅτι μάλιστα προσ„κεῖσθαι μάχεσθαι τοῖς δυσκόλοις τῆς ἀρετῆς ἐφιεμένους, καὶ „ὅτι καλὸν ἐν εὐκλείᾳ τελευτὴ, καὶ ὡς οὐκ ἄκαρπον ἔστι „τοῖς καταξαμένοις τὸ γενναῖον, διέξειμι. πρῶτον μὲν ἂν „ὑμῖν γενέσθω προτροπὴ, τὸ τινὰς ἴσως ἀποτρέπον, ἡ Ιου„δαίων μανροθυμία, καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν οἷς κακοπαθοῦ„σιν. αἰσχρὸν γάρ, Ρωμαίους τε ὄντας καὶ στρατιώτας ἡμᾶς, „καὶ διδακτὸν μὲν ἐν εἰρήνῃ τὸ πολεμεῖν, ἔθιμον δ' ἐν πο„λέμῳ τὸ κρατεῖν ἔχοντας, ἡττᾶσθαι κατὰ χεῖρα Ιουδαίων, „ἢ κατὰ ψυχὴν, καὶ ταῦτα πρὸς τέλει τῆς νίκης καὶ συν„εργημένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. τὰ μὲν γὰρ ἡμέτερα πταίσματα „τῆς Ιουδαίων ἐστὶν ἀπονοίας· τὰ δ' ἐκείνων πάθη ταῖς τε„ὑμετέραις ἀρεταῖς καὶ ταῖς τοῦ Θεοῦ συνεργίαις αὔξεται. „σάσις γὰρ καὶ λιμὸς, καὶ πολιορκία, καὶ δίχα μηχανη-

acciderat manente Antonia, confidebant: Romanorum vero inopinatam laetitiam e proſtrato conceptam cito reſtinxit muri alterius conſpectus, quem poſt illum Ioannes cum ſuis aedificauerat. Veruntamen priori facilior oppugnatu apparebat. Tunc enim et adſcenſum per ruinas promtiorem videri, et Antonia multo infirmiorem eſſe murum, quodque temporarius eſſet cito deſtrui poſſe exiſtimabant. Nemo tamen eum audebat adſcendere, quod primo tentantibus praeſentiſſimum impenderet exitium.

5. Titus vero ſpe atque oratione putans alacritatem pugnantium quam maxime excitari, et adhortationes atque promiſſa facere, vt ſaepe in obliuionem veniant periculorum, atque mors ipſa interdum contemnatur, fortiſſimis in concionem congregatis, experiebatur eos, dicens: „Hortari quidem ad ea, commilitones, quae ſine „periculo geri poſſunt, ſubinde et ipſis, qui rogantur, in„glorium eſt, ipſumque certe, qui rogat, iguauiae arguit. „Non opus eſſe puto exhortatione, niſi cum res pericu„loſae ſint; quas ſcilicet per ſe quemque gerere dignum „eſt. Quare ego partim quidem difficilem vobis in mu„rum eſſe adſcenſum ipſe profiteor; partim vero quod „deceat gloriae cupidos cum difficilibus congredi, quod„que pulchrum ſit cum gloria mori, nec infructuoſum „erit primum audere forte facinus, perſequor. Et pri„mum quidem vos illud hortetur, quod nonnullos for„taſſe deterreat, Iudaeorum patientia et in aduerſis re„bus conſtantia. etenim Romanos meoſque milites, „quibus in pace quidem bella diſcere, in bello vero „vincere conſuetum eſt, a Iudaeis manu vel animo „ſuperari, turpe eſt, idque in fine victoriae, cumque „a Deo adiuti ſimus. noſtra enim infortunia Iudaeo„rum deſperationi accepta debentur: illorum autem „clades veſtris virtutibus, quibus auxiliatur Deus, creſ„cunt. Etenim ſeditio, fames, obſidio, murorumque

„μάτων πίπτοντα τείχη, τί ἂν ἀλλ' ἢ Θεῦ μὲν εἴη μῆνις „ἐκείνοις, βοήθεια δ' ἡμετέρα; τὸ τοίνυν μὴ μόνον ἐλατ„τῶσθαι χειρόνων, ἀλλὰ καὶ τὴν θείαν συμμαχίαν προδι„δόναι, πρὸς ὑμῶν ἂν εἴη. πῶς δ' ἂν αἰσχρὸν, Ἰουδαίους „μὲν, οἷς πολλὴν αἰσχύνην ἡ φέρει τὸ λείπεσθαι μαθοῦσι δυ„λεύειν, ὑπὲρ τοῦ μηκέτι τοῦτο πάσχειν θανάτῳ καταφρονεῖν, „καὶ πολλάκις εἰς μέσους ἡμᾶς ἐκτρέχειν, ἂν ἐλπίδι τοῦ κρα„τήσειν, ἀλλὰ διὰ ψιλὴν ἐπίδειξιν ἀνδρείας· ἡμᾶς δὲ τὰς „γῆς ὀλίγης δεῖν ἁπάσης καὶ θαλάσσης κρατοῦντας, οἷς καὶ „τὸ μὴ νικᾶν ὄνειδος, μηδὲ ἅπαξ εἰς τὰς πολεμίους παρα„βάλλεσθαι, περιμένειν δὲ τὸν καιρὸν κατ' αὐτῶν καὶ τὴν „τύχην ἀργοὺς καθεζομένους μετὰ τοιούτων ὅπλων, καὶ ταῦ„τα δι' ὀλίγης τοῦ παραβόλου τὸ πᾶν κατορθῶσαι δυναμέ„νους; ἀναβάντες γοῦν ἐπὶ τὴν Αντωνίαν, ἔχομεν τὴν πόλιν. „καὶ γὰρ ἂν γίνηταί τις ἔτι πρὸς τοὺς ἔνδον, ὅπερ οὐκ οἶομαι, „μάχη, τό γε κατὰ κορυφὴν εἶναι, καὶ ταῖς ἀναπνοαῖς „ἐπικαθῆσθαι τῶν πολεμίων, ταχέως τὴν ὁλοχερῆ νίκην ἐγ„γυᾶται. καὶ ἔγωγε, τὸ μὲν ὑμνεῖν ἄρτι τὴν ἐν πολέμῳ τε„λευτὴν, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀρειμανίοις πεσοῦσιν ἀθανασίαν „παραλείπω, ἐπαρασαίμην δ' ἂν τοῖς ἄλλως ἔχουσι τὸν „κατ' εἰρήνην ἐκ νόσου θάνατον, οἷς μετὰ τοῦ σώματος καὶ ἡ „ψυχὴ τάφῳ κατακρύπτεται. τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν ἀγαθῶν „ἀνδρῶν, ὅτι τὰς μὲν ἐν παρατάξει ψυχὰς, σιδήρῳ τῶν „σαρκῶν ἀπολυθείσας, τὸ καθαρώτατον στοιχεῖον αἰθὴς „ξενοδοχῶν ἄστροις ἐγκαθιδρύει· δαίμονες δ' ἀγαθοὶ, καὶ „ἥρωες εὐμενεῖς, ἰδίοις ἐκγόνοις ἐμφανίζονται. τὰς δ' ἐν νο„σοῦσι τοῖς σώμασι συντακείσας, κἂν τὰ μάλιστα κηλίδων „ἢ μιασμάτων ὥσι καθαραὶ, νὺξ ὑπόγειος ἀφανίζει, καὶ „λήθη βαθεῖα δέχεται, λαμβάνουσά τε ἅμα τοῦ τε βίου καὶ „τῶν σωμάτων, ἔτι δὲ τῆς μνήμης περιγραφήν. εἰ δὲ κέ„κλωσται μὲν ἀνθρώποις ἀναγκαία τελευτὴ, κυφότερος δ' „εἰς αὐτὴν νόσου πάσης σίδηρος ὑπηρέτης, πῶς οὐκ ἀγεννὲς „μὴ διδόναι ταῖς χρείαις, ὃ τῷ χρεὼν ἀποδώσομεν; καὶ „ταῦτα μὲν, ὡς ἡ δυναμένων σωθῆναι τῶν ἐπιχειρησόντων,

„sine machinis casus, quid sit aliud, quam in illos ira „Dei, nostrumque adiumentum? Igitur non solum dete„rioribus inferiores videri, sed etiam diuinum auxilium „prodere, vobis non conuenit. Quo pacto autem non „turpe videatur, Iudaeos quidem, quibus non magno pu„dori est vinci, qui seruire didicerint, ne in posterum id „patiantur, mortem contemnere, atque in nos medios fre„quenter excurrere, non victoriae spe, sed ad leuem vir„tutis ostentationem: nos autem totius paene terrae ma„risque victores, quibus etiam non vincere probro habe„tur, otiosos sedentes, ne semel quidem in hostem ali„quid audaciter expertos, famem ac fortunam illis aduer„sam cum eiusmodi armis operiri, idque cum paruo dis„crimine totum possitis efficere? Itaque in Antoniam si „adscenderimus, habebimus ciuitatem. nam etsi pugnan„dum sit aduersum intus positos, quod non arbitror, at„tamen verticibus ac respirationi hostium insidere victo„riam nobis integram spondet et promittit. Equidem „praetermissa nunc eorum laude, qui in bello moriun„tur, illorumque immortalitate, qui Martio furore ca„dunt, est vt illis, qui, non adeo fortiter animati sunt, „ex morbo pacis tempore mortem imprecer, quorum „anima cum corpore sepulcro damnatur. Quis enim „virorum fortium nescit, animas in acie quidem ferro „corporibus solutas purissimo aetheris elemento inter „astra collocari; easque manes bonos ac propitios he„roas posteris illorum conspiciendas dare; quas vero „morbus corporis tabesque consumserit, maculae li„cet labisque puras, sub terras ire in tenebras et in „profundam demergi obliuionem, eundemque memo„riae statui terminum, qui sit et vitae et corporis. „Quod si fati necessitate mors hominibus decreta est, „ad eam autem omni morbo leuius est ferri ministe„rium, cui non videatur ignauum negare id in com„modum aliorum, quod vt fato debitum reddituri su„mus? Et haec quidem, quasi seruari nequeant, qui „hoc ipsum aggredientur, prosequutus sum. Est au-

„διεξῆλθον. ἔνεστι δὲ σώζεσθαι τοῖς ἀνδριζομένοις, καὶ ἐκ
„τῶν σφαλερωτάτων. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ καταῤῥιφθὲν
„εὐεπίβατον· ἔπειτα πᾶν τὸ οἰκοδομηθὲν εὐδιάλυτον.
„ὑμεῖς τε πλείους, θαρσήσαντες ἐπὶ τὴν πρᾶξιν, ἀλλήλοις
„προτροπὴ καὶ βοήθεια γίνεσθε, καὶ τοῖς πολεμίοις τὸ ὑμέ-
„τερον παράσημα ταχέως κλάσει τὰ φρονήματα. καὶ τά-
„χα ἂν ὑμῖν ἀναίμακτον τὸ κατόρθωμα γένοιτο, μόνον
„καταρξαμένοις. ἀναβαίνοντας μὲν γὰρ κωλύειν πειρά-
„σονται κατὰ τὸ εἰκὸς, λαθόντας δὲ καὶ βιασαμένους
„ἄπαξ, οὐκ ἂν ὑποσαῖεν ἔτι, κἂν ὀλίγοι φθάσητε. τὸν δὲ
„καταρξάμενον, αἰσχυνοίμην ἄν, εἰ μὴ ποιήσαιμι ζηλωτὸν
„ἐν ταῖς ἐπικαιρίαις· καὶ ὁ μὲν ζῶν ἄρξει τῶν νῦν ὁμοίων,
„μακάρια δ' ἀκολουθήσει καὶ τοῖς πεσοῦσι τὰ ἀριστεῖα.

ς'. Τοιαῦτα τῦ Τίτυ διεξιόντος, τὸ μὲν ἄλλο πλῆ-
θος ἔδεισε τῦ κινδύνυ τὸ μέγεθος· τῶν δ' ἐν ταῖς σπείραις
στρατευομένων Σαβῖνος τῦνομα, γένος ἀπὸ Συρίας, ἀνὴρ
καὶ κατὰ χεῖρα καὶ κατὰ ψυχὴν ἄριστος ἐφάνη, καίτοι
προϊδὼν ἄν τις αὐτὸν ἀπό γε τῆς σωματικῆς ἕξεως ὡ δί-
καιον εἶναι στρατιώτην ἔδοξε. μέλας μὲν γὰρ ἦν τὴν χρόαν,
ἰσχνὸς, τὴν σάρκα πεπιλημένος, ἀλλ' ἐνῴκει τις ἡρωϊκὴ ψυ-
χὴ λεπτῷ σώματι, καὶ πολὺ τῆς ἰδίας ἀλκῆς στενοτέρῳ.
πρῶτος γῦν ἀνασὰς· „ἐπιδίδωμι σοὶ, Καῖσαρ, ἔφη, πρό-
„θύμως ἐμαυτὸν, πρῶτος ἀναβαίνω τὸ τεῖχος· καὶ εὔχο-
„μαι μὲν μὴ τῇ τε ἰσχύϊ καὶ τῇ γνώμῃ τὴν σὴν ἀκολουθῆσαι
„τύχην. εἰ δὲ νεμεσήθειην τῆς ἐπιβολῆς, ἴδοι με, μὴ πταί-
„σαντα παρ' ἐλπίδας, ἀλλ' ὑπὲρ σῦ κρίσει τὸν θάνατον
„ἡρημένον." ταῦτα εἰπὼν καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ τὸν θυ-
ρεὸν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς προανατείνας, τῇ δεξιᾷ δὲ τὸ ξί-
φος σπασάμενος, ἐχώρει πρὸς τὸ τεῖχος, μάλιστα περὶ
ὥραν τῆς ἡμέρας ἕκτην. εἵποντο δ' αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων ἕνδεκα
μόνοι ζηλωταὶ τῆς ἀνδρείας γενόμενοι. προῆγε δὲ
πολὺ πάντας ὁ ἀνὴρ ὁρμῇ τινι δαιμονίῳ χρώμενος. οἱ φερ-
οὶ δ' ἀπὸ τῦ τείχυς κατηκόντιζόν τε αὐτὸς, καὶ βέλεσι
πάντοθεν ἀπείροις ἔβαλλον, καὶ πέτρας ἐξαισίως κατεκύ-

„tem iis, qui virilem animum gerunt, euadendi via etiam „e maximis periculis. Nam primum quidem, quod de„iectum eſt, facile adſcenditur: deinde totum, quod aedi„ficatum eſt, facile diſſolui poteſt. Voſque plures, ſumta „audacia ad rem aggrediendam, alii aliis incitamento „eſſote et auxilio, veſtraque animi fortitudo breui ani„mos hoſtium franget. et fortaſſe vobis res ſine ſanguine „ſucceſſerit, ſi eam tantum coeperitis. Nam adſcenden„tes quidem ab illis prohiberi veriſimile eſt: ſi vero clam „vel etiam per vim aliquid ſemel egeritis, non erit, vt vos „ſuſtineant, ſi pauci id facere occupaueritis. Me autem „profecto pudeat, niſi, qui primus murum conſcenderit, „inuidendum remunerationibus fecero: et qui vixerit qui„dem, iis imperabit, qui nunc ipſi aequales habentur; hae„tiſſima vero etiam eos ſequentur praemia, qui cecide„rint.

6. Talia cum diceret Titus, caetera quidem multitudo periculi magnitudinem pertimuit: eorum vero vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, Syrus natione, vir et animo et manu fortiſſimus apparuit, etiamſi, qui illum intuitus virtutem habitu corporis menſus fuiſſet, eum ne iuſtum quidem militem eſſe credidiſſet. etenim colore niger erat, corpore gracilis et piloſus, ſed in tenui corpore et viribus eius anguſtiore heroica quaedam virtus habitabat. Cum primus itaque ſurrexiſſet: „dedo me, in„quit, tibi alacri animo, Caeſar, et ante omnes in murum „adſcendo: atque opto quidem, vt vires ac voluntatem „meam ſequatur fortuna tua. quod ſi quis indignans fa„cinus audax mihi inuiderit, ſcito, me non praeter ſpem, „ſi res aliter ceſſerit, ſed quod ſic decreuerim, pro te „moriturum." His dictis, et ſcuto laeua capiti praetenſo, ſtrictoque dextera gladio, hora quidem diei ſexta murum petebat. Eumque ex aliis ſequebantur, qui ſoli eius virtutem aemulati ſunt, viri vndecim. Ille autem omnes multo antecedebat, impulſu quodam diuino incitatus. At vigiles e muro iaculis eos petebant, et tela vndique innumera iaciebant, inſuper et ſaxa ingentia deuoluebant,

λιον, αἱ ἐκ τῶν μὲν ἑνδεκα παρέσυραν ἑνίας. ὁ δὲ Σαβῖνος ἁπάντων τοῖς ἀφισμένοις, καὶ καταχωννύμενος ὑπὸ τῶν βελῶν, ἐ πρότερον ἐπέσχε τὴν ὁρμὴν, ἢ γενέσθαι ἐπ' ἄκρῳ, καὶ τρέψασθαι τὰς πολεμίας. καταπλαγέντες γὰρ αὐτῷ τήν τε δύναμιν οἱ Ιουδαῖοι, καὶ τὸ παράσημα τῆς ψυχῆς, ἅμα δὲ καὶ πλείους ἀναβεβηκέναι δόξαντες ἐτράπησαν. ἔνθα δὴ καταμέμψαιτ' ἄν τις ὡς φθονερὰν ἐπὶ ταῖς ἀρεταῖς τὴν τύχην, καὶ κωλύσαν αἰεὶ τὰ παράδοξα τῶν κατορθωμάτων. ὁ γὰρ αὐτὸς ἄνὴρ ἅτος, ὅτε ἐκράτησε τῆς ἐπιβολῆς, ἐσφάλη, καὶ πταίσας πρός τινα πέτραν, πρηνὴς ἐπ' αὐτῆς μετὰ μεγίστῳ ψόφῳ κατέπεσεν. ἐπισραφέντες δ' οἱ Ιουδαῖοι καὶ κατιδόντες μόνον τε αὐτὸν καὶ πεπτωκότα, πάντοθεν ἔβαλλον. ὁ δ' εἰς γόνυ διανασὰς, καὶ προκαλυψάμενος τὸν θυρεὸν, τὸ μὲν πρῶτον ἠμύνατο, καὶ πολλὰς τῶν πλησιασάντων ἔτρωσεν. αὖθις δ' ἀπὸ πλήθους τραυμάτων παρῆκε τὴν δεξιὰν, καὶ τέλος, πρὶν ἀποδῦναι τὴν ψυχὴν, κατεχώσθη τοῖς βέλεσιν· ἀνὴρ ἄξιος μὲν ἀμείνονι χρῆσθαι δι' ἀνδρείαν τύχῃ, πεσὼν δὲ τῆς ἐπιβολῆς ἀναλόγως. τῶν δ' ἄλλων τρεῖς μὲν τὰς ἤδη πρὸς τοῖς ἄκροις ὄντας συντρίψαντες ἀπέκτειναν τοῖς λίθοις· οἱ δ' ὀκτὼ τραυματίαι κατασυρέντες, ἀνεκομίσθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν ἔν τρίτῃ Πανέμου μηνὸς ἐπράχθη.

ζ'. Μετὰ δὲ ἡμέρας δύο τῶν προκοιτούντων τινὲς ἐπὶ τοῖς χώμασι Φυλάκων εἴκοσι συνελθόντες, προσκαλοῦνται μὲν τὸν τῆ πέμπτη τάγματος σημαιοφόρον, καὶ δύο τινὰς τῶν ἐν ταῖς ἴλαις ἱππέων, καὶ σαλπιγκτὴν ἕνα. κατὰ δ' ὥραν τῆς νυκτὸς ἐννάτην, προβαίνουσι μὲν ἡσυχῇ διὰ τῶν ἐρυμνίων ἐπὶ τὴν Αντωνίαν· ἀποσφάξαντες δὲ τοὺς πρώτους τῶν φρουρῶν κοιμωμένους, κρατοῦσι τῆ τείχους, καὶ τῷ σαλπιγκτῇ σημαίνειν ἐκέλευσαν. πρὸς ὃ τῶν μὲν ἄλλων φυλάκων ἐξανάστασίς τε αἰφνίδιος ἦν καὶ φυγὴ, πρίν τινα τὸ πλῆθος ἐπιδεῖν τῶν ἐπιβεβηκότων. ὅ, τε γὰρ φόβος καὶ ἡ σάλπιγξ φαντασίαν αὐτοῖς τῆ πλήθους ἀναβεβηκέναι πολεμίων παρεῖχε. Καῖσαρ δὲ, τῆ σημείῳ καταπλήσας, ἐξε-

quibus aliquot ex vndecim deiecti sunt. Sabinus autem missilibus occurrens, telisque paene obrutus, non prius destitit ab impetu, quam in summum murum euasisset et hostes fugasset. nam Iudaei, tam viribus illius attoniti, quam animi fortitudine, simulque plures adscendisse rati, in fugam versi sunt. Vnde est, quod fortuna non immerito incusetur, vt quae virtutibus inuideat, semperque praeclaris obstet facinoribus. Siquidem hic vir, cum quod aggressus est superasset, lapsus est, saxoque cuidam impactus maximo cum sonitu armorum pronus in eum decidit. Quo factum est, vt Iudaei conuersi, vbi solum et iacentem videre, vndique eum peterent. Ille autem genu nixus et scuto protectus, primo quidem semet defendit, multosque ad ipsum accedentes sauciauit; postea vero vulnerum multitudine dextram laxauit, et ad extremum, priusquam animam redderet, telis est obrutus: vir sane pro fortitudine dignus meliori fortuna, haud secus tamen ac pro coepti facinoris difficultate cecidit. E caeteris autem tres quidem, qui iam ad summum euaserant, lapidibus obtritos occiderunt, octo vero saucii detracti et in castra relati sunt. Et haec quidem tertio die mensis Panemi gesta sunt.

7. Biduo autem post viginti de numero custodum, per aggeres excubantium, congregati, signiferum quidem legionis quintae, et duos quosdam ex ala equitum, atque vnum tubicinem ad se vocant. hora autem noctis nona tacite per ruinas ad Antoniam progrediuntur: occisisque primis custodibus, qui obdormierant, murum occupant, et buccina signum dari iusserunt, quo caeteri quidem vigiles subito exsuscitantur, fugiuntque, priusquam numerum eorum, qui adscenderunt, discernere potuerant. Nam et timor et tuba faciebant, vt magna hostium multitudo adscendisse crederetur. Caesar autem, signo audito, exercitum pro-

πλίζει τὴν τε δύναμιν διὰ τάχους, καὶ μετὰ τῶν ἡγεμόνων πρῶτος ἀναβαίνει τοὺς ἐπιλέκτους ἔχων. καταφευγόντων δ' Ιουδαίων εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ αὐτοὶ διὰ τῆς διώρυχος εἰσέπιπτον, ἣν ὁ Ιωάννης ὑπὸ τὰ χώματα τῶν Ρωμαίων ὑπώρυξε. καὶ διασάντες ἀπ' ἀμφοτέρων οἱ στασιασταὶ τῶν ταγμάτων, τῷ τε Ιωάννῃ καὶ τῷ Σίμωνος, εἴργον αὐτοὺς, οὐδεμίαν ὅτε ἰσχύος ὅτε προθυμίας ἐλλείποντες ὑπερβολήν. πέρας γὰρ ἁλώσεως ὑπελάμβανον, τὸ Ρωμαίους παρελθεῖν εἰς τὸ ἅγιον· ὃ δὴ κἀκεῖνοι, τῆς κρατεῖν ἀρχῆς. συρρήγνυται δὲ περὶ τὰς εἰσόδους μάχη παρτερὰ, τῶν μὲν καταλαβεσθαι καὶ τὸ ἱερὸν εἰσβιαζομένων, τῶν δὲ Ιουδαίων ἐξωθούντων αὐτοὺς ἐπὶ τὴν Αντωνίαν. καὶ τὰ βέλη μὲν ἦν ἀμφοτέροις ἄχρηστα, καὶ τὰ δόρατα. σπασάμενοι δὲ τὰ ξίφη συνεπλέκοντο, καὶ περὶ τὴν συμβολὴν ἄκριτον ἦν, ὁποτέρωθεν ἕκαστοι μάχοιντο, πεφυρμένων μὲν τῶν ἀνδρῶν καὶ περὶ τὴν στενοχωρίαν διηλλαγμένων, τῆς δὲ βοῆς ἀσημάντῳ προσπιπτούσης διὰ τὸ μέγεθος. φόνος τε ἦν ἑκατέρωθεν πολὺς, καὶ τῶν πεσόντων τά τε σώματα καὶ τὰς πανοπλίας πατοῦντες ἔθρασυνον οἱ μαχόμενοι. κἐπὶ δ' ὁπότερον βρίσειε ῥέπων ὁ πόλεμος, παρακέλευσις μὲν ἦν τῶν πλεονεκτούντων, οἰμωγαὶ δὲ τῶν τρεπομένων. ὅτε δ' αἱ φυγαὶ τόπον εἶχον, ὅθ' αἱ διώξεις, ἀλλ' ἀνώμαλοι ῥοπαὶ καὶ μετακλίσεις μεμιγμένης ἐγίνοντο τῆς παρατάξεως. τοῖς δ' ἔμπροσθεν γινομένοις ἢ τὸ κτείνειν ἢ τὸ θνήσκειν ἀνάγκη παρῆν, οὐκ ὄσης ἀναφυγῆς· οἱ γὰρ κατὰ νώτου, πρόσω βιαζόμενοι τοὺς σφετέρους παρ' ἀμφοῖν, οὐδὲ τῇ μάχῃ μεσαίχμιον κατέλιπον. πλεονεκτούντων δὲ τῶν Ιουδαίων τοῖς θυμοῖς τὴν Ρωμαίων ἐμπειρίαν, καὶ κλινομένης καθάπαν ἤδη τῆς παρατάξεως, ἀπὸ γὰρ ἐνάτης νυκτὸς ὥρας εἰς ἑβδόμην τῆς ἡμέρας ἐπολέμουν, οἱ μὲν ἀθρόοι, καὶ τὸν τῆς ἁλώσεως κίνδυνον ἔχοντες ἀνδρείας ἐφόδιον, Ρωμαῖοι δὲ μέρει τῆς δυνάμεως, ὅπως γὰρ ἐπαναβεβήκει τὰ τάγματα, κἀκείνοις ἐπανεῖχον οἱ μαχόμενοι, τότε κρατεῖν τῆς Αντωνίας ἀποχρῆν ἐπὶ τῷ παρόντος ἐδόκει.

η'. Ιουλιανὸς δέ τις ἑκατοντάρχης τῶν ἀπὸ τῆς Βιθυνίας,

pere armari iubet, et cum ducibus primus, lectorum manu comitatus, adscendit. Cum autem Iudaei ad templum confugerent, ipsi quoque per cuniculum, quem Ioannes subter aggeres Romanorum excauarat, irruebant. discretique ab vtroque agmine seditiosi, tam Ioannis, quam Simonis, arcebant eos summa vi atque alacritate repugnantes. Siquidem excidii finem putabant locum sanctum penetrasse Romanos, quod et illi pro victoriae principio habebant. Ad ipsum autem aditum acris committitur pugna, his quidem templum vi occupare nitentibus, Iudaeis vero Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittae quidem et hastae vtrisque inutiles erant, strictis autem gladiis congrediebantur, et in ipso conflictu discerni non poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis quidem viris et propter angustias permutatis, incerto vero clamore propter eius magnitudinem ad aures accidente. Quin et multa vtrinque caedes erat, et cadentium cadauera simul et arma conculcantes frangebant pugnatores. Semper autem ad vtram partem vergens praelium grauius esset, se inuicem adhortabantur superantes, cedentesque eiulatus edebant; et neque fugae locus erat, neque persecutioni; sed incerto modo nunc inclinarent, nunc se reflecterent, acie mixta confusaque. Qui vero inter primos steterant, necesse habebant, vt alios interficerent aut ipsi morerentur, quod refugere non daretur: nam et posteriores vtriusque partis suos in frontem vrgebant, nullumque dimicantibus spatium intermedium relinquebant. Cum autem Iudaeorum animi Romanorum peritiam vincerent, iamque omnino tota acies inclinaret, a nona enim hora noctis ad septimam diei vsque pugnabant, hi quidem simul omnes, etiam excidii periculum pro incitamento ad virtutem habentes, Romani vero parte exercitus, (nondum enim adscenderant legiones illisque spes pugnantium nitebantur) tunc satis esse videbatur in praesens Antoniam occupare.

8. Iulianus vero quidam centurio ex Bithynia, vir

ὐκ ἄσημος ἦν ἀνὴρ, ὃν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἱσόρησα τὸν πόλεμον, ὅπλων τε ἐμπειρίᾳ, καὶ ἀλκῇ σώματος, καὶ ψυχῆς παρασήματι πάντων ἄριστος, ὁρῶν τὺς Ρωμαίυς ἐνδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένυς· παρεσήκει δὲ Τίτῳ κατὰ τὴν Αντωνίαν· προπηδᾷ, καὶ νικῶντας ἤδη τὺς Ιυδαίυς τρέπεται μόνος μέχρι τῆς τῦ ἐνδοτέρω ἱερῦ γωνίας. ἔφευγε δὲ τὸ πλῆθος ἄθρυν, ὔτε τὴν ἰσχὺν, ὔτε τὴν τόλμαν ἀνθρωπίνην ὑπολαμβάνοντες. ὁ δὲ, διὰ μέσων τῶν σκεδαννυμένων ἄλλοτε ἄλλῃ διάττων, ἐφόνευε τὺς καταλαμβανομένυς· καὶ τῆς ὄψεως ἐκείνης ἡδὲν ὔτε τῷ Καίσαρι θαυμασιώτερον, ὔτε τοῖς ἄλλοις παρέσῃ φρικωδέστερον. ἐδιώκετο δ' ἄρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης, ἣν ἀμήχανον διαφυγεῖν θνητὸν ὄντα. τὰ γὰρ ὑποδήματα πεπαρμένα πυκνοῖς καὶ ὀξέσιν ἥλοις ἔχων, ὥσπερ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ἕκαστος, καὶ κατὰ λιθοστρώτυ τρέχων ὑπολιθαίνει. πεσὼν δ' ὕπτιος, μετὰ μεγίστυ τῆς παυοπλίας ἦχυ, τὺς φεύγοντας ἐπισρέφει. καὶ τῶν μὲν ἀπὸ τῆς Αντωνίας Ρωμαίων ἤρθη βοὴ, περὶ τὰνδρὸς ἐσιάντων· οἱ δὲ Ιυδαῖοι περισάντες αὐτὸν ἀθρόοι, τοῖς τε ξυσαῖς, καὶ ταῖς ῥομφαίαις πάντοθεν ἔπαιον. ὁ δὲ πολὺν μὲν τῷ θυρεῷ σίδηρον ἐξεδέχετο, πολλάκις δ' ἀνασῆναι πειράσας, ὑπὸ τῦ πλήθυς τῶν τυπτόντων ἀνετράπη, καὶ κείμενος δ' ὅμως ἔντυτε τῷ ξίφει πολλὺς. ἡδὲ γὰρ ἀνῃρέθη ταχέως, τῷ τε κράνει καὶ τῷ θώρακι πεφραγμένος πάντα τὰ καίρια πρὸς σφαγὴν, καὶ τὸν αὐχένα συνέλκων, μέχρι κοπτομένων αὐτῷ τῶν ἄλλων μελῶν, καὶ μηδενὸς προσαμῦναι τολμῶντος, ἐνέδωκε. δεινὸν δὲ πάθος εἰσῆλθε Καίσαρα ἀνδρὸς ἔτως ἐναρέτυ, καὶ ἐν ὄψει τοσύτων φονευομένυ. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ τόπος διέκλεισε τῦ βοηθῆν ἐθέλοντα, τὺς δυναμένυς δὲ κατάπληξις. Ιυλιανὸς μὲν ὢν πολλὰ δυσθανατήσας, καὶ τῶν κτεινάντων ὀλίγυς ἀπλῆγας καταλιπών, μόλις ἀποσφάττεται, μέγιστον ἐ παρὰ Ρωμαίοις καὶ Καίσαρι μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς πολεμίοις κλέος καταλιπών. Ιυδαῖοι δὲ, καὶ τὸν νεκρὸν ἁρπασάμενοι, πάλιν τὺς Ρωμαίυς τρέπονται, καὶ κατακλείουσιν εἰς τὴν Αντωνίαν. ἠγωνίσαντο

non ignobilis, quem in illo bello et ipſe cognoui, et armorum peritia et corporis viribus et animi fortitudine omnium praeſtantiſſimus, vbi Romanos iam cedere et male ſemet defendere conſpexit, (nam Tito apud Antoniam adſtabat) proſiliebat, et Iudaeos, cum victores eſſent, ſolus in fugam vertit perſequiturque ad interioris templi angulum. Fugiebat autem vniuerſa multitudo, neque vim eius neque audaciam hominis eſſe opinantes. At ille per medios ruens, quos alios alio disiecerat, ipſos, quos prehendit, interficiebat: illoque ſpectaculo nihil aut Caeſari magis admirabile viſum eſt, aut aliis magis horribile. Verum et ipſum profecto fata perſequebantur, quae vtpote mortalis vitare non potuit. Nam calceis crebros clauos et acutos, vt et caeteri milites, infixos habens, et in ſolo lapidibus ſtrato currens prolabitur: cumque reſupinus caderet, magnoque cum armorum ſonitu, fugientes in ſe conuertit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia ſublatus eſt, ſaluti eius metuentium: Iudaei vero multi ſimul haſtis et gladiis eum vndique feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim ſcuto excipiebat; ſaepe vero conatus ſemet erigere, percutientium multitudine proſternebatur: at iacens tamen multos gladio vulnerabat. nec enim ciro peremtus eſt, galea et thorace per omnia tectus, vbi plagam lethalem acciperet, contractaque cervice, donec conciſis aliis eius membris, et nemine ei ſuccurrere audente, morti ſuccubuit. Ingentem autem dolorem capiebat Caeſar ex viro tantae fortitudinis etiam in conſpectu tot virorum occiſo: et locus ipſum quidem diſcludebat, auxilium ferre cupientem; alios autem, cum poſſent, metus impediebat. Et Iulianus quidem diu cum morte luctatus, relictiſque paucis interfectorum ſuorum, quos non percuſſerat, aegre perimitur; magna ſui gloria non apud Romanos tantum et Caeſarem, verum apud hoſtes quoque relicta. Iudaei vero etiam rapto mortui cadauere Romanos iterum in fugam vertunt et in Antoniam concludunt. Inſiguiter au-

δ' ἐξ αὐτῶν ἐπισήμως κατὰ ταύτην τὴν μάχην, Αλεξᾶς μέν τις καὶ Γυφθαῖος τῶ Ιωάννε τάγματος· ἐκ δὲ τῶν περὶ Σίμωνα, Μαλαχίας τε, καὶ ὁ τῶ Μέρτωνος Ιούδας, καὶ Σωσᾶ υἱὸς Ιάκωβος τῶν Ιδουμαίων ἡγεμόνων, τῶν δὲ ζηλωτῶν ἀδελφοὶ δύο, παῖδες Ιακίμου Σίμων τε καὶ Ιούδης.

ΚΕΦ. β'.

Οπως Τίτος, κατασκάψας προσάξας τὴν Αντωνίαν, τὸν Ιώσηπον πρὸς τρέψατο τοῖς Ιουδαίοις αὖθις παραινέσαι.

Τιτος δὲ τοῖς μὲν σὺν αὐτῷ στρατιώταις κατασκάπτειν προσέταξε τὰς θεμελίους τῆς Αντωνίας, καὶ τῇ δυνάμει πάσῃ ῥᾳδίαν τὴν ἄνοδον εὐτρεπίζειν. αὐτὸς δὲ τὸν Ιώσηπον παρασησάμενος· ἐπέπυστο γὰρ ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας, Παρέμβ δ' ἦν ἑπτακαιδεκάτη, τὸν ἐνδελεχισμὸν καλούμενον, ἀνδρῶν ἀπορία διαλελοιπέναι τῷ Θεῷ, καὶ τὸν δῆμον ἐπὶ πάτῳ δεινῶς ἀθυμεῖν· λέγειν τῷ Ιωάννῃ πάλιν ἐκέλευσεν ἃ καὶ πρότερον. „ὡς, εἴ καί τις αὐτὸν ἔρως κακὸς ἔχοι τῆ „μάχεσθαι, προελθόντι μεθ' ὅσων βούλεται πολεμεῖν ἐξίη. „δέχα τῶ συναπολέσθαι τὴν τε πόλιν καὶ τὸν ναὸν αὐτῷ. „μηκέτι μέντοι μιαίνειν τὸ ἅγιον, μηδὲ εἰς τὸν Θεὸν πλημ„μελεῖν. παρεῖναι δ' αὐτῷ τὰς ἐπιλελοιπυίας θυσίας ἐκ„τελεῖν, δι' ὧν ἂν ἐπιλέξηται Ιουδαίων." καὶ ὁ Ιώσηπος, ὡς ἂν εἰ μὴ τῷ Ιωάννῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς, εἰ ἐπηκόως τας, τά τε τῶ Καίσαρος διήγγειλεν Εβραΐζων, καὶ πολλὰ προσηντιβόλει, „φείσασθαι τῆς πατρίδος, καὶ δια„σκεδάσαι τὸ ναὸ γενόμενον ἤδη τὸ πῦρ, τάς τε ἐναγισμὸς „ἐπιδιδόναι τῷ Θεῷ." πρὸς ταῦτα τὸ δῆμος μὲν ἦν κατήφεια καὶ σιγή. πολλὰ δ' ὁ τύραννος λοιδορηθείς τε τῷ Ιωσήπῳ καὶ καταρασάμενος, τὸ τελευταῖον προσέθηκεν, „ὡς „οὐκ ἄν ποτε δείσειεν ἅλωσιν, Θεῶ γὰρ ὑπάρχειν τὴν πόλιν." καὶ ὁ Ιώσηπος πρὸς ταῦτα ἀνέκραγεν· „πάνυ γὰν καθαρὰν „τῷ Θεῷ τετήρηκας αὐτὴν, ἀμίαντον δὲ μένει τὸ ἅγιον. εἰς „ὃν δὲ ἐλπίζεις σύμμαχον, ἀδὲν ἠσέβησας. τὰς δὲ ἐθίμους

tem in eo praelio decertarunt, Alexas quidam et Gyphthaeus ex agmine Ioannis; ex parte vero Simonis Malachias et Mertonis filius Iudas, et Sosae filius Iacobus dux Idumaeorum, Zelotarum vero fratres duo, Iairi filii, Simon et Iudas.

CAP. II.

Quomodo Titus, cum Antoniam dirui iussisset, Iosephum incitauit, vt Iudaeos iterum verbis hortaretur.

TItus autem militibus, qui cum eo quidem erant, imperauit, vt Antoniae fundamenta diruerent, facilemque adscensum toti exercitui dare curarent: ipse vero, cum Iosephum ad se vocasset, (nam audiuerat eo die, qui erat mensis Panemi decimus septimus, iuge sacrificium, vt vocabatur, virorum penuria Deo defuisse, idque populum valde dolere) Ioanni dicere iterum praecepit, quae et ante mandauerat: „quod, si quis etiam eum „pugnandi prauus amor teneret, cum qua vellet mul„titudine ad bellum progrederetur, dum modo non „vna secum et ciuitas interiret simul et templum. san„ctum tamen locum violare desineret, neue in Deum „nefas admitteret. ipsi autem licere sacra intermissa ce„lebrare per Iudaeos, quos ipse delecturus esset." Atque Iosephus, quasi non soli Ioanni, sed etiam pluribus, (cum constitisset, vnde exaudiri posset) quaeque ipsi in mandatis dederat Caesar Hebraïce nunciauit, multisque eos precabatur, „vt patriae parcerent, ignem„que iam templum attingentem depellerent, Deoque vo„ta redderent consueta." Ad haec moestitia tenebatur populus et silentio. Tyrannus autem, cum multa Iosepho conuicia dixisset et maledicta, postremo addidit, „nunquam sibi excidium esse metuendum, vtpote „quod Dei ciuitas esset." Atque Iosephus ad ista exclamauit: „Eam quippe Deo omnino puram conseruasti, „et sacrarium manet incontaminatum. nec in eum, cu„ius speras auxilium, aliquid sceleris admisistis, sed *is*

„θυσίας ἀπολαμβάνει. κἂν μέν σε τις ἀφέληται τὴν καθ'
„ἡμέραν τροφὴν, ἀσεβήσατε, τοῦτον ἡγήσῃ πολέμιον· αὐ-
„τὸν δὲ, ὃν τῆς αἰωνίου θρησκείας ἐξέρησας θεὸν, ἐλπίζεις
„σύμμαχον ἕξειν ἐν τῷ πολέμῳ; καὶ Ρωμαίοις τὰς ἁμαρ-
„τίας ἀνατίθης, οἳ μέχρι νῦν κήδονται τῶν ἡμετέρων νόμων,
„καὶ τὰς ὑπὸ σοῦ διακοπείσας θυσίας ἀποδίδοσθαι τῷ θεῷ
„βιάζονται; τίς οὐκ ἂν ζηλώσειεν, καὶ κατολοφύραιτο τῆς
„παραδόξου μεταβολῆς τὴν πόλιν, εἴγε ἀλλόφυλοι μὲν καὶ
„πολέμιοι τὴν σὴν ἀσέβειαν ἐπανορθῶνται, σὺ δὲ Ιουδαῖος,
„ὁ τοῖς νόμοις ἐντραφεὶς, κἀκείνων πρὸς αὐτοὺς γίνῃ χαλε-
„πώτερος; ἀλλά τοι, Ιωάννη, καὶ μετανοῆσαι μὲν οὐκ αἰ-
„σχρὸν ἦν οὐκ αἰσχρὸν ἐν ἑκάτοις, καὶ καλὸν ὑπόδειγμα βουλο-
„μένῳ σώζειν τὴν πατρίδα σοι πρόκειται, βασιλεὺς Ιου-
„δαίων Ιεχωνίας· ὃς ποτε στρατεύσαντι τῷ Βαβυλωνίῳ δι'
„αὐτὸν οὐκ ἐξέστη, πρὶν ἁλῶναι τῆς πόλεως, καὶ μετὰ γε-
„νεὰς αἰχμαλωσίαν ὑπέμεινεν ἐθελούσιον, ὑπὲρ τοῦ μὴ πα-
„ραδοῦναι ταῦτα πολεμίοις τὰ ἅγια, καὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ
„περιιδεῖν φλεγόμενον. διὰ τοῦτο λόγος τε αὐτοῦ πρὸς
„ἁπάντων Ιουδαίων ἱερὸς ἀνυμνεῖ, καὶ μνήμη μένουσα δι' αἰῶ-
„νος ἀεὶ νέα τοῖς ἐπιγενομένοις παραδίδωσιν ἀθάνατον.
„καλὸν, ὦ Ιωάννη, ὑπόδειγμα, κἂν προσῇ κίνδυνος. ἐγὼ
„δέ σοι καὶ τὴν ἀπὸ Ρωμαίων συγγνώμην ἐγγυῶμαι. μέ-
„μνησο δὲ, ὡς ὁμόφυλος ὢν παραινῶ, καὶ Ιουδαῖος ὢν ἐπαγ-
„γέλλομαι· καὶ χρὴ σκοπεῖν, τίς ὁ συμβουλεύων, καὶ τό-
„θεν. μὴ γὰρ ἔγωγέ ποτε γενοίμην ζῶν ὅτως αἰχμάλω-
„τος, ἵνα παύσωμαι τοῦ γένους, ἢ τῶν πατρίων ἐπιλάθωμαι.
„πάλιν ἀγανακτεῖς, καὶ κέκραγάς μοι λοιδορούμενος. ἄξιός
„γε καὶ χαλεπωτέρων, ὃς ἀντικρυς εἰμαρμένης τι παρα-
„νῶ, καὶ τοὺς ὑπὸ θεοῦ βιάζομαι κατακρίτους σώζειν. τίς
„οὐκ οἶδε τὰς τῶν παλαιῶν προφητῶν ἀναγραφὰς, καὶ τὸν
„ἐπιῤῥέποντα τῇ τλήμονι πόλει χρησμὸν, ἤδη ἐνεστῶτα; τό-
„τε γὰρ ἅλωσιν αὐτῆς προεῖπον, ὅταν ὁμόφυλός τις ἄρξῃ
„φόνου. τῶν ὑμετέρων δὲ πτωμάτων οὐχ ἡ πόλις, καὶ τὸ
„ἱερὸν δὲ πᾶν πεπλήρωται; θεὸς ἄρα, θεὸς αὐτὸς ἐπάγει

„sacra solennia consequitur. Et siquidem ti[bi], o sce-
„leratissime, quisquam quotidianum auferat sacrum, eum
„pro hoste nefario habebis; ipsum vero Deum, quem
„perpetuo cultu priuasti, in bello tibi auxilio speras fu-
„turum? et Romanis peccata impias, qui hucusque le-
„gibus nostris curam adhibent; et quae ipse interdixisti
„sacra, Deo vt reddantur vi contendunt? Quis non ge-
„meret, et vrbem ob inopinatam mutationem defleret,
„quod alienigenae quidem hostesque impietatem tuam
„emendatum eant; tu vero Idaeus, inter leges eductus,
„eis etiam, quam illi, infector sis? Atqui, Ioannes, vt
„malorum te poeniteat non turpe est in extremis, bo-
„numque tibi exemplum ciuitatem seruare cupienti pro-
„positum est in Iechonia rege Iudaeorum: qui, cum
„olim Babylonius propter ipsum cum exercitu contra
„vrbem veniisset, sponte ea, priusquam caperetur, ex-
„cessit, et cum cognatione sua voluntariam captiuita-
„tem sustinuit, ne sancta haec hostibus proderet, Dei-
„que domum ardentem videret. Ob hoc sane sacra
„omnium Iudaeorum commemoratione celebratur, eum-
„que memoria per saecula transmissa semper noua im-
„mortalem posteris tradidit. Bonum, o Ioannes, exem-
„plar, etiamsi immineat periculum. Ego autem veniam
„quoque tibi a Romanis spondeo. At memento, quod
„popularis qui sum, te moneam, Iudaeusque ista promit-
„tam: spectarique oporteat, quis sit auctor, et vnde con-
„silium. Absit enim vnquam me ita captiuum viuere,
„vt genus in memoria tenere desinam, aut eorum, quae
„e patria mea sint, obliuiscar. Rursum indignaris, et vo-
„ciferaris, mihique maledicis. Etiam acerbiora mereor,
„qui aduersus fata te hortor et suadeam, Deique sententia
„condemnatos seruare contendam. Quis ignorat scripta
„veterum prophetarum, et oraculum, quod miserae ciuitati
„iam praesens imminet? Tunc enim eius excidium fore
„praedixere, quando aliquis e popularibus caedem patrare
„incipiet. Vestris autem cadaueribus nonne ciuitas et tem-
„plum omne repletum est? Deus profecto, Deus ipse cum

μετὰ Ῥωμαίων καθάρσιον αὐτῷ πῦρ, καὶ τὴν τοσούτων ἁμιασμάτων ἄμυσαν πόλιν ἀναιρπάζει.

β'. Ταῦτα λέγων ὁ Ἰώσηπος μετ' ὀδυρμῶ καὶ δακρύων, λυγμῷ τὴν φωνὴν ἀνέκοπτε. καὶ Ῥωμαῖοι μὲν ᾤκτειράν τε τῷ πάθῳ, καὶ τῆς προαιρέσεως αὐτὸν ἐθαύμασαν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην παρωξύνοντο μᾶλλον ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους, ἐπιθυμοῦντες ἐγκρατεῖς κἀκείνου γενέσθαι. τῶν γε μὴν σύγγενῶν πολλοὺς ἐκίνησεν ὁ λόγος. καὶ τινὲς μὲν, ὁρμωδοῦντες τὰς φυλακὰς τῶν σασιασῶν, κατὰ νώραν ἔμενον, ἀπώλειαν μέντοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως κατεγνώκεσαν. εἰσὶ δ', οἳ, καιροφυλακήσαντες ἄδειαν ἀναχωρήσεως, πρὸς τοὺς Ῥωμαίους κατέφυγον. ὧν ἦσαν ἀρχιερεῖς μὲν Ἰώσηπός τε καὶ Ἰησοῦς, υἱοὶ δ' ἀρχιερέων, τρεῖς μὲν Ἰεμαήλου τοῦ καρατομηθέντος ἐν Κυρήνῃ, καὶ τοῦ Ματθίου τέσσαρες, καὶ εἷς ἕτερος Ματθίου παῖς, διαδρὰς μετὰ τὴν πατρὸς ἀπώλειαν, ὃν ὁ τοῦ Γιώρα Σίμων ἀπέκτεινε, σὺν τρισὶν υἱοῖς, ὡς προείρηται. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν τοῖς ἀρχιερεῦσι συμμετεβάλλοντο. Καῖσαρ δ' αὐτοὺς τά τε ἄλλα φιλοφρόνως ἐδέξατο, καὶ γινώσκων ἀλλοφύλοις ἤθεσιν ἀηδῆ τὴν διατριβὴν ἔξειν, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς Γόφναν, τέως ἐκεῖ ταμιευόμενος μένειν· ἀποδώσειν γὰρ ἑκάστῳ τὰς κτήσεις, κατὰ σχολὴν ἀπὸ τοῦ πολέμου γενόμενος. οἱ μὲν δὴ εἰς τὸ δοθὲν πολίχνιον, μετὰ πάσης ἀσφαλείας, ἀνεχώρουν ἄσμενοι. μὴ φαινομένων δ' αὐτῶν, διεφήμισαν οἱ σασιασαὶ πάλιν, ὡς ἀποσφαγεῖεν ὑπὸ Ῥωμαίων οἱ αὐτόμολοι, δηλονότι τοὺς λοιποὺς ἀποτρέποντες τῷ φόβῳ διαδιδράσκειν. ἤνυσο δ', ὡς καὶ πρότερον, αὐτοῖς τὸ πανοῦργημα πρὸς καιρόν· ἐπεσχέθησαν γὰρ ὑπὸ τοῦ δέους αὐτομολεῖν.

γ'. Αὖθις δ', ὡς ἀναλαβόντας τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τῆς Γόφνας Τίτος ἐκέλευσε μετὰ τοῦ Ἰωσήπου περιελθόντας τὸ τεῖχος ὀφθῆναι τῷ δήμῳ, πλεῖστοι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἐφευγον. γινόμενοι δ' ἀθρόοι, καὶ πρὸ τῶν Ῥωμαίων ἱστάμενοι, μετ' οἰμωγῆς καὶ δακρύων ἱκέτευον τοὺς σασιασᾶς, τὸ μὲν πρῶτον, ὅλῃ τοὺς Ῥωμαίους δέξασθαι τῇ πόλει, καὶ τὴν

„Romanis ignem ei lustrationis infert, totque scelerum „plenam ciuitatem e sedibus euellit.

2. Haec Iosepho cum fletu et lacrymis prosequente, singultibus vox eius interrupta est. Et Romani quidem miserati sunt et ipsum ob ea, quae passus est, et admirati eorum ergo, quae facere destinauit: Ioannes autem eiusque socii magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes. Caeterum nobilium plurimos commouit eius oratio. et nonnulli quidem, seditiosorum custodias formidantes, cum sociis suis manebant, quamvis certi de suo pariter et ciuitatis exitio. Erant autem, qui, capto securae discessionis tempore, ad Romanos confugere. in quibus erant Iosephus quidem et Iesus pontifices; filii vero pontificum, tres quidem Ismaëli, cui apud Cyrenen fuerat caput abscissum; et Matthiae quatuor, alterius vero Matthiae vnus, qui post interitum patris aufugerat, quem Simon Giorae cum tribus filiis, vt supra dictum est, interemit. Multi autem ex aliis nobilibus vna cum pontificibus migrabant ad Romanos: eosque Caesar caetera humaniter excepit, sciensque, inter alienigenarum mores haud iucunde illos victuros esse, in Gophnam dimisit, eis interim illic manere persuadens, vt qui possessiones singulis redditurus esset, cum, bello confecto, frueretur otio. Et illi quidem in vrbeculam sibi concessam, cum omni securitate, laeti discedebant. Cum autem illi non comparerent, seditiosi iterum diuulgarunt, transfugas a Romanis occisos esse, scilicet, vt metu a fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem, vt antea, haec calliditas eis profuit: nam metus eos impedivit, quo minus transfugerent.

3. Rursus autem, postquam eos Titus reuocatos a Gophna cum Iosepho muros obire et populo in conspectum dari iussisset, plurimi ad Romanos fugiebant. Frequentes vero congregati, et ante Romanos stantes, cum ciulatu et lacrymis seditiosis supplicabant, primo quidem, vt Romanos in omnem ciuitatem reciperent, pa-

πατρίδα σῶσαι πάλιν· εἰ δὲ μὴ, τῷ τε ἱερῷ πάντως ὑπεξελθεῖν, καὶ ῥύσασθαι τὸν ναὸν αὐτοῖς. ἐ γὰρ ἂν τολμῆσαι Ρωμαίους μὴ μετὰ μεγίστης ἀνάγκης καταφλέξαι τὰ ἅγια. τούτοις μᾶλλον ἀντιφιλονείκουν, καὶ πολλὰ βλάσφημα τοῖς αὐτομόλοις ἀντικεκραγότες, ἐπὶ τῶν ἱερῶν πυλῶν τὰς τε ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας καὶ λιθοβόλους μηχανὰς διέσπασαν· ὡς τὸ κύκλῳ μὲν ἱερὸν ἀπὸ πλήθους νεκρῶν πρεσσόμενον πολυανδρίου, τὸν δὲ ναὸν αὐτὸν φονερίου. τοῖς δ' ἁγίοις καὶ ἀβάτοις μετὰ τῶν ὅπλων εἰσεπήδων, θερμὰς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντες φόνων· καὶ περῆκοψαν εἰς τοσοῦτον παρανομίας, ὥστε, ἤν ἄν εἰκὸς ἀγανάκτησιν γενέσθαι Ἰουδαίων, εἰ Ρωμαῖοι ταῦτα ἐξυβρίζοιεν εἰς αὐτούς, ταύτην εἶναι παρὰ Ρωμαίων τότε πρὸς Ἰουδαίους ἀσεβοῦντας εἰς τὰ ἴδια. τῶν μέν γε στρατιωτῶν οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ μετὰ φρίκης εἰς τὸν ναὸν ἀφεώρα καὶ προσκύνει, τὰς τε λῆξας ἤδη καὶ περὶ ἀνηκέστων πάθους μεταπεσούσας.

δ'. Τίτος δ' ὑπεραθήσας πάλιν ἐξανεβόησε τοὺς περὶ τὸν Ἰωάννην, λέγων· „οὐκ ἔχ ὑμεῖς, ὦ μιαρώτατοι, τὸν ἀρύβακτον τοῦτον περιβάλεσθε τῶν ἁγίων; οὐχ „ὑμεῖς δὲ τὰς ἐν αὐτῷ στήλας διεσήσατε, γράμμασιν Ελ„ληνικοῖς καὶ ἡμετέροις κεχαραγμένας, ἃ μηδένα τὸ γέ„νειον ὑπερβαίνειν παραγγέλλει; οὐχ ἡμεῖς δὲ τὰς ὑπερβά„τας ὑμῖν ἀναιρεῖν ἐπετρέψαμεν, κἂν Ρωμαῖός τις ᾖ; τί δὴ „νῦν, ἀλιτήριοι, καὶ νεκρὸς ἐν αὐτῷ καταπατεῖτε; τί δὲ „τὸν ναὸν αἵματι ξένῳ καὶ ἐγχωρίῳ φύρετε; μαρτύρομαι „θεοὺς ἐγὼ πατρίους, καὶ εἴ τις ἐφεώρα ποτὲ τόνδε τὸν χῶ„ρον, νῦν μὲν γάρ ἐμὶ οἰομαὶ, μαρτύρομαι δὲ καὶ στρατιὰν „ἐμὴν, καὶ τοὺς παρ' ἐμοὶ Ἰουδαίους, καὶ ὑμᾶς αὐτούς, ὡς „οὐκ ἐγὼ ταῦθ' ὑμᾶς ἀναγκάζω μιαίνειν· κἂν ἀλλάξητε „τῆς παρατάξεως τὸν τόπον, ὅτε προσελεύσεταί τις Ρω„μαίων τοῖς ἁγίοις, ὅτε ἐνυβρίσει. τηρήσω δὲ τὸν ναὸν „ὑμῖν, καὶ μὴ θέλοντι.

ε'. Ταῦτα τῷ Ἰωσήπῳ διαγγέλλοντος ἐκ τοῦ Καίσαρος, εἰ λῃσταὶ καὶ ὁ τύραννος, οὐκ ἀπ' εὐνοίας, ἀλλὰ κατὰ δειλίαν

triamque iterum seruarent: sin vero hoc displiceret, saltem de fano exirent, templumque sibi eruerent. non enim ausuros ne maxima quidem necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His autem illi magis aduersabantur; cumque multa in transfugas vociferassent maledicta, supra sacras portas scorpiones et catapultas et balistas dispesuerunt. adeo vt omne quidem circa fanum spatium mortuorum multitudine coemeterio, templum vero ipsum castello simile videretur. In loca autem sancta et inaccessa, cum armis et manibus adhuc gentili caede calentibus, insiliebant: et eo iniquitatis processerunt, vt, quam ad indignationem Iudaeos adduci verisimile erat, si hanc Romani in ipsos iniuriam admisissent, ea tunc in Iudaeos, propria sacra temerantes, vterentur Romani. Nemo sane erat ex militibus, qui non cum horrore templum adspiceret atque adoraret, optaretque, vt latrones, antequam insanabile malum paterentur, resipiscerent.

4. Titus autem, cum admodum doleret vicem eorum, iterum Ioannem eiusque socios his verbis increpabat: „Nonne vos, o sceleratissimi, hunc cancellum locis „sanctis obiecistis? Nonne vos columnas ad certa interual„la in eo statuistis, literis Graecis ac nostris inscriptas; „quibus edicitur, ne sepra quidem cuiquam licere transgredi? Nonne eos, qui transiissent, quamuis Romanus „quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo „etiam mortuos nunc conculcatis, o nocentissimi? Cur „autem templum et externo et gentili sanguine contami„natis? Testor ego patrios Deos, et si quis olim hunc locum respexit, (nunc enim neminem ad eum respicere arbitror) itemque testor et exercitum meum, et Iudaeos, „qui apud me sunt, et vosmetipsos, quod non ego vos „ad haec violanda compellam: et si locum aciei mutaueritis, neque accedet ad sancta quisquam Romanorum, „neque contumeliam eis faciet. Vobis autem etiam invitis templum seruabo.

5. Haec Iosepho illis Hebraice renunciante mandato Caesaris, latrones ac tyrannus, non ex beneuolentia, sed

γίνεσθαι τὰς παρακλήσεις δοκοῦντες, ὑπερηφάνων. Τίτος δὲ, ὡς ἄτε νίκτον ἑαυτῶν τοὺς ἄνδρας ἀδὲ φειδὼ τινα τοῦ ναοῦ ποιουμένους ἑώρα, πάλιν πρὸς πόλεμον ἄκων ἐχώρει. πᾶσαν μὲν οὖν τὴν δύναμιν ἐπάγειν αὐτοῖς οὐχ οἷόν τε ἦν, μὴ χωρουμένην τῷ τόπῳ· τριάκοντα δ' ἐπιλέξας ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας τὰς ἀρίστας, καὶ τοῖς χιλιάρχοις ἀνὰ χιλίους παραδοὺς, τούτῳ δ' ἐπιτάξας ἡγεμόνα Κερεάλιον, ἐπιθέσθαι πρασσόταξε ταῖς φυλακαῖς περὶ ὥραν τῆς νυκτὸς ἐννάτην. ὄντα δὲ καὶ αὐτὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ συγκαταβαίνειν παρεσκευασμένον, οἵ τε φίλοι διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου κατέσχον, καὶ τὰ παρὰ τῶν ἡγεμόνων λεγόμενα. „πλέον „γὰρ αὐτὸν ἀνύσειν, ἔφασαν, ἐπὶ τῆς Αντωνίας καθεζό„μενον, καὶ τὴν μάχην ἀγωνοθετοῦντα τοῖς στρατιώταις, ἢ „εἰ καταβὰς προκινδυνεύοι. πάντας γὰρ, ὁρῶντος Καίσαρος, „ἀγαθοὺς πολεμιστὰς ἔσεσθαι." τούτοις πειθεὶς ὁ Καῖσαρ, „δι' ἓν τοῦτο τοῖς στρατιώταις ὑπομένειν εἶπών, ἵνα κρίνῃ τὰς „αἱρετὰς αὐτῶν, καὶ μήτε τῶν ἀγαθῶν τις ἀγέραστος, μήτε „τῶν ἀναιτίων ἀτιμώρητος διαλάθῃ, γέγηθε δ' αὐτόπτης „καὶ μάρτυς ἁπάντων, ὁ καὶ τὸ κολάζειν καὶ τὸ τιμᾶν κύριος, τοὺς μὲν ἐπὶ τὴν πρᾶξιν ἔπεμπε καθ' ἣν ὥραν καὶ προείρητο, προελθὼν δ' ἀπὸ τοὺς εἰς τὸ κατόπτον ἀπὸ τῆς Αντωνίας ἐκαραδόκει τὸ μέλλον.

ε'. Οὐ μὴν οἵ γε πεμφθέντες τοὺς φύλακας εὗρον κοιμωμένους, ὡς ἤλπισαν, ἀλλ' ἀναπηδήσασι μετὰ κραυγῆς εὐθέως συνεπλέκοντο. πρὸς δὲ τὴν τῶν ἐγκοιτούντων βοὴν ἔνδοθεν οἱ λοιποὶ κατὰ σῖφος ἐξέθεον. τῶν μὲν δὴ πρώτων τοὺς ἀμφὶ ἐξεδέχοντο Ρωμαῖοι· περιέπιπτον δ' οἱ μετ' ἐκείνους τῷ ἀφετέρῳ τάγματι, καὶ πολλοὶ τοῖς οἰκείοις ὡς πολεμίοις ἐχρῶντο. τὴν μὲν γὰρ διὰ βοῆς ἐπίγνωσιν ἡ κραυγὴ συγχυθεῖσα παρ' ἀμφοῖν, τὴν δὲ ὁμμάτων ἡ νὺξ ἔκλεπτε· καὶ τυφλώττειν ἄλλως ἐς μὲν οἱ θυμοὶ παρεσκεύαζον, ἐς δὲ οἱ φόβοι. διὰ τοῦτο τὸν πρόσυχόντα πλήττειν ἦν ἄφρικτον. Ρωμαίους μὲν οὖν συνεστηκότας, καὶ κατὰ συντάξεις προπηδῶντας, ἧττον ἔβλαπτεν ἄγνοια·

timiditate adhortationes proficiſci exiſtimantes, ſuperbia efferebantur. Titus autem, cum illos neque ſuas fortunas miſerari, neque templo parcere videret, inuitus bellum repetebat. Et copias quidem vniuerſas, quod locus eas non caperet, illis admouere non poterat: tricenis autem optimorum ex ſingula centuria delectis, et tribunis per millenos attributis, hiſce duce praepoſito Cereali, ſub noctis horam nonam cuſtodes aggredi iuſſit. Cum autem ipſe quoque in armis eſſet, ſimulque ad deſcenſum ſemet parauiſſet, propter periculi magnitudinem eum amici cohibebant, atque illa, quae a ducibus dicta erant: „Plus enim ipſum effecturum, aiebant, ad Antoniam ſe„dentem, pugnamque aſſignantem militibus, quam ſi de„ſcenderet, periculiſque pro illis ſe obiiceret: quippe „omnes in conſpectu Caeſaris ſtrenuos fore bellatores.“ Iſtis obſequutus Caeſar, cum ad milites dixiſſet: „ob hoc „ſolum ſe manere, vt de eorum virtute iudicaret, et ne„que fortis quiſquam praemio careret, neque ignauus „poenam euaderet, ſed omnium ſpectator ipſe eſſet et te„ſtis, penes quem vlciſcendi et remunerandi arbitrium,“ illos quidem ad rem aggrediendam, hora, quae ſupra memorata eſt, dimiſit; ipſe vero, ad ſpeculam ex Antonia progreſſus, quid fieret, exſpectabat.

6. Verum hi, qui miſſi fuerant, non, vti ſperabant, ſomno oppreſſos inuenerunt, ſed cum clamore inſilientibus ſtatim ad manus ventum eſt. Caeteri autem excubitorum clamoribus excíti ex aedibus ſe turmatim proripiebant. Primorum quidem impetum excipiebant Romani: et qui illos ſequerentur in agmen proprium incidebant, multiſque ſuorum velut hoſtibus vtebantur. Nam voce quidem ſuorum agnitionem confuſus vtriuſque partis clamor, oculis vero quo minus diſcernerentur, nox omnino impediebat: ac praeterea quibuſdam coecitatem inficiebat furor, aliis timor. idcirco obuium quemque ſine diſcrimine feriebant. Et Romanis quidem, ſcutorum coniunctione ſeptis, et per globos proſilientibus, ignoratio minus nocebat:

καὶ γὰρ ἦν παρ' ἑκάστῳ μνήμη τῶν συνθήματος. Ἰουδαῖοι δ' αἰεὶ σπεδαννύμενοι, καὶ τὰς τε προσβολὰς, καὶ τὰς ὑποχωρήσεις ἀνέδην ποιούμενοι, πολλάκις φαντασίαν παρεῖχον ἀλλήλοις πολεμίων· τὸν ὑποστρέφοντα γὰρ ἕκαστος εἰκεῖον διὰ σκότος ὡς ἐπιόντα Ρωμαῖον ἐξεδέχετο. πλείους γὰρ ὑπὸ τῶν ἰδίων, ἢ τῶν πολεμίων, ἐτρώθησαν, ἕως ἡμέρας γενομένης, ὄψει τὸ λοιπὸν ἡ μάχη διεκρίνετο· καὶ κατὰ φάλαγγα διασάντες, τοῖς τε βέλεσιν εὐτάκτοις ἐχρῶντο καὶ ταῖς ἀμύναις. οὐδ' ἕτεροι δὲ ἦσαν, ἢ ἐκ ποπίων. ἀλλ' οἱ μὲν, ὡς ἐφορῶντος Τίτου, κατ' ἄνδρα καὶ κατὰ συντάξεις ἤριζον ἀλλήλοις· καὶ προκοπῆς ἕκαστος ἐκείνην αὐτῷ τὴν ἡμέραν ἄξειν ὑπελάμβανεν, εἰ γενναίως ἀγωνίσαιτο. Ἰουδαίοις δ' ἐβράβευε τὰς τόλμας, ὅ, τε περὶ σφῶν αὐτῶν καὶ τῷ ἱερῷ φόβος, καὶ ὁ τύραννος ἐφεστὼς, καὶ τοὺς μὲν παρακαλῶν, τοὺς δὲ μαστιγῶν καὶ διαγείρων ἀπειλαῖς. συνέβαινε δὲ τὸ μὲν πλεῖστον σαδιαίαν εἶναι τὴν μάχην, ἐν ὀλίγῳ δὲ καὶ ταχέως ἀντιστρέφεσθαι τὰς ῥοπάς. οὐδ' ἕτεροι γὰρ ἦτε φυγῆς ἦτε διώξεως μῆκος εἶχον. αἰεὶ δὲ πρὸς τὸ συμβαῖνον οἰκείας ἀπὸ τῆς Αντωνίας ὁ θόρυβος ἦν. θαρρεῖν δὲ καὶ κρατεῖσθαι καὶς σφετέροις ἐπεβόων, καὶ μένειν τρεπομένους· ἦν δ' ὥσπερ τι πολέμου θέατρον. οὐδὲν γὰρ ἦτε τὸν, ἦτε τὸν περὶ αὐτὸν ἐλάνθανε τῶν κατὰ τὴν μάχην. τὸ δὲ πέρας ἀρξάμενοι τῆς νυκτὸς ἐννάτης ὥρας, ὑπὲρ πέμπτην τῆς ἡμέρας διελύθησαν, ἀφ' ἧπερ ἤρξαντο τὸ πρῶτον τῆς συμβολῆς, μηδ' ἑτέροις βεβαίως κλίναντος τὴν ἑτέρας, ἀλλὰ τὴν νίκην μέσην ἐν ἀγχωμάλῳ τῇ παρατάξει καταλιπόντες. καὶ Ρωμαίων μὲν ἐπισήμως ἠγωνίσαντο πολλοί· Ἰουδαίων δ' ἐκ μὲν τῶν περὶ Σίμωνα Ἰούδας ὁ τοῦ Μέρτωνος, καὶ Σίμων ὁ τοῦ Ιωσίου, τῶν δὲ Ἰδουμαίων Ιάκωβος καὶ Σίμων, Καθλᾶ μὲν ἦτος παῖς, Σωσᾶ δὲ ὁ Ιάκωβος, τῶν δὲ μετὰ Ιωάννου Γυφθαῖος καὶ Αλεξᾶς, τῶν δὲ ζηλωτῶν Σίμων υἱὸς Ιαείρου.

ζ'. Ἐν τούτῳ δ' ἡ λοιπὴ τῶν Ρωμαίων δύναμις, ἡμέρας ἑπτὰ κατασεσιψαμένη τὸ τῆς Αντωνίας θεμελίου, μὲ-

tesserae enim suae quisque meminerat. Iudaei vero semper dissecti, et tam impetus, quam recessus, temere facientes, sibi inuicem hostium speciem ingerebant: nam reuertentem suum quisque per tenebras quasi Romanum aggredientem excipiebat. Qua re factum, vt plures a suis, quam ab hostibus, sauciarentur, donec orto die visu deinceps pugna discerneretur, et in acie ex aduerso stantes bono ordine hostes telis peterent atque propulsarent. Neutri vero cedebant, neque labore fatigabantur. Sed Romani quidem et sigillatim et multi simul veluti in conspectu Titi strenue concertabant: illumque diem sibi quisque promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudaeis autem ministrabat audaciam et proprium cuiusque periculum, et quod templo metuerent, quodque tyrannus instaret, alios quidem obsecrans, alios vero verberans, et minis ad pugnam incitans. Verum accidebat, vt maxima ex parte stataria esset pugna; atque in exiguo spatio et celeriter huc illuc inclinaret acies, neutra enim pars prolixum fugiendi vel persequendi spatium habebat. Semper autem, prout res vtrinque eueniebat, ex Antonia tumultus erat, ad suos clamantium, si superarent, vt bono animo essent, sin vero fugerent, vt fugam sisterent: eratque veluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum, vel alios, qui cum eo erant, quicquam latebat eorum, quae in pugna gerebantur. Postremo, nona noctis hora coepto praelio, non nisi post quintam diei horam diremtum est; cum neutri eo loco, vnde pugnam iniere, certa fuga cessissent, verum mediam in ancipiti acie victoriam reliquissent. Et Romanorum quidem plurimi egregie dimicabant: Iudaeorum vero, ex parte Simonis, Iudas Mertonis filius, et Sanon Iosiae; ex Idumaeis, Iacobus et Simon, hic Cathlae filius, Iacobus autem Sosae; atque ex Ioannis factione, Gyphthaeus et Alexas, et ex Zelotis, Simon filius Iairi.

7. Interea autem reliqua Romanorum manus, septem diebus Antoniae fundamentis euersis, latum ad templum

χρι τῆ ἱερᾶ πλατείας ἄνοδον ἐτετραπόνησαν. πλησιάσαντα δὲ τῷ πρώτῳ περιβόλῳ τὰ τάγματα κατήρχετο χωμάτων· τὸ μὲν ἀντικρυς τῆς τῆ ἔσω ἱερᾶ γωνίας, ἥτις ἦν πατ' ἄρκτον καὶ δύσιν, τὸ δὲ κατὰ τὴν βόρειον ἐξέδραν, ἣ μεταξὺ τῶν δύο πυλῶν ἦν, τῶν δὲ λοιπῶν δύο, θάτερον μὲν κατὰ τὴν ἑσπέριον στοὰν τῆ ἔξωθεν ἱερᾶ, τὸ δὲ ἕτερον ἔξω κατὰ τὴν βόρειον. προϋκαπτε μέντοι μετὰ πολλῆ καμάτῳ καὶ ταλαιπωρίας αὐτοῖς τὰ ἔργα, καὶ τὴν ὕλην ἀφ' ἑκατὸν σταδίων συγκομίζοντιν, ἐκαθῆντο δ' ἔσθ' ὅτε καὶ κατ' ἐπιβουλὰς αὐτοὶ, διὰ περιουσίαν τῆ πρατεῖν ὄντες ἀδεέστεροι, καὶ δι' ἀπογνωσιν ἤδη σωτηρίας χρώμενοι τολμηροτέρους τοῖς Ιουδαίοις. τῶν γὰρ ἱππέων τινὲς, ὁπότε προέλθοιεν ἐπὶ ξυλείαν ἢ χόρτῳ συλλογὴν, τὰν τῆς κομιδῆς χρόνον, ἀνίεσαν βόσκεσθαι τὰς ἵππους ἀποχαλινώντες, ἃς οἱ Ιουδαῖοι κατὰ σῖφος ἐκπηδῶντες ἥρπαζον. καὶ τοῦτο συνεχῶς γινομένῳ, νομίσας Καῖσαρ, ὅπερ ἦν, ἀμελείᾳ τῆ σφετέρων πλέον, ἢ τῆ Ιουδαίων ἀνδρεία, γίνεσθαι τὰς ἁρπαγὰς, ἔγνω σκυθρωπότερον τοὺς λοιποὺς πρὸς φυλακὴν τῶν ἱππείων ἐπιστρέψαι· καὶ καλεύσας ἀπαχθῆναι τὸν ἐπὶ θάνατον τῶν ἀπολεσάντων στρατιωτῶν ἕνα, φόβῳ τοῖς ἄλλοις ἐπέπεσε τοὺς ἵππους. ἐκεῖνοι γὰρ εἶων νέμεσθαι, καθάπερ δὲ συμπεφυκότες αὐτοῖς ἐπὶ τὰς χεῖρας ἔζησαν. οἱ μὲν δὴ προσεπολέμουν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰ χώματα διήγειραν.

η'. Μετὰ δὲ μίαν ἡμέραν αὐτῶν τῆς ἀνόδου, πολλοὶ τῶν στασιαστῶν, οἷς ἁρπαγαί τε ἐπέλιπον ἤδη, καὶ ὁ λιμὸς ἤπειγε, συνελθόντες ταῖς κατὰ τὸ Ελαιῶν ὄρος Ρωμαίων φυλακαῖς ἐπιτίθενται, περὶ ὥραν ἐνδεκάτην τῆς ἡμέρας, ῥᾳδίως νενικηκέναι μὲν ἀδοκήτων, ὄπισθα πρὸς θεραπείαν ἤδη τῶν σωμάτων ὄντων, ῥᾳδίως διεκπίπτειν. προαισθόμενοι δὲ τὴν ἔφοδον αὐτῶν οἱ Ρωμαῖοι, καὶ ταχέως ἐκ τῶν πλησίον φρουρίων συνδραμόντες, εἶργον ὑπερπηδᾶν καὶ διακόπτειν τὸ περιτείχισμα βιαζομένους. γενομένης δὲ καρτερᾶς τῆς συμβολῆς, ἄλλα τε πολλὰ παρ' ἑκατέρων γενναίως ἐπράχθη, Ρωμαίων μὲν μετὰ τῆς ἰσχύος ἐμπειρία τῆ πολε-

adſcenſum miniſterunt. Et legiones cum primo muro appropinquaſſent, aggeres moliri coeperunt: vnum quidem contra interioris templi angulum, qui ad ſeptentrionem orientemque ſpectabat; alterum vero ad exedram ſeptentrionalem, quae inter duas portas erat; aliorum vero duorum vnum contra porticum occidentalem templi exterioris; alterum vero contra ſeptentrionalem. Veruntamen opera illis procedebant magno cum labore et graui difficultate, materiemque a centeſimo vſque ſtadio comportarunt. Interdum autem inſidiis ipſi laedebantur, vtpote minus cauti, quod inſidiatores facile ſuperare ſe poſſe putarint, atque Iudaeos propter deſperationem ſalutis audaciores haberent. Nonnulli enim equitum, quoties ad lignum ſiue foenum colligendum exiiſſent, interea dum id facerent, equos ſuos frenis exutos paſci ſinebant, quos Iudaei per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque cum id crebro fieret, Caeſar ratus, id quod verum erat, negligentia ſuorum magis, quam Iudaeorum virtute, rapinas contingere, triſti animaduerſione caeteros ad equorum cuſtodiam reuocare ſtatuit; vnoque militum, qui equum perdiderat, morte damnato, eo metu equos ſuos caeteris conſeruauit. nunquam enim eos poſthac ad paſcendum dimittebant, ſed tanquam natura his connexi ad neceſſaria egrediebantur. Et illi quidem templum oppugnabant, et aggeres erigebant.

8. Altera vero die poſt eorum adſcenſum, multi ſeditioſorum, quos rapinae iam defecerant et fames vrgebat, congregati, in praeſidia Romanorum iuxta Oliuarum montem, circa vndecimam diei horam, impetum faciunt: ſperantes primo quidem inopinatos, deinde corporis curandi cauſa quieſcentes, facile perrupturos eſſe. Verum Romani, cum illorum eruptionem praeſenſiſſent, concurſumque feciſſent ex propinquis cuſtodiis, obſtabant eis murum transſcendere et vi perrumpere conantibus. Acri autem pugna conſerta, et alia multa fortiter vtrinque geſta erant; cum Romani quidem praeter fortitudinem etiam

μεν χρωμένων, Ιουδαίοις δ' ἀφειδέσι ταῖς ὁρμαῖς καὶ τοῖς θυμοῖς ἀκαταχέτοις. ἐσφατήγει δὲ τῶν μὲν αἰδὼς, τῶν δ' ἀνάγκη. τότε γὰρ ἐξαφῆναι Ιουδαίους, ὥσπερ ἄρκυσιν ἐπιλημμένους, Ρωμαίοις αἴσχιστον ἐδόκει. κἀκεῖνοι μίαν ἐλπίδα σωτηρίας εἶχον, εἰ βιασάμενοι ῥήξειαν τὸ τεῖχος. καὶ τῶν ἀπὸ σπείρας τις ἱππέων, Πεδάνιος τοὔνομα, τρεπομένων ἤδη τῶν Ιουδαίων, καὶ κατὰ τῆς φάραγγος συνωθουμένων, ῥόθιον ἐκ πλαγίου παρελαύνων τὸν ἵππον, ἁρπάζει τινὰ φεύγοντα τῶν πολεμίων, νεανίαν, σιβαρόν τε ἄλλως τὸ σῶμα, καὶ καθωπλισμένον, δεξάμενος ἐκ τῶ σφυροῦ τοσοῦτον μὲν ἑαυτὸν ἐκτρέχοντος ἐπέκλινε τῷ ἵππῳ, τοσοῦτον δ' ἐπεδείξατο τῆς τε δεξιᾶς τὸν τόνον, καὶ τῷ λοιπῷ σώματος, ἔτι δ' ἐμπειρίας ἱππικῆς. ὁ μὲν δὴ ὥσπερ τι κειμήλιον ἁρπασάμενος ἦκε φέρων Καίσαρι τὸν αἰχμάλωτον. Τίτος δὲ τὸν μὲν λαβόντα τῆς δυνάμεως θαυμάσας, τὸν δὲ ληφθέντα τῆς περὶ τὸ τεῖχος ἐπιχειρήσεως κολάσας κελεύσας, αὐτὸς ἐν ταῖς περὶ τὸ ἱερὸν διαμάχαις ἦν, καὶ τὰ χώματα κατήπειγεν.

θ'. Ἐν ᾧ Ιουδαῖοι κακούμενοι ταῖς συμβολαῖς, ἀεὶ κατ' ὀλίγον καρυφευμένοι τῷ πολέμῳ καὶ τῷ ναῷ προσέρποντος, καθάπερ σηπομένου σώματος, ἀπέκοπτον τὰ προειλημμένα μέλη, φθάνοντες τὴν εἰς τὸ πρόσω νομήν. τῆς γὰρ βορείου καὶ κατὰ δύσιν στοᾶς τὸ συνεχὲς πρὸς τὴν Αντωνίαν ἐμπρήσαντες, ἔπειτα ἀπέρρηξαν ὅσον πήχεις εἴκοσι, ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἀρξάμενοι καίειν τὰ ἅγια. μετὰ δ' ἡμέρας δύο, τεταρτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ προειρημένου μηνὸς, τὴν πλησίον στοὰν ὑποπιπρῶσι Ρωμαῖοι, καὶ μέχρι πεντεκαίδεκα πήχων προκόψαντος τοῦ πυρὸς, ἀποκόπτουσιν ὁμοίως Ιουδαῖοι τὴν ὀροφὴν, μήτε καθάπαξ ἐξισάμενοι τῶν ἔργων, καὶ τὸ πρὸς τὴν Αντωνίαν συναφὲς αὐτῶν διαιροῦντες· καὶ παρὼν κωλύειν ὑποπιπράντας. οἱ δὲ, πρὸς τὴν ἐμβολὴν τοῦ πυρὸς ἠρεμήσαντες, τὴν νομὴν ἐμέτρησαν αὐτῷ σφίσι χρησίμως. περὶ μὲν δὴ τὸ ἱερὸν ὑ διέλιπον αἱ συμβολαὶ, συνεχὴς δ' ἦν κατὰ μέρος ἐκθεόντων ἐπ' ἀλλήλους ὁ πόλεμος.

bellandi peritia, Iudaei vero immoderato impetu et effrenatis animis vterentur. illos autem pudor quidem vrgebat, hos vero neceſſitas. Tunc enim dimittere Iudaeos, velut reti comprehenſos, Romanis turpiſſimum videbatur; et illi vnam ſpem ſalutis, ſi murum perrumpere poſſent, habebant. Et quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudaeis in fugam verſis, atque in vallem coactis, equo a latere incitato praeteruectus, corripit vnum ex hoſtibus fugientem, iuuenem, et alias corpore validum, et armis vndique ſeptum, talo comprehenſum, tantum quippe ſe inclinauit equo currente, tantamque dextrae vim, et reliqui corporis, itemque equeſtris peritiae oſtendit. Et ille quidem, tanquam pretioſi aliquid rapuiſſet, captiuum ſecum adducens ad Caeſarem venit. Titus autem vires illius, qui eum ceperat, admiratus, et captiuo, quia murum aggreſſus eſt, ſupplicio tradito, ipſe templi oppugnationem curabat, atque aggeribus erigendis inſtabat.

9. Interim Iudaei in conflictibus peſſumdati, paulatim ſemper adſcendente bello et in templum etiam ſerpente, ſicuti in corpore putreſcente, membra, in quae iam inuaſerat, abſcindebant, priuſquam vlterius graſſaretur. Nam cum porticus partem, quae a ſeptentrione et occaſu coniuncta erat Antoniae, incendiſſent, poſtea ad viginti cubitos abruperunt, ſuis manibus ſacra adyta vrere aggreſſi. Biduo autem poſt, viceſimo et quarto menſis praedicti die, vicinam porticum incenderunt Romani; flammaque ad cubitos XV. progreſſa, Iudaei ſimiliter tectum abſcindunt: et ab operibus eam non omnino auertentes, quicquid inter ipſos erat et Antoniam diruunt; etiam cum liceret eis incendium prohibere. Illi autem cum primum ignis iniiceretur, otioſi, eius curſum pro ſua vtilitate metiebantur. Qua re fiebat, vt circa templum quidem acie confligere non deſinerent; ſed frequens erat ſingulorum contra ſe inuicem excurrentium pugna.

ί. Τῶν Ιυδαίων δέ τις, κατὰ ταύτας ἡμέρας, αἴνῃς. τό, τε σῶμα βραχὺς καὶ τὴν ὄψιν εὐκαταφρόνητος, γένυς τε ἕνεκα καὶ τῶν ἄλλων ἄσημος, Ιωνάθης ἐπαλεῖτο, προελθὼν κατὰ τὸ τῆ ἀρχιερέως Ιωάννυ μνημεῖον, ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τὺς Ρωμαίυς ὑπερηφάνως ἐφθέγγετο, καὶ τὸν ἄριστον αὐτῶν εἰς μονομαχίαν προὐκαλεῖτο. τῶν δὲ ταύτη παρατεταγμένων οἱ πολλοὶ μὲν ὑπερηφάνυν, ἦσαν δ', οἱ κατὰ τὸ εἰκὸς ἐδεδοίκεσαν· ἤπτετό γε μὴν τινῶν καὶ λογισμὸς ἐκ ἀσύνετος, θανατῶντι μὴ συμπλέκεσθαι. τὺς γὰρ ἀπεγνωκότας τὴν σωτηρίαν τά τ' ἄλλα καὶ τὰς ὁρμὰς ἀταμιεύτυς ἔχειν, καὶ τὸ θεῖον ἀδυσώπητον· τό, τε παραβάλλεσθαι πρὸς ὃς καὶ τὸ νικᾶν ἐ μέγα, καὶ μετ' αἰσχύνης τὸ ληφθῆναι σφαλερὸν, ἐκ ἀνδρείας, ἀλλὰ θρασύτητος εἶναι. μηδενὸς δ' ἐπικολυ πρεσβεύοντος, καὶ τῆ Ιυδαίᾳ πολλὰ κατακερτομῶντος αὐτὺς εἰς δειλίαν, ἀλαζὼν γάρ τις ἦν ἑαυτῷ σφόδρα καὶ τῶν Ρωμαίων ὑπερήφανος, Πάδης τις ὄνομα, τῶν ἐξ ἴλης ἱππέων, βδελυξάμενος αὐτῆ τά τε ῥήματα, καὶ τὸ αὔθαδες, εἰκὸς δὲ καὶ πρὸς τὴν βραχύτητα τῆ σώματος αὐτὸν ἀσκέπτως ἐπαρθῆναι, προπηδᾷ· καὶ τὰ μὲν ἄλλα περιῆν συμβαλὼν, προεδόθη δ' ὑπὸ τῆς τύχης. πεσόντα γὰρ αὐτὸν ὁ Ιωνάθης ἀποσφάττει προσδραμὼν, ἔπειτα ἐπιβὰς τῷ νεκρῷ, τό, τε ξίφος ἠμαγμένον ἀνέσεισε καὶ τῇ λαιᾷ τὸν θυρεὸν, ἐπηλάλαξέ τε τῇ φρατιᾷ πολλὰ, καὶ πρὸς τὸν πεσόντα κομπάζων, καὶ τὺς ὁρῶντας Ρωμαίυς ἐπισκώπτων, ἕως αὐτὸν, ἀνασπιστῶντα καὶ ματαίζοντα, Περίσκος τις ἑκατοντάρχης τοξεύσας διήλασε βέλει. πρὸς ὃ τῶν τε Ιυδαίων καὶ τῶν Ρωμαίων κραυγὴ συνεξήρθη διάφορος. ὁ δὲ δινηθεὶς ἐκ τῶν ἀλγηδόνων ἐπὶ τὸ σῶμα τῆ πολεμίᾳ κατέπεσεν, ὠκυτάτην ἀποφήνας ἐν πολέμῳ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀλόγως εὐτυχῆσι νέμεσιν.

10. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudaeis vir et corpore breuis et vultu despicabilis, tamque genere, quam rebus aliis, ignobilis, Ionathas nomine, progressus ad Ioannis pontificis monumentum, cum alia multa superbe ad Romanos proloquutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare certamen prouocauit. At eorum, qui in acie ex aduerso instructa stetere, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos, (vt verisimile) etiam, qui timerent: caeterum quosdam non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non conligendum esse. nam qui de salute desperassent, eos praeter alia temerario impetu ferri, Deumque non respicere: et cum his in discrimen venire, quos neque vincere magnum sit, et vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis, sed ferocitatis videri. Cum autem diu nemo procederet, multaque Iudaeus eorum timiditati illuderet, vt qui in se valde arrogans esset et Romanorum contemtor, Pudens quidam nomine, ex ala equitum, et verba illius et insolentiam detestatus, fortasse autem etiam corporis breuitate inconsiderate sublatus, prosiliit; et caetera quidem superior erat in conflictu, sed a fortuna proditus erat. Ipsum enim Ionathas, cum cecidisset, accurrens interficit; deinde pede supra mortuum posito, et gladium cruentum quatiebat laeuaque scutum, atque multis acclamauit exercitui, et caeso insultans, et Romanis spectantibus obtrectans, donec eum tripudiantem et vana iactantem Priscus quidam centurio sagitta transfixit. quo facto et Iudaeorum et Romanorum clamor varius excitatus est. Ille autem, vertigine ex dolore correptus, in corpus hostis decidit; ostenditque, in bello velocissimam vltionem sequi immerito fortunatos.

ΚΕΦ. γ'.

Περὶ τῦ ἐπινοηθέντος παρὰ τῶν Ιυδαίων δόλυ, ᾧ πολλὰς Ρωμαίων ἐνέπρησαν. ἄλλη τῦ λιμῦ δεινοτάτη ἔκφασις.

Οἱ δ' ἀνὰ τὸ ἱερὸν στασιασταὶ φανερῶς τ' ἐκ ἀνίεσαν τὰς ἐπὶ τῶν χωμάτων στρατιώτας ἀμυνόμενοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τῦ προειρημένυ μηνὸς ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι δόλοις ἐσκευάζοντας τοιόνδε. τῆς ἐσπερίας στοᾶς τὸ μεταξὺ τῶν δοκῶν καὶ τῆς ὑπ' αὐτῆς ὀροφῆς, ὕλης ἀναπιπλᾶσιν αὖης, πρὸς δὲ ἀσφάλτῳ τε καὶ πίσσῃ, ἔπειτα ὡς καταπονέμενοι δῆθεν ὑπεχώρυν. πρὸς ὃ τῶν μὲν ἀσκέπτων πολλοὶ ταῖς ὁρμαῖς φερόμενοι, προσέκειντο τοῖς ὑποχωρῦσιν, ἐπί τε τὴν στοὰν ἐπῆδων προθέμενοι κλίμακας· οἱ δὲ συνετώτεροι, τὴν ἄλογον τροπὴν τῶν Ιυδαίων ὑπονοήσαντες, ἔμενον. κατεπλήθη μέντοι τῶν ἀναπηδησάντων ἡ στοά, καὶ τῦτῳ οἱ Ιυδαῖοι πᾶσαν ὑποπιμπρῶσιν αὐτήν. αἰρομένης δ' αἰφνιδίως πάντοθεν τῆς φλογὸς, τύς τε ἔξω τῦ κινδύνυ Ρωμαίυς ἔκπληξις ἐπέσχε δεινὴ, καὶ τὺς περιεχεθέντας ἀμηχανία. κυκλύμενοι δὲ ὑπὸ τῆς φλογὸς, οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω κατεκρήμνιζον ἑαυτύς, οἱ δ' εἰς τὺς πολεμίυς· πολλοὶ δ' ἐλπίδι σωτηρίας εἰς τὺς σφετέρυς κατακηδῶντες ἐκλῶντο τὰ μέλη, πλείσων δ' ἔφθανε τὰς ὁρμὰς τὸ πῦρ, καί τινες τὴν φλόγα σιδήρῳ. περιεῖχε δ' εὐθέως καὶ τὺς ἄλλως φθειρομένυς τὸ πῦρ, ἐπὶ πλεῖσον ἐκφερόμενον. Καίσαρα δὲ, καίπερ χαλεπαίνοντα τοῖς ἀπολλυμένοις, ἐπειδὴ δίχα παραγγέλματος ἀναβεβήκεσαν, ὅμως οἶκτος εἰσῄει τῶν ἀνδρῶν, καὶ μηδενὸς προσαμύνειν δυναμένυ. τῦτο γὰν παραμύθιον ἦν τοῖς φθειρομένοις, τὸ βλέπειν ὑπὲρ ὅ τις ἠφίει τὴν ψυχὴν ὀδυνώμενον· βοῶν τε γὰρ αὐτοῖς καὶ προπηδῶν, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐκ τῶν ἐνόντων ἐπαμύνειν παρακαλῶν, δῆλος ἦν. τὰς δὲ φωνὰς ἕκαστος καὶ τὴν διάθεσιν, ὥσπερ τι λαμπρὸν ἀποφέρων ἐντάφιον, εὔθυμος ἀπέθνησκεν. ἔνιοί γε μὴν, ἐπὶ τὸν τοῖχον τῆς στοᾶς ὄντα πλατὺν ἀναχωρήσαντες, ἐκ μὲν τῦ πυρὸς διεσώθησαν,

CAP. III.

De dolo a Iudaeis excogitato, quo Romanorum multos exuſſerunt. Altera famis grauiſſimae deſcriptio.

SEditioſi autem, qui in templo erant, et aperte milites in aggere verſantes quotidie propulſare non ceſſabant, atque viceſimo die praedicti menſis huiuſmodi dolum commoliuntur. Occidentalis porticus ſpatium, quod inter culmen et trabes erat vacuum, ligno arido itemque ſulphure ac bitumine repleuere: deinde, tanquam ſcilicet labore defatigati, cedebant. Quare multi quidem improuiſi, temerario impetu concitati, inſtabant fugientibus, et in porticum adſcendere admotis ſcalis nitebantur: at prudentiores, nullam fugae cauſam Iudaeis fuiſſe cogitantes, locis ſuis manebant. Veruntamen iis, qui adſcenderunt, repleta erat porticus: et mox Iudaei ipſam totam ſuccendunt. Cum autem vndique ſubito flamma excitaretur, et Romanos, qui extra periculum ſteterunt, ingens ſtupor inuaſit, et eos, quos incendium ceperat, occupauit deſperatio. Qui vero flammis circumdati erant, alii ſemetipſos retrorſum in vrbem praecipitabant, alii vero in hoſtes: multique ſpe ſalutis in ſuos deſilientes membra frangebant: plurimos, dum effugere conantur, praeueniebat incendium: nonnulliique ferro flammam anteuertebant. ſtatim vero et eos, qui alias neci darentur, ignis comprehendebat, longe lateque pervagatus. Caeſarem vero, licet morientibus ſuccenſentem, quod iniuſſi porticum adſcenderant, miſericordia tamen eorum tetigit, cum et nemo opem ferre poſſet. hoc erat tamen ſolatio pereuntibus, ipſum dolentem cernere, pro quo vitam quiſque prodigebat: nam palam erat, quod eos clamaret, et proſiliret, comiteſque ſuos obſecraret pro virili quemque ſua auxilium ferre. Has voces et dolorem Caeſaris, veluti ſplendidas exſequias, quiſque reportans, hilari animo moriebatur. Caeterum nonnulli, in partem porticus latiorem recepti, ex igni

ὑπὸ δὲ τῶν Ιουδαίων περιχεθέντες ἐπιπολὺ μὲν ἀντέχον διατιτρωσκόμενοι· τέλος δὲ πάντες ἔπεσον.

β'. Καὶ τελευταῖόν τις αὐτῶν νεανίας, ὀνόματι Λόγγος, ὅλον ἐπικοσμήσας τὸ πάθος, καὶ κατ' ἄνδρα μνήμης ἀξίων ὄντων πάντων τῶν ἀπολωλότων, ἄριστος φανείς. οὗ οἱ μὲν Ιουδαῖοι τῆς τε ἀλκῆς ἀγάμενοι, καὶ ἄλλως ἀνελεῖν θέλοντες, καταβῆναι πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ δεξιᾷ παρεκάλεσαν. ὁ δὲ ἀδελφὸς Κορνήλιος ἐκ θατέρου, μὴ καταισχύναι τὸ σφέτερον κλέος, καὶ τὴν Ρωμαίων στρατιάν. τούτῳ πειθεὶς, καὶ διαιρέμενος φανερὸν ἑκατέροις τοῖς τάγμασι τὸ ξίφος, ἑαυτὸν ἀναιρεῖ. τῶν δὲ τῷ πυρὶ περιχεθέντων, λαμπρά τις παντοίας διασώζεται. προσκαλεσάμενος γάρ τινα τῶν συστρατιωτῶν Λίκιον, ᾧ συνεσκήνει, μεγάλῃ τῇ φωνῇ· „κληρονόμον, ἔφη, καταλείπω σε τῶν ἐμαυτοῦ κτημάτων, „εἰ προσελθὼν μὲ δέξαιο." τοῦ δὲ ἑτοίμως προσδραμόντος, ὁ μὲν ἐπ' αὐτὸν κατεσχεθεὶς, ἔζησεν· ὁ δὲ δεξάμενος, ὑπὸ τοῦ βάρους τῷ λιθοστρώτῳ προσαραχθεὶς, παραχρῆμα θνήσκει. τοῦτο τὸ πάθος πρὸς καιρὸν μὲν Ρωμαίοις ἐνεποίησεν ἀθυμίαν, πρὸς δὲ τὸ μέλλον ὅμως κατεσκεύασε φυλακτικωτέρους, καὶ πρὸς τὰς Ιουδαίων ἀπάτας ὠφέλησεν, ἐν αἷς τὰ πολλὰ δι' ἄγνοιαν τῶν τόπων καὶ τὸ ἦθος τῶν ἀνδρῶν ἐβλάπτοντο. κατεκαή δὲ ἡ στοὰ μέχρι τοῦ Ιωάννου πύργου, ὃν ἐκεῖνος ἐν τῷ πρὸς Σίμωνα πολέμῳ κατεσκεύασεν, ὑπὲρ τὰς ἐξαγούσας ὑπὲρ τὸν ξυστὸν πύλας· τὸ δὲ λοιπὸν ἐπιδιεφθαρμένους ἤδη Ιουδαίοις τοῖς ἀναβᾶσιν ἀπέκοψαν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ καὶ Ρωμαῖοι τὴν βόρειον στοὰν ἐνέπρησαν μέχρι τῆς ἀνατολικῆς ὅλην, ὧν ἡ συνάπτουσα γωνία τῆς Κεδρῶνος καλουμένης φάραγγος ὑπερεδέδμητο, παρ' ὃ καὶ φοβερὸν ἦν τὸ βάθος. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν ἐν τούτοις ἦν.

γ'. Τῶν δ' ὑπὸ τοῦ λιμοῦ φθειρομένων κατὰ τὴν πόλιν ἄπειρον μὲν ἔπιπτε τὸ πλῆθος· ἀδιήγητα δὲ συνέβαινε τὰ πάθη. καθ' ἑκάστην γὰρ οἰκίαν, εἴ που τροφῆς παραφανείη σκιὰ, πόλεμος ἦν, καὶ διὰ χειρῶν ἐχώρει τὰ

quidem euaserunt, a Iudaeis vero circumdati diu quidem saucii restiterunt: tandem vero vniuersi cecidere.

2. Et postremo quidam ex illis iuuenis, nomine Longus, toti huic calamitati ornamento fuit: et quamuis sigillatim digni sint memoria, qui periere, omnium tamen fortissimum se ostendit. quem Iudaei quidem, et quia fortis erat, et quia interficere eum cupiebant, ad ipsos fide sua data descendere hortabantur. Frater vero eius Cornelius, qui ex altera parte stabat, ne gloriam suam Romanamque militiam dehonestaret, orabat. Huic dicto audiens, sublatoque altius gladio, vt ab vtraque parte cerneretur, semetipsum occidit. Eorum autem, qui ab igne circumdati erant, Artorius quidam calliditate seruatus est. Appellato enim clara voce Lucio quodam commilitone et contubernale suo: „haeredem te, inquit, relinquo totius „patrimonii mei, si propius accedens me exceperis." Cum autem is promto animo accurrisset, ille quidem, qui se in eum proiecerat, vitam seruauit; qui vero eum exceperat, pondere allisus pauimento continuo moritur. Hoc ipsum, quod accidit, paulisper quidem Romanis moestitiam inferebat; in posterum tamen cautiores effecit, et aduersus Iudaeorum insidias nonnihil contulit; quibus plerumque, ex locorum ignoratione hominumque ingenio, laedebantur. Verum porticus exusta est ad turrim vsque Ioannis, quam ille, cum bellum aduersus Simonem gereret, aedificauerat super portas, quae vltra Xystum ducerent: reliquum vero Iudaei, postquam consumti fuerant, qui adscenderant, abscinderunt. Sequenti autem die Romani quoque porticum septentrionalem ad orientalem vsque totam incenderunt, quarum angulus vtrasque connectens super vallem, quae Cedronis appellatur, aedificata erat, vbi et horribilis erat eius profunditas. Et circa templum quidem ita se res habebant.

3. Eorum autem, qui per ciuitatem fame perierunt, infinita quidem cecidit multitudo: calamitates vero, quas passi sunt, enarrari non possunt. Per singulas quippe domos, siquibi vel vmbra apparuisset cibi, bellum illico gerebatur,

φίλτατοι πρὸς ἀλλήλους, ἐξαρπάζοντες τὰ ταλαίπωρα τῆς ψυχῆς ἐφόδια. πίστις δ' ἀπορίας ἐδὲ τοῖς θνήσκουσιν ἦν· ἀλλὰ καὶ τὰς ἐκπνέοντας οἱ λῃσταὶ διηρεύνων, μή τις ὑπὸ κόλπον ἔχων τροφὴν σκήπτοιτο τὸν θάνατον αὐτῷ. οἱ δ' ὑπ' ἐνδείας κεχηνότες, ὥσπερ λυσσῶντες κύνες ἐσφάλλοντο, καὶ παρεφέροντο. ταῖς τε θύραις ἐνσειόμενοι μεθυόντων τρόπον, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τὰς αὐτὰς οἰκίας εἰσπηδῶν δὶς ἢ τρὶς ὥρᾳ μιᾷ. πάντα δ' ὑπ' ὀδόντας ἦγεν ἡ ἀνάγκη, καὶ τὰ μηδὲ τοῖς ῥυπαρωτάτοις τῶν ἀλόγων ζώων πρόσφορα συλλέγοντες ἐσθίειν ὑπέφερον. ζωστήρων γῦν καὶ ὑποδημάτων τὸ τελευταῖον οὐκ ἀπέχοντο, καὶ τὰ δέρματα τῶν θυρεῶν ἀποδέροντες ἐμασσῶντο. τροφὴ δ' ἦν καὶ χόρτου τισὶ παλαιοῦ σπαράγματα. τὰς γὰρ ἴνας ἔνιοι συλλέγοντες, ἐλάχιστον σταθμὸν ἐπώλουν Αττικῶν τεσσάρων. καὶ τί δεῖ τὴν ἐπ' ἀψύχοις ἀναίδειαν τῇ λιμῷ λέγειν; εἶμι γὰρ αὐτῇ δηλώσων ἔργον, οἷον μήτε παρ' Ἕλλησι, μήτε παρὰ βαρβάροις ἰσόρηται, φρικτὸν μὲν εἰπεῖν, ἄπιστον δ' ἀκοῦσαι. καὶ ἐγὼ δὲ μὴ δόξαιμι τερατεύεσθαι τοῖς αὐθις ἀνθρώποις, κἂν παρέλιπον τὴν συμφορὰν ἡδέως, εἰ μὴ τῶν κατ' ἐμαυτὸν εἶχον ἀπείρους μάρτυρας. ἄλλως τε καὶ ψυχρὰν ἂν καταθείμην τῇ πατρίδι χάριν, καθυφέμενος τὸν λόγον ὧν πέπονθα τὰ ἔργα.

δ'. Γυνή τις τῶν ὑπὲρ τὸν Ἰορδάνην κατοικούντων, Μαρία τὄνομα, πατρὸς Ἐλεαζάρου, κώμης Βηθεζώβ, σημαίνει δὲ τοῦτο οἶκος ὑσσώπου, διὰ γένος καὶ πλοῦτον ἐπίσημος, μετὰ τῆς λοιπῆς πλήθους εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καταφυγοῦσα συνεπολιορκεῖτο. ταύτης τὴν μὲν ἄλλην κτῆσιν οἱ τύραννοι διήρπασαν, ὅσην ἐκ τῆς Περαίας ἀνασκευασαμένη μετήνεγκεν εἰς τὴν πόλιν· τὰ δὲ λείψανα τῶν κειμηλίων, κἂν εἴ τι τροφῆς ἐπινοηθείη, καθ' ἡμέραν εἰσπηδῶντες ἥρπαζον οἱ δορυφόροι. δεινὴ δὴ τὸ γύναιον ἀγανάκτησις εἰσῄει, καὶ πολλάκις λριδορήσασα καὶ καταρωμένη τοὺς ἅρπαγας ἐφ' ἑαυτὴν ἠρέθιζεν. ὡς δ' ὅτε παρο-

et amiciſſimi quique inter ſe acriter dimicabant, ſibi inuicem miſera vitae ſubſidia eripientes. Nec mors ipſa fidem penuriae faciebat: ſed eos etiam, qui extremum ſpiritum exhalabant, perſcrutabantur latrones, ne quis forte, cibum in ſinu abditum gerens, ſe mori ſimularet. ipſi autem latrones prae inedia hiantes, huc illuc, tanquam rabidi canes, vagi atque incerti ferebantur: et foribus illiſi inſtar ebriorum, etiam prae conſilii inopia in eaſdem domos bis terue vnius horae ſpatio irruebant. Porro omnia abſque diſcrimine neceſſitas mandere cogebat: atque etiam, quae ne ſordidiſſimis quidem animalium ratione carentium vſui ſunt, ea colligentes comedere ſuſtinebant. immo et nec cingulis nec calceamentis denique abſtinuerunt, atque ipſa ſcutorum coria auulſa dentibus conficiebant. Quin etiam nonnullis vetuſta foeni praeſegmina eſui fuere: quidam enim feſtucas colligentes, leuiſſimum pondus quatuor drachmis Atticis venundabant. Et quid opus eſt impudentiam atque inprobitatem famis ex rebus inanimatis oſtendere? nam facinus dicturus ſum, quale nec apud Graecos nec Barbaros geſtum fuiſſe memoratur; et quod dictu quidem horrendum, auditu vero incredibile videbitur. Atque libens certe hanc calamitatem ipſe praeteriiſſem, ne poſteris fabulas ac portenta loqui exiſtimer, niſi ex noſtrae aetatis hominibus teſtes haberem prope innumeros. Caeterum et frigidam quandam patriae referrem gratiam, ſi quae mala re ipſa perpeſſa eſt oratione diſſimularem.

4. Mulier ex iis, qui trans Iordanem habitant, Maria nomine, patre prognata Eleazaro, ex vico Bethezob, ſignificat autem id hyſſopi domum, genere atque opibus illuſtris, cum Hieroſolyma perfugiſſet vna cum reliqua hominum multitudine, obſeſſa tenebatur. Huius alias quidem facultates, quas illa e regione vltra amnem collectas in vrbem aduexerat, iam tyranni diripuerant: reliquias vero rerum pretioſarum, et ſi quid alimenti conquiri poterat, irruentes quotidie ſatellites auferebant. Itaque grauis indignatio mulieri inceſſit: ac ſaepenumero conuiciis et imprecationibus praedones in ſemetipſam irritabat.

ξυνόμενός τις ἅτ' ἐλεῶν αὐτὴν ἀνήρει, καὶ τὸ μὲν εὑρεῖν τι σιτίον ἄλλοις ἐκεπία, παντα χόθεν δ' ἄπορον ἦν ἤδη καὶ τὸ εὑρεῖν, ὁ λιμὸς δὲ διὰ σπλάγχνων καὶ μυελῶν ἐχώρει, καὶ τῷ λιμῷ μᾶλλον ἐξέκαιον οἱ θυμοί, σύμβουλον λαβοῦσα τὴν ὀργὴν μετὰ τῆς ἀνάγκης ἐπὶ τὴν φύσιν ἐχώρει, καὶ τὸ τέκνον, ἦν δ' αὐτῇ παῖς ὑπομάσιος, ἁρπασαμένη· „βρέφος, εἶπεν, ἄθλιον, ἐν πολέμῳ καὶ λιμῷ καὶ στάσει, „τίνι σε τηρήσω; τὰ μὲν παρὰ Ρωμαίοις, δουλεία, κἂν ζήσωμεν ἐπ' αὐτοῖς. φθάνει δὲ καὶ δουλείαν ὁ λιμὸς, οἱ στασιασταὶ δ' ἀμφοτέρων χαλεπώτεροι. ἴθι, γενοῦ μοι τροφὴ, „καὶ τοῖς στασιασταῖς ἐριννὺς, καὶ τῷ βίῳ μῦθος, ὁ μόνος „ἐλλείπων ταῖς Ιουδαίων συμφοραῖς." καὶ ταῦθ' ἅμα λέγουσα κτείνει τὸν υἱόν, ἔπειτ' ὀπτήσασα τὸ μὲν ἥμισυ κατέθηκε, τὸ δὲ λοιπὸν καταναλώσασα ἐφύλαττεν. εὐθέως δ' οἱ στασιασταὶ παρῆσαν, καὶ τῆς ἀθεμίτου κνίσσης σπάσαντες ἠπείλουν, εἰ μὴ δείξειε τὸ παρασκευασθὲν, ἀποσφάξειν αὐτὴν εὐθέως. ἡ δὲ καὶ μοῖραν αὐτοῖς εἰποῦσα καλὴν τετηρηκέναι, τὰ λείψανα τοῦ τέκνου διεκάλυψε. τοὺς δὲ εὐθέως φρίκη καὶ φρενῶν ἔκστασις ἦρε, καὶ παρὰ τὴν ὄψιν ἐπεπήγεσαν. ἡ δὲ, „ἐμὸν, ἔφη, τοῦτο τὸ τέκνον γνήσιον, „καὶ τὸ ἔργον ἐμόν. φάγετε, καὶ γὰρ ἐγὼ βέβρωκα. μὴ „γένησθε μήτε μαλακώτεροι γυναικὸς, μήτε συμπαθέστε„ροι μητρός. εἰ δὲ καὶ ὑμεῖς εὐσεβεῖς, καὶ τὴν ἐμὴν ἀποστρέ„φεσθε θυσίαν, ἐγὼ μὲν ἥμισυ βέβρωκα, καὶ τὸ λοιπὸν „δ' ἐμοὶ μεινάτω. μετὰ ταῦτα οἱ μὲν τρέμοντες ἐξέπεσαν, πρὸς ἓν τοῦτο δειλοὶ, καὶ μόλις ταύτης τῆς τροφῆς τῇ μητρὶ παραχωρήσαντες. ἀνεπλήσθη δ' εὐθέως ὅλη τοῦ μίσους ἡ πόλις, καὶ πρὸ ὀμμάτων ἕκαστος τὸ πάθος λαμβάνων, ὡς παρ' αὐτῷ καινοτομηθὲν ἔφριττεν. σπανὸν δὲ τῶν λιμωττόντων ἐπὶ τὸν θάνατον ἦν, καὶ μακαρισμὸς τῶν φθασάντων, πρὶν ἀκοῦσαι καὶ θεάσασθαι κακὰ τηλικαῦτα.

ε'. Ταχέως δὲ καὶ Ρωμαίοις διηγγέλθη τὸ πάθος. τῶν δὲ οἱ μὲν ἠπίστουν, οἱ δὲ ᾤκτειραν, τοὺς δὲ πολλοὺς εἰς

Cum autem nemo illorum aut ira incensus aut ex misericordia ipsam interficeret, taederetque ipsam aliis quidem cibum parare, nec vero iam parandi modus vllus superesset, sed fames per viscera ac medullas grassaretur, fameque ipsa grauius etiam ira excandesceret, in consilium adhibita indignatione itemque necessitate, contra naturam ipsam audacter ibat, cumque filium arripuisset, (erat autem ipsi puer adhuc lactens) „infans, in„quit, misselle, bello et fame et seditione glisscentibus, „cui te seruauero? Apud Romanos quidem, tametsi vi„vere detur, seruitus nos manet. Verum et seruitutem „praeuenit fames, et factiosi his vtrisque acerbiores sunt. „Agedum, esto mihi cibus, et seditiosis furia, atque vi„tae fabula, quae sola deest cladibus Iudaeorum." Simul ac ista diceret, filium iugulat: coctum deinde ipsa quidem dimidium eius comedit, adopertum vero reliquum seruabat. Confestim vero seditiosi aderant, et nefario odore naribus hausto, eam se statim necaturos minabantur, nisi quod parasset in conspectum daret. Illa autem, cum bonam ipsis partem se reseruasse dixisset, reliquias filii sui detexit. Atque horror continuo stuporque eos inuasit, stabantque spectaculo attoniti. Tum illa: „meus, inquit, vere est filius, meumque hoc facinus. „Edite, nam et ipsa comedi. Nolite fieri femina mollio„res, aut matre misericordiores. Quod si fortasse reli„giosi estis, et ab esu victimae meae abhorretis, ego qui„dem dimidium iam consumsi, reliquum perinde mihi „maneat." Post haec illi quidem trementes abscessere, ad hoc vnum pauidi atque imbelles, et hoc genere alimenti aegre matri relicto. Mox autem eo scelere vniuersa ciuitas repleta est: et quisque facinus illud ante oculos proponens, tanquam a seipso perpetratum esset, horrebat. Exinde cuncti, quos fames premebat, ad mortem properabant, et beatos illos praedicabant, qui, antequam tantas calamitates aut oculis aut auditu accepissent, e vita excesserant.

5. Cito autem Romanis etiam nunciata est facti immanitas, eorumque alii fidem dicentibus non habebant,

μῖσος τῶ ἔθνος σφοδρότερον συνέθη προελθεῖν. Καῖσαρ δ' ἀπελογεῖτο καὶ περὶ τούτῳ τῷ Θεῷ, φάσκων, „παρὰ „μὲν αὐτῶ Ιουδαίοις εἰρήνην καὶ αὐτονομίαν προτείνεσθαι, „καὶ πάντων ἀμνηστίαν τῶν τετολμημένων. τὰς δὲ ἀντὶ μὲν „ὁμονοίας ςάσιν, ἀντὶ δὲ εἰρήνης πόλεμον, πρὸ κέρδους δὲ καὶ „εὐθηνίας λιμὸν αἱρεμένους, ἰδίαις δὲ χερσὶν ἀρξαμένους „καίειν τὸ συντηρούμενον ὑφ' ἡμῶν ἱερὸν, αὐτοὺς εἶναι καὶ „τοιαύτης τροφῆς ἀξίους. καλύψειν μέντοι τὸ τῆς τεκνοφα„γίας μύσος αὐτῷ τῷ τῆς πατρίδος πτώματι, καὶ ἐ„καταλείψειν ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ἡλίῳ καθοσιωμένην πόλιν, ἐν ᾗ „μητέρες ἔτω τρέφονται. προσήκειν μέντοι πρὸ μητέρων „πατράσι τὴν τοιαύτην τροφὴν, οἳ καὶ μετὰ τηλικαῦτα „πάθη μένουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις." ταῦθ' ἅμα διεξιὼν, ἐτείνετο καὶ τὴν ἀπόγνωσιν τῶν ἀνδρῶν. ὁ γὰρ ἂν ἔτι σωφρονῆσαι τοὺς πάντα προπεπονθότας, ἐφ' οἷς εἰκὸς ἦν μεταβαλέσθαι, μὴ παθοῦσιν.

ΚΕΦ. δ'.

Επειδὴ τῶν χωμάτων τετελεσμένων προσήγοντο οἱ κριοὶ, ἤνυον δὲ ὀλίγον, ὁ Τίτος τὰς πύλας ὑφάπτειν προσέταξεν· καὶ μετ' ὀλίγου ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη, καὶ ἅπαντες αὐτοῦ.

ΗΔΗ δὲ τῶν δύο ταγμάτων συντετελεκότων τὰ χώματα Λώου μηνὸς ὀγδόῃ, προσάγειν ἐκέλευσε τοὺς κριοὺς κατὰ τὴν ἑσπέριον ἐξέδραν τοῦ ἔσωθεν ἱεροῦ. πρὸ δὲ τούτων ἐξ ἡμέραις ἀδιαλείπτως ἡ ςερροτάτη πασῶν ἐλέπολις, τύπτουσα τὸν τοῖχον, ὀλίγον ἤνυσεν. ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τῶν ἄλλων τὸ μέγεθος καὶ ἡ ἁρμονία τῶν λίθων ἦν ἀμείνων. τῆς δὲ βορείας πύλης ὑπῆρχεν ἕτερος τοῖς θεμελίοις, καὶ πολλὰ ταλαιπωρήσαντες τοὺς ἔμπροσθεν λίθους ἐξεκύλισαν. ἀνείχετο δ' ὑπὸ τῶν ἐνδοτέρω καὶ διέμενεν ἡ πύλη, μέχρι τοὺς διὰ τῶν ὀργάνων καὶ τῶν μοχλῶν ἐπιχειρήσεις ἀπογνόντες, κλίμακας ταῖς ςοαῖς προσέφερον. οἱ δὲ Ιουδαῖοι πωλοῦσι

alii obſeſſos miſerabantur, multiſque accidit in vehementius gentis odium ferri. Verum Caeſar hac de re ſemet Deo excuſabat, dicens: „ab ipſo quidem Iudaeis obla„tam eſſe pacem, et ſuis legibus viuendi arbitrium, et „omnium, quae commiſerant, obliuionem. Qui vero pro „concordia ſeditionem, pro pace bellum, et pro ſatieta„te atque abundantia famem optarunt, et ſuis manibus „templum a nobis conſeruatum incendere coeperant, „ipſos etiam huiuſmodi alimentum commeritos eſſe. Ve„runtamen liberorum eſus piaculum ipſa patriae ruina „operturum eſſe, neque Soli relicturum, vt in terrarum „orbe ciuitatem inſpiciat, in qua matres ſic veſcerentur. „caeterum patribus ante matres huiuſmodi cibum deberi, „qui et poſt tanta mala nolint arma deponere." Simul ac iſta diceret, ſecum etiam reputabat hominum deſperationem. nec eos amplius ſanam mentem recepturos exiſtimabat, qui cuncta iam perpeſſi ſunt, quae ſi non paſſi fuiſſent, ſententiam mutaturos eſſe veriſimile erat.

CAP. IV.

Poſtquam perfectis aggeribus adducti erant arietes inani conatu, Titus portis iuſſit admoueri ignem: et non longe poſt templum incenſum eſt, etiam ipſo inuito.

OCtauo autem die Loi menſis, cum duae legiones aggeres perfeciſſent, exhedrae orientali templi exterioris arietes admoueri iuſſit Titus. Ante hos vero helepolis, omnium machinarum firmiſſima, ſex diebus parietem ſine interniſſione pulſans, nihil omnino profecit. Verum et hac aliiſque validior erat murus magnitudine et ſtructura lapidum. Septentrionalis autem portae alii fundamenta ſuffodiebant: multumque fatigati exteriores tantum lapides vellere potuere. ab interioribus autem portae ſuſtinebantur, tamque diu manſere, donec, inſtrumentorum et vectium molimninibus deſperatis, Romani ſcalas porticibus applicuere. Iudaei vero id prohibere non

μὲν ἐκ ἔφθασαν, ἀναβᾶσι δὲ συμπεσόντες ἐμάχοντο· καὶ τὰς μὲν ἀνωθοῦντες εἰς τὰ πίσω κατεκρήμνιζον, τὰς δ' ὑπαντιάζοντες ἀνήρουν. πολλὰς δὲ τῶν κλιμάκων ἀποβαίνοντας, πρὶν φράξασθαί τοῖς θυρεοῖς, παίοντες ταῖς ῥομφαίαις ἔφθανον· ἐνίας δὲ γεμίσας ὁπλιτῶν κλίμακας παρακλίνοντες ἄνωθεν κατέσεισον. ἦν δ' ἐκ ὀλίγος καὶ αὐτῶν φόνος. οἱ δ' ἀνενέγκαντες τὰς σημαίας περὶ αὐτῶν ἐπολέμουν, δεινὴν ἡγούμενοι καὶ πρὸς αἰσχύνης τούτων τὴν ἁρπαγήν. τέλος δὲ, καὶ τῶν σημαιῶν οἱ Ιουδαῖοι κρατοῦσι, καὶ τοὺς ἀναβάντας διαφθείρουσιν· οἱ δὲ λοιποὶ, πρὸς τὸ τῶν ἀπολωλότων πάθος ὀρρωδοῦντες, ἀνεχώρουν. τῶν μὲν οὖν Ρωμαίων ἄπρακτος ἡδοῖς ἀπέθανε· τῶν δὲ ζασιασῶν, οἳ κατὰ τὰς προτέρας μάχας ἠγωνίσαντο γενναίως καὶ τότε, καὶ Ελεάζαρος ὁ ἀδελφιδοῦς τοῦ τυράννου Σίμωνος. ὁ δὲ Τίτος, ὡς ἑώρα τὴν ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις ἱεροῖς φιλοδωρίαν πρὸς βλάβης τοῖς στρατιώταις γινομένην καὶ φόνου, τὰς πύλας προσέταξεν ὑφάπτειν.

β'. Ἐν δὲ τούτῳ πρὸς αὐτὸν αὐτομολοῦσιν, Ανανός τε ὁ ἀπ' Αμμαοῦς, τῶν Σίμωνος δορυφόρων ὁ φρονιμώτατος, καὶ Αρχέλαος υἱὸς Μαγαδάτου, συγγνώμην ἐλπίσαντες, ἐπειδὴ κρατούντων Ιουδαίων ἀπεχώρουν. Τίτος δὲ καὶ τοῦτο πανούργημα περιβάλλετο τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὴν ἄλλην περὶ τοὺς Ιουδαίους ὠμότητα πεπυσμένος, ὥρμητο κτείνειν ἑκατέρους· „ὑπ' ἀνάγκης ἥχθαι, λέγων, αὐτοὺς, ἐκ ἐκ προαι„ρέσεως παρεῖναι, καὶ σωτηρίας ἐκ ἀξίους εἶναι τοὺς φλεγο„μένης ἤδη δι' αὐτοὺς τῆς πατρίδος ἐξαλλομένους." ἐκράτει δ' ὅμως τοῦ θυμοῦ ἡ πίστις, καὶ ἀφίησι τοὺς ἄνδρας· ἐ μὴν ἐν ἴσῃ μοίρᾳ κατέστασε τοῖς ἄλλοις. ἤδη δὲ ταῖς πύλαις οἱ στρατιῶται προσῆγον τὸ πῦρ, καὶ περιτηκόμενος ὁ ἄργυρος διεδίδου ταχέως εἰς τὴν ξυλείαν τὰς φλόγας, ἔνθεν ἀθρόως ἐκφερόμεναι τῶν στοῶν ἐπελαμβάνοντο. τοῖς δ' Ιουδαίοις, ὁρῶσι τὸ πῦρ ἐν κύκλῳ, μετὰ τῶν σωμάτων παρεῖθησαν αἱ ψυχαὶ, καὶ διὰ τὴν κατάπληξιν ἀμύνειν μὲν ἢ σβεννύειν ὤρμησεν ἡδοῖς, αὐτοὶ δ' ἐσῶτες ἀφεώρων. ἐ μὴν

festinabant, sed cum iis, qui adscenderant, congressi dimicabant. et alios quidem retro depellentes praecipitabant; alios vero obuiam eis procedentes trucidabant; multosque de scalis descendentes, priusquam se scutis obtegerent, ferientes gladiis praeueniebant; nonnullas etiam scalas armatorum plenas in latus declinantes desuper excutiebant. et non parua etiam illorum facta est caedes. Quin et signiferi pro signis dimicabant, rapinam eorum haud ferendam esse sibique dedecori fore existimantes. Postremo tamen Iudaei et signis potiuntur, et eos, qui adscenderant, interficiunt; caeteri vero, clade intereuntium perterriti, discedebant. Et Romanorum quidem nemo non aliquo edito facinore cecidit: e seditiosis vero, qui prioribus praeliis etiam tunc strenue pugnarunt, et praeterea Eleazarus, fratris Simonis tyranni filius. Titus autem, cum vidisset, se alieno templo parcendo, cum militum suorum damno et nece id facere, ignem portis subiici iussit.

2. Interea vero ad eum perfugiunt Ananus Ammauntinus, e Simonis satellitibus caedis auidissimus, cumque eo Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniam, quod Iudaeos victores reliquerant. Titus autem et viros hac in re calliditatis insimulabat, aliaque illorum in Iudaeos crudelitate audita, ad vtrumque interficiendum ferebatur; dicens: „eos necessitate ductos, non sua „voluntate adesse; minimeque salute esse dignos, qui ex „patria propter ipsos flagrante se proripiant." Veruntamen irae praeualebat fides data, virosque dimittit; sed non eo loco habendos, quo alios. Iam vero portis milites ignem admouerant, argentumque flammis cito transitum aperuit in ligni materiam; vnde continue delatae proximas porticus corripuere. Iudaei autem, circumcirca igne conspecto, et animis et corporibus defecerunt, et propter perturbationem defendere aut exstinguere conatus est nemo; obstupidi vero stantes spectabant non tamen, cum male ipsos haberet quod ab-

πρὸς τὸ δαπανώμενον ἀθυμῆντες, εἰς γῆν τὸ λοιπὸν ἐσωφρόνουν· ἀλλ' ὡς ἤδη καὶ τῶ ναῶ καιομένω, τὰς θυμὰς ἐπὶ Ρωμαίους ἔθηγον. ἐκείνην μὲν ἂν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα τὸ πῦρ ἐπεκράτει. κατὰ μέρος γὰρ οὐχ ὁμῶ πάντοθεν ἴσχυσαν ὑφάψαι τὰς τοάς.

γ'. Τῆ δ' ἐπιούση, Τίτος μέρει τῆς δυνάμεως σβεννύειν τε καὶ παρὰ τὰς πύλας ὁδοποιῆν εἰς ὑμαρεστέραι τῶν ταγμάτων ἄνοδον κελεύσας, αὐτὸς συνῆγε τὰς ἡγεμόνας. καὶ συνελθόντων ἐξ τῶν κορυφαιοτάτων, Τιβερίῳ τε Αλεξάνδρῳ τῶ πάντων τῶν στρατευμάτων ἐπάρχοντος, καὶ Σέξτῳ Κερεαλίῳ τὸ πέμπτον ἄγοντος τάγμα, καὶ Λαρκίῳ Λεπίδῳ τὸ δέκατον, καὶ Τίτῳ Φρυγίῳ τὸ πεντεκαιδέκατον, πρὸς οἷς Φρόντων ἦν Λιτέρνιος, στρατοπεδάρχης τῶν ἀπ' Αλεξανδρείας δύο ταγμάτων, καὶ Μάρκος Αντώνιος Ιουλιανὸς, ὁ τῆς Ιουδαίας ἐπίτροπος, καὶ μετὰ τούτους ἐπιτρόπων καὶ χιλιαρχῶν ἀθροισθέντων, βουλὴν περὶ τῶ ναῶ προὐτίθει. τοῖς μὲν ἔν ἐδόκει, »χρῆσθαι τῷ τῶ πολέμω νόμω· μὴ γὰρ ἄν ποτε Ιουδαίους παύσασθαι νεωτερίζοντας »τῶ ναῶ μένοντος, ἐφ' ὃν οἱ πανταχόθεν συλλέγονται." τινὲς δὲ παρῄνουν, »εἰ μὲν καταλίποιεν αὐτὸν οἱ Ιουδαῖοι, »καὶ μηδεὶς ἐπ' αὐτῶ τὰ ὅπλα θείη, σώζειν· εἰ δὲ πο»λεμῶεν ἐπιβάντες, καταφλέγειν. φρούριον γὰρ, οὐκέτι »ναὸν εἶναι, καὶ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι τῶν ἀναγκασάντων ἀσέ»βειαν, οὐκ αὐτῶν·" ὁ δὲ Τίτος, »οὐδ' ἂν ἐπιβάντες ἐπ' »αὐτῶ πολεμῶσιν Ιουδαῖοι, ἔφη, ἀντὶ τῶν ἀνδρῶν ἀμύνεσθαι »τὰ ἄψυχα, οὐδὲ καταφλέξειν ποτὲ τηλικοῦτον ἔργον. »Ρωμαίων γὰρ ἔσεσθαι τὴν βλάβην, ὥσπερ καὶ κόσμον »τῆς ἡγεμονίας αὐτῶ μένοντος." θαῤῥοῦντες δ' ἤδη προσετίθεντο τῆ γνώμη Φρόντων τε καὶ Αλεξάνδρος καὶ Κερεάλιος. τότε μὲν οὖν διαλύει τὸ συνέδριον, καὶ τὰς ἄλλας δυνάμεις διαναπαῦσαι κελεύσας τοῖς ἡγεμόσιν, ὅπως ἐῤῥωμενέστερον ἐν τῆ παρατάξει χρήσαιντο, τοῖς ἀπὸ τῶν σπειρῶν ἐπιλέκτοις ὁδοποιεῖν διὰ τῶν ἐρειπίων προσέταξεν, καὶ τὸ πῦρ σβεννύειν.

sumebatur, reliquo cauebant, sed tanquam iam conflagraret templum, animos acuebant in Romanos. et illo quidem die ac nocte sequuta ignis grassatus est: nam per partes, non simul omnes porticus incendere valuerunt.

3. Postridie autem Titus, parte copiarum exstinguere incendium iussa, viamque ad portas parare, vt legiones expeditius adscenderent, ille duces aduocandos curabat. Cumque sex e primariis conueniissent, Tiberius Alexander totius militiae praefectus, et Sextus Cerealis quintae legionis dux, et Larcius Lepidus decimae, et Titus Frugi quintae-decimae; cum quibus erat etiam Aeternius Fronto praefectus duarum legionum Alexandrinarum, et Marcus Antonius Iulianus procurator Iudaeae, congregatisque praeterea procuratoribus et tribunis, cum illis de templo deliberabat. Atque nonnulli quidem censebant, „belli iure vtendum; nunquam enim „Iudaeos res nouas moliri desituros esse templo manen„te, quo omnes, vbicunque essent, se reciperent." Quidam vero monebant, „si templum relinquerent Iudaei, „neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum „esse; sin vero eo conscenso bellarent, comburendum: „iam enim castellum, et non amplius templum esse; et „deinceps piaculum non ipsos, sed qui id fieri coëgere, „commissuros." Titus vero dicebat: „etsi Iudaei eo con„scenso bellarent, se tamen loco virorum res inanimatas „non vlturum esse, neque vnquam tantum opus crematu„rum: Romanis enim in damnum cessurum, si vastare„tur, sicut ornamentum quoque fore imperii, si mane„ret." Iam certi quid vellet ad eius accedunt sententiam, Fronto et Alexander et Cerealis. Et tunc quidem consilium dimisit: iussisque ducibus, vt caeteras copias interquiescere facerent, vt illis in procinctu validioribus vterentur, lectis ex cohortibus imperavit, vt per ruinas viam sternerent et ignem reliquerent.

δ'. Κατ' ἐκείνην μὲν δὴ τὴν ἡμέραν Ιουδαίων κάματός τε καὶ κατάπληξις ἐκράτησε τὰς ὁρμάς· τῇ δ' ἐπιούσῃ συλλεξάμενοί τε τὴν ἰσχύν, καὶ ἀναθαρσήσαντες, ἐπεκθέουσι διὰ τῆς ἀνατολικῆς πύλης τοῖς φύλαξι τῶ ἔξωθεν ἱερῶ, περὶ δευτέραν ὥραν. οἱ δὲ καρτερῶς μὲν ἐδέξαντο αὐτῶν τὴν ἐμβολήν, καὶ φραξάμενοι τοῖς θυρεοῖς κατὰ μέτωπον ὥσπερ τεῖχος ἐπύκνωσαν τὴν φάλαγγα. δῆλοί τε ἦσαν οὐκ ἐπὶ πολὺ συμμένοντες, πλήθει τε τῶν ἐκτρεχόντων καὶ θυμοῖς ἡττώμενοι. Φθάσας δὲ τῆς παρατάξεως τὴν ῥοπὴν Καῖσαρ, καθεώρα γὰρ ἀπὸ τῆς Αντωνίας, ἐπήμυνε μετὰ τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων. Ιουδαῖοι δὲ τὴν ἔφοδον οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλὰ τῶν πρώτων πεσόντων, ἐτράπησαν οἱ πολλοί, καὶ ὑποχωροῦσι μὲν τοῖς Ρωμαίοις ἐπιστρεφόμενοι προσέκειντο. μεταβαλλομένων δ' ἀνέφευγον πάλιν, ἕως περὶ πέμπτην τῆς ἡμέρας ὥραν οἱ μὲν βιαθέντες εἰς τὸ ἔνδον συνεκλείσθησαν ἱερόν.

ε'. Τίτος δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Αντωνίαν, διεγνωκὼς τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὑπὸ τὴν ἕω μετὰ πάσης ἐμβαλεῖν τῆς δυνάμεως καὶ τὸν ναὸν περικατασχεῖν. τῶ δὲ ἄρα κατεψηφισμένον μὲν τὸ πῦρ ὁ Θεὸς πάλαι· παρῆν δ' ἡ εἱμαρμένη χρόνων περίοδος, ἡμέρᾳ δεκάτῃ Λώου μηνός, καθ' ἣν καὶ τὸ πρότερον ὑπὸ τῶ τῶν Βαβυλωνίων βασιλέως ἐνεπρήσθη. λαμβάνουσι δ' αἱ φλόγες ἐκ τῶν οἰκείων τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν αἰτίαν. ὑποχωρήσαντος γὰρ τῶ Τίτω, πρὸς ὀλίγον λωφήσαντες οἱ στασιασταί, πάλιν τοῖς Ρωμαίοις ἐπιτίθενται, καὶ τῶν τῶ ναῶ φρουρῶν γίνεται συμβολὴ πρὸς τοὺς σβεννύντας τὸ πῦρ τῶ ἔξωθεν ἱερῶ· οἱ, τρεψάμενοι τοὺς Ιουδαίους, μέχρι τῶ ναῶ παρῆλθον. ἔνθα δή τῶν στρατιωτῶν τις, ἤτε παραγγέλματι περιμείνας, ἤτε ἐπὶ τηλικούτῳ δείσας ἐγχειρήματι, δαιμονίῳ ὁρμῇ τινι χρώμενος ἁρπάζει μὲν ἐκ τῆς φλεγομένης ὕλης, ἀναπηδήσας δ' ὑπὸ στρατιώτου, τὸ πῦρ ἐνίησι θυρίδι χρυσῇ, καθ' ἣν εἰς τοὺς περὶ τὸν ναὸν οἴκους εἴσιτον ἦν ἐκ τῶ βορείου κλίματος. αἰρομένης δὲ τῆς φλογὸς, Ιουδαίων μὲν ἐγείρεται κραυγὴ τῶ πάθους

4. Et illo quidem die Iudaeos labor et consternatio ab impetu continuit: postridie vero collectis viribus et recepta fiducia, per orientalem portam contra templi exterioris custodes excursionem faciunt, circa horam secundam. Illi autem fortiter quidem illorum impressionem excepere, et consertis clypeis a fronte muri ad instar conspiparunt phalangem: certum tamen erat, eos non diu duraturos, quod et multitudine excurrentium et animis vincerentur. Caesar autem, priusquam verteretur acies, (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum lectis equitibus auxilio venit. Impetum vero eius non sustinuere Iudaei; sed primis interfectis, plerique in fugam se coniiciunt. Cumque Romani quidem se subducerent, iterum conuersi illis instabant; cumque illi se retorsissent, rursus refugiebant, donec, circa horam diei quintam, Iudaei quidem vi coacti se in templum interius concluserunt.

5. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu impressionem facere, templumque circumsedere. Sed id plane Dei sententia iamdudum igni damnauerat: euolutisque temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus quintus Loi mensis, quo etiam prius a rege Babyloniorum fuerat incensum. Ab ipsis autem Iudaeis principium sumsit causamque habuit id incendium. Nam regresso Tito, seditiosi, cum paulisper quieuissent, denuo Romanos inuaserunt, custodumque templi cum ignem exterioris fani restinguentibus pugna committitur, qui, Iudaeis in fugam versis, vsque ad templum penetrarunt. Quo tempore miles quidam, torre correpto, non exspectato cuiusquam mandato, neque tantum facinus veritus, diuino quodam impetu fretus ex ardente materia aliquid rapit, et a milite altero subleuatus, ignem per fenestram auream iniicit; vnde ad cellas circa templum aedificatas de septentrionali regione aditus erat. Flamma igitur excitata, Iudaeorum oritur clamor, calamitatis magnitudini par, et ad defensionem con-

ἀξία, καὶ πρὸς τὴν ἄμυναν συνίθεον, ὅτε τῷ ζῆν ἔτι φειδὼ λαμβάνοντες, ὅτε ταμιευόμενοι τὴν ἰσχύν, δι' ὃ καὶ φυλακτικοὶ πρότερον ἦσαν οἰκομένης.

ς'. Δραμὼν δέ τις ἀγγέλλει Τίτῳ· κἀκεῖνος, ἔτυχε δὲ κατὰ σκηνὴν ἀναπαυόμενος ἐκ τῆς μάχης, ὡς εἶχεν ἀναπηδήσας, ἔθεε πρὸς τὸν ναὸν εἵρξων τὸ πῦρ. κατόπιν δὲ οἵ τε ἡγεμόνες εἵποντο πάντες, καὶ πτοηθέντα τάχιστα ἠκολούθει τὰ τάγματα. βοὴ δ' ἦν καὶ θόρυβος, ἅτε τηλικαύτης δυνάμεως ἀτάκτως κεκινημένης. ὁ μὲν ὖν Καῖσαρ τῇ τε βοῇ καὶ τῇ δεξιᾷ διεσήμαινε τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύειν. ὅτε δὲ βοῶντος ἤκουον, μείζονι κραυγῇ τὰς ἀκοὰς προκατειλημμένοι, καὶ τῷ νεύματι τῆς χειρὸς ἐπροσεῖχον, οἱ μὲν τῷ πολεμεῖν, οἱ δὲ ὀργῇ περισπώμενοι. τῶν δὲ ταγμάτων εἰωθότων ὅτε παραίνεσις ὅτε ἀπειλὴ κατεῖχε τὰς ὁρμάς, ἀλλὰ θυμὸς ἁπάντων ἐστρατήγει· καὶ περὶ τὰς εἰσόδους συνωθούμενοι, πολλοὶ μὲν ὑπ' ἀλλήλων κατεπατοῦντο, πολλοὶ δὲ, θερμοῖς ἔτι καὶ τυφομένοις τοῖς ἐρειπίοις τῶν ῥοῶν ἐμπίπτοντες, ἠττωμένων συμφοραῖς ἐχρῶντο. πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ γινόμενοι, τῶν μὲν τοῦ Καίσαρος παραγγελμάτων προσεποιοῦντο μηδὲ κατακούειν, τοῖς πρὸ αὐτῶν δὲ τὸ πῦρ ἐνιέναι παρεκελεύοντο. τῶν δὲ ζηλωτῶν ἀμηχανία μὲν ἦν ἤδη τοῦ βοηθεῖν· φόνος δὲ πανταχοῦ καὶ τροπή. τὸ δὲ πλέον ἀπὸ τοῦ δήμου, λαὸς ἀθενὴς καὶ ἄνοπλος, ὅπου καταληφθείη τις ἀπεσφάττετο. καὶ περὶ μὲν τὸν βωμὸν πλῆθος ἐσωρεύετο νεκρῶν, κατὰ δὲ τῶν τοῦ βωμοῦ βάθρων αἱμά τε ἔρρει πολὺ, καὶ τὰ τῶν ἄνω φονευομένων σώματα κατωλίσθανε.

ζ'. Καῖσαρ δὲ, ὡς ὅτε τὰς ὁρμὰς ἐνθουσιώντων τῶν στρατιωτῶν κατασχεῖν οἷός τε ἦν, καὶ τὸ πῦρ ἐπεκράτει, παρελθὼν μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἔνδον ἐθεάσατο τοῦ ναοῦ τὸ ἅγιον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, πολὺ μὲν τῆς παρὰ τοῖς ἀλλοφύλοις φήμης ἀμείνω, τοῦ δὲ κόμπου καὶ τῆς παρὰ τοῖς οἰκείοις δόξης οὐκ ἐλάττω. τῆς φλογὸς δ' οὐδέπω διϊκνουμένης ἔνδα μόθεν εἴσω, τοὺς δὲ περὶ τὸν ναὸν οἴκους νεμομένης, νομίσας,

currebant: neque iam vitae amplius parcendum rati, neque viribus temperandum, eo pereunte, ad quod seruandum antea intenti erant.

6. Quidam autem accurrit et Tito rem nunciat: et ille (forte enim in tentorio quiescebat e praelio reuersus) prosiliens quantum potuit cursum maturabat ad templum, prohibiturus incendium. A tergo autem et duces sequebantur omnes, illosque attonita comitabantur agmina. Clamor autem erat ac tumultus, vt in tanto exercitu sine ordine concitato. Et Caesar quidem et voce et manu pugnantibus significabat, vt incendium restingueret. Sed neque vox eius audiebatur, quod aures eorum maior clamor occupauerat, nec manus nutum obseruabant, partim pugnae ardore, partim ira distracti. Legionum vero introcurrentium impetum neque admonitio neque interminatio continebat; sed quo furor duceret, omnes ferebantur: atque ad ipsos introitus coarctati, multi quidem sese inuicem conculcabant, multi vero, in ardentes adhuc et fumantes porticuum ruinas incidentes, eandem cum victis calamitatem subibant. Cum vero templo appropinquarent, Titi mandata se audire dissimulabant, et praecedentem quisque, vt ignem iniiceret, hortabatur. Seditiosis autem iam subueniendi quidem nulla spes erat, sed fuga et caedes omnia occupabat. Plures vero e plebe, populus imbellis et inermis, vbicunque deprehensi erant, interficiebantur: et circa altare quidem ingens mortuorum numerus congerebatur; per gradus vero templi et sanguis multus profluebat, et eorum corpora, qui supra ceciderunt, delabebantur.

7. Caesar autem, cum impetum militum, furore quodam irruentium, reprimere non posset, atque incendium augeretur, cum ducibus ingressus, et intro sacrarium templi, et quicquid in eo erat, conspexit, multo quidem fama apud alienigenas meliora, iactatione vero et opinione domestica non minora. Cum autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetrasset; sed aedes, quae in tem-

ἔπερ ἦν, ἔτι σώζεσθαι τὸ ἔργον δύναθαι, προπηδᾷ, καὶ αὐτός τε παρακαλεῖν τοὺς στρατιώτας ἐπειρᾶτο τὸ πῦρ σβέννύειν, καὶ Λιβεράλιον ἑκατοντάρχην τῶν περὶ αὐτὸν λογχοφόρων ξύλοις παίοντα τοὺς ἀπειθοῦντας ἐκέλευσεν εἴργειν. τῶν δὲ καὶ τὴν πρὸς Καίσαρα αἰδὼ, καὶ τὸν ἀπὸ τοῦ κωλύοντος φόβον ἐνίκων οἱ θυμοὶ, καὶ τὸ πρὸς Ιουδαίους μῖσος, καὶ πολεμικὴ τις ὁρμὴ λαβροτέρα. τοὺς δὲ πολλοὺς ἐνῆγεν ἁρπαγῆς ἐλπὶς, δόξαν τε ἔχοντας, ὡς τἄνδον ἅπαντα χρημάτων μεστὰ εἴη, καὶ τὰ πέριξ ἐρῶντας χρυσοῦ πεποιημένα. Φθάνει δέ τις καὶ τῶν εἴσω παρεληλυθότων, ἐκπηδήσαντος τοῦ Καίσαρος πρὸς ἐποχὴν τῶν στρατιωτῶν, πῦρ εἰς τὰς στροφὰς ἐμβαλὼν τῆς πύλης ἐν σκότῳ. ἐξαπίνης τ' ἔνδοθεν ἐκφανείσης φλογὸς, οἵ τε ἡγεμόνες μετὰ τοῦ Καίσαρος ἀνεχώρουν, καὶ τοὺς ἔξωθεν οὐδεὶς ὑφάπτειν ἐκώλυεν. ὁ μὲν δὴ ναὸς οὕτως, ἄκοντος Καίσαρος, ἐμπιπράται.

ιή. Πολλὰ δ' ἄν τις ἐπολοφυράμενος ἔργῳ, πάντων ὧν ὄψει καὶ ἀκοῇ παρειλήφαμεν θαυμασιωτάτῳ, κατασκευῆς τε ἕνεκα καὶ μεγέθους, ἔτι τε τῆς καθ' ἕκαστον πολυτελείας, καὶ τῆς περὶ τὰ ἅγια δόξης, μεγίστην λάβοι παραμυθίαν τὴν εἱμαρμένην, ἄφυκτον οὖσαν, ὥσπερ ἐμψύχοις, οὕτω καὶ ἔργοις καὶ τόποις. θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν αὐτῇ τῆς περιόδου τὴν ἀκρίβειαν. καὶ μῆνα γοῦν, ὡς ἔφην, καὶ ἡμέραν ἐπετήρησε τὴν αὐτὴν, ἐν ᾗ πρότερον ὑπὸ Βαβυλωνίων ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς πρώτης κτίσεως, ἣν κατεβάλετο Σολομὼν ὁ βασιλεὺς, μέχρι τῆς νῦν ἀναιρέσεως, ἡ γέγονεν ἔτει δευτέρῳ τῆς Οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, ἔτη συνάγεται χίλια ἑκατὸν τριάκοντα, πρὸς δὲ μῆνες ἑπτὰ καὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραι. ἀπὸ δὲ τῆς ὕστερον, ἣν ἔτει δευτέρῳ Κύρου βασιλεύοντος ἐποιήσατο Αγγαῖος, ἔτη μέχρι τῆς ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ ἁλώσεως, τριάκοντα ἐννέα πρὸς ἑξακοσίοις, καὶ ἡμέραι τεσσαράκοντα πέντε.

pli circuitu erant, depascebatur, ratus, id quod erat, opus illud adhuc conseruari posse, prosilit, et ipse operam dabat, vt milites ad restinguendum incendium hortaretur: et Liberalem centurionem ex stipatoribus suis fuste contumaces coërcere iussit. At illorum erga Titum reuerentiam, metumque a prohibente incussum, superabat iracundia, et Iudaeorum odium, et belli impetus quidam vehementior. Multos etiam rapinae spes incitabat, existimantes et intus omnia pecunia referta esse; videntesque cuncta in circuitu ex auro facta. Quidam autem miles ex his, qui intrauerant, cum Caesar ad inhibendos milites cucurrisset, ignem iam portae cardinibus in tenebris subiecerat, subitoque flamma intus emicante, et duces cum Caesare recedebant, et eos, qui extra erant, nemo aliquid succendere prohibebat. Et templum quidem hoc modo exuritur, inuito Caesare.

8. Sed quamuis hoc multum quis deflendum putet, vt opus omnium, quae vidimus et audiuimus, maxime admirabile, tam ob structuram, quam magnitudinem, itemque ob magnificentiam in singulis, et existimationem, quae de Sanctis habebatur, maximum tamen inde capiet solatium, quod fatum, vt animantibus, ita operibus locisque sit ineluctabile. Est autem, vt mirari quis possit in eo accuratam circumacti temporis rationem. Nam eundem, vt dictum est, mensem et diem seruauit, quo prius templum a Babyloniis exustum fuerat. Et a prima quidem structione templi, quam Solomon rex inchoauerat, vsque ad eius excidium, quod secundo imperii Vespasiani anno accidit, colliguntur anni MCXXX, itemque menses VII, et dies XV. A posteriore autem, quam anno secundo Cyri regis Aggaeus fecerat, vsque ad excidium illius sub Vespasiano, anni DCXXXIX, et dies XLV.

ΚΕΦ. ε'.

Η τῶν Ιουδαίων ἐκ τοῦ ναοῦ καιομένου ταλαιπωρία. περὶ ψευδοπροφήτου, καὶ τῶν προγεγονότων τῆς ἁλώσεως σημείων.

Καιομένου δὲ τοῦ ναοῦ, τῶν μὲν προσπιπτόντων ἦν ἁρπαγή, φόνος δὲ τῶν καταλαμβανομένων μυρίος. οὔτε δ' ἡλικίας ἦν ἔλεος, οὔτ' ἐντροπὴ σεμνότητος· ἀλλὰ καὶ παιδία καὶ γέροντες, καὶ βέβηλοι καὶ ἱερεῖς ὁμοίως ἀνῃρέντο, καὶ πᾶν γένος ἐπεξῄει περιέχων ὁ πόλεμος, ὁμοῦ τούς τε ἱκετεύοντας καὶ ἀμυνομένους. συνῄχει δ' ἡ Φλὸξ ἐπὶ πλεῖστον ἐκφερομένη τοῖς τῶν πιπτόντων στεναγμοῖς· καὶ διὰ μὲν τὸ ὕψος τοῦ λόφου, καὶ τὸ τοῦ φλεγομένου μέγεθος ἐργῳ, πᾶσαν ἄν τις εἴδοξε καίεσθαι τὴν πόλιν. τῆς δὲ βοῆς ἐκείνης οὐδὲν ἐπινοηθῆναι δύναιτ' ἄν, ἢ μεῖζον, ἢ φοβερώτερον. τῶν τε γὰρ Ρωμαϊκῶν ταγμάτων ἀλαλαγμὸς ἦν συμφερομένων, καὶ τῶν στασιαστῶν πυρὶ καὶ σιδήρῳ κεκυκλωμένων κραυγή, τοῦ τε ἀπολειφθέντος ἄνω λαοῦ τροπή τε μετ' ἐκπλήξεως εἰς τὰς πολεμίους, καὶ πρὸς τὸ πάθος οἰμωγαί. συνεβόα δὲ τοῖς ἐπὶ τοῦ λόφου τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλῆθος. ἤδη δὲ πολλοὶ τῷ λιμῷ μαραινόμενοι καὶ μεμυκότες, ὡς εἶδον τὸ τοῦ ναοῦ πῦρ, εἰς ὀδυρμοὺς πάλιν καὶ κραυγὴν εὐτόνησαν· συνῄχει δ' ἥ τε Περαία, καὶ τὰ πέριξ ὄρη, βαρυτέραν ποιοῦντα τὴν ὀρμήν. ἦν δὲ τοῦ θορύβου καὶ πάθη φοβερώτερα. τὸν μέν γε τοῦ ἱεροῦ λόφον ἐκ ῥιζῶν ἄν τις ἔδοξε βράττεσθαι, πάντοθεν τοῦ πυρὸς καταγέμοντα. δαψιλέστερον δὲ τὸ αἷμα τοῦ πυρὸς εἶναι, καὶ τῶν φονευόντων πλείους τοὺς φονευομένους. ὀδαμοῦ γὰρ ἡ γῆ διεφαίνετο ἐκ τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ σωροῖς ἐπεμβαίνοντες οἱ στρατιῶται σωμάτων ἐπὶ τοὺς διαφεύγοντας ἔθεον. τὸ μὲν οὖν ληστρικὸν πλῆθος ὡσάμενοι τοὺς Ρωμαίους, μόλις εἰς τὸ ἔξω διεκπίπτουσιν ἱεροῦ, κἀκεῖθεν εἰς τὴν πόλιν. τοῦ δημοτικοῦ δὲ τὸ λειφθὲν ἐπὶ τὴν ἔξω στοὰν κατέφυγε. τῶν δ' ἱερέων τινὲς, τὸ μὲν πρῶτον ἀπὸ τοῦ ναοῦ τάς τε ὀβελοὺς, καὶ τὰς

CAP. V.

Miseriae quas pertulerunt Iudaei ex templo ardente. De Pseudo-propheta, et signis excidium praecedentibus.

TEmplo autem ardente, obuia quidem quaeque rapta erant, et caedes erat infinita deprehensorum. nec aetatis vlla erat miseratio, nec grauitatis reuerentia: sed et pueri et senes, et profani et sacerdotes similiter interficiebantur; atque omne genus hominum belli calamitas complexa persequebatur, etiam supplices pariter ac semet defendentes. atque flamma longe lateque peruagata cum gemitibus occumbentium concrepabat: et ex altitudine quidem collis, ardentisque operis magnitudine, totam quis conflagrare crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam et legionum Romanarum simul mouentium laeta erat conclamatio, et seditiosorum igne et ferro circumdatorum vlulatus, populusque in superioribus relictus fugabatur in hostes cum magna consternatione, et ob calamitatem luctum edebat et lamentationem: illisque, qui in colle erant, clamore resonabat multitudo in vrbe. Iam vero multi fame languidi et ore fere compresso, postquam ignem templi videbant, in questus iterum et eiulatus vires receperunt. hisque resonabatur ex Perea et montibus in circuitu, vnde pugnantium impetus augebatur. Hoc tamen tumultu clades erant acerbiores. Nam collem quidem, cui templum impositum, radicitus quis exuri putaret, vt qui ignis vndique plenus erat: et sanguinem igne largiorem esse, pluresque interfectoribus interfectos. nusquam enim solum prae cadaueribus videri potuit: sed milites gradientes super aceruos caesorum fugientes persequebantur. Et latronum quidem multitudo, perruptis Romanorum agminibus, vix in templum exterius euasit, atque inde in vrbem: reliquiae vero popularis turbae in exteriorem porticum confugerunt. At sacerdotum nonnulli, primum quidem templi verubus, itemque sedibus

ἕδρας αὐτῶν μολίβδῳ πεποιημένας ἀναστῶντες, εἰς τὰς Ρωμαίους ἠφίεσαν. αὖθις δ' ὡς ἄτ' ἤνυόν τι, καὶ τὸ πῦρ ἐπ' αὐτοὺς ἀνερρήγνυτο, ἐπὶ τὸν τοῖχον ἀναχωρήσαντες, ὄντα ὀκτάπηχυν τὸ εὖρος, ἕμενον. δύο γε μὴν τῶν ἐπισήμων, παρὸν σωθῆναι πρὸς Ρωμαίους μεταστάσιν, ἢ διακαρτερεῖν πρὸς τὴν μετὰ τῶν ἄλλων τύχην, ἑαυτοὺς ἔρριψαν εἰς τὸ πῦρ, καὶ τῷ ναῷ συγκατεφλέγησαν, Μηΐρός τε υἱὸς Βελγα, καὶ Ἰώσηπος Δαλαίου.

β'. Ρωμαῖοι δὲ, μάταιον τὴν ἐπὶ τοῖς πέριξ Φειδὼ κρίναντες, τῷ ναῷ φλεγομένῳ, πάντα συνεπίπρασαν, τά τε λείψανα τῶν σοῶν, καὶ τὰς πύλας, πλὴν δύο, τῆς μὲν ἐκ τῶν ἀνατολικῶν, τῆς δὲ ἐκ μεσημβρίας, καὶ ταύτας ὕστερον κατέσκαψαν. ἔκαιον δὲ καὶ τὰ γαζοφυλάκια, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν χρημάτων πλῆθος, ἄπειροι δ' ἐσθῆτες, καὶ ἄλλα κειμήλια, συνελόντι δ' εἰπεῖν, πᾶς ὁ Ιουδαίων σεσώρευτο πλοῦτος, ἀνασκευασαμένων ἐκεῖ τοὺς οἴκους τῶν εὐπόρων. ἦκον δὲ καὶ ἐπὶ τὴν λοιπὴν σοὰν τῷ ἔξωθεν ἱερῷ· καταφεύγει δ' ἐπ' αὐτὴν ἀπὸ τοῦ δήμου γύναια καὶ παιδία, καὶ σύμμικτος ὄχλος πλεῖος εἰς ἑξακισχιλίους. πρὶν δὲ Καίσαρα κρῖναί τι περὶ αὐτῶν ἢ κελεῦσαι τοὺς ἡγεμόνας, φερόμενοι τοῖς θυμοῖς οἱ στρατιῶται, τὴν σοὰν ὑφάπτουσι. καὶ συνέβη, τοὺς μὲν ῥιπτοῦντας αὐτοὺς ἐκ τῆς φλογὸς διαφθαρῆναι, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ. περισσώθη δ' ἐκ τοσούτων ἑβδείς. τούτοις αἴτιος τῆς ἀπωλείας ψευδοπροφήτης τις κατέστη, κατ' ἐκείνην κηρύξας τὴν ἡμέραν τοῖς ἐπὶ τῆς πόλεως, ὡς „ὁ Θεὸς ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀναβῆναι κελεύει, δεξομέ„νους τὰ σημεῖα τῆς σωτηρίας." πολλοὶ δ' ἦσαν ἐγκάθετοι παρὰ τῶν τυράννων τότε πρὸς τὸν δῆμον προφῆται, προσμένειν τὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ βοήθειαν καταγγέλλοντες, ὡς ἧττον αὐτομολοῖεν, καὶ τὰς ἐπάνω δέους καὶ φυλακῆς γινομένους ἐλπὶς παρακινατώῃ. πέφυκε δὲ ταχέως ἄνθρωπος ἐν συμφοραῖς. ὅταν δὲ δὴ καὶ τῶν κατεχόντων δεινῶν ἀπαλλαγὴν ὁ ἐξαπατῶν ὑπογράφῃ, τόθ' ὁ πάσχων ὅλος γίνεται τῆς ἐλπίδος.

ſuis, quae ex plumbo factae erant, aulſis, in Romanos pro miſſilibus vtebantur: deinde cum nihil proficerent, igniſque in eos erumperet, in parietem octo cubitos latum ſecedentes ibi manebant. Caeterum duo ex inſignibus, cum ad Romanos tranſeundo ſeruari poſſent, aut illic permanere eiuſdem cum aliis fortunae participes, in ignem inſilierunt, et vna cum templo conflagrarunt; Meïrus filius Belgae, et Ioſephus Dalaei.

2. Tum Romani circumpoſitis aedificiis fruſtra parci exiſtimantes, ipſo templo ardente, omnia ſimul incenderunt, et quicquid ex porticibus reliquum erat, ipſaſque portas, praeter duas, vnam ex parte orientali, alteram ex meridiana, quas tamen poſtea diruerunt. Quin et gazophylacia combuſta erant, in quibus infinita pecuniae vis, infinitae etiam veſtes, et alia ornamenta, atque, vt breuiter dicam, omnis Iudaeorum congeſta erat opulentia, a diuitibus illic domibus exſtructis. Tandem autem venum eſt in eam, quae reſtabat, porticum exterioris templi, quo confugerant ex populo mulierculae et pueri et plurima multitudo promiſcua, ad ſex hominum millia. Sed priuſquam de his Caeſar quicquam decerneret, aut ducibus imperaret, ira incitati milites porticum ſuccendunt. Qua re fiebat, vt nonnulli quidem ſeſe e flammis praecipitantes perierint, alii vero in ipſis. ex tanto autem numero nemo ſeruatus eſt. His cauſa interitus erat Pſeudopropheta quidam, qui illo tempore praedicauerat populo in ciuitate, „iubere Deum eos in templum adſcendere, „ſigna ſalutis accepturos." Multi autem tunc a tyrannis ſubornati erant ad populum prophetae, denunciantes, eſſe auxilium a Deo exſpectandum, vt populus minus transfugeret, et eos, qui ſupra metum erant et cuſtodes, ſpes retineret. Cito autem in aduerſis homini perſuadetur. Quod ſi etiam a malis prementibus liberationem polliceatur, qui fallit, tunc, qui patitur, totus ſpei plenus euadit.

γ'. Τὸν γῆν ἄθλιον δῆμον, οἱ μὲν ἀπατεῶνες, καὶ καταψευδόμενοι τῦ Θεῦ, τηνικαῦτα παρέπειθον. τοῖς δὲ ἐναργέσι, καὶ προσημαίνουσι τὴν μέλλυσαν ἐρημίαν τέρασιν ὔτε προσεῖχον, ὔτε ἐπίστευον, ἀλλ' ὡς ἐμβεβροντημένοι, καὶ μήτ' ὄμματα, μήτε ψυχὴν ἔχοντες, τῶν τῦ Θεῦ κηρυγμάτων παρήκυσαν. τῦτο μὲν ὅτε ὑπὲρ τὴν πόλιν ἄστρον ἔστη ῥομφαίᾳ παραπλήσιον, καὶ παρατείνας ἐπ' ἐνιαυτὸν κομήτης. τῦτο δὲ ἡνίκα πρὸ τῆς ἀποστάσεως καὶ τῦ πρὸς τὸν πόλεμον κινήματος, ἀθροιζομένυ τῦ λαῦ πρὸς τὴν τῶν Ἀζύμων ἑορτὴν, ὀγδόη δ' ἦν Ξανθικῦ μηνὸς, κατὰ νυκτὸς ἐννάτην ὥραν, τοσῦτον φῶς περιέλαμψε τὸν βωμὸν καὶ τὸν ναὸν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶναι λαμπρὰν, καὶ τῦτο παρέτεινεν ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν, ὃ τοῖς μὲν ἀπείροις ἀγαθὸν ἐδόκει· τοῖς δ' ἱερογραμματεῦσι, πρὸς τῶν ἀποβεβηκότων εὐθέως ἐκρίθη. καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἑορτὴν βῦς μὲν, ἀχθεῖσα ὑπὸ τῦ ἀρχιερέως πρὸς τὴν θυσίαν, ἔτεκεν ἄρνα ἐν τῷ ἱερῷ μέσῳ. ἡ δὲ ἀνατολικὴ πύλη τῦ ἐνδοτέρυ, χαλκῆ μὲν ἦσα καὶ στιβαρωτάτη, κλειομένη δὲ περὶ δείλην μόλις ὑπ' ἀνδρῶν εἴκοσι, καὶ μοχλοῖς μὲν ἐπερειδομένη σιδηροδέτοις, καταπῆγας δ' ἔχυσα βαθυτάτυς, εἰς τὸν ἐδὸν ὄντα διηνεκῦς λίθυ καθιεμένυς, ὤφθη κατὰ νυκτὸς ὥραν ἕκτην αὐτομάτως ἠνεῳγμένη. δραμόντες δ' οἱ τῦ ἱερῦ φύλακες, ἤγγειλαν τῷ στρατηγῷ. κἀκεῖνος ἀναβὰς, μόλις αὐτὴν ἴσχυσε κλεῖσαι. πάλιν τῦτο τοῖς μὲν ἰδιώταις κάλλιστον ἐδόκει τέρας· ἀνοῖξαι γὰρ τὸν Θεὸν αὐτοῖς τὴν τῶν ἀγαθῶν πύλην. οἱ λόγιοι δὲ λυομένην αὐτομάτως τῦ ναῦ τὴν ἀσφάλειαν ἐνενόουν, καὶ πολεμίοις δῶρον ἀνοίγεσθαι τὴν πύλην, δηλωτικόν τ' ἐρημίας ἀπέφαινον ἐν ἑαυτοῖς τὸ σημεῖον. μετὰ δὲ τὴν ἑορτὴν ἡμέραις ὕστερον ἢ πολλαῖς, μιᾷ καὶ εἰκάδι Ἀρτεμισίυ μηνὸς, φάσμα τι δαιμόνιον ὤφθη μεῖζον πίστεως. τερατεία δ' ἂν ἔδοξεν οἶμαι τὸ ῥηθησόμενον, εἰ μὴ καὶ παρὰ τοῖς θεασαμένοις ἱστόρητο, καὶ τὰ ἐπακολυθήσαντα πάθη τῶν σημείων ἦν ἄξια. πρὸ γὰρ ἡλίυ δύσεως ὤφθη μετέωρα περὶ πᾶσαν τὴν χώραν ἅρματα καὶ φάλαγγες

3. Miſerandam igitur plebem ſeductores, ſeque a Deo miſſos mentientes, tum ſuadendo decipiebant: euidentibus autem prodigiis, et futuram ſolitudinem praenunciantibus, neque aduertebant animos, neque credebant. Sed tanquam attoniti, oculiſque et mente capti, Dei praeconia inſuper habebant. Primum cum ſupra ciuitatem ſtetit ſidus ſimile gladio, et anni ſpatio ardere perſeuerabat cometes. Deinde cum ante defectionem primoſque belli motus, populo ad feſtum diem Azymorum congregato, die octauo menſis Xanthici, hora noctis nona, tanta lux circa altare templumque circumfuſa eſt, vt dies clarus eſſe videretur, atque hoc horae dimidiae ſpatio durauit. quod ab imperitis quidem pro bono omine habebatur: ſed ſacrorum ſcribae ea, quae poſt haec euenerunt, portendi iudicarunt. In eadem quoque ſolennitate, vacca, cum a pontifice ad ſacrificium adduceretur, agnum in medio templo enixa eſt. Sed et ianua interioris ſacrarii orienti obuerſa, quae tota aerea et immenſi ponderis erat, et quae ſub veſperam vix ab hominibus xx. claudebatur, et veſtibus quidem ferro munitis ſuſtentata erat, peſſulos vero altiſſime in ſaxeum limen ex vno perpetuo lapide demiſſos habebat, viſa eſt nocte circa horam ſextam ſponte patefacta. quod templi cuſtodes, cum ad templi praetorem cucurriſſent, ei indicarunt: ille vero, vbi adſcenderat, aegre eam claudere potuit. Id quoque rudibus quidem et indoctis ſignum videbatur optimum; Deum ſcilicet illis bonorum portam aperuiſſe. docti vero et eruditi ſecuritatem templi vltro abiiſſe ſecum reputabant, et portam hoſtibus gratis patefactam, ſolitudinemque illo oſtento ſignari inter ſe pronunciabant. Paucis deinde poſt feſtiuitatem diebus, viceſimo primo menſis Artemiſii die, prodigioſum quoddam ſpectrum apparuit fidem omnem ſuperans. Ac profecto id, quod dicturus ſum, fabula, (vt opinor) eſſe videretur, niſi ab iis, qui illud ſpectarunt, proditum eſſet, et ſubſequutae clades eiuſmodi ſignis haudquaquam impares exſtitiſſent. Etenim ante ſolis occaſum per vniuerſam regionem currus in aëre ſublimes ferri, et armatae pha-

ἔνοπλοι διάττυσαι τῶν νεφῶν, καὶ κυκλόμεναι τὰς πόλεις. κατὰ δὲ τὴν ἑορτὴν, ἣ Πεντηκοστὴ καλεῖται, νύκτωρ οἱ ἱερεῖς παελθόντες εἰς τὸ ἔνδον ἱερὸν, ὥσπερ αὐτοῖς ἔθος ἦν πρὸς τὰς λειτυργίας, πρῶτον μὲν κινήσεως ἀντιλαβέσθαι ἔφασαν καὶ κτύπου, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ φωνῆς ἀθρόας· μεταβαίνομεν ἐντεῦθεν. τὸ δὲ τούτων φοβερώτερον· Ἰησοῦς γάρ τις υἱὸς Ἀνάνου τῶν ἰδιωτῶν ἀγροῖκος, πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τοῦ πολέμου, τὰ μάλιστα τῆς πόλεως εἰρηνευομένης καὶ εὐθηνούσης, ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάντας ἔθος τῷ Θεῷ, κατὰ τὸ ἱερὸν ἐξαπίνης ἀναβοᾶν ἤρξατο· „Φωνὴ ἀπ' ἀνατολῆς, Φωνὴ ἀπὸ δύσεως, Φωνὴ „ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, Φωνὴ ἐπὶ Ἱεροσόλυμα καὶ „τὸν ναὸν, Φωνὴ ἐπὶ νυμφίους καὶ νύμφας, Φωνὴ ἐπὶ τὸν „λαὸν πάντα." τοῦτο, μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ, κατὰ πάντας τοὺς στενωποὺς περιῄει κεκραγώς. τῶν δ' ἐπισήμων τινὲς δημοτῶν, ἀγανακτήσαντες πρὸς τὸ κακόφημον, συλλαμβάνουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ πολλαῖς αἰκίζονται πληγαῖς. ὁ δ' ὑπὲρ ἑαυτῷ φθεγξάμενος, οὔτ' ἰδίᾳ πρὸς τοὺς παίοντας, ὡς καὶ πρότερον φωνὰς βοῶν διετέλει. νομίσαντες δ' οἱ ἄρχοντες, ὅπερ ἦν, δαιμονιώτερον εἶναι τὸ κίνημα τοῦ ἀνδρὸς, ἀνάγουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν παρὰ Ῥωμαίοις ἔπαρχον, ἔνθα μάστιξι μέχρις ὀστέων ξαινόμενος, οὔθ' ἱκέτευσεν, οὔτ' ἐδάκρυσεν· ἀλλ' ὡς ἐνῆν μάλιστα τὴν φωνὴν ὀλοφυρτικῶς παρεγκλίνων, πρὸς ἑκάστην ἀπεκρίνατο πληγήν, αἰ αἰ Ἱεροσολύμοις. τοῦ δὲ Ἀλβίνου διερωτῶντος, ὅστις γὰρ ἔπαρχος ἦν, τίς εἴη, καὶ πόθεν, καὶ διὰ τί ταῦτα φθέγγοιτο, πρὸς ταῦτα μὲν οὐδ' ὁτιοῦν ἀπεκρίνατο· τὸν δ' ἐπὶ τῇ πόλει θρῆνον εἴρων οὐ διέλειπε, μέχρι καταγνοὺς μανίαν ὁ Ἀλβῖνος ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ δὲ τὸν μέχρι τοῦ πολέμου χρόνον οὔτε προσήει τινὶ τῶν πολιτῶν, οὔτ' ὤφθη λαλῶν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ὥσπερ εὐχὴν μεμελετηκὼς, αἰ αἰ Ἱεροσολύμοις ἐθρήνει. οὔτε δὲ τινὶ τῶν τυπτόντων αὐτὸν ἐσημέραι κατηρᾶτο, οὔτε τοῖς τροφῆς μεταδιδοῦσιν εὐλόγει. μία δὲ πρὸς πάντας ἦν, ἡ σκυθρωπὴ κληδὼν ἀπόκρι-

langes per nubes discurrere, vrbesque circumuallare sunt visae. Festo autem die, qui Pentecoste appellatur, sacerdotes noctu templum ingressi ad obeunda ex more ministeria, primum quidem motum ac strepitum se exaudisse dixerunt, tum deinde vocem quasi confertae multitudinis simul clamantis: Migremus hinc. Quod vero his omnibus terribilius est, Iesus quidam Anani filius, vir plebeius et rusticus, quadriennio priusquam bellum esset exortum, adhuc pacata ciuitate et rerum omnium copia abundante, cum ad festum veniisset, quo tabernacula in honorem Dei defigi ab omnibus mos est, iuxta templum repente exclamare coepit: „Vox ab oriente, vox ab „occasu, vox a quatuor ventis! vox in Hierosolyma et „in templum, vox in sponsos et in sponsas, vox in vni„versum populum!" Idque noctu et interdiu clamitans „omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli vero ex primoribus populi, diritatem ominis aegre ferentes, hominem corripiunt, multisque verberibus afficiunt. At ille nec pro se quicquam loquutus, nec eos, qui ipsum verberabant, priuatim deprecatus, eadem, quae prius, verba inclamare non destitit. Proinde magistratus Iudaeorum rati, id quod erat, diuiniorem esse hominis motum atque afflatum, eum ad praesidem Romanum adducunt; apud quem ad ossium vsque denudationem laniatus, nec preces nec lacrymas vllas effudit: sed, quantum maxime poterat flebili ac lugubri modo vocem inflectens, ad singula verbera clamabat: Vae vae Hierosolymis! Albino autem interroganti, (is enim tum Iudaeae procurator erat) quis esset et vnde venerit, et cur ista diceret, ad ea nihil omnino respondit. Non prius autem vrbem lamentari desinebat, donec Albinus hominem absoluit, furere ratus. Ille vero ad belli vsque tempus neque quenquam ciuium adibat, neque aliud quidpiam loqui visus est: sed quotidie, velut precationem quandam meditatus, Vae vae Hierosolymis! lamentabatur. Neque vero cuiquam imprecatus est, cum in dies singulos vapularet, neque cibum impertienti bene dicebat. vna autem eius responsio ad omnes erat, triste

σις. μάλιστα δ' ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐκκρέμει, καὶ τοῦτ' ἐφ' ἑπτὰ ἔτη, καὶ μῆνας πέντε εἴρων, ὅτ' ἠμβλύνθη τὴν φωνήν, ἤτε ἔκαμεν, μέχρις ἃ κατὰ τὴν πολιορκίαν ἔργῳ τὰς κληδόνας ἰδὼν, ἀνεπαύσατο. περιιὼν γὰρ ἐπὶ τὰ τείχη, αἰ, αἰ πάλιν τῇ πόλει καὶ τῷ λαῷ καὶ τῷ ναῷ, διαπρύσιον ἐβόα. ὡς δὲ τελευταῖον προσέθηκεν, αἰ αἰ δὲ κἀμοὶ, λίθος ἐκ τῆς πετροβόλου χαλθεὶς, καὶ πλήξας αὐτὸν, παραχρῆμα κτείνει. φθεγγόμενος δ' ἔτι τὰς κληδόνας ἐκείνας, τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν.

δ'. Ταῦτά τις ἐννοῶν εὑρήσει, τὸν μὲν Θεὸν ἀνθρώπων κηδόμενον, καὶ παντοίως προσημαίνοντα τῷ σφετέρῳ γένει τὰ σωτήρια· τοὺς δ' ὑπ' ἀνοίας καὶ κακῶν αὐθαιρέτων ἀπολλυμένους. ὅπου γε Ιουδαῖοι καὶ τὸ ἱερὸν μετὰ τὴν καθαίρεσιν τῆς Αντωνίας τετράγωνον ἐποιήσαντο, ἀναγεγραμμένον ἐν τοῖς λογίοις ἔχοντες· „ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν καὶ „τὸν ναὸν, ἐπειδὰν τὸ ἱερὸν γένηται τετράγωνον." τὸ δὲ ἐπάρας αὐτοὺς μάλιστα πρὸς τὸν πόλεμον, ἦν χρησμὸς ἀμφίβολος ὁμοίως ἐν τοῖς ἱεροῖς εὑρημένος γεγράμμασιν, „ὡς „κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἀπὸ τῆς χώρας τις αὐτῶν ἄρξει „τῆς οἰκουμένης. τοῦτο οἱ μὲν ὡς οἰκεῖον ἐξέλαβον, καὶ πολλοὶ τῶν σοφῶν ἐπλανήθησαν περὶ τὴν κρίσιν. ἐδήλου δ' ἄρα περὶ τὴν Οὐεσπασιανοῦ τὸ λόγιον ἡγεμονίαν, ἀποδειχθέντος ἐπὶ Ιουδαίας αὐτοκράτορος. ἀλλὰ γὰρ ὁ δυνατὸν ἀνθρώποις τὸ χρεὼν διαφυγεῖν, οὐδὲ προορωμένοις. οἱ δὲ καὶ τῶν σημείων, ἃ μὲν ἔκριναν πρὸς ἡδονὴν, ἃ δ' ἐξουθένισαν, μέχρις ἧς τῆ τε ἁλώσει τῆς πατρίδος, καὶ τῷ σφῶν αὐτῶν ὀλέθρῳ, διηλέγχθησαν τὴν ἄνοιαν.

praesagium. At maxime in festiuitatibus vociferabatur; idque cum annos septem et quinque menses fecisset, neque voce raucus erat factus, neque defatigabatur, donec obsidionis tempore, perspectis re ipsa auguriis, quieuit. Nam in moenibus obambulans, iterum, Vae vae ciuitati et templo et populo! voce alta clamabat. Vbi autem ad extremum adiecit, Vae etiam mihi! lapide ex balista excusso ictus statim occubuit; animamque, dum adhuc ista omina loqueretur, dimisit.

4. Haec si quis reputet, profecto inueniet, Deo quidem curae esse homines, modisque omnibus eum praemonstrare, quae sint eorum generi salutaria: ipsos vero sua dementia malisque voluntariis interire. Siquidem Iudaei etiam post Antoniam dirutam templum quadratum fecerunt, cum in oraculis scriptum haberent, „tunc fo„re, vt capiatur vrbs et templum, vbi templum quadra„tam formam acceperit." Sed quod maxime eos ad bellum excitauerat, vaticinium erat ambiguum in sacris libris repertum, „illis circiter temporibus quendam ex „ipsorum finibus profectum orbis terrarum imperio poti„turum." Id enim illi quidem quasi sibi proprium acceperunt, multique sapientes eius interpretatione decepti sunt. significabat nempe oraculum Vespasiani principatum, qui in Iudaea declaratus est Imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiamsi id praeuiderint. At vero hi signorum quaedam pro sua libidine interpretati sunt, atque alia pro nihilo habuerunt, donec et patriae excidium ipsorumque exitium eorum redarguebant dementiam.

ΚΕΦ. ς'.

Ως Ρωμαῖοι, κομίσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερὸν, Τίτου εὐφημίαις ἐγέραιρον. οἷα Τίτος ἔλεξεν πρὸς τὰς Ιουδαίους, ἱκετεύοντας τυχεῖν σωτηρίας. οἷά τε αὐτοὶ ἀπεκρίναντο, πρὸς ἃ ἠγανάκτησεν ὁ Τίτος.

Ρωμαῖοι δὲ, τῶν μὲν σασιασῶν καταπεφευγότων εἰς τὴν πόλιν, καιομένου δὲ αὐτῆ τε τῆ ναῆ, καὶ τῶν πέριξ ἁπάντων, κομίσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ θέμενοι τῆς ἀνατολικῆς πύλης ἄντικρυς, ἔθυσάν τε αὐταῖς αὐτόθι, καὶ τὸν Τίτον μετὰ μεγίστων εὐφημιῶν ἀπέφηναν αὐτοκράτορα. ταῖς δὲ ἁρπαγαῖς ἅτως ἐνεπλήσθησαν οἱ στρατιῶται πάντες, ὥστε κατὰ τὴν Συρίαν πρὸς ἥμισυ τῆς πάλαι τιμῆς τὸν σαθμὸν τῆ χρυσίου πιπράσκεσθαι. τῶν δὲ ἀνὰ τὸν τοῖχον τῆ ναῆ ἱερέων διακαρτερούντων, παῖς διψήσας ἱκέτευε τὰς Φύλακας τῶν Ρωμαίων δῆναι δεξιὰν αὐτῷ, καὶ τὸ δίψος ἐξωμολογεῖτο. τῶν δὲ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀνάγκης οἰκτον λαβόντων καὶ δόντων δεξιάς, καταβὰς αὐτός τε ἔπινεν, καὶ ὁ φέρων ἦκεν ἀγγεῖον πλήσας ὕδατος, ὤχετο φεύγων πρὸς τὰς σφετέρας. τῶν δὲ Φυλάκων καταλαβεῖν μὲν οὐδεὶς ἴσχυσε· πρὸς δὲ τὴν ἀπιστίαν ἐβλασφήμων. κἀκεῖνος, „οὐδὲν, „ἔφη, παραβεβηκέναι τῶν συνθηκῶν. λαβεῖν γὰρ δεξιὰν „οὐ τῆ μένειν παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ τῆ καταβῆναι μόνον καὶ „λαβεῖν ὕδωρ, ἅπερ ἀμφότερα πεποιηκὼς, πιστὸς ἐδόκει „εἶναι." τὸ μὲν δὴ πανοῦργημα, διὰ τὴν ἡλικίαν μᾶλλον τῆ παιδὸς, ἀπεθαύμαζον οἱ πλανηθέντες. πέμπτῃ δ' ἡμέρᾳ λιμώττοντες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι, καὶ πρὸς Τίτον ἀναχθέντες ὑπὸ τῶν Φυλάκων, ἱκέτευον τυχεῖν σωτηρίας. ὁ δὲ, „τὸν μὲν τῆς συγγνώμης καιρὸν αὐτοῖς παρωχηκέναι, „Φήσας, οἴχεσθαι δὲ δεῖν εὐλόγως ἂν αὐτοὺς ἔσωζε, πρέ„πειν δὲ τοῖς ἱερεῦσι τῷ ναῷ συναπολέσθαι," κελεύει κολάσαι τοὺς ἄνδρας.

β'. Οἱ δὲ περὶ τοὺς τυράννους ὡς τῷ τε πολέμῳ πανταχόθεν ἐκρατοῦντο, καὶ περιτετειχισμένοις διαφυγεῖν

CAP. VI.

Qualiter Romani, ignis in templum illatis, Titum acclamationibus honorarunt. Quibus verbis vsus est Titus ad Iudaeos, vt sibi parceretur supplicantes; illorumque ad Titum responsum, quod ei indignationem movebat.

ROmani autem, cum seditiosi quidem in vrbem confugissent, templum vero et quae circa templum arderent omnia, ignis in templum illatis positisque contra portam orientalem, et illis ibi sacrificarunt, et Titum cum maximis acclamationibus imperatorem designarunt. Vsque autem adeo rapinis impleti erant milites vniuersi, vt in Syria pondus auri dimidio minoris, quam olim, venderetur. At cum sacerdotes, qui templi murum conscenderant, illic perdurarent, puer siti maceratus custodibus Romanis supplicabat, vt dextra sibi daretur, sitique se laborare fatebatur. Vbi autem illi, tam aetatis, quam necessitatis miserti, ei dextram dederunt, is post descensum et ipse bibit, et, lagena, quam secum attulerat, aqua repleta, fuga se ad suos proripiebat. Custodum autem nemo quidem eum assequi valuit; eius vero perfidiae maledicebant. Ille autem, „nihil se contra, quam esset pa„ctum, feciisse, dicebat. Dextram enim sibi datam, non „vt apud ipsos remaneret, sed vt tantum descenderet et „aquam acciperet: quae ambo cum fecerit, in fide man„sisse visus est." Astutiam quidem propter aetatem pueri admodum, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta vero die sacerdotes fame confecti descendunt, et a custodibus ad Titum perducti, vt sibi parceretur, supplicabant. „Ille autem, veniae quidem tempus illis praeteriisse, fa„tus, periisse vero id, cuius eos gratia merito conseruasset, „et decere sacerdotes cum templo interire," duci homi„nes ad supplicium iubet.

2. At tyranni et qui cum illis erant, quoniam bello vndique tenebantur, et circumdati nusquam effugere po-

ἐδαμόθεν ἦν, προσκαλῶνται τὸν Τίτον εἰς λόγους. ὁ δὲ διὰ τὸ φιλάνθρωπον φύσει, τὸ γῦν ἄσυ περισῶσαι προαιρούμενος, καὶ τῶν φίλων ἐναγόντων, ἤδη γὰρ μετριάζειν τὰς λῃστὰς ὑπελάμβανον, ἵσταται κατὰ τὸ πρὸς δύσιν μέρος τῆ ἔξωθεν ἱερᾶ. ταύτη γὰρ ὑπὲρ τὸν ξυστὸν ἦσαν πύλαι, καὶ γέφυρα συνάπτουσα τῷ ἱερῷ τὴν ἄνω πόλιν· αὕτη τότε μέση τῶν τυράννων ἦν καὶ τῆ Καίσαρος. τὸ δὲ πλῆθος ἑκατέροις βύζην ἐφιεμένοις. Ἰουδαῖοι μὲν περὶ Σίμωνα καὶ Ἰωάννην, μετέωροι συγγνώμης ἐλπίδι· Ρωμαῖοι δὲ Καίσαρι, παραδοκῶντες αὐτῶν τὴν ἀξίωσιν. παραγγείλας δὲ τοῖς στρατιώταις Τίτος, θυμῆ τε καὶ βελῶν μένειν ἐγκρατεῖς, καὶ τὸν ἑρμηνέα παρασησάμενος, ὅπερ ἦν τεκμήριον τῆ κρατεῖν, πρῶτος ἤρξατο λέγειν· „ἄρα γε ἤδη κεκόρεσθε τῶν τῆς πα„τρίδος κακῶν, ἄνδρες, οἱ μήτε τῆς ἡμετέρας τῆς δυνάμεως, „μήτε τῆς ἑαυτῶν ἀσθενείας ἔννοιαν λαβόντες, ὁρμῇ δὲ „ἀσκέπτῳ καὶ μανίᾳ τόν τε δῆμον καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν „ναὸν ἀπολωλεκότες, ἀπολλύμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ δικαίως, οἳ „πρῶτον μὲν, ἀφ' ἧ Πομπήϊος εἶλεν ὑμᾶς κατὰ κράτος, ἐκ „ἐπαύσασθε νεωτεροποιΐας, ἔπειτα καὶ φανερὸν ἐξηνέγκατε „πρὸς Ρωμαίους πόλεμον; ἆρά γε πλήθει πεποιθότες; „καὶ μὴν ἐλάχιστον ὑμῖν μέρος αὐτήρεσε τῆ Ρωμαίων στρα„τιωτικῆ. πίσει τοιγαροῦν συμμάχων; καὶ τί τῶν ἔξω τῆς „ἡμετέρας ἡγεμονίας ἐθνῶν ἔμελλεν αἱρήσεσθαι Ἰουδαίους „πρὸ Ρωμαίων; ἀλλ' ἀλκῆ σωμάτων; καὶ μὴν ἴστε Γερμα„νοὺς δηλεύοντας ἡμῖν. ὀχυρότητι δὲ τειχῶν; καὶ τί μεῖζον „ὠκεανῆ τείχους κώλυμα, ὃν περιβεβλημένοι Βρεττανοὶ τὰ „Ρωμαίων ὅπλα προσκυνοῦσι; παρτερία ψυχῆς καὶ πανυ„γία στρατηγῶν; ἀλλὰ μὴν ἤδειτε καὶ Καρχηδονίους ἁλόν„τας. τοιγαροῦν ὑμᾶς ἐπήγειρε κατὰ Ρωμαίων ἡ Ρωμαίων „φιλανθρωπία· οἳ πρῶτον μὲν ὑμῖν τήν τε χώραν ἔδομεν „νέμεσθαι, καὶ βασιλεῖς ὁμοφύλους ἐπεστήσαμεν, ἔπειτα τὰς „πατρίους νόμους ἐτηρήσαμεν, καὶ ζῆν οὐ μόνον καθ' ἑαυτοὺς, „ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἐπετρέψαμεν, ὡς ἐβούλεσθε· τὸ δὲ „μέγιστον, δασμολογεῖν τε ὑμῖν ἐπὶ τῷ Θεῷ, καὶ ἀναθή-

terant, Titum ad colloquium prouocant. Ille autem, quod natura factus esset ad humanitatem, adeoque vrbem tandem seruare cuperet, amicis praeterea suadentibus, latrones enim iam moderatiores esse arbitrabantur, in parte occidua templi exterioris consistit. Hic enim super Xystum erant portae, et pons, qui ciuitatem superiorem templo iungebat: isque tunc inter tyrannos et Caesarem interiectus erat. Multi autem militum vtrinque densi adstabant: Iudaei quidem circa Simonem et Ioannem, spe veniae suspensi; Romani vero ad Caesarem, exspectantes, qualiter eos exciperet. Cum autem Titus militibus edixisset, vt et iracundiam et sagittas continerent, et interpretem sibi adiunxisset, primus (quod victoris indicium) dicere instituit: „Etiamne saturati estis „patriae malis, o Viri, quibus neque virtutis nostrae ne„que infirmitatis vestrae in mentem venit, sed inconsul„to impetu ac furore perdidistis populum et ciuitatem „simul ac templum, ipsi quoque iuste perituri, qui pri„mum quidem, postquam vos Pompeius debellauerat, „nouas res moliri non destitistis, ac deinde bellum aper„tum Romanis intulistis? Num ita animati estis, mul„titudine freti? Et sane minima exercitus Romani „pars vobis restitit. Igiturne auxiliatoribus confisi? „Quaenam vero gens extra nostrum imperium Iudaeis „prae Romanis succurrere eligeret? An corporum ro„bori et viribus? Atqui scitis, nobis seruire Germa„nos. An murorum firmitati? Et quis magis, quam „oceanus, obstitit murus, quo septi Britanni arma Ro„manorum adorant? An patientiae animi et astutiae „ducum? Atqui Carthaginenses captos esse nouistis. „Itaque vos contra Romanos ipsorum excitauit huma„nitas; qui primum vobis et terram dedimus possi„dendam, regesque gentiles imposuimus, deinde le„ges vobis seruauimus patrias, et viuere vos non so„lum discretos, sed cum aliis etiam vestra voluntate „concessimus: quodque maximum est, tributum exi„gere Dei nomine ac donaria colligere permisimus;

„ματα συλλέγειν ἐπετρέψαμεν, καὶ τὰς ταῦτα φέροντας
„ἄτε ἐνθετήσαμεν, ἄτε ἐκωλύσαμεν, ἵν' ἡμῶν γένηθε
„πλουσιώτεροι πολέμιοι, καὶ παρασκευάσηθε τοῖς ἡμετέ-
„ροις χρήμασι καθ' ἡμῶν. ἔπειτα τηλικούτων ἀγαθῶν ἀπο-
„λαύοντες, ἐπὶ τὰς παραχόντας ἠνέγκατε τὸν κόρον, καὶ
„δίκην τῶν ἀτιθασσεύτων ἑρπετῶν τοῖς σαίνουσι τὸν ἰὸν ἐνα-
„φήκατε. ἔστω γᾶν, κατεφρονήσατε τῆς Νέρωνος ῥαθυμίας,
„καὶ καθάπερ ῥήγματα ἢ σπάσματα, τὸν ἄλλον χρόνον
„κακοήθως ἠσεμοῦντες, ἐν τῷ μείζονι νόσῳ διεφάνητε, καὶ
„πρὸς ἐλπίδας ἀναιδεῖς καὶ ἀμέτρους ἐξετείνατε τὰς ἐπιθυ-
„μίας. ἦκεν ὁ πατὴρ ὑμὸς εἰς τὴν χώραν, ὁ τιμωρησόμενος
„ὑμᾶς τῶν κατὰ Κέστιον, ἀλλὰ νουθετήσων. δέον γᾶν, εἴπερ
„ἐπ' ἀνασάσει τῶ ἔθνους παρῆν, ἐπὶ τὴν ῥίζαν ὑμῶν δρα-
„μεῖν, καὶ ταύτην ἐκπαρθεῖν τὴν πόλιν εὐθέως, ὁ δὲ Γαλι-
„λαίαν ἐδῄω καὶ τὰ πέριξ, ἐπιδιδὺς ὑμῖν χρόνον εἰς μετά-
„νοιαν. ἀλλ' ὑμῖν ἀσθένεια τὸ φιλάνθρωπον ἐδόκει, κἀκ τῆς
„ἡμετέρας πραότητος τὴν τόλμαν ἐπεθρέψατε. Νέρωνος οἰ-
„χομένου, τοῦθ', ὅπερ ἐχρῆν τοὺς πονηροτάτους, ἐποιήσατε, ταῖς
„ἐμφυλίοις ἡμῶν ταραχαῖς ἐπεθαῤῥήσατε, καὶ χωρισθέντων
„εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐμοῦ τε καὶ τοῦ πατρὸς, εἰς παρασκευὰς
„τοῦ πολέμου κατεχρήσασθε τοῖς καιροῖς· καὶ οὐκ ἠδέσθητε
„ταράσσειν αὐτοκράτορας γεγενημένους, οὓς καὶ στρατηγοὺς
„φιλανθρώπους ἐπειράσατε. προσφυγόσης γᾶν ἡμῖν τῆς
„ἡγεμονίας, καὶ τῶν μὲν κατὰ ταύτην ἠρεμούντων πάντων,
„πρεσβευομένων δὲ καὶ συνηδομένων τῶν ἔξωθεν ἐθνῶν,
„πάλιν οἱ Ἰουδαῖοι πολέμιοι· καὶ πρεσβεῖαι μὲν ὑμῶν πρὸς
„τὸν ὑπὲρ Εὐφράτην ἐπὶ νεωτερισμῷ, περίβολοι δὲ τειχῶν
„ἀνοικοδομούμενοι καιναὶ, στάσεις δὲ καὶ τυράννων φιλονει-
„κίαι, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, μόνα τοῖς οὕτω πονηροῖς πρέ-
„ποντα. ἦκον ἐπὶ τὴν πόλιν ἐγὼ, παρὰ τοῦ πατρὸς ἄκου-
„τος λαβὼν σκυθρωπὰ παραγγέλματα· τὸν δῆμον ἀκού-
„σας εἰρηνικὰ φρονεῖν, ἤθην. ὑμᾶς παύσαθαι πρὸ πολέμου
„παρεκάλουν, μέχρι πολλῶ πολεμούντων ἐφειδόμην, δεξιὰς
„αὐτομόλους δέδωκα, καταφυγοῦσι πίστιν ἐτήρησα, πολλοὺς

„eaque offerentes neque monuimus neque prohibuimus, „vt hoſtes nobis efficeremini ditiores, noſtraque pecunia „voſmet aduerſus nos compararetis, deinde, tantis bonis „cumulati, ſatietatem in eos, qui haec vobis praeſtite„rant, conuertiſtis, et immitium inſtar ſerpentium in blan„dientes virus euomuiſtis. Eſto igitur, Neronis furor„diam contemſiſtis, et, tanquam membra diſrupta aut „conuulſa, alio tempore maligne quieſcentes, cum „grauior ingrueret morbus, voſmet oſtendiſtis; et ad „ſpes improbas etiam cupiditates immodicas explicaſtis. „Veniebat pater meus in hanc regionem, non vt ob ea, „quae in Ceſtium admiſiſtis, poenas exigeret, ſed vos „commonefaceret. Itaque cum deberet, ſi euertendae „nationis cauſa veniſſet, ipſam radicem petere, atque „hanc ſtatim delere ciuitatem, ille Galilaeam et circa „eam loca vaſtare inſtituit, vt vobis poenitentiam agendi „daret opportunitatem. Verum haec eius humanitas „vobis infirmitas videbatur, et ex noſtra lenitate vobis „creuit audacia. Nerone e vita excedente, feciſtis quod „nequiſſimorum erat, ex turbis noſtris ciuilibus animos „ſumſiſtis; meque ac patre meo digreſſis in Aegyptum, „tempus illud captaſtis, ad bellicos apparatus faciendos; „neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos „etiam duces humaniſſimos fueratis experti. Itaque „cum ad nos deuolueretur imperium, et omnes quidem „in eo paſſim quieſcerent, legatos autem mitterent gra„tularenturque exterae nationes, iterum hoſtes ſe oſten„dunt Iudaei: et legationes quidem a vobis ad Tranſ„euphratenſes nouarum rerum gratia miſſae, muro„rum autem noui ambitus exſtructi; ſeditio etiam „excitata, tyrannorumque contentio, et bellum in„teſtinum, quae ſola huiuſcemodi populum ſceleratum „decent. Ego ad ciuitatem hanc veniebam, cum tri„ſtibus ab inuito patre mandatis: cognitoque, popu„lum paci ſtudere, laetabar. Ante bellum rogabam „vos ab eo deſiſtere, diu pugnantibus parcebam, trans„fugis dextram dedi, cumque ad me ſe recepiſſent,

„αἰχμαλώτους ἠλέησα, τοὺς ἐπείγοντας βασανίσας ἐκώλυ-
„σα, τείχεσιν ὑμετέροις μηχανὰς ἄκων προσήγαγον, ἀεὶ
„φονῶντας τοὺς στρατιώτας ἐφ' ὑμῖν κατέσχον, καθ' ἑκάστην
„νίκην ὡς ἡττώμενος ὑμᾶς εἰς εἰρήνην παρεκαλεσάμην. τῷ
„ἱερῷ πλησίον γενόμενος, πάλιν ἐκὼν ἐξελαθόμην τῶν τῷ
„πολέμῳ νόμων· φείσασθαι δὲ παρεκάλουν τῶν ἰδίων ὑμᾶς
„ἁγίων, καὶ σῶσαι τὸν ναὸν ἑαυτοῖς, δίδους ἄδειάν τε ἐξό-
„δου καὶ πίστιν σωτηρίας, εἰ δὲ βούλοισθε, καὶ μάχης καιρὸν
„ἐν ἄλλῳ τόπῳ, πάντων ὑπερείδετε, καὶ τὸν ναὸν ἰδίαις
„χερσὶν ἐνεπρήσατε· ἔπειτα, μιαρώτατοι, προκαλεῖσθέ
„με πρὸς λόγους νῦν; ἵνα τί σώσητε τοιοῦτον, οἷον ἀπόλω-
„λεν; οἵας ὑμᾶς αὐτοὺς ἀξιοῦτε μετὰ τὸν ναὸν σωτηρίας;
„ἀλλὰ καὶ νῦν μετὰ τῶν ὅπλων ἐσήκατε, καὶ δὴ ἐν ἑκά-
„στοις ὑποκρίνεσθε γῦν ἱκέτας. ὦ ταλαίπωροι, τίνι πεποι-
„θότες, ἢ νεκρὸς μὲν ὑμῶν ὁ δῆμος, οἴχεται δὲ ὁ ναός,
„ὑπ' ἐμοὶ δὲ ἡ πόλις, ἐν χερσὶ δὲ ταῖς ἐμαῖς ἔχετε τὰς
„ψυχάς, εἶθ' ὑπολαμβάνετε δόξαν ἀνδρείας τὸ θανα-
„τᾶν; ἢ μὴν ἐγὼ φιλονεικήσω πρὸς τὴν ἀπόνοιαν ὑμῶν.
„ῥίψασι δὲ τὰ ὅπλα, καὶ παραδοῦσι τὰ σώματα, χαρί-
„ζομαι τὸ ζῆν· ὥσπερ ἐν οἰκίᾳ πρᾶος δεσπότης, τὰ μὲν
„ἀνήκεστα κολάσας, τὰ δὲ λοιπὰ σώζων ἐμαυτῷ.

γ'. Πρὸς δὲ ταῦτα ἀποκρίνονται, „δεξιὰν μὲν μὴ δύ-
„ναθαι παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ὁμωμοκέναι γὰρ, μηδέποτε
„τοῦτο ποιήσειν. ἔξοδον δ' ἠτοῦντο διὰ τοῦ περιτειχίσματος
„μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων. ἀπελεύσεσθαι γὰρ εἰς τὴν
„ἔρημον, καὶ καταλείψειν αὐτῷ τὴν πόλιν." πρὸς ταῦτα
ἀγανακτήσας Τίτος, εἰ τύχην ἐαλωκότων ἔχοντες αἱρέσεις
αὐτῷ προτείνουσιν νενικηκότων, κηρύξας μὲν ἐκέλευσεν εἰς
αὐτοὺς, „μήτε αὐτομολεῖν ἔτι, μήτε δεξιὰν ἐλπίζειν. φεί-
„σεσθαι γὰρ οὐδενός· ἀλλὰ ἁπάσῃ δυνάμει μάχεσθαι, καὶ
„σώζειν ἑαυτοὺς, ὅπως ἂν δύναιντο. πάντα γὰρ αὐτοὺς
„ἤδη πράξειν πολέμῳ νόμῳ." τοῖς δὲ στρατιώταις ἐμπιπρά-
ναι καὶ διαρπάζειν ἐκέλευσε τὴν πόλιν· οἱ δ' ἐκείνην μὲν
ἐπέσχον τὴν ἡμέραν· τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τό, τε ἀρχεῖον, καὶ τὴν

„fidem ſeruaui, multoſque captiuos miſeratus ſum, cru„ciatibus bellum vrgentes coercui, muris veſtris machi„nas inuitus admouebam, ſemper caedis veſtrae cupidos „milites continebam, quoties vincebam, toties vos ad pa„cem tanquam victus prouocaui. cum prope ad templum „acceſſiſſem, vltro iterum legis belli obliuiſcebar; et par„cere vos propriis ſanctis orabam, templumque vobiſmet „conſeruare, data exeundi copia et fide ſalutis, et ſi vel„letis, pugnandi etiam tempore alio in loco. Omnia in„ſuper habuiſtis, et templum manibus veſtris incendiſtis: „deinde, ſceleratiſſimi, nunc me ad colloquium prouoca„tis? Quorſum tale conſeruabitis, quale periit? Qua voſ„met ſalute dignos eſſe iudicatis poſt templum exciſum? „Quinetiam nunc armati ſtetiſtis, nec in extremis ſuppli„ces eſſe vel ſimulatis. o miſeri, qua fiducia? nonne po„pulus veſter exſtinctus eſt, periit templum, mihi ſubdi„ta eſt ciuitas, in mea poteſtate ſunt animae veſtrae, et „tamen fortitudinis eſſe gloriam arbitramini, mori velle? „Verum non ego contendam cum pertinacia veſtra. Sed „proiectis armis, traditiſque corporibus, vitam vobis in„dulgeo; vt in domo mitis dominus, qui, de inſanabili„bus ſumto ſupplicio, caetera mihimet ſeruo.“

3. Ad haec autem illi reſponderunt: „dextram qui„dem ab eo ſe minime poſſe accipere, iurauſſe enim ſeſe „id nunquam facturos. egredienti vero per munitiones, „qua murum ſepſerat, cum coniugibus ac liberis facultа„tem potebant ituros quippe in ſolitudinem ipſique vr„bem relicturos.“ Quam ob rem Titus vehementer iratus, ſi in ſorte captorum conſtituti victorum ipſi conditiones ponerent, declarari quidem his iuſſit voce praeconis, „ne quis amplius transfugeret, aut ſpem dextrae haberet, „(ſe enim parſurum eſſe nemini) cunctis itaque viribus di„micarent, et quantum poſſent, ſaluti ſuae conſulerent. „iam enim ſe omnia iure belli geſturum.“ Milites autem vrbem incendere ac diripere iuſſit. Atqui illi eo quidem die nihil agebant; poſtridie vero Archiuum, et

Ακραν, καὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ τὸν Ὀφλᾶν καλούμενον ὑφῆψαν, καὶ περιέκοψε τὸ πῦρ μέχρι τῶν Ελένης βασιλείων, ἃ δὴ κατὰ μέσην τὴν Ακραν ἦν. ἐκαίοντο δ' οἵ τε στενωποὶ, καὶ αἱ οἰκίαι νεκρῶν ὑπὸ τῆ λιμῆ διεφθαρμένων πλήρεις.

δ'. Κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, οἵ, τε Ιζάτε βασιλέως υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ, πρὸς οἷς πολλοὶ τῶν ἐπισήμων δημοτῶν ἐκεῖ συνελθόντες, ἱκέτευσαν Καίσαρα δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ, καίτοι πρὸς πάντας τὰς ὑπολοίπους διωργισμένος, οὐκ ἤλλαξε τὸ ἦθος, δέχεται δὲ τοὺς ἄνδρας. καὶ τότε μὲν ἐν φρουρᾷ πάντας εἶχε· τοὺς δὲ τῆ βασιλέως παῖδας καὶ συγγενεῖς δήσας, ὕστερον εἰς Ρώμην ἀνήγαγε, πίστιν ὁμήρων παρέξοντας.

ΚΕΦ. ζ'.

Τίνα ἐξῆς συνέβη τοῖς σασιασταῖς, κακὰ πολλὰ δρῶσι καὶ παθοῦσιν· καὶ ὡς τῆς ἄνω πόλεως ἐγκρατὴς γίνεται Καῖσαρ.

Οἱ σασιασταὶ δ' ἐπὶ τὴν βασιλικὴν ὁρμήσαντες αὐλὴν, εἰς ἣν δι' ὀχυρότητα πολλοὶ τὰς κτήσεις ἀπέθεντο, τούς τε Ρωμαίους ἀπ' αὐτῆς τρέπονται, καὶ τὸ συνηθροισμένον αὐτόθι τοῦ δήμου πᾶν φονεύσαντες, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ τετρακοσίους, τὰ χρήματα διήρπασαν. ἐζώγρησαν δὲ καὶ Ρωμαίων δύο, τὸν μὲν ἱππέα, τὸν δὲ πεζόν. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ἀποσφάξαντες εὐθέως ἕσυραν περὶ ὅλην τὴν πόλιν, ὥσπερ ἐν ἑνὶ σώματι πάντας Ρωμαίους ἀμυνόμενοι. ὁ δὲ ἱππεὺς, ὠφέλιμόν τι αὐτοῖς πρὸς σωτηρίαν ὑποθήσεσθαι λέγων, ἀνάγεται πρὸς Σίμωνα· παρ' ᾧ μηδὲν ἐλπὶς ἔχων, Αρδάλα τινὶ τῶν ἡγεμόνων παραδίδοται κολασθησόμενος. ὁ δ' αὐτοῦ ὀπίσω τὼ χεῖρε δήσας, καὶ ταινίᾳ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀντικρὺ τῶν Ρωμαίων προήγαγεν ὡς καρατομήσων· φθάνει δ' ἐκεῖνος εἰς τοὺς Ρωμαίους διαφυγών, ἐν ὅσῳ τὸ ξίφος ἐσπάσατο ὁ Ιδουμαῖος. τοῦτον διαφυγόντα ἐκ τῶν πολεμίων ἀνελεῖν μὲν οὐχ ὑπέμεινε Τίτος, ἀνάξιον δὲ Ρωμαίων

Acram, et Curiam, et locum, qui vocatur Ophla, succenderunt, et progrediebatur ignis vsque ad Helenae regiam, quae in media erat Acra. incensi etiam erant angiportus et domus fame enectorum plenae.

4. Eandem circa diem Izatae regis et filii et fratres, cumque his multi nobiles indigenae illic congregati, supplicarunt Caesari, vt dextram sibi daret. Ille vero, quamuis omnibus, qui supererant, valde iratus, a moribus suis non recessit, sed eos suscipit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: Regis autem filios et propinquos postea vinctos Romam perduxit, obsidum fidem praestituros.

CAP. VII.

Quaenam deinceps acciderint seditiosis, mala multa facientibus et patientibus: et quomodo vrbem superiorem occupat Caesar.

SEditiosi autem, facto in regiam impetu, vbi ob loci munitionem multi facultates suas depositarant, et Romanos inde pellunt, et coetu plebis ibi congregatae, ad octo millia et quadringentos, omni interfecto, pecuniam diripuerant. Viuos autem duos milites Romanos ceperunt, vnum equitem, alterum peditem. et peditem quidem crucidatum statim per omnem traxere ciuitatem, quasi in vno corpore omnes Romanos vlciscerentur. eques vero, si aliquid illis, quod saluti foret, suggesturum dicens, ad Simonem deducitur: cui cum nihil haberet quod diceret, Ardalae cuidam e ducibus traditur puniendus. Qui cum eum, reuinctis post tergum manibus, oculisque fascia obstrictis, in conspectum Romanorum veluti capite caesurus produxisset: is, dum gladium ludaeus educeret, occupat fugam maturare ad Romanos. Hunc ab hostibus elapsum occidere quidem non sus-

εἶναι στρατιώτην κρίνας, ὅτι ζῶν ἐλήφθη, τά τε ὅπλα ἀφείλετο, καὶ τῆ τάγματος ἐξέβαλεν, ἅπερ ἦν αἰσχυνομένῳ θανάτῳ χαλεπώτερα.

β'. Τῇ δ' ἑξῆς Ρωμαῖοι, τρεψάμενοι τὰς λῃστὰς ἐκ τῆς κάτω πόλεως, τὰ μέχρι τοῦ Σιλωὰμ πάντα ἐνέπρησαν. καὶ τῆ μὲν ἄστεως ἤδοντο δαπανωμένῃ, τῶν δὲ ἁρπαγῶν διημάρτανον, ἐπειδὴ πάνθ' οἱ στασιασταὶ προκενῶντες ἀνεχώρουν εἰς τὴν ἄνω πόλιν. ἦν γὰρ αὐτοῖς μετάνοια μὲν ἀδεμία τῶν κακῶν, ἀλαζονεία δ' ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς. καιομένην γῆν ἀφορῶντες τὴν πόλιν, ἱλαροῖς τοῖς προσώποις εὐθυμοι τὴν τελευτὴν προσδέχεσθαι ἔλεγον, πεφρουμένῃ μὲν τῆ δήμῳ, κεκαυμένῃ δὲ τῷ ναῷ, φλεγομένῃ δὲ τῷ ἄστεως, μηδὲν καταλιπόντες τοῖς πολεμίοις. ὁ μὴν ὅ γε Ἰώσηπος ἐν ἑκάτοις ἱκετεύων αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν λειψάνων τῆς πόλεως ἔκαμνεν. ἀλλὰ πολλὰ μὲν πρὸς τὴν ὠμότητα καὶ τὴν ἀσέβειαν εἰπὼν, πολλὰ δὲ συμβουλεύσας πρὸς σωτηρίαν, οὐδὲν τῷ χλευασθῆναι πλέον ἀπηνέγκατο. ἐπεὶ δ' ὕστερον παραδῦναι διὰ τὸν ὅρκον ἑαυτὸς ὑπέμενον, ὅτι πολεμεῖν ἐξ ἴσου Ρωμαίοις ἔθ' οἷοί τε ἦσαν, ὥσπερ εἰρκτῇ περιειλημμένοι, τό τε τῆ Φονεύειν ἔθος ἐκίνει τὰς δεξιὰς, σκιδνάμενοι κατὰ τὰ ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, τοῖς ἐμπίπτοις ὑπελόχων τὸν αὐτομολεῖν ὡρμημένους. ἠλίσκοντο δὲ πολλοὶ, καὶ πάντας ἀποσφάττοντες, ὑπὸ γὰρ ἐνδείας οὐδὲ φυγεῖν ἴσχυον, ἐμβίπτων αὐτῶν κυσὶ τοὺς νεκρούς. ἐδόκει δὲ πᾶς τρόπος ἀπωλείας τῆ λιμῆ καὶ φθορᾶς, ὥστε καὶ Ρωμαίοις, ἀπηλπικόσι ἤδη τὸν ἕλεον, ὅμως προσέφευγον, καὶ φονεύσασι τοῖς στασιασταῖς ἐκόντες ἐνέπιπτον. τόπος τε ἐπὶ τῆς πόλεως οὐδὲις γυμνὸς ἦν, ἀλλὰ ἅπας ἦ λιμῆ νεκρὸν εἶχεν ἢ στάσεως, καὶ πεπλήρωτο νεκρῶν ἢ διὰ στάσιν ἢ διὰ λιμὸν ἀπολωλότων.

γ'. Εθαλπε δὲ τὺς τε τυράννους, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς λῃστικὸν, ἐλπὶς ἑκάτη περὶ τῶν ὑπονόμων, εἰς ὓς καταφεύγοντες ὁ προσεδόκων ἐρευνηθήσεσθαι. μετὰ δὲ τὴν παντελῆ τῆς πόλεως ἅλωσιν, ἀναζευξάντων τῶν Ρωμαίων

nuit Titus, militem vero esse ratus Romanis indignum, quia viuus fuerat captus, armis ablatis eum agmine pepulit; quae res viro pudenti morte grauior.

2. Postridie autem Romani, latronibus ex inferiore vrbe profligatis, etiam ad Siloam vsque omnia incenderunt. et vrbem quidem flammis absumi gaudebant, rapinis vero excidebant; quoniam seditiosi, exhaustis prius omnibus, in superiorem ciuitatem se receperant. Illos enim malorum quidem minime poenitebat: sed arroganter adeo se gerebant, ac si res bene cecidissent. Itaque cum vrbem ardere viderent, hilari vultu mortem se exspectare dicebant, vt qui, peremto populo, incenso templo, et conflagrante vrbe, nihil hostibus diripiendum relinquerint. Non tamen Iosephus in extremis cessabat eos obsecrare pro reliquiis ciuitatis. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atque impietatem loquutus, multis vero pro salute eos adhortatus, nihil amplius, quam vt irrideretur, assequutus est. Quoniam vero neque Romanis se dedere propter iusiurandum volebant, neque pugnare cum Romanis ex aequo iam poterant, arcta quippe obsidione circumdati, caedibusque insuper assuetis familiare erat dextras mouere, ante vrbem dispersi in ruinis transfugere cupientibus insidiabantur. Multos autem capiebant, omnesque interficientes, (nam propter inediam fugere non valebant) illorum cadauera canibus proiiciebant. Omne autem pereundi genus fame leuius videbatur: adeo vt ad Romanos, licet iam desperata misericordia, tamen fugerent; atque in seditiosos, a caede non cessantes, sponte incideren. nullusque in vrbe locus erat vacuus, sed omnis aut fame aut seditione peremtos habebat, et cadaueribus eorum oppletus erat, qui aut seditione aut alimentorum penuria perierunt.

3. Tyrannos autem, factionemque latronum, qui cum illis erant, fouebat spes vltima cuniculorum: in quos si confugerent, se non indagatum iri putabant: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prod-

προελθόντες, ἀποδράσεσθαι ἐπεχείρουν. τὸ δ' ἦν ἄρα ὄνειρος αὐτοῖς· ἤτε γὰρ τὸν Θεὸν, ἤτε Ρωμαίους λήσειν ἔμελλον. τηνικαῦτά γε μὴν τοῖς ὑπογείοις πεποιθότες, αὐτὰ πλείονα τῶν Ρωμαίων ἐνεπίπρασαν. καὶ τὰς ἐκ τῶν καυμένων καταφεύγοντας εἰς τὰς διώρυχας ἔκτεινόν τε ἀναιδῶς καὶ ἐσύλων. κἂν εἴ τινος εὕροιεν τροφὴν ἁρπάζοντες, αἵματι πεφυρμένην κατέπινον. ἦν δὲ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἤδη ταῖς ἁρπαγαῖς πόλεμος αὐτοῖς. δοκοῦσι δ' ἄν μοι, μὴ φθασθέντες ὑπὸ τῆς ἁλώσεως, δι' ὑπερβολὴν ὠμότητος γνώσεσθαι καὶ τῶν μιαιρῶν.

ΚΕΦ. η'.

Ὅπως πόλιν τὴν ἄνω χώμασι διαλαμβάνει ὁ Καῖσαρ· ὧν τετελεσμένων τὰς μηχανὰς προσάγεσθαι κελεύει, καὶ ἔγκρατὴς τῆς ὅλης πόλεως ἐγένετο.

Καῖσαρ δὲ, ὡς ἀμήχανον ἦν ἐξελεῖν δίχα χωμάτων τὴν ἄνω πόλιν περίκρημνον οὖσαν, διανέμει τοῖς ἔργοις τὴν δύναμιν Λώϊς μηνὸς εἰκάδι. χαλεπὴ δ' ἦν τῆς ὕλης ἡ κομιδὴ, πάντων, ὡς ἔφην, τῶν περὶ τὴν πόλιν ἐφ' ἑκατὸν σταδίους ἐψιλωμένων εἰς τὰ πρότερον χώματα. τῶν μὲν οὖν τεσσάρων ταγμάτων ἠγείρετο τὰ ἔργα κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῆς πόλεως, ἀντικρὺς τῆς βασιλικῆς αὐλῆς· τὸ δὲ συμμαχικὸν πλῆθος, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος, κατὰ τὸν ξυστὸν, ἐξ οὗ καὶ τὴν γέφυραν, καὶ τὸν Σίμωνος πύργον, ὃν ᾠκοδόμησε πρὸς Ἰωάννην πολεμῶν ἑαυτῷ φρούριον.

β'. Κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας, οἱ τῶν Ἰδουμαίων ἡγεμόνες, κρύφα συνελθόντες, ἐβουλεύσαντο περὶ παραδόσεως σφῶν αὐτῶν, καὶ πέμψαντες ἄνδρας πέντε πρὸς Τίτον, ἱκέτευον δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ, καὶ τὰς τυραννὶς ἐνδώσειν ἐλπίσας, ἀποσπασθέντων τῶν Ἰδουμαίων, οἳ πολὺ τοῦ πολέμου μέρος ἦσαν, βραδέως μὲν, ἀλλ' οὖν κατασύρας τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς, καὶ τοὺς ἄνδρας ἀνέπεμψε. παρασκευαζομένων δ' ἀποχωρεῖν εἰθάνατα Σίμωνι, καὶ πέντε

ire et aufugere cogitabant. Id autem plane illis erat somnium: nec enim vel Deum vel Romanos fuerant latituri. Porro tunc subterraneis freti, plura, quam Romani, concremabant: et qui ex incendiis fugientes in fossas descenderant, eos improbe necabant itemque spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent, sanguine licet concretum, rapientes deuorabant. Inter ipsos autem de rapinis iam bellum gerebatur: eosque putauerim, nisi excidio praeuentos, nimia crudelitate etiam mortuorum corpora degustaturos.

CAP. VIII.

Quomodo Caesar contra vrbem superiorem aggeres erigit: quibus perfectis machinas adduci iubet, et totam vrbem cepit.

CAesar autem, cum vrbs superior, in loco praecipiti sita, sine aggeribus capi non posset, copiis opus distribuit vicesimo die mensis Loi. Erat autem materiae advectio difficilis; omnibus, vt dictum est, circa ciuitatem ad stadium vsque centesimum, in aggerum priorum exstructionem detonsis. Et quatuor quidem legionum opera in parte ciuitatis occidentali ex aduerso aulae regiae erigebantur: auxiliarium vero manus et caetera multitudo xystum versus occupabatur, ac pontem, et Simonis turrim, quam cum Ioanne bellum gerens pro castello sibi aedificauerat.

2. Iis diebus Idumaeorum duces, clam congregati, consilium de sui traditione inierunt; virisque quinque ad Titum missis, vt dextram sibi daret supplices petebant. Ille vero, tyrannos, Idumaeis auulsis, qui belli pars magna erant, pertinaciam abiecturos sperans, tarde quidem, veruntamen illis incolumitatem promittit, viroſque remisit. Dum autem discessum pararent, rem intelligit Simon,

μὲν τὰς ἀπελθόντας πρὸς Τίτον εὐθέως ἀναιρεῖ, τὰς δ' ἡγεμόνας, ὧν ἐπισημότατος ἦν ὁ τῆ Σωσᾶ Ἰάκωβος, συλλαβὼν εἴργνυσι· τὸ δὲ πλῆθος τῶν Ἰδυμαίων, ἀμηχανῆν διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἡγεμόνων, ἐκ ἀφύλακτον εἶχε, καὶ τὸ τεῖχος φρουραῖς ἐπιμελεστέραις διελάμβανεν. ἐ μὲν ἀντέχειν οἱ Φρυροὶ πρὸς τὰς αὐτομολίας ἴσχυον· ἀλλὰ καίτοι πλείσων φονευομένων, πολὺ πλείους οἱ διαφύγοντες ἦσαν. ἐδέχοντο δὲ Ρωμαῖοι πάντας, τῆ τε Τίτε διὰ πραότητα τῶν προτέρων ἀμελήσαντος παραγγελμάτων, καὶ αὐτοὶ κόρῳ τῆ κτείνειν ἀπεχόμενοι, καὶ κέρδος ἐλπίδι. τὰς γὰρ δημοτικὰς καταλιπόντες μόνας, τὸν ἄλλον ὄχλον ἐπώλων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἐλαχίστης τιμῆς ἕκαστον, πλήθει τε τῶν πιπρασκομένων, καὶ ὀλιγότητι τῶν ὠνημένων. καίπερ δὲ προκηρύξας μηδένα μόνον αὐτομολεῖν, ὅπως καὶ γενεὰς ἐξαγάγοιεν, ὅμως καὶ τούτους ἐδέχετο. ἐπέσησε μέντοι τὰς διακρινῶντας ἀπ' αὐτῶν, εἴ τις εἴη κολάσεως ἄξιος. καὶ τῶν μὲν ἀπεμποληθέντων ἄπειρον τὸ πλῆθος ἦν· οἱ δημοτικοὶ δὲ διεσώθησαν ὑπὲρ τετρακισμυρίους, ὃς διαφῆκε Καῖσαρ, ἢ φίλον ἦν ἑκάστῳ.

γ'. Ἐν δὲ ταῖς αὐταῖς ἡμέραις, καὶ τῶν ἱερέων τις Θεβυθὶ παῖς, Ἰησοῦς ὄνομα, λαβὼν περὶ σωτηρίας ὅρκους παρὰ Καίσαρος, ἐφ' ᾧ παραδώσει τινὰ τῶν ἱερῶν κειμηλίων, ἤξιωσι, καὶ παραδίδωσιν ἀπὸ τοῦ τοίχου τοῦ ναοῦ λυχνίας δύο ταῖς κατὰ τὸν ναὸν κειμέναις παραπλησίας, τραπέζας τε καὶ κρατῆρας καὶ φιάλας, πάνθ' ὁλόχρυσα καὶ σιβαρώτατα. παραδίδωσι δὲ καὶ τὰ καταπετάσματα, καὶ τὰ ἐνδύματα τῶν ἀρχιερέων σὺν τοῖς λίθοις, καὶ πολλὰ τῶν πρὸς τὰς ἱερουργίας σκευῶν ἄλλα. συλληφθεὶς δὲ καὶ ὁ γαζοφύλαξ τοῦ ἱεροῦ Φινέας ὄνομα, τούς τε χιτῶνας καὶ τὰς ζώνας ἐπέδειξε τῶν ἱερέων, πορφύραν τε πολλὴν καὶ κόκκον, ἃ πρὸς χρείας ἀπέκειτο τῆ καταπετάσματος, σὺν οἷς κιννάμωμόν τε πολὺ καὶ κασσίαν, καὶ πλῆθος ἑτέρων ἀρωμάτων, ἃ συμμίσγοντες ἐθυμίων ὁσημέραι τῷ Θεῷ. παρεδόθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων κειμηλίων, κόσμος

et quinque quidem, qui ad Titum perrexerant, statim occidit, duces vero, quorum nobilissimus erat Iacobus Sosae filius, correptos in carcerem compingit. Idumaeorum autem multitudinem, quod priuati essent ducibus, consilii inopem, obseruari iubet, et moenia praesidiis accuratioribus muniebat. Non tamen custodes transfugientibus obstare valebant; sed quamuis plurimi necarentur, multo tamen plures erant, qui diffugerent. Omnes autem suscipiebantur a Romanis, et quod Titus lenitate sua praecepta priora insuper habuerat, et ipsi milites satietate lucrique spe caede abstinuerant. Nam solis plebeiis relictis, caeteram multitudinem cum vxoribus et liberis, minimo quemque pretio venundabant, ob mancipiorum magnum numerum et emtorum paucitatem. Quanquam autem voce praeconis edixisset, ne quis solus transfugeret, vt familias suas secum educerent, tamen hos quoque recipiebat, appositis, qui ab illis separarent, quotquot poena digni viderentur. Et quidem eorum, qui venditi sunt, infinita erat multitudo; e plebeiis vero vltra XL millia sunt conseruati, quos Caesar, prout gratum vnicuique erat, dimisit.

3. In iisdem diebus, quidam a sacerdotibus, Thebuthi filius, nomine Iesus, iureiurando pacta sibimet a Caesare incolumitate, ea lege, vt de sacris instrumentis quaedam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his, quae posita erant in templo, similia, mensasque et crateras et phialas, omnia ex solido auro et grauissimo facta. necnon et aulaea, et pontificias vestes cum lapidibus, et multa alia vasa sacro ministerio comparata tradit. Quin et sacri thesauri custos, nomine Phineas, comprehensus, tunicas, et cingula sacerdotum ostendit, multamque purpuram et coccum, quae in aulaea adhibenda seruabantur: cum quibus et multum cinnamomi erat, et cassia, et aromatum aliorum vis ingens, quae commiscentes Deo quotidie adolebant. Traditae sunt etiam ab eo et multae aliae res pretiosae, et sacra or-

θ' ἱερὸς ἦν ὀλίγος, ἅπερ αὐτῷ βίᾳ ληφθέντι τὴν τῶν αὐτομόλων συγγνώμην ἔδωκε.

δ'. Συντετελεσμένων δ' ἤδη καὶ τῶν χωμάτων ἑβδόμῃ Γορπιαίου μηνὸς, ἐν ὀκτωκαίδεκα ἡμέραις, Ρωμαῖοι μὲν προσῆγον τὰς μηχανάς. τῶν δὲ ζηλωτῶν οἱ μὲν, ἀπεγνωκότες ἤδη τὴν πόλιν, ἀνεχώρουν τὸ τείχους εἰς τὴν Ακραν, οἱ δ' ἐγκατεδύοντο τοῖς ὑπονόμοις, πολλοὶ δὲ διασάντες ἠμύνοντο τοὺς προσάγοντας τὰς ἑλεπόλεις. ἐκράτουν δὲ καὶ τούτων Ρωμαῖοι, πλήθει τε καὶ βίᾳ, καὶ τὸ μέγιστον, εὐθυμοῦντες ἀθύμων ἤδη καὶ παρειμένων. ὡς δὲ περιερράγη μέρος τι τοῦ τείχους, καί τινες τῶν πύργων τυπτόμενοι τοῖς πρίοις ἐνέδοσαν, φυγὴ μὲν ἦν εὐθέως τῶν ἀμυνομένων, δέος δὲ καὶ τοῖς τυράννοις ἐμπίπτει σφοδρότερον τῆς ἀνάγκης. πρὶν γὰρ ὑπερβῆναι τοὺς πολεμίους, ἐτάρκων τε καὶ μετέωροι πρὸς φυγὴν ἦσαν. ἦν δ' ἰδεῖν τοὺς πάλαι σοβαροὺς καὶ τοῖς ἀσεβήμασιν ἀλαζόνας, τότε ταπεινοὺς καὶ τρέμοντας, ὡς ἐλεεινὴν εἶναι καίπερ ἐν πονηροτάτοις τὴν μεταβολήν. ὥρμησαν μὲν ὖν, ἐπὶ τὸ περιτείχισμα δραμόντες, ὥσασθαί τε τοὺς Φρουροὺς, καὶ διακόψαντες ἐξελθεῖν· ὡς δὲ τοὺς μὲν πάλαι πιστοὺς ἑώρων ἠδαμῶς, διέφυγον γὰρ ὅπῃ τινὶ συνεβούλευσεν ἡ ἀνάγκη, προθέοντες δὲ, οἱ μὲν ὅλον ἀνατετράφθαι τὸ πρὸς δύσιν τεῖχος ἤγγελλον, οἱ δ' ἐμβεβληκέναι τοὺς Ρωμαίους, οἱ δ' ἤδη τε πλησίον εἶναι ζητοῦντας αὐτοὺς, ἕτεροι δ' ἀφορᾷν ἐπὶ τῶν πύργων πολεμίους ἔλεγον, πλάζοντος τὰς ὄψεις τοῦ δέους, ἐπὶ σῶμα πεσόντες, ἀνώμοξαν τὴν ἑαυτῶν Φρενοβλάβειαν, καὶ καθάπερ ὑποκεκομμένοι τὰ νεῦρα τῆς Φυγῆς ἠπόρουν. ἔνθα δὴ μάλιστ' ἄν τις καταμάθοι, τήν τε τοῦ Θεοῦ δύναμιν ἐπὶ τοῖς ἀνοσίοις, καὶ τὴν Ρωμαίων τύχην. οἱ μὲν γὰρ τύραννοι τῆς ἀσφαλείας ἐγύμνωσαν ἑαυτοὺς, κἀκ τῶν πύργων κατέβησαν ἑκόντες, ἐφ' ὧν βίᾳ μὲν οὐδέποτ' ἁλῶναι, μόνῳ δ' ἐδύναντο λιμῷ. Ρωμαῖοι δὲ τοσαῦτα περὶ τοῖς ἀσθενεστέροις τείχεσι καμόντες παρέλαβον τύχῃ τὰ μὴ δυνατὰ τοῖς ὀργάνοις. παντὸς γὰρ ἰσχυρότεροι μηχανήμα-

namenta non pauca; quae ipſi, licet vi capto, veniam transfugis datam conciliabant.

4. Iam vero, die ſeptimo menſis Gorpiaei aggeribus intra octodecim dies confectis, Romani quidem machinas admouebant: ſeditioſorum autem alii, qui tum de ciuitate deſperauerant, muris relictis in Acram recedebant: alii ſe in cuniculos abdebant, multique ordine diſpoſiti eos propugnabant, qui helepoles adducebant. Hos vero multitudine ac vi ſuperabant Romani, quodque maximum eſt, laeti moeſtos atque iam debiles. Cum autem muri pars quaedam abrupta eſſet, nonnullaeque turres arietibus pulſatae ceſſiſſent, ſtatim quidem propugnatores diffugiebant, tyranniſque etiam metus inceſſit vehementior, quam pro neceſſitate. nam priuſquam transſilirent hoſtes, torpore tenebantur et ad fugiendum ſuſpenſi erant. Cernere autem erat paulo ante ſuperbos et impiis facinoribus gloriantes, ita tunc deiectos et tremebundos, vt miſeranda eſſet, quanquam in nequiſſimis, tanta mutatio. Et conati quidem ſunt, factis in munitiones excurſibus, cuſtodes pellere, illiſque perruptis euadere. Cum autem eos, quorum fideli opera prius vſi fuerant, nuſquam viderant, (nam diſperſi erant, quo quenquam fugere ſuadebat neceſſitas) et praecurſorum alii totum ab occidente murum ſubuerſum eſſe nunciarent, alii Romanos ingreſſos eſſe, alii iam in propinquo eſſe, qui ipſos quaerebant, aliique ſe videre hoſtes in turribus affirmarent, faciente metu, vt errarent oculi, in faciem prolapſi vecordiam ſuam deplorarunt, ac veluti ſucciſi eſſent nerui, fugere non poterant. Vnde igitur maxime quis et Dei potentiam in ſceleratos intelligat, et fortunam Romanorum. Nam tyranni quidem ſecuritate ſemetipſos exuerunt, atque vltro e turribus deſcenderunt, in quibus vi quidem nunquam, ſola vero fame expugnari poterant. Romani autem, qui adeo circa moenia infirmiora laborauerant, fortuna ea ceperunt, aduerſus quae nihil valebant organa. Omnibus enim machinis

τος ἦσαν οἱ τρεῖς πύργοι, περὶ ὧν ἀνωτέρω δεδηλώκαμεν.

ε'. Καταλιπόντες δὴ τούτους, μᾶλλον δ' ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καταβληθέντες ἀπ' αὐτῶν, παραχεῖμα μὲν εἰς τὴν ὑπὲρ Σιλωὰμ φάραγγα καταφεύγουσιν. αὖθις δ' ὀλίγον ἀνακύψαντες ἐκ τοῦ δέους, ὥρμησαν ἐπὶ τὸ τῆδε περιτείχισμα. χρησάμενοι δὲ ταῖς τόλμαις ἀγεννεστέραις τῆς ἀνάγκης, κατεάγησαν γὰρ ἤδη τὴν ἰσχὺν ἅμα τῷ δέει καὶ ταῖς συμφοραῖς, ὑπὸ τῶν φρενῶν ἀνωθοῦνται, καὶ σκεδασθέντες ὑπ' ἀλλήλων, κατέδυσαν εἰς τὰς ὑπονόμους. Ρωμαῖοι δὲ τῶν τειχῶν κρατήσαντες, τάς τε σημαίας ἔστησαν ἐπὶ τῶν πύργων, καὶ μετὰ κρότου καὶ χαρᾶς ἐπαιάνιζον ἐπὶ τῇ νίκῃ, πολὺ τῆς ἀρχῆς κωφότερον τοῦ πολέμου τὸ τέλος εὑρηκότες. ἀναιμωτὶ γὰρ τοῦ τελευταίου τείχους ἐπιβάντες ἠπίστουν, καὶ μηδένα βλέποντες ἀντίπαλον, ἀήθως ἠπόρηντο. εἰσχυθέντες δὲ τοῖς στενωποῖς ξιφήρεις, τάς τε καταλαμβανομένας ἐφόνευον ἀνέδην, καὶ τῶν συμφευγόντων τὰς οἰκίας αὐτάνδρους ὑπεπίπρασαν. πολλὰ δὲ κεραΐζοντες, ὁπότ' ἔνδον παρέλθοιεν ἐφ' ἁρπαγήν, γενεὰς ὅλας νεκρῶν κατελάμβανον, καὶ τὰ δωμάτια πλήρη τῶν τοῦ λιμοῦ πτωμάτων. ἔπειτα πρὸς τὴν ὄψιν πεφρικότες, κεναῖς χερσὶν ἐξήεσαν. ὁ μὲν οἰκτείροντες τοὺς ἔτως ἀπολωλότας, ταυτὸ καὶ πρὸς τοὺς ζῶντας ἔπασχον. ἀλλὰ τὸν ἐντυχόντα διελαύνοντες, ἀπέφραξαν μὲν τοὺς στενωποὺς νεκροῖς, αἵματι δ' ὅλην τὴν πόλιν κατέκλυσαν, ὡς πολλὰ τῶν φλεγομένων σβεσθῆναι τῷ φόνῳ. καὶ οἱ μὲν κτείνοντες ἐπαύσαντο πρὸς ἑσπέραν, ὁ δὲ τῇ νυκτὶ τὸ πῦρ ἐπεκράτει. Φλεγομένοις δ' ἐπανέτειλεν Ἱεροσολύμοις ἡμέρα Γορπιαίου μηνὸς ὀγδόη, πόλει τοσαύταις χρησαμένῃ συμφοραῖς κατὰ τὴν πολιορκίαν, ὅσοις ἀπὸ τῆς κτίσεως ἀγαθοῖς κεχρημένῃ πάντως ἂν ἐπίφθονος ἔδοξεν, ὁ μὲν ἀξία κατ' ἄλλο τι τῶν τηλικούτων ἀτυχημάτων, ἢ τὸ γενεὰν τοιαύτην ἐνεγκεῖν, ὑφ' ἧς ἀνετράπη.

validiores erant tres turres, de quibus supra memoravimus.

5. His itaque relictis, aut magis ex illis Dei voluntate deiecti, confestim quidem in vallem infra Siloam confugerunt. Verum cum ad se rursum ex metu rediissent, munitionem illic structam petiere. Vsi autem audacia minus virili, quam necessitas postulabat, (iam enim vires eorum metus et calamitas fregerat) repulsi erant a custodibus, et per diuersa disiecti cuniculos subierunt. At Romani muris potiti, et signa in turribus posuere, et victoriam cum plausu et laetitia celebrabant, quod bellum multo leuius sub finem, quam sub initium, inuenerant. Itaque cum citra sanguinem in murum extremum adscendissent, supra quam cuique credibile esse videbatur; neminemque sibi aduersum videntes, praeter morem, quo se verterent, dubitabant. In angustias autem vicorum strictis gladiis effusi deprehensos ad satietatem vsque trucidabant; domosque totas, cum omnibus, qui eo confugerant, incenderunt. Multas vero vastantes, cum praedae causa eas penetrassent, integras defunctorum familias et tecta plena mortuis, quos fames confecerat, offendebant. Dein cum ista intuerentur, horrescentes vacuis manibus egressi sunt. Non tamen eo modo peremtos miserantes, idem etiam circa viuos patiebantur: sed vnumquemque obuium transfigentes, angustias vicorum cadaueribus obstruxerunt, et totam ciuitatem sanguine obruerunt, vt pleraque incensorum sanguine caesorum exstinguerentur. Et occidentes quidem ad vesperam desierunt, nocte vero ignis praeualebat. Ardentibus autem Hierosolymis illuxit dies Gorpiaei mensis octauus, vbi quidem, tot calamitates, cum obsideretur, expertae, quot bonis si floruisset ex quo fuerat condita, plane invidenda ipsa esset; non tamen alias tantis infelicitatibus digna, quam quod talem progeniem edidit, a qua subuersa est.

ΚΕΦ. ϑ'.

Οἷα Καῖσαρ εἴσω παρελθὼν προσέταξε. τῶν ἁλωκότων καὶ ἀπολλυμένων ἀριθμός. περί τε τῶν εἰς ὑπονόμους καταφυγόντων· ἐν οἷς Σίμων καὶ Ἰωάννης τύραννοι.

Παρελθὼν δὲ Τίτος εἴσω, τά τ' ἄλλα τῆς ὀχυρότητος τὴν πόλιν καὶ τῶν πύργων ἀπεθαύμασεν, ὃς οἱ τύραννοι κατὰ φρενοβλάβειαν ἀπέλιπον. κατιδὼν γὰρ τό, τε ναοῦ αὐτῶν ὕψος, καὶ τὸ μέγεθος ἑκάστης πέτρας, τήν τε ἀκρίβειαν τῆς ἁρμονίας, καὶ ὅσοι μὲν εὖροις, ἡλίκοι δὲ ἦσαν τὴν ἀνάτασιν, „σὺν Θεῷ γ' ἐπολεμήσαμεν, ἔφη, καὶ Θεὸς ἦν „ὁ τῶνδε τῶν ἐρυμάτων Ἰουδαίους καθελών, ἐπεὶ χεῖρές τε „ἀνθρώπων ἢ μηχαναί τί πρὸς τοιαύτας τὰς πύργους δύναν„ται;" τότε μὲν δὴ πολλὰ τοιαῦτα διελέχθη πρὸς τοὺς φίλους· τοὺς δὲ τῶν τυράννων δεσμώτας, οἳ κατελήφθησαν ἐν τοῖς φρυρίοις, ἀνῆκεν. αὖθις δὲ τὴν ἄλλην ἀφανίζων πόλιν, καὶ τὰ τείχη κατασκάπτων, τούτους τοὺς πύργους κατέλιπε μνημεῖον εἶναι τῆς αὐτοῦ τύχης, ἢ συρατιώτιδι χρησάμενος ἐκράτησε τῶν ἁλῶναι μὴ δυναμένων.

β'. Ἐπεὶ δ' οἱ στρατιῶται μὲν ἔκαμνον ἤδη φονεύοντες, πολὺ δέ τι πλῆθος τῶν περιόντων ἀνεφαίνετο, κελεύει Καῖσαρ, μόνους μὲν τοὺς ἐνόπλους καὶ χεῖρας ἀντιτείνοντας πτείνειν, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ζωγρεῖν. οἱ δὲ μετὰ τῶν παρηγγελμένων τό, τε γηραιὸν καὶ τοὺς ἀσθενεῖς ἀνῄρουν· τὸ δ' ἀκμάζον καὶ χρήσιμον εἰς τὸ ἱερὸν συνελάσαντες, ἐγκατέκλεισαν τῷ τῶν γυναικῶν περιτειχίσματι· καὶ Φρόντωνα μὲν ἐπέστησε Καῖσαρ ἕνα τῶν ἀπελευθέρων, Φρόντωνα δὲ τῶν φίλων, ἐπικρινοῦντα τὴν ἀξίαν ἑκάστῳ τύχην. ὁ δὲ τοὺς μὲν στασιώδεις καὶ ληστρικοὺς πάντας, ὑπ' ἀλλήλων ἐνδεικνυμένους, ἀπέκτεινε· τῶν δὲ νέων τοὺς ὑψηλοτάτους καὶ καλοὺς ἐπιλέξας ἐτήρει τῷ θριάμβῳ. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος τοὺς ὑπὲρ ἑπτακαίδεκα ἔτη δήσας ἔπεμψεν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα, πλείστους δ' εἰς τὰς ἐπαρχίας διεδω-

CAP. IX.

Quaenam Caesar intro ingressus fieri imperauit. Numerus eorum, qui capti erant et perierunt, deque iis, qui in cuniculos confugerunt: in quibus Simon et Ioannes tyranni.

VBI autem intrasset Titus; inter alia miratus est vrbem ob firma opera et turres, quas per vecordiam tyranni deseruerant. deinde considerans solidam earum altitudinem et singulorum lapidum magnitudinem, et exactissimam coagmentationem, tum qua latitudine essent, qua longitudine, „Deo, inquit, fauente bellauimus, Deus est, „qui Iudaeos ex istis munimentis detraxit; nam humanae manus et machinae quid contra tales turres ualeant?" Et tunc quidem multa eiusmodi cum amicis collocutus est: vinctos vero a tyrannis in castellis relictos soluit. Cum autem iterum vrbem alibi deleret et moenia euerteret, eas turres monumentum reliquit fortunae suae, qua commilitante iis potitus est, quae expugnari non poterant.

2. Quandoquidem autem milites caedibus quidem defatigati erant, ingens vero multitudo superesse visa est, eos quidem solos, qui in armis essent manibusque resisterent, occidi iubet Caesar; reliquam vero multitudinem vivam capi. Illi autem, cum his, quos interficere iussi erant, etiam senes ac debiles trucidabant; at aetate florentes ac vsui idoneos, in templum compulsos, in destinatum mulieribus ambitum incluserunt: et custodem quidem his appositi Caesar vnum ex libertis, Frontonem vero ex amicis, qui fortunam, quam quisque meritus esset, illis decerneret. Ille vero seditiosos quidem omnes atque latrones, mutuo indicio damnatos, occidit: iuuenes autem lectos, qui proceritate et forma caeteris praestarent, triumpho seruabat. Ex reliqua autem multitudine, annis XVII. maiores vinctos ad metalla exercenda in Aegyptum misit; plurimos etiam per prouincias distri-

ρήσατο Τίτος, Φθαρησαμένης ἐν τοῖς θεάτροις σιδήρῳ καὶ θηρίοις. οἱ δ' ἐντὸς ἑπτακαίδεκα ἐτῶν ἐπράθησαν. ἐφθάρησαν δ' αὐτῶν ἐν αἷς διέκρινεν ὁ Φρόντων ἡμέραις ὑπ' ἰνδείας, χίλιοι πρὸς τοῖς μυρίοις, οἱ μὲν ὑπὸ μίσους τῶν φυλάκων μὴ μεταλαμβάνοντες τροφῆς, οἱ δ' ἃ προσίμην διδομένην. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος ἦν ἔνδεια καὶ σίτου.

γ'. Τῶν μὲν οὖν αἰχμαλώτων πάντων, ὅσα καθ' ὅλον ἐλήφθη τὸν πόλεμον, ἀριθμὸς ἐνέα μυριάδες καὶ ἑπτακισχίλιοι συνήχθη· τῶν δ' ἀπολομένων κατὰ πᾶσαν τὴν πολιορκίαν, μυριάδες ἑκατὸν καὶ δέκα. τούτων τὸ πλεῖστον ὁμόφυλον μὲν, ἀλλ' οὐκ ἐπιχώριον. ἀπὸ γὰρ τῆς χώρας ὅλης ἐπὶ τὴν τῶν Ἀζύμων ἑορτὴν συνελθόντες, ἐξαπίνης τῷ πολέμῳ περιεσχέθησαν, ὥστε τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τὴν ξενοχωρίαν γενέσθαι λοιμώδη φθοράν, αὖθις δὲ καὶ λιμὸν οὐκ ὀλίγον. ὅτι δ' ἐχώρει τοσοῦτος ὁ πόλις, δῆλον ἐκ τῶν ἐπὶ Κεστίου συναριθμηθέντων. ὃς, τὴν ἀκμὴν τῆς πόλεως διαδηλῶσαι Νέρωνι βουλόμενος καταφρονοῦντι τῶν ἐθνῶν, παρεκάλεσε τοὺς ἀρχιερεῖς, εἴ πως δυνατὸν εἴη τὸν πληθὺν ἐξαριθμήσασθαι· οἱ δ', ἐνεστώσης ἑορτῆς, Πάσχα καλεῖται, καθ' ἣν θύουσι μὲν ἀπὸ ἑνδεκάτης ὥρας μέχρι δωδεκάτης, ὥσπερ δὲ φρατρία περὶ ἑκάστην γίνεται θυσίαν, οὐκ ἔλασσον ἀνδρῶν δέκα, μόνον γὰρ οὐκ ἔξεστι δαίνυσθαι, πολλοὶ δὲ καὶ σὺν εἴκοσιν ἀθροίζονται, τῶν μὲν ἐν θυμάτων εἴκοσι πέντε μυριάδας ἠριθμήσαν, πρὸς δὲ ἑξακισχίλια καὶ πεντακόσια. γίνονται δ' ἀνδρῶν, ἐν ἑκάστῃ δέκα δαιτυμόνας θῶμεν, μυριάδες ἑβδομήκοντα καὶ διακόσιαι, καθαρῶν ἁπάντων καὶ ἁγίων. οὔτε γὰρ λεπροῖς, οὔτε γονορροϊκοῖς, οὔτε γυναιξὶν ἐπεμμήνοις, οὔτε τοῖς ἄλλως μεμιασμένοις ἐξὸν τῆσδε τῆς θυσίας μεταλαμβάνειν· ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἀλλοφύλοις, ὅσοι κατὰ θρησκείαν παρῆσαν.

δ'. Πολὺ δὲ τοῦτο πλῆθος ἔξωθεν συλλέγεται· τότε γε μὴν ὥσπερ εἰς εἱρκτὴν ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης πᾶν συνελήλυθε τὸ ἔθνος, καὶ νοσὴν ὁ πόλεμος τὴν πόλιν ἀνδρῶν ἐκύκλωσατο. πᾶσαν γὰρ ἀνθρωπίνην καὶ δαιμόνιον φθορὰν

buit Titus, in theatris ferro et beſtiis conſumendos. Quicunque vero infra XVII. annum aetatis erant, ſub corona venditi ſunt. Iiſdem autem diebus, dum a Frontone ſecernebantur, ex inedia perierunt XII. millia, partim ex cuſtodum in illos odio nihil habentes quod comedant, partim accipere recuſantes quod datum erat. Prae multitudine autem erat frumenti etiam penuria.

3. Et captiuorum quidem omnium, qui totius belli tempore capti ſunt, numerus erat ad nonaginta ſeptem millia: totius autem obſidionis tempore vndecies centena hominum millia perierunt. Horum maior pars eiuſdem quidem gentis erat, non vero eiuſdem regionis. nam qui e tota regione ad Azymorum feſtum conuenerant, derepente bello circumdati erant. adeo vt primo quidem ex loci anguſtia in illos inuaderet peſtis, ac deinde citius fames. Quod autem tantam multitudinem caperet ciuitas, manifeſtum ex illis, qui ſub Ceſtio fuerant enumerati. Is enim integrae aetatis viros in ciuitate Neroni, gentem contemnenti, ſignificare cupiens, a pontificibus petiit, vt, ſi quo modo poſſent, multitudinem numerarent. Illi autem, cum feſtum adeſſet, (quod Paſcha vocatur), in quo a nona quidem hora vſque ad vndecimam hoſtias mactant, quaſi vero ſodalitas circa vnamquamque victimam habebatur, ex hominibus nunquam paucioribus decem, ſolum enim epulari non licet, ſaepe etiam viginti conueniunt: hoſtiarum quidem ducenta et quinquaginta ſex millia et quingentas numerauere. virorum autem erant purorum et mundorum, vt denos epulatores ſingulis victimis demus, vicies ſepties centena millia. nec enim leproſis, nec quibus genitura flueret, nec menſtruis mulieribus, neque alio modo inquinatis licebat de ſacris iſtis participare: ſed nec alienigenis quidem, qui religionis ergo eo venerant.

4. Ingens autem haec multitudo aliis e locis congregata erat: verum tunc quaſi in carcerem tota gens fato concluſa erat, et vrbem viris refertam circumuallauerat bellum. Itaque omnem humanam et a Deo immiſſam

ὑπερβάλλει τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων. ἐπὶ γῆν τῶν Φανερῶν, ὃς μὲν ἀνεῖλον, ὃς δ' ἡχμαλωτίσαντο Ρωμαῖοι, ὃς δ' ἐν τοῖς ὑπονόμοις ἀνηρεύνων καὶ τὸ δαφος ἀναρρηγνύντες, ὅσοις μὲν ἐνετύγχανον ἔκτεινον. εὑρέθησαν δὲ κἀκεῖ νεκροὶ πλείους δισχιλίων, οἱ μὲν ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλέον δ' ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διεφθαρμένοι. δεινὴ δ' ὑπῆντα τοῖς ἐπεισπίπτουσιν ὀδμὴ τῶν σωμάτων, ὡς πολλοὺς μὲν ἀναχωρεῖν εὐθέως, τοὺς δὲ ὑπὸ πλουτοξίας εἰσδύεσθαι, νεκροὺς σεσωρευμένους ἐμπατοῦντας. πολλὰ γὰρ τῶν κειμηλίων ἐν ταῖς διώρυξιν εὑρίσκετο, καὶ πᾶσαν θηρεύτου τὴν ὁδὸν ἐποίει τὸ κέρδος. ἀνήγοντο δὲ καὶ δεσμῶται πολλοὶ τῶν τυράννων. ὧδε γὰρ ἐν ἑκάτοις ἐπαύσαντο τῆς ὠμότητος. ἀπεῖσατό γε μὴν ὁ Θεὸς ἀμφοτέρους ἀξίως. καὶ Ἰωάννης μέν, λιμώττων μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐν τοῖς ὑπονόμοις, ἦν πολλάκις ὑπερεφάνησε δεξιὰν παρὰ Ρωμαίων λαβεῖν ἱκέτευε· Σίμων δὲ, πολλὰ διαμαχήσας πρὸς τὴν ἀνάγκην, ὡς διὰ τῶν ἑξῆς δηλώσομεν, ἑαυτὸν παραδίδωσιν. ἐφυλάχθη δ' ὁ μὲν τῷ θριάμβῳ σφάγιον, ὁ δ' Ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. Ρωμαῖοι δὲ τάς τε ἑκατὰς τῷ ἄσει ἐνέπρησαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαψαν.

ΚΕΦ. ί.

Ὅτι, πεντάκις πρότερον ἁλόσης τῆς πόλεως, τοῦτο δεύτερον ἠρημώθη. σύντομος αὐτῆς ἱστορία.

Ἑλλὼ μὲν ἔτως Ἱεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῆς Οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, Γορπιαίου μηνὸς ὀγδόῃ. ἁλοῦσα δὲ καὶ πρότερον πεντάκις, τοῦτο δεύτερον ἠρημώθη. Ἀσωχαῖος μὲν γὰρ ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς, καὶ μετ' αὐτὸν Αντίοχος, ἔπειτα Πομπήϊος, ἐπὶ τούτοις σὺν Ἡρώδῃ Σόσσιος ἑλόντες, ἐτήρησαν τὴν πόλιν. πρὸ δὲ τούτων ὁ τῶν Βαβυλωνίων βασιλεὺς κρατήσας ἠρήμωσεν αὐτὴν μετὰ ἔτη τῆς κτίσεως χίλια τετρακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ, μῆνας ἕξ. ὁ δὲ πρῶτος κτίσας ἦν Χαναναίων δυνάστης, ὁ τῇ πατρίῳ γλώσ-

peſtem ſuperat numerus peremtorum. nam ex manifeſtis, alios quidem occidere, alios vero capere Romani, alios etiam cuniculis delitescentes indagabant, perruptoque ſolo obuios quoſque trucidarunt. Sed et ibi mortuorum vltra duo millia ſunt reperti, quorum alii quidem manu ſua, alii vero mutuis vulneribus, pluresque fame peremti erant. Teter autem cadauerum foetor introëuntibus occurrebat, vt ſtatim quidem multi recederent, alii vero prae auaritia ſubirent, mortuorum cumulos calcantes. nam in iis cauernis multae res pretioſae reperiebantur, atque omnis lucri captandi via honeſta habebatur. Quin et multi educebantur et dimittebantur, quos tyranni captiuos tenuerant; non enim in extremis aliquid de crudelitate remiſerunt. Caeterum vtrumque, prout meruerunt, vltus eſt Deus. Et Ioannes quidem, cum fratribus in cauernis eſuriens, dextram, quam ſaepe deſpexerat, a Romanis ſupplex petiit: Simon vero, multa vi cum neceſſitate luctatus, ſicut infra declarabimus, ſemet tradidit. Seruatus eſt alter quidem triumpho in caedem, Ioannes autem vinculis ſempiternis. Romani vero extremas vrbis partes incenderunt, et moenia funditus euerterunt.

CAP. X.

Quod vrbs Hieroſolymorum, quinquies prius capta, tunc iterum vaſtata erat. Conciſa eius hiſtoria.

ITA quidem capta erant Hieroſolyma ſecundo anno principatus Veſpaſiani, Gorpiaei menſis die octauo. Quinquies autem prius capta, tunc iterum vaſtata erant. Nam Ægyptiorum quidem rex Aſochaeus, et poſt eum Antiochus, deinde Pompeius, et poſt hos cum Herode Soſius captam vrbem ſeruauere. Ante hos vero rex Babyloniorum expugnatam ad vaſtitatem redegit, poſt annos ab illius conditu mille trecentos ſexaginta octo, atque menſes ſex. Primus autem conditor eius erat Chananaeorum dynaſta, qui patria lingua appellatus eſt rex

σῃ κληθεὶς βασιλεὺς δίκαιος. ἦν γὰρ δὴ τοιοῦτος. διὰ τοῦτο ἱεράσατό τε τῷ Θεῷ πρῶτος, καὶ τὸ ἱερὸν πρῶτος δειμάμενος, Ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν προσηγόρευσε, Σόλυμα καλουμένην πρότερον. τὸν μὲν δὴ τῶν Χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν Ἰουδαίων βασιλεὺς Δαυΐδης, κατοικίζει τὸν ἴδιον· καὶ μετ' αὐτὸν ἔτεσι τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ, μησὶν ἓξ, ὑπὸ Βαβυλωνίων καταστάπτεται. ἀπὸ δὲ Δαυΐδου τοῦ βασιλέως, ὃς πρῶτος αὐτῆς ἐβασίλευσεν Ἰουδαίας, μέχρι τῆς ὑπὸ Τίτου γενομένης κατασκαφῆς, ἔτη χίλια καὶ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἐννέα. ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης κτίσεως ἔτη μέχρι τῆς ἐσχάτης ἁλώσεως δισχίλια ἑκατὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἀλλὰ γὰρ ὅθ' ἡ ἀρχαιότης, ὅθ' ὁ βαθὺς πλοῦτος, ὅτε τὸ διαπεφοιτηκὸς ὅλης τῆς οἰκουμένης ἔθνος, ὅθ' ἡ μεγάλη δόξα τῆς θρησκείας ἤρκεσέ τι πρὸς ἀπώλειαν αὐτῇ. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τέλος τῆς Ἱεροσολύμων πολιορκίας.

iustus. Nam erat profecto talis. Propterea quē primus sacerdos erat Deo, cumque templum primus aedificasset, ciuitatem Hierosolyma appellauit, quae antea Solyma vocabatur. Sane Iudaeorum quidem rex Dauides, populo Chananaeorum inde eiecto, suo incolendam dedit, atque anno post ipsum quadringentesimo sexagesimo septimo cum sex mensibus a Babyloniis euersa est. A rege autem Dauide, qui primus Iudaeorum in ea regnauit, vsque ad euersionem a Tito factam, anni mille centum septuaginta et nouem. A primo autem illius conditu vsque ad extremum excidium, anni bis mille centum et septuaginta septem. Sed enim neque antiquitas, neque profundae diuitiae, neque gentis fama per vniuersum terrarum orbem diffusa, neque magna religionis gloria quidquam iuuit, quo minus periret. Sane eiusmodi quidem finis erat obsidionis Hierosolymorum.

ΓΑΛΕ ΕΝΒΣΕΒΙΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ ΛΟΓΟΣ.

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

α'. Ὅτου, πάντων Ἰουδαίων φονευθέντων ἢ καὶ ληφθέντων, τὰ μὲν ἄλλα Ῥωμαίοις παντελῶς ἀπέκειτο, πατάλιπον δὲ πόλεις τε τινὰς καὶ μοῖραν τὴν τοιαύτην πρὸς ἐπίδειξιν τῆ προτέρᾳ κἀλλους τοῖς μετ' ὑπατεύσασι.

β'. Δημηγορία Τίτου Καίσαρος πρὸς τὰς στρατιώτας, ὑπερεπαινοῦντος αὐτάς.

γ'. Ὅπως ἄξίως ἑκάστου αὐτῶν ἐτίμησεν, ἄλλα καὶ γέρα διανείμας αὐτοῖς.

δ'. Ὅπως διεξόδου ἄλλης τοῦ πολέμου ὄντος ἐπὶ τὰ Καισάρεια ἀφικνεῖται, κἀκεῖ τὸν ἐμβεβηκότα τῷ πολέμῳ λαὸν ἀναπαύεται.

ε'. Περὶ Οὐεσπασιανοῦ Καίσαρος, ὅπως ἐπ' Ἀλεξανδρείας τὴν ἐπὶ Ῥώμην στρατείαν ἐπεσήσατο.

ϛ'. Ὅπως Τίτος εἰς τὴν Φιλίππου κατεβὰς Καισάρειαν, καὶ θεωρίας ἐκτελῶν, πολλὰς τῶν αἰχμαλώτων ἐν αὐταῖς ἀπέκτεινεν.

ζ'. Περὶ Σίμωνος τοῦ τυράννου, ὅπως ἑάλω, καὶ εἰς τὸν θρίαμβον Ῥώμης ἠγωνίσθη.

η'. Ὅπως Τίτος, τὴν γενέθλιον ἡμέραν τελέσας καὶ πατρὸς ἔχων, πολλοὺς τῶν Ἰουδαίων ἀνάλωσεν.

θ'. Περὶ τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ κινδυνευσάντων Ἰουδαίων, ἀπὸ τῆς τῶ Ἰουδαίω Ἀντίοχῳ παραβάσεώς τε καὶ ἀσεβείας.

ι'. Ὅπως ἀπεδέξαντο οἱ ἐν ταῖς ἄλλαις τε πόλεσι καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ τὸν Οὐεσπασιανόν.

ια'. Ὅπως ἀνασείσαντες Γερμανοὶ Ῥωμαίων αὐθις ὑπεστάγησαν.

ιβ'. Ὅπως οἱ Σαρμάται, πατιδραμόντες Μυσίαν, δίκην τε ἔδοσαν, καὶ ὑπαγορεύθησαν πολλὰς πατιλιπόντες ἐκ τῶν ἴδιων ὑπερορίων.

ιγ'. Ὅπως ἀπὸ Βηρυτοῦ Τίτος ὑπερίφων, πολλὰς Ἰουδαίας ἐν ταῖς Συρίαις ἐνίκησεν· ἐν ᾗ περὶ τὸ λεγόμενον Σαββατικὸν ποταμὸν παράδοξον.

ιδ'. Ὅπως Ἀντιοχεῖς πατὰ Ἰουδαίων προσελθόντες Τίτῳ παρεκάθηντο.

ιε'. Ὡς ἐπανερίφων εἰς Ἱεροσόλυμα Τίτος, ὕπτιος τῆς ἑορτῆς τὴν πόλιν καὶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν παραγενόμενος, ἐκεῖθεν εἰς Ῥώμην πατέπλευσεν.

ιϛ'. Ὅπως εἰς Ἰταλίαν πατέπλευσεν, καὶ ὡς ἐδέχθη τε καὶ ἐτιμήσατο, τῶν δὲ Καισάρων ὁμοῦ θριαμβευσάντων.

ιζ'. Ἐκφρασις τοῦ θριάμβου, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ λαφύρων, ὅσα τε καὶ ὁποῖα ἦσαν.

ιη'. Περὶ τῆς ἀναιρέσεως τοῦ τυράννου Σίμωνος ἐν τῷ θριάμβῳ γεγενημένης.

ιθ'. Ὡς μετὰ τὸν θρίαμβον τίμιος εἰρήνης Οὐεσπασιανὸς πατασκευάσας, ἐν αὐτῇ πάντα τὰ τοῦ πολέμου ἀνέδησε λάφυρα.

κ'. Ὅπως Βάσσος εἰς Ἰουδαίαν ἀφικόμενος, καὶ τὸ φρούριον τὸ ἐν Ἡρωδείῳ προσαγαγόμενος, ἐπεχείρησε καὶ τὰ ἐν Μαχαιροῦντι παρασκευάσθαι.

κα'. Περὶ τῆς θέσεως Μαχαιροῦντος.

κβ'. Περὶ τοῦ ἐν τοῖς βασιλείοις Μαχαιροῦντος φυτοῦ πυγόνος.

κγ'. Περὶ τῆς ἑτέρας βοτάνης παράδοξον.

κδ'. Περὶ τῶν αὐτόθι θερμῶν ὑδάτων.

κε'. Ὅπως Βάσσος, τύχῃ τινὶ παραδόξῳ διὰ τὴν ἐλαττόνην παρασκευὴν, ἐχυροτέραν ὅσην τὴν πόλιν ἡδίως παρέλαβεν.

IOSEPHI LIBRO SEPTIMO.

HISTORIARVM EXCIDII IVDAICI HAEC CONTINENTVR.

1. *Quomodo, Iudaeis omnibus occisis aut etiam captis, alia quidem Romani diruerunt, turres vero nonnullas et muri partem reliquerunt, vt seris posteris ostenderetur prior vrbis pulchritudo.*
2. *Titi Caesaris ad milites oratio, qua ipsos miris laudibus extollit.*
3. *Quomodo eorum singulos pro merito honestauit praemiis et muneribus.*
4. *Quomodo, legionibus bene remuneratis, Caesaream venit, et illic omnes belli manubias reposuit.*
5. *De Vespasiano Caesare, quomodo ab Alexandria profectus Romam iter fecit.*
6. *Quomodo Titus, cum Caesaream Philippi descendisset et spectacula celebrasset, magnum captiuorum multitudinem in illis interfecit.*
7. *De Simone tyranno, quomodo captus erat, et triumpho Romae agendo seruatus erat.*
8. *Quomodo Titus, cum diem natalem fratris patrisque celebraret, multos Iudaeorum consumsit.*
9. *De Iudaeis in periculum apud Antiochiam adductis ex Iudaei Antiochi iniqua legum violatione.*
10. *Qualiter Vespasianus exceptus erat in aliis ciuitatibus et Romae praecipue.*
11. *Quomodo Germani, cum a Romanis defecissent, iterum subiugantur.*
12. *Quomodo Sarmatae, ob excursionem in Mysiam factam, poenas dederunt; et coacti erant, multis trucidatis, domum refugere.*
13. *Quomodo Titus, dum Beryto reuerteretur, Iudaeorum multos in spectaculis interficiendos dabat: itemque mirandum quiddam de fluuio, qui Sabbaticus dicitur.*
14. *Quomodo Antiochenses, Tito supplicantes contra Iudaeos, repulsam passi sunt.*
15. *Titus Hierosolyma reuertens vrbem desolatam miseratus est; cumque Alexandriam peruenisset, inde Romam versus nauigauit.*
16. *Qualiter, nauigatione in Italiam peracta, susceptus erat et cum pompa deductus, duobus Caesaribus vno triumpho honoratis.*
17. *Descriptio triumphi et spoliorum in eo, quaque et qualia erant.*
18. *De interfectione Simonis tyranni in triumpho.*
19. *Quod in templo pacis, post triumphum a Vespasiano exstructo, ab ipso omnia in eo reposita erant belli spolia.*
20. *Quomodo Bassus, cum in Iudaeam veniisset, et castellum Herodion deditione cepisset, ad Machaeruntem etiam castellum expugnandum aggressus est.*
21. *De situ Machaeruntis.*
22. *De vrbe in Machaeruntis regia.*
23. *De altera planta, et mira de illa.*
24. *De aquis illic loci calidis.*
25. *Qualiter Bassus, propter Eleazarum casu quodam mirabili captum, vrbem validissimam ad deditionem redegit.*

μδ'. Ὅπως καὶ τὰς συμφυγόντας ὑπὸ τὸν Ἰόρδην καλάμους ἔρυμνὸν κατασκολεμόσας, πάντας ἀνέκτειναν.

με'. Ὅπως Καῖσαρ ἐπίσειλεν Βέσσῳ καὶ Λιβερίῳ τὴν γῆν Ἰουδαίων πᾶσαν ἀποδόσθαι, καὶ τοὺς ἀπανταχῆ Ἰουδαίους φόρου τελεῖν εἰς τὸ Καπιτώλιον δύο δραχμὰς ἕκαστον, ὥσπερ πρότερον εἰς τὸν ναὸν συνετέλουν.

μς'. Περὶ Αντιόχου τοῦ Κομμαγηνῶν βασιλέως, οἷς συμφορᾷ περιέπεσεν.

μζ'. Περὶ τῶν Ἀλανῶν, ὅπότε Μήδοις τε καὶ Ἀρμένιοις κακὰ διεπράξαντο.

μη'. Περὶ Μασάδας καὶ τῆς ἰσχυρότητος αὐτῆς, καὶ τῶν αὐτὴν κατασχόντων σικαρίων. Ἐν ᾧ καὶ περὶ τῶν ἄλλων λῃστῶν καὶ τυράννων τῆς πόλεως Ἱεροσολύμων ἐπανάληψις.

μθ'. Ὅπως Σίλβας εἰς τὴν πολιορκίαν Μασάδας ἐτράπετο, ἵνδα καὶ σχηματογραφία τῆς αὐτῆς πόλεως.

ν'. Περὶ τῶν ἵνδον ἀποκειμένων ὅπλων τε καὶ τροφῶν, ἀπὸ τῶν Ἡρώδου τοῦ βασιλέως χρόνων, ὅτε, διὰ τὴν πρὸς Κλεοπάτραν διαφοράν, ἐνταῦθα ταῦτα ἀποτίθεικε φοβούμενος Αντώνιον.

νγ'. Ὅπως ὁ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμὼν ἐπολιορκήσας Μασάδων, καὶ τὸ τεῖχος πυρὶ διαφθείρας, μιᾷ ἡμέρᾳ ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις ἐγνωκὼς, τὰς φυλακὰς νύκτωρ ἐπιμελέστερον ἐποιήσατο.

νδ'. Ὅπως Ἐλεάζαρος, ὁ τῶν σικαρίων ἄρχων, τοὺς ὑφ' αὑτὸν πάντας δημιογερόντας πιθανωτάτοις παρῄνεσεν, ἑαυτὸς παγγυῇ κατασχεῖν ἐπιθυμοῦντας.

νε'. Ὅπως οἱ κατὰ τὸ φρούριον πεισθέντες τοῖς λόγοις Ἐλεαζάρου, πλὴν δύο γυναικῶν καὶ παιδίων πέντε, πάντες ἑαυτοὺς ἀπέσφαξαν.

νς'. Ὅτι Ῥωμαῖοι καὶ Σίλβας, προσδοκῶντες πόνῳ πολλῷ τὴν πόλιν κρατῆσαι, ἀμαχητὶ τούτου παρέλαβον.

νζ'. Ὅπως καὶ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῶν σικαρίων συμφυγόντων πολλοὶ μὲν ἑαυτοὺς ἀνῃρέθησαν, κατελύθη δὲ διὰ τοῦτο καὶ ὁ παρὰ τῷ ἀρχιερέως Ονίᾳ κτισθεὶς πάλαι ναὸς ἐκεῖσε.

νη'. Ὅπως καὶ τοὺς ἐν Κυρήνῃ Ἰουδαίους Ἰόνάθης τις, τῶν σικαρίων εἷς, τὴν τύχην ἀφάντους, ἀνέπεισε ταράσσαι, καὶ πολλοὶ ἐν τούτῳ ἀπώλοντο.

νθ'. Ὅπως, ὑποδήκεις τῷ ἡγεμόνι Κατύλλῳ, παρὰ Ἰωνάθου ἐσυκοφαντήθη μετὰ τῶν ἄλλων καὶ Ἰώσηπος ὁ συγγραφεύς.

ξ'. Ὡς, Οὐεσπασιανῷ τέλησθε εὐρύοπος, Ἰονάθης μὲν πυρὶ παρεδόθη, Κάτυλλος δὲ διαφυγὼν, ὕστερον θηλάτοις πληγαῖς, δίκτι δίκαιος τὸς συκοφαντηθέντας ἀπέκτεινε, τὴν ψυχὴν ἀπέζήκεν.

26. *Quomodo etiam eos, qui ad saltum Iardem vocatum confugerant, bello appetens, omnes interfecit.*

27. *Quomodo Bassus et Liberius a Caesare omnem Iudaeorum terrorem vendere iussi sunt; et Iudaeis ubicunque degentibus tributum indicere, ut quotannis binas quisque drachmas in Capitolium inferat, quemadmodum prius in templum conferebant.*

28. *De Antiocho rege Commagenorum, qualem in calamitatem incidit.*

29. *De Alanis, quae et quanta Medis et Armenis mala intulerunt.*

30. *De Masada, eiusque munitione, et sicariis, qui eam occupaverant; itemque resumtio narrationis de aliis sicariis et tyrannis urbis Hierosolymorum.*

31. *Quomodo Silva ad oppugnationem Masadae conversus est; ubi etiam illius urbis descriptio est.*

32. *De armorum et victus apparatu intus reposito, ab Herodis regis temporibus, quando, ob inimicitias Cleopatrae, illic ipsa reposuit propter metum Antonii.*

33. *Quomodo Romanorum dux, Masada expugnata, muroque igne absumto, decreto hostes prima luce aggredi, nocte vigilias accuratiores fecit.*

34. *Quomodo Eleazarus, sicariorum princeps, omnes, qui ipsi suberant, orationibus ad persuadendum accommodatis eo adduxit, ut semet cum familiis suis interficerent.*

35. *Quomodo ii, qui in castello erant, verbis Eleazari persuasi, omnes, praeter duas mulieres et quinque pueros, sibi mortem consciuere.*

36. *Quod Romani et Silva, exspectantes multo cum labore urbe potiri, sine pugna eam ceperunt.*

37. *Quomodo apud Alexandriam multi sicariorum, qui eo confugerant, discrimen adierunt; propterea templum, illic olim exstructum ab Onia pontifice, destructum erat.*

38. *Quomodo etiam Ionathas quidam, unus e sicariis, arte textor, Iudaeos Cyrenenses ad turbas ciendas commovit, unde et multi perierunt.*

39. *Quomodo a Ionatha, prout ei suggesserat praeses Catullus, falso inter alios accusatus erat scriptor Iosephus.*

40. *Quod, veritate a Vespasiano deprehensa, Ionathas quidem vinus exustus est, Catullus vero quasit, et postea ex plagis a Deo immissis, quod falso delatos iniuste peremerat, vitam abrupit.*

ΚΕΦ. α'.

Ὡς κατεσκάφη πᾶσα ἡ πόλις Ἱεροσολύμων, πλὴν τριῶν πύργων· καὶ ὡς Τίτος ἐν δημηγορίᾳ ἐπαινεῖ τὰς στρατιώτας, καὶ γέρα αὐτοῖς ἐπένειμε, πολλάς τε διαφίησιν.

ΕΠΕΙ δὲ ὅτε φονεύειν, ὅτε διαρπάζειν εἶχεν ἡ στρατιὰ, πάντων τοῖς θυμοῖς ἐπιλιπόντων. ἐ γὰρ δή γε φειδοῖ τινὸς ἔμελλον ἀφέξασθαι δρᾶν ἔχοντες· κελεύει Καῖσαρ ἤδη τήν τε πόλιν ἅπασαν καὶ τὸν νεὼν κατασκάπτειν, πύργους μὲν, ὅσοι τῶν ἄλλων ὑπερανεστήκεσαν, καταλιπόντας, Φασάηλον, Ἱππικὸν, Μαριάμμην, τεῖχος δ' ὅσον ἦν ἐξ ἑσπέρας τὴν πόλιν περιέχον. τοῦτο μὲν, ὅπως εἴη τοῖς ὑπολειφθησομένοις φρουροῖς στρατόπεδον· τοὺς πύργους δὲ, ἵνα τοῖς ἔπειτα σημαίνωσιν, οἵας πόλεως, καὶ τίνα τρόπον ὀχυρᾶς ὅτως, ἐκράτησεν ἡ Ρωμαίων ἀνδραγαθία. τὸν δ' ἄλλον ἅπαντα τῆς πόλεως περίβολον ὅτως ἐξωμάλισαν οἱ κατασκάπτοντες, ὡς μηδὲ πώποτ' οἰκηθῆναι πίστιν ἂν ἔτι παραχεῖν τοῖς προσελθοῦσι. τοῦτο μὲν δὴ τέλος, ἐκ τῆς τῶν νεωτερισάντων ἀνοίας, Ἱεροσολύμοις ἐγένετο, λαμπρᾷ τε πόλει καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις διαβοηθείσῃ.

Β'. Καῖσαρ δὲ Φυλακὴν μὲν αὐτόθι καταλιπεῖν ἔγνω τῶν ταγμάτων τὸ δέκατον, καί τινας ἴλας ἱππέων καὶ λόχους πεζῶν. πάντα δὲ ἤδη τὰ τοῦ πολέμου διωκηκὼς, ἐπαινέσας τε σύμπασαν ἐπόθεν στρατιὰν ἐπὶ τοῖς κατωρθωμένοις, καὶ τὰ προσήκοντα γέρα τοῖς ἀριστεύσασιν ἀποδοὺς, ποιηθέντος ἐν αὐτῷ μεγάλου, κατὰ μέσην τὴν πρότερον παρεμβολὴν, βήματος, καταστὰς ἐπὶ τούτῳ μετὰ τῶν ἡγεμονικωτάτων, εἰς ἐπήκοον ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ ἔλεγε, „χάριν μὲν πολλὴν ἔχειν αὐτοῖς τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας, ἣ „χρώμενοι διατελοῦσιν. ἐπῄνει δὲ τῆς ἐν παντὶ πολέμῳ „πειθαρχίας, ἣν ἐν πολλοῖς καὶ μεγάλοις κινδύνοις ἅμα „τῇ κατὰ σφᾶς ἀνδρείᾳ παρέχον, τῇ μὲν πατρίδι καὶ δι-

CAP. I.

Quomodo tota Hierosolymorum vrbs plane diruta est praeter tres turres: vtque Titus in concione extollit milites, et praemia illis distribuit, multosque dimittit.

POSTQVAM vero neque quos occiderent, neque quod raperent, habebat exercitus, quod iratis animis omnia deerant, (neque enim, vt alicui parceretur, si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Caesar totam funditus iam euertere ciuitatem et templum: relictis quidem turribus, quae praeter alias eminebant, Phasaëlo, Hippico, Mariamne; eaque tantummodo muri parte, quae ciuitatem ab occidente cingeret. illam quidem, vt castra essent militibus illic praesidii causa relinquendis: turres autem, vt posteris indicarent, qualem ciuitatem et qualiter munitam Romanorum virtus obtinuerat. Totum vero reliquum ciuitatis ambitum ita solo aequauere, qui eum diruebant, vt ne quidem vnquam habitatam fuisse vix fidem amplius faceret eo accedentibus. Et hic quidem, ex illorum dementia, qui res nouas moliti sunt, finis erat Hierosolymorum, splendidae ciuitatis, summaeque apud omnes homines celebritatis.

2. Caesar autem praesidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullasque alas equitum et peditum cohortes. Cumque iam omnes belli partes administrasset, gestiebat et vniuersum laudare exercitum ob res praeclare gestas, et debita viris fortibus praemia persolvere. Facto igitur sibi in medio priorum castrorum magno tribunali, cum in eo constitisset cum ducum eminentissimis, vt ab omni exercitu posset audiri, dicebat: „magnam quidem illis se gratiam habere, quod beneuolentiam erga ipsum praestare perseuerarint. Laudabat autem eos, quod ipsi per omne belli tempus obtemperarint, idque in multis magnisque periculis cum egregia fortitudine, patriae quidem etiam per se ampli-

„αὐτῶν τὸ κράτος αὔξοντες, Φανερὸν δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις „καθιστάντες, ὅτι μήτε πλῆθος πολεμίων, μήτε χωρίων „ὀχυρότητες, ἢ μεγέθη πόλεων, ἢ τῶν ἀντιτεταγμένων „ἀλόγιστοι τολμαὶ, καὶ θηριώδεις ἀγριότητες, δύναιντ' ἄν „ποτε τὴν Ῥωμαίων ἀρετὴν διαφυγεῖν, κἂν εἰς πολλά τινες „τὴν τύχην εὔρωνται συναγωνιζομένην. καλὸν μὲν ἦν, „ἔφη, καὶ τῷ πολέμῳ τέλος αὐτὸς ἐπιθεῖναι, πολλῷ χρό- „νῳ γενομένῳ. μηδὲ γὰρ εὔξασθαί τι τούτων ἄμεινον, ὅτ' „εἰς αὐτὸν καθίσαντο. τοῦτο δὲ κάλλιον αὐτοῖς, καὶ λαμ- „πρότερον ὑπάρχειν, ὅτι τοὺς ἡγησομένους καὶ τῆς Ῥωμαίων „ἀρχῆς ἐπιτροπεύσοντας, αὐτῶν χειροτονησάντων, εἷς τε „τὴν πατρίδα προπεμψάντων ἅσμενοι πάντες προσίενται, „καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῶν ἐγνωσμένοις ἐμμένουσι, χάριν ἔχοντες „τοῖς ἑλομένοις. θαυμάζειν μὲν ἦν, ἔφη, πάντας καὶ „ἀγαπᾶν, εἰδὼς, ὅτι τῇ δυνατῇ τὴν προθυμίαν ἐδεῖς ἔχει „βραδυτέραν. τοῖς μέντοι διαπρεπέστερον ἀγωνισαμένοις, „ὑπὸ ῥώμης πλείονος, καὶ τὸν μὲν ἑαυτῶν βίον ἀρίστοις „κεκοσμηκόσι, τὴν δ' αὐτῆ στρατιὰν ἐπιφανεστέραν διὰ τῶν „κατορθωμάτων πεποιηκόσιν, ἔφη, τὰ γέρα, καὶ τὰς „τιμὰς εὐθὺς ἀποδώσειν, καὶ μηδένα τῶν πλέον πονεῖν „ἑτέρῳ θελησάντων τῆς δικαίας ἀμοιβῆς ἁμαρτήσεσθαι. „πλείστην γὰρ αὐτῷ τοῦτο γενήσεσθαι τὴν ἐπιμέλειαν, ἐπεὶ „καὶ μᾶλλον ἐθέλειν τὰς ἀρετὰς τιμᾶν τῶν συστρατευο- „μένων, ἢ κολάζειν τοὺς ἁμαρτάνοντας.

γ'. Εὐθέως ἦν ἐκέλευσεν ἀναγινώσκειν τοῖς ἐπὶ τούτῳ τεταγμένοις, ὅσοι τι λαμπρὸν ἦσαν ἐν πολέμῳ κατορθω- κότες. καὶ κατ' ὄνομα καλῶν, ἐπῄνει τε παρόντας, ὡς ἄν ὑπερευφραινόμενός τις ἐπ' οἰκείοις κατορθώμασι, καὶ στε- φάνοις ἐπέτιθει χρυσοῖς, περιαυχένιά τε χρυσᾶ, καὶ δόρα- τα μακρὰ χρυσᾶ, καὶ σημαίας ἐδίδου πεποιημένας ἐξ ἀργύρου, καὶ τὴν ἑκάστου τάξιν ἤλλαττεν εἰς τὸ κρεῖττον. ἃ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν λαφύρων ἄργυρον, καὶ χρυσὸν, ἀθητάς τε, καὶ τῆς ἄλλης αὐτοῖς λείας δαψιλῶς ἀπένει- μεν. πάντων δὲ τετιμημένων, ὅπως ἂν αὐτὸς ἕκαστον ἠξίωσε,

„ficantes imperium, omnibus vero hominibus abunde te„ſtatum facientes, neque hoſtium multitudinem, neque „regionum munimenta, neque ciuitatum magnitudinem, „neque aduerſantium audaciam temerariam, et barbaram „immanitatem poſſe vnquam Romanorum vires effugere, „quamuis in multis nonnulli fortunam opitulantem ha„buerint. Et pulchrum quidem eſſe, aiebat, illos etiam „bello finem imponere, quod tam diu durauerat. nec „enim optaſſe eos his quicquam melius, cum id ingre„derentur. Hoc autem pulchrius atque praeclarius illis „accidiſſe, quod duces et adminiſtratores imperii Roma„ni, ab illis creatos et in patriam praemiſſos, libenter „omnes ſuſcipiant; quodque ab illis decretum fuerit ae„quiſſimo animo ferant, gratiam illis habentes, qui ſibi „imperaturos elegerint. Et mirari quidem ſe, aiebat, eos „omnes, atque diligere, vt qui norit, nemini, quampri„mum res fieri potuit, ad aggrediendum defuiſſe alacrita„tem. Caeterum illos, qui pro maiore vi clarius dimicaſ„ſent, vitamque ſuam factis egregiis condecoraſſent, et re„bus praeclare geſtis militiam ſuam nobiliorem feciſſent, „pronunciabat, ſe et praemia et honores confeſtim reddi„turum; nec vllum eorum, qui plus alio laborare voluiſ„ſet, iuſtam remunerationem non conſequuturum. Maxi„mae enim hanc rem ſibi curae fore, vt qui magis vellet „virtutes commilitonum honore proſequi, quam delin„quentes poenis afficere.

3. Confeſtim ergo iuſſit eos, quibus datum erat id negotii, indicare, quinam in bello praeclari aliquid geſſerint. Ac nominatim eos appellans, et praeſentes collaudabat, vt qui ex propriis bene feliciterque geſtis valde laetaretur, et coronas eis aureas imponebat, atque torquibus aureis, et haſtis longis aureis, ſignifque ex argento factis eos donabat, et vniuſcuiuſque ordinem mutabat in melius. Quin et ex manubiis aurum et argentum, itemque veſtes, et ex reliqua praeda largiter eis diſtribuit. Omnibus autem ita honoratis, prout ipſe vnumquemque meritum eſſe iudicauit, vniuerſo exercitui fauſta omnia precatus cum

τῇ συμπάσῃ στρατιᾷ ποιησάμενος εὐχὰς, ἐπὶ πολλῇ κατέβαινεν εὐφημίᾳ, τρέπεταί τε πρὸς θυσίας ἐπινικίους· καὶ πολλῶν βοῶν πλήθους τοῖς βωμοῖς παρεστηκότος, καταθύσας ἅπαντας, τῇ στρατιᾷ διαδίδωσιν εἰς εὐωχίαν. αὐτὸς δὲ τοῖς ἐν τέλει τρεῖς ἡμέρας συνεορτάσας, τὴν μὲν ἄλλην στρατιὰν διαφίησιν, ᾗ καλῶς ἔχειν ἑκάστης ἀπιέναι· τῷ δεκάτῳ δὲ τάγματι τὴν τῶν Ιεροσολύμων ἐπέτρεψε Φυλακὴν, ὑπὲρ αὐτὸς ὑπὸ τὸν Εὐφράτην ἀποστέλλας, ἔνθα πρότερον ἦσαν. μεμνημένος δὲ τῶ δωδεκάτου τάγματος, ὅτι Κεστίῳ στρατηγοῦντος ἐνέδωκαν τοῖς Ιουδαίοις, τῆς μὲν Συρίας αὐτὸ παντάπασιν ἐξήλασεν, ἦν γὰρ τὸ παλαιὸν ἐν Ραφανείαις, εἰς δὲ τὴν Μελιτινὴν καλουμένην ἀπέστειλε, παρὰ τὸν Εὐφράτην ἐν μεθορίοις τῆς Αρμενίας ἔστι καὶ Καππαδοκίας. δύο δ' ἠξίωσεν αὐτῶν μέχρι τῆς εἰς Αἴγυπτον ἀφίξεως, τὸ πέμπτον καὶ τὸ πεντεκαιδέκατον, παραμένειν. καὶ καταβὰς ἅμα τῷ στρατῷ πρὸς τὴν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ Καισάρειαν, εἰς ταύτην τό, τε πλῆθος τῶν λαφύρων ἀπέθετο, καὶ τὸς αἰχμαλώτους προσέταξεν ἐν αὐτῇ φυλάττεσθαι. τὸ γὰρ εἰς τὴν Ιταλίαν πλεῖν ὁ χειμὼν ἐκώλυε.

ΚΕΦ. β'.

Ὡς Τίτος ἐν Καισαρείᾳ Φιλίππε παντοίας θεωρίας ἐπιτελεῖ. περὶ Σίμωνος τοῦ τυράννε, ὅπως ἑάλω, καὶ εἰς τὸν θρίαμβον ἐτηρήθη.

ΚΑΘ' ὃν δὲ καιρὸν Τίτος Καῖσαρ τοῖς Ιεροσολύμοις πολιορκῶν προσέδρευεν, ἐν τούτῳ νεὼς Φοινίδος Ουεσπασιανὸς ἐπιβὰς, ἀπὸ τῆς Αλεξανδρείας εἰς Ρόδον διέβαινεν. ἐντεῦθεν δὲ πλέων ἐπὶ τριηρῶν, καὶ πάσας τὰς ἐν τῷ παράπλῳ πόλεις ἐπελθὼν, συμπαίσας αὐτὸν δεχομένας, ἀπὸ τῆς Ιωνίας εἰς τὴν Ελλάδα περαιοῦται, κἀκεῖθεν ἀπὸ Κερκύρας ἐπ' ἄκραν Ιαπυγίαν, ὅθεν ἤδη κατὰ γῆν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν. Τίτος δ' ἀπὸ τῆς ἐπὶ θαλάττῃ Καισαρείας ἀναζεύξας εἰς τὴν Φιλίππε καλουμένην Καισάρειαν

multis et laetis acclamationibus descendebat, seque ad sacra pro victoria facienda conuertit: cumque magna boum multitudo ad aras adstitisset, omnibus mactatis, exercitui eos diuidit ad epulas. Ille vero, per triduum cum illis in conuiuiis versatus, reliquum exercitum, quo quemque ire conueniret, dimittit: decimae autem legioni Hierosolymorum custodiam concessit; neque ad Euphratem, vbi pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam vero legionem, memor, quod Cestio duce Iudaeis cesserat, totam quidem Syria repulit, (erat enim olim apud Raphanaeas) ad Melitenen autem, quae sic vocatur, eam misit, ad Euphratem in confinio Armeniae et Cappadociae sitam. duas vero secum permanere volebat, donec ad Ægyptum peruenisset, quintam scilicet et decimam quintam. Cumque ad Caesaream maritimam cum exercitu descendisset, in ea et reliquam manubiarum vim reposuit, captiuosque ibi adseruari praecepit. nam ad Italiam nauigare hyemis tempus prohibebat.

CAP. II.

Quomodo Titus Caesareae Philippi varia edit spectacula. De Simone tyranno, quo modo captus erat et triumpho seruatus.

QVO autem tempore Hierosolyma obsidere perseuerabat Titus Caesar, in eo Vespasianus, naui oneraria adscensa, Alexandria Rhodum traiiciebat. Hinc autem vectus triremibus, cum omnes quas subter-nauigavit vrbes inuisisset, ipsum cum votis excipientes, in Graeciam ex Ionia transit, atque inde Corcyra soluens appulit promontorium Iapygium, vnde iam terra iter agebat. Titus autem, ex Caesarea maritima profectus, in Caesaream venit, quae Philippi vocatur; et

ἦκεν, συχνόν τ' ἐν αὐτῇ χρόνον ἐπίμενε, παντοίας θεραπείας ἐπιτελῶν. καὶ πολλοὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐνταῦθα διεφθάρησαν, οἱ μὲν θηρίοις παραβληθέντες, οἱ δὲ κατὰ πληθὺν ἀλλήλοις ἀναγκαζόμενοι χρήσασθαι πολεμίοις. ἐνταῦθα καὶ τὴν Σίμωνος τοῦ Γιώρα σύλληψιν ἐπύθετο, τοῦτον γενομένην τὸν τρόπον. Σίμων ἦτος, Ἱεροσολύμων πολιορκουμένων, ἐπὶ τῆς ἄνω πόλεως ὤν, ἐπεὶ τῶν τειχῶν ἐντὸς ἡ Ρωμαίων στρατιὰ γενομένη πᾶσαν ἐπόρθει τὴν πόλιν, τότε τῶν φίλων τοὺς πιστοτάτους παραλαβών, καὶ σὺν αὐτοῖς λιθοτόμους τε καὶ τὸν πρὸς τὴν ἐργασίαν ἐπιτήδειον τοῦτοις σίδηρον, τροφήν τε διαρκεῖν εἰς πολλὰς ἡμέρας δυναμένην, σὺν ἐκείνοις ἅπασιν καθίησιν ἑαυτὸν εἴς τινα τῶν ἀφανῶν ὑπονόμων καὶ μέχρι μὲν ἦν τὸ παλαιὸν ὄρυγμα, πρόχωρεν δι' αὐτοῦ. τῆς στερεᾶς δὲ γῆς ὑπαντώσης, ταύτην ὑπενόμευον, ἐλπίδι τοῦ ῥᾳδίω δυνήσεσθαι προελθόντες, ἐν ἀσφαλεῖ ποιησάμενοι τὴν ἀνάδυσιν, ἀποσώζεσθαι. ψευδὴ δὲ τὴν ἐλπίδα διήλεγχεν ἡ πεῖρα τῶν ἔργων. ὀλίγον τε γὰρ μόλις προέβαινον οἱ μεταλλεύοντες, ἥ τε τροφὴ, καίτοι ταμιευομένοις, ἔμελλεν ἐπιλείψειν. τότε δὴ τοίνυν, ὡς δι' ἐκπλήξεως ἀπατήσων τοὺς Ρωμαίους δυνησόμενος, λευκοῖς ἐνδιδύσκει χιτωνίσκοις, καὶ πορφυρᾶν ἀμπερονησάμενος χλανίδα, κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν τόπον, ἐν ᾧ τὸ ἱερὸν ἦν πρόσθεν, ἐκ γῆς ἀνεφάνη. τὸ μὲν οὖν πρῶτον τοῖς ἰδοῦσι θάμβος προσέπεσε, καὶ κατὰ χώραν ἔμενον· ἔπειτα δ' ἐγγυτέρω προσελθόντες, ὅστις ἐστὶν ἤροντο. καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐδήλωσε Σίμων αὐτοῖς, καλεῖν δὲ τὸν ἡγεμόνα προσέταττεν. καὶ ταχέως πρὸς αὐτὸν δραμόντων, ἦκε Τερέντιος Ῥοῦφος· ἦτος γὰρ ἄρχων τῆς στρατιᾶς κατελέλειπτο. πυθόμενός τε παρ' αὐτοῦ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, τὸν μὲν ἐφύλαττε δεδεμένον, Καίσαρι δὲ, ὅπως τ' εἴη συνειλημμένος, ἐδήλου. Σίμωνα μὲν οὖν εἰς δίκην τῆς κατὰ τῶν πολιτῶν ὠμότητος, ὧν πικρῶς αὐτὸς ἐτυράννησεν, ὑπὸ τοῖς μάλιστα μισοῦσι πολεμίοις ἐποίησεν ὁ Θεὸς, βία γενόμενον αὐτοῖς ὑποχείριον, ἀλλ' ἑαυτὸν ἑκουσίως εἰς τὴν τιμωρίαν περιβαλόντα, διὸ ὁ πολλοὺς αὐτὸς ὠμῶς ἀπέκτεινε,

diutius in ea commorabatur, omne genus ſpectacula exhibens: multique illic captiui conſumti erant, alii quidem beſtiis obiecti, alii vero cateruatim inter ſe depugnare coacti. Hic loci Simonem etiam Gioræ filium hoc modo comprehenſum eſſe accepit. Simon iſte, cum Hieroſolyma obſiderentur, in ſuperiore vrbe degens, poſtquam Romanorum exercitus moenia intraſſet et vrbem omnem deuaſtaſſet, tunc aſſumtis amicorum fidiſſimis, vnaque lapicidis et ferro eorum operi idoneo, et alimentis, quae multis diebus ſuffi-cere poſſent, cum iſtis omnibus in quandam cauer-nam obſcuram ſe demiſit; et quoad vetus foſſa pate-ret, per eam quidem progrediebantur. Cum autem terra firma occurriſſet, illam excauabant, ſperantes, poſſe vlterius progreſſos tuto loco emergere, atque ita ſeruari. Sed vanam eſſe hanc ſpem arguebat ope-ris experimentum. Vix enim paululum foſſores pro-ceſſerant, iamque alimenta, quamuis parce his vteren-tur, eos defectura eſſe videbantur. Tunc igitur, quaſi Romanis ſtuporem incutiendo poſſet eos fallere, can-dida indutus tunica et chlamyde purpurea infibulatus, eo in loco e terra emerſit, vbi templum dudum fue-rat. Ac primum quidem obſtupuere, qui eum vide-runt, locique ſuis manebant: deinde propius acceſſe-runt, interrogantes, quis eſſet? et id quidem Simon il-lis non indicabat, ducem autem vocari iubebat. Cum-que ad eum e veſtigio cucurriſſent, veniebat Terentius Rufus; namque is exercitui praefectus relictus erat. Ac poſtquam ab eo omnia, quae vera eſſent, accepiſſet, ipſum quidem vinctum adſeruabat; Caeſari vero, quem-admodum eſſet comprehenſus, ſignificabat. Et Simo-nem quidem in vltionem crudelitatis erga ciues, qui-bus ſeſe amarum tyrannum praebuerat, infenſiſſimis hoſtibus Deus in manum tradidit, non vi ſubactum, ſed ipſo ſe coniiciente ſponte ſua in poenam; pro-pterea quod multos ipſe crudeliter interfecerat, falſae

ψευδεῖς αἰτίας ἐπιφέρων τῆς πρὸς Ρωμαίους μεταβολῆς. εἰ γὰρ διαφεύγει πονηρία Θεοῦ χόλον, οὐδὲ ἀσθενήσει δίκη· χρόνῳ δὲ μέτεισι τοὺς εἰς αὐτὴν παρανομήσαντας, καὶ χέρα τὴν τιμωρίαν ἐπιφέρει τοῖς πονηροῖς, ὅτι καὶ προσεδόκησαν αὐτῆς ἀπηλλάχθαι, μὴ παραυτίκα κολασθέντες. ἔγνω τοῦτο καὶ Σίμων εἰς τὰς Ρωμαίων ὀργὰς ἐμπεσών. ἡ δὲ ἐκείνης γῆθεν ἄνοδος πολὺ καὶ τῶν ἄλλων σασιασῶν πλῆθος, ὑπ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἐν τοῖς ὑπονόμοις φωραθῆναι παρεσκεύασε. Καίσαρι δὲ, εἰς τὴν παράλιον ἐπανελθόντι Καισάρειαν, Σίμων προσήχθη δεδεμένος· κἀκεῖνον μὲν, εἰς ὃν ἐπιτελῶν ἐν Ρώμῃ παρεσκευάζετο θρίαμβον, προσέταξε Φυλάττειν.

ΚΕΦ. γ'.

Οπως Τίτος, τὴν γενέθλιον ἡμέραν ταδελφῇ καὶ πατρὸς ἄγων, πολλοὺς τῶν Ιουδαίων ἀνάλωσεν. Περὶ τῶν ἐν Αντιοχείᾳ κινδυνευσάντων Ιουδαίων, ἀπὸ τῆς τῆ Ιουδαίᾳ Αντιόχῳ παραβάσεώς τε καὶ ἀσεβείας.

Διατρίβων δ' αὐτόθι τὴν ταδελφῆ γενέθλιον ἡμέραν ἐπιφανῶς ἑώρταζε, πολὺ καὶ τῆς τῶν Ιουδαίων κολάσεως εἰς τὴν ἐκείνης τιμὴν ἀνατιθείς. ὁ γὰρ ἀριθμὸς τῶν ἔν τε ταῖς πρὸς τὰ θηρία μάχαις, καὶ τῶν κατακεκαυμένων, ἔν τε ταῖς ἀλληλοκτονίαις ἀναιρεμένων, πεντακοσίους ἐπὶ τοῖς δισχιλίοις ὑπερέβαλε. πάντα μέντοι Ρωμαίοις ἐδόκει ταῦτα, μυρίοις αὐτῶν ἀπολλυμένοις τρόποις, ἐλάττων κόλασις εἶναι. μετὰ τοῦτο Καῖσαρ εἰς Βηρυτὸν ἦκεν· ἡ δὲ ἔστιν ἐν τῇ Φοινίκῃ πόλις, Ρωμαίων ἄποικος· κἀνταῦθα χρονιωτέραν ἐποιήσατο τὴν ἐπιδημίαν, πλέονι χρώμενος τῇ λαμπρότητι, περὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἡμέραν γενέθλιον, ἔν τε ταῖς τῶν θεωρίων τελουτελείαις, καὶ κατὰ τὴν ἄλλην ἐπίνοιαν τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων. τὸ δὲ τῶν αἰχμαλώτων πλῆθος τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς πρόσθεν, ἀπώλλυτο.

β'. Γενέσθαι δὲ συνέβη, περὶ τὸν καιρὸν τοῦτον, καὶ

criminationes intendens defectionis ad Romanos. Neque enim poteſt iram Dei effugere nequitia, neque infirma fieri poteſt iuſtitia: ſed tandem vlciſcitur ſui temeratores, et grauius ſupplicium ſumit de malis, quod ſe ab eo liberatos crediderint, quando non illico poenas dederunt. Id etiam Simon didicit, poſtquam in iras Romanorum incidit. Illius autem ex terra emerſio in cauſa fuit, vt caeterorum etiam ſeditioſorum magna turba iiſdem diebus in cuniculis inueniretur. Ad Caeſarem autem, Caeſaream maritimam reuerſum, Simon vinctus adductus eſt: et illum quidem triumpho, quem Romae agere parabat, ſeruari iuſſit.

CAP. III.

Quomodo Titus, cum diem natalem fratris patriſque celebraret, multos Iudaeorum conſumſit. De Iudaeis in periculum apud Antiochiam adductis ex Antiochi Iudaei iniqua legum violatione.

IBI autem moratus fratris ſui natalem diem ſplendide celebrabat, magnam partem Iudaeorum morte mulctandorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum, qui cum beſtiis depugnarunt, quique ignibus cremati ſunt, et inter ſe digladiantes periere, ſupra duo millia erat et quingentos. Iſta tamen omnia Romanis videbantur, licet illi mille modis conſumerentur, poena leuior, quam commeruiſſent. Poſtea Caeſar Berytum veniebat, (haec autem in Phoenicia eſt vrbs, Romanorum colonia) atque diutius demoratus eſt, maiori adhibito ſplendore, dum patris diem natalem celebrat, tam ſpectaculorum magnificentia, quam ſumtibus aliis alium in modum excogitatis. Captiuorum autem ingens multitudo ſimiliter ac antea cecidit.

2. Accidit autem per idem tempus, vt Iudaei, qui

τοῖς ἐν Ἀντιοχείᾳ τῶν Ἰουδαίων ὑπολιπομένοις ἐγκλήματα καὶ κίνδυνον ὀλέθρου, τῆς πόλεως ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀντιοχέων ἐκταραχθείσης, διά τε τὰς ἐν τῷ παρόντι διαβολὰς αὐτοῖς ἐπενεχθείσας, καὶ διὰ τὰ προϋπηργμένα χρόνῳ πρόθεν ἐ πολλῷ. περὶ ὧν ἀναγκαῖόν ἐστι διὰ συντόμων προειπεῖν, ἵνα καὶ τῶν μετὰ ταῦτα πραχθέντων εὐπαρακολούθητον ποιήσωμαι τὴν διήγησιν.

γ'. Τὸ γὰρ Ἰουδαίων γένος πολὺ μὲν κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην παρέσπαρται ταῖς ἐπιχωρίοις· πλεῖστον δὲ τῇ Συρίᾳ κατὰ τὴν γειτνίασιν ἀναμεμιγμένον, ἐξαιρέτως δ' ἐπὶ τῆς Ἀντιοχείας ἦν πολύ, διὰ τὸ τῆς πόλεως μέγεθος. μάλιστα δ' αὐτοῖς ἀδεᾶ τὴν ἐκεῖ κατοίκησιν οἱ μετ' Ἀντίοχον βασιλεῖς παρέχον. Ἀντίοχος μὲν γὰρ, ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, Ἱεροσόλυμα πορθήσας, τὸν ναὸν ἐσύλησεν· οἱ δὲ μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν παραλαβόντες, τῶν ἀναθημάτων, ὅσα χαλκᾶ πεποίηντο, πάντα τοῖς ἐπ' Ἀντιοχείας Ἰουδαίοις ἀπέδοσαν, εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ἀναθέντες, καὶ συνεχώρησαν αὐτοῖς ἐξ ἴσου τῆς πόλεως τοῖς Ἕλλησι μετέχειν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τῶν μετὰ ταῦτα βασιλέων αὐτοῖς προσφερομένων, εἷς τε τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν, καὶ τῇ κατασκευῇ, καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῶν ἀναθημάτων τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρυναν. οἵ τε προσαγόμενοι ταῖς θρησκείαις πολὺ πλῆθος Ἑλλήνων, κἀκείνους τρόπῳ τινὶ μοίραν αὐτῶν ποιήσαντο. καθ' ὃν δὲ καιρὸν ὁ πόλεμος ἀνερρήγνυτο, νικᾷ δ' εἰς τὴν Συρίαν Οὐεσπασιανὸς κατεπεπλεύκει, τὸ δὲ κατὰ τῶν Ἰουδαίων παρὰ πᾶσιν ἦν μάλιστα μῖσος, τότε δή τις Ἀντίοχος εἷς ἐξ αὐτῶν τὰ μάλιστα διὰ τὸν πατέρα τιμώμενος, ἦν γὰρ ἄρχων τῶν ἐπ' Ἀντιοχείας Ἰουδαίων, τῷ δήμῳ τῶν Ἀντιοχέων ἐκκλησιάζοντος, εἰς τὸ θέατρον παρελθὼν, τόν τε πατέρα τὸν αὑτοῦ καὶ τοὺς ἄλλους ἐνεδείκνυτο κατηγορῶν, ὅτι νυκτὶ μιᾷ κατακρήσας τὴν πόλιν ἅπασαν διεγυμνώκεισαν, καὶ παρεδίδου ξένους Ἰουδαίους τινὰς, ὡς κεκοινωνηκότας τῶν βεβουλευμένων. ταῦτα δ' ἀκούων ὁ δῆμος, τὴν ὀργὴν οὐ κατεῖχεν, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοὺς παραδοθέντας τῷ αὐ-

apud Antiochiam reliqui erant, accusationes subirent et interitus periculum, concitata in eos Antiochensium civitate, tam propter criminationes eis in praesentia intentatas, quam propter ea, quae fuerant non multo ante commissa. De quibus necesse habeo paucis praefari, vt eorum, quae postea gesta erant, narrationem faciam intellectu faciliorem.

3. Nam multum quidem Iudaicae gentis per totum terrarum orbem indigenis erat interspersum: maxima autem pars Syriae propter vicinitatem erat immista, et praecipue apud Antiochiam multi ex illis versabantur, ob vrbis amplitudinem, maximeque propter liberam ibi habitandi facultatem ab Antiochi successoribus impetratam. Nam Antiochus quidem, dictus Epiphanes, vastatis Hierosolymis templum spoliauit: qui vero post eum regnum assequuti sunt, quicquid aeneum in donariis reperiretur, Iudaeis Antiochiam degentibus reddidere, in eorum synagoga reponendum: eisque concesserunt, vt ex aequo cum Graecis participes vrbis essent. A regibus etiam, qui eos deinceps exceperunt, eodem modo tractati, et in magnam multitudinem excreuerunt, et omni apparatu donariorumque magnificentia illustratum dederunt templum: et multis subinde Graecis ad suam religionem perductis, etiam illos quodammodo sui partem fecere. Caeterum quo tempore bellum fuerat indictum, et recens in Syriam appulerat Vespasianus, atque omnes Iudaeorum flagrabant odio, tunc vnus eorum Antiochus quidam, cui praecipue patris causa plurimum deferebatur, (erat enim Iudaeorum princeps apud Antiochiam) cum Antiochensium populus in concionem congregatus esset, in theatrum progressus et patrem suum et alios deferebat, insimulans eos, quod vna nocte totam vrbem incendere statuissent: et peregrinos quosdam Iudaeos, vt eius consilii conscios, tradidit. Cum autem ista audiret populus, iram cohibere non poterant: sed in eos

θὺς ἐκέλευον νομίζειν, καὶ παραχρῆμα πάντες ἐπὶ τῇ θεάτρῳ κατεφλέγησαν. ἐπὶ δὲ τὸ πλῆθος ὥρμητο τῶν Ιουδαίων, ἐν τῷ τάχιον ἐκείνους τιμωρίᾳ περιβαλεῖν τὴν αὐτῶν πατρίδα σώζειν νομίζοντες. Αντίοχος δὲ προσεπέτεινε τὴν ὀργὴν, περὶ μὲν τῆς αὐτῇ μεταβολῆς, καὶ τὰ μεμισημένα τὰ τῶν Ιουδαίων ἔθη, τεκμήριον ἐμπαρέχειν οἰόμενος τὸ ἐπιθύειν, ὥσπερ νόμος ἐστὶ τοῖς Ελλησιν· ἐκέλευε δὲ καὶ τὰς ἄλλας ταυτὸ ποιεῖν ἀναγκάζειν. Φανερὰς γὰρ γενήσεσθαι τῷ μὴ θέλειν τὰς ἐπιβεβουλευκότας. χρωμένων δὲ τῇ πείρᾳ τῶν Αντιοχέων, ὀλίγοι μὲν ὑπέμειναν. οἱ δὲ μὴ βουληθέντες, ἀνηρέθησαν. Αντίοχος δὲ, στρατιώτας παρὰ τῶ Ρωμαίων ἡγεμόνος λαβὼν, χαλεπὸς ἐφειστήκει τοῖς αὐτῇ πολίταις, ἀργεῖν τὴν ἑβδόμην οὐκ ἐπιτρέπων, ἀλλὰ βιαζόμενος πάντα πράττειν, ὅσα δὴ καὶ ταῖς ἄλλαις ἡμέραις· ὕστερον τε τὴν ἀνάγκην ἰσχυρὰν ἐποίησεν, ὡς μὴ μόνον ἐπ' Αντιοχείας καταλυθῆναι τὴν ἑβδομάδα ἀργὴν ἡμέραν, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀρξαμένη τῶ πράγματος, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁμοίως, βραχύν τινα χρόνον.

δ'. Τοιούτων δὴ τοῖς ἐπὶ τῆς Αντιοχείας Ιουδαίοις τῶν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κακῶν γεγενημένων, δευτέρα πάλιν συμφορὰ προσέπεσε· περὶ ἧς ἀφηγεῖσθαι ἐπιχειρήσαντες, καὶ ταῦτα διεξήλθομεν. ἐπεὶ γὰρ συνέβη καταπεφθῆναι τὴν τετράγωνον ἀγορὰν, ἀρχεῖά τε καὶ γραμματοφυλάκιον, καὶ τὰς βασιλικὰς, μόλις τε τὸ πῦρ ἐκωλύθη μετὰ πολλῆς βίας ἐπὶ πᾶσαν τὴν πόλιν περιφερόμενον, ταύτην Αντίοχος τὴν πρᾶξιν Ιουδαίων κατηγόρει. καὶ τὰς Αντιοχεῖς, εἰ καὶ μὴ πρότερον εἶχον πρὸς αὐτὰς ἀπεχθῶς, τάχιστα τῇ διαβολῇ παρὰ τὴν ἐκ τῶ συμβεβηκότος ταραχὴν ὑπαχθέντας, πολὺ μᾶλλον ἐκ τῶν προϋπηργμένων τοῖς ὑπ' αὐτῶ λεγομένοις, πιστεύειν παρεσκεύασεν, ὡς μόνον ἐκ ἐπ' αὐτὰς τὸ πῦρ ἐνεγκὸν ὑπὸ τῶν Ιουδαίων ἐωρακότας, καὶ καθάπερ ἐμμανεῖς γεγενημένοι μετὰ πολλῆ τινος ὀργῆ πάντες ἐπὶ τὰς διαβεβλημένας ὥρμητο. μόλις δ' αὐτῶν ἐδυνήθη τὰς ὁρμὰς ἐπισχεῖν Κνέος Κολλήγας τις, πρεσβευτὴς, ἀξιῶν ἐπι-

quidem, qui traditi fuerant, ignem statim afferri iusserunt, confestimque omnes in theatro exusti erant. In multitudinem vero Iudaeorum irruere properabant, eos si celeriter vlti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Verum Antiochus iracundiam eorum magis adhuc accendebat, suae quidem voluntatis mutatae argumentum, quodque Iudaeorum mores odisset, exhibere se credens, si more Graeco immolaret; imperabatque populo, vt caeteros etiam idem facere cogerent: quippe insidiatores recusando fore manifestos. Eius rei cum Antiocheni periculum fecissent, pauci quidem consenserunt, qui vero renuerunt, interfecti erant. Antiochus autem, acceptis a Romanorum praeside militibus, atrociter instabat suis ciuibus, otium diei septimi eos agere non permittens, sed omnia cogens facere, quae aliis diebus facere solebant: tamque validam illis afferebat necessitatem, vt non Antiochiae duntaxat septimi diei feriae abrogarentur, sed ab ea facto rei initio, in aliis similiter vrbibus, ad breue tempus.

4. Iudaeis autem apud Antiochiam, eo tempore mala huiuscemodi perpessis, altera denuo calamitas accessit: de qua cum narrationem facere instituissemus, haec quoque persequuti sumus. Quoniam enim accidit, vt quadratum vrbis forum, praetoriaque et tabulae cremarentur, itemque basilicae; vixque inhiberetur ignis, quin vrbem vniuersam magna cum vi peragraret; huius facti Antiochus Iudaeos accusabat; et Antiochenos, si his infesti iam ante non fuissent, recenti tamen ex incendii tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex anteactis fidem dictis suis habere induxisset, quasi tantum non vidissent ignem illis iniectum a Iudaeis, et tanquam furore correpti magno cum impetu omnes in accusatos irruerant. Vix autem motus eorum reprimere potuit Cneus quidam Collega, legatus, postulans permitti, vt ad Caesarem de

σείψαι Καίσαρι δηλωθῆναι περὶ τῶν γεγενότων. τὸν γὰρ ἡγεμονεύοντα τῆς Συρίας Καισέννιον Παῖτον ἤδη μὲν Οὐεσπασιανὸς ἐξαπεστάλκει, συνέβαινε δὲ παρεῖναι μηδέπω. ποιούμενος δ' ἐπιμελῆ τὴν ζήτησιν ὁ Κολλήγας, ἐξεῦρε τὴν ἀλήθειαν, καὶ τῶν μὲν τὴν αἰτίαν ὑπ' Αντιόχῳ λαβόντων Ιουδαίων, ἀδεὶς ἀδ' ἐκοινώνησεν, ἅπαν δὲ τἔργον ἔπραξαν ἄνθρωποί τινες ἀλιτήριοι, διὰ χερῶν ἀνάγκας, νομίζοντες, εἰ τὴν φυγοραν καὶ τὰ δημόσια καταπεμφθείσαν γράμματα, τῆς ἀπαιτήσεως ἀπαλλαγὴν ἕξειν. Ιουδαῖοι μὲν οὖν, ἐπὶ μετεώροις ταῖς αἰτίαις τὸ μέλλον ἔτι καραδοκοῦντες, ἐν φόβοις χαλεποῖς ἐπεσάλευον.

ΚΕΦ. δ'.

Ὅπως Οὐεσπασιανὸν ἐδέξατο ἡ Ρώμη. καὶ ὡς Γερμανοὶ Ρωμαίων ἀποσάντες αὖθις ὑπετάγησαν· καὶ οἱ Σαρμάται, καταδραμόντες Μυσίαν, εἰς τὰ ἴδια ὑποστρέψαι ἠναγκάσθησαν.

Τιτος δὲ Καῖσαρ, τῆς περὶ τῦ πατρὸς ἀγγελίας αὐτῷ κομισθείσης, ὅτι πάσαις μὲν ποθεινὸς ταῖς κατὰ τὴν Ιταλίαν πόλεσιν ἐπῆλθε, μάλιστα δ' ἡ Ρώμη μετὰ πολλῆς αὐτὸν ἐδέξατο προθυμίας καὶ λαμπρότητος, εἰς πολλὴν χαρὰν καὶ θυμηδίαν ἐτράπετο, τῶν περὶ αὐτῦ Φροντίδων ὡς ἥδιστον ἦν ἀπηλλαγμένος. Οὐεσπασιανὸν γὰρ, ἔτι μὲν καὶ μακρὰν ἀπόντα, πάντες οἱ κατὰ τὴν Ιταλίαν ἄνθρωποι ταῖς γνώμαις περιεῖπον ὡς ἥκοντα, τὴν προσδοκίαν ἐκ τῦ πάνυ θέλειν ἄφιξιν αὐτῦ νομίζοντες, καὶ πάσης ἀνάγκης ἐλευθέραν τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχοντες εὔνοιαν. τῇ τε γὰρ βελτῇ κατὰ μνήμην τῶν γεγενημένων ἐν ταῖς τῶν ἡγεμόνων μεταβολαῖς συμφορῶν, εὐκταῖον ἦν ἀπολαβεῖν ἡγεμόνα, γήρως σεμνότητι καὶ πράξεων ἀκμῇ πολεμικῶν κεκοσμημένον, ᾧ τὴν ὑπεροχὴν πρὸς μόνην ἠπίσαντο τὴν τῶν ἀρχομένων σωτηρίαν ἐσομένην. καὶ μὴν ὁ δῆμος ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων κακῶν τετρυχωμένος ἔτι μᾶλλον ἐλθεῖν αὐτὸν ἔσπευδε· τότε δὴ

rebus gestis referretur. praesidem namque Syriae Caesennium Paetum iam quidem Vespasianus ad eam miserat; accidit autem, vt nondum adesset. Re vero diligenter inquisita, Collega reperiebat veritatem, et eorum quidem Iudaeorum, quos Antiochus accusauerat, neminem conscium fuisse, omnis autem facinoris auctores exstitisse homines quosdam improbos ob aeris alieni necessitatem, ratos, si curias et publica tablina incendissent, fore neminem, a quo appellarentur. Et Iudaei quidem, ex suspensis criminationibus futura adhuc exspectantes, magno timore fluctuabant.

CAP. IV.

Quomodo Vespasianum vrbs Roma susciperet. Et quo pacto Germani post defectionem a Romanis iterum subiugati erant: et Sarmatae, post incursionem in Mysiam, sedes suas repetere compulsi erant.

TItus autem Caesar, de patre sibi allato nuncio, quod vniuersis quidem Italiae ciuitatibus gratus optatusque veniisset, maxime vero quod Roma multa cum alacritate et splendore eum susceperit, magna laetitia animique voluptate perfunditur, curis de eo quam suauissime liberatus. Vespasianum enim, etiam cum longe abesset, omnes per Italiam homines, tanquam venientem, animo complectebantur, exspectationem illius ex vehementi desiderio pro aduentu habentes, nullaque necessitate adacti suam erga ipsum beneuolentiam praestantes. Nam et senatus, memor calamitatum, quas ex principum mutatione acceperat, expetebat imperatorem suscipere, senectutis grauitate bellicorumque gestorum maturitate decoratum, cuius eminentiam solum modo subditis in salutem fore nouerat. Quin et populus, malis intestinis attritus, magis adhuc studebat eius aduentui: tunc fore existimans, vt a calamita-

βεβαίως μὲν ἀπαλλαγήσεσθαι τῶν συμφορῶν ὑπολαμβάνων, ἀπολήψεσθαι δὲ τὴν ἄδειαν μετὰ τῆς εὐσεβείας πεπιστευκώς. ἐξαιρέτως δὲ τὸ στρατιωτικὸν εἰς αὐτὸν ἀφεώρα· μάλιστα γὰρ ἦσαν τῶν κατωρθωμένων αὐτῷ πολέμων ἐγίνωσκον τὸ μέγεθος. τῆς ἀπειρίας δὲ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων καὶ τῆς ἀνανδρίας πεπειραμένοι, πολλῆς μὲν αἰσχύνης αὐτὰς ἐπεθύμουν ἀπηλλάχθαι, τὸν μόνον δὲ καὶ σώζειν αὐτὰς καὶ κοσμεῖν δυνάμενον ἀπολαβεῖν ηὔχοντο. τοιαύτης δ' εὐνοίας ἐξ ἁπάντων ὑπαρχούσης, τοῖς μὲν κατὰ τὰς ἀξιώσεις πρᾶγμασι τῶν ἀνδρῶν οὐκ ἔτ' ἀνεκτὸν ἦν ἀναμένειν, ἀλλὰ πορρωτάτω τῆς Ῥώμης αὐτῷ προσευτυχεῖν ἔσπευδον. εἰ μὴν ἐδέ τῶν ἄλλων τις ἠνείχετο τῆς ἐντεύξεως τὴν ἀναβολήν, ἀλλ' ἦτος ἐσχέαντο πάντες ἀθρόοι, καὶ πᾶσιν εὐπορώτερον καὶ ῥᾷον ἐδόκει τὸ μένειν τὸ ἀπιέναι, ὡς καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τότε πρῶτον ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὀλιγανθρωπίας αἴσθησιν ἐδεῖσαι. ἦσαν γὰρ ἐλάττους τῶν ἀπιόντων οἱ μένοντες. ἐπεὶ δὲ πρόσω ἠγγέλλετο, καὶ τὴν ἡμερότητα τῆς εὐτυξίας αὐτῷ τὴν πρὸς ἑκάστους ἐδήλουν οἱ προελθόντες, ἅπαν ἤδη τὸ λοιπὸν πλῆθος ἅμα γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐπὶ ταῖς παρόδοις ἐξεδέχετο, καὶ καθ' ὃς γένοιτο παριὼν πρὸς τὴν ἐδωνὴν τῆς θέας καὶ τὸ μειλίχιον αὐτῆς ὄψεως παντοίας ἠφίεσαν φωνάς, τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα καὶ μόνον ἄξιον ἡγεμόνα τῆς Ῥώμης ἀποκαλοῦντες. ἅπασα δ' ἡ πόλις ὡς νεὼς ἦν, στεφανωμάτων καὶ θυμιαμάτων ἀνάπλεως. μόλις δ' ὑπὸ πλήθους τῶν περὶ αὐτὸν ἰσαμένων δυσπαθὲς εἰς τὸ βασίλειον ἐλθεῖν, αὐτὸς μὲν τοῖς ἔνδον θεοῖς θυσίας τῆς ἀφίξεως χαριστηρίους ἐπιστέλει. τρέπεται δὲ τὰ πλήθη πρὸς εὐωχίαν, καὶ κατὰ φυλὰς, καὶ γένη, καὶ γειτονίας τοὺς μὲν ἑστιάσεις, ηὔχοντο τῷ Θεῷ σπένδοντες, αὐτόν τ' ἐπὶ πλεῖστον χρόνον Οὐεσπασιανὸν ἐπιμεῖναι τῇ Ρωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ παισὶν αὐτῷ, καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνων αἰεὶ γινομένοις, φυλαχθῆναι τὸ κράτος ἀνταγώνιστον. ἡ μὲν οὖν Ρωμαίων πόλις, ἦτος Οὐεσπασιανὸν ἐκδεξαμένη προθύμως, εὐθὺς εἰς πολλὴν εὐδαιμονίαν ἐπεδίδου.

tibus quidem pro certo liberaretur, securitatem vero cum opulentia recepturum esse persuasus. At praecipue milites ad eum respiciebant; vt qui maxime bellorum ab eo praeclare gestorum magnitudinem cognouerant. imperitiam vero aliorum ducum atque ignauiam experti, magna quidem se turpitudine liberari expetebant; eum vero, qui se et seruare et cohonestare solus posset, recipere precabantur. Cum autem tanta benevolentia eum prosequerentur omnes, viris quidem dignitatis eminentioris non amplius tolerandum erat eum exspectare, sed longissime a Roma prius se obviam ei dare properabant. Nec tamen aliorum quisquam moras eius conueniendi ferebat; sed ita simul omnes effundebantur, et vniuersis expeditius et facilius, ire, quam manere, videbatur, vt etiam vrbs ipsa tunc primum experiretur iucundam in se hominum infrequentiam. nam qui manebant, pauciores erant abeuntibus. Vbi autem eum appropinquare nunciaretur, et humanum mansuetumque eius cum singulis congressum indicarent ii, qui praecesserant, omnis iam reliqua multitudo cum coniugibus ac liberis ad viam eum excipiebant; et ad quos in transitu adueniisset, isti ad iucundum illius intuitum et blandum eius adspectum omne genus voces ediderunt, benefactorem, et seruatorem, solumque, qui Romae imperet, dignum appellantes. Tota vero ciuitas templi instar erat, sertis atque odoribus plena. Cum autem vix per circumstantem multitudinem in palatium venire potuisset, ipse quidem Diis penatibus aduentus sui gratulatoria sacra celebrabat. Vertunt autem se ad epulas turbae, perque tribus et cognationes et vicinias conuiuia agitantes, cum libationibus Deum precabantur, vt et ipsi Vespasiano, functo longissima statione mortali, imperium conseruaretur; vtque filiis eius eorumque posteris nullis viribus expugnabilis maneret principatus. Et vrbs quidem Romana, cum Vespasianum tanta alacritate excepisset, statim in magnam felicitatem proficiebat.

β'. Πρὸ δὲ τούτων ἔτι τῶν χρόνων, ἐν οἷς Οὐεσπασιανὸς μὲν περὶ Αλεξάνδρειαν ἦν, Τίτος δὲ τῇ τῶν Ιεροσολύμων περοσήδρευε πολιορκίᾳ, πολὺ μέρος Γερμανῶν ἐκινήθη πρὸς ἀπόστασιν, οἷς καὶ Γαλατῶν οἱ πλησίον συμφορήσαντες, κοινῇ μεγάλας ἐλπίδας αὐτοῖς συνέθεσαν, ὡς καὶ τῆς Ρωμαίων ἀπαλλαξόμενοι δεσποτείας. ἐπῆρε δ' αὐτοὺς Γερμανοὺς ἄψασθαι τῆς ἀποστάσεως καὶ τὸν πόλεμον ἐξενεγκεῖν, πρῶτον μὲν ἡ Φύσις, ὅσα λογισμῶν ἔρημος ἀγαθῶν, καὶ μετὰ μικρᾶς ἐλπίδος ἑτοίμως ῥιψοκίνδυνος· ἔπειτα δὲ καὶ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς κρατοῦντας, ἐπεὶ μόνοις ἴσασι Ρωμαίοις τὸ γένος αὐτῶν δουλεύειν βιασαμένοις. ἀ μὴν ἀλλὰ μάλιστά γε πάντων ὁ καιρὸς αὐτοῖς θάρσος ἐνεποίησεν. ὁρῶντες γὰρ τὴν Ρωμαίων ἀρχὴν ταῖς συνεχέσι τῶν αὐτοκρατόρων ἀλλαγαῖς ἐν ἑαυτῇ τεταραγμένην, πᾶν τε μέρος τῆς ὑπ' αὐτοῖς οἰκουμένης πυνθανόμενοι μετέωρον εἶναι καὶ κραδαίνεσθαι, τοῦτον σφίσιν αὐτοῖς ἄριστον ὑπὸ τῆς ἐκείνων κακοπραγίας καὶ σάσεως καιρὸν ᾠήθησαν παραδεδόσθαι. ἐνῆγον δὲ τὸ βούλευμα, καὶ ταύταις αὐτοὺς ταῖς ἐλπίσιν ἐτύφλωσαν, Κλασσικός τις καὶ Οὐϊτέλλιος, τῶν παρ' αὐτοῖς ὄντες ἡγεμόνων, οἳ δῆλον μὲν ὡς ἐκ μακροῦ ταύτης ἐφίεντο τῆς νεωτεροποιίας, ὑπὸ τοῦ καιροῦ δὲ θαρσῆσαι προαχθέντες, τὴν αὐτῶν γνώμην ἐξέφηναν· ἔμελλον δὲ προθύμως διακειμένοις τὴν πεῖραν τοῖς πλήθεσι προσφέρειν. πολλῶ δὴ μέρος ἤδη τῶν Γερμανῶν τὴν ἀπόστασιν ἀνωμολογηκότος, καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ἂν δίχα φρονησάντων, ὥσπερ ἐκ δαιμονίας προνοίας Οὐεσπασιανὸς πέμπει γράμματα Πετιλίῳ Κερεαλίῳ τὸ πρότερον ἡγεμόνι Γερμανίας γενομένῳ, τὴν ὕπατον δὶς τιμὴν, καὶ κελεύων ἄρξαντα Βρεττανίας ἀπιέναι. πορευόμενος δ' ἐκεῖνος ὅποι προσετέτακτο, καὶ τὰ περὶ τὴν ἀπόστασιν τῶν Γερμανῶν πυθόμενος, ἤδη συνειλεγμένοις αὐτοῖς ἐπιπεσὼν καὶ παραταξάμενος, πολύ τε πλῆθος αὐτῶν ἀναιρεῖ κατὰ τὴν μάχην, καὶ τῆς ἀνοίας παυσαμένους ἠνάγκασε σωφρονεῖν. ἔμελλον δὲ, κἀκείνου μὴ θᾶττον εἰς τὰς τόπους παραβαλόντος, δίκην οὐκ εἰς μακρὰν ὑφίξειν. ἡνίκα γὰρ

2. Iam vero ante haec tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus vero Hierosolymorum obsidioni incumbebat, magna pars Germanorum ad defectionem incitata est: quibuscum etiam Gallorum proximi vna conspirantes, magnam in commune spem illis afferebant, fore, vt Romanorum dominatu liberarentur. Ipsos autem Germanos ad defectionem molirendam bellumque inferendum extulit natura quidem primo, bonis consiliis vacua, et parua cum spe ad periclitandum proiecta; deinde vero et odium aduersus dominantes, quoniam solis sciunt gentem suam vi coactam seruire Romanis. Veruntamen maxime omnium tempus eis fiduciam dedit. Nam cum viderent Romanorum imperium ex crebris imperatorum mutationibus intestina seditione turbatum, omnemque his subditam orbis terrarum partem pendere, ac nutare inaudirent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atque discordiis oblatum esse putauerunt. Huius autem consilii auctores erant, et huiusmodi spe eos efferebant Classicus quidam et Vitellius, principes inter illos; quos olim quidem hoc rerum nouarum desiderio teneri manifestum erat, ea opportunitate autem ad audendum inducti, animi sui sententiam palam fecerunt; iamque multitudinis alacritate gestientis periculum facturi erant. Verum cum magna pars Germanorum ad defectionem consensisset, et caeteri ab illis non dissensissent, Vespasianus, quasi diuina prouidentia, ad Petilium Cerealem, qui prius Germaniam imperio rexerat, literas mittit, quibus eum consulem declarauit, iussitque ad Britannias administrandas proficisci. Igitur dum ille, quo iussus erat, abire pararet, audita rebellione Germanorum, eos iam congregatos acie instructa adortus est, et magnum illorum numerum in pugna interficit, et ad sobrietatem, deposita amentia, compulit. Sed etiamsi ille ad ea loca non citius peruenisset, tamen haud multo post supplicia erant luituri. Nam vt primum defectionis

πρῶτον ἡ περὶ τῆς ἀποστάσεως αὐτῶν ἀγγελία τῇ Ρώμῃ προσέπεσε, Δομετιανὸς Καῖσαρ πυθόμενος, ὐχ ὡς ἂν ἕτερος ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, νέος γὰρ ἦν ἔτι παντάπασι, τηλικοῦτον ἄραθαι μέγεθος πραγμάτων ὤκνησεν· ἔχων δὲ πατρόθεν ἔμφυτον τὴν ἀνδραγαθίαν, καὶ τελειοτέραν τὴν ἄσκησιν τῆς ἡλικίας πεποιημένος, ἐπὶ τοὺς βαρβάρους εὐθὺς ἤλαυνεν. οἱ δὲ πρὸς τὴν φήμην τῆς ἐφόδου καταπεσόντες, ἐπ' αὐτῷ σφᾶς αὐτοὺς ἐποιήσαντο μετὰ τοῦ φόβου, κέρδος εὑράμενοι τὸ χωρὶς συμφορῶν ὑπὸ τὸν αὐτὸν πάλιν ζυγὸν ὑπαχθῆναι. πᾶσιν ὧν ἐπιθεὶς τοῖς περὶ τὴν Γαλατίαν τάξιν τὴν προσήκουσαν Δομετιανὸς, ὡς μηδ' αὖθις ἄν ποτε ῥᾳδίως ἔτι τάκεῖ ταραχθῆναι, λαμπρὸς καὶ περίβλεπτος, ἐπὶ κρείττοσι μὲν τῆς ἡλικίας, πρέπουσι δὲ τῷ πατρὶ κατεθώμασιν, εἰς τὴν Ρώμην ἀνέζευξεν.

γ'. Τῇ δὲ προειρημένῃ Γερμανῶν ἀποστάσει κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ Σκυθικὸν τόλμημα πρὸς Ρωμαίους συνέδραμεν. οἱ γὰρ καλούμενοι Σκυθῶν Σαρμάται, πολὺ πλῆθος ὄντες, ἄθηλοι μὲν τὸν Ἴστρον ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν Μυσίαν, ἔπειτα δὲ πολλῇ τε βίᾳ, καὶ χαλεποὶ διὰ τὸ παντάπασιν ἀνέλπιστον τῆς ἐφόδου προσπεσόντες, πολλοὺς μὲν τῶν ἐπὶ τῆς Θρᾴκης Ρωμαίων ἀναιροῦσι, καὶ τὸν πρεσβευτὴν τὸν ὑπατικὸν Φοντήϊον Ἀγρίππαν ὑπαντιάσαντα καρτερῶς μαχόμενον κτείνουσι, τὴν δ' ὑποκειμένην χώραν ἅπασαν κατέτρεχον, ἄγοντες καὶ φέροντες ὅτῳ περιπέσοιεν. Οὐεσπασιανὸς δὲ, τὰ γεγενημένα καὶ τὴν πόρθησιν τῆς Μυσίας πυθόμενος, Ρούβριον Γάλλον ἐκπέμπει, δίκην ἐπιθήσοντα τοῖς Σαρμάταις. ὑφ' ὧν πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀπέθανον, τὸ δὲ περισωθὲν μετὰ δέους εἰς τὴν οἰκείαν διέφυγε. τούτῳ δὲ τῷ πολέμῳ τέλος ἐπιθεὶς ὁ στρατηγὸς, καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας πρόνοησε. πλείοσι γὰρ καὶ μείζοσι φυλακαῖς τὸν τόπον διέλαβεν, ὡς εἶναι τοῖς βαρβάροις τὴν διάβασιν τελέως ἀδύνατον. ὁ μὲν ὖν περὶ τὴν Μυσίαν πόλεμος ταχεῖαν ὅτως ἔλαβε τὴν κρίσιν.

eorum nuncium acceperant Romae, Domitianus Caesar, hoc audito, non sicut alter illa in aetate (nam adolescentulus admodum erat) rem tantae magnitudinis aggredi dubitabat: sed a patre habens ingenitam fortitudinem, et supra aetatem exercitatus, illico in barbaros expeditionem faciebat. Illi vero, ad rumorem de incursu consternati, prae metu se submiserunt, lucrum hoc ex ea re maximum nacti, quod sine clade et calamitate pristino iugo subiicerentur. Omnibus itaque circa Galliam ita, vt oportuit, a Domitiano ordinatis, vt non facile vnquam res illic iterum turbarentur, clarus atque insignis, rebus quidem praeclare gestis aetatem superantibus, patris vero gloriae conuenientibus, Romam reuersus est.

3. Simul autem iisdem diebus cum supradicta Germanorum defectione fama Scythici ausus ad Romanos perlata est. Nam qui e Scythis appellantur Sarmatae, magna multitudine, clam quidem Istrum transgressi sunt in Mysiam; deinde vero cum et vi magna, et graues ob insperatum omnino aduentum, Romanos adorti essent, multos eorum, quos in praesidiis offenderunt, interficiunt, et consularem legatum Fonteium Agrippam, qui his obuiam iuerat, fortiter pugnantem occiduut; et in subiectam regionem omnem incursus fecerunt, omnia populantes, in quae inciderint. Vespasianus autem, cum ea, quae facta erant, et Mysiae vastationem accepisset, Rubrium Gallum mittit, de Sarmatis poenas sumturum: a quo multi quidem eorum in proeliis ceciderunt, qui vero salui euaserunt, timore perculsi domum se recipiebant. Huic autem bello cum finem imposuisset exercitus dux, etiam securitati in posterum prospexit. nam pluribus et maioribus praesidiis loca circumdedit, vt barbari nullo plane modo Istrum transgredi possent. Et bellum quidem Mysianum ita celeriter finitum est.

ΚΕΦ. ε'.

Περὶ τῦ ποταμῦ Σαββατικῦ, ὃν κατὰ τὴν πορείαν διὰ Συρίαν θεᾶται Τίτος. καὶ ὅπως Αντιοχεῖς κατὰ Ιουδαίων προσελθόντες Τίτῳ παρηκούσθησαν. περί τε θριάμβου Τίτου καὶ Ουεσπασιανῦ.

Τιτος δὲ Καῖσαρ χρόνον μέν τινα διέτριψεν ἐν Βηρυτῷ, καθὰ προεμηκάμεν. ἐκεῖθεν δ' ἀναζεύξας, καὶ δι' ὧν ἦει πόλεων τῆς Συρίας, ἐν πάσαις θεωρίας τε σύντελῶν πολυτελεῖς, καὶ τῶν Ιουδαίων τοῖς αἰχμαλώτοις εἰς ἐπιδειξιν τῆς ἑαυτῶν ἀπωλείας καταχρώμενος, θεᾶται κατὰ τὴν πορείαν ποταμὸν Φύσιν, ἀξίαν ἱστορηθῆναι. ῥεῖ μὲν γὰρ μέσος Αρκαίας τῆς Αγρίππα βασιλείας καὶ Ραφανείας, ἔχει δὲ θαυμαστὴν ἰδιότητα. πολὺς γὰρ ὢν, ὅτε ῥεῖ, καὶ κατὰ τὴν Φοραν ὁ χολαῖος, ἔπειτα δὲ πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ἐπιλείπων ἓξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν τόπον. εἶθ', ὥσπερ ὑδρεμιᾶς γενομένης μεταβολῆς, ὅμοιος κατὰ τὴν ἑβδόμην ἐκδίδωσι, καὶ ταύτην ἀεὶ τὴν τάξιν ἀκριβῶς τετήρηται διαφυλάττων. ὅθεν δὴ καὶ Σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν, ἀπὸ τῆς ἱερᾶς τῶν Ιουδαίων ἑβδόμης ἔτως ὀνομάσαντες.

β'. Ο δὲ τῶν Αντιοχέων δῆμος, ἐπεὶ πλησίον ὄντα Τίτον ἐπυνθάνοντο, μένειν μὲν ἐντὸς τειχῶν ὑπὸ χαρᾶς ἠχ ὑπέμενον, ἔσπευδον δ' ἐπὶ τὴν ὑπάντησιν, καὶ τριάκοντα σταδίων ἐπὶ πλέον προῆλθον, οὐκ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναίων πλῆθος ἅμα παισὶ, τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. κἀκεισθήπερ ἐθεάσαντο προσιόντα, παρὰ τὴν ὁδὸν ἑκατέρωθεν παρακαταστάντες, τάς τε δεξιὰς πρῶτεινον προσαγορεύοντες, καὶ παντοίοις ἐπιφημίσμασι χρώμενοι συνεπέσχεφον. συνεχὴς δ' ἦν αὐτῶν παρὰ πάσας ἅμα τὰς εὐφημίας δέησις, ἐκβαλεῖν τῆς πόλεως τὺς Ιουδαίους. Τίτος μὲν οὖν οὐδὲν ἐνέδωκε πρὸς ταύτην τὴν δέησιν, ἀλλ' ἡσυχῇ τῶν λεγομένων ἐπήκουεν. ἐπ' ἀδήλῳ δὲ τὸ τί Φρονεῖ, καὶ τί ποιήσει, πολὺς καὶ χαλεπὸς τοῖς Ιουδαίοις ὁ φόβος ἦν. οὐδὲ γὰρ ἐπέμενεν

CAP. V.

De fluuio Sabbatico, quem in itinere per Syriam conſpicit Titus. Et quomodo Antiocheni, Tito ſupplicantes contra Iudaeos, repulſam paſſi ſunt. Deque triumpho Titi et Veſpaſiani.

TItus vero Caeſar aliquamdiu quidem Berytī commoratus eſt, vt iam ante diximus. Inde autem reuerſus, et per omnes quas obiret Syriae ciuitates, et magnificentiſſima edens ſpectacula, et Iudaeorum captiuis in exitii illorum indicium abutens, conſpicit in itinere fluuium, cuius natura digna eſt, quae memoretur. Labitur is medius quidem inter Arcaeam regni Agrippae vrbem et Raphanaeas; mirabilem autem proprietatem habet. Nam cum ſit copioſus, quando fluit, nec in lapſu ſegnis, poſtea vero totus a fontibus deficiens per ſex dierum ſpatium ſiccum alueum oculis ſpectandum praebet. Deinde, ac ſi nullam mutationem paſſus fuiſſet, die ſeptimo ſibi ſimilis fluit. Atque hunc ordinem exacte ſemper ab eo ſeruari obſeruatum eſt: vnde ſane et Sabbaticum eum appellant, a ſacra apud Iudaeos die VII^a^ ita eum nominantes.

2. Antiochenſium autem populus, audito Titum vrbi appropinquare, manere quidem intra moenia prae gaudio non ſuſtinebant, obuiam autem ei egredi properabant, et ad ſtadium vſque triceſimum et amplius progreſſi ſunt, non modo viri, ſed etiam feminarum multitudo cum liberis, ex vrbe effuſi. Et cum appropinquantem vidiſſent, ex vtroque viae latere ſtantes et dextras inter ſalutandum tendebant, variiſque ominibus eum excipientes cum ipſo reuertebantur. Omnibus autem acclamationibus continuo miſtae erant preces de Iudaeis vrbe pellendis. Et Titus quidem huic precationi nihil indulſit, ſed tacite, quae dicebantur, audiebat. Iudaei autem, incerti quid ſentiret, quidue facturus eſſet, magno et triſti metu tenebantur, neque enim commoratus eſt Am-

ἐν Αντιοχείᾳ Τίτος, ἀλλ' εὐθὺς ἐπὶ τὸ Ζεῦγμα, τὸ κατὰ τὸν Εὐφράτην, συνέτεινε τὴν πορείαν· ἔνθα δὴ, καὶ παρὰ τῶ Πάρθων βασιλέως Βολογέσῳ πρὸς αὐτὸν ἦκον, στέφανον χρυσῶν ἐπὶ τῇ κατὰ τῶν Ιουδαίων νίκῃ νομίζοντες. ὃν δεξάμενος εἰσία τὰς βασιλικὰς, κἀκεῖθεν εἰς τὴν Αντιόχειαν ἐπανέρχεται. τῆς δὲ βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τῶν Αντιοχέων πολλὰς ποιησαμένων δεήσεις, ἐλθεῖν εἰς τὸ θέατρον αὐτῶν, ἐν ᾧ πᾶν τὸ πλῆθος ἠθροισμένον ἐξεδέχετο, φιλανθρώπως ὑπήκουσε. πάλιν δ' αὐτῶν σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων, καὶ συνεχῶς δεομένων ἐξελάσαι τῆς πόλεως τοὺς Ιουδαίους, εὔσχολον ἐποιήσατο τὴν ἀπόκρισιν, εἰπών· „ἀλλ' ἤ γε πατρὶς αὐτῶν εἰς „ἣν ἐμβαλεῖν ἐχρῆν τοὺς Ιουδαίους ἀνήρηται, καὶ δεξαιτ' ἂν „οὐδεὶς αὐτοὺς ἔτι τόπος," ἐπὶ δευτέραν ἦν Αντιοχεῖς τρέποντας δέησιν, τῆς προτέρας ἁμαρτόντες. τὰς γὰρ χαλκᾶς ἠξίουν δέλτους ἀνελεῖν αὐτόθι, ἐν αἷς γέγραπται τὰ δικαιώματα τῶν Ιουδαίων. ὁ μὴν οὐδὲ τοῦτο Τίτος ἐπένευσεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐάσας πάντα κατὰ χώραν τοῖς ἐπ' Αντιοχείας Ιουδαίοις ὡς πρότερον ἔχειν, εἰς Αἴγυπτον ἀπηλλάττετο. καὶ κατὰ τὴν πορείαν τοῖς Ιεροσολύμοις προσελθὼν, καὶ τὴν λυπρὰν ἐρημίαν βλεπομένην ἀντιθεὶς τῇ ποτὲ τῆς πόλεως λαμπρότητι, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐρριγμένων κατασκευασμάτων, καὶ τὸ πάλαι κάλλος εἰς μνήμην βαλλόμενος, ᾤκτειρε τῆς πόλεως τὸν ὄλεθρον, ὐχ ὥσπερ ἄλλος ἄν τις αὐχῶν, ὅτι τηλικαύτην ὖσαν καὶ τοσαύτην εἶλε κατὰ κράτος· ἀλλὰ πολλάκις ἐπαρώμενος τοῖς αἰτίοις τῆς ἀποστάσεως ὑπάρξασι, καὶ ταύτην ἐπὶ τῇ πόλει τὴν τιμωρίαν γενέσθαι παρασκευάσασιν, ἴστως ἐκδηλος ἦν ἐκ ἂν ἐθελήσας ἐκ τῆς συμφορᾶς τῶν κολασθέντων γενέσθαι τῆς ἀρετῆς αὐτῦ ἐπιφάνειαν. τῦ δὲ πολλῦ πλήθους τῆς πόλεως ἔτι καὶ τοῖς ἐρημίοις ἐκ ὀλίγον μέρος ἀνευρίσκετο. τὰ μὲν γὰρ πολλὰ ἀνέσκαπτον οἱ Ρωμαῖοι, τὰ πλείω δ' ἐκ μηνύσεων τῶν αἰχμαλώτων ἀνηρῦντο, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, καὶ τὰ τῆς ἄλλης τιμιώτατα κατασκευῆς, ἅπερ οἱ κεκτημένοι πρὸς τὰς αἰθήλως τῦ πολέμου τύχας κατὰ γῆς ἀποτεθησαυρίκεσαν.

tiochiae Titus, ſed e veſtigio ad Zeugma, oppidum ad Euphratem ſitum, iter contendit: vbi miſſi quidam a Vologeſo rege Parthorum ad eum veniebant, eum aurea corona, victoriam Iudaicam ei gratulantes. qua accepta, conuiuio regios adhibebat, atque inde Antiochiam regreditur. Senatu autem et populo Antiochenſi multis precibus eum obſecrantibus, vt in illorum theatrum veniret, vbi omnis eum multitudo congregata exſpectabat, humaniſſime illis obſequutus eſt. Rurſus autem iiſdem vehementer admodum inſtantibus, et crebro poſtulantibus, vt Iudaeos vrbe pelleret, dextre illis reſpondit, dicens: „At patria illo„rum, quo reuertendum Iudaeis eſſet, euerſa eſt, ne„que vllus locus eſt, in quo recipiantur." Ad aliam itaque petitionem conuertuntur Antiocheni, priore fruſtrati. Rogabant enim, vt aeneas tabulas, quibus iura Iudaica inſcripta erant, ipſe tolleret. Verum ne id quidem Titus eis conceſſit, ſed Iudaeos Antiochenos, omnia, quae prius habuerant in regione, tenere paſſus, Ægyptum diſcedebat. Cumque in itinere Hieroſolyma veniſſet, triſtemque ſolitudinem cum antiquae ciuitatis ſplendore compararet, diſiectorumque operum magnitudinem et veterem pulchritudinem in memoriam reuocaret, miſeratus eſt excidium ciuitatis, non ſicut alius forſan feciſſet cum exſultatione, quod talem ac tantam vi expugnaſſet: verum, multa aliquoties imprecatus defectionis auctoribus, quique in cauſa fuerant, vt huiuſmodi poena vrbi infligeretur, ita palam teſtatus eſt, ſe nequaquam velle virtutem ſuam ex punitorum calamitate clareſcere. Ingentis autem vrbis opulentiae magna adhuc pars etiam in ruinis reperiebatur. nam multa quidem Romani effodiebant, plura vero ex captiuorum indicio auferebantur, aurum atque argentum, aliaque inſtrumenta pretioſiſſima, quae poſſeſſores ob incertam belli fortunam terrae mandarant.

γ'. Τίτος δὲ τὴν προκειμένην ποιούμενος πορείαν ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ τὴν ἔρημον ἢ τάχιστα διανύσας, ἦκεν εἰς Αλεξάνδρειαν· καὶ πλεῖν ἐπὶ τῆς Ιταλίας διεγνωκὼς, δυοῖν αὐτῷ ταγμάτων συνηκολουθηκότων, ἑκάτερον ὅθεν περ ἀφίκτο πάλιν ἀπέστειλεν, εἰς μὲν τὴν Μυσίαν τὸ πέμπτον, εἰς Παννονίαν δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον. τῶν αἰχμαλώτων δὲ τοὺς μὲν ἡγεμόνας Σίμωνα καὶ Ιωάννην, τόν τε ἄλλον ἀριθμὸν ἑπτακοσίους ἄνδρας ἐπιλέξας μεγέθει τε καὶ κάλλει σωμάτων ὑπερβάλλοντας, προσέταξεν εἰς τὴν Ιταλίαν αὐτίκα μάλα κομίζεσθαι, βουλόμενος αὐτοὺς ἐν τῷ θριάμβῳ παραγαγεῖν. τῇ πλῇ δ' αὐτῷ κατὰ νῶν ἀνυθέντος, ὁμοίως μὲν ἡ Ρώμη περὶ τὴν ὑποδοχὴν εἶχε, καὶ τὰς ὑπαντήσεις, ὥσπερ ἐπὶ τῷ πατρός. λαμπρότατον δ' ἦν Τίτῳ, καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ὑπαντῶν καὶ δεχόμενος. τῷ δὲ πλήθει τῶν πολιτῶν δαιμόνιόν τινα τὴν χαρὰν παρεῖχεν, τὸ βλέπειν αὐτοὺς ἤδη τοὺς τρεῖς ἐν ταυτῷ γεγονότας. ὑ πολλῶν δ' ἡμερῶν διελθουσῶν, ἕνα καὶ κοινὸν ἔγνωσαν τὸν ἐπὶ τοῖς κατωρθωμένοις ποιήσασθαι θρίαμβον, καίπερ ἑκατέρῳ τῆς βουλῆς ἴδιον ψηφισαμένης. προδιαφθαρείσης δὲ τῆς ἡμέρας, ἐφ' ἧς ἔμελλεν ἡ πομπὴ γενήσεσθαι τῶν ἐπινικίων, οὐδεὶς οἶκοι καταλέλειπτο τῆς ἀμέτρου πλήθους ἐν τῇ πόλει. πάντες δ' ὅπη καὶ σπουδαί μόνοι ἦν οἷον προεληλυθότες, τοὺς τόπους κατειλήφεσαν, ὅσον τοῖς ὀφθησομένοις μόνον εἰς πάροδον ἀναγκαίαν καταλιπόντες.

δ'. Τῇ δὲ στρατιωτικῇ παντὸς ἔτι νύκτωρ κατὰ λόχους καὶ τάξεις ὑπὸ τοῖς ἡγεμόσι προεξωδευκότος, καὶ περὶ θύρας ὄντος, ὁ τῶν ἄνω βασιλείων, ἀλλὰ πλησίον τοῦ τῆς Ισιδος ἱεροῦ. ἐκεῖ γὰρ ἀνεπαύοντο τῆς νυκτὸς ἐκείνης οἱ αὐτοκράτορες. περὶ αὐτὴν ἀρχομένην ἤδη τὴν ἕω προΐασιν Οὐεσπασιανὸς καὶ Τίτος, δάφνῃ μὲν ἐστεφανωμένοι, πορφυρᾶς δ' ἐσθῆτας πατρίους ἀμπεχόμενοι, καὶ παρίασιν εἰς τοὺς Οκταυίας περιπάτους. ἐνταῦθα γὰρ ἥ τε βουλὴ καὶ τὰ τέλη τῶν ἀρχόντων, οἵ τε ἀπὸ τῶν τιμημάτων ἱππεῖς, τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἀνέμενον. πεποίητο δὲ βῆμα πρὸ τῶν στοῶν, δίφροι αὐτοῖς ἐλεφαντίνων ἐπ' αὐτοῦ κειμένων, ἐφ' οὓς παρελθόντες

3. Titus vero propositum iter ad Ægyptum faciens, emensaque velociter solitudine, Alexandriam perueniebat: decretoque in Italiam nauigare, ex duabus legionibus, quae illum comitabantur, vtramque, vnde venerant, remisit, quintam quidem in Mysiam, decimam vero quintam in Pannoniam. Captiuorum autem duces, Simonem quidem et Ioannem, et alios numero ad septingentos viros, quos proceritate et elegantia corporum praestantes elegerat, statim in Italiam transportari iussit, eo animo, vt illos in triumphum adduceret. Peracta vero, vt volebat, nauigatione, similiter quidem Roma eum suscipere gestiebat, eique obuiam ire studebat, ac patri. Tito autem maximum in splendorem cedebat, quod pater ei obuiam veniret eumque susciperet. Ciuium vero multitudini diuinam quandam laetitiam afferebat, quod iam videret tres ipsos in vnum locum conuenisse. Non multis autem diebus post, vnum et communem triumphum agere ob res prospere gestas statuerunt, quamuis vtrique senatus proprium decreuerat. Cumque iam ante declarata esset dies, qua processura erat pompa victoriae, nemo fere ex infinita ciuium multitudine domi remansit. Omnes autem cum exissent, spatium, vbi tantum stare possent, occupauerant, loco duntaxat, quantus spectandis imperatoribus sufficeret, ad transitum necessarium relicto.

4. Cum autem milites omnes, dum adhuc nox esset, per turmas atque ordines progressi fuissent sub ductoribus suis, et circa ianuas constitissent, non palatii superioris, sed prope Isidis templum, (ibi enim imperatores nocte illa quiescebant) cum iam primo diluceseeret, foras prodeunt Vespasianus et Titus, lauro quidem coronati, amicti vero patria veste purpurea, et ad Octauiae ambulacra progrediuntur. illic enim senatus et primores magistratuum, virique census equestris aduentum illorum exspectabant. tribunal autem ante porticus factum erat, sellaeque eburneae illis in eo positae, quibus adscensis con-

ἐκαθέθησαν, καὶ τὸ στρατιωτικὸν εὐθέως ἐπευφήμει, πολλὰς αὐτοῖς τῆς ἀρετῆς μαρτυρίας ἀποδιδόντες ἅπαντες. κἀκεῖνοι χωρὶς ὅπλων ἦσαν ἐθήσεσι σηρικαῖς, ἐστεφανωμένοι δάφναις. δεξάμενος δ' αὐτῶν τὴν εὐφημίαν Οὐεσπασιανὸς, ἔτι βυλομένων λέγειν, τὸ τῆς σιγῆς ἐποιήσατο σύμβολον. καὶ πολλῆς ἐκ πάντων ἡσυχίας γενομένης, ἀνασὰς, καὶ τῷ περιβλήματι τὸ πλέον τῆς κεφαλῆς μέρος ἐπικαλυψάμενος, εὐχὰς ἐποιήσατο τὰς νενομισμένας, ὁμοίως δὲ καὶ Τίτος ἠὔξατο. μετὰ δὲ τὰς εὐχὰς, εἰς κοινὸν ἅπασιν Οὐεσπασιανὸς βραχέα διαλεχθεὶς, τὸς μὲν στρατιώτας ἀπέλυσεν ἐπὶ τὸ νενομισμένον ἄριστον· αὐτοῖς ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων εὐτρεπισθέν· πρὸς δὲ τὴν πύλην αὐτὸς ἀνεχώρει, τὴν, ἀπὸ τοῦ πέμπεσθαι δι' αὐτῆς αἰεὶ τὰς θριάμβους, τῆς προσηγορίας ἀπ' αὐτῶν τετυχυῖαν. ἐνταῦθα τροφῆς τε προαπογεύονται, καὶ τὰς θριαμβικὰς ἐσθῆτας ἀμφισάμενοι, τοῖς τε παριδρυμένοις τῇ πύλῃ θύσαντες θεοῖς, ἔπεμπον τὸν θρίαμβον, διὰ τῶν θεάτρων διεξελαύνοντες, ὅπως εἴη τοῖς πλήθεσιν ἡ θέα ῥᾴων.

ε'. Ἀμήχανον δὲ κατὰ τὴν ἀξίαν εἰπεῖν τῶν θεαμάτων ἐκείνων τὸ πλῆθος, καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐν ἅπασιν, οἷς ἄν τις ἐπινοήσειεν, ἢ τεχνῶν ἔργοις, ἢ πλούτου μέρεσιν, ἢ φύσεως σπανιότησι. χεδὸν γὰρ ὅσα τοῖς πώποτ' ἀνθρώποις εὐδαιμονήσασιν ἐκτήθη κατὰ μέρος, ἄλλα παρ' ἄλλοις θαυμαστὰ καὶ πολυτελῆ, ταῦτ' ἐπὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀθρόα τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἔδειξε τὸ μέγεθος. ἀργύρου τε γὰρ καὶ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ἐν παντοίαις ἰδέαις κατασκευασμάτων ἦν ὁρᾶν, οὐχ ὥσπερ ἐν πομπῇ νομιζόμενον, πλῆθος, ἀλλ', ὡς ἄν εἴποι τις, ῥέοντα ποταμόν. καὶ τὰ μὲν ἐκ πορφύρας ὑφάσματα τῆς σπανιοτάτης φερόμενα, τὰ δ' εἰς ἀκριβῆ ζωγραφίαν πεποικιλμένα τῇ Βαβυλωνίων τέχνῃ. λίθοι τε διαφανεῖς, οἱ μὲν χρυσοῖς ἐμπεπλεγμένοι στεφάνοις, οἱ δὲ κατ' ἄλλας ποιήσεις, τοσοῦτοι παρηνέχθησαν, ὥστε μαθεῖν, ὅτι μάτην εἶναί τι τούτων σπάνιον ὑπειλήφαμεν. ἐφέρετο δὲ καὶ θεῶν ἀγάλματα, τῶν παρ' αὐτοῖς μα-

ſederunt, et milites ſtatim acclamabant, multa virtutis teſtimonia illis vniuerſim reddentes. atque illi inermes erant veſte ſerica induti, et laureis coronati. Veſpaſianus autem, vbi laetas illorum acclamationes acceperat, cum adhuc dicere vellent, ſilentii ſignum dedit. magnaque omnium quiete facta ſurrexit, et amictu maiorem capitis partem adopertus, preces ſolennes adhibuit: itidemque et Titus precatus eſt. Finitis autem precibus Veſpaſianus, in commune omnes paucis alloquutus, milites quidem ad prandium more debitum, illis ab imperatoribus apparatum, dimiſit: ipſe vero ad portam regrediebatur, quae ex eo, quod per illam ſemper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi et cibum praegustabant, et triumphalibus veſtibus amicti, diiſque ad portam collocatis caeſa hoſtia, per theatra tranſeuntes triumphum agebant, vt multitudini facilior eſſet adſpectus.

5. Fieri autem nequit, vt pro dignitate enarretur ſpectaculorum illorum multitudo, et magnificentia in omnibus, quibus aliquis animum intenderit, ſiue artium operibus, ſiue diuitiarum partibus, ſiue naturae raritatibus. nam omnia fere, quae ab hominibus vnquam beatis praecipua poſſeſſa erant, alia apud alios mirabilia atque magnifica, iſta vniuerſa illo die Romani imperii magnitudinem oſtenderunt. Nam et argenti et auri et eboris in omni operum ſpecie copiam, non vt in pompa ferri, cernere erat, ſed, vt ita dixerim, omnia iſtis affluere. et partim quidem veſtes ex purpura rariſſima textas portari, partim vero in accuratiſſimas picturas arte Babyloniorum variatas. Gemmae etiam, aliae quidem aureis coronis inſertae, aliae vero aliis operibus incluſae, in medium tam magno numero allatae erant, vt hinc diſcere liceret, fruſtra nos earum aliquid rarum eſſe exiſtimaſſe. Quin et deorum ſimulacra ferebantur, magnitudine apud ipſos mirabi-

γέθεσι θαυμαστὰ, καὶ κατὰ τὴν τέχνην ἡ παρέργως πεποιημένα· καὶ τούτων οὐδὲν, ὅ, τι μὴ τῆς ὕλης τῆς πολυτελοῦς. ζώων τε πολλαὶ φύσεις παρήγοντο, κόσμον οἰκεῖον ἁπάντων περικειμένων. ἦν δὲ καὶ τὸ κομίζον ἕκαστα τούτων ἀνθρώπων πλῆθος, ἀλυσγαῖς ἐσθήσεσί τε καὶ διαχρύσοις κεκοσμημένον· οἵ τ' εἰς αὐτὸ τὸ πομπεύειν διαχρισθέντες, ἐξαίρετον εἶχον καὶ καταπληκτικὴν περὶ αὐτὰς τὴν κόσμον τὴν πολυτέλειαν. ἐπὶ τούτοις οὐδὲ τῶν αἰχμαλώτων ἦν ἰδεῖν ὄχλον ἀκόσμητον. ἀλλ' ἡ τῶν ἐσθήτων ποικιλία, καὶ τὸ κάλλος αὐτῶν τὴν ἀπὸ τῆς κακώσεως τῶν σωμάτων ἀσχημοσύνην ἔκλεπτε τῆς ὄψεως. θαῦμα δὲ ἐν τοῖς μάλιστα παρεῖχεν ἡ τῶν φερομένων πηγμάτων κατασκευή. καὶ γὰρ διὰ μέγεθος ἦν δεῖσαι τῷ βεβαίῳ τῆς φορᾶς ἀπαντήσαντα. τριώροφα γὰρ αὐτῶν καὶ τετρώροφα πολλὰ πεποίητο, καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῇ περὶ τὴν κατασκευὴν ἦν ἡθῆναι μετ' ἐκπλήξεως. καὶ γὰρ ὑφάσματα πολλοῖς διάχρυσα περιεβέβλητο, καὶ χρυσοῖς καὶ ἐλέφας οὐκ ἀποίητος πᾶσι περιεπέπηγει. διὰ πολλῶν δὲ μιμημάτων ὁ πόλεμος, ἄλλως εἰς ἄλλα μεμερισμένος, ἐναργέστατην ὄψιν ἑαυτὸν παρεῖχεν. ἦν γὰρ ἑρᾶν χώραν μὲν εὐδαίμονα δηωμένην, ὅλας δὲ φάλαγγας πτεινομένας πολεμίων, καὶ τοὺς μὲν φεύγοντας, τοὺς δ' εἰς αἰχμαλωσίαν ἀγομένους, τείχη δὲ ὑπερβάλλοντα μεγέθει μηχαναῖς ἑρειπόμενα, καὶ φρουρίων ἁλισκομένας ὀχυρότητας, καὶ πόλεων πολυανθρώπων περιβόλους κατ' ἄκρας ἐχομένους, καὶ στρατιὰν ἔνδον τειχῶν εἰχομένην, καὶ πάντα φόνου πλήθοντα τόπον, καὶ τῶν ἀδυνάτων χεῖρας ἀνταιρεῖν ἱκεσίας. πῦρ τε ἐνιέμενον ἱεροῖς, καὶ κατασκαφὰς οἴκων ἐπὶ τοῖς δεσπόταις, καὶ μετὰ πολλὴν ἐρημίαν κατηφῆ ποταμοὺς ῥέοντας οὐκ ἐπὶ γῆν γεωργουμένην, οὐδὲ ποτὸν ἀνθρώποις ἢ βοσκήμασιν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἔτι πανταχόθεν φλεγομένης. ταῦτα γὰρ Ἰουδαίοις πεισομένοις αὐτὸς τῷ πολέμῳ παρέδοσαν. ἡ τέχνη δὲ καὶ τῶν κατασκευασμάτων ἡ μεγαλουργία τοῖς οὐκ εἰδόσι τὰ γινόμενα τότε ἐδείκνυεν ὡς παρῆσι. τέτακτο δ' ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πηγμάτων ὁ τῆς ἁλισκομένης πόλεως στρατηγὸς, ὃν τρόπον

lia, et arte eximia elaborata: horumque nihil, nisi quod ex pretiosa materia. Insuper animalia diuersae naturae traducebantur, omnia ornamentis sibi propriis induta. Erant autem etiam, qui singula portarent, homines multi, purpureis vestibus atque inauratis ornati; quique ad pompam fuerant destinati, insignem et admirabilem ornamentorum magnificentiam gerebant. Praeterea neque cernere erat captiuorum turbam inornatam: sed vestium varietas eiusque pulchritudo natam ex fatigatione corporum deformitatem oculis subtrahebat. Maximae autem admirationi erat ferculorum, quae portabantur, apparatus. nam et propter magnitudinem de gestationis firmitate metuebat quicunque occurrerit. multa quippe in tertium tabulatum quartumque surrexerunt: et magnificentia fabricae delectationem simul afferebat et stuporem incutiebat. nam et in multis amictus erat auratae vestis, et argentum atque ebur factum omnibus affixum erat. Multis autem ad imitationem factis, bellum, aliter in alia diuisura, sese in conspectum manifestissimum dedit. Erat enim cernere, vastari quidem beatissimam terram, totas vero interfici acies hostium, et alios fugere, alios captiuos duci, murosque magnitudine insignes machinis dirui, et castellorum munimina exscindi, et populosarum ciuitatum moenia in summis iugis superari, exercitumque intra muros infundi, et loca omnia caedis plena, eosque, qui manibus resistere non poterant, ad preces conuersos, atque ignem templis immissum, aediumque super dominos euersionem; et post multam tristemque desolationem fluuios non in arua culta decurrentes, neque ad hominum vel pecorum potum, sed per terram adhuc vndique ardentem. Haec enim Iudaei se bello passos esse tradiderunt. Ars vero operumque magnificentia, quae tunc facta erant nescientibus, haud secus ac si praesentes fuissent, ostendebant. Erat autem per singula fercula captae ciuitatis dux, quo modo captus erat collocatus. Quin et mul-

ἐλήφθη. πολλαὶ δὲ καὶ νῆες εἵποντο. λάφυρα δὲ τὰ μὲν ἄλλα χύδην ἐφέρετο. διέπεμπε δὲ πάντων τὰ ἐγκαταληφθέντα τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῷ· χρυσῆ τε τράπεζα τὴν ὅλκην πολυτάλαντος, καὶ λυχνία χρυσῆ μὲν ὁμοίως πεποιημένη· τὸ δὲ ἔργον ἐξήλλακτο τῆς κατὰ τὴν ἡμετέραν χρῆσιν συνηθείας. ὁ μὲν γὰρ μέσος ἦν κίων ἐκ τῆς βάσεως ἐπάνω, λεπτοὶ δ' ἀπ' αὐτοῦ μεμήκυντο καυλίσκοι, τριαίνης σχήματι παραπλησίαν τὴν θέσιν ἔχοντες, λύχνον ἕκαστος αὐτῶν ἐπ' ἄκρων κεχαλκευμένος. ἑπτὰ δ' ἦσαν οἱ πάντες, τῆς παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἑβδομάδος τὴν τιμὴν ἐμφανίζοντες. ὅ, τε νόμος ὁ τῶν Ἰουδαίων ἐπὶ τούτοις ἐφέρετο τῶν λαφύρων τελευταῖος. ἐπὶ τούτοις παρῆσαν πολλοὶ, νίκης ἀγάλματα νομίζοντες· ἐξ ἐλέφαντος δ' ἦν πάντων καὶ χρυσῆ ἡ κατασκευή· μεθ' ἃ Οὐεσπασιανὸς ἤλαυνε πρῶτος, καὶ Τίτος εἵπετο, Δομετιανὸς δὲ περιίππευεν, αὐτός τε διαφερόντως κεκοσμημένος, καὶ τὸν ἵππον παρέχων θέας ἄξιον.

ς'. Ἦν δὲ τῆς πομπῆς τὸ τέλος ἐπὶ τὸν νεὼν τοῦ Καπετωλίου Διός, ἐφ' ὃν ἐλθόντες ἔστησαν. ἦν γὰρ παλαιὸν πάτριον περιμένειν, μέχρις ἂν τὸν τοῦ στρατηγοῦ τῶν πολεμίων θάνατον ἀπαγγείλῃ τις. Σίμων οὗτος ἦν ὁ Γιώρα, τότε πεπομπευκὼς ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις, βρόχῳ δὲ περιβληθεὶς εἰς τὸν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἐσύρετο τόπον, αἰκιζομένων αὐτὸν ἅμα τῶν ἀγόντων. νόμος δ' ἐστὶ Ρωμαίοις ἐκεῖ κτείνειν τοὺς ἐπὶ κακουργίᾳ θάνατον κατεγνωσμένους. ἐπεὶ δ' ἀπηγγέλθη τέλος ἔχων, καὶ πάντες εὐφήμησαν, ἤρχοντο τῶν θυσιῶν, ἃς ἐπὶ ταῖς νομιζομέναις καλλιερήσαντες εὐχαῖς, ἀπῆσαν εἰς τὸ βασίλειον. καὶ τοὺς μὲν αὐτοὶ πρὸς εὐωχίαν ὑπεδέχοντο, τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν εὐπρεπεῖς κατὰ τὸ οἰκεῖον αἱ τῆς ἑστιάσεως ἦσαν παρασκευαί. ταύτην γὰρ τὴν ἡμέραν ἡ Ρωμαίων πόλις ἑώρταζεν, ἐπινίκιον μὲν τῆς κατὰ τῶν πολεμίων στρατείας, πέρας δὲ τῶν ἐμφυλίων κακῶν, ἀρχὴν δὲ τῶν ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας ἐλπίδων.

ζ'. Μετὰ δὲ τὰς θριάμβους, καὶ τὴν βεβαιοτάτην τῆς

tae naues sequebantur. Spolia vero alia quidem passim ferebantur. Omnia autem supereminebant, quae in templo erant Hierosolymitano deprehensa; mensa aurea, quae pondere plura talenta aequabat, et lychnuchus ex auro similiter constructus, sed opere diuerso a nostri vsus consuetudine. Nam medius quidem stipes basi impactus surgebat, et tenues ab eo rami producebantur, ad fuscinae similitudinem positi, in quorum singulorum apice lychnus erat fabricatus. Erant autem isti septem, numeri septenarii honorem apud Iudaeos indicantes. Post haec lex etiam Iudaeorum, vltimum spoliorum, portabatur. Deinde transibant multi victoriae simulacra gestantes; omnia ex auro et ex ebore facta, quibus proxime equo vehebatur Vespasianus, et sequutus est Titus; Domitianus autem cum illis equitabat, et ipse splendide vestitus, et equo conspicuus admodum speciosо.

6. Finis autem pompae triumphalis erat ad templum Iouis Capitolini, quo cum peruenissent, constitere. Erat enim vetus mos patrius illic manere paulisper, donec ducis hostium mors ab aliquo nunciaretur. Is autem erat Simon Giorae filius, hinc inter captiuos in pompa traductus; laqueo vero circumdatus in locum foro imminentem trahebatur, simul virgis multatus ab iis, qui eum ducebant. Lex autem Romanis est, vt ibi necarentur ob maleficia morte damnati. Postquam autem eum vitae finem habere nunciatum est, et laete acclamarant vniuersi, ex eo coeperunt sacra facere. Cumque adhibitis precibus solennibus litassent, in palatium recesserunt. Et alios quidem epulis ipsi exceperunt: aliis autem omnibus domi instructi erant lauti conuiuiorum apparatus. Hunc enim diem celebrabat vrbs Romana victoriae ergo, in expeditione contra hostes reportatae, finisque malorum ciuilium, bonaeque spei initae de sua in posterum felicitate.

7. Post triumphos vero et firmam imperii Romani

Ρωμαίων ἡγεμονίας κατάσασιν Οὐεσπασιανὸς ἔγνω τέμενος Εἰρήνης κατασκευάσαι· ταχὺ δὲ δὴ μάλα, καὶ πάσης ἀνθρωπίνης κρεῖττον ἐπινοίας ἐτετελείωτο. τῇ γὰρ ἐκ τῆ πλήτυ χορηγία δαιμονίῳ χρησάμενος, ἔτι καὶ τοῖς ἔκπαλαι κατωρθωμένοις, γραφῇ τε καὶ πλαστικοῖς ἔργοις αὐτὸ κατεκόσμησε. πάντα γὰρ εἰς ἐκεῖνον τὸν νεὼν συνήχθη καὶ κατετέθη, δι' ὧν τὴν θέαν ἄνθρωποι πρότερον περὶ πᾶσαν ἐπλανῶντο τὴν οἰκουμένην, ὡς ἄλλο παρ' ἄλλοις ἦν κείμενον ἰδεῖν ποθοῦντες. ἀνέθηκε δ' ἐνταῦθα καὶ τὰ ἐκ τῆ ἱερῆ τῶν Ἰουδαίων χρύσα κατασκευάσματα, σεμνυνόμενος ἐπ' αὐτοῖς. τὸν δὲ νόμον αὐτῶν, καὶ τὰ πορφυρᾶ τῆ σκηῆ καταπετάσματα, προσέταξεν ἐν τοῖς βασιλείοις ἀποθεμένους φυλάττειν.

ΚΕΦ. ε'.

Περὶ Μαχαιροῦντος· καὶ ὡς τὸ Φρούριον, ἄλλως τε τόπως αἱρεῖ Λευκίλιος Βάσσος.

Εἰς δὲ τὴν Ἰουδαίαν πρεσβευτὴς Λευκίλιος Βάσσος ἐκπεμφθεὶς, καὶ τὴν στρατιὰν παρὰ Κερεαλίῳ Οὐϊτελλιανῷ παραλαβὼν, τὸ μὲν ἐν τῷ Ἡρωδείῳ Φρούριον προσηγάγετο μετὰ τῶν ἐχόντων. μετὰ ταῦτα δὲ πᾶν ὅσον ἦν στρατιωτικὸν συναγαγὼν, πολὺ δ' ἦν κατὰ μέρη διεσπαρμένον, καὶ τῶν ταγμάτων τὸ δέκατον, ἔγνω στρατεύειν ἐπὶ Μαχαιροῦντα. πάνυ γὰρ ἦν ἀναγκαῖον ἑξαιρεθῆναι τὸ Φρούριον, μὴ διὰ τὴν ὀχυρότητα πολλὰς εἰς ἀπόστασιν ἐπαγάγηται. καὶ γὰρ τοῖς κατέχουσι βεβαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, καὶ τοῖς ἐπιοῦσιν ὄκνον καὶ δέος, ἡ τῆ χωρίου Φύσις ἦν παρασχεῖν ἱκανωτάτη. αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ τετειχισμένον, πετρώδης ὄχθος ἐστὶν, ὡς μήκιστον ὕψος ἐγηγερμένος, ὡς εἶναι καὶ διὰ τοῦτο δυσχείρωτος. μεμηχάνηται δ' ὑπὸ τῆς Φύσεως εἶναι μηδὲ προσβατός· φάραγξι γὰρ πάντοθεν ἀσύνοπτον ἐχούσαις τὸ βάθος περιτετάφρευται, μήτε περαθῆναι ῥαδίως δυναμένας, καὶ χωσθῆναι παντάπασιν ἀμηχάνους. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς στέρας περιτέμνουσα παρατείνει σταδίους ἑξήκοντα, πέρας

conſtitutionem, Veſpaſianus ſtatuit Paci templum aedificare: fecitque cito admodum, et pulchrius meliuſque omni opinione perfecit. Magnis enim opibus largiter in hanc rem vſus, et priſcorum etiam praeclara omnia adhibens; picturis et ſtatuis pulcherrimis illud adornavit. Omnia enim in hoc templum collata et diſpoſita erant, quorum viſendorum ſtudio homines antea per totum terrarum orbem vagabantur, quo modo aliud apud alios ſe haberet, videre cupientes. Poſuit autem et hic e Iudaeorum templo vaſa et inſtrumenta aurea, de iſtis glorians et ſe efferens. Legem vero eorum, et vela tabernaculi purpurea, in palatio repoſita ſeruari praecepit.

CAP. VI.

De Machaeronte; et quomodo caſtellum aliaque loca capit Lucilius Baſſus.

IN Iudaeam vero legatus miſſus Lucilius Baſſus cum exercitu, quem a Cereali Vitelliano acceperat; caſtellum quidem Herodion cum praeſidio deditione capiebat. Poſt autem, copiis omnibus militaribus collectis, (multas enim in partes diuiſae erant) interque eas legione decima, ſtatuit exercitum educere contra Machaeruntem. Quippe omnino neceſſe erat exſcindi caſtellum, ne multos ob ſui firmitatem ad defectionem moueret. nam et ſalutis ſpem certam illud tenentibus, et aggredientibus cunctationem atque formidinem ex natura loci maxime afferre poterat. Nam quod quidem muro cingitur, ſaxoſus eſt collis in maximam altitudinem euectus, adeo vt difficulter admodum capi potuerit. Quin et a natura ita paratum erat, vt ne facilis quidem eſſet acceſſus; vtpote vallibus quaſi foſſis vndique cinctum, prae altitudine non conſpiciendis, neque facile tranſeundis, nulloque modo terrae aggeſtione complendis. nam ea, quae ab occidente ſecat, vallis per LX. ſtadia diffunditur, lacum

αὐτῆς τὴν Ασφαλτῖτιν ποιουμένη λίμνην. κατὰ τοῦτο δέ πη, καὶ αὐτὸς ὁ Μαχαιρᾶς τὴν ὑψηλοτάτην ἔχει κορυφὴν ὑπερανίσχουσαν. αἱ δὲ ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ μεσημβρίας φάραγγες, μεγίθει μὲν ἀπολείπονται τῆς προειρημένης, ὁμοίως δ' εἰσὶν ἀμήχανοι πρὸς ἐπιχείρησιν. τῆς δὲ πρὸς τὴν ἀνατολὴν φάραγγος τὸ μὲν βάθος οὐκ ἔλαττον ἑκατὸν ὑρίσκεται πηχῶν, τέρμα δὲ γίνεται πρὸς ὄρος ἀπαντικρὺ κείμενον Μαχαιρᾶντος.

β'. Ταύτην τοῦ τόπου κατιδὼν τὴν φύσιν βασιλεὺς Ιουδαίων Αλέξανδρος, πρῶτος ἐπ' αὐτῷ τειχίζει φρούριον, ὃ μετὰ ταῦτα Γαβίνιος Αριστοβούλῳ πολεμῶν καθεῖλεν. Ηρώδης δὲ βασιλεύοντι παντὸς ἔδοξε μᾶλλον ἐπιμελείας ἄξιον εἶναι, καὶ κατασκευῆς ὀχυρότατης, μάλιστα καὶ διὰ τὴν τῶν Αράβων γειτνίασιν. κεῖται γὰρ ἐν ἐπικαίρῳ πρὸς τὴν ἐκείνων γῆν ἀποβλέπον. μέγαν μὲν οὖν τόπον τείχεσι καὶ πύργοις περιβαλὼν, πόλιν ἐνταῦθα κατῴκισεν, ἐξ ἧς ἄνοδος εἰς αὐτὴν ἔφερε τὴν ἀκρώρειαν. ὑ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὴν ἄνω τὴν κορυφὴν τεῖχος ἐδείματο, καὶ πύργους ἐπὶ ταῖς γωνίαις ἑκατὸν ἐξήκοντα πήχεων ἀνέστησε. μέσον δὲ τοῦ περιβόλου βασίλειον ὠκοδομήσατο, μεγίθει τε καὶ κάλλει τῶν οἰκήσεων πολυτελές. πολλὰς δὲ καὶ δεξαμενὰς εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος, καὶ χορηγίαν ἄφθονον, ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῶν τόπων κατεσκεύασεν, ὥσπερ πρὸς τὴν φύσιν ἀμιλληθείς, ἵν' αὐτὸς τὸ κατ' ἐκείνην τοῦ τόπου δυσάλωτον ὑπερβάληται ταῖς χειροποιήτοις ὀχυρώσεσιν. ἔτι τε γὰρ καὶ βελῶν πλῆθος καὶ μηχανημάτων ἐγκατέθετο, καὶ πᾶν ἐπενόησεν ἑτοιμάσασθαι τὸ παραχεῖν δυνάμενον τοῖς ἐνοικοῦσι μηκίστης πολιορκίας καταφρόνησιν.

γ'. Επεφύκει δ' ἐν τοῖς βασιλείοις καὶ πήγανον, ἄξιον τοῦ μεγέθους θαυμάσαι. συκῆς γὰρ ὑδαμοῦ ὕψος καὶ πάχος ἀπελείπετο. λόγος δ' ἦν ἀπὸ τῶν Ηρώδου χρόνων αὐτὸ διαρκέσαι, κἂν ἐπιπλῆσον ἴσως ἔμεινεν. ἐξεκόπη δ' ὑπὸ τῶν παραλαβόντων τὸν τόπον Ιουδαίων. τῆς φάραγγος δὲ τῆς κατὰ τὴν ἄρκτον περιεχούσης τὴν πόλιν Βαάρας ὀνομά-

Asphaltiten sibi limitem faciens. Hac sane parte ipse Machaerus altissimum verticem habet supereminentem. A septentrione autem et meridie valles magnitudine quidem a praedicta superantur, similiter vero sunt inexpugnabiles. Eius autem, quae ab oriente est, vallis profunditas quidem non minor centum cubitis inuenitur: terminatur vero monte ex aduerso Machaeruntis posito.

2. Alexander rex Iudaeorum, conspecta loci natura, primus in eo castellum muniuit; quod postea Gabinius, bellum gerens contra Aristobulum, demolitus est. Herodi autem regnanti visum est omni loco dignius, cui adhiberetur cura et constructio validissima, maximeque propter Arabum vicinitatem. nam commode situm erat, illorum terram prospectans. Et magno quidem loco cum murum circumdedisset et turres, vrbem illic condidit, vnde in arcem ipsam patebat adscensus. Veruntamen et circa ipsum verticem superaedificauit murum, turresque in angulis sexagenorum cubitorum erexit. In medio autem ambitu regiam exstruxit, conspicuam magnitudine et pulchritudine conclauium. insuper et multas cisternas, in locis maxime idoneis ad aquam pluuiam excipiendam abundeque suppeditandam, parauit, certamine ab ipso veluti cum natura inito, vt, quod illa situ loci inexpugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim et sagittarum multitudinem et machinarum illic reposuit, animumque adiecit ad ea omnia paranda, quibus incolas faceret contemtui habere longissimam obsidionem.

3. In ipsa quoque regia olim fuerat ruta mirandae magnitudinis. a nulla enim ficu vel altitudine vel crassitudine superabatur. Ferebant etiam, eam ab Herodis duransse temporibus, et longissimo forsan tempore mansisset: sed a Iudaeis, qui locum illum occuparant, excisa erat. Vallis autem, qua ciuitas a septentrione cingitur, locus quidam Baaras appellatur, gignitque radicem

ζεται τις τόπος, Φύη τε ῥίζαν ὁμωνύμως λεγομένην αὐτῷ· αὕτη Φλογὶ μὲν τὴν χροιὰν ἔοικε, περὶ δὲ τὰς ἐσπέρας σίλας ἀπαστράπτουσα. τοῖς δ' ἐπιοῦσι καὶ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν οὐκ ἔστιν εὐχείρωτος, ἀλλ' ὑποφεύγει, καὶ ὁ πρότερον ἕξαται, πρὶν ἄν τις ὅρον γυναικὸς, ἢ τὸ ἔμμηνον αἷμα χεῖ κατ' αὐτῆς· ὁ μὴν ἀλλὰ καὶ τότε τοῖς ἁψαμένοις πρόδηλος ἐστι θάνατος, εἰ μὴ τύχῃ τις αὐτὴν ἐκείνην ἐπενεγκάμενος τὴν ῥίζαν ἐκ τῆς χειρὸς ἀπηρτημένην. ἁλίσκεται δὲ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον ἀκινδύνως, ὃς ἐστι τοιόσδε. κύκλῳ πᾶσαν αὐτὴν περιορύσσουσιν, ὡς εἶναι τὸ κρυπτόμενον τῆς ῥίζης βραχύτατον. εἶτ' ἐξ αὐτῆς ἀποδοῦσι κύνα, κἀκεῖνα τῷ δήσαντι συνακολουθῆν ὁρμήσαντος· ἡ μὲν ἀνασπᾶται ῥαδίως, θνήσκει δ' εὐθὺς ὁ κύων, ὥσπερ ἀντιδοθεὶς τῷ μέλλοντος τὴν βοτάνην ἀναιρήσεσθαι. φόβος δ' ὑδεὶς τοῖς μετὰ ταῦτα λαμβάνουσιν. ἔστι δὲ μετὰ τοσούτων κινδύνων διὰ μίαν ἰσχὺν περισπούδαστος. τὰ γὰρ καλούμενα δαιμόνια, ταῦτα δὲ πονηρῶν ἐστιν ἀνθρώπων πνεύματα, τοῖς ζῶσιν εἰσδυόμενα καὶ κτείνοντα τοὺς βοηθείας μὴ τυγχάνοντας, αὕτη ταχέως ἐξελαύνει, κἂν προσενεχθῇ μόνον τοῖς νοσοῦσι. ῥέουσι δὲ καὶ θερμῶν ὑδάτων πηγαὶ κατὰ τὸν τόπον, πολὺ τὴν γεῦσιν ἀλλήλων διαφέρουσαι. πικραὶ μὲν γὰρ αὐτῶν τινές εἰσιν, αἱ δὲ γλυκύτητος ὑδὲν ἀπολείπουσι. πολλαὶ δὲ καὶ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναδόσεις, ὁ μόνον ἐν τῷ χθαμαλωτέρῳ τὰς πηγὰς παραλλήλους ἔχουσιν· ἀλλ', ὡς ἂν καὶ μᾶλλόν τις θαυμάσειε, σπήλαιόν τι πλησίον ὁρᾶται, κοιλότητι μὲν ὑ βαθύ, τῇ πέτρᾳ δὲ περύχουσα σκεπόμενον. ταύτης ἄνωθεν ὡσανεὶ μαστοὶ δύο ἀνέχουσιν, ἀλλήλων ὀλίγῳ διεστῶτες, καὶ ψυχροτάτην μὲν ἕτερος πηγὴν, ἕτερος δὲ θερμοτάτην ἐκδίδωσιν· αἷ μισγόμεναι ποιοῦσι λυτρὸν ἥδιστον, παυσόνου τι νοσημάτων, πολλῷ δὲ μάλιστα νεύρων ἄκεσιν. ἔχει δ' ὁ τόπος καὶ θείου καὶ στυπτηρίας μέταλλα.

δ'. Βάσσος δὲ, πάντη περισκεψάμενος τὸ χωρίον, ἔγνω ποιεῖσθαι τὴν πρόσοδον, χωννὺς τὴν Φάραγγα τὴν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς. καὶ τῶν ἔργων εἴχετο, σπουδὴν ποιού-

eiuſdem nominis. Illa colore quidem flammae aſſimulari viſa eſt, circa veſperam vero iubar quoddam eiaculari. Accedentibus eamque euellere cupientibus captu haud facilis eſt; ſed refugit, nec prius ſe ſiſtit, quam quis vrinam mulieris aut ſanguinem menſtruum affuderit: ac tum iis, qui eam attigerint, indubia mors imminet, niſi quis forte illam ipſam radicem ferat de manu ſuſpenſam. Capitur etiam et alio modo ſine periculo, qui talis eſt. Vndique eam circumfodiunt, vt radicis quam minimum terra tegatur: deinde canem ei alligant, qui cum eum, a quo ligatus eſt, comitari cupit, illa quidem facile euellitur, canis vero continuo moritur, tanquam vice eius, a quo herba tollenda erat, traditus. Accipientibus vero eam poſt nihil eſt metus. Expetitur autem propter vnam virtutem tantis periculis. Nam quae daemonia vocantur (haec autem malorum hominum ſpiritus ſunt) et viuentes intrant, eoſque necant, quibus nihil auxilii praeſto eſt, ipſa ſtatim, ſi modo aegrotantibus admoueatur, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum quoque calidarum fontes, multum inter ſe ſapore diuerſi. Nam alii quidem amari ſunt, alii vero nihil dulcedinis deſiderant. Multae etiam aquarum frigidarum eruptiones non modo in humilioribus locis non longe a ſe inuicem fiunt; ſed, quod amplius quis miretur, in proximo quaedam ſpelunca cernitur, non quidem magnae profunditatis, ſaxo autem prominente tecta. Super hoc duae quaſi mammae eminent inter ſe paululum diſtantes; et ex altera quidem frigidiſſimus fons ſcaturit, altera vero calidiſſimum fundit: qui mixti lauacrum ſuauiſſimum praebent, morbis curandis, omnium vero maxime neruis roborandis idoneum. Habet etiam locus et ſulphuris et aluminis metalla.

4. Baſſus autem, caſtellum vndique contemplatus, acceſſum parare ſtatuit, vallem orientalem terra aggeſta complens: operique ſe admouebat, properans quam ce-

μενος ἢ τάχος ἐξᾶραι τὰ χώματα, καὶ δι' αὐτῶν ῥᾳδίαν ποιῆσαι τὴν πολιορκίαν. οἱ δ' ἔνδον ἀπειλημμένοι τῶν Ἰουδαίων, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν ξένων διακριθέντες, ἐκείνους μὲν ἠνάγκασαν, ὄχλον ἄλλως εἶναι νομίζοντες, ἐν τῇ κάτω πόλει παραμένειν, καὶ τοὺς κινδύνους προεκδέχεσθαι. τὸ δ' ἄνω Φρούριον αὐτοὶ καταλαβόντες εἶχον, καὶ διὰ τὴν ἰσχὺν τῆς ἐχυρότητος, καὶ προνοίᾳ τῆς σωτηρίας αὐτῶν. τυγχάνεσθαι γὰρ ἀφέσεως ὑπελάμβανον, εἰ τὸ χωρίον Ρωμαίοις ἐγχειρίσειαν. πείρᾳ δὲ πρότερον ἐβούλοντο τὰς ὑπὲρ τοῦ διαφεύγεσθαι τὴν πολιορκίαν ἐλπίδας ἐλέγξαι. διὰ τοῦτο καὶ προθύμως ἐποιοῦντο τὰς ἐξόδους ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ τοῖς τυχοῦσι συμπλεκόμενοι, πολλοὶ μὲν ἔθνησκον, πολλοὺς δὲ τῶν Ρωμαίων ἀνῄρουν. ἀεὶ δὲ τῷ κρατεῖν ὁ καιρὸς ἐβράβευεν ἑκατέροις τὸ πλέον· τοῖς μὲν Ἰουδαίοις, εἰ πρὸς ἀφυλακτοτέρους προσπέσοιεν· τοῖς δὲ ἐπὶ τῶν χωμάτων, εἰ προσιδόμενοι τὴν ἐκδρομὴν αὐτῶν δέχοιντο περφραμένως. ἀλλ' οὐκ ἐν τούτοις ἔμελλε γενήσεσθαι τὸ πέρας τῆς πολιορκίας. ἔργον δέ τι πραχθὲν ἐκ συντυχίας παράλογον τῆς παραδόσεως τῷ Φρουρίῳ τὴν ἀνάγκην ἐπέσπασε τοῖς Ἰουδαίοις. ἦν γὰρ τοῖς πολιορκουμένοις νεανίας τολμῆσαί τε θρασὺς καὶ κατὰ χεῖρα δραστήριος, Ἐλεάζαρος ὄνομα. ἐγεγόνει δ' οὗτος ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς ἐπιφανής, τὰς πολλὰς ἐξιέναι καὶ κωλύειν τὴν χώσιν παρακαλῶν, καὶ κατὰ τὰς μάχας πολλὰ καὶ δεινὰ τοὺς Ρωμαίους διατιθείς. τοῖς δὲ σὺν αὐτῷ τολμᾶσιν ἐπεκτρέχειν ῥᾳδίαν μὲν τὴν προσβολὴν τιθέμενος, ἀκίνδυνον δὲ παρέχων τὴν ἀναχώρησιν, τῷ τελευταῖος ἀπιέναι. καὶ δή ποτε τῆς μάχης διακριθείσης, καὶ γεγονυίας ἀμφοτέρων ἀναχωρήσεως, αὐτὸς ἅτε δὴ περιφρονῶν, καὶ νομίζων ἐκ ἂν ἔτι τῶν πολεμίων ἡδέως τότε μάχης ἄρξειν, μείνας τῶν πυλῶν ἔξω, τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους διελάλει, καὶ πᾶς πρὸς ἐκείνης τὴν διάνοιαν ἦν. ὁρᾷ δὲ τὸν καιρὸν τῷ Ρωμαϊκῷ τις στρατοπέδῳ Ῥῶμος, γένος Αἰγύπτιος· καὶ μηδενὸς ἂν προσδοκήσαντος ἐξαίφνης ἐπιδραμὼν, σὺν αὐτοῖς ἁράμενος αὐτὸν τοῖς ὅπλοις, ἕως κατεῖχε τὰς ἀπὸ τῶν τειχῶν ἰούσας

lerrime aggeres erigere, perque eos facilem ad oppugnationem viam ſternere. Iudaei autem, qui intus erant obſeſſi, cum ſe a peregrinis ſeparaſſent, illos quidem inane vulgus eſſe exiſtimantes, in vrbe inferiore manere coëgerunt ac pericula priores excipere. Superius autem caſtellum ipſi occupatum tenebant, et propter munitionis firmitatem, et vt ſaluti ſuae conſulerent. impetraturos enim ſe veniam opinabantur, ſi caſtellum Romanis traderent. Periculo autem facto prius volebant ſpem arguere, quam de obſidione declinanda habuerunt. ideoque alacri animo quotidianas eruptiones fecerunt; et, cum obuiis congreſſi, multi quidem perierunt, Romanorum vero multos occiderunt. Semper autem vtriſque plus victoriae ex tempore tribuebatur: Iudaeis quidem, cum minus cautos et imparatos adorirentur: in aggeribus autem poſitis, ſi prouiſum excurſum eorum bene ſepti armis excipierent. Sed non is futurus erat obſidionis finis. Res autem quaedam fortuita inopinatam caſtelli tradendi neceſſitatem impoſuit Iudaeis. Erat inter obſeſſos iuvenis, audacia ferox, et manu ſtrenuus, nomine Eleazarus. is autem fuerat in excurſionibus conſpicuus, plurimoſque, vt exirent et aggeris exſtructionem prohiberent, hortari ſolebat, et in praeliis multas graueſque Romanis clades inferebat. Quin et illis, qui ſecum excurſiones facere audebant, primam quidem impreſſionem facilem, viam vero receptui tutam reddebat, nouiſſimus recedendo. Aliquando autem praelio diremto et vtrinque diſceſſione facta, ille, tanquam deſpiciens omnes, et exiſtimans neminem tunc hoſtium ad praelium laceſſiturum eſſe quenquam, extra portas remanſit, et in muro ſtantes alloquebatur, omni cogitatione in illos defixus. Hanc autem opportunitatem animaduertit Rufus quidam Romanus miles, genere Ægyptius; et, cum nemo exſpectaret, ſubito accurrens illum cum ipſis armis ſublatum, dum hoc vi-

ἔκπληξις. Φθάνει τὸν ἄνδρα μεταθεὶς πρὸς τὸ Ρωμαίων στρατόπεδον. τῷ δὲ στρατηγῷ κελεύσαντος γυμνὸν διαλαβεῖν αὐτὸν, καὶ κατασήσαντας εἰς τὸ φανερώτατον τοῖς ἐκ τῆς πόλεως ἀποβλέπουσι μάσιξιν αἰκίζεσθαι, σφόδρα τοὺς Ιουδαίους τὸ περὶ τὸν νεανίαν πάθος συνέχεεν, ἀθρόα δ' ἡ πόλις ἀνώμωξε, καὶ θρῆνος ἦν μείζων, ἢ καθ' ἑνὸς ἀνδρὸς συμφορᾶν. τοῦτο συνιδὼν ὁ Βάσσος κατὰ τῶν πολεμίων ἀρχὴν ἐποιήσατο στρατηγήματος, καὶ βουληθεὶς αὐτῶν ἐπιτεῖναι τὸ περιαλγὲς, ἵνα βιασθῶσιν ἀντὶ τῆς σωτηρίας τὸν δεσπότην ποιήσασθαι τῷ Φρουρίῳ παράδοσιν, τῆς ἐλπίδος ἀπέκοψεν. ὁ μὲν γὰρ προσέταξε κατακηγυσθαι σαυρὸν, ὡς αὐτίκα κρεμῶν τὸν Ελεάζαρον. τοῖς δ' ἀπὸ τοῦ Φρουρίου τοῦτο θεασαμένοις ὀδύνη τε πλείων προσέπεσε, καὶ διωλύγιον ἀνώμωζον, ὡς ἀναγκαῖον εἶναι τὸ πάθος βοῶντες. ἐνταῦθα δὴ τοίνυν Ελεάζαρος ἱκέτευεν αὐτοὺς, μήτ' αὐτὸν περιιδεῖν ὑπομένοντα θάνατον τὸν οἰκτιστον, καὶ σφίσιν αὐτοῖς τὴν σωτηρίαν παραχεῖν τῇ Ρωμαίων εἴξαντας ἰσχύϊ καὶ τύχῃ, μετὰ πάντας ἤδη κεχειρωμένους. οἱ δὲ, καὶ πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους κατακλώμενοι, καὶ πολλῶν ἔνδον ὑπὲρ αὐτοῦ δεομένων, ἦν γὰρ ἐκ μεγάλης καὶ σφόδρα πολυανθρώπου συγγενείας, παρὰ τὴν αὐτῶν φύσιν εἰς οἶκτον ἐνέδωκαν· καί τινας ἐξαποστείλαντες κατὰ τάχος, διελέγοντο ποιεῖσθαι τὴν παράδοσιν τοῦ Φρουρίου, ἀξιοῦντες, ἵνα ἀδεῶς ἀπαλλάττωνται, κομισάμενοι τὸν Ελεάζαρον. δεξαμένων δὲ τῶν Ρωμαίων καὶ τὸ στρατηγοῦ ταῦτα, τὸ πλῆθος τῶν ἐν τῇ κάτω πόλει, τὴν γεγενημένην ἰδίᾳ τοῖς Ιουδαίοις συνθήκην συμβᾶσιν, αὐτοὶ κατὰ νύκτα λαθόντες ἔγνωσαν ἀποδρᾶναι. τὰς πύλας δ' αὐτῶν ἀνοιξάντων, παρὰ τῶν τὴν ὁμολογίαν πεποιημένων πρὸς τὸν Βάσσον ἦκε μήνυσις, εἴτ' ἂν τῆς σωτηρίας αὐτοῖς φθονησάντων, εἴτε καὶ διὰ δέος, μὴ τὴν αἰτίαν αὐτοὶ λάβωσι τῆς ἐκείνων ἀποδράσεως. οἱ μὲν οὖν ἀνδρειότατοι τῶν ἐξιόντων ἔφθασαν διακπίσασθαι, καὶ διέφυγον· τῶν δ' ἔνδον καταληφθέντων, ἄνδρες μὲν ἀνηρέθησαν, ὑπὲρ τοὺς χιλίους ἑπτακόσιοι, γύναια δὲ καὶ παῖδες ἠνδραποδίσθησαν. τὰς

ſo ſtantes in muro ſtupor teneret, celeriter hominem in caſtra Romanorum transfert. Quem cum dux comprehenſum nudari praecepiſſet, et planiſſime conſpectui ciuium expoſitum flagris caedi iuſſiſſet, vehementer Iudaeos confudit caſus adoleſcentis, et vniuerſa ciuitas ingemuit, maiorque erat lamentatio, quam pro vnius viri calamitate. Quod vbi Baſſus animaduertit, aduerſus hoſtes coepit ſtratagema adhibere, cumque vellet eorum miſerationem ita augere, vt pro ſalute viri cogerentur caſtelli traditionem facere, de ſpe non decidit. Nam ipſe quidem crucem defigi ſtatuit, quaſi Eleazarum ſtatim ſuſpenſurus. Quo conſpecto, ii, qui in caſtello erant, magis doluerunt, maximis ſuſpiriis editis, non ferendam eſſe calamitatem vociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos rogabat, ne ipſum mortem miſerrimam ſubire ſinerent, et ſuae ipſorum ſaluti conſulentes Romanorum viribus et fortunae cederent, omnibus iam ſubactis. Illi autem, et Eleazari verbis fracti et multorum in caſtello pro eo deprecantium precibus, (erat enim ex magna et populoſa familia) praeter indolem ſuam miſericordiae ceſſerunt: et quibuſdam ſtatim miſſis eos alloquebantur, ſe velle caſtelli deditionem facere, ſi, accepto Eleazaro, ſaluis diſcedere liceret. Quam conditionem vbi Romani et dux illorum acceperant, qui inferiorem vrbem magno numero tenebant, audita Iudaeorum priuata pactione, ipſi clam nocte fugam capeſſere ſtatuerunt. Cum autem illi portas aperuiſſent, ab iis, qui cum Baſſo pepigerant, ad Baſſum veniebat rei indicium, ſiue quod illis inuiderint, ſiue metuerint, ne, ſi illi aufugerent, ipſi crimen ſuſtinerent. Et fortiſſimi quidem exeuntium viam ſibi facere occupant et euaſerunt: ex iis vero, qui intus relicti erant, occiſi ſunt ad mille DCC, mulierculae et pueri in ſeruitium ducti. Sponſiones vero cum his

δὲ πρὸς τὰς παραδόντας τὸ Φρούριον ὁμολογίας οἰόμενος δεῖν ὁ Βάσσος διαφυλάττειν, αὐτός τ' ἀφίησι καὶ τὸν Ἐλεάζαρον ἀπέδωκεν.

ε'. Ταῦτα δὲ διοικησάμενος, ἠπείγετο τὴν στρατιὰν ἄγων ἐπὶ τὸν προσαγορευόμενον Ἰάρδην δρυμόν· πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἠγγέλθησαν ἠθροῖσθαι, τῶν κατὰ τὰς πολιορκίας πρότερον ἓν τ' Ἱεροσολύμων καὶ Μαχαιροῦντος ἀποδρᾶντων. ἐλθὼν δ' ἐπὶ τὸν τόπον, καὶ γνοὺς τὴν ἀγγελίαν ἐψευσμένην, πρῶτον μὲν τοῖς ἱππεῦσιν ἅπαν κυκλῶσθαι τὸ χωρίον, ὅπως τοῖς διεκπαίεσθαι τολμῶσι τῶν Ἰουδαίων ἄπειρος ἡ φυγὴ γίνηται διὰ τὰς ἱππέας· τὰς δὲ πεζὰς ἐκέλευσε δενδροτομεῖν τὴν ὕλην, εἰς ἣν καταπεφεύγεσαν. καθίστανται δὲ διὰ τοῦτο πρὸς ἀνάγκην οἱ Ἰουδαῖοι τῇ δρᾷν τι γενναῖον, ὡς ἐκπαραβόλως ἀγωνισάμενοι τάχα ἄν καὶ διαφύγοιεν. ἀθρόοι δὴ, καὶ μετὰ βοῆς αἴξαντες, ἐνέπιπτον τοῖς κεκυκλωμένοις. οἱ δ' αὐτοὺς ἐδέχοντο καρτερῶς, καὶ πολλῶν μὲν ἀπειρία, τῶν δὲ φιλονεικία χρωμένων, χρόνος μὲν οὐκ ὀλίγος διὰ τοῦτο τῇ μάχῃ περῆλθε, τέλος δ' αὐτοῖς οὐχ ὅμοιον ἀπέβη τοῖς ἀγωνισαμένοις. Ρωμαίων μὲν γὰρ δώδεκα τοὺς πάντας συνέβη πεσεῖν, ὀλίγους τε τρωθῆναι· τῶν Ἰουδαίων δ' ἐκ τῆς μάχης ταύτης οὐδεὶς διέφυγεν, ἀλλ' ὀκτὼ μὲν ἐλάττους τρισχιλίων πάντες ἀπέθανον, καὶ στρατηγὸς αὐτῶν Ἰούδας ὁ Ἀμαίρου παῖς, περὶ ὃν πρότερον εἰρήκαμεν, ὅτι τάξεως ἡγούμενός τινος ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν Ἱεροσολύμων, κατά τινας διαδύς τῶν ὑπονόμων ἔλαθεν ἀποδράς.

ς'. Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπέστειλε Καῖσαρ Βάσσῳ, καὶ Λιβερίῳ Μαξίμῳ, ὅστος δ' ἦν ἐπίτροπος, κελεύων πᾶσαν γῆν ἀποδόσθαι τῶν Ἰουδαίων. ᾧ γὰρ κατῴκισεν ἐκεῖ πόλιν, ἰδίαν αὐτῷ τὴν χώραν φυλάττων· ὀκτακοσίοις δὲ μόνοις, ἀπὸ τῆς στρατιᾶς διαφθειρομένοις, χωρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλεῖται μὲν Ἀμμαοῦς, ἀπέχει δὲ τῶν Ἱεροσολύμων σταδίους ἑξήκοντα. φόρον δὲ τοῖς ὅπου δήποτ' ὦσι Ἰουδαίοις ἐπέβαλε, δύο δραχμὰς ἕκαστον κελεύσας εἰσπράττειν ἔτους εἰς τὸ Καπετώλιον φέρειν, ὥσπερ πρότερον εἰς

factas, qui castellum dedere promittebant, Bassus religiose seruandas ratus, et ipsos dimittit et Eleazarum reddidit.

5. His autem administratis, in saltum, qui Iardes appellatur, exercitum ducere properabat; multi enim illic congregati esse nunciabantur, qui pridem tempore obsidionum ex Hierosolymis et Machaerunte profugerant. Ergo cum ad locum veniisset, neque falsum fuisse nuncium comperisset, primo quidem locum equitibus vndique circumdat, vt Iudaei, si qui perrumpere auderent, propter equites fugiendi copiam non haberent: pedites vero syluam succidere iussit, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt Iudaei fortiter aliquid agendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaque conferti, et cum clamore impetu facto, in eos, a quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant; multaque his quidem audacia, illis vero contentione vsis, non parum quidem temporis in pugna tractum est, sed euentus eius aduersis partibus non ex aequo respondit. Nam ex Romanis quidem duodecim tantum contigit occumbere, et non multos vulnerari: Iudaeorum vero ex illo praelio nullus euasit; cumque non essent infra tria millia, omnes perierunt, vnaque eorum dux Iudas Iairi filius, de quo supra diximus, quod ordinis cuiusdam ductor in Hierosolymorum obsidione, cum quendam cuniculorum subiisset, clam effugerit.

6. Eodem vero tempore Caesar ad Bassum et Liberium Maximum scripsit, (is enim procurator erat) iubens, vt omnem Iudaeorum terram venderent. non enim ciuitatem in ea condidit, proprium seruans sibi eorum agrum: sed oblingentis duntaxat emeritis locum incolendum dedit, qui vocatur quidem Ammaus, distat autem ab Hierosolymis sexaginta stadiis. Tributum vero Iudaeis vbicunque degentibus indixit, et quotannis binas quemque drachmas in Capitolium inferre iussit, quemadmodum in

τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼν συνετέλων. καὶ τὰ μὲν Ἰουδαίων τότε τοιαύτην εἶχε κατάστασιν.

ΚΕΦ. ζ'.

Περὶ συμφορᾶς Ἀντιόχου τοῦ Κομμαγηνῶν βασιλέως. περί τε τῶν Ἀλανῶν, οἳ πολλὰ διεπράξαντο Μήδους τε καὶ Ἀρμενίους.

ΗΔΗ δ' ἔτος τέταρτον Οὐεσπασιανοῦ διέποντος τὴν ἡγεμονίαν, συνέβη τὸν βασιλέα τῆς Κομμαγηνῆς Ἀντίοχον μεγάλαις συμφοραῖς πανοικεσίᾳ περιπεσεῖν, ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας. Καισέννιος Παῖτος, ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν τότε καθεστηκώς, εἴτ' ἂν ἀληθεύων, εἴτε καὶ διὰ τὴν πρὸς Ἀντίοχον ἔχθραν, ὡς σφόδρα γὰρ τὸ σαφὲς ἠλέγχθη, γράμματα πρὸς Καίσαρα διεπέμψατο, λέγων „τὸν Ἀντίοχον „μετὰ τοῦ παιδὸς Ἐπιφανοῦς διεγνωκέναι Ῥωμαίων ἀφίστα„σθαι, συνθήκας πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Πάρθων πεποιη„μένον· δεῖν οὖν προκαταλαβεῖν αὐτούς, μὴ φθάσαντες τῶν „πραγμάτων ἄρξασθαι πᾶσαν τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν πολέ„μῳ συνταράξωσιν. ἔμελλε δὲ Καίσαρι τοιούτῳ μηνύματος „αὐτῷ προσπεσόντος μὴ περιορᾶν. καὶ γὰρ ἡ γειτνίασις „τῶν βασιλέων ἐποίει τὸ πρᾶγμα μείζονος ἄξιον προνοίας. „τὰ γὰρ Σαμόσατα, τῆς Κομμαγηνῆς μεγίστη πόλις, κεῖται „παρὰ τὸν Εὐφράτην, ὥς ἐστι τοῖς Πάρθοις, εἴ τι τοιοῦτον „διενενόητο, ῥᾴστην μὲν τὴν διάβασιν, βεβαίαν δὲ τὴν ὑπο„δοχήν." πιστευθεὶς οὖν ὁ Παῖτος, καὶ λαβὼν ἐξουσίαν πράττειν ἃ δοκεῖ συμφέρειν, οὐκ ἐμέλλησεν· ἐξαίφνης δὲ τῶν περὶ τὸν Ἀντίοχον οὐδὲ προσδοκώντων, εἰς τὴν Κομμαγηνὴν ἐνέβαλε, τῶν μὲν ταγμάτων ἄγων τὸ ἕκτον, καὶ πρὸς τούτῳ λόχους καί τινας ἴλας ἱππέων. συνεμάχουν δὲ καὶ βασιλεῖς αὐτῷ, τῆς μὲν Χαλκιδικῆς λεγομένης Δρισόβυλος, τῆς Ἐμέσης δὲ καλούμενος Σόαιμος. ἦν δ' αὐτοῖς τὰ περὶ τὴν εἰσβολὴν ἀνανταγώνιστα. τῶν γὰρ κατὰ τὴν χώραν οὐδεὶς ἤθελε χεῖρας ἀνταίρειν. Ἀντίοχος δὲ, ἀγγελίας ἀδοκήτως προσ-

templum Hierosolymitanum prius conferebant. Et res quidem Iudaeorum illo tempore hunc statum habebant.

CAP. VII.

De calamitate Antiochi regis Commagenorum, deque Alanis, qui mala multa Medis et Armenis intulerunt.

IAM vero quarto anno imperii Vespasiani, accidit, vt Antiochus rex Commagenes in maximas clades cum tota domo incideret, ex causa huiusmodi. Caesennius Paetus, tunc Syriae praeses constitutus, siue vera dicens, siue propter inimicitias inter ipsum et Antiochum (nam liquido res non constabat) literas ad Caesarem misit, indicans „Antiochum cum filio Epiphane decreuisse „a Romanis defectionem facere, pactione inita cum re„ge Parthorum: propterea que oportere illos ante cape„re, ne, si priores nouas res adorti essent, totum Ro„manorum imperium bello perturbarent. Non debere „autem Caesarem huiusmodi nuncium ad se perlatum „negligere. nam vicinitas regum faciebat, vt negotium „maiori cura dignum haberetur. quippe Samosata, Com„magenes maximam ciuitatem, ad Euphratem sita esse, „adeoque Parthis (si quid eiusmodi cogitauerint) facilli„mum quidem transitum esse, tutum vero receptacu„lum." Fide igitur habita Paeto, ac potestate ipsi facta agendi quod expedire videretur, nihil cunctatus est: verum derepente, Antiocho suisque nihil tale exspectantibus, ingressus est Commagenen, ex legionibus quidem sextam ducens, et insuper quasdam cohortes alasque equitum. Quin et auxilio ei erant reges, Chalcidicae quidem dictae, Aristobulus, Emesae vero Soëmus nomine. Introitus autem illis erat sine certamine. nam indigenarum nemo volebat lacertos contra mouere. Antiochus autem, insperato accepto nuncio,

πεσόσης, πολέμῳ μὲν οὐδ' ἐπίνοιαν πρὸς Ρωμαίους ἔσπασεν ἔγνω δὲ, πᾶσαν τὴν βασιλείαν ὡς εἶχεν ἐπὶ χήματος καταλιπὼν, μετὰ γυναικὸς καὶ τέκνων ὑπεξελθεῖν, ἕως ἂν αὐτὸς καθαρὸν Ρωμαίοις ἑαυτὸν ἀποδείξας τῆς ἐπενηνεγμένης αἰτίας. καὶ προελθὼν ἀπὸ τῆς πόλεως ἑκατὸν σταδίους πρὸς τοῖς εἴκοσιν εἰς τὸ πεδίον, ἐν αὐτῷ κατηυλίζετο.

β'. Παῖτος δ' ἐπὶ μὲν τὰ Σαμόσατα τὰς καταληψομένους ἀποστέλλει, καὶ δι' ἐκείνων εἶχε τὴν πόλιν· αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως ἐπ' Αντίοχον ἐποιεῖτο τὴν ὁρμήν. ἐ μὴν ὁ βασιλεὺς οὐδ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης προήχθη πρᾶξαί τι πρὸς Ρωμαίους πολεμικὸν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴ τύχην ὀδυρόμενος ὅ,τι δέοι παθεῖν ὑπέμενε· νέοις δὲ, καὶ πολέμων ἐμπείροις, καὶ ῥώμῃ σωμάτων διαφέρουσιν, ἐ ῥᾴδιον ἦν τοῖς παισὶν αὐτῆ τὴν συμφορὰν ἁμαχεὶ καρτερεῖν. τρέπονται ἂν πρὸς ἀλκὴν Επιφανής τε καὶ Καλλίνικος. σφοδρᾶς δὲ τῆς μάχης καὶ παρ' ὅλην τὴν ἡμέραν γενομένης, αὐτοὶ τὴν ἀνδρείαν διαπρεπῆ παρέσχον, καὶ μηδὲν ἐλαττωθείσῃ τῇ σφετέρᾳ δυνάμει, ἑσπέρας διελύθησαν. Αντιόχῳ δ' οὐδ' ἐπὶ τῇ μάχῃ τοῦτον κεχωρηκυῖα τὸν τρόπον, μένειν ἀνεκτὸν ἐδόκει· λαβὼν δὲ τὴν γυναῖκα καὶ τὰς θυγατέρας, μετ' ἐκείνων ἐποιεῖτο φυγὴν εἰς Κιλικίαν, καὶ τοῦτο πράξας τὰ φρονήματα τῶν οἰκείων στρατιωτῶν κατέκλασεν. ὡς γὰρ ἀπεγνωσμένης ὑπ' αὐτῆ τῆς βασιλείας ἀπέστησαν, καὶ πρὸς τοὺς Ρωμαίους μετεβάλλοντο, καὶ πάντων πρόδηλος ἦν ἀπόγνωσις. πρὶν ἂν τελέως ἐρημωθῆναι τῶν συμμάχων, τοῖς περὶ τὸν Επιφανῆ σώζειν αὐτὸς ἐκ τῶν πολεμίων ἦν ἀναγκαῖον. καὶ γίνονται δέκα σύμπαντες ἱππεῖς οἱ μετ' αὐτῆ τὸν Εὐφράτην διαβάντες, ἔνθεν ἤδη μετ' ἀδείας πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Πάρθων Βολογέσην κομισθέντες, οὐχ ὡς φυγάδες ὑπερεφανήθησαν, ἀλλ' ὡς ἔτι τὴν παλαιὰν ἔχοντες εὐδαιμονίαν, πάσης τιμῆς ἠξιώθησαν.

γ'. Αντιόχῳ δ' εἰς Ταρσὸν ἀφιγμένῳ τῆς Κιλικίας, ἑκατοντάρχην Παῖτος ἐπιπέμψας, δεδεμένον αὐτὸν εἰς Ρώμην ἀπέστειλεν. Ουεσπασιανὸς δ' οὐκ ὑπέμεινεν ἕως πρὸς

de bello quidem aduerſus Romanos nequiit animum ad cogitandum inducere: decreuit autem, toto regno in eo quo erat ſtatu relicto, cum coniuge ac liberis egredi; hoc facto ſe Romanis purum a ſuſpicione criminis ſibi illati probaturum eſſe ratus. Cumque ex vrbe egreſſus eſſet centum et triginta ſtadiis in planiciem, illic tabernaculum poſuit.

2. Paetus autem de ſuis aliquot ad Samoſata quidem occupanda mittit, et per eos ciuitatem tenebat: ille vero cum aliis copiis Antiochum verſus contendebat. Non tamen rex vel ipſe neceſſitate adductus eſt aduerſus Romanos aliquid bellicum gerere; ſed de fortuna ſua queſtus quicquid oporteret pati ſuſtinuit: filiis autem eius, adoleſcentibus, bellique peritis, et corporis robore praeſtantibus, haud facile erat ſine pugna calamitatem perferre. Itaque ad dimicandum ſe conferebant Epiphanes et Callinicus. Vehementi autem pugna et per totum diem habita, ipſi ſe fortitudine conſpicuos praeſtabant; nullaque parte ſuarum copiarum imminuta, nocte appetente diremtum eſt praelium. Antiocho vero neque pugna hoc modo finita ferendum videbatur, vt maneret; ſed ſumta coniuge cum filiabus, illis eam comitantibus in Ciliciam fugit. atque hoc facto militum ſuorum animos fregit. nam veluti deſperato ab eo regno defecere, et Romanis ſe dediderunt, atque ab omnibus palam deſperatum erat. itaque prius, quam penitus deſtituerentur auxiliis, Epiphani cum ſuis ſeruare ſe ex hoſtibus erat neceſſarium. atque omnes erant equites numero decem, qui cum eo Euphratem tranſgreſſi, atque inde ſine metu profecti ad Vologeſem regem Parthorum, non quaſi profugi deſpectui erant; ſed, haud ſecus ac ſi priſtinam felicitatem adhuc retinuiſſent, omni honore digni cenſebantur.

3. Antiochum vero ipſum, vbi Tarſum Ciliciae venit, miſſo centurione Paetus vinctum Romam mittendum curauit. Veſpaſianus autem ita regem ad ſe deduci

αὐτὸν ἀναχθῆναι τὸν βασιλέα, τῆς παλαιᾶς ἀξιῶν Φιλίας μᾶλλον αἰδῶ λαβεῖν, ἢ διὰ τὴν τῦ πολέμυ πρόφασιν ἀπαραίτητον ὀργὴν διαφυλάττειν. κελεύει δὴ καθ' ὁδὸν ἔτ' ὄντος αὐτῦ τῶν δεσμῶν ἀφαιρεθέντα, καὶ παρέντα τὴν εἰς τὴν Ρώμην ἄφιξιν, τὸ νῦν ἐν Λακεδαίμονι διάγειν· δίδωσί τε μεγάλας αὐτῷ προσόδυς χρημάτων, ὅπως μὴ μόνον ἄφθονον, ἀλλὰ καὶ βασιλικὴν ἔχοι τὴν δίαιταν. ταῦτα τοῖς περὶ τὸν Επιφανῆ πυθομένοις, πρότερον σφόδρα περὶ τῦ πατρὸς δεδιόσιν, ἀνέθησαν αἱ ψυχαὶ μεγάλης καὶ δυσδιαθέτυ φρονtίδος. ἐλπὶς δὲ καὶ αὐτοῖς τῶν παρὰ Καίσαρος διαλλαγῶν ἐγένετο, Βολογέσυ περὶ αὐτῶν ἐπισείλαντος. ἐδὲ γὰρ εὐδαιμονοῦντες ὑπέμενον ἔξω τῆς Ρωμαίων ζῆν ἡγεμονίας. δόντος δὲ Καίσαρος ἡμέρως αὐτοῖς τὴν ἄδειαν, εἰς Ρώμην παρεγένοντο, τῦ τε πατρὸς ὡς αὐτὺς ἐκ τῆς Λακεδαίμονος εὐθὺς ἐλθόντος, πάσης ἀξιύμενοι τιμῆς πατέμενον ἐνταῦθα.

δ'. Τὸ δὲ τῶν Αλανῶν ἔθνος, ὅτι μέν εἰσι Σκύθαι περὶ τὸν Τάναϊν καὶ τὴν Μαιῶτιν λίμνην κατοικῦντες, πρότερον δήπυ δεδηλώκαμεν, κατὰ τύτυς δὲ τὺς χρόνυς διανοηθέντες εἰς τὴν Μηδίαν, καὶ προσωτέρω ταύτης ἔτι καθ' ἁρπαγὴν ἐμβαλεῖν, τῷ βασιλεῖ τῶν Υρκανῶν διαλέγονται. τῆς παρόδυ γὰρ ὕτος δεσπότης ἐσὶν, ἣν ὁ βασιλεὺς Αλέξανδρος πύλαις σιδηραῖς κλεισὴν ἐποίησε. κἀκείνυ τὴν εἴσοδον αὐτοῖς παρασχόντος, ἀθρόοι καὶ μηδὲν πρὸπτευσάσι τοῖς Μήδοις ἐπιπεσόντες, χώραν πολυάνθρωπον καὶ παντοίων ἀνάμεσον βοσκημάτων διήρπαζον, μηδενὸς αὐτοῖς τολμῶντος ἀνθίστασθαι. καὶ γὰρ ὁ βασιλεύων τῆς χώρας Πάκορος ὑπὸ δέος εἰς τὰς δυσχωρίας ἀναφυγών, τῶν μὲν ἄλλων ἁπάντων παρακεχωρήκει, μόλις δὲ παρ' αὐτῶν ἐρρύσατο τήν τε γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς αἰχμαλώτυς γενομένας, ἑκατὸν δὺς τάλαντα. μετὰ πολλῆς δὲ ῥασώνης ἀμαχεὶ ποιύμενοι τὰς ἁρπαγὰς, μέχρι τῆς Αρμενίας προῆλθον, πάντα λεηλατῦντες. Τηριδάτης δ' αὐτῆς ἐβασίλευεν, ὃς ὑπαντιάσας αὐτοῖς, καὶ ποιησάμενος μάχην, παρὰ μι-

non passus est, ad veterem amicitiam potius respectum habere aequum censens, quam belli occasione inexorabilem iracundiam seruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri vincula, interimissaque interim profectione ad Romam, in praesens apud Lacedaemonem degere: magnos etiam ei pecuniae reditus dat, vt victus non modo largus ei suppeditaretur, sed et regius et magnificus. Vbi Epiphanes, et qui cum eo erant, ista acceperant, qui patri ante valde metuebant, liberati erant magna et difficili mentis anxietate et solicitudine. insuper et spem conceperunt redeundi in gratiam cum Caesare, cum Vologesses de illis literas scripsisset: nec enim, quamuis feliciter agerent, extra Romanum imperium viuere sustinebant. Cumque Caesar illis humaniter securitatem dedisset, Romam se contulerunt; patreque ad eos ex Lacedaemone statim aduecto, omni honore excepti illic manebant.

4. Alanorum autem gens, quod quidem Scythae sint, iuxta flumen Tanaim et paludem Maeotidem sedes habentes, alicubi iam ante memorauimus; his vero temporibus molientes in Mediam et vlterius praedandi causa penetrare, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. is enim est transitus illius dominus, quem rex Alexander portis ferreis muniuerat. Cumque is aditum istis aperuisset, confertim Medos, nihil tale suspicantes, adorti, regionem virorum plenam et omne genus pecore abundantem diripiebant, nemine illis audente resistere. etenim Pacorus, qui tum isti regioni imperabat, in loca difficiliora prae metu se recipiens, caeteris quidem omnibus cesserat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas suas captas, datis centum talentis, redemit. Magna ergo facilitate et sine pugna rapinas exercentes, vsque ad Armeniam vastantes omnia processere. Eius autem Teridates rex erat, qui cum illis obuiam iuisset pugnamque commisisset, parum aberat, quin viuus

χρὸν ἦλθεν ἐπ' αὐτῆς ζωὸς ἁλῶναι τῆς παρατάξεως. βρέχον γὰρ αὐτῷ τις πόρρωθεν περιβαλὼν ἔμελλεν ἐπιστάσειν, εἰ μὴ τῷ ξίφει θᾶττον ἐκεῖνος τὸν τόνον κόψας, ἔφθη διαφυγεῖν. οἱ δὲ, καὶ διὰ τὴν μάχην ἔτι μᾶλλον ἀγριωθέντες, τὴν μὲν χώραν ἐλυμήναντο· πολὺ δὲ πλῆθος ἀνθρώπων καὶ τῆς ἄλλης λείας ἄγοντες ἐξ ἀμφοῖν τῶν βασιλειῶν, πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν ἐκομίσθησαν.

ΚΕΦ. η'.

Περὶ Μασάδας καὶ τῶν αὐτὴν καταχόντων σικαρίων· καὶ ὅπως Σίλβας εἰς τὴν Φερῆν πολιορκίαν ἐτράπετο. Ελεαζάρου δημηγορία.

ΕΠΙ δὲ τῆς Ιουδαίας Βάσσου τελευτήσαντος, Φλαούιος Σίλβας διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν· καὶ τὴν μὲν ἄλλην ἅπασαν ὀρῶν τῷ πολέμῳ κεχειρωμένην, ἓν δὲ μόνον ἔτι Φερῆριον ἀφεστηκὸς, ἐστράτευσεν ἐπὶ τοῦτο πᾶσαν τὴν ἐν τοῖς τόποις δύναμιν συναγαγών. καλεῖται δὲ τὸ μὲν Φερῆριον Μασάδα, προΐσταται δὲ τῶν κατειληφότων αὐτὸ σικαρίων δυνατὸς ἀνὴρ Ελεάζαρος, ἀπόγονος Ιούδα τοῦ πείσαντος Ιουδαίων ἐκ ὀλίγου, ὡς πρότερον δεδηλώκαμεν, μὴ ποιεῖσθαι τὰς ἀπογραφὰς, ὅτε Κυρήνιος τιμητὴς εἰς τὴν Ιουδαίαν ἐπέμφθη. τότε γὰρ οἱ σικάριοι συνέσησαν ἐπὶ τοὺς ὑπακούειν Ρωμαίοις θέλοντας, καὶ πάντα τρόπον ὡς πολεμίους προσεφέροντο, τὰς μὲν κτήσεις ἁρπάζοντες, καὶ περιελαύνοντες, ταῖς δ' οἰκήσεσιν αὐτῶν πῦρ ἐνιέντες. ἐδόκει γὰρ ἀλλοφύλων αὐτοὺς ἔφασκον διαφέρειν, ὅτως ἀγεννῶς τὴν περιμάχητον Ιουδαίοις ἐλευθερίαν προϊεμένους, καὶ δουλείαν αἱρεῖσθαι τὴν ὑπὸ Ρωμαίοις ἀνωμολογηκότας. ἦν δ' ἄρα τοῦτο πρόφασις εἰς παρακάλυμμα τῆς ὠμότητος καὶ τῆς πλεονεξίας ὑπ' αὐτῶν λεγόμενον. σαφὲς δὲ διὰ τῶν ἔργων ἐποίησαν. οἱ μὲν γὰρ αὐτοῖς τῆς ἀποστάσεως ἐκείνοις, καὶ τοῦ πρὸς Ρωμαίους συνήραντο πολέμου, τὰ παρ' ἐκείνων δὲ τολμήματα χείρω πρὸς αὐτοὺς ἐγένετο. καὶ τῷ ψεύ-

in illo conflictu caperetur. procul enim quidam missō in eum laqueo circumdatum tracturus erat, nisi celeriter gladio abscidisset funem, et fugere occupasset. Illi autem, pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati sunt: magnam vero hominum multitudinem, aliamque abigentes praedam ex vtroque regno, iterum domum suam se receperunt.

CAP. VIII.

De Masada et sicariis, qui eam occupauerant. et quomodo Silua ad castelli oppugnationem se conuertebat. Eleazari concio.

DEfuncto autem Basso in Iudaea, Flauius Silua praefecturam suscipit: et caeteram quidem terram omnem bello subactam videns, vnum vero adhuc castellum in defectione persistere, vniuersis istorum locorum copiis collectis, eas in illud eduxit. Castellum autem appellatur quidem Masada, ei vero praeerat vir potens sicariorum, a quibus occupatum fuerat, nomine Eleazarus, e posteris Iudae, qui Iudaeorum non paucis persuaserat, vt ante diximus, ne censum agi sinerent, quando Quirinius censitor in Iudaeam missus est. Tunc enim sicarii conspirarunt in eos, qui Romanis dicto audientes esse volebant, omnique modo his quasi hostibus vtebantur, diripiendo quidem et abigendo eorum bona, ignem vero domibus eorum iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui libertatem a Iudaeis magnopere expetendam ita degeneres prodiderunt, professique sunt, se malle Romanis in seruitutem se tradere. Erat autem totum hoc plane praetextus, ac dicebatur ab iis, vt crudelitatem atque auaritiam suam tegerent. id quod rebus ipsis palam fecerunt. Nam isti quidem et defectionis cum illis socii erant, et belli aduersus Romanos participes; facinora vero ausi sunt in Romanos peiora, quam alii. eumque

δεσθαι πάλιν τὴν πρόφασιν ἐξελεγχόμενοι, μᾶλλον ἐκάκων τὰς τὴν πονηρίαν αὐτῶν διὰ τῆς δικαιολογίας ὀνειδίζοντας. ἐγένετο γάρ πως ὁ χρόνος ἐκεῖνος παντοδαπῆς ἐν τοῖς Ἰουδαίοις πονηρίας πολυφόρος, ὡς μηδὲν κακίας ἔργον ἄπρακτον καταλιπεῖν, μηδ' εἴ τις ἐπινοία διαπλάττειν ἐθελήσειεν ἔχειν ἄν τι καινότερον ἐξευρεῖν. ὅτως ἰδίᾳ τε καὶ κοινῇ πάντες ἐνόσησαν, καὶ πρὸς ὑπερβαλεῖν ἀλλήλους ἔν τε ταῖς πρὸς τὸν Θεὸν ἀσεβείαις, καὶ ταῖς εἰς τὸν πλησίον ἀδικίαις, ἐφιλονείκησαν· οἱ μὲν δυνατοὶ τὰ πλήθη κακοῦντες, οἱ πολλοὶ δὲ τοὺς δυνατοὺς ἀπολλύναι σπεύδοντες. ἦν γὰρ ἐκείνοις μὲν ἐπιθυμία τοῦ τυραννεῖν, τοῖς δὲ τοῦ βιάζεσθαι καὶ τῶν εὐπόρων διαρπάζειν. πρῶτοι μὲν οὖν οἱ σικάριοι τῆς παρανομίας, καὶ τῆς πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἤρξαντο ὠμότητος, μήτε λόγον ἄρρητον εἰς ὕβριν, μήτ' ἔργον ἀπείρατον εἰς ἄλεθρον τῶν ἐπιβουλευθέντων παραλείποντες. ἀλλὰ καὶ τούτοις Ἰωάννης ἀπέδειξεν ἑαυτὸν μυριωτέρους. ὁ γὰρ μόνον ἀνῄρει πάντας, ὅσοι τὰ δίκαια καὶ συμφέροντα συνεβούλευον, καθάπερ ἐχθίστοις μάλιστα δὴ τῶν πολιτῶν τοῖς τοιούτοις προσφερόμενος· ἀλλὰ καὶ κοινῇ τὴν πατρίδα μυρίων ἐνέπλησε κακῶν, ὁπόσα πράξειν ἔμελλεν ἄνθρωπος ἤδη καὶ τοῦ Θεοῦ ἀσεβεῖν τετολμηκώς. τράπεζάν τε γὰρ ἄθεσμον παρεστήσατο, καὶ τὴν νενομισμένην καὶ πάτριον ἐξεδιήτησεν ἁγνείαν, ἵνα ᾖ μηκέτι θαυμαστόν, εἰ τὴν πρὸς ἀνθρώπους ἡμερότητα καὶ κοινωνίαν οὐκ ἐτήρησεν, ὁ τῆς πρὸς Θεὸν ἀσεβείας ὅτου καταμανείς. πάλιν τοίνυν ὁ Γιώρα Σίμων, τί κακὸν οὐκ ἔδρασεν; ἢ ποίας ὕβρεως ἐλευθέρων ἀπέσχετο σωμάτων, οἳ τὸν τύραννον ἀνέδειξαν τύραννον; ποία δὲ αὐτοὺς φιλία, ποία δὲ συγγένεια πρὸς τὸν ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας φόνους οὐχὶ θρασυτέρους ἐποίησε; τὸ μὲν γὰρ τοὺς ἀλλοτρίους κακῶς ποιεῖν ἀγενοῦς ἔργον εἶναι πονηρίας ὑπελάμβανον, λαμπρὸν δὲ φέρειν ἐπίδειξιν ἡγοῦντο τὴν ἐν τοῖς οἰκειοτάτοις ὠμότητα. παρημιλλήσατο δὲ καὶ τὴν τούτων ἀπόνοιαν ἡ τῶν Ἰδουμαίων. ἐκεῖνοι γὰρ οἱ μιαρώτατοι τοὺς ἀρχιερέας κατασφάξαντες, ὅπως μηδὲ μέρος τι τῆς πρὸς Θεὸν εὐσεβείας διαφυλάττηται,

conuicti essent mendacii ex iis, quae antea prae se ferebant, multo magis eos male tractabant, qui nequitiam illis iusta sui defensione exprobrabant. Erat enim quodammodo illud tempus omne genus sceleris apud Iudaeos foecundissimum; vt nullum malitiae negotium infectum relinqueretur; neque si quis cogitatione aliquid sibi fingere voluisset, noui quidpiam inuenire potuerit. Ita et priuatim et communiter omnes vitio laborarunt, et exsuperare alius alium tam impietate in Deum, quam iniquitate in proximos, certarunt, potentes quidem multitudinem male tractando, multitudo vero ad potentium interitum properando. Illis enim erat dominandi quidem cupiditas; his vero vim faciendi, bonaque locupletum diripiendi. Et primo quidem sicarii iniquitatis auctores erant et crudelitatis in proximos: neque verbum vllum, quod non dixerint ad iniuriam, neque facinus, quod non tentarint ad exitium eorum, quibus insidiarentur, praetermittentes. Verum et hos Ioannes semet moderatiores esse ostendit. non solum enim omnes interficiebat, qui iusta et vtilia suadebant, tanquam inimicissimos maxime ciues eiusmodi impetens: sed et patriam communiter malis innumeris cumulauit, qualiter facturus erat homo, qui Deum quoque iam ausus esset impietate contemnere. nam et mensa nefaria vescebatur, et a consueta et patria puritate discessit; vt iam sit minime mirum, quod vitae mansuetioris et communitatis cum hominibus officia non seruarit, qui perdite adeo deperiit impietatem in Deum. Rursus igitur Simon Giorae quid mali non commisit? quaue corporum liberorum ab iniuria temperauit, qui eum creauere tyrannum? Quae vero eos amicitia, quaeue cognatio ad quotidianas caedes non ferociores effecit? nam alienos quidem male tractare timidae nequitiae opus esse arbitrabantur, gloriosam vero ostentationem esse crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum autem furoris aemuli etiam Idumaei exstitere. illi enim sceleratissimi cum pontifices iugulassent, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum, quod ex

πᾶν ὅσον ἦν λείψανον ἔτι πολιτικῆ χρήματος ἐξέκοψαν, καὶ τὴν τελεωτάτην εἰσήγαγον διὰ πάντων ἀνομίαν. ἐν ᾗ τὸ τῶν ζηλωτῶν κληθέντων γένος ἤκμαζεν, οἳ τὴν προσηγορίαν τοῖς ἔργοις ἐπληρώσαν. πᾶν γὰρ κακίας ἔργον ἐξεμιμήσαντο, μηδ' εἴ τι πρότερον προϋπαρχθὲν ἡ μνήμη παραδέδωκεν αὐτοὶ παραλιπόντες ἀζήλωτον· καίτοι τὴν προσηγορίαν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἐπ' ἀγαθῷ ζηλωμένων ἐπέθεσαν, ἢ κατειρωνευόμενοι τῶν ἀδικουμένων, διὰ τὴν αὐτῶν θηριώδη φύσιν, ἢ τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἀγαθὰ νομίζοντες. τοιγαροῦν προσῆκον ἔκαστοι τὸ τέλος εὕροντο, τῇ θείᾳ τὴν ἀξίαν ἐπὶ πᾶσιν αὐτοῖς τιμωρίαν βραβεύσαντος. ὅσας γὰρ ἀνθρώπῳ δύναται φύσις κολάσεις ὑπομεῖναι, πᾶσαι κατέσκηψαν εἰς αὐτούς, μέχρι καὶ τῆς ἐχάτης τῇ βίᾳ τελευτῆς, ἣν ὑπέμειναν ἐν πολυτρόποις αἰκίαις ἀποθανόντες. ἃ μὴν ἀλλὰ καὶ φαίη τις ἂν αὐτοὺς ἐλάττω παθεῖν ὧν ἔδρασαν. τὸ γὰρ δικαίως ἐπ' αὐτῶν ἃ προσῆν. τοὺς δὲ ταῖς ἐκείνων ὠμότησι περιπεσόντας, ἃ τῷ παρόντος ἂν εἴη καιρῷ κατὰ τὴν ἀξίαν ὀδύρεσθαι. πάλιν ἂν ἐπάνειμι πρὸς τὸ καταλειπόμενον μέρος τῆς διηγήσεως.

β'. Ἐπὶ γὰρ τὸν Ἐλεάζαρον, καὶ τοὺς κατέχοντας σὺν αὐτῷ τὴν Μασάδαν σικαρίους, ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς ἦκε, τὰς δυνάμεις ἄγων. καὶ τῆς μὲν χώρας ἁπάσης εὐθὺς ἐκράτει, φρουρὰς ἐν τοῖς ἐπικαιροτάτοις αὐτῆς μέρεσιν ἐγκατασήσας. τεῖχος δὲ περιέβαλε κύκλῳ περὶ πᾶν τὸ φρούριον, ὅπως μηδενὶ τῶν πολιορκουμένων ἡ ῥᾴδιον διαφυγεῖν, καὶ διανέμει τοὺς φυλάξοντας. αὐτὸς δὲ καταστρατοπεδεύει τόπον, ὡς μὲν πρὸς τὴν πολιορκίαν ἐπιτηδειότατον ἐκλαβών, καθ' ὃν αἱ τῇ φρουρίᾳ πέτραι τῷ πλησίον ὄρει συνήγιζον, ἄλλως δὲ πρὸς ἀφθονίαν τῶν ἐπιτηδείων δύσκολον. ἃ γὰρ ἡ τροφὴ μόνον πόρρωθεν ἐκομίζετο, καὶ σὺν μεγάλῃ ταλαιπωρίᾳ τῶν ἐπὶ τούτῳ τεταγμένων Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ τὸ ποτὸν ἦν ἀγώγιμον εἰς τὸ στρατόπεδον, τῇ τότε ἀηδεμίαν ἐγγὺς πηγὴν ἀναδιδόντος. ταῦτ' ἂν προσικόμενος ὁ Σίλβας ἐπὶ τὴν πολιορκίαν ἐτράπετο, πολ-

ciuitatis facie superierat, abscidere, summamque per omnia iniquitatem induxerunt. in qua illud hominum genus, qui zelotae appellati erant, excellebant, qui nomen factis verum probauerunt. Omne enim malitiae facinus aemulati sunt, nullo, quod ipsi non imitando expressserunt, relicto, quodcunque ante commissum esse memoriae proditum erat: quamuis nomen sibi ex bonorum aemulatione indidissent, in eos aut cauillati, quos laeserant, propter efferam sui naturam, aut malorum maxima pro bonis haberi volentes. Itaque debitum vitae finem singuli inuenere, Deo illis omnibus, quam commeruerunt, poenam tribuente. Quaecunque enim supplicia ferre valet natura humana, ea omnia in eos inciderunt, vsque dum mortem oppeterent, quam inter varios cruciatus obierunt. Veruntamen dixerit forsan aliquis, minora eos, quam pro factis, perpessos esse. haud enim erat, vt merita poena afficerentur. Illos autem, in quibus suam exercebant crudelitatem, non esset huius temporis digne lamentari. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, vnde digressus sum.

2. Veniebat enim dux Romanorum, contra Eleazarum exercitum ducens et sicarios, qui cum eo Masadam tenebant. et regione quidem omni statim potitus, praesidia in locis eius opportunissimis collocauit. Castellum autem muro circumdedit, ne quis obsessorum facile inde aufugeret, et distribuere custodes instituit. ipse vero castris locum occupat, ad obsidionem quidem maxime idoneum, quem delegerat; qua parte castelli rupes monti proximo coniungebantur, caeterum difficilem ad necessariorum copiam suppeditandam. Non solum enim commeatus e longinquo aduehebatur, et cum labore Iudaeorum maximo, quibus id negotii datum erat: verum etiam potus aliunde in castra ducebatur, loco nullam aquae dulcis fontem suppeditante. Itaque cum haec prius dispossuisset Silua, ad obsidionem se conuertebat, quae multum solertiae et ardui labo-

λῆς ἐπιτειχήσεως καὶ ταλαιπωρίας δεομένην, διὰ τὴν ὀχυρότητα τῆ Φρουρίᾳ τοιῶδε τὴν φύσιν ὑπάρχοντος.

γ'. Πέτραν ἐκ ὀλίγην τῇ περιόδῳ καὶ μῆκος ὑψηλὴν, πανταχόθεν περιερρώγασι βαθεῖαι φάραγγες κάτωθεν ἐξ ἀοράτου τέρματος κρημνώδεις, καὶ πάσῃ βάσει ζώων ἀπρόσιτοι, πλὴν ὅσον κατὰ δύο τόπους τῆς πέτρας, εἰς ἄνοδον ἐκ συμαρῆ παρεικάσης. ἔστι δὲ τῶν ὁδῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τῆς Ασφαλτίτιδος λίμνης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δύσεως, ἧ ῥᾷον πορευθῆναι. καλοῦσι δὲ τὴν ἑτέραν ὄφιν, τῇ στενότητι προσεικάσαντες καὶ τοῖς συνεχέσιν ἑλιγμοῖς. κλᾶται γὰρ περὶ τὰς τῶν κρημνῶν ἐξοχὰς, καὶ πολλάκις εἰς αὐτὴν ἀναστρέφουσα, καὶ κατὰ μικρὸν αὖθις ἐκμηκυνομένη μόλις ψαύει τῷ πρόσω. δεῖ δὲ παραλλὰξ τὸν δι' αὐτῆς βαδίζοντα τὸν ἕτερον τοῖν ποδοῖν ἐρείδεσθαι. ἔστι δὲ καὶ τῷ παρολισθάνειν πρόδηλος ὄλεθρος. ἑκατέρωθεν γὰρ βάθος κρημνῶν ὑποκέχυνε, τῇ φοβερότητι πᾶσαν εὐτολμίαν ἐκπλῆξαι δυνάμενον. διὰ τοιαύτης οὖν ἐλθόντι σταδίους τριάκοντα κορυφὴ τὸ λοιπόν ἐστιν, οὐκ εἰς ὀξὺ τέρμα συνηγμένη, ἀλλ' ὡς εἶναι κατ' ἄκρας ἐπίπεδος. ἐπὶ ταύτῃ πρῶτος μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ὠκοδομήσατο Φρούριον Ιωνάθης, καὶ προσηγόρευσε Μασάδαν. ὕστερον δ' Ηρῴδῃ τῷ βασιλεῖ διὰ πολλῆς ἐγένετο σπουδῆς ἡ τῶ χωρίω κατασκευή. τεῖχός τε γὰρ ἤγειρε περὶ πάντα τὸν κύκλον τῆς κορυφῆς ἑπτὰ σταδίων ὄντα, λευκῷ μὲν λίθῳ πεποιημένον, ὕψος δὲ δώδεκα, καὶ πλάτος ὀκτὼ πήχεις ἔχον, τριάκοντα δ' αὐτῷ καὶ ἑπτὰ πύργοι πεντηκονταπήχεις ἀνεστήκεσαν, ἐξ ὧν ἦν εἰς οἰκήματα διελθεῖν περὶ πᾶν τὸ τεῖχος ἔνδον ὠκοδομημένα. τὴν γὰρ κορυφὴν πίονα, καὶ πεδίῳ παντὸς ὄσαν μαλακωτέραν, ἀνῆκεν εἰς γεωργίαν ὁ βασιλεὺς, ἵν', εἴ ποτε τῆς ἔξω τροφῆς ἀπορία γένοιτο, μὴ δὲ ταύτῃ κάμοιεν οἱ τὴν αὐτῶν σωτηρίαν τῷ φρουρίῳ πεπιστευκότες. καὶ βασίλειον δὲ κατεσκεύασεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἀνάβασιν, ὑποκάτω μὲν τῶν τῆς ἄκρας τειχῶν, πρὸς δὲ τὴν ἄρκτον ἐγκλίνον. τῷ δὲ βασιλείῳ τὸ τεῖχος ἦν, ὕψει μέγα καὶ καρτερὸν, πύργους ἔχον

ris postulabat, propter firmitatem castelli, cuius natura huiusmodi est.

3. Petram ambitu non exiguam, et longitudine excelsam, vndique circumdant valles adeo profundae, vt illarum terminus conspici nequeat, praeruptae admodum et omnium animalium gressibus inaccessae, nisi quod locis duobus petra in adscensum non facilem cedit. Est autem via quidem vna a lacu Asphaltite ad solis ortum, altera vero ab occidente, qua minori cum negotio inceditur. Vocatur autem prior coluber, ex angustia crebrisque flexibus capta similitudine. circa enim praecipitium eminentias fractura est, et saepe in se reuertens paulatimque rursum producta vix tangit id, quod vlterius est. Oportet autem alternos figat pedes, qui hac via graditur. quin et certa pernicies est, si quis labatur. nam alta praecipitia vtrinque dehiscunt, quae horrore quemuis vel audacissimum terrere possunt. Per eiusmodi viam cum quis xxx. stadiis adscenderit, quod restat, vertex est, non in finem acutum desinens, sed in summitate planitiem habens. Super hoc primus quidem Ionathas pontifex castellum aedificauit et appellauit Masadam. Post autem Herodi regi studio fuit locum structuris occupare. Nam et murum circa omnem verticis ambitum erexit, per stadia septem, e candido quidem lapide exstructum, altitudine vero xii. cubitos altum, latumque viii, et xxxvii. turres quinquagenorum cubitorum in eo stabant; ex quibus aditus erant in aedes circa omnem murum intus aedificatas. nam verticem, vtpote foecundum et omni planicie molliorem, culturae dedit rex; vt, si quando alimenti externi et aduentitii esset inopia, ne hac quidem laborarent, qui salutem suam castello crediderant. Quin et regiam illic aedificauit, ab occidentalis partis adscensu, intra moenia quidem arcis positam, ad septentrionem vero vergentem. Regiae autem murus erat magnae celsitudinis et validus, quatuor turres sexagenorum cubitorum in angulis ha-

ἑξηκονταπήχεις ἐγγωνίας τέτταρας. ἥ τε τῶν οἰκημάτων ἔνδον καὶ στοῶν καὶ βαλανείων κατασκευὴ παντοία καὶ πολυτελὴς ἦν, κιόνων μὲν ἀπανταχῇ μονολίθων ὑφεστηκότων, τοίχων δὲ καὶ τῶν ἐν τοῖς οἰκήμασιν ἐδαφῶν λίθῳ στρώσει πεποικιλμένων. πρὸς ἕκαστον δὲ τῶν οἰκημένων τόπων ἄνω τε καὶ περὶ τὸ βασίλειον, καὶ πρὸ τῇ τείχους πολλὴ καὶ μεγάλη ἐστεμμένη λάκκος ἐν ταῖς πέτραις, φυλακτῆρας ὑδάτων, μηχανώμενος εἶναι χορηγίαν, ὅση τῶν ἐκ πηγῶν ἐστι χρωμένοις. ὀρυκτὴ δ' ὁδὸς ἐκ τῆ βασιλείᾳ πρὸς ἄκραν τὴν κορυφὴν ἀνεφέρετο, τοῖς ἔξωθεν ἀφανής. ἡ μὴν ὁδὲ ταῖς φανεραῖς ὁδοῖς ἦν οἷόν τε χρήσασθαι ῥαδίως πολεμίοις. ἡ μὲν γὰρ ἐκ διὰ τὴν φύσιν, ὡς προεἰπομεν, ἐστὶν ἄβατος. τὴν δ' ἀπὸ τῆς ἑσπέρας μεγάλῳ κατὰ τὸ στενότατον τεῖχος διετείχισεν, ἀπέχοντι τῆς ἄκρας πήχεων οὐκ ἔλαττον διάστημα χιλίων, ὃν οὔτε παρελθεῖν δυνατὸν ἦν, οὔτε ῥᾴδιον ἐλεῖν. δυσέξοδος δὲ καὶ τοῖς μετ' ἀδείας βαδίζουσιν ἐπεποίητο. οὕτω μὲν οὖν πρὸς τὰς τῶν πολεμίων ἐφόδους, φύσει τε καὶ χειροποιήτως τὸ φρούριον ὠχύρωτο.

δ'. Τῶν δ' ἔνδον ἀποκειμένων παρασκευῶν ἔτι μᾶλλον ἄν τις ἐθαύμασε τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν διαμονήν. σῖτός τε γὰρ ἀπέκειτο πολὺς καὶ πολὺν χρόνον ἀρκεῖν ἱκανώτατος, οἶνός τε πολὺς ἦν καὶ ἔλαιον· ἔτι δὲ παντοῖος ὀσπρίων καρπὸς καὶ φοίνικες ἐσεσώρευντο. πάντα δ' εὗρεν ὁ Ἐλεάζαρος τῇ φρουρίᾳ μετὰ τῶν σικαρίων ἐγκρατὴς ὅλῳ γενόμενος, ἀκμαῖα καὶ μηδὲν τῶν νεωστὶ κειμένων ἀποδέοντα. καίτοι χρόνου ἀπὸ τῆς παρασκευῆς εἰς τὴν ὑπὸ Ρωμαίοις ἅλωσιν, ἑκατὸν ἦν χρόνος ἐτῶν. ἀλλὰ καὶ Ρωμαῖοι τὰς περιλειφθέντας τῶν καρπῶν εὗρον ἀδιαφθόρους. αἴτιον δ' ἂν ἄν ἀμάρτοι τις ὑπολαμβάνων εἶναι τὸν ἀέρα τῆς διαμονῆς, ὕψει τῷ περὶ τὴν ἄκραν, πάσης οὔσα γεώδους καὶ θολερᾶς ἀμιγὴ κράσεως. εὑρέθη δὲ καὶ παντοίων πλῆθος ὅπλων ὑπὸ τῆ βασιλέως ἀποτεθησαυρισμένον, ὡς ἀνδράσιν ἀρκεῖν μυρίοις, ἀργός τε σίδηρος, καὶ χαλκὸς, ἔτι δὲ καὶ μόλυβδος, ἅτε δὴ τῆς παρασκευῆς ἐπὶ μεγάλαις αἰ-

bens. Conclauium etiam intus et porticuum itemque balneorum varia erat et sumtuosa constructio, columnis quidem e singularibus saxis vndique suppositis, parietibus autem soloque in conclauibus variis lapidibus strato. Ad singula vero habitacula, et in summo et circa regiam et antemurum, multos magnosque puteos e scopulis exscidit ad aquam conseruandam, machinatus tantum aquae suppeditandum, quantum haberent, qui fontibus vtuntur. Via autem fossa e regia in verticem summum ducebat, forinsecus non apparens. Sed nec viae manifestae facile vsui erant hostibus. Nam orientalis quidem, natura, vt supra memorauimus, est inaccessa: occidentalem vero magna in angustia posita turri interseptit, non minore mille cubitorum spatio ab arce distante, quae neque transiri potuit, neque facile capi. Insuper et iis, qui sine metu incederent, exitu erat difficilis. Atque ita quidem aduersus hostiles impetus natura pariter ac manuum opera munitum erat castellum.

4. Intus autem repositi apparatus magis adhuc miranda est copia luculenta eiusque diuturnitas. Nam et frumenti multum erat reconditum, et quod in longum tempus sufficeret; vinumque multum erat et oleum: quin et cuiusque leguminis fructus, et palmulae coacervatae. Vniuersa autem reperiebat Eleazarus, cum sicariis castello per dolum potitus, matura, nihilque recens depositis deteriora, quanquam fere ex quo parata erant ad excidium a Romanis illatum centum annorum tempus agebatur. Quinetiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendere. Si quis autem causam diuturnitatis auram esse existimet, profecto non errauerit, quod arcis altitudine ab omni terrena ac foeculenta mixtura sit remota. Insuper et omne genus armorum vis ingens inuenta est, a rege recondita, quae x. virorum millibus sufficerent, ferrumque infectum, et aes, praetereaque plumbum: scilicet vt magnis de causis factum crederes

τίαις γενομένης. λέγεται γὰρ ἑαυτῷ τὸν Ἡρώδην τοῦτο τὸ Φρούριον εἰς ἀποφυγὴν ἑτοιμάζειν, διπλῶν ὑφορώμενον κίνδυνον· τὸν μὲν παρὰ τῶ πλήθους τῶν Ἰουδαίων, μὴ καταλύσαντες ἐκεῖνον, τὰς περὶ αὐτῶ βασιλείας ἐπὶ τὴν ἀρχὴν καταγάγωσι· τὸν μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ἐκ τῆς βασιλευούσης Αἰγύπτω Κλεοπάτρας. αὕτη γὰρ τὴν αὐτῆς γνώμην οὐκ ἐπῄχεν, ἀλλὰ πολλάκις Ἀντωνίῳ λόγους προσέφερε, τὸν μὲν Ἡρώδην ἀνελεῖν ἀξιοῦσα, χαρίσασθαι δ' αὐτῇ τὴν βασιλείαν τῶν Ἰουδαίων δεομένη. καὶ μᾶλλον ἄν τις ἐθαύμασεν, ὅτι μηδέπω τοῖς προσάγμασιν Ἀντωνίου ὑπηκόει, κακῶς ὑπὸ τῆ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος δεδουλωμένος, ἢ ὅτι περὶ τῆ μὴ χαρίσασθαι προσεδόκησε. διὰ τοιούτους μὲν φόβους Ἡρώδης Μασάδαν κατασκευασάμενος, ἔμελλε Ῥωμαίοις ἀπολείψειν ἔργον τῆ πρὸς Ἰουδαίους πολέμω τελευταῖον.

ε'. Ἐπεὶ γὰρ ἔξωθεν ἤδη περιτετειχίκει πάντα τὸν τόπον ὁ τῶν Ῥωμαίων, ὡς προεῖπομεν, ἡγεμών, καὶ τῆ μή τινα ἀποδρᾶναι πρόνοιαν ἐπεποίητο τὴν ἀκριβεστάτην, ἐνεχείρει τῇ πολιορκίᾳ, μόνον εὑρὼν ἕνα τόπον, ἐπιβολὴν χωμάτων δέξασθαι δυνάμενον. μετὰ γὰρ τὸν διατειχίζοντα πύργον τὴν ἀπὸ τῆς δύσεως ὁδὸν ἄγουσαν εἴς τε τὸ βασίλειον καὶ τὴν ἀκρώρειαν, ἣν τις ἐξοχὴ πέτρας εὐμεγέθης τῷ πλάτει καὶ πολὺ προκύπτουσα, τῆ δ' ὕψους τῆς Μασάδας τριακοσίους πήχεις ὑποκάτω. Λευκὴν δὲ αὐτὴν ὠνόμαζον. ἐπὶ ταύτην ἦν ἀναβὰς, καὶ κατασχὼν αὐτὴν ὁ Σίλβας ἐκέλευσε τὸν στρατὸν χῶν ἐπιφέρειν. τῶν δὲ προθύμως καὶ μετὰ πολλῆς χειρὸς ἐργασαμένων, στρεὸν εἰς διακοσίους πήχεις ὑψώθη τὸ χῶμα, ὃ μὴν ὅτε βέβαιον ὅτε αὐταρκες ἐδόκει τοῦτο τὸ μέτρον εἶναι τοῖς μηχανήμασιν εἰς ἐπιβάθραν, ἀλλ' ἐπ' αὐτῆ βῆμα λίθων μεγάλων συνηρμοσμένων ἐποιήθη, πεντήκοντα πηχῶν εὖρός τε καὶ ὕψος. ἦν δὲ ἄλλων τε μηχαιημάτων ἡ κατασκευὴ παραπλησία τοῖς ὑπὸ μὲν Οὐεσπασιανῶ πρότερον, μετὰ ταῦτα δ' ὑπὸ Τίτω πρὸς τὰς πολιορκίας ἐπινοηθεῖσι, καὶ πύργος ἐξηκοντάπηχυς συνετέθη,

apparatum. Aiunt enim, Herodem id ipsum castellum sibi ad refugium parauisse, duplex periculum suspicantem: vnum quidem a Iudaeorum populo, ne, se deposito, illos, qui antea reges fuerant, ad principatum reduceret: alterum vero maius et atrocius a Cleopatra regina Ægypti. illa enim voluntatem suam non celabat, sed cum Antonio saepe verba faciebat, postulans, vt Herodes interficeretur, sibique regnum Iudaeorum donari obsecrans. Et magis quis miraretur, quod nunquam eius imperio paruerit Antonius, male ipsi prae amore mancipatus, quam non donaturum esse crederet et exspectaret. Propter huiusmodi quidem timores cum Herodes ita exstruxisset Masadam, ea re fiebat, vt Romanis id bello contra Iudaeos opus extremum relinqueret.

5. Quum enim Silua dux Romanorum foris iam locum omnem muro circumdedisset, sicut supra diximus, et, ne quis effugeret, diligentiam et curam maximam adhibuisset, oppugnationi manum admouebat, vno tantum loco reperto, qui aggerem excitari fineret. Nam post eam turrim, quae iter ab occidente, quod ad regiam summumque verticem duceret, praecludebat, erat quaedam saxi eminentia bene magna latitudine et simul prominens, celsitudine autem Masadae trecentis cubitis inferior. illam vero Leucen appellabant. Hanc igitur Silua vbi adscendit et occupauit, milites terram aggerere et exstruere iussit. Illis autem alacri animo et magna manu operantibus, solidus ad cubitos cc. erectus est agger, non tamen spatii modus aut satis firmus aut sufficiens adscensus machinis videbatur: sed super eum tribunal, constructis saxis ingentibus, factum est, altum itemque latum cubitis L. Erat autem et aliarum machinarum fabrica illis assimilis, quas primo quidem Vespasianus, postea vero Titus ad oppida oppugnanda excogitauit: et turris LX. cubitorum es-

σιδήρῳ καταπεφραγμένος ἅπας, ἐξ ἧ πολλοῖς ὀξυβέλεσι καὶ πετροβόλοις βάλλοντες οἱ Ρωμαῖοι τὰς ἀπὸ τῆ τείχης μαχομένας ταχέως ἀνέστειλαν, καὶ προκύπτειν ἐκώλυσαν. ἐνταῦθα δὲ καὶ κριὸν ὁ Σίλβας μέγαν κατασκευασάμενος, συνεχῆς ποιεῖσθαι κελεύσας τῷ τείχει τὰς ἐμβολὰς, μόλις μὲν, ἀλλ' ὅν ἀναῤῥήξας τι μέρος αὐτῆ, κατήρειψε. φθάνουσι δ' οἱ σικάριοι ταχέως ἔνδοθεν οἰκοδομησάμενοι τεῖχος ἕτερον, ὃ μηδ' ὑπὸ τῶν μηχανημάτων ἔμελλεν ὅμοιόν τι πείσεσθαι· μαλακὸν γὰρ αὐτὸ καὶ τὴν σφοδρότητα τῆς ἐμβολῆς ὑπεκλύειν δυνάμενον, τοιῷδε τρόπῳ κατεσκεύασαν. δοκοὺς μεγάλας ἐπὶ μῆκος προσεχεῖς ἀλλήλαις κατὰ τὴν τομὴν συνέθεσαν. δύο δ' ἦσαν τοῖχοι παράλληλοι τοσοῦτον διεστῶτες, ὅσον εἶναι πλάτος τείχης, καὶ μέσον ἀμφοῖν τὸν χῶν ἐνεφόρουν. ὅπως δὲ μὴ, ὑψωμένη τῆ χώματος, ἡ γῆ διαχέοιτο, πάλιν ἑτέραις δοκοῖς ἐπικαρσίαις τὰς κατὰ μῆκος κειμένας διέδεον. ἦν ὧν ἐκείνοις μὲν οἰκοδομία τὸ ἔργον παραπλήσιον. τῶν μηχανημάτων δ' αἱ πληγαὶ φερόμεναι πρὸς εἰκὸς ἐξελύοντο, καὶ τῷ σάλῳ συνίζανον ἐποίουν αὐτὸ στερροώτερον. τοῦτο συνιδὼν ὁ Σίλβας, πυρὶ μᾶλλον αἱρήσειν ἐνόμισε τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς στρατιώταις προσέταττε λαμπάδας αἰθομένας ἀθρόας εἰσακοντίζειν. τὸ δ', οἷα δὴ ξύλων τὸ πλέον πεποιημένον, ταχὺ τῆ πυρὸς ἀντελάβετο, καὶ τῇ χαυνότητι πυρωθὲν διὰ βάθους φλόγα πολλὴν ἐξεπύρσευσεν. ἀρχομένη μὲν ὧν ἔτι τῆ πυρὸς, βορρᾶς ἐμπνέων τοῖς Ρωμαίοις φοβερὸς ἦν· ἄνωθεν γὰρ ἀποσῤῥέφων ἐπ' ἐκείνης ἤλαυνε τὴν φλόγα. καὶ χεδὸν ἤδη τῶν μηχανημάτων, ὡς συμφλεγησομένων, ἀπεγνώκεσαν. ἔπειτα δ' αἰφνίδιον νότος μεταβαλὼν, καθάπερ ἐκ δαιμονίᾳ προνοίας, καὶ πολὺς ἐναντίος πνεύσας, τῷ τείχει φέρων αὐτὴν προσέβαλε, καὶ πᾶν ἤδη διὰ βάθους ἐφλέγετο. Ρωμαῖοι μὲν ὧν τῇ παρὰ τῆ Θεῆ συμμαχίᾳ κεχρημένοι, χαίροντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπηλλάττοντο, μεθ' ἡμέραν ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις διεγνωκότες· καὶ τὰς φυλακὰς νύκτωρ ἐπιμελεστέρας ἐποιήσαντο, μή τινες αὐτῶν λάθωσιν ἀποδράντες.

fecta est, tota ferro munita, vnde Romani multis scorpionibus et balistis citò eos repulere, qui è muro pugnabant, et capita exserere prohibuerunt. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebro murum pulsari iubet: ac vix quidem illum, licet partem eius perfregerit, funditus euertit. Occupant autem ficarii alium intus murum idque celeriter aedificare, qui nihil simile a machinis passurus erat, illum enim, vt mollis esset et ictuum impetum vehementem posset laxare, in hunc modum construxerunt. Trabes ingentes perpetuas in longitudinem, alias aliis, qua secta erant, coniungebant. Bini autem ordines erant paribus interuallis distantes inter se tantum, quanta esset muri latitudo; inque medium spatium terram ingerebant. Ne vero crescente cumulo terra defluereat, aliis transuersis trabibus priores in longitudinem positas reuinciebant. Erat ergo istiusmodi opus quidem aedificio non absimile. Machinarum vero ictus ei, quod cedebat, illati debilitabantur, et ex concussione desidente materia firmiorem reddebant fabricam. Cum hoc animaduertisset Silua, igne facilius murum captum iri existimauit, militibusque praecepit, vt crebras faces ardentes iacularentur. Tum murus, quippe magna ex parte ligneus, ignem cito concepit; et vsque ad imum sui laxitate accensus magnam flammam edidit. Et principio quidem, cum ignis erumperet, boreas spirans Romanis erat horribilis: superne enim se deflectens flammam in eos ferebat, adeo vt de rebus suis fere desperarint, quasi iam conflagraturae essent machinae. Postea vero flatu derepente mutato veluti diuina prouidentia, auster excitatus multa vi flammam ad murum retecit, iamque totus a summo ad imum ardebat. Et Romani quidem Dei freti auxilio ad castra laeti reuertuntur, eo animo, vt hostes postridie aggrederentur: et nocte vigilias cura maiori agebant, ne quis eorum clam aufugeret.

ς'. Οὐ μὴν ἀλλ' αὐτὸς Ελεάζαρος ἐν νῷ θεασάμενος ἔλαβεν, ἀλλ' ἄλλῳ τινὶ τοῦτο πειθῆναι ἔμελλεν ἐπιτρέψειν. ὁρῶν δὲ τὸ μὲν τεῖχος ὑπὸ τῆς πυρὸς ἀναλισκόμενον, ἄλλον δ' οὐδένα σωτηρίας τρόπον οὐδ' ἀλκῆς ἐπινοῶν, ἃ δὲ ἔμελλον Ρωμαῖοι θεάσεσθαι αὐτὸς καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας αὐτῶν, εἰ κρατήσειαν, ὑπ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν τιθέμενος, θάνατον κατὰ πάντων ἐβουλεύσατο. καὶ τοῦτο κρίνας ἐκ τῶν παρόντων ἄριστον, τοὺς ἀνδρωδεστάτους τῶν ἑταίρων συναγαγὼν, τοιούτοις ἐπὶ τὴν πρᾶξιν λόγοις παρεκάλει· „Πάλαι διεγνωκότας „ἡμᾶς, ἄνδρες ἀγαθοὶ, μήτε Ρωμαίοις, μήτ' ἄλλῳ τινὶ δου„λεύειν, ἢ Θεῷ, μόνος γὰρ ὗτος ἀληθὴς ἐστι καὶ δίκαιος ἀν„θρώπων δεσπότης, ἦκε νῦν καιρὸς, ἐπαληθεῦσαι κελεύων „τὸ Φρόνημα τοῖς ἔργοις. πρὸς ἃν ἑαυτοὺς μὴ καταισχύνω„μεν, πρότερον μηδὲ δουλείαν αἰκίζουσαν ὑπομένοντες, τινὶ „δὲ μετὰ δουλείας ἐλόμενοι τιμωρίας αἰνιγμὸς, εἰ ζῶντες „ὑπὸ Ρωμαίοις ἐσόμεθα. πρῶτοί τε γὰρ πάντων ἀπέστη„μεν, καὶ πολεμοῦμεν αὐτοῖς τελευταῖοι. νομίζω δὲ καὶ „παρὰ Θεοῦ ταύτην ἡμῖν δεδόσθαι χάριν, τὸ δύνασθαι κα„λῶς καὶ ἐλευθέρως ἀποθανεῖν, ὅπερ ἄλλοις οὐκ ἐγένετο „πρὸ ἐλπίδα κρατηθεῖσιν. ἡμῖν δὲ ὑπόδηλος μέν ἐστιν ἡ „γενησομένη μεθ' ἡμέραν ἅλωσις· ἐλευθέρα δ' ἡ τοῦ γε„ναίου θανάτου μετὰ τῶν φιλτάτων αἵρεσις. ὅτε γὰρ τοῦτο „ἀποκωλύειν οἱ πολέμιοι δύνανται, πάντως εὐχόμενοι ζῶν„τας ἡμᾶς παραλαβεῖν, ὧδ' ἡμεῖς ἐκείνης ἔτι γενναῖα μαχό„μενοι, ἔδει μὲν γὰρ εὐθὺς, ἴσως ἐξ ἀρχῆς, ὅτε τῆς ἐλευ„θερίας ἡμῖν ἀντιποιεῖσθαι θελήσασι πάντα καὶ παρ' ἀλ„λήλων ἀπέβαινε χαλεπὰ καὶ παρὰ τῶν πολεμίων χείρω, „τῆς τοῦ Θεοῦ γνώμης τοιαῦτα ἔσεσθαι, καὶ γινώσκειν, ὅτι τὸ πά„λαι φίλον αὐτῷ φῦλον Ιουδαίων ἀπωλεία κατέγνωστο. μέ„νων γὰρ σύμενης, ἢ μετρίως γοῦν ἡμῖν ἀπηχθημένος, ἐκ ἂν „τοσούτων μὲν ἀνθρώπων περιῆδεν ὄλεθρον, προὔκατο δὲ „τὴν ἰσχυροτάτην αὐτῷ πόλιν πυρὶ καὶ κατασκαφεῖς πολε„μίοις. ἡμεῖς δ' ἄρα καὶ μόνοι τοῦ παντὸς Ιουδαίων γένους ἠλ„πίσαμεν περιέσεσθαι τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες, ὥσπερ

6. Veruntamen neque ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neque alii cuiquam permissurus erat, vt fuga euaderet. Murum autem igne quidem consumtum videns, alium vero nullum salutis modum neque virtutis excogitans; sed his, quae Romani in se liberosque suos et coniuges facturi essent, si vicissent, ante oculos positis, de morte omnium deliberauit. idque ex praesentibus potissimum ratus, validioris animi sociis vesperi congregatis, huiusmodi verbis ad facinus eos incitabat: „Cum olim nos statuerimus, viri fortes, ne„que Romanis, neque cuiquam alii, nisi Deo, seruire, is „enim solus est verus et iustus hominum dominus, „nunc tempus adest, quod factis animi magnitudinem „probare iubeat. in quo ne nosmet dehonestemus, antea „seruitutem non sine periculo passi, nunc vero cum „seruitute intolerabiles poenas subituri, si viui in Roma„norum potestatem redigamur. Nam et omnium pri„mi ab illis defecimus, et nouissimi aduersus eos bel„lum gessimus. Quin et hanc nobis a Deo gratiam da„tam existimo, vt bene ac libere possimus mori, quod „aliis non contigit praeter spem superatis. Nobis au„tem pro certo quidem prima luce futurum est exci„dium: at libera est strenuae mortis optio vna cum ca„rissimis. nec enim prohibere id hostes possunt, quibus „omnino in votis est nos viuos abducere; neque nos „illos iam valemus pugnando superare. Nam for„tasse quidem ab initio statim, (quando libertatem de„fendere cupientibus omnia et a nobis ipsis acerba et „peiora adhuc ab hostibus eueniebant) de Dei volun„tate conieciisse oportebat et sciuisse, quod cara ei „quondam Iudaeorum gens damnata esset ad interi„tum. nam manens propitius, vel saltem nobis leui„ter infensus, nunquam tantorum quidem hominum „perniciem insuper habuisset, vrbemque sibi sacratissi„mam tradidisset hostibus, vt incendio periret et fun„ditus dirueretur. Nos autem soli scilicet ex omni Iu„daeorum genere calamitati superstites fore etiam spera-

„ἀναμάρτητοι πρὸς τὸν Θεὸν γενόμενοι, καὶ μηδεμιᾶς μ-
„ταχόντες ἁμαρτίας, οἳ καὶ τὰς ἄλλας ἐδιδάξαμεν; τοι-
„γαροῦν ὁρᾶτε, πῶς ἡμᾶς ἐλέγχει μάταια προσδοκήσαντας,
„κρείττονα τῶν ἐλπίδων τὴν ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνάγκην ἐπα-
„γαγών. ὅτε γὰρ ἡμᾶς ἡ τῆ Φερερίᾳ Φύσις ἀνάλωτος ἅσα
„πρὸς σωτηρίαν ὠφέλησεν, ἀλλὰ καὶ τροφῆς ἀφθονίαν καὶ
„πλῆθος ὅπλων, καὶ τὸν ἄλλην ἔχοντες παρασκευὴν περιτ-
„τεύουσαν, ὑπ' αὐτῆ περιφανῶς τῆ Θεῆ τὴν ἐλπίδα τῆς
„σωτηρίας ἀφηρήμεθα. τὸ γὰρ πῦρ, εἰς τὰς πολεμίους φι-
„ρόμενον, ὐκ αὐτομάτως ἐπὶ τὸ κατασκευασθὲν τεῖχος ὑφ'
„ἡμῶν ἀπέστρεφεν· ἀλλ' ὅτι ταῦτα χόλος πολλῶν ἀδικη-
„μάτων, ἃ μανέντες εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐτολμήσαμεν, ὑπὲ-
„ρ ὧν μὴ τοῖς ἐχθίστοις Ρωμαίοις δίκας, ἀλλὰ τῷ Θεῷ δι'
„ἡμῶν αὐτῶν ὑποσχωμεν. αὗται δ' εἰσὶν ἐκείνων μετριώτε-
„ραι. ὑπανήκτησαν γὰρ γυναῖκες ἀνύβριστοι, καὶ παῖδες
„δουλείας ἀπείρατοι, μεπὰ δ' αὐτὰς ἡμεῖς εὐγενῆ χάριν
„μᾶλλόν τις παράσχωμεν, καλὸν ἐνταῦθον τὴν ἐλευθερίαν
„φιλάξαντες. πρότερον δὲ καὶ τὰ χρήματα καὶ τὸ φρού-
„ριον πυρὶ διαφθείρωμεν. λυπηθήσονται γὰρ Ρωμαῖοι,
„σαφῶς οἶδα, μήτε τῶν ἡμετέρων σωμάτων κρατήσοντες,
„καὶ τῆ κέρδους ἁμαρτόντες. τὰς τροφὰς μόνας ἐάσωμεν.
„αὐτὰ γὰρ ἡμῖν τεθνηκόσι μαρτυρήσουσιν, ὅτι μὴ δι' ἐν-
„δειαν ἡττηθημεν· ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς διέγνωμεν,
„θάνατον εἱλάμεθα πρὸ δουλείας.

ζ'. Ταῦτα Ελεάζαρος ἔλεγεν, ὐ μὴν κατ' αὐτὸ ταῖς γνώμαις προσέπιπτε τῶν παρόντων. ἀλλ' οἱ μὲν ἔσπευδον ἀπαυδᾶν, καὶ μόνον ὐχ ἡδονῆς ἐνεπίπλαντο, καλὸν εἶναι τὸν θάνατον νομίζοντες. τὰς δ' αὐτῶν μαλακωτέρας γυναικῶν καὶ γενεᾶς οἴκτος εἰσῆει· πάντως δὲ καὶ τῆς ἑαυτῶν προδήλε τελευτῆς, εἰς ἀλλήλας ἀποβλέποντες τοῖς δακρύοις τὸ μὴ βουλόμενον τῆς γνώμης ἐσήμαινον. τὰς ἰδὼν Ελεάζαρος ἀποδειλιώντας, καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τῆ βουλεύματος τὰς ψυχὰς ὑποκλωμένας, ἔδεισε, μή ποτε καὶ τὰς ἐρρωμένως τῶν λόγων ἀκούσαντας αὐτοὺς συνεκθηλύνωσι

„vimus libertate seruata, quasi in Deum non omnino de„liquissemus, nulliusque culpae participes fuissemus, „qui et aliis idem suadere operam dedimus? Itaque vi„detis, quemadmodum nos vana exspectasse redarguit „Deus, nobis mala ferendi patiendique necessitatem, spe „nostra potentiorem, inferens. Nec enim nobis castelli, „vtpote inexpugnabilis, natura quicquam profuit ad salu„tem: sed et alimentorum copiam et armorum multitu„dinem, aliamque habentes apparatus abundantiam, ab „ipso Deo manifeste salutis spe exuimur. quippe ignis, „qui ferebatur in hostes, non sponte sua in murum a no„bis exstructum reuertebatur: sed haec ab ira Dei in nos „excitata ob multas iniurias, quas furore capti contra „gentiles ausi sumus; pro quibus poenas, quaeso, non Ro„manis inimicissimis, sed per nosmet ipsos Deo solua„mus. istae enim illis moderatiores sunt. Moriantur „enim coniuges ab iniuria vacuae, liberique seruitutis ex„pertes: post illos autem in nosmet generosum benefi„cium mutuo conferamus, seruata libertate, vnde pul„chram habebimus sepulturam. Prius tamen et pecu„niam et castellum igne exuramus. Moerebunt enim „Romani, certe scio, si corpora nostra non occupaue„rint, et omni spe praedae exciderint. Alimenta sola „relinquamus. haec enim nobis erunt testimonio mor„tuis, quod non penuria edomiti simus: sed, vt ab ini„tio statueramus, mortem seruitio praetulerimus.

7. Haec dicebat Eleazarus, non tamen omnes, qui aderant, super ea re mente consentiebant. Sed alii quidem si obedire properabant, et propemodum voluptate complebantur, pulchram esse mortem existimantes. Qui vero molliores erant, coniugum et familiarum misericordia tenebantur: cumque plane suus cuique interitus ob oculos versaretur, alius alium intuentes lacrymis indicabant, se nolle istiusmodi consilium sequi. Hos vbi Eleazarus pauitare animaduertit, animisque frangi ex rei deliberatae magnitudine, pertimuit, ne etiam eos, qui forsitan, quae dixerat, audiuerant, ipsi simul obsecundarent

ποτνιώμενοι καὶ δακρύοντες. ἔκεινο ἀνῆκε τὴν παρακέλευσιν, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐπεγείρας, καὶ πολλῆ λήματος πλήρης γενόμενος, λαμπροτέροις ἐνεχείρει λόγοις, περὶ ψυχῆς ἀθανασίας, μέγα τε χαιρήσας καὶ τοῖς δάκρυσιν ἀτενὲς ἐμβλέψας· „ἢ πλεῖστον, εἶπεν, ἐψεύσθην, νομίζων ἀνδράσι „ἀγαθοῖς τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγώνων συναίρεσθαι, „ζῆν καλῶς ἢ τεθνάναι δισγνώσοιν. ὑμεῖς δ' ἅτε τῶν τε„χόντων ἐδὲν εἰς ἀρετὴν ὁδὸν εἰς εὐτολμίαν διαφέροντες, ἀ„γε καὶ τὸν ἐπὶ μεγίστων ἀπαλλαγῆ κακῶν φοβεῖσθε θά„νατον· δέον ὑπὲρ τούτε μήτε μελλῆσαι, μήτε σύμβουλον „αἰτήσασθαι. πάλαι γὰρ εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης αἰσθήσεως „παιδεύοντες ἡμᾶς οἱ πάτριοι καὶ θεῖοι λόγοι διετέλεσαν, ἔξ„γοις τε καὶ φρονήμασι τῶν ἡμετέρων προγόνων αὐτὸς βε„βαιώντων, ὅτι συμφορὰ τὸ ζῆν ἐστιν ἀνθρώποις, οὐχὶ θάνα„τος. ἔτος μὲν γὰρ ἐλευθερίαν διδὺς ψυχαῖς, εἰς τὸν οἰ„κεῖον καὶ καθαρὸν ἁφῆσι τόπον ἀπαλλάσσεσθαι, πάσης „συμφορᾶς ἀπαθεῖς ἐσομένας. ἕως δ' εἰσὶν ἐν σώματι θνη„τῷ δεδεμέναι, καὶ τῶν τούτε κακῶν συνανακίπλανται, τά„ληθέστατον εἰπεῖν, τεθνήκασι· κοινωνία γὰρ θεῖον πρὸς θνη„τὸν ἀπρεπής ἐστι. μέγα μὲν ἂν δύνατο ψυχὴ καὶ σώματι „συνδεδεμένη· ποιεῖ γὰρ αὐτῆς ὄργανον αἰσθανόμενον ἀορά„των αὐτὸ κινοῦσα, καὶ θνητῆς φύσεως περαιτέρω προάγε„σα ταῖς πράξεσιν. ἐπεὰν δὲ μὴν ἀλλ' ἐπειδὰν ἀπολυθεῖσα τῶ„καθέλκοντος αὐτὴν βάρους ἐπὶ γῆν, καὶ προσκρεμαμένε„χῶρον ἀπολάβῃ τὸν οἰκεῖον, τότε δὴ μακαρίας ἰσχύος καὶ „πανταχόθεν ἀκωλύτε μετέχει δυνάμεως, ἀόρατος μένε„σα τοῖς ἀνθρωπίνοις ὄμμασιν, ὥσπερ αὐτὸς ὁ Θεός. ἐδὲ„γὰρ, ἕως ἐστὶν ἐν σώματι, θεωρεῖται· πρόσεισι γὰρ ἀφανῶς, „καὶ μὴ βλεπομένη πάλιν ἀπαλλάττεται, μίαν μὲν αὐτὴ „φύσιν ἔχουσα τὴν ἄφθαρτον, αἰτία δὲ σώματι γινομέν„μεταβολῆς. ὅτε γὰρ ἂν ψυχὴ προσάψηται, τοῦτο ζῇ καὶ „τέθηλεν. ὅτε δ' ἂν ἀπαλλαγῇ, μαραινθὲν ἀποθνήσκει„τοσοῦτον περίεσιν αὐτῇ ἀθανασίας. ὕπνος δὲ τεκμήριον „ὑμῖν ἔστω τῶν λόγων ἐναργέστατον, ἐν ᾧ ψυχαὶ, τὰ σώμα-

obsecrantes et lacrymantes. Itaque ab exhortatione non desistit, sed cum semet erexisset multoque replesset spiritu, clariorem de animae immortalitate exorsus est orationem, magnaque vsus exclamatione et oculis attentis flentes adspiciens: „Certe, inquit, plurimum deceptus „eram, qui putarem viris fortibus in certamine pro liber„tate succurrere, quibus bene viuere aut honeste mori „decretum est. Vos autem profecto ne cuilibet quidem „homini vel audacia vel virtute praestatis, qui etiam ma„la maxima effugituri mortem timetis; cum oporteret „vos super ea re neque cunctari, neque exspectare moni„torem. Olim enim et a prima statim rerum notitia „constanter nos docuerunt patrii ac sacri sermones, ma„iorum quoque nostrorum factis et animis eos confir„mantibus, quod viuere hominibus, non mori, in cala„mitatem cedit. nam mors quidem animabus dans liber„tatem, in proprium purumque locum eas discedere per„mittit, vbi futurae sunt ab omni malo immunes. Quam„diu autem mortali corpori vinctae sunt, simulque ma„lis eius opplentur, verissime dicantur mortuae, vtpote „quod parum deceat diuinum cum mortali sociari. Esto „quidem, multum posse animam etiam corpori coniun„ctam, quippe suum facit instrumentum sensu praedi„tum, dum ipsa non visa in eo motum ciet, atque actio„nibus vltra mortalem naturam prouehit. Veruntamen „cum pondere, eam in terram deprimente, eique ap„penso liberata, proprium locum recepit, tunc vim „beatam et vndique liberam sortitur potestatem, huma„norum oculorum, vt ipse Deus, aciem effugiens. nec „enim, quamdiu in corpore est, conspicitur: vt quae ne„mini apparens accedat, neque rursus, cum recedit, cui„quam adspectabilis est, vnam quidem naturam ipsa ha„bens mutationis expertem, corpori autem in causa, quod „in eo mutationes fiant. nam quodcunque anima attige„rit, hoc viuit atque viget, vnde vero digressa fuerit, id „ipsum flaccescit et moritur: adeo in se abunde ha„bet immortalitatis. Eorum autem, quae dico, pro „indicio sit manifestissimo somnus, in quo animae in

»τος αὐτὰς μὴ περιστῶντες, ἰδίαν μὲν ἔχουσιν ἀνάστα-
»σιν ἐφ' ἑαυτῶν γενόμεναι· θαῤῥοῦσαι δ' ὁμιλοῦσαι κατὰ συγ-
»γένειαν πάντη μὲν ἐπιφοιτῶσι, πολλὰ δὲ τῶν ἐκ μνήμης
»προθεσπίζουσι. τί δὲ δεῖ δεδιέναι θάνατον, τὴν ἐν ὕπνῳ
»γινομένην ἀνάπαυσιν ἀγαπῶντας; πῶς δὲ οὐκ ἀνόητόν
»ἐστιν, τὴν ἐν τῷ ζῆν ἐλευθερίαν διώκοντας, τῆς ἀϊδίου φθο-
»νεῖν ἑαυτοῖς; ἔδει μὲν οὖν ἡμᾶς, οἵπερ ἀπὸ παίδων ἐμάθο-
»μεν ἄλλοις εἶναι παράδειγμα τῆς πρὸς θάνατον ἑτοιμότητος,
»ἢ μὴν ἀλλ' οὐ καὶ τῆς παρὰ τῶν ἀλλοφύλων δεόμεθα
»πίστεως, βλέψωμεν εἰς Ἰνδοὺς τοὺς τοῦ σοφίαν ἀσκοῦν ὑπεσχη-
»μένους. ἐκεῖνοί τε γὰρ, ὄντες παῖδες ἀγαθοὶ, τὸν μὲν τοῦ
»ζῆν χρόνον, ὥσπερ ἀναγκαίαν τινὰ τῇ φύσει λειτουργίαν,
»ἀκουσίως ὑπομένουσι. τὰς δὲ τοῦ σώματος λύσεις
»τῶν σωμάτων, καὶ μηδενὸς αὐτοὺς κατεπείγοντος καὶ
»μηδὲν ἐξελαύνοντος, πόθῳ τῆς ἀθανάτου διαίτης, προθύ-
»μως μὲν τοῖς ἄλλοις, ὅτι μέλλουσιν ἀπιέναι, καὶ ἔστιν ὃ
»κωλύσων οὐδείς· ἀλλὰ πάντες αὐτοὺς εὐδαιμονίζοντες,
»πρὸς τοὺς οἰκείους ἕκαστοι διδόασιν ἐπιστολάς. ἅτε βεβαίαν
»καὶ ἀληθεστάτην ταῖς ψυχαῖς τὴν μετ' ἀλλήλων εἶναι δίαι-
»ταν πεπιστεύκασιν. οἱ δὲ, ἐπειδὰν ἐπακούσωσι τῶν ἐντι-
»ταλμένων αὐτοῖς, πυρὶ τὸ σῶμα παραδόντες, ὅπως δὲ
»καὶ καθαιρωτάτην ἀποχρίσωσι τῆς σώματος τὴν ψυχὴν,
»ὑμνούμενοι τελευτῶσι. ῥᾷον γὰρ ἐκείνης εἰς τὸν θάνατον ὁ
»φίλτατος προπέμπουσι, ἢ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἕκαστος
»τὸν πολίτας εἰς μακρὰν ἀποδημίαν· καὶ σφᾶς μὲν αὐ-
»τοὺς δακρύουσιν, ἐκείνης δὲ μακαρίζουσι, ἤδη τὴν ἀθάνα-
»τον τάξιν ἀπολαμβάνοντας. ἃς ἔν γε αἰδούμεθα χεῖρον
»Ἰνδῶν φρονοῦντες, καὶ διὰ τῆς ἑαυτῶν ἀτολμίας τοὺς πα-
»τρίους νόμους, οἷς πᾶσιν ἀνθρώποις εἰς ζῆλον ἦκεν, αἰσχρῶς
»ὑβρίζοντες; ἀλλ' εἴ γε καὶ τοὺς ἐναντίους ἐξ ἀρχῆς λόγους
»ἐπαισθύμεθα, ὡς ἄρα μέγιστον ἀγαθὸν ἀνθρώποις ἐστὶ
»τὸ ζῆν, συμφορὰ δ' ὁ θάνατος. ὁ γὰν καιρὸς ἡμᾶς πα-
»ρακαλεῖ φέρειν εὐκαρδίως αὐτὸν, θεῷ γνώμῃ καὶ πατ'
»ἀνάγκας τελευτήσαντας. πάλαι γὰρ, ὡς ἔοικε, κατὰ

„se collectae, nusquam eas distrahente corpore, iucun-
„dissimam quidem agunt quietem, cum Deo vero con-
„versantes ex naturae cognatione loca omnia peragrant,
„et multa futura praedicunt. Quorsum igitur mortem
„formidaremus, cum quietem in somno diligimus?
„Quomodo non amentiae sit viuendi libertatem affectan-
„tibus, sibi eam inuidere perpetuam? Oportet quidem
„nos, domesticis institutis imbutos, aliis praeire volun-
„tate ad moriendum promtos. Attamen, si fidem ab alie-
„nigenis facieadam desideremus, nosmet conuertamus
„ad sapientiae professores inter Indos. Illi enim viri
„boni viuendi quidem tempus, quasi necessarium quod-
„dam naturae ministerium, inuiti obeunt: festinant au-
„tem animas corporum vinculis expedire; nulloque eos
„vrgente aut exagitante malo, vitae immortalis cupidi-
„tate aliis quidem se hinc discessuros esse praedicunt,
„nec est, qui prohibeat, quisquam; sed omnes beatos
„eos appellantes, ad familiares suos defunctos singuli ali-
„quid in mandatis dant. ita certam verissimamque ani-
„mabus esse inter se consuetudinem credidere. Ipsi au-
„tem, mandatis acceptis, igni tradunt corpora, vt ab
„omni mortali concretione purae segregentur animae,
„atque ita magna cum laude moriuntur. Facilius enim
„ad mortem eos amicissimi prosequuntur, quam alio-
„rum hominum quisquam suos ciues in longissimam
„peregrinationem ituros: et se quidem ipsos dessent,
„illos vero beatos praedicant, vt in immortalium or-
„dinem iam receptos. Non ergo nos pudebit, si ab
„Indis sapientia superemur, propriaque ignauia leges
„patrias, quae omnibus hominibus aemulandae ve-
„niunt, turpiter dedecoremus? Verum esto, quod con-
„trariis institutis educti fuerimus, vt vitam summum
„esse bonum crederemus, mortem vero calamitatem;
„attamen tempus nos adhortatur eam bono animo fer-
„re, vt qui Dei voluntate et ex necessitate morituri
„simus. Olim enim, vt verisimile est, contra hu-

„τῇ κοινῇ παντὸς Ιουδαίων γένους, ταύτην ἔθετο τὴν ψῆφον ὁ „Θεός· ὥςθ' ἡμᾶς τῇ ζῆν ἀπηλλάχθαι μὴ μέλλοντας „αὐτῷ χρῆσθαι κατὰ τρόπον. μὴ γὰρ αὐτοῖς ὑμῖν ἀνάπτε„τε τὰς αἰτίας, μηδὲ χαρίζεσθε τοῖς Ρωμαίοις, ὅτι πάντας „ἡμᾶς ὁ πρὸς αὐτοὺς πόλεμος διέφθειρεν. ὑ γὰρ ἐκείνων „ἰσχὺι ταῦτα συμβέβηκεν, ἀλλὰ κρείττων αἰτία γενομένη „τὸ νικᾶν ἐκείνοις δοκεῖν παρέσχηκεν. ποίοις γὰρ ὅπλοις „Ρωμαίων τεθνήκασιν οἱ Καισάρειαν Ιουδαῖοι κατοικοῦντες· „ἀλλὰ μὴδὲ μελλήσοντας αὐτοὺς ἐκείνων ἀφίστασθαι, μετα„ξὺ δὲ τὴν ἑβδόμην ἑορτάζοντας, τὸ πλῆθος τῶν Καισα„ρέων ἐπιδραμὸν, μηδὲ χεῖρας ἀναιρέοντας ἅμα γυναιξὶ „καὶ τέκνοις κατέσφαξαν, ὑδὲ αὐτοὺς Ρωμαίους ἐντραπέντες, „οἳ μόνους ὡς ἡμᾶς ἡγοῦντο πολεμίους τοὺς ἀφεστηκότας; ἀλ„λὰ φήσει τις, ὅτι Καισαρεῦσίν ἦν ἀεὶ διαφορὰ πρὸς τοὺς „παρ' αὐτοῖς, καὶ τῷ καιρῷ λαβόμενοι τὸ παλαιὸν μῖσος „ἀπεπλήρωσαν. τί ἂν τοὺς ἐν Σκυθοπόλει φῶμεν; ἡμῖν „γὰρ ἐκεῖνοι διὰ τοὺς Ελληνας πολεμεῖν ἐτόλμησαν, ἀλλ' ὑ „μετὰ τῶν συγγενῶν ἡμῶν Ρωμαίους ἀμύνεσθαι. πολὺ τοί„νυν ὤνησεν αὐτοὺς ἡ πρὸς ἐκείνους εὔνοια καὶ πίστις· ὑπ' αὐ„τῶν μέντοι πανοικεσίᾳ πικρῶς κατεφονεύθησαν, ταύτης „τῆς συμμαχίας ἀμοιβὴν ἀπολαβόντες. ἃ γὰρ ἐκείνοις „ὑφ' ἡμῶν ἐκώλυσαν, ταῦθ' ὑπέμειναν, ὡς αὐτοὶ δράσαι θε„λήσαντες. μακρὸν ἂν εἴη νῦν ἰδία περὶ ἑκάστων λέγειν. ἴσε „γὰρ, ὅτι τῶν ἐν Συρίᾳ πόλεων οὐκ ἔστιν ἥτις τοὺς παρ' αὐτῇ „κατοικοῦντας Ιουδαίους οὐκ ἀνῄρηκεν, ἡμῖν πλέον, ἢ Ρωμαίοι, „ὄντας πολεμίους. ὅπου γε Δαμασκηνοὶ μηδὲ πρόφασιν εὔ„λογον πλάσαι δυνηθέντες, Φόνου μαρωτάτου τὴν αὐτῶν „πόλιν ἐνέπλησαν, ἐκτακισχιλίους πρὸς τοῖς μυρίοις Ιουδαίους „ἅμα γυναιξὶ καὶ γενεαῖς ἀποσφάξαντες. τὸ δὲ ἐν Αἰ„γύπτῳ πλῆθος τῶν μετ' αἰκίας ἀνῃρημένων, ἓξ που μυριά„δας ὑπερβαλεῖν ἐπυνθανόμεθα. κἀκεῖνοι μὲν ἴσως ἐπ' ἀλ„λοτρίας γῆς ὑδὲν ἀντίπαλον εὑράμενοι τοῖς πολεμίοις ὄντως „ἀπέθανον. τοῖς δ' ἐπὶ τῆς οἰκείας τὸν πρὸς Ρωμαίους πό„λεμον ἀραμένοις ἅπασί τε τὴν ἐλπίδα νίκης ἐχυρᾶς πα-

„daeorum genus in vniuersum hoc decretum tulit Deus, „vt mortem oppeteremus, qui vita, quemadmodum opor„tet, non eramus vsuri. Nam haud fas est vobismet„ipsis causas adscribere, neque Romanis concedere, „quod nos fere omnes absumserit bellum contra illos „gestum. non enim ex viribus illorum ista acciderunt: „sed causa fortior interueniens illis praestitit, vt vince„re viderentur. Quibus enim Romanorum armis per„emti erant, qui Caesaream incolebant Iudaei: quos „tamen ne defecturos quidem ab illis, dum vero diem „septimum celebrarent, aggressa Caesareensium multi„tudo, non repugnantes cum coniugibus ac liberis ma„ctauerunt, neque ipsos reueriti Romanos, qui tan„tummodo, sicuti nos, hostes iudicabant, qui defece„rant? Sed dicet aliquis, Caesareensibus semper cum Iu„daeis apud ipsos fuisse discordiam, captatoque op„portuno tempore vetus odium exsaturasse. Quid er„go de Scythopolitanis dicemus? Nobiscum enim illi „propter Graecos bellum gerere ausi sunt, ac non cum „consanguineis nostris Romanos vlcisci. Multum igi„tur his profuit sua erga illos beneuolentia ac fides: „siquidem ab istis cum totis familiis acerbe trucidati „erant, pro auxilio suo hanc gratiam consequuti. nam „quae illos a vobis pati prohibuerunt, haec passi „sunt, velut ea ipsi committere voluissent. Longum „foret, si velim nunc separatim de singulis dicere. „Nostis enim, quod Syriae ciuitatum nulla est, quae „non Iudaeos in ea habitantes occiderit, eosque no„bis, quam Romani, magis inimicos. Siquidem Da„masceni, cum ne causam quidem probabilem fingere „potuissent, ciuitatem suam caede maxime nefaria op„pleuerunt, octodecim Iudaeorum millibus cum coniugi„bus ac familiis trucidatis. Eorum autem multitudinem „plagis in Ægypto peremtorum LX. millium numerum „excedere accipiebamus. Et isti quidem fortasse in alie„na terra, vbi nihil inuenerant, quod hostibus sui in auxi„lium obiicerent, ita mortem obierunt. istis vero, qui sua „in terra bellum contra Romanos susceperunt, etiam omni-

„ραχῶν δυνάμεων ἰσχὺς ὑπῆρξε; καὶ γὰρ ὅπλα, καὶ τάξις,
„καὶ φρούρια δυσάλωτοι κατασκευαὶ, καὶ φρόνημα πρὸς
„τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κινδύνους ἄριστον, πάντας πρὸς
„τὴν ἀπόστασιν ἐπέρρωσεν. ἀλλὰ ταῦτα πρὸς βραχὺν χρό-
„νον ἀρκέσαντα καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἡμᾶς ἐπάραντα, μεζό-
„νων ἀρχὴ κακῶν ἐφάνη. πάντα γὰρ ἦλω, καὶ πάντα τοῖς
„πολεμίοις ὑπέπεσεν, ὥσπερ εἰς τὴν ἐκείνων εὐκλεεστέραν
„νίκην, ἢ εἰς τὴν τῶν παρασκευασαμένων σωτηρίαν εὐτρε-
„πισθέντα. καὶ τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ἀποθνήσκοντας
„εὐδαιμονίζειν προσῆκεν. ἀμυνόμενοι γὰρ καὶ τὴν ἐλευθε-
„ρίαν ἢ περάμενοι τεθνήκασι. τὸ δὲ πλῆθος τῶν ὑπὸ Ρω-
„μαίοις γενομένων τίς ἂν ἂν ἐλπίσειεν; ἢ τίς ἂν ἂν ἐπα-
„χθείη πρὸ τοῦ ταὐτὰ παθεῖν ἐκείνοις ἀποθανεῖν; ὧν οἱ
„μὲν τρεβλήμενοι, καὶ πυρὶ καὶ μάστιξιν αἰκιζόμενοι, τεθνή-
„κασιν. οἱ δ' ἀπὸ θηρίων ἡμίβρωτοι πρὸς δευτέραν αὐτοῖς
„τροφὴν ζῶντες ἐφυλάχθησαν, γέλωτα καὶ παιδιὰν τοῖς
„πολεμίοις παρασχόντες. ἐκείνων μὲν ἂν ἀθλιωτάτης ὑπε-
„ληπτέον τὸς ἔτι ζῶντας, οἳ πολλαῖς συχόμενοι τὸν θά-
„νατον λαβεῖν οὐχ ἕξουσι. τοῦ δ' ἡ μεγάλη πόλις ἡ τοῦ πα-
„τὸς Ιουδαίων γένους μητρόπολις, ἡ τοσούτοις μὲν ἐρυμνὴ τει-
„χῶν περιβόλοις, τοσαῦτα δ' αὐτῆς φρούρια καὶ μεγέθη
„πύργων περιβεβλημένη, μόλις δὲ χωροῦσα τὰς εἰς τὸν πό-
„λεμον παρασκευὰς, τοσαύτας δὲ μυριάδας ἀνδρῶν ἔχου-
„σα τῶν ὑπὲρ αὐτῆς μαχομένων; τοῦ γέγονεν ἡμῖν ἡ τὸν
„Θεὸν ἔχειν οἰκιστὴν πεπιστευμένη; πρόῤῥιζος ἐκ βάθρων
„ἀνήρπασαι, καὶ μόνον αὐτῆς μνημεῖον ὑπολέλειπται, τὸ
„τῶν ἀνηρηκότων αὐτὴν στρατόπεδον, ἔτι τοῖς λειψάνοις
„ἐποικοῦν. προσβύται δὲ δύσηνοι τῇ σποδῷ τοῦ τειχους
„παρακάθηνται, καὶ γυναῖκες ὀλίγαι πρὸς ὕβριν αἰχίστην
„ὑπὸ τῶν πολεμίων τετηρημέναι. ταῦτα τίς ἐν νῷ βαλλό-
„μενος ἡμῶν παρτερήσει τὸν ἥλιον ὁρᾶν, καὶν δύνηται ζῆν
„αἰνιδύνως; τίς ἔτι τῆς πατρίδος ἐχθρὸς, ἢ τίς ἔτι τοῦ
„ἄνανδρος καὶ φιλόψυχος, ὡς μὴ καὶ περὶ τοῦ μάχει νῦν
„ζῆσαι μετανοεῖν; ἀλλ' εἶθε πάντες ἐτεθνήκεμεν, πρὶν

„bus, vnde firmae victoriae spem haberent, nonne vires ad„erant? nam et arma et muri et castellorum structurae „inexpugnabiles, atque indeterriti spiritus ad pericula „pro libertate subeunda, cunctos ad defectionem fortius „animarunt. Verum ista cum ad breue tempus valuis„sent, nosque ad spem excitassent, maiorum malorum „visa sunt principium. Omnia enim capta erant, omnia„que hostibus succubuerunt, quasi vt victoriam illis no„biliorem redderent, non in salutem eorum, a quibus ex„structa erant, apparata fuissent. Et in praelio quidem „morientes beatos praedicari oportet. libertatem quippe „defendentes, non prodentes, interiere. Eorum vero „multitudinis, qui a Romanis subiugati erant, quis non „misereatur? quisue non, antequam eadem patiatur ac „illi, mori propetet? quorum quidam tosti tamque igne, „quam verberibus, cruciati periere; alii vero semesi a be„stiis, vt illis in victum iterum obiicerentur viui, ser„vati erant, ad risum lusumque faciendum hostibus. „Et illorum quidem miserrimi habendi sunt, qui ad„huc viuunt; quibus mori non accidit, quod illis saepe „optatum fuit. Vbi est autem illa magna ciuitas, gen„tis Iudaeorum vniuersae metropolis, tantis quidem mu„rorum septis munita, tot vero in moenibus castella et „magnas turres in propugnacula habens, bellique appa„ratum vix capiens, et tot hominum myriadas pro ipsa „pugnantium complectens? Quid de ea factum est, „quam Deum habitasse credidimus? Radicitus ex fun„damentis euulsa est, et id solum eius monumentum „relictum, castra scilicet illorum, a quibus excisa est, iam „reliquiis eius imposita. Senes vero infelices templi ci„neribus assident, et paucae mulieres ad turpissimam „pudoris iniuriam ab hostibus reseruatae. Haec se„cum reputans quis nostrum solem adspicere sustinebit, „etiamsi sine periculo possit? Quis inimicus adeo pa„triae, quis tam imbellis, aut parcae animae, vt eum „non poeniteat hucusque vixisse? Atqui vtinam omnes

„τὴν ἱερὰν ἐκείνην πόλιν χερσὶν ἰδίαις κατασκαπτομένην πο-
„λεμίων, πρὶν τὸν ναὸν τὸν ἅγιον ὅπως ἀνοσίως ἐξορωρυγ-
„μένον. ἐπεὶ δὲ ἡμᾶς οὐκ ἀγεννὴς ἐλπὶς ἐβιώκλησεν, ὡς τά-
„χα καὶ δυνήσεσθαι πολεμίους ὑπὲρ αὐτῆς ἀμύνεσθαι. Φρύ-
„δη δὲ γέγονε νῦν, καὶ μόνως ἡμᾶς ἐπὶ τῆς ἀνάγκης κατα-
„λέλοιπε, σπεύσωμεν καλῶς ἀποθανεῖν· ἐλεήσωμεν ἡμᾶς
„αὐτοὺς, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας, ἕως ἡμῖν ἔξεστι
„παρ' ἡμῶν αὐτῶν λαβεῖν τὸν ἔλεον. ἐπὶ μὲν γὰρ θάνατον
„ἐγεννήθημεν, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν ἐγεννήσαμεν, καὶ τοῦτον
„οὐδὲ τοῖς εὐδαιμονοῦσιν ἐστι διαφυγεῖν. ὕβρις δὲ καὶ δου-
„λεία, καὶ τὸ βλέπειν γυναῖκας εἰς αἰχμὴν ἀγομένας με-
„τὰ τέκνων, οὐκ ἔστιν ἀνθρώποις παρὸν ἐκ φύσεως ἀνασ-
„καῖον, ἀλλὰ ταῦτα διὰ τὴν αὐτῶν δειλίαν ὑπομένουσι,
„οἱ παρὸν πρὸ αὐτῶν ἀποθανεῖν μὴ θελήσαντες. ἡμεῖς δ'
„ἐπ' ἀνδρείᾳ μέγα φρονοῦντες Ρωμαίων ἀπέστημεν, καὶ τὰ
„τελευταῖα νῦν ἐπὶ σωτηρίᾳ προκαλεμένων ἡμᾶς, οὐχ ὑπη-
„κούσαμεν. τίνι τοίνυν ἂν ἔστιν ὁ θυμὸς αὐτῶν πρόδηλος, εἰ
„ζώντων ἡμῶν κρατήσουσιν; ἄθλιοι μὲν οἱ υἱοὶ τῆς ῥώμης
„τῶν σωμάτων εἰς πολλὰς αἰκίας ἀφιέντες· ἄθλιοι δ'
„οἱ παρηβηκότες, φέρειν τῆς ἡλικίας τὰς συμφορὰς ἀδυ-
„ναμίους. ὕψεταί τις γυναῖκα πρὸς βίαν ἀγομένην, φωτὸς
„ἐπακούσεται τέκνα, πατέρα βοῶντος χεῖρας δεδεμένον·
„ἀλλ' ἕως εἰσὶν ἐλεύθεραι καὶ ξίφος ἔχουσι, καλὴν ὑπερ-
„γίαν ἡμῖν ὑπεργοήσασαι· ἀδύλωτοι μὲν ὑπὸ τῶν πολε-
„μίων ἀποθάνωμεν, ἐλεύθεροι δὲ μετὰ τέκνων καὶ γυναι-
„κῶν τὸ ζῆν συνεξέλθωμεν. ταῦθ' ἡμᾶς οἱ νόμοι κελεύουσι,
„ταῦθ' ἡμᾶς γυναῖκες καὶ παῖδες ἱκετεύουσι. τούτων τὴν
„ἀνάγκην Θεὸς ἀπέσαλκε, τούτων Ρωμαῖοι τἀναντία θέ-
„λουσι, καὶ μή τις ἡμῶν πρὸ τῆς ἁλώσεως ἀποθάνῃ δεδοί-
„κασι. σπεύσωμεν οὖν, ἀντὶ τῆς ἐλπιζομένης αὐτοῖς καθ'
„ἡμῶν ἀπολαύσεως, ἔκπληξιν τῷ θανάτῳ καὶ θαῦμα τῆς
„τόλμης καταλιπεῖν.

„fuiſſemus mortui, priuſquam illam ſacram ciuitatem „hoſtium manibus exſcindi videremus, priuſquam tem„plum tanta impietate funditus erui. Sed quoniam ſpes „non ignobilis nos lactauit, quod forte poterimus pro „ea hoſtes vlciſci, nunc autem euanuit, et nos ſoles ſub„didit neceſſitati, pulchre mori feſtinemus: noſtrimet „ipſi miſereamur et coniugum et liberorum, dum nobis „licet nobiſmet ipſis miſericordiam adhibere. Ad mor„tem namque ipſi geniti ſumus, et quos ex nobis genui„mus, eamque fugere ne fortunati quidem poſſunt: in„iuria vero et ſeruitus et videre coniuges ad turpitudinem „duci cum liberis, non eſt malum hominibus ex naturae „neceſſitate profectum, ſed iſta prae timiditate ſua perfe„runt, qui ante eos mori, cum licuit, noluere. Nos au„tem animi fortitudine valde elati a Romanis defecimus: „et poſtremo nunc illis ad ſalutem hortantibus non parui„mus. Cui igitur non manifeſta eſt illorum ira, ſi nos „viuos ſubiugare potuerint. Miſerandi quidem adole„ſcentes erunt, quorum corporis vires ad multos ſuffi„cient cruciatus: miſerandi autem prouectiores, quorum „aetas calamitates ferre non poterit. Videbit alius con„iugem ad vim patiendam abductam; alius manibus re„vinctis vocem filii patrem implorantis exaudiet: ſed „dum liberae ſunt et gladios habent, pulchrum miniſ„terium nobis praebeant. Expertes quidem ſeruiu„tutis hoſtium moriamur; in libertate vero vita cum libe„ris et coniugibus vita decedamus. Haec nobis leges „praecipiunt, haec a nobis coniuges ac liberi deprecan„tur. horum neceſſitatem Deus iniecit, his contraria Ro„mani volunt, et, ne quis noſtrum ante excidium pereat, „metuunt. Feſtinemus igitur eis, pro ſperata potiundi „noſtri voluptate, ſtuporem incutere ex morte, et admi„rationem relinquere ex audacia.

ΚΕΦ. Ϛ.

Οπώς οἱ κατὰ τὸ Φρούριον πεισθέντες τοῖς λόγοις Ελεαζάρου, πλὴν δύο γυναικῶν καὶ παιδίων πέντε, πάντες ἑαυτοὺς ἀπέσφαξαν.

ΕΠΙ γε βυλόμενον αὐτὸν παρακαλεῖν πάντες ὑπετέρπνοντο, καὶ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἤπειγον, αἰσχυνόμενοι τοὺς ὁρμῆς πεπληρωμένους, καὶ δαιμονῶντες ἀπήεσαν, ἄλλος πρὸ ἄλλου φθάσαι γλιχόμενος, καὶ ταύτην ἐπίδειξιν εἶναι τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς εὐβυλίας νομίζοντες, τὸ μή τις ἐν ὑστάτοις γενόμενος ὀφθῆναι. τοσοῦτος αὐτοῖς γυναικῶν καὶ παιδίων καὶ τῆς αὐτῶν σφαγῆς ἔρως ἐνέπεσεν. καὶ μὴν ὃ δ' ὥσπερ ἂν τις φάνη τῇ πράξει πρασιόντες ἠμβλύνθησαν, ἀλλ' ἀπειρῇ τὴν γνώμην διεφύλαξαν, αἷμα ἔχειν τῶν λόγων ἀναφαίνοντες, τῷ μὲν οἰκείῳ καὶ φιλοσόφῳ πάθει ἅπασι παραπαίοντος, τῷ λογισμῷ δ' ὡς τὰ πράτιστα βεβυλευκότος τοῖς φιλτάτοις ἐπικρατοῦντος. ὁμοῦ γὰρ ἠσπάζοντο γυναῖκας περιπτυσσόμενοι, καὶ τέκνα προσηγκαλίζοντο, τοῖς ὑστάτοις φιλήμασιν ἐμφυόμενοι καὶ δακρύοντες. ὁμοῦ δὲ, καθάπερ ἀλλοτρίοις χερσὶν ὑπηρετούμενοι, συνετέλουν τὸ βούλευμα· τὴν ἐπίνοιαν ὧν πάσονται κακῶν ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γενόμενοι, παραμύθιον τῆς ἐν τῷ κτείνειν ἀνάγκης ἔχοντες. καὶ πέρας ἅπασι τελικὸν τολμήματος ὕπνων εὑρέθη· πάντες δὲ διὰ τῶν οἰκειοτάτων διεξῆλθον. ἄθλιον τῆς ἀνάγκης, οἷς αὐτοχειρὶ γυναῖκας τὰς αὐτῶν καὶ τέκνα κτεῖναι, κακῶν ἔδοξεν εἶναι τὸ κουφότατον. ὕστερον δὲ τοίνυν τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ὀδύνην ὑπέστη φέροντες, καὶ τὸν ἐνηρημένους νομίζοντες ἀδίκως. κἂν βραχὺν αὐτοῖς ἔτι χρόνον ἐπιζήσασι, ταχὺ μὲν τὴν κτῆσιν ἅπασαν εἰς ταὐτὸ συρεύσαντες πῦρ εἰς αὐτὴν ἐνέβαλλον· κλήρῳ δ' ἐξ αὐτῶν ἑλόμενοι δέκα τοὺς ἁπάντων σφαγῆς ἐσομένους, καὶ γυναικί τις αὐτὸν καὶ παισὶ κειμένοις παρεπρέσας, καὶ τὰς χεῖρας περιβαλών, παρεῖχον ἑτοίμους τὰς σφαγάς, τοῖς τὴν δύστηνον ὑπηρεσίαν ἐκτελοῦσιν. οἱ δὲ ἀτρέπτως πάντας φονεύσαν-

CAP. IX.

Quomodo ii, qui in caſtello erant, verbis Eleazari perſuaſi, omnes, praeter duas mulieres et quinque pueros, ſibi mortem conſciuere.

IPſum, cum in adhortatione pergere vellet, omnes interpellabant, et effrenato quodam impetu pleni ad rem agendam feſtinabant, daemonioque afflati abierunt, alius alium praeuenire cupiens, ſinguli hoc fortitudinis rectique conſilii argumentum eſſe apertum exiſtimantes, ne quis inter extremos conſpiceretur: tantus eos et coniugum et liberorum et propriae caedis amor inuaſit. Sed nec, id quod aliquis putauerit, retundebatur impetus, cum ad facinus accederent, ſed eam fixam in animis ſeruauere ſententiam, quam, cum dicta perciperent, habuerunt: proprio quidem et naturali affectu cunctis permanente; cogitatione vero iſta, quod optime liberis conſuluiſſent, praeualente. Simul enim cum amplexibus vxores ſalutabant, et liberos vlnis ſuis excipiebant, oſculis extremis cum fletu inhaerentes. ſimulque, tanquam manibus alienis iuſſa peragentes, volentes eos configebant: malorum, quae ſubditi hoſtibus paſſuri fuerunt, cogitationem habentes pro ſolatio neceſſitatis, qua ad caedem adigebantur. Denique nemo inuentus eſt, qui tam immane facinus patrare non audebat: cuncti autem coniunctiſſimos transfixere. Miſeri, quibus id neceſſe erat; quibuſque vxores ſuas atque liberos manibus ſuis occidere, malorum videbatur eſſe leuiſſimum. Iſti igitur dolorem ex iis, quae perpetrarunt, non iam ferentes, et interfectos laeſos exiſtimantes, ſi vel breuiſſimum tempus eis forent ſuperſtites, ſtatim quidem, cum opes vniuerſas congeſſiſſent, ignem eis iniiciunt: et decem viris ſorte delectis, a quibus omnes mactarentur, cum ſinguli ſe iuxta coniuges ac liberos humi iacentes proſtrauiſſent, eoſque complexibus tenuiſſent, ſine mora iugulum dabant illis, qui miſerum miniſterium obierunt. Iſti autem, intrepide cunctis occiſis, eandem

τες, τὸν αὐτὸν ἐπ' ἀλλήλοις τῇ κλήρῳ νόμον ὥρισαν, ἵν' ὁ λαχὼν τὰς ἐννέα κτείνας ἑαυτὸν ἐπὶ πᾶσιν ἀνέλῃ. πάντες οὕτως ἐθάρρυν ἑαυτοῖς, μήτ' εἰς τὸ δρᾶν, μήτ' εἰς τὸ παθεῖν, ἄλλον ἄλλῳ διαφέρειν. καὶ τέλος, οἱ μὲν τὰς σφαγὰς ὑπέθεσαν, ὁ δ' εἷς καὶ τελευταῖος, τὸ πλῆθος τῶν κειμένων περιαθρήσας, μή πῃ τις ἔτι ἐν πολλῷ φόνῳ τῆς αὐτῆ λείπεται χειρὸς δεόμενος, ὡς ἔγνω πάντας ἀνῃρημένους, πῦρ μὲν τοῖς βασιλείοις ἐνίησιν· ἀθρόᾳ δὲ τῇ χειρὶ δι' αὐτῆ πᾶν ἐλάσας τὸ ξίφος, πλησίον τῶν οἰκείων κατέπεσε. καὶ οἱ μὲν ἐτεθνήκεσαν ὑπειληφότες ἀδεμίαν ψυχὴν ὑποχείριον ἐξ αὐτῶν Ρωμαίοις καταλιπεῖν. ἔλαθε δὲ γυνὴ πρεσβύτις καὶ συγγενὴς ἑτέρα τις Ελεαζάρῳ, Φρονήσει καὶ παιδεία πλείστων γυναικῶν διαφέρουσα, καὶ πέντε παιδία τοῖς ὑπονόμοις, οἳ ποτὸν ἦγον ὕδωρ διὰ γῆς, ἐγκατακρυβῆναι, τῶν ἄλλων πρὸς τῇ σφαγῇ τὰς διανοίας ἐχόντων, οἳ τὸν ἀριθμὸν ἦσαν ἑξήκοντα πρὸς τοῖς ἐννακοσίοις, γυναικῶν ἅμα καὶ παίδων αὐτοῖς συναριθμουμένων. καὶ τὸ πάθος ἐπράχθη πεντεκαιδεκάτῃ Ξανθικῆ μηνός.

β'. Οἱ δὲ Ρωμαῖοι, μάχην ἔτι προσδοκῶντες, ὑπὸ τὴν ἕω διασκευασάμενοι, καὶ τὰς ἀπὸ τῶν χωμάτων ἐφόδους ταῖς ἐπιβάθραις γεφυρώσαντες, προσβολὴν ἐποίουν. βλέποντες δ' ἀδένα τῶν πολεμίων, ἀλλὰ δεινὴν πανταχόθεν ἐρημίαν, καὶ πῦρ ἔνδον καὶ σιωπὴν, ἀπόρως εἶχον τὸ γεγονὸς συμβαλεῖν· καὶ τέλος ὡς εἰς ἄφεσιν βολῆς ἠλάλαξαν, εἴ τινα τῶν ἔνδον προκαλέσαιντο. τῆς δὲ βοῆς αἴσθησις γίνεται τοῖς γυναίοις, καὶ τῶν ὑπονόμων ἀναδύσασαι, τὸ πραχθὲν, ὡς εἶχε, πρὸς τὰς Ρωμαίους ἐμήνυον, πάντα τῆς ἑτέρας, ὡς ἐλέχθη καὶ τίνα τρόπον ἐπράχθη, σαφῶς ἐκδιηγουμένης. ὁ μὴν ῥαδίως αὐτῇ προσεῖχον τῷ μεγέθει τῆ τολμήματος ἀπιστοῦντες, ἐπεχείρουν τε τὸ πῦρ σβεννύναι, καὶ ταχέως ὁδὸν δι' αὐτῆ τεμόντες, τῶν βασιλείων ἐντὸς ἐγένοντο. καὶ τῷ πλήθει τῶν πεφονευμένων ἐπιτυχόντες, οὐχ ὡς ἐπὶ πολεμίοις ἤθησαν. τὴν δὲ γενναιότητα τῆ βεβουλεύματος,

sortis legem alii erga alios statuerunt, vt, cui id sorte euenerat, nouem sociis interfectis semet super omnes occideret. ita omnes sibi confidebant, vt neque in audendo, neque in sustinendo facinore alius alii praestaret. Et ad extremum caeteri quidem iugula suppoſuerunt; vnus vero isque nouissimus, multitudine iacentium circumspecta, ne quis forte in multa caede superesset, qui sua manu egeret, vt intellexit omnes occisos, regiam incendit, valida vero manu adacto per totum corpus ense, prope suos occidit. Et illi quidem perierunt, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse. Latuit autem vna mulier grandaeua, et alia quaedam Eleazari cognata, doctrina et sapientia pleriſque mulierum praestans, et quinque pueri in cuniculis, qui aquam sub terra potui ducebant, abditi, cum alii caedibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero et sexaginta cum mulieribus simul ac pueris. Atque haec calamitas accidit quintodecimo die Xanthici mensis.

2. Romani autem adhuc pugnam exspectantes, mane, sub armis existentes, et ab aggeribus scalarum pontibus iunctis, impetum in castellum faciebant. Cum autem hostium neminem cernerent, sed circumquaque magnam solitudinem, ignemque intus et silentium animaduerterent, illos, quid factum esset, coniicere fugiebat; tandemque vlulatum, velut ad impulsum arietis, dederunt, si quem forte intus prouocarent et elicerent. Clamorem autem senserunt mulierculae, atque, e cuniculis emersae, factum Romanis, vt erat, indicarunt, altera earum, qualiter omnia dicta erant, et quomodo gesta, narrante manifeste. Non tamen facile illi auscultabant, ausus magnitudini parum credentes, ignemque exstinguere conabantur, et per hunc secta via cito regiam ingressi sunt. Cumque in caesorum multitudinem incidissent, non vt de hostibus gaudio gestiebant; sed generosum virorum consilium inque tot numero, qui

καὶ τὴν ἐν τοσούτοις ἄτρεπτον ἐπὶ τῶν ἔργων ἐθαύμασαν τῇ θανάτῳ καταφρόνησιν.

ΚΕΦ. ε'.

Ὅπως καὶ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῶν σικαρίων συμφυγόντων πολλοὶ μὲν ἐκινδύνευσαν· κατελύθη δὲ διὰ τοῦτο καὶ ὁ παρὰ τῇ ἀρχιερείας Ονίᾳ κτισθεὶς πάλαι ναὸς ἐκεῖσε.

Τοιαύτης δὲ τῆς ἁλώσεως γενομένης, ἐπὶ μὲν τῇ Φρουρίᾳ καταλείπει Φυλακὴν ὁ στρατηγὸς, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπῆλθεν εἰς Καισάρειαν. οὐδὲ γὰρ ὑπελείπετό τις τῶν κατὰ τὴν χώραν πολεμίων, ἀλλ' ἤδη πᾶσα διὰ μακρῆ τῇ πολέμῳ κατέστραπτο, πολλοῖς καὶ τῶν ἀπωτάτω κατοικούντων, αἴθησιν καὶ κίνδυνον ταραχῆς παραχόντος. ἔτι δὲ καὶ περὶ Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ μετὰ ταῦτα συνέβη πολλοὺς Ἰουδαίων ἀποθανεῖν. τοῖς γὰρ ἐκ τῆς στάσεως τῶν σικαρίων ἐκεῖ διαφυγεῖν δυνηθεῖσιν οὐκ ἀπέχρη τὸ σώζεσθαι. πάλιν δὲ καινοτέροις ἐνεχείρουν πράγμασι, καὶ πολλοὺς τῶν ὑποδεξαμένων ἔπειθον τῆς ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι, καὶ Ρωμαίους μὲν μηδὲν κρείττους ἑαυτῶν ὑπολαμβάνειν, θεὸν δὲ μόνον ἡγεῖσθαι δεσπότην. ἐπεὶ δ' αὐτοῖς τῶν ἐκ ἀφανῶν τινες Ἰουδαίων ἀντέβαινον, τοὺς μὲν ἀπέσφαξαν, τοῖς δ' ἄλλοις ἐνέκειντο πρὸς τὴν ἀπόστασιν παρακαλοῦντες. ὁρῶντες δ' αὐτῶν τὴν ἀπόνοιαν οἱ πρωτεύοντες τῆς γερουσίας, οὐκ ἔτ' ἀσφαλὲς αὐτοῖς ἐνόμιζον περιορᾶν, ἀλλὰ πάντας ἀθροίσαντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς Ἰουδαίους, ἤλεγχον τὴν ἀπόνοιαν τῶν σικαρίων, πάντων αἰτίους ἀποφαίνοντες ἐκείνους τῶν κακῶν. „καὶ νῦν, ἔφασαν, αὐτοὺς, ἐπείπερ οὐδὲ „πεφευγότες τῆς σωτηρίας ἐλπίδα βεβαίαν ἔχουσι, γνω„θέντες γὰρ ὑπὸ Ρωμαίων εὐθὺς ἀπολεῖσθαι, τῆς αὐτοῖς „προσηκούσης συμφορᾶς ἀναπιμπλάναι τοὺς μηδενὸς τῶν „ἁμαρτημάτων μεταχόντας." Φυλάξασθαι τοίνυν τὸν ἐξ αὐτῶν ὄλεθρον τὸ πλῆθος παρεκάλουν, καὶ περὶ αὐτῶν

intrepidum facinus patrarent, mortis contemtum sunt admirati.

CAP. X.

Quomodo apud Alexandriam multi sicariorum, qui eo confugerant, discrimen adierunt: propterea que templum, illic olim conditum ab Onia pontifice, destructum erat.

FActo autem ad hunc modum excidio, in castello quidem praesidium dux relinquit, ipse vero cum exercitu Caesaream profectus est. Nec enim quisquam supererat in illa regione hostium, sed iam tota ex bello longo fuerat subuersa, quod in causa erat, vt multos, etiam loca procul remota incolentes, perturbatio attingeret ac periculum. Nam et Alexandriae in Ægypto postea accidit, vt multi Iudaeorum caederentur. Istos enim ex sicariorum factione, qui illic effugium assequi potuerunt, non satis erat, in tuto esse; verum et iterum nouas res moliebantur, et multis hospitum suorum persuadebant, vt se in libertatem assererent, et Romanos quidem nihil ipsis meliores putarent, Deum vero pro solo domino haberent. Cum autem Iudaeorum quidam non ignobiles iis aduersarentur, illos quidem occiderunt, aliis vero instabant ad defectionem eos stimulantes. Illorum autem vecordiam et amentiam cum viderent senatus primores, haud amplius sibi tutum esse arbitrabantur rem negligere; sed, Iudaeis omnibus ad concionem vocatis, sicariorum temeritatem arguebant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: „et nunc, aiebant, illos, (quo„niam ne quidem, si fugissent, certam spem salutis ha„bere videantur, a Romanis etenim cognitos statim „perituros esse) sibi debita calamitate replere eos, qui „nullius fuissent delicti participes." Populum itaque hortabantur, vt exitium ab illis imminens cauerent,

πρὸς Ῥωμαίους ἀπολογήσασθαι τῇ τούτων παραδόσει. σοφὸν δόντες ἐν τῷ κινδύνῳ τὸ μέγεθος, ἐπείθησαν τοῖς λεγομένοις, καὶ μετὰ πολλῆς ὁρμῆς ἐπὶ τὰς σικαρίας αἴξαντες, συνήρπαζον αὐτούς. τῶν δ' ἑξακοσίοις μὲν εὐθὺς ἐάλωσαν, ὅσοι δ' εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰς ἐκεῖ Θήβας διέφυγον, ἐπ' εἰς μακρὰν συλληφθέντες ἐπανήχθησαν. ἐφ' ὧν οὐκ ἔστιν ὅ τὴν καρτερίαν, καὶ τὴν εἴτε ἀπόνοιαν εἴτε τῆς γνώμης τὴν ἰσχὺν χρὴ λέγειν, ὃ κατεπλάγη. πάσης γὰρ ἐπ' αὐτοὺς βασάνου καὶ λύμης τῶν σωμάτων ἐπινοηθείσης, ἐφ' ᾧ τοῦτο μόνον, ὅπως αὐτῶν Καίσαρα δεσπότην ὁμολογήσωσιν, οὐδεὶς ἐνέδωκεν, οὐδ' ἐμέλλησεν εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντες ὑπερτέραν τῆς ἀνάγκης τὴν αὐτῶν γνώμην διεφύλαξαν, ὥσπερ ἀναισθήτοις σώμασι, χαιρούσῃ μενοντιχὶ τῇ ψυχῇ τὰς βασάνους καὶ τὸ πῦρ δεχόμενοι. μάλιστα δ' ἡ τῶν παίδων ἡλικία τοὺς θεωμένους ἐξέπληξεν. οὐδὲ γὰρ ἐκείνων τις ἐξενικήθη, Καίσαρα δεσπότην ἐξονομάσαι. τοσοῦτον ἦρα τῆς τῶν σωμάτων ἀσθενείας ἡ τῆς τόλμης ἰσχὺς ἐπικράτει.

β'. Λοῦπος τότε διώκει τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ περὶ τὸ κινήματος τούτου Καίσαρι κατὰ τάχος ἐπέστειλεν. ὁ δὲ τῶν Ἰουδαίων τὴν ἀκατάπαυστον ὑφορώμενος νεωτεροποιΐαν, καὶ δείσας, μὴ πάλιν εἰς ἓν ἀθρόοι συλλεγῶσι, καί τινας αὐτοῖς συνεπισπάσωνται, προσέταξε τῷ Λοῦπῳ τὸν ἐν τῇ Ὀνίου καλουμένῃ νεὼν καθελεῖν τῶν Ἰουδαίων. ὁ δ' ἦν ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ διὰ τοιαύτην αἰτίαν ᾠκίσθη τε καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔλαβεν. Ὀνίας Σίμωνος υἱὸς εἷς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀρχιερέων, φεύγων Ἀντίοχον τῆς Συρίας βασιλέα πολεμοῦντα τοῖς Ἰουδαίοις, ἦλθε τὴν Ἀλεξάνδρειαν. καὶ δεξαμένου Πτολεμαίου Φιλομήτορος αὐτόν, διὰ τὴν πρὸς Ἀντίοχον ἀπέχθειαν, ἔφη σύμμαχον αὐτῷ ποιήσειν τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος, εἰ πειθοίη τοὺς ὑπ' αὐτῷ λεγομένους. ποιήσειν δὲ τὰ δυνατὰ τῷ βασιλέως ὁμολογήσαντος, ἠξίωσεν ἐπιτρέψαι αὐτῷ, νεών τε ποιῆσαι τῆς Αἰγύπτου κατασκευάσασθαι, καὶ τοῖς πατρίοις ἔθεσι θεραπεύειν τὸν Θεόν. ἦν γὰρ Ἀντιόχῳ μὲν ἔτι μᾶλλον ἐπτοη-

atque ſemet illorum traditione Romanis excuſarent. Intellecta periculi magnitudine dictis paruerunt, inultoque impetu in ſicarios facto, eos corripiebant. illorumque ſexcenti quidem ſtatim capti ſunt; quotquot vero in Ægyptum Thebaſque illius regionis effugerant, non multo poſt comprehenſi reductique ſunt: quorum non eſt, qui animi duritiem, ſiue deſperatio ſiue voluntatis pertinacia ſit dicenda, non obſtupeſcat. Nam omni genere tormentorum et corporis vexatione in eos excogitata, ob hoc ſolummodo, vt Caeſarem dominum agnoſcerent, nemo ceſſit, neque id dicere velle viſus eſt; ſed omnes animos neceſſitate ſuperiores conſeruarunt, vt qui corporibus ſenſu carentibus, animabus tantum non laetitia geſtientibus cruciatus ignemque ſuſciperent. Maxime autem puerorum aetas ſpectatores obſtupefecit. nam ne ab illorum quidem vllo exprimi potuit, vt Caeſarem dominum appellarent. Vſque adeo corporum infirmitati praeualebat audaciae vis.

2. Lupus tunc Alexandriam adminiſtrabat, et hunc motum illico per literas Caeſari ſignificauit. Ille autem Iudaeos a rebus nouis moliendis nunquam ceſſaturos eſſe ſuſpicans, veritusque, ne rurſus in vnum congregarentur, et quoſdam ſibi adiungerent, praecepit Lupo, vt templum Iudaeorum, in ea regione exſtructum, quae Oniae regio dicitur, demolitum iret. Illud autem eſt in Ægypto, et ex huiuſmodi cauſa conditum eſt nomenque habuit. Onias Simonis filius, vnus e pontificibus Hieroſolymitanis, fugiens Antiochum regem Syriae cum Iudaeis bellum gerentem, Alexandriam venit. Cumque eum humaniter excepiſſet Ptolemaeus, propter ſuas cum Antiocho inimicitias, aiebat, ſe illi in ſocietatem adiunctu-rum eſſe Iudaeorum gentem, ſi dictis ſuis obtemperare vellet. Rege autem confeſſo, ſe omnia, quae fieri poſſint, facturum eſſe, rogauit, vt ſibi permitteret in aliqua Ægypti parte templum aedificare, et more patrio Deum colere. ita enim fore, vt Iudaei ad bellum acrius excitaren-

μώσεθαι τὰς Ιουδαίους, τὸν ἐν Ιεροσολύμοις νεὼν πεπορθηκότι· πρὸς αὐτὸν δ' εὐνοϊκώτερως ἕξειν, καὶ πολλὰς ἐπ' εὐδαίμονα εὐσεβείας ὡς αὐτὸν συλλεγήσεσθαι.

γ'. Πειθεὶς Πτολεμαῖος τοῖς λεγομένοις, δίδωσιν αὐτῷ χώραν ἑκατὸν ἐπὶ τοῖς ὀγδοήκοντα σταδίοις ἀπέχουσαν Μέμφεως. νόμος δ' ἔστος Ηλιουπολίτης καλεῖται, ἔνθα Φρέριον κατασκευασάμενος Ονίας, τὸν μὲν ναὸν οὐχ ὅμοιον ᾠκοδόμησε τῷ ἐν Ιεροσολύμοις, ἀλλὰ πύργῳ παραπλήσιον, λίθων μεγάλων εἰς ἑξήκοντα πήχεις ἀνεσηκότα. τὸ βωμὸν δὲ τὴν κατασκευὴν πρὸς τὸν οἶκον ἐξεμιμήσατο, καὶ τοῖς ἀναθήμασιν ὁμοίως ἐκόσμησε, χωρὶς τῆς περὶ τὴν λυχνίαν κατασκευῆς. ὁ γὰρ ἐποίησε λυχνίαν· αὐτὸν δὲ χαλκεύσαμενος τὸν λύχνον χρυσῷ ἐπιφαίνοντα σέλας, χρυσῆς ἁλύσεως ἐξεκρέμασε. τὸ δὲ τέμενος πᾶν ὀπτῇ πλίνθῳ περιτετείχισο, πύλας ἔχοντι λιθίνας. ἀνῆκε δὲ καὶ χώραν πολλὴν ὁ βασιλεὺς εἰς χρημάτων πρόσοδον, ὅπως εἴη καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἀφθονία, καὶ τῷ Θεῷ πολλὰ τὰ πρὸς τὴν εὐσέβειαν. ὁ μὲν Ονίας ἐξ ὑγιοῦς γνώμης ταῦτα ἔπραττεν, ἀλλ' ἦν αὐτῷ φιλονεικία πρὸς τοὺς ἐν τοῖς Ιεροσολύμοις Ιουδαίους, ὀργὴν τῆς φυγῆς ἀπομνημονεύοντι. καὶ τοῦτο ἱερὸν ἐνόμιζε κατασκευάσας εἰς αὐτὸ περισπάσειν ἀπ' ἐκείνων τὸ πλῆθος. ἐγεγόνει δέ τις καὶ παλαιὰ προῤῥησις ἔτεσί που πρόσθεν ἑξακοσίοις, Ησαΐας ὄνομα τῷ προαγορεύσαντι τῦδε τῦ ναῦ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ γενησομένην ὑπ' ἀνδρὸς Ιουδαίου κατασκευήν. τὸ μὲν δὴ ἱερὸν ὕστις ἐπεποίητο.

δ'. Λῦπος δ' ὁ τῆς Αλεξανδρείας ἡγεμὼν, τὰ παρὰ Καίσαρος λαβὼν γράμματα, καὶ παραγενόμενος εἰς τὸ ἱερὸν, καί τινα τῶν ἀναθημάτων ἐκφορήσας, τὸν ναὸν ἀπέκλεισε. Λῦπος δὲ μετὰ βραχὺ τελευτήσαντος, Παυλῖνος διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν, ὕστε τῶν ἀναθημάτων οὐθὲν κατέλιπεν, πολλὰ γὰρ διηπείλησε τοῖς ἱερεῦσι, εἰ μὴ τάττα προκομίσειαν, ὕστε προσάναι τῷ τεμένει τὰς θρησκείας βουλομένους ἀφῆκεν. ἀλλ' ἀποκλείσας τὰς πύλας, ἀπρόσ-

tur contra Antiochum, qui templum apud Hierosolyma vastauerat, et ad ipsum magis propensa voluntate venirent; adeoque multos ex religionis libertate ad se colligeret.

3. Quibus verbis inductus Ptolemaeus, ei regionem concedit centum et octoginta stadiis a Memphi distantem. Illa autem erat in praefectura, quae dicitur Heliopolitana, vbi Onias, castello exstructo, templum quidem dispar Hierosolymitano aedificauit, sed turri quidem non dissimile, saxis iugentibus ad LX. cubitos erectum. Fecit autem, vt arae fabrica Hierosolymitanum referret, et donariis similiter exornauit, praeterquam quod lychnuchum non ita fabricauit. Lychnuchum enim non fecit: sed cum lychnum aureum fabrefecisset, tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. totum vero circa templum spatium cocto latere circumdedit, saxeas portas habente. Sed et rex ei permisit multum agri modum ad pecuniae reditum, vt sacerdotibus esset copia, et Deo multa suppeditarentur ad illius cultum necessaria. Non tamen Onias sana voluntate haec faciebat: sed erat ei, propter fugae memorem iracundiam, contentio cum Iudaeis Hierosolyma inhabitantibus: atque, hoc templo aedificato, arbitrabatur, ad id se inde multitudinem esse allecturum. Quin et olim fuerat praedictio quaedam ante annos sexcentos, vate, cui nomen Esaias, praedicente huius templi futuram in Ægypto constructionem a viro Iudaeo. Et templum quidem ita fuerat exstructum.

4. Lupus autem praeses Alexandriae, cum literas ab imperatore accepisset et ad templum aduenisset, nonnullis donariis ablatis templum clausit. Verum, Lupo non multo post mortuo, Paulinus, qui ei successit in imperio, neque donariorum quicquam reliquit, (vehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neque Deum colere volentibus permisit ad templum adire: sed clausis foribus ipsum omni-

τοι αὐτὸ παντελῶς ἐποίησεν, ὡς μηδ' ἴχνος ἔτι τῆς εἰς Θεὸν θεραπείας ἐν τῷ τόπῳ καταλιπεῖν. χρόνος ἦν εἰς τὴν ἀπόκλεισιν τοῦ ναοῦ γεγονὼς ἀπὸ τῆς κατασκευῆς ἔτη τρία καὶ τεσσαράκοντα καὶ τριακόσια.

ΚΕΦ. ια'.

Περὶ Ἰωνάθου, σικαρίων ἑνὸς, ἐν Κυρήνῃ στασιαστοῦ καὶ σικαρίου πονηροτάτου.

Ἥψατο δὲ καὶ τῶν περὶ Κυρήνην πόλεων ἡ τῶν σικαρίων ἀπόνοια, καθάπερ νόσος. διαπεσὼν γὰρ εἰς αὐτὴν Ἰωνάθης, πονηρότατος ἄνθρωπος, καὶ τὴν τέχνην γόης, ἅμα ὀλίγους τῶν ἀπόρων ἀνέπεισε προσέχειν αὐτῷ, καὶ προήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον, σημεῖα καὶ φάσματα δείξειν ὑπισχνούμενος. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἐλάνθανε ταῦτα διαπραττόμενος καὶ φενακίζων· οἱ δὲ τοῖς ἀξιώμασι πρέποντες τῶν ἐπὶ τῆς Κυρήνης Ἰουδαίων, τὴν ἔξοδον αὐτοῦ καὶ παρασκευὴν τῷ τῆς Πενταπόλεως Λιβύης ἡγεμόνι Κατύλλῳ προσαγγέλλουσιν. ὁ δ' ἱππέας τε καὶ πεζοὺς ἀποστείλας, ῥᾳδίως ἐκράτησεν ἀνόπλων. καὶ τὸ μὲν πλέον ἐν χερσὶν ἀπώλετο, τινὲς δὲ καὶ ζωγρηθέντες ἀνήχθησαν πρὸς τὸν Κάτυλλον. ὁ δ' ἡγεμὼν τοῦ βουλεύματος Ἰωνάθης τότε μὲν διέφυγε, πολλῆς δὲ καὶ λίαν ἐπιμελοῦς ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν ζητήσεως γινομένης, ἥλω. καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα Κάτυλλον ἀναχθεὶς, ἑαυτῷ μὲν ἐμηχανᾶτο τῆς τιμωρίας ἀπαλλαγὴν, τῷ Κατύλλῳ δὲ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἀδικημάτων. ὁ μὲν γὰρ τοὺς πλουσιωτάτους τῶν Ἰουδαίων ἔλεγε καταψευδόμενος, διδασκάλους αὐτῷ τοῦ βουλεύματος γεγονέναι.

β'. Προθύμως δὲ τὰς διαβολὰς ἐκεῖνος ἐδέχετο, καὶ τῷ πράγματι πολὺν ὄγκον περιετίθει, μεγάλα προστραγῳδῶν, ἵνα δὴ δόξειε καὶ αὐτὸς Ἰουδαϊκὸν πόλεμον κατεσταλκέναι. τὸ δὲ δὴ τούτου χαλεπώτερον, πρὸς γὰρ τῇ ἀσεβείᾳ καὶ μανίᾳ, ἔτι καὶ διδάσκαλος ἦν τῶν σικαρίων τῶν

no inacceſſum fecit, vt ne veſtigium quidem cultus diuini in loco ſupereſſet. Fluxerant autem, a templi conditu vſque ad tempus, quo clauſum erat, anni CCCXLIII.

CAP. XI.

De Ionatha, vno e ſicariis, apud Cyrenen ſeditioni ſtudente, et ſycophantam agente improbiſſimum.

DEmentia vero et furor ſicariorum, veluti morbi contagium, Cyrenen vrbeſque circa ipſam inuaſit. Nam cum Ionathas, vir improbiſſimus et arte textor, eo euaſiſſet, pauperum et indigentium non paucis, vt ipſi ſe adiungerent, perſuaſit, et in deſertum eduxit, promittens, ſe ſigna ipſis et apparitiones oſtenſurum. et alios quidem haec agendo atque fallendo latebat: qui vero inter Iudaeos Cyrenenſes dignitate praeſtabant, eius profectionem et apparatum Catullo Pentapolitanae Libyae praeſidi annunciant. Ille autem, equitibus et peditibus miſſis, inermes facile ſuperauit: et maior quidem pars manibus interiit, nonnulli autem viui capti ad Catullum perducti erant. Auctor autem conſilii Ionathas tunc quidem effugit; multum vero ac diligenter per omnem quaeſitus regionem, captus eſt; adductuſque ad Catullum, ſibi quidem id confecit, vt ſupplicium effugeret, Catullo autem anſam ad maleficia praebuit. Ille enim Iudaeorum locupletiſſimos falſo inſimulans, auctores ſibi huius conſilii illos exſtitiſſe dicebat.

2. Catullus autem calumnias iſtas alacriter amplectebatur, remque valde cumulabat et adaugebat, tragicis etiam verbis ſingula multum exaggerans, vt ſcilicet ipſe bellum Iudaicum confeciſſe videretur. Et, quod hoc atrocius eſt, praeter eam credulitatem, ſicarios eandem ea-

ψευδολογίας. κελεύσας γὰρ αὐτὸν ὀνομάσαι τινὰ τῶν Ιουδαίων Αλέξανδρον, ᾧ πάλαι προσκεκρουκὼς φανερὸν ἐγεγόνει τὸ μῖσος, τήν τε γυναῖκα τὴν ἐκείνου Βερνίκην ταῖς αἰτίαις συνεμπλέξας, τοῦτον μὲν πρῶτον ἀνεῖλεν· ἐπὶ δ' αὐτοῖς ἅπαντας τοὺς εὐπορίᾳ χρημάτων διαφέροντας, ὁμοῦ τρισχιλίους ἐφόνευσεν ἄνδρας. καὶ ταῦτα πράττειν ἐνόμιζεν ἀσφαλῶς, ὅτι τὰς οὐσίας αὐτῶν εἰς τὰς τοῦ Καίσαρος προσόδους ἀνελάμβανεν.

γ'. Οπως δὲ μηδ' ἀλλαχοῦ τινες τῶν Ιουδαίων ἐλέγξωσιν αὐτοῦ τὴν ἀδικίαν, ποῤῥωτέρω τὸ ψεῦδος ἐξέτεινε· καὶ πείθει τὸν Ιωνάθην καί τινας τῶν ἅμα ἐκείνῳ συνειλημμένων, νεωτερισμοῦ κατηγορίαν ἐπιφέρειν τοῖς ἐν Αλεξανδρείᾳ τε καὶ Ρώμῃ τῶν Ιουδαίων δοκιμωτάτοις. τούτων εἷς τῶν ἐξ ἐπιβουλῆς αἰτιαθέντων ἦν Ιώσηπος, ὁ ταῦτα συγγραψάμενος. ὁ μὲν κατ' ἐλπίδα τῷ Κατύλλῳ τὸ σκευώρημα προσεχώρησεν. ἦκεν μὲν γὰρ εἰς τὴν Ρώμην, τῆς περὶ τὸν Ιωνάθην ἄγων δεδεμένης, καὶ πέρας ὥετο τῆς ἐξετάσεως εἶναι, τὴν ἐπ' αὐτῷ καὶ δι' αὐτοῦ γενομένην ψευδολογίαν. Οὐεσπασιανὸς δὲ, τὸ πρᾶγμα ὑποπτεύσας, ἀναζητεῖ τὴν ἀλήθειαν, καὶ γνοὺς ἄδικον τὴν αἰτίαν τοῖς ἀνδράσιν ἐπενηνεγμένην, τοὺς μὲν ἀφίησι τῶν ἐγκλημάτων Τίτου σπουδάσαντος, δίκην δ' ἐπέθηκεν Ιωνάθῃ τὴν πρόσφορον. ζῶν γὰρ κατεκαύθη, πρότερον αἰκισθείς.

δ'. Κατύλλῳ δὲ τότε μὲν ὑπῆρξε, διὰ τὴν πρεσβείαν τῶν αὐτοκρατόρων, μηδὲν πλέον ὑπομεῖναι καταγνώσεως· εἰς μακρὰν δὲ νόσῳ καταληφθεὶς πολυτρόπῳ καὶ δυσιάτῳ χαλεπῶς ἀπαλλάττεται, ὁ τὸ σῶμα μόνον πολαζόμενος, ἀλλ' ἦν ἡ τῆς ψυχῆς αὐτῷ νόσος βαρυτέρα. δείμασι γὰρ ἐξεταράττετο, καὶ συνεχῶς ἀνεβόα, βλέπειν εἴδωλα τῶν ὑπ' αὐτοῦ πεφονευμένων ἐφεστηκότα. καὶ κατέχειν ἑαυτὸν ὁ δυνάμενος, ἐξήλλετο τῆς εὐνῆς, ὡς βασάνων αὐτῷ καὶ πυρὸς προσφερομένων. τοῦ δὲ καιροῦ πολλὴν αἰεὶ τὴν ἐπίδοσιν λαμβάνοντος, καὶ τῶν ἑτέρων αὐτῷ κατὰ διάβρωσιν ἐπιπεσόντων, ἕτως ἀπέθανεν, οὐδενὸς ὑπ-

lumniam edocebat. Denique cum hoc ei praecepisset, vt Iudaeum quendam Alexandrum nominaret, (cum quo olim ei infensus, apertas exercuerat simultates) et vxorem eius Berenicen criminationibus implicuisset, hos quidem primo occidit; deinde omnes pecuniarum copia pollentes ad tria virorum millia simul trucidauit, et haec secure facere arbitrabatur, quod eorum patrimonia reditibus Caesaris adiungeret.

3. Ne vero vel alibi degentium quisquam Iudaeorum eius iniquitatem redargueret, etiam longius mendacium propagauit: ac Ionathae, nonnullisque aliis, qui cum eo comprehensi fuerant, persuadet, vt nouarum rerum accusationem inferrent probatissimis Iudaeorum apud Alexandriam Romamque degentium. Horum autem, qui insidiose delati sunt, vnus erat Iosephus, qui haec scripsit. Non tamen Catullo, ita vt sperauerat, cessit machinatio. Nam Romam quidem venit, Ionathan caeterosque vinctos ducens: finemque arbitrabatur quaestionis esse calumniam apud illum ac per ipsum conflatam. Vespasianus autem, rem suspicatus, in veritatem inquisiuit: compertoque iniustam hominibus illatam accusationem, illos quidem Titi studio criminibus sibi obiectis soluit: poenam vero, quam commeruit, in Ionatham statuit. Viuus enim exustus est, verberibus ante multatus.

4. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem imperatorum contigit, vt nihil amplius reprehensionis experiretur. Verum non multo post, multiplici morbo et insanabili correptus, aegre vita discedit, non corpore tantum cruciatus, sed grauiore animi morbo affectus. Terroribus enim exagitabatur et crebro clamabat, se videre vmbras eorum, quos peremerat, sibi obuersari: cumque seipsum continere non potuisset, lecto exsiliebat, tanquam tormenta ei adhibita essent et ignis. Malo autem continuo valde ingraueſcente, eiusque intestinis per corrosionem defluentibus, ita mortem obiit, non minus il-

τον ἑτέρᾳ τῆς προνοίας τῦ Θεῦ τεκμήριον γενόμενος, ἢ τοῖς πονηροῖς δίκην ἐπιτίθησιν.

ε'. Ἐνταῦθα τῆς ἱστορίας ἡμῖν τὸ πέρας ἐστὶν, ἣν ἐπηγγειλάμεθα μετὰ πάσης ἀκριβείας παραδώσειν τοῖς βουλομένοις μαθεῖν, τίνα τρόπον ἅπας ὁ πόλεμος Ρωμαίοις πρὸς Ιουδαίους ἐπολεμήθη. καὶ πῶς μὲν ἡρμήνευται, τοῖς ἀναγνωσομένοις κρίνειν ἀπολελείφθω· περὶ τῆς ἀληθείας δ' ἐκ ἂν ὀκνήσαιμι θαῤῥῶν λέγειν, ὅτι μόνης ταύτης παρὰ πᾶσαν τὴν γραφὴν ἐσοχασάμην.

luſtre, quam alius quiſquam, diuinae in puniendis ſceleſtis prouidentiae indicium factus.

5. Hic nobis eſt finis hiſtoriae, quam cum omni diligentia nos tradituros polliciti ſumus ſcire cupientibus, quemadmodum hoc bellum a Romanis cum Iudaeis geſtum erat. Et qualis ſit quidem dictio, qua vſus ſum, lectorum eſto iudicium: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, quod hanc ſolam per omnia, quae ſcripſi, mihimet propoſuerim.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

L. S.

Opus tam voluminosum, vel adcuratissimis et diligentissimis operis, sine vlla labe atque omnibus immune maculis egredi humanae vires non patiuntur. Typi impuri aut nigro destituti, chartarum etiam plicaturae in caussa maxime sunt, vt in charta praecipua nitidiori iota subscripta aut non dignoscantur facile, aut vna binaeue litterae haud sint expressae. Non raro legentis animus maxime attentus oculique acutiores desiderantur. Retuli igitur et illa in mendorum seriem, quae in tuo forsan exemplo recte scripta atque expressa fuerint.

TOMVS I.

In epistola dedicatoria pag. IV. versu 15. post *obtulisti* adde *accessus benefi.ium.*

pag. XVI. versu 9. lege *litterariam.*

In textu

pag. 10. versu 25. lege *ἐνεκα.* p. 42. versu 7. lege *ἀξελλωτεσσιν.*
- - 80. versu 1. lege *Λουσμης.* p. 80. versu 12. lege *Λβραμμ.*
- - 83. versu 19. §phi 2. post *Labanus* adde *eβ.*
- - 92. pro §. *η.* lege §. ζ. et pro §. 9 lege §. *κ.*
- - 93. pro §. 8. lege §. 7. et pro §. 9. lege §. 8.
- - 166. versu 30. lege *δακρυοντες.* p. ead. pro §. *ι.* lege §. 9.
- - ead. versu vlt. lege *ἑαυτον.*
- - 167. versu 1. post *vtilitatem* et *damna* pone comma.
- - ead. pro §. 10. lege §. 9. p. 172. versu 13. §. 3. lege *vbi.*
- - 176. versu 2. lege *φησαντος.*
- - 189. versu 3. §phi 6. post *vero* pone comma.
- - 204. versu vlt. lege *ελθειν.* p. 208. versu 8. lege *και.*
- - 218. versu 10. lege *τουτοις.* p. 256. versu 1. lege *κἀκ.*
- - 260. versu 1. lege *απορουμενοις.* p. 262. versu 11. §phi ζ. *ἐταξεν.*
- - 264. versu 12. *κεφ.* ς. lege *οὐν.* p. 266. versu 8. lege *ἐχρησε.*
- - 266. versu vlt. lege *ἠν.* p. 273. versu 10. post *ninosa* dele comma.
- - 284. pro §. ζ. lege §. ς. p. 285. pro §. 7. lege §. 6.
- - 287. versu 4. pone comma pro puncto. p. 288. versu 21. lege *ἐσεωνην.*
- - 316. *κεφ. ιβ.* §phi *α.* versu vlt. lege *εἰυβρ.σαντων.*
- - 328. versu 11. §phi 3. lege *ἐχοντες.* p. 366. versu 9. §phi *β.* lege *θειον.*
- - 370. *κεφ.* ς versu *ι.* lege *οὐν.* p. 374. versu 12. lege *πρωτερον.*
- - 396. versu 20. §phi *β.* lege *ἀν.* p. 399. versu 18. dele *sed.*
- - 406. versu 8. §phi *ιγ.* lege *ισχυν.*
- - 428. versu 5. §phi λζ. lege *βοσκημα.*
- - 463. versu 25. lege *Eleazarum.* p. 485. versu penult. lege *ae.*
- - 488. versu 12. lege *ἀλλα.* p. ead. versu 17. lege *σφραϊμιτιδος.*
- - 494. pro §. *κβ.* lege §. *ιβ.* p. 497. versu vlt. lege *qui.*
- - 546. versu 15. §phi *γ.* lege *προς* pro *πρης.*
- - 580. versu 4. §phi *β.* lege *οὐν.*
- - 606. versu 7. §phi ς. lege *θυγατερες.* p. 622. versu 21. lege *ὑμας.*
- - 628. versu 17. §phi *ε.* lege *τοσουτοι.* p. 678. versu 9. §phi *β.* lege *οὐσα.*
- - 680. versu 22. lege *συκατελελειμμενον.*
- - 716. versu 2 et 3. lege *ἱκανος* pro *ἱκανος.*
- - 749. versu 16. lege *respondebat.*
- - 789. 2. versu §phi 5. lege *fcifcitantique.*
- - 814. versu 12. lege *ἀπεδωκε.* p. 836. versu 10. lege *ἐυρεσεν.*
- - 841. versu 14. §phi 3. lege *inde.* p. 952. versu 1 et 2. lege *οὐτω.*
- - 1018. versu 7. lege *ἡμεραν.* p. 1025. versu 13. lege *forte.*
- - 1085. versu 1. lege *inerit.* p. 1135. versu 31. lege *terram.*
- - 1170. versu 5. *κεφ. ια.* lege *λεγων οὐτως.* p. 1188. versu 18. lege *δαιμονιν.*

TOMVS II.

In textu

pag. 2. versu 15. lege ἐνομι. p. ead. versu 2. §phi β, lege ὁ τυς.
- - 6. versu 7. lege ἐνι. p. 99. versu 35. lege *posiularent*; —
- - 223. versu 2. §phi 6. lege *veterem*. p. 237. versu 13. lege *ita* pro *itaque*.
- - 239. versu 9. lege *at* pro *ut*. p. 333. versu 3. §phi 6. lege *nactus*.
- - 343. versu 3. cap. XIV. lege *mercenariorum*. p. 351. versu 3. lege *nullam*.
- - 414. versu vlt. lege απατα· εαυ-
- - 450. versu 1. §phi ζ. lege απαραντος.
- - 573. versu 31. lege *prehendi*. p. 602. versu 3. §phi ς. lege τη τε.
- - 602. versu 3 et 4. lege οικοδομημασιν. p. 627. versu 36. lege *meridionali*.
- - 682. versu 13. post γραφη pone punctum.
- - 690. pro 590. post paginam 689. scribe.
- - 719. versu 2. §phi 4. lege *Alexandrii*. p. 737. lege §. 6. pro §. 5.
- - 738 et 739. §§phorum numeri sunt mutandi.
- - 778. versu 8 et 9. lege χρησθαι. p. 783. versu 18. lege *omnia*.
- - 796. versu 20. lege δοξαν. p. 899. versu 7. cap. VI. lege *occultabas*.
- - 904. versu 12. §phi δ. lege συγκαιμενον.

TOMVS III.

pag. 5. versu 3. post *perfeciſſem* pone comma. p. 36. pro §. ηε. lege κε.
- - 36. versu 18. lege προδιδονται. p. 44. versu 18 et 19. §phi λβ. lege ἡμερων.
- - 44. versu 19 et 20. §phi λβ. lege στρατιωτικον.
- - 83. versu 10. lege *capturam*. p. 132. versu 3. §phi ς. lege ἀλωμενοι.
- - 151. vlt. cap. III. post *populus* dele comma. p. 262. versu vlt. lege ἀς τε.
- - 388. versu 8. §phi γ. lege ἡξαν pro ἠξαν. p. 433. versu 34. lege *penditi*.
- - 504. versu 1 et 2. lege εικως. p. 626. versu 12. κεφ. η. lege εξητει.
- - 651. versu 10. cap. X. lege *pecuniarum*.
- - 652. versu 17. §phi β. lege θανατου. p. 661. versu 23. lege *fecat*.
- - 768. versu penult. lege των φαρμακων. p. 780. versu vlt. lege ομιλει.
- - 962. versu 22 et 23. lege μεμνησο. p. 982. versu 5. lege λυετωσαν.
- - 1012. versu 11. lege οὐμος.
- - 1024. versu 23 et 24. §phi δ. lege ανημιξαν.
- - 1056. versu 10 lege οὐκ ετ'. p. 1076. versu 1. lege δεκη.
- - 1184. versu 22. 23. lege βουλομενοις.
- - 1202. versu 11. lege Σεθων τον και Ραμεσσην.
- - 1235. versu vlt. lege *solum, si*.
- - 1245. pro §. 8. lege §. 9. et sic vlterius mutandi sunt §§orum numeri.
- - 1266. versu 10. lege τα γαρ μη.
- - 1342. versu 1. in §. 12. lege και ανεσβεσαν.

Haec fere sunt, benevole lector, quae celeribus oculis pervolutanti mihi, plurimis distracto negotiis, vltro obuia inciderunt. Emenda et corrige, si quae alia minus recta inueneris. Quod ad Apparatum Flauianum et Commentarium, quem promisi: aliquid illius propediem exspecta, laborique meo faueas rogo.

DR. FRANCISCVS OBERTHÜR.